

МЪЗГИНИ

МЪЗГИНИ

ПӘЙМАНА НУ
(ИНЦИЛ)

Института Ҳөлгәр'андына К'ьгеба Пироз
Москва
2011

**МЪЗГИНИ
ПЭЙМАНА НУ
(ИНЦИЛ)**

Бь Стандарта Кӧрманшийа К'ӧрдед вӧлатед Кафказе

Нӧгӧр пьрс йан пешнийаред вӧ хӧбьн, жь к'ӧрэма хвӧ бь ве
навнише бьшиньн: ibt_inform@ibt.org.ru

Н'ӧнӧрмӧнде шькьлед бь дӧста чекьри Horace Knowles ӧ,
Хӧдане нӧшьркьрьне

© The British & Foreign Bible Society ӧ

(К'ӧмӧла К'ӧтеба Пирозӧ Инглистане у Вӧлатдӧр), 1954, 1967, 1972

Сӧрр'асткьр у зедӧкьра ван шькьла жи Louise Bass ӧ,

хӧдане нӧшьркьрьне © The British & Foreign Bible Society ӧ, 1994

© Институт перевода Библии, 2000, 2011

ISBN 978-93943-171-2

СЭРЭЦЭМ

Пешготьна Институте	7
Пешготьна бона Пэймана Ну	9
Бона аликьрына хвэндэвана	11
МЪЗГИНИЙА ЛЬ ГОРА МЭТТА	13
МЪЗГИНИЙА ЛЬ ГОРА МАРҚОС	88
МЪЗГИНИЙА ЛЬ ГОРА ЛУҚА	136
МЪЗГИНИЙА ЛЬ ГОРА ЙУЪ'ЭННА	212
К'АРЕД ШАНДИЙА	269
НЭ'МА ПАВЛОС Р'ОМАЙИЙАР'А	344
НЭ'МА ПАВЛОСЭ ПЕШЬН КОРЬНТ'ИЙАР'А	378
НЭ'МА ПАВЛОСЭ ДӨДА КОРЬНТ'ИЙАР'А	410
НЭ'МА ПАВЛОС ГАЛАТИЙАР'А	431
НЭ'МА ПАВЛОС ЭФЭСИЙАР'А	444
НЭ'МА ПАВЛОС ФИЛИПИЙАР'А	457
НЭ'МА ПАВЛОС КОЛОСИЙАР'А	466
НЭ'МА ПАВЛОСЭ ПЕШЬН Т'ЕСАЛОНИКИЙАР'А	475
НЭ'МА ПАВЛОСЭ ДӨДА Т'ЕСАЛОНИКИЙАР'А	483
НЭ'МА ПАВЛОСЭ ПЕШЬН ТИМОТ'ЕЙОР'А	488
НЭ'МА ПАВЛОСЭ ДӨДА ТИМОТ'ЕЙОР'А	498
НЭ'МА ПАВЛОС ТИТОР'А	505
НЭ'МА ПАВЛОС ФЬЛИМОНР'А	510
НЭ'МА ИБРАНИЙАР'А	513
НЭ'МА АҚУБ	540
НЭ'МА ПЭТРУСЭ ПЕШЬН	549
НЭ'МА ПЭТРУСЭ ДӨДА	559
НЭ'МА ЙУЪ'ЭННАЙЭ ПЕШЬН	565
НЭ'МА ЙУЪ'ЭННАЙЭ ДӨДА	575
НЭ'МА ЙУЪ'ЭННАЙЭ СЬСИЙА	577
НЭ'МА ЩЬЬУДА	579
Э'ЙАНТИЙА ЙУЪ'ЭННА	583

Фэрһэнгок	623
Нав-нишанед хэбэред к'ьлитэ сэрэкэ	671
Навнишед чапа у п'эра	681
Мэсэлед иса мэсиг	683
К'эрэмэтед иса мэсиг	685
Навед к'ьтебед пэймана кэвн у пэймана ну	688
Хэритэ	691

Пешготьна Институте

Института Вөлгэр'андьна К'ьтеба Пироз р'азibuна хвэ дьдэ ван вөлгэр' у сэрр'асткьред ве К'ьтеба Пироз, өса жи өвед майинэ кö ль гора карина хвэ алик'ари данэ бона һазьркьрына ве к'ьтеба Мьзгинийа Иса Мөсир, ава готи Пэймана Ну бь зьмане к'өрдийа зараве кöрманщи. Эм пьр' ша нэ, кö чэнд ньвиск'аред к'өрдэ жь чэнд вэлата жи хвэ ль вөлгэр'андьна (т'эрщьмэкьрына) Пэймана Ну гьртньэ. Эв жи ви һ'але гьранда гавэкэ пешдачуйина зьмане мьлэт э, өса жи хвэйкьрына зьмен э. Эм бь дьлэки ша ве К'ьтеба Пироз, Пэймана Ну п'ешк'еши хвэндэванед һежа дькьн.

Эв вөлгэр'андьна дэсте вэда жь бэр ве Мьзгинийе һатийэ гьртнье, йа кö алие Институтеда сала 2000-и һатийэ нэшьркьрыне, ньһа т'өне бь сьвькайи һатийэ леньһер'андьн у сэр'асткьрыне. Пештьри ве йөке жи, шьровэкьрын у фэрһэнгок жи һатьнэ зедэ-кьрыне. Институт р'азibuна хвэ дьдэ ван жи, йед кö пешнийари у к'өмөка сэрр'асткьрыне данэ.

Вөлгэр'андьна Пэймана Ну бь зьмане к'өрдэ

Незики дө һ'эзар сал пешда, Пэймана Ну бь зьмане йунанийа көвьн һатийэ ньвисаре. Жь һынгева һ'эта ньһа өв бь гэлэк зьманед дьнйайе һатийэ вөлгэр'андьне. Дьнйайеда иро незики шэш һ'эзар һ'эйсд зьман һэнэ. Т'эмамайа Пэймана Ну ньһа незики һ'эзар дөсд зьмани һатийэ вөлгэр'андьне. Гэлэк жь ван мьлэтэд кö бь ван зьмана хэбэр дьдьн у Пэймана Ну бь зьмане ван вөлгэр'анди һэйэ, һ'эсабе ван гэлэки жь һ'эсабе мьлэте К'өрд һындьктър э.

Эва к'ьтеба ль гора зарав у р'езьманийа кöрманщийа вэлатед Кафказеда (вэхтөке Советеда) һатийэ ньвисаре. Сала 1827-а чэнд п'аред К'ьтеба Пироз бь кöрманщийа һэк'арийе һатьнэ вөлгэр'андьне. Сала 1856 у сала 1857-да пешийе Мьзгинийа ль гора Мэтта у паше һэр чар Мьзгини бь кöрманщийа Харп'уте (незики Элазье) бь һ'эрфед эрмэни Стэмболеда һатьнэ нэшьркьрыне. Сала 1872-а т'эвайийа Пэймана Ну дуса хут ви заравида һатийэ нэшьркьрыне.

Жь сала 1900-и һ'эта ньһа чэнд п'аред жь Пәймана Ну, ӧса жи т'әмамия Пәймана Ну бь чэнд заравед к'ӧрди һатьнә нәшъркьрьне (мәсәлә, кӧрманщия Т'ьркйайе, бә'дини, к'әрманшаһи, мукри, сорани). Ван ахьрийада жи чэнд к'ьтебед вәлгәр'андьна иройин жь алийе Института Вәлгәр'андьна К'ьтеба Пирозва бь кӧрманщия вәлатед Кафказеда р'онайи дитьнә: Сала 1993-а к'ьтеба Мьзгинийа Мәтта дәрк'әтийә у 1996-а жи к'ьтеба Мьзгинийа Луҫа у К'аред Шандийа. Сала 2000-и т'әмамия Пәймана Ну дәрк'әтийә, һ'име к'ижане ньһа сәрр'асткьри дәсте вәда йә.

Щур'е (мет'ода) хәбата ве вәлгәр'андьне

Әва к'ьтеба жь алийе к'ома Институтеда һатийә вәлгәр'андьне. Канийа ве к'ьтеба к'ӧрдийә вәлгәр'анди жь к'ьтеба Пәймана Нуйә бь зьмане йунани йә, аҫа готи «The Greek New Testament»*. Әв тек'ста йунани сәр дәстньвисаред һәрә кәвьнә қәнщ һ'имгьрти йә, йед кӧ иро һәнә. Нав дәстньвисаред йунанийа кәвьнда чэнд фьрқийед кӧ тенә бәр ч'әва һәнә, бона к'ижана жера р'уп'әлед к'ьтебе һатьнә шьровәкьрьне. Ләма фьрқийед бьч'ук шарна дьк'әвьнә нава ве вәлгәр'андьне у вәлгәр'андьнед зьманед башқә.

Мәрәме вәлгәр'андьне әв бу, кӧ һьн вәлгәр'андьн жь тек'ста йунани дур нәк'әта у фә'мина ҫе жи мина йунани буйа, һьн жи кӧ фә'мина йунани р'аст бьбуйа стила кӧрманщикә хвәшә зәлал у бәдәҫә иройин.

Института Вәлгәр'андьна К'ьтеба Пироз

101000 Россия

Москва, Главпочтамт, а/я 360

Институт перевода Библии

* The Greek New Testament – жь алийе United Bible Societies-да нәшъркьри йә, р'едакторийа 4-а, 1993, Штутгарт, Германия.

Пешготына бона Пэймана Ну

К'yteба кo вo гьртийe дeстe хвe, жeр'a дьбeжьн «Пэймана Ну». Пэймана Нуда бист h'эфт к'yteб hэнe. Эвана пешийe бь зьманe йунани хатьнe ньвисарe. Ынгe эв зьман зьманeки щьмe'ти бу, кo п'ьр'анийа щьмe'та Императорийа Р'омайe, ава готи мьлe-тед дор-бeрeд Бe'ра Сьпи (Бe'ра Навин) р'ьh'эт фe'м дькьрьн у хeбeр дьдан.

Ньвисарeд Пэймана Ну т'эви йeд Пэймана Кeвьн хeвр'а дь-бьнe т'эвайийа К'yteба Пироз (ава готи «Библия»). Ньвисарeд Пэймана Кeвьн у Пэймана Ну дeрhэqа ван хeр дo пэйманaдa дьбeжьн, йeд кo Хвeдe т'эви щьмe'та Хвe гьрeдан. Пэймана Кeвьндa ньвисар э кo чaвa Хвeдe т'эви щьмe'та Хвe Исраeлe пэйман гьрeдa у Qанун* бь дeстe Муса да ван. Пэймана Нуда жи ньвисар э кo чaвa Хвeдe т'эви щьмe'та Хвe, ава готи щьвина h'эмy бaвeрмэндeд Иса Мeсигe жь хeр мьлeти пэйманeкe дьн гьрeдa. Эв пэйман пe дeстe Иса Мeсигe хатe гьрeданe. Ымбeри we пэймана Хвeдeйe кo Wi т'эви щьмe'та Исраeлe гьрeдa, эв «ну» йe (Ибрани 9:11-15).

Хeр чар к'yteбeд пешьнe Пэймана Нур'а бь йунани дьбeжьн: «ЭОАГГЕЛИОН». Хeбeрa «Инцил» жь we тe у бь кoрманщи тe фe'мкьрьнe «Мьзгини», ава готи «хeбeрa хeрe». Эв к'yteб дeрhэqа жийин у qoльхe Исада дьбeжьн.

Пэй ван хeр чар Мьзгинийар'а к'yteба «К'арeд Шандийа» йe. Эвa к'yteба шe'дeтийа we йeкe дьдe, чaвa пешийe бaвeрийа сeр вe Мьзгинийe дьнийaeдa бeлa дьбу.

Пэй вeр'а жи бист йeк нe'мe хэнe, кo жь алиe шандийа у бa-вeрмэндeд дьнe сeдсалийа пешьндa хатьнe ньвисарe. Ынeк жь ван нe'мa, бeрбьр'и щьвинeд шур'э-шур'э бажара дьбьн, Ынeк жи

* Пэймана Нуда хeбeрa «Qанун» бь h'eрфа мeзьн хатийe ньвисарe гaвa бe'ca Qануна Муса дькe, ава готи Qануна Хвeдe. Лe гaвa бe'ca qанунeд дьн дькe, хeбeрa «qанун» бь h'eрфа бьч'ук хатийe ньвисарe.

Пешготъна бона Пэймана Ну

Һәма хут бәрбър'и бауәрмәндед шәхси дьбьн (Фьлимон, Тимот'ейо у йед майин). Мәрәме ньвиск'аред ван нә'ма әв бу, вәки ширәта бьднә бауәрмәнда у һинкьрна қөльхе Иса ванр'а шьровәкьн.

Хөләсә к'ьтеба бист һ'әфтайә пашьнә Пэймана Нуда, к'ьтеба «Ә'йантие» йә. Әва к'ьтеба пе дитьнок у хәбәрәд сөр'ийә сим-воли дәрһәқа Хөдантийа Иса Мәсиһ у сәрк'әтъна П'адшатийа Хвәдеда дьбежә.

Бона аликърна хвэндэвана

Бона аликърна хвэндэвана чэнд тышт хатънэ хазъркърне.

Пешготънед хәр к'ътебөке:

Бона хәр к'ътебөкә Пәймана Ну пешготънәк хәйә. Әв пешготън ван ахърийада бона хвэндэванед ви зәмани хатънэ хазъркърне, вәки зу сәр фькър у мәрәмед хәр 27 к'ътеба вәбън.

Сәрнъвисаред п'ара:

Нава вәлгәр'андънеда хәр п'арөкә быч'ук бь сәрнъвисарөке дәстпедьбә. Мәсәлә, Мәтта 1:1 бь сәрнъвисара «Р'ьк'ьнийата Иса» дәстпедьбә, Мәтта 1:18 бь «Буйина Иса» дәстпедьбә, Мәтта 2:1 бь «Стәйрнасед р'оһьлате» у йед майин. Әв сәрнъвисар дәстнъвисаред ә'сасида т'өнәнә, ле ван ахърийада бона алик'арийа хвэндэвана хатънэ хазъркърне, вәки хвэндэван заньбә, мәрәм йан фькьра ве п'аре сәр чь йә.

Нав-нишанед р'езед һәвал-фькър:

Өса жи бона алик'арийа хвэндэвана, гава р'езед һәвал-фькър бона п'арөке хәнә, нав-нишанед ван бьн сәрнъвисарада хатънә нъвисаре. Р'езед һәвал-фькър бә'са ван щийа дькьн, к'идәре хут әв сәрһати йан фькьред ван һәв дьгьрн. Мәсәлә, бьн сәрнъвисара Мәтта 1:18 кӧ дәрһәқа «Буйина Иса»-да дьбежә, Луца 2:1-7 нава кәванада хәйә, чьмки ль ви щийи жи дәрһәқа буйина Исада те готъне.

Шьровәкърнед жере:

Нава к'ътебеда ль жера р'уп'әла шьровәкърн хәнә. Хәгәр нъвисареда хун сәр хәбәре стәйрке «*» бьбиньн, ви чахи сәр ви р'уп'әли жере шьровәкърне бьхуньн.

Һ'әрфед тә'ри:

Чәнд щара нава нъвисареда һ'әрфед тә'ри хатънә нъвисаре. Әва хәбәра ль гора змане йунани дәрбе дьстиньн. Лазьм ә кӧ хвэндэван хвәндьна хвәда гьрани бьдә ван хәбәра. (Мәсәлә, бьхуньн: Йьһ'әнна 5:45; Галати 3:12.)

Шькъл, навниш у хэритэ:

Нава ве к'ьтебеда, илайи пышта к'ьтебеда шькъл, навниш у хэритэ һэнэ, кӧ к'омэке дьдынэ хвэндэвана. Эвана жь али-йе занавалы гора култур у т'ариха зэмане Иса Мэсидһа һатьнэ һазьркьрыне.

Фэрһэнгок:

Фэ'минед гэлэк хэбәред гьран у нэнас нава фэрһэнгокеда һатьнэ шьровэкрьрыне. Гава р'асты хэбәред зэ'мәт бен, йед кӧ лы щәм ван эв нишан «^ф» һэйә, жь к'эрәма хвә фэрһэнгока пэй к'ьтебе бьньһер'ьн.

Нав-нишанед хэбәред к'ьлитэ сэрәкә:

Хьлазийа к'ьтебеда өса жи нав-нишанед хэбәред к'ьлитэ сэрәкә һэнэ. Веда гэлэк хэбәред к'ьлитэ сэрәкә мина «бавәри», «гөнә», «дӧа» у йед майин һэнэ. Бьн һәр хэбәреда жь Пэймана Ну чәнд ши һатьнэ к'ьфшкрьрыне, вәки хвэндэван бькарьбә ве хэбәреда к'ур бә.

МЪЗГИНИЙА ЛЬ ГОРА МЭТТА

Пешготын

Ль гора р'езкърна к'ътебед Пэймана^ф Ну, «Мъзгинийа^ф Иса^ф Мэсиһ^ф ль гора Мэтта» к'ътеба пешын (ә'wлын) ә. Бь фькьра зана әва к'ътеба сәдсалийа пешында ль Энтакйае һатийә һывисаре. Жь һынгеда һ'эта ньһа әва к'ътеба буйә ч'ә'вканик бона ван мәрвевед^ф кө дьхвазьн р'астийа Хвәде нас кьн, ава готи Иса Мэсиһ. Ль гора шә'дәтийа шьвина^ф сәдсалийа дөдада, хөдане ве к'ътебе Мэттайе шанди^ф буйә, йе кө һе бәри р'астһатһна Иса хәршгьр^ф бу, кө жер'а «Левий^ф» жи дьготын (Марқос 2:14; Луқа 5:27).

Әва к'ътеба мъзгинийа ве йәке дьдә, кө Иса йә Хьлазкьр^ф у П'адшайе жь Хвәдеда создайи. Әва мъзгинийа дьбежә, кө Иса нә т'әне Хьлазкьре мьләте шьһуйа^ф йә, ле йе мьләтед т'әмаийа дьһийае йә жи.

Мъзгинийа Мэтта жь һәр се Мъзгинийед майин зедәтър бә'са Пэймана^ф Кәвьн дькә, чьмки мәрәме ве к'ътебе әв ә, wәки избат кә, кө Иса һәма хут Хвәха йә әв Хьлазкьре создайи у бь ви авайи һывисаред шьһуйайә пироз^ф (ава готи һывисаред Пэймана Кәвьн) һатһнә сери. Мэтта к'ътеба хвәда жь чьл щара зедәтър бә'са ван һывисаред Пэймана Кәвьн дькә. Жь ван шийа гәләк аһа һывисар ын: «Әв йәк аһа қәwьми, кө әв готһна Хөданә^ф бь заре^ф п'ехәмбәр^ф һатһбу готһне бе сери...» (1:22; 2:15, 17-18, 23; 4:14-16; 8:17; 12:17-21 у йед майин). Öса жи Мэтта гәләк щара дьһывисә, кө Иса чава «Көр'е^ф Давьд» те һ'әсабе, чьмки Мэсиһе создайи we жь р'ьк'ьһийата^ф Давьд^ф п'адша бьһата (1:1, 20; 9:27; 12:23; 15:22; 20:30-31; 21:9, 15; 22:41-45).

Әв Мъзгини жь һәрсекед майин бь ви авайи жи бәрч'ә'в дьбә, кө дәwса наве «Хвәде» гәләк щара хәбәра «Ә'зман» һатийә хәбате,

сэбэб эв бу кō шьһуйа нэдьхвэстын һэр гав наве Хвэде банина сэр заре хвэ, чьмки пироз э, лэма жи Мэтта дурва дьһат. Мэсэлэ, дэвса «П’адшатийа^ф Хвэде» 33 шара «П’адшатийа^ф Э’змана» ньвисар э, ле «П’адшатийа Хвэде» т’эне пенш шара ньвисар э.

Ньвиск’аре к’этебе сэрһатийа Иса бь һур-гъли дньвисэ. Эв жь р’ьк’ьнийат у буйина Исада дэстпедькэ, паше дньвисэ Эв чава пе аве те ньхөмандьне^ф (ьматкьрьне), те шер’ьбандьне^ф, паше дэрһэда кьред Вийэ Щэлиледа^ф дньвисэ, чава даннасин кьр, һин кьр у нэхвэш қөнш кьрын. Паше дньвисэ кō Эв чава жь Щэлиле те Оршэлиме^ф, р’ожед һ’эфтийа Хвэйэ хьлазийе ль вьр чава дэрбаз дькэ у чава һатэ хачкьрьне^ф у жь мьрьне р’абу.

Мьзгинийа Мэттада Иса чава дэрсдарэки^ф мэзын к’ьфш дьбэ, йе кō һ’өкөме Ви һэйэ Қануна^ф Муса^ф шьровэкэ у бона П’адшатийа Хвэде даннасин кэ. Өса жи дьдэ к’ьфше кō Эв вэк’иле Қануна Хвэде у пэйманейи амьн э, кō мэрэме Хвэде дьқөдинэ у тинэ сери. Мьзгинийа Мэттада һинкьрьнед Иса п’ар-п’ар дийар дьбын у эв п’ар бь ве р’езкьрьне бэрч’э’в дьбын:

1. Даннасинийа сэре ч’ийе бэр мэрываие вэдькэ, кō зар’ед П’адшатийа Хвэде чьқаси хвэзыли нэ у гэрэке р’абун-р’уньштын, борщ у жийина хвэда жи чава бьн (сэре 5-а һ’эта 7-а).
2. Т’эмийед бона шагьрта^ф, вэки қөльхе шандитийа хвэда чава П’адшатийа Хвэде даннасин кьн (сэре 10-а).
3. Сөр’а П’адшатийа Хвэде у һ’эфт мэсэлэ (13-а).
4. Ль сэр ве дьне зар’ед П’адшатийа Хвэде, ава готи бавэрмэндед Иса Мэсиһ гэрэке һьндава һэвда чава бьн (сэре 18-а).
5. Һинкьрьнед ль сэр р’ожед ахьрийе у һатьна П’адшатийа Хвэде (сэре 24-а у 25-а).

Сэрэщэма фькьра к’этебе

Р’ьк’ьнийата Иса у буйина ви (1:1–2:23)

Қөльхе Йүһ’әннайе^ф ньхөмдар^ф (3:1-12)

Ньхөмандьн у шер’ьбандьна Иса (3:13–4:11)

Даннасини у шьхөлед Исайэ ль Щэлиледа (4:12–18:35)

Р’ийа Исайэ жь Щэлиле һ’эта Оршэлиме (19:1–20:34)

Һ'эфтийа Исайә хьлазийе ль Оршәлиме у дор-бәред веда
(21:1–27:66)

Р'абуна Иса жь мьрне у шагьртава хойабуна Ви (28:1-20)

Р'ьк'ьнийата Иса

(Луқа 3:23-38)

- 1** ¹Әв ә р'әқәма р'ьк'ьнийата^ф
Иса^ф Мәсиһ^ф, р'ьк'ьнийата
Давьд^ф, р'ьк'ьнийата Бьраһим^ф:
2 Бьраһимр'а Ишақ^ф бу,
Ишақр'а Ақуб^ф бу,
Ақубр'а Шьһуда^ф у бьрава
бун,
3 Шьһудар'а Перес у Зәра бун,
(наве дийа ван Т'амар бу),
Переср'а Һәсрун бу,
Һәсрунр'а Р'ам* бу,
4 Р'амр'а Аминадав бу,
Аминадавр'а Нәһшон бу,
Нәһшонр'а Сәлмон бу,
5 Сәлмонр'а Боваз бу, (наве
дийа ви Р'әхаб^ф бу),
Бовазр'а Овед бу, (наве дийа
ви Р'ут' бу),
Оведр'а Йеша^ф бу
6 у Йешар'а Давьд п'адша бу.
Давьд п'адшар'а Сьлеман^ф
бу, (дийа ви бәре к'өлфә-
та^ф Урийа бу),
- 7** Сьлеманр'а Р'әһобовам бу,
Р'әһобовамр'а Әбийа бу,
Әбийар'а Асаф* бу,
8 Асафр'а Йеһошәфат бу,
Йеһошәфатр'а Йорам бу,
Йорамр'а Узийа бу,
9 Узийар'а Йотам бу,
Йотамр'а Аһаз бу,
Аһазр'а Һьзрийа бу,
10 Һьзрийар'а Мьнашә бу,
Мьнашәр'а Амос бу,
Амоср'а Йошийа бу
11 у Йошийар'а Йәхонийа у бь-
рава бун. Ви чахи шьмәт
сьргун^ф чу Бабилоне^ф.
- 12** Ле пәй сьргунчуйина Ба-
билонеда,
жь Йәхонийар'а Шалтийел
бу,
Шалтийелр'а Зәрубабәл бу,
13 Зәрубабәлр'а Абийуд бу,
Абийудр'а Елйақим бу,
Елйақимр'а Азур бу,
14 Азурр'а Садоқ бу,
Садоқр'а Ахин бу,
Ахинр'а Елйуд бу,

* 1:3 Нав дәстньвисаред һнәкада дәwsа «Р'ам» «Арам» һәйә.

* 1:7 Нав һнәк дәстньвисарада дәwsа «Асаф» «Аса» һәйә.

15 Елуйдр'а Елазар бу,
Елазарр'а Мэтан бу,
Мэтанр'а Ақуб бу,

16 Ақубр'а Усьв^ф бу, мере Мэр-
йэме^ф, йа кө Иса^ф жь we
wэльди, кө Мэсиһ^ф те
готьне.

17 Аwa жь Бьраһим һ'эта
Дауьд чардәһ ньсьл^ф дәрбаз
бьбун, жь Дауьд һ'эта сьр-
гунчуйина Бабилонеда чар-
дәһ ньсьл у жь сьргунчуйина
Бабилонеда һ'эта Мэсиһ диса
чардәһ ньсьл бун.

Буйина Иса

(Луқа 2:1-7)

18 Буйина Иса Мэсиһ бь
ви тьһәри бу. Мәрийэма дийа
Ви Усьвр'а нишанкьри бу, ле
дәргистийа хwәда Мәрийэм бь
һ'өкөме Р'өһ'е^ф Пироз һ'эмлө
к'ьфш бу. 19 Ле Усьве дәргис-
тийе we кө мәрвәки^ф р'аст бу,
нәхwәст we р'ур'әш кә, фькьри
кө дьзива we бәр'дә. 20 Чахе
Усьв һе сәр ве йәке дьфькь-
ри, ва мьляк'әтәки^ф Хөдан^ф

хәwнеда wива хөйа бу у готе:
«Усьве көр'е Дауьд! Нәтьрсә,
кө дәргистийа хwә Мәрийэме
бьстини. Әwi кө we жь we
бьбә, әw жь Р'өһ'е Пироз ә.
21 Әwe көр'әки бинә у те наве
Wi Иса* дайни, чьмки Әwe
щьмә'та Хwә жь гөнед wан
хьлаз^ф кә».

22 Әв һәр тьшт аһа қәwьми,
wәки әw готьна Хөданә бь заре^ф
п'ехәмбәр^ф бе сери кө дьбежә:
23 «Ва қиза бьк'ьр^ф we һ'эмлө
бә, көр'әке жер'а бьбә у наве
Wi Иммануйел we дайньн*
кө те фә'мкьрьне: «Хwәде т'әви
мә йә»**.

24 Гава Усьв жь хәwe һ'ьшйар
бу, әwi ль гора готьна мьляк-
к'әте Хөдан кьр, дәргистийа
хwә станд. 25 Ле сәре хwә wer'а
данәни, һ'эта кө әw көр'* жер'а
бу. У наве Wi Иса дани.

Стәйрнасед р'оһьлате

2 1 Гава Иса Бәйтләһ'ма^ф
Шьһустанеда^ф, р'ожед п'ад-
шатийа Һеродәсда бу, һьнге

* 1:21 «Иса» бь зьмане ибрани^ф аһа те фә'мкьрьне: «Хөдан хьлаз дькә»,
йан «хьлазкьр», йан жи «азабун».

* 1:23 Ишайа 7:14.

** 1:23 Ишайа 8:8, 10.

* 1:25 Нав һнәк дәстньвисарада «көр'е weйи ньхөри» һәйә.

чэнд стэйрнас жь р'оһьлате
 һатһнэ Оршәлиме² у готһн:
 «К'ане П'адше шьһуйайи^ф кә
 гәрәке бьбуяа? Мә стэйрка Ви
 ль р'оһьлате дит у әм һатһнә,
 кә сәре хвә ль бәр Ви дайһнһн».

³Гава Һеродәс п'адша әв йәк
 бһист, т'әвиһәв бу у т'әмами-
 йа Оршәлиме жи пер'а. ⁴Һнге
 әви һ'әму қанунзанед^ф шьмә'те
 у сәрәкед к'аһина^ф шьвандһн у
 жь ван пьрси: «К'идәре гәрә-
 ке Мәсиһ бьбә?» ⁵Вана жер'а
 гот: «Бәйтләһ'ма Шьһустанеда,
 чьмки бь дәсте п'ехәмбәра аһа
 һвисар ә:

⁶ «Йа Бәйтләһ'ма вәлате Шь-
 һуда,
 тә ль нав сәрверед Шьһуда-
 йеда нә йе һәри бч'ук и,
 чьмки Сәрверәке жь тә
 р'абә,
 кә шьвантийе шьмә'та Мын
 Израеле^ф бькә*».

⁷Һнге Һеродәс дьзива гази
 стэйрнаса кьр у вәхте хөйабу-
 на стэйрке жь ван пе һ'әсийа.

⁸Паше әв шандһнә Бәйтләһ'ме
 у гот: «Һәр'һн бона Көр'ьк ә'сә-
 йи пе бһ'әсһн. Чахе кә һун Ви
 бьбинһн, мьнр'а бежһн, кә әз жи
 бем сәре хвә ль бәр дайһнһн».

⁹Гава вана әв тышт жь п'адше
 бһист, чун. У ва йә әв стэйрка
 кә ль р'оһьлате дитьбун пешийа
 ван чу, һ'әта сәр ви шийе к'ө
 Көр'ьк ле бу сәкьһни. ¹⁰Гава
 вана әв стэйрк дит, гәләки
 әшқ у ша бун, ¹¹чунә һндөр',
 Көр'ьк т'әви дийа Ви Мәрийәме
 дитһн, ль бәр Ви дәвәр'у чун,
 сәре хвә ль бәр данин у хьзнед
 хвә вәкьрһн, п'ешк'ешед^ф зер',
 бьхуре^ф ә'рәби у зьмьр^ф данә
 Ви. ¹²Ле ван хәвһнеда ә'мьр
 станд, кә вәнәгәр'һнә шәм
 Һеродәс, әв иди р'екә дьһва
 чунә вәлате хвә.

Р'әва бәр бь Мьсьре^ф

¹³Гава кә әв жь вьр чун, ва
 мьляк'әтәки Хөдан хәвһнеда
 Усьвва хөйа бу у готе: «Р'абә
 Көр'ьк удийа Ви һьлдә бьр'әвә
 Мьсьре^ф. Ль вьр бьминә һ'әта
 кә әз тәр'а бежһм, чьмки Һе-
 родәсе Көр'ьк бьгәр'ә, кә Ви
 бькөжә».

¹⁴Усьв жи р'абу Көр'ьк удийа
 Ви һьлдан, шәв чунә Мьсьре
¹⁵у һ'әта мьрһна Һеродәс әва-
 на ль вьр ман. Әв йәк аһа бу,
 кә әв готһна Хөданә бь заре
 п'ехәмбәр һатһбу готһне бе

* 2:6 Миха 5:2.

сери: «Мьн жь Мьсьре гази Көр'е Хвэ кър»*.

Қыр'а зар'ока

¹⁶ Гава Һеродэс дит кө әв жь стәйрнаса һатә хапандьне, гәләки һерс к'әт. Әви ә'мьр кър кө һ'әму зар'окед көр'инә ль Бәйтлән'ме у дор-бәре we, йед дө сали у жь ван бьч'уктьр һәбун, кө бенә көштъне, ль гора ви вәхте кө жь стәйрнаса пе һ'әсийа бу. ¹⁷ Һьнге әв готъна бь заре Йерәмийа^ф п'ехәмбәр һатә сери:

¹⁸ «Жь Р'амайе дәнгәк һат, дәнге гъри у шина гъран, Р'аһел бона зар'окед хвэ дьгърийа у нәдххвәст кө бәр дьлада бен, чьмки иди зар'ок нәмабун»*.

Һатъна жь Мьсьре

¹⁹ Гава Һеродэс мьр, ва мьл-йак'әтәки Хөдан ль Мьсьре хәвнеда Усьвва хөйа бу ²⁰ у готе: «Р'абә, Көр'ьк у дийа Ви һьлдә у һәр'ә вәлате Израеле, чьмки әвед пәй Көр'ьк к'әтьбун кө бькөштана мьрьнә».

²¹ Усьв жи р'абу, Көр'ьк у дийа Ви һьлдан, вәгәр'ийанә вәлате Израеле. ²² Ле гава Усьв бьһист вәки Архелайо^ф дәвса баве хвә, Һеродэс сәр Щьһустане буйә п'адша, тьрсийа кө һәр'ә вьр. Һьнге хәвнеда ә'мьр станд, кө һәр'ә алийе қөза Щәлиле^ф. ²³ Әв жи чунә бажаре кө жер'а Ньсрәт дьготън ле һевьрин. Әв йәк аһа бу, кө әв готъна бь заре п'ехәмбәра бе сери кө дьбежә: «Әве ньсрәти бе готъне».

Даннасинийа Йуһ'әннайе^ф нхөмдар^ф

(Марқос 1:1-8; Лука 3:1-18;

Йуһ'әнна 1:19-28)

З ¹ Ван р'ожада Йуһ'әннайе^ф нхөмдар^ф р'абу нава бәр'ийа^ф Щьһустане даннасин кър ² у гот: «Жь гөнәкьрьне вәгәр'ьн^ф, чьмки П'адшатийа^ф Ә'змана незик буйә». ³ Йуһ'әнна әв бу, бона к'ижани Ишайа^ф п'ехәмбәр готъбу:

«Дәнгәк бәр'ийеда дькә гази:

«Р'ийа Хөдан һазьр бькьн у шьвәр'ийед^ф Ви р'аст бь-кьн»*.

* ^{2:15} Һосейа 11:1.

* ^{2:18} Йерәмийа 31:15.

* ^{3:3} Ишайа 40:3.

⁴К'ынше Йуһ'әнна жь пьр'ч'а дөвө бу у қайишәкә ч'әрм ль пыште бу. Хварьна ви жи кә-ли^ф у һынгыве чоле бу. ⁵Һынге шьмә'та Оршәлиме у т'әмами-йа Щьһустане у һ'әму алийед ч'әме Урдөне дьһатьнә шәм ви, ⁶гөнөд хвә дьданә р'уйе хвә у жь ви ч'әме Урдөнеда дьһатьнә нхөмандьне^ф.

⁷Гава Йуһ'әнна дит кә жь ферьси^ф у садуқийа^ф жи гәләк һатьнә wәки бенә нхөмандьне, әви готә ван: «Ч'ежькед^ф мә'ра! К'е вәр'а гот, кә һун жь хәзәба те бьр'әвьн?» ⁸Дә бь кьред қәнщ бьдьнә к'ьфше, кә һун жь гөнәкьрьне вәгәр'ийанә. ⁹У нав хвәда нәфькьрын нәбежьн: «Бьраһим баве мә йә». Әз вәр'а дьбежьм, кә Хвәде жь ван кәвьра жи дькарә зар'а Бьраһимр'а дәрхә. ¹⁰Ва йә бьвьр^ф ль сәр р'әвә^ф дарә йә. Һәр дара кә бәре қәнщ нәйнә, we бе бьр'ине у авитьне нава егьр. ¹¹Әз wә бона гөнәвәгәр'андьне бь аве дьнхөминьм, ле Йәки жь мьн қәwаттьр we бе. Әз нә һежа мә чарьхе Ви жи бьгьрьмә дәсте хвә. Әwe wә пе Р'өһ'е Пироз у егьр бьнхөминә. ¹²Мәлһ'әба Ви дәсте Wiда йә. Әwe бедәра Хвә пақьж кә,

гәньме Хвә бькә ә'мбаре, ле кайе we бь агьре кә натәмьрә бьшәwьтинә».

Иса те нхөмандьне

(Марқос 1:9-11; Луқа 3:21-22)

¹³Һынге Иса жь Шәлиле һатә Урдөне, шәм Йуһ'әнна, кә жь ви бе нхөмандьне. ¹⁴Ле Йуһ'әнна бона ве йәке Wир'а қайл нәдьбу у готә Wi: «Әз һ'әwшә мә кә бь дәсте Тә бемә нхөмандьне у Тө тейи шәм мьн?» ¹⁵Иса ле вәгәр'анд у готе: «Нһна бьһелә, чьмкиль мә дьк'әвә кә әм һ'әму р'әсти-йе аһа биньнә сери^ф». Паше Йуһ'әнна қайл бу.

¹⁶Һәма чава Иса һатә нхөмандьне у жь аве дәрк'әт, ньшкева ә'зман вәбун у әви дит кә Р'өһ'е Хвәде мина кәвоткәке һатә хware у сәр Wi дани. ¹⁷У ва дәнгәк жь ә'змана һат: «Әв ә Көр'е Мьни дәләл, кә әз жь Wi р'әзи мә».

Щер'ьбандьна^ф Иса

(Марқос 1:12-13; Луқа 4:1-13)

4 ¹Һынге Р'өһ' Иса бьрә бә-р'ийе^ф, кә жь Мирешьн^ф бе щер'ьбандьне^ф. ²Әви чьл р'ож у чьл шәви р'ожид^ф гьрт, пәйр'а бьр'чи бу. ³Йе кә дьщер'ьбинә

незики Ви бу у готе: «Һэгэр Тö Көр'е^ф Хвәде йи, дэ бежэ ван кэвэра кö бьбьнэ нан». ⁴Ле Иса ле вэгэр'анд у готе: «Ньвисар э: «Инсан т'эне бь нен нажи, ле бь һәр хэбэра кö жь дэве Хвәде дәрдык'эвэ»*».

⁵ Һынге мирешьн Эв бьрэ Бажаре Пироз^ф, сэр бьльнд-шийа бане п'арьстгәһе^ф да сәкьнандьне ⁶у готэ Ви: «Һэгэр Тö Көр'е Хвәде йи, дэ Хвә бавежэ хваре, чьмки ньвисар э: «Хвәде we т'эмийа Тэ бьдэ мьляк'әтед Хвә у we Тэ сэр дәсте Хвә бьгьрн, вәки ньге Тэ кэвэр нәк'эвэ»*. ⁷Иса готе: «Эв жи ньвисар э: «Хөдан Хвәдейе хвә нәщер'ьбинэ»*».

⁸ Һынге мирешьн Эв бьр р'акьрэ сэр ч'ийаки гәләки бьльнд у һ'эму п'адшатийед дьнйайе, р'эвша ванва нишани Ви дан ⁹у готэ Ви: «Һэгэр Тö дэвэр'уйа бейи, сәре Хвә ль бәр мьн дайни, эзе ван һ'эмуйа бьдьмэ Тэ». ¹⁰ Һынге Иса готе: «Дури Мьн һәр'э, щьно^ф! Чьмки ньвисар э:

«Сәре хвә ль бәр Хөдан Хвә-дейе хвә дайнэ у т'эне Вир'а хөламтийе бькә!»*»

¹¹ Ви чахи мирешьн Эв һьшт чу у ва мьляк'әт һатын жер'а бәрдәсти кьрн.

**Иса җәза Щәлиледа
дәст бь к'аре Хвә дькә**
(Марқос 1:14-15; Луқа 4:14-15)

¹² Гава Иса бьһист, вәки Йу-һ'әнна һатә гьртъне, Эв р'абу чу Щәлиле. ¹³ Эви Ньсрәт һьшт, чу Кәфәрнаһума дэве гола Щәлиле, ль нав синоре Зәбулоне у Нәфтәлийе щи-вар бу. ¹⁴ Эв йәк аһа бу, кö әв готъна бь заре Ишайа п'ехәмбәр бе сери:

¹⁵ «Вәлате Зәбулоне у вәлате Нәфтәлийе,
ль сәр р'ийа бәрбь голе, ви алийе Урдөне,
Щәлила нәщьһуйа^ф,
¹⁶ әв щьмә'та кö нав тә'ристанийеда р'уньшьтбу,
р'онайикә мэзьн дит
у әвед кö ль вәлат у сийа мьрьнеда р'уньшьтбун,

* ^{4:4} Қануна Дөщари 8:3.

* ^{4:6} Зәбур 91:11-12.

* ^{4:7} Қануна Дөщари 6:16.

* ^{4:10} Қануна Дөщари 6:13.

р'онайи жь ванар'а дэр-
к'эт)*.

17 Жь һынгева Иса дәст бь даннасинийе кър у гот: «Жь гөнэкърне вэгэр'ьн, чьмки П'адшатийа Ә'змана^ф незик буйә».

**Иса гази һәр чар
мә'сигьра дькә**

(Марқос 1:16-20; Лука 5:1-11)

18 Чахе Иса ль дөве гола Щәлиле дьгэр'ийа, р'асти дө бьра һат, Шьмһ'уне^ф кө жер'а Пәтрус^ф дьһатә готьне у Ән-дравьсе бьре ви. Вана т'ор' давитә голе, чьмки мә'сигьр бун. 19 Иса ванар'а гот: «Пәй Мьн вәрьн, Әзе вә бькьмә неч'ирванед мәрьва». 20 Вана жи һәма ве дөме т'ор'ед хвә һьштьн у пәй Ви чун.

21 Гава Иса жь ви шийи һь-нәки пешда чу, р'асти дө бьред дьн жи һат, Ақубе^ф Зәбәди у Йьһ'әннайе^ф бьре ви. Вана т'әви баве хвә, Зәбәди қәйь-кеда т'ор'ед хвә һивез дькьрьн. Иса гази ван жи кър. 22 Вана

жи һәма ве дөме қәйьк у баве хвә һьштьн у пәй Ви чун.

**Иса даннасин дькә,
һин дькә у қәнщ дькә**

(Луқа 6:17-19)

23 Иса ль т'әмамыйа Щәлиле дьгэр'ийа, к'ьништед^ф ван-да һин дькьр у Мьзгинийа^ф П'адшатийе дьда у һәр шур'ә еш у нәхвәши жи кө нав щьм-ә'теда һәбун қәнщ дькьрьн. 24 Нав-дәнге Ви ль т'әмамыйа Сурйае бәла бу, щьмә'те һәр шур'ә мәрьвед нәхвәш анинә щәм Ви, йед кө шур'ә-шур'ә еш у щәфада бун: Йед щьна-к'әти^ф, һивк'әти^ф, шьлушә'т у Әви әв һ'әму жи қәнщ кьрьн. 25 Гәләк ә'лаләт жи жь Щәлиле, жь қәза Декаполисе*, жь Ор-шәлиме, жь Щьһустане у жь ви алийе Урдөнейи р'оһьлате пәй Ви дьчун.

Даннасинийа сәре ч'ийе

5 1 Чахе Иса ә'лаләт дит, һьлк'ьшийа ч'ийе, р'унышт у шагьртед^ф Ви һатьнә щәм

* 4:15-16 Ишайа 9:1-2.

* 4:25 «Декаполис» бь зьмане йунани те фә'мкьрне: «Дәһә Бажар», чьмки әва қәза бәреда бь йәктийа дәһә бажара һатийә чекьрн.

Ви. ² Эви дэст бь хинкьрына
Хвэ кьр у ванр'а гот:

**Хинкьрына
бона хвэзьлийа р'аст**

(Лука 6:20-23)

- 3 «Хвэзи ль р'оһ'фэқира*,
чъмки П'адшатийа Э'змана
йа ван э.
 - 4 Хвэзи ль һ'эзнийа,
чъмки бэр дьлед ванда we
бе хатъне.
 - 5 Хвэзи ль шкэстийа,
чъмки э'рде п'ара ван бэ.
 - 6 Хвэзи ль ван, кӧ т'и у бьр'-
чийе р'астигэдандъне нэ,
чъмки эве т'ер бьн.
 - 7 Хвэзи ль дьлр'э'ма,
чъмки эве р'э'ме бьбиньн.
 - 8 Хвэзи ль дьлпақьжа,
чъмки эве Хвэде бьбиньн.
 - 9 Хвэзи ль ван, кӧ э'дылайийе
дькьн,
чъмки эве зар'ед Хвэде бенэ
һ'эсабе.
 - 10 Хвэзи ль ван, кӧ бона р'астигэ-
дандъне тенэ зерандъне,
чъмки П'адшатийа^ф Э'змана
йа ван э.
- ¹¹ Хвэзи ль вэ, гава бона
наве Мьн вэ беһӧрмэт кьн,

бьзериньн у һэр шур'э бӧхдан
ль вэ бькьн. ¹² Эшқ у ша бьн,
чъмки һэфе вэ ль э'змана гэлэк
э. Бь ви шур'эи п'ехэмбэред
кӧ бэри вэ һэбун, зерандьн.

Хве у р'онайи

(Маркос 9:50; Лука 14:34-35)

¹³ Һун хвейа э'рде нэ. Ле һэгэр
хве тэ'ма хвэ онда кэ, паше
эве бь чь тэ'ме бьстинэ? Иди
ве кери тыштэки нэйе. Ве бь-
гьрн бавежънэ навдэст-п'ийа.

¹⁴ Һун р'онайа дьнйае нэ.
Һэгэр бажарэк сэре ч'ийе йэ,
наие вэшартъне. ¹⁵ Кэсэк жи
ч'ьре венахэ у накэ бьне фь-
рафе, ле датинэ сэр п'еч'ьре^ф,
кӧ р'онайе бьдэ һ'эмуйед кӧ
маледа нэ. ¹⁶ Ӗса жи бьра р'о-
найа вэ бэр мэрьва шэwқ бьдэ,
кӧ эвана кьрьнед вэйэ қэнш
бьбиньн у пэсьне Баве^ф вэйи
э'змана бьдън.

Хинкьрына бона Қануне

¹⁷ Нэфькьрн кӧ Эз хатъмэ
нвьисаред п'ехэмбэра у Қануне
хьраб кьм. Эз нэһатъм кӧ хьраб
кьм, ле ван һ'эмуйа биньмэ
сери. ¹⁸ Эз р'аст вэр'а дьбежъм,

* ^{5:3} Бь готънэкэ дьн: «Р'оһ'к'эсиба», ава готи р'оһ'е ван һ'эwще Хвэде
йэ, бэр Хвэде шкэсти нэ.

бәри дәрбазбуна әрд у әзман, дәқәк йан жи һ'әрфәкә бч'ук жь Қануне we т'ө шар онда нәбә, һ'әта кә һ'әму бенә сери. ¹⁹Аwa к'и жь ван т'әмия йәкә һәрә бч'ук хьраб кә у мәрва өса һин кә, әwe П'адшатийа Әзманада жь һ'әмуя бч'уктьр бе һ'әсабе. Ле к'и кә вана пек бинә у һин бькә, әwe П'адшатийа Әзманада мәзын бе һ'әсабе. ²⁰Ләма Әз wәр'а дьбежым, һәгәр р'астийа wә жь р'астийа қанунзан у ферьсийа зедәтьр нибә, һун т'ө шар нақ'әвьнә П'адшатийа Әзмана.

**Һинкьрна дәрһәқа
һерсе у меркөштънеда**

²¹Wә бһистийә кә пешийар'а һатийә готъне: «Нәкөжә!* К'и кә бькөжә, диwана wi we бе кьрне». ²²Ле Әз wәр'а дьбежым, к'и сәр бьре хwә һерс к'әвә*, we бьбә дәйндаре диwане у к'и бежә бьре хwә: «Бе ақъл», әwe бьбә дәйндаре диwана шьвина гьрәгьра у к'и кә бежә: «Ахмах»,

we бьбә дәйндаре агьре доже^ф. ²³Awa һәгәр тә һ'әдийа^ф хwә бини сәр горигәһе^ф у ль wьр бе бира тә, кә дьле бьре тә жь тә майә, ²⁴һ'әдийа хwә we дәре ль бәр горигәһе бьһелә у пешийе һәр'ә бьре хwәр'а ль һәв wәрә у паше wәрә һ'әдийа хwә бьдә.

²⁵Чахе нәйаре тә тә к'аши щәм һ'акьм дькә, р'еда т'әви wi зу ль һәв wәрә. һәгәр на, әwe тә бьдә дәсте һ'акьм, һ'акьме жи тә бьдә дәсте бәрдәстийе хwә у тә бавежә кәле. ²⁶Әз р'аст тәр'а дьбежым, тә жь wьр т'ө шар дәрнақ'әви һ'әта поле^{ф*} пашьн нәди.

**Һинкьрна дәрһәқа
зынек'арийеда**

²⁷Wә бһистийә кә һатийә готъне: «Зьнийе нәкә*». ²⁸Ле Әз wәр'а дьбежым, к'и бь тәме хьраб жьнәке бьньһер'ә, әви дьле^ф хwәда иди т'әви we зьнек'ари кьр. ²⁹Awa һәгәр ч'ә'ве тәйи р'асте тә жь р'е дәрдхә, wi дәрхә у жь хwә бавежә.

* 5:21 Дәрк'әтън 20:13; Қануна Дөщари 5:17.

* 5:22 Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «К'и кә щики бе сәбәб сәр бьре хwәда һерс к'әвә».

* 5:26 «Пол» п'әре һәри һур ә.

* 5:27 Дәрк'әтън 20:14; Қануна Дөщари 5:18.

Бона тә һе қәнш э кӧ эндә-мәки тә ӧнда бә, ле бәдәна тә пева нәк'әвә щә'һьме^ф. ³⁰У һәгәр дәсте тәйи р'асте тә жь р'е дәрдыхә, ви жекә у бавежә. Тәр'а һе қәнш э кӧ эндәмәки тә ӧнда бә, ле бәдәна тә пева нәк'әвә щә'һьме.

**Һинкьрна дәрһәқа
жьһбәр'данеда**

(*Матта 19:9; Марқос 10:11-12;
Луқа 16:18*)

³¹Эв жи һатийә готьне: «К'и к'ӧлфәта хвә бәр'дә, бьра к'а-хаза жьһбәр'дане бьдә we»*. ³²Ле Эз вәр'а дыбежьм, к'и кӧ бе сәбәбийа қавийе^ф жьһна хвә бәр'дә, әв дыбә сәбәбе зьне-кьрна we, һәгәр диса әв мер кә* у к'и кӧ йәкә мербәр'даи бьстинә, әв зьһийе дыкә.

Һинкьрна бона сонде

³³Wә әв жи бьһистийә кӧ пешийар'а һатийә готьне: «Дә-

рәв сонд нәхвә у сонде хвә ль бәр Хӧдан бинә сери»*. ³⁴Ле Эз вәр'а дыбежьм, т'ӧ шар сонд нәхвьһн, нә бь ә'змен, чьм-ки әв т'әхте Хвәде йә, ³⁵нә жи бь ә'рде, чьмки әв шийе бьһн п'ийед Wi йә, нә жи бь Оршәлиме, чьмки әв бажаре П'адше мәзын ә ³⁶у нә жи бь сәре хвә сонд бьхвә, чьмки тӧ һькари муки сыпи ки йан р'әш ки. ³⁷Ле бьра готьна вә бьбә «бәле-бәле» йан жи «на-на». Жь ве зедәтър жь мирещьн ә*.

**Һинкьрна дәрһәқа
һ'әйфһьлданеда**

(*Луқа 6:29-30*)

³⁸Wә бьһистийә кӧ һатийә готьне: «Ч'әв жь бәр ч'ә'вва, дыран жь бәр дыранва»*. ³⁹Ле Эз вәр'а дыбежьм, мьрабыли хьраба нәсәкьһьн. Һәгәр йәк шәмақәке ль р'уйе тәйи р'асте хә, йе дын жи бьдә бәр. ⁴⁰У һәгәр йәк тә к'аши бәр диwane кә у бьхвәзә

* ^{5:31} Қануна Дӧшари 24:1-4.

* ^{5:32} Эв хәбәра «һәгәр диса әв мер кә» йунанида т'ӧнә. Эвана мә'на зьнек'арийе шьровәдыкьһн, чьмки ә'дәте шьһуйада^ф изьһна жьһна мер-бәр'даи т'ӧнәбу диса мер кьра, һ'әта мере we сах буйа.

* ^{5:33} Қануна К'аһинтийе 19:12; Жьмар 30:2.

* ^{5:37} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Жь йе хьраб ә».

* ^{5:38} Дәрк'әтьһн 21:24; Қануна К'аһинтийе 24:20; Қануна Дӧшари 19:21.

кьрасе тэ жь тэ бьстинэ, п'оте хвэ жи жер'а бьхелэ. ⁴¹У хэгэр йэки қольхеда зоре ль тэ бькэ, вэки километрэке* тэ бьбэ, т'эви ви дёда хэр'э. ⁴²Бьдэ ви, к'и жь тэ дьхвэзэ у бэре хвэ жь ви нэгөһезэ, йе кё дьхвэзэ жь тэ дэйн бькэ.

Дьжмьнед хвэ һ'ыз бькын

(Луқа 6:27-28, 32-36)

⁴³Вэ бьхистийэ кё натийэ готьне: «Һэвалэ хвэ һ'ыз бькэ* у бьжэнэ дьжмьне хвэ». ⁴⁴Ле Эз вэр'а дьбежым, дьжмьнед хвэ һ'ыз бькын у бона ван дёа бькын, йед кё вэ дьзериньн*, ⁴⁵вэки хун бьбьнэ зар'ед Баве хвэйи Э'змана. Чьмки Эвтэ'ва Хвэ дэрдьхэ һын сэр қәнща, һын жи сэр хьраба у баране дьбаринэ һын сэр р'аста, һын жи сэр нэр'аста. ⁴⁶Һэгэр хун ван һ'ыз бькын, к'ижан кё вэ һ'ыз дькын, хуне чь һэқ бьстиньн? Нэ хэрщгр^ф жи өса дькын? ⁴⁷У хэгэр хун т'эне сылаве бьдьнэ бьред хвэ, иди хун чь тышти жь әвед дьн зедэтыр дькын?

Нэ п'утп'арьст^ф жи өса дькын? ⁴⁸Ава к'амьл бьн, чава кё Баве вэйи Э'змана к'амьл э.

Һинкьрына бона херкьрыне

6 ¹Наш жь хвэ һэбьн, кё хун қәнщийед хвэ бэр мэрьва нэкын, вэки жь ван бенэ к'ьфше. Йан на, хун жь Баве хвэйи Э'змана һэқ настиньн.

²Ава чахе тё хера дьки, пешийа хвэ бор'ийе нэхэ, чава дөр'у к'ьништ у к'учада дькын, вэки мэрьв пэсьне ван бьдьн. Эз р'аст вэр'а дьбежым, кё вана һэқе хвэ иди стандийэ. ³Ле чахе тё хера дьки, бьра дэсте ч'эпе ньзаньбэ дэсте р'асте чь хер кьр, ⁴кё херед тэ дьзива бьн. У Баве тэйи тыштед кё тё дьзива дьки дьбинэ, we һэқе тэ бьдэ тэ.

Һинкьрына бона дёа

(Луқа 11:2-4)

⁵Гава хун дёа дькын, мина дөр'уйа нэбьн. Эв һ'ыз дькын к'ьништ у мейданада бьсэкьньн дёа бькын, кё бэр

* 5:41 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Милэк». Мила Р'оме^ф (Итал-йа) 1 478.5 метьр бу.

* 5:43 Эв р'ез «Һэвалэ хвэ һ'ыз бькэ» жь Қануна К'ахинтийе 19:18 йэ.

* 5:44 Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «...бона йед кё ньфьр'а вэ дькын, дёа бькын у хернэхвэзд^ф хвэр'а қәнщийе бькын».

мэрьва бенэ к'ьфше. Эз р'аст
 вэр'а дьбежым, иди вана һәце
 хвэ стандийэ. ⁶Ле чахе тө дōа
 дьки, бьк'эвэ ода хвэ, дэри
 ль хвэ бьгрэ у Баве хвэр'а
 кō найе дитьне дōаие хвэ бь-
 кэ. У Баве тэйи тыштед кō тө
 дъзива дьки дьбинэ, we һәце
 тэ бьдэ тэ.

⁷Гава кō һун дōа дькын, мина
 п'утп'арьста п'ьр'хэбэр нэбын.
 Вана т'ьре^ф бона п'ьр' хэбэр-
 дана ван дōаиед ване бенэ
 бьхистьне. ⁸Һун мина ван нэ-
 бын, чьмки бэри хвэстьна вэ,
 Баве вэ занэ чь вэр'а лазьм э.

⁹Ле һун аһа дōа бькын:

«Баве мэйи Э'змана! Наве Тэ
 пироз^ф бэ*,

¹⁰ П'адшатийа Тэ бе, э'мьре
 Тэ бэ, чава ль э'змен, өса
 жи ль сэр э'рде.

¹¹ Нане мэйи р'оже р'ож бь
 р'ож бьдэ мэ.

¹² Дэйнед мэ бьбахшинэ, ча-
 ва кō эм дьбахшиньнэ
 дэйндаред хвэ.

¹³ У мэ нэбэ щер'ьбандьне^ф,
 ле мэ жь йе хьраб* хьлаз
 кэ, чьмки п'адшати, қә-
 ват у р'умэт йед Тэ нэ,
 һ'эта-һ'этайе. Амин^{ф**}».

¹⁴Һәгәр һун нәһәқийед мә-
 рьвайэ һьндава вэда кō дькын
 бьбахшиньн, Баве вэйи Э'зма-
 на жи we вэ бьбахшинэ. ¹⁵Ле
 һәгәр һун нәһәқийед мэрьва
 нәбахшиньн, Баве вэ жи нә-
 һәқийед вэ набахшинэ.

Гинкьрна бона р'ожийе

¹⁶Гава кō һун р'ожи дьгрьн,
 мина дөр'уйа мэдәкьри нибын.
 Эw мэдэ хвэ дькын, вәки мэрьв
 бьзаньбын кō эw р'ожи нэ. Эз
 р'аст вэр'а дьбежым, кō вана
 һәце хвэ стандийэ. ¹⁷Ле чахе
 тө р'ожи дьгьри, сэрч'э'ве хвэ
 бышо, сәре хвэ шэ кэ*, ¹⁸вәки
 мэрьв ньзаньбын кō тө р'ожи
 йи, ле т'эне Баве тэйи кō найе
 дитьне заньбэ. У Баве тэйи
 тыштед кō тө дъзива дьки дь-
 бинэ, we һәце тэ бьдэ тэ.

* ^{6:9} Бь готьнэкэ дьн: «Бьра инсан қәдьре наве Тэйи пироз бьгрэ».

* ^{6:13} Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Жь мирещьн».

** ^{6:13} Нав дэстньвисаред һәрэ қәншда эв йэк т'өнэ: «Чьмки п'адшати, қәват у р'умэт йед тэ нэ, һ'эта-һ'этайе. Амин».

* ^{6:17} Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Сәре хвэ р'ун^ф кэ», чава нишана шайийе.

Хьзна э'змана

(Луqa 12:33-34)

19 Ль сэр дьне хьзне хwэр'а нэщывиньн. Ль ве дэре зэнг у бьзуз хьраб дькьн у дьз дэрэ-вэдькьн дьдьзын. 20 Ле хьзне хwэр'а ль э'змен быщывиньн. Ль we дэре зэнг у бьзуз хьраб накьн у дьз жи дэрэвэнакьн надьзын. 21 Чьмки хьзна тэ к'идэре бэ, дьле тэ жи we ль we дэре бэ.

Ч'ьра бэдэне

(Луqa 11:34-36)

22 Ч'ьра бэдэне ч'э'в э. Hэгэр ч'э'ве тэ п'ак э, т'эмамия бэдэна тэйе р'онайи бэ. 23 Ле hэгэр ч'э'ве тэ хьраб э, т'эмамия бэдэна тэйе тэ'ри бэ. Аwa hэгэр эw р'онайа кö нав тэда йэ тэ'ри йэ, тэ'ри we чь-qас зедэ бэ!

Хwэде у һэбука^ф дьнийайе

(Луqa 16:13)

24 Т'ö кэс нькарэ дö ахар'а хöламтийе бькэ, чьмки йан we h'иле wi жь йэки һэр'э у

йе дьне h'ьз бькэ, йан жи we qэдьре йэки бьгьрэ у йе дьне бөһөрмэт кэ. Hун нькарын һын Хwэдэр'а, һын жи һэбукер'а^{ф*} хöламтийе бькьн.

Һинкьрна дэрһэqa

хэмкьрнеда

(Луqa 12:22-31)

25 Лэма эз wэр'а дьбежьм, бона э'мьре хwэ хэма нэкьн, кö һуне чь бьхьын у чь вэхьын, нэ жи бона бэдэна хwэ, кö һуне чь ль хwэ кьн. Нэ э'мьр жь хварьне qимэттьр э у бэдэн жи жь к'ьнща? 26 Дина хwэ бь-дьнэ тэйрэдэд э'змен. Эwана нэ дьр'эшиньн, нэ дьдьрун у нэ жи э'мбарада дьщывиньн, ле Баве wэйи Э'змана р'ьсqe ван дьгьһинэ. Нэ һун жь ван qимэттьр ьн? 27 Иди жь wэ к'и дькарэ бь хэмед хwэ дэqэке сэр э'мьре хwэда зедэ кэ?*

28 У бона к'ьнща һун чьма хэм дькьн? Дина хwэ бьдьнэ сосьнед холе, чава шин дьбьн, нэ дьхэбьтын у нэ жи дьр'эсьн. 29 Ле эз wэр'а дьбежьм, кö Сь-леман жи ль нава т'эмамия

* 6:24 Хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Мамон». Мэ'на ве эв э: Мале дьне, п'э-рэ, дэwлэтиа ве дьне.

* 6:27 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Бьһöстэке ль сэр бэжьна хwэ дьреж кэ».

we хер-хьзна хвэда мина жь ван йэке хвэ нэкьр. ³⁰ Һэгэр гиһайе чоле, кө иро һэйэ у сьбе давежьнэ нава егьр, Хвэде өса дьхэмьлинэ, ле чьқас зедэ we ль wэ кэ, кембауэрно? ³¹ Иди хэм нэкьн у нэбежьн: <Әме чь бьхвьн?> йан: <Чь вэхвьн?> йан жи: <Чь ль хвэ кьн?> ³² П'утп'арьст ль пэй ван һ'эму тышта дьк'эвьн, ле Баве вэйи Ә'змана занэ кө һун һ'эwше ван һ'эму тышта нэ. ³³ Ле бәре пешьн ль П'адшатиһа^ф Хвэде бьгәр'ьн у бькьн кө р'астийа Ви бьқәдиньн у әw һ'эмуйе вәр'а бенә дайине. ³⁴ Иди бона р'ожа сьбе хәма нэкьн, чьмки р'ожа сьбе we бона хвэ хәма бькә. Хәмед р'оже бәси we нә.

**Һинкьрна дәрһәқа
ломәкьрнеда^ф**
(Луқа 6:37-38, 41-42)

7 ¹ Лома нэкьн, кө ломә^ф ль wэ нэбьн. ² Һун чь лома бькьн, әw ломә жи we ль wэ бьбьн у һун бь чь чапе бьпивьн, бь we чапе жи вәр'а we бе пиване. ³ Тө чьма қьршьке ч'э'ве бьре хвэда дьбини, ле к'еране ч'э'ве хвэда набини?

⁴ Йан жи чава тө дькари бежи бьре хвэ: <Бьһелә кө әз қьршьк жь ч'э'ве тә дәрхьм>, ле ва йә к'еран ч'э'ве тәда һэйә? ⁵ Дөр'у! Пешийе к'еране ч'э'ве хвэ дәрхә. Паше те қәнщ бьбини кө чава қьршьк жь ч'э'ве бьре хвэ дәрхи.

⁶ Тыште бөһөрти нәдьнә са у нә жи дөр'ед^ф хвэ бавежьнә бәр бәраза. Һэгәр на, бәразе ван бьн ньгед хвэда п'епәс кьн у сәйе жи вәгәр'ьн wә бьдър'иньн.

**Бьхвазьн, бьгәр'ьн,
дәри хьн**
(Луқа 11:9-13)

⁷ Бьхвазьн һуне бьстиньн, бьгәр'ьн һуне бьбиньн, дәри хьн we бәр wә вәбә. ⁸ Чьмки к'и кө дьхвазә дьстинә, к'и кө дьгәр'ә дьбинә у к'и кө дәри дьхә бәр вәдьбә. ⁹ Жь wә к'ижан ә әw мәрвь, кө көр'е wi нан же бьхвазә, әw кәвьр бьде? ¹⁰ Йан жи мә'си бьхвазә, әw мәр' бьде? ¹¹ Һун кө хьраб ьн, заньн тыштед қәнщ бьдьнә зар'ед хвэ, ле Баве вэйи Ә'змана we чьқас тыштед қәнщ бьдә әвед кө жь Ви дьхвазьн.

Қануна зер'

¹² Һәр чь кӧ һун дьхвазын мәрвь бона вә бькьн, һун жи өса ванар'а бькьн. Әв ә мә'на һинкьрына Қануне у п'ехәм-бәра.

Дәре тәнг

(Луқа 13:24)

¹³ Дәре тәнгр'а бьк'эвьнә һьндӧр', чьмки фьрә йә әв дәри у бәр ә әв р'ийа кӧ дьбә бәрбь өндабуне у гәләк ьн әвед кӧ веда дьчьн. ¹⁴ Ле гәләки тәнг ә әв дәри у зә'мәт ә әв р'ийа кӧ дьбә бәрбь жийине у һьндьк ьн әвед кӧ we р'ейе дьбиньн.

Дар у бәре we

(Луқа 6:43-45)

¹⁵ Һ'эвза хвә жь п'ехәмбәред дәрәв бькьн. Әве бь п'осте пез бенә щәм вә, ле һьндӧр'ва гӧред п'әр'ани нә. ¹⁶ Һуне вана жь бәред ван нас бькьн. Гәло кәсәк жь стьрийа тьрийа дьчьнә, йан жи жь дьр'ийа һежира? ¹⁷ Дара қәнщ бәре қәнщ дьдә, ле дара хьраб бәре хьраб дьдә. ¹⁸ Дара қәнщ нькарә бәре хьраб бьдә, нә жи дара хьраб дькарә бәре қәнщ бьдә. ¹⁹ Һәр дара кӧ бәре қәнщ надә те бьр'ин у авитьне

нава агьр. ²⁰ Ава һуне вана жь кьред ван нас бькьн.

К'и һежайи

П'адшатийа Ә'змана йә

(Луқа 13:26-27)

²¹ Нә кӧ әве Мьнр'а дьбежә: <Хӧдан! Хӧдан!> we бьк'эвә П'адшатийа Ә'змана, ле әве бьк'эве, йе кӧ ә'мыре Баве Мьни Ә'змана дьқәдинә. ²² We Р'оже гәләке Мьнр'а бежьн: <Хӧдан! Хӧдан! Нә мә бь наве Тә п'е-хәмбәрти^ф кьрьн у бь наве Тә щьн^ф дәрхьстьн у бь наве Тә гәләк к'әрәмәт кьрьн?> ²³ Һьнге Әзе ашкәрә ванр'а бежьм: <Жь Мьн дур к'эвьн, нәһәқно! Мьн һун т'ӧ шар нас нәкьрьнә.>

Мала йе сәрвахт

у мала йе бефә'м

(Луқа 6:47-49)

²⁴ Ава к'и кӧ ван готьнед Мьн дьбьһе у ван дьқәдинә, әв мина мәрвьәки сәрвахт ә, кӧ мала хвә сәр кевьр чекьр. ²⁵ Баран бари, ба у лейи^ф р'абун, we мале хьстьн, ле әв мал һьлнәшийа, чьмки һ'име we сәр кевьр бу. ²⁶ Ле к'и кӧ ван готьнед Мьн дьбьһе у нақәдинә, әв мина мәрвьәки бефә'м ә, кӧ мала хвә сәр қуме чекьр. ²⁷ Баран

бари, ба у лейи р'абун, we мале хьстын у эw мал нълшийа, лап weран бу чу».

Н'өкөмө Иса

²⁸ Гава Иса эв готьнед Хwэ сэр һэвда ани, э'лалэт сэр хинкьрына Wi зэндэгьрти^ф ман, ²⁹ чьмки Эwi мина йэки хwэйиһ'өкөм эw хин дькьрын, нэ кö мина қанунзанед ван.

Иса йэки жь к'отибуне^ф пақыж дькэ

(Марқос 1:40-45; Луқа 5:12-16)

8 ¹ Паше Иса жь ч'ийе һатэ хwаре, э'лалэтэкэ гьран да пэй Wi чу. ² Ынге йэки к'оти^ф һат хwэ авитэ бэр Wi у готе: «Хöдан! һэгэр бьхwaзи, Тö дькари мьн пақыж ки*».

³ Иса дәсте Хwэ дьреж кьре ле к'эт у готе: «Эз дьхwазьм. Пақыж бэ!» У дәстхwэда эw жь к'отибуне пақыж бу. ⁴ Ынге Иса жер'а гот: «Бьньһер'э, т'ö кэсир'а тыштэки нэбежи, ле һэр'э хwэ нишани к'ахин кэ у һ'эдийа кö Муса^ф т'эми дайэ бьдэ, wэки һ'эмуйар'а бьбэ шэ'дэти».

Иса хöламе сэрсэдэки^ф қәнш дькэ

(Луқа 7:1-10; Йун'анна 4:43-54)

⁵ Гава Иса к'этэ Кэфэрна-һуме, сэрсэдэк^ф һатэ щэм Wi, һиви же кьр у готе: ⁶ «Хöдан, хöламе мьн шьлушэ'т малда п'алдайэ, гэлэки щэфе дьбинэ». ⁷ Иса готэ wi: «Эзе бем wi қәнщ кьм». ⁸ Сэрсэд ле wэгэр'анд у готе: «Хöдан, эз нэ һежа мә кö Тö бейи мала мьн. Ле т'эне хэбэрэке бежэ у хöламе мьне бь we хэбэре қәнщ бэ. ⁹ Эз хwэха жи мэрвьэки бьн һ'өкөмда мә у бьн дәсте мьнда жи эскэр һэнэ. Эз йэкир'а дьбежьм: <Һэр'э>, дьчэ, йэки дьнр'а дьбежьм: <Wэрэ>, те у хöламе хwэр'а дьбежьм: <Ви тышти бькэ>, дькэ».

¹⁰ Гава Иса эв йөк бьһист, зэндэгьрти ма у готэ әвед кö пэй wi дьчун: «Эз р'аст wэр'а дьбежьм, Исраеледа жи Мьн ба-wэрикэ^ф аһа йэкида нэдитийэ. ¹¹ Эз wэр'а дьбежьм, кö гэлэке жь р'оһьлате у жь р'оавайе бен у шайийа П'адшатийа Э'зманада т'эви Бьраһим, Исақ у Ақуб

* ^{8:2} Ль гора Қануна^ф Муса^ф мэрвьед к'оти һ'эрам^ф бун. Дэрһэқа мэрвьед к'отида ван сэрийа бьхуньн: Қануна К'аһинтийе 13-14.

р'уенен, ¹² ле зар'ед П'адшати-
йе we бенә авитьне тә'рийа
дәрва. Ль wьр we бьбә гьри у
ч'ьркә-ч'ьрка дьрана». ¹³ Паше
Иса сәрсәдр'а гот: «Һәр'ә! Бьра
ль гора бавәрийа тә тәр'а бә». У
we дәме хөламе wi қәнщ бу.

**Иса гәләк нәхwәша
қәнщ дькә**

(Марқос 1:29-34; Луқа 4:38-41)

¹⁴ Гава Иса һатә мала Пәтрус,
хwәсийа wi т'айеда п'алдайи
дит. ¹⁵ Әwi дәсте Хwә да дәс-
те we у т'айе же бәр'да, р'абу
бәрдәсти Wир'а кьр.

¹⁶ Гава р'о чу ава, гәләк шь-
нак'әти анинә шәм Wi. Әwi
бь хәбәре р'өһ'ед^ф һ'әрам дәр-
хьстьн у һ'әму нәхwәш қәнщ
кьрьн. ¹⁷ Әв аһа бу, кә әв готьна
бь заре Ишайа п'ехәмбәр бе
сери, кә ньвисар ә: «Әwi нә-
хwәшийед мә һьлдан у ешед
мә бьрьн»*.

**Щабдарийа
йед кә пәй Иса дьчьн**

(Луқа 9:57-62)

¹⁸ Чахе Иса ә'лаләт дора Хwә
дит, ә'мьр ль шагьрта кьр кә
һәр'ьнә wi бәри голе. ¹⁹ Ёнгә

қанунзанәк незики Wi бу у
готе: «Дәрсдар^ф! Тө к'ода жи
һәр'и, әзе пәй Тә бем». ²⁰ Иса
готә wi: «Р'увийар'а қөл һәнә,
тәйрәдед ә'зменр'а жи һелин,
ле бона Көр'е^ф Мерьв щик т'өнә
кә сәре Хwә ле дайнә».

²¹ Шагьртәки Wi готе: «Хө-
дан! Изьне бьдә мьн кә әз пе-
шийе һәр'ьм баве хwә дәфьн
кьм». ²² Ле Иса жер'а гот: «Тө
пәй Мьн wәрә. Бьра мьри мьр-
рийе хwә дәфьн кьн».

Иса фьртоне^ф дьсәқьр'инә

(Марқос 4:35-41; Луқа 8:22-25)

²³ Гава Иса к'әтә қәйьке,
шагьртед Wi т'әви Wi чун.
²⁴ Ньшкева фьртонәкә^ф мәзьн
ль голе р'абу, өса кә қәйьк пе-
лада онда дьбу. Ле Әв р'азайи
бу. ²⁵ Ёнгә шагьрт незики Wi
бун, әв һ'ьшйар кьрьн у готь-
не: «Хөдан! Мә хьлаз кә! Әм
онда дьбьн!» ²⁶ Иса готә ван:
«Чьма һун өса тьрсонәк ьн
кембаwәрно?» We дәме р'абу ль
байе у голе һьлат^ф у һ'әму тьшт
сәқьр'ин. ²⁷ Мәрьвед т'әви Wi
ә'щәбмайи ман у готьн: «Әв
к'и йә, кә ба у гол жи ельми^ф
Wi дьбьн?»

* 8:17 Ишайа 53:4.

**Иса дõ шынак'этийа
қәнш дькә**

(Марқос 5:1-20; Луқа 8:26-39)

28 Гава Иса дәрбази ви али-
йе т'опрахед Гәрдарине бу, дõ
шынак'эти жь нав гор'ыстана
дәрк'этын у р'асти Ви хатын.
Әв оса һар бун, кõ кәсәк нь-
карьбу we р'ер'а дәрбаз буйа.
29 Вана кьрә қир'ин у готын:
«Тõ чь жь мә дьхвази, Кõр'е
Хвәде? Жь вәхт зутыр хати
щәфе быди мә?» 30 Жь вана
ведатыр сурики бәразайи мә-
зын дьч'ерийа. 31 Шьна р'әща
жь Ви кьр у готыне: «Һәгәр Тõ
мә дәрдьхи, бьһелә әм һәр'ын
бьк'эвьнә нава сурийе бәраза».
32 Әви готә ван: «Һәр'ын!» Әв
жи дәрк'этын чун к'этынә нава
бәраза у әв сури пева жорда
р'әви, хвә жь кәнделда авить-
нә голе у хәньқин. 33 Бәразван
р'әвин чунә бажер, чь кõ һа-
тьбу сәре шынак'этийа готын.
34 Һынге һ'әму мәрьвед бажер
дәрк'этынә пешийа Иса у гава
Әв дитын, р'әща жь Ви кьрын
кõ жь әрде ван һәр'ә.

**Иса шылушә'тәки
қәнш дькә**

у гөнед ви дьбахшинә

(Марқос 2:1-12; Луқа 5:17-26)

9 1 Иса к'әтә қәйьке пашда
вәгәр'ийа һатә бажаре Хвә*.
2 We дәрә шылушә'тәк ньвине-
да п'алдайи анинә щәм. Гава
Иса бавәрийа ван дит, готә йе
шылушә'т: «Лаво, сәр хвә бә!
Гөнед тә хатынә бахшандьне».
3 Һынге жь қанунзана һнәк
нав хвәда фькьрин: «Әва нгы
Хвә Хвәдер'а давежә*». 4 Фь-
кьред ван Исава ә'йан бун
у гот: «Һун чьма дьле хвәда
тьште хьраб дьфькьрын?» 5 К'и-
жан р'ьһ'әт те готыне: «Гөнед
тә хатынә бахшандьне», йан
«Р'абә у бьгәр'ә?» 6 Ле вәки һун
бьзаньбьн кõ һ'õкõме Кõр'е
Мерьв һәйә ль сәр дьне гõна
бьбахшинә», һынге готә йе
шылушә'т: «Р'абә ньвина хвә
һьлдә, һәр'ә мала хвә!» 7 Әв
жи р'абу чу мала хвә. 8 Гава
ә'лаләте әв йәк дит, хофе әв
гьртын у шыкьри данә Хвәде,
кõ әв һ'õкõм дайә мәрьва.

* 9:1 Ль гора Мәтта 4:13, бажаре Ви Кәфәрнаһум бу.

* 9:3 Аһа жи те фә'мкьрыне: «Әва к'ьфьрийа дькә» йан «Әва наве
Хвәде бейөрмәт дькә».

Иса гази Мөтта дькә

(Марқос 2:13-17; Лука 5:27-32)

⁹Иса жь ыр пешда чу, йәки кә навә ви Мөтта бу ль щийе хәрщһьлдане р’унышти дит у готе: «Пәй Мьн вәрә». Әв жи р’абу пәй Иса чу.

¹⁰Гава Иса мала Мөттада сәр сьфре р’уныштьбу, гәләк хәрщгьр у гөнәк’аред^ф дьн һатьн т’әви Иса у шагьртед Ви р’уныштьн. ¹¹Чахе ферьсийа әв йәк дит, шагьртед Вир’а готьн: «Чьма Дәрсдаре вә т’әви хәрщгьр у гөнәк’ара дьхвә у вәдьхвә?» ¹²Ле гава Иса әв йәк бһист ванап’а гот: «Сахләм нә һ’әвше һ’әким ьн, ле нәхвәш. ¹³Һәр’ьн мә’на ван хәбәра һин ьн: «Әз р’ә’ме дьхвазьм, нә кә қөрбане^ф». Әз нәһатьмә гази йед р’аст кьм, ле гази гөнәк’ара».

Пьрса р’ожигьртьне

(Марқос 2:18-22; Лука 5:33-39)

¹⁴Һьнге шагьртед Йуһ’әнна һатьнә щәм Ви у готьне: «Чьма әм у ферьси гәләк щара р’ожи дьгьрн, ле шагьртед Тә р’ожи нагьрн?» ¹⁵Иса готә ван: «Qәт

дьбә кә хвәндийед дә’ватә ши-не ькьн, һ’әта кә зә’ва т’әви ван ә? Ле р’оже бен, гава зә’ва жь ван бе һьлдане, һьнге we р’ожи ьгьрн.

¹⁶Кәсәк пе п’арч’е ну к’ьнща кәвьн п’инә накә, чьмки п’арч’е к’ьнща кәвьнва дьрути we зоре ль к’ьнща кәвьн ькә у щийе қәльши we һе ль бәр һәв һәр’ә. ¹⁷Нә жи шәрава ну дькьнә мәшкед кәвьн. Һәгәр өса бә, мәшке ьт’әқьн, шәраве ьр’ьжә у мәшке жи хьраб ьн. Ле шәрава ну дькьнә мәшке ну у һәр дә жи тенә хвәйикьрьне».

Qизька мьри

у к’өлфәтәкә нәхвәш

(Марқос 5:21-43; Лука 8:40-56)

¹⁸Гава Иса һе әв йәка ванап’а дьгот, һәма һьнге сәрверәк һат хвә авитә бәр ньге Ви у готе: «Qиза мьн һежа мьрийә. Ле вәрә дәсте хвә дайнә сәр we у әве ьжи».

¹⁹Иса р’абу т’әви шагьртед Хвә да пәй ви чу. ²⁰У ва к’өлфәтәкә нәхвәш, кә донздәһ сәлед we бун сәр хуне вәбьбу, пыштева һат у р’ишийед к’ьнще Иса к’әт. ²¹Әве нета

* 9:13 һосейа б:б.

хвэда данибу: «Һэгэр эз т'эне к'ынше Ви к'эвм, эзе қәнш бьм». ²² Иса сәр мьле Хвэва вэгэр'ийа әв дит у готе: «Ә'вде! Сәр хвэ бә! Бавәрийа тә тө қәнш кьри». У we дәме әв к'өлфәт қәнш бу.

²³ Гава Иса гһиштә мала сәрвер, дина Хвэ даие, we қар'ә-қар'а ә'лаләте йә у бьлурван жи зәлули ле дьхьн ²⁴ у готә ван: «Дәрк'эвьн! Қизьк нәмьрийә, ле һенъжийә». Вана қәрфе^ф хвэ Пе дькьрын. ²⁵ Ле гава щьмә'т дәрхьстьнә дәрва, Иса чу һьндөр' дәсте we гьрт у қизьк р'абу сәр хвэ. ²⁶ Әва дәнг-бә'са т'әмамия ви вәлатида бәла бу.

Иса дө кора қәнш дькә

²⁷ Гава Иса жь вьр дәрк'әт чу, дө мәрьвед кор данә пәй Ви кьрынә қир'ин у готьн: «Көр'е^ф Давьд! Мә вәрә р'ә'ме!»

²⁸ Гава кө гһиштьнә мале, әв һәр дө кор һатьнә щәм Ви. Иса жь ван пьрси у гот: «Һун бавәр дькьн, кө Әз дькарьм али вә бькьм?» Вана гот: «Бәле Хөдан». ²⁹ Һьнге Иса дәсте Хвэ да ч'ә'вед ван у гот: «Ль гора бавәрийа вә вәр'а бә». ³⁰ We дәме ч'ә'вед ван вәбун.

Иса һ'ышк т'әми ль ван кьр у гот: «Һаш жь хвә һәбьн, кө т'ө кәс ве йәке нәһ'әсә». ³¹ Ле әв дәрк'әтьн, т'әмамия ви вәлатида нав у дәнге Ви бәла кьрын.

Иса лал қәнш дькә

³² Чахе әвана дәрк'әтьн чун, һьнәка щьнак'әтики лал ани щәм Иса. ³³ Гава Әви щьн дәрхьст, йе лал хәбәр да. Ә'лаләт ә'щәбмаи ма у гот: «Ль Исраеле жи тьштәки аһа т'ө шар нәқәвьмийә». ³⁴ Ле ферьсия гот: «Әв бь һ'өкөме сәрверә щьна щьна дәрдьхә».

Гөне Иса ль щьмә'те те

³⁵ Иса һ'әму гөнд у бажара дьгәр'ийа, к'ьништед ванда һин дькьр, Мьзгинийа П'адшатиye даннасин дькьр у ль нав щьмә'те һ'әму щур'ә нәхвәши қәнш дькьрын. ³⁶ Гава Әви ә'лаләт дит, гөне Ви ль ван һат, чьмки әвана мина пәзе бе шьван, бәр'әдаи у бәлабуйи бун. ³⁷ Һьнге Әви шагьртед Хвәр'а гот: «Нандьрун^ф гәләк ә, ле п'алә һьндьк ьн. ³⁸ Ава һиви жь Хвәйе дьруне бькьн, вәки п'ала нандьруна Хвәр'а бьшинә».

**Навед һәр донздәһ
шандийа^ф**

(Марқос 3:13-19; Лука 6:12-16)

10 ¹Иса һәр донздәһ шагьрт
гази щәм Хвә кьрын у
һ'өкөм да ван кө р'өһ'ед һ'эрам
дәрхьн, һ'әму еш у нәхвәшийа
жи қәнщ кьн. ²Наве һәр донз-
дәһ шандийа^ф әв ын: Йе пешьн
Шьмһ'ун, кө Пәтрус те готьне
у бьре ви Әндрaвьс, Ақубе
Зәбәди у бьре ви Йуһ'әнна,
³Филипо у Бәртоломәйо, Т'у-
ма у Мәттайе хәрщгьр, Ақубе^ф
Һалфawo у Тәдайо* ⁴Шьмһ'уне
wәлатп'арьст^{ф*} у Щьһудайе
Исхәрийоти^ф, әве кө нәмами-
йа^ф Иса кьр.

Шандьна һәр донздәһа

(Марқос 6:7-13; Лука 9:1-6)

⁵Иса әв һәр донздәһ шандьн,
т'әми ль ван кьр у гот: «Нәчъ-
нә нава нәщьһуйа у нәк'әвьнә
бажаред Самәрийае^ф. ⁶Ле пе-
шийе һәр'ьнә нав пәзед мала
Исраелейә ондабуйи. ⁷Гава
һун һәр'ьн, даннасин кьн у

бежьн: «П'адшатийа Ә'змана
незик буйә». ⁸Нәхвәша қәнщ
кьн, мьрийа сах кьн, к'отийа
пақьж кьн, щьна дәрхьн. Wә
беһәқ стандийә, беһәқ жи бь-
дьн. ⁹Ль бәр пышта хвәда г'ө
тышти һьлнәдьн: Нә зер', нә
зив, нә сьфьр, ¹⁰нә турьк бона
р'е, нә дө дәст кьрас, нә чарьх,
нә шьвдар, чьмки п'алә һежайи
р'ьсқе хвә йә.

¹¹Чь бажар йан гөнде кө һун
бьк'әвьне, маләкә һежа бьби-
ньн у ль вьр бьминьн, һ'әта кө
һун жь вьр дьчьн. ¹²Гава һун
һәр'ьнә мале, сылаве бьдьнә
we у бежьн: «Ә'дьялайи ве ма-
лер'а». ¹³У һәгәр әв мал һежа
йә, бьра сылава wә ль сәр we
бә, ле һәгәр нә һежа йә, бьра
сылава wә ль wә вәгәр'ә. ¹⁴Ле
к'и кө wә қәбул нәкә у гөһда-
рийа хәбәред wә нәкә, гава кө
һун жь we мале, йан жи жь ви
бажари дәрдьк'әвьн, т'оза нь-
гед хвә даwшиньн. ¹⁵Әз р'аст
wәр'а дьбежьм, Р'ожа^ф Ахрәте
һ'але wәлате Содом^ф у Гоморайе
we жь йа ви бажари четьр бә.

* ^{10:3} Нав һьнәк дәстньвисарада дәwса «Тәдайо» «Левиф» һәйә, йан
жи «Левиф кө Тәдайо һатә бәрнавкьрьне».

* ^{10:4} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Шьмһ'уне жь Қанане».

Мина пез ль нав гөра

(Марқос 13:9-13;

Луқа 21:12-17)

16 Ва Эз вә дышиньм чава пэз нава гөра. Иди мина мәр'ра сәрвахт бьн у мина кәвотка дьлсах. 17 Ле һ'эвза хвә жь мәр'рва бькьн, әве вә бьбьнә бәр диwana у к'ьништед хвәда вә бьдьнә бәр қамчийа. 18 Р'уйе Мьнда we вә бьбьнә бәр вә-лийа^ф у п'адша, кә хун бәр ван у нәщ'һуйа шә'дәтийе бьдьн.

19 Ле чахе вә бьбьнә бәр диwana, хәм нәкьн кә हुне чава йан чь хәбәр дьн. Тыштед кә हुне хәбәр дьн, we дәме вәр'а we бе дайине. 20 Чьмки нә кә हुне хәбәр дьн, ле Р'öh'e Баве вәйи кә нава вәда йә we хәбәр дә.

21 Бьра we бьре хвә бьдә коштьне, баве жи кәр'е хвә у зар' жи we һьмбәри де у баве хвә р'абьн у ван бьдьнә коштьне. 22 Бона наве Мьн हुне бәр ч'ә'ве һ'әмуя р'әш бьн. Ле к'и кә һ'әта хьлазийе тәйах кә әве хьлаз^ф бә. 23 У гава нав ви бажарида вә бь-зериньн, бьр'эвьнә бажарәки дьн. Эз р'аст вәр'а дьбежьм, һ'әта һатьна Көр'е Мерьв, хун

һ'әму бажаред Исраеле пер'а нагьниньн бьгәр'ьн.

24 Шагьрт жь дәрсдаре хвә нә мәстър ә у нә жи хөлам жь ахайе хвә. 25 Бәси шагьрт ә, вәки мина дәрсдаре хвә бә у хөлам жи мина ахайе хвә бә. Һәгәр малхе малер'а «Бәлзә-бул^ф» готьн, һьнге нәфәред вир'а we чь бежьн?

Бьзаньбьн

кә тьрса вә жь к'е һәбә

(Луқа 12:2-7)

26 Ава иди т'ө шар жь мәр'рва нәтърсьн. Тыштәки дьзива т'өнә кә дәрнәйе у нә жи вәшарти кә к'ьфш нәбә. 27 Чь кә Эз тә'рийеда вәр'а дьбежьм, әви нав р'онайеда бежьн у чь кә хун гөһада дьбьһен, сәр бана бькьнә дәнги. 28 У жь ван нәтърсьн йед кә бәдәне дькөжьн, ле нькарьн р'öh' бькөжьн. Ле хун жь Ви бьтърсьн, Йе кә дькарә р'öh' у бәдәне щә'ньмеда онда кә. 29 Нә дө ч'ьвик бь дьравәки чарқөр'уше тенә фьротане? Ле йәк жи жь ван бейи ә'мьре Баве вә нак'әвә әрде. 30 Ле чь ль вә дьк'әвә, һәр т'еләки п'ор'ед сәре вә жьмарти нә. 31 Иди нәтърсьн. Хун жь гәләк ч'ьвика қимәттър ьн.

Иррар^Ф у инк'аркьяна^Ф

Иса

(Луца 12:8-9)

³² К'и кӧ Мьн бэр мэрыва иррар^Ф кэ, Эзе жи ви бэр Баве Хвэйи Э'змана иррар кьм. ³³ Ле к'и кӧ Мьн бэр мэрыва инк'ар^Ф кэ, Эзе жи ви бэр Баве Хвэйи Э'змана инк'ар кьм.

Шур у э'дьялайи

(Луца 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Нэфкьярын кӧ Эз хатъмэ дьне э'дьялайи биньм. Эз нэ хатъм э'дьялайи биньм, ле шур. ³⁵ Чьмки Эз хатъм кӧр' жь баве, қизе жь де у буке жь хвэсийе бьфэтиньм ³⁶ у дьжмьнед мерьв we жь мала ви бьн*.

³⁷ Эве кӧ баве хвэ йан дийа хвэ жь Мьн зэ'фтьр h'ыз дькэ, нэ нежайи Мьн э. Эве кӧ кӧр'е хвэ йан қиза хвэ жь Мьн зэ'фтьр h'ыз дькэ, нэ нежайи Мьн э. ³⁸ Эве кӧ хаче^Ф хвэ һьлнадэ пэй Мьн найе, эв нэ нежайи Мьн э. ³⁹ К'и э'мыре хвэ бьгэр'э, эве онда кэ, ле к'и э'мыре хвэ бона Мьн онда кэ, эве бьбинэ.

Бэцстандын

(Марқос 9:41)

⁴⁰ Эве кӧ вэ қэбул дькэ, Мьн қэбул дькэ у эве кӧ Мьн қэбул дькэ, Йе кӧ Эз шандьмэ қэбул дькэ. ⁴¹ Эве кӧ п'ехэмбэр қэбул дькэ чава п'ехэмбэр, we һэқе п'ехэмбэр бьстинэ у эве кӧ мэрывэки р'аст қэбул дькэ чава мэрыве р'аст, we һэқе йед р'аст бьстинэ. ⁴² У эве кӧ т'асэ ава сар жи дьдэ йэки жь ван бьч'ука, бона хатьре we йэке кӧ эв шагьрте Мьн э, Эз р'аст вэр'а дьбежьм, эве т'ӧ шар һэқе хвэ онда нэкэ».

Иса шаба пьрса

Йуһ'әннайе ньхӧмдар дьдэ

(Луца 7:18-35)

11 ¹ Чахе Иса т'эмийед кӧ данэ һэр донздэһ шагьртед Хвэ хьлаз кьярын, жь ви щийи чу нав бажаред ван, кӧ һин кэ у даннасин кэ.

² Гава Йуһ'әнна кэледа бона шьхӧлед Мэсиһ бьһист, чэнд шагьртед* хвэ шандьнэ шэм Ви ³ у же пьрсин: «Тӧ Эв и, Йе кӧ гэрэке бьһата, йан эм

* 10:35-36 Миха 7:6.

* 11:2 Нав һьнэк дэстньвисарада дэвса «чэнд шагьрт» «дӧ шагьрт» һэйэ.

живийа йэки дьн бьн?» ⁴ Иса шаба ван да у гот: «Һәр'ын, чь кӧ хун дьбиньн у дьбьһен Йуһ'әннар'а бежьн. ⁵ Кор дьбиньн, сәфәт дьгәр'ын, к'оти пақьж дьбьн, кәр' дьбьһен, мьри р'адьбьн у фәқирар'а жи Мьзгини те дайине. ⁶ У хвәзи ль ви, кӧ жь Мьн п'ышк набә».

⁷ Гава әвана чун, Иса бона Йуһ'әнна әлаләтер'а дәстпекьр гот: «Һун дәрк'әтнә бәр'ийе чь бьбиньн? Қамишәки^ф кӧ жь байе дьһ'әжә? ⁸ Йан хун дәрк'әтн чь бьбиньн? Мәрвьәки к'ынше назьк^ф ль хвә кьри? Нә әвед кӧ к'ынше назьк ль хвә дькьн, әв малед п'адшада нә? ⁹ Йан хун дәрк'әтн чь бьбиньн? П'ехәмбәрәки? Бәле әз вәр'а дьбежьм, жь п'ехәмбәрәки жи мәстър ә. ¹⁰ Әва әв ә, бона к'ижани ньвисар ә: «Ва йә Әзе қасьде Хвә пешийа Тәва бышиньм. Әве р'ийа Тә пешийа Тәва назьр кә»*. ¹¹ Әз р'аст вәр'а

дьбежьм, жь нава әвед кӧ жь к'ӧлфәта дьне к'әтгнә, т'ӧ кәс жь Йуһ'әннайе ньхӧмдар мәстър нәбуйә. Ле П'адшати-йа Әзманада йе һәри бьч'ук жь ви мәстър ә. ¹² Жь р'ожед Йуһ'әннайе ньхӧмдар һ'әта ньһа П'адшати-йа Әзмана бь зорбәтийе те һ'ыщумкьрьне у йед зорбә дькьн кӧ зәфти хвә кьн*.¹³ Чьмки һ'әму п'ехәмбәра у Қануне һ'әта Йуһ'әнна бона П'адшати-йа Әзмана шәдәти дан*.¹⁴ У һәгәр хун дьхвазьн ве йәке қәбул кьн, әв ә Елйасә^ф кӧ гәрәке бьһата*.¹⁵ Гӧһе к'е һәйә бьра бьбьһе.

¹⁶ Ньһа Әз ви ньсьли мина чь бышьбиньм? Әв мина ван зар'а нә, йед кӧ базарада р'у-ньшти нә, гази һәвалед хвә дькьн ¹⁷ у дьбежьн: «Мә бона вә зӧр'не хьст, хун нәр'әқьсин у бона вә бәйт^ф готьн, вә шин нәкьр». ¹⁸ Йуһ'әнна һат, нә дьхвар, нә вәдхвар у дьготьн: «Шьн вида һәйә». ¹⁹ Кӧр'е

* ^{11:10} Малахи 3:1.

* ^{11:12} Аһа жи те фә'мкьрьне: «П'адшати-йа Әзмана бь қәвате пешда дьчә у йед зорбә дәст дьхьн».

* ^{11:13} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Чьмки һ'әму п'ехәмбәра у Қануне һ'әта Йуһ'әнна п'ехәмбәрти кьрьн».

* ^{11:14} Малахи 4:5.

Мерьв hat, дьхвэ у вэдьхвэ, бона Wi дьбежын: «Ва Эw йэки пэй хварьн у вэхварьне к'эти йэ, досте хэршгьр у гөнэк'ара йэ». Ле сэрвахти^ф бь э'мәлед* хвэ к'ьфш дьбэ кә эw р'аст э».

Бажаред нэбавэр

(Лука 10:13-15)

²⁰ Ынге Иса дэстпекьр ль ван бажара һлат, к'ижанада гәлөк к'эрәмәтед Wi қәwьми-бун, чьмки эw жь гөнөкьрне вәнәгәр'ийан. ²¹ «Wэй ль тә Хоразин! Wэй ль тә Бәйтсайда! Hәгәр эw к'эрәмәтед кә нава wәда бун, Сур у Сайдеда бь-буна, әванайе зува бь к'өрх^ф у к'озийе^ф т'обә^ф бькьрана. ²² Ле Эз wәр'а дьбежьм, Р'ожа Ахрәте, һ'але Суре у Сайде we жь һ'але wә четьр бә. ²³ У тө Кәфәрнаһум, тә т'ьре те һ'эта э'зман бьльнд би? Ле те һ'эта дийаре^ф мьрийа һәр'и хваре! Hәгәр эw к'эрәмәтед кә нав тәда қәwьмин Содомеда бь-қәwьмийана, әве һ'эта р'ожа иройин бьма. ²⁴ Ле Эз wәр'а дьбежьм, Р'ожа Ахрәте һ'але wәлате Содоме we жь һ'але тә четьр бә».

Wәрьн шәм мьн у һеса бьн

(Лука 10:21-22)

²⁵ Ынге Иса гот: «Шькьр наве Тә бә Баво, Хөдане әрд у ә'зман, кә Тә әв тышт жь зана у билана^ф вәшартьн у ль бәр зар'а вәкьрьн. ²⁶ Бәле Баво, чьмки аһа ль Тә хwәш hat.

²⁷ Hәр тышт жь Баве Мьн Мьнр'а натийә дайине. Кә-сәк Көр' нас накә пештьри Баве у кәсәк Баве нас накә пештьри Көр' у к'ижанар'а кә Көр' бьхwазә wanва Баве бьдә наскьрне.

²⁸ Wәрьнә шәм Мьн һ'әмуьед wәстийайи у баргьран у Эзе р'ьһ'әтийе бьдьмә wә. ²⁹ Нире Мьн һьлдьнә сәр хwә у жь Мьн һин бьн, чьмки Эз шкәсти мә у дьльмьлаһим ьм у һуне хwәр'а р'ьһ'әтийе бьбиньн. ³⁰ Чьмки нире Мьн р'ьһ'әт ә у баре Мьн сьвьк ә».

Пьрса р'ожа^ф шәмийе

(Марқос 2:23-28; Лука 6:1-5)

12 ¹ Ынге Иса р'ожәкә шә-мийе нава зәвийар'а дәр-баз бу, шагьртед Wi бьр'чи бун у дэстпекьрьн сьмбьлед гәньм

* 11:19 Нав һнәк дэстньвисарада дәwса «ә'мәл» «зар'» һәйә.

чънин у хварьн. ² Гава ферь-
сийа эв йэк дит, Вир'а готън:
«Һәла бьньһер'ә, шагъртед Тә
тыште нәщайизи р'ожа^ф шәми-
йе дькьн».

³ Иса ванар'а гот: «Wә нә-
хвәндийә кӧ Давьд чь кър, гава
әw у йед пер'а бър'чи бун? ⁴ Нә
әw к'әтә Хана^ф Хwәде у нане^ф
Хwәдер'а дайи хвар, әw нан нә
вир'а шайиз бу бьхвара, нә жи
әвед т'әви вир'а, ле т'әне к'ахи-
нар'а?» ⁵ Йан жи wә Qанунеда
нәхвәндийә, кӧ к'ахин р'ожед
шәмийе п'арьстгәһеда шәмийе
дьһ'әр'ьминьн у диса бе сущ'ын?
⁶ Ле Әз wәр'а дьбежъм, кӧ ль вьр
Йәки жь п'арьстгәһе мәстър һә-
йә. ⁷ Һәгәр wә заньбуяа мә'на ве
хәбәре чь йә кӧ те готъне: «Әз
р'ә'ме дьхwазъм, нә кӧ қӧрбане*
һьнге wәйе йед бесущ' гӧнәк'ар
нәкьрана. ⁸ Чьмки Кӧр'е Мерьв
Хӧдане р'ожа шәмийе йә».

**Иса р'ожа шәмийе мәрвье
кӧ дәсте ви к'ъшийабу
қәнш дькә**

(Марқос 3:1-6; Луқа 6:6-11)

⁹ Иса жь wър р'абу чу, һатә
к'ъништа ван. ¹⁰ Мәрвьәк ль

wър һәбу, кӧ дәсте ви к'ъши-
йабу. Һьнәка дьхwәст кӧ хәйба
Иса бькьрана, жь Ви пьрсин у
готъне: «Шайиз ә кӧ мәрвь р'ожа
шәмийе нәхwәша қәнш бькьн?»

¹¹ Әwi жи ванар'а гот: «Әw
жь wә к'и йә, кӧ пәзәкә ви
һәбә у р'ожа шәмийе бьк'әwә
ч'ә'ле, we нәгьрә у дәрнәхә?
¹² Ле инсан чьқас жь пез қи-
мәттър ә! Аwa р'ожа шәмийе
қәншикьрьн шайиз ә». ¹³ Һьнге
ви мәрвьир'а гот: «Дәсте хwә
дьреж кә». Әwi жи дьреж кър
у мина дәсте дьн қәнш бу. ¹⁴ Ле
ферьси дәрк'әтгьнә дәрва бона
Иса ль һәв шешьрин кӧ чава
Ви бьдьнә кӧштъне.

Хӧламе Хwәдеи бьжарти^ф

¹⁵ У гава Иса пе һ'әсийа, жь
we дәре чу, гәләк ә'лаләт жи
пәй Ви чу. Әwi һ'әму жи қәнш
кьрьн ¹⁶ у т'әми да ван кӧ бона
Ви нәкьнә дәнги. ¹⁷ Әва аһа бу
кӧ әw готъна бь заре Ишайа
п'ехәмбәр бе сери:

¹⁸ «Ва йә хӧламе Мьн, йе кӧ
Мьн бьжартийә^ф
у һ'ьзкьрийе Мьни кӧ Мьн
бәгәм кьрийә.

* ^{12:4} Qануна К'ахинтийе 24:9; П'адшати I, 21:1-6.

* ^{12:7} Һосейа 6:6.

Эзе Р'öh'е Хвэ дайнмэ сэр
 Ви

у Эве мьлэтар'а һэгийе
 э'лам кэ.

19 Эве нэ бьк'эвэ һ'өщэте, нэ
 бькэ qar'э-qar'

у нэ жи йэке дэнге Ви мэй-
 данада бьбьһе.

20 Эв қамише п'эрч'ьқи һур
 накэ,

п'ьлта дьч'ьрусэ венасинэ,
 һ'эта кэ һэгийе бьгьһинэ
 сери.

21 У һ'эму мьлэт we гөмана хвэ
 дайннэ сэр наве Ви*.

Иса у Бэлзэбул

(Марқос 3:20-30;

Луқа 11:14-23; 12:10)

22 Һьнге щьнак'этики кори
 лал анинэ шэм Ви у Эви эв
 қәнщ кьр, өса кэ эви һьн дит
 у һьн жи хэбэр да. 23 У т'эма-
 мийа э'лалэте зэндэгьрти ма у
 гот: «Гэло Эв э көр'е Давьд?»

24 Ле гава ферьсийа бьһист
 готьн: «Эва бь һ'өкөме сэрwerе
 щьна Бэлзэбул щьна дэрдьхэ».

25 Ле нетед дьле ван Иса-
 ва э'йан бун у ванар'а гот:
 «Һэр п'адшатийа кэ нав веда
 т'ьфақ^ф т'өнэбэ we werан бэ

у һэр бажар йан мала кэ ль
 нава веда т'ьфақ т'өнэбэ эв
 наминэ. 26 Һэгэр мирещьн
 хвэха хвэ дэрдьхэ, кэ өса йэ
 нава п'адшатийа вида бет'ь-
 фақи һэйэ, иди п'адшатийа
 ви we чава бьминэ? 27 Һэгэр
 Эз бь һ'өкөме Бэлзэбул щьна
 дэрдьхьм, ле йед кэ пэй wэ
 тен бь чь дэрдьхьн? Wэки
 өса йэ эве бьбьһнэ һ'акьмед
 wэ. 28 Ле һэгэр Эз бь һ'өкөме
 Р'öh'е Хвэде щьна дэрдьхьм,
 иди П'адшатийа Хвэде гь-
 хиштийэ wэ. 29 Йан чава йэқ
 дькарэ бьк'эвэ мала мерхасэки
 у һэбука ви т'алан кэ, һэгэр
 пешийе ви мерхаси гьренэдэ?
 Гава гьреда, һьнге we бькарьбэ
 мала ви т'алан кэ.

30 К'и кэ нэ т'эви Мьн э,
 мьқабьли Мьн э у к'и кэ т'эви
 Мьн т'оп накэ, бэладькэ. 31 Бо-
 на ве йэке Эз wэр'а дьбежьм,
 һэр гөнэ у готьнед хьраб we
 ль мэрьва бенэ бахшандьне,
 ле эве кэ готьнэкэ хьраб мь-
 қабьли Р'öh' бежэ, ль ви найе
 бахшандьне. 32 К'и тьштэки
 мьқабьли Көр'е Мерьв бежэ,
 we бе бахшандьне, ле һэгэр йэқ
 һьндава Р'öh'е Пирозда бежэ,

* 12:18-21 Ишайа 42:1-4.

ль ви найе бахшандьне, нэ ве дьне нэ жи ве дьне.

Дар у бэре we

(Луца 6:43-45)

³³ Һэгэр дар қэнш э, бэре we жи қэнш э, һэгэр дар хьраб э, бэре we жи хьраб э, чьмки дар жь бэре хwэ те наскьрьне.

³⁴ Ч'ежькед мэ'ра! Һун чава дь-карьн қэнш хэбэр дьн, һэгэр Һун хьраб ын? Чьмки дьл чьва т'ьжи йэ зар жи эwe дьбежэ.

³⁵ Мэрьве қэнш, жь хьзна хwэ-йэ қэнш қэншийе дэрдьхэ, ле мэрьве хьраб, жь хьзна хwэйэ хьраб хьрабийе дэрдьхэ. ³⁶ Эз wэр'а дьбежьм, Р'ожа Ахрэте мэрьв бона һэр хэбэрэкэ п'уч' кэ хэбэр дьдьн we шабдар бьн.

³⁷ Чьмки Һуне бь хэбэред хwэ бесуш бьн у бь хэбэред хwэ гөнэк'ар бьн».

К'эрэмэтэке

чава нишан дьхwазьн

(Марқос 8:11-12;

Луца 11:29-32)

³⁸ Һынге һьнэка жь қанун-зан у ферьсийа Wир'а готьн:

«Дэрсдар! Эм дьхwазьн кэ нишанэке жь Тэ бьбиньн».

³⁹ Эwi ль wan вэгэр'анд у гот: «Ньсьле хьраб у хальфи^ф нишанэке дьхwазэ, ле жер'а нишанэкэ дьн найе дайине пештьри нишана Уньс^ф п'е-хэмбэр. ⁴⁰ Чава кэ Уньс се р'ож у се шэва зьке Һ'утда ма*, Көр'е Мерьв жи оса we се р'ож у се шэва нава к'урайийа э'рдеда бьминэ. ⁴¹ Мэрьвед Нинэwа-йе^ф we Р'ожа Ахрэте р'абьн у ви ньсьли нэхэқ кьн, чьмки эwана бь даннасинийа Уньс жь гөнэкьрьне вэгэр'ийан у ва Йэки жь Уньс мэстьр ль вьр һэйэ. ⁴² П'адша Башуре^{ф*} Р'ожа Ахрэте we р'абэ ви ньсьли нэхэқ кэ, чьмки эwа жь сэре дьне һат, кэ сэрwах-тийа Сьлеман бьбьһе у ва йэ Йэки жь Сьлеман мэстьр ль вьр һэйэ.

Пашда һатьна р'өһ'е һ'эрам

(Луца 11:24-26)

⁴³ Чахе р'өһ'е һ'эрам жь ме-рьв дэрте, щийе бе ав дьгэр'э кэ р'ьһ'этийе бьбинэ. Ле гава

* ^{12:40} Уньс 1:17.

* ^{12:42} П'адшати III, 10:1-13. Эw п'адша жь Шэба Э'рэбьстане һатэ щэм Сьлеман п'адша.

набинэ, ⁴⁴ һынге эw дьбежэ: «Эз вэгэр'ъмэ we мала хwэйэ кӧ же дэрк'этымэ». Гава эw те, дьбинэ we мал вала, паqьж-кьри у һэвдайи йэ. ⁴⁵ Һынге дьчэ һ'эфт шынед дьнэ жь хwэ хьрабтьр жи тинэ, дьк'эвьнэ wьр дьжин. У ахьрийа wi мэрви жь пешийе хьрабтьр дьбэ. Ӧса жи we бе сэре ви нысьле хьраб».

Де у бьрайед Иса

(Марqос 3:31-35; Луqа 8:19-21)

⁴⁶ Һе Эwi э'лалэтер'а хэбэр дьда, вадийа Wi у бьрайед Wi ль дэрва сэкьнин, дьхwэстын т'эви Wi хэбэр дана. ⁴⁷ Йэки жер'а гот: «Вадийа Тэ у бьрайед Тэ дэрва нэ у дьхwазьн т'эви Тэ хэбэр дьн». ⁴⁸ Эwi жи ль wi вэгэр'анд у готе: «К'и йэ дийа Мьн у к'и нэ бьрайед Мьн?» ⁴⁹ Һынге дэсте Хwэ дьрежи шагьртед Хwэ кьр у гот: «Ва нэ де у бьрайед Мьн! ⁵⁰ Чьмки к'и кӧ хwэстына Баве Мьни э'змана бинэ сери, эw э бьре Мьн, хушка Мьн у дийа Мьн».

Мэсэла т'охьмр'эш^ф

(Марqос 4:1-9; Луqа 8:4-8)

13 ¹We р'оже Иса жь мале дэрк'эт, ль дэве голе

р'унышт. ²У һаqас э'лалэт һатэ щэм Wi, кӧ Эw к'эрба к'этэ qэйьке р'унышт у т'эмамийа э'лалэте дэве голе сэкьни. ³Эwi гэлэк тышт бь мэсэла эw һин кьрн у гот: «Т'охьмр'эш^ф р'абу чу кӧ т'охьм бьр'эшинэ. ⁴Гава дьр'эшанд, һьнэк жь ван к'этынэ дэве р'е, тэйрэдэ һатьн у эw хварьн. ⁵Һьнэкед дьн к'этынэ сэр э'рде кэвьри, кӧ ль wьр хwэли кем бу. Эw зу шин бун, чьмки тэлаше хwэлийе нэ к'ур бу. ⁶Ле чахе тэ'в дэрк'эт, эw ч'ьлмьсин у чьмки р'awед ван т'ӧнэ-бун, һ'ышк бун. ⁷Һьнэкед дьн к'этынэ нава стьрийа, стьри р'абун у эw хэньqандьн. ⁸Ле һьнэкед дьн жи к'этынэ нава э'рде qэнщ у бэр дан, йе сэд, йе шест у йе си. ⁹Göhe к'е һэйэ бьра бьбьһе!»

Иса чьма бь мэсэла хэбэр дьдэ

(Марqос 4:10-12; Луqа 8:9-10)

¹⁰We гаве шагьртед Wi незик буне у готьне: «Чьма бь мэсэла Тӧ ванар'а хэбэр дьди?» ¹¹Эwi ль ван вэгэр'анд у гот: «Wөр'а һатийэ дайине кӧ һун сӧр'ед П'адшатийа Э'змана бьзаньбьн, ле ванар'а

нәһатийә дайине. ¹² Чъмки к'ер'а кӧ һәйә, we he ле зедә бә у сәрда бър'ьжә у к'ер'а кӧ т'ӧнә, чь һәйә жи we же бе стандьне. ¹³ Эз бона we йәке бь мәсәла ванр'а хәбәр дьдъм, кӧ әвана дьньһер'ьн у набиньн, дьбьһен, ле гӧһе хвә надьнә сәр у фә'м накьн. ¹⁴ Ль сәр ван п'ехәмбәртийа Ишайа те сери кӧ дьбежә:

⟨Һуне бьбьһен у гӧһ бьдье, ле фә'м нәкьн, һуне бьньһер'ьн у дина хвә бьдье, ле нәбиньн.

¹⁵ Чъмки әва шьмә'та сәр-һ'ьшк ә, бь гӧһа гьран дьбьһен у ч'ә'вед хвә гьртьнә, вәки бь ч'ә'ва нәбиньн, бь гӧһа нәбьһен у бь һ'ьш фә'м нәкьн, вә-нәгәр'ьн, кӧ Эз ван қәнщ кьм*.

¹⁶ Ле хвәзи ль ч'ә'вед вә, кӧ дьбиньн у гӧһед вә, кӧ дьбьһен. ¹⁷ Эз р'аст вәр'а дьбежъм, гәләк п'ехәмбәр у мәрвьед р'аст һ'ьзрәта дитьна ван тьшта бун чь кӧ һун дьбиньн, ле нәдितьн

у бьбьһистана чь кӧ һун дьбьһен, ле нәбьһистьн.

Шьровәкьрьна мәсәла т'охьмр'әш

(Марқос 4:13-20; Лука 8:11-15)

¹⁸ Ньһа һун шьровәкьрьна мәсәла т'охьмр'әш бьбьһен. ¹⁹ Һәр кәсе кӧ хәбәра П'адшатиye дьбьһе у фә'м накә, йе Хьраб* те т'охьме дьле вида чанди дьр'әвинә. Әва әв ьн кӧ дәве р'е һатьнә чандьне. ²⁰ Әвед ль ә'рде кәвьри һатьнә чандьне әв ьн, кӧ чахе хәбәре дьбьһен, әв зу бь әшқ у ша қәбул дькьн. ²¹ Ле р'ав кӧ нава ванда т'ӧнәнә, дьреж т'ав накьн. Гава бона хәбәре р'асти тәнгасийа^ф йан зерандьне тен, әв зу жь р'е дьк'әвьн. ²² Әвед ль нава стьрийада һатьнә чандьне әв ьн, кӧ хәбәре дьбьһен у хәмед ве дьнйае у дәрәвед дәвләтийе хәбәре дьхәньқиньн, әв бе бәр дьминьн. ²³ Ле әвед ль нава ә'рде қәнщда һатьнә чандьне әв ьн, кӧ хәбәре дьбьһен, фә'м дькьн у бәр дьдьн, һьнәк сәд, һьнәк шест у һьнәк си».

* ^{13:15} Ишайа 6:9-10.

* ^{13:19} Бь готьнәкә дьн: «Мирещьн».

Мэсэла гəнъм у зиване

²⁴ Иса мэсэлэкэ дьн жи ванар'а пешда ани у гот: «П'адшати́я Э'змана мина ве йэке йэ: Мэрьвэки нав э'рде хвэда т'охьме қэнш чанд. ²⁵ Гава һ'эму р'азайи бун, дьжмьне ви һат у ль нав гəнъмда зиван жи чанд у чу. ²⁶ Гава гəнъм гьһишт бэре хвэ да, һынге зиван жи пер'а к'ьфш бун. ²⁷ Хөламед хвэ́йе э'рде незики ви бун у готыне: «Ахайе мə! Тə нава э'рде хвэда т'охьме қэнш нəчанд? Ле эв зиван жь к'ө һатгьн?» ²⁸ Эви ль ван вэгэр'анд у гот: «Дьжмьнэки эв тышт кьрийэ». Хөлама жи готэ ви: «Ньһа тө қайл и кө эм һэр'ьн ван р'акьн?» ²⁹ Эви гот: «На, нəбэ чахе һун зиване р'акьн, гəнъм жи пер'а дэрхьн. ³⁰ Бьһельн бьра һэр дө жи һэвр'а бьгьһижьн һ'эта р'ожа нандьруне. Р'ожа нандьруне эзе п'алар'а бежым, пешийе зиване бьчьньн, гөр'з-гөр'з гьредьн бона шəвате, ле гəнъм бькьнэ э'мбара мьн».

**Дө мэсэлед ль сэр
П'адшати́я Хвэде:**

(Марқос 4:30-32;

Луқа 13:18-21)

³¹ Мэсэлэкэ дьн жи ванар'а пешда ани у гот: «П'адшати́я Э'змана мина ве йэке йэ: Мэрьвэки һ'эбэкэ т'охьме хэрдале^ф һьлда, нав э'рде хвэда чанд. ³² Эв жь һ'эму т'охьма һуртьр э, ле гава дьгьһижэ, жь һ'эму п'ьнщар'а мэстьр дьбэ у дьбэ дар, өса кө тэйрэдед э'змен тен хелинед хвэ сэр ч'ьбьлед ве чедькьн».

³³ Иса мэсэлэкэ дьн жи ванар'а гот: «П'адшати́я Э'змана мина һэвиртьр'шк^ф э, кө к'ө́лфэтэке һьлда, нава се код* арда стьра, һ'эта кө һ'эму һьлат».

Иса бь мэсэла хэбэр дьдэ

(Марқос 4:33-34)

³⁴ Иса эв һ'эму тышт бь мэсэла э'лалəтер'а готын у бе мэсэла т'ө тышт ванар'а нэдьгот. ³⁵ Эв йэк аһа бу, кө эв готына бь заре п'ехəмбэр бе сери:

* 13:33 Се кодед шьһуйа дькьр қаси 25 килограма.

«Эзе бь мäsэла ванр'а хэбэр
дьм,
тыштед жь вэхте э'фьран-
дына дьнайайеда вэшарти
гыли кьм»*.

Шьровэкьрына мäsэла гәнъм у зиване

³⁶ Ёнгe Иса э'лалэт һышт,
һатэ мал. Шагьртед Wi һатьнэ
шэм Wi у готьне: «Мäsэла гән-
ным у зиване мәр'а шьровэкэ».
³⁷ Эwi ль ван вэгэр'анд у гот:
«Эwe кө т'охьме қәнш чанд,
Көр'е Мервь э. ³⁸ Э'рд дьняя
йэ, т'охьме қәнш жи мәрвьед
п'ара П'адшатийе нэ, ле зиван
мәрвьед п'ара йе Хьраб ын.
³⁹ Дьжмьне кө әв чанд, мирещьн
э. Нандьрун ахьрийа дьнайайе
йэ, п'алэ жи мьляк'эт ын. ⁴⁰ У
чава кө зиване т'оп дькьн дь-
шэвьгинын, ахьрийа ве дьнайайе
жи we өса бэ. ⁴¹ Көр'е Мервь we
мьляк'әтед Хwэ бышинэ у әве
жь П'адшатийа Wi һ'әмуийед
кө мәрийа жь р'е дәрдьхьн у
нәһәқийе дькьн бьбьжерьн ⁴² у
бавежьнэ к'ура агьр. Ль вьр
we бьбэ гьри у ч'ьркэ-ч'ьрка
дырана. ⁴³ Ёнгe мәрвьед р'аст
we П'адшатийа Баве хwәда

мина тэ'ве шәwқ бьдьн. Гөһе
к'е һәйә бьра бьбьһе!

Мäsэлед хьзна вэшарти у дөр'е қимэт

⁴⁴ П'адшатийа Э'змана мина
ве йәке йә: Э'рдәкида хьзнәкә
вэшарти һәбу. Мәрвьәк we дь-
бинә, вәдышәрә, шабуна дьчә
һ'әму һәбука хwә дьфьрошә у
wi э'рди дьк'ьр'ә.

⁴⁵ Диса П'адшатийа Э'змана
мина ве йәке йә: Мәрвьәки
базьргани дөр'ед р'ьнд дьгә-
р'ә. ⁴⁶ Гава дөр'әки п'ьр' қимәт
дьбинә, дьчә һ'әму һәбука хwә
дьфьрошә у wi дөр'и дьк'ьр'ә.

Мäsэла т'ор'а авити

⁴⁷ Диса П'адшатийа Э'змана
мина ве йәке йә: Т'ор'әк те ави-
тьне нава бә'ре у һ'әму щур'ә
мәсидьк'әвьне. ⁴⁸ Гава т'ор' т'ьжи
дьбә, дьк'ьшиньнә дәве бә'ре
у р'удьнин мәсиейед кер дьбь-
жерьн дькьнә дәрдана^ф, ле йед
бекер weда давежьн. ⁴⁹ Ахьрийа
дьнайайе жи we өса бэ. Мьляк-
к'әте дәрк'әвьн хьраба жь нав
қәнша бьбьжерьн ⁵⁰ у бавежьнә
к'ура агьр. Ль вьр we бьбэ гьри
у ч'ьркэ-ч'ьрка дырана».

* 13:35 Зәбур 78:2.

Р'астийед кэвн у ну

⁵¹ Иса жь ван пьрси: «Wэ эв h'эму тышт фэ'м кьрн?» Вана жер'а гот: «Бэле». ⁵² Эви жи ванар'а гот: «Бона ве йэке һэр қанунзанэк кө П'адшати́а Э'змана һин буйэ, мина мэрвэки хвэйимьлк' э, кө жь хьзна хвэ тыштед кэвн у ну дэрдьхэ».

**Бажаре Ньсрэте,
ль к'ө Иса мэзын бьбу,
Wi қэбул накэ**

(Марқос 6:1-6; Луқа 4:16-30)

⁵³ Гава Иса эв мäsэлэ хьлаз кьрн, жь вьр чу ⁵⁴ һатэ ши-мьск'эне Хвэ, к'ьништа ванда эв һин дькьрн. Эв жи зэндэгьрти дьман у дьготьн: «Эв сэрвахти у қэвата к'эрэмэта жь к'ө гьһишти-йе? ⁵⁵ Нэ Эв көр'е нэщар э? Нэ наве дийа Wi Мэрийэм э? Нэ Ақуб^ф, Усьв^ф, Шьмһ'ун у Щьһуда^ф бьред Wi нэ? ⁵⁶ Нэ h'эму хушкэд Wi щэм мэ нэ? Эв h'эму тышт жь к'ө гьһишт-гьнэ Wi?» ⁵⁷ Бь ви авайи эв жь Wi чун, ле Иса ванар'а гот: «П'ехэмбэр т'ө щийи нэ бегедьр э, пештьри мала хвэ у ши-мьск'эне хвэда». ⁵⁸ Эви

ль ве дәре гэлэк к'эрэмэт нэ-кьрн, чьмки бавэрийа ван т'өнэбу.

**Көштгьна Йуһ'әннайе
ньхөмдар**

(Марқос 6:14-29; Луқа 9:7-9)

14 ¹ Ёнгге һеродэсе сэр-вере Щэлиле бона Иса бьһист, ² хөламед хвэр'а гот: «Эва Йуһ'әннайе ньхөмдар э жь нав мьрийа р'абуйэ. Лэма жи пе ви к'эрэмэт тенэ кьрне».

³ Чьмки һеродэс Йуһ'әнна гьртьбу гьредабу у авитьбу кэле, р'уйе һеродийа жьна Филипойе бьре хвэда. ⁴ Чьмки Йуһ'әнна һеродэср'а чэнд щара готьбу: «Нэ р'аст э кө тө һеродийае бьстини». ⁵ У һеродэс жи дьхвэст эв бькөш-та, ле жь щьмэ'те дьгьрсийа, чьмки щьмэ'те Йуһ'әнна чава п'ехэмбэр қэбул дькьр.

⁶ Гава р'ожа буйина һеродэс һат, қиза һеродийае шайи-йеда бона ван р'эқьси у дьле һеродэс гэлэки хвэш һат. ⁷ Эви сонд хвар у готэ қизьке: «Тө чь бьхвази эзе бьдьмэ тэ». ⁸ Қизьк жи жь дийа хвэ һатьбу ширэткьрне у готе: «К'аль вьр, сэр сьнийе сэре Йуһ'әннайе ньхөмдар бьдэ мьн». ⁹ П'адша

бэр хвэ к'эт, ле чьмки ль бэр т'эглифкьрийа сонд хварьбу, э'мьр кьр кő хвэстьна we бе дайине. ¹⁰ Эви шанд кәледа сәре Йуһ'әнна да лехъстьне ¹¹ у сәре ви ль сәр сьнийе анин данә кәч'ьке. Кәч'ьке жи дийа хвәр'а бьр. ¹² Ёнгө шагьртед ви хатьн щьнийазе ви һьлдан у әв дәфьн кьрьн. Паше чун Исар'а готьн.

Иса пенщ һ'эзара т'ер дькә

(Марқос 6:30-44; Лука 9:10-17;

Йуһ'әнна 6:1-14)

¹³ Гава Иса әв йәк бьһист, жь we дәре бь қәйьке т'әне чу щики хәвлә. Ле гава ә'лаләте бьһист, жь бажара пәйа пәй Ви чун. ¹⁴ Чахе Иса жь қәйьке дәрк'әт у ә'лаләтәкә гьран дит, һьнгө гөне Ви ль ван хат у нәхвәшед ван қәнщ кьрьн.

¹⁵ Бәре еваре шагьртед Ви хатьнә щәм у готьне: «Әв дәр щики хьки-хвәли йә, иди дәр-рәнг ә. Изьна ә'лаләте бьдә кő һәр'ьнә гонда хвәр'а хөрәк бьк'ьр'ьн». ¹⁶ Ле Иса ванар'а гот: «Нә һ'әвшә йә кő әв һәр'ьн. Ёун хөрәк бьдьнә ван». ¹⁷ Вана ле вәгәр'анд у готьне: «Ль вьр пештьри пенщ нан у дө мә'сийа тыштәки мәйи майин т'өнә».

¹⁸ Эви ванар'а гот: «Ван нан у мә'сийа биньнә щәм Мьн».

¹⁹ Иса э'мьр кьр кő ә'лаләт ль сәр шинайие р'уенен. Эви һәр пенщ нан у һәр дө мә'си һьлдан, бәре Хвә ә'зменда кьр шькьри да у әв нан кәркьрьн. Паше да шагьрта, шагьрта жи да ә'лаләте. ²⁰ Ё'әмуйа жи хвар т'ер бун у донздәһ сәлә жи т'ьжи һурькед бәрмаи бәрәв кьрьн. ²¹ Әвед кő хварьн, пештьри жьн у зар'а вәкә пенщ һ'эзар мери бун.

Иса п'ийа ль сәр авер'а

дьчә

(Марқос 6:45-52;

Йуһ'әнна 6:15-21)

²² Пер'а-пер'а Иса п'ейи сәр шагьрта кьр, кő бьк'әвьнә қәйьке у пешийа Ви дәрбази ви бәри голе бьн, һ'әта кő Хвәха ә'лаләте вәр'екә. ²³ Чахе Эви ә'лаләт вәр'екьр, т'әне р'абу чу сәре ч'ийе, кő дөа бькә. Гава р'о чу ава, Әв ль вьра т'әне бу, ²⁴ ле қәйьк иди жь дәве голе дур к'әтбу у нава пелада бу, чьмки ба мьқабыли we бу.

²⁵ Қәрәбәрбанге Иса сәр голер'а пәйа дьчу незики ван дьбу. ²⁶ Ле гава шагьрта дит кő Әв сәр голер'а пәйа дьчә, бьздийан у готьнә һәв: «Әв

хэйал^ф э!» У вана жь тьрса кьрэ қир'ин. ²⁷ Ле Иса we дэме дэнг да ван у гот: «Сэр хwэ бьн! Эз ьм! Нэтьрсьн!» ²⁸ Пэтрус ле вэгэр'анд у готе: «Ходан, хэгэр Тө йи, э'мыр кэ кэ эз сэр авер'а бемэ шэм Тэ». ²⁹ Иса готе: «Wэрэ!» Пэтрус жь қайьке пэйа бу, сэр авер'а чу, кэ хэр'э шэм Иса. ³⁰ Ле чахе эви байе қайим дит тьрсийа у иди we нөқ буйа, кьрэ қир'ин: «Ходан, мын хьлаз кэ!» ³¹ We дэме Иса дәсте Хwэ дьрежи ви кьр, эв гьрт у жер'а гот: «Кембаwэро! Чьма тэ дөдьли буйи?» ³² Чахе к'этьнэ қайьке, ба сэкьни. ³³ У эвед қайькеда сэре хwэ ль бэр Ви данин у готье: «Р'асти Тө Көр'е Хwэде йи».

**Иса Шенисартеда нэхwэша
қэнш дькэ
(Марқос 6:53-56)**

³⁴ Гава эв дэрбази ви бэри голе бун, ль алийе Шенисартева гьништьнэ бэже^ф. ³⁵ Бьнэлийед wьр Эw нас кьрын, шандьн т'эмамайа дор-бэра, һ'эму нэхwэш анинэ шэм Ви. ³⁶ Вана һиви же дькьр кэ т'эне

р'ишийед к'ынше Ви к'эвьн. У һ'эмуйед кэ ле дьк'этьн жь нэхwэшийед хwэ қэнш дьбун.

**Р'aw-р'эзьмед^ф кал-бава
у хэбэра Хwэде
(Марқос 7:1-13)**

15 ¹ Ынге ферьси у қанун-занед Оршэлиме хатьнэ шэм Иса у готье: ² «Чьма шагьртед Тэ пэй р'aw-р'эзьмед^ф кал у бава начьн? Дэстнэшушти нан дьхwьн».

³ Эви ль ван вэгэр'анд у гот: «Ле һун чьма бона р'aw-р'эзьмед хwэ пэй т'эмийе Хwэде начьн? ⁴ Чьмки Хwэде гот: «Qэдьре де у баве хwэ бьгьрэ* у «Эwe кэ гьлики қолайи де у баве хwэр'а бежэ гэрэке бе көштьне**». ⁵ Ле һун дьбежьн: «Эwe кэ дийа хwэр'а йан баве хwэр'а бежэ: Эw алик'арийа кэ гэрэке жь мын бьгьнижэ тэ эв Хwэдэр'а те дайине, ⁶ иди жь ви нак'эвэ кэ эв қэдьре де у баве хwэ бьгьрэ». Бь ви аwaiи бона хатьре р'aw-р'эзьмед хwэ һун хэбэра Хwэде дькьнэ хwэли. ⁷ Дөр'уно! Ишайа бона wэ р'аст п'эхэм-бэрти кьрийэ у готийэ:

* ^{15:4} Дэрк'этьн 20:12; Қануна Дөшари 5:16.

** ^{15:4} Дэрк'этьн 21:17; Қануна К'аһинтийе 20:9.

- 8 <Эва шьмэ'та бь заре хвэ
 қәдыре Мьн дьгьрә,
 ле дьле ван жь Мьн дур ә.
 9 Бадиһәва^ф Мьн дьһ'әбиньн,
 т'әмийед мәрьва чава қа-
 нунед Мьн шьмэ'те hin
 дькьн*».

**Тыштед кө мерьв
 дьһ'әр'ьминьн**
 (Марқос 7:14-23)

10 Һынге Иса ә'лаләт гази шәм
 Хвә кьр у готә ван: «Бьбьһен
 у фә'м бькьн! 11 Нә кө тыште
 дьчә дев, әв мәрьва дьһ'әр'ь-
 минә, ле чь кө жь дев дәрте,
 әв мәрьва дьһ'әр'ьминә».

12 Һынге шагьртед Wi һатьн у
 готьнә Wi: «Тө зани гава ферь-
 сийа әв хәбәр бьһист, дьле ван
 ма?» 13 Әви ль ван вәгәр'анд у
 гот: «Һәр дара кө Баве Мьни
 Ә'змана данәч'ькандийә, we
 жь к'окева бе р'акьрьне. 14 Жь
 ван вәгәр'ьн! Әвә кор ьн у
 р'ебәре кора нә. Һәгәр кор р'е-
 бәрийе кора бькә, һәр дөйе жи
 бьк'әвьнә ч'ә'ле». 15 Пәтрус ле
 вәгәр'анд у готе: «Ве мәсәле
 мәр'а шьровәкә».

16 Иса гот: «Һун жи һәла һе
 фә'м накьн? 17 Чьма һун фә'м

накьн, чь кө дьчә дев, дәрбази
 нав-дьл дьбә у дәрдык'әвә дәр-
 ва? 18 Ле әв тыштед кө жь дев
 дәртен, әв жь дьл дәртен у һәма
 әв ьн кө мерьв дьһ'әр'ьминьн.
 19 Чьмки жь дьл^ф фькьред хьраб,
 көштьн, зьнек'ари, қави, дьзи,
 дәрәви, бөхдан дәртен. 20 Әв
 ьн кө мәрьва дьһ'әр'ьминьн,
 ле дәстнәшушти нанхварьн
 мәрьва наһ'әр'ьминә».

**Бавәрийа к'өлфәта
 кәнани^ф**
 (Марқос 7:24-30)

21 Иса р'абу жь we дәре чу али-
 йе Сур у Сайде. 22 У ва к'өлфә-
 тәкә кәнани^ф жь ван дәра һат,
 кьрә гази у готә Wi: «Хөдан,
 Көр'е Давьд, мьн шәрә р'ә'ме.
 Qиза мьн шьна дьк'әвә, гәләки
 шәфе дьбинә». 23 Ле Әви шаба
 we нәда. Шагьртед Wi незики
 Wi бун ниви же кьрьн у готьн:
 «Тыштәки бежә ве, бьра дури
 мә к'әвә, чьмки пәй мә к'әтийә
 дькә қар'ә-қар'». 24 Әви шаб да
 у гот: «Әз т'әне бона пәзед мала
 Исраелейә ондабуйи һатьмә
 шандьне». 25 Ле әв к'өлфәта
 һат хвә авитә ньге Wi у готе:
 «Хөдан, али мьн бькә!» 26 Әви

* 15:9 Ишайа 29:13.

лъ ве вэгэр'анд у готе: «Эв нэ р'аст э, вэки нане бэр зар'а хьлдн у бавежнэ бэр са». ²⁷ Эве жи гот: «Бэле Хөдан, нэ сэ жи ван хурькед кӧ жь сьфра хвәйе ван дьк'эвнэ э'рде дьхвн?» ²⁸ Ви чахи Иса ле вэгэр'анд у готе: «Э'вде, бавәрийа тә мөзвн э. Бьра анәгори хвәстына тә тәр'а бә». Һәма жь ве дөме қиза ве қәнщ бу.

Қөнщкьрына гәләка

²⁹ Иса жь вьр чу бәр гола Щәлиле, р'абу сәре ч'ийе р'уньшт. ³⁰ Э'лаләтәкә гьран һатә щәм Ви, кӧ т'эви хвә гәләк сәқәт, қор, лал, шылушә'т у нәхвәшәд майин анибун у авитьнә бәр п'ийед Иса. Эви жи әв қәнщ кьрын. ³¹ Гава э'лаләте дит кӧ лала хәбәр дан, шылушә'т қәнщ бун, сәқәт гәр'ийан у ч'э'ве қора вәбун, зәндәгьрти ман у пәсьне наве Хвәдеје Исаеле дан.

Иса чар һ'әзара т'ер дькә

(Марқос 8:1-10)

³² Иса гази шагьртед Хвә кьр у гот: «Гөне Мьн ве э'лаләте те. Эва се р'ож э т'эви Мьн э у тыштәки вани хварьне т'өнә. Эз нахвазьм ван бьр'чи вәр'екьм кӧ р'ева дьле ван хвәва

һәр'ә». ³³ Шагьртед Ви жер'а готьн: «Ль ве бәр'ийе әме жь к'ӧ һақас нан биньн, вәки әве э'лаләта гьран т'ер кьн?» ³⁴ Иса ванар'а гот: «Чәнд нане вә һәнә?» Вана гот: «Һ'әфт нан у чәнд мә'сийед һур».

³⁵ Иса ә'мьр кьр кӧ э'лаләт сәр ә'рде р'уне. ³⁶ Эви һәр һ'әфт нан у әв мә'си һьлдан шыкьри да у кәркьрын. Паше данә шагьрта, шагьрта жи данә э'лаләте. ³⁷ Һ'әмуяа жи т'ер хвар у һ'әфт зәмбил жи т'ьжи һурькед бәрмаји бәрәв кьрын. ³⁸ Эвед кӧ хварьн, пештьри жьн у зар'а, вәкә чар һ'әзар мери бун. ³⁹ Паше Эви э'лаләт вәр'екьр, к'әтә қәйькәке у һатә синоре Мәгәдане.

К'әрәмәтәке чава нишан

жь ә'змен дьхвазьн

(Марқос 8:11-13;

Луқа 12:54-56)

16 ¹Ферьси у садуқи һатьнә щәм Ви кӧ Ви быщәр'ьбиньн у же хвәстын кӧ жь э'змана нишанәке нишани вана кә. ² Эви ль ван вэгэр'анд у гот: «Гава дьбә евар, һун дьбежьн: <Һәва ве хвәш бә, чьмки э'зман сор буйә». ³ Ле сәре сьбәһе дьбежьн: <Иро һәва ве хвәш

нибэ, чъмки э'зман хōмам у сор э. Хун р'уйе э'змен э'нэнэ дькын кō һөвайе чава бэ, ле нишанед зэмана э'нэнэ накын*. 4 Ньсьле хьраб у хальфи нишанэке дь-хвазэ, ле жер'а нишанэкэ дьн найе дайине, пештьри нишана Уньс п'ехэмбэр». У Эви эв һыштън у чу.

**Һэвиртьр'шке ферьси
у садуцийя**

(Марқос 8:14-21)

5 Гава шагъртед ви дэрбази ви али бун, бир кърън хвэр'а нан һьлдана. 6 Иса ванар'а гот: «Мьқати хвэ бьн, һ'эвза хвэ жь һэвиртьр'шке ферьси у садуци-йя бькьн». 7 Ле эвана нав һэвда хэбэр дьдан у дьготън: «Нане мэ т'өнэ, лэма аһа дьбежэ». 8 Ле эв йэк Исава э'йан бу у гот: «Кем-бауэрно! Хун чьма нав һэвда хэбэр дьдън, кō нане вэ т'өнэ? 9 Хун һе фэ'м накьн? Найе бира вэ, чава пенщ нана т'ера пенщ һ'эзар мэрьва кър у вэ чэнд сэлэ бэрмайи һьлдан? 10 У һ'эфт нана жи т'ера чар һ'эзар мэрьва кър у вэ чэнд зэмбил бэрмайи

һьлдан? 11 Хун чава фэ'м накьн, вэки Мьн бона нан вэр'а нэгот? Ле бона вө йэке, кō хун һ'эвза хвэ жь һэвиртьр'шке ферьси у садуцийя бькьн».

12 Шагърта һьнге фэ'м кър, вэки Эви бона һэвиртьр'шке нан ванр'а нэгот, кō һ'эвза хвэ бькьн, ле жь һинкърьна ферьси у садуцийя.

**Пэтрус шэ'дэгийе
ль сэр Иса дьдэ**

(Марқос 8:27-30; Лука 9:18-21)

13 Иса чу алийе Қэйсэрийя Филипойе у жь шагъртед Хвэ пьрси: «Бь т'эхмина мэрьва Көр'е Мерьв к'и йэ?» 14 Вана гот: «Һьнэк дьбежън <Йуһ'әннайе нь-хөмдар э>, һьнэкед дьн дьбежън <Елийас э>, ле һьнэкед майин жи дьбежън <Йерэмийа йэ, йан жи йэк жь п'ехэмбэра йэ>».

15 Эви жь ван пьрси: «Ле хун чь дьбежън? Бь т'эхмина вэ Эз к'и мэ?» 16 Шьмһ'ун-Пэтрус ле вэгэр'анд у готе: «Тө Мэсиһ и, Көр'е Хвэдейе сах». 17 Иса ле вэгэр'анд у готе: «Хвэзи ль тэ, Шьмһ'уне көр'е Йуһ'әнна*,

* 16:3 Нав һьнэк дэстньвисарада жь р'еза 2-а һ'эта йа 3-а т'өнэйө.

* 16:17 Бь йунани хэбэр бь хэбэр «көр'е Йона» ньвисар э. Бь зьмане арами «Йона» көрткърьна наве «Йуһ'әнна» у «Уньс» э.

чъмки хун у гошт эв йэк э'йани тэ нэкьрын, ле Баве Мьни э'з-мана. ¹⁸Эз тэр'а дьбежым, кӧ тӧ Пэтрус* и, ава готи қәйак и у ль сэр ви қәйайи Эзе шьвина^ф Хвэ чекым у қәвата мьрыне we пе нькарьбэ. ¹⁹У Эзе к'ьлитед П'адшатийа Э'змана бьдмэ дэсте тэ у чь кӧ тӧ ль сэр э'рде гьреди, э'зманада жи we гьредаий бэ у чь кӧ тӧ ль сэр э'рде вэки, э'зманада жи we вэкьри бэ».

²⁰Һынге Иса т'эми шагьртед Хвэ кьр, вэки кэсир'а нэбежын, кӧ Эв Мэсир'а.

**Иса дэрһәқа шәфа
у мьрына Хвәда дьбежә**

(Марқос 8:31–9:1;

Луқа 9:22–27)

²¹Пәй we йәкер'а Иса дэстпекьр шагьртед Хвэр'а э'йан кьр кӧ гэрәке Эв һэр'э Оршәлиме, жь алийе р'успийа^ф, сэрәкед к'аһина у қанунзанада гәләк шәфа бьк'ьшинә у бе кӧштъне, ле р'ожа сьсийа жь мьрыне р'абә.

²²Ле Пэтрус Эв да алики, ле һьлат у готе: «Дури һьндава Тә, Хӧдан! Эв тышт т'ӧ шар ль Тә нәқәшмә!» ²³Иса сэр Пэтрус-

да вәгәр'ийа у готе: «Жь бәр ч'э'ве Мьн бәтавәбә, Шьно! Тӧ бона Мьн п'ышкбун и, чъмки эв нет-фькьра тә нә жь Хвәде йә, ле жь мәрвьайе йә».

²⁴Һынге Иса шагьртед Хвэр'а гот: «Һәгәр йәк дьхвәзә ль пәй Мьн бе, бьра хвә инк'ар кә, хаче хвә һьлдә у ль пәй Мьн бе. ²⁵Чъмки к'и кӧ дьхвәзә э'мьре хвә хьлаз кә, әве онда кә у к'и кӧ э'мьре хвә бона Мьн онда кә, әве бьбинә. ²⁶Чь фәйдә һәгәр мәрвь т'эмамийа дьнйайе қазьнш кә, ле э'мьре хвә онда кә? Йан жи мәрвь чь дькарә бәр э'мьре хвәва бьдә? ²⁷Чъмки Кӧр'е Мервь we бь р'умәта Баве Хвә т'эви мьлийак'әтед Хвә бе. Һынге we анәгори э'мәлед һәр кәси бьдә ван*. ²⁸Эз р'аст вәр'а дьбежым, һьнәкед ль вьр сәкьни һәнә we мьрыне нәбиньн, һ'әта кӧ Кӧр'е Мервь бь П'адшатийа Хвәва те нәбиньн».

**Шагьрт Иса нава нур
у р'умәтеда дьбиньн**

(Марқос 9:2–13; Луқа 9:28–36)

17 ¹Пәй шәш р'ожар'а Иса т'эви Хвә Пэтрус, Ақуб

* 16:18 «Пэтрус» бь зьмане йунани те фә'мкьрыне: «Қәйа» йан «кәвьр».

* 16:27 Зәбур 62:12.

у бьре ви Йуһ'әнна һьлдан у р'акьрнэ ч'ийаки бьльнд, ль вьр эвт'әне бун. ²Һьнге р'энге Ви ль бэр ч'э'ве ван һатэ гө-һастьне. Р'уйе Ви мина тэ'ве бьрьқи у к'ьнщед Ви жи мина нуре чил-қәрқаш бун. ³Ньшкева Муса у Елиас ванва хөйа бун у т'эви Ви хэбэр дан. ⁴Һьнге Пэтрус Исар'а гот: «Хөдан! Чава р'ьнд э кө эм вьр ьн! Һэгэр Тө бьхвази, эзе се һ'олька ль ве дэре чекьм, йэке Тэр'а, йэке Мусар'а, йэке жи Елиаср'а».

⁵Әви һе хэбэр дьда, ньшкева ә'врэки р'онайи һат у сэр ван кьрә си, дэнгэк жь ә'вр һат у гот: «Әв ә Көр'е Мьни дөләл, кө Әз же р'азии мә. Гөһдарийа Ви бькьн!» ⁶Гава шагьрта әв дэнг бьһист, дэвэр'уйа чун у р'ьсасе әв гьртьн. ⁷Ле Иса незики ван бу, дэст да ван у гот: «Р'абьн, нэтьрсьн». ⁸Вана жи сәре хвэ бьльнд кьр у пештьри Иса кәсәк нәдитьн.

⁹Чахе жь ч'ийе дьһатьнә хваре, Иса т'эми да ван у гот: «Әв дитьна кө вә дит кәсир'а нәбежьн, һ'эта кө Көр'е Мервь жь нав мьрийа р'анәбә». ¹⁰Шагьртед Ви же пьрсин: «Ле чьма қанунзан

дьбежьн пешийе гәрәке Елиас бе?»* ¹¹Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Р'аст ә, пешийе Елиасе бе у һәр тьшти ве диса бинә ши. ¹²Ле Әз вәр'а дьбежьм, кө Елиас һатийә жи, ле әв нас нәкьрьн у чава кө хвэстьн, өса сәре ви кьрьн. Ве өса жи сәре Көр'е Мервь бькьн».

¹³Һьнге шагьрта фә'м кьр, кө бона Йуһ'әннайе ньхөмдар ванар'а гот.

**Иса көр'ькәки шьнак'эти
қәнш дькә**

(Марқос 9:14-29;

Луқа 9:37-43а)

¹⁴Чахе һатьнә щәм ә'лаләте, мөрвьәк незики Иса бу, бэр чок да у готе: ¹⁵«Хөдан, ль көр'е мьн вәрә р'ә'ме! Әв һиве^ф дьк'әвә у гәләки щәфа дьбинә. Шарна дьк'әвә нава агьр у шарна жи нава аве. ¹⁶Мьн әв ани щәм шагьртед Тә, ле вана нькарьбу әв қәнш кьра». ¹⁷Иса гот: «Ньсьле нәбаәәр у хальфи! Һ'эта к'энге Әзе т'эви вә бьм? Һ'эта к'энге Әзе вә сәбьр кьм? Әви биньнә вьр щәм Мьн». ¹⁸Иса ле һьлат, шьн же дәрк'әт, көр'ьк пер'а-пер'а қәнш бу.

* 17:10 Малахи 4:5.

¹⁹ Һынге шагьрт т'эне хатънэ шэм Иса у же пьрсин: «Мэ чьма нькаръбу эв шьн дэрхьста?»
²⁰ Иса готэ ван: «Бона кем-бавэрийа вэ. Эз р'аст вэр'а дьбежъм, һэгэр бавэрийа вэ вэкэ һ'эбэкэ т'охьме хэрдале һэбэ, һуне ви ч'ийайир'а бежън: <Жь вьр дэрбази ви али бэ!> у we дэрбаз бэ. У бона вэ тыштэки нэбуйине we т'өнэбэ.
²¹ Ле эв шьсьне һа пе тыштэки дьн дэрнайе, пештьри бь дөа у бь р'ожийа»*.

**Иса диса дэрһэқа
 мьрына хвэда дьбежэ**
 (Марқос 9:30-32;
 Луқа 9:43б-45)

²² Гава шагьрт Щэлиледа шьвийан, Иса ванар'а гот: «Көр'е Мерьв we бьк'эвэ дэсте мэрьва, ²³эве Ви бькөжън, ле р'ожа сьсийа we р'абэ». У эвана гелэки бэр хвэ к'этън.

Хэршдайна п'арьстгэһе

²⁴ Чахе эв хатънэ Кэфэрна-һуме, хэршгьред дөзиве бона п'арьстгэһе* хатънэ шэм Пэтрис

у готъне: «Дэрсдаре вэ хэрше дөзиве надэ?»²⁵ Эви гот: «Бэле». Чахе Пэтрис хатэ мале, пешийе Иса жь ви пьрси: «Шьмһ'ун! Тө чава т'эхмин дьки? П'адшед дьнийае хэрш йан баш жь к'е дьстиньн, жь бажарванед хвэ, йан жь хэриба?»²⁶ Пэтрис готе: «Жь хэриба». Иса готэ ви: «Кө өса йэ бажарван аза нэ. ²⁷ Ле вэки эм ван п'ышк^ф нэкьн, һэр'э голе шэвке бавеже у мэ'сийе пешьн кө дэрдьк'эвэ, бьгьрэ дэве ви вэкэ у те налэки чарзиве бьбини. Эви һьлдэ, дэвса Мьн у хвэ бьдэ ван».

К'и йэ йе һэри мэзын?
 (Марқос 9:33-37; Луқа 9:46-48)

18 ¹Ви чахи шагьрт хатънэ шэм Иса у готъне: «Ль нав П'адшатийа Э'зманада к'и йэ йе һэри мэзын?»² Иса зар'окэк гази шэм Хвэ кьр, эв нав ванда да сэкьнандьне ³у гот: «Эз р'аст вэр'а дьбежъм, һэгэр һун вэнэгэр'ьн у нэбьнэ мина зар'ока, һун т'ө щар на-к'эвьнэ П'адшатийа Э'змана.

* ^{17:21} Нав дэстньвисаред һэрэ қәншда р'еза 21-е т'өнэ.

* ^{17:24} Ль гора Қануна Муса налэки «дөзиве» чава хэрш бона п'арьстгэһе дьдан (Дэрк'этън 30:13).

⁴Ава к'и кӧ мина ве зар'оке хвэ бьч'ук кэ, эв э йе һәри мэзын П'адшати́а Э'зманада. ⁵У к'и кӧ зар'окэ́кэ аһа бь наве Мьн қэбул кэ, эв Мьн қэбул дькэ.

Жьр'едәрхьстын

(Марқос 9:42-48; Луқа 17:1-2)

⁶Ле к'и кӧ жь ван бьч'ука йәки, йе кӧ бавәрийа хвэ Мьн тинэ жь р'е дәрхэ, вир'а һе қәнщ э, вәки бәрәшәк стуйе вива бе гьредане у быне бә'реда бьхәньқә. ⁷Вәй ль дьнйа́йе, бона әвед кӧ мәрьва жь р'е дәрдьхьн. Набэ кӧ эв тышт нәбьн, ле вәй ль ви кӧ мәрвь бь ви жь р'е дьк'эвьн.

⁸Һәгәр дәсте тә йан ньге тә, тә жь р'е дәрхэ, ви жекэ у жь хвэ бавежә. Бона тә һе қәнщ э кӧ тӧ қоп йан сәқәт бьк'әви жийине, нә кӧ дӧ дәст йан дӧ ньгед тә һәбьн у бейи авитьне нава агьре һ'әта-һ'әтайе. ⁹У һәгәр ч'әве тә, тә жь р'е дәрдьхэ, ви дәрхэ у бавежә. Бона тә һе қәнщ э кӧ тӧ бь ч'ә'вәки бьк'әви жийине, нә кӧ бь дӧ ч'ә'ва бейи авитьне нава агьре доже.

Мәсәла пәза ондабу́йи

(Луқа 15:3-7)

¹⁰Һаш жь хвэ һәбьн кӧ һун жь ван бьч'ука йәки бөһөрмәт нәкьн, чьмки Эз вәр'а дьбежьм, кӧ мьляк'әтед ван ль э'змана т'ьме р'уйе Баве Мьни э'змана дьбиньн. ¹¹Кӧр'е Мервь һат кӧ йе ондабу́йи бьгәр'ә у хьлаз кә*. ¹²Һун чава т'әхмин дькьн? Һәгәр сәд пәзед мәрвьәки һәбьн у йәк жь ван онда бә, әве нод нәһа нәһелә ч'ийа-банийа у нәчә кӧ йа ондабу́йи бьгәр'ә? ¹³Ле гава бьбинә, эз р'аст вә-р'а дьбежьм, әве бона ве һе гәләки ша бә, нә кӧ бона нод нәһед дьнә кӧ онда нәбунә. ¹⁴Ӧса жи Баве вәйи* э'змана нахвәзә кӧ жь ван бьч'ука йәк онда бә.

Бьре кӧ гӧнә дькә

(Луқа 17:3)

¹⁵Һәгәр бьре тә нәһәқийе ль тә* бькә, гава тӧ у эв т'әне нә, ви ширәт кә. Һәгәр әви гӧһдарийа тә кьр, иди тә бьре хвэ қазьнщ кьр. ¹⁶Ле һәгәр

* 18:11 Нав дәстньвисаред һәрә қәнщда р'еза 11-а т'ӧнә.

* 18:14 Нав һьнәк дәстньвисарада дәвса «вә» «Мьн» һәйә.

* 18:15 Нав һьнәк дәстньвисарада «ль тә» т'ӧнә.

гөһдари́йа тэ нэ́кър, йэ́ки йан дө́дөйед дьн жи т'э́ви хвэ́ һьлдэ́, вэ́ки: «Бь́ дэ́ве дө́ йан се шэ́'да һэ́р ты́шт избат бэ́»*. ¹⁷Ле һэгэ́р э́ви гөһдари́йа ван жи нэ́кър, шь́винер'а^ф бе́жэ. У һэгэ́р гөһдари́йа шь́вине жи нэ́кър, бь́ра э́в бона тэ́ бьбэ́ мина п'утп'арьст у хэршгьра.

¹⁸Эз р'аст вэр'а дьбежым, чь кö һун сэр э́рде гьредьн, ль э́змен жи ве гьреда́йи бэ́ у чь кö һун ль сэр э́рде вэ́кьн, ль э́змен жи ве вэ́кьри бэ́.

¹⁹Диса Эз р'аст вэр'а дьбежым, һэгэ́р дө́дө жь вэ́ ль сэр э́рде бь́ т'ьфа́қ бона ты́штэ́ки дө́а бь́кьн у бь́хвазьн, Баве Мь́ни э́змана ве бьдэ́ вэ́. ²⁰Чьмки к'идэ́ре дө́ йан се мэрьв бь́ наве Мь́н бьшъвьн, Эз ль вь́р нава ванда мэ́».

Мэ́сэла бона бахшандьн у нэ́бахшандьне

²¹Һьнге Пэ́трус незики Ви бу у готе: «Хө́дан. Гава бь́ре мь́н нэ́һэ́қийе ль мь́н бь́кэ́, гэрэ́ке э́з чэнд ша́ра бь́бахшиньме,

һ'эта һ'эфт ша́ра?» ²²Иса готэ́ ви: «Эз набежымэ́ тэ́ һ'эта һ'эфт ша́ра, ле һ'эта һ'эфте ша́ра һ'эфт*». ²³Чьмки П'адшати́йа Э́змана мина ве йэ́ке йэ́: П'адшаки хвэ́ст т'э́ви хө́ламед хвэ́ һэ́қ-һ'эса́бе хвэ́ р'аст кэ́. ²⁴Гава дэ́ст бь́ һ'эса́ба кь́р, йэ́к ани́не щэм ви, кö дэ́һэ́ һ'эзар тэ́ланти* дэ́йндаре ви бу. ²⁵Ле чьмки нька́рьбу дэ́йне хвэ́ бьда, хвэ́йе ви э́'мыр кь́р, кö э́в, жь́на ви, зар'ед ви у һ'эму һэ́бука ви бенэ́ фь́ротане, кö дэ́йне ви бе да́йине. ²⁶Һьнге хө́лам дэ́вэр'уйа чу ньге ви, лава же кь́р у гот: «Ль мь́н сэ́бьр кэ́. Э́зе һ'эму жи ль тэ́ вэ́гэр'иньм». ²⁷Гө́не хвэ́йе ви ль ви һат, э́в бэр'да у дэ́йне ви жи бахшанде.

²⁸Ле ча́хе э́в хө́лам дэрк'эт, р'асти хө́лам-һэ́валэ́ки хвэ́ һат кö сэ́д зиви^ф* дэ́йндаре ви бу, дэ́ст кь́рэ хэ́нэ́фе у готе: «Тө́ чь́қаси дэ́йндаре мь́н и бьдэ́!» ²⁹Һьнге һэ́вале хө́лам хвэ́ авитэ́ ньге ви, же лава кь́р у готе: «Ль мь́н сэ́бьр кэ́. Э́зе ль тэ́ вэ́гэр'иньм». ³⁰Ле э́ви

* 18:16 Қануна Дöшари 19:15.

* 18:22 Аһа жи те фэ́'мкь́рьне: «Һ'эфте у һ'эфт».

* 18:24 Қимэ́те тэ́ланти́еки һэ́фе п'алэ́ки панздэ́һ сала зедэ́тьр бу.

* 18:28 Қимэ́те зивэ́ки вэ́кэ́ р'ожхэ́батэ́кэ́ п'ала бу.

gōh нэда ви, чу әв авитә кәле, һ'әта кә әв дәйне хвә бьдә. ³¹ Чахе хөлам-һәвалед вийә дьн әв йәк дитьн, гәләки бәр хвә к'әтьн у чун хвәйе хвә-р'а тыштед кә қәвьмибу гьли кьрн. ³² Ђнге ахайе ви гази ви кьр у готе: «Хөламе хьраб! Мьн һ'әму дәйне тә бахшандә тә, бона ве йәке кә тә лава жь мьн кьр. ³³ Ле жь тә нәдьк'әт кә тә жи ль хөлам-һәвалә хвә бьһатайи р'ә'ме чава кә әз тә һатьмә р'ә'ме?» ³⁴ У ахайе ви һерс к'әт, әв да дәсте зөлмдаред кәле, һ'әта кә һ'әму дәйне хвә вәгәр'инә. ³⁵ Ђса жи Баве Мьни Ә'змана ве ль сәре вә һәр йәки бькә, һәгәр һун бь дьл нәбахшиньнә бьре хвә».

Пьрса жьнбәр'дане

(Марқос 10:1-12)

19 ¹ Чахе кә Иса әв хә-бәр сәр һәвда анин, жь Шәлиле дәрк'әт һатә синоре Шьһустане, ви али ч'әме Урдөне. ² Гәләк ә'лаләт ль пәй

Ви чун у Әви ль ве дәре әв қәнщ кьрн. ³ Жь ферьсийа һьнәк незики Ви бун у бона шер'ьбандьне же пьрсин: «Гәло ль гора Қануне р'аст ә, кә бона һәр мә'нике мер жьна хвә бәр'дә?» ⁴ Әви шаба ван да у гот: «Вә нә хвәндийә, сәре серида Ә'фьрандар әв «қьсьме мер у жьнеда хөльқандьн?»* ⁵ у гот: «Бона ве йәке мер ве де у баве хвә бьһелә, хвә ль жьне бьгьрә у һәр дө ве бьбьнә бәдәнәк»*. ⁶ Ава иди әв нә дөдө нә, ле бәдәнәк ьн. Бона ве йәке әвед кә Хвәде кьрнә йәк, бьра мәрвь жь һәвдө нәқәтинә».

⁷ Вана жер'а гот: «Ле чьма Муса т'әми кьр, кә мер к'ахаза жьнбәр'дане бьдә жьне у ве бәр'дә?»* ⁸ Әви ль ван вәгәр'анд у гот: «Муса жь дәст сәрһ'ьшки-йа вә изьн да вә кә һун жьнед хвә бәр'дьн. Ле сәрида нә өса бу. ⁹ Әз вәр'а дьбежьм, к'и кә бе сәбәбийа қавийе жьна хвә бәр'дә у йәкә дьн бьстинә, әв зьнек'арийе дькә*».

* ^{19:4} Дәстпобун 1:27; 5:1-2.

* ^{19:5} Дәстпобун 2:24.

* ^{19:7} Қануна Дөщари 24:1-4.

* ^{19:9} Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «У к'и кә йа бәр'дайи бьстинә зьнек'арийе дькә».

¹⁰ Шагъртед Ви жер'а готын: «Һэгэр нав жын у мерда тыштэки аһа һэйә, һе қәнш ә һәки қәт нәзәһышын». ¹¹ Иса ванр'а гот: «Һәр кәсир'а әв йәк дәст надә, ле т'әне ванр'а к'ижанар'а һатийә дайине. ¹² Чьмки нәмер^ф һәнә, кә жь зькмакийеда өса бунә у нәмер жи һәнә, кә жь дәсте мәрва бунә нәмер у нәмер жи һәнә, кә бона П'адшатийа Ә'змана вана хвә нәмер кьрын. К'ер'а әв йәк дәст дьдә, бьра өса жи бькә».

Иса дөа зар'ока дькә

(Марқос 10:13-16;

Луқа 18:15-17)

¹³ Һынге зар'ок анинә щәм Иса, кә дәстед Хвә дайнә сәр ван у дөа ль ван бькә. Ле шагъртед Ви ль йед данин һьлатын. ¹⁴ Иса готе: «Бьра әв зар'ок бенә щәм Мьн, пешийа ван нәгьрын, чьмки П'адшатийа Ә'змана п'ара йед өса йә». ¹⁵ У Иса дәстед Хвә данинә сәр ван у жь ьр чу.

Хортәки дәвләти ль жийина^ф һ'әта-һ'әтайе дьгәр'ә

(Марқос 10:17-31;

Луқа 18:18-30)

¹⁶ Һынге йәк незики Ви бу у готе: «Дәрсдар! Әз чь қәншийе бькьм, һәки жийина һ'әта-һ'әтайе вар бьм?» ¹⁷ Әви жер'а гот: «Тө чьма бона қәншийе жь Мьн дьпьрси? Т'әне Йәки қәнш һэйә. Ле һэгәр тө дьхвази, бьк'әви жийина һ'әта-һ'әтайе, т'әмийед Хвәде хвәй кә». ¹⁸ Әви жь Иса пьрси: «К'ижан ьн?» Иса готе: «Нәкөжә, зьнек'арийе нәкә, нәдзьә, шә'дәтийа дәрәв нәдә, ¹⁹ қәдье де у баве хвә бьгьрә* у һәвалә хвә һәкә хвә һ'ьз бькә**». ²⁰ Хорт жер'а гот: «Мьн әв һ'әму хвәйи кьрынә. Иди чь кемасийа мьн һэйә?» ²¹ Иса готе: «Һэгәр тө дьхвази к'амьл би, һәр'ә һәбука хвә бьфьрошә бьдә фәқира, һынге хьзна тө һе ль ә'змана һәбә. У пәй мьн һәрә». ²² Гава хорт әв хәбәр бьһистын, бәр хвә к'әт у чу, чьмки гәләк һәбука ви һәбу.

* ^{19:17} Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Тө чьма Мьнр'а қәнш дьбежи?»

* ^{19:19} Дәрк'әтын 20:12-16; Қануна Дөшари 5:16-20.

** ^{19:19} Қануна К'аһинтийе 19:18.

23 Һынге Иса готә шагъртед Хwә: «Эз р'аст wәр'а дьбежъм, дәwләтийар'а зә'мәт э кӧ бь-к'эвьнә П'адшатийа^ф Э'змана.

24 Эз диса wәр'а дьбежъм, дәwә we қола дәрзийер'а he р'ь'һ'әт дәрбаз бә, нә кӧ дәwләти бь-к'әwә П'адшатийа^ф Хwәде».

25 Гава шагърта әв йәк бьһист, гәләки ә'щәбмайи ман у готьн: «Иди к'и дькарә хьлаз бә?» 26 Иса ль ван ньһер'и у гот: «Әw тышт жь дәсте мерьв найе, ле Хwәде һәр тышти дькарә бькә».

27 We гаве Пәтрус ле вәгәр'анд у готе: «Аwa мә һ'әму тышт һьштиә у пәй тә һа-тьнә, ле ахьрийа мә we чаwa бә?» 28 Иса готә ван: «Эз р'аст wәр'а дьбежъм, гава Кӧр'е Мерьв Дьнийа Нуда ль сәр т'әхте Хwәйи р'умәт р'уне, һунед кӧ ль пәй Мьн тен, сәр донздәһ к'ӧрсийа р'унен у диwана донздәһ қәбилед^ф Исраеле бькьн. 29 У һ'әмуийед кӧ мала хwә, йан бьред хwә,

йан хушкед хwә, йан баве хwә, йан дийа хwә, йан жьна хwә*, йан зар'ед хwә, йан ә'рдәд хwә бона наве Мьн һьштьнә, әwe сәд қат бьстинә у we жийина һ'әта-һ'әтайе жи war бә. 30 Ле гәләкед пеш we бьбьнә паш у йед паш we бьбьнә пеш».

**П'алед р'әзед^ф тьрийа
у һәқе wan**

20 1 «П'адшатийа Э'змана мина ве йәке йә: Мә-рьвәки хwәйимьлк' сьбәһе зу р'абу, wәки бона р'әзе^ф тьри-йед хwә п'ала бьгьрә. 2 Әwi п'алар'а р'оже зивәк қьрар кьр у әw шандьнә нава р'әзе хwә. 3 Незики сьһ'әта нәһа* дәрк'әт, һьнәкед дьнә кӧ ба-зарәда бәтал сәкьнибун дитьн 4 у готә ван: «Һун жи һәр'ьнә нава р'әзе мьн у чь һәқе wә йә, әзе бьдьмә wә». Әw жи чун. 5 Диса сьһ'әта донздәһа у сьһ'әта сьсийа дәрк'әт у ӧса кьр. 6 У незики сьһ'әта пенща дәрк'әт, һьнәкед дьн жи кӧ

* 19:29 Нав гәләк дәстньвисаред һәрә қәнщда «йан жьна хwә» т'ӧнә.

* 20:3 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Сьһ'әта сьсийа». Ле wi чахи ль гора ә'дәте щьһуйа сьһ'әта сьсийа бь сьһ'әта иройин сьһ'әта нәһайә сьбәһе зу йә. Бона щьһуйа, һьнге сьһ'әт дәрк'әтьна р'ожева дәстпедьбу. Ӧса жи әв щьровәкьрьн бона р'еза 4-а һ'әта 9-а йә.

бэтэл сэкьнибун дитын у готэ ван: «Чьма т'эмамийа р'оже хун ль вьр бэтэл сэкьнинэ?»
 7 Вана жер'а гот: «Кэсэки эм п'алэ нэгьртын». Эви вана-р'а гот: «Хун жи хэр'ьнэ нава р'эзе мьн».

8 Гава р'о чу ава, хвэйе р'эз вэк'иле мала хвэр'а гот: «Гази п'ала кэ, хэце ван быде, жь йед пашьн дэстпекькэ х'эта йед пешьн». 9 Эв п'алед кэ сьх'эта пенща гьртьбун, хатьн у хэр йэки зивэк станд. 10 Гава йед пешьн жи хатьн, вана т'ьре эве зедэ бьстиньн. Ле вана жи хэр йэки зивэк станд. 11 Гава хэце хвэ стандьн, хьндава хвэйе р'эзда бина хвэ тэнг кьрын у готьн: 12 «Мэ т'эмамийа гьранийа р'оже у гэрма we к'ьшанд, ле эвед пашвэхтиге кэ хатьн сьх'этэке жи нэхэбытин, тэ эв хьмбэри мэ кьрын». 13 Малхе жь ван йэкир'а гот: «Хэвал! Эз нэхэдийе ль тэ накьм. Тэ мьнр'а зивэки қайл нэбуи?» 14 Хэце хвэ бьстинэ у хэр'э. Эз дьхвазьм чава кэ мьн да тэ, өса жи бьдэмэ эве пашьн. 15 Йан изьна мьн ль сэр мале

мьн т'өнэ, чь кэ эз бьхвазьм we жи бькьм? Йан тэ х'эвсудийе дьки, кэ эз мэр'д ьм?»

16 Бь ви авайи йед паш we бьбьнэ пеш у йед пеш we бь-бьнэ паш*».

**Иса шара сьсийа дэрһэқа
 мьрна хвэда дьбежэ**

(Марқос 10:32-34;

Луқа 18:31-34)

17 Чахе Иса хьлдьк'ьшийа Оршэлиме, т'эне хэр донздэх шагьртед Хвэ т'эви Хвэ бьрын у р'еда готэ ван: 18 «Бьбьнен! Эм хэвраз дьчьнэ Оршэлиме. Көр'е Мерьв we бьк'эвэ дэсте сэрэкед к'аһина у қанунзана. Эве жер'а коштьне дэрхьн 19 у Ви бьдьнэ дэсте нэщьһуйа, вэки қэрфе хвэ ль Ви бькьн, бьдьн бэр қамчийа у хач^ф кьн. Ле р'ожа сьсийа Эве жь мь-рьне р'абэ».

**Хвэстьна дийа
 көр'ед Зэбэди**

(Марқос 10:35-45)

20 Хьнге дийа көр'ед Зэбэди т'эви хэр дэ көр'ед хвэ хатэ щэм Иса, хвэ авитэ ньге Ви

* 20:16 Нав хьнэк дэстньвисарада эв жи хэйэ: «Чьмки газикьри гэлэк ьн, ле бьжарти хьндьк ьн».

тыштэк же дьхвэст. ²¹ Иса же пьрси: «Тө чь дьхвази?» Эве готэ Ви: «Бежэ, кө эв һэр дө көр'ед мьн ль нав П'адшатийа Тэда, йэк ль мьле Тэйи р'асте, йе дьн жи ль мьле Тэйи ч'эпе р'уне». ²² Ле Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Һун ньзаньн чь дьхвазын. Гэло һун дькарын жь we к'асе вэхьын, йа кө Эзе вэхьым?*» Вана готэ Ви: «Бэле, эм дькарын». ²³ Эви ванар'а гот: «Р'аст э һуне we к'аса Мьн вэхьын, ле изьна ль мьле Мьни ч'эп у р'асте р'уньштыне нэ дэсте Мьнда йэ. Эw ши бона ван ын, к'и-жанар'а алийе Баве Мьнда һатьнэ һазьркьрыне».

²⁴ Гава һэр дэһэ шагьртед дьн эв йэк бьһист, дьле ван жь һэр дө бьра ма. ²⁵ Ле Иса эw гази шэм хwэ кьрын у гот: «Һун заньн кө миред мьлэта сэрдэстийе ван дькьн у гьрэгьред ван һ'өкөми сэр ван дькьн. ²⁶ Ле нава wэда гэрэке өса нибэ. К'и кө нава wэда дьхвазэ бьбэ йе мэзын, гэрэке бьбэ бэрдэстийе wэ. ²⁷ У к'и кө

нава wэда дьхвазэ бьбэ пеш, гэрэке бьбэ хөламе wэ, ²⁸ ча-ва кө Көр'е Мерьв нэһатийэ кө жер'а бэрдэстийе бькьн, ле wэки Эw Хwэха бэрдэстийе бькэ у э'мьре Хwэ бьдэ, кө гэлэка бьк'ьр'э».

Иса дө кора қәнш дькэ

(Марқос 10:46-52;

Луқа 18:35-43)

²⁹ Гава эвана жь Эриһайе дэрк'этын, э'лалэтэкэ гьран да пэй Ви чу. ³⁰ Ва дө кор сэр we р'е р'уньштыбун. Гава бьһистьн кө Иса дэрбаз дьбэ, кьрынэ қир'ин у готьне: «Хөдан*, Көр'е Давьд, ль мэ wэрэ р'э'ме». ³¹ Э'лалэте ль ван һьлат, кө дэнге хwэ бьбьр'ьн, ле вана һе кьрэ қир'ин у готьне: «Хөдан, Көр'е Давьд, мэ wэрэ р'э'ме!» ³² Иса сэкьни, гази ван кьр у гот: «Һун чь жь Мьн дьхвазын кө Эз бона wэ бькьм?» ³³ Вана жер'а гот: «Хөдан, бьра ч'э'вед мэ wэбьн». ³⁴ Гөне Иса ль ван һат у дэст дани сэр ч'э'вед ван. Дэстхwэда ч'э'вед ван дитьн, данэ пэй Иса чун.

* ^{20:22} Нав һьнэк дэстньвисарада эв жи һэйэ: «Йан бь we ньхөмандьне бенэ ньхөмандьне, кө Эзе бемэ ньхөмандьне?»

* ^{20:30} Нав һьнэк дэстньвисарада «Хөдан» т'өнэ.

**Иса бь р'умэт
дык'эвэ Оршэлиме**

(Марқос 11:1-11; Луқа 19:28-38;
Йуһ'анна 12:12-19)

21 ¹Гава әв незики Оршэ-
лиме бун, хатнэ гонде
Бәйтфаще, ч'ийайе^Ф Зәйт'уне.
Һынге Иса дō шагьртед Хвә
шандын ²у ванар'а гот: «Һә-
р'ынә ви гонде пешбәри хвә у
һуне к'әрәкә гьредаи шә'шык
бәр бьбиньн. Ван к'әра вәкьн
биньнә шәм Мьн. ³Һәгәр йәк
вәр'а тыштәки бежә, һун бе-
жьн: «Хōданр'а лазьм ын» у әве
зу ван бышинә».

⁴Әва өса қәшьми, кō әв го-
тна бь заре п'ехәмбәр бе сери:

⁵ «Бежьнә бажаре Сийоне^Ф:
«Ва П'адше тә те шәм тә,
бәрбьһер, ль к'әре
у шә'шыка к'әре сийарбуйи*».

⁶Шагьрт чун у чава кō Иса
т'әми дабу ван өса кьрын. ⁷К'әр
у щә'шык анин, к'ыншед хвә
авитьнә сәр ван у Әв ль ван

сийар бу. ⁸Ә'лаләтәкә гьран
к'ыншед хвә сәр р'е р'адьхьс-
тън, һнәка жи ч'ьрҗле дара
дыбьр'ин у сәр р'е р'адьхьстьн.
⁹Ә'лаләта кō ль пешийа Ви у
ль пәй Ви дычу, дыкьрә қир'ин
у дыгот: «Һосанна^Ф Көр'е Да-
вьдр'а! Бьмбарәк ә Әве кō бь
наве Хōдан те!* Һосанна Йе
Һәри Жорьнр'а!***»

¹⁰Гава Иса к'әтә Оршэлиме,
т'әмамийа бажер һ'әжийа у
пьрсин: «Әв к'и йә?» ¹¹Ә'лаләте
гот: «Әва Исайте П'ехәмбәр ә,
жь Ньсрәта Щәлиле».

Иса п'арьстгәһеда

(Марқос 11:15-19; Луқа
19:45-48; Йуһ'анна 2:13-22)

¹²Иса к'әтә п'арьстгәһе у
һ'әмуйед кō п'арьстгәһеда т'ō-
щарәти^Ф дыкьрын дәрхьстьн.
Т'әхтед п'әрәгōһер'а у к'өрсийед
кәвоткьфьроша вәлгәр'андын ¹³у
готә ван: «Ньвисарә: «Мала Мьн
мала дōа we бе һ'әсабе*», ле вә
әв кьрийә «шкәфта қачаха!»***»

* 21:5 Зәкәрийа 9:9; Ишайа 62:11.

* 21:9 Зәбур 118:25-26.

** 21:9 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Һосанна бьльндаийеда».
«Бьльндайи» бә'са щийе Хвәде дыкә.

* 21:13 Ишайа 56:7.

** 21:13 Йерәмийа 7:11.

¹⁴Ль вьр п'арьстгәһеда кор у сәғәт һатьнә шәм Ви у Әви әв қәнш кьрын. ¹⁵Ле гава кө сәрәкәд к'аһина у қанунзана әв к'әрәмәтед кө Иса кьрын дитьн у өса жи әв зар'ед кө п'арьстгәһеда дькьрынә қир'ин у дьготьн: «Һосанна Көр'е Давьдр'а!» һерс к'әтһн ¹⁶у готьнә Ви: «Тө дьбьһейи әв чь дьбежьн?» Иса ванар'а гот: «Бәле. Вә қәт нәхвәндийә кө: <Тә бь заред т'ьфал у дәргуша пәсьндайин ани сери?>»

¹⁷У Әви әв ль вьр һыштьн, жь бажер дәрк'әт, чу Бәйтәһийә у шәв ль вьр ма.

Дара һежирейә һ'ышкбуий
(*Марқос 11:12-14, 20-24*)

¹⁸Сьбәһе зу, чахе Әв вәгәр'ийа бажер, бьр'чи бу. ¹⁹Сәр р'е дарәкә һежире дит, незикки ве бу, ле пештьри бәлга^ф тыштәки дьн пева нәдит у дарер'а гот: «Жь вьр шунда тө һ'әта-һ'әтайе бәр нәди!» У дар пер'а-пер'а һ'ышк бу.

²⁰Гава шагьрта әв йәк дит, зәндәгьрти ман у готьн: «Чава әв дара һежире пер'а-пер'а

һ'ышк бу?» ²¹Иса шаба ван да у гот: «Әз р'аст вәр'а дьбежьм, һәгәр бавәрийа вә һәбә у дөдльи нәбьн, һуне нә т'әне чь кө һатә сәре ве дара һежире бькьн, ле һәгәр һун ви ч'ийайир'а жи бежьн: <Р'абә хвә бавежә бә'ре>, ве бьбә. ²²Һәгәр бавәрийа вә һәбә, һун чь кө нава дөада бьхвазьн, һуне бьстиньн».

Пьрса дәрһәқа
һ'өкөме Исада

(*Марқос 11:27-33; Луқа 20:1-8*)

²³Гава Әв һатә п'арьстгәһе у шьмә'т һин кьр, сәрәкәд к'аһина у р'успийед шьмә'те һатьнә шәм Ви у готьне: «Тө бь чь һ'өкөми ван кьра дьки? У к'е әв һ'өкөм дайә Тә?» ²⁴Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Әзе жи тыштәки жь вә бьпьрсьм. Һәгәр вә шаба Мьн да, Әзе жи вәр'а бежьм Әз бь чь һ'өкөми ван кьра дькьм. ²⁵Һ'өкөме ньхөмандьна Йуһ'әнна жь к'ө бу, жь ә'змен бу, йан жь мәрьва бу?» Әвана нав һәвда шешьрин у готьн: «Һәгәр әм бежьн: <Жь ә'змен бу>, Әве мәр'а бежә: <Ле вә

* ^{21:16} Зәбур 8:2.

чъма эw бawэр нэкър?> ²⁶ Ле хэгэр эм бежън: <Жь мэръва бу>, эм жь э'лалэте дьтърсын, чъмки һ'эмуйа қэбул дькър кӧ Йуһ'әнна п'ехәмбэр бу>.
²⁷ Wана шаба Иса да у готън: «Әм нъзаньн». Әви ванр'а гот: «Әз жи wэр'а набежъм кӧ Әз бь чь һ'ӧкӧми ван къра дькъм.

Мәсәлә дӧ кӧр'а

²⁸ Hун чава т'эхмин дькън? Дӧ кӧр'ед мэръвәки һәбун. Әви кӧр'е хwәйи мэзынр'а гот: <Lawo! Иро һәр'э нав р'эз, шьхӧл бькә>. ²⁹ Әви ле вэгэр'анд у гот: <Әз начъм>, ле паше п'ошман бу у чу. ³⁰ Hьнге бав чу шәм йе дьн әви жи аһа гот: <Бәле, әзе һәр'ъм баво>, ле нәчу. ³¹ Hьһа жь ван һәр дӧ кӧр'а к'ижани гӧр'а^ф баве хwә кър?> Wана готә Wi: «Йе мэзын». Иса жи готә ван: «Әз р'аст wэр'а дьбежъм, кӧ хәрщгър у ч'э'вдәр^ф we бәри wәбк'эвьнә П'адшатийа Хwәде. ³² Чъмки Йуһ'әнна һат кӧ р'ийа р'астийе нишани wә кә, wә әw бawэр нэкър, ле хәрщгър у ч'э'вдәра әw бawэр кърън. Wә әв тышт дит жи, ле диса һун ль хwә мӧкӧр' нәһатън, кӧ wә әw бawэр бькъра.

Мәсәлә р'эзе тьрийа у р'эзвана

(Марқос 12:1-12; Луқа 20:9-19)

³³ Мәсәләкә дьн жи бьбьһен. Мэръвәки хwәйимьлк' һәбу, р'эзе тьрийа дани, дора we сур кър һ'әwзәки тьриһ'ынщър'андьне теда к'ола, һеланәкә нобәдара чекър у әw бь к'ьре да р'эзвана, чу wәлатәки дьн.
³⁴ Гава wәхте бәрдаине незик бу, әви хӧламед хwә шандьнә шәм р'эзвана, wәки жь бәре р'эзе wi жер'а биньн. ³⁵ Р'эзвана хӧламед wi гьртън, йәк к'ӧтан, йе дьн кӧштън у йәки дьн жи данә бәр кәвьра. ³⁶ Әви хӧламанә дьн шандьн, жь йед пешьн гәләктър у wана ӧса жи анинә сәре ван. ³⁷ Ахьрийе, кӧр'е хwә шандә шәм ван у гот: <Hьлбәт we жь кӧр'е мьн шәрм бькън>. ³⁸ Ле гава р'эзван ч'э'в кӧр'е wi к'әтън, һәвр'а готън: <Әв wәре wi йә. Wәрън әм ви бькӧжън у бьбьһә хwәйе мират'а^ф wi>. ³⁹ У әw гьртън жь р'эз дәрхьстънә дәр у кӧштън.
⁴⁰ Ле гава хwәйе р'эз бе, we чь сәре ван р'эзвана бькә?> ⁴¹ Готънә Wi: «We қър'а ван нәһәқа бинә у р'эз бьдә р'эзванед ӧса,

йед кӱ we wәхтда бәре р'әзе
wi бьдье».

⁴² Иса готә ван: «Wә ньвиса-
реда қәт нәхwәндийә?

«Әw кәвьре кӱ хоста т'әхсир^ф
кьр,

әw бу сәре ә'нишке^ф.

Әв йәк жь алийе Хӱданда
қәwьми

уль бәр ч'ә'ве мә һ'әйр-һ'ӱж-
мәк'ар ә!»*

⁴³ Бона ве йәке Әз wәр'а дьбе-
жьм, кӱ П'адшатийа Хwәде we
жь wә бе стандьне у мьләтәки
ӱсар'а бе дайине, wәки бона Wi
бәр бинә. ⁴⁴ К'и кӱ бьк'әвә сәр
ви кәвьри, we һурдәхwәши бә
у әw кәвьр бьк'әвә сәр к'е, we
wi бьһ'ынщър'инә»*.

⁴⁵ Гава сәрәкед к'аһина у фе-
рьсийа мәсәлед Wi бьһистьн,
фә'м кьрн кӱ Әw бона ван
дьбежә. ⁴⁶ Кьрн кӱ Wi бьгь-
рн, ле жь ә'лаләте тьрсийан,
чьмки Әw wәкә п'ехәмбәрәки
қәбул дькьрн.

Мәсәлә дә'wатә

(Луқа 14:15-24)

22 ¹ Диса Иса бь мәсәлә
ванар'а хәбәр да у гот:

² «П'адшатийа Ә'змана мина
ве йәке йә: П'адшаки дә'wата
кӱр'е хwә кьр. ³ Әwi хӱламед
хwә шандьн кӱ гази хwәндийед
дә'wатә кьн, ле wана нәхwәс-
тьн бен. ⁴ Хӱламанә дьн шандьн
у гот: «Хwәндийар'а бежьн:
Мьн щанәга у һ'әйwanед хwә-
йә дәрмаликьри сәржекьрнә
у нане хwә һазьр кьрийә, һәр
тьшт һазьр ә. Wәрьнә дә'wa-
те!» ⁵ Ле wана пышт гӱһе хwәва
авит, йәк чу ә'рде хwә у йе дьн
т'ӱшарәтийа^ф хwә. ⁶ Йед майин
жи хӱламед wi гьртьн, к'ӱтан у
кӱштьн. ⁷ Чахе п'адше бьһист,
һерс к'әт, ордийа хwә шанд қь-
р'а әвед кӱ хӱлам кӱштьн ани у
бажаре ван шәwьтанд. ⁸ Ынгә
готә хӱламед хwә: «Дә'wat һазьр
ә, ле хwәнди нә һежа бун. ⁹ Р'а-
бьн һәр'ьнә сәре р'ийа у һун к'е
кӱ бьбиньн, т'әглифи дә'wатә
кьн». ¹⁰ У әw хӱлам дәрк'әтьнә
сәре р'ийа, к'и кӱ дитьн, қәнщ
у хьраб, т'әв щьвандьн у мала
дә'wатә бь хwәндийава т'ъжи бу.

¹¹ Ле гава п'адша чу һьндӱр'
кӱ хwәндийа бьбинә, мәрвьәк
ль wьр дит кӱ к'ьнще дә'wатә
ле т'ӱнәбу ¹² у готә wi: «Һәвал!

* ^{21:42} Зәбур 118:22-23.

* ^{21:44} Нав һнәк дәстньвисарада р'еза 44-а т'ӱнә.

Тө чава бе к'ынше дэ'вате к'э-ти вьр?» Эви дэнг нэкьр. ¹³We гаве п'адше бэрдэстийар'а гот: «Дэст у п'ийе ви гьредьн, бьгьрын бавежьнэ тэ'рийа дэрва. Ль вьр we бьбэ қир'ин у ч'ьр-кэ-ч'ьрка дьрана».

¹⁴Ава газикьри гэлэк ын, ле бьжарти хьндьк ын».

Пьрса хэршдаин у нэдаине

*(Марқос 12:13-17;
Луқа 20:20-26)*

¹⁵Хьнге ферьси чун шевьрин, кō Ви чава бь хэбэра бьгьрын. ¹⁶Вана шагьртед хвэ т'эви пыштгьред Herодэс шандьнэ шэм Ви у готьне: «Дэрсдар! Эм заньн кō Тō йэки р'аст и у р'ийа Хвэде р'аст хин дьки. Мьнэте жь кэси нагьри, чьмки нав мэрьвада фьрқийе данайни. ¹⁷Ньһа бежэ мэ, Тō чава т'эх-мин дьки? Гэло р'аст э кō эм хэрщ бьдьнэ Qэйсэр^ф йан на?»

¹⁸Иса қелпийа ван заньбу у гот: «Чьма хун Мьн дьщер'ь-биньн, дөр'уно? ¹⁹П'эре хэрш-даине нишани Мьн кьн». У вана зивэк Вир'а ани. ²⁰Иса жь ван пьрси: «Эв наве ньвисар у сьфэт^ф йе к'е йэ?» ²¹Вана гот:

«Йед Qэйсэр ын». Хьнге готэ ван: «Ава чь кō йед Qэйсэр ын бьдьнэ Qэйсэр у чь йед Хвэде нэ бьдьнэ Хвэде». ²²Гава ван бьһист зэндэгьрти ман, Эв хьштьн у чун.

Пьрса р'абуна мьрийа

*(Марқос 12:18-27;
Луқа 20:27-40)*

²³Садуқи^ф, кō дьбежьн р'абуна мьрийа т'өнэ, we р'оже хьнэкэ жь ван хатьнэ щэм Иса же пьрсин ²⁴у готьне: «Дэрсдар! Муса гот: «Һэгэр йэк безөр'эт бьмьрэ, бьра бьре ви жьна ви бьстинэ у варе бьре хвэ шин кэ»*. ²⁵Ава һ'эфт бьра ль щэм мэ һэбун. Бьре мэзын зэвьщи, безөр'эт мьр, жьна ви бьре вир'а ма. ²⁶Оса жи хатэ сэре бьре дōда у йе сьсийа, хөлэсэ хатэ сэре һэр һ'эфта жи. ²⁷Ль пэй һ'эмуйар'а эв жьна жи мьр. ²⁸Дэ ижар we Р'ожа^ф Р'абуна мьрийа эв к'олфэте бьбэ жьна к'ижани жь ван һэр һ'эфта? Чьмки һ'эмуйа жи эв стандьбу».

²⁹Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Хун хальфи нэ, чьмки нэ ньвисара заньн, нэ жи қэвата Хвэде. ³⁰Р'ожа Р'абуна мьрийа

* 22:24 Qануна Дōщари 25:5.

нэ we бьзэwьщын, нэ жи мер кын, ле әwe мина мьлайк'әтед ә'змен* бьн. ³¹ Ле дәрһәqар'абуна мьрийада, чьма wә әw хәбәра кә Хwәде wәр'а готьбу нәхwән-дийә? ³² Әз Хwәдейе Бьраһим, Хwәдейе Ишаq у Хwәдейе Аqуб ьм*. Хwәде нә Хwәдейе мьрийа йә, ле Хwәдейе зендийа йә».

³³ Гава ә'лаләте әв тышт бь-нистьн, сәр һинкьрьна Wi зәндәгьрти ман.

Т'әмийа сәр т'әмийар'а

(Марqос 12:28-34;

Луqа 10:25-28)

³⁴ Ле гава ферьсийа бьһист кә Иса садуqи дәнгбьр'и кь-рьн, һ'әму ль щики щьвийан.

³⁵ Ёнгә жь ван qанунзана йәки пьрс да Иса кә Wi бьщәр'ьбинә у готе: ³⁶ «Дәрсдар. Qанунеда к'ижан ә т'әмийа һәрә мәзьн?» ³⁷ Иса готә wi: «Хәдан Хwәдейе хwә һ'ьз бькә бь т'әмамыйа дьле^ф хwә, бь т'әмамыйа щанийа хwә у бь т'әмамыйа һ'ьше хwә*». ³⁸ Әв ә

т'әмийа пешьн у һәрә мәзьн. ³⁹ У йа дәда жи мина ве йә: «Һәвале хwә wәкә хwә һ'ьз бькә*». ⁴⁰ Жь ван һәр дә т'әмийава һ'әму ньвисаред п'ехәмбәра у Qануне гьредаийи нә».

Мәсиһ кәр'е к'е йә?

(Марqос 12:35-37;

Луqа 20:41-44)

⁴¹ Гава ферьси щьвийан, Иса жь ван пьрси ⁴² у гот: «Һун бона Мәсиһ чь дьфькьрьн, т'әхми-на wә Әw кәр'е к'е йә?» Жер'а готьн: «Кәр'е Даwьд ә».

⁴³ Иса готә ван: «Ле чава Даwьд Wi пе Р'әһ' Хәдане хwә һ'әсаб дькә? Чьмки wi гот:

⁴⁴ «Хәдан готә Хәдане мьн: Ль мьле Мьни р'асте р'уне, һ'әта кә Әз дьжмьнед Тә бькьмә бьне п'ийед Тә*».

⁴⁵ Һәгәр Даwьд Wi «Хәдан» һ'әсаб дькә, Әw чава дьбә кәр'е wi?» ⁴⁶ У кәсәки нька-рьбу шаба Wi бьда у ль пәй we р'ожер'а кәсәки нәwерьбу пьрсәк же бькьра.

* 22:30 Нав һнәк дәстньвисарада аһа йә: «Мьлайк'әтед Хwәде».

* 22:32 Дәрк'әтьн 3:6.

* 22:37 Qануна Дәшари 6:5.

* 22:39 Qануна К'аһинтийе 19:18.

* 22:44 Зәбур 110:1.

**Н'эвза хвэ жь қанунзан
у ферьсийа бькын**

(*Марқос 12:38-40;*

Луқа 11:37-52; 20:45-47)

23 ¹ Ынге Иса э'лалэт у шагъртед Хвэр'а хэбэр да у гот: ² «Қанунзан у ферьсийа ль сэр к'өрсийа Муса р'уньшт'ынэ. ³ Иди әвана чь вэр'а бежын хвэй кын у бьқәдиньн, ле мина ван нәкын, чьмки әвана дьбежын, ле накын. ⁴ Баред гьран у зэ'мәт гьредьдн, датиьнэ сэр мьлед мәрва, ле әв хвәха нахвазын т'ылийа хвэ жи бьдье. ⁵ Әв һәр тышти дькын, кә бәр мәрва бенә к'ьфше. К'иськед мэзын ль мьл у э'нийед хвәва гьредьдн* у р'ишийед к'ынщед хвэ дьреж дькын**. ⁶ Шайийада һәрәма^ф жорын һ'ыз дькын, к'ьништада

жи к'өрсийед пешьн, ⁷ базарада сьлаве бьдье нэ ван у мәрв жи ванр'а «мамоста*» бежын. ⁸ Ле бьра вэр'а нәбежын: «Мамоста», чьмки дәрсдаре вә йәк ә* у һун һ'әму жи бьра нә. ⁹ Ль сәр дьне һун т'ө кәсир'а нәбежын: «Баво», чьмки Баве вә йәк ә, кә э'змана йә. ¹⁰ Нә жи вэр'а бежын: «Р'ебәр», чьмки Р'ебәре вә йәк ә, әв Мәсир ә. ¹¹ Бьра нава вәда йе һәри мэзын бьбә бәрдәстийе вә. ¹² К'и кә хвэ бьльнд кә, әве ньмьз бә, ле к'и кә хвэ ньмьз кә, әве бьльнд бә.

Вэй ль дөр'уйа

¹³ Ле вэй ль вә қанунзан у ферьсийа! Дөр'уно! Һун дәре П'адшатиға Ә'змана ль бәр мәрва дадьдн. Нә һун дьк'эвье у нә жи дьһельн әвед кә дьхвазын бьк'эвье. ¹⁴ Вэй

* ^{23:5} Чава кә Қануна Дөщари 6:8-да ньвисар ә, шьһуя к'иськед мьл у э'нийед хвәда ньвисаред сәрәкә у т'әмийед Хвәдейә жь Пәймана^ф Кәвын хвэй дькьрын. Әв ын әв ньвисаред жь к'ьтебед Муса кә гәләки дькьрынә к'иська: Дәрк'әтын 13:1-10; 13:11-16; Қануна Дөщари 6:4-9; 11:13-21.

** ^{23:5} «Р'ишийед к'ынщед хвэ дьреж дькын», вәки бьдье к'ьфше, кә әв жь алийе Хвәдеда Хвәдер'а дайи у амьн ын (Жьмар 15:37-41; Қануна Дөщари 22:12).

* ^{23:7} Бь йунани хэбәр бь хэбәр аһа йә: «Р'абби». «Р'абби» бь зьмане арами^ф те фә'мкьрне: «Дәрсдар».

* ^{23:8} Нав һнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Әв Мәсир ә».

ль вэ қанунзан у ферьсийа! Дөр'уно! Аликива һун малед жьнэбийа һ'уфи хвэ дькьн, алийе дьнва жи бь дөр'ути дөайе хвэ дьреж дькьн. Бона ве йәке диwana вэ we he гьран бә*. ¹⁵ Вэй ль вэ қанунзан у ферьсийа! Дөр'уно! һун бә'р у бәже ль һэв дьдьн, кә йәки нэбауэр биньн сәр р'ийа хвэ. Гава мәрәме вэ дьбә, һун әви жь хвэ дө щара зедәтър дькьнә п'ара щә'ньме. ¹⁶ Вэй ль вэ р'е-бәред кор, һун дьбежьн: «К'и кә бь п'арьстгәһе сонд дьхвә, нә тыштәк ә. Ле к'и кә бь зер'е ль нав п'арьстгәһе сонд дьхвә, дьбә дәйндар». ¹⁷ Һәй беһ'ыш у корно! К'ижан мэзьн ә, зер' йан п'арьстгәһ, кә зер' һ'әлал^ф дькә? ¹⁸ Өса жи һун дьбежьн: «К'и кә бь горигәһе сонд дь-хвә нә тыштәк ә, ле к'и кә бь һ'әдийа ль сәр горигәһе сонд дьхвә, дьбә дәйндар». ¹⁹ Һәй корно!* К'ижан ә мэзьн? Һ'әди йан горигәһ, кә һ'әдийе һ'әлал дькә? ²⁰ Ава к'и кә бь горигә-һе сонд дьхвә, әв һьн бь we

сонд дьхвә, һьн жи бь һ'әму тыштед кә сәр we һәнә сонд дьхвә. ²¹ К'и кә бь п'арьстгәһе сонд дьхвә, әв һьн бь we сонд дьхвә, һьн жи бь Йе кә веда дьжи сонд дьхвә. ²² У к'и кә бь ә'змен сонд дьхвә, әв һьн бь т'әхте Хвәде сонд дьхвә, һьн жи бь Йе кә ль сәр Р'у-ньштигә сонд дьхвә. ²³ Вэй ль вэ қанунзан у ферьсийа! Дөр'уно! һун дәһәке^ф пунге^ф, анисойе^ф у к'емуне^ф дьдьн, ле тыштед Қанунейә пеш, ава готи һәгийе, р'ә'ме у бауәрийе даве-жьнә пышт гөһе хвә. Вә гәрәке әв йәк бькьрана у дәст жь йед майин нәк'ышанда. ²⁴ Р'ебәред кор! һун к'әрмеша дьпарзьньн, ле дәва дадьқөртиньн! ²⁵ Вэй ль вэ қанунзан у ферьсийа! Дөр'уно! һун т'ас у финшана р'уйе дәрвава пақьж дькьн, ле һьндөр'ва т'ьжи тьмайи у ч'ә'вбьр'чийи нә*. ²⁶ Ферьсийе кор! Пешийе һьндөр'е финшан у т'асе пақьж кә, вәки ль дәр-ва жи пақьж бә. ²⁷ Вэй ль вэ қанунзан у ферьсийа! Дөр'уно!

* ^{23:14} Нав дәстньвисаред һәрә қәншда р'еза 14-а т'өнә.

* ^{23:19} Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Һәй беһ'ыш у корно».

* ^{23:25} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Ле һьндөр'ва бь тыштед зөлме у ч'ә'в-бьр'чийе қазьнщкьрива т'ьжи нә».

Һун мина т'ърбед съпикъри нә, кӧ дәрвава бәдәв хӧйа дьбьн, ле һьндӧр'ва бь һәстуйе мьрийа у бь һ'әму һ'әрабийева т'ъжи нә. ²⁸ Ӗса жи һун дәрва мәрвава р'аст к'ьфш дьбьн, ле һьндӧр'ва һун дӧр'у нә у нәһәқ ьн.

**Иса ахьрийа ван
ванр'а дьбежә**

²⁹ Вәй ль вә қанунзан у ферсийа! Дӧр'уно! Һун мәхбәрәд п'ехәмбәра чедькьн у т'ърбе йед р'аст дьхәмьлиньн ³⁰ у дьбежьн: <Һәгәр әм р'ожед бавед хвәда буна, мә т'әви ван хуна п'ехәмбәра нәдър'ет>. ³¹ Иди һун ньһа хвәха дьдьянә избаткьрне, кӧ һун зар'ед ван бава нә, йед кӧ п'ехәмбәр кӧштьянә. ³² Дә кемасийа хьрабийед бавед хвә т'әмам кьн. ³³ Мә'рно! Ч'ежькед мә'ра! Һуне чава жь диwana доже^ф бьр'әвьн?

³⁴ Бона ве йәке ва Әзе п'ехәмбәра, сәрвахта у қанунзана бьшиньмә шәм вә у Һуне жь ван һьнәка бькӧжьн, хач кьн, һьнәка жи нав к'ьништед хвәда бьдьянә бәр қамчийа у бажар-бажар бьзериньн. ³⁵ Һ'әму

хуна бесушә кӧ сәр р'уйе ә'рде һатийә р'етьне we бе сәр вә, жь хуна һабиле^ф бесуш һ'әта хуна Зәкәрийае кӧр'е Бәрәхийа, әве кӧ вә нав п'арьстгәһ у горигәһеда кӧшт. ³⁶ Әз р'аст вәр'а дьбежьм, әв һ'әму хуне бе сәре ви ньсьли.

**Иса ль сәр Оршәлиме
дьловинә**

(Луқа 13:34-35)

³⁷ Оршәлим! Оршәлим! Тә п'ехәмбәр дькӧштьян у шандийед шәм хвә дьданә бәр кәвьра! Чәнд шара Мьн хвәст кӧ зар'ед тә ӧса бьшьванда, чава мьришк шушукед хвә бьн баске хвәда дьшьвинә, ле вә нәхвәст! ³⁸ Ва мала вә we хьрабә у дәстжек'ьшанди бьминә. ³⁹ Әз вәр'а дьбежьм, иди жь вьр шунда һун Мьн т'ӧ шар набиньн, һ'әта кӧ бежьн: <Бьмбарәк ә Әве кӧ бь наве Хӧдан те>».

**Иса пешда дәрһәқа веранбуна
п'арьстгәһеда дьбежә**

(Марқос 13:1-2; Луқа 21:5-6)

24 ¹ Гава Иса жь п'арьстгәһе дәрк'әт чу, шагьрт

* ^{23:39} Зәбур 118:26.

чунэ шэм Ви, кӧ авайийед п'арьстгәһе нишани Ви кын. ²Иса ванр'а гот: «Һун ван һ'ә-муйа дьбиньн? Эз р'аст вәр'а дьбежым, әв һ'әмује жи веран бьн, ль вьр кәвьре ль сәр кәвьр қәт нәминә!»

Тәнгаси у зерандьн

(*Марқос 13:3-13;*

Луқа 21:7-19)

³Чахе Әв сәр ч'ийайе Зәй-т'уне р'уньшт'бу, шагъртед Ви т'әне һатьнә шәм Ви у же пьрсин: «Бежә мә, әв тышт ве к'әнге бьрәвьмьн? У нишана һатьна Тәу ахьрийа ве дьнйайе ве чава бә?» ⁴Иса шаба ван да у гот: «Һаш жь хвә һәбьн, кӧ т'ӧ кәс вә нәһапинә, ⁵чьмки гәләк ве пе наве Мьн бен у бежьн: «Эз ым Мәсир» у ве гәләка бьхальфиньн. ⁶Һуне дәнге шәр'а у бә'са шәр'а бь-бьһен, ле һаш жь хвә һәбьн кӧ һун хвә онда нәкьн. Гә-рәке әв тышт бьрәвьмьн, ле әв һе нә ахьри йә. ⁷Мьләте р'абә ль сәр мьләт, п'адшати ль сәр п'адшатийе, щии-щийа ве хәлайи-шәлайе у ә'рдһ'әже бьбьн. ⁸Ле әв һ'әму мина еша

к'ӧлфәте йә, кӧ дәстпедькә пе дьгьрә. ⁹Һьнге ве вә бьдньнә шәфе, вә бькӧжьн у бона наве Мьн бәр ч'ә'ве һ'әму мьләта р'әш бьн. ¹⁰Һьнге гәләке жь р'е бьк'әвьн, нәмаийа һәвдӧ бькьн у бәр ч'ә'ве һәв бьк'әвьн. ¹¹Гәләк п'ехәмбәред дәрәв ве дәрк'әвьн у гәләка бьхальфиньн. ¹²Жь дәст зедәбуна нәһә-қийе һ'ьзкьрьна гәләка ве сар бә. ¹³Ле к'и кӧ һ'әта хьлазийе тәйах кә, әве хьлаз бә. ¹⁴У әв Мьзгинийа П'адшатийе ве ль нав т'әмаийа дьнйайе бе даннасинкьрьне, кӧ һ'әму мь-ләтар'а бьбә шә'дәти у һьнге хьлази ве бе.

Һ'әрамийа Веранкьрьне

(*Марқос 13:14-23;*

Луқа 21:20-24)

¹⁵Чахе һун «һ'әрамийа ве-ранкьрьне»* щийе пирозда сәкьни бьбиньн, чава кӧ Дә-нийел п'ехәмбәр гот», (әве кӧ дьхунә бьра фә'м бькә), ¹⁶«һьнге әвед кӧ Щьһуста-неда нә бьра бьр'әвьнә ч'ийа. ¹⁷Әве кӧ сәр хани йә бьра жорда нәйе хваре кӧ жь мала хвә тыштәки һьлдә. ¹⁸У әве кӧ

* ^{24:15} Данийел 9:27; 11:31; 12:11.

к'эвшенда йә б'ра вәнэгэр'ә
кө п'оте хвә һьлдә. ¹⁹ Ле вәй
ль һ'эмла у дәстдэргуша ван
р'ожада! ²⁰ Д'оа б'кын, кө р'өва
вә нәк'эвә зьвьстане, йан жи
р'ожа шәмийе. ²¹ Ч'ьмки һ'нге
тәнгасикә өса мэзын we б'бә,
кө жь дәстпебуна д'ньйайе һ'эта
н'һа мина we нәбуйә у нә жи
we б'бә. ²² Һәгэр әв р'ож к'ын
нәбуна, т'ө кәс х'лаз нәд'бу,
ле бона хат'ре б'жартийа әв
р'оже к'ын б'н.

²³ Һ'нге, һәгэр йәк вәр'а бежә:
<Ва йә Мәсиһ>, йан жи <Ва йә>,
бауәр нәк'ын. ²⁴ Ч'ьмки мәсиһ
у п'эхәмбәрэд дәрәв we дәрән,
нишан у к'әрәмәтэд мэзын б'к-
кын, кө б'кар'ьб'н б'жартийед
Хвәде жи б'хальфин'н. ²⁵ Ва
йә М'н пешда вәр'а гот.

²⁶ Һәгэр әвана вәр'а беж'н:
<Ва йә Мәсиһ бәр'ийеда йә>,
дәрнәк'эв'н, йан: <Ва йә Әв
ф'лан одеда йә>, бауәр нә-
к'ын. ²⁷ Ч'ьмки чава б'руск жь
р'оһ'лате б'р'қ д'дә у һ'эта
р'оавайе х'йа д'бә, we һат'на
К'өр'е Мер'ьв жи өса бә. ²⁸ Бә-
рәт'ә^ф к'идәре һәбә, тәйре жи
ль в'ьр б'щ'ьв'н.

Һат'на К'өр'е Мер'ьв

(Марқос 13:24-27;

Луқа 21:25-28)

²⁹ Ль пәй тәнгасийа ван р'о-
жар'а,
р'уйе р'ойе we бе г'ьрт'не
у һиве жи р'онайа хвә нәдә,
стәйрке жь ә'змен б'к'эв'н
у т'опед ә'змана we жь р'ийед
хвә дәрән*.

³⁰ Һ'нге нишана К'өр'е Мер'ьв
we ль ә'змен х'йа бә у һ'әму
м'ләтэд д'ньйайе we шине б'к-
кын, гава б'бин'н К'өр'е Мер'ьв
ль сәр ә'вред ә'змен б' қәват
у р'умәта мэзын те*. ³¹ Әв
м'льйак'әтэд Хвә б' бор'ийа
дәнге б'льнд б'шинә у we
б'жартийед Ви жь һәр чар
қ'олба бәрәв к'ын, жь п'әр'әки
ә'змана һ'эта п'әр'е д'н.

Дәрса дара һежире

(Марқос 13:28-31;

Луқа 21:29-33)

³² Жь дара һежире дәрсәке
һин б'н. Чахе ч'ь'ьқ'лед we тәр'
д'б'ьн у бәлгед we д'б'ьшк'ьв'н,
иди һун зан'н кө һавин незик
ә. ³³ Өса жи гава һун ван һ'әму

* ^{24:29} Аһа жи те фә'мк'ьрьне: «Қәватэд ә'змана we б'һ'әж'н».

* ^{24:30} Ишайа 13:10; 34:4; Данийел 7:13. (Б'хун'н: Ә'йанти 1:7.)

тышта бьбиньн, бьзаньбьн кӧ эв тышт* незик э, ль бэр шемике йэ. ³⁴Эз р'аст вэр'а дыбежым, эва ньсыла дэрбаз набэ, һ'эта кӧ эв һ'эму тышт нэцэвьмын. ³⁵Э'рд у э'мане дэрбаз бьн, ле готь-нед Мьн т'ӧ шар дэрбаз набьн.

Р'ож у сьһ'эт нэ э'йан э

(Марқос 13:32-37;

Луқа 17:26-30, 34-36)

³⁶Ле бона we р'оже у we сьһ'эте т'ӧ кэс ньзанэ, нэ мьлйак'этед э'змана, нэ жи Кӧр'* , ле т'эне Бав. ³⁷Чава кӧ р'ожед Нӧһда^ф қэвьми, һатьна Кӧр'е Мервь жи we ӧса бьцэвьмэ. ³⁸Чава кӧ ван р'ожед бэри лейийе мэрьва дьхварьн, вэдьхварьн, дьзэвьшин у мер дькьрьн, һ'эта we р'ожа кӧ Нӧһ к'этэ гэмийе* ³⁹у мэрвь пе нэһ'эсийан, һ'эта кӧ лейи р'абу у һ'эму жи хэнь-қандьн. һатьна Кӧр'е Мервь жи we ӧса бэ. ⁴⁰Һьнге дӧ мэрвь we нав э'рде хвэда бьн, йэке бе һьлдане у йе дьне бе һьштъне. ⁴¹У дӧ к'ӧлфэте сэр дэстар'эки бьн, йэке бе һьлдане, йа дьн

бе һьштъне. ⁴²Ава һ'ьшйар бьминьн, чьмки һун ньзаньн Хӧдане вэйе к'ижан р'оже бе. ⁴³Ле ве йэке бьзаньбьн. һэгэр хвэйе мале бьзаньбуяа кӧ дьзе к'ижан дэма шэве бьһата, we һ'ьшйар бьма у нэһьшта кӧ мала wi дэрэвэкьра. ⁴⁴Бона ве йэке һун жи һазьр бьн, чьмки Кӧр'е Мервь we сьһ'этэкэ ӧсада бе, кӧ һун нэ ч'э'вньһер'и нэ.

**Хӧламе амьн
у хӧламе беамьн**

(Луқа 12:35-48)

⁴⁵Ава к'и йэ эв хӧламе амьн у сэрвахт, кӧ ахайе wi эв сэр хӧламед хвэ сэрвер к'ьфш кьр, кӧ вэхтда хварьна ван бьдэ ван? ⁴⁶Хвэзи ль wi хӧлами, кӧ чахе ахайе wi бе, эwi ӧса бьбинэ. ⁴⁷Эз р'аст вэр'а дыбежым, эве wi бькэ сэрвере т'эмамияа һэбука хвэ. ⁴⁸Ле һэгэр хӧламе хьраб дьле хвэда бежэ: «Ахайе мьн һатьна хвэ дэрэнги ехьст» ⁴⁹у дэстпекэ ль хӧлам-һэвалед хвэ хэ у т'эви йед сэрхвэш бь-хвэ у вэхвэ, ⁵⁰ахайе wi хӧлами

* 24:33 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Эв, ава готи Мэсйһ незик э, ль бэр шемике йэ».

* 24:36 Нав һьнэк дэстньвисарада «нэ жи Кӧр'» т'ӧнэ.

* 24:38 Дэстпекан б-8.

we р'ожэкэ ѓса бе, кѓ эw нэ хивийе йэ у сьһ'этэкэ ѓса, кѓ эw ньзанэ. ⁵¹Әwe wi қәт-қәти кэ у п'ара wi we т'эви дѓр'уйа кэ. Ль wьр we бьбэ гьри у ч'ьр-кэ-ч'ьрка дьрана.

Мәсәлә дәһә қизед бьк'ьр

25 ¹Һьнге П'адшатийа Ә'з-мана we мина ve йәке бә: Дәһә қизед бьк'ьр ч'ьред хwә һьлдан пешийа зә'веда чун. ²Жь ван пенщ сәрwахт бун, ле пенщ бефә'м. ³Бефә'-ма ч'ьред хwә һьлдан, ле р'ун хwәр'а һьлнәдан, ⁴ле сәрwахта т'эви ч'ьра р'ун жи дәрданада хwәр'а һьлдан. ⁵Гава зә'ва дәрәнги к'әт, һ'әму жи һеньжин у хәwр'а чун.

⁶Ниве шәве дәнгәк һат: <Вайә зә'ва те! Пешийа wiда һә-р'ьн!> ⁷Һьнге һ'әму бьк'ьр р'абун ч'ьред хwә саз кьрьн. ⁸Бефә'ма готә сәрwахта: <Жь wi р'уне хwә бьдьнә мә жи, чьмки ч'ьред мә ведьсьн.> ⁹Ле сәрwахта шаба ван да у готьн: <На хер, әв р'ун we т'ера мә у wә нәкә. Қәнщ ә кѓ һун һәр'ьнә шәм йед кѓ дьфьро-шьн хwәр'а бьк'ьр'ьн.> ¹⁰Гава әв чун бьк'ьр'ьн, зә'ва һат у әвед

һазьр т'әв wi к'әтьнә дә'wате у дәри һатә гьртьне. ¹¹Паше бьк'ьред дьн һатьн у готьн: <Әм хѓлам, Әм хѓлам! Дәри ль мә вәкә!> ¹²Ле әwi шаба ван да гот: <Әз р'аст wәр'а дьбежьм, әз wә нас накъм.> ¹³Аwа һ'ьшйар бьминьн, чьмки һун нә р'ожа һатьна Кѓр'е Мерьв заньн, нә жи сьһ'әте.

Мәсәлә се хѓлама

(Луқа 19:11-27)

¹⁴Wi чахи П'адшатийа Ә'зма-на we мина ve йәке бә: Мәрвьәк кѓ we дәрк'әта р'ewитийе, гази хѓламед хwә кьр у һәбука хwә спартә^ф ван. ¹⁵Пенщ тәлант* данә йәки, дѓ тәлант данә йәки у тәлантәк жи да йәки, һәр кәсир'а wәкә қәwата wi у р'ек'әт чу. ¹⁶Әwe кѓ пенщ тәлант стандьбун, пер'а-пер'а чу бь ван к'ьр'и у фьрот, пенщед дьн жи қазьнщ кьрьн. ¹⁷Әса жи әwe кѓ дѓ тәлант стандьбун, дѓдѓйед дьн жи қазьнщ кьрьн. ¹⁸Ле әwe кѓ тәлантәк стандьбу, чу ә'рд к'ола у зиве ахайе хwә теда вәшарт.

¹⁹Пәй гәләк wәхтр'а ахайе ван хѓлама һат у хwәст һәқ-һ'әсабе

* 25:15 Қимәте тәлантәки һәқе п'аләки панздәһ сала зедәтьр бу.

хвэ т'эви ван р'аст кэ. ²⁰Әwe кӧ пенщ тэлант стандьбун пеш-да хат, пенщ тэлантед майин жи анин у гот: «Ахайе мьн, тэ пенщ тэлант дабунэ мьн. Ва мьн сэр ванда пенщед дьн жи қазьнщ кьрьнэ». ²¹Ахайе ви готеда: «Ә'фэрьм, хӧламе қәнщ у амьн! Тӧ нав тыштед һьндькида амьн майи, эзе тэ дайньмэ сэр гэлэк тышта. Бьк'эвэ шайи́а ахайе хвэ!»

²²Әwe кӧ дӧ тэлант стандьбун жи хат у гот: «Эз хӧлам! Тэ дӧ тэлант дабунэ мьн. Ва мьн дӧдӧйед дьн жи ль сэр ванда қазьнщ кьрьнэ». ²³Ахайе ви готе: «Ә'фэрьм, хӧламе қәнщ у амьн! Тӧ нав тыштед һьндькида амьн майи, эзе тэ дайньмэ сэр гэлэк тышта. Бьк'эвэ шайи́а ахайе хвэ!»

²⁴Ле әwe кӧ тэлантэк стандьбу хат у гот: «Ахайе мьн, мьн заньбу кӧ тӧ мәрвьәки һ'ышк и. Жь ви щийе тэ нэчандийә дьдъруйи у щийе кӧ тэ нэ р'эшандийә бәрәв дьки. ²⁵Эз жи тьрсийам у чум тэланте тэ ә'рдеда вэшарт. Һане мале тэ тәр'а бә». ²⁶Ахайе ви ле вәгәр'анд у готе: «Хӧламе хьраб у хвәр'анәдिति! Тэ заньбу эз жь ви щийе кӧ мьн нэчандийә

дльдрум у жь ви щийе кӧ мьн нәр'эшандийә бәрәв дькьм, ²⁷тэ чьма зиве мьн нәда к'аркьра у эз бьһатама мьн мале хвэ бь сәләф бьстанда? ²⁸Ньһа тэлант жь ви бьстиньн у бьдьнә әwe кӧ дәһә тэлантед ви һәнә. ²⁹Чьмки йе к'е кӧ һәйә, вир'а we бе дайине у сәрда зедә бә, ле йе к'е кӧ т'ӧнә, чь һәйә жи we же бе стандьне. ³⁰Ле әw хӧламе бекер бавежьнә тә'рийа дәрва. Ль вьр we бьбә гьри у ч'ьркә-ч'ьрка дьрана».

Р'ожа^ф Ахрәте

³¹Гава Кӧр'е Мервь т'эви һ'ә-му мьлийак'әта у р'умәта Хвәва бе, һьнге we сэр т'әхте Хвәйи р'умәте р'уне ³²һ'әму мьләт we ль бәр Ви быцьвьн. Әwe вана жь һәв башқә кә, чава шьван пез жь бьзьна вәдьқәтинә. ³³Әwe пез ль мьле Хвәйи р'асте бьдә сәкьнандьне, ле бьзьна ль мьле Хвәйи ч'әпе. ³⁴Һьнге П'адша we йед ль мьле Хвәйи р'астер'а бежә: «Wәрьн бьмба-рәкбуйийед алийе Баве Мьнда! Әw П'адшатийа кӧ бона wә жь wәхте ә'фьрандьна дьнийәеда һазьр буйә war бьн. ³⁵Чьмки Эз бьр'чи бум wә хварьн да Мьн, Эз т'и бум wә ав да Мьн, Эз

хэриб бум вэ Эз қэбул къръм, ³⁶Эз тэ'зи бум вэ Эз к'ынщ къръм, Эз нэхвэш бум хун сэр Мьнда хатън, Эз кэледа бум хун хатънэ щэм Мьн». ³⁷Һьнге йед р'аст we Wir'a бежън: «Ходан, мэ к'энге Тө бър'чи дити у хварън дайэ Тэ? Йан мэ Тө т'и дити у ав дайэ Тэ? ³⁸Мэ к'энге Тө хэриб дити у Тө қэбул къри, йан жи Тө тэ'зи дити у Тө к'ынщ къри? ³⁹К'энге мэ Тө нэхвэш йан кэледа дити у эм хатънэ щэм Тэ?» ⁴⁰П'адшайе жи ванр'а бежэ: «Эз р'аст вэр'а дьбежъм, хэгэр вэ қэнщи жь ван хушк-бьред Мьнэ йе һэри быч'ук йэкир'а кър, вэ Мьнр'а кър».

⁴¹Һьнге Эве йед мьле Хвэйи ч'эпер'а бежэ: «Ньфър'лебу-йино! Дури Мьн һэр'ън нава

агьре һ'эта-һ'этайе, кō бона мирешън у мьляк'этед wi һазьр буйэ*». ⁴²Чъмки Эз бър'чи бум вэ хварън нэда Мьн, Эз т'и бум вэ ав нэда Мьн, ⁴³Эз хэриб бум вэ Эз қэбул нэкъръм, Эз тэ'зи бум вэ Эз к'ынщ нэкъръм, Эз нэхвэш у кэледа бум хун сэр Мьнда нэһатън». ⁴⁴Һьнге эве Wir'a бежън: «Ходан! Мэ к'энге Тө бър'чи йан т'и, йан хэриб, йан бе сыт'ар, йан нэхвэш, йан кэ-леда дити у мэ алик'ари нэда Тэ?» ⁴⁵Wi чахи Эве шаба ван бьдэ у бежэ: «Эз р'аст вэр'а дьбежъм, хэгэр вэ қэнщи жь эвед һэри быч'ук йэкир'а нэкър, вэ Мьнр'а жи нэкър». ⁴⁶У эве һэр'ънэ щэфе һ'эта-һ'этайе, ле йед р'аст we һэр'ънэ жийина һ'эта-һ'этайе».

Гьртън, хачкърън^Ф у р'абуна Иса

Шешьра кōштъна Иса

(Марқос 14:1-2; Лука 22:1-2;

Йуһ'әнна 11:45-53)

26 ¹Гава Иса эв һ'эму хэбэр хьлаз кърън, шагьртед Хвэр'а гот: ² «Һун занън кō

we дō р'ожа шунда Щэжьна^Ф Дэрбазбуне бэ. У Көр'е Мерьв we бе дайине кō бе хачкъръне».

³ Һьнге сэрэкед к'аһина у р'успийед шьмэ'те сэрайа сэрэкс'аһинда кō наве wi Қэйафа бу щьвийан ⁴у ль һэв шешьрин

* 25:41 Э'йанти 20:10.

кө Иса дъзива бь фелбазийе бь-
гьрын, бькөжын. ⁵Ле вана дьгот:
«Бьра эв йэк щэжьнеда нибэ,
вэки щьмэ'т р'анэбэ сэр ньга».

Иса Бэйтанийаеда

те р'ункьрьне^Ф

(Марқос 14:3-9;

Йуһ'анна 12:1-8)

⁶ Чахе Иса ль Бэйтанийае
мала Шьм'уне к'отида бу,
⁷к'олфэтэкэ кө дэрданэкэ вейэ
алабастьрейи р'уне бинхвэш
һэбу, һатэ щэм Ви у чахе Эв
ль сэр сьфре р'уньшти бу, әве
әв р'ун р'етэ сэр сәре Ви. ⁸Га-
ва шагьрта эв йэк дит, ль ван
хвэш нәһат у готьне: «Чьма әва
зийана бу? ⁹Әва р'уна^Ф we қи-
мәтәки бьһа бьһата фьротане у
фәқирар'а бьһата бәлакьрьне».

¹⁰ Ле әв йэк Исава ә'йан бу
у ванар'а гот: «Чьма һун хать-
ре we к'олфәте дьк'эвн? Әве
тыштәки қәнщ бона Мьн кьр.
¹¹Фәқире һәр гав т'эви вә бьн,
ле Әзе һәр гав т'эви вә нибьм.
¹²Әве бона дәфьнкьрьна^Ф Мьн
әв р'ун р'етэ сәр бәдәна Мьн.
¹³Әз р'аст вәр'а дьбежьм, дьн-
йайеда к'идәре әва Мьзгинийа
бе даннасинкьрьне, we кьрьна
ве к'олфәте жи бона биранина
we бе готьне».

Щьһуда нәмабийа Иса дькә

(Марқос 14:10-11; Лука 22:3-6)

¹⁴ Һьнге йэк жь һәр донздәһа
кө Щьһудайе Исхәрийоти дьһатә
готьне, чу щәм сәрәкед к'аһина
¹⁵ у гот: «Һуне чь бьдьнә мьн,
вэки әз Ви бьдьмә дәсте вә?»
У вана си зив жьмьрин дане.
¹⁶ Жь вьр шунда әв мәщәлә-
ке дьгәр'ийа кө чава Иса бьдә
дәсте ван.

Иса т'эви шагьртед Хвә шива

Щэжьна Дәрбазбуне дьхвә

(Марқос 14:12-21; Лука 22:7-13;

Йуһ'анна 13:21-30)

¹⁷ Ль р'ожа пешьнә Щэжьна^Ф
Нане Шкәва, шагьрт һатьнә
щәм Иса у жер'а готьн: «Тө ль
к'ө дьхвази Шива Щэжьна
Дәрбазбуне бьхви, вэки әм
Тәр'а һазьр кьн?» ¹⁸ Әви жи
гот: «Һәр'нә бажер, щәм фьлан
мөрви у бежьнә ви: «Дәрсар
дьбежә: Р'ожа Мьн незик ә. Әзе
т'эви шагьртед Хвә мала тәда
Щэжьна Дәрбазбуне дәрбаз
кьм»». ¹⁹ У шагьрта өса кьр, ча-
ва кө Иса ванар'а ә'мьр кьрьбу
у шива Щэжьна Дәрбазбуне
һазьр кьрн.

²⁰ Еваре т'эв һәр донздәһа сәр
сьфре р'уньшт. ²¹ Гава вана һе

дъхвар, Иса гот: «Эз р'аст вэр'а дьбежым, йэки жь вэ we нэмамия Мьн бькэ». ²² Шагьрт гэлэки бэр хвэ к'этын у һэр йэки жь ван готэ Ви: «Хөдан, дьбэ кэ эз ым?» ²³ Эви ль ван вэгэр'анд у гот: «Эве кэ пэ'рийе Хвэ т'эви Мьн т'аседа кьр, эве нэмамия Мьн бькэ. ²⁴ Р'аст Көр'е Мервь we öca һэр'э чава кэ бона Ви һатийэ ньвисаре, ле вэй ль ви мэрьве кэ нэмамия Көр'е Мервь бькэ! Вир'а he қэнщ бу кэ эв қэт дьне нэк'эта». ²⁵ Щьһудайе кэ we нэмамия Ви бькьра, ле вэгэр'анд у готе: «Дэрсдар, дьбэ кэ эз ым?» Иса вир'а гот: «Тэ бь дэве хвэ гот».

Шива Хөдан

(Марқос 14:22-26; Лука 22:14-23;
Корьнт'и I, 11:23-25)

²⁶ Ава гава вана he нан дь-хвар, Иса нан һьлда шькьри да, кэркьр да шагьрта у гот: «Һан һьлдын бьхвьн. Эва бэ-дэна Мьн э».

²⁷ Пэйр'а к'ас һьлда шькьри да, да ван у ванар'а гот: «Һун һ'эму жи жь ве вэхвьн, ²⁸ эва хуна Мьн э бона пэймане^{ф*},

кэ бона бахшандьна гөнед гэлэка те р'этыне. ²⁹ Ле Эз вэр'а дьбежым, иди Эз жь вьр шунда т'ө шар жь ве мэйа тьрийе вэнахвьм, һ'эта we р'ожа кэ Эзе т'эви вэ П'адшатийа Баве Хвэда жь йа ну вэхвьм».

³⁰ Паше вана зэбурэк^ф стьра, дэрк'этын чунэ ч'ийайе Зэйт'уне.

Иса дэрһэқа инк'арийа Пэтрусда дьбежэ

(Марқос 14:27-31; Лука 22:31-34;
Йуһ'анна 13:36-38)

³¹ Ёнгге Иса ванар'а гот: «Ишэв һун һ'эмује жи жь Мьн п'ышк бьн һэр'ьн, чьмки ньвисар э: «Эзе ль шьвен хьм у пэзе жи бэла-бэлайи бэ»*. ³² Ле гава кэ Эз жь мьрьне р'абьм, Эзе бэри вэ һэр'ьмэ Щэлиле».

³³ Пэтрус ле вэгэр'анд у готе: «Һэгэр һ'эму жи жь Тэ п'ышк бьн һэр'ьн, ле эз т'ө шар жь Тэ начьм». ³⁴ Иса вир'а гот: «Эз р'аст тэр'а дьбежым, һэма ишэв he бэри бангдана дик, те се шара Мьн инк'ар ки».

³⁵ Пэтрус Вир'а гот: «Һэгэр щи бе, эзе т'эви Тэ бьмьрьм жи,

* 26:28 Нав һьнэк дэстньвисарада «пэймана ну» һэйэ.

* 26:31 Зэкэрийа 13:7.

ле т'о шар Тэ инк'ар накъм». **И'эму шагърта жи өса гот.**

Иса ль Гетшэманийе дōа дькө

(Марқос 14:32-42;

Луқа 22:39-46)

³⁶ Ынге Иса т'эви ван чу ви щийе кō жер'а Гетшэмани дь- бежын у шагъртар'а гот: «Вьра р'унен, һ'эта Эз һәр'ым дэра һан дōа бькъм». ³⁷ Эви т'эви Хвэ Пэтрус у һәр дō кōр'ед Зэбэди һьлдан, к'эсәр һате у бәр Хвэ к'эт. ³⁸ Ынге Иса ванар'а гот: «Дьле Мьн һақас дэрд у к'эдэр э, мина бәр мьрне. Вьра бьминьн у т'эви Мьн һ'ышйар бьн».

³⁹ Ынәки пешда чу Хвэ дэвэр'уйа авит дōа кьр у гот: «Баве Мьн! һэгэр дьбә, бьра эв к'аса щәфе сәр Мьнр'а дэрбаз бә. Ле нә кō чава Эз дьхвазьм, ле бьра хвәстьна Тә бә».

⁴⁰ Паше һатә щәм шагърта, эв р'азайи дитьн у готә Пэтрус: «Вә нькарьбу кō сьһ'этәке һун т'эви Мьн һ'ышйар бьмана? ⁴¹ Ы'ышйар бьминьн у дōа бькьн, вәки һун нәк'эвьнә нава щер'ьбандьне. Бәле р'өһ' р'азии йә, ле бәдән сьст э».

⁴² Шарәкә дьн жи Иса чу дōа кьр у гот: «Баве Мьн! һэгэр набә кō эв к'аса щәфе жь Мьн

дэрбаз бә һ'эта кō Эз we вәнә- хвьм, бьра хвәстьна Тә бә».

⁴³ Иса һат, эв диса хәведә дитьн, ч'э'вед ван жь хәве вәнәдьбун. ⁴⁴ У эв һьштьн чу, щара сьсийа дōа кьр, диса эв хәбәр готьн.

⁴⁵ Ынге һатә щәм шагърта у ванар'а гот: «Һун һәла һе р'азайи нә у р'ьһ'эт дьбьн? Ва вәхт пер'а гьһишт кō Кōр'е Мервь бьк'эвә дәсте гөнәк'ара. ⁴⁶ Р'абьн әм һәр'ьн. Ва йә әве кō нәмамийа Мьн дькә незик бу».

Гьртьна Иса

(Марқос 14:43-50; Луқа

22:47-53; Йьһ'әнна 18:3-12)

⁴⁷ Эви һе хәбәр дьда, ньш- кева Щьһудайе кō йәк жь ван донздәһа бу һат. Эви т'эви хвә жь алийе сәрәкед к'аһина у р'успийед щьм'этеда ә'лаләтәкә гьран анибу, бь дара у шура. ⁴⁸ Ава нәмаме Ви ә'шәрәт дабу ван у готьбу: «Эз к'ижани кō р'амусьм, Әв ә, Ви бьгьрьн».

⁴⁹ Ынге Щьһуда незики Иса бу у готе: «Сьлав ль Тә, дэрсдар!» у р'амуса. ⁵⁰ Иса вьр'а гот: «Һәвал, те чь бьки зу бькә!»* We гаве эв пешда һатьн, дәст авитьнә Иса у Әв гьртьн. ⁵¹ Ньшкева йәки жь әвед кō т'эви Иса бу, р'әбу

шуре хwэ к'шанд ль хōламе сэрэkk'ахин хьст у гōhe wi пэ-канд. ⁵²We гаве Иса wir'а гот: «Шуре хwэ бькэ ши. К'и кō шур һлтинэ, әве бь шур һәр'ә. ⁵³Тә т'ьре Әз нькаръм жь Баве Хwэ бьхwазъм wәки пер'а-пер'а донз-дәһ ордийа зедәтър мьляк'әт бьгьһинэ Мьн? ⁵⁴Ле ньвисар we чава бенә сери кō дьбежьн, гәрәке һ'әму аһа бьн?»

⁵⁵We гаве Иса ә'лаләтер'а гот: «Те бежи wә сәр qачахә-кида гьртийә, кō һун бь дара у шура һатьнә Мьн бьгьрьн? Нә Әз һәр р'ож т'әви wә п'арьстгә-һеда р'удьньштъм Мьн һун һин дькьрьн, ле wә Әз нәдьгьртъм. ⁵⁶Ле әв һ'әму тышт qәwьмин, кō ньвисаред п'ехәмбәра бенә сери». We дәме һ'әму шагьрта Әw һьштън у р'әвин.

Иса ль бәр шьвина^ф гьрәгьра

(Марqос 14:53-65; Луqа 22:54-55, 63-71; Йуһ'әнна 18:13-14, 19-24)

⁵⁷Йед кō Иса гьртън, Әw бь-рьнә шәм Qәйафайе сэрэkk'а-һин, ль wi щийе кō qанунзан у р'успи шьвийабун. ⁵⁸Пәтрус жи дурва һ'әта һ'әwша сэрәк-

к'ахин п'е-п'е пәй Wi чу к'ә-тә һьндөр' у ль нав нобәдара р'унышт, кō бьзаньбә ахьри we чава бә. ⁵⁹Сәрәкед к'аһина у т'әмамия шьвина^ф гьрәгьра жи мьqабьли Иса шә'дәтикә дәрәw дьгәр'ийан кō Wi бькōжьн, ⁶⁰ле нәдитън. Гәләк шә'дед дәрәw жи һатън, диса нәдитън. Паше дō шә'дед дәрәw пешда һатън ⁶¹у готън: «Әви гот: «Әз дькаръм п'арьстгәһа Хwәде һьлшинъм у нава се р'ожада диса we чекъм».

⁶²Сэрәkk'аһин^ф р'абу сәр п'ийа у Wir'а гот: «Бона ван шә'дәтийа кō әвана мьqабьли Тә дьдън Тō чьма щабәке на-ди?» ⁶³Ле Иса дәнге Хwә нәкьр. Сэрәkk'аһин диса Wir'а гот: «Әз Тә бь Хwәдеје сах дьдь-мә сонде. Мәр'а бежә, Тō йи Мәсих, Көр'е Хwәде?» ⁶⁴Иса готә wi: «Тә бь дәве хwә гот. Ле Әз wәр'а дьбежъм,

жь вьр шунда һуне Көр'е Мервь ль к'еләкә^ф Йе һәри Зор,

ль мьле Wийи р'асте р'у-ньшти

у ль сәр ә'wред ә'змен те бьбиньн»*.

* 26:50 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Һәвал, тō бона чь һати?»

* 26:64 Зәбур 110:1; Данийел 7:13.

⁶⁵ Ынге сэрэкс'ахин к'ын-
шед хвэ қалаштын у гот: «Эва
Хвэде беһөрмэт дькэ! Иди
шэ'дэ чи мэр'а нэ? Ва вэ бь-
хист Эви чава Хвэде беһөрмэт
кыр! ⁶⁶ Вэва чава хойа дькэ?»
Вана жи ле вэгэр'анд у готын:
«Вир'а көштын дьк'эвэ».

⁶⁷ Ве гаве т'уйи р'уйе Ви
кьрын, бь к'олма лехьстын,
һнэка жи шэмақ ле дьдан ⁶⁸ у
дыготыне: «Мэсиг, п'ехэмбэр-
тийе мэр'а бькэ, к'а к'и бу кө
Тэ хьст?»

Пэтрус Иса инк'ар дькэ
(*Марқос 14:66-72; Луқа 22:56-62;*
Йуһ'анна 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Ви чахи Пэтрус дэрва ль
һ'эвшеда р'уньштыбу. Шарик
һатэ шэм ви у готе: «Тө жи
т'эви Исайте Щэлиле буйи».
⁷⁰ Ле эви ль бэр һ'эмуйа ин-
к'ар кыр у гот: «Эз ньзаным тө
чь дьбежи».

⁷¹ Чахе эв чу бэр дэргәһ,
йэкэ дьн эв дит у готэ әвед
кө ль вьр бун: «Эве һан жи
т'эви Исайте Ньсрәте бу». ⁷² Эви
диса бь сонд инк'ар кыр гот:
«Эз ви мэр'ви нас накьм».
⁷³ Хеләке шунда әвед кө ль
вьр бун чунэ шэм Пэтрус у

готыне: «Һэбэ-т'өнэбэ тө жи
жь ван и, чьмки хэбэрдана
тэ тэ дьфьрошэ». ⁷⁴ Ынге эви
һьфьр' хвэ кыр, сонд хвар у
гот: «Эз ви мэр'ви нас накьм».

Ве гаве дик банг да ⁷⁵ у Пэ-
рус эв готына Иса ани бира
хвэ кө вир'а готыбу: «Бэри
бангдана дик, те се шара Мьн
инк'ар ки». Дэрк'этэ дэрва у
к'элэ-к'эл гьрийа.

Иса дьбынэ бэр Пилато^ф
(*Марқос 15:1; Луқа 23:1-2;*
Йуһ'анна 18:28-32)

27 ¹ Гава сьбәһ сафи бу,
т'эмамийа сэрәкед к'а-
һина у р'успийед шьмэ'те ль һэв
шевьрин кө Иса чава бьдньнэ
көштыне. ² Эв гьредан, бьрын
данэ дәсте Пилатойе^ф вэли.

Ахьрийа Щьһуда
(*Каред Шандийа 1:18-19*)

³ Ынге Щьһудайе кө нэ-
мамийа Ви кыр, дит кө Иса
һатэ нәһәккьрыне, п'ошман
бу, эв си зив вэгэр'андэ сә-
рәкед к'аһина у р'успийа ⁴ у
гот: «Мьн гөнэ кыр. Эз бумэ
сэбәбе хуна бесущ». Вана
жи готэ ви: «Чи мэр'а нэ? Тө
зани». ⁵ Эви жи эв зив авитыне

нав п'арьстгәһе, дәрк'әт чу хвә хәнһьқанд.

⁶Сәрәкед к'аһина зив һьлдан у готһьн: «Нә р'аст ә кө әм ван бькьнә нав хьзна п'арьстгәһе, чьмки әв һәңе хуне йә». ⁷Һьнге әв ль һәв шевьрин у бь ван зива Ә'рде Ахинкәр к'ьр'ин, бона т'ьрбед хәриба. ⁸Ләма әв ә'рд һ'әта иро жи «Ә'рде Хуне» те готһьне. ⁹Һьнге әв готһьна бь заре Йерәмийа п'ехәмбәр һатә сери: «Си зив қимәт дан, вәкә ви қимәте кө һьнәкә жь зар'ед Исраеле қайл бун ¹⁰у әв данә Ә'рде Ахинкәр, чава кө Хөдан мьнр'а ә'мьр кьр»*.

Пьрса Пилато

(Марқос 15:2-5; Луқа 23:3-5;
Йуһ'әнна 18:33-38)

¹¹Иса бәр вәли сәкьни, вәли жь Ви пьрси у гот: «Тө йи п'адше щьһуйа?» Иса wir'а гот: «Тә бь дәве хвә гот». ¹²Ле чахе сәрәкед к'аһина у р'успийа давитьнә Ви, Әви қәт шаба кәсәки нәда. ¹³Һьнге Пилато Wir'а гот: «Тө набьһейи чьқас щькийате^ф Тә дькьн?» ¹⁴Әви диса шаба кәсәки нәда, һ'әта вәли жи шаш ма.

Диванеда һ'өкөме көштһьне ль сәр Иса дәрдьһьн

(Марқос 15:6-15; Луқа 23:13-25;
Йуһ'әнна 18:39-19:16)

¹⁵Ә'дәте вәли бу кө ль щә-жһьнеда бь хвәстһьна ә'лаләте гьртик ванр'а бәр'да. ¹⁶Һьнге гьртики вани к'ьфш һәбу, кө наве ви Барабас бу. ¹⁷Гава кө әвана щьвийан, Пилато вана-р'а гот: «Һун к'ижани дьхвазьн кө әз бона вә бәр'дым, Барабас йан Исайе кө Мәсир те готһьне?» ¹⁸Әви заньбу кө жь дәст һ'әв-судийе Иса дабунә дәсте ви.

¹⁹Гава әв ль һәрәма диване р'уньштһьбу, к'өлфәта ви шабшанд у гот: «К'аре тә әви Бесуц нәк'әтийә, чьмки ве шәва дәрбазбуйи хәвнеда бона Ви гәләк тьшт сәр мьнр'а дәрбаз бун». ²⁰Ле сәрәкед к'аһина у р'успийа ә'лаләт р'әзи кьр, кө Барабас бьхвазьн у Иса онда кьн. ²¹Вәли диса вана-р'а гот: «Һун жь ван һәр дөйа к'ижани дьхвазьн кө әз вәр'а бәр'дым?» Вана жи гот: «Барабас!» ²²Пилато вана-р'а гот: «Ле әз Исайе кө Мәсир жер'а дьбежьн чава бькьм?» Һ'әмуяа жи гот: «Бьра

* 27:10 Зәкәрийа 11:12-13; Йерәмийа 32:6-9.

бе хачкъръне!»²³ Вэли гот: «Ле Эви чь хьраби кърыйэ?» Ёнгге вана не кърэ кир'ин у готын: «Бра бе хачкъръне!»

²⁴ Пилато жи дит, вэки тыштэк к'аре надэ, ле не шэр' у дэ'w дэстпедьбэ, ав һьлда ль бэр э'лалэте дэстед хвэ шуштын у гот: «Эз жь хуна Ви бесушым. Ёун хвэха бьньер'ын».

²⁵ У т'эмамия шьмэ'те шаба ви да у гот: «Бра хуна Ви ль сэр мэ у ль сэр зар'ед мэ бэ!»

²⁶ Ёнгге Пилато Барабас вана нар'а бэр'да, ле Иса да бэр дамчийа у да дэсте ван кё бе хачкъръне.

Эскэр қарфе хвэ ль Иса дькын
(Марқос 15:16-20; Йух'анна 19:2-3)

²⁷ Ёнгге эскэред вэли Иса бьрнэ һьндөр'е қэсьре у т'эмамия р'эфа эскэра сэр Ви шьвийа.²⁸ К'ынше Ви же хьштын у чөхэки соре гэвэз ле кьрн.

²⁹ Паше т'ашэк жь стьрийа вэгьртн данэ сэре Ви у қамишэк жи данэ дэсте Вийи р'асте. Ёнгге бэр Ви чок дан, қарфе хвэ пе кьрн у готын: «Хвэш

бэ, П'адше Щьһуда!»³⁰ Т'уйи Ви кьрн, қамиш һьлдан сэре Ви хьштн.³¹ Пэй қарфкърънер'а чөхе сор жь Ви хьштн у к'ынше Ви лекьрн у данэ пешийа хвэ бьрн кё Ви хач кьн.

Хачкъръна Иса

(Марқос 15:21-32; Луқа 23:26-43; Йух'анна 19:17-27)

³² Чахе эw дэрк'этьнэ дэрва, эскэра йэки курени дит кё наве ви Шьм'ун бу, п'ейи сэр ви кьрн кё хаче Ви һьлдэ.

³³ Эвана гьһиштнэ ви щийе кё жер'а Голгота дьготн, кё те фэ'мкъръне: «Щийе Қафа».

³⁴ Шэрава зьрав т'эвкьри дане кё вэхвэ. Ле чахе Эви тэ'м кьр, нэхwэст вэхвэ.

³⁵ Эw хач кьрн, сэр к'ынше Ви п'эшк авитын у ль нав хвэда бэла кьрн*.³⁶ Паше we дэре р'уньштн у нобэдари ль Ви кьрн.³⁷ Нэһэқийа Ви ньвисин данин феза сэре Ви: «ЭВ ИСА, П'АДШЕ ЩЬЬУЙА ЙЭ».

³⁸ Ёнгге дё қачах жи т'эви Ви һатнэ хачкъръне, йэк мьле р'асте у йе дьн мьле ч'эпе.

* ^{27:35} Нав дэстньвисаред пашwэхтиьеда эв жи һэйэ: «Кё готна п'ехэмбэр бе сери: «К'ынщед Мьн ль нав һэвда бэла кьрн у сэр чөхе Мьн п'эшк авитын» (Зэбур 22:18).

³⁹Эвед кӧ вьрр'а дьчун-дьхатын Эв бeһӧрмэт дькьрын, сӧре хвэ дьһ'эжандын ⁴⁰у дьготьне: «Нэ Тӧйе п'арьстгӧһ һьлшанда у се р'ожада чекьра? Дэ Хвэ хьлаз кэ, һэгэр Тӧ Кӧр'е Хвэде йи! Жь хач вӧрӧ хваре!» ⁴¹Ӧса жи сӧрӧкед к'аһина, қанунзана у р'успийа т'эвайи қәрфе хвэ Ви дькьрын у дьготьн: ⁴²«Хэлқ хьлаз кьр, ле Хвэ нькарӧ хьлаз кэ! Эв нинӧ П'адше Израеле? Дэ бьра ньһа жь хач бе хваре у эме бавӧрийа хвэ Ви биньн. ⁴³Гӧмана Хвэ дани сӧр Хвэде, дӧ бьра ньһа Ви хьлаз кэ, һэгэр Хвэде жь Ви р'азии, чьмки гот: «Эз Кӧр'е Хвэде мӧ». ⁴⁴Қачахед кӧ т'эви Ви һатьнӧ хачкьрыне, вана жи ӧса тӧ'н ль Ви дьхьстьн.

Мьрына Иса

(*Марқос 15:33-41; Луқа 23:44-49; Йух'анна 19:28-30*)

⁴⁵Нивро жь сьһ'эта донздӧһа һ'эта сьһ'эта сьсийа т'эмамииа э'рде бу тӧ'ри. ⁴⁶Незики сьһ'эта сьсийа Иса бь дӧнгӧки бьльнд кьрӧ қир'ин у гот: «Ели, Ели, лама сабахтани?» кӧ те фӧ'мкьрыне: «Хвӧдейе Мьн, Хвӧдейе

Мьн, Тӧ чьма Эз һьштьм?»* ⁴⁷Эве кӧ незик сӧкьнибун, гава эв хӧбӧр бьһистьн, готьн: «Эв гази Елйас дькӧ». ⁴⁸Йӧк жь ван бь лӧз бӧзи, луфька^ф бӧ'ре һьлда сьркеда кьр, ль сӧр қамишӧкива дани у да Ви кӧ вӧхвӧ. ⁴⁹Ле һьнӧкед дьн готьн: «Бьсӧкьнӧ. Эм бьбиньн, к'а Елйасе бе Ви хьлаз кӧ?»

⁵⁰Иса диса бь дӧнгӧки бьльнд кьрӧ гази у р'ӧһ'е Хвӧ да.

⁵¹Һӧма һьнге п'ӧр'да п'арьстгӧһе жь сери һ'ӧта бьни қӧльши, бу дӧ тиша^ф. Э'рд һ'ӧжийа, кӧвьр қӧльшин, ⁵²т'ьрб вӧбун у гӧлӧк мьрийед бӧһӧрти р'абун. ⁵³Эв жь т'ьрба дӧрк'ӧтьн пӧй р'абуна Исар'а, чунӧ Бажаре Пироз у гӧлӧка эв дитьн.

⁵⁴Чахе сӧрсӧд у ӧвед кӧ т'эви ви нобӧдарийа Иса дькьрын, э'рдһ'ӧж у эв һ'ӧму тьште қӧвьми дитьн, р'ьсасе эв гьртьн у готьн: «Р'асти жи Эва Кӧр'е Хвӧде бу!»

⁵⁵Ль we дӧре гӧлӧк к'ӧлфӧт жи һӧбун, кӧ дурва дьньһер'ин. Эв жь Щӧлиле ль пӧй Иса һатьбун, бӧрдӧсти Вир'а кьрьбун. ⁵⁶Мӧрйӧма Мӧждӧлани, Мӧрйӧма дийа Ақуб у Усьв^ф у

* 27:46 Зӧбур 22:1.

дийа һәр дө көр'ед Зәбәди ль нав ванда бун.

Дәфьнкьрына Иса

(Марқос 15:42-47; Лука 23:50-56; Йһ'әнна 19:38-42)

⁵⁷ Бәре еваре мәрвәки дәвләти жь Аримәтйае һат, кө наве ви Усьв^ф бу. Әв жи йәк жь шагьртед Иса бу. ⁵⁸ Әв чу шәм Пилато у щьнийазе Иса жь ви хвәст. Ве гаве Пилато ә'мьр кьр кө щьнийаз бе дайине. ⁵⁹ Усьв щьнийаз һьлда, қәдәке к'ътанийи пақьжда к'әфән^ф кьр ⁶⁰ у дани нав т'ьрба* хвәйә ну кө қәйеда к'олабу. Паше әви кәвьрәки мәзьн холи бәр дәре т'ьрбе кьр у чу. ⁶¹ Мәрийәма Мәждәлани у Мәрийәма дьн ль we дәре бун у пешбәри т'ьрбе р'уныштьбун.

Нобәдаред т'ьрбе

⁶² Р'ожа дьн кө пәй р'ожа^ф т'ьвдарәккьрыне* бу, сәрәкед к'аһина у ферьсийа ль шәм Пилато щьвийан ⁶³ у готьн: «Әм холам, те бира мә, кө Әви

дәрәвин сахтияа Хвәда готьбу: «Әзе р'ожа сьсийа жь мьрыне р'абьм». ⁶⁴ Ньһа ә'мьр кә кө һ'әта р'ожа сьсийа мьқати т'ьрбе бьн, нәбә кө шагьртед Ви бен Ви бьдзьн у щьмә'тер'а бежьн: «Әв жь мьрыне р'абуйә». Иди хальфандьна пашийе жь йа пешийе хьрабтьр бә». ⁶⁵ Пилато ванр'а гот: «Ва нә wәр'а әскәред нобәдар. һәр'ьн чава кө һун заньн өса жи мьқати т'ьрбе бьн». ⁶⁶ Әв жи чун мьқати т'ьрбе бун, кәвьр мор кьрын у әскәред нобәдар ль бәр данин.

Иса жь мьрыне р'адьбә

(Марқос 16:1-8; Лука 24:1-12; Йһ'әнна 20:1-10)

28 ¹ Пәй шәмийер'а, р'ожа йәкшәме* сәре сьбәһе зу Мәрийәма Мәждәлани у Мәрийәма дьн һатьн кө т'ьрбе бьбиньн. ² Ньшкева ә'рд қайим һ'әжийа, чьмки мьлйак'әтәки Хөдан жь ә'змен һатә хваре, кәвьр жь бәр т'ьрбе веда кьр у сәр р'унышт. ³ Диндара ви мина

* ^{27:60} Т'ьрба Иса мьхарәк бу. Щьһуйа һьнге дәсте к'ева бьһата мьрийед хвә дькьрынә мьхара. Әв йан шкәфт бун йан жи қәйада дьк'олан.

* ^{27:62} «Р'ожа т'ьвдарәккьрыне» р'ожа иниие бу.

* ^{28:1} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Р'ожа һ'әфтийейә пешьн», чьмки бона щьһуйа, р'ожа һ'әфтийейә пешьн йәкшәм бу, аһа готи «лә'д».

б'руске бу у к'ынше ви мина бэрфе сыпи бун. ⁴ Нобэдар жь тьрса ви т'эвиһэв бун у бунэ мина мьрийа. ⁵ Мьлийак'эт ван к'олфэтар'а гот: «Нэтьрсын! Эз заньм хунль Ви Исайи дьгэр'ын, Йе кө һатэ хачкьрне. ⁶ Эв нэ ль вьр э, чьмки Эв жь мьрне р'абуйэ, чава кө Эви готьбу. Вэр'ын ви шийе кө Эв* п'алдайи бу бьбиньн. ⁷ Зу һэр'ын бежнэ шагьртед Ви: «Эв жь мьрне р'абуйэ у Эве бэри вэ һэр'э Шэлиле. Ль вьр һуне Ви бьбиньн». Ва йэ мьн вэр'а гот».

⁸ Эв бь хоф у эшқэкэ мэзын лэз жь т'эрбе дэрк'этын у лэзандьн кө шагьртар'а бежн. ⁹ Ньшкева Иса р'асти ван һат у гот: «Сьлав ль вэ!» Эвана незики Ви бун, хвэ авитьнэ ньгед Ви гьрт'ын у сэре хвэ бэр данин. ¹⁰ Ынге Иса ванар'а гот: «Нэтьрсын! һэр'ын бежнэ бьред Мьн, кө эв һэр'ынэ Шэлиле у ль вьр we Мьн бьбиньн».

Нобэдар тенэ р'ошэткьрне^Ф

¹¹ Чахе кө к'олфэт чун, һнэк жь нобэдара һатнэ бажер у тьштед кө қэвьмибун сэрэкед к'аһинар'а готын. ¹² Сэрэкед к'а-

һина т'эви р'успийа щьвийан у шешьрин. Паше вана гэлэк г'эрэ данэ нобэдара ¹³ у готын: «Бежн: <Чахе эм хэведа бун, шагьртед Ви һатын Эв дьзин». ¹⁴ У һэгэр эв тьшт бьгьнижэ гөһе вэли, эме ви р'ази кьн у вэ бехэм кьн». ¹⁵ Вана жи п'эрэ һьлдан у өса кьрн, чава кө һатьбунэ һинкьрне. У эв готын ль нав щьһуйада һ'эта р'ожа иро бэла буйэ.

Иса Хвэ нишани шагьртед Хвэ дькэ

(Марқос 16:14-18; Лука 24:36-49;

Йуһ'анна 20:19-23;

К'аред Шандийа 1:6-8)

¹⁶ һэр йанздэһ шагьрт жи чунэ Шэлиле ви ч'ийайе кө Иса ванр'а готьбу. ¹⁷ Гава кө дитьн, сэре хвэ бэр Ви данин, ле һнэк жи дөдьли бун. ¹⁸ Иса незики ван бу, ванр'а хэбэр да у гот: «Һ'эму һ'өкөме э'рд у э'з-мен Мьнр'а һатэ дайине. ¹⁹ Ньһа һэр'ын һ'эму мьлэта һин кьн у вана бь наве Бав, Көр' у Р'өһ'е^Ф Пироз бьньхөминьн^Ф ²⁰ у ван һ'эму т'эмийед кө Мьн данэ вэ мьлэта һин кьн, вэки эв хвэй кьн. Эз ва ирода һэр т'ьм һ'эта ахьрийа дньнайе т'эви вэ мэ!»

^{28:6} Нав һнэк дэстньвисарада «Хөдан» һэйэ.

МЪЗГИНИЙА ЛЬ ГОРА МАРҚОС

Пешготын

«Мъзгинийа^ф Иса^ф Мәсина^ф ль гора Марқос» жь нава һәр чар Мъзгинийада йа һәрә кын ә у бәри һәр се Мъзгинийа жи натийә һвисаре. Бь фькбра гәләк зана әв бәри сала һ'әфтеи (70-и пәй буйина Иса) натийә һвисаре, гава Оршәлим^ф веран бу.

Ль гора шә'дәтиа шьвина^ф сәдсалийа дөдада, Марқос хвәха әв Йуһ'әнна-Марқос ә, дәрһәқа к'ижанида к'ьтеба К'аре Шанди-йада (12:12, 25; 13:4-5; 15:37-39) у өса жи чәнд нә'мед шандийада^ф бә'са ви дькын (Колоси 4:10; Фьлимон 24; Тимот'ейо II, 4:11). Әви гәләки р'евити т'әви Павлос у Барнабас^ф кьрийә, өса жи йәки гәләки незики Пәтрусе^ф Шанди бу (Пәтрус I, 5:13).

К'ьтеб серида дьбежә кә фькбра we дәрһәқа Мъзгинийа Иса Мәсинада йә (1:1). һатна Иса Мәсинада к'ьфше, кә әв вәхте Хвәде к'ьфш кьрьбу пер'а гьһиштиә, вәки хьлазбуне^ф бьдә мәрвьайе^ф (1:15). Марқос Иса тинә бәр ч'ә'ва, кә Әв йәки хвәйиһ'өкөм ә у һ'өкөме Ви нава һинкьрьне, шьндәрхьстьне, өса жи гөнәбах-шандьнеда к'ьфш ә. һьнге Иса һеди-һеди Хвә шагьртед^ф хвәва дьдә наскьрьне кә Әв Мәсина ә, ава готи К'ьфшкьрийе Хвәде йә. Ле Иса чьқаси Хвә шагьртед хвәва дьдә наскьрьне, һақаси ль сәр мьрын у р'абунa Хвә хәбәр дьдә, йа кә we Оршәлимеда бьқәвьмийа. Иса Хвәр'а дьбежә «Көр'е^ф Мәрвь», йе кә һатә дьн-йайе, вәки ә'мьре Хвә бьдә кә мәрвь жь қәйдед гөнә^ф хьлаз бьн.

Мъзгинийа Марқос һе гәләки сәр кьред Иса дьсәкьнә, нә кә сәр һинкьрьна Ви. Бона Йуһ'әннайе^ф ньхөмдар^ф, өса жи ньхөмандьн^ф у щер'ьбандьна^ф Иса кын натийә һвисаре. Паше щарәкер'а дәрбази сәр шьхөле Вийи нәхвәшқәнщкьрьне у һинкьрьна Ви дьбә. Чьқас дьчу шагьртед Ви һе Әв нас дькьрын, дьжмьнед Ви

жи не к'ин Вир'а дажотын. Сæред хълазийеда (11-а һ'эта 16-а) бона һ'эфтига Исайә хълазийе ньвисар ә, дәрһәқа хачбун^ф у р'абуна Вийә жь мьрьне.

Әва Мьзгинийа гәләки шә'дәтига кьред Иса дьдә у тьһәрә-ки зәлал у көрт һатийә ньвисаре, әва Иса бәрч'ә'в тинә у дьдә к'ьфше, вәки һәр хвәндәванәк мина сәрсәд^ф бькарьбә бькә гази бежә: «Р'аст әв мәрвь Көр'е^ф Хвәде йә» (15:39).

Әва Мьзгинийа гәләки ль сәр шәфак'ьшандьна Иса дьсәкьнә, өса жи сәр шәфайед ван, йед кө we ль пәй Ви һәр'ын. Ль гора фькьра мәсиһийед^ф бәре, МарҶос әва Мьзгинийа бажаре Р'омеда^ф ньвисийә. Жь ве йәке те к'ьфше, кө МарҶос әв йәк не бона бавәрмәндед Р'омайеда ньвисийә, чьмки бавәрмәндед ви чахи гәләк шәфа жь дәсте Нероне Қәйсәре^ф Императорийа Р'омайе дьдитын, (һ'өкөмәта ви жь сала 54-а һ'эта 68-а бу).

Сәрәшәма фькьра к'ьтебе

Дәстпебуна Мьзгинийе (1:1-13)

Даннасини у шьхөлед Исайә Щәлиледа^ф (1:14–9:50)

Р'ийа Исайә жь Щәлиле һ'эта Оршәлиме (10:1-52)

Һ'эфтига Исайә хълазийе ль Оршәлиме у дор-бәред веда (11:1–15:47)

Р'абуна Иса жь мьрьне (16:1-8)

Пәй р'абунер'а хөйабун у жорһьлатьна Иса (16:9-20)

Даннасинийа Йуһ'әннайе^ф ньхөмдар^ф

(Мәтта 3:1-12; Лука 3:1-18;

Йуһ'әнна 1:19-28)

1 ¹Мьзгинийа^ф Иса^ф Мәсиһе^ф Көр'е^ф Хвәде бь ви тьһәри дәстпебу: ² Чава кө к'ьтеба

Ишайа^ф П'ехәмбәрда^ф һатийә ньвисаре:

«Ва йә Әзе қасьде Хвә пешийа Тәва бышиньм.

Әве бона Тә р'е һазьр кә»*.

3 «Дәнгәк бәр'ийеда^ф дькә гази:

«Р'ийа Хөдан^ф һазьр бькьн

* 1:2 Малахи 3:1.

у шьвэр'ийед^ф Ви р'аст бь-
кьн^{*,*}».

4 Ава Йуһ'әнна^ф бэр'ийеда
хöйа бу, шьмэ'т дньхөманд
у даннасин дькьр, кө жь гө-
нэкьрыне вэгэр'ьн^ф у бенэ
ньхөмандьне^ф, вэки гөнед
ван бенэ бахшандьне. 5 Жь
һ'эму вэлате Шьһустане^ф у
т'эмамия шьмэ'та Оршэ-
лиме^ф дьһатэ шэм ви, гөнед
хвэ дьданэ р'уйе хвэ у ч'эме
Урдөнеда бь дэсте ви дньхө-
мин. 6 Йуһ'әнна к'ьнщэкэ жь
пър'ч'а дэве ль хвэ кьрбу у
ль пышта хвэ жи қайишэкэ
ч'эрм гьредабу. Хварьна ви
көли^ф у һьнгьве чоле бу. 7 Эви
даннасин дькьр удьгот: «Йэки
жь мьн қэваттър we бе. Эз нэ
һежа мэ, кө та бьм у бэне ча-
рьхе Ви жи вэкьм. 8 Мьн һун
бь аве ньхөмандьн, ле Эве вэ
бь Р'өһ'е^ф Пироз бьньхөминэ».

**Иса те ньхөмандьн
у шер'ьбандьне^ф**
(Мәтта 3:13–4:11;
Луқа 3:21–22; 4:1–13)

9 У ван р'ожада Иса жь ба-
жаре Ньсрэта Шэлиле^ф һат у
бь дэсте Йуһ'әнна ч'эме Урдө-

неда һатэ ньхөмандьне. 10 Һэма
чава Иса жь аве дэрк'эт, дит
кө э'зман вэбун у Р'өһ' мина
кэвоткэке ль сэр Ви дани.
11 У дэнгэк жь э'змана һат у
гот: «Тө Көр'е Мьни дэлал и
Эз жь Тэ р'ази мэ».

12 We гаве Р'өһ' бэре Иса
да бэр'ийе. 13 Эв чьл р'ожи^ф
ль бэр'ийе ма у жь мирещьн^ф
һатэ шер'ьбандьне^ф. Эв т'эви
р'э'вьра бу у мьляк'эта^ф жер'а
бэрдэсти кьрьн.

**Иса қэза Шэлиледа
дэст бь к'аре Хвэ дькэ**
(Мәтта 4:12–17; Луқа 4:14–15)

14 Пэй гьртьна Йуһ'әннар'а
Иса чу қэза Шэлиле у дэст
бь даннасиния Мьзгиния
Хвэде кьр 15 у дьгот: «Wэхт
пер'а гьһиштийэ, П'адшатийа^ф
Хвэде незик буйэ, жь гөнэкь-
рыне вэгэр'ьн у бауэрийа^ф хвэ
Мьзгинийе биньн!»

**Иса гази һэр чар
мэ'сигьра дькэ**
(Мәтта 4:18–22; Луқа 5:1–11)

16 Гава Иса ль дэве гола Шэ-
лиле дьгэр'ийа, р'асти Шьм-
һ'ун^ф у Эндравьсе бьре ви

* 1:3 Ишайа 40:3.

нат. Вана т'ор' давитә голе, чьмки мә'сигър бун. ¹⁷ Иса готә ван: «Пәй Мьн вәрьн, Әзе вә бькьмә неч'ирванед мәрьва^ф». ¹⁸ Вана жи һәма we дәме т'ор'ед хвә һыштьн у пәй Ви чун. ¹⁹ Дәма кө Иса жь ви щийи һьнәки пешда чу, р'асти көр'ед Зәбәди, Ақуб^ф у Йуһ'әннайе^ф бьре ви нат. Вана қәйькеда т'ор'ед хвә хивез дькьрьн. ²⁰ Һьнге Иса гази ван кьр, вана жи баве хвә Зәбәди т'әви п'ала қәйькеда һышт у пәй Ви чун.

Иса р'өһ'е^ф һ'әрам^ф дәрдьхә
(Луқа 4:31-37)

²¹ Әв гьһиштьнә Кәфәрна-һуме. Иса we р'ожа^ф шәмийе р'аст к'әтә к'ьниште у дәст бь һинкьрьне кьр. ²² Әвана ль сәр һинкьрьна Ви зәндәгьрти^ф мабун, чьмки Әви мина йәки хвәйиһ'өкөм әв һин дькьрьн, нә кө мина қанунзана^ф. ²³ Һьнге к'ьништа^ф ванда мәрвьәк һәбу, кө р'өһ'е^ф һ'әрамва гьрти бу. Ви кьрә қир'ин у гот: ²⁴ «Тө чь жь мә дьхвази, йа Исайе Ньсрәте? Тө һатийи қьр'а мә бини? Әз заньм Тө к'и йи. Тө Пирозе Хвәде йи!» ²⁵ Иса ле һьлат^ф у гот: «Кәр' бә

у же дәрк'әвә!» ²⁶ Һьнге р'өһ'е һ'әрам әв вәч'ьр'ьканд у бь дәнгәки бьльнд кьрә қир'ин у же дәрк'әт. ²⁷ Һ'әму зәндәгьрти ман, һәвр'а к'әтьнә пьрс-пьрсийара у дьготьн: «Әв чь йәк ә? Чь һинкьрьнәкә ну йә! Бь һ'өкөм Әв ә'мьри ль р'өһ'ед һ'әрам дькә у әв жи ельми^ф Ви дьбьн». ²⁸ У нав у дәнге Иса пер'а-пер'а һ'әму дор-бәрәд Шәлиле бәла бу.

Иса гәләк нәхвәша
қәнщ дькә

(Мәтта 8:14-17; Луқа 4:38-41)

²⁹ Гава кө Иса жь к'ьниште дәрк'әт, т'әви Ақуб у Йуһ'ән-на р'аст чунә мала Шьмһ'ун у Әндравьс. ³⁰ Хвәсийа Шьмһ'ун т'айеда п'алдаи бу. Һьнге бона we Исар'а готьн. ³¹ Иса жи чу незик, дәсте we гьрт р'акьр у т'айе же бәр'да, р'абу бәрдәсти ванр'а кьр. ³² Еваре, гава р'о чу ава, һ'әму нәхвәш у йед щьнак'әти^ф анинә щәм Ви. ³³ Т'әмамия шьмә'та бажерль бәр дери щьвийа. ³⁴ Иса гәләк мәрвьед бь нәхвәшийед щур'ә-щур'ә қәнщ кьрьн. Гәләк щьн^ф жи дәрхьстьн у нәдһьшт кө щьн хәбәр дьн, чьмки щьна заньбу кө Әв К'и йә.

**Иса Мъзгинийа Хвәде
қәза Щәлилела бәла дькә**

³⁵ Қарәбәрбанга сьбәһе р'абу, дәрк'әт чу шики хәвлә у ыр дәа кьр. ³⁶ Шьмһ'ун у йед т'әви Ви ль Иса гәр'ийан ³⁷ у гава кә ван Әв дит, готьне: «Һ'әму ль Тә дьгәр'ьн». ³⁸ Иса ванр'а гот: «Әм һәр'ьнә гөнд-бажаред незик, вәки Әз ль ван дәра жи даннасин кьм, чьмки Әз бона ве йәке һатьмә». ³⁹ У ль т'әмамия Щәлиле дьгәр'ийа, к'ьништед ванда даннасин дькьр у шьн дәрдьхьстьн.

**Иса йәки жь к'отибуне^ф
пақьж дькә**

(Мәтта 8:1-4; Луқа 5:12-16)

⁴⁰ У йәки к'оти^ф һат, ль бәр Иса чок да, р'әща же кьр у готе: «Һәгәр Тә бьхвази, дькари мьн пақьж ки». ⁴¹ Гөне Иса пе һат, дәсте Хвә дьреж кьр ле к'әт у готе: «Әз дьхвазьм. Пақьж бә!» ⁴² У пәй ве готьнер'а дәстхвәда к'отибун же чу у әв пақьж бу. ⁴³ Иса пер'а-пер'а әв дәрхьстә дәр, һ'ьшк т'әми ль ви кьр ⁴⁴ у бир'а гот: «Бьньһер'ә т'ә кәси-р'а тыштәки нәбежи, ле һәр'ә хвә нишани к'аһин^ф кә у чава кә Муса^ф т'әми дайә, һ'әдийа^ф

хвә бьдә, вәки һ'әмуяр'а бьбә шә'дәти, кә тә пақьж буйи». ⁴⁵ Ле әв мәрвь дәрк'әт дәстпе-кьр ашкәрә гот у әва йәка бәла кьр, өса кә Иса иди нькарьбу ашкәрә бьчуйа бажарәки, ле жь бажер дәр ль шийед хәвлә дьма. У шьмә'т жь һәр алийава дьһатьнә шәм Ви.

**Иса шьлушә'тәки қәнщ дькә
у гөнед ви дьбахшинә**

(Мәтта 9:1-8; Луқа 5:17-26)

2 ¹ Пәй чәнд р'ожар'а Иса вгәр'ийа Кәфәрнаһуме. Ёнге һатә бьһистьне, кә Әв малда йә. ² Малела һақас мәрвь шьвийан, һ'әта кә ль бәр дери жи ши-сьт'ар т'өнәбу. Иса хәбәра мъзгинийе әв һин дькьрьн. ³ У мәрвь һатьн, жь нав ванда чар мәрьва шьлушә'тәк һьлдабун данинә шәм Иса. ⁴ Ле жь дәст ә'лаләте р'е нәдитьн кә незики Иса буна, вана бане ханийе кә Иса теда бу қәл кьр у мәрьве шьлушә'т бәр'ева дахьстьнә жере. ⁵ Гава кә Иса бавәрийа ван дит, готә йе шьлушә'т: «Лаво, гөнед тә һатьнә бахшандьне». ⁶ Жь қанунзана һьнәк ьра р'уныштьбун у дьле хвәда дьготьн: ⁷ «Әви һан чьма өса хәбәр дьдә?

Эва нъге хвә Хвәдер'а давежә! Пештьри Хвәде к'и дыкарә гона бьбахшинә?»

⁸Дәстхвәда р'оһ'е Исава ә'йан бу кӧ әвана аһа дыфькьрын, Әви гот: «Һун чьма тыштед аһа дь-ле хвәда дыфькьрын?» ⁹К'ижан р'ьһ'әт ә, шылушә'тр'а бежн: «Гӧнед тә һатынә бахшандьне?» йан бежне: «Р'абә бәр'а хвә һьлдә у бьгәр'ә?» ¹⁰Ле вәки һун бьзаньбн кӧ һ'ӧкӧме Кӧр'е^ф Мерьв һәйә ль сәр ә'рде гона бьбахшинә...» ¹¹готә йе шылушә'т: «Әз тәр'а дьбежым, р'абә бәр'а хвә һьлдә, һәр'ә мала хвә». ¹²Әв жи пер'а-пер'а ль бәр ч'ә'ве һәр кәси р'абу, бәр'а хвә һьлда, дәрк'әт у чу. Һ'әму жи һ'әйири ман, шыкьри данә Хвәде у готн: «Мә тыштәки ӧса т'ӧ шар нәдитийә!»

Иса гази Левий^ф дыкә

(Мәтта 9:9-13; Луқа 5:27-32)

¹³Иса диса чу дәве голе. Т'ә-мамия а'лаләт дьһатә щәм Ви у Әви жи әв һин дыкьрын. ¹⁴Ча-хе Иса р'еда чу, Левий^ф кӧр'е Һалфаво ль шийе хәрщһьлдане р'унышти дит у готе: «Пәй Мын вәрә». Әв жи р'абу пәй Иса чу. ¹⁵Гава Иса мала Левида сәр сьфре бу, гәләк хәрщгьр^ф у

гӧнәк'ар^ф т'әви Ви у шагьртед^ф Ви ль сәр сьфре р'унышть-бун, чьмки йед пәй Ви дьчун гәләк бун. ¹⁶Гава қанунзанед жь нава ферьсийа^ф дитьн кӧ Иса т'әви хәрщгьр у гӧнәк'ара ль сәр сьфре р'унышти йә, жь шагьртед Ви пьрсин: «Чьма Әв т'әви хәрщгьр у гӧнәк'ара дьхвә у вәдхвә?» ¹⁷Чахе Иса бьһист, ванр'а гот: «Сахләм нә һ'әвще һ'әким ын, ле нәхвәш. Әз нә һатымә гази йед р'аст кьм, ле гази гӧнәк'ара».

Пьрса р'ожигьртне

(Мәтта 9:14-17; Луқа 5:33-39)

¹⁸Шарәке шагьртед Йуһ'ән-на у ферьсийа р'ожи дыгьртн. Чәнд мәрвь һатынә щәм Иса у же пьрсин: «Чьма шагьртед Йу-һ'әнна у йед ферьсийа р'ожийа дыгьрын, ле шагьртед Тә р'ожи нагьрын?» ¹⁹Иса готә ван: «Һ'ә-та зә'ва т'әви ван ә, гәло дьбә кӧ хвәндийед дә'вате р'ожи бьгьрын? Һ'әта зә'ва т'әви ван ә, әв нькарын р'ожи бьгьрын!» ²⁰Ле р'ож ве бен, гава зә'ва жь ван бе һьлдане, һннге ве р'оже ве р'ожи бьгьрын. ²¹Т'ӧ кәс пе п'арч'е ну к'ьнща кәвн п'инә накә. Һәгәр ӧса бькә, п'арч'е к'ьнща кәвнва дьрути ве зоре

ль к'ынща кэвн бькэ у шийе
қэльши we he ль бэр һэвва һэр'э.

²² У нэ жи кэсэк шэрава ну
дыкэ мәшкэд кэвн. Һэгэр өса
быкэ, шэрава ну we мәшка бь-
т'эқинэ, һн шэраве онда бэ,
һн жи мәшк. Ле шэрава ну
дыкьнэ мәшкэд ну».

Пьрса р'ожа шәмийе

(*Мәтта 12:1-8; Луқа 6:1-5*)

²³ Иса р'ожэкэ шәмийе нава
зэвийар'а дэрбаз дыбу у шагьр-
тед Wi р'ева дэстпекьрын сьм-
былед геньм чьнин. ²⁴ Ферьсийа
Исар'а гот: «Бьньһер'э! Чьма
шагьртед Тэ тыште нэщайизи
р'ожа шәмийе дыкьн?» ²⁵ Иса
ль ван вэгэр'анд у гот: «Wэ
қэт нэхвэндийэ кө Дауьд^ф
жь һ'эвшэтийе чь кьр, гава эв
у йед пер'а бьр'чи бун? ²⁶ Эw
wэхте Эвийатаре сэрэкк'ахин-
да к'этэ Хана^ф Хwэде у нане^ф
Хwэдер'а дайи хвар, кө эв нан
пештьри к'ахина нэ шайиз
бу йэки дьн бьхвара. Сэрда
жи эв нан да йед т'эви хwэ»*.
²⁷ Паше сэр готьна Хwэда зедэ
кьр готэ ван: «Р'ожа шәмийе
бона инсен һатэ данине, нэ
кө инсан бона р'ожа шәмийе!

²⁸ Аwa готи Көр'е Мерьв Хөдане
р'ожа шәмийе йэ жи».

Иса р'ожа шәмийе мэрьве кө дэсте wi к'ышийабу қәнщ дыкэ

(*Мәтта 12:9-14; Луқа 6:6-11*)

3 ¹ У Иса диса к'этэ к'ыниште.
Ль we дәре мэрьвэк һэбу,
кө дэсте wi к'ышийабу. ² У
ч'э'ве һнэка сэр Wi бу, гәло
р'ожа шәмийе Эwe wi қәнщ кө
йан на, wәки хэйба Wi быкьн.
³ Иса мэрьве дэстк'ышийайир'а
гот: «Р'абэ ве говэке бьсэкь-
нэ!» ⁴ Паше ванр'а гот: «Р'ожа
шәмийе қәнщикьрын шайиз
э, йан хьрабикьрын? Р'öh'эки
хьлаз^ф кьн, йан онда кьн?» Ле
ван дэнг нэкьр. ⁵ Иса бь һерс
ль дора Хwэ ньһер'и, бона сэр-
һ'ышкийа ван бэр Хwэ к'эт у
wi мэрьвир'а гот: «Дэсте хwэ
дыреж кэ». Эwi жи дыреж кьр у
дэсте wi диса қәнщ бу. ⁶ Ферьси
дэрк'этьнэ дэрва у пер'а-пер'а
т'эви һеродэсийа^ф шевьрин,
кө чава Wi быдьнэ көштьне.

Щьвата ль дэве голе

⁷ Иса т'эви шагьртед Хwэчу дэ-
ве голе. Жь Щэлиле э'лалэтэкэ

* ^{2:26} Қануна К'ахинтийе 24:9; П'адшати I, 21:1-6.

гъран пэй Ви чу. ⁸ Гава кō ва-на кърнед Ви бһистън, жь Щьһустане, Оршәлиме, Идумәйае, ви алийе Урдөнейи р'оһьлате, өса жи жь қәза Сур у Сайде гәләк мәрвь һатънә щәм Ви. ⁹ У Иса жь дәст ә'лаләте шагъртед Хвәр'а гот, кō Вир'а қәйбкәке һазър кьн, вәки нәк'әвә ль бәр дә'фа. ¹⁰ Чьмки Иса гәләк мәрвь қәнщ кърьн, өса кō йед нәхвәш т'опи сәр дьбун, вәки дәсте хвә бьдана Ви. ¹¹ Дәма кō р'өһ'ед һ'әрам Әв дьдितън, ль бәр Ви дәвәр'уйа хвә давитънә ә'рде, дькърьнә қир'ин у дьготън: «Тө Көр'е Хвәде йи!» ¹² Ле Иса һ'ышк т'әми ль ван дькър, кō бона Ви нәкьнә дәнги.

Бьжартъна һәр донздәһа

(*Мәтта 10:1-4; Луқа 6:12-16*)

¹³ Иса һьлк'ышийа ч'ийе у мәрвьед кō Ви дьхвәстън гази щәм Хвә кърьн. Әв жи чунә щәм Ви. ¹⁴ Әви донздәһ мәрвь бьжартън, навед ван «шанди^ф» дани, кō т'әви Ви бьминън у ван бьшинә, вәки даннасин кьн. ¹⁵ У һ'өкөм да ван кō щьна дәрхьн. ¹⁶ Һәр донздәһед бьжарти әв ьн: Шьмһ'ун (кō наве ви кърә Пәтрус^ф), ¹⁷ Ақубе^ф

Зәбәди у Йуһ'әннайе бьре ви, (әви наве Боанәрщәс ль ван кър, кō те фә'мкърьне: «Көр'ед Гөр'инийа Ә'змен») ¹⁸ Әндра-вьс, Филипо, Бәртоломәйо, Мәтта, Т'ума, Ақубе^ф көр'е Һалфаво, Тәдайо, Шьмһ'уне вәлатп'арьст^ф ¹⁹ у Щьһудайе^ф Исхәрйоти йе кō бу нәмаме Иса.

Иса у Бәлзәбул^ф

(*Мәтта 12:22-32;*

Луқа 11:14-23; 12:10)

²⁰ Паше Иса чу маләке. Диса һақас ә'лаләт щьвийа, һ'әта кō нькарьбун нане хвә жи бь-хварана. ²¹ Гава йед жь хун у қьнета Ви бһистън, дәрк'әтън Ви бьгърьн, чьмки вана дьгот: «Әви һ'ыше Хвә онда кьрийә!» ²² У әв қанунзанед кō жь Оршәлиме бәржер бьбун, дьготън: «Бәлзәбул^ф Вида һәйә! Әв бь һ'өкөме сәрвәре щьна щьна дәрдьхә!» ²³ Иса жи әв гази щәм Хвә кърьн у бь мәсәла ванр'а гот: «Мирещьн чава дькарә хвәха хвә дәрхә? ²⁴ Һә-гәр нав п'адшатикада т'ьфақ^ф т'өнәбә, әв нькарә бьминә. ²⁵ Мала кō бет'ьфақи бьк'әве, әв мал нькарә бьминә. ²⁶ Һәгәр мирещьн р'абә һьмбәри хвә у бьбә дөтирәти, әв нькарә

бьминэ, ле бэле we хьлазияа би бе. ²⁷ Ле бэле т'ө кэс нькарэ бьк'эвэ мала мерхасэки у һэбука^ф ви т'алан кэ, һэгэр пешийе ви мерхаси гьренэдэ. Гава гьреда, һынге we бькарьбэ мала ви т'алан кэ.

²⁸ Эз р'аст wэр'а дьбежым, һэр гөнэ у һэр готьна хьраб кэ бежын we ль бэндед дьне бенэ бахшандьне, ²⁹ ле к'и кэ готьнэкэ хьраб мьқабыли Р'ө-һ'е Пироз бежэ, т'ө цар ль ви найе бахшандьне. Эwe бь ви гөнэйи һ'эта-һ'этайе сушдар бэ». ³⁰ Иса эв йэк гот, чьмки ван дьгот: «Р'өһ'е һ'эрам Ви-да һэйэ».

Де у бьрайед Иса

(*Матта 12:46-50;*

Луца 8:19-21)

³¹ Ёынге де у бьрайед Иса һатын, ль дэрва сэкьнин, йэк шандьнэ пэй Ви у гази Ви кьрын. ³² Э'лалэта кэ ль дора Ви р'уньштьбу готэ Ви: «Ва дийа Тэ у бьрайед Тэ дэрва пьрса Тэ дькын». ³³ Иса шаба ван да у гот: «Дийа Мьн у бьрайед Мьн к'и нэ?» ³⁴ Ёынге ль йед дора Хwэ р'уньшти ньһер'и у гот: «Ва нэ де у бьрайед Мьн! ³⁵ Һэр кэсе кэ хwэстына Хwэде

бинэ сери^ф, эw э бьре Мьн, хушка Мьн у дийа Мьн».

Мэсэла т'охьмр'эш^ф

(*Матта 13:1-9; Луца 8:4-8)*

4 ¹ Иса диса ль дэве голе дэст бь һинкьрыне кьр. Э'лалэтэкэ өса мэзын ль дора Ви щьвийа, к'эрба Эw к'этэ қэйька ль сэр голе у р'уньшт. Т'эмамыйа э'лалэте ль дэве голе бу ² у Ви бь мэсэла эw һини гэлэк тышта дькьрын. Ёинкьрына Хwэда гот: ³ «Гөһ-дари! Т'охьмр'эш^ф р'абу чу кэ т'охьм бьр'эшинэ. ⁴ Чахе эwi т'охьме хwэ дьр'эшанд, һьнэк же к'этынэ дэве р'е, тэйрэдэ һатын у эw хварьн. ⁵ У һьнэк к'этынэ сэр э'рде кэвьри, ль wьр кэ хwэли кем бу. Эw зу шин бун, чьмки тэлаше хwэлийе нэ к'ур бу. ⁶ Чахе тэ'в дэрк'эт, эw ч'ьлмьсин у чьмки р'авед^ф ван т'өнэбун, һ'ышк бун. ⁷ У һьнэкед дьн к'этынэ нава стьрийа, стьри р'абун эw хэньқандьн у бэр нэдан. ⁸ У һьнэкед дьн жи к'этынэ нава э'рде қэнщ у шин бун, мэзын бун у һьнэка си, һьнэка шест, һьнэка сэд цар бэр дан».

⁹ У Иса ванр'а гот: «Гөһе к'ейи бьһистьне һэйэ бьра бьбьһе».

**Иса чьма бь мәсәла
хәбәр дьдә**

(*Мәтта 13:10-17; Луҗа 8:9-10*)

¹⁰ Гава Иса т'әне ма, йед дора Ви гьртьбун т'эви һәр донздәһа, бона ван мәсәла же пьрсин. ¹¹ Әви шаба ван да у гот: «Wәр'а һатийә дайине кө һун сөр'ед П'адшатийа Хwәде бьзаньбьн, ле бона ван, йед кө дәрва нә, һәр тышт бь мәсәла те готьне, ¹² wәки:

«Чьqаси бьньһер'ьн жи, нә-
биньн,
чьqаси бьбьһен жи, фә'м
нәкьн,
wәки нәбә кө wәгәр'ьн^ф у ль
ван бе афуқьрьне^ф»*».

**Шьровәкьрьна
мәсәла т'охьмр'әш**

(*Мәтта 13:18-23;
Луҗа 8:11-15*)

¹³ Һьнге Иса ванр'а гот: «Һун ве мәсәла фә'м накьн? Ле иди һуне һ'әму мәсәла чава фә'м бькьн? ¹⁴ Т'охьмр'әш хәбәре дьр'әшинә. ¹⁵ Әвед ль дәве р'е кө хәбәр ле те чандьне, әв ьн, кө гава дьбьһен, пер'а-пер'а мирешьн те у хәбәра дьле^ф

ванда чанди дәрдьхә. ¹⁶ Әвед ль сәр ә'рде кәвьри әв ьн, кө гава хәбәре дьбьһен, әв зу бь әшq у ша we qәбул дькьн, ¹⁷ ле чьмки р'әвед ван т'өнәнә, әв дьреж т'әw накьн. У гава бона хәбәре р'әсти тәнҗасийа^ф йан зерандьне тен, зу жь р'е дьк'әвьн. ¹⁸ У әвед нава стьрийада һатьнә чандьне әв ьн, кө хәбәре дьбьһен, ¹⁹ хәмед ве дьнйайе, дәрәвед дәwләтийе у хwәстьна тыштед дьн дьк'әвьнә наве у хәбәре дьхәньдиньн, әв бе бәр дьминьн. ²⁰ У әвед ә'рде qәншда һатьнә чандьне әв ьн, кө хәбәре дьбьһен, qәбул дькьн, һьнәк си, һьнәк шест у һьнәк жи сәд шар бәр дьдьн».

Ч'ьра сәр п'еч'ьре^ф

(*Луҗа 8:16-18*)

²¹ У Иса ванр'а гот: «Гава ч'ьре тиньнә һьндөр', бона чь тиньн? Бона бьн сәльке, йан бона бьн ньвине? Нә тиньн кө дайньнә сәр п'еч'ьре^ф? ²² Т'ө тыште вәшарти т'өнәйә кө нәйе ашкәрәкьрьне у нә жи тыштәки дьзива һәйә кө нәк'әвә бәр р'онайе. ²³ Гөһе к'ейи бьһистьне һәйә бьра бьбьһе».

* 4:12 Ишайа 6:9-10.

²⁴ Иса ванр'а гот: «Дина хвэ бьднэ тыштед кӧ хун дьбьнен. Хун бь чь чапе бьпивьн, бь ве пиване жи ве вэр'а бе пиване у сэрда жи ве he зедэ бэ. ²⁵ Чьмки к'ер'а кӧ хэйэ, ве he ле зедэ бэ у к'ер'а кӧ т'ӧнэ, чь хэйэ жи ве же бе стандьне».

Мәсәлә т'охьме шин дьбэ

²⁶ У Иса гот: «П'адшатийа Хвэде мина ве йәке йә: Мәрвэк т'охьм дьр'эшинэ нав э'рде. ²⁷ У шэв у р'ож р'адьзе, р'адьбэ, т'охьм шин дьбэ, бьлнд дьбэ у хвэха пе наһ'эсэ кӧ эв чава дьбэ. ²⁸ Э'рд жь хвэ бэр дьдэ, пешийе зил, паше сьмбьл, пэйр'а жи гәньме гьһишти сьмбьлда. ²⁹ Гава кӧ бэр дьгьһижэ, мәрвь иди дэ'се давеже, чьмки дэма нандьруне^ф пер'а гьһиштийэ».

Мәсәлә һ'эба т'охьме хәрдале^ф

(Мәтта 13:31-32;
Луқа 13:18-19)

³⁰ У Иса гот: «Эм П'адшати-ийа Хвэде мина чь бьшьбиньн? Йан жи эм ве бь к'ижан мәсәле шьровэкьн? ³¹ Эв мина һ'эбэкэ т'охьме хәрдале йә кӧ жь һ'эму т'охьмед кӧ сэр э'рде тенэ

чандьне хуртьр э. ³² Ле гава эв те чандьне дьгьһижэ, жь һ'эму п'ыншар'а мәстьр дьбэ у ч'ьрълед мэзын дьдэ, ӧса кӧ тэйрәдед э'змен дькарьн хвэ бьднэ бьн сийа ве».

Иса бь мәсәлә хэбэр дьдэ

(Мәтта 13:34-35)

³³ Бь гэләк мәсәлед бь ви авайи ванр'а һаҗас хэбэр дьда, чьҗас кӧ вана дькарьбу фэ'м бькьра. ³⁴ Бе мәсәлә ванр'а тыштәк нэдьгот, ле шагьртед Хвэр'а башқә һәр тышт шьровәдькьр.

Иса фьртоне^ф дьсэҗьр'инэ

(Мәтта 8:23-27; Луқа 8:22-25)

³⁵ Ве р'оже, гава р'о чу ава, Иса шагьртед Хвэр'а гот: «Эм дәрбази ви бәри голе бьн». ³⁶ Шагьрт жь э'лаләте қәти-йан, к'этьнэ ве қәйька кӧ Иса теда бу у вана Эв т'эви хвэ бьр. Қәйькед дьн жи т'эви Ви бун. ³⁷ Дә ижар фьртонәкә^ф мэзын ль ван р'абу, пела ӧса ль қәйьке дьхьст, кӧ иди эв бу бь аве т'ьжи бьбуйа. ³⁸ Ле Иса пашийа қәйькеда сәре Хвэ данибу сэр бә'лги у р'азабу. Вана Эв һ'ышйар кьр у готьне: «Дәрсдар^ф, нә хәма Тэйә кӧ эм

онда дьбьн?» ³⁹ Иса р'абу, ль байе һылат у э'мьри сэр голе кър гот: «Бьсэкьнэ, кэр' бэ!» Фьртоне дани у һ'эму тышт сэдър'ин. ⁴⁰ Иса ванр'а гот: «Һун чьма дьтърсьн? Һе чава бавэрийа вэ т'онэ?» ⁴¹ Сауэкэ гьран ль вана гьрт у һэвдөр'а готьн: «Гэло эв к'и йэ, кő ба у гол жи ельми^ф Ви дьбьн?»

**Иса йэки щьнак'эти
қәнш дькэ**

(Матта 8:28-34; Лука 8:26-39)

5 ¹ Эвана дэрбази ви бэри гола Щэлиле бун у гьһиштьнэ т'опрахед Гьрасине. ² Гава кő Иса жь қәйьке дэрк'эт, һынге жь нав гор'ыстана мэрвьэк р'асти Ви һат, кő р'өһ'е һ'эрам пер'а бу. ³ Эв нав гор'ыстанада дьма у т'ө кәси иди нькарьбу бь зьншира жи эв гьреда. ⁴ Чьмки гэлэк шара эв бь қәйд у зьншира гьредабун, ле ви зьншир қетандьбун у қәйд шкенандьбун. Т'ө кәси нькарьбу эв зәфт бькьра. ⁵ Т'ьме шэв у р'ож гор'ыстанада у сәре ч'ийа дькьрэ қир'ин, пе кэвьра хвэ бьриндар дькьр.

⁶ Гава эви дурва Иса дит, бэзи, хвэ авитэ бэр ньга ⁷ у бь дэнгэки бьльнд кьрэ қир'ин у

готе: «Тө чь жь мьн дьхвази, Исайте Көр'е Хвэдейе Һэри Жорьн? Тө хатьре Хвэде ки, мьн нэдэ щэфэ!» ⁸ Эви эв йэк дьгот, чьмки Иса дьготе: «Һэй р'өһ'е һ'эрам! Жь ви мэрвьи дэрк'эвэ!» ⁹ Иса же пьрси у гот: «Наве тэ чь йэ?» Эви жи гот: «Наве мьн К'омәскәр э, чьмки әм гэлэк ьн». ¹⁰ У гэләки р'эща жь Иса дькьр, кő ван жь we т'опрахе дәрнәхә. ¹¹ Вьр ль синге ч'ийе сурики бэразайи мэзьн дьч'ерийа. ¹² Р'өһ'ед һ'эрам р'эща жь Иса кьрын у готьн: «Мэ бышинэ нава бэраза, әм бьк'эвьнэ нава ван». ¹³ Эви жи изьн да ван, р'өһ'ед һ'эрам дэрк'этын у к'этынэ нава бэраза. Эв сури незики дө һ'эзар бэраза бу, әв жорда р'эви, хвэ жь кәнделда авитьнэ голе у хәньқин. ¹⁴ Бэразван р'эвин чунэ бажар у гонда, эв йэк гьли кьрын. У бьнәли^ф һатьн кő тыштед буйи бьбиньн. ¹⁵ У һатьнэ щәм Иса, дина хвэ дане, we эв мэрьве щьнак'этийи кő к'омәскәрәкэ щьна пер'а бу, к'ьнше ви ле, сэр һ'ьше хвэда һати р'уньшти йэ. Һынге эв тьрсийан. ¹⁶ Эвед кő эв йэк дитьбун щьмә'тер'а гьли кьрын, кő чь һатэ сәре ви

щынак'эти у бэраза. ¹⁷ Ёнге вана р'эща жь Иса кыр, кӧ Эв жь э'рде ван хэр'э.

¹⁸ Гава Иса к'этэ қайьке, әви кӧ щынак'эти бу, р'эща же кыр, кӧ т'әви Ви хэр'э. ¹⁹ Ле Иса нәһшт у жер'а гот: «Вәгәр'э мала хвә у нәфәред мала хвә-р'а бежә, кӧ Хӧдан бона тә чь кыр у чава ль тә хатә р'ә'ме». ²⁰ Эв жи чу у дәстпекыр чь кӧ Иса бона ви кырьбу қәза Декаполиседа* бәла кыр у хәр кәс ә'щәбмайи дьма.

Қизька мьри

у к'ӧлфәтәк^ф нәхвәш

(*Мәтта 9:18-26; Луқа 8:40-56*)

²¹ Гава Иса диса бь қайь-ке дәрбази ви бәре дьн бу, ә'лаләтәкә гьран ль дора Ви щывийа. Гава Эв ль дәве голе бу, ²² йәки жь сәрверед к'ь-ниште кӧ навә ви Йайиро бу хатә шәм Ви, гава ви Иса дит, хвә авитә ньгед Ви, ²³ гәләк р'эща же кыр у гот: «Қизька мьн ль бәр мьрьне йә. Вәрә у дәстед Хвә дайнә сәр we, кӧ қәнщ бә у бьжи». ²⁴ Иса р'әбу т'әви ви чу.

Ә'лаләтәкә гьран пәй Ви дь-чу у тәнгаси дьданә Ви. ²⁵ Вьр к'ӧлфәтәк^ф жи һәбу, кӧ донздәһ сале we бун, сәр хуне вәбьбу. ²⁶ Әвә гәләки дәсте һ'әкимада к'ьшандьбу у һ'әму һәбука хвә хәрщ кырьбу, ле т'ӧ ч'арә ле нәбьбу у сәрда һе хьраб бьбу. ²⁷ Әвә дәрһәқа Исада бьһист, пыштева хатә нава ә'лаләте у ль к'ьнще Ви к'әт. ²⁸ Чьмки әвә дьле хвәда дьгот: «Һәгәр әз т'әне к'ьнще Ви жи к'әвьм, әзе қәнщ бьм». ²⁹ У пер'а-пер'а хун же ч'ькийа у бәдәна хвәда т'әхмин кыр, кӧ жь еша хвә қәнщ бу. ³⁰ Иса дәстхвәда пе һ'әсийа кӧ қәватәк же чу, нав ә'лаләтеда зьвьр'и у пьрси: «К'е ль к'ьнщед Мьн к'әт?» ³¹ Шагьртед Ви готьн: «Тӧ дьбини кӧ ә'лаләт тәнгасийе дьдә Тә, ле Тӧ дьбежи: «К'е ль Мьн к'әт?»» ³² Ле Иса дор-бәре Хвә дьньһер'и кӧ бьбинә, к'е әв йәк кыр. ³³ Ёнге к'ӧлфәт ль хвә һ'әсийа кӧ чь ль we қәвьми, бь тьрсе у ләрьзәке хат хвә авитә бәр Ви у хәр тьшт р'әст гот. ³⁴ Иса вер'а гот: «Ә'вде! Бавәрийа тә тӧ қәнщ

* ^{5:20} «Декаполис» бь зьмане йунани те фә'мкьрьне: «Дәһә Бажар», чьмки әва қәза бәрәда бь йәктийа дәһә бажара һатийә чекьрн.

кьри. Бь хер у съламэт һәр'э у жь еша хвэ қәнщ бэ».

³⁵ Иса һе хэбэр дыда, жь мала сэрвере к'ъниште мэрвв һатън у готън: «Қиза тэ мър, иди зэ'мәте нэдэ Дәрсар». ³⁶ Ле Иса гөһ нэда готъна ван, ви сэрэке к'ъништер'а гот: «Нэтьрсэ, т'эне бавэр бькә!» ³⁷ Эви нәһьшт кәс пәй Ви һәр'э, пештьри Пәтрус, Ақуб у Йүһ'әннайе бьре ви. ³⁸ Чахе гъиштьнэ мала сэрэке к'ъниште, Иса дит we һевәрза ван э, дьгьрин у дькьнэ қар'э-қар'. ³⁹ Гава Эв к'этэ һьндөр', ванр'а гот: «Чьма һун дькьн қалмә-қалм у дьгьрин? Зар' нәмьрийә, ле һеньжийә». ⁴⁰ Вана қәрфе хвэ пе дькьр.

Ле Иса һ'әму дәрхьстьнэ дәрва, де у баве қизьке т'эви һәр се шагьртед Хвэ һьлдан у к'этэ шийе кә қизьк ле бу. ⁴¹ Дәсте қизьке гьрт у готә we: «Талита қум!» кә те фә'мкьрьне: «Қизьк, эз тәр'а дьбежъм, р'абә!» ⁴² Қизьк пер'а-пер'а р'абу у гәр'ийа. Эв донздәһ сали бу. Эвед кә дитън һ'ыше сәре ван чу. ⁴³ Иса һ'ышк т'әми ль ван кьр, кә ве йәке кәсир'а нәбежън у ванр'а гот, кә хварьне бьдънә we.

Бажаре Ньсрәте, ль к'ө Иса мэзын бьбу, Ви қәбул накә

(Мәтта 13:53-58;

Луқа 4:16-30)

6 ¹ Иса жь вьра дәрк'әт у чу ши-мьск'эне Хвэ. Шагьртед Ви жи пәй Ви чун. ² Чахе р'ожа шәмийе һат, Ви к'ъништеда дәст бь һинкьрьне кьр у гәләка кә бьһист зәндәгьрти мабун у дьготън: «Эви мәрвви әв тьшт жь к'ө анинә? Эв чь сәрвахти^ф йә кә жер'а һатийә дайине? У әв чь к'әрәмәт ьн кә бь дәсте Ви дьқәвьмьн? ³ Нә Эв нәшар ә? Нә Эв көр'е Мәрйәме^ф у бьре Ақуб^ф, Йүсес, Шьһуда^ф у Шьмһ'ун ә? Нә хушкәд Ви ль вьр нав мәда нә?» Бь ви авайи әв жь Ви чун.

⁴ Иса ванр'а гот: «П'ехәмбәр т'ө шийи нә беқәдр ә, пештьри нава ши-мьск'эне хвэ, мәрввед хвэ у мала хвәда». ⁵ Эви ль we дәре нькарьбу т'ө к'әрәмәт бькьра, т'эне дәсте Хвэ дани сәр чәнд нәхвәша у әв қәнщ кьрьн. ⁶ Эв сәр нәбавәрийа ван ә'щәбмайи ма.

Шандьна һәр донздәһа

(Мәтта 10:5-15; Луқа 9:1-6)

Иса ль гөндәд дор-бәра дь-гәр'ийа у һин дькьр. ⁷ Ви һәр

донздəh гази щəм Хвə кьрьн, дəстпекьр əw шот-шот шандьн у h'okоме ль сəр р'oh'ед h'əрам-р'а да ван. ⁸Т'əми да ван у гот: «Бона р'е, пештьри шьвдара дəсте хвə т'ö тышти хвəр'а һьлнəдьн: Нə нан, нə турьк у нə жи п'əра бəр пышта хвəда. ⁹Чарьхед хвə бькьнə п'ийе хвə, ле дō дəст кьрас хвəр'а һьлнəдьн». ¹⁰Сəрда зедə кьр готə ван: «Əw мала кō һун бьк'əвьне, we маледа жи бьминьн, h'əта һун жь wi щийи дəрк'əвьн. ¹¹Əw щийед кō wə qəбул нəкьн у гōһдарийа готьна wə нəкьн, жь wьр дəрк'əвьн у т'оза ньгед хвə даwшиньн, wəки ванар'а бьбə шə'дəти».

¹²Əw жи р'е к'əтьн чун у дан-насин дькьрьн кō мəрвь жь гонəкьрьне вəгəр'ьн. ¹³Wана гəлəк щьн дəрдьхьстьн у р'ун^ф ль гəлəк нəхwəша дьдан у əw qəнщ дькьрьн.

Кōштьна

Йуһ'əннайе ньхōмдар^ф

(*Мəтта 14:1-12; Луqа 9:7-9*)

¹⁴Һеродəс п'адша əв йəк бь-нист, чьмки нав у дəнге Иса

дəрк'əтьбу. Һьнəка дьгот: «Əва Йуһ'əннайе ньхōмдар^ф ə жь нав мьрийа р'абуйə. Лəма жи пе wi к'əрəмəт тенə кьрьне». ¹⁵Ле һьнəка жи дьгот: «Əва Елийас^ф ə». Һьнəкед дьн жи дьготьн: «Əва п'əхəмбəрəки мина п'əхəмбəред бəре йə». ¹⁶Ле гава Һеродəс əв йəк бьнист, гот: «Əва əw Йуһ'əнна йə, йе кō мьн сəре wi лехьстийə, жь нав мьрийа р'абуйə!» ¹⁷⁻¹⁸Чьмки Һеродəс хвəха Һеродийа жьна Филипойе бьре хвə стандьбу, ле Йуһ'əнна жер'а чəнд шара готьбу: «Нə р'аст ə кō тō жьна бьре хвə бьстини». Һеродəс жи к'əрби Һеродийайе Йуһ'əнна дабу гьртьне, гьредабу у авитьбу кəле. ¹⁹Лəма Һеродийайе к'ин Йуһ'əннар'а дажот, дьхwəст wi бьдə кōштьне, ле нькарьбу, ²⁰чьмки Һеродəс жь Йуһ'əнна дьтьрсийа у əw хвəй дькьр. Əwi заньбу кō Йуһ'əнна мəрвьəки р'аст у бōһорти йə. Гава кō гōһдарийа готьна wi дькьр, сəре wi т'əвиһəв дьбу*, ле диса бь h'əwас гōһ дьда готьна wi. ²¹Аwа шарəке мəщал вəбу. Һеродəс бона р'ожа буйина хвə,

* ^{6:20} Нав һьнəк дəстньвисарада дəwса «сəре wi т'əвиһəв дьбу» аһа йə: «Wi гəлəк тышт дькьр».

э'сылзада, сэрh'эзаред^ф эскэра у гьрэгьред Щэлилер'а мэсрэф дани. ²² Гава қиза Һеродийайе к'этэ һьндөр' у р'эқьси, эв йэк ль дьле Һеродэс у т'эглифкь-рийед ль сэр сьфре р'уньшти хвэш һат. Һьнге п'адше готэ қизьке: «Тө жь мьн чь бьхвази, эзе бьдьмэ тэ». ²³ У ви жер'а сонд хвар гот: «Тө жь мьн чь бьхвази, эзе бьдьмэ тэ, һ'эта ниве п'адшати́а хвэ жи!» ²⁴ Қизьк дэрк'этэ дэрва у чу жь дийа хвэ пьрси: «Эз чь бьхвазъм?» Дийа we жи гот: «Сэре Йуһ'әннайе ньхөмдар». ²⁵ Қизьке лэзанд чу шэм п'адше у хвэстына хвэ жер'а гот: «Эз дьхвазъм кө тө ньһа сэре Йуһ'әннайе ньхөмдар ль сэр сьни-йе бьди мьн». ²⁶ П'адша гэлэки бэр хвэ к'эт, ле чьмки ль бэр т'эглифкьрийа сонд хварьбу, нэхвэст созе хвэ бэтал кьра. ²⁷ П'адше пер'а-пер'а э'мьри сэр щэлат кьр, кө һэр'э сэре Йуһ'әнна бинэ. Щэлат жи чу кәледа, сэре ви лехьст ²⁸ у ль сэр сьнийе ани у да кэч'ьке. Эwe жи эв һьлда бьр да дийа хвэ. ²⁹ Гава шагьртед Йуһ'әнна эв йэк бьһистьн, һатьн щьн-йазе ви бьрьн кьрьнэ т'ьрбе.

Иса пенш һ'эзара т'ер дькө

(Мәтта 14:13-21; Луқа 9:10-17;

Йуһ'әнна 6:1-14)

³⁰ У шанди^ф вэгэр'ийанэ шэм Иса, һ'эму тыштед кө кьрбун у һин кьрбун жер'а готьн. ³¹ Иса ванр'а гот: «Дэ wэрьн эм т'эне һэр'ьнэ щики хәвлә у һьнәки р'ьһ'эт бьн». Чьмки гәләк дьһатьн у дьчун, вана мәшал нәдьдит кө нане хвэ жи бьхварана. ³² У эw т'эне бь қәйьке чунә щики хәвлә. ³³ Ле гәләка кө чуйина ван дит, эw нас кьрьн, жь һ'эму бажара пәйа бәзин у бәри ван гьһиштьнэ ви щийи. ³⁴ Чахе Иса жь қәйьке дэрк'эт у Ви э'лаләтәкә гьран дит, һьнге гөне Ви ль ван һат, чьмки эw мина пәзед бе шьван бун. Дәстпекьр гәләк тышт эw һин кьрьн. ³⁵ Иди чьмки дәрәнг бу, шагьртед Иса һатьн у готьне: «Эв дәр щики хьки-хвәли йә, wәхт жи иди дәрәнг ә. ³⁶ Щьм-ә'те бәр'дә кө эw һэр'ьнә гөнд у бәргед дәр-дора у хвәр'а тыштед хварьне бьк'ьр'ьн». ³⁷ Ле Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Һун хөрәк бьдьнә ван!» Жер'а готьн: «Әм һэр'ьн баһе

дөсьд зиви^ф нан бьк'ьр'ьн у ван бьднэ хварьне?»

38 Иса ванр'а гот: «Һәр'ьн бьньһер'ьн, к'а чэнд нанед вә һәнә». Гава кө пе һ'әсийан, готын: «Пенщ нан у дө мә'си һәнә». 39 Ви ә'мьр кьр кө һ'ә-му жи к'ом-к'ом ль сәр гиһайе шин р'унен. 40 Әв жи к'ом-к'ом, сәд-сәд, пенщи-пенщи ль әрде р'уньштын.

41 Иса һәр пенщ нан у һәр дө мә'си һьлдан, бәре Хвә ә'з-менда кьр шыкьри да, әв нан кәркьрын у да шагьртед Хвә, вәки әв дайньнә бәр ә'лаләте. У һәр дө мә'си жи ль һ'әмуйа бәла кьр. 42 Һ'әмуйа хвар у т'ер бун. 43 Жь ван нан у мә'сийа донздәһ сәләйед т'ьжи һурьк бәрәв кьрын. 44 Йед кө жь ви нани хварьн вәкә пенщ һ'әзар мери бун.

Иса п'ийа ль сәр авер'а дьчә

(Матта 14:22-33;

Йуһ'әнна 6:15-21)

45 Дәстхвәда Әви п'ейи сәр шагьртед Хвә кьр, кө бьк'әвьнә қәйьке у пешийа Ви дәрбази ви бәри голе, Бәйтсайдайе бьн, һ'әта кө Хвәха шымә'те вәр'екә. 46 Пәй вәр'екьрьнер'а р'абу чу сәре ч'ийе, кө дөа бькә.

47 Гава кө р'о чу ава, қәйьк нава голеда бу у Иса т'әне дәве голе бу. 48 Иса дит кө шагьрт бер-к'ьшандьнеда гәләки зә'мәте дьк'ьшиньн, чьмки ба мьқабьли ван бу. Незики қәрәбәрбанге Иса сәр голер'а пәйа дьчу незики ван дьбу. Ви хвәст кө бәр ванр'а дәрбаз буйа, 49 ле чахе вана дит кө Иса сәр голер'а пәйа дьчә, ван т'ьре^ф хәйаләкә^ф кө дьбиньн у кьрынә қир'ин. 50 Чьмки һ'әмуйа жи Әв дит у тьрсийан. Ле Иса we дәме дәнг да ван у гот: «Сәр хвә бьн! Әз ьм. Нәтьрьсн!» 51 Һьнге Әв к'әтә қәйьке шәм ван у ба сәкьни. Шагьрт ә'шебмайи ман, һ'ьше сәре ван чу, 52 чьмки әв қәвьмандьна ль сәр нен һе сәре ванда р'унәньштьбу, фә'ме ван дадаи бу.

Иса Щенисартеда нәхвәша қәнш дькә

(Матта 14:34-36)

53 Әв дәрбази ви бәри голе бун у ль алийе Щенисартева гьһиштнә бәже^ф, қәйик ши кьрын. 54 Гава жь қәйьке пәйа бун, шымә'те пер'а-пер'а Иса нас кьр. 55 Әв т'әмамия we қәзайе вьрда-веда бәзин у дәстпекьрын нәхвәш ньвинава

данинэ ви шийе кӧ дьбӧһис-
тӧн Иса ле бу. ⁵⁶ Һәр шийед
кӧ Иса дьчуйе, һэгэр бажар
буна, гӧнд буна, бӧргэ буна,
нэхwэш базарада даданин у
һиви же дькӧрӧн кӧ т'эне ль
р'ишийед к'ьнщед Ви к'эвӧн.
У һ'эмуйед кӧ ле дьк'этӧн, жь
нэхwэшийед хwэ қәнш дьбун.

**Р'ав-р'эзьмед^ф кал-бава
у хэбэра Хwэде
(Матта 15:1-9)**

7 ¹Ферьсйя у һнэк қанун-
занед кӧ жь Оршэлиме һа-
тӧбун, дора Иса гьртӧн. ²Вана
дит кӧ һнэкэ жь шагьртед
Ви бь дэстед һ'эрам, ава го-
ти дэстнэшушти нан дьхwӧн.
³Ферьси у һ'эму щьһу^ф пэй
р'ав-р'эзьмед^ф кал у бавед хwэ
дьчӧн, һ'эта кӧ дэстед хwэ р'ӧнд
нэшон, нане хwэ нахwӧн ⁴у жь
базаре жи чь тинӧн, һ'эта аве
нэхӧн, нахwӧн*. Гэлэк э'дәтед
дӧн жи һэнэ, кӧ жь кал у бава

һьлданэ у дьқэдинӧн: Мэсэлэ,
мина шуштӧна т'аса, шӧрбька у
фьрақед сьфьрэ майин**. ⁵Һн-
ге ферьси у қанунзана жь Иса
пьрсин: «Чьма шагьртед Тэ пэй
р'ав-р'эзьмед кал у бава начӧн у
бь дэстед һ'эрам* нан дьхwӧн?»
⁶Эви ль ван вэгэр'анд у гот:
«Ишайа бона wэ дӧр'уйа р'аст
п'ехэмбэрти^ф кьрийэ! Чава кӧ
һатийэ нвьвисаре:

«Эва щьмэ'та бь заре^ф хwэ
қәдыре Мьн дьгьрэ,

ле дьле^ф ван жь Мьн дур э.

⁷ Бадиһэwа^ф Мьн дьһ'эбинӧн,
т'эмийед мәрьва чава қа-
нунед Мьн щьмэ'те һин
дькӧн»*.

⁸Һун т'эмийед Хwэде дьһельн
у пэй р'ав-р'эзьмед мәрьвайийе
дьк'эвӧн». ⁹У гот: «Һун т'эми-
йед Хwэде р'ӧнд дьдӧнэ алики,
wэки р'ав-р'эзьмед хwэ хwэй
кӧн. ¹⁰Мэсэлэ, Муса готийэ:
«Qәдыре де у баве хwэ бьгьрэ»*
у «Әwe кӧ гьлики қолайи де у

* 7:4 Нав һнэк дэстнвьвисарада аһа йэ: «У жь базаре жи тен, һ'эта аве сэр хwэда нэкӧн, нен нахwӧн».

** 7:4 Нав һнэк дэстнвьвисарада эв жи һэйэ: «Ӧса жи щиньвина».

* 7:5 Нав дэстнвьвисаред қәншда дәwса «бь дэстед һ'эрам» «дэстқь-
лер» һэйэ.

* 7:7 Ишайа 29:13.

* 7:10 Дәрк'этӧн 20:12; Қануна Дӧшари 5:16.

баве хвәр'а бежә, гәрәке бе коштыне>**.

¹¹ Ле хун дьбежын: <К'и кә дийа хвә йан баве хвәр'а бежә: Әв алик'арийа кә гәрәке жь мьн быгънижә тә, әв «қөрбан»^ф ә>, (ава готи дийарик ә кә Хвәдер'а те дайине)

¹² хун иди наһельн кә әв тыштәки де у баве хвәр'а бькә!

¹³ Бь ви авайи, хун бь ван р'ав-р'ьзьмед хвәйә кә дәрбази ньсьлед^ф ну дькьн, хәбәра Хвәде дькьнә хвәли. У хун гәләк тыштед аһа дькьн.

Тыштед кә мерьв дьһ'әр'ьминьн
(*Мәтта 15:10-20*)

¹⁴ Һьнге Иса ә'лаләт диса гази шәм Хвә кьр у готә ван: «Һун һ'әму гөһдарийа Мьн бькьн у фә'м кьн.

¹⁵ Тыштәки өса т'өнә, кә жь дәрва бьк'әвә нав-дье мерьв у ви бьһ'әр'ьминә, ле әв тыштед кә жь дьл дәртен, әв мерьв дьһ'әр'ьминьн.

¹⁶ Гөһе к'ейи бьһистьне һәйә бьра бьбьһе»*.

¹⁷ Гава жь ә'лаләте қәтийа һатә мал, шагьртед Ви мә'на ве мәсәле же пьрсин.

¹⁸ Иса

ль ван вәгәр'анд у гот: «Һун һе нагънижьнә гьлийа? Чьма хун фә'м накьн, чь кә жь дәрва дьк'әвә нав-дье мерьв, нькарә ви бьһ'әр'ьминә.

¹⁹ Чьмки әв нә кә дьк'әвьнә дье ви, ле дьчьнә зьке ви у жь вьр жи дәртен дәрва». (Бь ви авайи Иса да к'ьфше, кә һ'әму хварьн жи һ'әлал^ф ьн.)

²⁰ У гот: «Әв тыштед кә жь дье мерьв дәрдьк'әвьн, әв ви дьһ'әр'ьминьн.

²¹ Чьмки жь һьндөр', жь дье мәрвь фькьред хьраб дәрдьк'әвьн: Қави^ф, дьзи, коштын,

²² зьнек'ари, тьмайи, хьраби, фелбази, толти, ч'әве хьраб, бөхданбежи, к'өбари у беақьли.

²³ Әв һ'әму тыштед хьраб жь дьл дәрдьк'әвьн у мерьв дьһ'әр'ьминьн».

Бавәрийа к'өлфәта Финикйа Сурйайе
(*Мәтта 15:21-28*)

²⁴ Иса жь ве дәре р'әбу чу синоре Суре. Чу маләке у нә дьхвәст кә кәсәк пе бьһ'әсийа, ле нькарьбу Хвә вәшарта.

²⁵ К'өлфәтәкә кә қизька ве р'өһ'е һ'әрамва гьрти бу, бона

** ^{7:10} Дәрк'әтын 21:17; Қануна К'аһинтийе 20:9.

* ^{7:16} Нав дәстньвисаред һәрә қәншда р'еза 16-а т'өнә.

Иса пе һ'эсийа, лэз һат у хвә авитә бәр нъгед Ви. ²⁶Әв к'өлфәт йунан^ф бу, ә'сьле хвәда жи жь Финикйа Сурйайе бу. Ве лава жь Иса кър, кә щьн жь қиза ве дәрхә. ²⁷Иса вер'а гот: «Бьһелә бьра пешийе зар' т'ер бьн, чьмки нә р'аст ә кә нан бәр зар'а һьлдын у бавежьнә бәр са». ²⁸Әве ль Ви вәгәр'анд у гот: «Бәле Хөдан, нә сә жи ван һурькед бәр зар'айә бьне сьфреда майи дьхьвн?» ²⁹Һьнге Әви к'өлфәтер'а гот: «Бона хатьре ве готьна тә, тә дькари һәр'и. Щьн жь қизька тә дәрк'әт». ³⁰К'өлфәт жи чу мала хвә, дина хвә даје, ве қизьк нав ньвинедә п'алда йә у щьн жи же дәрк'әтийә.

Мәрвьәки кәр' у лал хәбәр дьдә

³¹Пәй ве йәкер'а Иса жь синоре Суре дәрк'әт, нава Сайдер'а дәрбаз бу, қәза Декаполисер'а һатә гола Щәлиле. ³²Мәрвьәки кәр' у лал анинә щәм Ви у лава же кърьн кә дәсте Хвә дайнә сәр ви. ³³Иса әв мәрвь жь ә'лаләте қәтанд, т'ьлийед Хвә кърьнә гөһед ви, дәсте Хвәда т'укър, ль зьмане ви да. ³⁴У бәре Хвә ә'зменда кър,

к'әсәр һате у гот: «Әффата!» кә те фә'мкърьне: «Вәбә!» ³⁵У дәст хвәда гөһед ви бьһистьн, зьмане ви вәбу у зәлал дәст бь хәбәрдане кър. ³⁶Иса т'әми ль ван кър, кә кәсир'а нәбежьн. Ле Әви чьқас т'әми ль ван дькър, вана һақас зедә бәла дькър. ³⁷Мәрвь гәләки ә'шебмайи мабун у дьготьн: «Әви һ'әму тьшт қәнщ кър: һьн кәр'а дьдә бьһистьне, һьн жи лала дьдә хәбәрдане».

Иса чар һ'әзара т'ер дькә

(Мәтта 15:32-39)

8 ¹Ван р'ожада диса ә'лаләтәкә гьран щьвийа. Тьштәки вани хварьне т'өнәбу кә бьхварана, Иса гази шагъртед Хвә кър у гот: ²«Гөне Мьн ль ве ә'лаләте те. Әв се р'ож ә т'әви Мьн ә у тьштәки вани хварьне т'өнә. ³Һәгәр Әз ван бьр'чи вәр'екьмә малед ван, дьле ване р'ева хвәва һәр'ә у жь ван һьнәк жи жь щийед дур һатьнә». ⁴Шагъртед Ви ле вәгәр'андьн у готьн: «Ль ве бәр'ийе^ф әме жь к'ө һақас нан дәст хьн, кә ве щьмә'те т'ер кьн?» ⁵Иса жь ван пьрси: «Чәнд нанед вә һәнә?» Вана гот: «Һ'әфт». ⁶Һьнге ә'мьр кър кә ә'лаләт сәр ә'рде

р'уне. Эви эв һ'эфт нан һьлдан шькьри да, эв кәркьрын у паше данә шагьртед Хвә, кә дайньнә бәр ә'лаләте. Вана эв данинә бәр ван. ⁷ У чәнд мә'сийед ванә һур жи һәбун. Иса бона ван жи шькьри да у гот: «Ван жи дайньнә бәр ә'лаләте». ⁸ Вана хвар у т'ер бун. Паше һ'эфт зәмбил жь һурькед бәрмаи бәрәв кьрын. ⁹ Эвед кә хварьн, вәкә чар һ'эзар мәрьва бун. Гава кә Иса эв вәр'екьрын, ¹⁰ пер'а-пер'а т'эви шагьртед Хвә к'әтә қәйьке у чунә қәза Далманутайе.

**К'әрәмәтәке чава нишан
жь ә'змана дьхказын**
(Матта 16:1-4)

¹¹ Ферьси һатьн у дәстпекьрын Исар'а к'әтһнә дә'ве. Эв дьщеп'ьбандьн у жь Ви нишанәк жь ә'змен дьхвәстһн. ¹² К'ур к'әсәр һате у гот: «Чьма әва ньсыла ль нишанәке дьгәр'ә? Әз р'аст вәр'а дьбежьм кә ви ньсьлир'а нишанәк найе дайине». ¹³ Ви эв һьштһн, диса к'әтә қәйьке у дәрбази ви бәри голе бу.

**Һәвиртър'шке^ф ферьсийа
у Һеродәс**
(Матта 16:5-12)

¹⁴ Ижар шагьрта бир кьрбу кә хвәр'а нан һьлдана. Ль щәм ван, қәйькеда пештъринанәки тыштәки вани хварьне т'өнәбу. ¹⁵ Иса т'әми да ван у гот: «Мьқати хвә бһн, һ'әвза хвә жь һәвиртър'шке^ф ферьсийа у өса жи йе Һеродәс* бькһн». ¹⁶ Ле әвана нав һәвда хәбәр дьдан у дьготһн: «Нане мә т'өнә, ләма аһа дьбежә». ¹⁷ Исава ә'йан бу кә әв чь дьбежьн у ванр'а гот: «Һун чьма нав һәвда хәбәр дьдһн, кә нане вә т'өнә? Һәла һе һун фә'м накһн? У сәре вәда р'унани, һәла һе һун нагьһижьнә гьлийа?

¹⁸ Ч'ә'ве вә һәнә, һун набиньн? Гөһе вә һәнә, һун набьһен? Чава найе бира вә*, ¹⁹ чахе Мьн пенщ нан бона пенщ һ'эзар мәрьва кәркьрын? Вә жь һурькед бәрмаи чәнд сәләйед т'ьжи бәрәв кьрын?» Ван ле вәгәр'анд у готһн: «Донздәһ». ²⁰ «У гава Мьн һ'эфт нан бона чар һ'эзар мәрьва кәркьрын,

* 8:15 Нав һьнәк дәстһнвисарада дәвса «Һеродәс» «Һеродәсийа» һәйә.

* 8:18 Йерәмийа 5:21; Һәзәкийел 12:2.

вә чәнд зәмбилед т'ъжи бәр-
майи бәрәв кърьн?» Ван гот:
«Һ'әфт». ²¹ Иса ванр'а гот: «Ле
чма хун һе фә'м накьн?»

Ль Бәйтсайдае қәншкърьна корәки

²² У әв һатьнә Бәйтсайдае.
Һьнәка мәрвәки кор ани щәм
Иса у лава же кърьн, кә дәсте
Хвә дайнә сәр ви. ²³ Әви жи
дәсте мәрвәе кор гьрт, жь гөнд
дәрхьстә дәр, т'уйи ч'ә'вед ви
кърьн у дәстед Хвә данинә сәр
ви, пьрси: «Тө тыштәки дьби-
ни?» ²⁴ Әви жи ль жоре ньһер'и
у гот: «Әз мәрвә дьбиньм, ле
мина дара нә, кә дьгәр'ьн». ²⁵ Диса Иса дәстед Хвә дани-
нә сәр ч'ә'вед ви, кор зур' бу
ньһер'и у ч'ә'вед ви вәбун, һәр
тышт зәлал дит. ²⁶ Иса әв шандә
мала ви у жер'а гот: «Нәк'әвә
нава гөнд»*.

Пәтрус шә'дәтийе ль сәр Иса дьдә

(*Мәтта 16:13-20; Луқа 9:18-21*)

²⁷ Иса т'әви шагьртед Хвә чу
гөндед Қәйсәрийа Филипойе у
р'еда жь шагьртед Хвә пьрси:

«Бь т'әхмина мәрвә Әз к'и мә?»
²⁸ Ван ле вәгәр'анд у готьн:
«Һьнәк дьбежьн <Йуһ'әннайе
ньхөмдар ә>, һьнәкед дьн дьбе-
жьн <Елийас ә>, һьнәкед майин
жи дьбежьн <йәк жь п'ехәмбәра
йә>». ²⁹ Иса жь ван пьрси: «Ле
хун чь дьбежьн? Бь т'әхмина
вә Әз к'и мә?» Пәтрус ле вә-
гәр'анд у готе: «Т'ө Мәсиһ и». ³⁰ Әви т'әми ль ван кър, кә
дәрһәқа Вида кәсир'а тыштәки
нәбежьн.

Иса дәрһәқа шәфа у мьрьна Хвәда дьбежә (*Мәтта 16:21-28; Луқа 9:22-27*)

³¹ Пәй ве йәкер'а Иса дәст-
пекьр шагьртед Хвә һин кър,
кә гәрәке Көр'е Мервь гәләки
щәфе бьк'ьшинә, жь алиие
р'успийа^ф, сәрәкед к'аһина у
қанунзанада бе т'әхсиркърьне^ф
у кәштьне, ле р'ожа сьсийа
жь мьрьне р'абә. ³² Әви әв
йәк зәлал гот. Һьнге Пәтрус
Әв да алики у ле һьлат. ³³ Ле
Иса сәр мьле Хвәва зьвьр'и у
ль шагьртед Хвә ньһер'и, ль
Пәтрус һьлат у гот: «Жь бәр
ч'ә'ве Мьн бәтавәбә, щьно!

* 8:26 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Гөндда кәсәкир'а тыштәки нәбежи».

Чъмки нет-фькбра тә нә жь Хвәде йә, ле жь мәрвайе йә».

³⁴ Паше Иса гази ә'лаләте у шагьртед Хвә кьрын, ванр'а гот: «Һәгәр йәк дьхвазә ль пәй Мьн бе, бьра хвә инк'ар^ф кә, хаче^ф хвә һьлдә у пәй Мьн бе. ³⁵ Чъмки к'и кә дьхвазә ә'мьре хвә хьлаз кә, әве ви онда кә у к'и кә ә'мьре хвә бона Мьн у Мьзгинийе онда кә, әве ви хьлаз кә. ³⁶ Чь фәйдә һәгәр мәрвь т'әмамия дьнайе қазьнш кә, ле ә'мьре хвә онда кә? ³⁷ Йан жи мәрвь чь дькарә бәр ә'мьре хвәва бьдә? ³⁸ Әве кә Мьн у хәбәред Мьн нав ви ньсьле хальфи^ф у гөнәк'арда шәрм һ'әсаб кә, Көр'е Мервь жи ве ви шәрм һ'әсаб кә, гава р'умәта Баве^ф Хвәва т'әви мьляк'әтед пироз^ф бе».

9 ¹ У Әви ванр'а гот: «Әз'раст вәр'а дьбежъм, кә һьнәкед ль вьр сәкьни һәнә ве мьрьне нәбиньн, һ'әта кә нәбиньн П'адшатийа Хвәде бь қәват те».

Шагьрт Иса нава нур у р'умәтеда дьбиньн

(Матта 17:1-13; Луқа 9:28-36)

² Пәй шәш р'ожар'а Иса т'әви Хвә Пәтрус, Ақуб у Йьһ'әнна

һьлдан у р'акьрынә ч'ийаки бьльнд, ль вьр әв т'әне бун. Ынгә р'әнге Ви ль бәр ч'әве ван һатә гөһастьне. ³ К'ьншед Ви өса чил-қәрқаш бун у һақаси бьрьқин, кә ль сәр р'уйе ә'рде т'ө тыштәки к'ьншсь-пикьрьне нькарьбу әв һақаси сьпи бькбра. ⁴ Ынгә Елйас у Муса ванва хөйа бун у т'әви Иса хәбәр дан. ⁵ Пәтрус Исар'а гот: «Дәрсдар, чава р'ьнд ә кә әм вьр ьн! Дә әме се һ'олька чекьн, йәке Тәр'а, йәке Мусар'а у йәке жи Елйаср'а». ⁶ Әв өса тьрсийа бун, кә Пәтрус ньзаньбу чь бежә.

⁷ Ве гавә ә'врәк дәрк'әт ль сәр ван кьрә си у дәнгәк жь ә'вр һат: «Әв ә Көр'е Мьни дәләл! Гөһдарийа Ви бькьн!» ⁸ Ньшкева шагьрта ль дора хвә ньһер'и, пештьри Иса кәсәк нәдитьн.

⁹ Чахе жь ч'ийе дьһатьнә хваре, Иса т'әми ль ван кьр гот: «Чь кә вә дит т'ө кәсир'а нәбежьн, һ'әта кә Көр'е Мервь жь мьрьне р'анәбә». ¹⁰ Шагьрта әв т'әми хвәй кьр у жь һәвдө пьрсин, к'а мә'на ве р'абуна жь мьрьне чь йә. ¹¹ У вана же пьрси: «Гәло чьма қанунзан дьбежьн пешийе гәрәке Елйас

бе?»* ¹² Эви жи ванр'а гот: «Р'аст э, пешийе Елйасе бе у һәр тышти we диса бинэ ши. Ле чьма натийэ нъвисаре, кӧ Кӧр'е Мерьв we гэлэки щәфе бьк'ышинэ у бе беһөрмәткь-рьне? ¹³ Ле Эз вәр'а дыбежым, Елйас натийэ жи у чава кӧ бона ви натьбу нъвисаре, ӧса жи сәре ви кьрын, чава кӧ дьле ван хвәст».

**Иса кӧр'ькәки шынак'әти
қәнш дькә**

(Мәтта 17:14-21;

Луца 9:37-43а)

¹⁴ Гава вәгәр'ийанэ шәм шагьртед дьн, дитьн ль дора ван ә'лаләтәкә гьран гьртийә у қанунзан жи ванр'а к'әтбу-нә дә'we. ¹⁵ Ынге т'әмамыйа ә'лаләте кӧ Иса дит, гәләки ә'щәбмайи ма, бәрбь Ви бәзин у сылав дане. ¹⁶ Иса жь шагьрта пьрси: «Һун бона чь ванр'а к'әтнә дә'we?»

¹⁷ Жь нав ә'лаләте мәрвәки ле вәгәр'анд у гот: «Дәрсдар! Мьн кӧр'е хвәйи р'ӧһ'е лалва гьрти ани шәм Тә. ¹⁸ К'идәре кӧ пе дыгьрә ви әрде дьхә, к'әф дев дьк'әвә, дьран ле

дькьнә ч'ьркә-ч'ьрк у р'әқ дьбә. Мьн һиви жь шагьртед Тә кьр, кӧ ви р'ӧһ'и дәрхьн, ле нькарьбун».

¹⁹ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Һәй ньсьле нәбауәр! Һ'әта к'әнге Эзе т'әви вә бьм? Һ'әта к'әнге Эзе ль вә сәбьр кьм? Ви биньнә шәм Мьн».

²⁰ Вана кӧр'ьк анинә шәм Иса. Гава кӧ р'ӧһ'е һ'әрам Иса дит, пер'а-пер'а кӧр'ьк вәч'ь-р'ьканд. Эв к'әтә әрде, к'әф дев к'әт у п'ьрпьи. ²¹ Иса жь баве ви пьрси: «Жь к'әнгева әв йәка т'әви ви дьқәwьмә?» Эви гот: «Жь зар'отийеда.

²² У ви р'ӧһ'и гәләк шара әва авитийә нава егьр у аве, кӧ ви бькӧжә. Ле һәгәр жь дәсте Тә те, тыштәки бькә бьра гӧне Тә ль мә бе, алиқ'арийа мә бькә!» ²³ Иса шир'а гот: «Тә гот чь? «Һәгәр жь дәсте тә те?» Бона йе бауәр дькә һәр тышт дьбә». ²⁴ We гаве баве кӧр'ьк кьрә қир'ин у гот: «Эз бауәр дькьм. Алиқ'арийа нәбауәрийа мьн бькә!» ²⁵ Гава Иса дит кӧ ә'лаләт дьбәзә, т'опи сәр Ви дьбә, ль р'ӧһ'е һ'әрам һьлат у гот: «Һәй р'ӧһ'е кәр' у

* 9:11 Малахи 4:5.

лал, Эз э'мьри сэр тэ дькьм:
 Жь көр'ьк дэрк'эвэ у шарэкэ
 дьн нэк'эви нава ви!»²⁶ Р'öh'
 кьрэ қир'ин, көр'ьк қайим
 вэч'ьр'ьканд же дэрк'эт. У
 көр'ьк бу мина мьрийа, өса кө
 гэлэка дьгот: «Әв мьр!»²⁷ Ле
 Иса дәсте ви гьрт, әв р'акьр.
 Көр'ьк жи р'абусәкьни.²⁸ Чахе
 Иса к'этә мале, шагьртед Ви
 башқә же пьрсин: «Мә чьма
 нькарьбу әв щьн дәрхьста?»
²⁹ Иса ль ван вәгәр'анд у гот:
 «Щьне ви шур'әйи бь т'ө тьш-
 ти дәрнайе, пештьри бь д'әа*».

**Иса диса дәрһәқа
 мьрна Хвәда дьбежә**

(Мәтта 17:22-23;

Луқа 9:43б-45)

³⁰ Жь вьрчун унав Щәлилер'а
 дәрбаз бун. Иса нәдхвәст кө
 кәс ве йәке бьһ'әсә,³¹ чьмки
 Әви шагьртед Хвә һин дькьр у
 ванр'а дьгот: «Көр'е Мервь ве
 бьк'эвә дәсте мәрвьа, әве Ви
 бькөжьн, ле пәй көштьнер'а
 р'ожа сьсийа ве р'абә». ³² Ле
 вана әв готьн фә'м нәдкьр,
 дьтьрсийан жи кө жь Ви бь-
 пьрсьн.

К'и йә йе һәри мәзын?

(Мәтта 18:1-5; Луқа 9:46-48)

³³ У әв һатьнә Кәфәрһаһуме.
 Гава Иса малда бу, жь шагьрта
 пьрси: «Һун р'еда бона чь һәв-
 р'а к'этьбунә дә'ве?»³⁴ Вана
 дәнге хвә нәкьр, чьмки р'еда
 нав һәвда хәбәр дабун, к'а жь
 ван к'и йә йе һәри мәзын.
³⁵ Иса р'уньшт, гази һәр донз-
 дәһа кьр у ванр'а гот: «Һәгәр
 йәк дьхвәзә бьбә йе пеш,
 гәрәке әв бьбә йе һәри паш
 у хөламе һ'әмуйа». ³⁶ У дәсте
 зар'окәке гьрт, нав ванда да
 сәкьнандьне, паше әв зар'ок
 да һ'әмеза Хвә у ванр'а гот:
³⁷ «К'и зар'окәкә аһа бь наве
 Мьн қәбул кә, әв Мьн қәбул
 дькә. У к'и кө Мьн қәбул кә,
 әв нә кө Мьн, ле Йе кө Әз
 шандьмә қәбул дькә».

Йе нә мьқабьли мә йә,

әв пышта мә йә

(Луқа 9:49-50)

³⁸ Йуһ'әнна Исар'а гот: «Дәрс-
 дар! Мә мәрвьәк дит кө бь наве
 Тә щьн дәрдьхьстьн, ле мә кьр
 кө әм нәһельн, чьмки әв пәй мә

* 9:29 Нав дәстньвисаред пашвәхтиҗеда аһа йә: «Пештьри бь д'әа у р'ожийе».

найе». ³⁹ Ле Иса гот: «Пешийе ль ви нэгьрын. Кэсэк т'онэ кӧ бы наве Мьн к'эрэмэтэке бькэ у пер'а-пер'а бькарьбэ һьндава Мьнда хьраб хэбэр дэ. ⁴⁰ Чьмки әве кӧ нэ мьқабыли мэ йэ, әв пышта мэ йэ. ⁴¹ Әз р'аст вэр'а дьбежым, әве кӧ т'асэ ав бьдэ вэ бона хатьре ве йәке, кӧ хун п'ара Мәсиһ ьн, әве һәҗе хвэ қәт онда нәкә.

Жьр'едәрхьстьн

(Мәтта 18:6-9; Луҗа 17:1-2)

⁴² К'и кӧ жь ван бьч'ука йәки, йе кӧ бауәрийа хвэ Мьн тинэ жь р'е дәрхэ, вир'а һе қәнщ ә, кӧ бәрашәк стуйе вива бе гьредане у бе авитьне нава бә'ре. ⁴³⁻⁴⁴ Һәгәр дәсте тә, тә жь р'е дәрдхэ, ви жекә! Бона тә һе қәнщ ә, кӧ тӧ қоп бьк'әви жиийне, нә кӧ дӧ дәстед тә һэбьн у һәр'и щә'ньме^ф, нава агьре кӧ қәт натәмьрә.* ⁴⁵⁻⁴⁶ Һәгәр ньге тә, тә жь р'е дәрдхэ, ви жекә!

Бона тә һе қәнщ ә, кӧ тӧ бе ньг бьк'әви жиийне, нә кӧ дӧ ньгед тә һэбьн у бейи авитьне щә'ньме. ⁴⁷ Һәгәр ч'ә'ве тә, тә жь р'е дәрдхэ, ви дәрхә! Бона тә һе қәнщ ә, кӧ тӧ бь ч'ә'вәки бьк'әви П'адшатија Хвәде, нә кӧ дӧ ч'ә'ве тә һэбьн у бейи авитьне щә'ньме. ⁴⁸ Ве дәре <әве жь кӧрме нәмьри бенә котьне у агьре жи нәтәмьрә>*. ⁴⁹ Чьмки һәр мәрвьәке бь егьр бе хвекьрьне*. ⁵⁰ Хве тыштәки қәнщ ә. Ле һәгәр хве шор'айийа хвэ онда кә, һуне чава диса шор'айийа ве биньнә ши? Бьра тә'ма хве нава вәда бә у бь һәвр'а ә'дьялайийеда бьжин».

Пьрса жьнбәр'дане

(Мәтта 19:1-12; Луҗа 16:18)

10 ¹ Иса жь вьр р'абу чу синоре Шьһустане у дәрбази ви алийе ч'әме Урдӧне бу. Диса ә'лаләте ль дора Ви гьрт у чава ә'дәте Ви бу, Әви диса

* 9:43-44, 45-46 Нав һьнәк дәстньвисарада, р'еза 48-а хьлазийа р'еза 44 у 46-ада те вәк'ьландьне: «Ве дәре әве жь кӧрме нәмьри бенә котьне у агьре жи нәтәмьрә».

* 9:48 Ишайа 66:24.

* 9:49 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «У һәр қӧрбане бь хве бе хвекьрьне». Һьнәк аһа фә'м дькьн: «Чьмки һәр мәрвьәке бь егьр бе сафикьрьне, чава кӧ һәр қӧрбан бь хве те хвекьрьне». Қануна К'аһинтийе 2:13.

әw һин кърн. ² Жь ферьсийа һнәк незики Wi бун у же пьрсин, wәки Wi быщер'ьбиньн: «Гәло ль гора Qануне р'аст ә, кә мер жьна хwә бәр'дә?» ³ Иса шаба ван да у гот: «Муса чь т'әми да wә?» ⁴ Wана гот: «Муса изьн да, кә мер к'ахаза жьнбәр'дане бьнвисә у жьне бәр'дә*». ⁵ Ле Иса ванр'а гот: «Жь дәст сәрһ'ышкия wә Муса әв т'әми wәр'а ньвиси. ⁶ Ле сәре серида, wәхте ә'фьрандьне Хwәде әw <qьсьме мер у жьнеда хөльqандьн>*. ⁷ <Бона ве йәке мере де у баве хwә бьһелә, хwә ль жьна хwә бьгьрә ⁸ у һәр дө we бьбьнә бәдәнәк>*. Аwa иди әw нә дөдө нә, ле бәдәнәк ьн. ⁹ Бона ве йәке әвед кә Хwәде әw кьрнә йәк, бьра мәрьв ван жь һәвдө нәqәтинә». ¹⁰ Гава әв диса малда бун, шагьрта бона ве мәсәле жь Wi пьрсин. ¹¹ Иса ванр'а гот: «К'и кә жьна хwә бәр'дә у йәкә дьн бьстинә, һн-дава weда зьнек'арийе дькә ¹² у һәгәр жьн жи мере хwә бәр'дә у йәки дьн бьстинә, зьнек'арийе дькә».

Иса дөа зар'ока дькә

(Мәтта 19:13-15;

Луqа 18:15-17)

¹³ Аwa зар'ок данинә шәм Иса, кә дәсте Хwә дайнә сәр ван, ле шагьрт ль йед данин һьлатьн. ¹⁴ Гава кә Иса әв йәк дит, һерс к'әт у ванр'а гот: «Бьра әw зар'ок бенә шәм Мьн, пешийа ван нәгьрн, чьмки П'адшатийа Хwәде п'ара йед аһа йә. ¹⁵ Әз р'аст wәр'а дьбе-жьм, к'и П'адшатийа^ф Хwәде мина зар'окәке qәбул нәкә, әw т'ө шар наk'әвә нава we». ¹⁶ Паше әw зар' данә һ'әмеза Хwә, дәсте Хwә дани сәр ван у дөа ль ван кьр.

Йәки дәвләти ль жийина^ф

һ'әта-һ'әтайе дьгәр'ә

(Мәтта 19:16-30;

Луqа 18:18-30)

¹⁷ Гава Иса р'ийа Хwәда дьчу, йәк бәрбь Wi бәзи, чу ль бәр Wi чок да у же пьрси: «Дәрс-даре qәнщ, әз чь бькьм, wәки жийина һ'әта-һ'әтайе war бьм?» ¹⁸ Иса wir'а гот: «Тө чьма

* ^{10:4} Qануна Дөшари 24:1-3.

* ^{10:6} Дәстпобун 1:27; 5:2.

* ^{10:8} Дәстпобун 2:24.

Мьнр'а дьбежи қәнш? Қәнш т'әне Хwәде йә, пештыри Ви кәсәки дьн т'өнә. ¹⁹Тө т'әмийа зани: «Нәкөжә, зьнек'арийе нәкә, нәдьзә, шә'дәтийа дәрәw нәдә, худана хәлқе нәхwә, қәдьре де у баве хwә быгьрә*».

²⁰Әви гот: «Дәрсдар, әв һ'әму жи мьн жь шаһлтийа хwәда хwәй кьрнә». ²¹Иса ле ньһер'и, әw һ'ыз кьр у готе: «Һе кемасикә тә һәйә. һәр'ә чи тә һәйә бьфьрошә, бәлайи фәқирика, һынге хьзна тә we ль ә'змен һәбә. У пәй Мьн wәрә*». ²²Ль сәр we готьне әви р'әнг авит, мә'дәкьри чу, чьмки гәләк һәбука ви һәбу.

²³Иса ль дора Хwә ньһер'и у шагьртед Хwәр'а гот: «Дәwләтийар'а чьқас зә'мәт ә, кә бьк'әвьнә П'адшатийа Хwәде!»

²⁴Шагьрт сәр ван готьнед Ви ә'щәбмайи ман, ле Иса диса думайи кьр у гот: «Лаwно! Wanр'а чьқас зә'мәт ә, бьк'әвьнә П'адшатийа Хwәде, йед

кә гөмана хwә датиньнә сәр дәwләта хwә!* ²⁵Дәwә we қөла дәрзийер'а һе р'һ'әт дәрбаз бә, нә кә дәwләти бьк'әwә П'адшатийа Хwәде». ²⁶Шагьрт гәләки ә'щәбмайи ман у һәвр'а готьн: «Иди к'и дькарә хьлаз^ф бә?» ²⁷Иса ль ван ньһер'и у гот: «Әw тьшт жь дәсте мәрвь найе, ле жь дәсте Хwәде те, чьмки Хwәде дькарә һәр тьшти бькә». ²⁸Һынге Пәтрус дәстпекьр жер'а гот: «Аwа мә һ'әму тьшт һьштийә у пәй Тә һатьнә». ²⁹Иса wanр'а гот: «Әз р'аст wәр'а дьбежьм, т'ө кәс т'өнә кә бона Мьн у Мьзгинийе мал, йан бьра, йан хушк, йан де, йан бав, йан зар', йан ә'рдәд хwә һьштьбьн, ³⁰у ль we дьне сәд қат мала, бьра, хушка, дийа, зар'а у ә'рда т'әви зерандьна нәстинә у дьнйа дьнда жи жийина һ'әта-һ'әтайе. ³¹Ле гәләкәд пеш we бьбьнә йед паш у йед паш we бьбьнә йед пеш».

* 10:19 Дәрк'әтьн 20:12-16; Қануна Дөшари 5:16-20.

* 10:21 Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «У хаче хwә һьлдә, пәй Мьн wәрә».

* 10:24 Нав һьнәк дәстньвисарада «йед кә гөмана хwә данинә сәр дәwләта хwә» т'өнә.

**Иса шара сьсийа дэрһәқа
мьрына Хвәда дьбежә**

(*Мәтта 20:17-19;*

Луқа 18:31-34)

³² Аwa әw ль сәр р'е бун у һәвраз дьчунә Оршәлиме, Иса ль пешийа ван дьчу, шагьрт ә'щепмайи дьман у әвед ль пәй дьһатьн дьтърсийан. Әви диса һәр донздәһ данә алики у дәстпекьр әw тыштед кә we сәре Wi бьқәwьмийана ванр'а гот: ³³ «Бьбьһен! Әм һәвраз дьчьнә Оршәлиме. Көр'е Мерьв we бьк'әвә дәсте сәрәкед к'аһина у қанунзана. Әwe жер'а кәштьне дәрхьн у Wi бьдьнә дәсте нәшьһуйа^ф ³⁴ у әwe қәрфе хwә ль Wi бькьн, т'укьне, бьдьнә бәр қамчийа, Wi бькөжьн. У р'ожа сьсийа we жь мьрыне р'абә».

Хwәстьна Ақуб у Йуһ'әнна

(*Мәтта 20:20-28)*

³⁵ Ёнге көр'ед Зәбәди, Ақуб у Йуһ'әнна незики Иса бун у готьне: «Дәрсдар, әм дьхwазьн wәки әм жь Тә чь һиви кьн, Тә бона мә бьки». ³⁶ Әви жи жь ван пьрси: «Һун чь дьхwазьн кә Әз бона wә бькьм?» ³⁷ Ван жер'а гот: «Изьне бьдә кә р'у-мәта Тәда жь мә йәк ль мьле

Тәйи р'асте, йе дьн жи ль мьле Тәйи ч'әпе р'уне». ³⁸ Иса ванр'а гот: «Һун ньзаньн чь дьхwазьн. Гәло һун дькарьн жь we к'әсе вәхwьн, йа кә Әзе вәхwьм? Йан жи бь we ньхөмандьне бенә ньхөмандьне бь к'ижане Әзе бемә ньхөмандьне?» ³⁹ Вана жер'а гот: «Әм дькарьн». Иса ванр'а гот: «Бәле һуне вәхwьн жь we к'әса кә Әзе вәхwьм у бенә ньхөмандьне бь we ньхөмандьна кә Әзе пе бемә ньхөмандьне, ⁴⁰ ле изьна ль мьле Мьни ч'әп у р'асте р'уньштьне нә дәсте Мьнда йә. Әw щи бона ван ьн, к'ижанар'а һатьнә һазьркьрне». ⁴¹ Гава һәр дәһә шагьртед дьн әв йәк бьһист, дьле ван жь Ақуб у Йуһ'әнна ма. ⁴² Ле Иса әw гази щәм Хwә кьрьн у гот: «Һун заньн йед кә нав мьләтада^ф сәрвер тенә һ'әсабе, сәрдәстийе ль ван дькьн у гьрәгьред ван жи һ'өкөми сәр ван дькьн. ⁴³ Ле нава wәда бьра өса нибә. К'и кә нава wәда дьхwазә бьбә йе мәзьн, гәрәке бьбә бәрдәстийе wә. ⁴⁴ У к'и кә нава wәда дьхwазә бьбә пеш, гәрәке бьбә хөламе һ'әмуйа. ⁴⁵ Чьмки Көр'е^ф Мерьв жи нәһатийә кә жер'а бәрдәстийе бькьн, ле wәки Әw Хwәха

бæрдæстийе бькæ у æ’мьре Хвæ
бьдæ кӧ гæлæка бьк’ър’æ).

**Иса п’арскърæки кор
бажаре Әриһайеда қәнщ дькæ**

(*Мәтта 20:29-34;*

Луқа 18:35-43)

⁴⁶ Паше æв һатънæ Әриһа-
йе. Гава Иса т’æви шагъртед
Хвæ у æ’лалэтæкæ гъранва жь
бажер дәрк’эт, Кӧр’е Тимәйо,
Бартимәйойе кор* ль сәр р’е
р’уньшьтбу п’арс дькър. ⁴⁷ Га-
ва бьһист кӧ Исайе Ньсрәте
дәрбаз дьбæ, дәстпекър кърә
қир’ин у гот: «Исайте Кӧр’е^ф
Давьд, ль мьн вәрә р’ә’ме!»
⁴⁸ Гәлæка ль ви һьлат, вәки
дәнге хвæ бьбър’æ, ле æви һе
дькърә қир’ин у дьгот: «Кӧр’е
Давьд, ль мьн вәрә р’ә’ме!»
⁴⁹ Иса сәкьни у гот: «Гази ви
кьн». Гази йе кор кърьн у вир’а
готън: «Ч’ә’ве тә р’оньк! Р’абә
сәр хвæ, гази тә дькæ». ⁵⁰ Әви
жи п’оте хвæ авит, банзда сәр
хвæ у һатә щәм Иса. ⁵¹ Иса же
пърси: «Тӧ чь жь Мьн дьхвази
кӧ Әз бона тә бькьм?» Йе кор
жер’а гот: «Дәрсдар, дьхвазым
ч’ә’вед мьн бьбиньн». ⁵² У Иса

жер’а гот: «Һәр’æ, бауәрийа тә
тӧ қәнщ кьри». У ви чахи ч’ә’-
вед ви дитьн, да пәй Иса чу.

**Иса бь р’умәт
дьк’æв Оршәлиме**

(*Мәтта 21:1-11; Луқа 19:28-40;*

Йуһ’әнна 12:12-19)

11 ¹ Гава æв незики Оршә-
лиме бун у гьһишьтнæ
ч’ийайе^ф Зәйт’уне у гӧндед
Бәйтфаще у Бәйтанийе, һьнге
Иса дӧ шагъртед Хвæ шандьн ² у
ванр’а гот: «Һәр’ьнæ ви гӧнде
пешбәри хвæ. Һәма чава кӧ
һун бьк’æвьне, һуне шә’шькәкә
гьредаи бьбиньн кӧ һе кәсәк
ле сийар нәбуйә. Әве вәкьн
у биньн. ³ У һәгәр йәк жь вә
бьпърсә у бежә: «Һун чьма ве
йәке дькьн?» бежьне: «Хӧданр’а
лазым ә у ве дәстхвәда бьши-
нә вьр». ⁴ Әв шагърт чун у ль
бәр дәри ль к’уче, щә’шькәкә
гьредаи дитьн. Гава вәдькь-
рьн, ⁵ һьнәкед вьр сәкьни пьр-
син: «Һун чь дькьн? Чьма ве
щә’шьке вәдькьн?» ⁶ Шагърта
щаба ван өса да, чава кӧ Иса
ванр’а готьбу. У æв һьштън.
⁷ Щә’шьк Исар’а анин, к’ьнщед

* 10:46 Аһа жи те фә’мкърьне: «Бар-Тимәйо», аһа готи «Кӧр’е-Тимәйо». «Бар» бь зьмане арами^ф «кӧр’» ә.

хвэ авитьнэ сэр we у Эw ль we сийар бу. ⁸Гэлэка к'ьншед хвэ сэр р'е р'адьхьстьн, һьнэка жи жь к'эwшен ч'ьрълед дара дьбьр'ин, сэр р'е р'адьхьстьн. ⁹Йед ль пешийа Wi у пэй Wi кө дьчун дькьрьнэ қир'ин: «Һосанна! Бьмбарэк э Эwe кө бь наве Ходан те!» ¹⁰Бьмбарэк э эw П'адшатийа баве мә Да-вьдэ кө те. Һосанна Йе Һәри Жорьнр'а!»

¹¹Иса к'этэ Оршәлиме, чу п'арьстгәһе^ф. Ч'э'ве Хвэ ль һәр тышти гәр'анд, ле чьмки иди евар бу, т'эви һәр донздәһа чу Бәйтанийае.

Дара һежирейә һ'ышкбуий

(Мәтта 21:18-19)

¹²Р'ожа дьне, гава эw жь Бәйтанийае дәрдык'этьн, Иса бьр'чи бу. ¹³Дурва дарэкә һежирейә бәлгдайи^ф дит, бәрбь we чу, к'а тыштәке сәр һәбә. Гава гһиштәдаре, пештьри бәлга тыштәк нәдит, чьмки һе нә wәхте һежира бу. ¹⁴Һьнге Эwi we дарер'а

гот: «Бьра иди т'ө кәс т'ө шар бәре тә нәхвэ». Шагьртед Wi эв готьн бьһистьн.

Иса п'арьстгәһе пақьж дькә

(Мәтта 21:12-17; Луқа

19:45-48; Йуһ'әнна 2:13-22)

¹⁵У эw һатьнә Оршәлиме. Иса к'этэ п'арьстгәһе у дәстпекьр әвед кө п'арьстгәһеда дьк'ьр'ин у дьфьротьн дәрхьстьнә дәрва. Т'әхтед п'әрэгөһер'а у к'өрсийед кәвоткфьроша wәлгәр'андьн ¹⁶у нәһьшт, кө т'ө кәс тыштәки п'арьстгәһер'а дәрбаз кә. ¹⁷Эw һин кьрьн у гот: «Чьма нә ньвисар э: «Мала Мьн we бона һ'әму мьләта мала дәа бе һ'әсабе»? Ле wә эw кьрийә «шкәфта қачаха»**. ¹⁸Сәрәкед к'әһина у қанунзана эв йәк кө бьһистьн, дәстпекьрьн кө чава бькьн Wi бькьнә фәсале бькө-жьн. Эwана жь Wi дьгьрсийан, чьмки т'әмамияа ә'лаләте сәр һинкьрьна Wi зәндәгьрти мабу. ¹⁹Гава кө р'о чу ава, Эw жь бажер дәрк'этьн.

* ^{11:9-10} Зәбур 118:25-26; Луқа 1:32-33.

* ^{11:10} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Һосанна бьльндайийеда». «Бьльндайи» бә'са шийе Хвәде дькә.

* ^{11:17} Ишайа 56:7.

** ^{11:17} Йерәмийа 7:11.

Дәрса дара һежире*(Мәтта 21:20-22)*

²⁰ Сәре сьбәһе, гава әвана бәр дарер'а дәрбаз бун, дитън кө әв дара һежире р'әве хвәва һ'ышк буйә. ²¹ К'әтә бира Пәтрус у әви Исар'а гот: «Дәрсдар, дина Хвә бьде, әв дара һежирейә кө Тә ньфьр' ле кьр һ'ышк буйә». ²² Иса ванр'а гот: «Бавәрийа вә бьра сәр Хвәде һәбә. ²³ Әз р'аст вәр'а дьбежъм, к'и кө ви ч'ийайир'а бежә: «Р'абә хвә бавежә бә'ре» у дөдьли нәбә, ле бавәр бькә кө готъна ви ве бьқәвъмә, өса жи ве бьбә. ²⁴ Бона ве йәке Әз вәр'а дьбежъм, һун чь кө нава дөада бьхвазьн, бавәр бькьн кө вә иди стандийә у хвәстъна вә ве бе сери. ²⁵ У гава кө һун дьсәкьнын у дөа дькьн, бьбахшиньн, һәгәр тыштәки вә һьндава кәсәкида һәбә, вәки Баве вәйи ә'змана жи нәһәқийед вә бьбахшинә вә. ²⁶ * Ле һәгәр һун нәбахшиньн, Баве вәйи ә'змана жи нәһәқийед вә набахшинә вә».

Пьрса дәрһәқа**һ'өкөме Исада***(Мәтта 21:23-27; Луқа 20:1-8)*

²⁷ У әв диса һатънә Оршәлиме. Дәма кө Иса п'арьстгәһеда дьгәр'ийа, сәрәкед к'аһина, қанунзан у р'успи һатънә шәм Ви ²⁸ у же пьрсин: «Тө бь чь һ'өкөми ван кьра дьки? К'е әв һ'өкөм дайә Тә, кө Тө ван кьра бьки?» ²⁹ Иса ванр'а гот: «Әзе жи тыштәки жь вә бьпьрсъм. Һәгәр вә шаба Мьн да, Әзе жи вәр'а бежъм, кө Әз бь чь һ'өкөми ван кьра дькьм: ³⁰ Һ'өкөме ньхөмандьна Йуһ'әнна жь ә'змен бу йан жь мәрьва? Шаба Мьн бьдън!» ³¹ Әвана нав һәвда шешьрин у готън: «Һәгәр әм бежън: «Жь ә'змен бу», Әве бежә: «Ле вә чьма әв бавәр нәкьр?» ³² Ле һәгәр әм бежън: «Жь мәрьва бу?...» Әв жь ә'лаләте дьтьрсийан, чьмки һ'әмуяя қәбул кьрьбу кө Йуһ'әнна р'аст п'ехәмбәр бу. ³³ Шаба Иса дан у готън: «Әм нъзаньн». Иса ванр'а гот: «Әз жи вәр'а набежъм кө Әз бь чь һ'өкөми ван кьра дькьм».

* 11:26 Нав дәстньвисаред қәншда р'еза 26-а т'өнә.

**Мәсәлә р'әзе^ф тьрийа
у р'әзвана**

(*Мәтта 21:33-46; Луқа 20:9-19*)

12 ¹У бь мәсәлә дәст бь хәбәрдане кьр, ванр'а гот: «Мәрвьәки р'әзе^ф тьрийа дани, дора we сур кьр, һ'әвзәки тьриһ'ьнщър'андьне теда к'ола, һеланәкә нобәдара че кьр у әв бь к'ьре да р'әзвана, чу вәлатәки дьн. ²Вәхтда хөламәк шандә щәм р'әзвана, вәки жь ви р'әзи бәре п'ара хвә жь ван бьстинә. ³Ле вана әв гьрт, к'өтан у дәствала вәр'екьрын. ⁴У ви диса хөламәки дьн шандә щәм ван, ле вана сәри ле шкенанд у әв р'обәт кьрын. ⁵Әви йәки дьн шанд, вана әв жи көшт. Ви гәләкед дьн шандьн, вана һьнәк жь ван к'өтан у һьнәк жи көштьн. ⁶Бона ви т'әне йәк мабу к'ө бышанда, к'өр'е хвәйи дәлал. Хөләсә р'әбу әв жи шанд у гот: «Һьлбәт we жь к'өр'е мьн шәрм бькьн». ⁷Ле әв р'әзванед һан ль һәв шешьрин у готьн: «Әв вәре ви йә! Вәрьн әм ви бькөжьн, мират'е^ф мәр'а

бьминә». ⁸Һьнге әв гьртьн көштьн у щьнйәзе ви жь р'әз дәрхьстьнә дәр. ⁹Дә ижар хвәйе р'әз we чь бькә? Нә әвә бе қьр'а р'әзвана бинә у р'әз бьдә һьнәкед дьн? ¹⁰Чьма вә әв ньвисар нәхвәндийә?

«Әв кәвьре к'ө һоста т'әхсир кьр,
әв бу сәре ә'нишке^ф.

11 Әв йәк жь алийе Хөданда қәвьми
уль бәр ч'ә'ве мә һ'әйр-һ'өж-мәк'ар ә!»*

12 Сәрвәред щьһуйа^ф фә'м кьрын, к'ө Иса әв мәсәлә ани сәр ван, кьрын к'ө Ви бьгьрын, ле жь ә'лаләте тьрсийан, к'әрба Әв һьштьн у чун.

**Пьрса хәршдайн у
нәдаине**

(*Мәтта 22:15-22;
Луқа 20:20-26*)

13 Паше вана һьнәкә жь фе-рьсийа у пыштгьред һеродәс шандьнә щәм Ви, вәки Ви бь хәбәрәд дәве Ви бьгьрын. **14** Әвана һатьн у жер'а готьн: «Дәрсдар! Әм заньн к'ө Т'ө йәки р'аст и. Мьнәте жь кәси наки, чьмки нав мәрьвада

* ^{12:11} Зәбур 118:22-23.

фърқийе данайни, ле р'ийа Хвәде р'аст хин дьки. Гәло р'аст ә кӧ әм хәрщ бьднә Қәйсәр^ф йан на? Әм бьдн, йан нәдн?»¹⁵ Ле дӧр'утийа ван кӧ Исава ә'йан бу гот: «Чьма хун Мьн дьщер'ьбиньн? Мьнр'а зивәки биньн кӧ Әз бьбиньм». ¹⁶Вана жер'а зивәк ани. Әви жь ван пьрси: «Әв наве ньвисар у сьфәт^ф йе к'е йә?» Вана гот: «Йед Қәйсәр ьн бьднә Қәйсәр у чь кӧ йед Хвәде нә бьднә Хвәде». У сәр Ви ә'шебмаи ман.

Пьрса р'абуна мьрийа

(Матта 22:23-33;

Луца 20:27-40)

¹⁸Садуқи^ф, кӧ дьбежьн р'абуна мьрийа т'ӧнә, һнәкә жь ван һатьнә щәм Иса у же пьрсин: ¹⁹«Дәрсар! Муса мәр'а ньвисийә: «Һәгәр бьре йәки безӧр'әт бьмьрә у жьне стухар бьһелә, бьра бьре ви жьна ви бьстинә у ware бьре хвә шин кә»*. ²⁰Ава

һ'әфт бьра һәбун. Бьре мәзын жьнәк станд, безӧр'әт мьр. ²¹Бьч'уке ви әв жьн станд, әв жи безӧр'әт мьр, ӧса жи һатә сәре йе сьсийа. ²²Хӧләсә ван һәр һ'әфт бьра жи әв жьн станд у безӧр'әт мьрн, пәй ванр'а жи әв жьн мьр. ²³Дә ижар we Р'о-жа^ф Р'абуне, гава мьри р'абьн, әва жьна we к'ижан бьрайир'а бьк'әвә? Чьмки һәр һ'әфта жи әва стандьбу».

²⁴Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Нә хун жь дәст ве йәке хальфи нә, кӧ нә ньвисара заньн, нә жи қәвата Хвәде? ²⁵Гава йед мьри жь мьрне р'абьн, we нә бьзәвьщьн у нә жи мер кьн, чьмки әве мина мьлийак'ә-тед ә'змана бьн. ²⁶Ле дәрһәқа р'абуна мьрийада, чьма wә К'ьтеба Мусада* нәхвәндийә сәрһатийа дара дьр'ийеда кӧ чава Хвәде Мусар'а дьбежә: «Әз Хвәдеие Бьраһим^ф, Хвәдеие Ишақ^ф у Хвәдеие Ақуб^ф ьм»**? ²⁷Әв нә Хвәдеие мьрийа йә, ле Хвәдеие зендийа йә. Хун лап хальфи нә!»

* 12:19 Қануна Дӧшари 25:5.

* 12:26 «К'ьтеба Муса» те фә'мкьрне: «Һәр пенщ к'ьтебед пешьнә Пәймана^ф Кәвьн».

** 12:26 Дәрк'әтън 3:6.

Т'эмийа сэр т'эмияр'а*(Матта 22:34-40;**Луца 10:25-28)*

²⁸ Қанунзанэки кө шэр'-дә'wе ван бьхист у дина хwэ жи даие, кө Иса чава қәнщ шаба ван да, незики Иса бу у же пьрси: «К'ижан т'эми сэр һ'эму т'эмияр'а йә?» ²⁹ Иса ле вэгәр'анд: «Әв ә т'эмийа сэр т'эмияр'а: <Бьбьһе, Израел! Хөдан Хwәдеие мә Хөданәк ә*. ³⁰ Хөдан Хwәдеие хwә һ'ыз бькә, бь т'эмамияа дьле^ф хwә, бь т'эмамияа щанийа хwә, бь т'эмамияа һ'ыше хwә у бь т'эмамияа қәwата хwә*». ³¹ Йа дөда жи әв ә: <Һәвалә хwә wәкә хwә һ'ыз бькә*». Жь ван мәстър т'ө т'эми т'өнә». ³² Ижар қанунзан Вир'а гот: «Р'аст ә, Дәрсдар! Тә р'аст гот, кө <Хөдан йәк ә у жь Wi пештър йәки майин т'өнә*». ³³ У <бь т'эмамияа дьл, бь т'эмамияа ақьл, бь т'эма-

мияа қәwатә Хwәдә һ'ызкьрьн> у <һәвалә хwә жи wәкә хwә һ'ызкьрьн> сэр һәр дийарийед^ф т'әвайишәwатә у қөрбанед майинр'а йә*». ³⁴ Иса дина Хwә даие, кө wi бь ақьли шаба хwә да, жер'а гот: «Тө жь П'адшатиийа Хwәдә нә дур и». Пәй ве йәкер'а, иди т'ө кәси нәwерьбу тыштәк жь Wi бьпърсийа.

Мәсих көр'е к'е йә?*(Матта 22:41-46;**Луца 20:41-44)*

³⁵ Гава кө Иса п'арьстгәһе-да һин дькър, гот: «Қанунзан чава дьбежьн кө Мәсих көр'е Даwьд ә? ³⁶ Нә Даwьд хwәха пе Р'өһ'е Пироз дьбежә?

<Хөдан готә Хөдане мьн:

Ль мьле Мьни р'асте р'уне,
һ'әта кө Әз дьжмьнед Тә
бькьмә бьне п'ийед Тә*».

³⁷ Аwa Даwьд хwәха кө Wi <Хөдан> һ'әсаб дькә, иди Әw чава дьбә көр'е Даwьд?»

* ^{12:29} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Хөдан Хwәдеие мә, т'әне Әw ә Хөдан».

* ^{12:30} Қануна Дөщари 6:4-5.

* ^{12:31} Қануна К'аһинтийе 19:18.

* ^{12:32} Қануна Дөщари 6:4; 4:35; Ишайа 45:21.

* ^{12:33} Қануна Дөщари 6:5; Қануна К'аһинтийе 19:18; П'адшати I, 15:22; Иосейа 6:6.

* ^{12:36} Зәбур 110:1.

Қанунзанед дор’у*(Матта 23:1-36;**Луқа 20:45-47)*

Ве э’лалэта гьран бь дьл у эшқ гөһдарийа Иса дькьр. ³⁸ Ёинкьрьна Хвэда Эви гот: «Ҳ’эвза хвэ жь ван қанунзана бькьн, йед кө һ’ыз дькьн бь чөхед дьреж бьгэр’ьн, базарада сьлаве бьдьнэ ван, ³⁹ к’ьништада к’орсийед пешьн бьгьрьн у шайийада жи һэрэма^ф жорьн р’унен. ⁴⁰ Эвана аликива малед жьнэбийа һ’уфи хвэ дькьн, алийе дьнва жи бона хвэк’ьфшкьрьне дөайе хвэ дьреж дькьн. Диwana wане һе гьран бэ».

Дийарийа жьнэбийа**бэлэнгаз***(Луқа 21:1-4)*

⁴¹ Иса ль пешбэри п’эрэданга^ф п’арьстгәһе р’унышт у дина Хвэ даие, кө э’лалэте чава п’эрэдавитьнэ п’эрэданге. Гәлэк дәвләтийа гәлэк авитьне. ⁴² Жьнэбикә бэлэнгаз жи һат у дө пол^ф, кө дькьрә қор’ушәк, авите. ⁴³ Иса шагьртед Хвэ гази щәм Хвэ кьрн у ванр’а гот: «Эз р’аст вәр’а дьбежьм, кө әве жьнэбийа бэлэнгаз

жь ван һ’әмуяа зә’фтър авитә п’эрэданге, ⁴⁴ Ван һ’әмуяа жь зедәйа һәбука хвә авитьне. Ле әве ве бәлэнгазийа хвәда чи we һәбу кө пе ә’буре хвә бькьра һ’әму авите».

Иса пешда дәрһәқа веранбуна п’арьстгәһеда дьбежә*(Матта 24:1-2; Луқа 21:5-6)*

13 ¹ Гава Иса жь п’арьстгәһе дәрк’әт, жь шагьртед Ви йәки Вир’а гот: «Дәрсар! Һәла дина Хвә бьде әв чь кәвьр ьн у чь авайи нә!» ² Иса ль ви вәгэр’анд у готе: «Тө ван авайийед мәзьн дьбини? Әв һ’әмуяе жи веран бьн, ль вьр кәвьре ль сәр кәвьр қәт нәминә!»

Тәнгаси у зерандьн*(Матта 24:3-14; Луқа 21:7-19)*

³ Гава Иса ль ч’ийаие Зәйт’уне, ль пешбэри п’арьстгәһе р’унышьбу, Пәтрус, Ақуб, Йүһ’әнна у Әндрауьс башқә же пьрсин: ⁴ «Бежә мә, әв тышт we к’әнге бьқәвьмьн? У бэри қәвьмандьна ван һ’әмуяа, чь нишане бьбьн?» ⁵ Һьнге Иса дәстпекьр у ванр’а гот: «Һаш жь хвә һәбьн, кө т’ө кәс wә нәхапинә. ⁶ Гәлэк we пе наве Мьн

бен у бежын: «Эз ым Мәсиг» у
 we гәләка бьхальфиньн. ⁷ Гава
 хун дәнге шәр'а у бә'са шәр'а
 бьбьһен, хун хвә онда нәкьн.
 Гәрәке әв тышт бьқәвьмын, ле
 әв һе нә ахьри йә. ⁸ Мьләте р'а-
 бә сәр мьләт, п'адшатийе р'абә
 сәр п'адшатийе, ши-щийа we
 әрдһ'әж у хәлайи-щәлайе бьбьн.
 Ле әв һ'әму мина еша к'өлфәте
 йә, кә дәстпедькә пе дьгьрә.

⁹ Ле хун һаш жь хвә һәбьн!
 We вә бьбьнә бәр диwana у
 к'ьништада вә бьк'отьн. Бона
 Мьн we вә бәр вәли^ф у п'ад-
 ша бьдьнә сәкьнандьне, вәки
 хун бәр ван шә'дәтийе бьдьн.
¹⁰ Гәрәке пешийе Мьзгини
 һ'әму мьләтар'а бе дайине.
¹¹ Гава кә вә бьгьрьн бьбьнә
 бәр диwane, пешда хәм нәкьн
 кә һуне чь бежын. Ле we дәме
 чь шәр'а бе дайине, we жи бе-
 жьн, чьмки нә кә һуне хәбәр
 дьн, ле Р'өһ'е Пироз. ¹² Бьра
 we бьре хвә бьдә коштьне у
 бав кәр'е хвә. Зар'е р'абьнә
 сәр де у баве хвә у ван бьдьнә
 коштьне. ¹³ У бона наве Мьн
 һуне бәр ч'ә'ве һ'әмуя р'әш
 бьн. Ле әве кә һ'әта хьлазийе
 тәйах кә, әве хьлаз бә.

Һ'әраммия Веранкьрьне

(Мәтта 24:15-21;

Луқа 21:20-24)

¹⁴ Ава чахе хун we «Һ'әраммия
 веранкьрьне»* бьбиньн, ль ви
 щийе нәшайиз сәкьни», (әве кә
 дьхунә бьра фә'м бькә) «һнге
 әвед кә Щьһустанеда нә бьра
 бьр'әвьнә ч'ийа. ¹⁵ У әве кә
 сәр хани йә бьра жорда нәйе
 хваре у нәк'әвә һьндөр', вә-
 ки тыштәки һьлдә. ¹⁶ У әве кә
 к'әвшенда йә бьра вәнәгәр'ә
 кә п'оте хвә һьлдә. ¹⁷ Ле вәй
 ль һ'әмла у дәстдәргуша ван
 р'ожада! ¹⁸ Дәа бькьн кә әв йәк
 зьвьстанеда нәқәвьмә. ¹⁹ Чьмки
 ван р'ожада we тәнгасикә өса
 бьбә, вәки жь р'ожа кә Хвәде
 дьһия ә'фьрандийә һ'әта ньһа
 нәбуйә у нә жи we бьбә. ²⁰ Һәгәр
 Хөдан әв р'ож кьн нәкьрьна,
 т'ө кәс хьлаз нәдьбу, ле бона
 хатьре ван бьжартийед кә Ви
 бьжартьнә, әв р'ож кьн кьрьнә.
²¹ Һьнге, һәгәр йәк шәр'а
 бежә: «Мәсиг ва йә ль вьр ә»,
 йан жи: «Ва йә дәра һан ә»,
 бауәр нәкьн. ²² Чьмки мәсиг
 у п'ехәмбәрәд дәрәw we дәрән.
 We нишан у к'әрәмәта бькьн,

* ^{13:14} Данийел 9:27; 11:31; 12:11.

һәгәр дәст ванва бе, ве бьжар-
тийа жи бьхальфиньн. ²³Ле хун
һаш жь хвә һәбьн! Мьн һәр
тышт пешда вәр'а гот.

Һатьна Көр'е Мервь

(*Мәтта 24:29-31;*

Луқа 21:25-28)

²⁴ Ле ван р'ожада, пәй we
тәнгасийер'а,

р'уйе р'ойе we бе гьртъне
у хиве р'онайа хвә нәдә,

²⁵ стәйрке жь э'змен бьк'әвьн,
у т'опед э'змана we жь р'ийед
хвә дәрән'»**.

²⁶ У һынге we бьбиньн, Кө-
р'е Мервь бь қәвата мәзын у
р'умәт э'врава те*. ²⁷Ви чахи
Әве мьлийак'әтед Хвә бышинә
у бьжартийед Хвә жь һәр чар
қолба бәрәв кә, жь п'әр'ед э'р-
де гьрти һ'әта п'әр'ед э'змен.

Дәрса дара һежире

(*Мәтта 24:32-35;*

Луқа 21:29-33)

²⁸ Жь дара һежире дәрсә-
ке һин бьн: Чахе кә ч'ьр-
лед we тәр' дьбьн у бәлгед we

дьбьшкьвьн, иди хун заньн
кә һавин незик ә. ²⁹Оса жи
гава хун бьбиньн кә әв йәк
дьқәвьмьн, бьзаньбьн кә Әв
незик ә, ль бәр шемике йә.
³⁰Эз р'аст вәр'а дьбежьм, әва
ньсла дәрбаз набә, һ'әта кә әв
һ'әму тышт нәқәвьмьн. ³¹Ә'рд
у э'змәне дәрбаз бьн, ле готъ-
нед Мьн т'ә шар дәрбаз набьн.

Р'ож у сьһ'әт нә ә'йан ә

(*Мәтта 24:36-44)*

³² Ле бона we р'оже у we сь-
һ'әте т'ә кәс ньзанә, нә мьл-
йак'әтед э'змен у нә жи Көр',
ле т'әне Бав. ³³Һаш жь хвә
һәбьн! Һ'ьшйар бьминьн!*
Чьмки хун ньзаньн к'әнге
вәхте пер'а бьгьһижә. ³⁴Әв
йәк мина мәрвьәки йә, кә мала
хвә дьһелә у дәрдьк'әвә р'е-
витийе. Бәри чуйине т'әмийа
мала хвә дьдә хөламед хвә,
шьхөле ван һәр кәси дьде у
ә'мьри сәр дәргәһван дькә, кә
һ'ьшйар бьминә. ³⁵Бона ве йәке
һ'ьшйар бьминьн, чьмки хун
ньзаньн малхе мале we к'әнге

* ^{13:25} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Қәватед э'змана we бьһ'әжьн».

** ^{13:25} Ишайа 13:10; 34:4; Йоел 2:10, 31; 3:15.

* ^{13:26} Данийел 7:13. (Бьхуньн: Ә'йанти 1:7.)

* ^{13:33} Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «У дәа бькьн».

бе, еваре йан ниве шэве, йан вэхте бангдана дика, йан сәре сьбәһе. ³⁶Нәбә кӧ ньшкева

Әв бе у вә хәведа бьгьрә. ³⁷Әз чь вәр'а дьбежым, һ'әмуйар'а дьбежым: Һ'ышйар бьминьн!»

Гьртын, хачкьрын^ф у р'абуна Иса

Шевьра кӧштьна Иса

(*Мәтта 26:1-5; Луқа 22:1-2;*

Йуһ'әнна 11:45-53)

14 ¹Ава дӧ р'ож шунда we Щәжьна^ф Дәрбазбуне у Щәжьна^ф Нане Шкәва бьбуя. Сәрәкед к'аһина у қанунзана мәшаләке дьгәр'ийан, кӧ ча-ва Иса дьзива бь фелбазийе бьгьрын, бькӧжын ²у дьготын: «Бра әв йәк шәжьнеда нибә, вәки шьмә'т р'анәбә сәр ньга».

Иса Бәйтанийеда

те р'ункьрне^ф

(*Мәтта 26:6-13;*

Йуһ'әнна 12:1-8)

³Гава Иса ль Бәйтанийае мала Шьмһ'уне к'отида, ль сәр сьфре р'уньшти бу, к'ӧлфәтәк һат, дәрданәкә^ф вейә алабастьрейи р'уне нардейи^ф сафи у гәләки бьһа һәбу. We әв шушә шкенанд у әв р'ун р'етә сәр сәре Иса.

⁴Һьнәкә вьр һерс к'әтын у һәвр'а дьготын: «Һ'әйфа ви

р'уни! Чьма әва зийана бу? ⁵Мә дькарьбу әв р'уна сесьд зиви зедәтър бьфьрота у бәлайи фәқира кьра». Бь ви авайи әв к'ӧлфәта р'әзил кьрын.

⁶Ле Иса гот: «Жь we к'ӧлфәте вәгәр'ын! Чьма хун хатьре we дьк'әвьн? Әве тыштәки қәнщ бона Мьн кьр. ⁷Фәқире һәр гав т'әви вә бьн. К'әнге хун бьхвазьн, хун дькарьн қәнщи-йе ванр'а бькьн. Ле Әзе һәр гав нав вәда нибьм. ⁸Чь жь дәсте we дьһат әве кьр. Әве пешда бәдәна Мьн дәфьнкь-рьнер'а^ф р'ун^ф кьр. ⁹Әз р'аст вәр'а дьбежым, дьнйаеда к'идәре әва Мьзгинийа бе даннасинкьрне, we кьрна ве к'ӧлфәте жи бона биранина we бе готьне».

Шьһуда нәмаийа^ф

Иса дькә

(*Мәтта 26:14-16; Луқа 22:3-6)*

¹⁰Һьнге Шьһудайе Исхәрийо-ти, йәки жь һәр донздәһа, чу шәм сәрәкед к'аһина, вәки Иса

бьдә дәсте ван. ¹¹ Ван жи гава
эв йәк бһист, ша бун у п'эрә
wir'a соз дан. У Шьһуда жь
һннгева мәшаләке дьгәр'ийа
кө чава Иса бьдә дәсте ван.

**Иса т'эви шагьрта шива
Щәжьна Дәрбазбуне дьхвә**
(*Мәтта 26:17-25; Луца 22:7-14,
21-23; Йуһ'әнна 13:21-30*)

¹² Р'ожа пешьнә Щәжьна На-
не Шкәвада кө бәрхе қорбана
Щәжьна Дәрбазбуне дьһатә
сәржекьрьне, шагьрта жь Иса
пырси: «Төль к'ө дьхвази Шива
Щәжьна Дәрбазбуне бьхви,
вәки әм һәр'ьн тәр'а һазьр
кьн?» ¹³ Иса дө шагьртед Хвә
шандьн у ванр'а гот: «Һәр'ьнә
бажер. Мәрвьәке р'асти вә бе,
щер'е аве ль сәр мьла. Пәй ви
һәр'ьнә we мала кө әв дьче ¹⁴ у
бежьнә хвәйе мале: «Дәрсдар
дьбежә: К'ане әв ода мевана,
йа кө Әзе теда т'эви шагьртед
Хвә шива Щәжьна Дәрбазбуне
бьхвьм?» ¹⁵ Һннге әве ль қате
жорьн одәкә мәзьнә һәвдаи
у һазьр нишани вә кә, ль we
дәре шиве бона мә һазьр кьн».
¹⁶ Шагьрта да сәр р'е чунә ба-
жер у чава кө ванар'а готьбу

өса жи дитьн у шива Щәжьна
Дәрбазбуне һазьр кьрьн.

¹⁷ Гава р'о чу ава, Иса т'эви
һәр донздәһа чу we дәре. ¹⁸ Чахе
ль сәр сьфре р'уньштьн у нане
хвә дьхварьн, Иса гот: «Әз
р'аст вәр'а дьбежьм, йәки жь
вә we нәмаийа^ф Мьн бькә, йе
кө т'эви Мьн нен дьхвә». ¹⁹ Әв
бәр хвә к'әтьн у дәстпекьрьн
йәк-йәк жь Ви пырсин: «Дьбә
кө әз ьм?» ²⁰ Әви ванр'а гот:
«Әв йәк нава вә һәр донздәһа-
да йә, йе кө пә'рийе хвә т'эви
Мьн т'аседа дькә. ²¹ Р'аст Көр'е
Мервь we өса һәр'ә чава кө бона
Ви һатийә һьвисаре. Ле вәй ль
ви мәрвье кө нәмаийа Көр'е
Мервь бькә! Wir'a he қәнщ бу
кө әв қәт дьне нәк'әта».

Шива Хөдан

(*Мәтта 26:26-30; Луца 22:14-23;
Корьнт'и I, 11:23-25*)

²² Гава вана һе нан дьхвар,
Иса нан һьлда шькьри да,
кәркьр да шагьрта у гот: «Һан
һьлдьн! Әва бәдәна Мьн ә».
²³ Пәйр'а к'ас һьлда шькьри
да у да ван. Һ'әмуя жи жь we
вәхвар. ²⁴ У ванр'а гот: «Әва
хуна Мьн ә бона пәймане^{ф*},

* ^{14:24} Нав һьнәк дәстньвисарада «пәймана ну» һәйә.

кӧ бона гӕлӕка те р'етьне. ²⁵Эз р'аст вӕр'а дьбежъм, иди Эз жь вьр шунда т'ӧ шар жь мӕйа ть-рийе вӕнахвъм, х'эта we р'ожа кӧ Эзе П'адшатийа Хвӕдеда жь йа ну вӕхвъм».

²⁶Паше вана зӕбурӕк^ф сть-ра, дӕрк'этын чунӧ ч'ийайе Зӕйт'уне.

**Иса дӕрһѳа инк'арийа
Пӕтруста дьбежӧ**

*(Матта 26:31-35; Луца
22:31-34; Йуһ'анна 13:36-38)*

²⁷У Иса ванр'а гот: «Һун х'ӕмуйе жи жь Мьн п'ышк бьн хӕр'ьн, чьмки ньвисар ӕ:

«Эзе ль шьвен хъм у пӕзе жи бӕла-бӕлайи бӧ»*.

²⁸Ле гава кӧ Эз жь мьрьне р'абъм, Эзе бӕри вӧ хӕр'ьмӧ Щӕлиле». ²⁹Пӕтрус жер'а гот: «Ӕгӕр х'ӕму жи жь Тӧ п'ышк бьн хӕр'ьн, ле ӕз на».

³⁰Иса хир'а гот: «Эз р'аст тӕр'а дьбежъм, хӧма ишӕв he бӕри кӧ дик дӧ шара банг дӧ, те се шара Мьн инк'ар ки». ³¹Ле Пӕтрус сӕр йа хвӧ дьма у дьгот: «Ӕгӕр ши бе, ӕзе т'ӕви Тӧ бь-мьръм жи, ле т'ӧ шар Тӧ инк'ар накъм!» Х'ӕмуяа жи аӕа дьгот.

**Иса ль Гетшӕманийе
дӧа дькӧ**

*(Матта 26:36-46;
Луца 22:39-46)*

³²Пӕй we йӕкер'а ӕв чунӧ ви щийе кӧ жер'а Гетшӕмани дьбежьн у Ӕви шагьртед Хвӧр'а гот: «Вьра р'унен, х'эта кӧ Эз дӧа бькъм». ³³Ви Пӕтрус, Ақуб у Йуһ'анна т'ӕви Хвӧ бьрьн у дӕстпекьр к'ӕсӕр к'ь-шанд у Хвӧда шӕшьти. ³⁴Ви ванр'а гот: «Дьле Мьн һақас дӕрд у к'ӕдӕр ӧ, мина бӕр мь-рьне. Вьра бьминьн у х'ышйар бьн». ³⁵Һьнӕки пешда чу, Хвӧ дӕвӕр'у авитӧ ӕрде у дӧа кьр, кӧ хӕгӕр мӕшал хӧбӧ, ӕва сь-х'эта сӕр Хир'а дӕрбаз бӧ. ³⁶У гот: «Абба^ф, Баво! Хӕр мӕшал жь дӕсте Тӧ те. Ӕве к'ӕсе жь Мьн дур хӧ. Ле бьра хвӧстьна Мьн нибӧ, ле йа Тӧ бӧ».

³⁷Паше хатӧ шӧм шагьрта, ӕв р'азайи дитьн у готӧ Пӕтрус: «Шьм'ун, тӧ р'азайи? Тӧ нь-карьбу кӧ сьх'ӕтӕке тӧ х'ышйар бьмайи? ³⁸Х'ышйар бьминьн у дӧа бькьн, вӧки хун нӕк'ӕвьнӧ нава щер'ьбандьне. Бӧле р'ӧһ' р'азии йӧ, ле бӧдӕн сьст ӧ».

* ^{14:27} Зӕкӕрийа 13:7.

³⁹ Диса чу дōа кър, хут әв хәбәр готън. ⁴⁰ У хат диса әв хәведа дитън, чъмки ч'ә'вед ван жь хәве вәнәдъбун. У нъзаньбун чь шаба Ви бьдана. ⁴¹ Щара сьсийа жи хат у ванр'а гот: «Һун һәла һе р'азайи нә у р'һ'әт дьбън? Бәс ә! Вәхт пер'а гъһишт. Ва йә Көр'е Мервь дьк'әвә дәсте гөнәк'ара. ⁴² Р'абьн әм һәр'ын. Ва йә әве кō нәмаийа Мьн дькә незик бу».

Гьртъна Иса

(*Мәтта 26:47-56; Луқа 22:47-53;*

Йуһ'әнна 18:3-12)

⁴³ Һәма һынге гава Ви һе хәбәр дьда, Щьһудайе кō йәк жь һәр донздәһа бу, хат. Әви т'әви хвә жь алийе сәрәкед к'аһина, қанунзана у р'успийада ә'лаләтәкә гьран анибу, бь дара у шура. ⁴⁴ Ава нәмаме Ви ә'шәрәт дабу ван у готъбу: «Әз к'ижани кō р'амусьм, Әв ә, Ви бьгьрн у бь фәсал бьбън». ⁴⁵ Һәма һынге жи Щьһуда хатә щәм Иса у гот: «Дәрсдар!*» у р'амуса. ⁴⁶ Вана дәст авитә Иса у Әв гьртън. ⁴⁷ Ле йәки жь

йед кō т'әви Ви сәкьни бун, шуре хвә к'ьшанд ль хōламе сәрәкк'аһин хьст у гōһе ви пәканд. ⁴⁸ Һынге Иса ванр'а гот: «Те бежи вә сәр қачахәкида гьртийә, кō һун бь дара у шура хатънә Мьн бьгьрн? ⁴⁹ Нә Әз һәр р'ож т'әви вә п'арьстгәһеда бум Мьн һун һин дькьрн, ле вә Әз нәдьгьртъм. Ле бона кō ньвисар бенә сери, әв йәк қәвьми». ⁵⁰ Һынге һ'әму шагьрта Әв һьшт у р'әвин. ⁵¹ Хортәк пәй Ви дьчу, п'арч'әки к'ьтане ль бәдәна вийә тә'зи п'еч'айи бу. Ә'лаләте әв гьрт, ⁵² ле ви әв к'ьтан һьшт у р'ут-тә'зи жь дәсте ван р'әви.

Иса ль бәр щьвина^ф гьрәгьра

(*Мәтта 26:57-68;*

Луқа 22:54-55, 63-71;

Йуһ'әнна 18:13-14, 19-24)

⁵³ Иса бьрнә шәм сәрәкк'аһин. Һ'әму сәрәкед к'аһина, р'успи у қанунзан вьр щьвийан. ⁵⁴ Пәтрис дурва п'е-п'е пәй Ви чу, һ'әта к'әтә һ'әвша сәрәкк'аһин. Вьр т'әви нобәдара ль бәр егьр р'уньшт

* 14:45 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Р'абби». «Р'абби» бь зьмане арами те фә'мкьрьне: «Дәрсдар».

у хвә гәрм дькър. ⁵⁵ Сәрәкед к'аһина у т'эмамия шьвина^ф гьрәгыра жи ль шә'дәтикә мь-қабыли Иса дьгәр'ийан, вәки Ви бькөжьн, ле нә дьдитьн. ⁵⁶ Гәләка мьқабыли Ви шә'дә-тияа дәрәв дьда, ле шә'дәтияа ван һәвдө нәдыгьрт. ⁵⁷ Ёнгә һьнәк р'абун у мьқабыли Ви шә'дәтияа дәрәв дан у готьн: ⁵⁸ «Мә бьхист кә Ви мәрвьи гот: <Эзе ве п'арьстгәһа кә бь дәста натийә чекьрне һьлшиньм у се р'ожада п'арьстгәһәкә дьнә бе дәстлек'әтьн чекьм>». ⁵⁹ Ле шә'дәтияа ван жи һәвдө нә-дыгьрт. ⁶⁰ Ёнгә сәрәкк'аһин р'абу нава ванда сәкьни у жь Иса пьрси: «Бона ван шә'дә-тияа кә эвана мьқабыли Тә дьдьн Тө чьма шабәке нади?» ⁶¹ Ле Әви дәнге Хвә нәкър у т'ө шаб нәда. Сәрәкк'аһин^ф диса жь Ви пьрси у готе: «Тө йи Мәсйи, Көр'е Йе һежайи шькьрийе?» ⁶² Иса готе: «Эз ьм. У һуне Көр'е Мерьв ль к'еләка^ф Йе һәри Зор, ль мьле вийи р'асте р'уньшти у ль сәр ә'вред ә'змен те бьбиньн»*. ⁶³ Ёнгә сәрәкк'аһин к'ьнщед хвә қәлаштьн у гот: «Иди шә'дә

чи мәр'а нә? ⁶⁴ Вә бьхист Әви чава Хвәде бөһөрмәт кьр! Вәва чава хөйа дьбә?» Ё'әмуяа жи Әв нәһәқ кьрьн готьн, кә Әв йе кәштьне йә. ⁶⁵ Ёнгә һьнә-ка дәстпекьр т'уйи Ви кьрьн, р'уйе Ви ньхамтьн, данә бәр к'әлма у жер'а готьн: «Дә п'е-хәмбәртийе бькә!» Нобәдара жи Әв бьр у данә бәр шәмақа.

Пәтрус Иса инк'ар дькә

(Матта 26:69-75;

Луқа 22:56-62;

Йуһ'әнна 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Гава Пәтрус ль жере һ'әв-шеда бу, жь шарийед сәрәкк'а-һин йәк һатә вьр. ⁶⁷ Әве кә дит Пәтрус хвә ль бәр егыр гәрм дькә, ль ви ньһер'и у гот: «Тө жи т'әви әви ньсрәти^ф буйи, т'әви Иса». ⁶⁸ Ле әви инк'ар кьр у гот: «Эз ньзаньм у фә'м накьм кә тө чь дьбежи». Әв жь һ'әвше дәрк'әт чу сьвдәра ль бәр дәргәһ, дик банг да. ⁶⁹ Гава кә шарийе әв ль ве дәре дит, диса готә йед дор-бәра сәкь-ни бун: «Әва жи йәки жь ван ә». ⁷⁰ Ле әви диса инк'ар кьр. У хеләке шунда, йед кә вьр сәкьни бун, диса Пәтруср'а

* ^{14:62} Зәбур 110:1; Данийел 7:13.

готын: «Һәбә-т'өнәбә тө жи жь ван и, чьмки тө жь Щә-лиле йи у хәбәрдана тә жи тә дьфьрошә*». ⁷¹Ле Пәтрус дәст бь ньфьр'а кьр, сонд хвар у гот: «Эз Ви мәрви нас накьм, бона к'ижани хун дьбежьн». ⁷²Пер'а-пер'а дик шара дөда банг да. У Пәтрус әв готьна Иса кө мир'а готьбу ани бира хвә: «Бәри кө дик дө шара банг дә, те се шара Мьн инк'ар ки». Ль сәр ве йәке дәстпекьр гьрийа.

Иса ль бәр Пилато^ф

(*Мәтта 27:1-2, 11-14;*

Луца 23:1-5;

Йуһ'әнна 18:28-38)

15 ¹Сәре сьбәһе зу сәрәкед к'аһина т'әви р'успийа, қанунзана у т'әмамия шьвина гьрәгьрар'а шешьрин. Иса гьредан у бьрьн данә дәсте Пилато^ф. ²Пилато жь Ви пьрси у гот: «Тө йи П'адше шьһуйа?» Әви шаб да у гот: «Тә бь дәве хвә гот». ³Һьнге сәрәкед к'аһина гәләк тыштада авитьнә Ви. ⁴Пилато диса жь Ви пьрси у гот: «Тө қәт шабәке нади? Дина Хвә бьде, кө

чьқаси давежьнә Тә!» ⁵Ле Иса иди т'ө шаб нәда ви, һ'әта кө Пилато шаш ма.

Диванеда һ'өкөме көштыне ль сәр Иса дәрдьхьн

(*Мәтта 27:15-26;*

Луца 23:13-25;

Йуһ'әнна 18:39–19:16)

⁶Ава һәр Шәжьна Дәрбазбу-неда әдәте вәли бу, кө гьртики шьмә'тер'а бәр'дә, к'ижан кө ван бьхвәста. ⁷Гьртик кәле-да һәбу наве ви Барабас, кө т'әви р'абәрик'аред һәвалед хвә сәрһьлданеда мер көшт'ьбун. ⁸Ә'лаләт шьвийа у жь вәли хвәст кө әв ль анәгори ви әдәте хвә хвәстьна ван бькә. ⁹Пилато жи ванр'а гот: «Һун дьхвазьн вәки әз бона вә П'адше шьһуйа бәр'дьм?» ¹⁰Әви заньбу кө сәрәкед к'аһина жь дәст һ'әвсудийе Иса дабунә дәсте ви. ¹¹Ле сәрәкед к'аһина һе нав ә'лаләте дан, кө бьхвазьн вәки Барабас бона ван бе бәр'дане. ¹²Пилато диса жь ван пьрси у гот: «Ле әз иди Әви чава бькьм, йе кө хун жер'а П'адше шьһуйа

* 14:70 Нав дәстньвисаред һәрә қәншда әв йәк т'өнә: «У хәбәрдана тә жи тә дьфьрошә».

дъбежън?»¹³ Вана кърэ қир'ин у готън: «Ви хач^ф кә!»¹⁴ Пилато ванр'а гот: «Чъма? Эви чъ хъраби кърыйә?» Ле вана не дъкърэ қир'ин: «Ви хач кә!»¹⁵ Пилато хвәст кә э'лаләт р'ази къра, Барабас бона ван бәр'да. У Иса да бәр қамчийа у да дәсте ван, вәки бе хачкърне.

**Әскәр қәрфе хвә
ль Иса дъкын**

(*Мәтта 27:27-30;*
Йуһ'әнна 19:2-3)

¹⁶ Ёнгә әскәра Әв бәрә һн-дөр'е сәрайе, ава готи һ'әвша қәсыра вәли у һ'әму р'әфа әскәра ль сәр шъвандын.¹⁷ Чө-хәки ширк^ф ле кърн у т'ашәк жь стърийа вәгърти данә сери.¹⁸ Дәстпекърн сълав дане у готън: «Хвәш бә П'адше шъ-һуйа!»¹⁹ Пе қамиш^ф ль сәре Ви дъхъстън, т'уйи Ви дъкърн у ль сәр чока ль бәр Ви та дъбун.²⁰ Ле пәй қәрфкърнер'а, әв чөхе ширк же ехъстън, к'ънщед Ви ле кърн у бърнә дәрва кә Ви хач кын.

Хачкърна Иса

(*Мәтта 27:32-44; Луқа 23:26-43; Йуһ'әнна 19:17-27*)

²¹ Шьмһ'уне жь Курене, баве Скәндәр у Р'уфо шърр'а дәрбаз дьбу, кә жь к'әвшен дьһат. Әскәра п'ейи сәр ви кърн кә хаче Иса һьлдә.²² Иса бърнә ви шийе кә жер'а Голгота дь-готън, кә те фә'мкърне: «Шийе Қафа».²³ Шәрава зъмьр^{ф*} т'әвкърн дане кә вәхвә, ле Ви вәнәхвар.²⁴ Әв хач кърн, сәр к'ънщед Ви п'әшк авитън, к'а к'ер'а we чъ бьк'әвә, нава хвәда бәла кърн*.²⁵ У сьбәһе сьһ'әт нәһә бу, гава Әв хач кърн.²⁶ Ньвисара нәһәқийа Ви аһа ньвисар бу: «П'АД-ШЕ ШЪҺУЙА».²⁷ Т'әви Ви дө қачах жи хач кърн, йәк ль мьле Вийи р'асте, йе дьн ль мьле Вийи ч'әпе.²⁸ Бь ви авайи әв ньвисар һатә сери, йа кә дьбежә: «Әв т'әви зөлмк'ара һатә һ'әсабе*».²⁹ У әвед кә шърр'а дьчун-дьһатън, әв бәһөрмәт дъкърн, сәре хвә дьһ'әжандын у дьготъне:

* 15:23 Ёнгә «зьмьр» бәр ешева дьданә нәхвәш.

* 15:24 Зәбур 22:18.

* 15:28 Нав дәстньвисаред һәрә қәнщда р'еза 28-а т'өнә.

«Ҳейи! Нэ Тәйе п'арьстгәһ һылшанда у се р'ожада чекъра, ³⁰дә Хвә хьлаз кә, жь хач вәрә хваре!» ³¹Ӯса жи сәрәкед к'аһина т'әви қанунзана нав хвәда қәрфе хвә ле дькьрһн у дьготһн: «Хәлқ хьлаз кьр, ле Хвә нькарә хьлаз кә! ³²Дә бьра ньһа Мәсиһ, П'адше Израеле жь хаче бе хваре, вәки әм бьбинһн у бауәр бькьн». Йед т'әви Ви һатьбунә хачкьрһне жи тә'н ль Ви дьхьстһн.

Мьрһна Иса

(*Мәтта 27:45-56; Луқа*

23:44-49; Йуһ'әнна 19:28-30)

³³Нивро жь сьһ'әта донз-дәһа һ'әта сьһ'әта сьсийа, т'әмамия әрде бу тә'ри. ³⁴У сьһ'әта сьсийа Иса бьдәнгәки бьльнд кьрә қир'ин у гот: «Елойи, Елойи, лама сабахтани?» кә те фә'мкьрһне: «Хвәдейе Мьн, Хвәдейе Мьн, Тә чьма Әз һьштьм?»*

³⁵Әуе кә незик сәкьнибун, гава әв хәбәр бьһистһн, готһн: «Бьһьһер'һн, Әу гази Елийас дькә». ³⁶Жь ван йәк бәзи, луфька^ф бә'ре һьлда сьркеда

кьр, қамишәкива дани у дь-режи Ви кьр, кә вәхвә у гот: «Бьсәкьһн. Әм бьбинһн к'а Елийасе бе Ви бинә хваре».

³⁷Иса бь дәнгәки бьльнд кьрә қир'ин у р'өһ'е Хвә да. ³⁸Ви чахи п'әр'да п'арьстгәһе жь сери һ'әта бьни қәльши, бу дө тиша^ф. ³⁹Сәрсәде кә ль пешбәри Иса сәкьни бу, гава дит кә Иса чава р'өһ'е Хвә да*, гот: «Р'асти жи әва Мәрвьа Көр'е Хвәде бу!» ⁴⁰Ль уе дәрә к'өлфәт жи һәбун, кә дурва ль ве йәке дьһьһер'ин. Мәрйәма Мәждәлани, Мәрйәма дийа һәр дө бьра, Ақубе бьч'ук у Йусес у өса жи Сәлома нав ванда бун. ⁴¹Әвана һьнге, гава Иса ль Щәлиле бу, пәй Ви дьчун у жер'а хьзмәтк'ари дькьрһн. Пештьри ван, гәләк к'өлфәтед дьн жи ьр һәбун, кә т'әви Иса һатьбунә Оршәлиме.

Дәфьнкьрһна Иса

(*Мәтта 27:57-61; Луқа*

23:50-56; Йуһ'әнна 19:38-42)

⁴²Әв йәк р'ожа^ф т'ьвдарәк-кьрһне бу, ава готи р'ожа бәри

* 15:34 Зәбур 22:1.

* 15:39 Нав һьнәк дәстһьвисарада аһа йә: «кьрә қар'ин у р'өһ'е Хвә да».

шәмийе. Бәре еваре ⁴³Усьве^ф Аримәтйайи һат, әв йәки хвәйиқәдър у әндәме шь-вина гьрәгыра бу. Әв хвәха жи ль һивийа П'адшатија Хвәде бу. Ви төрөш кьр, чу шәм Пилато, шьнйазе Иса же хвәст. ⁴⁴Пилато бьһист кө Иса иди мьрийә, ә'щөб-майи ма. Гази сәрсәд^ф кьр у же пьрси: «Р'аст ә кө Әв өса зу мьрийә?» ⁴⁵Гава әв жь сәрсәд ә'сәйи пе һ'әсийа, шьнйаз да Усьв. ⁴⁶Ви қәдәке к'ътани к'ьр'и, шьнйаз ани хваре, пе к'әфән^ф кьр, т'ьр-бәкеда дани, йа кө қәйеда к'олайи бу. Кәвьрәк һол кьрә бәр дәре т'ьрбе. ⁴⁷Мәрийәма Мәждәлани у Мәрийәма дийа Йусес дитьн кө әв ль к'ө дәре һатә дәфьнкьрне.

Иса жь мьрне р'адьбә

(Матта 28:1-8; Лука 24:1-12;

Йуһ'әнна 20:1-10)

16 ¹Пәй р'ожа шәмийер'а Мәрийәма Мәждәлани, Мәрийәма дийа Ақуб у Сәлома чун бьһарәт^ф к'ьр'ин, вәки

һәр'ьн ль шьнйазе Иса дьн. ²Р'ожа һ'әфтийейә пешьн сәре сьбәһе зу, вәхте р'о дәрк'әт, әв чунә сәр т'ьрбе. ³Вана р'ева һәвр'а дьгот: «К'и we бона мә кәвьр жь бәр дәре т'ьрбе һол кә?» ⁴Чьмки кәвьр гәләки мәзьн бу. У гава кө ль жоре ньһер'ин, дина хвә дане, кө кәвьр жь бәр һол кьри йә. ⁵У чахе чунә һьндөр'е т'ьрбе, дина хвә дане, хортәки чөхе сьпи вәргьрти we ль алийе р'асте р'уньшти йә. К'өлфәт гәләк зәндәгьрти ман. ⁶Ле өви ванр'а гот: «Зәндәгьрти нәминын! һун ль ви Исайе Ньсрәте дьгәр'ьн, Йе кө һатә хачкьрне. Әв жь мьрне р'абуй! Әв нә ль вьр ә. Ва йә әв щийе кө Әв ле да-нибу. ⁷Дә ньһа һәр'ьн бежьнә шагьртед Ви у Пәтрус, кө Әве бәри вә һәр'ә Щәлиле. Ль вьр һуне Ви бьбиньн, чава кө Әви вәр'а готийә». ⁸Әв к'өлфәт жь т'ьрбе дәрк'әтьн р'әвин, чьмки р'ьсәсе әв гьртьбун у дьләрзьин. Кәсир'а жи тыш-тәк нәготьн, чьмки сәве ль ван гьртьбу.

* ^{16:9} Нав һьнәк дәстньвисар у вәлгәр'андьнед кәвьнда жь р'еза 9-а һ'әта йа 20-и т'өнәйә.

Иса Хвэ нишани
Мэрийэма Мэждэлани дькэ

(Матта 28:9-10;

Йуһ'анна 20:11-18)

⁹ Гава Иса р'ожа һ'эфтийейэ пешьн сьбәһе зу жь мьрьне р'абу, Ви пешийе Хвэ нишани Мэрийэма Мэждэлани кър, йа кӧ һ'эфт шьн же дәрхьстьбу*. ¹⁰ Әһе жи чу әһ йәк гиһандә әһед кӧ т'әви Иса гәр'ийабун, кӧ шин дькърн у дьгърийан. ¹¹ Ле гава вана бьһист кӧ Иса сах ә у Хвэ нишани Мэрийэме кърыйә, бавәр нәкърн.

Иса Хвэ нишани
дӧ шагъртед Хвэ дькэ

(Лука 24:13-35)

¹² Пәй ван йәкар'а Әһи Хвэ дьлқәки дьнда нишани жь ван дӧда кър, йед кӧ дьчунә к'әвшен. ¹³ Әһана жи чун әһ хәбәр гиһандьнә йед майин. Ле готьна ван жи бавәр нәкърн.

Иса Хвэ нишани
йанздәһ шагърта дькэ

(Матта 28:16-20; Лука 24:36-49;

Йуһ'анна 20:19-23;

К'аред Шандийа 1:6-8)

¹⁴ Пәй ве йәкер'а Иса Хвэ нишани йанздәһа кър, гава

әһ ль сәр сьфре р'уньшт'ь-бун. Әһи ль ван һьлат бо-на нәбавәри у сәрһ'ьшкийа ван, чьмки вана йед кӧ Әһ жь мьрьне р'абуйи дитьбун бавәр нәкърн. ¹⁵ У ванр'а гот: «Һәр'ьнә һәр чар алийед дьһийәе у Мьзгинийе бьднә һәр мәрвьи. ¹⁶ Әһе кӧ бавәр бькә у бе ньхӧмандьне һе хь-лаз бә, ле әһе кӧ бавәр нәкә диһана һи һе бьбә. ¹⁷ Әһе кӧ бавәр дькьн, әһ нишане ванр'а дийар бьн: Бь һаве Мьн һе шьна дәрхьн, бь зьманед һу һе хәбәр дьн, ¹⁸ һе мәр'ра бь дәһте хвә бьгърн у һәгәр әһ тыштәки жәр'р жи вәхьһн, т'ӧ зьраре ль ван нәбә. Әһе дәһтед хвә дайһньнә сәр нә-хвәһа у нәхвәһе қәнщ бьн».

Жорһьлатьна Иса

(Лука 24:50-53;

К'аред Шандийа 1:9-11)

¹⁹ Аһа Хӧдан Иса пәй һе хәбәрдана т'әви ванр'а һьлк'ь-шийа ә'змен у ль мьле Хвәдейи р'асте р'уньшт. ²⁰ Шагърт жи чун, ль һәр шийи данһасин кърн. Хӧдан пыштоване ван бу у бь ван нишана хәбәра Хвә дьда избаткърне, к'иһанед кӧ бь дәһте ван дьбун.

МЪЗГИНИЙА ЛЬ ГОРА ЛУҚА

Пешготын

Луқа йәки йунани дохтор (һ'әким) у дирокзан (т'арихзан) бу. Әви т'әви Павлос гәләки р'әвити кьрийә (Фьлимон 24; Колоси 4:14; Тимот'ейо II, 4:11) у нава шьхөле шандитийа^ф Павлосда жи гәләки алик'арийа ви кьрийә.

Бь фькьра гәләк занә әвә Мьзгинийа^ф незики сала 80-и натийә ньвисаре, щики нәә'йан жь Фьльстине дәр.

Дәстпебуна к'ьтебеда дәрһәқа буйина Йүһ'әннайе^ф ньхөмдар^ф, мьзгинийа буйина Иса^ф у шькьрдайна чөнд мәрвада^ф ньвисар ә, к'ижана һатьна Исайә жь Хвәдеда дьданә к'ьфше. Ве Мьзгинийеда бона ә'мьре Иса һе гәләки дьбежә, жь буйина Йүһ'әннайе ньхөмдар гьрти һ'әта жь нав мьрийа р'абуна Иса. Луқа хвәстийә дәрһәқа ә'мьре Исада бь һур-гыли бьньвисә. Пәй мьрн-р'абуна бир'а Луқа дәрһәқа бәлабуна Мьзгинийеда к'ьтеба «К'аред Шандийа» ньвисийә.

«Мьзгинийа ль гора Луқа» ә'йан дькә кә Иса чава Хьлазкьре^ф создайи бона Израеле^ф жь Хвәдеда шанди йә у өса жи Хьлазкьре һ'әму мәрва йә. Әвә Мьзгинийа бь тьһәрәки башқә һ'ьзкьрна Хвәде дьдә к'ьфше, илаһи^ф һьндава мәрвьед шкәстида. Гәләка наве ве мьзгинийе данийә: «Мьзгинийа бона гөнәк'ара^ф, шкәстийа, бәләнгаза, бехвәйа, жьнәбийа у хәриба».

Ве Мьзгинийеда фькьра «шабун у шькьрдаине» жи һәйә, илаһи сәрийед пешьнда, кә ль сәр ә'ламкьрна һатьна Иса дьньвисә. Чөнд к'өламед шькьрдаине жи вьра һәнә у хвәденаса гәләк қөр'нада бь ван к'өлама һ'әбандьна хвә дәрбаз кьрнә. Мәсәлә, к'өлама мьляк'әта^ф (2:14), йа Мәрийәме^ф (1:46-55), йа Зәкәрийа (1:68-79) у йа Шьмһ'ун (2:29-32). Хьлазийа к'ьтебеда жи нета шабуне к'ьфш дьбә, ль к'ө Иса дьчә ә'змен у йед ль пәй Иса п'арьстгәһеда^ф дьщьвьн, шькьрийа хвә дьдьнә Хвәде (24:52-53).

Һьнәк п'аред бәрбьч'ә'в жи әв ын, кӧ чәнд сәрһати у мәсәлә т'әне ве мьзгинийеда һәнә. Ава мәсәлә: К'олама мьлайк'әта, дәма буйина Иса, һазьрийа шьвана, Исайе донздәһ сали п'арьстгәһеда, мәсәлә «кӧр'е ондабуйи у бьре ви», т'обәкьрьна^ф қачахәки сәр хаче^ф у тыштед майин.

Сәрәщәма фькьра к'ьгебе

Пешготьна Луқа (1:1-4)

Буйина Йуһ'әннайе нхӧмдар, буйина Иса у зар'отийа ван (1:5–2:52)

Қӧльхе Йуһ'әннайе нхӧмдар (3:1-20)

Нхӧмандьн^ф у щер'ьбандьна^ф Иса (3:21–4:13)

Даннасини у шьхӧлед Исайә ль Шәлиледа^ф (4:14–9:50)

Р'ийа Исайә жь Шәлиле һ'әта Оршәлиме^ф (9:51–19:27)

Һ'әфтийа Исайә хьлазийе ль Оршәлиме у дор-бәред веда (19:28–23:56)

Р'абунa Исайә жь мьрьне, хӧйабунa Ви шагьртава^ф у жор-һьлатьна Ви (24:1-53)

Пешготьна Луқа Т'ейофилор'а

1 Т'ейофилоие хвәйиқәдър, ньһа гәләка дәстпекьрийә сәрһатийа ван тыштед нава мәда буйи ӧса р'ез кьн, ²чава әвед кӧ пешийе бь ч'ә'ве хвә дитьбун у әв Мьзгини^ф бәла дькьрьн, мәр'а готьн. ³Әз жи чава йәки һе зува р'аст пәй ван һ'әму тышта дьчум, мьн р'е тер'а дит кӧ бь һур-гьли тәр'а бьнь-висьм, ⁴вәки тӧ р'астийа ван тыштед кӧ һин буйи, бьзаньби.

Мьзгинийа мьлайк'әт^ф бона буйина Йуһ'әннайе^ф нхӧмдар^ф

⁵Чахе һеродәс п'адшайе Щь-һустанә^ф бу, к'аһинәк^ф жь бәрәка Әбийа һәбу, наве ви Зәкәрийа бу. Жьна ви жи жь ә'сьле һарун^ф бу, наве ве Елизабет. ⁶Әвана һәр дӧ жи ль бәр Хвәде р'аст бун у нав һ'әму т'әми у қанунед Хӧданда^ф беқӧсур дьчун. ⁷Ле зар'ед ван т'ӧнәбун, чьмки Елизабете зар' нәданин у һәр дӧйа жи ә'мьре хвә дәр-баз кьрьбун.

8 Аwa чaхе Зэкэрийя дора бэрэка хwэдa хьзмэтк'арийя к'ахинтийе ль бэр Хwэде дькър, 9 бь э'дэте к'ахинтийеда п'эшк вир'а к'эт, кô хэр'э п'арьстгэһа^ф Хôдан, бьхуре^ф бьшэwьтинэ. 10 У дэма шэwьтандьна бьхуре, т'эмаийя шьмэ'те дэрва дôа дькър. 11 Ынге мьляк'эте^ф Хôдан вива хôйа бу у алийе р'астева к'елэка^ф горигэһа^ф бьхуре сэкьни. 12 Чaхе Зэкэрийя дит, т'эвиһэв бу у saw к'этэ сэр ви. 13 Ле мьляк'эт вир'а гот: «Зэкэрийя, нэтьрсэ! Дôа тэ һатэ бьһистьне, к'ôлфэта^ф тэ Елизабете тэр'а кôр'эки бинэ у те наве ви Йуһ'энна^ф дайни. 14 Эве тэр'а бьбэ эшq у шайи у гэлэке бь буйина ви ша бьн. 15 Чьмки эве ль бэр Хôдан мэзын бэ. Т'ô шар гэрэке шэрав-араqе вэнэхwэ*. У не зьке дийа хwэдa, we бь Р'ôһ'е^ф Пироз т'ьжи бэ.

16 We жь зар'ед Исраеле^ф гэлэка бэрбь Хôдан Хwэдеие ван вэгэр'инэ. 17 Эве бь р'ôһ' у qəwата Ел-йас^ф п'ехэмбэр^ф пешийа Хôданва хэр'э*, we дьле бава сэр зар'ада у нэельма бэрбь фэ'мдарийа р'аста вэгэр'инэ, wэки шьмэ'тэке бона Хôдан һазьр кэ». 18 Зэкэрийя мьляк'этр'а гот: «Эзе ве йэке чawa бьзаньбьм? Эз кал ьм у к'ôлфэта мьн жи э'мьре хwэ иди дэрбаз кьрийэ»*. 19 Мьляк'эт^ф ле вэгэр'анд у готе: «Эз Щьбрайил ьм, кô ль бэр Хwэде дьсэкьньм. У эз һатьмэ шандьне, кô тэр'а бежьм у ве мьзгинийе бьдьмэ тэ*. 20 Ва те лал би у нькарьби хэбэр ди, һ'эта we р'ожа кô эв тышт бенэ сери,

* 1:15 Эва зар'а, awa готи Йуһ'эннайе^ф ньхôмдар^ф йэки «нэзир^ф» дьһа-тэ һ'эсабе. Бона шур'э-шур'э qəйдэ-qанунед нэзир Жьмар 6:1-21-да бьхуньн.

* 1:17 Малахи 4:5-6.

* 1:18 Дэстпобун 18:11.

* 1:19 Данийел 8:16; 9:21.

чъмки тә әв готънед мьн
 баәәр нәкърън,
 кӧ we wәхте хwәда бенә
 сери».

²¹ Н'әта һннге шьмә'т нивийа
 Зәкәрийа бу у ә'щебмайи дьман,
 кӧ әв п'арьстгәһеда дәрәнги
 дьк'әт. ²² У чахе әв дәрк'әтә
 дәрва, иди нькарьбу ванар'а
 хәбәр да. Вана шьк бър, кӧ
 п'арьстгәһеда тышт һатийә ль
 бәр ч'ә'ва. У әви бь нишана
 ванар'а хәбәр дьда у лал ма.
²³ Гава р'ожед хьзмәткъръна
 ви хьлаз бун, чу мала хwә.
²⁴ Пәй ван р'ожар'а, к'ӧлфәта
 ви, Елизабет һ'әмлә дәрк'әт,
 пенщ мәһа әве хwә вәдышарт
 у дьгот: ²⁵ «Әв чь йәк бу ван
 р'ожада Хӧдан бона мьн кър,
 һ'әле мьнда ньһер'и у қара мьн
 жь нав мәрьва^ф да һьлдане».

Мьзгинийа мьляк'әт бона буйина Иса^ф

²⁶ Мәһа шәшада Хwәде мьляк'
 к'әт^ф Щьбрайил шандә бажарә-
 ки Щәлиле^ф кӧ навә ви Ньсрәт
 бу, ²⁷ шәм қизәкә бьк'ър^ф, йа
 кӧ мәрьвәки бь навә Усьве^ф
 мала^ф Давьдр'а^ф нишанкър
 бу. Навә қизьке Мәрийәм^ф бу.

²⁸ Мьляк'әт weва хӧйа бу у готе:
 «Сьлав ль тә қизька к'әрәм^ф ле
 буйийе, Хӧдан т'әви тә йә*».

²⁹ Әwa сәр готъна ви т'әвиһәв
 бу у фькър: «Гәло әв чь сьлав
 ә?» ³⁰ У мьляк'әт жер'а гот:
 «Мәрийәм, нәтырсә! Чъмки тә
 к'әрәм жь Хwәде станд. ³¹ Ва те
 һ'әмлә дәрәйи Кӧр'әки бини
 у навә Ви Иса^ф дайни.

³² Әwe мәзын бә у Кӧр'е Йе
 һәри Жорън we бе готъне.
 У Хӧдан Хwәде we т'әхте
 баве Ви Давьд бьдә Ви.

³³ Әwe һ'әта-һ'әтайе п'адша-
 тийе сәр мала^ф Ақуб^ф бькә
 у хьлазийа П'адшатийа Ви
 we т'ӧнәбә».

³⁴ Мәрийәме мьляк'әтр'а гот:
 «Әв йәке чава бьбә, чъмки әз
 һәла һе қизьм?» ³⁵ Мьляк'әт ле
 вәгәр'анд у гот: «Р'ӧһ'е Пироз
 we бе сәр тә у қәwата Йе һәри
 Жорън we сәр тә бькә си. Бона
 ве йәке әв Пирозе кӧ we жь тә
 бьбә, әв Кӧр'е^ф Хwәде we бе
 готъне. ³⁶ Ва йә омьда тә Ели-
 забет жи, йа кӧ безӧр'әт дьһатә
 готъне, we мәзынайийа хwәда
 әва мәһа шәша йә кӧр'әкида
 һ'әмлә йә. ³⁷ Чъмки шәм Хwәде
 тыштәки нәбуйине т'ӧнә». ³⁸ Ви

* 1:28 Нав һннәк дәстньвисарада аһа йә: «Тӧ нав к'ӧлфәтада бьмбарәк и».

чахи Мәрийәме гот: «Эз шарийа Хөдан ым. Бьра анәгори готына тә бона мьн бьбә». У мьляк'әт жь шәм we чу.

**Мәрийәм сәрики
Елизабете дьхә**

³⁹Ван р'ожада Мәрийәм р'абу ләз чу алийе ч'ийа, бажарәки Шьһуда^ф. ⁴⁰Әв к'әтә мала Зәкәрийа у сылав да Елизабете. ⁴¹Гава Елизабете сылава Мәрийәме бьһист, зар'ок зьке веда лвийа. Елизабет Р'өһ'е Пирозва т'ьжи бу ⁴²у бь дән-гәки бьльнд кьрә гази гот: «Тө нав к'өлфәтада бьмбарәк и у бәре зьке тәда жи бьмбарәк ә. ⁴³Әв чь бәхтәварик ә кә дийа Хөдане мьн сәр мьнда hat? ⁴⁴Гава дәнге сылава тә к'әтә гөһе мьн, зар'ок зьке мьнда жь шабуна лист. ⁴⁵Хвәзи ль we, кә готына Хөдан бавәр дькә, кә чь жер'а натийә готыне, we бе сери». ⁴⁶Мәрийәме гот*:

«Нәфса мьн пәсьне Хөдан дьдә

⁴⁷ у р'өһ'е мьн бь Хвәде Хь-лазкьре^ф мьн ша дьбә,

⁴⁸ чьмки Әви бәре Хвә мь-луктийа шарийа Хвәда кьр.

Ва жь вьр шунда һ'әму нь-сьле^ф хвәзийа хвәль мьн биньн,

⁴⁹ чьмки Хвәдейе Зор бона мьн тыштед п'ьр' мәзьн кьрын.

Наве Wi пироз ә.

⁵⁰ Р'ә'ма Wi қьр'нә-қьр'нә ль сәр ван ә, йед кә жь Wi дьтьрсьн.

⁵¹ Қәвата дәсте Хвә Әви да к'ьфше у йед кә дьле^ф хвәда к'ө-бар-бабах ын бәла-бәлайи кьрын.

⁵² Йед қәват жь к'өрсийа анин хваре у йед мьлук бьльнд кьрын*.

⁵³ Йед бьр'чи бь тыштед қәнш т'ер кьрын у йед дәвләти дәствала вә-р'екьрын.

⁵⁴ Р'ә'ма Хвә ани бира Хвә, али хөламе Хвә, Израел кьр,

⁵⁵ чава кал-бавед мә, Бьраһим^ф у зөр'әта wir'а бона һ'ә-та-һ'әтайе созе Хвә дабу»*.

* 1:46-55 П'адшати I, 2:1-10.

* 1:52 Ибо 5:11; 12:19.

* 1:55 Миха 7:20; Дәстпобун 17:7.

⁵⁶ Мәрйәм вәкә се мәһа щәм Елизабете ма, паше вәгәр'ийа мала хвә.

Буйина Йуһ'әннайе нхөмдар

⁵⁷ Ава дәма вәльдандьна Елизабете пер'а гһишт, көр'әк жер'а бу. ⁵⁸ Һәвал-һогьред we бһистьн кө Хөдан р'ә'ма хвәйә мәзын бона we кьрийә, т'әви we ша дьбун.

⁵⁹ Р'ожа һ'әйштада һатьн кө көр'әк сьнәт^ф кьн у наве баве ви Зәкәрийа ле кьн. ⁶⁰ Ле дийа ви гот: «На, наве ви гәрәке Йуһ'әнна бә». ⁶¹ Wer'а готьн: «Нава мәрвьед тәда бь ви нави кәсәк т'өнә». ⁶² Һьнге вана бь нишана жь баве ви пьрсин кө чь нави дьхвазә ви кә. ⁶³ Әви жи т'әхтәк хвәст у ль сәр ньвиси: «Наве ви Йуһ'әнна йә». Һ'әму ә'щәбмайи ман. ⁶⁴ Дәстхвәда зар-зьмане^ф ви вәбу, хәбәр да, шькьри да Хвәде. ⁶⁵ Тьрсе һ'әму щинаред ван гьрт у т'әмамайи ч'ийайед Щьһустанеда бона ве йәке дьһатә готьне. ⁶⁶ Һ'әму-

йед кө дьбһистьн, бира хвәда хвәй дькьрьн, дьготьн: «Гәло әв көр'әке бьбә чь?» Чьмки дәсте Хөдан пер'а бу.

П'ехәмбәртия^ф Зәкәрийа

⁶⁷ Баве ви Зәкәрийа бь Р'өн'е Пироз т'ьжи бу, п'ехәмбәрти кьр у гот:

⁶⁸ «Шькьр жь Хөдан Хвәдейе Исраелер'а кө сәрик да щьмә'та Хвә у азайи жер'а ани*.

⁶⁹ Жь мала хөламе Хвә Давьд бона мә Хьлазкьрәки^ф зор* р'акьр,

⁷⁰ чава Әви һе бәрәда бь дәве п'ехәмбәред Хвәйә пироз^ф готийә,

⁷¹ кө әм жь дьжмьнед хвә у дәсте һ'әму хернәхвазә^ф хьлаз бьн*,

⁷² р'ә'ме кал-бавед мә бькә, пәймана^ф Хвәйә пироз

⁷³ у we сонда кө баве мә Бьраһимр'а хвар бир бинә*,

⁷⁴ вәки жь дәсте дьжмьна азабуийи,

* 1:68 Зәбур 41:13; 111:9.

* 1:69 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Стьруки хьлазкьрьне». Стьру гәләк щара чава нишана қәватә йә.

* 1:71 Зәбур 106:10.

* 1:73 Зәбур 106:45-46; Зәбур 105:8-9; Дәстпәбун 17:7.

эм бькарьбьн бе тьрс у хоф,
 75 һ'эму р'ожд э'мьре хвәда,
 р'аст у һ'әлал Ви бьһ'әби-
 ньн.

76 Тө, ло көр'ько, те п'ехәмбә-
 ре Йе һәри Жорьн бейи
 готьне,

те пешийа Хөданва һәр'и,
 вәки р'ийа Ви назьр ки*

77 у занәбуна азайийе бьди
 щьмә'та Ви

бь бахшандьна гөнед ван.

78 Жь р'эм у һ'өба Хвәдейе мә
 чава жорда р'о кө дәрте, өса
 we сәрики бьдә мә,

79 вәки йед кө тә'ристанийе
 у бьн сийа мьрьнеда ль-
 миньн р'онайи кө
 у ньгед мә дайнә сәр р'ийа
 ә'дльайийе»*.

80 Көр'ьк мәзын дьбу у бь
 р'өһ' қәват дьгьрт у һ'әта р'о-
 жа Исраелева хөйа бу жи ль
 бәр'ийе^ф дьма.

Буйина Иса

(Матта 1:18-25)

2 ¹Ван р'ожада жь Аугустойе
 Қәйсәр^ф ә'мьр дәрк'әт, кө
 һ'эму мәрьвед Императорийа

Р'омайе бенә навньвисаре. ²Әв
 навньвисара пешьн һена Курен-
 йойе вәлийе^ф Сурйайеда һатә
 кьрьне. ³Һ'эму дьчунә бажаре
 хвә, кө һәр кәс наве хвә бьдә
 ньвисаре. ⁴Усвь жи жь бажаре
 Ньсрәта Щәлиле р'әбу һәвраз
 чу Щьһустане, бажаре^ф буйина
 Давьд, кө жер'а Бәйтләһ'м^ф
 дьготьн, чьмки әв жь мал у
 қәбила Давьд бу. ⁵Әв чу кө
 т'әви Мәрийәма дәргистийа хвә
 бьк'әвә навньвисаре. Мәрийәм
 жи һ'әмлә бу. ⁶Чахе әвана ль
 Бәйтләһ'ме бун, р'ожа вәль-
 дандьна we пер'а гьһишт ⁷у
 көр'е хвәйи Ньхөри ани, Әв
 п'еч'әкеда п'еч'а у афьр'да да-
 ни, чьмки меванханеда бона
 ван ши т'өнәбу.

Мьляк'әт у шьван

⁸Ль вьр холе шьван һәбун,
 кө we шәве хвәйитийа кәрийе
 пәзед хвә дькьрьн. ⁹Мьляк-
 к'әте Хөдан ванва хөйа бу у
 р'умәта Хөдан дора ван шәwқ
 да, әв гәләки тьрсийан. ¹⁰Ле
 мьляк'әт ванар'а гот: «Нә-
 тьрьсн! Ва йә өз Мьзгинийа
 шабунәкә мәзын дьдьмә вә,

* ^{1:76} Ишайа 40:3; Малахи 3:1.

* ^{1:79} Малахи 4:2; Ишайа 9:2; 58:8; 60:1-2.

кө we бона т'эмамайя мь-
лэт бә. ¹¹ Иро wәр'а бажаре^ф
Дауьдда Хьлазкьрәк^ф бу, әв
Мәсиһ^ф Хөдан ә. ¹² Әва wәр'а
бьбә нишан: һуне зар'окәке
п'еч'әкеда п'еч'айи афьр'да
бьбиньн». ¹³ Ньшкева т'әви wi
ордикә мьлайк'әтед ә'зманайә
мәзын к'ьфш бу, пәсьне Хwәде
дьдан у дьготьн:

¹⁴ «Шькьр Хwәдейе һәри Жо-
рьнр'а,
ә'дълайи сәр дьне ван мә-
рвар'а,
жь к'ижана Хwәде р'азииә*».

¹⁵ Гава мьлайк'әт жь ван дур
к'әтын һылатьнә ә'змен, шь-
вана һәвр'а гот: «Дә wәрьн әм
һәр'ьнә Бәйтләһ'ме, әв тыште
буйи, кө Хөдан әм пе һ'әсан-
дьн, бьбиньн».

¹⁶ У бь ләз һатьн, Мәрийәм,
Усьв у Зар'а афьр'да р'азайи
дитьн. ¹⁷ Гава Әв дитьн, чь
кө бона Көр'ьк ванр'а һатьбу
ә'ламкьрьне, готьн. ¹⁸ Һәр кәсе
кө жь шьвана әв тышт дьбьһис-
тьн, зәндәгьрти^ф дьман. ¹⁹ Ле

Мәрийәме әв һ'әму тышт дьле
хwәда хwәй дькьрьн у ль сәр
ван дьфькьри. ²⁰ Шьван вәгә-
р'ийан, бона тыштед бьһисти
у дити пәсьн у шькьри дьданә
Хwәде. Әв һ'әму өса бун чава
ванар'а һатьбу готьне.

Навданина Иса

²¹ Р'ожа һ'әйшта гава көр'ьк
сьнәт кьрьн, наве Wi Иса^ф
данин, чава кө һе бәри һ'әм-
ләбуна де, мьлайк'әт бона ве
йәке готьбу.

Иса дьбьнә п'арьстгәһе, кө п'ешк'еши^ф Хwәде кьн

²² Чахе анәгори Qануна^ф
Муса^ф р'ожед пақьжбуна ван
т'әмам бун, көр'ьк бьрьнә Ор-
шәлиме^ф, кө Wi п'ешк'еши
Хөдан кьн*, ²³ чава кө Qануна
Хөданда ньвисар ә: «Һәр ньхө-
рики нерин кө бәт'ьне вәдькә,
нәдье^ф Хөдан бә»* ²⁴ у ль гора
готьна Qануна Хөдан: «Шотәк
фатьмок^ф йан жи дө шушукед
кәвотка»* һ'әди^ф бе дайине.

* 2:14 Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Ль сәр дьне ә'дълайи, нав
мәрвада хwәшити».

* 2:22 Qануна К'аһинтийе 12:3, 6.

* 2:23 Дәрк'әтын 13:2, 12, 15.

* 2:24 Qануна К'аһинтийе 12:8.

25 Ынге мәрвәк Оршәли-меда һәбу, наве ви Шьмһ'ун бу. Әв мәрвәки р'аст, хвәде-хоф у ль нивийа бәрдьлийа^{ф*} Израеле бу. Р'өһ'е Пироз жи ль сәр ви бу 26 у wir'a готьбу: «Һ'әта кө тө Мәсиһе Хөдан нәбини, намьри». 27 Ынге әв бь р'ебәрийа Р'өһ' һатә п'арьстгәһе. Чахе де у баве-ва Исайе быч'ук анин кө ль гора ә'дәте Qануне бона Ви быкьн, 28 Шьмһ'ун Көр'ьк һьлда да һ'әмеза хвә, шыкьри да Хвәде у гот:

29 «Йа Хвәйи, ньһа ль гора созе Хвә
бы хер у сыламәт бәрдәстийе
Хвә бәр'дә.

30 Чьмки ч'ә'ве мьн азакьрьна
Тә дит,

31 йа кө Тә бәр ч'ә'ве һ'әму
мьләта һазьр кьрийә*,

32 кө бьбә р'онаийа бәр ч'ә'ве
нәшьһуйа^ф
у қәдър-һөрмәт^ф щьмә'та
Тә Израелр'а»*.

33 Де у баве Ви сәр тыштед кө Шьмһ'ун бона Ви дьготьн, зәндәгьрти мабун. 34 Шьм-һ'ун дөа ван кьр у дийа Ви Мәрийәмер'а гот: «Бьбьһен, Әва әви к'ьфшкьри йә, Йе кө we Израеледа бьбә сәбә-бе к'әтьн-р'абуна гәләка, өса жи бьбә нишанәк, кө гәләке мьқабьли Ви р'абьн 35 у бь ви авайи фькьред гәләк дьла we ә'йан бьн. У дьле тәр'а жи мина тирәке we дәрбаз бә».

36 Ль вьр жь р'ьк'ьнйата Ашер, қизәкә Фановелә п'ехәмбәр һәбу, наве we Һана. Әwe гә-ләк ә'мыр дәрбаз кьрьбу, пәй қизтийа хвәр'а һ'әфт сала шәм мере хвә мабу. 37 Әв жьнәби-кә һ'әйште чар сали бу* у жь п'арьстгәһе дур нәдьк'әт, шәв у р'ож бь дөа у р'ожийа^ф Хвәде дьһ'әбанд. 38 Әва жи we дәме һат, шыкьри да Хвәде у т'әви һ'әмуийед кө ч'ә'вньһер'ийа аза-буна Оршәлиме бун, дәрһәқә көр'ькда хәбәр да.

* 2:25 Бь готьнәкә дьн: «Барьстанийа Израеле, бона хьлазкьрьн^ф йан азабуна Израеле».

* 2:31 Ишайа 40:5; 52:10.

* 2:32 Ишайа 42:6; 49:6; 52:10.

* 2:37 Аһа те фә'мкьрьне, йан: «Ә'мыре we һ'әйште чар сали бу» йан жи: «Һ'әйштечар сала жьнәби мабу».

Мәрийәм, Усвь у Исайте быч'ук вэдьгәр'ьнә Ньсрәте

³⁹ Гава Усвь у Мәрийәме һәр тышт ль гора Қануна Хөдан кьрын, вәгәр'ийанә Шәлиле, бажаре хвә Ньсрәте ⁴⁰ Көр'ьк мәзын у қәват дьбу, бь сәр-вахтийе^ф т'ьжи дьбу, к'әрәма Хвәде жи бь Вир'а бу.

Исайте донздәһ сали п'арьстгәһеда

⁴¹ Де у баве Ви һәр сал Шә-жьна^ф Дәрбазбунеда дьчунә Оршәлиме. ⁴² Чахе Әв бу донз-дәһ сали, ль гора ә'дәт әвана һәвраз чунә шәжьне. ⁴³ Гава р'ожед шәжьне хьлаз бун у пашда вэдьгәр'ийанә мала хвә, Исайте хьшим ль Оршә-лиме ма. Ле де у баве Ви наш жь Ви т'өнәбун, ⁴⁴ вана т'ьре^ф т'әви р'өвийа йә. Р'ийа р'ожә-ке натьн, нав һәвал-һогьред хвәда ль Ви гәр'ийан. ⁴⁵ Гава Әв нәдитьн, пашда вәгәр'и-йанә Оршәлиме, ль Ви гәр'и-йан. ⁴⁶ Р'ожа сьсийа вана Әв п'арьстгәһеда дит. Әв т'әви дәрсдара р'уньшьтбу, гөһда-рийа ван дькьр у пьрс дьданә ван. ⁴⁷ Һ'әмуйед кө хәбәрдана Ви дьбьһистьн, сәр занәбун у

шабед Ви зәндәгьрти дьман. ⁴⁸ Гава де у баве Ви әв дитьн, һ'әйирин у дийа Ви жер'а гот: «Лаво! Тә чьма өса сәре мә кьр? Әз у баве тә к'әл-бин ль Тә дьгәр'ийан». ⁴⁹ Әви ванр'а гот: «Һун чьма ль Мьн дьгә-р'ийан? Вә һьзаньбу гәрәке Әз мала Баве^ф Хвәда бьм?» ⁵⁰ Ле вана фә'м нәкьр Әви чь гот. ⁵¹ Әв т'әви ван вәгәр'ийа һатә Ньсрәте у гөр'а^ф ванда бу. Ле дийа Ви әв һ'әму тышт дьле хвәда хвәй дькьрын. ⁵² У Иса бь сәрвахтийе у бәжьнеда пешда дьчу у ль Хвәде у мәрьва хвәш дьһат.

Даннасинийа Йүһ'әннайе ньхөмдар

(Мәтта 3:1-12; Марқос 1:1-8;
Йүһ'әнна 1:19-28)

З ¹ Панздәһ салийа п'адша-тийа Тибәрйойе Қәйсәрда, Пилатойе^ф Понтийо вәлийе Щьһустане бу, һеродәс сәр-верә Шәлиле бу, Филипойе бьре ви сәрверә қәза Итурйайе у Трахонидайе бу у Лусанйас сәрверә Авелинийе бу, ² Һәнан у Қәйафа жи сәрәкк'аһин бун. Һьнге хәбәра Хвәде бәр'ийеда Йүһ'әннайе көр'е Зәкәрийар'а һат ³ у Йүһ'әнна һатә һ'әму

дор-бәред ч'әме Урдөне дан-насин дькър, кӧ щьмәт жь гӧнәкърне вәгәр'ә^ф у бь аве бе нхӧмандьне^ф, вәки Хвәде ван бьбахшина. ⁴ Чава к'ӳтеба Ишайа^ф п'ехәмбәрда нввисар ә кӧ дьбежә:

«Дәнге бәр'ийеда дькәгази:
 <Р'ийа Хӧдан һазьр бькын
 у шьвәр'ийед^ф Ви р'аст бь-
 кын.

⁵ Һ'әму гәли бьра т'ъжи бьн,
 ч'ийа-бани ньмьз бьн,
 р'ийед харо-маро р'аст бьн
 у ч'әл-ч'ул дуз бьн.

⁶ У һәр кәсе азаййа Хвәде
 бьбинә»*.

⁷ Гәләк дьһатьнә щәм Йүһ'ән-на, кӧ жь ви бенә нхӧмандьне. Әви ванр'а дьгот: «Ч'ежькед^ф мәра! К'е вәр'а гот, кӧ һун жь хәзәба те бьр'әвьн?» ⁸ Дә бь кьред қәнщ бьднә к'ьфше, кӧ һун жь гӧнәкърне вәгәр'ийанә. У р'анәбьн нәбежьн: «Бьраһим баве мә йә». Әз вәр'а дьбежьм, кӧ Хвәде жь ван кәвьра жи дь-карә зар'а Бьраһимр'а дәрхә. ⁹ Ва йә бьвьр^ф ль сәр р'әве^ф дарә йә. Һәр дара кӧ бәре қәнщ нәйнә, ве бе бьр'ине у авитьне нава егьр». ¹⁰ Ә'лаләте жь ви

пърси у гот: «Ле әм чь бькын?»

¹¹ Әви ль ван вәгәр'анд у гот: «Дӧ дәст к'ьнше к'е һәнә, бьра йәки бьдә ви, йе к'е кӧ т'ӧнә у хӧрәке к'е һәйә, бьра диса ӧса бькә». ¹² Хәршгьр^ф жи һатьн кӧ бенә нхӧмандьне у вьир'а готьн: «Дәрсдар^ф, әм чь бькын?» ¹³ Әви ванр'а гот: «Чьқас жь вә те хвәстьне жь ви зедәтър нәстиньн». ¹⁴ Әскәра жи жь ви пьрси: «Ле әм чь бькын?» Әви ванр'а гот: «Кәсәки нәшели-ньн, бәбәхтийе ль хәлқе нәкын у бь һәқе хвә р'әзи бьн».

¹⁵ Һ'әму һивийе бун у бона Йүһ'әнна дьле хвәда дьготьн: «Гәло әв ә Мәсһ?» ¹⁶ Йүһ'ән-на ль һ'әмуяа вәгәр'анд у гот: «Әз вә бь аве дьнхӧминьм, ле Йәки жь мьн қәваттър ве бе. Әз нә һежа мә бәне чәрхед Ви жи вәкьм. Әве вә пе Р'ӧ-һ'е Пироз у егьр бьнхӧминә. ¹⁷ Мәлһ'әба Ви дәсте Вида йә. Әве бедәра Хвә пақьж кә, гәньм бькә ә'мбара Хвә, ле кәйе ве бь агьре кӧ натәмьрә бьшәвьгинә».

¹⁸ Ава Йүһ'әнна бь гәләк тьштәд дьн жи хәлқ ширәт дь-кьр у Мьзгини дьда. ¹⁹ Ле гәва

* ³⁶ Ишайа 40:3-5.

Йуһ'әнна ль Һеродәсе сәрвер жи һылат^ф бона Һеродийа жьна бьре ви у һ'әму хьрабийед кӧ ви дькьрн, ²⁰ һннге Һеродәс сәр ван кьрнада әв нәһәқи жи кьр, кӧ Йуһ'әнна авитә кәле.

Иса те ньхӧмандьне

(Мәтта 3:13-17;

Марқос 1:9-11)

²¹ Гава һ'әму шьмә'т дьһатә ньхӧмандьне, Иса жи һатә ньхӧмандьне. We дәме кӧ дӧа дькьр, ә'зман вәбу ²² у Р'ӧһ'е Пироз бь бәдәни мина кәвоткәке сәр Ви дани у дәнгәк жь ә'змен һат у гот: «Тӧ кӧр'е Мьни дәләл и, кӧ Әз жь Тә р'әзи мә».

Р'ьк'ьнйата Иса

(Мәтта 1:1-17)

²³ Иса незики си сали бу, гава Әви дәст бь к'әре Хвә кьр у ван т'ьре Әw кӧр'е Усьв бу, Усьве Әли, ²⁴ Әлийе Мәтат, Мәтате Леви, Левийе Мәлк'е, Мәлк'ейе Йаннай, Йаннайе Усьв, ²⁵ Усьве Мәтитийа, Мәтитийайе Амос, Амосе Нәһум, Нәһуме Һәсли, Һәслие Нәщай, ²⁶ Нәщайе Мәһат, Мәһате Мәтитийа, Мәтитийайе Шемәйин, Шемәйине Йусех, Йусехе Йода, ²⁷ Йодайе Йуһәннан, Йуһәннане

Р'еша, Р'ешайе Зәрубабәл, Зәрубабәле Шалтийел, Шалтийеле Нәри, ²⁸ Нәрийе Мәлк'е, Мәлк'ейе Еди, Едийе Қосам, Қосаме Елмәдам, Елмәдаме Әр, ²⁹ Әре Йешу, Йешуйе Елийазер, Елийазере Йорим, Йориме Мәтат, Мәтате Леви, ³⁰ Левийе Шьмһ'ун, Шьмһ'уне Шьһуда, Шьһудайе Усьв, Усьве Йонам, Йонаме Елйақим, ³¹ Елйақиме Мәлйо, Мәлйоие Мәна, Мәнайе Мәтитийа, Мәтитийайе Нат'ан, Нат'ане Давьд, ³² Давьде Йеша^ф, Йешайе Овед, Оведе Боваз, Бовазе Сәлмон, Сәлмоне Нәһшон, ³³ Нәһшоне Аминадав, Аминадаве Админ, Админе Арам, Араме һәсрун, һәсруне Перес, Пересе Шьһуда, ³⁴ Шьһудайе Ақуб, Ақубе Ишақ^ф, Ишақе Бьрахим, Бьрахиме Тераһ, Тераһе Нәһор, ³⁵ Нәһоре Сәрух, Сәрухе Р'ево, Р'евоие Пелег, Пелеге Әбәр, Әбәре Шәлаһ, ³⁶ Шәлаһе Қенан, Қенане Арпәхшад, Арпәхшаде Сам, Саме Нӧһ^ф, Нӧһе Ламәх, ³⁷ Ламәхе Мәтушәла, Мәтушәлайе Һәнох, Һәнохе Йаред, Йареде Маһалалел, Маһалалеле Қенан, ³⁸ Қенане Әнош, Әноше Сет', Сет'е Адәм^ф у Адәме Хвәде.

Шер'ьбандьна^ф Иса*(Мәтма 4:1-11;**Марқос 1:12-13)*

4 ¹ Иса бь Р'öh'e Пирозва т'ъжи жь Урдөне вэгэр'ийа, Р'öh' бэр'ийеда р'ебэрийа Ви дькьр, ² чьл р'ожи жь мирещьн^ф һатә шер'ьбандьне^ф. Әви ван р'ожада тыштәк нәхвар у гава әв р'ож дәрбаз бун, бьр'чи бу.

³ Ынге мирещьн Вир'а гот: «Һәгәр Тө Көр'е Хвәде йи, ви кәвьрир'а бежә кө бьбә нан».

⁴ Иса ле вэгэр'анд у гот: «Нь-висар ә: <Инсан т'әне бь нен нажи* **>».

⁵ Ынге мирещьн Әв р'акьрә сәр щики бьльнд, дәфеда һ'әму п'адшатийед дьнийайе нишани Ви дан ⁶ у готә Ви: «Әзе р'әвш у сәрвертийа ван һ'әмуяа бьдьмә дәсте Тә, чьмки мьнр'а натийә дайине у к'ер'а кө бьхвазьм әзе бьдьме. ⁷ Һәгәр ньһа Тө сәре хвә ль бәр мьн дайни, әв һ'әму we п'ара Тә

бьн». ⁸ Иса ле вэгэр'анд у гот: «Ньвисар ә: <Сәре хвә ль бәр Хөдан Хвәдейе хвә дайнә у т'әне Ви бьһ'әбинә!*>»

⁹ Паше мирещьн Иса бьрә Оршәлиме, Әв сәр бьльнд-щийа бане п'арьстгәһе да сәкьнандьне у готә Ви: «Һәгәр Тө Көр'е Хвәде йи, дә Хвә жь вьр бавежә хваре. ¹⁰ Чьмки ньвисар ә: <Хвәде we т'әмийа Тә бьдә мьлийак'әтед Хвә, кө Тә хвәй кьн> ¹¹ у: <Әwe Тә сәр дәсте хвә бьгьрын, wәки ньге Тә кәвьр нәк'әвә*>». ¹² Иса ле вэгэр'анд у гот: «Һатийә готьне кө: <Хөдан Хвәдейе хвә нәщеп'ьбинә!*>» ¹³ У гава мирещьн һ'әму шер'ьбандьн хьлаз кьрын, дәмәке жь Ви дур к'әт.

Иса қәза Щәлиледа дәст бь к'аре Хвә дькә*(Мәтма 4:12-17;**Марқос 1:14-15)*

¹⁴ Иса бь қәвата Р'öh' вэгэр'ийа Щәлиле у нав-дәнге Ви һ'әму

* ^{4:4} Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Нә кө т'әне инсан бь нен дь-жи, ле бь һәр хәбәрәкә Хвәде».

** ^{4:4} Қануна Дөшари 8:3.

* ^{4:8} Қануна Дөшари 6:13.

* ^{4:11} Зәбур 91:11-12.

* ^{4:12} Қануна Дөшари 6:16.

алийед ви вәлатида бәла бу.
 15 Әви к'ъништед^ф ванда һин
 дькьру һ'әмуя пәсьне Ви дьдан.

**Бажаре Ньсрәте, ль к'ө Иса
 мәзын бьбу, Ви қәбул накә**
 (Матта 13:53-58; Марқос 6:1-6)

16 Әв һатә Ньсрәте, ви щие
 кө Әв ле мәзын бьбу, мина
 әдәте Хвә р'ожа^ф шәмийе Әв
 к'әтә к'ъниште у р'әбу кө бьху-
 нә. 17 К'ътеба Ишайа п'ехәмбәр
 данә Ви у гава к'ътеба гөло-
 матккьри вәкьр, әв ши дит кө
 аһа нъвисар бу:

18 «Р'өһ'е Хөдан ль сәр Мьн ә,
 чьмки Әви Әз бь р'ункьр-
 не^ф к'ьфш кьрм,
 вәки Мьзгинийе бьдмә
 фәқира,
 у Әз шандьмә һесирар'а бой
 сәрбәстийе^ф
 у корар'а бой дитьне дан-
 насин кьм,
 азайийе бьдмә бьндәста
 19 у сала Хөданә р'әме* жи
 бьдмә наскьрне»**.
 20 У к'ътеб гөломатк кьр да бәр-
 дәсти р'унышт у к'ъништеда

һ'әму зур' бьбун ль Ви дьньһе-
 р'ин. 21 Әви дәстпекьр ванар'а
 гот: «Әва нъвисара иро һатә се-
 ри, гава вә бьһист». 22 Һ'әмуя
 жи бона Ви қәнш хәбәр дьдан
 у сәр хәбәр дана Вийә мә'рифәт
 зәндәгьрти мабун у дьготьн:
 «Әва нә көр'е Усьв ә?» 23 Әви
 ванр'а гот: «Һуне р'әст ве го-
 тьне сәр Мьн бежьн: «Һ'әкимо!
 Дә һ'әкимтийе ль хвә бькә. У
 әв тыштед мә бьһистьн кө Тә
 Кәфәрнаһумеда кьрьн, ль вьр
 ши-мьск'әне хвәда жи бькә».
 24 У гот: «Әз р'әст вәр'а дьбежьм,
 п'ехәмбәр ши-мьск'әне хвәда
 бөқәдър ә. 25 Әз р'әстийе вәр'а
 дьбежьм, гәләк жьнәби Исра-
 еледа һена Елийада һәбун, чахе
 се сал у шәш мөһа ә'зман һатә
 гьртьне у т'әмаийа вәлетда
 бу хәлайикә гьран. 26 Ле Елийас
 кәсәкир'а нәһатә шандьне,
 пештьри жьнәбийа жь бажаре
 Сәрәпта Сайдер'а*. 27 У гәләк
 к'оти^ф жи Исраеледа һена Ели-
 ша^ф п'ехәмбәрда һәбун у жь ван
 т'ө кәс пақьж нәбу, пештьри
 Нә'мане^ф жь Сурйайе*». 28 Гава

* 4:19 Аһа жи те фә'мкьрне: «Сала қәбулкьрна Хөдан».

** 4:18-19 Ишайа 61:1-2.

* 4:25-26 П'адшати III, 17:8-16.

* 4:27 П'адшати IV, 5:1-14.

һ'әмуйед к'ъништеда эв йәк бһистьн, һерс к'этьн. ²⁹Р'абун Әв жь бажер дәрхьстьн, бьрын сәр ви ч'ийае ль к'ө бажаре ван һатьбу чекьрьне, вәки Ви жь кәнделда бавежьн. ³⁰Ле Әв нав ванр'а дәрбаз бу чу.

Иса р'өһ'е^ф һ'әрам^ф дәрдьхә
(Марқос 1:21-28)

³¹Иса бәржер бу һатә бажаре Кәфәрнаһума Шәлиле у р'о-жа шәмийе әв һин дькьрын. ³²Әв ль сәр һинкьрьна Ви зәндәгьрти мабун, чьмки хә-бәрдана Ви бь һ'өкөм бу. ³³У к'ъништеда мәрвьәк һәбу, кә р'өһ'е^ф шьнайи^ф һ'әрам^ф пер'а һәбу. Әви бь дәнгәки бьльнд кьрә қир'ин: ³⁴«Вәйе! Тө чь жь мә дьхвази Исайе Ньсрәте? Тө һатийи қьр'а мә бини? Әз заньм Тө к'и йи. Тө Пирозе Хвәде йи!» ³⁵Иса ле һьлат у гот: «Кәр' бә у же дәрк'әвә!» Шьн әв бәр ван ль ә'рде хьст у бе зьрардайин жь ви дәрк'әт. ³⁶Һ'әму зәндәгьрти ман, һәвр'а дьготьн: «Әв чь готьн ә? Әв бь һ'өкөм у қәвате ә'мьри ль р'өһ'ед һ'әрам дькә у дәр-дьк'әвьн?» ³⁷У бә'са Ви һ'әму дор-бәра бәла дьбу.

Иса гәләк нәхвәша қәнш дькә
(Мәтта 8:14-17;
Марқос 1:29-34)

³⁸Әв жь к'ъниште дәрк'әт чу мала Шьмһ'ун^ф. Хвәсийа Шьмһ'ун тәл т'айеда дьнә'-лийа у бона ве жь Ви һиви кьрын. ³⁹Иса сәр веп'а сәкьни, ль т'айе һьлат у т'айе же бәр'-да. Дәстхвәда р'абу сәр хвә, бәрдәсти ванр'а кьр. ⁴⁰Гава р'о дьчу ава, һ'әмуйед кә шу-р'ә-щур'ә нәхвәшийед ван һәбун анинә щәм Ви. Әви дәсте Хвә дани сәр ван һәр йәки у әв қәнш кьрын. ⁴¹Жь гәләка жи шьн дәрдьк'әтьн, дькьрьнә қир'ин у дьготьн: «Тө Көр'е Хвәде йи!» Ле Иса ль ван һьлат у нәдьһьшт әв хәбәр дьн, чьмки заньбун кә Әв Мәсһ ә.

Даннасинийа
т'әмаийа Щьһустане

⁴²Сьбәһ кә зәлал бу, Иса р'абу чу щики хәвлә. Ә'лаләт ль Ви дьгәр'ийан у һ'әта щәм Ви һатьн, нәдьһьштьн кә Әв дәст жь ван бьк'ьшинә. ⁴³Ле Әви ванр'а гот: «Гәрәке Әз бажаред дьнда жи Мьзгинийа

П'адшати́я^ф Хвэде бьдъм, чьмки Эз бона we йэке хать-мэ шандьне». ⁴⁴ У к'ьништед Шьхустанеда* даннасин дькьр.

Иса гази шагьртед^ф Хвэйә пешьн дькә

(*Мәтта 4:18-22;*

Марқос 1:16-20)

5 ¹ Шарәке Иса ль бәр го-ла Щенисарте сәкьнибу у ә'лаләте дора Wi гьрт, кә хәбәра Хвэде бьбьне. ² У Әви дә қәйк дәве голе дитьн, мә'-сигьр жь ван дәрк'әтьбун у т'ор'ед хвә дышуштьн. ³ Иса к'әтә қәйккәкә жь ван, кә йа Шьмһ'ун бу, хиви жь ви кьр, кә қәйке һнәки жь бә-же^ф дур хә. У Әв р'уньшт, жь қәйке ә'лаләт һин кьр. ⁴ Ча-хе Әви хәбәр дана Хвә хьлаз кьр, Шьмһ'унр'а гот: «Қәйке бьбә щийе к'ур у т'ор'ед хвә бавежьнә неч'ире». ⁵ Шьмһ'ун ле вәгәр'анд у гот: «Мамоста, мә т'әмамийа шәве кьр-нәкьр тьштәк нәгьрт, ле бона хатьре Тәэзе т'ор'а бавежьме». ⁶ У гава өса кьрн, һақас мә'си к'әтьне, кә т'ор'ед ван дьқәтийан. ⁷ У бь нишана гази һөвалед хвэйә

қәйька дьнда дькьрн, кә бен али ван бькьн. У әвана хатьн һәр дә қәйк жи т'ьжи кьрн, һндьк мабу һөқ буна. ⁸ Гава Шьмһ'ун-Пәтрус әв йәк дит, хвә авитә чоке Иса у гот: «Хө-дан, дури мьн һәр'ә, әз йәки гөнәк'ар^ф ьм». ⁹ Чьмки бона ван мә'сийед гьрти хофе ви у һ'әмуйед пер'а гьртьбу, ¹⁰ өса жи Ақуб^ф у Йуһ'әннайә^ф көр'ед Зәбәди, кә һөвалед Шьмһ'ун бун. У Иса Шьмһ'унр'а гот: «Нәтьрсә! Жь вьр шунда те мәрьва мина мә'сийа бьгьри». ¹¹ У қәйк дәрхьстьнә бәже, һәр тьшт һьштьн пәй Wi чун.

Иса йәки жь к'отибуне

пақьж дькә

(*Мәтта 8:1-4; Марқос 1:40-45)*

¹² Гава Иса бажарәкида бу, ль вьр мәрвьәки сәрдапеда к'оти һәбу. Чахе әви Иса дит, хвә дөвәр'уйа авит же лава кьр у гот: «Хөдан! һәгәр бьхвази, Тө дькари мьн пақьж ки». ¹³ У Иса дәсте Хвә дьреж кьре, ле к'әт у гот: «Әз дьхвазьм. Пақьж бә!» У дәстхвәда к'отибун же чу. ¹⁴ Иса т'әми да ви, кә ве йәке кәсир'а нәбежә, ле гот:

* 4:44 Нав һнәк дәстньвисарада аһа йә: «Щәлиледа».

«Һәр'ә хwә нишани к'аһин кә у чава Муса т'әми дайә, һ'әди-йа пақьжбуна хwә бьдә, wәки һ'әмуяр'а бьбә шә'дәти, кә тә пақьж буйи». ¹⁵ Нав у дәнге Иса һе бәла дьбу у п'ьр' ә'лаләт дьщывийа кә гөһдари́йа Ви бькьн у жь нәхwәшийед хwә қәнщ бьн. ¹⁶ Ле Әwi Хwә ль щийе хәwлә дьгырт у дәа дькьр.

Иса шьлушә'тәки қәнщ дькә у гөнед wi дьбахшинә

(*Мәтта 9:1-8; Марқос 2:1-12*)

¹⁷ Р'ожәке чахе Әwi һин дь-кьр, ферьси^ф у дәрсаред Қа-нуне жи р'уньштьбун, кә жь һ'әму гөндед Щәлиле, Щьһус-тане у жь Оршәлиме һатьбун. Қәwата Хөдан һазьр бу, wәки Иса нәхwәшед ван қәнщ бькә. ¹⁸ We дәме чәнд мәрийа йәки шьлушә'т ньвинева анин у дь-хwәстьн әw бьбьрана һьндөр' у ль бәр Иса данина. ¹⁹ У гава вана жь дәст ә'лаләта гьран т'ө р'е нәдитьн кә wi биньнә һьндөр', р'абунә сәр хени, к'әрмид вәкьрьн, ньвинева дахьстьнә нава мале, ль бәр Иса. ²⁰ Гава Әwi бawәрийа ван дит, готә йе шьлушә'т: «Ә'вдо, гөнед тә һатьнә бахшандьне». ²¹ Қа-нунзан у ферьсийа дәстпекьр

фькьрин у һәвр'а готьн: «Әв к'и йә аһа Хwәде бөһөрмәт дькә? Пештьри Хwәде к'и дькарә гөна бьбахшина?» ²² Фькьред ван Исава ә'йан бун у ль ван вәгәр'анд гот: «Һун чь дьле хwәда дьфькьрьн?» ²³ К'ижан р'ьһ'әт те готьне: «Гөнед тә һатьнә бахшандьне», йан: «Р'а-бә у бьгәр'ә?» ²⁴ Ле wәки һун бьзаньбьн кә һ'өкөме Көр'е^ф Мерьв һәйә ль сәр дьне гөна бьбахшина», готә йе шьлу-шә'т: «Әз тәр'а дьбежьм, р'абә ньвина хwә һьлдә һәр'ә мала хwә». ²⁵ Әw жи бәр ч'ә'ве ван пер'а-пер'а р'абу у ньвина кә ль сәр п'алдаи бу һьлда чу мала хwә у шькьри дьда Хwә-де. ²⁶ Н'әму һ'әйр-һ'өжмәк'ар ман у шькьри дьданә Хwәде, бь хофа мәзьн дьготьн: «Иро мә тьштәд нәбуи дитьн».

Иса гази Леви^ф дькә

(*Мәтта 9:9-13;*

Марқос 2:13-17)

²⁷ Пәй we йәкер'а Иса дәрк'әт, ль щийе хәрщһьлдәне хәрщ-гьрәки р'уньшти дит кә наве wi Леви^ф бу у готе: «Пәй Мьн wәрә». ²⁸ Әwi жи һәр тьшт һьшт, р'абу пәй Wi чу. ²⁹ Леви мала хwәда һөрмәтәкә мәзьн жер'а

кыр. Т'эви ван гэлэк хэршгър у
һнәкед майин жи ль сәр сьф-
ре р'унышьтбун. ³⁰Ферьсийа у
қанунзанд ван бина хвә тәнг
кырын у шагъртед^Ф Вир'а готын:
«Чьма һун т'эви хэршгър у гө-
нәк'ара дьхвьн у ведьхвьн?»
³¹Иса ль ван вәгәр'анд у гот:
«Сахләм нә һ'әвши һ'әким ын,
ле нәхвәш. ³²Эз нәһатъмә гази
йед р'аст кьм, ле гази гөнәк'ара
бона т'обәйийе^Ф».

Пьрса р'ожигъртне

(*Мәтта 9:14-17; Марқос 2:18-22*)

³³Вана жь Иса пьрси: «Чьма
шагъртед Йүһ'әнна у өса жи йед
ферьсийа т'ьме р'ожи дьгърн
у дөа дькын, ле шагъртед Тә
дьхвьн у ведьхвьн?» ³⁴Әви
жи готә ван: «Һун дькарын
бежнә хвәндийед дә'ватә:
'Р'ожи быгърн», һ'әта кә зә'ва
т'эви ван ә? ³⁵Ле р'оже бен, гава
зә'ва жь ван бе һьлдане, һынге
ван р'ожада we р'ожи быгърн».

³⁶Әви мәсәләк жи ванр'а гот:
«Кәсәк жь п'арч'е ну набьр'ә у
к'ынша кәвьн п'инә накә. Һәгәр
өса бькә, һын п'арч'е ну дьқә-
лешә, һын жи кәвьн у ну ль һәв

накын. ³⁷У нә жи кәсәк шәрава
ну дькә мәшкәд кәвьн. Һәгәр
өса бькә, шәрава ну we мәшка
быт'әқинә у бьр'ьжә, мәшке жи
хьраб бьн. ³⁸Ле гәрәке шәрава
ну бькьнә мәшкәд ну*. ³⁹У кәсәк
пәй шәрава кәвьнр'а нахвәзә
йа ну вәхвә, чьмки йа кәвьн
һе ле хвәш те».

Пьрса р'ожа^Ф шәмийе

(*Мәтта 12:1-8;*

Марқос 2:23-28)

Б¹Р'ожәкә шәмийе Иса на-
ва зәвийар'а дәрбаз дьбу,
шагъртед Ви сьмбылед гәнъм
дьчьнин, дәстед хвәда дьфь-
рькандьн у дьхварьн. ²Ле жь
ферьсийа һнәка гот: «Чьма
һун тыште нәщайизи р'ожа^Ф
шәмийе дькын?» ³Иса ль ван
вәгәр'анд у гот: «Wә нәхвән-
дийә кә Давьд чь кьр, гава әв
у йед пер'а бьр'чи бун? ⁴Нә
әв к'әтә Хана^Ф Хвәде у нане^Ф
Хвәдер'а дайи һьлда, һын хвәха
хвар, һын жи да йед т'эви хвә,
wәки т'ө кәсир'а нә щайиз бу
бьхвара, пештьри к'аһина?»*
⁵У вәгәр'ийа ванр'а гот: «Көр'е
Мерьв Хөдане шәмийе йә жи».

* 5:38 Нав һнәк дәстньвисарада аһа йә: «Кә һәр дө жи бенә хвәйкьрьне».

* 6:4 Қануна К'аһинтийе 24:9; П'адшати I, 21:1-6.

**Иса р'ожа шәмийе мәрвѣ кѳ
дѣсте ви к'ъшийабу
қәнш дькѳ**

(*Матта 12:9-14; Марқос 3:1-6*)

6 У р'ожа шәмикѳ дьн Иса чу к'ъниште, кѳ хин бькѳ. Мәрвѣк ль вьр һѳбу, кѳ дѣсте виий р'асте к'ъшийабу. 7 Ч'ѳвѣ қанунзан у ферьсийа ль сѳр Ви бун, гѳло we р'ожа шәмийе нѳхвѳша қәнш кѳ йан на, вѳки мѳ'никѳ ван һѳбѳ, кѳ хѳйба Ви бькьн. 8 Ле фькьред ван Исава ѳ'йан бун у ви мәрвѣ дѣстк'ъшийайир'а гот: «Р'абѳ ве говѳке бьсѳкьнѳ». ѳв жи р'абу сѳкьни. 9 Ѓнгѳ Иса ванр'а гот: «ѳзе пьрсѳке жь вѳ бькьм. Р'ожа шәмийе чь шайиз ѳ бькьн: Қәнши йан хьраби, р'ѳһ'ѳки хьлаз кьн йан ѳнда кьн?» 10 У Иса ль һ'ѳмуйед дора Хвѳ ньһер'и, ви мәрвир'а гот: «Дѣсте хвѳ дьреж кѳ». ѳви жи ѳса кьр у дѣсте ви дѣса қәнш бу. 11 Ѓнгѳ вана жь һерса хвѳ дьхвар, нав һѳвда дьшевьрин, кѳ чь биньнѳ сѳре Иса.

**Бьжартьна
һѳр донздѳһ шандийа^ф**

(*Матта 10:1-4; Марқос 3:13-19*)

12 Ван р'ожада Иса чу сѳре ч'ийе, кѳ дѳа бькѳ у т'ѳмамийа

шѳве бѳр Хвѳде бь дѳа дѳрбаз кьр. 13 Чахе сьбѳһ зѳлал бу, ѳви гази шагьртед Хвѳ кьрьн у донздѳһ мәрвѣ жь нав ван бьжартьн, кѳ навѳд ван жи «шанди^ф» дани: 14 Шьмһ'уне кѳ навѳ ви дани Пѳтрус^ф у бьре ви ѳндравьс, Ақуб у Йуһ'ѳнна, Филипо у Бѳртоломѳйо, 15 Мѳтта у Т'ума, Ақубѳ^ф Һалфаво у Шьмһ'уне кѳ вѳлатп'арьст^ф дьһатѳ готьне. 16 Шьһудайе Ақуб у Шьһудайе^ф Исхѳрйоти, кѳ нѳмамийа^ф Ви кьр.

**Иса даннасѳн дькѳ,
һин дькѳ у қәнш дькѳ**

(*Матта 4:23-25*)

17 ѳв бь т'ѳви ван бѳржер бу һат, р'астѳке сѳкьни. Ль ве дѳре к'ѳмѳкѳ шагьртайѳ мѳзын у щьмѳ'тѳкѳ гьран жь т'ѳмамийа Шьһустане, Оршѳлиме у жь дѳве бѳ'ра Суре у Сайде щьвийайи бун. 18 ѳвана һатьбун, вѳки гѳһдарийа Ви бькьн у жь нѳхвѳшийед хвѳ қәнш бьн. У йед жь р'ѳһ'ѳд һ'ѳрам щѳфа дьк'ъшандьн жи қәнш дьбун. 19 У т'ѳмамийа ѳ'лалѳте жи дьщѳ'данд, вѳки дѣсте хвѳ бьдана Ви, чьмки қѳват жь Ви дѳрдьк'ѳт у һѳр кѳс жь ван қәнш дьбу.

Йед хвэзлы у нэ хвэзлы*(Матта 5:1-12)*

²⁰ Иса бәре Хвә да шагъртед
Хвә у гот:

«Хвэзи ль вә фәқира,
чъмки П'адшатийа^ф Хвәде
йа вә йә.

²¹ Хвэзи ль вә, кӧ хун ньһа
бър'чи нә,
чъмки һуне т'ер бһн.

Хвэзи ль вә, кӧ хун ньһа
дыгьрин,

чъмки һуне бьк'әнһн.

²² Хвэзи ль вә, гава хун бона
Кӧр'е Мерьв бәр ч'ә'ве
мәрийа р'әш бһн,
гава вә қәбул нәкһн, вә
бегһормәт кһн

у наве хьраб сәр вә дәрхһн.

²³ Ве р'оже әшқ бһн у жь шабуна
бьра ньгед вә ә'рд нәгьрә, чъм-
ки ва һәқе вә ль ә'змен гәләк
ә, чъмки кал-бавед ван жи
сәре п'ехәмбәра өса дькьрһн.

²⁴ Ле вәй ль вә дәвләтийа,
чъмки хун гьһиштһнә мә-
рәме хвә.

²⁵ Вәй ль вә, кӧ хун ньһа т'ер
һн,

чъмки һуне бър'чи бһн.

Вәй ль вә, кӧ хун ньһа дь-
к'әнһн,

чъмки һуне бьгьрин у шине
бькһн.

²⁶ Вәй ль вә, кӧ һ'әму мәрьв
бона вә қәнш хәбәр дьдһн,
чъмки кал-бавед ван жи
п'ехәмбәред дәрәвр'а өса
дькьрһн.

Дьжмьнед хвә һ'ыз бькһн*(Матта 5:38-48; 7:12а)*

²⁷ Ле Әз вәр'а, йед кӧ дьбь-
һен дьбежьм, дьжмьнед хвә
һ'ыз бькһн, хернәхвазед хвәр'а
қәншийе бькһн. ²⁸ Ньфьр'кьред
хвә бьмбарәк кһн у бона йед
хьрабийе вә дькһн, дӧа бькһн.

²⁹ Һәгәр йәк р'уйе тә хә, йе
дһн жи бьдә бәр у йе кӧ п'оте
тә жь тә бьстинә, кьрасе хвә
жи жер'а бьһелә. ³⁰ Бьдә ви,
к'и жь тә дьхвазә у к'и жь тә
дьстинә пашда нәхвазә. ³¹ У

чава хун дьхвазьһн мәрьв бона
вә бькһн, хун жи өса ванр'а
бькһн. ³² Һәгәр хун ван һ'ыз
бькһн, к'ижан кӧ вә һ'ыз дь-
кһн, чь фәйдә? Нә гӧнәк'ар

жи ван һ'ыз дькһн, к'ижан кӧ
ван һ'ыз дькһн? ³³ У һәгәр хун
қәншикьред хвәр'а қәншийе
бькһн, чь фәйдә? Нә гӧнәк'ар
жи өса дькһн? ³⁴ У һәгәр хун
дәйн дьдһнә йед өса, жь к'ижана

гöмана вә һэйә пашда бьсти-
нһн, чь фәйдә? Нә гөнәк'ар
жи дәйн дыдһнә гөнәк'ара, кö
диса һақаси пашда бьстинһн?
³⁵ Ле һун дьжмьнед хвә һ'ыз
бькһн, қәнщийе бькһн, дәйн
бьдһн у һивийа вәгәр'андһне
нәминһн. Һәре вәйе гәләк бә
у һуне бьбһнә зар'ед Йе Һәри
Жорһн. Чьмки Әв бона бешә-
кьра жи, нәр'аста жи қәнщ ә.
³⁶ Дьлр'ә'м бһн, чава Бавә^ф вә
дьлр'ә'м ә.

**Һинкьрына дәрһәқа
ломәкьрынеда^ф**
(Мәтта 7:1-5)

³⁷ Лома нәкһн у ломәйе ль
вә нәбһн, нәһәқийе нәкһн,
нәһәқи we ль вә нәбә, бьбах-
шинһн вәр'а we бе бахшандһне.
³⁸ Бьдһн, вәр'а we бе дайине,
бь пиванәкә т'ьжи һ'әжанди,
дәвһсанди, сәри қуч' we бькь-
нә п'еша вә. Чьмки бь чь чапе
һун бьпивһн, бь we жи вәр'а
we бе пиване». ³⁹ Әви мәсәләк
жи ванр'а гот: «Гәло кор дь-
карә р'ебәрийе кора бькә? Нә
һәр дөйе жи бьк'әвһнә ч'ә'ле?
⁴⁰ Шагьрт жь дәрсдаре хвә нә
мәстър ә, ле әве кö хвәндһна
хвә р'ьнд пек тинә, дькарә
мина дәрсдаре хвә бә. ⁴¹ Тö

чьма қыршьке ч'ә'ве бьре хвәда
дьбини, ле к'еране ч'ә'ве хвә-
да набини? ⁴² Йан жи чава тö
дькари бежи бьре хвә: «Бьра,
бьһелә кö әз қыршьк жь ч'ә'ве
тә дәрхьм», ле тö к'еране ч'ә'ве
хвәда набини? Дөр'у! Пешийе
к'еране ч'ә'ве хвә дәрхә. Паше
те қәнщ бьбини кö чава қыр-
шьк жь ч'ә'ве бьре хвә дәрхи.

Дар у бәре we

(Мәтта 7:17-20; 12:34б, 35)

⁴³ Дара қәнщ бәре хьраб
надә, нә жи дара хьраб бәре
қәнщ. ⁴⁴ Һәр дар жь бәре хвә
те наскьрыне, кәсәк жь сть-
рийа һежира начьнә у нә жи
жь дьр'ийе тьрийа. ⁴⁵ Мәрьве
қәнщ, жь хьзна дьле хвәйи
қәнщ, қәнщийе дәртинә, ле
мәрьве хьраб, жь хьзна дьле
хвәйи хьраб хьрабийе дәртинә.
Чьмки дьле ви чьва т'ьжи йә
зар жи әве дьбежә.

Һ'имед дө мала
(Мәтта 7:24-27)

⁴⁶ Һун чьма Мьнр'а «Хөдан!
Хөдан!» дьбежһн у ван тьштед
кö Әз вәр'а дьбежьм накһн?
⁴⁷ Һәр кәсе кö те шәм Мьн
готьнед Мьн дьбьһе у дьқә-
динә, Әз вәр'а бежьм мина

к'е йә. ⁴⁸ Әw мина мәрвәки йә, йе кӧ мале чедькә, ә'рде дьк'олә к'ур дькә, һ'име we ль сәр кевър датинә. У гава лейи^ф р'адьбә, ч'әм ль we мале дьхә, әw nah'әжә, чьмки р'ьнд һатъбу чекърьне. ⁴⁹ Ле әwe хәбәрәд Мьн дьбьһе у нақәдинә, мина мәрвәки йә, йе кӧ сәр хwәли-йе бе һ'им мале хwәр'а чедькә. Гава ч'әм ле дьхә, дәстхwәда һьлдьше, веран дьбә, ль бәр мират'е дьчә».

**Иса хӧламе сәрсәдәки^ф
қәнш дькә**

(Матта 8:5-13; Йуһ'әнна 4:43-54)

7 ¹ Гава Иса әw готънед кӧ we гӧһдарар'а бьгота хьлаз кърьн, чу Кәфәрнаһуме. ² У хӧламе сәрсәдәки^ф, кӧ бона wi йәки һежа бу, нәхwәш бәр мърьне бу. ³ Гава әwi бона Иса бьһист, р'успийед^ф шьһуйа^ф шандьнә щәм Wi у же һиви кър, кӧ бе хӧламе wi хьлаз кә. ⁴ Әwана һатънә щәм Иса, гәләки һиви же кърьн у готън: «Әw һежа йә кӧ Тӧ әве қәнщийе жер'а бьки, ⁵ чьмки әw мьләте мә һ'ьз дькә у к'ьништ жи бона мә чекърийә». ⁶ Ёнге Иса т'әви ван чу. Гава незики мале бу, сәрсәд чәнд

достед хwә шандьнә пешийа Wi, Wир'а гот: «Хӧдан, зә'мәте нәбинә, чьмки әз нә һежа мә кӧ Тӧ бейи мала мьн. ⁷ Бона ве йәке мьн хwәлайиқи Тә нәгърт, кӧ бьһатама пәй Тә жи. Т'әне хәбәрәке бежә у хӧламе мьне қәнш бә. ⁸ Чьмки әз хwәха жи мәрвәки бьн һ'ӧкӧмда мә у бьн дәсте мьнда жи әскәр һәнә. Әз йәкир'а дьбежым: <Һәр'ә>, дьчә, йәки дьнр'а дьбежым: <Wәрә>, те у жь хӧламе хwәр'а дьбежым: <Әви тышти бькә>, дькә». ⁹ Гава Иса әв йәк бьһист, сәр wi зәндәгърти ма у вәгәр'ийа сәр we шьмә'та кӧ пәй Wi дьчу, гот: «Әз wәр'а дьбежым, Мьн Исраеледа жи бawәрикә аһа йәкида нәдитийә». ¹⁰ У әвед шанди вәгәр'ийанә мал, дитън кӧ we әw хӧлам қәнш буйә.

Сахбуна кӧр'е жьнәбийе

¹¹ Р'ожәкә дьн Иса чу бажарәки, кӧ наве wi Найин бу у шагъртед Wi жи т'әви ә'лаләтәкә гьран Wир'а дьчун. ¹² Гава незики дәргәһе бажер бу, ва мьрик дәрдьхьстън. Әw кӧр'е жьнәбикә тайе т'әне бу у гәләк һәwари жи жь бажер пер'а дьчун. ¹³ Гава Хӧдан де дит, гӧне Wi ле һат у wер'а гот: «Нәгъри».

¹⁴Әу незики дарбәсте бу гьрт у әвед кӧ дьбьрн сәкънин, Иса гот: «Хорто! Эз тәр'а дьбежым, р'абә!» ¹⁵Мьри р'абу р'уньшт, дәстпекьр хәбәр да у Иса әв да дийа ви. ¹⁶У сав к'әтә сәр һ'әмуя, шькъри дьданә Хвәде у дьготын: «П'ехәмбәрәки мезьн нава мәда дәрк'әтийә!» у: «Хвәде сәрик дайә мьләте Хвә!» ¹⁷Нав у дәнге Ви т'әма-мийа Щьһустане у дор-бәре we бәла бу.

Иса шаба пьрса
Йуһ'әннайе ньхӧмдар дьдә
(*Мәтта 11:1-19*)

¹⁸Шагьртед Йуһ'әнна Йу-һ'әннар'а бона ван һ'әму тышта готын. Йуһ'әнна жи гази дӧ шагьртед хвә кьр ¹⁹у әв шандьнә щәм Хӧдан, вәки же бьпьрсьн: «Тӧ Әв и, Йе кӧ гәрәке бьһата, йан әм һивийа йәки дьн бьн?» ²⁰Әв мәри һатьнә щәм Иса у готын: «Йуһ'әннайе ньхӧмдар^ф әм шандьнә щәм Тә, кӧ жь Тә бьпьрсьн, Тӧ Әв и, Йе кӧ гәрәке бьһата, йан әм һивийа йәки дьн бьн?» ²¹У we дәме Иса гәләк жь нәхвәшийа, дәрба, жь р'ӧһ'ед хьраб қәнщ кьрн

у ч'ә'вед гәләк кора вәкьрн. ²²Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Һәр'ьн, чь кӧ wә дит у бьһист Йуһ'әннар'а бежьн: Кор дь-биньн, сәқәт дьгәр'ьн, к'оти пақьж дьбьн, кәр' дьбьһен, мьри р'адьбьн у фәқирар'а жи Мьзгини те дайине. ²³У хвәзи ль ви, кӧ жь Мьн п'ьшк набә».

²⁴Гава әвед кӧ Йуһ'әнна шандьбун чун, Иса бона Йу-һ'әнна ә'лаләтер'а дәстпекьр гот: «Һун дәрк'әтьнә бәр'ийе чь бьбиньн? Қамишәки^ф кӧ жь байе дьһ'әжә? ²⁵Йан дәрк'әтьн чь бьбиньн? Мәрвьәки к'ьнше назьк^ф ль хвә кьри? Нә әвед кӧ к'ьнше назьк хвә дькьн у ә'мьре р'ьнд дәрбаз дькьн, әв малед п'адшада нә? ²⁶Йан һун дәрк'әтьн чь бьбиньн? П'ехәм-бәрәки? Бәле, Эз вәр'адьбежым, жь п'ехәмбәрәки жи мәстър ә. ²⁷Әва әв ә, бона к'ижани нь-висар ә: «Ва йә Әзе қасьде Хвә пешийа Тәва бышиньм. Әве р'ийа Тә пешийа Тәва һазьр кә»*. ²⁸Эз вәр'а дьбежым, жь нава әвед кӧ жь к'ӧлфәта дьне к'әтьнә, т'ӧ кәс жь Йуһ'әнна мәстър нәбуйә, ле П'адшатийа Хвәдеда йе һәри быч'ук жь ви

* 7:27 Малахи 3:1.

мәстър ә». ²⁹ Гава т'эмамия шьм'те, өса жи хәрщгъра әв йәк бьһист, т'ьвдира Хвәде р'аст һ'әсаб кьрн, чьмки бь нхөмандьна Йуһ'әнна һатьбу-нә нхөмандьне. ³⁰ Ле ферьси у қанунзана бона хвә т'ьвдира Хвәде т'әхсир^ф кьрн, чьмки вана нәхвәст кә жь Йуһ'әнна бенә нхөмандьне.

³¹ Иса сәрда зедә кьр гот: «Әз мәрьвед ви ньсьли мина чь бышьбиньм? Йан әв мина чь нә? ³² Әв мина ван зар'а нә, йед кә базареда р'уньшти нә, гази һәвдө дькьн у дьбежьн: «Мә бона вә зөр'не хьст, һун нәр'әқьсин у бона вә бәйт^ф гот, һун нәгьрийан». ³³ Йуһ'әннайе нхөмдар һат, нә нан дьхвар, нә жи шөрав вәдхвар*, вә дь-гот: «Шьн вида һәйә». ³⁴ Көр'е Мерьв һат, дьхвә у вәдхвә, һун бона Ви дьбежьн: «Ва Әв йәки пәй хварьн у вәхварьне к'әти йә, досте хәрщгър у гө-нәк'ара йә». ³⁵ Ле һ'әмуйед кә пәй сәрвахтийе дьчьн әв к'ьфш дькьн кә сәрвахти р'аст ә*».

Иса мала Шьм'унда к'өлфәта гөнәк'ар дьбахшинә

³⁶ Йәки ферьси һиви жь Иса кьр, кә т'әви ви хварьне бьхвә. Әв жи чу мала ви ферьсийи, сәр сьфре р'уньшт. ³⁷ У ви бажарида к'өлфәтәкә ч'ә'в-дәр^ф һәбу. Гава ве бьһист кә Әв мала ферьсида сәр сьфре р'уньштиә, дәрданәкә^ф ала-бастьрейи р'уне бинхвәш ани, ³⁸ пыштева бәр ньгед Ви сәкьни гьрийа, бь һесьред хвә ньгед Ви шьл кьрн у бь п'ор'е сәре хвә жи зьһа кьрн. Паше ньгед Ви р'амусан, бь р'уне бин-хвәш жи р'ун^ф кьрн. ³⁹ Гава ви ферьсийе кә әв т'әглиф кьрьбу әв йәк дит, дьле хвә-да гот: «Һәгәр Әва п'ехәмбәр буйа, ве бьзаньбуйа кә к'и йә у йәкә чава йә дәсте хвә дайә Ви», чьмки йәкә ч'ә'вдәр бу. ⁴⁰ Иса вир'а гот: «Шьм'ун, Әз дьхвазьм тыштәки тәр'а бежьм». Әви жи гот: «К'әрәм кә бежә, дәрсар». Иса гот: ⁴¹ «Дө дәйндаред йәки һәбун,

* 7:33 Йуһ'әннайе нхөмдар йәки «нәзир^ф» дьһатә һ'әсабе.

* 7:35 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Сәрвахти жь һ'әму зар'ед хвә р'аст к'ьфш дьбә». Ынәк жи аһа фә'м дькьн: «Сәрвахти жь һ'әму ә'мәлед хвә к'ьфш дьбә кә әв р'аст ә».

йәк пенсџд зиви^ф дэйндаре ви бу, йәк жи пенши. ⁴²Ле чъмки тыштәки ван т'өнәбу кӧ дэйне хвә бџдана, әви бахшандә һәр дӧйа жи. Ньһа жь ван һәр дӧйа к'ижане гәләки ви һ'ыз бькә?» ⁴³Шьмһ'ун ле вәгәр'анд у готе: «Т'әхмина мьн әве кӧ гәләк жер'а һатә бахшандьне». Иса wir'а гот: «Тә р'аст те дәрхьст». ⁴⁴У сәр к'ӧлфәтеда вәгәр'ийа, Шьмһ'унр'а гот: «Ве к'ӧлфәте тӧ дьбини? Әз һатьмә мала тә, бона ньгед Мьн тә ав нәда, ле әве бь һесьред хвә ньгед Мьн шьл кьрн у бь п'ор'е сәре хвә жи зьһа кьрн. ⁴⁵Тә р'амусанәк нәда Мьн, ле жь һынгева кӧ Әз һатьмә вьр, әве дәст жь р'амусана ньгед Мьн нәк'ьшандийә. ⁴⁶Тә сәре Мьн р'ун^ф нәкьр, ле әве бь р'уне бинхвәш ньгед Мьн р'ун кьрн. ⁴⁷Бона ве йәке Әз тәр'а дьбежьм, гӧнед ве кӧ гәләк бун һатьнә бахшандьне, ләма әве гәләк һ'ыз кьр. Чъмки к'ер'а гәләк тенә бахшандьне, гәләк жи һ'ыз дькә. Ле к'ер'а һьндьк тенә бахшандьне, әв һьндьки һ'ыз дькә». ⁴⁸У wer'а гот: «Гӧнед тә һатьнә бахшандьне». ⁴⁹Һьнге әвед кӧ т'әви Ви сәр сьфре р'уньштьбун нав хвәда

дыготьн: «Әва к'и йә, һ'әта кӧ гӧна жи дьбахшинә?» ⁵⁰У Иса ве к'ӧлфәтер'а гот: «Бавәри-йа тә тӧ хьлаз кьри. Бь хер у сьламәт һәр'ә».

К'ӧлфәтед кӧ пәй Иса дьчун

8 ¹Пәй ве йәкер'а Иса гӧнд у бажара дьгәр'ийа, данна-син дькьр, Мьзгинийа П'адшати-йа Хвәде дьда у һәр донздәһ шагьрт жи Пер'а бун, ²ӧса жи чәнд к'ӧлфәтед кӧ жь р'ӧһ'ед хьрабу нәхвәшийа қәнщ бьбун: Мәрийәма кӧ жер'а Мәждәлани дьготьн, йа кӧ һ'әфт шьн же дәрк'әтьбун ³у Йӧһана, жьна Хузайе вәк'илхәрше^ф мала һеродәс, Сосьн у гәләкед ма-йин, кӧ вана бь һәбука^ф хвәва ванр'а бәрдәсти дькьрн.

Мәсәла т'охьмр'әш^ф

(*Мәмма 13:1-9; Марқос 4:1-9*)

⁴У гава ә'лаләтәкә гьран жь гәләк бажара шәм Иса шьвийа, Әви мәсәләк гот: ⁵«Т'охьмр'әш^ф р'абу чу кӧ т'охьм бьр'әшинә. Гава дьр'әшанд, һьнәк к'әтьнә дәве р'е һатьнә п'епәскьрьне у тәйрәдед ә'змен һатьн әв хварьн. ⁶У һьнәк жи к'әтьнә шийе кәвьри, гава шин бун, жь дәст кемасийа шьлайе һ'ышк

бун. ⁷У һнәк жи к'этьнә нава стьрийа, стьри жи пер'а шин бун у әв хәнһандын. ⁸Һнәкед дын жи к'этьнә нава ә'рде қәнш у шин бун, сәд шар бәр дан». Гава әв йәк гот, кьрә гази: «Гөһе к'ейи бһистьне һәйә бьра бьбьһе!»

Иса чьма бь мәсәла

хәбәр дьдә

(*Мәтта 13:10-17;*

Марқос 4:10-12)

⁹Шагъртед Wi же пьрсин: «Мә'на әве мәсәле чь йә?»
¹⁰Әви гот: «Вәр'а натийә дайине, кә һун сөр'ед П'адшатийа Хвәде бьзаньбьн, ле йед майинр'а бь мәсәла те хәбәрдане кә: «Бьһнер'ын у нәбиньн, бьбьһен у фә'м нәкьн»*.

Шьровәкьрына

мәсәла т'охьмр'әш

(*Мәтта 13:18-23;*

Марқос 4:13-20)

¹¹Әв ә мә'на ве мәсәле: Т'охьм хәбәра Хвәде йә. ¹²Т'охьмед кә к'этьнә дәве р'е әв ын, йед кә хәбәре дьбьһен, ле мирешьн те хәбәре жь дьле ван дәрдьхә, кә нәбә бавәр бькьн у хьлаз^ф

бьн. ¹³Т'охьмед кә к'этьнә щийе кәвьри әв ын, йед кә гава хәбәре дьбьһен, бь әшқ у ша қәбул дькьн. Ле чьмки р'әвед ван т'өнәнә, дәмәкә кьн бавәр дькьн у вәхте щер'ьбандьне дьк'әвьн. ¹⁴Т'охьмед кә к'этьнә нава стьрийа әв ын, йед кә хәбәре дьбьһен, хәмед дьнева, дәвләт у шабуна ви ә'мьрива мьжулдьбьн, дьхәнһьқьн у бәрәд ван нагьһижьн. ¹⁵У т'охьмед к'этьнә нав ә'рде қәнш әв ын, йед кә бь дьле сах у қәнш хәбәре дьбьһен, дьле хвәда хвәй дькьн у бь сәбьр бәре хвә дьдьн.

Ч'ьра сәр п'еч'ьре^ф

(*Марқос 4:21-25)*

¹⁶Т'ө кәс ч'ьра вехьсти накә бьн фьрақе, нә жи дькә бьн щиньвине, ле датинә сәр п'еч'ьре^ф, вәки әвед кә дьк'әвьнә һьндөр', р'онайе бьбиньн. ¹⁷Чьмки тыштәки вәшарти т'өнә кә дәрнәйе у нә жи тыштәки дьзива, кә хөйа нәбә у нәйе бәр р'онайе. ¹⁸Ава дина хвә бьдье кә һун чава дьбьһен, чьмки к'ер'а кә һәйә, we he ле зедә бә у к'ер'а кә т'өнә, әве кә ви т'ьре һәйә жи, we же бе стандьне».

* 8:10 Ишайа 6:9.

Де у бьрайед Иса*(Матта 12:46-50;**Марқос 3:31-35)*

19 Ынге де у бьрайед Ви натънэ шэм Ви, ле жь дэст зэ'фбуна э'лалэте нькарьбун незики Ви буна. 20 Шаб данэ Ви кӧ: «Дийа Тэ у бьрайед Тэ дэрва сэкъни нэ у дьхвазын Тэ бьбиньн». 21 Эви жи ль ван вэгэр'анд у гот: «Де у бьрайед Мьн эв ын, йед кӧ хэбэра Хвэде дьбьһен у дьқэдиньн».

Иса фьртоне^ф дьсэқьр'инэ*(Матта 8:23-27; Марқос 4:35-41)*

22 Р'ожэке Иса шагьртед Хвэ-ва к'этэ қэйьке у готэ ван: «Эм дэрбази ви бэри голе бьн». У р'ек'этын. 23 Гава қэйькеда дьчун, Эв хэвр'а чу. У фьртонэк^ф ль голе р'абу, қэйьк т'ьжи ав дьбу, эв қэзийеда бун. 24 Ынге шагьрт незики Ви бун, Эв һ'ышйар кьрын у готъне: «Мамоста, Мамоста! Эм онда дьбьн!» Эв р'абу, ль байе у пелед аве һлат, эв сэкънин у сэқьр'ин. 25 Ынге Эви ванр'а гот: «Бавэрийа вэ к'ане

йэ?» У вана бь хоф, э'шебмайи һэвр'а готън: «Гэло эв к'и йэ, кӧ э'мьри сэр бе у аве жи дькэ у ельми^ф Ви дьбьн?»

Иса йэки шынак'эти^ф**қэнш дькэ***(Матта 8:28-34; Марқос 5:1-20)*

26 Эвана бь қэйьке чунэ т'опрахед Гьрасине, пешбэри Щэ-лиле. 27 Гава Эв дэрк'этэ бэже, жь ви бажари мэрвэк дэрк'этэ пешийа Ви, кӧ шын нав вида бун. Эви зува нэ к'ынш ль хвэ дькьрын у нэ жи малда дьсэкъни, нава гор'ьстанада дьма. 28 Гава эви Иса дит, кьрэ қир'ин к'этэ бэр Ви у бь дэнгэки бьльнд гот: «Тӧ чь жь мьн дьхвази Исайе Кӧр'е Хвэдейе һэри Жорьн? Эз р'эща жь Тэ дькьм, мьн нэдэ щәфе!» 29 Чьмки Иса э'мьри сэр р'ӧһ'е һ'эрам кьрьбу, кӧ жь ви мэрви дэрк'эвэ. Эв гэлэк щара шына дьк'эт, гава бь қэйд у зыншира жи гьредьдан, эви диса қэйд дьқэтандьн у шына эв чола дьхьст. 30 Ынге Иса жь ви пьрси у готе: «Наве тэ чь йэ?» Эви гот: «К'омэскэр*», чьмки гэлэк шын к'этыбунэ нава

* 8:30 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Легейон», аһа готи «к'омэка шынайэ бей'эсаб».

ви. ³¹ У шына лава Ви дькър, кӧ э'мър нӧкӧ эв хӧр'ьнӧ гӧлийе^ф хӧй-вайе. ³² Ль ви шийи сурики бӧразайи мӧзын хӧбу, кӧ сӧре ч'ийе дьч'ерийа. Шына р'ӧща же дькър, кӧ изьне бьдӧ ван, эв хӧр'ьн бьк'ӧвьнӧ нава бӧраза. Эви изьн да. ³³ У шын жь нав ви мӧрвы дӧрк'ӧтън, чун к'ӧтънӧ нава бӧраза у эв сури жорда р'ӧви, хвӧ жь кӧнделда авитьнӧ голе хӧньцин. ³⁴ Гава бӧразвана эв йӧк дит, р'ӧвин чунӧ бажар у гӧнда, эв йӧк гьли кьрын. ³⁵ Мӧрвь р'абун чун, кӧ тыште буйи бьбиньн. Гава хатьнӧ шӧм Иса, дина хвӧ дане, ве эв мӧрвы кӧ шын же дӧрк'ӧтъбун, к'ьнще ви ле, сӧр х'ьше хвӧда хати, ль бӧр ньгед Иса р'унышти йӧ. Хьнге эв тьрсийан. ³⁶ Эвед кӧ эв йӧк дитьбун, йед майинр'а готьн, кӧ чава эви шынак'ӧти^ф рӧнш бу. ³⁷ Хьнге х'ӧму бьнӧлийед^ф дор-бӧред Гьрасине хиви жь Иса кьрын, кӧ жь ван дур к'ӧвӧ, чьмки савӧкӧ мӧзын эв гьртьбун. Эв жи к'ӧтӧ рӧйьке

у пашда вӧгӧр'ийа. ³⁸ Ле эв мӧрвы кӧ шын же дӧрк'ӧтъбун лава Ви кьр, кӧ эв жи т'ӧви Ви хӧр'ӧ. Ле Иса эв вӧр'екьр у гот: ³⁹ «Вӧгӧр'ӧ мала хвӧ у чь кӧ Хвӧде бона тӧ кьр гьли кӧ». У эв чу, чь кӧ Иса бона ви кьрбу т'ӧмамийа бажерда дьгот у дькьрӧ дӧнги.

Quiza мьри у к'ӧлфӧта нӧхвӧш
(*Матта 9:18-26; Маркос 5:21-43*)

⁴⁰ У чахе Иса вӧгӧр'ийа, э'лалӧте Эв рӧбул кьр, чьмки х'ӧму жи хивийа Ви бун. ⁴¹ Хьнге мӧрвьӧки наве ви Йайиро, сӧр-вере к'ьниште, хат хвӧ авитӧ ньгед Иса у хиви же кьр, кӧ хӧр'ӧ мала ви. ⁴² Чьмки т'ӧне ризӧкӧ вийӧ донздӧх сали хӧбу у эв жи бӧр мьрвӧне бу. Гава Иса дьчу, э'лалӧте зӧ'мӧт дьда Ви. ⁴³ Вьр к'ӧлфӧтӧк жи хӧбу, кӧ донздӧх сале ве бун*, сӧр хуне вӧбьбу. Эве х'ӧму хӧбука хвӧ дабу х'ӧкима, ле т'ӧ кӧси ч'ӧрӧ ле нӧкьрбу. ⁴⁴ Эва пыштева хат ль р'ишийед к'ьнще Ви к'ӧт у дӧстхвӧда хун же ч'ькийа.

* 8:43 Анӧгори Qануна Муса к'ӧлфӧта сӧр хуне вӧбуйи х'ӧр'ьми дьхатӧ х'ӧсабе. Хӧр кӧсе кӧ ве дьк'ӧт дьх'ӧр'ьми (нӧпарьж дьхатӧ х'ӧсабе). Изьна ве т'ӧнӧбу кӧ незики тыштӧки пироз буйӧ. Бьхуньн: Qануна К'ахинтийе 15:19-31.

45 Иса гот: «Әw к'и бу кӧ ль Мьн к'эт?» Гава h'әмуя инк'ар^ф кър, Пәтрус* гот: «Мамоста, әлаләт Тә дә'ф дьдә, тәнгасийе^ф дьдә Тә**». 46 Ле Иса гот: «Йәк ль Мьн к'әт, чьмки Әз пе h'әсийам кӧ жь Мьн қәват дәрк'әт». 47 У гава к'ӧлфәте дит кӧ нәһатә вәшартьне, ләрзыи, һат хwә авитә бәр Wi у ль бәр т'әмамия шьмә'те Wир'а гот, кӧ бона чь ль Wi к'әт у чава пер'а-пер'а қәнщ бу. 48 Әwi wer'а гот: «Ә'вде!* Бавәрийа тә тӧ қәнщ кьри. Бь хер у сыламәт һәр'ә». 49 Әwi he хәбәр дьда, жь мала сәрwere к'ьниште йәки һат у гот: «Qиза тә мьр, иди зә'мәте нәдә дәрсар». 50 Гава Иса әв йәк бьһист, wир'а гот: «Нәтьрсә, т'әне бавәр бькә у we қәнщ бә». 51 Гава Әw чу мал, нәһьшт кәсәк һәр'ә һьндӧр', пештьри Пәтрус, Йуһ'әнна, Ақуб у де у баве қизьке. 52 H'әму дьгьрийан у шина we дькьрн, ле Иса гот: «Нәгьрин. Әw нәмьрийә, ле

һеньжийә». 53 Wана қәрфе хwә Педькър, чьмки заньбун кӧ әwa мьрийә. 54* У Иса дәсте we гьрт, дәнг да we у гот: «Qизьк, р'а-бә!» 55 У р'ӧһ'e we ле вәгәр'ийа, пер'а-пер'а р'абу сәр хwә. Иса ә'мьр кър, кӧ хӧрәк бьднә we. 56 Де у баве we зәндәгьрти ман. Ле Әwi т'әми ль wan кър, кӧ ве йәке кәсир'а нәбежн.

Шандьна һәр донздәһа

(Матта 10:5-15; Марқос 6:7-13)

9 ¹ Иса гази һәр донздәһ шагьртед Хwә кър, қәват у һ'ӧкӧм да wan, кӧ һ'әму шьна дәрхьн у жь нәхwәшийа қәнщ кьн. ² Әw шандьн, кӧ П'адшатиия Хwәде даннасин кьн у нәхwәша қәнщ кьн ³ у wanар'а гот: «Бона р'ә тыштәки һьлнәдн, нә шьвдар, нә турьк, нә нан, нә п'әрә, нә жи дӧ дәст кьрас. ⁴ Чь мала кӧ һун һәр'ьне, wьр бьминьн у жь wьр р'ек'әвьн. ⁵ У әw дәра кӧ wә қәбул нәкьн, гава жь wi бажари дәртен,

* 8:45 Нав һнәк дәстньвисарада аһа йә: «У йед пер'а».

** 8:45 Нав һнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «У Тӧ дьбежи, к'и бу, ль Мьн к'әт?»

* 8:48 Нав һнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Сәрхwә бә!»

* 8:54 Нав һнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Иса һ'әму дәрхьстьнә дәрва...»

т'оза нъгед хвә давшиньн, вәки вана р'а бьбә шә'дәти». ⁶ У шагьрт р'абун, гөнд-гөнд гәр'ийан у һәр дәра Мьзгини дан, нәхвәш қәнщ кьрын.

Шашийа Геродәс

(*Мәтта 14:1-12; Марқос 6:14-29*)

⁷ Ава Геродәсе сәрвер бона һ'әму кьрынед Иса бьһист у т'әвиһәв бу, чьмки һьнәка дьгот: «Әва Йух'әнна йә, жь нав мьрийа р'абуйә» ⁸ у һьнәка жи дьгот: «Елийас ә к'ьфш буйә» у һьнәкед майин жи дьготьн: «Әва йәк жь п'ехәмбәред бәре йә сах буйә». ⁹ Геродәс гот: «Мьн сәре Йух'әнна да лехьстьне, ле Әва к'и йә кә эз дәрһәқа Вида ван тышта дьбьһем?» У ви дьхвәст Иса бьдита.

Иса пенщ һ'әзара т'ер дькә

(*Мәтта 14:13-21;*

Марқос 6:30-44; Йух'әнна 6:1-14)

¹⁰ Гава шанди вәгәр'ийан, чь кә ван кьрбу Исар'а гьли кьрын. Әви т'әне шандийед Хвә т'әви Хвә һьлдан у чунә бәрбь бажаре Бәйтсайдае. ¹¹ Гава ә'лаләт пе һ'әсийа, пәй Ви чу. Иса әв қәбул кьрын у т'әви ван бона П'адшатийа Хвәде хәбәр дьда у әвед кә

һ'әвше қәнщбуне бун қәнщ кьрын. ¹² Бәре еваре һәр донздәһ һатьнә щәм Ви у жер'а готьн: «Ә'лаләте бәр'дә, кә һәр'ьн гөнд у бәргед дор-бәра ши-вар бьн у хвәр'а хөрәк дәст хьн, чьмки әм ль щики хьки-хвәли нә». ¹³ Ле Иса ванр'а гот: «Һун хөрәк бьдьнә ван». Вана жи ле вәгәр'анд у готьн: «Пештьри пенщ нан у дә мә'сийа вәки майин тыштәки мә т'өнә, һәгәр әм нәчьн т'әмаийа щьмә'тер'а хөрәк нәк'ьр'ьн?» ¹⁴ Чьмки вәкә пенщ һ'әзар мери бун. Әви шагьртед Хвәр'а гот: «Щьмә'те пенщи-пенщи бьдьнә р'уньштандьне». ¹⁵ У өса кьрын, һ'әму жи данә р'уньштандьне. ¹⁶ Әви әв пенщ нан у һәр дә мә'си һьлдан, бәре Хвә ә'зменда кьр шькьри да, кәркьр у да шагьрта, кә бәлайи ә'лаләте кьн. ¹⁷ Х'әмуяа жи хвар т'ер бун у донздәһ сәлә жи һурькед бәрмаи бәрәв кьрын.

Пәтрус шә'дәтийе ль сәр Иса дьдә

(*Мәтта 16:13-19; Марқос 8:27-29*)

¹⁸ Щарәке Иса бь т'әне т'әви шагьртед Хвә дәа дькьр, жь ван пьрси: «Бь т'әхмина щьмә'те Әз к'и мә?» ¹⁹ Вана

ле вәгәр'анд у готын: «Һынәк дьбежын <Йуһ'әннайе ныхомдар ә>, һынәкед дын дьбежын <Елийас ә>, һынәкед майин жи дьбежын <йәк жь п'ехәмбәред бәре йә сах буйә>». ²⁰Әви жь ван пьрси: «Ле һун чь дьбежын? Бь т'әхмина вә Әз к'и мә?» Пәтрус ле вәгәр'анд у гот: «Тө Мәсине Хвәде йи».

**Иса дәрһәқа щәфа
у мьрна Хвәда дьбежә**

(Мәтта 16:20-28;

Марқос 8:30-9:1)

²¹Һынге Иса һ'ышк т'әми да ван, кө we йәке кәсир'а нәбежын. ²²У әви гот: «Көр'е Мервь гәрәке гәләки щәфа бьк'ышинә, жь алийе р'успийа, сәрәкед к'аһина у қанунзанада бе т'әхсиркьрын у коштыне, ле р'ожа сьсийа we жь мьрне р'абә».

**Хаче^ф хвә һьлдә
у ль пәй мьн вәрә**

²³У Иса һ'әмуяр'а гот: «Һәгәр йәк дьхвазә ль пәй Мьн бе, бьра хвә инк'ар кә у һәр р'ож хаче^ф хвә һьлдә у ль пәй Мьн бе. ²⁴Чьмки к'и кө дьхвазә ә'мьре хвә хьлаз кә, әве онда кә у к'и кө ә'мьре хвә бона Мьн онда

кә, әве хьлаз кә. ²⁵Чь фәйдә, һәгәр мәрвь т'әмамия дьнайе қазынщ кә, ле ә'мьре хвә онда кә йан зьраре хә? ²⁶У к'и Мьн у хәбәред Мьн шәрм һ'әсаб кә, Көр'е Мервь жи we ви шәрм һ'әсаб кә, гава Әв бь р'умәта Хвә, р'умәта Баве у мьляк'әтед пирозва бе. ²⁷Әз р'аст вәр'а дьбежым, һынәкед ль вьр сәкьни we мьрне нәбиньн, һ'әта кө П'адшатийа Хвәде бьбиньн».

**Шагьрт Иса нава нур
у р'умәтеда дьбиньн**

(Мәтта 17:1-8; Марқос 9:2-8)

²⁸Пәй ве хәбәрданер'а вәкә һ'әфтеке шунда, Иса Пәтрус, Йуһ'әнна у Ақуб һьлдан чунә сәре ч'ийе кө дәа бькын. ²⁹Гава Иса дәа дькьр, р'әнге р'уйе Ви һатә гәһастьне, к'ынщед Ви чил-қәрқаш бун, бьрьқин. ³⁰У ва дө мәрьва т'әви Ви хәбәр дьдан, йәк Муса бу, йәк жи Елийас. ³¹Әвана бь р'умәт к'ьфш бун у бона мьрна Ви хәбәр дьдан, кө Оршәлимеда we бьбуя. ³²Ч'әвед Пәтрус у әвед т'әви ви жь хәве гьран бьбун, ле гава һ'ышйар бун, р'умәта Ви у һәр дө мәрвьед щәм Ви сәкьни дитьн. ³³Чахе әвана жь Ви дур к'әтын, Пәтрус Исар'а

гот: «Мамоста, чава р'ьнд э кӧ эм вьр ын! Дә әме се һ'олька чекын, йәке Тәр'а, йәке Мусар'а у йәке жи Елйаср'а». Чьмки әви нъзаньбу әв чь дьбежә. ³⁴ Гава әви һе хәбәр дьда, ә'врәк һат у сәр ван кьрә си. У чахе к'әтьнә бьн ви ә'ври, әвана тьрсийан. ³⁵ У жь ви ә'ври дәнгәк һат у гот: «Әвә Кӧр'е Мьн, Бьжартийе Мьн^{ф*}! Гӧһдарийа Ви бькын!» ³⁶ Гава әв дәнг һат, Иса т'әне ма. У вана дәнге хвә бьр'и, ван р'ожада чь кӧ дитьбун кәсир'а нәготьн.

Иса кӧр'ькәки шынак'әти қәнш дькә

(*Мәтта 17:14-18; Марқос 9:14-27*)

³⁷ Р'ожа дьне, гава әвана жь ч'ийе һатьнә хваре, ә'лаләтәкә гьран пешийа Вида һат. ³⁸ Ынге жь нав ә'лаләте мәрвьәки гази кьр у гот: «Дәрсдар, әз һиви жь Тә дькьм, бь ч'ә'ве р'ә'ме ль кӧр'е мьн бьньһер'ә. Әв тайе мьни т'әне йә. ³⁹ Р'ӧһ'әки хьраб ви дьгьрә у ньшкева дькә қир'ин вәдьч'ьр'ькә, к'әф сәр дьк'әвә һурдәхвәши дьбә у бь зорәке жь ви дур дьк'әвә. ⁴⁰ Мьн лава

жь шагьртед Тә кьр, кӧ шын же дәрхьн, ле вана нькарьбу». ⁴¹ Иса гот: «Ньсьле нәбауәр у хальфи^{ф!}! Һ'әта к'әнге Әзе т'әви вә бьм у ль вә сәбьр кьм? Кӧр'е хвә бинә вьр». ⁴² Гава һе дьһат, шын әв ә'рде хьст у вәч'ьр'ьки. Иса ль р'ӧһ'е һ'әрам һьлат, кӧр'ьк қәнш кьр у да баве ви. ⁴³ Т'әма-мийа шымә'те сәр мәзынайийа Хвәде зәндәгьрти мабу.

Иса диса дәрһәқа мьрна Хвәда дьбежә

(*Мәтта 17:22-23;*

Марқос 9:30-32)

У чахе һ'әму сәр һәр тыштед кӧ Иса дькьрын ә'шебмайи ма-бун, Әви шагьртед Хвәр'а гот: ⁴⁴ «Һун ван хәбәра бира хвәда хвәй кьн: Кӧр'е Мервь һе бьк'әвә дәсте мәрвьа». ⁴⁵ Ле вана әв йәк фә'м нәкьр, чьмки әв жь ван вәшарти бу кӧ фә'м нәкьн у тӧрӧш нәдькьрын жи бона һе йәке жь Ви бьпьрсийана.

К'и йә йе һәри мәзын?

(*Мәтта 18:1-5; Марқос 9:33-37*)

⁴⁶ Нав шагьртада пьрс пешда һат, кӧ нава ванда к'и йә йе

* 9:35 Нав һьнәк дәстньвисарада дәвса «бьжарти» «дәлали» һәйә. Ль гора Ишайа 42:1 Мәсһ бьжартийе Хвәде йә.

һәри мәзын. ⁴⁷ Ле нетед дьле ван Исава ә'йан бун, зар'окәк ани шәм Хвә да сәкьнандьне ⁴⁸ у ванр'а гот: «К'и кә әве зар'оке бь наве Мьн қәбул кә, әв Мьн қәбул дькә. У к'и кә Мьн қәбул кә, Йе кә Әз шандьмә қәбул дькә. Ава әви нава вә һ'әмуйдаа йе һәри быч'ук ә, әв ә йе һәри мәзын».

**Йе нә мьқабли вә йә,
әв алийе вә йә**
(Марқос 9:38-40)

⁴⁹ Йүһ'әнна р'абу у гот: «Мамоста, мә мәрвәк дит кә бь наве Тә шың дәрдыхьстын, ле мә кьр кә әм нәһельн, чьмки әв пәй мә найе». ⁵⁰ Ле Иса бир'а гот: «Пешийе ль ви нәгьрын, чьмки әве кә нә мьқабли вә йә, әв пышта вә йә».

**Гөндәки самәрийа^ф
Иса қәбул накә**

⁵¹ У чахе әв р'ожед кә Исайе бьһата һьлдане незик бун, Әви бәре Хвә да Оршәлиме, кә һә-

р'ә вьр. ⁵² У пешийа Хвә мәри шандьн, әвана чунә гөндәки Самәрийа^ф кә бона Ви һазьрийе бьбиньн. ⁵³ Ле самәрийа^ф Әв ль вьр қәбул нәкьр, чьмки бәре Ви к'әтьбу Оршәлиме. ⁵⁴ Гава шагьртед Ви Ақуб у Йүһ'әнна әв йәк дит, готьн: «Хөдан, Тө дьхвази әм жь ә'змен агьр бьхвазын кә бьбарә у қьр'а ван бинә?*** ⁵⁵ Ле Әв вәгәр'ийа, ль ван һьлат*. ⁵⁶ У чунә гөндәки дьн.

**Щабдарийа
йед кә пәй Иса дьчьн**
(Мәтта 8:19-22)

⁵⁷ У чахе әвана р'еда бун, йәки Вир'а гот: «Тө к'ода жи һәр'и әзе пәй Тә бем». ⁵⁸ Иса готә ви: «Р'увийар'а қәл һәнә, тәйрәдед ә'зменр'а жи һелин, ле бона Көр'е Мервь щик т'өнә кә сәре Хвә ле дайнә». ⁵⁹ Иса йәки дьнр'а гот: «Пәй мьн вә-рә». Әви жи гот: «Хөдан! Изьне бьдә мьн, кә әз пешийе һәр'ьм баве хвә дәфьн кьм». ⁶⁰ Ле Иса

* ^{9:54} Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Чава Елийас кьр».

** ^{9:54} П'адшати IV, 1:9-16.

* ^{9:55} Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «У гот: <Һун ньзаньн хвәйе чь р'өһ'и нә. Чьмки Көр'е Мервь нәһат, кә р'өһ'е мәрвьва онда кә, ле хьлаз кә».

вир'а гот: «Бра мьри мьрийе хвә дэфьн кьн. Тө һәр'э П'адшатийа Хвәде даннасин кә». ⁶¹ Йәки дьн жи гот: «Әзе пәй тә бем Хөдан, ле т'әне изьне бьдә мьн, кө эз пешийе хатьре хвә жь нәфәред мала хвә бьхвазьм». ⁶² Иса гот: «К'и кө дәсте хвә датинә сәр к'отане у ль пышт хвәва дьньһер'ә, әв нә һежайи П'адшатийа Хвәде йә».

Шандьна һ'әфте дө шагьрта

10 ¹ Пәй ве йәкер'а Хөдан һ'әфте дө* шагьртед дьн жи к'ьфш кьрьн у әвана дөдө-дөдө пешийа Хвәва шандьнә ван ши у бажара, к'идәре Хвәха ве бьчуйае ² у ванар'а гот: «Нандьрун^ф гәләк ә, ле п'алә һндьк ьн. Ава һиви жь Хвәйе нандьруне бькьн, вәки п'ала нандьруна Хвәр'а бышинә. ³ Һәр'ьн, Әз ва вә мина бәрха дьшиньмә нава гөра. ⁴ Хвәр'а нә к'иськ һьлдьн, нә турьк, нә жи чарьха. У р'ева сьлаве* нәдьнә т'ө кәси, ⁵ чь мала кө һун һәр'ьне, пешийе бежьн: «Ә'дьлайи ве малер'а». ⁶ У

һәгәр ль вьр мәрвьәки һежайи ә'дьлайийе һәбә, ә'дьлайийа вәйе ль сәр ви бьминә. Ле һәгәр т'өнәбә, ве ль вә вәгәр'ә. ⁷ У ве маледа бьминьн, чь хварьне жи бьдьнә вә, әве жи бьхвьн у вәхвьн, чьмки п'алә һежайи һәде хвә йә. У мал бь мал нәгәр'ьн. ⁸ К'ижан бажаре кө һун һәр'ьне у вә қәбул кьн, чь дайньнә бәр вә, бьхвьн. ⁹ Нәхвәшед навда қәнщ кьн у ванр'а бежьн: «П'адшатийа Хвәде незики вә буйә». ¹⁰ Ле әв бажаре кө һун һәр'ьне у вә қәбул нәкьн, дәрәнә мәйдана у бежьн: ¹¹ «Әм ве т'оза кө жь бажаре вә ньгед мөва гьртийә жи ль сәр вәда даудьшиньн. Ле ве йәке бьзаньбьн кө П'адшатийа Хвәде незики вә буйә». ¹² Әз жь вәр'а дьбежьм, Р'ожа^ф Ахрәте һ'але Содоме^ф ве жь йа ви бажари четьр бә*.

Бажаред нәбавәр (Мәтта 11:20-24)

¹³ Вәй ль тә Хоразин! Вәй ль тә Бәйтсайда! Һәгәр әв

* ^{10:1} Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Һ'әфте».

* ^{10:4} Аһа те фә'мкьрьне: «Р'ева нәсәкьньн, вәки бь сьлавдайине вәхте хвә өнда нәкьн».

* ^{10:12} Дәстпәбун 19.

к'эрэмәтед кө нава вәда бун, Сур у Сайдайеда* бьбуна, әванайе зува бь к'өрх^ф нав к'озийеда^ф р'уньшти т'обә бькьрана. **14** Ле Р'ожа Ахрәте һ'але Сур у Сайдайе we жь һ'але вә четьр бә. **15** У тә Кәфәрнаһум, тә т'ьре те һ'эта ә'змен бьльнд би? Ле те һ'эта дийаре^ф мьрийа һәр'и хваре!

16 Әве гөһдарийа вә дькә, гөһдарийа Мьн дькә у әве вә т'әхсир дькә, Мьн т'әхсир дькә, ле әве Мьн т'әхсир дькә, йе кө Әз шандьмә т'әхсир дькә».

Вәгәр'андьна һ'әфте дөда

17 Әв һ'әфте дө шагьрт бь әшқ у ша вәгәр'ийан у готьн: «Хөдан, щьн жи сайа наве Тә ельми мәдбун». **18** Әви ванаар'а гот: «Мьн мирещьн дит, чава бьруска жь ә'змен жорда к'әти. **19** Ава Мьн һ'өкөм дайә вә, кө һун мә'р у дуп'ышка у т'әмами-йа қәвата дьжмьн п'епәскьн у қәт г'ө тыште зьраре нәдә вә. **20** Ле бь we йәке ша нәбьн кө щьн ельми вә дьбьн, ле ша бьн, кө навед вә ль ә'змана ньвисар ә».

Шабуна Иса

(*Мәтта 11:25-27; 13:16-17*)

21 Ви чахи Әв бь Р'өһ'е Пироз ша бу у гот: «Шькьр наве Тә бә Баво, Хөдане ә'рд у ә'зман, кө Тә әв тышт жь зана у билана^ф вәшартьн у ль бәр зар'а вәкьр. Бәле Баво, чьмки аһа ль Тә хвәш һат. **22** Һәр тышт жь Баве Мьн Мьнр'а һатийә дайине. Кәсәк ньзанә Көр^ф к'и йә, пештьри Баве у кәсәк ньзанә Бав к'и йә, пештьри Көр' у йед кө Көр' бьхвазә ванва Баве бьдә наскьрьне». **23** У we гәве сәр шагьртед Хвәда вәгәр'ийа у ванаар'а башқә гот: «Хвәзи ль ван ч'ә'ва, чь кө һун дьбиньн әв жи дьбиньн. **24** Чьмки Әз вәр'а дьбежьм, кө гәләк п'е-хәмбәр у п'адша хвәстьн әв тыштед кө һун дьбиньн бьдитана, ле нәдитьн у әв тыштед кө һун дьбьһен бьбьһистана, ле нәбьһистьн».

Мәсәла самәрийе қәнш

25 Һьнге қанунзанәк р'абу Әв щер'ьбанд у гот: «Дәрсдар, әз чь бькьм, вәки жийина^ф

* ^{10:13} Хоразин у Бәйтсайда бажаред шьһуйа бун, ле Сур у Сайда әв бажаред нәщьһуйа бун, ава готи п'утп'арьст бун.

һ'эта-һ'этайе бьстиньм?»²⁶ Әви жи wir'а гот: «Қанунеда чь ньвисар э? Тө чава дьхуни?»²⁷ Әви ле вәгәр'анд у гот: «Хөдан Хвәдеие хвә һ'ыз бькә, бь т'эмамия дьле^ф хвә, бь т'эмамия щанийа хвә, бь т'эмамия қәвата хвә у бь т'эмамия һ'ыше хвә», «һәвале хвә жи вәкә хвә һ'ыз бькә»^{**}.²⁸ У Иса wir'а гот: «Тә р'аст гот. Өса бькә у те бьжийи». ²⁹ Ле әви хвәст хвә р'аст дәрхә, Исар'а гот: «Һәвале мьн к'и йә?»³⁰ Иса ле вәгәр'анд у гот: «Мәрвьәк һәбу, әв жь Оршәлиме бәржери Әриһаие дьбу. Әв к'этә дәсте қачаха у вана әв тә'зи кьр, к'өтан у нивкөшти һьштьн чун. ³¹ Өса қәвьми кә к'аһинәк we р'еда дьһат. Гава әв дит, бәрр'а дәрбаз бу чу. ³² Өса жи йәки леви^ф һат, гьһиштә ши щийи, ль ши ньһер'и, бәрр'а дәрбаз бу чу. ³³ Паше р'евики самәри һат. Гава әв дит, гөне ши ле һат. ³⁴ Әв незики ши бу, бьзьр у шәрав ль бьринед ши хьстьн, п'еч'а у әв дани сәр к'әрк'әдане хвә бьрә меванхане у бона ши хәм кьр. ³⁵ Р'ожа дьне

дө зив дәрхьстьн данә хвәйе меванхане у гот: «Хвәйитийе ль ви бькә, тө чь жи сәр ши зедә хәрщ ки, гава әз вәгәр'ийам, әзе ль тә вәгәр'иньм.

³⁶ Ньһа т'әхмина тә, жь wan һәрсека к'ижан бу һәвале ши мәрвье кә к'этә дәсте қачаха?»³⁷ Әви жи гот: «Әве кә гөнә ле ани». Иса wir'а гот: «Һәр'ә тө жи өса бькә».

Иса мала Мәрт'а у Мәрийәмеда

³⁸ Чахе р'ек'әтьн чун, Иса к'этә гөндәки. К'өлфәтәк кә наве we Мәрт'а бу Әв бьрә мала хвә. ³⁹ Хушкәкә we жи һәбу, наве we Мәрийәм. Әва бәр ньгед Хөдан р'уньштьбу у гөһдарийа хәбәрәд Wi дькьр. ⁴⁰ Мәрт'а жи кә гәләк т'ьвдарәкдитьнева гиро бу, һат сәкьни у Исар'а гот: «Хөдан, қәт хәма Тә нинә кә хушка мьн нава we т'ьвдарәкдитьнеда әз т'әне һьштьмә? Бежә we кә али мьн бькә». ⁴¹ Хөдан ле вәгәр'анд у готе: «Мәрт'а, Мәрт'а, тө бона гәләк тышта хәма дьки у т'әвиһәв дьби. ⁴² Ле

* 10:27 Қануна Дөщари 6:5.

** 10:27 Қануна К'аһинтийе 19:18.

т'әне тыштэк лазьм э, әв п'ара қәнщ жи Мәрийәме хвәр'а бь-жарт у жь we найе стандьне».

Һинкьрына бона дөакьрыне

(Матта 6:9-13; 7:7-11)

11 ¹Шарөке Иса щики дөа дькьр, гава хьлаз кьр, жь шагьртед Ви йәки жер'а гот: «Хөдан, мә һини дөакьрыне кә, чава Йуһ'әнна шагьртед хвә һин кьрын». ²Әви ванар'а гот: «Гава хун дөа дькьн, аһа бежьн:

Баво*,

Наве Тә пироз бә.

П'адшатийа Тә бе**.

³ Нане мәйи р'өже р'ож бь р'ож бьдә мә.

⁴ У гөнед мә бьбахшинә, чьмки әм жи дьбахшиньнә һ'әму дәйндаред хвә у мә нәбә шер'ьбандьне*».

⁵У ванар'а гот: «Жь вә к'ижан ә кә достәки ви һәбә у ниве шәве һәр'ә мала ви жер'а бежә: <Досто, се нана дәйни бьдә мьн.

⁶Чьмки пьсмаәмәки мьн жь р'е

дагәр'ийайә һатийә мала мьн, тыштәки мьни хварьне т'өнә, кә дайньмә бәр ви». ⁷У әв жи һьндөр'да ле вөгәр'инә у бежә: <Дәри иди дада йә, әз у зар'ед хвәва жи нава щиньвинада нә, зә'мәте нәдә мьн, әз нькарьм р'абьм бьдьмә тә». ⁸Әз вәр'а дьбежьм, һәгәр әв бона достийе жи р'анәбә нен нәдә ви, ле бона беарзийа ви we р'абә чьқас жер'а лазьм бә бьдә ви. ⁹Әз вәр'а дьбежьм, бьхвазьн һуне бьстиньн, бьгәр'ьн һуне бьбиньн, дәри хьн we бәр вә вәбә. ¹⁰Чьмки к'и кә дьхвазә дьстинә, к'и кә дьгәр'ә дьбинә у к'и кә дәри дьхә бәр ви вәдьбә.

¹¹Жь вә к'ижан ә әв бав, кә көр'е ви мә'си бьхвазә, дәвса мә'си мә'р бьде*, ¹²йан жи һеке бьхвазә, дуп'ышке бьде?

¹³Һун кә хьраб ьн, заньн тыштед қәнщ бьднә зар'ед хвә, ле Баве ә'змана we чьқас зедә Р'өһ'е Пироз бьдә әвед кә жь Ви дьхвазьн».

* 11:2 Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Баве мәйи ә'змана».

** 11:2 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Ә'мыре Тә бә, чава ль ә'змен өса жи ль сәр ә'рде».

* 11:4 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Ле мә жь йе хьраб хьлаз кә».

* 11:11 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Көр'е ви нан же бьхвазә, кәвьр бьде?»

Иса у Бэлзэбул^ф*(Мәтнә 12:22-30;**Марқос 3:20-27)*

¹⁴ Шарәке Иса шыне лал жь йәки дәрдыхьст, чахе кә шың дәрк'әт, әви лал хәбәр да у ә'лаләт зәндәгьрти ма. ¹⁵ Ле жь ван һьнәка гот: «Әв бь һ'өкөме Бэлзэбуле^ф сәрwere шына шына дәрдыхә». ¹⁶ Һьнәка жи Әв дыщер'ьбанд, нишанед ә'змен жь Ви дьхвәстын. ¹⁷ Ле нетед дьле ван Исава ә'йан бун у ванар'а гот: «Һәр п'адшатийа кә нава веда т'ьфақ^ф т'өнәбә we веран бә у мала кә бет'ьфақи бьк'әве, әв мал наминә. ¹⁸ Һун дьбежын, кә Әз бь һ'өкөме Бэлзэбул шына дәрдыхьм. Ле һәгәр мирешын нава хвәда бет'ьфақ бә, п'адшатийа ви we чава бь-минә? ¹⁹ У һәгәр Әз бь Бэлзэбул шына дәрдыхьм, ле йед кә пәй вә тен* бь чь дәрдыхьн? Һәгәр өса бә, әве вә ломәк'ар кьн. ²⁰ Ле һәгәр Әз бь т'ьлийа Хвәде шына дәрдыхьм, вәки өса йә П'адшатийа Хвәде гьһиштийә вә. ²¹ Чахе йәки қәват бь ч'әк хвәйитийе мала хвә дькә, т'ө тыште ви зьрар ле набә. ²² Ле

гава йәки жь ви қәваттыр бе у ви бьгьрә, we әв ч'әке кә ви гөмана хвә дабу сәр же бьстинә, һәбука ви жи бәла кә. ²³ К'и кә нә т'әви Мьн ә, мьқабыли Мьн ә у к'и кә т'әви Мьн т'оп накә, бәла дькә.

Вәгәр'андьна р'өһ'е һ'әрам*(Мәтнә 12:43-45)*

²⁴ Чахе р'өһ'е һ'әрам жь мерьв дәрте, шийе бе ав дьгәр'ә, кә р'ьһ'әтийе бьбинә у гава на-бинә, дьбежә: «Әз вәгәр'ьмә we мала хвәйә кә же дәрк'ә-тьмә». ²⁵ У гава те, пақьжкьри у һәвдаи дьбинә. ²⁶ Һьнге дьчә һ'әфт шынед дьнә жь хвә хь-рабтыр жи тинә, дьк'әвьнә вьр дьжин. У ахьрийа ви мәрвьи жь пешийе хьрабтыр дьбә».

Хвәзьлийа р'аст

²⁷ Чахе Иса һе хәбәр дьда, жь нава ә'лаләте к'өлфәтәке дәнге хвә бьльнд кьр у Вир'а гот: «Хвәзи ль ви бәт'ьни, кә Тө хвәда хвәйкьри у ван бьс-тана, кә шир данә Тә». ²⁸ Ле Әви гот: «Һе хвәзи ль ван, йед кә хәбәра Хвәде дьбьһен у пек тиньн».

* 11:19 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Зар'ед вә».

К'эрэмэтэке**чава нишан дьхвазын***(Матта 12:38-42;**Марқос 8:12)*

29 Чахе э'лалэт сэр Ви дь-
щвийа, Иса дэстпекьр у гот:
«Эва ньсыла хьраб э, нишанэке
дьхвазэ, ле жер'а нишанэкэ дьн
наие дайине пештьри нишана
Уньс^ф п'эхэмбэр. 30 Чава Уньс
бона Нинэвайа бу нишан, өса
жи Көр'е Мерьв we ви ньслир'а
бьбэ нишан*. 31 П'адша Башуре^ф
we Р'ожа Ахрэте т'эви мэрьвед
ви ньсли р'абэ у ван нэхэқ кэ,
чьмки эва жь сэре дьне hat, кő
сэрвахтия Сьлеман^ф бьбьне у
ва йэ Йэки жь Сьлеман мәстър
ль вьр һэйэ*. 32 Мэрьвед Нинэ-
вайе Р'ожа Ахрэте we т'эви ви
ньсли р'абьн у ван нэхэқ кьн,
чьмки эвана бь даннасинийа
Уньс жь гөнэкьрыне вэгэр'ийан.
Ва йэ Йэки жь Уньс мәстър ль
вьр һэйэ.

Ч'ьра бэдэне*(Матта 5:15; 6:22-23)*

33 Кэсэк ч'ьре венахэ у данай-
нэ щийе хэвлэ, нэ жи дькэ бьне

фьраде, ле датинэ сэр п'еч'ьре,
wэки эwe кő дьк'эвьнэ һьндөр',
р'онайе бьбиньн. 34 Ч'ьра бэдэна
тэ ч'э'ве тэ йэ. Һэгэр ч'э'ве тэ
п'ак э, т'эмамия бэдэна тэйе
р'онайи бэ. Ле һэгэр ч'э'ве тэ
хьраб э, бэдэна тэйе жи тэ'ри
бэ. 35 Аwa һаш жь хwэ һэбэ, дьбэ
кő эw р'онайа нава тэда тэ'ри
йэ. 36 Һэгэр т'эмамия бэдэна
тэ р'онайи йэ у п'арэкэ тэ'ри
т'өнэ, һ'эмуйе жи р'онайи бэ,
чава ч'ьра бь шэwқа хwэ тэ
р'онайи дькэ».

**Иса ферьси у қанунзана
нэхэқ дькэ***(Матта 23:1-36; Марқос
12:38-40; Луқа 20:45-47)*

37 Гава хэбэрдана Хwэ хьлаз
кьр, йэки ферьси һиви же кьр
кő һэр'э т'эви wi нан бьхwэ. Эw
жи чу, ль сэр сьфре р'унышт.
38 Гава ферьси дит кő Эwi
пешийа нанхварьне ль гора
э'дэте дин дэстед Хwэ нэшуш-
тън, зэндэгьрти ма. 39 Ле Хőдан
wir'а гот: «Аwa һун ферьсийа
т'ас у финшана р'уйе дэрвава
пақьж дькьн, ле дьле wэ һьн-
дөр'ва бь тьмаие у хьрабийава

* 11:30 Уньс 3.

* 11:31 П'адшати III, 10:1-13.

т'ъжи йә. ⁴⁰ Бефә'мно! Әвә кө дәрва чекър, һындөр' ченәкър? ⁴¹ Ава бь чьва т'ас у финшанед вә т'ъжи нә, бь ван хвәр'а хера бькьн у һәр тыште вәр'а һ'әлал^ф бә. ⁴² Ле вәй ль вә ферьсийа! Һун дәһәке^ф пунге^ф, шә'т'рийе^ф у һ'әму п'ьншар'а дьдн, ле һәқийе у һ'ьзкьрна Хвәде давәжнә пышт гөһе хвә. Вә гәрәке әв йәк бькьрана у дәст жь йед майин нәк'ьшанда. ⁴³ Вәй ль вә ферьсийа, кө һун к'ьништада к'өрсийед пешьн һ'ьз дькьн, базарада жи сылава. ⁴⁴ Вәй ль вә! Һун мина т'ьрбед бе нав-нишан ьн, кө мәрв сәр ван дьгәр'ьн у ньзаньн». ⁴⁵ Жь қанунзана йәки ле вәгәр'анд у гот: «Дәрсар, Тө бь ван хәбәра мә жи беһөрмәт дьки». ⁴⁶ Әви гот: «Вәй ль вә қанунзана жи, чьмки һун баред гьран дьднә сәр мьле мәрва, ле т'ьликә хвә жи надьнә ван бара. ⁴⁷ Вәй ль вә, кө һун т'ьрбед ван п'ехәмбәра чедькьн, йед кө кал-бавед вә әв көштьнә. ⁴⁸ Бь вә йәке һун шә'дәтийа хвә дьдн, кө һун һавьжийа хвә кьрнед кал-бавед хвә тиньн. Әвана п'ехәмбәр дькөштн у һун т'ьрбед ван чедькьн. ⁴⁹ Ләма жи сәрвахтийа Хвәде

гот: «Әзе п'ехәмбәр у шандийа бьшиньмә шәм ван, жь ван һнәка вә бькөжьн, һнәка жи бьзеринын». ⁵⁰ Бона вә йәке хуна һ'әму п'ехәмбәра, кө жь вәхте ә'фьрандьна дьнийәеда һатийә р'етьне, жь ви ньсьли вә бе хвәстьне, ⁵¹ жь хуна һабил^ф һ'әта хуна Зәкәрийа, йа кө нав горигәһе^ф у п'арьстгәһеда һатә р'етьне. Әз р'аст вәр'а дьбежьм, жь ви ньсьли вә бе хвәстьне. ⁵² Вәй ль вә қанунзана, кө вә к'ьлита занәбуне һьлдайә. Нә һун к'әтьне у нә жи вә һьштийә йед кө дьхвазьн бьк'өвьне». ⁵³ У гава Әв р'абу кө һәр'ә, қанунзан у ферьси қьлқьлин, бона гәләк тышта Вир'а к'әтьнә дә'вә. ⁵⁴ У бәр дәве Ви сәкьни бун, вәки бь хәбәрәке бькарьбьн Ви бьгьрн у гөнәк'ар кьн.

Һинкьрна дәрһәқа дөр'утийеда

12 ¹ Ви чахи, гава бь һ'әзара мәри щьвийан, өса кө сәр һәвр'а дәрбаз дьбун, Әви пешийе дәстпекьр шагьртед Хвәр'а гот: «Һ'әвза хвә жь һәвиртьр'шке^ф ферьсийа бькьн, Әз тиньмә сәр дөр'утийа ван. ² Тыштәки дьзива т'өнә кө дәрнәйе у нә жи вәшарти

кө к'ьфш нэбэ. ³Вэ чь тэ'ри-йеда готийэ, әве р'онайеда бе бһистьне у вэ чь ль мале гөһада хэбэр дайэ, әве сэр бана бьбэ дэнги.

**Бъзаньбын кө тырса вэ
жь к'е һэбэ**

(Матта 10:28-31)

⁴Эз вэ пьсмамед Хвэр'а дьбежым, жь вана нэтырсын, йед кө бэдәне дькөжын, жь ве пештыр тыштэки дьн нькарын бькын. ⁵Ле Эзе вэр'а бежым, кө хун жь к'е бьтырсын. Жь Ви бьтырсын, Йе кө пэй көштынер'а жи һ'өкөме Ви һэйэ бавежэ щэ'ньме^ф. Бәле, Эз вэр'а дьбежым жь Ви бьтырсын! ⁶Нэ пенщ ч'ьвик бь дө дьравед чарқөр'уше тенэ фьротане? Ле Хвэде жь ван йэки жи бир накэ. ⁷Өса жи һэр т'елэки п'ор'ед сәре вэ жьмарти йэ. Нэтырсын, хун жь гэлэк ч'ьвика қимэттыр ын.

Иқрар^ф у инк'аркьрына Иса

*(Матта 10:32-33; 12:32;
10:19-20)*

⁸Эз вэр'а дьбежым, к'и кө бэр мәрва Мьн иқрар^ф кэ, Көр'е Мерьв жи ве ви бэр мьлайак'этед Хвэде иқрар кэ. ⁹У к'и кө Мьн бэр мәрва

инк'ар кэ, әве жи бэр мьлайак'этед Хвэде бе инк'аркьрыне. ¹⁰У к'и кө тыштэки мьқабыли Көр'е Мерьв бежэ, ве бе бахшандьне. Ле к'и кө готьнэкэ хьраб мьқабыли Р'өһ'е Пироз бежэ, ль ви найе бахшандьне. ¹¹У гава вэ бьбынэ к'ьништа йан бэр һ'акьм йан сәрверед һ'өкөмэте, хун хэм нэкын кө хуне чава шаба хвэ бьдын йан чь бежын. ¹²Чьмки Р'өһ'е Пироз әве дәме ве вэ һин кэ, чь лазым ә кө хун бежын.

Дәвләтийе бөфэ'м

¹³Жь нава ә'лаләте йэки Ви-р'а гот: «Дәрсар, бежэ бьре мьн, бьра мират'а^ф баве мьн мьнр'а п'арэвэкэ». ¹⁴Әви ви-р'а гот: «Һэвал, к'е Эз сэр вэ һ'акьм йан жи п'аркьр к'ьфш кьрьмэ?» ¹⁵У готэ ван: «Һаш жь хвэ һэбын у һ'эвза хвэ жь һэр шур'э тьмайе бькын, чьмки ә'мьре инсен зедәбуна һәбука вива гьредаийи нинэ». ¹⁶Әви мәсәләк жи ванр'а гот: «Зә-вийа мәрвәки дәвләти гэлэк бэр да. ¹⁷У әви дьле хвэда гот: «Эз чава бькым? Щи жи т'өнэ кө дәрәмәта хвэ текьме». ¹⁸У гот: «Эзе аһа бькым, ә'мбаред хвэ һьлшиньм у һе йед мәзын

чекъм, һ'әму дәрәмәт у һәбука хвә жи бькьмә вьр. ¹⁹ У хвәха хвәр'а бежъм: Ә'вдо! Тә бона хвә т'ера гәләк сала, гәләк һә-бук дайә сәр һәв, р'уне бьхвә, вәхвә у ша бә». ²⁰ Ле Хвәде готә ви: «Бефә'мо! Ишәв р'öh'e тәйе жь тә бе стандьне. Әв һәбука тә бәрәв кьрийә we к'ер'а бьминә?» ²¹ Оса жи we бе сәре һәр кәси, йе кә бона хвә хьзне т'оп дькә у пе Хвәде дәвләти набә».

**Һинкьрна дәрһәқа
хәмкьрнеда**
(Мәтта 6:25-34)

²² Һынге Әви шагыртед Хвәр'а гот: «Ләма Әз вәр'а дьбежъм, бона ә'мьре хвә хәма нәкьн, кә һуне чь бьхвьн, нә жи бона бәдәна хвә, кә һуне чь ль хвә кьн. ²³ Чьмки ә'мьр жь хварьне қимәттәр ә у бәдән жи жь к'ьнща. ²⁴ Дина хвә бьдьянә қар'қар'а^ф, нә дьр'әшиньн, нә дьдрун у нә жи ә'мбар йан к'иләред ван һәнә, ле Хвәде р'ьсқе ван дьгьһинә. Һун чьқаси жь тәйрәда қимәттәр ьн! ²⁵ Иди жь вә к'и дькарә бь хәмед хвә дәқәке сәр ә'мьре хвәда зедә кә*?» ²⁶ Һәгәр һун ви тыште һәри

бьч'ук нькарьн бькьн, иди чьма бона тыштед майин хәм дькьн? ²⁷ Дина хвә бьдьянә сосьна, чава шин дьбьн, нә дьхәбьтьн у нә дьр'есьн. Әз вәр'а дьбежъм, кә Сьлеман жи нава т'әмамия we хер-хьзна хвәда мина жь ван йәке хвә нәкьр. ²⁸ Һәгәр гиһае чоле, кә иро һәйә у сьбе давежьнә нава егьр, Хвәде оса дьхәмьлиня, ле чьқас зедә we ль вә кә, кембауәрно? ²⁹ Ль ван тышта нәгәр'ьн, кә һуне чь бьхвьн йан чь вәхвьн. Бәр хвә нәк'әвьн. ³⁰ Чьмки п'ут-п'арьстед^ф дьнйае ль пәй ван һ'әму тышта дьк'әвьн, ле Баве вә занә кә һун һ'әвще ван тышта нә. ³¹ Ле бәр вева һун ль П'адшатийа Ви бьгәр'ьн у әве вәр'а бенә дайине.

Хьзна ә'змана
(Мәтта 6:19-21)

³² Нәтьрсә, кәрийе пези бьч'ук! Чьмки ль Баве вә хвәш һат, кә п'адшатийе бьдә вә. ³³ Һәбука хвә бьфьрошьн у хвәр'а хера бькьн. Хвәр'а к'иське кә нар'ьзә у хьзна ә'зманайә кә кем набә қазьнщ кьн. Ль ве дәре нә дьзе незик бе у нә

* 12:25 Аһа жи те фә'мкьрне: «Бьһөстәке ль сәр бәжьна хвә дьреж кә».

жи we бьзузе бьхвә. ³⁴ Чьмки хьзна вә к'идәре бә, дьле вәйе жи ль we дәре бә.

Хөламе һ'ышар

(*Матта 24:45-51*)

³⁵ Бьра пышта вә гьредаи у ч'ьред вә вехьсти бьн. ³⁶ Һун мина ван мәрьва бьн, йед кә нивийа ахайе хвә нә, кә әве к'әнге жь дә'ватә вәгәр'ә, кә чахе бе дери хә, пер'а-пер'а р'абьн дери вәкьн. ³⁷ Хвәзи ль ван хөлама, кә чахе ахайе ван бе, ван һ'ышар бьбинә. Әз р'аст вәр'а дьбежьм, әве пышта хвә гьредә, ван сәр сьфре бьдә р'уньштандьне у бәрдәстийе ванр'а бькә. ³⁸ У һәгәр ахайе ван ниве шәве йан жи бәрбанга сьбәһе бе у ван өса бьбинә, әв хөламанә хвәзьли нә. ³⁹ Ле һун ве йәке бьзаньбьн, һәгәр хвәйе мале бьзаньбуяа кә дьзе к'ижан сьһ'әте бьһата, we нәһышта кә мала ви дәрәвәкьра. ⁴⁰ Ава һун жи назьр бьн, чьмки әв сьһ'әта кә дьле вәр'а дәрбаз набә, Көр'е Мерьв we бе».

Хөламе амьн у хөламе беамьн

⁴¹ Пәтрус гот: «Хөдан, әва мәсәла тә т'әне бона мә гот йан бона һ'әмуяа?» ⁴² Хөдан гот:

«К'и йә әв вәк'илхәрше^ф амьн у сәрвахт, кә ахайе ви, we ви сәр хөламед хвә сәрвер к'ьфш кә, кә вәхтда хварьна ван бьдә ван. ⁴³ Хвәзи ль ви хөлами, кә чахе ахайе ви бе, әви өса бь-бинә. ⁴⁴ Әз р'аст вәр'а дьбежьм, әве ви бькә сәрверә т'әмамийа һәбука хвә. ⁴⁵ Ле һәгәр әв хө-лам дьле хвәда бежә: «Ахайе мьн һатьна хвә дәрәнге дехә» у дәстпекә ль хөлам у шарийа хә, бьхвә, вәхвә у сәрхвәш бә, ⁴⁶ ахайе ви хөлами we р'ожәкә өса бе, кә әв нә нивийе йә у сьһ'әтәкә өса, кә әв ньзанә. We ви қәт-қәти кә у п'ара ви т'әви п'ара беамьна кә. ⁴⁷ У әв хөламе кә хвәстьна ахайе хвә занә у к'әре хвә накә, нә жи ль гора хвәстьна ви дькә, we гәләки бе к'өтане. ⁴⁸ Ле әве кә жь нәзанийа хвә тыштәки һежайи к'өтане дькә, we һьндьки бе к'өтане. К'ер'а гәләк һатийә дайине, гәләк жи we же бе хвәстьне у к'ер'а гәләк һатийә спартьне^ф, шабдарийа ви жи we гәләк бә.

Иса дьбә сәбәбе шөдәбуне

(*Матта 10:34-36*)

⁴⁹ Әз һатьм, вәки егьр ба-вежьмә сәр дьне у Мьн чава

дѣхвѣст вѣки иди алав бѣда.
⁵⁰ Ле нѣхѡмандѣнѣкѣ Мѣн хѣ-
 йѣ, кѡ Эз гѣрѣке пе бемѣ нѣ-
 хѡмандѣне у дѣле Мѣн рѣт нѣ
 р'ѣх'ѣт ѣ х'ѣта кѡ ѣв бе сери.
⁵¹ Вѣ т'ѣре Эз хатѣм ѣдѣлайийе
 бѣдѣмѣ дѣне? Эз вѣр'ѣ дѣбежѣм
 на, ле бона щѡдѣбуне. ⁵² Жѣ
 вѣр шунда малѣкеда пенщ
 мѣрѣве жѣ хѣв щѡдѣ бѣн, сѣсе
 ве мѣрѣбѣли дѡда бѣн, дѡдѡ
 мѣрѣбѣли сѣсийѣ. ⁵³ Баве р'ѣбѣ
 мѣрѣбѣли кѡр', кѡр' жи баве,
 де рѣзе, рѣз жи де, хвѣси буке
 у бук жи хвѣсийе».

Нишанед зѣмен

(Матта 16:2-3; 5:25-26)

⁵⁴ У Ѧви ѣлалѣтер'ѣ жи гот:
 «Чахе жѣ р'ѡвайе ѣ'вр дѣрте,
 хун дѣстхвѣда дѣбежѣн: «Ба-
 ране бѣбарѣ» у ѡса жи дѣбѣ.
⁵⁵ У гава байе башуре те, хун
 дѣбежѣн: «Хѣвайе гѣрм бѣ» у
 ѡса дѣбѣ. ⁵⁶ Дѡр'уно! Хун р'уйе
 ѣ'змен ѣ'нѣнѣ дѣкѣн хѣвайе
 чава бѣ, ле чава ви зѣмани
 ѣ'нѣнѣ накѣн?

⁵⁷ Хун чѣма хвѣха надѣнѣ ль
 бѣр х'ѣсаба, кѡ к'ижан ѣ р'ѣст?
⁵⁸ Чахе нѣйаре тѣ тѣ к'ѣши щѣм
 х'ѣкѣм дѣкѣ, ѡса бѣкѣ, кѡ р'ѣва
 т'ѣви ви ль хѣв бейи. Нѣбѣ ѣв
 тѣ бѣдѣ дѣсте х'ѣкѣм, х'ѣкѣм

жи тѣ бѣдѣ дѣсте сѣрѣскѣр у
 ѣв жи тѣ бавежѣ кѣле. ⁵⁹ Эз
 тѣр'ѣ дѣбежѣм, тѡ жѣ вѣр т'ѡ
 шар дѣрнѣк'ѣви х'ѣта полѣ^ф
 пашѣн нѣди».

Жѣ гѡнѣкѣрѣне вѣгѣр'ѣн^ф, кѡ ѡнда нѣбѣн

13 ¹ Ви чахи хѣнѣк хатѣн бо-
 на ван щѣлилийѣ Исѣр'ѣ
 готѣн, хуна к'ижана Пилѣто
 т'ѣви хуна рѡрбанѣд^ф ван кѣ-
 рѣбу. ² Исѣ ль ван вѣгѣр'ѣнд у
 гот: «Вѣ т'ѣре ѣв щѣлилийѣд кѡ
 ѣв йѣк хатѣ сѣре ван, жѣ х'ѣму
 щѣлилийѣд майин гѡнѣк'ѣртѣр
 бун? ³ Эз вѣр'ѣ дѣбежѣм, на! Ле
 бѣле хѣгѣр хун жѣ гѡнѣкѣрѣне
 вѣнѣгѣр'ѣн, хун х'ѣмуйе жи
 р'ѡжа вѣнда хѣр'ѣн. ⁴ Йѣн жи
 ѣв х'ѣждѣх мѣрѣвед кѡ кѣла^ф
 Силѣвѣме сѣр вѣнда к'ѣт мѣрѣн,
 вѣ т'ѣре ѣвана жѣ х'ѣму бѣнѣ-
 лийѣд Оршѣлиме гѡнѣк'ѣртѣр
 бун? ⁵ На! Эз вѣр'ѣ дѣбежѣм,
 хѣгѣр хун жѣ гѡнѣкѣрѣне вѣ-
 нѣгѣр'ѣн, хун х'ѣмуйе жи р'ѡжа
 вѣнда хѣр'ѣн».

Мѣсѣла дѣра хѣжирѣйѣ бе бѣр

⁶ Ѧви ѣва мѣсѣла жи гот:
 «Мѣрѣвѣк хѣбу, нава р'ѣзе^ф
 тѣрийе вида дѣрѣкѣ хѣжирѣйѣ
 нѣкѣнди хѣбу. Р'ѡжѣке ѣв хат,

кө сәр we бәр быгәр'ә, ле нәдит. ⁷Wi чахи р'эзванр'а гот: «Эва мөхдаре се сала йә эз тем, бәре ве дара нежире дыгәр'ым, ле на-биньм. Эве быбьр'ә! Бадиһәва^ф чьма ши гьртийә?» ⁸Р'эзван ле вәгәр'анд у гот: «Аха, исал жи we сәбьр кә. Эзе дора we вәдьм у п'эйн^ф быкьме. ⁹Һәгәр саләкә дьн бәр бьдә, қәнщ ә, ле һәгәр нәдә, паше быбьр'ә».

**Р'ожа шәмийе
қәнщкьрына к'өлфәта
қонщьки**

¹⁰Р'ожәкә шәмийе Иса к'ь-ништәкеда һин дыкьр. ¹¹Ль вьр к'өлфәтәкә қонщьки һәбу, кә һ'иждәһ салед we бу, р'өһ'е нәхвәшийе пер'а бу. Эwe қәт нькарьбу хвә р'аст кьра. ¹²Гава Иса әв дит, гази we кьр у готе: «Ә'вде! Тә жь нәхвәшийа хвә аза йи!» ¹³У Әви дәстед Хвә да-нин сәр we, әв пер'а-пер'а р'аст бу у шыкьри дыда Хвәде. ¹⁴Ле сәрwere к'ьниште һерс к'әт, кә Иса р'ожа шәмийе нәхвәш қәнщ кьр у ә'лаләтер'а гот: «Шәш р'ож бона шьхөлкьрыне һәнә, һун нава ван р'ожада дыкарьн бен қәнщ бьн, нә кә р'ожа шәмийе».

¹⁵Хөдан ле вәгәр'анд у готе: «Дөр'уно! Жь wә к'ижан р'ожа шәмийе гайе хвә йан к'әра хвә жь афьр' вәнакә у набә сәр аве? ¹⁶Нә әва жи қиза Бьраһим ә, кә әва мөхдаре һ'иждәһ салед we бун, мирешьн әв гьредабу. Нә лазьм бу кә әв р'ожа шәмийе жь we қәйде вәбуя?» ¹⁷У гава әв йәк гот, һ'әмуйед кә мьқа-были Wi бун шәрми ман. У т'әмамийа ә'лаләте бона ван к'әрәмәтед Wийә р'умәти кә Wi дыкьрын ша дьбу.

**Дө мәсәлед
ль сәр П'адшатийа Хвәде**

(Мәтта 13:31-33;

Марқос 4:30-32)

¹⁸Пәйр'а Иса гот: «П'адша-тийа Хвәде мина чь йә? У Әз we һьмбәри чь кьм? ¹⁹Әв мина һ'әбәкә т'охьме хәрдале йә, кә мәрвәки һьлда бахче хвәда чанд. У гава әв мәзьн бу, бу дар, тәйрәдед ә'змен һелинед хвә сәр ч'ьқьлед we чекьрын».

²⁰Әви диса гот: «Әз П'адша-тийа Хвәде һьмбәри чь кьм? ²¹Әв мина һәвиртьр'шк ә, кә к'өлфәтәке һьлда нава се код* арда стьра, һ'әта кә һ'әму һьлат».

* 13:21 Се кодед шьһуйа^ф дыкьр қаси 25 килограмма.

Дәре тәнг*(Матта 7:13-14, 21-23)*

²² Иса гөнд у бажарар'а дәрбаз дьбу, хин дькър у бәрбь Оршәлиме дьчу. ²³ Йәки Уир'а гот: «Хөдан, гәло һндьк ын, әвед кӧ we хьлаз бьн?» Әви ванр'а гот: ²⁴ «Бьщә'диньн, кӧ хун дәре тәнгр'а бьк'әвьнә һндӧр', чьмки Әз вәр'а дьбежьм, гәләке бьхвазьн бьк'әвьне у we нькарьбьн. ²⁵ У пәйр'а, кӧ хвәйе мале р'абә дәри бьгрә, һнге һуне дәрва бьминьн у дәри хьн бежьн: «Әм хӧлам, дәри ль мә вәкә». Әwe ль вә вәгәр'инә у бежә: «Әз ньзаньм хун жь к'ӧ нә». ²⁶ Һнге һуне бежьн: «Мә т'әви Тә хвар, вәхвар у Тә к'учед мәда хин дькър». ²⁷ Ле Әwe бежә: «Әз вәр'а дьбежьм, Әз ньзаньм кӧ хун жь к'ӧ нә. Жь Мьн дур к'әвьн, хун һ'әмуьед кӧ нәһәқийе дькьн!» ²⁸ Ль вьр we бьбә гьри у ч'ьркә-ч'ьрка дьрана, гәва хун Бьраһим, Исһақ, Ақуб у һ'әму п'ехәмбәра П'адшати́я Хвәдеда бьбиньн, хвә жи дәрва авити. ²⁹ У we жь р'оһьлат-р'оавайе у бакӧр^ф-башуре бен, П'адшати́я Хвәдеда

сәр сьфре р'унен. ³⁰ Аwa бь-заньбьн кӧ һнәкед паш we бьбьнә пеш у һнәкед пеш we бьбьнә паш».

**Иса ль сәр Оршәлиме
дьловинә***(Матта 23:37-39)*

³¹ We дәме чәнд ферьси һатын у Уир'а готьн: «Р'абә жь вьр һәр'ә, чьмки һеродәс дьхвазә Тә бькӧжә». ³² У Әви ванр'а гот: «Һәр'ьн ви р'увийир'а бежьн: «Ва Әз иро, сьбе щьна дәрдьхьм, нәхвәша қәнщ дькьм у р'ожа сьсийа Әзе бьгьһижьмә мәрәме Хвә». ³³ Ле гәрәке Әз иро, сьбе, дӧсьбә р'ийа Хвәда һәр'ьм, чьмки набә кӧ п'ехәмбәрәк жь Оршәлиме дәр онда бә. ³⁴ Оршәлим! Оршәлим! Тӧ кӧ п'ехәмбәра дькӧжи у шандийед щәм хвә дьди бәр кәвьра. Чәнд щара Мьн хвәст кӧ зар'ед тә ӧса бьщьвандә, чава мьришк щушукед хвә бьн баскед хвәда дьщьвинә, ле тә нәхвәст! ³⁵ Ва мала тә we хьрабә бьминә. Әз вәр'а дьбежьм, иди хун Мьн т'ӧ шар набиньн, һ'әта кӧ хун бежьн: «Бьмбарәк ә Әwe кӧ бь наве Хөдан те»*».

* 13:35 Зәбур 118:26.

**Иса ль мала ферьсида
нэхвэшәки қәнш дькә**

14 ¹Р'ожәкә шәмийе Иса бона нанхварьне чу мала сәрверәки ферьсийа. Вана ч'э'ве хвә жь сәр Ви нәдыбрь'и. ²Ль вьр пешбәри Ви мәрвә-ки бы нэхвәшийа авзе^ф һәбу. ³Иса жь қанунзан у ферьсийа пьрси у гот: «Р'ожа шәмийе қәншкьрн шайиз э йан на?» ⁴Вана дәнге хвә нәкьр. Ынге Әви нэхвәш гьрт, қәнш кьр у вәр'екьр. ⁵Паше Әви ванр'а гот: «Жь вә к'ижан э, һәгәр кәр'е* ви йан гәйе ви бык'эвә бире, р'ожа шәмийе пер'а-пер'а дәст нәвеже дәрнәхә?» ⁶Нькарьбун шаба ве пьрса Ви быдана.

**Ҳинкьрна дәрһәқа
йед кә ль наве хвә дьгәр'ын**

⁷У гава Әви дит, вәки мәрв-вед т'әглифкьри чава хвә шийе жорьн дьгьртн, мәсәләк ванр'а гот: ⁸«Гава йәк тә гази дә'вате дькә, шийе жорьн р'унәни, нәбә кә йәки жь тә қәдыртьр жи алийе вида т'әглифкьри бә, ⁹у хвәйе дә'вате, ава готи т'әглифкьрийе вә һәр дөйа, бе

тәр'а бежә: «К'әрәма хвә ши бьдә фьлан кәсе». Ынге те жь шәрма хвә р'аби шийе жерьн р'унейи. ¹⁰Ле чахе тә т'әглиф дькьн, һәр'ә шийе жерьн р'уне, кә чахе хвәйе дә'вате бе тәр'а бежә: «Пьсмам, к'әрәм кә, дәрбази жоре бә!» Ынге қәдыре тәйе бәр ч'э'ве һ'әму р'уньштийа бьльнд бә. ¹¹Ава һәр кәсе кә хвә бьльнд кә, ве ньмьз бә у к'и кә хвә ньмьз кә, ве бьльнд бә».

¹²У Иса т'әглифкьрийе Хвәр'а гот: «Чахе тә фьравине йан шиве датини, гази һәвал-һогьр, бь-ра-пьсмам йан жи дәр-щинаред хвәйә дәвләти нәкә, нәбә әв жи тә т'әглиф кьн у қәншийа тә ль тә вәгәр'иньн. ¹³Ле гава тә хварьнәке датини, гази фәқир, сәқәт, йед дькөлын у кора кә. ¹⁴Ынге те хвәзэли би, чьмки әвана нькарьн қәншийа тә ль тә вәгәр'иньн, ле бәле Р'ожа^ф Р'абуна р'астайә жь мьрьне ве ль тә бе вәгәр'андьне».

**Мәсәла шайийа гьран
(Мәтта 22:1-10)**

¹⁵Гава жь һазьра йәки әв йәк бьһист, Вир'а гот: «Хвәзи ль

* ^{14:5} Нав һнәк дәстньвисарада дәвса «көр'» «к'әр» һәйә.

ви, кӧ П'адшатийа Хвәдеда нен бьхвә». ¹⁶ Ле Иса wir'а гот: «Мәрвәки шайикә гьран һазьр кьр у гәләк мәри т'әглиф кьрын. ¹⁷ Гава вәхте шайийе пер'а гһишт, әви хӧламе хвә шанд, кӧ һ'әму т'әглифкьрийа-р'а бежә: «Һәр тышт иди һазьр ә, к'әрәм кьн вәрьн». ¹⁸ Ле һәр йәки дәстпекьр мә'ни гьрт. Йе пешьн wir'а гот: «Мьн хвәр'а ә'рд к'ьр'ийә, әз ә'сәйи гәрәке һәр'ьм бьбиньм. Әз һиви жь тәдкьм, мьн бьбахшинә». ¹⁹ У йе дьн гот: «Мьн пенщ шот га к'ьр'инә, әз дьчьм кӧ ван бьщер'ьбиньм. Әз һиви жь тәдкьм, мьн бьбахшинә». ²⁰ Йе сьсийа жи гот: «Әз зәвьшимә, ләма нькарьм бем». ²¹ У әв хӧлам вәгәр'ийа һат, әв һ'әму ахайе хвәр'а гьли кьрын. Һьнге аха һерс к'әт, хӧламе хвәр'а гот: «Зу һәр'ә мәйдан у к'учед бажер, фәқира, қопа, сәқәта у кора т'оп кә бинә вьр». ²² Пәйр'а хӧлем готе: «Ахайе мьн, тә чава ә'мьр кьр, мьн өса жи кьр, ле диса ши һәйә». ²³ У ахе хӧлеmr'а гот: «Дәрк'әвә сәре р'е у дьрба, зоре ль һәр кәси бькә бинә вьр, кӧ мала мьн т'ьжи бә. ²⁴ Әз вәр'а дьбежьм, кӧ жь ван мәрвевед т'әглифкьри т'ө

кәс жь шайийа мьн we тыш-тәки тә'м нәкә».

Чава бьбьнә шагьрте Иса

(*Матта 10:37-38*)

²⁵ Пәй ве йәкер'а ә'лаләтәкә гьран т'әви Иса дьчу у Әв сәр ванда вәгәр'ийа у гот: ²⁶ «Һәгәр йәк пәй Мьн бе у Мьн жь де у баве хвә, жь жьн у зар'ед хвә, жь хушк у бьрайед хвә у өса жи жь хвә зә'фтьр һ'ьз нәкә, нькарә бьбә шагьрте Мьн. ²⁷ У к'и кӧ хаче хвә һьлнәдә пәй Мьн нәйе, әв нькарә бьбә шагьрте Мьн. ²⁸ Жь вә к'ижан ә, кӧ бьхвазә бьльндшикә нобәдара чекә, пешийе р'унәни нәдә бәр һ'әсеб, гәло қәвата вийе бьгьһиже бинә сери^ф йан на? ²⁹ Нәбә кӧ һ'име we дайне у нькарьбә бинә сери, йед кӧ бьбиньн ле бьк'әнньн ³⁰ у бежьн: «Әви мәрви дәстпекьр чекә у нькарьбу банийа сери». ³¹ Йан жи к'ижан п'адша п'адшаки-р'а дәре шер', пешийе р'унәни нәшешьрә, гәло we бькарьбә бь дәһә һ'әзара бәр йәки кӧ бь бист һ'әзари те сәр ви бькә шәр'? ³² Һәгәр әв пе нькарә, гава һе дур ә we қасьде хвә бьшинә, бона льһәвһатьне һиви же бькә. ³³ Ава жь вә һәр кәс,

к'и кӧ дӑсте хвӑ жь т'ӑмамайя
 хӑбуна хвӑ нӑк'ьшинӑ, ӑв нь-
 карӑ бьбӑ шагьрте Мьн.

Хвейа бе тӑм

(*Матта 5:13; Марқос 9:50*)

³⁴ Хве тыштӑки қәнщ ӑ. Ле
 хӑгӑр ӑв тӑ'ма хвӑ ӧнда кӑ,
 паше ӑве бь чь тӑ'ме бьсти-
 нӑ? ³⁵ Нӑ we дӑвса хвӑлийе
 бьгьрӑ у нӑ жи дӑвса п'ӑйн.
 We бавежьнӑ веда. Гӧһе к'ейи
 бьһистьне хӑйӑ бьра бьбьһе».

Пӑза ӧндабуйи

(*Матта 18:12-14*)

15 ¹ Ава х'ӑму хӑршгьр
 у гӧнӑк'ар незики Wi
 дьбун, кӧ гӧһе хвӑ бьдана сӑр
 готьнед Wi. ² Ле ферьси у қа-
 нунзана бина хвӑ тӑнг дькьр у
 дьготьн: «Ӑва гӧнӑк'ара қӑбул
 дькӑ у т'ӑви ван нан дьхвӑ».
³ У Иса ӑва мӑсӑла ванр'а гот:
⁴ «Жь вӑ к'и йӑ ӑв мӑри, кӧ
 сӑд пӑзед wi хӑбьн у гава йӑ-
 ки жь ван ӧнда кӑ, нод нӑһа
 чол у бӑста нӑһелӑ у пӑй йа
 ӧндабуйи нӑк'ӑвӑ, х'ӑта кӧ we
 бьбинӑ? ⁵ У гава бьбинӑ, we жь
 шабуна дайнӑ сӑр мьле хвӑ,
⁶ вӑгӑр'ӑ мале, гази дӑр у ши-
 нара кӑ у ванр'а бежӑ: <Т'ӑви
 мьн ша бьн! Мьн пӑза хвӑйӑ

ӧндабуйи дит>. ⁷ Ӑз вӑр'а дь-
 бежьм, ӧса жи ль ӑ'змен бона
 гӧнӑк'арӑки кӧ т'ӧбӑ дькӑ, he
 we бьбӑ шабунӑкӑ мӑзын, нӑ кӧ
 бона нод нӑһед р'аст, к'ижана-
 р'а т'ӧбӑкьрьн нӑ х'ӑвщӑ йӑ.

Зиве ӧндабуйи

⁸ Йан к'ижан ӑ ӑв к'ӧлфӑта
 кӧ дӑһӑ зивед we хӑбьн у гава
 йӑки жь ван ӧнда кӑ, we ч'ьре
 венӑхӑ, мале гези нӑкӑ у қәнщ
 ле нагӑр'ӑ, х'ӑта кӧ зиве хвӑ
 бьбинӑ? ⁹ У чахе ӑв бьбинӑ, we
 гази дӑр у щинара кӑ у ванр'а
 бежӑ: <Т'ӑви мьн ша бьн! Мьн
 зиве хвӑйи ӧндакьри дит>. ¹⁰ Ӑз
 вӑр'а дьбежьм, ӧса жи мьлйа-
 к'ӑтед Хвӑде бона гӧнӑк'арӑки
 кӧ т'ӧбӑ дькӑ, ша дьбьн».

Кӧр'е ӧндабуйи у бьре wi

¹¹ У Иса гот: «Дӧ кӧр'ед мӑ-
 рьвӑки хӑбун. ¹² Йе бьч'ук готӑ
 баве хвӑ: <Баво, жь хӑбука хвӑ
 чь кӧ п'ара мьн дьк'ӑвӑ, бьдӑ
 мьн>. У ӑви ванар'а хӑбук п'а-
 рӑвӑкьр. ¹³ Пӑй чӑнд р'ӧжар'а
 кӧр'е бьч'ук хӑр тыште хвӑ т'ӧп
 кьр чу вӑлатӑки дур. Ль вьр
 ӑви ӑ'мьре толтийе дӑрбаз кьр,
 х'ӑму хӑбука хвӑ п'уч' кьр.
¹⁴ У гава тыштӑк дестда нӑма,
 wi вӑлатида жи бу хӑлайикӑ

мэзын у әв к'әтә һ'аләки гьран. ¹⁵ Чу хвә ль бажарванәки ви вәлати гьрт у әви әв шан-дә к'әвшен бәр бәраза. ¹⁶ Әв һ'әвшә бу кө зьке хвә бь ван хьрнуфед^ф кө бәраза дьхвар т'ер бькьра, ле кәсәки әв жи нәдыда ви. ¹⁷ Ле гава әв сәр һ'ыше хвәда һат, гот: «Чьқас п'алә мала баве мында һәнә, кө нан дьхвьн у бәр ван дьминә, ле әз вьра бьр'чина дьмьрм. ¹⁸ Әз р'абьм һәр'ьмә шәм баве хвә у wir'a бежым: Баво, мын бәр тә у ә'змен гөнә кьр. ¹⁹ Әз иди нә һежайи көр'тияа тә мә. Т'әне мина п'аләки хвә мын қәбул кә». ²⁰ У р'абу һатә шәм баве хвә. Ле гава һе дурва баве әв дит, дьле ви сәр шәвьти, бәрбь ви бәзи, әв һ'әмез кьр у р'амуса. ²¹ Көр' жер'a гот: «Баво, мын бәр тә у ә'змен гөнә кьр. Әз иди нә һежайи көр'тияа тә мә». ²² Ле баве хөламед хвәр'a гот: «Зу бькьн, чөхе лапи р'ьнд биньн ле кьн, гөстиле текьнә т'ьлийе у сола жи бькьнә нь-га. ²³ Щанәгайе дәрмаликьри биньн, сәржекьн, әм бьхвьн у ша бьн. ²⁴ Чьмки әв көр'е мын мьри бу, сах бу, ондабуи бу, һатә дитьне». У дәст бь шайи-ие кьрн.

²⁵ Ви чахи көр'е вийи мэзын ль к'әвшен бу. Гава һат незики мале бу, дәнге стьран у р'әқасе бьһист. ²⁶ Әви гази жь хөлама йәки кьр у же пьрси: «Әв чь һ'әвал ә?» ²⁷ Хөлем wir'a гот: «Бьре тә һатийә, баве тә щанәгайе дәрмаликьри сәржекь-рийә, чьмки әв сах у сьламәт вәгәр'ийайә». ²⁸ Бьра һерс к'әт у нәхвәст кө һәр'ә һьндөр'. Бав дәрк'әтә дәрва, лава ви кьр. ²⁹ Әви ль баве хвә вәгәр'анд у гот: «Әва мөхдаре чәнд сала нә кө әз тәр'a хөламтийе дькьм у жь гөр'a тә қәт дәрнәк'әтьмә, тә қәт карәк жи нәдайә мын кө мын т'әви һәвал-һогьред хвә к'әф бькьра. ³⁰ Ле гава әв көр'е тәйи кө һәбука тә бьр, т'әви қава^ф п'уч' кьр һат, тә бона ви щанәгайе дәрмали-кьри сәржекьр». ³¹ Баве жер'a гот: «Лаво, тә һәр гав т'әви мын и у һ'әму һәбука мын йа тә йә. ³² Гәрәке әм әшқ у ша буна, чьмки әв бьре тә мьри бу, сах бу у ондабуи бу, һатә дитьне».

**Вәк'илхәрше^ф беамьн,
ле сәрвахт**

16 ¹ Иса шагьртед Хвәр'a гот: «Мәрвьәки дәвләти

һәбу, wәк'илхәрщәки wi һәбу. Р'ожәке гъли гъһиштә wi, йанчийә^ф wәк'илхәрще wi һәбука wi п'уч' дькә. ²Әwi жи гази wi кър у готе: «Әв чь йәк ә кӧ әз бона тә дьбьһем? Һәқ-һ'әсабе wәк'илхәрщтийа хwә бьдә, чьмки иди тӧ нь-кари wәк'илхәрщтийе бьки». ³Wәк'илхәрщ дьле хwәда гот: «Әз чь бькьм? Ахайе мьн жь wәк'илхәрщтийе мьн дәрдь-хә, әрдк'олан ль мьн набә, жь п'арскьрьне жи шәрм дькьм. ⁴Әз заньм әзе ньһа чь бькьм, кӧ малед хwәда мьн қәбул кьн, гава әз жь wәк'илхәрщтийе дәрк'әвьм». ⁵Әwi йәк-йәк гази дәйндаред ахайе хwә кър у йе пешьнр'а гот: «Тӧ чьқаси дәйндаре ахайе мьн и?» ⁶Әwi гот: «Сәд к'уп* бьзьре зәйт'уне» у wir'а гот: «Һан ньвисара хwә һьлдә у зу р'уне бьньвисә пенши». ⁷Паше йе дьнр'а гот: «Тӧ чьқаси дәйндар и?» Әwi жи гот: «Сәд ч'әл* гәньм» у wir'а гот: «Һан ньвисара хwә һьлдә у бьньвисә һ'әйште». ⁸У аха пәсьне wәк'илхәрще беамьн да, wәки әwi бь ақьли кър. Аwa

мәрвьед ве дьне һьндава хwәда жь мәрвьед р'онайе сәрwахттър ьн. ⁹Әз wәр'а дьбежьм, һун бь һәбука ве дьне һәвала хwәр'а дәст хьн у гава һәбук кем бә, wә бьн конед һ'әта-һ'әтайеда қәбул кьн. ¹⁰Әwe кӧ нава тьштед һьндькида амьн ә, нава тьштед гәләкида жи амьн ә, ле әwe кӧ нава тьштед һьндькида беамьн ә, нава тьштед гәләкида жи беамьн ә. ¹¹Һәгәр һун нава һәбука ве дьнеда беамьн бун, к'е we һәбука р'аст бьдә wә? ¹²Һәгәр һун нав тьште йе хәрибда амьн нибьн, йа wә к'е we бьдә wә? ¹³Хӧламәк нькарә дӧ ахар'а хӧламтийе бькә, чьмки йан we һ'иле wi жь йәки һәр'ә у йе дьне һ'ыз бькә, йан жи we қәдыре йәки бьгьрә у йе дьне беһөрмәт кә. Һун нькарьн һьн Хwәдер'а, һьн жи һәбукер'а хӧламтийе бькьн».

Қанун у П'адшатийа Хwәде

(Матта 11:12-13; 5:31-32;

Марқос 10:11-12)

¹⁴ Гава ферьсийа әв һ'әму тьшт бьһистьн, қәрфе хwә ль Иса дькьрьн, чьмки п'әрәһ'ыз

* ^{16.6} К'упәки щьһуйа қаси 35 литър ав һьлдьда.

* ^{16.7} Ч'әләкә щьһуйа қаси һ'әwзәки 390 литьри бу.

бун. ¹⁵ Иса ванр'а гот: «Һун әв ын йед кө хвә бәр мәрыва р'аст дьднә к'ьфше, ле Хвәде дьле вә занә. Бъзаньбьн кө әв тыште нав мәрывада хвәййқәдър ә, әв ль бәр Хвәде һ'әрам^ф ә. ¹⁶ Зәмане Қанун у п'ехәмбәра һ'әта Йһ'әнна к'ьшанд, жь ыршунда П'адшатийа Хвәде те даннасинкьрне у һәр кәс дьщә'динә бь қәвате бьк'әвә ыр. ¹⁷ Ле ә'рд у ә'змане һе р'ьһ'әт дәрбаз бьн, нә кө жь Қануне ноктәк онда бә. ¹⁸ К'и кө жьна хвә бәр'дә у йкә дьн бьстинә, зьнек'арийе дькә. У к'и кө йа мербәр'даи дьстинә, зьнек'арийе дькә.

Мәрыве дәвләти у Лазаре фәқир

¹⁹ Мәрывәки дәвләти һәбу, кө к'ьнще р'әвш у назьк* ль хвә дькьр у һәр р'ож бь әшқ-ша к'әф дькьр. ²⁰ Мәрывәки фәқир жи һәбу, наве ви Лазар. Әв нава п'ъзькед п'исда бәр дәрә йе дәвләти к'әти бу. ²¹ У ч'ә'ве ви бәрмайийе сьфра дәвләтида дьма, кө дьхвәст көрме хвә пе бышкенанда. Сә жи дьһатьн,

бьринед ви даластьн. ²² Р'ож һат фәқир мьр, мьлийак'әта әв бьрьнә шәм Бьраһим. Йе дәвләти жи мьр, дәфьн кьрьн. ²³ Гава йе дәвләти дийаре мьрийада щәфа дьк'ьшанд, сәрә хвә бьльнд кьр, жь дурва Бьраһим дит у Лазар һ'әмезеда. ²⁴ Әви дәнг даие у готе: «Баве Бьраһим, ль мьн вәрә р'ә'ме. Лазар бьшинә, кө сәрә т'ьлийа хвә аведа кә бинә заре мьн шьл кә, чьмки әз к'ура ви агьрида дьшәвьтм». ²⁵ Ле Бьраһим готе: «Лаво! Бинә бира хвә, кө тә қәнщийед п'ара хвә нав зәмане ә'мьре хвәда стандьнә, ле Лазар зәлули к'ьшандийә. Ньһа жи дьле ви ль ыр р'ьһ'әт ә, ле тә нава щәфада йи. ²⁶ У пештьри ве йәке жи, гәлики бьбьни нава мә у вәда һәйә. Нә йе ыр дькарьн дәрбази шәм вә бьн, нә жи йе ыр дькарьн дәрбази шәм мә бьн». ²⁷ Ньнге әви готе: «Баво, вәки өса йә, әз һиви жь тә дькьм, тә әви бьшинә мала баве мьн, ²⁸ чьмки пенщ бьрайед мьн жи һәнә, бьра һәр'ә т'әмийе бьдә ван, вәки әв жи нәйенә ви щийе

* 16:19 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «К'ьнще ширк^ф у к'ьтане хас», кө һьнге гәләки бьһа бун.

щәфа». ²⁹ Ле Бьраһим готе: «Муса у п'ехәмбәред ван һәнә. Бьра гөһдарийа ван бькьн». ³⁰ Әви жи гот: «На, баве Бьраһим, һәгәр жь мьрийа йәк һәр'ә щәм ван, we жь гөнәкьрьне вәгәр'ьн». ³¹ Ынгә Бьраһим бир'а гот: «Һәгәр гөһдарийа Муса у п'ехәмбәра накьн, йәк жь мьрийа р'абә жи, диса әвана бавәр накьн».

**Чәнд готьнед Иса дәрһәқа
гөнәкьрьне, бахшандьне,
бавәркьрьне у борщдаинәда**

(*Мәтта 18:6-7, 21-22;*

Марқос 9:42)

17 ¹ Иса шагьртед Хвәр'а гот: «Набә кә сәбәбийа жьр'ек'әтьне т'өнәбә, ле вәй ль wi, кә бьбә сәбәбе ве йәке. ² Вир'а һе фәнщ ә, кә бәрашәк стуйе вива бе гьредан у авитьне нава бә'ре, нә кә жь ванед бьч'ук йәки жь р'е дәрхә. ³ Ыаш жь хвә һәбьн! Һәгәр бьре тә гөна бькә, ле һьле, һәгәр сәр кьрьна хвә п'ошман бә, wi бьбахшинә. ⁴ У һәгәр нава р'ожеда һ'әфт щара нәһәқийе ль тә бькә у вәгәр'ә, тәр'а бежә: «Әз т'обә дькьм», wi бьбахшинә».

⁵ Шандийа Хөданр'а гот: «Бавәрийа мә зедә кә». ⁶ Хөдан

гот: «Һәгәр бавәрийа вә вәкә һ'әбәкә т'охьме хәрдале һәбә у ве дара т'утер'а бежьн: «Жь вьр р'абә у бә'реда дач'ькә», әве йа вә бькә».

⁷ Жь вә к'ижан ә, әве кә хөламәки вийи щотк'ар йан шьван һәбә, гава әв жь к'әвшен бе, бир'а бежә: «Бьләзинә к'әрәм кә сәр сьфре»? ⁸ We пешийе жер'а нәбежә: «Шива мьн һазьр кә, пышта хвә гьредә у бәрдәстийе мьнр'а бькә. Әз бьхвьм у вәхвьм, паше жи тә бьхвә у вәхвә»? ⁹ Гәло бона әв тьштед кә хөлемр'а һатьнә ә'мьркьрьне у wi кьрьнә, ахайе wi we жер'а бежә: «Зә'ф р'азимә»? ¹⁰ Оса жи һун, гава әв һ'әму тьштед кә вәр'а һатьнә ә'мьркьрьне бькьн, бежьн: «Әм хөламед бекер ьн. Чь кә ль мә дьк'әт, мә әв кьр».

Қәнщкьрьна дәһә к'отийа

¹¹ Гава Иса бәрбь Оршәлиме дьчу, нава Самәрийае у Щәлилер'а дәрбаз дьбу. ¹² Чахе Әв дьк'әтә гөндәки, дәһә мәрьвед к'оти р'асти Wi һатьн дур сәкьнин ¹³ у бь дәнге бьльнд готьне: «Исайе мамоста, ль мә вәрә р'ә'ме». ¹⁴ У гава Иса әв дитьн, ванр'а гот: «Һәр'ьн хвә

нишани к'аһина кын». У чахе әв һе дьчун, пақьж бун. ¹⁵ Ле гава жь ван йәки дит кә әв пақьж буйә, пашда вәгәр'ийа, бь дән-гәки бьльнд шыкьри дьда Хвәде. ¹⁶ Әви хвә дәвәр'у авитә бәр ньгед Иса у р'азибун дьда Ви. Әв самәри бу. ¹⁷ Ынгә Иса гот: «Нә һәр дәһә жи пақьж бун, ле к'ане нә һәр нәһед дьн? ¹⁸ Чьма пештьри әви мәрьве хәриб кәсәк жь ван вәнәгәр'ийа, кә бьһата шыкьри бьда Хвәде?» ¹⁹ У wir'а гот: «Р'абә һәр'ә. Бавәрийа тә тә қәнщ кьри».

Һатъна П'адшатийа Хвәде

(Матта 24:23-28, 37-41)

²⁰ Гава ферьсийа жь Иса пьр-си, П'адшатийа Хвәде we к'әнге бе, Әви ль ван вәгәр'анд у гот: «П'адшатийа Хвәде ашкәрә найе. ²¹ Нә жи we бежьн: «Ва йә вьр ә!» йан жи: «We дәра һан ә!» Чьмки П'адшатийа Хвәде нава вәда йә». ²² У шагьртед Хвәр'а гот: «We р'оже бен, кә һуне һ'ьзрәта р'ожәкә Көр'е Мерьв бьн, ле набиньн. ²³ У һә-гәр вәр'а бежьн: «Ва йә вьр ә!»

йан: «Дәра һан ә!» пәй нәк'әвьн нәчьн. ²⁴ Чьмки чава бьруск жь алики ә'змен бьрқ дьдә у т'ә-мамия ә'змен р'онайи дькә, Көр'е Мерьв жи we р'ожа хвәда өса бә. ²⁵ Ле пешийе гәрәке Әв гәләки щәфа бьк'ьшинә у жь ви мьләти бе т'әхсиркьрьне. ²⁶ Чава р'ожед Нөһда дьрәвьмин, өса жи we р'ожед Көр'е Мерьвда бьрәвьмьн. ²⁷ Ынгә дьхварьн, вәдхварьн, дьзәвьшин у мер дькьрьн, һ'әта we р'ожа кә Нөһ к'әтә гәмийе, лейи р'абу қьр'а һ'әмуя ани*. ²⁸ У өса жи чава р'ожед Лутда^ф бун, дьхварьн, вәдхварьн, дьк'ьр'ин, дьфьро-тън, дьр'әшандьн у чедькьрьн. ²⁹ Ле әв р'ожа кә Лут жь Содоме дәрк'әт, агьр у к'ьрк'ут^ф жь ә'з-мен бари, қьр'а һ'әмуя ани*. ³⁰ Әв р'оже жи we өса бә, гава Көр'е Мерьв к'ьфш бә.

³¹ We р'оже к'и сәр хени йә у һәбука ви жи малда йә, бьра жорда нәйе, кә тыштәки һьлдә у әве ль к'әвшен ә, бьра пашда вәнәгәр'ә. ³² Жьна Лут биньнә бира хвә*. ³³ К'и кә дьхвазә ә'мьре хвә хьлаз кә,

* 17:27 Дәстпобун 6-8.

* 17:29 Дәстпобун 19.

* 17:32 Дәстпобун 19:23-26.

we онда кә, ле к'и кӧ ә'мьре хwә онда кә, we хьлаз кә. ³⁴Әз wәр'а дьбежым, we шәве һәгәр дӧ мари ньвинәкеда бьн, йәке бе һьлдане, йәке бе һьштъне. ³⁵У һәгәр дӧ к'ӧлфәт сәр дәс-тар'әки бьн, йәке бе һьлдане у йа дьн бе һьштъне»*. ³⁷Вана ле вәгәр'анд у готън: «Хӧдан, әве ль к'идәре бьбә?» Әви жь ванр'а гот: «Бәрәт'әф ль к'ӧ һә-бә, тәйре жи ль wьр бьщвььн».

Мәсәла жьнәбийе у һ'акьм

18 ¹Иса мәсәләк бона we йә-ке шагьртар'а гот, wәки һәр гав дӧа бькьн у ащыз нәбьн ²у гот: «Бажарәкида һ'акьмәк һәбу, әв нә жь Хwәде дьтър-сийа у нә жи мьнәт жь мерьв дькьр. ³Ви бажарида жьнәбик жи һәбу, һәр гав дьһатә щәм ви у дьгот: «Һәқийе бькә, мьн жь дәсте нәйаре мьн хьлаз кә». ⁴Һ'акьм гәләк wәхт гӧһ нәдыда we, ле паше хwәха хwәр'а гот: «Әз жь Хwәде натьрсьм у жь мерьв жи мьнәте накьм, ⁵ле бона хатьре we йәке, кӧ әва жьнәбийа те зә'мәте дьдә мьн, әзе һәқийе жер'а бькьм, кӧ һәр

гав нәйе мьн ащыз нәкә». ⁶У Хӧдан гот: «Бьбьһен кӧ һ'акьме нәр'аст чь гот. ⁷Гәло Хwәде жи бьжартийед Хwәр'а we һәқийе нәкә, йед кӧ шәв у р'ож һәwа-ра хwә Ви датиһьн? Йан Әwe щаба ван дәрәнги бехә? ⁸Әз wәр'а дьбежым, we дәстхwәда һәқийе бькә. Ле гава Кӧр'е^ф Мерьв бе, гәло сәр дьне we баwәрийе бьбинә?»

Мәсәла ферьси у хәрщгьр

⁹Әв мәсәлә жи ванр'а гот, йед кӧ хwәха хwәда гӧман бун, йанчийә әwә р'аст ьн у һ'әмуйед майин бәр тыштәки һ'әсаб нә-дькьрьн. ¹⁰«Дӧ мари һьлк'ьши-йанә п'арьстгәһе, кӧ дӧа бькьн. Йәк ферьси бу, йәк жи хәрщгьр. ¹¹Әwe ферьси т'әне сәкьнибу хwәда гӧман бь ви шур'әйи дӧа дькьр: «Хwәдейе мьн, шькьрдар ьм, кӧ әз нә мина ван мәрьва мә, йед кӧ т'аланийе, нәһәқи-йе, зьнек'арийе дькьн у нә жи мина ви хәрщгьри мә. ¹²Ле әз һ'әфтийе дӧ шара р'ожи дьгьрьм у дәһәке жь һ'әму к'ара хwә жи дьдьм». ¹³Ле әви хәрщгьр дур сәкьнибу, р'уйе ви нәдыгьрт ль

* ^{17:35} Нав һьнәк дәстньвисарада р'еза 36-а жи һәйә: «У һәгәр дӧ мәрьв ль к'әwшен бьн, йәке бе һьлдане у йе дьне бе һьштъне».

э'змен жи бьньһер'ийа, синге хвэ дьхьст у дьгот: «Хвэде, ль мын гөнэк'ари вэрэ р'э'ме». ¹⁴Эз вэр'а дьбежым, кӧ эв хэршгыра р'астһ'есабууйи^ф чу мала хвэ, нэ кӧ йе дьн. Ава һэр кәсе кӧ хвэ бьльнд кә, we ньмьз бә, ле к'и кӧ хвэ ньмьз кә, we бьльнд бә».

Иса дӧа зар'ока дькә

(Матта 19:13-15;

Марқос 10:13-16)

¹⁵Т'ьфал жи анинэ шәм Иса, кӧ дәсте Хвэ дайнэ сәр ван. Гава шагьрта эв йәк дит, ль йед данин һьлатьн. ¹⁶Ле Иса гази зар'ока кьр у гот: «Бьра эв зар'ок бенэ шәм Мын, пешийа ван нәгырн, чьмки П'адшатийа Хвэде п'ара йед аһа йә. ¹⁷Эз вэр'а р'аст дьбежым, к'и П'адшатийа Хвэде мина зар'окәке қәбул нәкә, эв т'ӧ шар нак'эвә нава we».

Сәрверәки шьһуйайи дӧвләти ль жийина һ'эта-һ'этайе дьгәр'ә

(Матта 19:16-30;

Марқос 10:17-31)

¹⁸Сәрверәки жь Ви пьрси у гот: «Дәрсдаре қәнщ, эз чь

бькым, вәки жийина һ'эта-һ'этайе вар бьм?» ¹⁹Иса вир'а гот: «Тӧ чьма Мынр'а дьбежи қәнщ? Қәнщ т'әне Хвэде йә, пештьри Ви кәсәки дьн т'ӧнә. ²⁰Тӧ т'әмийа зани: «Зьнек'арийе нәкә, нәкӧжә, нәдьзә, шә'дәтийа дәрәw нәдә, қәдыре де у баве хвэ бьгырә*». ²¹Әви жи гот: «Эв һ'әму жи мын жь шаһьлтийа хвәда хвәй кьрьнә». ²²Гава Иса эв йәк бьһист, вир'а гот: «Тьштәки тә һе кем ә, һәр тьште хвэ бьфьрошә, бәлайи фәдира кә, һынге хьзна тә we ль э'змана һәбә. У пәй Мын вәрә». ²³Гава әви эв йәк бьһист, эшқа ви шкәст, чьмки гәләки дәвләти бу. ²⁴Иса дит кӧ бәшәра ви нәхвәш ә, гот: «Чьқаси зә'мәт ә бона йед хвәйиһәбук кӧ бьк'эвьнә П'адшатийа Хвэде. ²⁵Дәвә we қӧла дәрзийер'а һе р'һ'әт дәрбаз бә, нә кӧ дәвләти бьк'эвә П'адшатийа Хвэде». ²⁶Әвед кӧ дьбьһистьн, готьн: «Иди к'и дькарә хьлаз бә?» ²⁷У Иса гот: «Эв тьште кӧ жь дәсте мерьв найе, Хвэде дькарә бькә». ²⁸Пәтрус гот: «Ава мә һәр тьштед хвә һьштьнә у пәй Тә һатьнә». ²⁹Әви ванр'а гот: «Эз

* 18:20 Дәрк'әтн 20:12-16; Қануна Дӧшари 5:16-20.

р'аст вэр'а дьбежым, һәр кәсе кӧ бона П'адшатийа Хвәде мал, йан жьн у зар', йан хушк у бьра, йан де у бав һыштьбә, ³⁰ we ве дьне һе зедә бьстинә у дьнйа дьнда жи жийина һ'ә-та-һ'әтайе».

**Иса шара сьсийа дәрһәҫа
мьрна хвәда дьбежә**

*(Матта 20:17-19;
Марҫос 10:32-34)*

³¹ Әви һәр донздәһ данә алики у ванр'а гот: «Бьбьһен! Әм һәвраз дьчьнә Оршәлиме у һ'әму тыштед кӧ бь дәсте п'ехәмбәра бона Кӧр'е Мерьв һатьнә һьвисаре, we бенә сери. ³² Әwe бьк'әвә дәсте нәшьһуйа, we ҫәрфе хвә ле бькьн, беһөр-мәт кьн, т'укьне, ³³ бьдьнә бәр ҫамчийа, Ви бькӧжьн. У р'ожа сьсийа we жь мьрне р'абә». ³⁴ Шагьрта т'ӧ тышт жь ван хәбәра фә'м нәкьрын. Әв йәк жь ван вәшарти бу у әв готьн сәре ванда р'унәдньшт.

**Иса п'арскьрәки кор
бажаре Әриһайеда ҫәнщ дькә**

*(Матта 20:29-34;
Марҫос 10:46-52)*

³⁵ Гава Әв незики Әриһайе бу, йәки кор ль сәр р'е р'унышти

п'арс дькьр. ³⁶ У гава бьһист кӧ ә'лаләт бәр wir'а дәрбаз дьбә, пьрси: «Әв чь һ'әвал ә?» ³⁷ Wir'а готьн: «Исайе Ньсрә-те дәрбаз дьбә». ³⁸ Ынге әви кьрә ҫир'ин у гот: «Иса, Кӧр'е Давьд^ф, ль мьн вәрә р'ә'ме!» ³⁹ У йе кӧ пешийе дьчун, ль ви һьлатьн, кӧ дәнге хвә бьбьр'ә, ле әви һе дькьрә ҫир'ин: «Кӧ-р'е Давьд, ль мьн вәрә р'ә'ме!» ⁴⁰ Иса щидә сәкьни у ә'мьр кьр, кӧ әви биньнә щәм Ви. У гава кор незики Ви бу, жь ви пьрси у гот: ⁴¹ «Тӧ чь жь Мьн дьхвази кӧ Әз бона тә бькьм?» Әви гот: «Хӧдан, дьхвазьм ч'ә'вед мьн бьбиньн». ⁴² У Иса wir'а гот: «Бьра бьбиньн, бавәрийа тә тӧ ҫәнщ кьри!» ⁴³ У дәстхвәда ч'ә'вед ви дитьн, да пәй Иса чу у шькьри дьда Хвәде. Т'ә-мамийа we щьмә'те кӧ әв йәк дит, пәсьне Хвәде дьдан.

Иса у хәршгьр

19 ¹ Иса к'әтә Әриһайе у вәр'а дәрбаз дьбу. ² Ль вьр мәрвьәки дәвләти һә-бу, сәрwere хәршгьра, наве ви Зәхайо. ³ Әви дькьр кӧ Иса бьдита к'а Әв к'и йә, ле дәст ә'лаләте нькарьбу бьдита, чьмки бәжьнеда кьн бу. ⁴ Әв

пешда бәзи р'абу сәр дарәкә һежирейә стьрин, вәки Иса бьбинә, чьмки Әвә һәма ль вьрр'а дәрбаз бьбуя. ⁵ У чахе Иса һатә ви шийи, ль жор ньһер'и у готә ви: «Зәхайо! Зу бькә жь вьр вәрә хваре, чьмки Әз гәрәке иро мала тәда бьминьм». ⁶ Зәхайо ләзанд жорда һатә хваре у бь әшқ-ша Әв қәбул кьр. ⁷ Һ'әмуйед кә әв йәк дитьн, бина хвә тәнг дькьрьн у дьготьн: «Әв бу меване мәрвьәки гөнәк'ар». ⁸ Ле Зәхайо пеш һ'әмуйава сәкьни у готә Хөдан: «Хөдан, әз ва ниве һәбука хвә дьдьмә фәқира у мьн нәһәқи к'е жи кьрьбә, әзе чар шар ле вәгәр'иньм». ⁹ Иса вир'а гот: «Иро әв мал хьлаз бу, чьмки әва жи зар'а Бьраһим ә. ¹⁰ Бона ве йәке Көр'е Мервь һат, вәки ль йед ондабуи бьгәр'ә у хьлаз кә».

Мәсәла дәһә зер'а
(*Мәтта 25:14-30*)

¹¹ У вана һе әв тышт дьбьһистьн, Иса мәсәләкә дьн жи ани сәр ве йәке, кә Әв незики Оршәлиме дьбу у вана т'ьре П'адшатийа Хвәде ве зутьрәке к'ьфш бә. ¹² Әви гот: «Мәрвьәки ә'сьлзадә чу вәлатәки дур,

кә п'адшатийа хвә бьстинә у вәгәр'ә. ¹³ Гази дәһә хөламед хвә кьр, дәһә зер' данә ван у гот: «Ван бьдьнә хәбате, һ'әта кә әз вәгәр'ьм». ¹⁴ Ле бажарвана к'ина ви гьртьбу, қасьд ль пәй ви шандьн у готьн: «Әм нахвәзын әв п'адшатийе ль сәр мә бькә». ¹⁵ У гава әви п'адшатийа хвә станд вәгәр'ийа, гази ван хөлама кьр, к'ижанед кә әви п'әрә дабунә ван, вәки бьзаньбә к'а һәр йәки чьқас кьрийә к'ар. ¹⁶ Йе пешьн һат у готе: «Әз хөлам, зер'әки тә дәһә зер' кьрә к'ар». ¹⁷ Ахайе ви жер'а гот: «Ә'фәрьм, хөламе қәнщ! Тө нава ви тыште һьндькида амьн майи, сәрwertийе дәһә бажара бькә». ¹⁸ Йе дөда жи һат у гот: «Әз хөлам, зер'әки тә пенщ зер' кьрә к'ар». ¹⁹ Ахайе ви жер'а гот: «Тө жи сәр пенщ бажара бә». ²⁰ Паше йәки дьн һат у гот: «Әз хөлам, ва йә зер'е тә, мьн дәстмаләда п'еч'айи һьлдабу. ²¹ Чьмки әз жь тә дьтьрсийам, мьн заньбу тә мәрвьәки һ'ьшк и, чь кә тә данәнийә, һьлдьди у чь кә тә нәчандийә, дьдьруйи». ²² У ви жер'а гот: «Әзе һәма бь дәве тә диwana тә бькьм, хөламе хьраб! Һәгәр тә заньбу кә әз

мәрвәки һ'ышк ым, чь кӧ мьн данәнийә, һьлдьдъм у чь кӧ нәчандийә, дьдърум, ²³тә чь-ма п'әре мьн нәда к'аркьра, кӧ әз бьһатама мьн бь сәләф бьстанда?» ²⁴У һазьрар'а гот: «Ви зер'и жь ви бьстиньн у бьднә әве кӧ дәһә зер'ед ви һәнә». ²⁵Вир'а готьн: «Хӧдан, дәһә зер'ед ви һәнә». ²⁶Әви гот: «Әз вәр'а дьбежым, йе к'е кӧ һәйә, вир'а we бе дайине, ле йе к'е кӧ т'ӧнә, чь һәйә жи we же бе стандьне. ²⁷Ле бәле ван нәйаред мьн жи, к'ижана нәдьхвәст әз п'адшатийе ль сәр ван бькым, биньнә вьр, бәр ч'ә'ве мьн ван бькӧжьн».

Иса бь р'умәт дьк'әвә Оршәлиме

(*Мәтта 21:1-11; Марқос
11:1-11; Йһ'әнна 12:12-19*)

²⁸Иса пәй ве хәбәрданер'а пешда чу, вәки һәвраз һәр'ә Оршәлиме. ²⁹У гава незики гӧндед Бәйтфаще у Бәйтанияйе бу, ви щийе кӧ жер'а дьготьн ч'ийайе^ф Зәйт'уне, һьнге дӧ шагьртед Хвә шандьн ³⁰у гот:

«Һәр'ьнә ви гӧнде пешбәри хвә, гава һун бьк'әвьне, һуне щә'шькәкә гьредаи бьбиньн кӧ һе кәсәк ле сийар нәбуйә. Әве вәкьн у биньн. ³¹Һәгәр йәк жь вә бьпьрсә: «Һун чьма we вәдькьн?» бежьн, кӧ Хӧданр'а лазьм ә». ³²Әвед шанди чун, чава кӧ ванр'а һатьбу готьне, ӧса жи дитьн. ³³У вана һе щә'шьк вәдькьр, хвәйед we ванр'а готьн: «Һун чьма we щә'шьке вәдькьн?» ³⁴Шагьрта гот: «Хӧданр'а лазьм ә». ³⁵У әв анинә щәм Иса, к'ьнщед хвә авитьнә сәр we у Иса ле сийар кьрьн. ³⁶Гава дьчу, щьмә'те к'ьнщед хвә сәр р'е р'адьхьстьн. ³⁷У гава Әв незики п'ебәржере ч'ийайе Зәйт'уне бу, т'әмамияа к'ома шагьрта дәстпекьрьн ша дьбун у бь дәнге бьльнд бона һ'әму к'әрәмәтед кӧ дитьбун шькьри дьданә Хвәде ³⁸у дьготьн: «Бьмбарәк ә әв П'адшайе кӧ бь навә Хӧдан те!* Ә'дьялайи ль ә'змен у шькьри ль Йе Һәри Жорьн**!» ³⁹Ле жь нав ә'лаләте чәнд ферьсийа Исар'а гот: «Дәрсдар, ль шагьртед Хвә

* ^{19:38} Зәбур 118:26.

** ^{19:38} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Шькьри бьльндаийеда». «Бьльндайи» бә'са щийе Хвәде дькә.

һыле». ⁴⁰Әви ль ван вәгәр'анд у гот: «Әз вәр'а дьбежым, һәгәр әвана дәнге хвә бьбьр'ын, кәвьре бькьнә қир'ин».

Иса бона Оршәлиме дьгьри

⁴¹У гава незики Оршәлиме бу, ль бажер ньһер'и, сәрда гьри-йа ⁴²у гот: «Хвәзи тә һәма иро бьзаньбуяа ә'дьялайиа тә чьва гьредаи иә! Ле ньһа жь бәр ч'ә'ве тә һатә вәшартьне. ⁴³We р'ож сәр тәда бен, кә дьжмьнед тәйе дора тә чәпәр'е гьредьн у жь һәр алийава һ'ыщуми сәр тә кьн. ⁴⁴We тә у зар'ед тә нава тәда бькьн ах-хвәли у кәвьр ль сәр кәвьр һәһельн. Чьмки вәхте кә Хвәде сәрик да тә, тә хвә нәһ'әсийайи».

Иса п'арьстгәһеда

(*Мәтта 21:12-17; Марқос 11:15-19; Йһ'әнна 2:13-22*)

⁴⁵У к'әтә п'арьстгәһе, дәст-пекьр йед кә дьфьротьн дәр-хьстьн ⁴⁶у ванр'а гот: «Ньвисар ә: «Мала Мьн we мала дәә бә»*. Ле вә әв кьрийә «шкәфта қачаха»**. ⁴⁷У һәр р'ож п'арьст-гәһеда һин дькьр, ле сәрәкед

к'аһина, қанунзан у гьрәгьред щьмә'те пәй к'әтьбун, кә чава **Ви** бькәжьн. ⁴⁸Ле нькарьбун тыштәк бькьрана, чьмки т'әма-мийа щьмә'те **Ви**ва гьредаи бу у гөһдарийа **Ви** дькьр.

Пьрса дәрһәқа һ'өкөме Исада

(*Мәтта 21:23-27;*

Марқос 11:27-33)

20 ¹У р'ожәкә жь ван р'о-жада, гава Әви п'арьст-гәһеда хәлқ һин дькьр у Мьз-гини дьда, сәрәкед к'аһина у қанунзан т'әви р'успийа һатьнә щәм **Ви** ²у готьн: «Бежә мә, Тә бь чь һ'өкөми ван кьра дьки? К'е әв һ'өкөм дайә Тә?» ³Әви ль ван вәгәр'анд у гот: «Әз жи тыштәки жь вә бьпьрсьм у һун Мьнр'а бежьн: ⁴Һ'өкөме ньхө-мандьна Йһ'әнна жь ә'змен бу йан жь мәрьва?» ⁵Әвана нав һәвда шешьрин у готьн: «Һәгәр әм бежьн: «**Жь** ә'змен бу», Әве бежә: «Ле вә чьма әв бавәр^ф нәкьр?» ⁶Ле һәгәр әм бежьн: «**Жь** мәрьва бу», т'әма-мийа щьмә'те we мә бьдә бәр кәвьра, чьмки әв ә'сәйи бавәр дькьн, кә Йһ'әнна п'ехәмбәр

* 19:46 Ишайа 56:7.

** 19:46 Йерәмийа 7:11.

бу». ⁷ Вана шаба Ви да у готын: «Әм нъзаньн жь к'ө бу». ⁸ Иса ванр'а гот: «Әз жи вәр'а набежъм, к'ө бы чь һ'өк'оми ван к'бра дьк'ъм».

**Мәсәлә р'әзе тьрийа
у р'әзвана**

(*Мәтма 21:33-46;*

Марқос 12:1-12)

⁹ У Иса дәстпекьр әв мәсәлә шьмә'тер'а гот: «Мәрвьәки р'әзе тьрийа дани у әв бы к'ьре да р'әзвана, вәхтәки дьреж чу вәлатәки дьн. ¹⁰ У вәхтда х'оламәк шандә шәм р'әзвана, вәки жь ви р'әзи бәре п'ара ви вир'а бышиньн, ле р'әзвана х'оламе ви к'өта у дәствала вәр'екьрн. ¹¹ Ахе х'оламәки дьн жи шанд, вана әв жи к'өта, әв р'обәт кьрн у дәствала вәр'екьрн. ¹² Йе сьсийа жи шанд, вана әва жи бьриндар кьр у жь р'әз дәрхьстьн. ¹³ Хвәйе р'әз гот: «Әз чь бьк'ъм? К'өр'е хвәйи дәлал бышиньм, һьлбәт we жь ви шәрм бьк'ын». ¹⁴ Ле гава р'әзван ч'ә'в ви к'әт'ын, ль һәв шешьрин у готын: «Әв вәре ви йә! Вәр'н әм ви бьк'ожьн, к'ө мират'а^ф ви мәр'а бьминә».

¹⁵ У әв жь р'әз дәрхьстьнә дәр у к'ошт'ын. Ава хвәйе р'әз we чь бинә сәре ван? ¹⁶ Нә әве бе қьр'а ван р'әзвана бинә у р'әз бьдә һьнәкед дьн». Гава әв йәк бьхистьн, готын: «Хвәде нәкә». ¹⁷ У Иса ль ван ньһер'и у гот: «Ле әв чь йә, к'ө ньвисар ә? «Әв кәвьре к'ө һоста т'әхсир кьр, әв бу сәре ә'нишке^ф».

¹⁸ һәр кәсе к'ө бьк'әвә сәр ви кәвьри, we һурдәхвәши бә у әв кәвьр бьк'әвә сәр к'е, we ви бьһ'ынщьр'инә». ¹⁹ Сәрәкед к'әһина у қанунзана we дәме кьрн к'ө Ви бьгьрн, чьмки фә'м кьрн, к'ө Әви әв мәсәлә ани сәр ван, ле жь шьмә'те тьрсийан.

Пьрса хәршдайн у нәдайине

(*Мәтма 22:15-22;*

Марқос 12:13-17)

²⁰ У ч'ә'вед ван ль Иса бун, чәнд мәрвьед шә'сус шандьн, к'ө бы д'өр'ути хвә дәвса р'әста данибун, вәки Ви бы хәбәра бьгьрн у бьд'нә дәсте һ'өк'омәте удиwana вәли. ²¹ Вана жь Ви пьрси у готыне: «Дәрсдар, әм заньн к'ө Т'ө р'әст хәбәр дьди у һин дьки, нав мәрьвада

* ^{20:17} Зәбур 118:22.

фърқийе жи данайни, ле р'ийа Хвәде р'аст һин дьки. ²² Гәло р'аст ә кө әм хәрш бьднә Қәйсәр йан на?» ²³ Әви кө фелбазийа ван заньбу ванар'а гот*: ²⁴ «Зивәки нишани Мьн кьн. Әв наве ньвисар у сьфәт^ф йе к'е йә сәр?» ²⁵ Вана гот: «Йед Қәйсәр ьн». Әви ванр'а гот: «Wәки оса йә, чь кө йед Қәйсәр ьн, бьднә Қәйсәр у чь йед Хвәде нә бьднә Хвәде». ²⁶ У нькарьбун бәр шьмә'те нава хәбәра Вида Әв бьгьртана, сәр шабдайина Ви зәндәгьрти дәнге хвә бьр'ин.

Пьрса р'абуна мьрийа

(Мәтта 22:23-33;

Марқос 12:18-27)

²⁷ Садуқи^ф, кө дьбежьн р'абуна мьрийа т'өнә, һьнәкә жь ван һатьнә щәм Ви жь Ви пьрсин у готьн: ²⁸ «Дәрсар, Муса мәр'а ньвисийә: <Һәгәр бьре йәки бьзәвьщә у безөр'әт бьмьрә, бьра бьре ви жьна ви бьстинә у ware бьре хвә шин кә>*. ²⁹ Ава һ'әфт бьра һәбун.

Бьре мәзьн жьнәк станд, безөр'әт мьр. ³⁰ Пәйр'а йе дөда ³¹ у паше йе сьсийа әв жьн станд, һәйнәсәр ван һәр һ'әфта жи әв жьн станд у зар' пәй ван нәк'әтьн, мьрьн. ³² Пәй гьшкар'а әв к'өлфәта жи мьр. ³³ Дә ижар we Р'ожа Р'абуна мьрийа әв к'өлфәте бьбә жьна к'ижани? Чьмки һәр һ'әфта жи әв стандьбу». ³⁴ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Мәрьве ве дьне дьзәвьщьн у мер дькьн. ³⁵ Ле әвед кө һежайи we дьне бьн у бьгьһижьнә р'абуна мьрийа, нә we бьзәвьщьн у нә жи мер кьн. ³⁶ Әве иди нькарьбьн бьмьрьн, әв wәкә мьлйак'әта нә. Әв зар'ед Хвәде нә, чьмки п'ара р'абуна мьрийа нә. ³⁷ Ле бона р'абуна мьрийа, Муса жи дайә к'ьфше. Әв сәрһатийа дара дьр'ийеда бона Хөдан дьбежә: <Хвәдейе Бьраһим, Хвәдейе Ишақ, Хвәдейе Ақуб>*. ³⁸ Ава Хвәде нә Хвәдейе мьрийа йә, ле йе зендийа йә, чьмки бона Ви һ'әму жи сах ьн». ³⁹ Жь қанунзана һьнәка ле вәгәр'анд

* 20:23 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Һун чьма Мьн дьщә р'ьбиньн?»

* 20:28 Қануна Дөшари 25:5.

* 20:37 Дәрк'әтьн 3:6.

у готъне: «Дәрсдар, Тә қәнш гот». ⁴⁰У иди кәсәки нәшерьбу кӧ тыштәки жи жь **Wi** бьпырсә.

Мәсиһ кӧр'е к'е йә?

(*Мәтта 22:41-46;*

Марқос 12:35-37)

⁴¹У Иса ванар'а гот: «Чава дьбежън кӧ Мәсиһ кӧр'е Да-
вьд ә? ⁴²Давьд хвәха к'ьтеба
Зәбурада^ф дьбежә:

«Хӧдан готә Хӧдане мьн:

Ль мьле Мьни р'асте р'уне,

⁴³ һ'әта кӧ дьжмьнед Тә бькьмә
быне п'ийед Тә»*.

⁴⁴Ава һәгәр Давьд **Wi** «Хӧдан»
һ'әсаб дькә, иди Әв чава дьбә
кӧр'е Давьд?»

Һ'әвза хвә жь қанунзана быкьн

(*Мәтта 23:1-36;*

Марқос 12:38-40; Луқа 11:37-54)

⁴⁵Һе т'әмамия шьмә'те гӧһ-
дари дькьр, Әви шагьртед
Хвәр'а гот: ⁴⁶«Һ'әвза хвә жь
ван қанунзана быкьн, йед кӧ
һ'ыз дькьн бь чӧхед дьреж бь-
гәр'ьн, базарада сылаве бьднә
ван, к'ьништада к'ӧрсийед
пешън бьгьрн у шайийада жи
һәрәма^ф жорьн р'унен. ⁴⁷Әвана

аликива малед жьнәбийа һ'у-
фи хвә дькьн, алийе дьнва жи
бона хвәк'ьфшкьрьне дӧайе
хвә дьреж дькьн. Диwana ване
һе гьран бә».

Дийарийа жьнәбийа бәләнгаз

(*Марқос 12:41-44*)

21 ¹Иса дина Хвә даие у
дит кӧ дәвләтийа һ'әди-
йед хвә давитьнә п'әрәданга^ф
п'арьстгәһе. ²Әви бәләнгазекә
жьнәби жи дит кӧ дӧ пол авитә
вьр ³у Иса гот: «Әз р'аст вәр'а
дьбежъм, кӧ әве жьнәбийа бә-
ләнгаз жь ван һ'әмуя зә'фтьр
авите. ⁴Чьмки ван һ'әмуя жь
бәрмайийед хвә авитьнә нава
һ'әдийа, ле әве ве бәләнгазийа
хвәда һ'әму тыште кӧ we пе
ә'буре хвә бькьра авите».

Иса пешда дәрһәқа веранбуна п'арьстгәһеда дьбежә

(*Мәтта 24:1-2; Марқос 13:1-2*)

⁵Учахе һьнәка бона п'арьстгә-
һе дьготьн, кӧ бь кәвьре бәдәу у
п'ешк'еша һатийә хәмьландьне,
Әви гот: ⁶«Ван һ'әму тыштед кӧ
һун дьбиньн, р'оже бен кәвьре
ль сәр кәвьр нәминә, һ'әмуяе
жи веран бьн!»

* ^{20:43} Зәбур 110:1.

Тэнгаси у зерандын*(Матта 24:3-14;**Марқос 13:3-13)*

⁷ У жь Ви пьрсин готье: «Дэрсдар, эв тышт ве к'энге бьқəвьмьн? У чь нишане бьбэ, гава эв йəк бьқəвьмьн?» ⁸ Əви гот: «Һаш жь хвə һəбьн, кə һун нəйенə хапандьне, чьмки гəлəк ве пе наве Мьн бен у бежьн: «Эз ьм Мəсиг» у: «Əв вəхт незик ə», пəй ван нəчьн. ⁹ Гава һун бона шəр' у дə'ва бьбьһен, нəтəрсьн, чьмки гəрəке пешийе эв тышт бьқəвьмьн, ле ахьрийа дьне нə һьнге йə». ¹⁰ Һьнге ванр'а гот: «Мьлəте р'абə ль сəр мьлəт, п'адшати ль сəр п'адшатийа, ¹¹ щиги-щигийа ə'рдһ'əжед мəзьн, хəлайи-шəлайе у мина нəхвəшийа һ'ал ве бьбьн, ль ə'змен жи тыштед хоф у тьрс у нишанед мəзьн ве бьқəвьмьн. ¹² Ле бəри ван һ'əму тышта, ве дəст бавежьнə вə, вə бьзериньн, бьбьнə бəр диwana к'ьништа у бькьнə кəла. Бона наве Мьн ве вə бьбьнə бəр п'адша у вəлийа. ¹³ Əве вəр'а бьбэ мə'ни, кə һун бона Мьн шə'дəтийе бьдьн. ¹⁴ У ава ве йəке бькьнə бира хвə, кə пешда хəм нəкьн һуне

чь шаба хвə бьдьн. ¹⁵ Чьмки Əзе зар-зьман у сəрвахтийе бьдьмə вə, кə дьжмьнед вəйе нькарьбьн ль бəр вə хəбəр дьн йан бьсəкьньн. ¹⁶ Де у бавед вə, бьра-пьсмам у достед вə ве вə бьдьнə гьртьне у жь вə һьнəка жи ве бькəжьн. ¹⁷ Бона наве Мьн һуне бəр ч'ə'ве һ'əмуяа р'əш бьн. ¹⁸ Ле т'ə муке жь сəре вə кем нəбə. ¹⁹ Бь сəбьра хвə һуне р'əһ'ə хвə хьлаз кьн.

Иса дəрһəқа вєранбуна**Оршəлимедə хəбəр дьдə***(Матта 24:15-21;**Марқос 13:14-19)*

²⁰ Ле гава һун бьбиньн кə ордийа дора Оршəлиме гьртийə, һьнге бьзаньбьн кə вєранбуна ве незик ə. ²¹ Һьнге əвед кə Щьһустанедə нə, бьра бьр'əвьнə ч'ийа у əвед кə Оршəлимедə нə, бьра дəрен, əвед к'əвшендə нə, бьра нəк'əвьнə бажер. ²² Чьмки əв р'əж, р'əжед һ'əйфһьлдане нə, вəки һəр чь кə һатийə ньвисаре бе сери. ²³ Ле вəй ль һ'əмла у дəст-дəргуша ван р'əжада, чьмки тэнгасикə мəзьн ве бе сəре дьне у хəзəб əве щьмə'тер'а. ²⁴ Əве бь дəве шур бьк'əвьн

у нав һ'әму мьләтада һесир бенә бьрне. Оршәлиме жи бәр п'ийед мьләтед п'утп'арьст һәр'ә, һ'әта кә вәхте ван мьләта хьлаз бә.

Һатна Көр'е Мервь

(Мәтта 24:29-31;

Марқос 13:24-27)

²⁵У сәр р'ойе, хиве у стәйрка нишане бьбьн. Ль сәр дьне жи мьләте жь дәст дәнге хөшинийа пелед бә'ре бьбьздьн у хвә онда кьн. ²⁶Дьле мәрьва жи жь тьрса ве бьсәкьнә, бона әв тыштед кә ве бенә сәре т'әмаийа дьне, чьмки т'опед ә'змана ве жь р'ийед хвә дәр-рен*. ²⁷У һннге ве бьбиньн кә «Көр'е Мервь ә'врава бь қәват у р'умәта мәзньн те»*. ²⁸Гава әв тышт дәстпекьбьн, һун р'абьн сәре хвә бьльнд кьн, чьмки азабуна вә иди незик ә».

Дәрса дара һежире

(Мәтта 24:32-35;

Марқос 13:28-31)

²⁹У мәсәләк ванр'а гот: «Һун дина хвә бьдьнә дара һежире у һ'әму дара. ³⁰Гава дьбьшкь-

вьн, һун бь ве йәке заньн кә һавин незик ә. ³¹Оса жи гава һун бьбиньн кә әв йәк дьқәвьмьн, бьзаньбьн кә П'адшатийа Хвәде незик ә. ³²Әз р'аст вәр'а дьбежьм, кә әва ньсьла дәрбаз набә, һ'әта кә әв һ'әму тышт нәқәвьмьн. ³³Ә'рд у ә'змане дәрбаз бьн, ле готьнед Мьн т'ө шар дәрбаз набьн.

Р'анәзен

³⁴Мьқати хвә бьн, нәбә кә дьле вә п'ьр'хөрийе, сәрхвәшийе у хәмед ве дьнийәева гьредаи бә, ньшкева әв Р'ож сәр вәда бе. ³⁵Чьмки әв р'оже мина т'әле бе сәре һ'әму мәрвьед ль сәр дьне. ³⁶Һ'ыийар бьминьн у һәр гав дәа бькьн, вәки һун бькарьбьн жь ван һ'әму тыштед кә ве бьқәвьмьн бьр'әвьн-хьлаз бьн у ль бәр Көр'е Мервь р'успи бьсәкьньн». ³⁷Иса р'оже п'арьстгәһеда һин дькьр, ле шәве дьчу сәре ви ч'ийайи дьма, кә жер'а дьготьн ч'ийайе Зәйт'уне. ³⁸У т'әмаийа щьмә'те сьбәһе зу дьчу п'арьстгәһе щәм Ви, кә хәбәрәд Ви бьбьһен.

* ^{21:26} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Қәватед ә'змана ве бьһ'әжьн».

* ^{21:27} Данийел 7:13. (Бьхуньн: Ә'йанти 1:7.)

Гьртън, хачкьрн^ф у р'abuна Иса

Шешьра коштына Иса

(Матта 26:1-5, 14, 16;

Марқос 14:1-2, 10-11;

Йуһ'анна 11:45-53)

22 ¹Шэжьна^ф Нане Шкэва незик бу, йа кӧ жер'а Шэжьна^ф Дэрбазбуне дьбежын. ²Сэрәкед к'аина у қанунзана мәшаләке дьгәр'ийан кӧ **Wi** бькӧжын, чьмки жь щьмә'те дьтьрсийан. ³Һьнге мирещьн к'этә қәлпе дьле Шьһудайе^ф кӧ Исхәрийоти дьһатә готьне, әв йәк жь ван һәр донздәһа бу. ⁴Әва р'абу чу т'әви сәрәкед к'аина у сәрверед нобәдаред п'арьстгәһе, ванр'а хәбәр да, вәки Иса бьдә дәсте ван. ⁵Әвана ша бун у wir'а қайл бун, кӧ п'әра бьднә wi. ⁶Шьһуда р'азии бу у һьлда сәр хвә, кӧ мәшәлә бьбинә Әви бь дьзи щьмә'тева бьдә дәсте ван.

Т'ьвдарәкдитьна шива

Шэжьна Дэрбазбуне

(Матта 26:17-25; Марқос

14:12-21; Йуһ'анна 13:21-30)

⁷Р'ожа Шэжьна Нане Шкэва һат, кӧ ә'дәт бу бәрхе қӧрбана Шэжьна Дэрбазбуне бьһата

сәржекьрне. ⁸Иса Пәтрус у Йуһ'анна шандьн у гот: «Һә-р'ьн Шива Шэжьна Дэрбазбуне мәр'а һазьр кьн, вәки әм бьхвьн». ⁹Вана же пьрси: «Тӧ ль к'ӧ дьхвази кӧ әм һазьр кьн?» ¹⁰Әви жи ванар'а гот: «Гава кӧ һун бьк'әвьнә бажер, ва мәрвьәке р'асти вә бе, щер'е аве ль сәр мьла. Пәй wi һәр'ьнә we мала кӧ әв дьче, ¹¹у хвәйе малер'а бежын: «Дәрсдар тәр'а дьбежә: К'ане әв ода мевана, йа кӧ Әзе теда т'әви шагьртед Хвә шива Шэжьна Дэрбазбуне бьхвьм?» ¹²Һьнге әве ль қәте жорьн одәкә мәзьнә һәвдайи нишани вә кә у вьр жи һун һазьр кьн». ¹³Әвана чун, чава кӧ ванар'а готьбу ӧса жи дитьн у шива Шэжьна Дэрбазбуне һазьр кьрн.

Шива Хӧдан

(Матта 26:26-30; Марқос

14:22-26; Корьнт'и I, 11:23-25)

¹⁴У гава вәхт пер'а гьһишт, Әв бь т'әви шандийа ль сәр сьфре р'уньшт ¹⁵у ванр'а гот: «Әз гәләки һ'ьзрәта ве Шива Шэжьна Дэрбазбуне бум, кӧ Мьн т'әви вә бәри щәфе Хвә

быхвара. ¹⁶Чъмки Эз вәр'а дьбежъм, Эз иди жь ве т'ө шар нахвъм, һ'эта кө П'адшатийа Хвәдеда бьбә». ¹⁷У к'ас һылда, шыкрийа Хвә жь Хвәде ани у гот: «Һылдын әве у нав хвәда бәла кын. ¹⁸Эз вәр'а дьбежъм, вәки Эз иди т'ө шар жь мәйа тьрийе вәнахвъм, һ'эта кө П'адшатийа Хвәде бе». ¹⁹У нан һылда шыкьри да, кәркьр да ван у гот: «Әва бәдәна Мьн ә, кө бона вә те дайине. Ве йәке бона биранина Мьн бькын».

²⁰Өса жи к'ас пәй шивер'а һылда у гот: «Әва к'аса пәймана ну йә, пе хуна Мьн гьредайи, кө бона вә те р'етьне. ²¹Ле ва дәсте йе кө нәмаийа Мьн бькә, ль сәр ве сьфре т'әви Мьн ә. ²²Р'аст Көр'е Мерьв ве өса һәр'ә, чава кө бона Ви нъвисар ә, ле вәй ль ви мәрьви, кө ве нәмаийа Көр'е Мерьв бькә». ²³У вана дәстпекьр нав һәвда жь һәв пьрсин: «Гәло к'и йә әви нав мәда, кө ве йәке ве бькә?»

Дә'ва бона мәзьянийе

²⁴У нав ванда дә'w пешда һат, кө жь нав ванда к'ижан ве йе һәри мәзьян бе һ'әсабе. ²⁵Иса ванр'а гот: «П'адшайед мьләта шымә'та хвә бьндәст

дькын у әвед сәр ван һ'өкөм дькын херхвәзед ван тенә готъне. ²⁶Ле һун өса нәбьн, йе нав вәдайи һәри мәзьян, бьра бьбә мина йе һәри бьч'ук у бьра йе сәрwertийе дькә жи бьбә мина йе хөламтийе дькә. ²⁷Ньһа к'и йә мәзьян, йе ль сьфре р'уньшти йан бәрдәсти? Нә йе ль сьфре р'уньшти? У Эз нава вәда мина бәрдәстики мә.

²⁸Һун ын, йед кө нава щер'ьбандьнед Мьнда һ'эта ньһа т'әви Мьн манә. ²⁹У Эзе П'адшатийе бьдьмә вә, чава Баве Мьн әв да Мьн, ³⁰вәки һун П'адшатийа Мьнда жь сьфра Мьн бьхвьн у вәхвьн у сәр к'өрсийа р'унен, диwana донздәһ қәбилед^ф Исраеле бькын.

**Иса дәрһәқа инк'арийа
Шьмһ'ун-Пәтрусда дьбежә**
(*Мәтта 26:31-35; Марқос
14:27-31; Йух'әнна 13:36-38*)

³¹Шьмһ'ун! Шьмһ'ун! Ва йә мирещьн хвәст вәки вә мина гәнъм бежынге хә. ³²Ле Мьн бона тә дәа кьр, вәки ба-вәрийа тә кем нәбә у гава тә вәгәр'и, дьл бьди бәр бьрайед хвә». ³³У Пәтрус Шир'а гот: «Хөдан, әз һазьр ым т'әви Тә бемә гьртъне у көштьне жи».

³⁴ Иса wir'а гот: «Пәтрус! Эз тәр'а дьбежым, иро не бәри бангдана дик, те се шара бежи, вәки тө Мын нас наки».

Дәрһәқа тәнгасийа мәзында

³⁵ У Иса ванр'а гот: «Гава Мын хун бе к'исък, турък у чарьшандын, хун һ'әвши тыштәки бун?» Вана гот: «На». ³⁶ Ынге гот: «Ле нһа к'исыке к'е һәйә бьра һьлдә у өса жи турък. У йе кө бе шур ә, бьра к'ынше хвә бьфьрошә у хвәр'а шурәки бьк'ьр'ә». ³⁷ Ле Эз вәр'а дьбежым, кө гәрәке әва нывисара сәр Мын бе сери, кө: «Әв т'әви нәр'аста һатә һ'әсабе»*. У чь кө бона Мын нывисар ә, сәр қәвмандьне йә». ³⁸ Шагьрта Wir'а гот: «Хөдан, ва нә вьра дө шур һәнә». Әви ванр'а гот: «Бәс ә».

Иса сәре ч'ийайе Зәйт'уне дөа дькә

(*Мәтта 26:36-46;*
Марқос 14:32-42)

³⁹ У Иса ль гора әдәте Хвә р'абу чу ч'ийайе Зәйт'уне, шагьртед Wi жи ль пәй чун. ⁴⁰ У гава гьһиштә ши, ванр'а гот:

«Дөа бькьн, кө хун нәк'әвнә нава щер'ьбандьне». ⁴¹ У Хвәха қаси кәвьравитьнәке жь ван дур к'әт, чок да дөа кьр ⁴² у гот: «Баво, һәгәр ә'мыре Тә йә, әве к'әсе жь Мын дур хә. Ле бьра хвәстьна Тә бә, нә кө йа Мын». ⁴³ У жь ә'змен мьлйак'әтәк Вива хөйа бу у Әв қәват кьр. ⁴⁴ Әви нава щәфе гьранда, не бь дьле к'әл дөа дькьр. Худана Wi мина дьлопед хунейә гьр дьр'ьжийанә ә'рде*. ⁴⁵ У жь дөа р'абу, һатә шәм шагьртед Хвә, әвана к'әрба к'әдәре р'азайи дитьн. ⁴⁶ У ванр'а гот: «Хун чьма р'адьзен? Р'абьн дөа бькьн, кө нәк'әвнә нава щер'ьбандьне».

Гьртьна Иса

(*Мәтта 26:47-56; Марқос 14:43-50; Йух'әнна 18:3-11*)

⁴⁷ Әви не хәбәр дьда, нышке-ва ә'лаләтәке сәр Wiда гьрт у йәки жь һәр донздәһа, наве wi Щьһуда, пешийа ван к'әтьбу у незики Wi бу кө Wi р'амусә. ⁴⁸ Иса wir'а гот: «Щьһуда! Тө бь р'амусане Көр'е Мерьв дьди дәсте ван?» ⁴⁹ Гава әвед т'әви Wi дитьн кө we чь бьқәвьмә,

* 22:37 Ишайа 53:12.

* 22:43-44 Нав һнәк дәстнывисарада жь р'еза 43-а һ'әта йа 44-а т'өнәйә.

Вир'а готын: «Хөдан, әм бь шур ль ван хьн?» ⁵⁰ У жь ван йәки бь шур ль хөламе сәрәкк'аһин хьст у гөһе вийи р'асте пөканд. ⁵¹ Ынге Иса гот: «Бәс ә, бьһельн». У дәст да гөһе ви, қәнщ кьр. ⁵² Паше Иса готә сәрәкед к'аһина, сәрверед нобәдаред п'арьстгәһе у р'успийед кә һатьбунә сәр Ви: «Те бежи һун бь шур у дара һатьнә пешийа қача хәки?» ⁵³ Нә Әз һәр гав т'әви вә п'арьстгәһеда бум, вә дәсте хвә нә дыда Мьн. Ле ньһа вәхте вә йә у һ'өкөме тә'ристанийе йә».

Пәтрус Иса инк'ар дькә

(Мәтта 26:57-58, 67-75;

Марқос 14:53-54, 66-72;

Йуһ'әнна 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ У Әв гьртын, бьрын кьрынә мала сәрәкк'аһин. Пәтрус жи дурва п'е-п'е ль пәй Ви дьчу. ⁵⁵ Гава вана говәка һ'әвшеда агьр вехьст у доре р'уньштын, Пәтрус жи ль вьр т'әви ван р'уньшт. ⁵⁶ У шарике әв ль бәр агьр р'уньшти дит, ль ви ньһер'и у гот: «Әва жи т'әви Ви бу». ⁵⁷ Ле Пәтрус инк'ар кьр у готе: «Әз Ви нас накьм, ә'вде!» ⁵⁸ Хеләке шунда йәки дьн әв дит у гот: «Тө жи жь ван и». Пәтрус вир'а гот: «Пьсмам, әз нә жь ван ьм».

⁵⁹ У вәкә сьһ'әтәке жи дәрбаз бу, йәки дьн жи дыда зора хвә у дьготе: «Һәбә-т'өнәбә әва мәрьва т'әви Ви бу, чьмки жь Щәлиле йә». ⁶⁰ Ле Пәтрус гот: «Фьлан кәс! Әз ньзаньм тө чь дьбежи». У хәбәр һе девда бу, дәстхвәда дик банг да. ⁶¹ Хөдан сәр Пәтрусда вәгәр'ийа ль ви ньһер'и, һынге Пәтрус готьна Хөдан ани бира хвә, кә вир'а готьбу: «Иро һе бәри бангдана дик, те се щара Мьн инк'ар ки». ⁶² У Пәтрус дәрк'әтә дәрва к'әлә-к'әл гьрийа.

Иса дьбә пек'әни у те к'өтане

⁶³ У әвед кә нобәдари ль Иса дькьрын, қәрфе хвә ль Ви дькьрын, дьк'өтан. ⁶⁴ Ч'ә'вед Ви гьредан у жь Ви дьпьрсин, дьготын: «Дә п'ехәмбәртийе бькә, к'а к'и бу кә Тә хьст?» ⁶⁵ У бь гәләк готьнед майин жи Әв бөһөрмәт дькьрын.

Иса ль бәр щьвина^Ф гьрәгьра

(Мәтта 26:59-66; Марқос

14:55-64; Йуһ'әнна 18:19-24)

⁶⁶ У гава сьбәһ зәлал бу, к'о-ма р'успийед щьмә'те, сәрәкед к'аһина у қанунзана щьвийан. Иса к'аши диwanxана хвә

кърън ⁶⁷ у готъне: «Һәгәр Тө йи Мәсиһ, мәр'а бежә?» Иса ванр'а гот: «Һәгәр Әз вәр'а бежъм жи, йәк ә һун диса бавәр накън. ⁶⁸ У һәгәр пьрсәке жи бьдъмә вә, һуне диса шаба Мьн надън. ⁶⁹ Жь вьр шунда Көр'е Мерьв we ль к'еләка Хвәдейе Һәри Зор, ль мьле Вийи р'асте р'уне»*. ⁷⁰ У һ'әмуйа бь һәвр'а гот: «Вәки өса йә Тө Көр'е Хвәде йи?» Әви ванр'а гот: «Һун хвәха дьбежън кә Әз Әв ьм». ⁷¹ У вана гот: «Иди шә'дә чи мәр'а нә? Мә хвәха жь дәве Ви бьһист».

Иса ль бәр Пилато

(*Матта 27:1-2, 11-14; Марқос 15:1-5; Йух'анна 18:28-38*)

23 ¹ У т'эмамия а'лаләта ван р'абу, Иса бьрнә щәм Пилато. ² У дәст бь хәйбе кърън готън: «Мә Әв мәрва дит кә мьләте мә дьхальфинә у нә жи дьһелә кә хәрщ бьднә Қәйсәр. Бона Хвә жи дьбежә: «Әз Мәсиһ П'адша мә». ³ Пилато жь Ви пьрси у готе: «Тө йи п'адше щьһуйа^ф?» Әви ле вәгәр'анд у готе: «Тә бь дәве хвә гот». ⁴ Пилато сәрәкед

к'аһина у ә'лаләтер'а гот: «Әз т'ө нәһәқийе Ви мәрвида набиньм». ⁵ Ле әвана сәр йа хвә ман у готън: «Әви мәрви нава т'эмамия Щьһустане, жь Щәлиле дәстпекьри һ'әта вьра, щьмәт бь һинкърна Хвәва т'әвиһәв кьрийә».

Иса ль бәр Һеродәс

⁶ Гава Пилато бона Щәлиле бьһист, пьрси: «Әв мәрва жь Щәлиле йә?» ⁷ Гава пе һ'әсийа, кә Әв бьн һ'өкөме Һеродәсда йә, Әв шандә щәм Һеродәс, кә әв жи ван р'ожада һатьбу Оршәлиме. ⁸ Гава Һеродәс ч'әв Иса к'әт, гәләки ша бу. Әви һе зува дьхвәст кә Әв бьдита, чьмки әви гәләк тышт бона Ви бьһистьбун у һ'ьзрәта Ви бу, кә к'әрәмәтәке бь дәсте Ви бьбинә. ⁹ Һеродәс гәләк пьрс данә Ви, ле Иса шаба т'ө пьрсе нәда. ¹⁰ Сәрәкед к'аһина у қанунзана жи сәкьнибун у гәләки давитьнә Ви. ¹¹ Һеродәс жи бь әскәрәд хвәва Әв бәқәдър кьр, пе к'әнийан, паше к'ьнше р'әвш да ле кьрне, диса пашда шандә щәм Пилато. ¹² Ве р'өже Пилато у Һеродәс

* 22:69 Зәбур 110:1.

ль һәв һатън, чъмки пешийе
нава ванда дъжмънати һәбу.

**Диванеда һ'өкөме көштъне
ль сәр Иса дәрдьхн**

*(Мәтта 27:15-26; Марқос
15:6-15; Йух'әнна 18:39–19:16)*

¹³ Пилато гази сәрәкед к'а-
хина, сәрвера у шьмә'те кър,
¹⁴ ванр'а гот: «Вә Әв мәрва ани
щәм мьн, чава Йәки шьмә'те
дъхальфинә. Ава мьн ль бәр
вә һәр тышт жь Ви пьрси, ле
жь ван хьрабийед кө һун гъли
дъкьн, мьн т'ө тышт ль сәр Ви
мәрви нәдит. ¹⁵ У нә жи һеро-
дәс дит, ләма жи ви Әв ль сәр
мәда вәгәр'анд. Әви тыштәки
өса нәкрийә кө бе көштъне.
¹⁶ Әзе Ви бьдъмә бәр қамчийа
у бәр'дьм»*. ¹⁸ Ле т'әмабийа
ә'лаләте бь һәвр'а кьрә қир'ин
у гот: «Ви ль р'убари дьне нә-
һелә! Барабас бона мә бәр'дә!»
¹⁹ Барабас йәки бона сәрһьлдане
у меркөштъна бажерда буйи
һатъбу гьртъне. ²⁰ Пилато диса
дәстпекьр хәбәр да, чъмки ви
дъхвәст кө Иса бьда бәр'дане.
²¹ Ле вана һе дькьрә қир'ин у
дыгот: «Хач^ф кә! Әви хач кә!»

²² Әви щара сьсийа ванр'а гот:
«Әви чь хьраби кьрийә? Мьн
ль сәр Ви нәһәқи нәдит кө
Әв бе көштъне. Әз Ви бьдъмә
бәр қамчийа у бәр'дьм». ²³ Ле
әвана бь дәнге бьльнд сәр йа
хвә бун у дьхвәстън кө Әв бе
хачкьрьне. Сәвта ван сәрк'әт.
²⁴ Пилато қьрара хвә да, кө бь
хвәстъна ван бә. ²⁵ Анәгори
хвәстъна ван, йе кө бона сәр-
һьлдане у меркөштъне кәледа
бу, бәр'да. Ле Иса һьштә сәр
хвәстъна дьле ван.

Хачкьрьна Иса

*(Мәтта 27:31-44; Марқос
15:21-32; Йух'әнна 19:17-27)*

²⁶ У гава әскәра Әв данә пеши-
йа хвә бьрьн, йәки курени наве
ви Шьмһ'ун, кө жь к'әвшен
дъһат, әв гьртън у хач данинә
сәр мьле ви, кө ль пәй Иса бь-
бә. ²⁷ У ә'лаләтәкә шьмә'тейә
гьран ль пәй Ви дьчу, өса жи
к'өлфәтед кө шина Ви дькьрьн
удьгьрийан. ²⁸ Иса ль сәр ванда
вәгәр'ийа у гот: «Қизед Оршә-
лиме! Сәр Мьнда нәгьрин, ле
сәр хвә у зар'ед хвәда бьгьрин.
²⁹ Чъмки ва we р'өже бен кө we

* ^{23:16} Нав һнәк дәстньвисарада р'еза 17-а жи һәйә: «Ава ә'сәйи лазьм
бу Пилато щәжьнеда гьртик ванр'а бәр'да».

бежын: «Хвэзи ль ван к'олфәтед безөр'әт, кә зар' нәанинә у нәмежандьянә»*. ³⁰ Ёнгә мәрвә дәстпекын бежын: «Ч'ийано! Ль сәр мәда бьк'эвн. Гьрно! Мә вәшерьн»*. ³¹ Һәгәр сәре дара Тәр' аһа дькын, ле һ'але дара һ'ышк we чава бә?»

³² Дә мәрвәд нәһәқ жи анин, кә Пер'а бенә коштыне. ³³ У гава гьһиштынә ви щийе кә Қаф те готын, ль вьр Әw хач кьрын. У әвед нәһәқ жи йәк ль мьле р'асте хач кьрын у йәк жи ль мьле ч'әпе. ³⁴ Ёнгә Иса гот: «Баво, бьбахшинә ван, чьмки ньзаньн чьдькын». Сәрк'ынщед Ви п'әшк авитын вәки нава хвәда бәла кьн»*. ³⁵ У щьмә'т сәкьнибу дьньһер'и. Сәрвәра жи қәрфе хвә ль Ви дькьрын у дьготын: «Хәлқ хьлаз кьрын, дә бьра Хвә жи хьлаз кә, һәгәр Әw ә Мәсиһ, бьжартийе^ф Хвәде». ³⁶ Әскәр жи ль Ви дьк'әнийан, пешда дьһатын, сьркә^ф дьда-

не ³⁷ у дьготын: «Һәгәр Тә йи п'адшайе щьһуйа, дә Хвәха Хвә хьлаз кә». ³⁸ У феза сәре Ви жи ньвисар бу*, кә: «ӘВА П'АДШАЙЕ ЩЬҺУЙА ЙӘ».

³⁹ Жь ван нәһәқед дардакьри, йәки Иса беһөрмәт дькьр у дьготе: «Тә нә Мәсиһ и? Дә мә хьлаз кә, Хвә жи пер'а». ⁴⁰ Ле һәвалә ви ле һьлат у гот: «Тә жь Хвәде натьрси? Нә тә жи хут ви щәзайида йи? ⁴¹ Әв һәқе мә йә, кә әз у тә анәгори ә'мәлед хвә дьк'ышиньн, ле Әви т'ә хьраби нәкьрийә». ⁴² У Исар'а гот: «Иса, мьн бир бини, гава П'адшатийа Хвәва бейи*». ⁴³ Иса вир'а гот: «Әз р'аст тәр'а дьбежьм, иро те т'әви Мьн бәһьштеда^ф би».

Мьрна Иса

(Мәтта 27:45-56; Марқос 15:33-41; Йуһ'әнна 19:28-30)

⁴⁴ Гава нивро сьһ'әт незики донздәһа бу, т'әмамыйа ә'рде

* 23:29 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Хвэзи ль ван к'олфәтед безөр'әт у ван бәт'ьна кә зар' нәанинә у ван бьстана кә нәмежандьянә».

* 23:30 Ёсейа 10:8.

* 23:34 Зәбур 22:18.

* 23:38 Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «У феза сәре Ви бь йунани, латини у ибрани^ф ньвисар бу».

* 23:42 Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Гава Тә бьгьһижи П'адшатийа Хвә».

һ'эта сьһ'эта сьсийа бу т'эри
 45 у р'уйе р'ойе һатэ гьртъне.
 П'эр'да п'арьстгәһе нивида
 бу дө тиша^ф. 46 У Иса бь дәнге
 бьльнд кьрә гази у гот: «Баво,
 р'өһ'е Хвә дьдьмә дәсте Тә»*. У
 гава әв йәк гот, р'өһ'е Хвә да.
 47 Сәрсәд әв тьште буйи кә дит,
 шькьри да Хвәде у гот: «Р'асти
 Әва мәрвәки р'аст бу». 48 У
 т'әмамия а'лаләте, кә ль вьр
 бона т'әмаше шьвийайи бу, әв
 йәка дит, сингед хвә дьхьстьн,
 пашда вәдгәр'ийанә малед
 хвә. 49 Һ'әму насед Ви жи у
 әв к'өлфәтед кә жь Щәлиле
 һатьбун, дур сәкьни бун у әв
 тьшт дьдитьн.

Дәфьнкьрна^ф Иса

(Мәтта 27:57-61; Марқос
 15:42-47; Йүһ'әнна 19:38-42)

50 Мәрвәки қәнши ширһ'ә-
 лал у әндәме шьвина гьрәгьра
 шьһуйа һәбу, навә ви Усьв^ф.
 51 Әва жь бажаре Аримәтйа
 Шьһустане бу у хвәха жи һи-
 вийа П'адшатийа Хвәде бу. Әв
 т'әви шевьр у кьрна шьвина
 ван нәбьбу. 52 Әв р'абу чу шәм
 Пилато у шьһйазе Иса жь ви
 хвәст. 53 Шьһйаз жь хаче ани

хваре, қәдәке к'ътанида к'әфән^ф
 кьр у дани нав т'ьрба қәйеда
 к'олайи, кә т'ө шар веда кәсәк
 нәһатьбу данине. 54 У әв р'ожа^ф
 т'ьвдарәккьрнеда бу у евара
 шәмийе дәстпедькьр. 55 У әв
 к'өлфәтед кә жь Щәлиле т'әви
 Иса һатьбун, әв жи пәй ви чун
 у әв т'ьрба кә чава шьһйазе Ви
 теда һатә данине, дитьн. 56 У
 пашда вәгәр'ийан, бьһарәт^ф у
 р'уне^ф бинхвәш һазьр кьрн у
 анәгори т'әмийа Қануне р'ожа
 шәмийе р'ьһ'әт бун.

Иса жь мьрне р'адьбә

(Мәтта 28:1-10; Марқос
 16:1-8; Йүһ'әнна 20:1-10)

24 1 Р'ожа йәкшәме сьбәһе
 зу, ван к'өлфәта бьһа-
 рәтед һазьркьри һьлдан чунә
 сәр т'ьрбе. 2 Ле вана кәвьр жь
 бәр т'ьрбе һолкьри дит. 3 Гава
 к'әтгьнә һьндөр', шьһйазе Хө-
 дан Иса нәдитьн. 4 Гава әвана
 һе бона ве йәке мәт'әлмайи
 мабун, ньшкева дө мәри бь
 к'ьнше нурани ль бәр ван
 сәкьнин. 5 У гава к'өлфәт жь
 тьрса к'әтгьнә сәр р'уйе хвә,
 ван мәрвә ванр'а гот: «Һун
 чьма ль Йе сах нава мьрийада

* 23:46 Зәбур 31:5.

дьгэр'ын? ⁶Әу нә лә вьр ә, Әу жь мьрне р'абуйә. Биньнә бира хвә, кә чахе һе Шәлиледи бу, чь вәр'а гот: ⁷«Гәрәке Көр'е Мерьв бьк'әвә дәсте мәрвевд нәр'аст, бе хачкьрне у р'ожа сьсийа жь мьрне р'абә». ⁸У вана готьна Иса бир анин ⁹у жь т'ьрбе вәгәр'ийан, әва йәка һәр йанздәһа у һ'әму-йед майинр'а готьн. ¹⁰Йед кә шандийар'а готьн, әвана бун: Мәрйәма Мәждәлани, Йохана у Мәрйәма дийа Ақуб, бь т'әви һнәкед майин. ¹¹Шандийава чава готьнәкә п'уч' хойа бу у вана к'өлфәт бавәр нәкьрн. ¹²Ле Пәтрис р'абу бәрбь т'ьрбе бәзи, қуз бу ньһер'и, т'әне к'әфәне Ви вьр бу у мәт'әлмайи чу, дьфькьри гәло чава бу.

Ль сәр Р'ийа Әмвасе

(Марқос 16:12-13)

¹³We р'оже дә шагьрт дьчунә гөндәки, кә жь Оршәлиме донздәһ километьри дур бу, наве ви Әмвас бу. ¹⁴Вана бь һәвр'а бона һәр тьште қәвьми хәбәр дьдан. ¹⁵У гава әвана нав һәвда хәбәр дьдан у дьшевьрин,

Иса Хвәха жи незики ван бу, т'әви ван чу. ¹⁶Ле ч'ә'вед ван гьрти бун, кә Ви нас нәкьн. ¹⁷Иса ванр'а гот: «Һун ве р'ейеда чь һәвр'а хәбәр дьдьн?» Әвана мә'дәкьри сәкьнин*. ¹⁸Йәки жь ван, кә наве ви Клепас бу, ле вәгәр'анд у гот: «Әу чава жь Оршәлиме т'әне Тә нәбьһистийә кә ван р'ожед пашьнда вьр чь қәвьмийә?» ¹⁹Әви жь ван пьрси у гот: «Чь буйә?» Вана ле вәгәр'анд готте: «Бона Исаяе Ньсрәте, кә Әу бь ә'мәл у хәбәрәд Хвә ль бәр Хвәде у т'әмамийа мьләт п'ехәмбәрәки зор бу ²⁰у чава сәрәкед к'аһина у сәрвәред мә нәмамийа кәштьна Ви кьрн, хач кьрн. ²¹Әм we гөмане бун кә Әви we Израеле аза бькьра. Вәки дьн жи әва р'ожа сьсийа йә, кә әв тьшт бунә. ²²Ле чәнд к'өлфәтед нав мәда жи әм ә'щәбмайи кьрн. Әвана сьбәһе зу чубунә сәр т'ьрбе ²³у щьнйазе Ви ль вьр нәдитьбун, вәгәр'ийан һатьн мәр'а готьн, кә: «Мә мьлийак'әт дитьн, мәр'а готьн, кә Әу сах ә». ²⁴У жь мә һнәк жи чунә сәр

* 24:17 Нав һнәк дәстньвисарада аһа йә: «Һун ве р'ейеда чь һәвр'а хәбәр дьдьн у мә'дәкьри нә?»

т'ърбе, чава кӧ ван к'ӧлфӧта готьбу, ӧса бу, ле Ӱв нӧдитьн». ²⁵ Ђнге Ӱви ванр'а гот: «҂ӧй инсанед бе фькьр, хун чьқаси гьран һ'ӧму готьнед п'ехӧмбӧра бавӧр дькьн? ²⁶ Нӧ гӧрӧке Мӧсир щӧфа бьк'ьшанда у бьк'ӧта р'умӧта Хвӧ?» ²⁷ У Ви дӧстпекьр жь Муса у һ'ӧму п'ехӧмбӧра, чь кӧ ван к'ӧтебада бона Ви нъвисар бун, ванар'а шьровӧкьрн.

²⁸ Гава незики ви гӧнде кӧ дьчуне бун, Ӱви ӧса да к'ьфше, йанчийӧ Ӱв дьчӧ щики дур. ²⁹ Ле вана зор ль Ви кьр у гот: «Ишӧв ль щӧм мӧ бьминӧ, чьмки евар ӧ, р'ӧ чуйӧ ава». У Ӱв чу һьндӧр', кӧ ль щӧм ван бьминӧ. ³⁰ Ле гава Ӱв т'ӧви ван сӧр сьфре р'уньшт, нан һьлда, шькьрийа Хвӧ жь Хвӧде ани, кӧркьр да ван. ³¹ Ђнге ч'ӧвед ван вӧбун, Ӱв нас кьрн у Ӱв бӧр ч'ӧве ван бӧтавӧбу. ³² Вана хӧвр'а гот: «Лӧма, гава Ӱви р'ӧда мӧр'а хӧбӧр дьда у нъвисар мӧр'а шьровӧдькьрн, агьр дьле мӧ дьк'ӧт». ³³ Ӱв we гаве р'абун вӧгӧр'ийанӧ Оршӧлиме у хӧр йанздӧх т'ӧви йед майин шь-

вийайи дитьн, ³⁴ готьн: «Р'асти Хӧдан сах буйӧ у Шьмһ'унва хӧйа буйӧ!» ³⁵ Паше ван хӧр дӧйа гьли кьр, кӧ чава р'ӧда р'асти Ви хатьн у чӧхе Ви нан кӧркьр, Ӱв нас кьрн.

**Иса Хвӧ нишани
шагьртед Хвӧ дькӧ**

*(Матта 28:16-20; Марқос
16:14-18; Йух'анна 20:19-23;
К'аред Шандийа 1:6-8)*

³⁶ Вана he бона ве йӧке хӧбӧр дьда, Иса нава ванда сӧкьни у ванр'а гот: «Ӱдьялайи вӧр'а». ³⁷ Ӱвана жь тьрса бьздийан у ван т'ьре хӧйалӧки^ф дьбиньн. ³⁸ Ле Ӱви ванр'а гот: «҂ун чьма шашмайи манӧ у дӧдъли нӧ? ³⁹ Ава ль дӧст у п'ийед Мьн бьньһер'ьн, кӧ Ӱз Хвӧха мӧ. У дӧсте хвӧ бьдънӧ Мьн у бьбиньн, чьмки гошт у хӧстуйед р'ӧһ' т'ӧнӧнӧ, чава кӧ хун дьбиньн йед Мьн хӧнӧ». ⁴⁰ Гава ӧв йӧк гот, дӧст у п'ийед Хвӧ нишани ван кьрн. ⁴¹ У he жь шабуна бавӧр нӧдькьрн, һ'ӧйр-һ'ӧжмӧк'ар мабун, Ӱви ванр'а гот: «Қӧт тьштӧки хварьне ль щӧм вӧ хӧйӧ?» ⁴² Вана чити мӧсйе пьжанди да Ви*.

* ^{24:42} Нав һьнӧк дӧстнъвисарада ӧв жи хӧйӧ: «У мьрт'оха һьнгьв».

43 Эви һылда ль бәр ч'э'ве ван хвар 44 у ванар'а гот: «Эв бун әв готънед кө гава Эз т'эви вә бум, Мьн вәр'а готъбун: «Гәрәке һәр тыштед кө бона Мьн Қануна Муса, нъвисаред п'ехәмбәра у Зәбурада^ф нъвисар бун бһатана сери». 45 Һьнге фә'ме ван вәкър, кө нъвисара фә'м бькьн. 46 У ванр'а гот: «Ава нъвисар ә, кө Мәсһ гәрәке щәфа бьк'ьшинә у р'ожа сьсийа жь мьрьне р'абә 47 у жь Оршәлиме гьрти бь наве Ви т'обәйи у бахшандьна гөна нав һ'әму мьләтада we бе данна-синкьрьне. 48 У һун ьн шә'дед

ван һ'әму тышта. 49 У ва Эзе созе Баве Хвә вәр'а бышиньм. Оршәлимеда бьминьн, һ'әта һун қәвате жь жор бьстиньн».

Жорһьлятьна Иса

(Марқос 16:19-20;

К'аред Шандийа 1:9-11)

50 У әв һ'әта Бәйтанийәе бьрын, дәсте Хвә бьльнд кьр, дөа ван кьр. 51 У һе дөа дькьр, жь ван қәтийа, бәрбь ә'змен һатә һьлятьне. 52 Шагьрта жи сәре хвә бәр Ви дани, бь әшқ у ша вәгәр'ийанә Оршәлиме. 53 У һәр гав п'арьстгәһеда бун, пәсьне Хвәде дьдан.

МЪЗГИНИЙА ЛЬ ГОРА ЙУЪ'ЭННА

Пешготын

Ль гора фькьра гэлэк зана, ньвиск'аре ве к'йтебе хьлазия сэдсалия пешьнда эва сэрһатийа ньвисийэ. Ньвиск'ар хвөха наве хвө к'йтебеда надэ. Ле те фэ'мкьрне, кө ньвиск'ар йэк жь һэр донздэһ шагьртед^ф Иса^ф буйэ, ава готи Йуһ'әннайе^ф көр'е Зэбэди. Иса һынге гази ви кьр, гава эв һе мә'сигьр бу (Мэтта 4:21; Марқос 1:19; Луқа 5:10). Ёса жи те фэ'мкьрне, кө Йуһ'әнна эв шагьрт бу, бона к'ижани кө аһа ньвисар э: «Шагьрте кө Иса же һ'ыз дькьр» (Йуһ'әнна 13:23; 19:26; 20:2; 21:7, 20, 24).

Йуһ'әнна сэр пьрса жийина^ф һ'эта-һ'этайе дьсэкьнэ, к'ижани кө мэрвь^ф дькарэ бьстинэ. Бэле Йуһ'әнна дьньвисэ кө мэрэме ве ньвисаре эв э, вэки хвэндэван бавэр бькэ, кө Иса йэ Хьлазкьре^ф создайи, Көр'е^ф Хвэде у пе ве бавэрийе^ф жийина һ'эта-һ'этайе бьстинэ (20:31).

«Мъзгинийа^ф ль гора Йуһ'әнна» һьндава һэр се Мъзгинийед майинда (йа Мэтта, Марқос у Луқа) тьһэрэки дьн бэрч'э'в дьбэ. Ве Мъзгинийеда хвэндэван р'асти чэнд қэвьмандьна тен, йед кө мъзгиндаред^ф майин ньвисаред хвэда нэданэ к'ьфше. Мэсэлэ: дэ'вата Қанайеда, хэбэрдана Исайэ т'эви Никодемо, к'өлфэта^ф самэри^ф, қәнщбуна йе Бэйтһастайеда у йе жь зькмакийеда кор, ёса жи сахкьрна Лазаре мьри. Мъзгиндаред майин Мэтта, Марқос у Луқа гэлэки ль сэр кьред Исайэ Щэлиледа^ф дьсэкьньн, ле Йуһ'әнна ль сэр кьред Оршэлимеда^ф дьсэкьнэ. Ёса жи к'йтебеда чэнд щара эв готын һэнэ: «Эз ым фьлан тьшт йан беван тьшт» у гэлэк жь ван готьна жи бь нишанед (к'эрэмэтед) Исава гьредайи нэ. Мэсэлэ, Эв дэрһэқа Хвэда аһа дьбежэ: «Эз ым нане жийине» (6:35), «Эз ым р'онайа дьнйайе» (8:12), «Эз ым дэре пез» (10:7), «Эз

ым шьване қәнщ» (10:11), «Эз ым р'абун у жийин» (11:25), «Эз ым р'е, р'асти у жийин» (14:6) у «Эз ым к'ола тьрийейә р'аст» (15:1).

Мьзгиндаред майин хинкьрына Иса бь мäsәла дьбежын, ле Йуһ'әнна ашкәрә бона һәләқәтийа Исайә т'әви Баве^ф Хвә Хвәде дьбежә. Өса жи Иса наве Хвәдетийе бона Хвә бь к'ар тинә: «ЭЗ ӘВ БМ» (8:24, 28; 13:19) у «ЭЗ ҺӘМӘ» (8:58).

К'ьтеб бәлайи сәр чәнд п'ара дьбә. Пешготьна хвәда Йуһ'әнна дьньвисә кә Хәбәра Хвәдейә һ'әта-һ'әтайе у Иса йәк ын.

П'ара к'ьтебейә пешьн жь сәре 2-а һ'әта 11-а бона гәләк к'әрәмәта дьбежә у әв һ'әму жи ә'йан дькьн кә Иса Мәсиһ^ф ә, Әв Хьлазкьре создайи йә у Көр'е Хвәде йә. Әв п'ара к'ьтебе дәрһәқа ван мәрьвада дьбежә, йед кә бауәрийа хвә Иса анин бунә пәйчуйед Ви, ле һ'әрче майин мьқабьли Ви сәкьнин у нәхвәстьн Ви бауәр бькьн.

П'ара дөда жь сәре 13-а һ'әта 17-а дьбежә, кә Иса бәри гьртьн у хачбуна^ф Хвә т'әви шагьрта чава пьсмам хәбәр дьдә, кә ван бьшьдинә.

П'ара сьсийада жи жь сәре 18-а һ'әта 21-е дәрһәқа гьртьн, хачбун, мьрын, жь мьрын-р'абуне у жорһьлатына Вида дьбежә.

К'ьтеба Мьзгинийа Йуһ'әнна дьдә к'ьфше кә Иса «Хәбәра Хвәде» йә, кә бь бәдәни һат нава мәда һеуьри. Әв ә Хьлазкьре дьнйайе (4:42), Р'онайийа кә һ'әму мәрьва р'онайи дькә (1:9), Әв Хвәха нишана һ'ызкьрына Хвәде йә, һьндава һ'әму мәрьвед дьнйайеда (3:16). Йуһ'әнна дина хвә дьдә сәр даннасини у фькьра Иса, бь к'ижана Хвәдетийа Иса у гәләк р'астийед дьн ә'йан дьбьн. Нава даннасинийед Исада фькьра мерьв дьчә сәр ван хәбәра, йед кә һәр р'ож тенә бьк'аранине, ле Иса әв чава нишанед сөр' нава р'астийа р'өһ'анида данә хәбәте, кә йәк бькарьбә ф'әм бькә. Ава мäsәлә: нан, ав, р'онайи, шьван, пәз, бахчә у тыштед майин.

Сәрәшәма фькьра к'ьтебе

Пешготьн (1:1-18)

Йуһ'әннайе^ф ньхөмдар^ф у шагьртед Исайә пешьн (1:19-51)

Шьхөлед Исайә ль дор-бәре ч'әме Урдөне у нав Щәлиле (2:1-12:50)

Иса хатьре Хвә жь шагъртед Хвә дьхвазә, дьл дьдә ль бәр
ван у бона ван дōа дькә (13:1–17:26)

Гьртън, диванкърън, хачкърън у дәфьнкъръна^ф Иса (18:1–19:42)
Р'абунa Исaйә жь мьрьне у хōйабунa Wi (20:1–31)

Пашготън: Хōйабунәкә дьн Щәлилeдa (21:1–25)

**Пешготъна Йуһ'әнна:
Дәстпeбунeдa Хәбәр һәбу**

1 ¹Дәстпeбунeдa Хәбәр һәбу. Хәбәр т'әви Хвәдe бу у Хәбәр Хвәха Хвәдe бу. ²Әв дәстпeбунeдa т'әви Хвәдe бу. ³Һәр тышт бь Wi ә'фьрин у бейи Wi т'ō тышт нәқәвьми, чь кō қәвьми. ⁴Канийа жийинe Әв бу у жийин жи р'онайа мәрьва^ф бу. ⁵Р'онайи тә'ристанийeдa шәwq дьдә у тә'ристанийe Пe нькаръбуйә.

⁶Мәрьвәки жь алиие Хвәдeдa шанди һәбу, кō навe wi Йуһ'әннa^ф бу. ⁷Әв бона шә'дәтийe һат, вәки бона Р'онайe шә'дәтийe бьдә, кō һ'әму пe wi бawәр бькьн. ⁸Әв хвәха нә әв Р'онайи бу, лe әв һат кō шә'дәтийа Р'онайe бьдә. ⁹Р'онайа р'аст Әв ә, к'ижан кō тe дьнийаie у һ'әму мәрьва р'онайи дькә. ¹⁰Әв дьн-

йайeдa бу у дьнийа пe Wi ә'фьри, лe дьнийаie Әв нас нәкър. ¹¹Әв һатә сәр wape Хвә, лe шьмә'та Wi Әв қәбул нәкър. ¹²Лe әwед кō Әв қәбул кърън у бawәрийа^ф хвә навe Wi анин, Әwi да, кō һәқийа ван һәбә бьбьнә зар'ед Хвәдe. ¹³Әвана нә жь хунe, нә жь хвәстьна бәдәнe у нә жи жь хвәстьна мәрьвайe бунә, лe әв жь Хвәдe бунә.

¹⁴У Хәбәр бу хун у гошт, бь к'әрәм^ф у р'астийева т'ъжи нав мәдa конe Хвә дани. Мә р'умәта Wi дит, әв р'умәта Көр'е Бавейи^ф тайe т'әнe. ¹⁵Йуһ'әннa бона Wi шә'дәти да у бь дәнгәки бьльнд гот: «Әва йә, бона К'ижани мьн готъбу: «Әвe кō пәй мьн тe Әв сәр мьнр'а йә, чьмки Әв бәри мьн һәбу». ¹⁶Мә һ'әмуя жь т'ер-т'ъжийа Wi к'әрәм сәр к'әрәмeдa станд*.

* ^{1:16} Аһа жи тe фә'мкърънe: «К'әрәм жь бәр к'әрәмeвa станд», аwа готи к'әрәмa Пәйманa^ф Нуйә Исa^ф Мәсиһ^ф щийe к'әрәмa Пәйманa^ф Кәвьнә ч'ийаie Синайe^ф гьртийә. Ёнәк жи фә'м дькьн, кō жь к'әрәмa Исa, к'әрәм ә'мьре бawәрмәндaдa һәйә у һe зeдә дьбә.

17 Чъмки Қанун бь дэсте Муса^ф батэ дайине, к'эрэм у р'асти бь дэсте Иса^ф Мәсиһ^ф. 18 Т'ө кәси т'ө шар Хвәде нәдитийә, ле Йе Тайе Т'әнейи кә хут Хвәде йә* у һ'әмеза Баведа йә, Әви Әв да ә'йанкьрьне.

**Шә'дәтияа Йуһ'әннайе
ньхөмдар^ф**

(*Матта 3:1-12; Марқос 1:1-8;
Луқа 3:15-17*)

19 Әв бу Шә'дәтияа Йуһ'әнна: Гава шьһуйа^ф жь Оршәлиме^ф к'аһин^ф у леви^ф шандьн, вәки жь Йуһ'әнна бьпърсьн, кә әв к'и йә, Йуһ'әнна һьлда сәр хвә, 20 инк'ар^ф нәкьр у ашкәрә гот: «Әз нә Мәсиһ мә». 21 Вана же пьрси: «Ле тә к'и йи? Елийас^ф и?»* Әви гот: «На». «Әв п'ехәмбәрә^{ф**} создайи йи?» Шаб да: «На». 22 Ынгә жер'а готьн: «Дә бежә, тә к'и йи, вәки әм шабәке ванр'а бьбьн, йед кә әм шандьнә. Тә

бона хвә чь дьбежи?» 23 Әви гот: «Әз әв дәнг ьм кә бәр'ийеда^ф дькә гази: <Р'ийа Хөдан^ф р'аст бькьн!»* чава кә Ишайа^ф п'ехәмбәр готийә». 24 Әвед кә һатьбунә шандьне жь ферьсийа^ф бун. 25 Вана же пьрси: «Ле иди чьма дьньхөмини^ф, һәгәр тә нә Мәсиһ и, нә Елийас у нә жи п'ехәмбәр?» 26 Йуһ'әнна ль ван вәгәр'анд у гот: «Әз бь аве дьньхөминьм, ле Йәк нав вәда һәйә, кә һун Ви нас накьн. 27 Әв ә, Йе кә пәй мьн те, кә әз нә һежа мә, вәки бәне чарьхед Ви жи вәкьм». 28 Әв һ'әму ль ви бәри Урдөне, ль Бәйтанийәе, ви шийе кә Йуһ'әнна ль вьр дьньхөманд қәвьмин.

Бәрхе Хвәде

29 Р'ожа дьне Йуһ'әнна дит кә Иса бәрбь ви те, әви гот: «Ва йә! Бәрхе Хвәде, Йе кә гөнед дьнийәе һьлдьдә! 30 Әв ә

* 1:18 Нав дәстньвисаред һәрә қәншда аһа йә: «Йе Бешьрики-Бөһәвал кә һ'әмеза Баведа йә». Нав һьнәк дәстньвисаред дьнда жи аһа йә: «Көр'е Бешьрики-Бөһәвал кә һ'әмеза Баведа йә».

* 1:21 Малахи 4:5.

** 1:21 Гәләк шьһуйа^ф ль һивийа п'ехәмбәрәки бун, йәки мина Муса йан жи йәки жь ви қәваттър, кә we бьһата вәхте һатьна Мәсиһ ә'лам бькьра (Қануна Дөшари 18:15, 18; Йуһ'әнна 6:14; 7:40).

* 1:23 Ишайа 40:3.

бона К'ижани мьн готьбу: «Пэй мьнр'а Йэке бе, кӧ сэр мьнр'а йэ, чьмки Эw бэри мьн һэбу».

³¹ Мьн нъзаньбу Эw к'и йэ, ле эз хатъмэ бь аве дьньхӧминьм, wэки Wi Исраелева^ф бьдьмэ э'йанкьрьне».

³² Йуъ'энна эва шэ'дэтиа да у гот: «Мьн дит кӧ Р'ӧһ' жь э'змен мина кэвоткэке hat сэр Wi дани у ма. ³³ Мьн нъзаньбу Эw к'и йэ, ле Эwe кӧ эз шандьм, кӧ бь аве бьньхӧминьм, мьнр'а гот: «Тӧ к'ижани бьбини кӧ р'ӧһ' те сэр датинэ у дьминэ, Эw э кӧ бь Р'ӧһ'е^ф Пироз дьньхӧминэ». ³⁴ Мьн жи дит у шэ'дэти да кӧ Эв э Кӧр'е^ф Хwэде».

Шагьртед^ф пешийе

³⁵ Р'ожа дьне Йуъ'энна диса т'эви дӧ шагьртед^ф хwэ сэкьни бу. ³⁶ Дит кӧ Иса wьрар'а дэрбаз дьбэ, гот: «Ва йэ Бэрхе Хwэде!» ³⁷ Эв йэк кӧ бьхистьн, һэр дӧ шагьрт пэй Иса чун. ³⁸ Иса ль пышт Хwэва вэгэр'иия у дит кӧ вана дайэ пэй Wi тен, ванр'а гот: «Һун чь дьхwазьн?» Вана

жер'а гот: «Р'абби», кӧ те фэ'мкьрьне: «Дэрсдар^ф», «Тӧ ль к'ӧ дэре дьмини?» ³⁹ Эви ванр'а гот: «Wэрьн һуне бьбиньн». Вана чу у дит кӧ Эw ль к'ӧ дьминэ. Иди сьһ'эт незики чара бу у we р'оже эw ль шэм Wi ман.

⁴⁰ Жь ван һэр дӧйа, йед кӧ жь Йуъ'энна бьхистьн у пэй Иса чун, йэк Эндрауьсе бьре Шьмһ'ун-Пэтрус бу. ⁴¹ Эви пер'а-пер'а бьре хwэ Шьмһ'ун^ф дит у жер'а гот: «Мэ Мэсиһ^ф дит», кӧ те фэ'мкьрьне: «Йе К'ьфшкьри»*. ⁴² Wi эw ани шэм Иса. Иса ль Шьмһ'ун ньһер'и у готе: «Тӧ, Шьмһ'уне кӧр'е Йуъ'энна, те Кифас бейи готьне» (awa готи «Пэтрус^ф», кӧ те фэ'мкьрьне: «Qэйа»).

Иса гази Филипо у Натаньел дькэ

⁴³ Р'ожа дьне Иса қьрар кьр кӧ һэр'э Щэлиле^ф. Wi Филипо дит у жер'а гот: «Пэй мьн wэрэ!» ⁴⁴ Филипо жь Бэйтсайдае бу, жь бажаре Эндрауьс у Пэтрус. ⁴⁵ Филипо чу Натаньел дит у

* ^{1:41} Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «ХРИСТОС». «ХРИСТОС» бь зьмане йунани те фэ'мкьрьне: «Йе К'ьфшкьри», «Йе Бьжарти^ф» у «Йе Р'ункьри^ф».

жер'а гот: «Мэ Эв дит, бона к'ижани Муса Қанунеда у п'е-хэмбэра жи нъвисаред хwэда сальхе Wi дабун, Исайте Көр'е Усьве^ф жь Ньсрэте». ⁴⁶ Натанйел же пьрси: «Qэт дьбэ кō тыштэки п'ак жь Ньсрэте дэрк'эвэ?» Филипо жер'а гот: «Wэрэ у бьбинэ!» ⁴⁷ Гава Иса дит кō Натанйел бэрбь Wi те, дэрhэқа вида гот: «Ва йэ исраелики hэқи-h'элал кō дьле вида мьхэнэти т'өнэ». ⁴⁸ Натанйел же пьрси: «Чава мьн нас дьки?» Иса ле вэгэр'анд у готе: «He Филипо гази тэ нэкьрбу, гава кō тō ль бьне дара heжире р'уньшти буйи, Мьн тō дити». ⁴⁹ Натанйел жер'а гот: «Дэрсдар, Тō Көр'е Хwэде йи! Тō П'адше Исраеле йи!» ⁵⁰ Иса ле вэгэр'анд у готе: «Тō бона ве йэке бавэр дьки, wэки Мьн тэр'а гот: «Мьн тō ль бьне дара heжире дити?» Те тыштед жь ве мэстър бьбини». ⁵¹ У жер'а гот: «Эз р'аст бе хельф wэр'а дьбежъм, хуне бьбиньн э'зман wэбуйэ у мьл-йак'этед^ф Хwэде чава жь сэр Көр'е^ф Мерьв hьлдк'ышн, пэяа дьбьн»*.

Дэ'wата ль гōнде Қанайа Шэлиле

2 ¹ Дō р'ожа шунда бажаре Қанайа Шэлиледа дэ'-wатэк hэбу. Дийа Иса жи ль we дэре бу, ² Иса у шагъртед Wi жи бона дэ'wате hatьбунэ т'эглифкьрьне. ³ Гава кемаси к'этэ шэраве, дийа Иса жер'а гот: «Шэрава ван нэма». ⁴ Иса ле вэгэр'анд у готе: «Э'вде, чи тэ Мьн к'этийэ? He нэ wэхте Мьн э». ⁵ Дийа Wi бэрдэсти-йар'а гот: «Чь кō wэр'а бежэ, бькьн». ⁶ У шэш к'упед кэвьри hэбун, кō ль гора э'дэтэд шь-хуйа бона шуштън-wэшустъна вана ль wър данибун. Жь вана hэр йэки жь h'эйште h'эта сэд бист литър ав hьлдьда. ⁷ Иса ванр'а гот: «Ван к'упа т'ьжи ав кьн». У вана жи левар'а дагьрт. ⁸ Паше ванар'а гот: «Ньha hьнэки дагьрн, бьбьн бьдьнэ сэрдэ'wати». Эwана жи эw бьр. ⁹ Гава сэрдэ'wати жь we ава кō бьбу шэрав тэм кьр, wi те дэрнэхьст кō эw жь к'ō hat, ле бэрдэстийед кō ав к'ышандьбун заньбун. Сэрдэ'-wати гази зэ'ве кьр ¹⁰ у жер'а

* 1:51 Дэстпедун 28:12.

гот: «Һәр кәс пешийе шәрава хвәйә р'ьнд датинә сәр т'әхтә у паше гава вәхвари нә, әв йа нәр'ьнд дәрдыхә. Ле тә шәрава р'ьнд һ'эта ньһа хвәй кьрийә».

¹¹ Эва нишана Исаяә пешьн бу, кә Ви Қанайа Щәлиледи кьр. Бь ви авайи Эви р'умәта Хвә да хойакьрьне у шагьртед Ви бавәрийа хвә Ви анин.

¹² Пәй ве йәкер'а, Иса т'әви дийа Хвә, бьред Хвә у шагьртед Хвә чу Кәфәрнаһуме, ле гәләк р'ожа Эв ль we дәре нәман.

Иса п'арьстгәһе^ф

пақьж дыкә

(*Мәтта 21:12-13;*

Марқос 11:15-17; Луқа 19:45-46)

¹³ Щәжьна^ф шьһуйайә Дәр-базбуне незик бу, Иса һәвраз чу Оршәлиме. ¹⁴ П'арьстгәһеда^ф Эви йед кә дәвар, пәз у кә-вотк дьфьротьн, өса жи йед п'әрәгөһер' р'уньшти дитьн. ¹⁵ Дә ижар Ви жь бәна қамчик чекьр, һ'әму жь п'арьстгәһе пәз у дәваред ванва дәрхьс-тьн, п'әред п'әрәгөһер'а р'етьн у т'әхтед ван вәлгәр'андьн. ¹⁶ Кәвоткфьрошар'а гот: «Вана жь ве дәре һьлдьн! Иди мала

Баве Мьн нәкьнә базаргәһ!» ¹⁷ Һатә бира шагьртед Ви кә аһа һатийә ньвисаре: «Хирәта һьндава мала Тәда агьр Мьн дьхә»*. ¹⁸ Һьнге шьһуйа же пьрси: «Те чь нишане нишани мә ки, кә һ'өкөме Тә һәйә ван тышта бьки?» ¹⁹ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Ве п'арьстгәһе һьлшиньн, Эзе нава се р'ожада р'акьм». ²⁰ Һьнге шьһуйа жер'а гот: «Нава чьл шәш салада эва п'арьстгәһа һатийә чекьрьне. Чава Те we нава се р'ожада р'аки?» ²¹ Ле Иса дәрһәда п'арьстгәһа бәдәна Хвәда хәбәр дыда. ²² Пәйр'а гава Эв жь мьрьне р'абу, шагьрта әв готьна Ви ани бира хвә у вана әв ньвисар у готьна Иса бавәр кьрьн.

Дьле^ф һәр мәрви

Исава ә'йан ә

²³ Ава гава кә Иса Щәжьна Дәрбазбунеди ль Оршәлиме бу, гәләка әв нишанед кә Ви дькьрьн дитьн, бавәрийа хвә наве Ви анин. ²⁴ Ле Иса бавәрийа Хвә ль ван нәдани, чьмки дьле^ф һ'әму мәрва Вива ә'йан бу. ²⁵ Нә һ'әвщә бу,

* 2:17 Зәбур 69:9.

кӧ йӕки хьндава мӕрвӕкида шӕдӕти бьда, чьмки Wi дьле мӕрва заньбу.

Иса у Никодемо

3 ¹ Жь ферьсийа мӕрвӕк хӕбу, наве ви Никодемо, кӧ сӕрӕкӕки шьһуйа бу. ² Эва шӕв хатӕ щӕм Иса у жер'а гот: «Мамоста, ӕм заньн кӧ Тӧ жь Хвӕдеда чава дӕрсдар хатийи, чьмки ӕв нишанед кӧ Тӧ дьки, хӕгӕр Хвӕде нӕ пер'а бӕ, т'ӧ кӕс нькарӕ бькӕ».

³ Иса ле вӕгӕр'анд у готе: «Эз р'аст бе хельф тӕр'а дьбежьм, хӕгӕр мӕрвӕк диса ну нӕбӕ*, ӕв нькарӕ П'адшатийа^ф Хвӕде бьбинӕ». ⁴ Никодемо же пьрси: «Мӕрв кӧ иди мӕзын буйӕ, ӕв чава дькарӕ диса ну бьбӕ? Qӕт дьбӕ кӧ ӕв шарӕкӕ дьн бьк'ӕвӕ зьке дийа хвӕ у жь дийа хвӕ диса бьбӕ?» ⁵ Иса ле вӕгӕр'анд у готе: «Эз р'аст бе хельф тӕр'а дьбежьм, х'ӕта кӧ мӕрв жь аве у Р'ӧһ' нӕбӕ, ӕв нькарӕ бьк'ӕвӕ П'адшатийа Хвӕде. ⁶ Йе кӧ жь бӕдӕне дьбӕ бӕдӕн ӕ, йе кӧ жь Р'ӧһ' дьбӕ

р'ӧһ' ӕ. ⁷ Тӧ ӕ'щӕбмайи нӕминӕ кӧ Мьн тӕр'а гот: Гӕрӕке хун диса ну бьбьн*. ⁸ Ба* ль к'ӧ дӕре дьхвӕзӕ р'адьбӕ. Тӧ дӕнге ви дьбьһейи, ле ньзани ӕв жь к'ӧ те у к'ӧда дьчӕ. Хӕр кӕсе кӧ жь Р'ӧһ'* дьбӕ жи ӧса йӕ».

⁹ Никодемо же пьрси: «Эв чава дьбӕ?» ¹⁰ Иса ле вӕгӕр'анд у готе: «Тӧ дӕрсдаре Израеле йи у не ван йӕка ньзани? ¹¹ Эз р'аст бе хельф тӕр'а дьбежьм, тыште кӧ ӕм заньн ве дьбежьн, тыште кӧ мӕ дитийӕ шӕдӕттийа ве дьдьн. Ле бӕле хун шӕдӕттийа мӕ қӕбул накьн. ¹² Хӕгӕр Эз дӕрһӕца тыштед ль ве дьнеда вӕр'а дьбежьм хун бавӕр накьн, ле вӕки дӕрһӕца тыштед ль ӕ'змана бежьм, хуне чава бавӕр бькьн? ¹³ Кӕсӕк хьлнӕк'ьшийайӕ ӕ'змен, пештьри Эви кӧ жь ӕ'змен пӕйа бу, Кӧр'е Мерьв. ¹⁴ Чава кӧ Муса бӕр'ийеда^ф мӕр бьльнд кьр, ӧса жи гӕрӕке Кӧр'е Мерьв бе бьльндкьрне, ¹⁵ вӕки хӕр кӕсе кӧ бавӕрийа хвӕ Wi бинӕ, жийина вийӕ х'ӕта-х'ӕтайе хӕбӕ.

* 3:3 Аһа жи те фӕ'мкьрне: «Хӕгӕр мӕрвӕк жь жор нӕбӕ».

* 3:7 Аһа жи те фӕ'мкьрне: «Гӕрӕке хун жь жор бьбьн».

* 3:8 Бь зьманед йунани у ибрани^ф хӕбӕра «Ба» у «Р'ӧһ'» йӕк ьн.

16 Чъмки Хвәде өса дьняа һ'ыз кър, кӧ Кӧр'е^ф Хвәйи тайе т'әне бәрва да, вәки һәр кәсе кӧ бавәрийа хвә Ви бинә онда нәбә, ле жийина вийә һ'ә-та-һ'әтайе һәбә. 17 Чъмки Хвәде Кӧр'е Хвә нәшандә дьняйе, кӧ диwana дьне бькә, ле вәки дьняа пе Ви хьлаз^ф бә. 18 Йе кӧ бавәрийа хвә Ви бинә, диwana ви набә, ле әве кӧ бавәрайи хвә Ви найнә, иди диwana ви буйә жи, чъмки әви бавәрийа хвә наве Кӧр'е Хвәдейи тайе т'әне нәани. 19 Диwan бь ви авайи дьбә: Р'онайи һатә дьняйе, ле мәрва тә'ристани жь р'онайе зедәтър һ'ыз кър, чъмки кьред ван хьраби бун. 20 Һәр кәсе кӧ хьрабийе дькә, р'онайи бәр ч'ә'ва р'әш ә. Әв хвә ль р'онайе нагьрә, вәки кьрьнед ви хӧйа нәбьн. 21 Ле әве кӧ р'астийе дькә, әв хвә ль р'онайе дьгьрә, вәки ә'йан бә, кӧ кьред ви Хвәдеда һат'нә кьрьне».

Иса у Йуһ'әннайе ньхӧмдар^ф

22 Пәй ве йәкер'а Иса у шагьр-тед Ви чунә қәза Щьһустане^ф. Иса ль ве дөре т'әви ван дьма у дьньхӧманд. 23 Йуһ'әнна жи ль Ә'йнона незики Салиме

дньхӧманд, чъмки ав ль вьр гәләк бу. Мәрвь дьһатьнә ве дөре у дьньхӧмин. 24 Йуһ'әнна һе нәавитьбунә кәле.

25 Һьнге нав шагьртед Йу-һ'әнна у щьһукида ль сәр пьрса ә'дәтед шуштын-вәшуштыне дә'w пешда һат. 26 Әв шагьрт чунә щәм Йуһ'әнна у жер'а готын: «Дәрсдар, Әви кӧ ль ви бәри ч'әме Урдӧне т'әви тә бу у тә бона Ви шә'дәти да, ва Әв Хвәха дьньхӧминә у һ'әму дьчьнә щәм Ви».

27 Йуһ'әнна щаб да у гот: «Мәрвьәк нькарә тыштәки һьлдә сәр хвә, һәгәр әв жь ә'змен жер'а нәһатьбә дайине. 28 Һун хвәха шә'дед мьн ьн, кӧ мьн готийә: «Әз нә Мәсиһ ьм, ле йе ль пешийа Ви шанди мә». 29 Бук бона к'е бә зә'ва әв хвәха йә. Ле чава дәстәбьраке зә'ве сәкьни бона ви дьбьһе у бь дәнге ви ша дьбә, өса жи ньһа дьле мьн шабунева т'ьжи бу. 30 Әв гәрәке мәзьн бә, ле әз бьч'ук бьм.

Йе кӧ жь ә'змана те

31 Әве кӧ жь жор һатийә, Әв сәр һ'әмуяр'а йә. Әве кӧ жь ве дьне йә, әв йе ве дьне йә у әв жь ве дьне хәбәр дьдә. Ле

Әwe кө жь ә'змен натийә, Әw сәр һ'әмуйар'а йә. ³²Wi чь дит у чь бьһист бона we йәке шә'дәтийе дьдә, ле т'ө кәс шә'дәтийа Wi қәбул накә. ³³Йе кө шә'дәтийа Wi қәбул дькә, әw мак дькә кө Хwәде р'аст ә. ³⁴Әwe кө Хwәде шандийә Әw готьнед Хwәде дьбежә, чьмки Хwәде Р'öh' бе чап дьдә Wi. ³⁵Бав Көр' һ'ыз дькә у һәр тышт дайә дәсте Wi. ³⁶Әwe кө бавәрийа хwә Көр' тинә, жийина вийә һ'әта-һ'әтайе һәйә. Әwe кө гөр'а^ф Көр' накә, әw жийине набинә, ле хәзәба Хwәде ль сәр wi дьминә».

**Ава жийина^ф һ'әта-һ'әтайе
у һ'әбандьна бь р'öh'
у р'астийе**

4 ¹Ферьсийа бьһист кө Иса жь ЙуҺ'әнна зедәтыр шагьрта дьщывинә у бь аве дьньхөминә, ²ле р'аст Иса Хwәха нәдньхөманд, ле шагьртед Wi дьньхөмандьн. ³Һьнге Иса кө ве йәке пе һ'әсийа, Әwi Щьһустан һьшт у диса чу Щәлиле.

⁴Оса қәwьми кө гәрәке Әw Самәрийаер'а^ф дәрбаз бьбуяа.

⁵Әw һатә бажарәки Самәрийае кө наве wi Сухар бу. Әw дәр незики wi ә'рди бу, кө Ақуб^ф дабу көр'е хwә Усьв^ф. ⁶Бира Ақуб ль we дәре бу. Иса өса жь р'евитийе wәстийайи, ль к'еләка^ф бире р'уньшт. Иди р'ож нивро бу.

⁷К'өлфәтәкә самәри^ф һат кө аве бьк'ьшинә. Иса wer'а гот: «Авәке бьдә Мьн, Әз вәхwьм».

⁸Шагьртед Wi жи чубунә бажер, кө хөрәк бьк'ьр'ьн. ⁹We к'өлфәта^ф самәри жер'а гот: «Тө щьһу йи у әз жи к'өлфәтәкә самәри мә. Тө чава жь мьн аве дьхwази?» Чьмки т'ө һәләқәтийа щьһуяа т'әви самәрийа т'өнәбу*. ¹⁰Иса ле вәгәр'анд у готе: «Һәгәр тә дайина Хwәде бьзаньбуяа у бьзаньби К'и йә кө тәр'а дьбежә: «Авәке бьдә Мьн Әз вәхwьм», тәйе жь Wi ав бьхwәста у Әwi we ава жийине бьда тә». ¹¹К'өлфәте жер'а гот: «Әз хөлам, тыштәки Тәйи кө Тө пе аве бьк'ьшини т'өнә у бир жи к'ур ә! Дә ижар Те ава жийине жь к'ө дәре бини? ¹²Чьма Тө жь баве мә Ақуб мәстыр и, йе кө әва бира дайә

* ^{4,9} Аһа те фә'мкьрьне, әw дәрданед^ф кө самәрийа дьданә хәбате щьһуяа әw һ'әрам^ф һ'әсаб дькьрьн.

мэ у жь ве әви, зар'ед ви, пэз у дәваред ви же вәхварьнә?»
 13 Иса шаба ве да у готе: «Һәр кәсе кӧ жь ве аве вәхвә, әве диса т'и бә. 14 Ле әве кӧ жь ве аве вәхвә, йа кӧ Әз бьдье, әве т'ӧ шар т'и нәбә. Бәле әв ава кӧ Әзе бьдмә ви, ве дьле вида бьбә каникә аве, кӧ ве бона жийина һ'әта-һ'әтайе^ф былқ бьдә». 15 К'ӧлфәте жер'а гот: «Әз хӧлам, дә бьдә мьн ве аве, кӧ әз иди т'и нәбьм у нәйем жь вьр аве нәк'ьшиньм».

16 Иса ле вәгәр'анд у готе: «Һәр'ә газе мере хвә кә у вәрә вьра». 17 К'ӧлфәте шаба Ви да у гот: «Мере мьн т'ӧнә». Иса жер'а гот: «Тә р'аст гот: «Мере мьн т'ӧнә», 18 чьмки пенщ меред тә һәбунә у йе кӧ ньһа жи тӧ пер'а йи нә мере тә йә. Тә әв йәка р'аст гот». 19 К'ӧлфәте жер'а гот: «Әз хӧлам, әз дьбиньм Тӧ п'ехәмбәр и. 20 Кал у бавед мэ ль сәре ви ч'ийайи Хвәде һ'әбандьнә, ле һун дьбежьн щийе Хвәде һ'әбандьне гәрәке ль Оршәлиме бә». 21 Иса жер'а гот: «Ә'вде, Мьн бавәр

бькә, вәхте бе, кӧ һуне нә ль ви ч'ийайи у нә жи ль Оршәлиме Баве бьһ'әбиньн. 22 һун самәри Ви дьһ'әбиньн, К'ижани кӧ һун нас накьн, ле әм щьһу Ви дьһ'әбиньн, К'ижани әм нас дькьн, чьмки хьлазбун жь щьһуйа те. 23 Ле бәле вәхте бе, иди пер'а гьһиштийә жи, кӧ йед р'аст дьһ'әбиньн ве бь Р'ӧһ' у Р'астийе Баве бьһ'әбиньн, чьмки Бав йед аһа дьһ'әбиньн дьгәр'ә. 24 Хвәде Р'ӧһ' ә у йед кӧ Ви дьһ'әбиньн жи гәрәке бь Р'ӧһ' у Р'астийе Ви бьһ'әбиньн». 25 К'ӧлфәте жер'а гот: «Әз заньм кӧ Мәсиһе^ф бе», (аһа готи «Йе К'ьфшкьри»). «Гава Әв бе, Әве дәрһәқа һәр тыштида мәр'а гьли кә». 26 Иса жер'а гот: «ӘЗ ӘВЬМ*, кӧ т'әви тә хәбәр дьдьм».

27 Сәр хәбәр дана ванда шагьртед Иса һатьн. Әв гәләки ә'щәбмайи ман, кӧ Ви т'әви к'ӧлфәте хәбәр дьда, ле кәси нәготе: «Тӧ чь дьхвәзи?» йан «бона чь т'әви ве хәбәр дьди?»
 28 һьнге к'ӧлфәте щер'е хвә һьшт, чу бажер у щьмә'тер'а

* 4:26 Аһа жи те фә'мкьрьне: «ӘЗ һӘМӘ, кӧ т'әви тә хәбәр дьдьм». Пәймана Кәвьнда «ӘЗ һӘМӘ» навәки Хвәде йә (Дәрк'әтьн 3:13-14). Шьровәкьрьна ве бьн р'еза Йун'әнна 8:58-да бьхуньн.

гот: ²⁹ «Вэрън Ви мэръви бь-
бинън, Йе кӧ һ'эму тыштед кӧ
мын бәре къръбун мынр'а го-
тын. Гәло Әв ә Мәсих?» ³⁰ Әв
жъ бажер дәрк'әтын у хатънә
щәм Ви.

³¹ Ви вәхтида шагъртед Ви
лава же дькърън у дьготъне:
«Дәрсдар, тыштәки бьхвә!»
³² Ле Әви ванр'а гот: «Хӧрәке
Мъни хварьне һәйә, хун нь-
заньн». ³³ Шагърта жъ һәвдӧ
пърси: «Гәло кәсәки жер'а
хварьн анийә?»

³⁴ Иса ванр'а гот: «Хварьна
Мън әв ә, кӧ Әз хвәстына Йе
кӧ Әз шандьмә бькъм у шьхӧлед
Ви биньмә сери^ф. ³⁵ Чьма хун
хвәха набезьн: «Һ'әта нандь-
руне^ф һе чар мәһ һәнә»? Ва йә
Әз вәр'а дьбежъм, ч'ә'вед хвә
вәкън у дина хвә бьдънә зәвийа,
әв чава зәр бунә, дьрутьнер'а
һазьр ын! ³⁶ Йе кӧ дьдъру һәфе
хвә дьстинә у бона жийина
һ'әта-һ'әтайе бәр т'оп дькә,
вәки йе дьчинә у йе дьдъру бь
һәвр'а ша бьн. ³⁷ Вьра әв готън
р'аст ә, кӧ: «Йәк дьчинә у йәки
дън дьдъру». ³⁸ Мън хун шандьн
кӧ хун һе бьдърун, сәр к'ижане
хун нәхәбьтинә, һьнәкед дьн
хәбьтин у хун ль сәр хәбата
ван р'уныштън».

Щьмә'та самәрийе бавәрийа хвә Иса тиньн

³⁹ Гәләк самәрийед жъ ви
бажари бавәрийа хвә ль Ви
анин, бона готъна һе к'ӧлфәте
кӧ дьгот: «Һ'эму тыштед кӧ мын
къръбун, Әви мынр'а готън». ⁴⁰ У
гава самәри хатънә щәм Ви,
лава же кърън, кӧ Әв ль щәм
ван бьминә. Әв жи дӧ р'ожа ль
һе дәре ма. ⁴¹ Гәләка бона һе
хәбәр дана Ви бавәрийа хвә
ль Ви анин ⁴² у һе к'ӧлфәтер'а
готън: «Әм иди нә кӧ пе готъна
тә бавәр дькън, ле мә хвәха
бьһист у әм заньн кӧ әв ә р'аст
Хьлазкьре^ф дьнйайе».

Иса кӧр'е қӧльхк'арәки қәнщ дькә

(Мәтта 8:5-13; Лука 7:1-10)

⁴³ Пәй ван һәр дӧ р'ожар'а
Иса жъ вьр р'абу чу Щәлиле.
⁴⁴ Иса хвәха шә'дәти дабу, кӧ
р'умәта п'ехәмбәр щи-мьск'ә-
не вида т'ӧнә. ⁴⁵ Гава кӧ Әв
һатә Щәлиле, щәлилийа Әв
қәбул кър, чьмки әвана хвәха
жи бона Щәжьна Дәрбазбуне
чубунә Оршәлиме у тыштед кӧ
Ви къръбун дитьбун.

⁴⁶ Иса диса чу Қанайа Щәли-
ле, к'идәре ав къръбу шәрав. Һе

дәре қолъхк'арәки қәсьре һәбу, кө көр'е ви ль Кәфәрнаһуме нәхвәш бу. ⁴⁷ Гава әви бһист кө Иса жь Щһустане һатийә Щәлиле, һатә щәм Ви у лава же кър, кө һәр'ә Кәфәрнаһуме көр'е вийи бәртәләф қәнщ кә. ⁴⁸ Иса вир'а гот: «Һ'әта кө һун нишан у к'әрәмәта нәбиньн, һун т'ө шар бавәр накьн». ⁴⁹ Қолъхк'аре қәсьре жер'а гот: «Әз хөлам, вәрә әм һәр'ьн, һәла һе көр'е мьн нәмьрийә». ⁵⁰ Иса ле вәгәр'анд у готе: «Һәр'ә, көр'е тә сах-сьламәт ә». Ви мәрви жи әв готьна Иса бавәр кър у чу. ⁵¹ Әв һе нәгһиштьбу-йе, хөламед ви пешийа вида һатьн у жер'а готьн: «Көр'е тә сах-сьламәт ә». ⁵² Әви жь хөламед хвә пьрси: «К'ижан сьһ'әтеда әв бәрбь қәнщбуне чу?» Вана готә ви: «Дөһө пәй ниврор'а сьһ'әта йәке т'айе же бәр'да». ⁵³ Ынге баве көр'ьк те дәрхьст, кө әв һе сьһ'әтеда бу, гава Иса жер'а гот: «Көр'е тә сах-сьламәт ә». Бь ви авайи ви у т'әмаийа нәфәрәд мала ви бавәр кърьн. ⁵⁴ Әва нишана дөда бу кө Иса кър, гава Әв жь Щһустане һатә Щәлиле.

Нәхвәше си у һ'әйшт сала қәнщ дьбә

5 ¹ Пәй ве йәкер'а шәжьнәкә щһуйа һат у Иса һәвраз чу Оршәлиме.

² Ль Оршәлиме, ль бәр дәр-гәһе Пез һ'әвзәк һәбу, кө бь ибрани^ф жер'а дьбежьн Бә-йтзат'а, пенщ һевангәһед һе һәбун. ³ Ван һевангәһада гәләк нәхвәш п'алдаи бун: Йед кор, шьлушә'т у к'ут. ⁴ Әвана һивийа льһәвк'әтьна аве бун, чьмки шар-шара мьлийак'әтәки Хөдан дьк'әтә аве у ль һәв дь-хьст. У пәй льһәвк'әтьна авер'а, к'е бәри һ'әмуяа бьк'әта аве, әв жь нәхвәшийа хвә қәнщ дьбу*. ⁵ Мәрвәк ль һе дәре һәбу, кө нәхвәше си һ'әйшт сала бу. ⁶ Иса гава әв ль вьр п'алдаи дит у заньбу жи кө әв зува нәхвәш ә, вир'а гот: «Тө дьхвәзи қәнщ би?» ⁷ Йе нәхвәш ле вәгәр'анд у готе: «Әз хөлам, кәсәки мьн т'өнә, вәки гава ав ль һәв дьк'әвә, мьн бавежә һ'әвз. Һ'әта әз һ'ьзи дьдьмә хвә хвә бавежьме, йә-ки дьн бәри мьн хвә давеже». ⁸ Иса жер'а гот: «Р'абә бәр'а хвә

* ⁵⁴ Нав дәстньвисаред һәрә қәнщда р'еза 4-а т'өнә.

һылдә у бьгәр'ә». ⁹ Пер'а-пер'а әв мәрвь қәнш бу, бәр'а хвә һылда у гәр'ийа.

Әв р'ожа^ф шәмийе бу. ¹⁰ Ынге шьһуяа ви мәрвье қәншбуйир'а гот: «Иро шәми й! Қанун изьне надә кө тө бәр'а хвә һылди». ¹¹ Әви ль ван вәгәр'анд у гот: «К'е әз қәнш кьрм Әви мьнр'а гот: «Бәр'а хвә һылдә у бьгәр'ә». ¹² Вана же пьрси: «Әв к'и бу кө тәр'а гот: «Бәр'а хвә һылдә у бьгәр'ә?»» ¹³ Ле йе қәншбуйи ньзаньбу Әв к'и бу, чьмки Иса Хвә нава ә'лаләта вьрда бәта-вәкьр. ¹⁴ Пәй ве йәкер'а Иса әв п'арьстгәһеда дит у жер'а гот: «Бьньһер'ә, тө қәнш буйи! Иди гөна нәкә, вәки тыштәки һе хьраб нәйе сәре тә».

¹⁵ Ви мәрви чу шьһуйар'а гьли кьр, Йе кө әв қәнш кьрийә Иса йә. ¹⁶ Бона ве йәке иди шьһу пәй Иса к'әтгьн, чьмки Ви әв йәкана р'ожа шәми-йеда дькьрьн. ¹⁷ Ынге Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Баве Мьн һ'әта ньһа шьхөле Хвә дькә, Әз жи дькьм». ¹⁸ Бона ве йәке шьһуяа һе дькьр кө Ви бькөжьн, чьмки Ви нә т'әне р'ожа^ф шәмийе т'әр'ьбандьбу, ле Хвәде кьрбу Баве Хвә у Хвә һьмбәри Хвәде кьрбу.

Хвәде һ'өкөм дайә Көр'

¹⁹ Ләма Иса ванр'а гот: «Әз р'аст бе хельф вәр'а дьбежьм, кө Көр' нькарә хвәсәрихвә тыштәки бькә, әв т'әне ван тыштед кө дьбинә Бав дькә, Әв жи дькә. Бав чь дькә Көр' жи өса дькә. ²⁰ Чьмки Бав Көр' һ'ыз дькә у һәр тыштед кө Хвәха дькә нишани Ви дькә. Әве һе тыштед мәзьн нишани Ви бькә у һуне ә'щәбмайи бьминьн. ²¹ Чава кө Бав дькарә мьрийа сах кә у жийине бьдә ван, өса жи Көр'^ф дькарә к'ижана Әв дьхвәзә, жийине бьдә ван. ²² Сәрда жи Бав диwana т'ө кәси накә, ле һ'әму һ'өкөме диwanкьрне дайә Көр', ²³ вәки һ'әму қәдьре Көр' бьзаньбьн, чава қәдьре Баве заньн. Йе кө қәдьре Көр' ньзанә, әв қәдьре Баве кө Әв шандийә жи ньзанә.

²⁴ Әз р'аст бе хельф вәр'а дьбежьм: һәр кәсе кө гөһ бьдә готьнед Мьн у Ви бауәр бькә, Йе кө Әз шандьмә, жийина вийә һ'әта-һ'әтайе һәйә. Диwana ви найе кьрне, ле әв жь мьрне дәрбази жийине буйә. ²⁵ Әз р'аст бе хельф вәр'а дьбежьм, вәхт те у пер'а

гъиштийэ жи, кӱ мьрийе дэнге Кӱр'е Хвӱде бьбьнен у ӱвед кӱ бьбьнен we бьжин. ²⁶ Чьмки чава Бав канийа жийине йӱ, ӱса жи кьр wӱки Кӱр' Хвӱха канийа жийине бӱ. ²⁷ Ӳwi h'ӱ-кӱме диванкьрне жи да Wi, чьмки Ӳw Кӱр'е^ф Мерьв ӱ. ²⁸ Ль we йӱке ӱщербмаи нӱминьн, чьмки wӱхт незик дьбӱ, кӱ h'ӱмуйед т'ьрбада we дэнге Wi бьбьнен ²⁹ у дӱрк'ӱвьн. Йед кӱ qӱнци кьрнӱ we бона жийине р'ӱбьн, йед кӱ хьраби кьрнӱ бона диwane.

³⁰ Ӳз Хвӱха нькарьм тьштӱки бькьм. Чава кӱ Ӳз дьбьнем, ӱса жи диwane дькьм. Диванкьрна Мьн р'ӱст ӱ, чьмки Ӳз нӱ кӱ ль хwӱстьна Хwӱ дьгӱр'ьм, ле хwӱстьна Йе кӱ Ӳз шандьмӱ.

Шӱдӱтийа бона Иса

³¹ Hӱгӱр Ӳз бона Хwӱ шӱдӱтийе бьдьм, шӱдӱтийа Мьн нӱ р'ӱст ӱ. ³² Ле йӱки дьн hӱйӱ кӱ бона Мьн шӱдӱтийе дьдӱ у Ӳз заньм ӱw шӱдӱтийа кӱ Ӳw бона Мьн дьдӱ р'ӱст ӱ. ³³ Wӱ мӱрвь шандьнӱ цӱм Йун'ӱнна у wi шӱдӱтийа р'ӱстийе да. ³⁴ Ле Ӳз нӱ h'ӱwщe шӱдӱтийа мӱрва мӱ, Ӳз т'ӱне ван тьшта дьбежьм, wӱки хун хьлаз бьн. ³⁵ Йун'ӱнна

ч'ьрак бу кӱ дьшьхӱли у р'ӱнайи дьда. Wӱ хwӱст кӱ hьнӱк wӱхт бь р'ӱнайа wi ша бьн. ³⁶ Ле ӱw шӱдӱтийа бона Мьн сӱр шӱдӱтийа Йун'ӱннаp'ӱ йӱ. Чьмки ӱw шьхӱлед кӱ Баве спартьнӱ^ф Мьн, wӱки Ӳз ван биньмӱ сери, hӱма ӱw шьхӱл ьн, йед кӱ Ӳз дькьм, шӱдӱтийе бона Мьн дьдьн, кӱ Баве Ӳз шандьмӱ. ³⁷ У Бав кӱ Ӳз шандьмӱ, Wi Хwӱха бона Мьн шӱдӱти дайӱ. Wӱ т'ӱ цар нӱ дэнге Wi бьхистийӱ, нӱ р'ӱйе Wi дитийӱ ³⁸ у нӱ жи готьна Wi дьле wӱда дьминӱ, чьмки хун Ӳwi кӱ Wi шандийӱ бawӱр накьн. ³⁹ Hун ньвисарада к'ур дьбьн, чьмки хун дьбежьн, жийина wӱйӱ h'ӱта-h'ӱтайе wанда йӱ у hӱма ӱw хwӱха шӱдӱтийа Мьн дьдьн. ⁴⁰ Ле хун нахwӱзын бенӱ цӱм Мьн, wӱки жийина wӱ hӱбӱ.

⁴¹ Ӳз нӱ h'ӱwщe шькьрдайина мӱрвьайе мӱ, ⁴² ле Ӳз wӱ нас дькьм у заньм кӱ дьле^ф wӱда h'ьзкьрна Хwӱде т'ӱнӱ. ⁴³ Ӳз бь nave Баве Хwӱ hatьм у хун Мьн qӱбул накьн. Ле hӱгӱр йӱки дьн бь nave хwӱ бе, хуне wi qӱбул кьн. ⁴⁴ Hуне чава бькарьбьн Мьн бawӱр бькьн, hӱгӱр хун нав hӱвда р'умӱта nave хwӱ

дыгэр'ын, ле эв р'умэта кӧ жь Хвәдейе бешьрики-бешәвалә нагэр'ын? ⁴⁵Нәфькьрын кӧ **Әзе** вә ль бәр Баве нәһәқ кьм. Йәк һәйә, кӧ вә нәһәқ дькә, һәма эв **Муса** йә кӧ вә гӧмана хвә данийә сәр ви. ⁴⁶Һәгәр вә Муса бавәр бькьра, вәйе Әз жи бавәр бькьрама, чьмки әви дәрһәқа Мьнда нъвисийә. ⁴⁷Ле һәгәр һун нъвисаред ви бавәр накьн, һуне чава готьнед Мьн бавәр бькьн?»

Иса пенш һ'әзара т'ер дькә

(Мәтта 14:13-21; Марқос 6:30-44; Лука 9:10-17)

6 ¹Пәй ве йәкер'а Иса дәр-бази ви бәри гола Щәлиле бу, кӧ жер'а Тәбәрийа дьбежьн. ²Ә'лаләтәкә гьран пәй Ви дьчу, чьмки ван эв нишанед к'әрәмәт дитьбун, йед кӧ Ви ль сәр нәхвәша кьрьбун. ³Иса р'абу сәре ч'ийе у ль ве дәрә т'әви шагьртед Хвә р'уньшт. ⁴Щәжьна щьһуйайә Дәрбаз-буне незик бу.

⁵Гава Иса ль дора Хвә нь-һер'и, дит кӧ ә'лаләтәкә гьран бәрбь Ви те, готә Филипо: «Әме нен жь к'ӧ дәрә бьк'ьр'ын, вәки әв мәрвьана бьхьн?» ⁶Әви әв йәк гот, кӧ ви быщер'ьбинә^ф,

чьмки Хвәха заньбу кӧ ве чь бькьра. ⁷Филипо ле вәгәр'анд у готе: «Баһе дӧсьд зиви^ф нан жи т'ера ван накә, һәма вәки һәр йәкир'а пә'рик жи бьк'әвә!» ⁸Жь шагьрта йәки, Әндравьсе бьре Шьмһ'ун-Пәтрус готә Ви: ⁹«Вьр хортәк һәйә, кӧ пенш нанед шәһ у дӧ мә'сийед ви һәнә. Ле бона һақас мәрвьа эв чь йә?»

¹⁰Иса гот: «Мәрвьа ль ә'рде бьднә р'уньштандьне». Шинайиә вьр гәләк бу, әв меред кӧ р'уньштьн, вәкә пенш һ'әзара бун. ¹¹Һьнге Иса эв нан һьлдан шькьри да у бәлайи р'уньштиә кьр. Бь ви авайи жи мә'си бәла кьрын, чьқас кӧ хвәстьн. ¹²У гава т'ер хварьн, Әви шагьртед Хвәр'а гот: «Ван һурькед бәрмайи бьднә һәв, вәки тыштәк п'уч' нәбә». ¹³Шагьрта жи жь бәр әвед кӧ пенш нанед шәһ хварьбун, донздәһ сәлә жь һурькед бәрмайи т'ьжи бәрәв кьрын.

¹⁴Гава ван мәрвьа дит кӧ Иса әв нишан кьр, готьн: «Р'аст Әв э әв п'ехәмбәре кӧ ве бьһата дьнйайе!» ¹⁵Һьнге Иса пе һ'әсийа кӧ әве бен у Ви бь зоре бьбьн бькьнә п'адша, диса Әв т'әне һьлк'ьшиә ч'ийе.

Иса п'ийа ль сэр авер'а дьчэ

(*Матта 14:22-27;*

Марқос 6:45-52)

¹⁶ Гава р'о чу ава, шагъртед Ви бэржери дэве голе бун. ¹⁷ Эв к'этьнэ қәйькәке у р'е к'этын, вәки дәрбази Кәфәрнаһуме, ви бәри голе бьн. Иди тә'ри к'этыбу э'рде, ле Иса һе Хвә ванр'а нәғиһандьбу. ¹⁸ Фьрто-нәкә^ф қайим р'абу, голе да бәр пела. ¹⁹ Гава ван бер к'ышандьн қаси пенщ-шәш километьра пешда чун, ван дит кә Иса пәйа сәр голер'а те незики қәйьке дьбә. Р'ьсасе эв гьртын, ²⁰ ле Иса ванр'а гот: «Нәтьрсын, Эз ьм!» ²¹ Ынге ван хвәст кә Эв һьлдана қәйьке. Қәйьк пер'а-пер'а гьһиштә ви алийе кә ван дьхвәст бьчунайе.

Мәрвь ль Иса дьгәр'ьн

²² Р'ожа дьне эв ә'лаләта кә ль ви бәри голе мабу, заньбу кә ль вьр алийе ван т'әне қәйькәк һәбу, эв жи шагъртед Ви т'әне к'этыбуне дәрбаз бьбун, ле Иса нәк'этыбу ве қәйьке. ²³ Жь алийе Тәбәрийайе һьнәк қәйькед дьн һатын незики ви щийи бун, к'идәре пәй шыкьрдаийна Хәданр'а нан хварьбун. ²⁴ Гава

мәрьва дит кә нә Иса ль вьр э у нә жи шагъртед Ви, һьнге эв хвәха жи к'этьнә қәйька у чунә Кәфәрнаһуме, вәки ль Иса бьгәр'ьн.

Иса йә нане жийина

һ'әта-һ'әтайе

²⁵ Гава ван Иса ль ви бәри голе дит, жер'а готын: «Дәрсдар, Тә к'әнге һати ве дәре?» ²⁶ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Эз р'аст бе хельф вәр'а дьбежьм, һун ль Мьн дьгәр'ьн, нә кә бона ве йәке, кә вә нишан дитьнә, ле бона ве йәке, кә вә жь ви нани хвар у т'ер бун. ²⁷ Бона хварьна п'уч' нәхәбытын, ле бона ве хварьне бьхәбытын, йа кә жийина һ'әта-һ'әтайеда дьминә, к'ижане Көр'е Мервь ве бьдә вә, чьмки Бав Хвәде мора Хвә ль Ви хьстийә».

²⁸ У ван же пьрси: «Гәрәке әм чь бькьн, вәки ван шьхөлед Хвәде биньнә сери?» ²⁹ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Шьхөле Хвәде әвә, кә һун бавәрийа хвә Ви биньн, Йе кә Әви шандийә». ³⁰ Вана сәр ве йәке жер'а гот: «Кә өса йә Те чь нишане бьки, вәки әм бьбиньн у Тә бавәр бькьн? Те чь шьхөли бьки? ³¹ Кал у бавед мә бәр'ийеда

мана^ф хварьн, чава кӧ һатийэ нъвисаре: «Ви жь э'змен бона хварьна ван нан да»^{*}.

³² Иса ванр'а гот: «Эз р'аст бе хельф вэр'а дьбежым, эв нэ кӧ Муса бу кӧ жь э'змен нан да вэ, ле Баве Мьн бу. Бэле Эв Баве Мьн э, кӧ ви нане р'аст жь э'змен дьдэ вэ! ³³ Чьмки эв нане Хвэде дьдэ эв э, кӧ жь э'змен те хваре у жийине дьдэ дьнайе». ³⁴ Ван ле вэгэр'анду готье: «Эм хӧлам, дэ һэр гав ви нани бьдэ мэ».

³⁵ Иса ванр'а гот: «Эз ым нане жийине. Һэр кәсе кӧ бе щэм Мьн, эв қәт бьр'чи набэ у һэр кәсе кӧ бавәрийа хвэ Мьн бинэ, т'ӧ шар т'и набэ. ³⁶ Ле чава кӧ Мьн вэр'а гот, вэ Эз дитым жи, ле һун һе бавәр накьн. ³⁷ Эв һ'эмуйед кӧ Бав дьдэ Мьн, һе бенэ щэм Мьн у һэр кәсе кӧ бе щэм Мьн, Эз т'ӧ шар бәри ви надьм. ³⁸ Чьмки Эз жь э'змен һатьмэ хваре, нэ кӧ хвэстьна Хвэ бькьм, ле хвэстьна Ви, Йе кӧ Эз шандьмэ. ³⁹ Хвэстьна Йе кӧ Эз шандьмэ эв э, вәки Эз жь һ'эмуйед кӧ Ви данэ Мьн

т'ӧ кәси онда нәкьм, ле Р'ожа^ф Ахрәтеда жь мьрьне р'акьм. ⁴⁰ Чьмки хвэстьна Баве Мьн эв э, вәки һэр кәсе кӧ Кӧр' бьбинэ у бавәрийа хвэ Ви бинэ, жийина Вийэ һ'эта-һ'этайе һәбә. У Р'ожа Ахрәтеда жи Эзе ви жь мьрьне р'акьм».

⁴¹ Щьһуйа һьндава Вида бина хвэ тәнг кьр, чьмки Ви гот: «Нане кӧ жь э'змен һатэ хваре Эз ым». ⁴² У дьготьн: «Нэ эва Исайте кӧр'е Усьв э, кӧ әм де у баве Ви нас дькьн? Иди эва чава дьбежә: «Эз жь э'змен һатьмэ хваре?»»

⁴³ Иса шаб да у ванр'а гот: «Нав һәвда нәкьнә п'ьстә-п'ьст. ⁴⁴ Т'ӧ кәс нькарә бе щэм Мьн, һ'эта Баве кӧ Эз шандьмэ, ви бәрбь Мьн нәк'ьшинэ. У Р'ожа Ахрәте Эзе ви жь мьрьне р'акьм. ⁴⁵ Ль алийе нъвисаред п'ехәмбәрада һатийэ нъвисаре: «Һ'эмуйе жь алийе Хвәдеда бенә һинкьрьне»^{*}. Һәр кәсе кӧ жь Бав бьбьһе у һин бә һе бе щэм Мьн. ⁴⁶ Бь ве йәке Эз набежым, кӧ кәсәки Бав дитийә. Эһе кӧ жь Хвәде йә, т'әне Әви Бав дитийә. ⁴⁷ Эз р'аст бе хельф вэр'а дьбежым,

* 6:31 Дәрк'әтһн 16:4; Зәбур 78:24.

* 6:45 Ишайа 54:13.

әwe кө бawәр дькә жийина вийә һ'әта-һ'әтайе һәйә. ⁴⁸Эз ым нане жийине. ⁴⁹Кал у бавед wә бәр'ийеда мана хварьн у мьрн. ⁵⁰Ле әв ә әw нане кө жь ә'змен һатийә хваре, wәки һәр кәсе кө же бьхwә нәмьрә. ⁵¹Эз ым нане жийине кө жь ә'змен һатьмә хваре. К'и кө жь Ви нани бьхwә, we һ'әта-һ'әтайе бьжи. Әw нане кө Әзе бона жийина дьнйайе бьдъм, әw бәдәна Мьн ә».

⁵²Ль сәр ве йәке шьһу һәвр'а к'әтьнә дә'we у готьн: «Әва чава дькарә бәдәна Хwә бьдә мә кө әм бьхwьн?» ⁵³Һьнге Иса ванр'а гот: «Эз р'аст бе хельф wәр'а дьбежъм, һ'әта кө һун бәдәна Көр'е Мервь нәхwьн у хуна Ви вәнәхwьн, жийине нава wәда т'өнәбә. ⁵⁴Йе кө бәдәна Мьн бьхwә у хуна Мьн вәхwә, we жийина вийә һ'әта-һ'әтайе һәбә у Әзе ви Р'ожа Ахрәте жь мьрьне р'акъм. ⁵⁵Чьмки бәдәна Мьн хварьна р'аст ә у Хуна Мьн жи вәхварьна р'аст ә. ⁵⁶Әwe кө бәдәна Мьн дьхwә у хуна Мьн вәдьхwә, әw нава Мьн-

да дьминә, Әз жи нава вида. ⁵⁷Чава Бав, канийа жийине* Әз шандъм у бь дәсте Баве Әз сах ым, бь ви аwайи жи йе кө Мьн бьхwә, we бь дәсте Мьн сах бьминә. ⁵⁸Әв ә Әw нане кө жь ә'змен һатийә хваре. Әв нә мина ви манайи йә, кө кал у бавед wә хварьн, ле мьрн. Әwe кө Ви нани бьхwә, we һ'әта-һ'әтайе бьжи». ⁵⁹Иса әв хәбәр к'ьништеда^ф готьн, гава Ви Кәфәрнаһумеда һин дькьр.

Хәбәрәд жийина һ'әта-һ'әтайе

⁶⁰Жь шагьртед Ви гәләка гава әв хәбәр бьһистьн, готьн: «Әв чь хәбәрнә гьран ьн! К'и дькарә гөһдарийа готьнед Ви бькә?» ⁶¹Ле Исава ә'йан бу кө шагьрт ль сәр ве йәке нава һәвда дькьнә п'ьстә-п'ьст, ванр'а гот: «Әв йәк wә п'ьшк^ф дькә?» ⁶²Ле һьнге һуне чь бежьн, һәгәр бьбиньн Көр'е Мервь р'адьбә ви шийе кө бәре ле бу? ⁶³Р'өһ' жийине дьдә, бәдән бәрга тыштәки нагьрә. Әw хәбәрәд кө Мьн wәр'а готьн, Р'өһ' у жийин ьн. ⁶⁴Ле нава wәда һьнәк һәнә бawәр

* ⁶⁵⁷ Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Баве сах» кө те фә'мкьрьне, жийин жь ви дәрте.

накын». Иса he сәре серида заньбу кō к'и бawәр накә у к'и йә әви кō we нәмамия^ф Wi бькә. ⁶⁵У Wi гот: «Бона ве йәке Мьн wәр'а гот: Кәсәк нькарә бе шәм Мьн һ'әта кō әв жь алийе Ба-веда жер'а нәһатьбә дайине».

⁶⁶Бона ве йәке жь шагъртед Wi гәләк пашда чун у иди т'ә-ви Wi нәдыгәр'ийан. ⁶⁷Һынге Иса жь һәр донздәһа пьрси: «Дьбә кō һун жи дьхwазьн һәр'ьн?» ⁶⁸Шьмһ'ун-Пәтрус ле вәгәр'анд у готе: «Хōдан, әме һәр'ьнә шәм к'е? Готьнед жийина һ'әта-һ'әтайе шәм Тә нә. ⁶⁹У мә бawәр кьрийә у әм заньн кō Тō йи Пирозе Хwәде». ⁷⁰Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Чьма Мьн һун һәр донздәһ нәбьжартын? Ле бәле йәк жь wә щьн^ф ә». ⁷¹Wi әв йәк бона Щьһудайе^ф кōр'е Шьмһ'уне Исхәрийоти дьгот, чьмки р'аст ә әв йәк жь һәр донздәһа бу, ле диса we нәмамия Иса бькьра.

Иса у бьред Хwәва

7 ¹Пәй ве йәкер'а Иса Щә-лиләда дьгәр'ийа. Wi нә-дьхwәст кō Щьһустанеда бьгә-р'ийа, чьмки щьһу пәй к'әтьбун

кō бькōштана. ²Гава Щәжьна^ф щьһуйайә һ'олькчекьрьне незик бу, ³бьред Wi жер'а готьн: «Жь вьр р'абә һәр'ә Щьһустане, wә-ки шагъртед Тә әв кьред кō Тō дьки бьбиньн. ⁴Чьмки мәрьве кō дьхwазә ашкәрә хwә бьдә нас-кьрьне, кьрьнед хwә вәнашерә. һәгәр Тō хwәйе ван кьра йи, хwә дьнйайева ә'йан кә». ⁵Бьред Wi жи бawәрийа хwә же нәданин. ⁶Иса wanр'а гот: «Wәхте Мьн he нәһатийә, ле һәр т'ьм wәхт дәсте wәда йә. ⁷Дьнйа нькарә бьжәнә wә, ле дьжәнә Мьн, чьмки Әз шә'дәтийе дьдьм, кō кьред we хьраб ьн. ⁸Һун хwәха һәвраз һәр'ьнә ве щәжьне, ле Әз һәла he* найеме, чьмки wәхте Мьн he т'ам нәһатийә». ⁹Әв йәк wanр'а гот у ль Щәлиле ма.

Иса т'әви щәжьне дьбә

¹⁰Ле чахе бьред Wi һәвраз чунә щәжьне, Әв жи р'абу чу wьр, нә кō ашкәрә, ле бьдьзива. ¹¹Wi чахи щьһу щәжьнеда ле дьгәр'ийан у дьготьн: «Әв к'ане йә?» ¹²Нав ә'лаләтеда бона Wi гәләк хәбәрдан дьчу. Һьнәка дьгот: «Әв мәрьвәки қәнщ ә», һьнәка жи дьгот: «На, Әв

* 7:8 Нав дәстньвисаред қәнщда «һәла he» т'өнә.

щъмә'те жь р'е дәрдыхә». ¹³ Ле жь тьрса шьһуйа, кәси нәверьбу ашкәрә бона Ви тыштәк быгота.

¹⁴ Ле ниве щәжьнеда Иса һөвраз чу к'әтә п'арьстгәһе у дәст бь һинкьрьне кьр. ¹⁵ Щь-һу ә'щөбмайи дьман у дьготьн: «Әви нәхвәндийә, әв чава һақас һьвисар занә?» ¹⁶ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Һинкьрьна Мьн нә жь Мьн ә, ле жь Ви йә, Йе кө Әз шандьмә. ¹⁷ Һәгәр мәрвьәк бьхвазә ә'мьре Ви бьқәдинә, we һынге бьзаньбә әв һинкьрьна Мьн гәло жь Хвәде йә, йан Әз хвәсәрихвә хәбәр дьдым. ¹⁸ Йе кө хвәсәрихвә хәбәр дьдә, әв ль навә хвә дьгәр'ә, ле Әвә кө ль навә Йе кө Әв шандийә дьгәр'ә, Әв йәки р'аст ә у ль шәм Ви қәлпи т'өнә. ¹⁹ Нә Муса Қанун да вә? У жь вә т'ө кәс жи Қануне нақәдинә. Һун чьма дьхвазьн Мьн бькөжьн?» ²⁰ Щьмә'те ле вәгәр'анд у готе: «Тө щьнак'әти^ф йи! К'и дьхвазә Тә бькөжә?» ²¹ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Мьн к'әрәмәтәк кьр, һун һ'әму жи ә'щөбмайи манә. ²² Муса сьнәткьрьн^ф да вә, (әв жи нә кө жь Муса һат, ле жь кал у бава) у һун р'ожа шәмийе мерьв сьнәт дькьн. ²³ Һәгәр һун р'ожа шәмийе зар'а

сьнәт дькьн вәки Қануна^ф Муса нәт'әр'ьбә, иди чьма һун һерса хвә ль сәр Мьн р'адькьн, вәки Мьн р'ожа шәмийеда мәрвьәк сәрда-педа қәнщ кьр? ²⁴ Ль анәгори дитьна ч'ә'вед хвә диwane нәкьн, ле ль анәгори р'астийе диwane бькьн».

Шька сәр Иса

²⁵ Һынге һьнәкә жь Оршәлиме готьн: «Әва нә әв ә, йе кө дьхвәстьн бькөштана? ²⁶ У ва йә Әв ашкәрә хәбәр дьдә у т'ө кәс жи жер'а тыштәки набежә. Дьбә кө сәрвер пе һ'әсийанә, кө Әва Мәсир ә? ²⁷ Ле р'аст әм заньн кө әва жь к'ө йә. Ле гава кө Мәсир бе, кәсе ньзаньбә кө әв жь к'ө йә».

²⁸ Һынге Иса п'арьстгәһеда вәхте һинкьрьне дәнге Хвә бьльнд кьр у гот: «Һун Мьн нас дькьн у заньн кө Әз жь к'ө мә? Әз хвәсәрихвә нәһатьмә. Ле Йе кө Әз шандьмә, Әв сәр р'астийе йә, һун Ви нас накьн. ²⁹ Әз Ви нас дькьм, чьмки Әз жь Ви мә у Әви Әз шандьмә».

³⁰ Һынге кьрьн кө Ви бьгьрн, ле кәсәки нькарьбу Әв бьгьрта, чьмки һе вәхте Ви нәһатьбу. ³¹ Ле жь ә'лаләте гәләка бауәрийа хвә Ви ани у готьн: «Гава

кӧ Мәсиг бе, Әве жь кьрьнед ви зедәтър нишана бькә?»

**Бона гьртна Иса
нобәдар тенә шандьне**

³² Ферьсийа әв готә-гота дәрһәқа Вида жь нава шьм-ә'те бьһист у сәрәкед к'аһина нобәдар шандьн, вәки Ви бьгьрын. ³³ Иса гот: «Әзе һнәк вәхт жи т'әви вә бьминьм, паше Әзе һәр'ьмә щәм Ви, Йе кӧ Әз шандьмә. ³⁴ Һуне ль Мьн бьгәр'ьн, ле Мьн набиньн. Шийе кӧ Әзе ле бьминьм, хун нькарьн бен». ³⁵ Һынге шьһуйа һәвдӧр'а готьн: «Әв мәрвө к'ӧда һәр'ә, кӧ әме Ви нәбиньн? Қәй нета Ви һәйә һәр'ә щәм шьмә'та мәйә кӧ ль нав йунанада^ф бәла буйә у йунана һин кә? ³⁶ Әв чь хәбәрдан ә әв дькә: «Һуне ль Мьн бьгәр'ьн у Мьн нәбиньн, шийе кӧ Әзе ле бьминьм, һуне нькарьбьн бен?»»

Ч'әмед ава жийине

³⁷ Р'ожа хьлазийе, р'ожа щә-жьнейә һәрә ә'зиз, Иса сәкьни у бь дәнҗәки бьльнд гот: «Һәгәр

йәк т'и йә, бьра бе щәм Мьн у вәхвә. ³⁸ Әве кӧ бавәрийа хвә Мьн бинә*, чава кӧ ньвисар дь-бежә: «Ве жь нав-дьле ви ч'әмед ава жийине бьк'ьшьн»**. ³⁹ Иса әв готьн бона ви Р'ӧһ'е Пироз гот, к'ижан кӧ бавәрмәндед Ви ве бьстандана. Р'ӧһ'е Пироз һе нәһатьбу дайине, чьмки Иса һе нәһатьбу р'умәткьрьне.

Дӧтирәтийа нав ә'лаләте

⁴⁰ Гава вана әв готьн бьһист, һнәкед жь ә'лаләте готьн: «Р'асти жи әва әв п'ехәмбәр ә». ⁴¹ Һнәка жи гот: «Әва Мәсиг ә», ле һнәкед дьн жи готьн: «Чьма Мәсиге жь Щәлиле бе? ⁴² Нә ньвисар дьбежә, кӧ Мәсиге жь зӧр'әта Давьд^ф у жь гӧнде Давьд ве бе, ава готи жь Бәйтләһ'ме^ф?» ⁴³ Бь ви авайи нав ә'лаләтеда, ль сәр Ви дӧ-тирәти пешда һат. ⁴⁴ Һнәкед жь ван хвәстьн Әв бьгьртана, ле т'ӧ кәси дәст нәда Ви.

Нәбавәрийа сәрверед шьһуйа

⁴⁵ Һынге нобәдар вәгәр'ийанә щәм ферьси у сәрәкед к'аһина.

* 7:38 Хьлазийа р'еза 37-а у сәре р'еза 38-а аһа жи те фә'мкьрьне: «Һәгәр йәк т'и йә, бьра бе щәм мьн у әве кӧ Мьн бавәр бькә, бьра вәхвә».

** 7:38 Исаяа 58:11; Һәзәкийел 47:1; Зәкәрийа 14:8.

Вана жь нобэдара пьрси: «Wэ чьма Эw нэани?» ⁴⁶ Нобэдара ль ван вэгэр'анд у готън: «Т'ö кэси т'ö шара мина ви мэръви хэбэр надай!» ⁴⁷ Ынге ферьсийа ль ван вэгэр'анд у готън: «Иди эви хун жи жь р'е дэрхьстьнэ? ⁴⁸ Т'ö жь сэрпер у ферьсийа кэсэки бавэрийа хwэ же анийэ, ⁴⁹ пештьри ве щьмэ'та мэ'рм, кö Qануне ньзанэ у ньфьр' ле йэ?» ⁵⁰ Никодемо, йе кö бэре чубу щэм Иса у жь ферьсийа бу, ванр'а гот: ⁵¹ «Гэло Qануна мэ диwana мерьв дькэ, һ'эта кö гöндарийа ви нэкэ у ньзаньбэ кö эw чь дькэ?» ⁵² Ль ви вэгэр'андън у готън: «Дьбэ кö тö жи жь Щэлиле йи? К'ур'энэнэ кэ, те бьбини кö жь Щэлиле т'ö п'ехэмбэр дэрнак'эвьн».

Жьна гөнэк'ар^ф те бахшандьне

⁵³ У һэр кэс чу мала хwэ,
8 ¹ ле Иса чу ч'ийайе^ф Зэй-т'уне. ² Сэре сьбэһе зу Эw диса вэгэр'ийа п'арьстгөһе, т'э-мамийа щьмэ'те һатэ щэм Wi. Эw р'унышт у дэстпекьр эw һин кьрын. ³ Qанунзан^ф у ферьсийа жьнэкэ кö зьнек'арийеда һатьбу

гьртъне анин у ль бэр һ'эмуйа данэ сэкьнандьне. ⁴ Вана жер'а гот: «Дэрсдар, эва жьна зьнек'арийеда һатэ гьртъне. ⁵ Qанунеда Муса т'эми дайэ мэ, кö эм йед аһа бьдънэ бэр кэвьра. Аwa Тö чь дьбежи?» ⁶ Бь ве готъне Эw дыщер'ьбандьн, wэки ньге ван ши бьгьрэ, Wi нэхэq дэрхьн. Ле Иса Хwэ quз кьр у бь т'элийа Хwэ ль сэр э'рде ньвиси. ⁷ Ле гава ван сэрһэв-сэрһэв дьпьрсин, Эwi сэре Хwэ бьльнд кьр у ванр'а гот: «Нава wэда к'и бегöнэ йэ, бьра кэвьре пешьн эw бавежэ we». ⁸ У диса Wi Хwэ quз кьр у бь т'элийа Хwэ сэр э'рде ньвиси. ⁹ Вана кö эв йэк бьһист, жь мэзьна гьрти йэк-йэк дэрк'этън. Иса т'эне ма у к'өлфэт жи ль wьр сэкьни мабу. ¹⁰ Иса сэре Хwэ бьльнд кьр у wer'а гот: «Э'вде, к'ане нэ? Кэсэки тö нэхэq нэкьри?» ¹¹ Эwe готэ Wi: «Т'ö кэс нэма, эз хöлам!» У Иса готе: «Эз жи тэ нэхэq накъм. һэр'э у иди жь wьр шунда гöна нэкэ»*.

Р'онайа дьнйайе

¹² Иса диса т'эви ван хэ-бэр да у гот: «Эз ьм р'онайа

* ^{8:11} Нав дэстньвисаред һэрэ qэншда жь 7:53-а һ'эта 8:11-а т'өнэйэ.

днийайе. Эве кӧ пӧй Мын бе, we т'ӧ шар тӑ'рийеда нӑгӑр'ӑ, ле we р'онайа вийӑ жийине хӑбӑ». ¹³Ферьсийа ле вӑгӑр'анд у готыне: «Тӧ шӑ'дӑтийе бона Хвӑ дьди, шӑ'дӑтийа Тӑ нӑ р'аст ӑ». ¹⁴Иса шаба вана да у гот: «Хӑгӑр Ӑз Хвӑха бона Хвӑ шӑ'дӑтийе дьдъм, шӑ'дӑтийа Мын р'аст ӑ, чьмки Ӑз занъм Ӑз жь к'ӧ хатъмӑ у к'ӧда дьчъм. Ле хун ньзаньн кӧ Ӑз жь к'ӧ тем, йан к'ӧда дьчъм. ¹⁵Хун ль анӑгори дитьна ч'ӑва диwane дькьн, ле Ӑз диwана т'ӧ кӑси накъм. ¹⁶Ле хӑгӑр Ӑз диwane бькьм жи, диwанкьрна Мын р'аст ӑ, чьмки Ӑз нӑ т'ӑне мӑ, Ӑз у Бав ӑм хӑвр'а нӑ, йе кӧ Ӑз шандьмӑ. ¹⁷Qануна вӑда жи ньвисар ӑ, кӧ шӑ'дӑтийа дӧ мӑрьва р'аст ӑ*. ¹⁸Ӑз бона Хвӑ шӑ'дӑтийе дьдъм у Баве кӧ Ӑз шандьмӑ жи бона Мын шӑ'дӑтийе дьдӑ».

¹⁹Хьнге ван же пьрси: «К'ане йӑ Баве Тӑ?» Иса ль ван вӑгӑр'анд у гот: «Хун нӑ Мын нас дькьн, нӑ жи Баве Мын. Хӑгӑр вӑ Ӑз нас бькьрама, вӑйе Баве Мын жи нас бькьра». ²⁰Иса ӑв

хӑбӑр п'арьстгӑеда вӑхте хинкьрна Хвӑ готьн, ль we ода кӧ дийари теда дьхатӑ т'опкьрне, ле кӑси Ӑв нӑгьрт, чьмки he вӑхте Wi нӑхатьбу.

Иса нӑ жь ве дьне йӑ

²¹Wi диса ванр'а гот: «Ӑз дьчъм, хуне ль Мын бьгӑр'ьн у хуне нав гӧнед хвӑда бьмьрьн. Хун нькарьн бенӑ ви щийе кӧ Ӑзе хӑр'ьме». ²²Сӑр ве йӑке щьхуйа гот: «Дьбӑ кӧ ӑве Хвӑ бькӧжӑ кӧ дьбежӑ: <Хун нькарьн бенӑ ви щийе кӧ Ӑзе хӑр'ьме?»

²³Иса ванр'а гот: «Хун жь жере нӑ, Ӑз жь жоре мӑ, хун жь ве дьнийайе нӑ, ле Ӑз нӑ жь ве дьнийайе мӑ. ²⁴Бона ве йӑке Мын вӑр'а гот, кӧ хуне нав гӧнед хвӑда бьмьрьн. Хӑгӑр хун бавӑр нӑкьн кӧ ӐЗ ӐW ЫМ*, хуне нав гӧнед хвӑда бьмьрьн». ²⁵Хьнге же пьрсин: «Тӧ к'и йи?» Иса ванр'а гот: «Ӑз Ӑв ьм, Йе кӧ сӑре серида вӑр'а дьбежъм. ²⁶Гӑлӑк тьшт хӑнӑ, кӧ Ӑз дӑрхӑда вӑда бежъм у диwана вӑ бькьм. Ле Йе кӧ Ӑз шандьмӑ сӑр р'астийе йӑ у чь

* 8:17 Qануна Дӧщари 19:15.

* 8:24 Шьровӑкьрне бьн р'еза Йун'ӑнна 8:58-да бьхуньн.

кө Мьн жь Ви бһистийә, Эз дьнайер'а we дьбежьм».

²⁷ Вана хәбәр дана Ви фә'м нәкьр, кө Ви ани сәр Баве. ²⁸ Ынге Иса ванр'а гот: «К'әнге хун Көр'е Мервь бьльнд кьн, хуне ынге бьзаньбьн кө ЭЗ ЭW ЫМ* у Мьн қәт т'ө тышт хвәсәрихвә нәкьрийә, ле Баве чава Эз хин кьрьмә, Эз өса хәбәр дьдьм. ²⁹ У Йе кө Эз шандьмә т'әви Мьн ә у Ви Эз т'әне нәһьштмә, чьмки Эз һәр гав кьрьнед кө Ви хвәш тен, дькьм». ³⁰ Гава Иса аһа хәбәр да, гәләк мәрьва бавәрийа хвә Ви ани.

Р'астийе вә аза кә

³¹ Ынге Иса готә ван щьһуйа, йед кө бавәрийа хвә Ви ани: «Һәгәр хун сәр хинкьрьна Мьн бьминьн, хуне р'аст шагьртед Мьн бьн. ³² Хуне р'астийе нас кьн у р'астийе вә аза кә». ³³ Вана ле вәгәр'анд у готьне: «Әм жь зөр'әта Бьраһим^ф ын у т'ө шар мә хөлашти кәсир'а нәкьрийә. Тө чава дьбежи: <Хуне аза бьн?>

³⁴ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Эз р'аст бе хельф вәр'а дьбе-

жьм, һәр кәсе кө гөна дькә, әw хөламе гөна йә. ³⁵ Хөлам һ'әта-һ'әтайе маледа наминә, ле көр' һ'әта-һ'әтайе дьминә. ³⁶ Аwa һәгәр Көр'е Хвәде вә аза кә, хуне р'асти аза бьн. ³⁷ Эз заньм кө хун жь зөр'әта Бьраһим ын, ле хун дькьн кө Мьн бькөжьн, чьмки хәбәред Мьн дьле вәда щинабьн. ³⁸ Мьн чь кө щәм Баве Хвә дитийә, Эз we дьбежьм, вә жи чь кө щәм баве хвә бһистьнә we йәке дькьн».

Зар'ед мирешьн

³⁹ Вана ле вәгәр'анд у готьне: «Баве мә Бьраһим ә». Иса ванр'а гот: «Һәгәр хун зар'ед Бьраһим буна, вәйе кьред Бьраһим бькьрана. ⁴⁰ Ле ньһа хун дькьн кө Мьн бькөжьн, йәки өса кө р'асти жь Хвәде бһистийә, вәр'а дьбежә. Бьраһим тыштәки аһа нәкьр. ⁴¹ Хун кьред баве хвә дькьн». Ынге Вир'а готьн: «Әм р'ийа зьнек'арийеда дьне нәк'әтньн! Бавәки мә һәйә, Әw жи Хвәде йә». ⁴² Иса ванр'а гот: «Һәгәр Хвәде Баве вә буйа, вәйе Эз һ'ьз бькьрама, чьмки Эз жь

* 8:28 Шьровәкьрьне бьн р'еза Йуһ'әнна 8:58-да бьхуньн.

шэм Хвәде р'абум һатъмә вьр. Эз нә кӧ хвәсәрихвә һатъмә, ле Әви Эз шандъмә. ⁴³ Чьма һун тыштед кӧ Эз дьбежъм фә'м накьн? Чьмки һун нькарын готьнед Мьн бьбьн. ⁴⁴ Һун баве хвәда жь мирешьн ын у дьхвазьн хвәстьнед баве хвә биньнә сери. Әв жь сәре серида қәт'ыл бу у ви т'ӧ шар хвә р'астийе нәгьртийә*, чьмки нава вида р'асти т'ӧнә. Гава әв дәрәва дькә, әв гора бьнийат'а хвә дькә, чьмки әв дәрәвин ә у баве дәрәва йә. ⁴⁵ Ле чьмки Эз р'астийе дьбежъм, һун Мьн бавәр накьн. ⁴⁶ Жь вә к'и дькарә избат кә, кӧ гӧне Мьн һәйә? Ава һәгәр р'астийе дьбежъм, чьма һун Мьн бавәр накьн? ⁴⁷ Әве кӧ жь Хвәде йә, готьнед Хвәде дьбьһе. Бона ве йәке һун готьнед Хвәде набьһен, чьмки һун нә жь Хвәде нә».

Иса у Брахим

⁴⁸ Щьһуйа ле вәгәр'анд у готьне: «Чьма әм р'аст набежьн, кӧ Тӧ самәри йи у щьна дьк'әви?» ⁴⁹ Иса ванр'а гот: «Эз щьна нак'әвьм. Эз қәдь-

ре Баве Хвә дьгьрьм, ле һун Мьн беһӧрмәт дькьн. ⁵⁰ Эз р'умәта наве Хвә нагәр'ьм, ле йәк һәйә кӧ ле дьгәр'ә у сәрда дьньһер'ә. ⁵¹ Эз р'аст бе хельф вәр'а дьбежъм, һәгәр йәк готьна Мьн хвәй кә, әв т'ӧ шар мьрьне набинә». ⁵² Һьнге щьһуйа жер'а гот: «Иди әм заньн кӧ Тӧ щьна дьк'әви! Брахим жи мьр, п'ехәмбәр жи мьрын у ньһа Тӧ дьбежи: «Һәгәр йәк готьна Мьн хвәй кә, т'ӧ шар намьрә». ⁵³ Чьма Тӧ жь баве мә Брахим четьр и? Әв мьр, п'ехәмбәр жи мьрын. Тӧ Хвә дәвса к'е датини?»

⁵⁴ Иса шаб да: «Һәгәр Эз хвәха р'умәта наве Хвә бьльнд кьм, р'умәта наве Мьн нә тыштәк ә. Әв, Баве Мьн ә, Йе кӧ р'умәта наве Мьн бьльнд дькә, к'ижанир'а һун дьбежьн: «Хвәдейе мә йә». ⁵⁵ Һун Ви қәт нас накьн, ле Эз Ви нас дькьм. Һәгәр Эз бежъм, Эз Ви нас накьм, Эзе жи мина вә дәрәв дәрәм, ле Эз Ви нас дькьм у готьна Ви хвәй дькьм. ⁵⁶ Баве вә Брахим һ'әйра ве р'ожа Мьнда бу, ви дит у ша бу». ⁵⁷ Бона ве йәке щьһуйа жер'а гот: «Тӧ һе пенщи

* 8:44 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Әв т'ӧ шар нәбу алиие р'астийе».

сали т'онэ йи! Тэ Брахим жи дитийэ?»⁵⁸ Иса ванр'а гот: «Эз р'аст бе хельф вэр'а дьбежым, he бэри Брахим ЭЗ HЭMЭ»*.⁵⁹ Hьнге ван кэвэр hьлдан кö бавежьнэ Wi, ле Иса Хвэ жь ван вэдзыи у жь п'арьстгэhe дэрк'этэ дэрва чу.

**Вэбуна ч'э'вед
йэки зькмакийеда кор**

9 ¹ Гава кö Иса дэрбаз дьбу, Эwi мэрвьэки жь зькмакийеда кор дит. ² Шагъртед Wi же пьрсин: «Дэрсдар, гөне к'е йэ кö эв мэрьва кор жь дийа хвэ буйэ? Гөне wi йэ, йан йе де у баве wi йэ?» ³ Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Hэ гөне wi йэ, нэ жи йе де у баве wi йэ, ле эв йэк aha буйэ, wэки кьред Хвэде ль сэр wi бенэ э'йанкьрыне. ⁴ H'эта кö р'ож хэйэ, гэрэке эм кьред Wi бькьн, Йе кö Эз шандьмэ. Шэв те, hьнге т'ö кэсе нькарьбэ тыштэки бькэ. ⁵ H'эта кö Эз дьнийайеда мэ, р'онайа дьнийайе мэ».

⁶ Эwi эв йэк кö гот, т'уйи э'рде кьр, жь т'уке h'эр'и чекьр, эw h'эр'и ч'э'ве wi мэрьви да ⁷ у жер'а гот: «h'эр'э сэрч'э'ве хвэ

h'эwзе Силwамеда бышо», (кö эв нав те фэ'мкьрын «Шанди»). Эwi жи чу сэрч'э'ве хвэ шушт у бь ч'э'вед вэбуйи вэгэр'ийа.

⁸ Щинаред Wi у эвед кö бэре эw дитьбун кö wi п'арс дькьр, дьготын: «Эва эwi кор нинэ, кö р'удьньшт у п'арс дькьр?» ⁹ Hьнэка дьгот: «Эва эw э», hьнэка жи дьгот: «Ha, нэ эw э, ле мина wi йэ». Ле wi хвэха дьгот: «Эз эw ьм». ¹⁰ Hьнге же пьрсин: «Кö öса йэ ч'э'вед тэ чава вэбунэ?» ¹¹ Эwi ль ван вэгэр'анд у гот: «Эw мэрьве кö жер'а дьбежьн Иса, Эwi h'эр'и чекьр у ль ч'э'вед мьн дан у мьнр'а гот: «h'эр'э h'эwзе Силwаме у сэрч'э'ве хвэ бышо». Эз жи чум, мьн сэрч'э'ве хвэ шушт у ч'э'вед мьн вэбун». ¹² Wана же пьрси: «K'a Эw к'ö йэ?» Эwi гот: «Эз ньзаньм».

**Ферьси гьлийа
жь йе қәнщбуйи
дьк'ьшиньн**

¹³ Wана эw мэрьве кö бэре кор бу, бьрынэ шэм ферьсийа. ¹⁴ Эw р'ожа кö Иса h'эр'и чекьр у ч'э'вед wi вэкьрын, шэми бу. ¹⁵ Ферьсийа жи же пьрси, к'a

* 8:58 Дэрк'этгын 3:13-14.

чава ч'э'вед ви вэбунэ? Эви ванр'а гот: «Н'эр'и ль ч'э'вед мында, мын сэрч'э'ве хвэ шушт у ньһа эз дьбиньм». ¹⁶ Ынге һнэкэ жь ферьсийа гот: «Эв мэрьва нэ жь Хвэде йэ, чьмки Эв р'ожа шэмийе хвэй накэ». Ле һнэка жи дьгот: «Мэрвэки гөнэк'ар чава дькарэ ван к'эрэмэта бькэ?» Бь ви авайи нав ванда бу дотирэти. ¹⁷ Ынге, диса готьнэ йе кō кор бу: «Тō чь дьбежи бона Эви кō ч'э'вед тэ вэкьрын?» Эви жи гот: «Эв п'ехэмбэр э».

¹⁸ Ле щьһуйа бауэр нэдькьр кō эв кор буйэ у ч'э'вед ви вэбунэ, һ'эта гази де у баве ви нэкьрын ¹⁹ у жь де у баве ви нэпьрсин: «Эв э эв кōр'е вэйи кō хун дьбежын, жь зькмакийеда кор э? Эва чава ньһа дьбинэ?» ²⁰ Де у баве ви ль ван вэгэр'андын у готьн: «Эм заньн кō эва кōр'е мө йэ у жь зькмакийеда кор э. ²¹ Ле ньһа эв чава дьбинэ, эм ньзаньн, йан к'е ч'э'вед ви вэкьрынэ, эм we жи ньзаньн. Эв иди мэзын э, жь ви бьпьрсьн, бьра эв шаба хвэ бьдэ». ²² Де у баве

ви жь тьрса щьһуйа аһа готьн, чьмки щьһуйа пешда йа хвэ кьрбунэ йэк: «Һэгэр к'и бежэ Иса Мэсиг э, эве жь к'ьниште бе дэрхьстьне». ²³ Лэма де у баве ви готьн: «Эв иди мэзын э, жь ви бьпьрсьн».

²⁴ Ава щара дōда вана гази ви мэрьве кō кор бу кьрын у готьне: «Бэр Хвэде р'аст бежэ!* Эм заньн кō Эв Мэрьва гөнэк'ар э». ²⁵ Эви ль ван вэгэр'анд у гот: «Эз ньзаньм Эв гөнэк'ар э, йан на, ле эз т'эне тьштэки заньм кō эз кор бум у ньһа дьбиньм». ²⁶ Диса жь ви пьрсин: «Эви чь тэ кьр? Ч'э'вед тэ чава вэкьрын?» ²⁷ Эви ль ван вэгэр'анд у гот: «Мын һежа вэр'а гот, ле вэ гōһдари нэкьр. Чьма хун дьхвэзын диса бьбьһен? Дьбэ кō хун жи дьхвэзын бьбьһнэ шагьртед Ви?» ²⁸ Вана эв беһөрмэт кьр у готьн: «Тō йи шагьрте Ви, ле эм шагьртед Муса нэ! ²⁹ Эм заньн кō Хвэде т'эви Муса хэбэр дайэ, ле бона Ви эм ньзаньн кō Эв жь к'ō йэ!»

³⁰ Эви мэрьви ль ван вэгэр'анд у гот: «Һэма эв э э'щеба

* 9:24 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Шькьрийе бьдэ Хвэде», чава ви бьдьнэ сонде (Йешу 7:19).

гъран, кӧ хун нъзаньн Эw жь к'ӧ йӧ, ле Wi ч'ӧвед мьн вӧкьрын. ³¹ Эм заньн кӧ Хwӧде дӧнге гӧнӧк'ара набьхе. Ле хӧгӧр мӧрвӧк хwӧденас ӧ у хwӧстьна Wi дькӧ, Хwӧде дӧнге wi дьбьхе. ³² Хе бӧреда т'ӧ щара qӧт нӧхатийӧ бьхистьне, кӧ йӧки ч'ӧвед мӧрвӧки зькмакийеда кор вӧкьрбьн. ³³ Хӧгӧр Эва Мӧрва жь Хwӧдеда нибуяа Wi нькарьбу т'ӧ тышт бькьра». ³⁴ Щаба wi дан у готьн: «Тӧ сӧрда-педа нав гӧнада дьне к'ӧти йи у мӧ hin дьки?» У ӧw жь к'ьниште дӧрхьстьнӧ дӧр.

Корбуна р'ӧһ'ани

³⁵ Гава Иса бьхист кӧ ӧw дӧрхьстьнӧ дӧр, ӧw дит у жер'а гот: «Тӧ бawӧрийа хwӧ Кӧр'е Мервь тини?» ³⁶ Эwi пьрси у готе: «Эз хӧлам, Эw К'и йӧ, wӧки ӧз бawӧрийа хwӧ Wi биньм?» ³⁷ Иса жер'а гот: «Тӧ Эw дит у Эw ӧ Йе кӧ ньһа т'ӧви тӧ хӧбӧр дьдӧ». ³⁸ Эwi гот: «Хӧдан, ӧз бawӧр дькьм!» у бӧр Wi та бу. ³⁹ Иса гот: «Эз бона диwанкьрне хатьмӧ ве дьнйайе, wӧки йед кӧ набиньн бьбиньн у йед кӧ дьбиньн кор бьн».

⁴⁰ Һьнӧкӧ жь ферьсийа ль wьр хазьр бун, гава ӧв йӧк

бьхистьн, жер'а готьн: «Чьма ӧм жи кор ьн?» ⁴¹ Иса готӧ ван: «Хӧгӧр хун кор буна, гӧнед wӧйе т'ӧнӧбуна. Ле ньһа хун кӧ дьбежьн: «Эм дьбиньн», дьдьнӧ к'ьфше кӧ хун нава гӧнед хwӧда дьминьн.

Шьван у пӧзед wi

10 ¹ Эз р'аст бе хельф wӧр'а дьбежьм, ӧве кӧ дерир'а нак'ӧвӧ ахьле пез, ле щики дьнр'а дьк'ӧве, ӧw дьз у qачах ӧ. ² Ле ӧве кӧ дерир'а дьк'ӧве, ӧw шьване пез ӧ. ³ Дӧргӧһван дӧри ль бӧр вӧдькӧ, пӧз дӧнге wi дьбьхе у ӧw бь нава гази пӧзед хwӧ дькӧ у ван дӧрдьхӧ дӧрва. ⁴ Гава ӧw пӧзед хwӧ гьшки дӧрдьхӧ, пешийе дьк'ӧвӧ у пӧз жи пӧй wi дьчӧ, чьмки дӧнге wi нас дькьн. ⁵ Эw т'ӧ шар пӧй йӧки хӧриб начьн, ле жь wi дьр'ӧвьн, чьмки дӧнге йе хӧриб нас накьн».

⁶ Иса ӧв мӧсӧлӧ wанр'а гот, ле ван фӧ'м нӧкьр, кӧ Эw чь wанр'а дьбежӧ.

Шьване qӧнш

⁷ Аwa Иса диса wанр'а гот: «Эз р'аст бе хельф wӧр'а дьбежьм, Эз ьм дӧре пез. ⁸ Эw х'ӧмуйед кӧ бӧри Мьн хатьнӧ дьз у qачах

ьн, ле пез гӧндарийа ван нэ-
кьрийэ. ⁹Эз ым дэри. Йе кӧ бь
дэсте Мьн бьк'эвэ хьндӧр', we
хьлаз бэ. Эwe бьк'эвэ хьндӧр',
дэрк'эвэ у ч'ере бьбинэ. ¹⁰Дьз
т'эне бона дьзийе, кӧштъне у
қыр'кьрыне те. Ле Эз хатъмэ
кӧ жийина ван хэбэ, жийина
сэр жийине.

¹¹Эз ым шьване қәнщ. Шь-
ване қәнщ э'мыре Хwэ бона
пэзе Хwэ дьдэ. ¹²Ле йе п'игар^ф,
кӧ нэ шьван э у пэз жи нэ йе
ви йэ, гава дьбинэ гӧр те, эw
пез дьхелэ у дьр'эвэ. Гӧр жи
дык'эвэ нава пез т'ур'-т'ур'и
дыкэ. ¹³П'игар дьр'эвэ, чьмки
эw п'игар э у ль бэр пез нак'э-
вэ. ¹⁴Эз ым шьване қәнщ. Эз
йед Хwэ нас дькьм у йед Мьн
жи Мьн нас дькьн, ¹⁵чава кӧ
Бав Мьн нас дькэ, Эз жи ӧса
Wi нас дькьм у э'мыре Хwэ
бона пэзед Хwэ дьдьм. ¹⁶Пэзед
Мьнэ дьн жи хэнэ, йед кӧ нэ
ви ахлида нэ. Гэрэке Эз вана
жи биньм у эwe дэнге Мьн
бьбьхен у бьбьнэ кэрик бэр
шьванэки. ¹⁷Бона ве йэке Бав
Мьн н'ыз дькэ, чьмки Эз э'мыре
Хwэ дьдьм, wэки Эз we диса
бьстиньм. ¹⁸Т'ӧ кэс ви э'мьри

жь Мьн настинэ, ле Эз Хwэха
wi дьдьм. Н'ӧкӧме Мьн хэйэ,
Эз wi бьдьм у н'ӧкӧме Мьн хэ-
йэ диса wi бьстиньм. Мьн эw
т'эми жь Баве Хwэ стандийэ».

¹⁹Бона ве хэбэрдане диса
нава шьхуйада бу дӧтирэти.
²⁰Жь ван гэлэка дьгот: «Эва
шьнак'эти^ф йэ у дин э. Чьма
хун гӧндарийа Wi дькьн?»
²¹Хьнэкед дьн жи дьготьн:
«Эва хэбэрдана нэ йа шьна-
к'этига йэ. Qэт щьн дькарын
ч'э'вед кора вэкьн?»

Нэбawэрийа шьхуйа

²²Хьнге ль Оршэлиме Щэ-
жьна^ф Пирозкьрына П'арьст-
гэhe* хат у зьвьстан бу. ²³Иса
ль п'арьстгэhe хewангэha Сь-
леманда^ф дьгэр'ийа. ²⁴Шьхуйа
ль дора Wi гьрт у же пьрсин:
«Н'эта к'энге Те мэ шькеда
бьхели? хэгэр Тӧ йи Мэсиh,
мэр'а ашкэрэ бежэ!»

²⁵Иса ль ван вэгэр'анд у гот:
«Мьн wэр'а гот, ле wэ бawэр
нэкьр. Эw кьред кӧ Эз бь наве
Баве Хwэ дькьм, эw бона Мьн
шэ'дэтиге дьдьн, ²⁶ле хун бawэр
накьн, чьмки хун нэ жь пэзед
Мьн ьн. ²⁷Пэзед Мьн дэнге

* 10:22 Бь готьнэке дьн: «Bӧhӧрти-жьбарэкьрына П'арьстгэhe».

Мын дьбьһен, Эз жи ван нас дькым у эв пэй Мын тен. ²⁸ Эз жийина һ'эта-һ'этайе дьдъмэ ван у эв т'ө шар онда набьн у т'ө кәсе ван жь дәсте Мын дәрнәхә. ²⁹ Эвед кө Баве Мын данә Мын, сәр һәр тыштир'а нә* у т'ө кәс нькарә ван жь дәсте Баве Мын дәрхә. ³⁰ Эз у Бав йәк ын».

³¹ Ль ыр шьһуйа диса кәвр һылдан, кө Ви бьдьнә бәр кәвьра. ³² Иса ванр'а гот: «Мын жь Баве гәләк кьред қәнш нишани вә кьрын. Һун бона к'ижан кьри Мын дьдьнә бәр кәвьра?» ³³ Шьһуйа ле вәгәр'анд у готьне: «Әм бона кьред қәнш Тә надьнә бәр кәвьра, ле чьмки Тө Хвәде беһөрмәт дьки! Тө мәрвь и, ле Хвә дьки Хвәде».

³⁴ Иса ль ван вәгәр'анд у гот: «Нә Қануна вәда ньвисар ә, кө Хвәде гот: <Һун Хвәде нә*?> ³⁵ Һәгәр Эв ван <Хвәде> һ'әсаб дькә, к'ижанар'а хәбәра Хвәде һатийә дайине (у набә жи кө әв ньвисар бәтал бә), ³⁶ дә ижар Һун Вир'а чава

дьбежьн: <Тө Хвәде беһөрмәт дьки>, Йе кө Баве пироз^ф кьр* у шандә дьнйайе, чьмки Мын гот: <Эз Көр'е Хвәде мә>. ³⁷ Һәгәр Эз кьред Баве Хвә накьм, Мын бавәр нәкьн. ³⁸ Ле вәки дькым, һәгәр Һун Мын бавәр нәкьн жи, һәма ван кьред кө Эз дькым бавәр бькьн, вәки Һун бьзаньбьн у фә'м кьн, кө Бав нава Мында йә у Эз нава Вида мә». ³⁹ Һьнге диса хвәстьн кө Ви бьгьрын, ле Иса жь дәсте ван дәрк'әт.

⁴⁰ Иса диса дәрбази ви алийе ч'әме Урдөне бу у ль ве дәре ма, ви щийе кө Йуһ'әнна пешда дьньхөманд. ⁴¹ Гәләк мәрвь дьһатьнә щәм Ви у нав хвәда дьготьн: «Йуһ'әнна т'ө нишан нәкьр, ле чь тыштед кө Йуһ'әнна дәрһәқа Ви мәрвьвида готьнә, һ'әму р'аст дәрк'әтьн». ⁴² У ль ве дәре гәләка бавәрийа хвә Ви ани.

Мьрьна Лазар

11 ¹ Мәрвьвәк һәбу наве ви Лазар, әв нәхвәш к'әт.

* ^{10:29} Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Баве Мьни кө әв данә Мын, сәр һ'әмуяр'а йә».

* ^{10:34} Зәбур 82:6.

* ^{10:36} Бь готьнәкә дьн: «Бөһөрти-жьбарә кьр, башқә кьр».

Эw жь Бэйтанийае бу, жь wi гонде Мэрийэме^ф у хушка we Мэрт'айе. ²Эва эw Мэрийэма^ф бу, йа кo р'уне бинхwэш ль Ходан дабу у бь п'ор'е хwэ нгыед Wi паqьж кьрьбун, эw Лазаре бьре we бу нэхwэш. ³Аwa хэр дo хушка Исар'а шаб шандьн у готьн: «Ходан, ва эwi кo Тo же h'ыз дьки нэхwэш э». ⁴Иса гава эв йэк бьхист, гот: «Эв нэ нэхwэшийа мьрьне йэ, ле бона р'умэта Хwэде йэ, wэки бь we йэке р'умэта Кoр'е Хwэде бьльнд бэ».

⁵Иса Мэрт'а, хушка we у Лазаре бьре ван h'ыз дькьрьн. ⁶Ле гава Wi бьхист кo Лазар нэхwэш э, Эw дo р'ожед дьн жи ль wi щийи дэрэнги бу. ⁷Пэйр'а Wi шагьртед Хwэр'а гот: «Wэрьн эм диса хэр'ьнэ Щьхустане». ⁸Шагьрта жер'а гот: «Дэрсдар, чэндэк пешда щьхуйа дькьр кo Тэ бьдьнэ бэр кэвьра, Тo диса дьчи we дэре?» ⁹Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Нэ р'ож донздəh сьh'эт э? Hэгэр йэк р'оже бьгэр'э эw нальк'омэ, чьмки р'онайа ве дьнийае дьбинэ. ¹⁰Ле хэгэр йэк шэве бьгэр'э, эw дьльк'омэ, чьмки т'эви wi р'онайи т'онэ». ¹¹Пэй ве хэбэрданер'а

Эwi ванр'а гот: «Пьсмаме мэ Лазар хэwр'а чуйэ, ле Эзе хэр'ьм кo wi h'ьшийр кьм». ¹²Шагьрта жер'а гот: «Ходан, хэгэр эw р'азайэ, we р'абэ сэр хwэ». ¹³Иса дэрhəqа мьрьна wiда дьгот, ле ван т'ьре^ф кo Эw бона р'азана wi дьбежэ. ¹⁴Һьнге Иса ашкэрэ ванр'а гот: «Лазар мьр. ¹⁵У Эз ша мэ кo нэ ль wьра бум, чьмки эва йэка we бона к'ара бawэрийа wэ бэ. Ле диса wэрьн эм хэр'ьнэ щэм wi». ¹⁶Һьнге Т'умайе кo дьготьне «Hэвал-щевии», шагьртед хэвалед хwэр'а гот: «Эм жи хэр'ьн, кo т'эви Wi бьмьрьн».

Иса йэ р'абунa мьрийа у жийин

¹⁷Гава Иса чу, Wi дит кo иди эw чар р'оже Лазар бу дэфьн кьрьбун. ¹⁸Бэйтания незики Оршэлиме бу, wэкэ се километьра же дур бу. ¹⁹Гэлэк щьху хатьбунэ сэрхwэшийа Мэрт'а у Мэрийэме, бона мьрьна бьре ван.

²⁰Гава Мэрт'айе бьхист кo Иса те, эw пешийа Wiда чу, ле Мэрийэм малда ма. ²¹Мэрт'айе готэ Иса: «Ходан, хэгэр Тo вьр буйайи, бьре мьн нэдьмьр.

22 Ле ньһа жи эз заньм Тө чь жь Хвәде бьхвази, Әве бьдә Тә». 23 Иса готә we: «Бьре тәйе жь мьрьне р'абә». 24 Мәрт'айе ле вәгәр'анд: «Эз заньм Р'ожа Ах-рәте, Р'ожа^ф Р'абуне әве р'абә». 25 Иса готә we: «Эз ым р'абун у жийин! Әве кә бавәрийа хвә Мьн бинә, һәгәр бьмьрә жи we бьжи. 26 У әве кә дьжи у бавәрийа хвә Мьн тинә, әв қәт намьрә. Тө ве йәке бавәр дьки?» 27 Мәрт'айе Вир'а гот: «Бәле Хөдан, эз бавәр дькьм, кә Тө Мәсин и, Көр'е Хвәде, Йе кә we бьһата дьнайе».

Иса дьгьри

28 Пәй ве готьнер'а, чу гази хушка хвә Мәрийәме кьр у дьзива готе: «Дәрсдар һатийә у гази тә дькә». 29 Гава кә we бьһист, зу р'абу чу. 30 Иса һе нәк'әтьбу гөнд, ле ль ви шийи мабу, к'идәре Мәрт'а р'асти Ви һатьбу. 31 Щьһуйед кә маледа т'әви we бун у ль бәр дьле веда дьһатьн, гава дитьн кә Мәрийәм зу р'абу дәрк'әтә дәрва, данә пәй we чун. Ван т'ьре кә әв дьчә сәр т'ьрбе бьгьри. 32 Гава Мәрийәм гьһиштә ви шийи кә Иса ле бу, Әв дит, хвә авитә бәр

ньга у готе: «Хөдан, һәгәр Тө ль ве дәре буйайи, бьре мьн нәдьмьр». 33 Гава кә Иса ч'ә'в гьрийе we у гьрийе щьһуйед кә пер'а һатьбун к'әт, к'әсәра к'ур һате у дьле Ви ешийа. 34 У жь ван пьрси: «Вә әв ль к'ө дәфьн кьрийә?» Вир'а готьн: «Хөдан, вәрә у бьбинә». 35 Иса гьрийа. 36 Ынге щьһуйа гот: «Дина хвә бьдье, чьқас же һ'ыз дькьр!» 37 Жь ван һьнәка жи гот: «Әви кә ч'ә'вед йе кор вәкьрьн, нькарьбу өса бькьра, кә әв мәрьва жи нәмьра?»

Иса Лазаре мьри сах дькә

38 Ль сәр ве йәке Иса диса к'ур к'әсәр к'ьшанд у чу сәр т'ьрбе. Әв т'ьрб шкәфтәк бу у кәвьрәк бәр дәве we бу. 39 Иса гот: «Ви кәвьри веда кьн». Хушка йе мьри, Мәрт'айе Вир'а гот: «Хөдан, иди ньһа бин к'әтийе, иро чаре ви йә мьрийә». 40 Иса готә we: «Мьн тәр'а нәгот, һәгәр тө бавәр бьки, те р'умәта Хвәде бьбини?» 41 Ынге кәвьр веда кьрьн. Иса сәре Хвә бьльнд кьр у гот: «Баво, Эз зәф р'ази мә кә Тә дәнге Мьн бьһист. 42 Эз заньм кә Тө һәр гав дәнге Мьн дьбьһейи, ле Мьн бона хатьре ве щьмә'та

сэкъни гот, wэки бawэр бькьн кӧ Тэ Эз шандьмэ».

⁴³ Пэй ве готънер'а бь дэнгэ-ки бьльнд кърэ гази: «Лазар, дэрк'эвэ!» ⁴⁴ Йе мьри жи дэст у п'ийед wi бь к'ътан к'эфэн-кьри^ф у сэрч'э'ве wi бь дэстмалэке нъхамти дэрк'этэ дэрва. Иса ванр'а гот: «Wi вэкьн у бьһельн бьра һэр'э».

Шевьра кӧштъна Иса

(*Матта 26:1-5; Марқос 14:1-2; Луқа 22:1-2*)

⁴⁵ Ђнгге гэлэк шьһуйед кӧ һатъбунэ шэм Мэрийэме, эв кърьна Иса кӧ дитън, бawэри-йа хwэ Wi анин. ⁴⁶ Ле жь ван һьнэк жи чунэ шэм ферьсийа у эв кърьна Иса ванр'а готън. ⁴⁷ У һнгге ферьси у сэрэкед к'аһина шьвьина^ф гьрэгьра гиһандьнэ һэв у готън: «Эме чь бькьн? Эва мэрьва гэлэк нишана дькэ. ⁴⁸ Ђггэр эм Wi аһа бьһельн, һ'эму we бawэри-йа хwэ Wi бинън у р'омайи жи we бен, шийе мэйи пироз^ф weран кьн у к'ока мьлэте мэ жи бинън».

⁴⁹ Йэки жь ван, Qэйафайе кӧ we сале сэрэкк'аһин бу, ванр'а гот: «Һун қэт тыштэки фэ'м накьн! ⁵⁰ Нэ жи дьгьһи-

жьнэ гьлийа кӧ мэр'а һе дэст дьдэ мэрьвэк бьмьрэ бона шьмэ'те, нэ кӧ т'эмамайа мьлэт онда бэ». ⁵¹ Эв йэка эwi һ'эмде хwэ нэгот, ле чьмки эw сэрэкк'аһине we сале бу, п'ехэмбэрти^ф кър, кӧ Исайте бэр мьлэтва бьмьрэ. ⁵² У нэ кӧ т'эне бона мьлэт, ле бона зар'ед Хwэдейэ бэлабуйи жи, кӧ ван бьщьвинэ у бькэ йэк. ⁵³ Аwa иди пэй we р'ожер'а шевьра кӧштъна Иса кърьн.

⁵⁴ Бона ве йэке Иса иди ашкэрэнава шьһуйада нэдъгэр'ийа, ле жь wьр чу бэр'ийе шики незики бажаре кӧ жер'а Эфра-йим дьготън у т'эви шагьртед Хwэ ль we дэре ма.

⁵⁵ Щэжьна шьһуйайэ Дэрбазбуне незик бу, гэлэк мэрьвед жь дор-бэра бэри щэжьне һэвраз чунэ Оршэлиме, wэки ль гора э'дэт хwэ бышон-вэшон. ⁵⁶ Ђнгге эwana ль we дэре Иса дьгэр'ийан у п'арьстгэ-һеда дьсэкьнин, жь һэвдӧ дьпърсин: «Һун чь дьбежън? Эwe э'сэ нэйе ве щэжьне?»

⁵⁷ Ферьси у сэрэкед к'аһина жи э'мьр дэрхьстьбун, һэгэр кэсэк бьзаньбэ Эw ль к'ӧ дэре йэ, гэрэке гӧһе ван пе хьн, wэки эw Wi бьгьрн.

**Иса Бэйтанайаеда
те р'ункьрьне^ф**

(*Матта 26:6-13; Марқос 14:3-9*)

12 ¹Шэш р'ож бәри Щә-
жъна Дәрбазбуне, Иса
һатә Бэйтанайае, ви шийе кә
Лазар ле дьма, йе кә Иса әв
жъ нав мьрийа р'акьрьбу. ²Ль
ве дәре вана қәдърәк жер'а
кьрын. Мәрт'ае хьзмәтк'ари
дыкьр, Лазар жи т'әви Иса нава
ванда ль сәр сьфре р'уньшти
бу. ³Һьнге Мәрийәме литьрәки
р'омайи* бьр'уне нардейи^ф сафи
у бьһа һьлда, сәр ньгед Исада
кьр у пе п'ор'е хвә ньгед Ви
зьһа кьрын. Бина р'уне нарде
мал һьлда. ⁴Ле жь шагьртед Ви
йәки, Щьһудайе Исхәрийоти, йе
кә ве паше нәмамийа Ви бь-
кьра гот: ⁵«Чьма әв р'уне нарде
сесьд зиви* нәһатә фьротане,
кә ль бәләнгаза бьһата бәла-
кьрьне?» ⁶Әви әв йәк дыгот,
нә кә хәма ви бәләнгаз бун, ле
чьмки әв дьз бу, к'иське п'әра
щәм ви бу у чь кә дык'әте, әви
же дьч'опанд.

⁷Һьнге Иса готә ви: «Жь ве
к'өлфәте вәгәр'ә. Иди чьма ви
р'уни һ'әта р'ожа дәфьнкьрьна^ф
Мьн хвәй кә?» ⁸Фәқире һәр
гав т'әви вә бьн, ле Әзе һәр
гав т'әви вә нибьм».

Шешьра кәштьна Лазар

⁹Жь щьһуйа гәләка бьһист
кә Иса ль ве дәре йә һатьн.
Әв нә кә т'әне бона Иса һа-
тьн, ле вәки Лазаре кә жь
нав мьрийа р'акьрийә жи
бьбиньн. ¹⁰Һьнге сәрәкед
к'әһина шешьрин кә Лазар жи
бькәжьн, ¹¹чьмки р'уйе вида
гәләк щьһу дьчун бавәрийа
хвә Иса данин.

**Иса бь р'умәт
дык'әвә Оршәлиме**

(*Матта 21:1-11; Марқос
11:1-11; Луқа 19:28-40*)

¹²Р'ожа дьне ә'лаләтәкә
гьран кә һатьбу щәжьне, гава
бьһист кә Иса те Оршәлиме,
¹³вана ч'ьқьлед хөрме һьлдан
чунә пешийа Ви у кьрьнә
дир'ин:

* 12:3 «Литьрәки р'омайи» һьнге вәкә 325 гьраме ньһа бу.

* 12:5 «Сесьд зив» һьнге вәкә хәбата п'аләки т'әмамийа сале бу.

* 12:7 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Бьра ви р'уни бона р'ожа дәфьнкьрьна
Мьн хвәй кә».

«Һосанна^{ф1}! Бъмбарэк э Әве
кӧ бь наве Хӧдан те*, П'ад-
ше Исраеле!»

14 Иса щә'шькәк дит у ле си-
йар бу, чава ньвисар э:

15 «Нәтьрсә бажаре Сийоне^{ф*}.
Ва йә П'адше тә те, ль щә'-
шька к'әре сийар буйи»**.

16 Шагъртед Ви пешийе эва
йәка фә'м нәкърн, ле гава
Иса к'әтә р'умәта Хвә, һынге
һатә бира ван, кӧ әв йәк бона
Ви һатьбу ньвисаре у бона Ви
эва йәка кърн. 17 Әв щьмә'та
кӧ һынге т'әви Ви бу, гава Ви
Лазар жь мърне р'акьр у ә'мьр
кър кӧ жь гор'е дәре, шә'дәтийа
ве йәке дыда. 18 Бона ве йәке
щьмә'т пешийа Вида чу, чьм-
ки вана бьһистьбу кӧ Әви эва
нишана кърйә. 19 Ферьсийа жи
һәвр'а гот: «Һун дыбиньн эва
йәка жь қәвата мә дәр ә. Ва
т'әмамияа дьһийае пәй Ви чу!»

Һьнәк йунап ль Иса дьгәр'ьн

20 Нав ванда чәнд йунап^ф
жи һәбун, кӧ бона һ'әбандь-
не щәжьнеда һәвраз чубунә
Оршәлиме. 21 Әвана һатьнә

щәм Филипойе жь бажаре
Бәйтсайда Щәлиле һиви же
кърн у готье: «Әм хӧлам, әм
дыхвазьн Иса бьбиньн». 22 Фи-
липо чу эва йәка Әндравьср'а
гот, Әндравьс у Филипо жи
чун Исар'а готьн. 23 Иса ль ван
вәгәр'анд у гот: «Әв сьһ'әта кӧ
Кӧр'е Мерьв ве бе р'умәткь-
рьне пер'а гьһишт. 24 Әз р'аст
бе хельф вәр'а дыбежьм, һәгәр
һ'әба геньм нәк'әвә ә'рде у
нәмьрә, әве т'әне бьминә, ле
һәгәр әв бьмьрә, ве гәләк бәр
бьдә. 25 Йе кӧ ә'мьре хвә һ'ыз
дыкә, әве онда кә, ле әве кӧ
ль ве дьһийае дьжәнә ә'мьре
хвә, әв ви бона жийина һ'ә-
та-һ'әтайе хвәй дыкә. 26 Әве кӧ
бьхвазә Мьнр'а хьзмәтк'арийе
бькә, бьра пәй Мьн бе. Әз ль
к'ӧ дәре бьм, хьзмәтк'аре Мьн
жи ве ль ве дәре бә. Һәгәр йәк
Мьнр'а хьзмәтк'арийе дыкә,
Бав жи ве қәдыре ви бьгьрә.

Иса мьрьна Хвә ә'лам дыкә

27 Ньһа агьр дьле Мьн к'әти-
йә. Әз чь бежьм? Бежьм: «Баво,
Мьн жь ве сьһ'әте хьлаз кә?»

* 12:13 Зәбур 118:25-26.

* 12:15 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Қиза Сийоне».

** 12:15 Зәкәрийа 9:9.

Нә Эз бона ве сьһ'эте һатъмә?
 28 Баво, наве Хвә бьльнд кә». Һьнге дәнгәк жь э'змен һат:
 «Мьн бьльнд кьр у Эзе диса
 бьльнд кьм!»

29 Эв ә'лаләта кә ль вьр сәкь-
 нибу дьбьһист гот: «Гөр'инийа
 э'змен бу». Һьнәка жи дьгот:
 «Мьляк'әтәки т'әви Ви хәбәр
 да». 30 Иса шаб да у гот: «Эва
 дәнга бона Мьн нәһат, ле бона
 вә. 31 Ньһа йә вәхте диwana
 ве дьһийае, ньһа сәрwere
 ве дьһийае we бе авитьне дәрва.
 32 Гава Эз жь ә'рде бәрбь жор
 бемә һьлдане, Эзе һ'әмуйа
 бәрбь Хвә бьк'ьшиньм». 33 Эви
 бь ве готьне дьда фә'мкьрьне,
 кә Эве бь чь шур'әйи бьмьрә.

34 Һьнге ә'лаләте ле вәгәр'анд
 у готе: «Мә жь Қануне бьһис-
 тийә кә Мәсиһе һ'әта-һ'әтайе
 бьминә. Иди Тә чава дьбежи:
 «Гәрәке Көр'е Мервь бәрбь жор
 бе һьлдане»? К'и йә әв «Көр'е
 Мервь»?» 35 Иса ванр'а гот:
 «Һьнәк вәхт жи р'онайи we
 т'әви вә бә. Һ'әта кә р'онайи
 т'әви вә йә, бьмәшьн, нәбә
 кә тә'ри сәр вәда бе. Эве кә
 тә'рийеда дьмәшә, әв ньзанә

к'ода дьчә. 36 Һ'әта кә р'онайи
 т'әви вә йә, бавәрийа хвә р'о-
 найе биньн, вәки һун бьбьнә
 зар'ед р'онайе».

Нәбавәрийа шьһуйа

Гава Иса әв йәкана готьн
 чу у Хвә жь бәр ван вәшарт.
 37 Сәр һақас нишанар'а кә Ви
 ль бәр ван кьрьн, ле wана диса
 бавәрийа хвә ль Ви нәданин.
 38 Эв йәк аһа бу, вәки әв готь-
 на Ишайа п'әхәмбәр бе сери:
 «Хөдан, к'е әв готьна кә мә
 гот бавәр кьр?»

У зәнда Хөдан к'ева ә'йан
 бу?»*

39 Бона we йәке wана нька-
 рьбу бавәр бькьрана, чьмки
 Ишайа аһа жи готийә:

40 «Хвәде ч'ә'вед ван кор кьрьн
 у ава р'әш ани сәр һ'ьше
 ван,
 вәки бь ч'ә'ва нәбиньн,
 бь һ'ьша фә'м нәкьн
 у вәнәгәр'ьн кә Эз ван қәнш
 кьм»*.

41 Ишайа аһа гот, чьмки ви
 р'умәта Иса дит у ль сәр Ви
 хәбәр да. 42 Ле бәле диса жи жь
 сәрwера гәләка бавәрийа хвә

* 12:38 Ишайа 53:1.

* 12:40 Ишайа 6:10.

Ви ани. Ле жь тьрса ферьсийа, лъ хвэ мөкөр' нэдъхатън, кő жь к'ъниште нэиенэ дэрхьстьне. ⁴³Ль ван не хвэш дъхат кő мэръв пэсьне ван бьдън, нэ кő Хвэде.

Готъна Иса н'акъме Р'ожа Ахрэте йэ

⁴⁴Ънгге Иса бь дэнгэки бь-лънд гот: «Әве кő бавэрийа хвэ Мьн тинэ, әв бавэрийа хвэ Мьн найнэ, ле Йе кő Әз шандьмэ. ⁴⁵У әве кő Мьн дьбинэ, йе кő Әз шандьмэ дьбинэ. ⁴⁶Әз чава р'онайидар хатъмэ дьнайе, вэки хэр кэсе кő бавэрийа хвэ Мьн бинэ, тэ'рийеда нэ-

минэ. ⁴⁷Һэгэр йэк готъна Мьн бьбьһе у нэқэдинэ, Әз диwana ви накъм. Әз нэһатъмэ кő диwana дьнайае бькъм, ле вэки дьнайае хьлаз към. ⁴⁸Әве кő Мьн т'эхсир^ф дькэ у готънед Мьн қэбул накэ, йэк һэйэ кő we диwana ви бькэ, ава готи әв готъна кő Мьн готийэ, әве Р'ожа Ахрэте диwana ви бькэ. ⁴⁹Чъмки Мьн хвэсэрихвэ нэ-готън, ле Баве кő Әз шандьмэ, Әви т'эми дайэ Мьн кő Әз чь бежъм у чь хэбэр дьм. ⁵⁰У Әз занъм кő т'эмийа Ви жийина н'эта-һ'этайе йэ. Ава чь кő Әз дьбежъм, чава Баве готийэ Мьн Әз өса дьбежъм».

Т'эми у готънед Исайэ ахьрийе

Иса ньгед шагьрта дьшо

13 ¹Бэри Щэжьна Дэр-базбуне, Иса заньбу кő сьһ'эта Ви пер'а гъиштийэ кő жь ве дьнайае дэре у һэр'э шэм Баве. Әви һ'эмуйед Хвэйэ кő ве дьнайеда һ'ыз кьрьбун, һ'эта дэрэща һэрэ бь-лънд жи әв һ'ыз кьрьн*. ²Вэхте шивхварьне, мирещьн қэлпе

хьраб авитэ дьле Щьһудайе көр'е Шьмһ'уне Исхэрийоти, кő нэмамия Иса бькэ. ³Иса заньбу кő Баве һэр тышт дайэ дәсте Ви, Әв жь шэм Хвэде һатийэ у we диса вэгэр'э шэм Хвэде. ⁴Ънгге Әв жь сэр шиве р'абу, п'оте Хвэ дани алики у п'ешгирэк һьлда ль пышта Хвэ гьреда. ⁵Паше ав кьрэ т'эште у дәстпекьр ньгед шагьртед Хвэ

* 13:1 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «У һ'эта хьлазийе жи әв һ'ыз кьрьн».

шуштын у бь п'ешгира гьредаи зьна кьрын. ⁶ Гава дор гьништэ Шьмһ'ун-Пэтрус, эви готе: «Ходан, Те ньгед мьн бышойи?» ⁷ Иса ле вэгэр'анд у готе: «Эз ньна чь дькьм тө фэ'м наки, ле паше те фэ'м бьки». ⁸ Пэтрус жер'а гот: «Т'ө шар Те ньгед мьн нэшойи!» Иса ле вэгэр'анд у готе: «Һэгэр Эз ньгед тэ нэшом, п'ара тэ we т'эви Мьн т'өнэбэ». ⁹ Шьмһ'ун-Пэтрус Вир'а гот: «Ходан, кө өса йэ нэ т'эне ньгед мьн, ле дэст у сэре мьн жи бышо!» ¹⁰ Иса готе: «Әwe кө һатийэ шуштъне, пештъри ньга, wэки майин нэ һ'эwшэ йэ дэрэкэ дьн бе шуштъне. Әw хwэха т'эмам-пева паqьж э. Һун паqьж ьн, ле нэ кө һ'эму». ¹¹ Чьмки Иса заньбу к'и we нэмаийа Wi бькэ, бона we йэке гот: «Һун һ'эму нэ паqьж ьн».

¹² Гава ньгед ван шуштън, п'оте Хwэ авитэ сэр Хwэ у диса ль сэр сьфре р'уньшт. Жь ван пьрси: «Гэло Һун заньн кө Мьн бона wэ чь кьр? ¹³ Һун Мьн Дэрсдар у Ходан һ'эсаб дькьн, Һун р'аст дькьн, Эз һэма өса

жи һэмэ. ¹⁴ Аwa һэгэр Мьн бь ве Ходан у Дэрсдарийа Хwэва ньгед wэ шуштън, гэрэке Һун жи ньгед һэвдө бышон. ¹⁵ Мьн нэхшэк нишани wэ кьр, wэки чава Мьн бона wэ кьр, Һун жи өса бькьн. ¹⁶ Эз р'аст бе хельф wэр'а дьбежьм, хөлам жь ахайе хwэ нэ мәстър э, нэ жи йе кө һатийэ шандьне жь йе кө әw шандийэ мәстър э. ¹⁷ Һэгэр Һун ве йэке заньн, Һуне хwэзэли бьн һэгэр бьqөдиньн.

**Иса гьртъна хwэ
дыдэ э'йанкьрне**

*(Матта 26:20-25; Марqос
14:17-21; Луqа 22:21-23)*

¹⁸ Эз бона wэ һ'эмуяа набежьм, чьмки Эз заньм Мьн к'ижан бьжартънэ. Ле гэрэке ньвисар бе сери:

«Йе кө нане Мьн хвар п'эһ'ин авитэ Мьн»*.

¹⁹ Эз ньнава, һе бэри qөwь-мандьне ван тышта wэр'а дьбежьм, wэки, гава бьqөwьмьн Һун баwэр бькьн, кө ЭЗ ӘW ЫМ*. ²⁰ Эз р'аст бе хельф wэр'а дьбежьм, әwe кө wi qөбул кэ, к'ижани кө Эз дышиньм, әw

* ^{13:18} Зэбур 41:9.

* ^{13:19} Шьровэкьрне бьн р'еза Йуһ'энна 8:58-да бьхуньн.

Мьн қәбул дькә у әве кӧ Мьн қәбул дькә, Йе кӧ Эз шандьмә қәбул дькә».

²¹ Иса гава әва йәка гот, р'ӧһ' - да гәләки қылқыли, Ви ашкәрә шә'дәти да у гот: «Эз р'аст бе хельф вәр'а дьбежъм, йәки жь вә we нәмамия Мьн бькә».

²² Шагьрта шашмайи ль һәвдӧ ньһер'и, гәло әв бона к'е дьбежә. ²³ Йәки жь шагьртед Ви, йе кӧ Иса же һ'ыз дькьр, хвә авитьбу һ'әмеза Иса. ²⁴ Шьмһ'ун-Пәтрус вир'а бь ч'ә'ва дькьр кӧ бьпьрсә: «К'а Әв бона к'е дьбежә». ²⁵ Әви жи хвә да бәр синге Иса пьрси: «Хӧдан, әв к'и йә?»

²⁶ Иса шаб да у гот: «Әв ә, йе кӧ Эз ви пә'рийе нан хварьнеда кьм бьдьме». У пә'рийе нан хварьнеда кьр, да Щьһудайе кӧр'е Шьмһ'уне Исхәрийоти. ²⁷ Әви һәма чава пә'ри жь дест гьрт, мирешьн к'әтә нава ви. Иса вир'а гот: «Те чь бьки зу бькә». ²⁸ Ле йед кӧ ль сәр сьфре р'уньштьбун, т'ӧ кәси фә'м нәкьр, кӧ Әви чьма вир'а аһа гот. ²⁹ К'иське п'әра кӧ шәм Щьһуда бу, ләма һнәка т'ьре, кӧ Иса вир'а дьбежә: «Тьштед кӧ шәжьнеда мәр'а лазьм ьн бьк'ьр'ә», йан

жи «тьштәки бьдә бәләнгаза». ³⁰ Әви жи гава әв пә'ри һьлда, пер'а-пер'а дәрк'әтә дәрва. Иди шәв бу.

Т'әмийа ну:

Жь һәвдӧ һ'ыз бькьн

³¹ Гава әв дәрк'әтә дәрва, Иса гот: «Ньһа Кӧр'е Мерьв һатә р'умәткьрьне у Хвәде жи бь Ви һатә р'умәткьрьне. ³² Һәгәр Хвәде пе Ви һатә р'умәткьрьне, Хвәде жи we пе Хвә Ви р'умәт кә у зутьре we Ви р'умәт кә. ³³ Лавно! Эз гәләк вәхт т'әви вә наминым. Һуне ль Мьн бьгәр'ьн, ле ньһа Эз вәр'а дьбежъм, чава кӧ Мьн щьһуйар'а жи гот, һун нькарын бенә ви шийе кӧ Эз дьчьме.

³⁴ Эз т'әмикә ну дьдьмә вә: Һәвдӧ һ'ыз бькьн. Чава кӧ Мьн һун һ'ыз кьрьн, һун жи ӧса һәвдӧ һ'ыз бькьн. ³⁵ Бь ве йәке һ'әмуיע занььн һун шагьртед Мьн ьн, һәгәр һун һәвдӧ һ'ыз бькьн».

Иса дәрһәқа инк'арийа Пәтрусда дьбежә

(*Мәтта 26:31-35; Марқос 14:27-31; Луқа 22:31-34*)

³⁶ Шьмһ'ун-Пәтрус готә Ви: «Хӧдан, Те к'ӧда һәр'и?» Иса

ле вэгэр'анд у готе: «Ви шийе кӧ Эз дьчӑме, тӧ нӑна нӑкари пӑй Мьн бейи, ле паше те пӑй Мьн бейи». ³⁷ Пӑтрус готӑ Ви: «Хӧдан, чьма эз нӑна нӑкарьм пӑй Тӑ бем? Эзе э'мьре хвӑ жи бона Тӑ бьдӑм». ³⁸ Иса ле вӑгэр'анд у готе: «Те э'мьре хвӑ бона Мьн бьди? Эз р'аст бе хельф тӑр'а дьбежӑм, не бӑри бангдана дик те се шара Мьн инк'ар ки.

Р'ийа кӧ дьбӑ бӑрбь Баве

14 ¹ Бьра дьле вӑ нӑрӑлрӑ-лӑ. Бавӑрийа хвӑ Хвӑде биньн у бавӑрийа хвӑ Мьн жи биньн. ² Мала Баве Мьнда гӑлӑк шийед майине хӧнӑ, Эз нӑна дьчӑм вӑр'а ши хазьр кьм. Хӑгӑр ӧса нибуя, Мьн вӑр'а нӑдыгот? ³ Гава Эз хӑр'ьм у вӑр'а ши хазьр кьм, Эзе диса бем у вӑ бьбьмӑ щӑм Хвӑ, вӑки Эз ль к'ӧ бьм, хун жи ль ве дӑре бьн. ⁴ Хун р'ийа ви шийе кӧ Эз дьчӑме заньн.

⁵ Т'ума жер'а гот: «Хӧдан, ӑм ньзаньн Тӧ к'ӧда дьчи, ӑме чава р'е бьзаньбьн?» ⁶ Иса вӑр'а гот: «Эз ьм, р'е, р'асти

у жийин. Т'ӑне пе Мьн йӑк дькарӑ бе щӑм Баве. ⁷ Хӑгӑр вӑ Эз нас кьрӑмӑ, хуне Баве Мьн жи нас бькьн*. Ава жь вьр шунда хун Ви нас дькьн у вӑ Эв дитийӑ».

⁸ Филипо жер'а гот: «Хӧдан, к'а Баве нишани мӑ кӑ, бӑси мӑ йӑ!» ⁹ Иса жер'а гот: «Филипо! Нагас вӑхт Эз т'ӑви вӑ мӑ у не тӧ Мьн нас наки? Йе кӧ Эз дитьмӑ, Бав дитийӑ. Тӧ чава дьбежи: «Баве нишани мӑ кӑ»? ¹⁰ Тӧ бавӑр наки кӧ Эз нава Баведа мӑ у Бав нава Мьнда йӑ? Эв хӑбӑред кӧ Эз вӑр'а дьбежӑм, нӧ кӧ хвӑсӑрихвӑ дьбежӑм, ле ӑв Баве кӧ нава Мьнда дьминӑ, Эв ӑ кӧ йа Хвӑ дькӑ. ¹¹ Мьн бавӑр бькьн, кӧ Эз нава Баведа мӑ у Бав жи нава Мьнда йӑ. Ле хӑгӑр на, хӑма пе ван кьред Мьн бавӑр бькьн. ¹² Эз р'аст бе хельф вӑр'а дьбежӑм, ӑве кӧ бавӑрийа хвӑ Мьн бинӑ, ӑв кьред кӧ Эз дькьм, ӑве хвӑха жи бькӑ. У жь ван кьра мӑстьр жи ве бькӑ, чьмки Эз дьчӑмӑ щӑм Баве Хвӑ. ¹³ Пе наве Мьн хун чь бьхвазьн,

* ^{14:7} Нав хьнӑк дӑстньвисарада аӑа йӑ: «Хӑгӑр вӑ Эз нас бькьрама, вӑйе Баве Мьн жи нас бькьра».

Эзе бькьм, вәки Бав пе Көр' бе р'умәткьрьне. ¹⁴Һәгәр хун пе наве Мьн тыштәки бьхвазьн Эзе бькьм.

**Иса соз дьдә
кө Р'өһ'е Пироз бышинә**

¹⁵Һәгәр хун Мьн һ'ыз дькьн, хуне т'әмийед Мьн хвәй кьн. ¹⁶Эзе жи жь Баве ниви кьм у Эве Пыштованәки дьн бьдә вә, вәки һ'әта-һ'әтайе т'әви вә бьминә. ¹⁷Әв ә әв Р'өһ'е* кө р'астийе ә'лам дькә у дьнйа нькарә Ви қәбул кә, чьмки нә Ви дьбинә у нә жи Ви нас дькә. Ле хун Ви нас дькьн, чьмки Әв т'әви вә дьминә у ве нава вәда бә.

¹⁸Әз вә севиф наһельм, Эзе диса сәр вәда бем. ¹⁹Һьнәки шунда иди дьнйәе Мьн нәбинә, ле хуне Мьн бьбиньн. Чьмки Әз дьжим, хуне жи бьжин. ²⁰Ве р'оже хуне бьзаньбьн кө Әз нава Баве Хвәда мә, хун нава Мьнда нә у Әз жи нава вәда мә.

²¹Әве кө т'әмийед Мьн қәбул дькә у ван хвәй дькә, әв ә йе кө Мьн һ'ыз дькә. У әве кө

Мьн һ'ыз дькә, әве жь алийе Баве Мьнда бе һ'ызкьрьне. Эзе жи ви һ'ыз бькьм у Хвә вива ә'йан кьм».

²²Щьһуда^ф, нә йе Исхәрийоти готә Ви: «Хөдан, әве чава бә, кө Те Хвә мөва ә'йан ки, ле дьнйәева на?»

²³Иса ле вәгәр'анд у готе: «Һәр кәсе кө Мьн һ'ыз бькә, ве готьна Мьн хвәй кә, Баве Мьне жи ви һ'ыз бькә у Әме бенә шәм ви, т'әви ви бьминьн. ²⁴Әве кө Мьн һ'ыз накә, әв готьнед Мьн хвәй накә. Эве готьна кө хун дьбьһен нә йа Мьн ә, ле йа Баве Мьн ә, кө Әз шандьмә. ²⁵Һәла һе кө Әз ль шәм вә мә, Мьн әв йәкана вәр'а готьн. ²⁶Ле Пыштован, ава готи Р'өһ'е^ф Пироз, кө Бав ве бь наве Мьн бышинә, Әве вә һини һ'әму тышти кә у һәр тыштед кө Мьн вәр'а готьнә, ве бинә бира вә.

²⁷Әз ә'дьялайийе вәр'а дьһельм, ве ә'дьялайийа Хвә дьдьмә вә. Әз өса надьм чава кө дьнйа дьдә вә. Бьра дьле вә нәқьл-қьлә у нәтьрьсн! ²⁸Вә бьһист кө Мьн вәр'а гот: «Эзе һәр'ьм,

* ^{14:17} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Р'өһ'е Р'астийе кө дьнйа нькарә Ви қәбул кә».

ле диса сэр вәда бем!> Һәгәр вә Эз һ'ыз бькырама, һуне ша бьбуна кӧ Эз дьчъмә шәм Баве, чьмки Бав сәр Мьнр'а йә. ²⁹У ньһа әв йәкана Мьн бәри қә-вьмандьне вәр'а готьн, вәки гава әв йәк бьқәвьмьн, һун бауәр бькьн. ³⁰Иди Эзе т'әви вә гәләки хәбәр нәдъм, чьмки ва йә сәрвәре ве дьнйәйе те. Һ'окӧме ви қәт сәр Мьн т'ӧнә, ³¹ле бьра дьнйа бьзаньбә вәки Эз Баве һ'ыз дькьм у Баве чава т'әми ль Мьн кьрийә Эз ӧса дькьм.

Р'абьн, әм жь вьр һәр'ьн.

К'ола тьрийейә р'аст

15 ¹Эз ьм к'ола тьрийейә р'аст, Баве Мьн жи р'әзван ә. ²Һәр ч'ьқьле Мьнва кӧ бәр надә әв дьбьр'ә. Ле әв ч'ьқьле кӧ бәр дьдә жь чьрпийа пақьж дькә, вәки һе гәләки бәр бьдә. ³Һун иди пақьж ьн бь ве готьне йа кӧ Мьн вәр'а готийә. ⁴Нав Мьнда бьминьн, Эз жи нав вәда. Чава ч'ьқьл хвәха нькарә бәр бьдә, һәгәр к'олева нәминә, ӧса жи һун нькарьн, һәгәр Мьнва нәминьн.

⁵Эз ьм к'ола тьрийейә, һун жи ч'ьқьл ьн. Әве кӧ Мьнва дьминә у Эз жи вива дьминьм,

әве гәләки бәр бьдә. Чьмки бейи Мьн һун нькарьн т'ӧ тьшти бькьн. ⁶Һәгәр йәк Мьнва нәминә, әв мина ч'ьқьләки веда авити йә, кӧ һ'ышк дьбә. У т'оп дькьн давежьнә нава егьр дьшәвьтиньн. ⁷Һәгәр һун нава Мьнда бьминьн у готьнед Мьн жи нава вәда бьминьн, һун чь дьхвәзьн бьхвәзьн, ве вәр'а бе дайине. ⁸Бь ве йәке Баве Мьне бе р'умәткьрьне, гава һун пе гәләк бәрдайине бьдьнә к'ьфше, кӧ һун бунә шагьртед Мьн.

⁹Бав чава Мьн һ'ыз дькә, Эз жи ӧса вә һ'ыз дькьм. Һ'ызкьрьна Мьнда бьминьн. ¹⁰Һәгәр һун т'әмийед Мьн хвәй кьн, һуне һ'ызкьрьна Мьнда бьминьн, чава кӧ Мьн т'әмийед Баве Хвә хвәй кьрьн у һ'ызкьрьна Вида дьминьм. ¹¹Мьн әв йәкана вәр'а готьн, вәки шабуна Мьн нава вәда бьминә у шабуна вә т'әмам бә. ¹²Әв ә т'әмийа Мьн: Һәвдӧ һ'ыз бькьн, чава кӧ Мьн һун һ'ыз кьрьн. ¹³Т'ӧ һ'ызкьрьн сәр ве һ'ызкьрьнер'а т'ӧнә, кӧ йәк ә'мьре хвә бәр достед хвәва бьдә. ¹⁴Һун достед Мьн ьн, һәгәр һун ван т'әмийед кӧ Эз дьдьмә вә хвәй дькьн. ¹⁵Жь вьр шунда Эз вә

«хөлам» һ'эсаб накъм, чъмки хөлам наш пе т'өнә кә ахайе ви чь дькә. Мьн хун дост һ'эсаб кьрн, чъмки һәр тыштед кә Мьн жь Баве Хвә бһистьн вәва данә ә'йанкьрне. ¹⁶ Нә кә вә Әз бьжартьм, ле Мьн хун бьжартьн у к'ьфш кьрн, вәки хун һәр'ьн бәр бьдн у бәре вә бьминә. Һьнге хун чь кә пе наве Мьн жь Баве бьхвазьн, Әве бьдә вә. ¹⁷ Әз т'эмийа ве йәке дьдъм, кә хун һәвдә һ'ьз бькьн.

Нәйартийа дьнийае

¹⁸ Һәгәр дьняя бьжәнә вә, бьзаньбьн кә бәри вә жәнийайә Мьн. ¹⁹ Һәгәр хун п'ара дьнийае буна, дьнийае йед хвә һ'ьз бькьра. Ле Мьн хун жь дьнийае бьжартьнә, хун нә п'ара дьнийае нә, ләма дьняя дьжәнә вә. ²⁰ Ве хәбәра кә Мьн вәр'а готийә биньнә бира хвә, кә: «Хөлам нә сәр ахайе хвәр'а йә». Һәгәр Әз зерандьмә, ве вә жи бьзеринын. Һәгәр готьна Мьн хвәй кьрнә, ве готьна вә жи хвәй кьн. ²¹ Ле ван һ'әму тышта бона наве Мьн ве биньнә сәре вә,

чъмки Ви нас накьн, Йе кә Әз шандьмә.

²² Һәгәр Әз нәһатама у Мьн ванр'а хәбәр нәда, гөнед вәне т'өнәбуна. Ле әв ньһа нькарьн щаба гөнед хвә бьдн. ²³ Әве кә дьжәнә Мьн, әв дьжәнә Баве Мьн жи. ²⁴ Һәгәр Мьн нав ванда нәкьрана, әв кьред кә т'ө кәси нәкьрнә, гөнед вәне т'өнәбуна. Ле ньһа дитьн, һьн жәнийанә Мьн, һьн жи Баве Мьн. ²⁵ Ле бәле әв йәк бу, вәки әв готьна кә Қануна ванда һатийә ньвисаре бе сери:

«Шики бадиһәва^ф жәнийанә Мьн»*.

²⁶ Гава әв Пыштован бе, к'и-жани Әзе жь Баве вәр'а бьшиньм, әв Р'өһ'е кә ве р'астийе вәр'а гьли кә, Йе кә жь Баве дәрте, һьнге Әве бона Мьн шә'дәтийе бьдә. ²⁷ Һуне жи шә'дәтийе бьдн, чъмки сәре серида хун т'әви Мьн бунә.

16 ¹ Мьн әв йәкана вәр'а готьн, вәки хун п'ьшк^ф нәбьн. ² Әве вә жь к'ьништа дәрхнә дәрва. Вәхте жи бе, вәки к'и кә вә бькөжә жи, ве бьфькьрә йанчийә әв Хвәдер'а

* ^{15:25} Зәбур 35:19; 69:4.

қөльх дькә. ³ We ван тышта бь-
кьн, чьмки вана нә Бав нас
кьр у нә жи Эз нас кьрм.
⁴ Ле бәле Мьн әв йәкана вәр'а
готьн, вәки гава әв вәхт бе,
хун биньнә бира хвә кә Мьн
әв йәкана вәр'а готьнә.

К'аре Р'өһ'е Пироз

Мьн сәре серида әв тышт вә-
р'а нәготьн, чьмки Эз т'әви вә
бум. ⁵ Ле ньһа Эз дьчьмә шәм
Йе кә Эз шандьмә у жь вә т'ө
кәс жь Мьн напырсә: «Те к'ода
һәр'и?» ⁶ Мьн кә әв йәкана вәр'а
готьн, ләма дьле вә к'әсәрева
т'ьжи буйә. ⁷ Ле бәле Эз р'ас-
тийе вәр'а дьбежьм, бона вә
һе р'ьнд ә кә Эз һәр'ьм. Һәгәр
Эз нәчьм, Пыштован Һе нәйе
шәм вә, ле һәгәр Эз һәр'ьм, Эзе
Ви бышиньмә шәм вә. ⁸ Гава
Әв бе, Әве гөнед мәрвевд дьне
бьдә р'уйе ван, һәқи-нәһәқи-
йе ль бәр ван вәкә у диwana
Хвәде ванва ә'йан кә. ⁹ Бона
гөна Һе ә'йан кә, чьмки әва-
на бавәрийа хвә Мьн найньн.
¹⁰ Бона һәқи-нәһәқийе Һе ә'йан
кә, чьмки Эз дьчьмә шәм Баве
Хвә у иди һуне Мьн нәбиньн.
¹¹ Бона диwana Хвәде Һе ә'йан
кә, чьмки диwana сәрвеве вә
дньйайе буйә.

¹² Һе гәләк тышт һәнә кә
Эз вәр'а бежьм, ле ньһа хун
нькарьн ван бьбьн. ¹³ Ле гава
әв Р'өһ'е Р'астийе бе, Әве вә
бәрбьт'әмамайа р'астийе бьбә.
Чьмки Әве нә кә хвәсәрихвә
хәбәр дә, ле чь кә бьбьһе, Әве
Һе йәке бежә у тыштед кә Һе
нәқәвьминә Һе вәр'а гьли кә.
¹⁴ Әве р'үмәта навә Мьн бьльнд
кә, чьмки Әве жь Мьн бьстинә
у вәр'а гьли кә. ¹⁵ Һәр тыштед
Баве кә һәнә әв йед Мьн ьн.
Ләма Мьн гот, кә Р'өһ'е жь
Мьн бьстинә у вәр'а гьли кә.

Бәрхвәк'әтгьн у шабун

¹⁶ Һьнәки шунда һуне Мьн
нәбиньн у диса һьнәки шунда
һуне Мьн бьбиньн». ¹⁷ Һьнге
шагьртед Ви һьнәка һәвдө-
р'а готьн: «Әва чь готьн ә кә
Әв мәр'а дьбежә? «Һьнәки
шунда һуне Мьн нәбиньн» у
диса «Һьнәки шунда һуне Мьн
бьбиньн». Дьбежә жи: «Чьмки
Эз дьчьмә шәм Баве Хвә?» ¹⁸ У
вана дьгот: «Әв «Һьнәк вәхт»
кә дьбежә, әв чь йә? Әм фә'м
накьн кә Әв чь дьхвәзә бежә».
¹⁹ Иса заньбу кә әв дьхва-
зын же бьпырсьн, һьнге ванр'а
гот: «Һун бона вә готьна Мьн
жь һәв дьпырсьн, кә Мьн гот:

«Һьнэки шунда һуне Мьн нэ-биньн» у диса «Һьнэки шунда һуне Мьн бьбиньн»? ²⁰Эз р'аст бе хельф вэр'а дьбежым, һуне шин у гьри бьн, ле дьнийайе ша бэ, һуне бэр хвэ к'эвьн, ле бэрхвэк'этына вэйе бьбэ ша-бун. ²¹Гава жьнэк дьк'эвэ бэр зар'е, щэфе дьк'ышинэ, чьмки сьһ'эта we пер'а гьһиштийэ. Ле гава зар' жер'а дьбэ, иди щэфа найе бире жь дэст we шабуне, кö мэрйк һатэ дьне. ²²Р'аст э һун жи ньһа бэр хвэ дьк'эвьн, ле Эзе вэ диса бьбиньм у дьле вэйе бь эшq у шабунева т'ьжи бэ у т'ö кэсе we шабуне жь вэ нэстинэ. ²³Әwe р'оже һуне жь Мьн т'ö тышти нэпърсын. Эз р'аст бе хельф вэр'а дьбежым, кö һун пе наве Мьн чь жь Баве бьхвазьн, Әwe бьдэ вэ. ²⁴Һ'эта ньһа вэ пе наве Мьн т'ö тышт нэхвэстийэ. Бьхвазьн, һуне бьстиньн, öса вэки шабуна вэ т'эмам бэ.

Мьн дьһиа бьндэст кър

²⁵Мьн эв йэкана вэр'а бь мäsэла готьн. Вэхте бе Эзе иди бь мäsэла вэр'а хэбэр нэдьм, ле ашкэрэ дэрһэqа Баведа вэр'а бежым. ²⁶We р'оже һуне пе наве Мьн бьхвазьн.

Эз вэр'а набежым кö Эзе бона вэ һиви жь Баве бькьм. ²⁷Бав Хвэха вэ һ'ыз дькэ, чьмки вэ Эз һ'ыз кьрьмэ у бавэр кьрийэ кö Эз жь щэм Хвэде һатьмэ. ²⁸Эз жь Баве qэтийам у һатьмэ дьһийайе. Диса Эз дьһийайе дьһельм у дьчьмэ щэм Баве».

²⁹Шагъртед Ви готьне: «Ва йэ Тö ньһа ашкэрэ хэбэр дьди, нэ кö пе мäsэла. ³⁰Ньһа эм ф'эм дькьн, кö Тö һэр тышти зани у нэ һ'эвщэ йэ кö жь Тэ бьпърсын, Тö пешда шабе дьди. Бона ве йэке эм бавэр дькьн, кö Тö жь щэм Хвэде һатийи».

³¹Иса ванр'а гот: «Ньһа һун бавэр дькьн? ³²Ва вэхте бе у һатийэ жи, кö һуне бэла-бэлайи бьн, һэр кэсе һэр'э щийе хвэ у Мьн т'эне бьһелэ. Ле Эз нэ т'эне мэ, чьмки Бав т'эви Мьн э. ³³Мьн эв йэкана вэр'а готьн, вэки пе Мьн һун хвэһе э'дьялийе бьн. Һуне дьһийаеда тэнгасийе^ф бьбиньн, ле мерхас бьн! Мьн дьһиа кьрэ бьндэсте Хвэ».

Иса бона бавэрмэнда дöа дькэ

17 ¹Чахе Иса эв йэкана готьн, бэре Хвэ э'зменда кър у гот: «Баво, вэхт пер'а

гъиштийә. Кӧр'е Хвә р'умәт кә, вәки Кӧр' жи Тә р'умәт кә. ²Тә һ'ӧкӧме ль сәр т'әмамия мәрвайе да Wi, вәки жийина һ'әта-һ'әтайе бьдә һ'әмуийед кӧ Тә данә Wi. ³Әв ә жийина һ'әта-һ'әтайе, вәки әв Тә нас кьн, чава Хвәдейе р'асти бешьрики-бешәвал у ӧса жи Иса Мәсиһе кӧ Тә шандийә. ⁴Мьн Тӧ ль сәр р'уйе әрде р'умәт кьри, әв шьхӧле Тә дабу Мьн кӧ Әз бькьм Мьн ани сери. ⁵Баво, бь we р'умәта Мьнә кӧ һе бәри әфьрандына дьнийайе ль шәм Тә һәбу ньһа Мьн р'умәт кә ль бәр Хвә.

⁶Мьн Тӧ ван мәрвава ә'йан кьри, йед кӧ Тә жь дьнийайе данә Мьн. Әв йед Тә бун, Тә әв данә Мьн у вана готьна Тә хвәй кьр. ⁷Ньһа әв иди заньн һәр тыштед кӧ Тә данә Мьн әв жь Тә нә. ⁸Әв хәбәред кӧ Тә данә Мьн, Мьн жи данә ван у вана әв қәбул кьр, әве р'астийе пе һ'әсийан, кӧ Әз жь Тә һатьмә у бавәр кьрын кӧ Тә Әз шандьмә.

⁹Әз бона ван һиви дькьм. Нә кӧ бона дьнийайе һиви дькьм, ле

бона йед кӧ Тә данә Мьн, чьмки әв йед Тә нә. ¹⁰Чь кӧ йед Мьн ьн, әв йед Тә нә, чь кӧ йед Тә нә, әв йед Мьн ьн. У Әз бь ван р'умәткьри мә. ¹¹Ньһа Әз темә шәм Тә, Әз иди нә дьнийайеда мә, ле әвана дьнийайеда нә. Йа Баве Пироз! Пе wi навә Хвәйи кӧ Тә дайә Мьн ван хвәй кә*, вәки бьбьн йәк, чава Әз у Тӧ йәк ьн. ¹²Гава Әз т'әви ван бум, Мьн әв пе навә Тә хвәй дькьрын, пе wi навә кӧ Тә дайә Мьн, Мьн хвәйити ль ван кьр. Жь вана т'ӧ кәс ӧнда нәбу, пештьри йе мьрьнер'а дайи, вәки ньвисар бе сери. ¹³Ле ньһа Әз темә шәм Тә у ван йәка дьнийайеда дьбежьм, вәки шабуна Мьн дьле ванда т'әмам бә. ¹⁴Мьн хәбәра Тә гиһандә ван у дьһиа жәнийа ван, чьмки әв нә жь дьнийайе нә, чава кӧ Әз нә жь дьнийайе мә. ¹⁵Әз һиви накьм кӧ Тӧ вана жь дьнийайе һьлди, ле вәки Тӧ ван жь йе Хьраб хвәй ки. ¹⁶Әв нә жь дьнийайе нә, чава кӧ Әз нә жь дьнийайе мә. ¹⁷Ван бь р'астийа Хвә бӧһӧрти-жьбарә кә. Хәбәра Тә р'асти йә. ¹⁸Чавә кӧ Тә Әз шандьмә дьнийайе, Мьн

* 17:11 Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Пе навә Хвә ван хвәй кә, йед кӧ Тә данә Мьн».

жи эw шандьнэ дьнайае. ¹⁹ Бона ван Эз Хwэ бöhöрти-жьбарэ дькьм, wэки эw жи бь р'астийе бöhöрти-жьбарэ бьн.

²⁰ Эз нэ т'эне бона ван ниви дькьм, ле бона ван жи, йед кө бь готьна ван we бawэрийа хwэ Мьн биньн, ²¹ wэки h'эму жи бьбьнэ йэк. Баво, чава Тö нава Мьнда йи у Эз нава Тэда мэ, öса жи бьра эw нава Мэда бьн*, бь ви аwайи дьнайае бawэp бькэ, кө Тэ Эз шандьмэ. ²² Эw р'умэта кө Тэ да Мьн, Мьн да ван, wэки эw бьбьн йэк, чава Эз у Тö йэк ьн: ²³ Эз нава ванда, Тö жи нава Мьнда, wэки эw т'ьфафеда^ф лап гьништи

бьн у дьняя бьзаньбэ кө Тэ Эз шандьм у öса ван h'эз дьки, чава Мьн h'эз дьки.

²⁴ Йа Баво, Эз дьхwазьм wэки йед кө Тэ данэ Мьн, Эз ль к'ö бьм, эw жи т'эви Мьн бьн, wэки эw р'умэта кө Тэ дайэ Мьн бьбиньн, чьмки he бэри э'фьрандьна дьнайае Тэ Эз h'эз кьрэмэ. ²⁵ Йа Баве р'аст! Дьняя Тэ нас накэ, ле Эз Тэ нас дькьм у эвана жи заньн wэки Тэ Эз шандьмэ. ²⁶ Мьн Тö ванва дайи э'йанкьрне у Эзе he бьдьмэ э'йанкьрне, wэки эw h'эзкьрна кө Тэ Эз пе h'эз кьрэмэ нава ванда бэ у Эз жи нава ванда бьм».

Гьртън, хачкьрн^ф у р'абуна Иса

Гьртъна Иса

(*Матта 26:47-56; Маркос 14:43-50; Лука 22:47-53*)

18 ¹ Пэй ве хэбэрданер'а Иса т'эви шагьртед Хwэ дэрбази wi алиие нэwала Qьдроне бу. Ль we дэре бахчэк һэбу, Иса шагьртед Хwэва к'этьне. ² Щь-һуда жи йе кө we нэмаийа Wi

бькьра эw ши заньбу, чьмки Иса у шагьртед Хwэва гэлэк щара ль we дэре дыщвьийан. ³ Аwa Щьһуда к'омэкэ эскэра у нобэдара хwэр'а жь алиие ферьси у сэрэкед к'аһинада һьлдабу, бь фэнэра, агьр у ч'эка һатэ wi щийи. ⁴ Иса һэр тьшт заньбу кө we чь бе сэре Wi, пешда чу у ванр'а гот: «Һун ль

* ^{17:21} Нав һьнэк дэстньвисарада дэwса «öса жи бьра эw нава Мэда бьн» аһа йэ: «öса жи бьра эw т'эви Мэ бьбьнэ йэк».

к'е дьгэр'ын?»⁵ Вана ле вэгэр'анд у готъне: «Ль Исайте Ньсрәте!» Иса готә ван: «ӘЗ ЫМ».

Шьһудайе кӧ нэмамайя Ви кьрбу жи т'эви ван бу. ⁶ Гава гот кӧ: «ӘЗ ЫМ*!» сәр пыште чун у к'этьнә ә'рде. ⁷ Ынге Иса диса жь ван пьрси: «Һун ль к'е дьгэр'ын?» Ван гот: «Исайте Ньсрәте».

⁸ Иса ль ван вэгэр'анд у гот: «Мьн вәр'а гот, кӧ Әз ЫМ. Ава һәгәр һун ль Мьн дьгэр'ын, бьһельн бьра әвана һәр'ын». ⁹ Әв йәк бу вәки әв хәбәра вийә кӧ бәре готъбу р'аст дәрә: «Әвед кӧ Тә данә Мьн, Мьн жь ван т'ӧ кәс ӧнда нәкър»*.

¹⁰ Ынге Шьһ'ун-Пәтрус әв шуре кӧ пер'а бу к'ышанд у авитә хӧламе сәрәкк'аһин у гӧһе вийи р'асте пәканд. Наве ви хӧлами Малхо бу. ¹¹ Иса Пәтруср'а гот: «Шур текә қаве[†]! Әзе чава ве к'аса кӧ Баве дайә Мьн вәнәхвьм?»

Иса бәр сәрәкк'аһин

(*Мәтта 26:57-58;*

Марқос 14:53-54; Луқа 22:54)

¹² Пәй ве йәкер'а к'ома әскәра у сәрдаре ван у нобәдаред

шьһуя Иса гьртън у гьредан. ¹³ Пешийе Әв бьрьнә шәм һәнәне хәзуре Қәйафа. Қәйафа сәрәкк'аһине ве сале бу. ¹⁴ Әва әв Қәйафа бу, йе кӧ шьһу ширәт кьрбун у готъбу: «Һе р'ьнд ә, бьра йәк бона шьмә'те бьмьрә».

Пәтрус Иса инк'ар дькә

(*Мәтта 26:69-70;*

Марқос 14:66-68; Луқа 22:55-57)

¹⁵ Шьһ'ун-Пәтрус у шагьртәки дьн пәй Иса дьчун. Әв шагьрт кӧ насе сәрәкк'аһин бу, т'эви Иса к'әтә һ'әвша сәрәкк'аһин, ¹⁶ ле Пәтрус дәрва ль бәр дери сәкьни. Паше әв шагьрте насе сәрәкк'аһин дәрк'әт у т'эви дәргәһване хәбәр да, Пәтрус бьрә һьндӧр'. ¹⁷ Ынге ве шарийа дәргәһван жь Пәтрус пьрси: «Дьбә кӧ тӧ жи жь шагьртед Ви мәрьви йи?» Пәтрус готе: «На, әз ниньм».

¹⁸ Ви чахи, һәва кӧ сар бу, хӧлам у нобәдара пе к'омьре агьр вехьстьбун, сәкьнибун у хвә гәрм дькьрын. Пәтрус жи ль шәм ван сәкьнибу, хвә гәрм дькьр.

* 18:6 Шьровәкьрьне бьн р'еза Йун'әнна 8:58-да бьхуньн.

* 18:9 Йун'әнна 6:39.

Пьрса сэрэкс'ахин

(Матта 26:59-66;

Марқос 14:55-64; Луқа 22:66-71)

¹⁹ Ынге сэрэкс'ахин жь Иса дэрһэқа шагъртед Ви у хинкьрьна Вида пьрси. ²⁰ Иса шаб да у гот: «Мьн дьнийайер'а ашкэрэ хэбэр дайэ, һэр гав к'ьништада өса жи п'арьстгәһеда, к'идэре кө һ'эму шьһу дышьвийан хин дькьрьн. Мьн т'ө тышт дьзива нэготийэ. ²¹ Тө чьма жь Мьн дьпьрси? Жь йед кө бьһистьнэ бьпьрсэ, к'а Мьн ванр'а чь готийэ. Эw заньн Мьн чь готийэ».

²² Гава Иса эв йэк гот, нобәдарэки ль вьр сэкьни шөмақэк ль Ви хьст у гот: «Тө чава шаба сэрэкс'ахин дьди?» ²³ Иса ле вэгэр'анд у готе: «Һэгэр Мьн хьраб хэбэр да, хьрабийа Мьн бежэ. Ле һэгэр Эзр'аст дьбежьм, тө чьма Мьн дьхи?» ²⁴ Ынге Һәнан Эw гьредаи шандэ шәм Қөйафайе сэрэкс'ахин.

Пәтрус диса Иса инк'ар дькө

(Матта 26:71-75;

Марқос 14:69-72; Луқа 22:58-62)

²⁵ Шьм'ун-Пәтрус һе ль вьр сэкьни хвә гәрм дькьр. Жь ви пьрсин: «Дьбө кө тө жи жь шагъртед Ви йи?» Эви инк'ар

кьр у гот: «На, эз ниньм». ²⁶ Хө-ламэки сэрэкс'ахин, жь хвәхатийа ви, йе кө Пәтрус гөһе ви пәкандьбу, же пьрси: «Нә бахчәда мьн тө т'эви Ви дити?» ²⁷ Ынге Пәтрус диса инк'ар кьр у we дөме дик банг да.

Иса ль бәр Пилато^ф

(Матта 27:1-2, 11-14;

Марқос 15:1-5; Луқа 23:1-5)

²⁸ Ви чахи Иса жь шәм Қөйафа бьрьнә қәсыра вәли^ф. Сәре сьбөһе зу бу у шьһу нәк'этьнә қәсыре, вәки хвә ль гора әдәтед шуштьн-вәшуштьне нәһ'әр'ьминьн, кө бькарьбьн хварьна Щәжьна^ф Дәрбазбуне бьхвьн. ²⁹ Ынге Пилато^ф дәрк'әтә дәрва, һатә шәм ван у пьрси: «Һун Ви мәрви чьда нәһәқ дькьн?»

³⁰ Вана ле вэгэр'анд у готьне: «Һэгэр Эw нә йәки зөлмк'ар буйа, мә Эw нәдыда дәсте тә». ³¹ Ынге Пилато ванр'а гот: «Һане хун хвәха Ви бьбьн уль анәгори қануна хвә диwana Ви бькьн». Щьһуйа ле вэгэр'анд у готьне: «Изьна мә т'өнә кө әм т'ө кәси бькөжьн». ³² Эв йәка бу, кө әw готьна Иса бе сери, кө дабу фә'мкьрьне, Эwe чава бьмьрә.

³³ Ынге Пилато диса к'этэ қәсыра вәли, газы Иса кыр у же пьрси: «Тө йи П'адше щьһуйа?»

³⁴ Иса ле вәгәр'анд у готе: «Тө ве йәке хвәха дьбежи, йан һнәкед дьн бона Мьн тәр'а готнә?»

³⁵ Пилато гот: «Чьма эз щьһу мә? Мьләте Тә у сәрәкед к'аһина Тө данә дәсте мьн. Тә чь кьрийә?»

³⁶ Иса шаб да у гот: «П'адшатийа Мьн нә жь ве дьнийәйе йә. Һәгәр п'адшатийа Мьн жь ве дьнийәйе буйа, бәрдәстийед Мьне шәр' кьрана кө Эз нәк'этама дәсте щьһуйа. Ле п'адшатийа Мьн нә жь ве дьнийәйе йә».

³⁷ Ынге Пилато жер'а гот: «Вәки өса йә Тө п'адша йи?» Иса шаб да у гот: «Тө хвәха дьбежи Мьн кө: «Тө п'адша йи. Эз бона ве йәке бумә у бона ве йәке һатьмә дьнийәйе, вәки бона р'астийе шә'дәтийе бьдм. Һәр кәсе кө жь алийе р'астийе йә, гөһ дьдә дәнге Мьн».

³⁸ Пилато же пьрси: «Р'асти чь йә?»

**Диванеда һ'өкөме көштыне
ль сәр Иса дәрдьхьн**

(Матта 27:15-31;

Марқос 15:6-20; Лука 23:13-25)

Пәй ве пьрсер'а, Пилато диса дәрк'этә дәрва щәм щьһуйа у

ванр'а гот: «Эз т'ө нәһәқийе Вида набиньм. ³⁹ Ле әв ә'дәте вә йә кө эз Щәжьна Дәр-базбунеда йәки гьрти бона вә бәр'дьм. Һун дьхвазьн кө эз бона вә П'адше щьһуйа бәр'дьм?»

⁴⁰ Ынге ван һе кьрә қир'ин, готьн: «Нә кө Ви мәрьви, ле Барабас бәр'дә!» Барабас жи качахәк бу.

19 ¹ Ынге Пилато Иса бьр у да бәр қамчийа. ² Эскәра жи т'ашәк жь стьрийа вәгьртьн у данә сәре Ви у чөхәки ширк^ф ль Ви кьрын. ³ Ль бәр Ви дь-сәкьнин у дьготьн: «Хвәш бә, П'адше щьһуйа!» У шәмақ ль Ви дьхьстьн.

⁴ Пилато диса дәрк'этә дәрва у ванр'а гот: «Ва йә ньһа эз Ви тиньмә дәрва щәм вә, вәки һун бьзаньбьн кө мьн т'ө суц Вида нәдитийә». ⁵ Ынге Иса т'аше стьри ль сери у чөхе ширк ле дәрк'этә дәрва. Пилато ванр'а гот: «Ва йә Әв мәрьва!»

⁶ Гава сәрәкед к'аһина у но-бәдара Әв дит, кьрынә қир'ин у готьн: «Ви хач^ф кә, Ви хач кә!» Пилато ванр'а гот: «Һун Ви бьбьн хач кьн. Эз хвәха т'ө суци Вида набиньм».

⁷Шъһуйа ле вэгэр'анд у готъне: «Қанунэкә мә һәйә у анәгори we қануне* гәрәке Әw бе кәштъне, чъмки Wi Хwә Көр'е Хwәде һ'әсаб кър».

⁸Гава Пилато әв йәк бһист, һе търс к'әтә сәр. ⁹Әw диса чу һьндөр'е қәсыра wәли у Исар'а гот: «Тә жь к'ө йи?» Ле Иса шаба wi нәда. ¹⁰Пилато готә Wi: «Тә т'әви мьн хәбәр нади? Тә нъзани кә һ'өкөме мьн һәйә эз Тә бәр'дым у һ'өкөме мьн һәйә Тә бьдымә хачкърне?»

¹¹Иса ле вэгэр'анд у готе: «Һәгәр жь жор тәр'а нәһата дайине, т'ө һ'өкөме тә we ль сәр Мьн т'өнәбуя. Ләма гөне wi, йе кә Әз дамә дәсте тә һе мэзын ә».

¹²Пәй we йәкер'а Пилато дькър кә Иса бәр'да, ле щъһуйа кърә қир'ин у готън: «Һәгәр тә Ви мәрви бәр'ди, тә нә досте Қәйсәр^ф и! һәр кәсе кә хwә п'адша һ'әсаб дькә, әw нәйаре Қәйсәр ә!»

¹³Гава Пилато әв йәк бһист, Иса дәрхьстә дәрва у әw ль һәрәма^ф диwane р'унышт, wi щийе кә жер'а дьготън «Сәле Кәвьри», бь ибрани Габата.

¹⁴Р'ожа^ф т'ъвдарәккърна Щә-жьна Дәрбазбуне бу, нивро незики сьһ'әта донздәһа Пилато щъһуйар'а гот: «Ва йә П'адше wә!»

¹⁵Ле wана кърә қир'ин: «Wi бьбә, Wi бьбә! Wi хач кә!» Пилато wanр'а гот: «П'адше wә хач кьм?» Сәрәкед к'аһина ле вэгэр'андьн: «Пештьри Қәйсәр п'адшаки дьн бона мә т'өнә!»

¹⁶Һьнге әwi Иса да дәсте wan, wәки бе хачкърне.

Хачкърна Иса

(Мәтта 27:32-44;

Марқос 15:21-32; Луқа 23:26-43)

Wан Иса һьлда бьрын. ¹⁷Иса Хwәха хаче Хwә һьлда у дәрк'ә-тә wi щийе кә жер'а дьбежьн «Щийе Қаф», бь ибрани «Голгота». ¹⁸Ль we дәре Әw т'әви дө мәрвьед дьн хач кьрын, һәр йәк ль к'еләкәке, Иса нава wанда бу. ¹⁹Пилато т'әхтәк жи ньвиси у феза хаче хьст, кә аһа ньвисар бу: «ИСАЙЕ НЬСРӘТЕ, П'АДШЕ ЩЪҺУЙА». ²⁰Гәләк щъһуйа әв ньвисара сәр т'әхтә хwәндьн, чъмки әw щийе кә Иса ле һатъбу хачкърне незики бажер бу у бь ибрани, латини

* ^{19:7} Қануна К'аһинтийе 24:16.

у йунани һатъбу ньвисаре.

²¹ Сәрәкед к'аһинед шьһуйа Пилатор'а готън: «Нәнъвисә <П'адше шьһуйа>! Ле бьньвисә кӧ <Ви гот: Эз П'адше шьһуйа мә>». ²² Пилато гот: «Мьн чь ньвиси, ньвиси».

²³ Гава әскәра Иса хач кьрн, к'ьнщед Ви һьлдан, кьрнә чар п'ара, һәр йәкир'а п'арәк. Ле к'ьнша Вийә сәр жи һәбу, кӧ жь сери һ'әта бьни һунанди у бедьрун бу. ²⁴ Һьнге һәвдӧр'а готън: «Wәрн әм ви нәқәлешьн, әм п'әшк бавежьн, к'а we к'ер'а бьк'әвә». Әв йәк бу, wәки ньвисар бе сери:

«К'ьнщед Мьн нав хwәда п'арәwәкьрн

у сәр п'оте Мьн п'әшк авитьн»*.

Әскәра жи һәма әв йәк кьр.

²⁵ Ль бәр хаче Иса дийа Ви, хатийа Ви, Мәрийәма жьна Клопас у Мәрийәма Мәждәлани сәкьни бун. ²⁶ Иса кӧ дийа Хwә у әw шагьрте кӧ Ви же һ'ьз дькьрль we дәре сәкьни дитьн, дийа Хwәр'а гот: «Ә'вде! Ва йә кӧр'е тә!» ²⁷ Паше готә шагьрт: «Ва йә дийа тә!» Жь һьнгева әви шагьрти әw бьрә мала хwә.

Мьрьна Иса

(*Мәтта 27:45-56;*

Марқос 15:33-41; Луқа 23:44-49)

²⁸ Пәй ве йәкер'а Иса заньбу һәр тыштед кӧ we бьбуна иди қәwьмин, һьнге Ви гот: «Эз т'и мә», wәки ньвисар бе сери. ²⁹ Ль wьр фьрақәкә сьркева дагьрти һәбу. Wана луфька^ф бә'ре сьркеда кьр, сәре дарька зохева^ф данин у дьрежи бәр дәве Ви кьрн. ³⁰ Гава кӧ Иса сьркә^ф вәхвар, гот: «Т'әмам қәwьми!» Сәре Хwә бәржер кьр у р'ӧһ'е Хwә да.

Готъна п'ехәмбәр те сери

³¹ Әв йәк кӧ р'ӧжа^ф т'ьвда-рәккьрнеда қәwьми, шьһуйа нәдхwәст wәки щьнийаз ль сәр хаче бьмана, чьмки әw шәми бона wана р'ӧжәкә гәләк ә'зиз бу. Wана жь Пилато һиви кьр, wәки һәстуйед р'ә'нед хачбуйи-йа бенә шкенандьне у жь wьр бенә һьлдане. ³² Һьнге әскәр һатън, пешийе һәстуйед р'ә'нед йәки шкенандьн у пәйр'а р'ә'нед йе дьн, кӧ т'әви wi һатъбу хачкьрне. ³³ Ле гава кӧ әw незики Иса бун у дитьн кӧ

* ^{19:24} Зәбур 22:18.

Эw иди мърыйэ, вана һэстуйед р'э'нед Wi нэшкенандын. ³⁴Ле диса жь эскэра йэки р'ым нэк'са Wир'а кър у пер'а-пер'а ав у хуне авит. ³⁵Йе кӧ эв йэк дит шэ'дэти да, wэки хун жи баwэр бькьн. Шэ'дэтиа wi р'аст э у эw занэ кӧ р'астийе дьбежэ. ³⁶Эв йэка қәwьми, wэки эw нъвисар бе сери:

«Т'ӧ һэстуйе Wi we нэйе шкенандьне»*.

³⁷Нъвисарэкэ дьн жи аһа дьбежэ:

«Эwe ль Wi бьньһер'ьн, нэк'са к'ижани қӧл кърьн»*.

Дэфьнкърна Иса

(Матта 27:57-61;

Марқос 15:42-47; Луқа 23:50-56)

³⁸Пэй ве йэкер'а, Усьве^ф жь Аримэтиайе кӧ шагърте Иса бу, ле жь тьрса щьһуйа хwэ э'йан нэдькър, ниви жь Пилато кър кӧ щьнйазе Иса жь хаче пэйа кэ у Пилато изьн даие. Ёнге эw

чу щьнйазе Иса жь хаче пэйа кър. ³⁹Никодемо жи т'эви wi һат, йе кӧ пешда шэw һатьбу щэм Иса, незики си килограмм* уд^ф у зьмър^ф т'эwһэвкърни ани. ⁴⁰Щьнйазе Иса һьлдан, ль анэгори э'дэте дэфьнкърна щьһуйа, бьһарэт^ф ле дан у Эw қәдэке к'ьтанида к'эфэн кърьн. ⁴¹Ль wi щийе кӧ Иса ле һатьбу хачкърне бахчэк һэбу у wi бахчэида жи т'ьрбэкэ ну һэбу кӧ һе т'ӧ кэс теда нэһатьбу данине. ⁴²Иса кърьнэ we т'ьрбе, чьмки р'ожа т'ьвдарэккърна щьһуйа бу, т'ьрб жи незик бу.

Т'ьрба вала

(Матта 28:1-10;

Марқос 16:1-8; Луқа 24:1-12)

20 ¹Р'ожа йэкшэме*, қә-рэбэрбанга сьбәһе зу, Мәрийәма Мәждәлани чу сәр т'ьрбе. Дина хwэ даие, we кәвьр жь бәр дәре т'ьрбе weда кърни йә. ²Дәстхwәда р'эви чу щэм Шьмһ'ун-Пәтрус у wi шагърте

* 19:36 Дәрк'этьн 12:46; Жьмар 9:12; Зәбур 34:20.

* 19:37 Зәкәрийа 12:10.

* 19:39 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Сәд литьр». Сәд литьред р'омайийәйә һнге қаси си килограммед иройин ә.

* 20:1 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Р'ожа һ'эфтиейә пешьн», чьмки бона щьһуйа р'ожа һ'эфтиейә пешьн йэкшәм бу, аwа готи «лә'д».

дън, йе кӧ Иса же һ'ыз дькър у ванр'а гот: «Хӧдан жь т'ърбе дәрхьстьнә у әм нъзаньн кӧ Әв данинә к'ӧ дәрә!»

³ Һәма һынге Пәтрус у шагърте дън дәрк'әтьнә дәрва у бәрбь т'ърбе чун. ⁴ Һәр дӧ жи һәвр'а дьр'әвийан, ле шагърте дън жь Пәтрус зутър дьр'әвийа у әв пешийа ви гьһиштә сәр т'ърбе. ⁵ Ви хвә қуз кър у дина хвә даие, we к'әфән ль вьр ә, ле хвәха нәк'әтә һндӧр'. ⁶ Һынге Шьмһ'ун-Пәтрус кӧ пәй ви дьһат гьһиште, к'әтә һндӧр'е т'ърбе, дина хвә даие, we к'әфән ль вьр ә ⁷ у дәстмала сери нә т'әви к'әфән бу, ле қаткьри алики дани бу. ⁸ Паше шагърте дън жи к'әтә һндӧр', йе кӧ пешийе гьһиштьбу сәр т'ърбе. Әви дит у бауәр кър. ⁹ Ван һе нъвисар фә'м нәкърьбу, кӧ гәрәке Иса жь мьрьне р'абуйа. ¹⁰ Пәй ве йәкер'а шагърт вәгәр'ийанә щийед хвә.

Иса Хвә нишани
Мәрийәма Мәждәлани дькә
(*Марқос 16:9-11*)

¹¹ Ле Мәрийәм жь т'ърбе дәр сәкьнибу у дьгьрийа. We бьгьри хвә қуз кър у ль һндӧр'е т'ърбе ньһер'и, ¹² һынге дина хвә даие,

we дӧ мьляк'әтед к'ьнщсьпи, ль ви щийе кӧ щьһйазе Иса ле данибу р'уньштьнә, йәк бәрсәрийе у йе дън бьһп'ийе. ¹³ Мьляк'әта wep'а гот: «Ә'вде! Тӧ чьма дьгьрийи?» Мәрийәме гот: «Хӧдане мьн һьлданә у әз нъзаньм Әв данинә к'ӧ дәрә». ¹⁴ Гава әве әв йәк гот, ль пышт хвәва вәгәр'ийа у дит кӧ Иса ль we дәрә сәкьнийә, ле we нъзаньбу кӧ әв Иса йә. ¹⁵ Иса готә we: «Ә'вде, тӧ чьма дьгьрийи? Тӧ ль к'е дьгәр'и?» Мәрийәме т'ьре қәй әв р'әзван ә, әве готе: «Әз хӧлам, һәгәр тә Әв һьлдаие, мьнр'а бежә тә Әв данийә к'ӧ дәрә, вәки әз Ви жь we дәрә һьлдьм». ¹⁶ Иса готе: «Мәрийәм!» Мәрийәме бәрә хвә да Ви у бь ибрани готе: «Р'аббони!» кӧ те фә'мкърьне: «Дәрсдар».

¹⁷ Иса готә we: «Мьн нәгьрә, чьмки Әз һе р'анәбумә щәм Баве. Ле һәр'ә щәм бьред Мьн у ванр'а бежә. «Әзе р'абьмә щәм Баве Хвә у щәм Баве вә, щәм Хвәдаие Хвә у щәм Хвәдаие вә»». ¹⁸ Мәрийәма Мәждәлани чу щәм шагърта у ванр'а гот: «Мьн Хӧдан дит» у тыштед кӧ Иса wep'а готьбу ванр'а гьли кър.

Иса Хвэ нишани шагъртед Хвэ дькэ

(Матта 28:16-20;

Марқос 16:14-18; Лука 24:36-49)

¹⁹Хут ве еваре, р'ожа йэкшэме, гава шагърт шьвийайи бун, жь тьрса шьһуйа жи дэри ль сэр ван дадайи бун, һынге Иса хат нава ванда сэкьни у ванр'а гот: «Э'дълайи вэр'а». ²⁰Эв тышт гот, дэст у нэк'са Хвэ нишани ван кьрын. Ынге шагърт гэлэки ша бун, гава кө Хөдан дитын. ²¹Паше Иса диса ванр'а гот: «Э'дълайи вэр'а. Чава кө Баве Эз шандьм, өса жи Эз вэ дышиньм». ²²Эв йөк кө гот, п'ьфи сэр ван кьр у ванр'а гот: «Һане Р'өһ'е Пироз бьстиньн. ²³Һун гөнед к'е бьбахшиньн, әве бенә бахшандьне, гөнед к'е нәбахшиньн, әве нәйнә бахшандьне».

Иса у Т'ума

²⁴Т'умае йәки жь һәр донз-дәһа, кө жер'а «Һәвал-щевии» дьготын, нә т'эви ван бу гава кө Иса хат. ²⁵Ынге шагъртед майин wir'а готын: «Мә Хөдан дит». Эви ванр'а гот: «Һ'эта кө эз дәвса мьха дәстед Вида нәбиньм, т'ылийа хвэ нәдымә

сәр дәвса мьха у дәсте хвэ жи нәкьмә нәк'са Ви, эз т'ө шар бавәр накьм».

²⁶Пәй һ'әйшт р'өжар'а, шагъртед Иса диса малда бун у Т'ума жи т'эви ван бу. Дәри дадайи бун, ле Иса хат, нава ванда сэкьни у гот: «Э'дълайи вэр'а». ²⁷Паше Т'умар'а гот: «Т'ылийа хвэ бинә вьр у дәстед Мьн бьньһер'ә, дәсте хвэ жи бинә у бькә нәк'са Мьн. Нәбавәрийе нәкә, ле бавәр бькә!»

²⁸Т'ума ле вәгәр'анд у готе: «Хөдане мьн у Хвәдеие мьн!» ²⁹Иса готә ви: «Тә Эз дитымләма бавәр кьр? Хвәзи ль ван, йед кө нәдितьнә, ле бавәр дькьн!»

Мәрәме ве к'ьтебе

³⁰Иса ль бәр шагъртед Хвә һе гәләк нишанед дьн жи кьрын, кө ве к'ьтебеда нәһатьнә ньвисаре. ³¹Ле бәле әв һатьнә ньвисаре, вәки һун бавәр бькьн, кө Иса йә Мәсиһ, Көр'е Хвәде у бь ве бавәрийа пе наве Ви жийина вә һәбә.

Иса у гьртна мә'сийа

21 ¹Пәй ве йәкер'а Иса диса Хвә ль дәве гола Тәбәрийае нишани шагъртед Хвә кьр. Эв бь ви авайи қәшьми:

² Шьмһ'ун-Пәтрус, Т'умаи кӧ жер'а дьготын «Һәвал-щевии», Натанйеле жь Қанайа Щәлиле, кӧр'ед Зәбәди у дӧ шагъртед Исаядън һәвр'а бун.

³ Шьмһ'ун-Пәтрус ванр'а гот: «Эз дьчъм кӧ мә'сийа быгъръм». Вана wir'а гот: «Әм жи т'әви тә тен». Ынгә әв р'абун чун к'әтгнә қәйкәкә, ле we шәве т'ӧ тышт нәгъртын.

⁴ Сьбәһ сафи бу, Иса ль дәве голә сәкьни, ле шагърта нъзаньбу кӧ Әв Иса йә. ⁵ Ынгә Иса готә ван: «Лавькно! Wә тышт нәгъртийә?» Вана ле вәгәр'анд у готъне: «На». ⁶ Әви готә ван: «Т'ор'е бавезьнә алийе қәйкәкәи р'асте һунә быгърын». Вана жи т'ор' авите у жь дәст гәләкбуна мә'сийа нъкаръбун кӧ т'ор' бьк'ьшандана.

⁷ Ынгә ви шагърте кӧ Иса же һ'ыз дькър Пәтруср'а гот: «Әв Хӧдан ә!» Гава Шьмһ'ун-Пәтрус бьхист кӧ әв Хӧдан ә, к'ьнща хwә авитә сәр хwә, чьмки әв тә'зи бу у хwә авитә голә. ⁸ Ле шагъртед майин т'ор' мә'сийава к'ьшандын у пе қәйкә гһиштынә бәжә^ф, чьмки әв нә дур бун, ле қаси сәд метъри дури бәжә бун.

Иса т'әви шагъртед хwә нан дьхwә

⁹ Гава әв дәрк'әтгнә бәжә, wьр агьре жь к'омьре вехьсти дитын, мә'си ль сәр у нан жи ль бәр. ¹⁰ Иса ванр'а гот: «Һьнәк жь ван мә'сийед кӧ wә һежа гьртгнә биньн». ¹¹ Шьмһ'ун-Пәтрус жи к'әтә қәйкә у т'ор' к'ьшандә бәжә, йа кӧ сәд пенщи се мә'сийед гьр теда бун. һақас гәләк бун жи, ле диса т'ор' нәқәльши.

¹² Иса ванр'а гот: «Wәрьн тә'ште бьхwьн». Жь шагърта т'ӧ кәси жи тӧрӧш нәкър кӧ же бьпърсийа: «Тӧ к'и йи?» Чьмки вана заньбу кӧ Әв Хӧдан ә. ¹³ Ынгә Иса незик бу, әв нан һьлда да ван у ӧса жи мә'си. ¹⁴ Әва иди щара сьсийа бу кӧ Иса пәй мьрын-р'абуна Хwәр'а шагъртед Хwәва хӧйа бу.

Иса у Пәтрус

¹⁵ Гава ван тә'ште хвар, Иса жь Шьмһ'ун-Пәтрус пьрси: «Шьмһ'уне кӧр'е Йун'әнна, тӧ Мьн гәләки һ'ыз дьки, йан әв Мьн гәләки һ'ыз дькьн?*

Пәтрус жер'а гот: «Бәлә Хӧдан,

* ^{21:15} Аһа жи те фә'мкьрне: «Тӧ Мьн жь ван зә'фтьр һ'ыз дьки?»

Тө зани кӧ эз Тә һ'ыз дькым». Иса wir'а гот: «Бәрхед Мын быч'еринә».

¹⁶ Иса шара дӧда wir'а гот: «Шьмһ'уне кӧр'е Йун'әнна, тө Мын һ'ыз дьки?» Әви гот: «Бәле Хӧдан, Тө зани эз Тә һ'ыз дькым». Иса жер'а гот: «Шьвантийе пәзед Мын бькә».

¹⁷ Иса шара сьсейа жь Пәтрус пьрси: «Шьмһ'уне кӧр'е Йун'әнна, тө Мын һ'ыз дьки?» Ынге дьле Пәтрус ешиа кӧ Ви се шара wir'а гот: «Тө Мын һ'ыз дьки?» у гот: «Хӧдан, Тө һәр тышти зани, Тө зани кӧ эз Тә һ'ыз дькым». Иса wir'а гот: «Пәзед Мын быч'еринә. ¹⁸ Эз р'аст бе хельф тәр'а дьбежым, гава кӧ тө хорт буйи, тә хвәха қайиша хвә гьредьда у к'ӧда тә дьхвәст дьчуйи. Ле гава кӧ тө кал би, те дәстед хвә бьльнд ки у йәки дьне пышта тә гьредә у тә бьбә ви шийе кӧ тө нахвази һәр'ейи». ¹⁹ Ви әв йәк гот, да ә'йанкьрне кӧ әве бь чь шур'ә мьрне р'умәте бьдә Хвәде. Пәй ве йәкер'а Ви Пәтруср'а гот: «Пәй Мын вәрә».

Иса у шагьрте һ'ызкьри

²⁰ Пәтрус пышт хвәва зьвьр'и, дит әв шагьрте кӧ Иса же һ'ыз дькә пәй ван те. Әва әв шагьрт бу, йе кӧ шива евареда хвә авитьбу һ'әмеза Иса у готьбу: «Хӧдан әв к'и йә, кӧ we нәмамия Тә бькә?» ²¹ Пәтрус гава әв дит, жь Иса пьрси: «Хӧдан, ле ижар әве чава бә?»

²² Иса wir'а гот: «Һәгәр Әз бьхвазым кӧ әв бьминә һ'әта Әз бем, чи тәр'а йә? Тө пәй Мын вәрә!»

²³ Әва готьна нава хушк-бьрада бәла бу, йане әв шагьрте нәмьрә. Ле бәле Иса бона ви нәготьбу, кӧ әв намьрә, ле готьбу: «Һәгәр Әз бьхвазым кӧ әв бьминә һ'әта Әз бем, чи тәр'а йә?»

²⁴ Әва әв шагьрт ә, йе кӧ бона ван йәка шә'дәтийе дьдә, ӧса жи әв йәк ньвисин. Әм заньн кӧ шә'дәтийа ви р'аст ә.

²⁵ Ёе гәләк кьред дьн жи һәнә, йед кӧ Иса кьрнә. Һәгәр әв бь һур-гьли бьһатана ньвисаре, бь т'әхмина мын, әв к'ьтебед ньвисар we дьнйайеда ши нәбуна.

К'АРЕД ШАНДИЙА

Пешготын

К'этеба «К'аред Шандийа» думайи «Мьзгинийа»^ф Луца йэ, йа кӧ бь дэсте Луца натийэ нъвисаре. Мэрэме к'этебе эw э, кӧ шьровэкэ пэйчуйед Мэси^н чава бь р'ебэрийа Р'ӧн'е^ф Пироз ль Оршэлиме^ф, Шьһустане^ф, Самэрайае^ф у wэлатед майинда бунэ шэ'дед Wi (1:8). Ӧса жи дьдэ к'ьфше, кӧ шьвина^ф ну бь чь зэлулийе у тэ'ли-тэнгийе һ'име хwэ гьрт у бь алик'арийа Р'ӧн'е Пироз чава нава ван охьрмед гьранда пешда дьчу. Алики дьнва жи гава he к'ур дьби, дьбини кӧ эва к'этеба т'ариха мэси^нийе^ф йэ, кӧ жь Фьльстине нава шьһуйа^ф дэстпебу у паше бу баwэрикэ^ф т'эмамийа дьнйае.

Эм дькарьн К'аре Шандийа сэр се п'ара п'арэwэкьн:

1. Бэлабуна мэси^нийе Оршэлимеда, пэй жорһьлатьна Исар'а (1:1–8:3)
2. Бэлабуна мэси^нийе жь Оршэлиме у Шьһустанеда гьрти һ'эта Самэрайае, Шаме у щийед дьнэ дор-бэред Фьльстине (8:4–12:25)
3. Бэлабуна мэси^нийе нава wэлатед дор-бэре Бэ'ра Сьпи (Бэ'ра Навбэре), һ'эта Р'омайе^ф (13:1–28:31)

Жь ван qэwьмандьнед ве к'этебеда йэкэ һэрэ бэрбыч'э'в бона кьред Р'ӧн'е Пироз нъвисар э, кӧ Р'ожа^ф Пенцийэ һ'эсабда ль Оршэлиме сэр баwэрмэндада чава qэwат бари у р'ебэрийа шь-вине кьр, шьвин у сэрwеред we нав хэбата wанда qэwат кьрн. Ёинкьрьнед мэси^нийед пешьн нава даннасинкьрьнада хӧйа дьбэ. Аwa мэсэлэ, нава даннасинийа Пэтрусе^ф шандида^ф пэй стандьна Р'ӧн'е Пирозр'а (2:14-36), нава даннасинийа п'арьстгэнеда^ф пэй qэншбуна йе ньгсэqэтр'а (3:11-26), шабдайина Стэйфанда бэр шьвина гьрэгьред Оршэлиме (7:1-53) у готьнед Паwлосда (13:16-41; 17:22-31; 20:18-35; 22:1-21; 24:10-21; 26:2-23). Эw qэwьмандьнед

к'ьтебеда кӧ тенӧ биранине дьдӧнӧ к'ьфше, кӧ чава даннасин-кьрӧн у хинкьрӧнед шандийа бь we қӧдрӧте тенӧ кьрӧне, йа кӧ бь қәwата Р'ӧh'е Пироз шьвинеда нава э'мьре бавӧрмӧндада те к'ьфше у бь шьвине Мьзгинийа Иса Мӧсин дӧнйайеда бӧла дьбӧ.

Сӧрӧщӧма фькьра к'ьтебе

Назьркьрӧна шӧ'дӧтийа шандийа (1:1-26)

1. Соз у т'ӧмийа Исайӧ хьлазийе (1:1-14)
2. Бьжартьна Матийо дӧwса Щьхудае^ф Исхӧрийот (1:15-26)

Шӧ'дӧтийа Оршӧлимеда (2:1-8:3)

Шӧ'дӧтийа wӧлатед Щьхустане у Самӧрайаеда (8:4-12:25)

Қӧльхе Павлос (13:1-28:31)

1. Р'еwитийа Павлосе шандийӧ пешьн (13:1-14:28)
2. Шешьра шьвина Оршӧлимеда (15:1-35)
3. Р'еwитийа Павлосе шандийӧ дӧда (15:36-18:22)
4. Р'еwитийа Павлосе шандийӧ сьсийа (18:23-21:16)
5. Павлосе гьрти Оршӧлимеда, Қӧйсӧрийеда у р'еwитийа wийӧ h'ӧта Р'омае у ахьри (21:17-28:31)

Бона Р'ӧh'е^ф Пирози соз-дайи

(Луқа 24:49)

1 Т'ейофилоие хwӧйиқӧдър, мьн к'ьтеба хwӧйӧ пешьнда* дӧрhӧқа wан h'ӧму тыштада ньвиси, чь кӧ Иса кьр у хин кьр, жь серида ²h'ӧта we р'ожа кӧ бӧрбь э'змен hatӧ hьлатьне. Ле he бӧри э'змен hьлатьне Ӑwi бь Р'ӧh'е^ф Пироз т'ӧми

ль шандийед^ф Хwӧйӧ бьжарти кьр. ³ Пӧй wан шӧфайед Хwӧр'а Ӑwi гӧлӧк щара Хwӧ нишани wан дьда, р'аст дьда избаткьрӧне кӧ Ӑw сах ӧ. Навбӧра чьл р'ожида wанва хӧйа дьбу у дӧрhӧқа П'адшатийа^ф Хwӧдеда wанар'а хӧбӧр дьда. ⁴ Щарӧке гава Ӑwi т'ӧwi wан нан дьхвар, т'ӧми да wан у гот: «Жь Оршӧлиме^ф дӧрнӧк'ӧвьн, ле бӧле хивийа созе Баве^ф

* 1:1 Луқа 1:1-4.

бьсэкьнын, бона к'ижани вэ жь Мьн бьхист*. 5 Йуһ'энна^ф бь аве ньхөманд, ле हुне чэнд р'ожа шунда бь Р'өһ'е Пироз бенэ ньхөмандьне^ф»*.

Жорһьлатына Иса

(Марқос 16:19-20;

Луқа 24:50-53)

6 Гава шагьрт^ф һэвр'а щики бун, жь Иса пьрсин у готье: «Хөдан^ф, ви зэманида Те П'адшатийа Исраеле^ф ль ван вэгэр'р'ини?» 7 Эви ль ван вэгэр'анд у гот: «Эв нэ ише вэ йэ кө हुн ван вэхт у зэмана бьзаньбьн йед кө Баве бь һ'өкөме Хвэ к'ьфш кьрнэ. 8 Ле гава Р'өһ'е Пироз бе сэр вэ, हुне қэвате бьстиньн у жь Оршәлимеда гьрти т'эмамия Щьһустане^ф, Самәрийае^ф у һ'эта сәре дьне жи бьбьнэ шә'дед Мьн»*. 9 Гава эв йэк гот, бәр ч'э'ве ван бәрбь э'змен һатә һьлатыне у э'врәки жь бәр ч'э'ве ван Эв вешарт*.

10 Эв һе зур' бьбун ль чуйина Вийә э'змен дньһер'ин, ва дө мәрвед^ф к'ьнщсыпи щәм ван сәкьнин 11 у готьн: «Гәли щәлилия^ф! हुн чьма өса сәкьни нә у ль э'змен дньһер'ьн? Эв Исайе кө жь нав вә һатә һьлатыне, we өса жи бе, чава вә дит Эв чу э'змен».

Бьжартына Матийо

дәвса Щьһудайе^ф Исхәрийоти

(Мәтта 27:3-10)

12 Ынге әвана жь ч'ийае^ф Зәйт'уне вэгэр'ийанә Оршәлиме, кө р'ийа р'ожәкә шәмийе* дури Оршәлиме бу. 13 Гава һатьнә бажер, чунә ода мәзьнә жорьн, әв щийе кө Пәтрус^ф у Йуһ'энна^ф, Ақуб^ф, Әндрәвьс, Филипо, Т'ума, Бәртоломәйо, Мәтта, Ақубе^ф һалфәво, Шьм-һ'уне вәлатп'арьст^ф у Щьһудайе^ф Ақуб теда дьман*. 14 Ван һ'әмуяа һәр гав һэвр'а т'әви к'өлфәта^ф у Мәрийәма^ф дийа Иса у бьрайед Ви дөа дькьрн.

* 1:4 Луқа 24:49.

* 1:5 Мәтта 3:11; Марқос 1:8; Луқа 3:16; Йуһ'энна 1:33.

* 1:8 Мәтта 28:19; Марқос 16:15; Луқа 24:47-48.

* 1:9 Марқос 16:19; Луқа 24:50-51.

* 1:12 Бь готьнәкә дьн: «Километьрәке».

* 1:13 Мәтта 10:2-4; Марқос 3:16-19; Луқа 6:14-16.

¹⁵ Ван р'ожада Пётрус нава бауэрмэндада р'абу, (кө ль вьр қаси сэд бист мәрви бун) у гот: ¹⁶ «Гәли бьра! Гәрәке әв ньвисара бьхата сери, чава кө бәри ве йәке Р'өһ'е Пироз бь дәве Дауьд^ф бона Шьһуда^ф готьбу, кө әв бу р'ебәре ван, йед кө Иса гьртьн. ¹⁷ Әв т'әви мә нав һ'әсабе мәда бу у п'ара ви жи нава ви қольхида^ф бу».

¹⁸ (Әви бь һәқе қьре хвәйи нәһәқ әрдәк станд уль вьр сәр сери к'әт, зькле қәльши дьл-һ'ь-наве ви һ'әму р'ьжийан. ¹⁹ Әва йәка һ'әму бьнәлийед^ф Оршә-лимева ә'йан бу, һ'әта бь зьмане хвә жи ви әрдир'а һәқьлдьма готьн, ава готи «Әрде хуне».)*

²⁰ Пётрус думайи қьр гот: «Чава к'ьтеба Зәбурада^ф жи ньвисар ә:

«Дә бьра мала ви хьрабә бә, кәсәк теда нәминә»*

у:

«Дә бьра қөльхе вийи сәрвер-тийе йәки дьн бьстинә»**.

²¹ Ава гәрәке йәк жь ван мера бә, к'ижан кө т'әмаийа ви

вәхти т'әви мә бунә гава Хөдан Иса т'әви мә дьчу дьһат, ²² жь ньхөмандьна Йуһ'әннада гьрти һ'әта we р'ожа кө Әв жь нав мә бәрбь ә'змен һатә һьлатьне. Әв гәрәке т'әви мә бьбә шә'де р'а-буна Вийә жь мьрьне».

²³ Дө мәри данә сәкьнандьне, йәк Усьве^ф кө жер'а Барсабо дьготьн (кө наве ви данибун Йусто) у йе дьн Матийо. ²⁴ Дөа қьрьн у готьн: «Хөдан, Тө кө дьле^ф һәр кәси зани, жь ван һәр дөйа к'ижани кө Тө дьбь-жери бьдә к'ьфше, ²⁵ вәки әви қөльхе шандитийе бьстинә, жь к'ижани Шьһуда^ф же к'әт кө һәр'ә щийе хвә». ²⁶ П'әшк сәр ван авитьн, п'ара Матийо к'әт у әв сәр һ'әсабе йанздәһ шандийада зедә бу.

Һатьна Р'өһ'е Пироз Р'ожа^ф Пеншийә һ'әсабда

2 ¹ Гава Р'ожа Пеншийә һ'әсаб һат*, һ'әму жи һәвр'а щики бун. ² Ньшкева жь ә'змен мина дәнге байе қайим дәнгәк һат у т'әмаийа we мала кө

* 1:19 Мәтта 27:3-8.

* 1:20 Зәбур 69:25.

** 1:20 Зәбур 109:8.

* 2:1 Қануна К'аһинтийе 23:15-21; Қануна Дөщари 16:9-11.

теда р'уньшт'бун т'ъжи кър.
³ Ынге зьманед мина алава егър ванва х'ойа бун у ль сэр хэр йэки жь ван данин. ⁴ Ы'э-му бы Р'öh'e Пироз т'ъжи бун у дэстпекър'н зьманед майин хэбэр дан, чава к'о Р'öh'e Пироз эв дьданэ хэбэрдане.

⁵ Ви чахи Оршэлимеда щь-хуйед^ф хвэдехоф дьман, эв жь нав h'эму мьлэтэд бьн п'эр'е э'зменда хат'бун. ⁶ Гава эв дэнг хат, щьм'тэкэ гьран щьвийа у т'эви'хэв бу, чьмки дьбьхист'н к'о эвана бы зьманед ван хэр йэки хэбэр дьдан ⁷ у h'эйр-h'öжмэк'ар, зэндэгьрти^ф майи дьгот'н: «Эв h'эмуйед к'о хэбэр дьд'н нэ жь Щэлиле^ф нэ? ⁸ Ле чава жь мэ хэр йэк ви зьмани дьбь'не, йе к'о эм навда дьне к'эт'гнэ? ⁹ Партойи, мэди, э'лами, бьнэлийед Мэсопотам-йае, Щьхустане, Кэпэдокйае, Понтосе, Асийае*, ¹⁰ Фьригйае, Памфилйае, Мьсьре^ф у йед ль алие Либйаа незики Курене у öса жи йед хэрибэ жь Р'оме^ф хати, ¹¹ щь'ху^ф у нэщьхуйед^ф к'о хат'нэ сэр бавэрийа^ф щь'ху-

йа, öса жи кьрети у э'рэб. Эм дьбь'нен к'о эвана бы зьмане мэ кьред Хвэдэйе мэзын дьбеж'н». ¹² H'эмуйа h'эйр-h'öжмэк'ар шашмайи хэвд'өр'а дьгот'н: «Эв чь h'эвал э?» ¹³ Ле хьнэка жи қэрфе хвэ дькьр'н у дьгот'н: «Пе шэрава ну сэрхвэш бунэ».

Даннасинийа Пэтрусэ пэй хат'на Р'öh'e Пирозр'а

¹⁴ Ынге Пэтрус т'эви хэр йанздэна р'абу дэнге хвэ хьлда у щьм'тер'а гот: «Гэли щь'хуйа у h'эмуйед к'о Оршэлимеда дьмин'н! Бьра эв йэка вэва э'йан бэ у г'öh бьд'нэ хэбэ-ред мьн. ¹⁵ Эвана нэ сэрхвэш 'н, чава к'о хун дьфькьр'н, не сьбэ'х зу сь'х'эт нэ'нэ йэ*. ¹⁶ Ле эва эв йэк э, чь к'о Йеол п'эхэмбэр^ф готийэ:

¹⁷ <Р'о'жед ахьрийеда Хвэде дьбежэ we а'на бэ: Эзе жь Р'öh'e Хвэ сэр h'эму мэр'вада бьбариньм, к'өр' у қизед вэйе п'эхэм-бэртие^ф бьк'н, ша'хьлед вэйе дитьнока бьбин'н

* ^{2:9} Ви чахи «Асия» кем у зедэ вэкэ Т'ьркйа иройин нас дькьр'н.

* ^{2:15} Щь'хуйа ль гора э'дэте хвэ сэре сьбе нан нэдь'хвар'н х'эта сь-х'эта нэ'на пэй д'ар'а.

- у кал-пиред вәйе жи хәвна.
- 18 Бәле, Эзе ван р'ожада Р'öh'e
Хвә сәр холам у шарийед
Хвәда жи бьбариньм
у we п'ехәмбәртийе бькьн.
- 19 Жор ль ә'змен
тыштед ә'щербмаи бьдъмә
к'ьфше
у жер сәр ә'рде жи нишана,
хун у агьр, ду у духан.
- 20 Р'ойе бьқарә
у хиве жи сор бә мина хуне,
he бәри натьна Р'ожа^ф Хө-
данә мөзьн у навә нишан.
- 21 У we өса бә, һәр кәсе кә газе
наве Хөдан кә we хьлаз^ф
бә»*.
- 22 Гәли израелийа, ван хәбәра
бьбьһен! Исайе Ньсрәте, мәр-
рвәки кә жь алийе Хвәдеда
к'ьфшкьри бу, Хвәде пе Wi
нава вәда нишан, к'әрәмәт
у кьред қәват кьрн, чава кә
һун хвәха жи заньн. ²³ Бо-
на Wi Хвәде he пешда қьрар
кьрбу у бь занәбуна Wi Әв
к'әтә дәсте вә, вә жи бь дәсте
нәр'аста дармьхе хьст кәшт*.
- 24 Ле Хвәде қәйдед мьрнейә
щәфе вәкьрн, Әв жь мьрне
р'акьр, чьмки мьрне нькарьбу
һ'өкөми сәр Wi бькьра*. ²⁵ Да-
вьд бона Wi дьбежә:
«Мьн т'ьме Хөдан пешийа
хвә дьдит,
чьмки Әв ль алийе мьни
р'асте йә, кә өз нәлк'өмм.
²⁶ Бона we йәке дьле мьн ша
бу,
зьмане мьн жи жь әшқа
нәсәкьни,
бәдәна мьнә мьри жи we бь
гөман бьжи,
²⁷ чьмки Тө мьн дийаре^ф мь-
рийада наһели,
нә жи Те бьһели кә Пирозе
Тә бьр'ьзә.
²⁸ Тә р'ийед ә'мьр мьнва ә'йан
кьрн
у Те шабуна диндара Хвәва
мьн т'ьжи ки»*.
- ²⁹ Гәли бьра! Һ'әвшә йә кә өз
ашкәрә бона Давьде бавә'шир
вәр'а бежьм, кә әв мьр дәфьн
кьрн, т'ьрба wi һ'әта р'ожа
иро жи нава мәда йә. ³⁰ Ле әв
кә п'ехәмбәр бу, wi заньбу кә
Хвәде бь сонд вьр'а соз дайә,

* 2:21 Йоел 2:28-32.

* 2:23 Мәтта 27:35; Марқос 15:24; Луқа 23:33; Йуһ'әнна 19:18.

* 2:24 Мәтта 28:5-6; Марқос 16:6; Луқа 24:5.

* 2:28 Зәбур 16:8-11.

we жь бэдэна wi Йэки дайне сэр т'эхте wi*. ³¹ Эwi эв йэк he пешда дит у бона р'абуна Мэсиһ^ф гот, кӧ Эwe дийаре мьрийада нэминэ, нэ жи бэдэна Wийе бър'ьзэ*. ³² Эва эw Иса бу, йе кӧ Хwэде Эw жь мьрьне р'акьр, кӧ эм h'эму жи шэ'дэ нэ. ³³ Хwэде Эw һьлк'ышанд да к'елэка^ф Хwэйэ р'асте, Эwi жи Р'ӧһ'е Пирози создайи жь Баве станд у жорда баранд, чава кӧ хун ньһа дьбиньн у дьбьһен. ³⁴ Р'аст э Давьд нэчубу э'змана, ле wi хwэха эв йэк гот:

«Хӧдан готэ Хӧдане мьн,

к'елэка Мьнэ р'асте р'уне,

³⁵ h'эта кӧ Эз дьжмьнед Тэ бькмэ бьне п'ийед Тэ*.

³⁶ Ньһа бьра т'эмамия мала Исраел р'ьнд заньбэ эw Исайе кӧ wэ хач^ф кьр, Хwэде Эw һьн кьрэ Хӧдан, һьн жи Мэсиһ».

³⁷ Щьмэ'те эв йэк кӧ бьһист, мина тирэке дьле ван к'эт, Пэтрус у шандийед майин-р'а готьн: «Эм чь бькьн, гэли бьра?» ³⁸ Пэтрус ванр'а гот:

«Т'обэ^ф кьн у бьра жь wэ һэр йэк бь наве Иса Мэсиһ бона бахшандьна гӧна бе ньхӧман-дьне^ф у һуне Р'ӧһ'е^ф Пироз п'ешк'еш^ф бьстиньн. ³⁹ Эв соз бона wэ у зар'ед wэ йэ, ӧса жи бона h'эмуйед дур э кӧ Хӧдан Хwэде мэйе гази ван кэ».

⁴⁰ Пэтрус бь гэлэк хэбӧред майин бь мэрифэти т'эми да у һиви жь ван кьр у гот: «Хwэ жь ви ньсьле^ф нэһэч хьлаз кьн».

⁴¹ Эвед кӧ хэбӧред wi қэбул кь-рьн, пе аве һатьнэ ньхӧмандьне^ф у we р'оже wэкэ се h'эзара ль һэв зедэ бун. ⁴² Ван т'ьме хwэ ль һинкьрьна шандийа дьгьрт, ль һэв дьщвьийан, нан кӧрдь-кьрьн* у дӧа дькьрьн.

Э'мьре бавӧрмӧнда

⁴³ Хоф у тьрс дьк'этэ сэр һэр кэси у бь дэсте шандийа гэлэк к'ӧрӧмӧт у нишан дьбун. ⁴⁴ H'э-му бавӧрмӧнд һэвр'а бун у һэр тыштед ван йэк бу. ⁴⁵ Hэбук^ф у мьлк'е хwэ жи дьфьротьн у бэ-лайи h'эмуйед h'эwшэ дькьрьн.

* 2:30 П'адшати IV, 7:12-13; Зэбур 132:11.

* 2:31 Зэбур 16:10.

* 2:35 Зэбур 110:1.

* 2:42 Ль ве дӧре те фэ'мкьрьне, кӧ бавӧрмӧнда пешийе нан дьхвар, паше Шива Хӧдан дӧрбаз дькьрьн.

⁴⁶ Һәр р'ож бь т'ьфац^ф дьчунә п'арьстгәһе^ф, малада нан кәр-дыкьрын у эшқ-ша бь дьле сах хварьн дьхварьн, ⁴⁷ шыкьрийа хвә Хвәде данин у т'эмамийа щьмә'те ль ван хвәш бу. Хөдан жи р'ож бь р'ож һ'эсабе хьлаз-буйийа^ф зедә дькьр.

**Қәншбуна йе ньгада сәқәт
п'арьстгәһеда**

3 ¹Щарәке Пәтрус у Йүһ'әнна вәхте дөайе сьһ'эта сьсийа һьлдьк'ьшийанә п'арьстгәһе. ² Мәрвьәки жь зькмакийеда ньгада сәқәт һәбу, кә һәр р'ож данин бәр дәргәһе п'арьстгәһейи кә Бәдәв дьһатә готьне даданин, кә жь йед дьһатьнә п'арьстгәһе п'арс кьра. ³ Әви кә дит Пәтрус у Йүһ'әнна дьк'эвьнә п'арьстгәһе, лава ван кьр кә п'арсе бьдьне. ⁴ Пәтрус т'эви Йүһ'әнна ль ви ньһер'и у готе: «Ль мә бьньһер'ә!» ⁵ Әви жи ль ван ньһер'и у ч'ә'ве ви ле бу, кә we тыштәки жь ван бьстинә. ⁶ Һьнге Пәтрус готе: «Зер' у зиве мьн т'өнә, ле чи мьн һәйә әзе Ви бьдьмә тә. Бь наве Иса Мәсиһе Ньсрәте р'абә бьгәр'ә». ⁷ Дәсте вийи р'асте

гьрт р'акьр, пер'а-пер'а қөдуме чока у гузәкед ви шыдийан. ⁸ Әви банзда сәр хвә сәкьни, дәстпекьр гәр'ийа у т'эви ван к'әтә п'арьстгәһе дьгәр'ийа, банздьда у шыкьри дьда Хвәде. ⁹ Гава т'эмамийа щьмә'те дит кә әв дьгәр'ә у шыкьрийе дьдә Хвәде, ¹⁰ нас кьрын кә әв ә, йе кә бона п'арсе бәр дәргәһе п'арьстгәһейи Бәдәв р'удьньшт у бона тыште кә т'эви ви қәвьми зәндәгьрти мабун у дьһ'әйирин.

**Пәтрус һевангәһа
Сьлеманда^ф даннасин дькә**

¹¹ Әви кә Пәтрус у Йүһ'әнна бәр'нәдьдан, т'эмамийа щьмә'те ә'шебмайи бәрбьр'и ван бәзи, һ'әта ви щийе кә жер'а дьготьн һевангәһа Сьлеман. ¹² Пәтрус кә әв йәк дит, щьмә'тер'а гот: «Гәли исраелийа! Һун чьма бона ве йәке ә'шебмайи манә? Чьма тьһәрәки ль мә дьньһер'ьн? Те бежи қәй мә бь қәват йан хвәде-п'арьстийа хвә әв да гәр'е?» ¹³ Хвәдейе Бьраһим^ф, Ишақ^ф, Ақуб у Хвәдейе кал-бавед мә, Бәрдәстийе Хвә Иса р'умәт кьр*. Вә нәмамийа^ф Ви кьр у

* ^{3:13} Дәрк'әтгьн 3:14-15.

бэр Пилато^ф т'эхсир кър, гава әви қърар кърбу кӧ Ви бәр'дә. ¹⁴Вә йе Пироз^ф у р'аст т'эхсир кър у йе меркӧж хвәст кӧ вәр'а бе бәр'дане*. ¹⁵Вә Ч'ә'вкани-йе жийине кӧшт, ле Хвәде Әв жь мърне р'акър у әм хвәха шә'дә нә. ¹⁶У қәwата наве Ви әва мәрва қәнш кър, к'ижани кӧ хун дьбиньн у нас дькьн. Бәле we бавәрийа^ф бь наве Ви әва бәр ч'ә'ве вә һ'әмуяа сах-сьламәт кър.

¹⁷Нһа гәли бьра, әз заньм кӧ вә жи мина сәрверед хвә бь нәзанийа хвә кьрийә. ¹⁸Ле Хвәде чава бәри ве йәке бь дә-ве һ'әму п'ехәмбәра бона шәфе Мәсиһе Хвә готьбу, өса жи кър. ¹⁹Ава т'обә кьн у бәрбь Хвәде вәгәр'ьн^ф, кӧ гӧнед вә бенә р'әситкьрьне. ²⁰Һьнге вәхтед жийиндарийе жь һ'ьзурийа Хӧдан we бен у Әве Иса бьшинә, ви Мәсиһе кӧ бәрәда бона вә к'ьфш кьрийә. ²¹Лазьм ә Әв ль

ә'змен бьминә, һ'әта кӧ Хвәде һәр тышти ну чекә*, чава кӧ һе бәре пешда Хвәде бь дәве п'ехәмбәрәд Хвәйә пироз готьбу. ²²Бәле Муса^ф гот: «Хӧдан Хвәдеје вә we жь нав бьрайед вәда П'ехәмбәрәки мина мьн вәр'а дәрхә. Һәр чь кӧ вәр'а бежә, гәрәке хун гӧһдарийа Ви бькьн. ²³Һәр к'и кӧ гӧһдарийа Ви п'ехәмбәри нәкә, жь нав щьмә'те we бе қәтандьн у ӧндакьрьне*». ²⁴У һ'әму п'ехәмбәра жи, жь Самуел^ф гьрти у йед пәйр'а чь кӧ готьнә, бона ван р'ожа хәбәр данә. ²⁵Хун мират'хӧред^ф п'ехәмбәра у we пәймане^ф нә, йа кӧ Хвәде т'ә-ви кал-бавед вә* гьредә. Әви готә Бьраһим: «Бь зӧр'әта тә әзе дӧа һ'әму мьләтед дьнйәйе бькьм»**. ²⁶Хвәде Бәрдәстийе Хвә Иса мьләтр'а дәрхьст у пешийе шандә щәм вә, кӧ дӧа вә бькә у бь ви авайи вә һәр кәси жь хьрабийед вә вәгәр'инә».

* ^{3:14} Луқа 23:13-23.

* ^{3:21} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Һ'әта кӧ Хвәде һәр тышти бинә сери», ава готи һәр тыштед кӧ бь дәве п'ехәмбәра дәрһәқа Иса Мәсиһда һатьнә готьне.

* ^{3:23} Қануна Дӧщари 18:15, 18, 19.

* ^{3:25} Нав һьнәк дәстньвисарада дәвса «вә» «мә» һәйә.

** ^{3:25} Дәстпәбун 22:18; 26:4.

**Пэтрус у Йуһ’энна
ль бэр шьвина^ф гьрэгьра**

4 ¹ Пэтрус у Йуһ’энна һе шьмэ’тер’а хэбэр дьдан, к’аһина^ф у сэрвере нобэдаред п’арьстгәһе т’эви садуқийа^ф сэр ванда гьртън. ² Эвана ащыз бьбун, чьмки вана шьмэ’т һин дькьр, кә Иса жь мьрне р’абуйә, избат дькьрн кә мьрийе р’абьн. ³ Эв гьртън кьрнә кәле һ’эта р’ожа дьне, чьмки иди евар бу. ⁴ Ле гәләкед кә хэбәр дьбьһистън бавәр кьрн, һ’әсабе ван гьһиштә пенщ һ’әзара.

⁵ Р’ожа дьне сэрвер, р’успи^ф у қанунзан^ф шьвийанә Оршәлиме. ⁶ Һәнәне сәрәкк’аһин, Қәйафа, Йуһ’әнна, Скәндәр у һ’әмујед майинә жь хун-қьнета сәрәкк’аһин жи ль шьр бун, ⁷ Пэтрус у Йуһ’әнна нава хвәда данә сәкьнандьне у пьрсин: «Вә бь чь қәвате йан бь чь нави әв йәка кьр?» ⁸ Ве дәме Пэтрус бь Р’өһ’е Пироз т’ьжи ванар’а гот: «Гәли сәрверед шьмэ’те у р’успийа!» ⁹ Һәгәр һун иро бона ве қәнщийа кә ви сәқәтир’а бу жь мә дьпьрсън, кә

әв чава қәнщ буйә, ¹⁰ бьра вә у т’әмамайя мьләте Исраелева ә’йан бә, кә әва бь сайа наве Иса Мәсиһе Ньсрәте ль бәр вә қәнщбуйи сәкьни йә, Әве кә вә хач кьр у Хвәде жь мьрне р’акьр. ¹¹ Эв ә «Эв кәвьре кә жь вә һоста һатә бер’умәткьрне у бу сәре ә’нишке^ф»*. ¹² Бь кәсәки майин хьлазбун^ф т’өнә, чьмки бьн п’әр’е ә’зменда навәки дьн мәрьвар’а нәһатийә дайине, кә әм бькарьбьн бь ви хьлаз бьн».

¹³ Гава вана мерк’имийа Пэтрус у Йуһ’әнна дит у пе һ’әсийан кә әвана мәрьвнә нәхвәнди у нәзан ьн, ә’щәбмайи ман у нас кьрн, кә әвана т’эви Иса бунә. ¹⁴ Ле әв мәрьве қәнщбуйи кә т’эви ван сәкьни дитън у нькарьбун тыштәк бьготана. ¹⁵ Һьнге ә’мьри ль ван кьрн, кә әв жь шьвина^ф гьрэгьра дәрән у һәвр’а шешьрин, ¹⁶ готън: «Әм ван мәрьва чава бькьн? Чьмки һ’әму бьнәлийед Оршәлимева ә’йан ә кә бь дәсте ван к’әрәмәтәкә бәрбьч’ә’в бу у әм нькарьн инк’ар кьн. ¹⁷ Ле вәки нава шьмэ’теда һе бәла нәбә, әм гәфе ль ван бьхьн,

* 4:11 Зәбур 118:22.

кө т'ө шар бь Ви Нави кәсир'а хәбәр нәдһн».

¹⁸ Диса гази ван кьрһн, т'әми данә ван, кө т'ө шар бь наве Иса хәбәр нәдһн у һин нәкһн. ¹⁹ Ле Пәтрус у Йуһ'әнна ль ван вәгәр'андһн у готһн: «К'а һун хвәха бьфькьрһн, гәло әв йәк бәр Хвәде р'аст ә кө әм гөр'а^ф вә бькһн, нә йа Хвәде? ²⁰ Әм нькарһн бона ван тыштед кө мә хвәха дитһн у бһистһн нәкһнә дәнги». ²¹ Вана диса гәф ль ван хвар у бәр'дан. Бәр шьмә'те мә'ник сәр ван нәдитһн кө щәза бьдана ван, чьмки һ'әмуяа жи бона әв тыште қәвьми шькьри дьданә Хвәде. ²² Ә'мьре ви мәрьве кө әв к'әрәмәта қәнщбуне жер'а бу чьл сали жортьр бу.

Дөйәе бавәрмәндә

²³ Гава Пәтрус у Йуһ'әнна һатһнә бәр'дане, әв чунә шәм к'ома хвә у ванр'а һәр тышт гьли кьрһн, чь кө сәрәкед к'аһин у р'успийа ванар'а готһбун. ²⁴ Вана жи гава бьһист, һәвр'а дәнге хвә һьлдан

гази Хвәде кьрһн у готһн: «Йа Хвәйи, Ә'фьрандаре әрд у ә'змен, бә'ре у һ'әмуяед нав ванда*, ²⁵ Тә бь Р'өһ'е Пироз пе дәве баве мә, бәрдәстийе Хвә Дауьд гот:

«Чьма нәшьһу қьлқьлин у мьләт жи бона тыштед п'уч' фькьрин?

²⁶ П'адшед дьһийәе һазьр сәкьһин у сәрвер һәвр'а мьқабьли Хөдан у Мәсиһе Ви щьвийан*.

²⁷ Бәле р'аст ви бажарида сәр бәрдәстийе Тә Исәйе пироз, Йе кө Тә бь р'ункьрһне^ф к'ьфш кьр, һеродәс^ф у Пилатойе Понтийо т'әви нәшьһуяа у мьләте Исраеле щьвийан*, ²⁸ вәки ван тышта бькһн, чь кө Тә һе бәрәда анәгори қәват у ә'мьре Хвә к'ьфш кьрьбу бьбһн. ²⁹ Ньһа йа Хөдан, сәр гәф у гөр'ийа ванда бьһьһер'ә, к'әрәме хөламед Хвәр'а бькә, вәки әм мерк'ими хәбәра Тә хәбәр дһн, ³⁰ дәсте Хвә дьреж кә, вәки бь наве бәрдәстийе Тә Исәйе пироз жь нәхвәшийа қәнщ бһн, нишан у к'әрәмәт

* ^{4:24} Дәрк'әтһн 20:11; Нәһәмийа 9:6; Зәбур 146:6.

* ^{4:26} Зәбур 2:1-2.

* ^{4:27} Мәтта 27:1-2; Марқос 15:1; Луқа 23:1-11; Йуһ'әнна 18:28-29.

бьцəвьмьн». ³¹ Һəма чəвə вə-
нə дəа хьлэз кьр, əв шийе кə
əв шьвийайи бун һ'эжийа у
һ'əму бь Р'əһ'е Пироз т'ьжи
бун, хəбərə Хвəде мерк'ими
хəбэр дьдан.

**Һэр тыште бавəрмəнда
йэк бу**

³² Дьл у р'əһ'е т'əмамыйа
шьм'та бавəрмəнда йэк бу.
Жь вəнə т'ə кəси һəбука хвэр'а
нəдыгот кə: «Йа мьн ə», лə һэр
тыштед вəн йэк бу. ³³ Шандийа
бь цəвəтə зор шə'дэтийа мь-
рьн-р'абунə Хəдан Исə дьдан
у к'эрэмэкə^ф мэзын сэр вəн
һ'əмуийа бу. ³⁴ Нəвə вəндə т'ə
кэс һ'əвщэ тыштэки нибу.
Əвэд кə хвəйе э'рдə йан мəлə
бун, дьфьротьн у цимэте вəн
тыштед фьроти дəнин ³⁵ бэр
п'ийед шандийа дəдəнин у
вəнə жи к'ер'а чь лəзым бу-
йа бəлə дькьрьн. ³⁶ Авə йэки
лєви^ф жь Qəбрьсə, нəвə ви
Усьв^ф, кə шандийа жер'а дьгот
Барнəбас^ф, кə те фə'мкьрьнə:
«Йе Дьлдəйинə*», ³⁷ э'рдэки ви
һəбу фьрот, цимэте ви ани бэр
п'ийед шандийа дəни.

**Гөне Һананийа у
Сафериийае**

5 ¹ Лə мэрьвэки нəвə ви
Һананийа т'əви жьнə хвə
Сафериийае мьлк'эк фьрот,
² жь цимэте вə һьнэк вəшарт,
кə жьн жи һаш пə һəбу, һьнэк
жи ани ль бэр п'ийед шандийа
дəни. ³ Һьнгə Пəтрус вир'а гот:
«Һананийа! Əв чəвə бу кə ми-
рещьн^ф цəлпə хьрəб кьрə дьлə
тə, кə тə Р'əһ'е Пирозр'ə дэрəвə
бьки у жь цимэте э'рдə һьнэки
вəшери? ⁴ Бэри фьротанə нə əв
йа тə бу? У пəй фьротанер'а жи
цимэте вə дэсте тəдə нибу? Тə
чьмə əв йэк кьрə дьлə хвə? Тə
нə кə мэрьвар'ə дэрəв кьр, лə
Хвəдер'а». ⁵ Гəвə Һананийа əв
хəбэр бьһистьн, к'эт р'əһ'е хвə
дə у тьрсəkə мэзын һ'əмуийед кə
бьһистьн гьрт. ⁶ Хорт жи р'а-
бун əв к'əфəн^ф кьрьн у бьрьнə
дэрвə дəфьн кьрьн.

⁷ Вəкə сə сьһ'этə дэрбаз бу,
жьнə ви кə ньзаньбу чь цəвь-
мийə, к'этə һьндөр'. ⁸ Пəтрус
жə пьрси гот: «Мьнр'ə бəжə,
вə һəбука хвə һəмə һəцəси
фьрот?» Əвə гот: «Бəлə, һəмə

* 4:36 Нəвə «Барнəбас» бь зьманə арами^ф хəбэр бь хəбэр: «Көр'е Дьл-
дəйинə». Аһə те фə'мкьрьнə: «Йе кə дьл дьдə бэр инсəн».

һаҗаси». ⁹ Һынге Пәтрус wer'а гот: «Һун чьма бунә йәк кә Р'өһ'е Хөдан быщер'ьбинь^ф? Ва нә дәнге ньгед ван мәрвөд кә мере тә дәфьн кьрьнә жь пышт дери тен, we тә жи дәрхьнә дәрва». ¹⁰ Пер'а-пер'а әв к'өлфәт к'әтә бәр ньгед ви у р'өһ'е хвә да. Һынге хорт к'әт'нә һындөр', әва мьрити дитьн, һылдан бьрьн к'еләка мере we дәфьн кьрьн. ¹¹ Тьрсәкә мәзьн к'әтә сәр т'әмамия шьвине^ф у һ'әмуийед кә әв йәк бьһистьн.

К'әрәмәтед бь дәсте шандийа

¹² Бь дәсте шандийа гәләк нишан у к'әрәмәт нав шьмә'теда дьбун. (Һ'әму бавәрмәнд һәвр'а һевангәһа Сьлеманда дьщьвийан. ¹³ Т'ө кәси жь йед майин нәвөрбу незики ван буйа, ле бәле шьмә'те жи қәдьре ван дьгырт. ¹⁴ Ле диса ә'лаләта жьна у мера һе-һе зедә дьбун, йед кә бавәрийа хвә Хөдан данин.) ¹⁵ Бона ве йәке хәлқе нәхвәш дәрдьхьстьнә сәре р'ийа, да-данинә сәр дарбәста у бәр'а, вәки гава Пәтрус дәрбаз бә, т'әне сийа ви бьк'әвә сәр жь ван һьнәка. ¹⁶ Ә'лаләт жи жь бажаред дор-бәра дьһатьнә

Оршәлиме, т'әви хвә нәхвәш у йед кә жь р'өһ'ед^ф һ'әрам^ф щәфа дьк'ьшандьн данин у һ'әму жи қәнщ дьбун.

Зерандьна шандийа

¹⁷ Сәрәкк'аһин^ф у һ'әмуийед т'әви ви, кә жь к'омәла садурыйа бун, һ'әвсудийева дагырти р'абун ¹⁸ дәст авитьнә шандийа, авитьнә кәлә^ф шьмә'тийе. ¹⁹ Ле мьляк'әтәки^ф Хөдан we шәве дәргәһед кәле вәкьрьн, әв дәрхьстьнә дәрва у готә ван: ²⁰ «Һәр'ьн п'арьстгәһеда бьсәкьньн у шьмә'тер'а ван һ'әму готьнед ве жийине бьжьн». ²¹ Вана жи гөһдари кьр, сьбәһе зу к'әт'ьнә п'арьстгәһе, дәстпекьрьн һин кьрьн.

Һынге сәрәкк'аһин к'ома хвәва һат, т'әви т'әмамия к'ома р'успийед Исраеле, шьвина гьрәгыра шьванд у шандьнә кәле кә шандийа биньн. ²² Ле гава бәрдәсти чун, әв кәледа нәдитьн, вәгәр'ийан һатьн у готьн: ²³ «Кәлә жь һәр алийа-ва дадаи бу у нобәдар жи ль бәр дәргәһа бун, ле гава мә вәкьр, мә һындөр'да т'ө кәс нәдит». ²⁴ Гава сәрвөре нобәдаред п'арьстгәһе у сәрәкед к'аһина әв хәбәр бьһистьн,

сэр ван э'шебмайи ман дьготын: «Гэло чь қәwьмийэ?»²⁵ We дэме йэки hat ванр'а гот: «Ва әw мәрывед wә авитьбунә кәле, п'арьстгәһеда сәкьни нә у щьмә'те hin дькьн!»²⁶ Wi чахи сәрвере нобәдара бәрдәстийава т'эвайи чун әw анин, ле нә бь зорбәтийе, чьмки жь щьмә'те дьтърсийан, кә ван нәдьянә бәр кәвьра.

²⁷ Әw бьрһн бәр щьвина гьрәгьра данә сәкьнандьне, сәрәк-к'аһин жь ван пьрси²⁸ у гот: «Мә һ'ышк т'әми ль wә нәкьр, кә бь Wi Нави hin нәкьн? Ле ва wә Оршәлим бь hinкьрьна хwәва т'ьжи кьрийә, һун дь-хwазьн шабдарийа хуна Wi Мәрьви бькьнә стуйе мә»*.²⁹ Пәтрус у шандийед майинва шаб дан у готын: «Әм гәрәке гөр'а Хwәде бькьн, нә кә йа мәрьва.³⁰ Хwәдейе кал-бавед мә Иса жь мьрьне р'акьр, Әwe кә wә дарва дардакьр кәшт.³¹ Хwәде Әw бьльнд кьр дани ль мьле Хwәйи р'асте, кә бь-бә Р'ебәр у Хьлазкьр^ф, wәки мәшала т'обәйе у бахшандьна гәна бьдә Исраеле.³² Әм шә'де ван тышта нә, өса жи Р'өһ'e

Пироз, к'ижан Хwәде да ван, йед кә гөр'а Wiда нә».

³³ Гава wана әв йәк бьһист, гәләки һерс к'әтһн у дьхwәстһн ван бькөжһн.³⁴ Ле ферьсикк^ф дәрсдаре^ф Qануне һәбу, наве wi Гамалйел у нава т'әмамийа щьмә'теда жи хwәйиқәдър бу. Әва щьвина гьрәгьрада р'абу сәкьни ә'мьр кьр кә шандийа хеләке дәрхьнә дәрва³⁵ у ванр'а гот: «Гәли исраелия! Һьндава ванда һаш жь хwә һәбһн кә һу-не чь бькьн.³⁶ Wәхтәке Т'әwдас пешда hat, кә хwә данибу дәwса йәки мәзһн у wәкә чарьсд мәрь-ви жи хwә ле гьртьбун, әw һатә кәштһне, һ'әму пәйчуйед wi жи т'ур'-т'ур'и бун у кәс нәма.³⁷ Пәй wir'а Щьһудайе Щәлиле жи р'ожед навһьвисареда р'абу ә'лаләтәкә гьран ль пәй хwә бьр, ле әw һатә кәштһне у һ'әмуийед пәй wi дьчун жи бәла-бәлайи бун.³⁸ У ньһа әз ви һ'алида wәр'а дьбежһм, жь ван мәрьва wәгәр'һн у ван бәр'дһн. Һәгәр әw шешьр йан шьхәл мәрьвати бә, we бәтал бә,³⁹ ле һәгәр жь Хwәдеда йә, һун нькарһн бәтал кьн. Мьқати хwә бьн нәбә кә һун р'абьнә бәр Хwәде».

* 5:28 Мәтта 27:25.

Щьвина гьрэгьра гөр'а ви кьр, ⁴⁰гази шандийа кьрын, эв данэ бэр қамчийа, э'мьри сэр ван кьрын, кө иди бь наве Иса хэбэр нэдн у бэр'дан. ⁴¹Эвана жи жь щьвина гьрэгьра чун, ша дьбун кө бона наве Иса нежайи р'эзилкьрыне бунэ. ⁴²Һэр р'ож ль п'арьстгәһе у малада т'ьме Мьзгини^ф дьдан у һин дькьрын кө Мәсиһ, Иса йә.

Бьжартына һ'эфт к'омәкдара

6 ¹Ван р'ожада гава шагьрт зедә дьбун, щьһуйед кө йунани^ф хэбэр дьдан һьндава щьһуйед ибранида^{ф*} бина хвә тәнг дькьрын, чьмки хөрәке кө һэр р'ож дьһатә бәлакьрыне нә-дгыһиштә жьнәбийед ван. ²Ви чахи һэр донздәһа гази к'ома шагьрта кьр у готын: «Эв йәк нә р'аст э кө әм даннасинийа хэбәра Хвәде бьһельн, хөрәк бәлакьрынева мьжул бьн. ³Ньһа гәли бьра, жь нава хвәда һ'эфт мәрвөд бь шә'дәтийа наве қәнщ бьбьжерьн, кө бь избати Р'өһ'е Пироз у сәрвахтийева^ф т'ьжи

нә, вәки әм ван дайнһнә сәр ви шьхөли. ⁴Ле әме хвә бьдһнә дөа у даннасинийа хэбәре». ⁵Эва йәка һ'әму бавәрмәнда хвәш һат у әв мәрвьана бьжартын: Стәйфан, мәрвөки бь бавәри у Р'өһ'е Пирозва т'ьжи, Филипо, Прокоро, Никанор, Тимон, Парменас у Николае жь Әнтакйайе, кө жь п'утп'арьстийе^ф һатьбу сәр бавәрийа щьһуйа. ⁶Эвана бәр шандийа данә сәкьнандьне, шандийа жи дөа кьрын у дәстед хвә данә сәр ван. ⁷У хэбәра Хвәде пешда дьчу, э'лаләта шагьрта Оршәлимеда гәләки зедә дьбу у жь к'аһина жи гәләка бавәри қәбул дькьрын.

Гьртына Стәйфан

⁸Стәйфан, әв мәрвөки бь к'әрәм у қәвата Хвәдева т'ьжи бу, нав щьмә'теда к'әрәмәт у нишанед мәзын дькьрын. ⁹Ле һьнәкед жь к'ьништа^ф кө Азайи* дьһатә готьне, щьһуйед жь Курене у Скәндәрийайе у өса жи щьһуйед жь қәзайед Киликйайе

* ^{6:1} «Щьһуйед ибрани» әв бун кө ль вәлате хвәда мәзын бьбун зьмане Ибрани йан Арами хэбәр дьдан.

* ^{6:9} Бь йунани хэбәр бь хэбәр аһа йә: «Льбәртин», кө те фә'мкьрыне: «Азайийа хөлама».

у Асайе р'абун т'эви Стэйфан к'этынэ дэ'ве. ¹⁰ Ле нькарьбун ль бэр ве сэрвахтийе у ви Р'öh'e кō пе хэбэр дыда бьсэкьнийана. ¹¹ Ви чахи дьзива сэре чэнд мэрийа т'ъжи кьрын кō бежын: «Мэ бьхист кō эва тыштед мь-рабьли Муса у Хвэде дьбежэ». ¹² Бь ви авайи шьмэ'т, р'успи у қанунзан т'эвиһэв кьрын, р'а-һьштынэ Стэйфан, эв гьртын у к'аши шьвина гьрэгьра кьрын. ¹³ Шэ'дед дэрэw анин данэ сэкьнандьне у ван гот: «Эва т'эрка хэбэрдана мьрабьли ви шийе пироз у Қануна^ф Муса накэ. ¹⁴ Мэ жь дэве ви бьхист кō гот: «Исайе Ньсрэте ве ве П'арьстгөһе һьлшинэ у э'дөтед кō Муса данэ мэ бьгөһезэ». ¹⁵ Һ'эмуйед шьвина гьрэгьрада р'унышти гава ль ви ньһер'ин, дина хвэ дане р'энг-р'уйе ви мина р'энг-р'уйе мьляк'эта бу.

**Шабдайина Стэйфан
ль бэр шьвина гьрэгьра**

7 ¹ Һьнге сэрэкк'аһин Стэйфанр'а гот: «Эв йэк р'аст ьн?» ² Эви гот: «Гэли бав у бьра,

бьбьһен! Гава баве мэ Бьраһим һе Мэсопотамйайеда дыма, кō һе нэчубу бажаре Һ'аране, Хвэдейе р'умэте вива хойа бу ³ у жер'а гот: «Жь wэлат у пьсмамед хвэ бьқэтэ у һэр'э ви wэлате кō эзе нишани тэ кьм»*. ⁴ Һьнге Бьраһим жь wэлате к'ьлдани-йа дэрк'эт ль Һ'аране ма. Пэй мьрьна баве вир'а Хвэде эw wаргөһастэ ви wэлате кō һун ньһа теда дьминьн. ⁵ Ль ве дэре wаргөһ нэда ви, нэ жи дэwса ньгэки, ле соз да кō ви wэлати чава мьлк' бьдэ ви у пэй вир'а жи бьдэ зөр'эта ви, гава кō һе зар'ед ви т'өнэбун*. ⁶ Хвэде вир'а аһа гот: «Зөр'эта тэйе wэлате хэлқеда хэрибийеда бэ, we ван бькьнэ хөлам у чарсьд сали бьдьнэ щөфе. ⁷ Ле диwana ви мьлэте кō we жер'а бьбьнэ хөлам» Хвэде гот, «Эзе бькьм, пэй we йэкер'а эве дэрэн, ль ви шийи Мьн бьһ'эбиньн»*. ⁸ Паше сьнэт^ф чава нишана пэймане да Бьраһим. Аwa гава Ишақ жер'а бу, р'ожа һ'эйшта эw сьнэт кьр у Ишақ жи Ақуб өса кьр, Ақуб жи һэр донздөһ

* ^{7:3} Дэстпобун 12:1.

* ^{7:5} Дэстпобун 17:8; 48:8.

* ^{7:7} Дэстпобун 15:13-14; Дэрк'этын 3:12.

көр'ед хвэйя бавэ'ширед мә
өса кьрн*.

⁹ Бавэ'шира жи жь һ'эвсудийе
Усьв^ф чава хөлам фьротын, кō
ви бьбьнэ Мьсьре, ле Хвэде
т'эви ви бу*, ¹⁰ әв жь һ'әму
тэнгасийед ви хьлаз кьр. Га-
ва әв бәр Фьрәвьне^ф п'адше
Мьсьре сәкьни, Хвэде к'әрәм
у сәрвахти даие, п'адше жи
Усьв сәр Мьсьре у т'эмамия
мала хвә кьрә сәрвер*. ¹¹ Ён-
ге т'эмамия вәлате Мьсьре у
Кәнанеда^ф бу хәлайи у к'әтһнә
охьрме гьран, кал-бавед мә
нькарьбун хөрәк дәстхьстана*.
¹² Ақуб кō бьһист ль Мьсьре
гәнъм дәст дьк'әвә, щара пе-
шын кал-бавед мә шандын.
¹³ Щара дōда Усьв хвә бьрайед
хвәва да наскьрне у ә'сьле ви
Фьрәвьнва ә'йан бу. ¹⁴ Ёнге
Усьв шанд гази баве хвә Ақуб
у т'эмамия мала ви кьр, кō
сәрһәв һ'әфте пенщ нәфс бун.
¹⁵ Ақуб бәржери Мьсьре бу,

әв у кал-бавед мә вьр мьрн.

¹⁶ Щьһийazed ван бьрнә Шәхәме
кьрнә ви мәзәле кō Бьраһим
бь қимәтәки зива жь кōр'ед
Һаморе Шәхәме к'ьр'ибу*.

¹⁷ Гава әв вәхте кō Хвэде бь
сонд Бьраһимр'а соз дабу незик
дьбу, щьмә'т Мьсьреда гәләки
зедә бьбу. ¹⁸ Ви чахи п'адшаки
дһн Мьсьреда р'абу, кō дәрһәқа
Усьвда тьштәк ньзаньбу*. ¹⁹ Әви
һ'ьләк'ари ль мьләте мә кьр у
кал-бавед мә данә щәфе, п'ейи
сәр ван кьр, кō әв зар'окед хвә
бавежьнә дәрва, кō нәжин*.
²⁰ Ви чахи Муса жь дийа хвә
бу, әв йәки гәләки бәдәв бу у
се мәһа мала баве хвәда мәзын
бу*. ²¹ Гава әв һатә авитьне,
қиза Фьрәвьн әв һьлда бьр,
чава кōр' хвәр'а мәзын кьр.
²² Муса т'эмамия сәрвахтия
мьсьрийа һин бу, хәбәрдан у
шьхөле хвәда жи зор бу.

²³ Гава чьл салийа ви т'ә-
мам бу, дьле вир'а дәрбаз бу

* ^{7:8} Дәстпелун 17:10-14.

* ^{7:9} Дәстпелун 37:11-28; 39:2, 21.

* ^{7:10} Дәстпелун 37:1-36; 39:1-41:46.

* ^{7:11-15} Дәстпелун 41:53-47:31; 49:33.

* ^{7:16} Йешу 24:32.

* ^{7:18} Дәрк'әтһн 1:7-8.

* ^{7:19} Дәрк'әтһн 1:10-11, 22.

* ^{7:20-22} Дәрк'әтһн 2:1-10.

кӧ сәрики бьдә хушк-бьрайед хвә зар'ед Израел. ²⁴Әви йәки израели дит кӧ йәки мьсьри нәһәқи ле дькьр, чу пышта ви, һ'әйф һьлда йе мьсьри кӧшт.

²⁵Муса т'ьре^ф хушк-бьрайед вийе фә'м бькьн, кӧ Хвәде ве бьдәсте ви хьлазбуне бьдә ван, ле фә'м нәкьрн. ²⁶Р'ожа дьне р'асти дӧ израелийа һат кӧ шәр' дькьрн, хвәст кӧ ван ль һәв бинә у гот: «Ә'вдно! Һун бьра нә, чьма нәһәқийе ль һәвдӧ дькьн?» ²⁷Ле әве кӧ нәһәқи ль һәвалә хвә дькьр, әв дә'ф да у готе: «К'е тӧ сәр мә сәрвер у һ'акьм к'ьфш кьри?» ²⁸Йан тӧ дьхвази мьн жи мина ви мьсьрийе дӧһӧ бькӧжи?»* ²⁹Гава Муса әв йәк бьхист, р'әви вәлате Мьдйане хәрибийеда ма у ль вьр дӧ кӧр' жер'а бун*.

³⁰Пәй чьл салир'а бәр'ийеда ль ч'ийайе Синайе^ф мьляк'ә-тәк нава алава агьре дьр'ийеда вива хӧйа бу*. ³¹Муса кӧ дит, ль сәр ве йәке ә'щәбмайи ма. Гава

незик дьбуйе кӧ бьбинә, дәнге Хӧдан бьхист: ³²«Әз Хвәдейе кал-бавед тә, Хвәдейе Бьраһим, Исһақ у Ақуб ьм». Муса дьләр-ьзи у нәверьбу бьньһер'ийа.

³³Һьнге Хӧдан готе: «Чарьхед ньгед хвә бехә, чьмки әв шийе кӧ тӧ ле сәкьни йи ә'рде пироз ә. ³⁴Бәле Мьн шәфе щьмә'та Хвә Мьсьреда дит у заринийа ван бьхист, пәйа бум кӧ ван хьлаз кьм. Дә ньһа вәрә Әз тә бьшиньмә Мьсьре».

³⁵Әв Мусайе кӧ т'әхсир кь-рн у готьне: «К'е тӧ сәр мә сәрвер у һ'акьм к'ьфш кьри?» Хвәде бьдәсте ви мьляк'әте кӧ нав дьр'ийеда вива хӧйа бу, әв чава сәрвер у хьлазкьр шанд*. ³⁶Әви әв жь Мьсьре дәрхьстьн, Мьсьре, бә'ра Сор у бәр'ийеда^ф чьл сали нишан у к'әрәмәт кьрн*. ³⁷Муса һәма әв бу, йе кӧ зар'ед Израелр'а гот: «Хвәде ве жь нав бьрайед вәда п'ехәмбәрәки мина мьн бона вә р'акә»*. ³⁸Муса әв бу,

* 7:28 Дәрк'әтһн 2:14.

* 7:29 Дәрк'әтһн 2:11-22; 18:3-4.

* 7:30-34 Дәрк'әтһн 3:1-10.

* 7:35 Дәрк'әтһн 2:14; 3:2.

* 7:36 Дәрк'әтһн 7:3; 14:21; Жьмар 14:33.

* 7:37 Қануна Дӧшари 18:15.

йе кӧ бәр'ийеда нава щьмә'те бу, ль сәре ч'ийайе Синайе жи т'эви ви мьлайк'эти бу, к'ижани т'эви ви кал-бавед мәр'а хәбәр дыда. Эва әв бу, йе кӧ әв хәбәрәд жийине һылдыдан кӧ бьдә мә*.

³⁹ Ле кал-бавед мәнәхвәстын гӧр'а ви бькын, әв т'әхсир^ф кьрын, дылед хвәда вәгәр'ийанә Мьсьре ⁴⁰ у һарунр'а^ф готын: <Мәр'а хвәдейә чекә, кӧ пешийа мә к'эвын, чьмки әв Мусайе кӧ әм жь вәлате Мьсьре дәрхьстын, әм нъзаньн чь һатә сәре ви>*.

⁴¹ Һәма ван р'ожада п'утәки мина голька чекьрын, қӧрбан^ф ви п'утир'а дан у бона шьхӧле дәсте хвә к'еф кьрын*. ⁴² Һынге Хвәде бәре Хвә жь ван гӧһаст у һьшт кӧ әв стәйркед ә'змен бьһ'эбиньн, чава к'ьтеба п'е-хәмбәрада нъвисар ә:

«Гәло чьл сали қӧрбан у һ'әди^ф вә бәр'ийеда Мьнр'а дан, Мала Израел?»

⁴³ На, ле вә коне Молох хвәде у стәйрка Р'әмфан хвәдейе хвә һылдыдан, әв сурәт ьн, йед кӧ вә чекьрын, вәки һун ван бьһ'эбиньн. Бона ве йәке Эзе вә бьгӧ-һезьмә ви алийе вәлате Бабилоне^ф»*.

⁴⁴ Конә^ф Шә'дәтийе бәр'ийеда т'эви кал-бавед мә бу. Әв өса һатә чекьрыне, чава Әве кӧ Мусар'а хәбәр да, ә'мыр кьр кӧ мина ви шькьле кӧ дитьбу чекә*. ⁴⁵ Паше кал-бавед мә жи әв коне кӧ жь пешийа ванр'а мабу, һылдан анинә ви вәлати, ви вәхте кӧ ван т'эви Йешу^ф жь ван мьләта зәфт кьрьбун у Хвәде жь бәр кал-бавед мәва бәри ван мьләта дабу. Әв кон ль вьр ма һ'әта вәхте Давьд*. ⁴⁶ Давьд жи к'әрәм жь Хвәде станд, хвәст кӧ ханәке бона Хвәдейе Ақуб чекә*. ⁴⁷ Ле Сълеман

* ^{7:38} Дәрк'әтын 19:1–20:17; Қануна Дӧщари 5.

* ^{7:40} Дәрк'әтын 32:1.

* ^{7:41} Дәрк'әтын 32:2-6.

* ^{7:43} Амос 5:25-27.

* ^{7:44} Дәрк'әтын 25:8-9, 40.

* ^{7:45} Йешу 3:14-17.

* ^{7:46} П'адшати II, 7:1-16; Дирок I, 17:1-14.

бона Ви ханэк чекър*. 48 Ле бәле Йе һәри Жорьн малед бь дәста чекьрида наминә, чава п'ехәмбәр дьбежә:

49 <Ә'зман к'өрсийа Мьн ә, ә'рд жи бьне п'ийед Мьн ә. Хуне чь мале Мьнр'а чекьн?

Хөдан дьбежә.

Йан жи чь щийи бона р'ь-һ'әтийа Мьн?

50 Нә дәстед Мьн әв һәр тышт чекьрьнә?*

51 Сәрһ'ышкно! К'афьр у гөһада кәр'но!* Хун т'ьме мьқа-бьли Р'өһ'е Пироз дьсәкьньн, кал-бавед вә чава бунә, хун жи өса нә**. 52 Кал-бавед вә жь п'ехәмбәра к'ижан нәзерандьн? Әвед кө һе бәрета бона һатьна Йе Р'аст дьготьн, дькөштьн. У ва ньһа жи вә нәмаийа Ви кьр у көшт. 53 Вәр'а Қанун бь дәсте мьйак'әта һатә дайине, ле вә хвәй нәкьр!»

Көштьна Стәйфан

54 Гава әв тышт дьбьһистьн, һәва ван дьк'әт у дьранед хвә

сәр ви дьч'ьр'ькандьн. 55 Ле Стәйфан бь Р'өһ'е Пироз т'ьжи бәре хвә ә'зменда кьр, р'умәта Хвәде у Иса ль мьле Хвәдейи р'асте сәкьни дит 56 у гот: «Ва йә әз ә'змана вәбуйи дьбиньм у Көр'е^ф Мерьв ль мьле Хвәдейи р'асте сәкьни!» 57 Ви чахи вана кьрә қир'ин у гөһед хвә гьртьн, һ'әму һәвр'а р'аһьштьнә ви, 58 әв жь бажер дәрхьстьн, данә бәр кәвьра. Шә'да жи к'ьнщед хвә данинә бәр ньгед хортәки наве ви Шауул. 59 Гава кәвьр давитьне, Стәйфан дөа кьр у гот: «Хөдан Иса, р'өһ'е мьн бьстинә». 60 Һьнге ви чок да, бь дөнге бьльнд кьрә гази: «Хөдан, ве йәке ванар'а гөнә^ф һ'әсаб нәкә». Аһа кө гот, һеньжи*.

8 1 Шауул жи қайл бу, кө әв бе көштьне.

Шауул пәй бавәрмәнда дьк'әвә

Әве р'өже мьқабьли щьвина^ф Оршәлимеда зерандьнәкә

* 7:47 П'адшати III, 6; Дирок II, 3:1-17.

* 7:50 Ишайа 66:1-2.

* 7:51 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Дьл у гөһада бе сьнәтно».

** 7:51 Ишайа 63:10.

* 7:60 Бь заравәки дьн: «К'әтә хәве». Аһа те фә'мкьрьне: «Р'өһ'е хвә да, мьр».

гъран дэстпебу. Пештьри шан-
дийа һ'эмуьед бавэрмэнд бэ-
лайи т'опрахед Щьһустане
у Самэрийае бун. ² Мэрьвед
хвэдохф Стэйфан дэфьн кь-
рьн у шинэкэ гъран сэр кьрьн.
³ Ле Шауул гэлэк зьрар дыда
щьвине, мал-мал дьгэр'ийа
жън у мер к'аши дэрва дькьрьн
давитьнэ кэле*.

**Филипо Самэрийаеда
Мьзгинийе дьдэ**

⁴ Эвед бэла-бэлайи бьбун
дьгэр'ийан, Мьзгинийа хэбэре
дыдан. ⁵ Филипо жи бэржери
бажарэки Самэрийае бу, ванр'а
бона Мэсиһ даннасин дькьр.
⁶ Э'лалэте бь дьл гөһдарийа
готьнед Филипо дькьр, гава
дыбьһистьн у дьдитьн эв к'э-
рэмэтед кō жи дькьрьн. ⁷ Жь
гэлэк щьнак'этийа^ф р'өһ'ед
һ'эрам бь дэнге бьльнд дькьрь-
нэ қир'ин дэрдьк'этьн у гэлэк
шьлушэ'т, ныгада сэфэт қэнщ
дыбун. ⁸ Ђьнге шабунэкэ мэзын
к'этэ жи бажари.

⁹ Мэрьвэк жи бажарида һэбу
наве жи Шьмһ'ун, эви һе зува
сербази^ф дькьр у самэри^ф э'щэб-
майи дькьрьн у хвэ жи данибу

дэвса йэки мэзын. ¹⁰ Т'эмамия
щьмэ'те жь быч'ука һ'эта мэзына
бы дьл гөһ дыданэ жи у дьготьн:
«Эв э эв <Қөвата Хвэдейэ мэ-
зын> кō дыбежън». ¹¹ Бь дьл гөһ
дыданэ жи, чьмки эви зува бь
сербазийед хвэ эв э'щэбмайи
кьрьбун. ¹² Ле гава эви эв мьз-
гинийа Филипо бавэр кьр, йа
кō бона П'адшатийа Хвэде у
наве Иса Мэсиһ дыда, һьн мер
һьн жьн, һ'эму жи пе аве һатьнэ
ныхомандьне. ¹³ Шьмһ'ун хвэха
жи бавэр кьр һатэ нихомандьне
у т'ьме т'эви Филипо бу. У гава
эв нишан у к'эрэмэтед зор кō
дыбун дьдит, э'щэбмайи дыма.

¹⁴ Шандийед Оршэлимеда
гава бьһистьн, вэки Самэрийа-
йе хэбэра Хвэде қэбул кьрийэ,
Пэтрис у Йьһ'энна шандьнэ щэм
ван. ¹⁵ Эв кō бэржер бун, бона
ван дōа кьрьн кō Р'өһ'е Пироз
быстиньн, ¹⁶ чьмки һ'эта һьнге
һе Р'өһ'е Пироз нэһатьбу сэр
жь ван т'ө кэси, т'эне бь наве
Хōдан Иса һатьбунэ нихомандь-
не. ¹⁷ Ђьнге Пэтрис у Йьһ'энна
дэстед хвэ данинэ сэр ван у
вана Р'өһ'е Пироз станд.

¹⁸ Гава Шьмһ'ун дит, вэки
бы дэст данина шандийа Р'өһ'е

* ^{8:3} К'аред Шандийа 22:4-5; 26:9-11.

Пироздыстиньн, п'эрэдырежи ван кър¹⁹ у гот: «Эви һ'өкөми бьдънэ мьн жи, к'ө эздэсте хвэ дайньмэ сэр к'е, Р'öh'е Пироз бьстинэ». ²⁰ Ле Пэтрус вир'а гот: «Зиве тэ бьра т'эви тэ бьт'эр'ьбэ! Тэ т'ьре п'ешк'еша Хвэде п'эрэти те стандьне! ²¹ П'ара тэ ве йэкеда тыштэк т'өнэ, чьмки дьле тэ ль бэр Хвэде нэ р'аст э. ²² Ньһа жь ве хьрабийа хвэ вэгэр'э, р'эща жь Хөдан бькэ, бэлки эв нета тэйэ хьраб бе бахшандьне, ²³ чьмки эз тэ нава тэ'лайийа зьрав у қәйдед нәһәқийеда дьбиньм». ²⁴ Шьмһ'ун ле вэгэр'анд у гот: «Һун бона мьн һиви жь Хөдан бькьн, вәки жь эв готьнед вә т'ө тышт нәйе сәре мьн».

²⁵ Гава вана шә'дәти да у хәбәра Хөдан хәбәр дан, пашда вэгэр'ийанә Оршәлиме у ль сәр р'ийа хвэ гәлэк гөндөд Самәрийәеда жи Мьзгини дьдан.

**Филипо у нәмере^ф
жь вәлате Әтйупийе**

²⁶ Һьнге мьльак'әтәки Хөдан Филипор'а гот: «Р'абә һәр'э алийе башуре^ф, сәр ве р'ийа к'ө жь Оршәлиме бәржери Газзайе

дыбә», к'ө чол-бәстәк бу. ²⁷ Әв жи р'абу чу у дина хвэ даие, ва йә нәмерәки^ф жь Әтйупийе вәзире Кәндаке, ава готи п'адша Әтйупийе, к'ө вәк'иле т'әмамийа хьзна ве бу, бона һ'әбандьне һатьбу Оршәлиме. ²⁸ Әв жь вьрвәдыгәр'ийа у ә'рәба хвәда к'ьтеба Ишайа^ф п'ехәмбәр дьхвәнд. ²⁹ Р'öh' Филипор'а гот: «Пешда һәр'э у р'әх ә'рәбева һәрә». ³⁰ Филипо жи бәзи незик буйе, бьһист к'ө әв к'ьтеба Ишайа п'ехәмбәр дьхунә у же пьрси: «Чь к'ө т'ө дьхуни фә'м дьки?» ³¹ Әви готе: «Әзе чава бькарьбьм фә'м бькьм, һәгәр йәк мьнр'а шьровәнәкә?» У һиви жь Филипо кър к'ө р'абә р'әх ви р'уне. ³² Әв щийе к'ө ви ньвисареда дьхвәнд эв бу:

«Мина пәза бона сәржекьрьне һатә бьрьне
у чава бәрха ль бәр қөсесе
хвә накә к'алин,
дәве Хвә вәнакә.

³³ Әв ньмьз кьрын у һәре Ви же стандьн.

Дәрһәқа зөр'әта Вида к'е
ве гьли кә?

Чьмки ә'мьре Ви жь р'убаре
дыне һатә һьлдәне»*.

* 8:33 Ишайа 53:7-8.

³⁴ Нәмер жь Филипо пьрси у готе: «Эз ниви дькьм мьнр'а бежә, п'ехәмбәр ван тышта бона к'е дьбежә? Бона хвә йан бона йәки майин?» ³⁵ Филипо р'абу we нвисареда дәстпекьр дәр-һәда Мьзгиния Исада wir'а шьровәкьр.

³⁶⁻³⁷ Гава р'ийа хвәда дьчун, әв гһиштьнә авәке у нәмер гот: «Ва йә ав, иди чь наһелә кә эз бемә нхөмандьне?»* ³⁸ У нәмер ә'мыр кьр, кә ә'рәбе бьднә сәкьнандьне, һәр дө жи к'әтьнә аве у Филипо нәмер нхөманд. ³⁹ Гава әвана жь аве дәрк'әтьн, Р'öh'e Хөдан Филипо һьлда, иди нәмер Филипо нәдит, әв әшқ у ша р'ийа хвәда чу. ⁴⁰ Ле Филипо Ашдодеда хөйа бу у дьгәр'ийа, Мьзгини дьда һәр бажари, һ'әта Қәйсәрийе жи һат.

Чава Шауул ль Иса вәдгәр'ә

(К'аред Шандийа 22:6-16;

26:12-18)

9 ¹ Шауул жи һ'әта һьнге һе гәф ль шагьртед Хөдан

дхвар кә ван бьдә кәштьне. Әв чу щәм сәрәкк'аһин, ² дәс-турнә'мә сәр к'ьништед Шама жь ви хвәстьн, вәки һ'өкөме ви һәбә жьн у меред кә ль пәй ве Р'е дьчьн һәгәр бьбинә, ван бьгьрә гьредаи бинә Оршәлиме. ³ Гава дьчу незики Шама бу, ньшкева жь ә'змен р'онайике дора ви шәwқ да. ⁴ Әв к'әтә ә'рде у дәнгәк бьһист кә wir'а дьгот: «Шауул, Шауул! Тө чьма Мьн дьзерини?» ⁵ Әви жи гот: «Тө к'и йи, Хөдан?» Ви дәнги готе: «Эз әв Иса мә, Йе кә тө дьзерини*». ⁶ Дә нһа р'абә һәр'ә бажер, we тәр'а бе готьне те чь бьки». ⁷ Әв мәрвьед кә т'әви ви дьчун сар бун сәкьнин у зар-зьман к'әтьн. Ван әв дәнг дьбьһист, ле кәсәк нәдьдитьн. ⁸ Шауул жь ә'рде р'абу, ч'ә'вед ви вәкьри бун, ле тышт нәдьдит. Ынге дәсте ви гьртьн бьрьнә Шама. ⁹ Әв се р'ожа кор ма, нә хвар у нә жи вәхвар.

¹⁰ Шамеда шагьртәки на-ве ви һананийа һәбу, Хөдан

* ^{8:36-37} Нав һнәк дәстнвисарада әв жи һәйә: «Филипо wir'а гот: «Һәгәр тө бь т'әмамия дьле хвә бавәр дьки, дькари». Әви ле вәгәр'анд у гот: «Эз бавәр дькьм, кә Иса Мәсiһ Көр'е^ф Хвәде йә».

* ^{9:5} Нав һнәк вәлгәр'андьнед кәвьнда әв жи һәйә: «Тө чьфта хвә нькари бавежи шьва сәртуж». Әв жи ләрьзи у шашмайи гот: «Хөдан, Тө чь дьхвази эз бькьм?» У Хөдан wir'а гот».

дитьнокеда hatə бэр ч'э'ва у
 wir'a гот: «Һананийа!» Əwi гот:
 «Əз вьра мə, Хəдан». ¹¹ Хəдан
 wir'a гот: «P'абə һэр'ə we к'уча
 кə жер'а P'аст дьбежьн, мала
 Щьһудада бона йэки жь Тарсусе
 наве ви Шауул быпьрсə, чьмки
 ва йə əw дəа дькə, ¹² дина хwə
 дайе, ва мəрик дитьнокеда hatə
 бэр ч'э'ва, наве ви Һананийа,
 əw hat дəстед хwə данинə сэр
 ви, кə əw диса бьбинə». ¹³ Һана-
 нийа ле вəгэр'анд у гот: «Хəдан,
 бона ви мəрвьи мьн жь гəлəка
 бьһистийə, wəки Оршəлимеда
 ви чьқас хьраби ль щьмə'та Тə
 кьрийə. ¹⁴ Вьр жи алийе сэрə-
 кед к'аһинада һ'окмө ви һэйə,
 һ'эмуйед кə гази наве Тəдькьн
 бьгьрə». ¹⁵ Ле Хəдан жер'а гот:
 «Тə һэр'ə, чьмки Мьн əw ча-
 wa һашəтəк бьжартийə, wəки
 наве Мьн нəшьһуйа, п'адша у
 зар'ед Исраелева бьдə наскь-
 рьне. ¹⁶ Əзе Хwəха нишани ви
 кьм, кə чьқаси гэрəке бона наве
 Мьн щəфе бьк'ьшинə».

¹⁷ Һананийа жи чу к'этə we
 мале, дəсте хwə дани сэр ви
 у готе: «Шауул бьра! Хəдан
 əз шандьмə, əw Исайе р'ева
 р'асти тə hat, wəки тə диса бь-

бини у бь P'əһ'е Пироз т'ьжи
 би». ¹⁸ Дəстхwəда жь ч'э'вед ви
 мина капəке тьшт же варийан,
 дит, р'абу пе аве hatə ньхəман-
 дьне, ¹⁹ хварьн хвар у qəwата
 ви hatə щи.

Шауул бажаре Шамеда Мьзгинийе дьдə

Чəнд р'ожа Шауул щəм ша-
 гьртед Шамеда ма. ²⁰ Дəстхwəда
 Шауул дəстпекьр к'ьништада
 бона Иса даннасин кьр у гот кə:
 «Əw Кəр'е Хwəде йə». ²¹ Һ'эму-
 йед кə дьбьһистьн, ə'щəбмайи
 дьман у дьготьн: «Əва əw нинə,
 кə Оршəлимеда йед кə гази Ви
 Нави дькьрьн дькəштьн? У
 бона we йəке hatийə вьр жи,
 wəки ван бьгьрə у бьбə бьдə
 дəсте сэрəкед к'аһина?» ²² Ле
 Шауул һинкьрьнеда һe qəwat
 дьбу, избат дькьр кə Мəсир һəма
 Иса йə у дəнге һ'эму щьһуйед
 Шамеда дьда бьр'ине.

²³ Гава гəлəк р'ож дəрбаз бун,
 щьһу шewьрин кə ви бькəжьн,
²⁴ ле Шауул нета ванə хьраб
 һ'эсийа. Əw шəв у р'ож бэр дəр-
 гəһед бажер бун кə ви бькəжьн,
²⁵ ле шагьртед ви жи шəв əw бь
 зəмбиле диwерва дахьстьн*.

* 9:25 Корьнт'и II, 11:32-33.

Шавул Оршәлимеда

26 Гава Шавул һатә Оршәлиме, ви дькър кө т'әви шагърта бә, ле һ'әму жь ви дьтърсийан, ван бавәр нәдькърьн кө әв жи буйә шагьрт. 27 Ынге Барнабас әв һьлда бьрә щәм шандийа у ванр'а гьли кър, кө әви р'еда чава Хөдан дитийә у т'әви ви хәбәр дайә, Шамеда жи чава мерк'ими наве Иса даннасин кьрийә. 28 Шавул Оршәлимеда т'әви ван р'адьбу-р'удьньшт у бь наве Иса Хөдан мерк'ими даннасин дькър. 29 Өса жи т'әви щьһуйед кө бь йунани^ф хәбәрдыдан бь хәбәрдане дьк'әтә дә'ве, вана жи дькър кө әв бькөшта. 30 Гава бьра ве йәке һ'әсийан, әв бәржер бьрьнә Қәйсәрийе у дәрбази Тарсусе кьрьн.

31 Ава щьвин ль т'әмамия Шьһустане, Щәлиле у Самәрйәйе дәмәке ә'дьялайийеда бу, р'өһ'анийеда ава дьбу, бь хофа Хөдан у бь дьлдайна Р'өһ'е Пироз пешда дьчу, бавәрмәнд зедә дьбун.

Қәншбуна Әйнейас

32 Пәтрус жи һ'әму щийа дьгәр'ийа у бәржери щәм щьмә'та Хвәдейә Лидайе жи бу. 33 Вьр

мәрвьәк дит наве ви Әйнейас, кө һ'әйшт сәлед ви бун, шьлушә'т ши-ньвинада п'алдаий бу. 34 Пәтрус вир'а гот: «Әйнейас! Иса Мәсиһ тә қәнш дькә. Р'абә у ньвина хвә бьдә һәв». Әв пер'а-пер'а р'абу сәр хвә. 35 Һ'әму бьнәлийед Лидайе у дәшта Шароне әв дитьн у бәрбь Хөдан вәгәр'ийан.

Сахбуна Табит'әйе

36 Йафайеда к'өллфәтәкә шагьрт һәбу, наве ве Табит'а, кө «Хәзал» те вәлгәр'әндьне. Әва нава һ'әму қәнши у херкьрьнада мабу. 37 Ван р'ожада әва нәхвәш к'әт мьр у әв шуштьн ода жорьнда данин. 38 Йафа незики Лидайе бу. Гава шагьрта бьһист кө Пәтрус ль вьр ә, дө мәри шандьн һиви кьрьн у готьн: «Дәрәңги нәбә зу вәрә щәм мә». 39 Пәтрус жи р'абу т'әви ван һат. Гава гьһиштә вьр, әв бьрьнә ода жорьн, һ'әму жьнәбийа дора ви гьрт у бь гьри әв к'ьнш у кьрасед кө сахийа хвәда Хәзале бона ван дьрутьбун, нишани ви дьдан. 40 Ынге Пәтрус һ'әму дәрхьстьнә дәрва, чок да дөа кьр у сәр щьнйазда вәгәр'ийа гот: «Табит'а! Р'абә сәр хвә».

Өве ч'э'вед хвэ вэкьрын, ль Пэтрус ньһер'и, р'абу р'уньшт. ⁴¹Эви дәсте хвэ да we р'акьрэ п'ийа, паше гази шьмэ'та Хвэде у жьнэбийа кьр, эв сах бэр ван да сэкьнандьне. ⁴²Эва йэка т'эмамийа Йафайеда бэла бу у гэлэка бавэрийа хвэ Хөдан анин. ⁴³Пэтрус гэлэк р'ожа ль Йафайе мала Шьмһ'уне ч'эрмкэрда ма.

**Кор'нелйое нэшьһу^ф
гази Пэтрус дькэ у
дитьнока Пэтрус**

10 ¹Қэйсэрийеда мэрвьэки наве ви Кор'нелйо һэбу, р'эфа «Ордийа Италийаеда» сэрсэд^ф бу. ²Эв мала хвэва йэки хвэйиман у хвэдехоф бу, шьмэ'та шьһуйар'а жи гэлэк хер дькьрын у һэр гав бэр Хвэде дөа дькьр. ³Эви нивро незики сьһ'эта сьсийа дитьнокеда бэр ч'э'ве хвэ ашкэрэ мьльак'этэки Хвэде дит кӧ һатэ шэм ви у wir'а гот: «Кор'нелйо!» ⁴Эви кӧ ль ви ньһер'и, saw к'этэ сэр у гот: «Чь йэ Хөдан?» Мьльак'эт готе: «Хвэде дӧа у херед тэ қэбул кьрын у эв бир накэ. ⁵Дэ ньһа мэрийа бышинэ Йафайе, гази Шьмһ'ун^ф кэ, йе кӧ жер'а Пэтрус дьбежын. ⁶Эв

чава меван мала Шьмһ'уне ч'эрмкэрда бэр бэ'ре дьминэ». ⁷Гава эв мьльак'эте кӧ wir'а хэбэр дьда чу, эви гази дӧ хӧламед мале у эскэрэки бэр-дэстийи хвэйиман кьр ⁸у һэр тышт ванр'а гьли кьр шандьнэ Йафайе.

⁹Р'ожа дьне эвана һе дьчун у незики бажер дьбун, Пэтрус незики сьһ'эта донздәһа р'абу сэр хени кӧ дӧа бькэ. ¹⁰Эв бьр'чи бу хвэст кӧ нан бьхвэ. һе гава нан һазьр дькьрын, мина сьһ'этэке сэр wir'а дэрбаз бу. ¹¹У ви дина хвэ даие, ва э'зман вэбу, тыштэки мина дәстэхана мэзын һэр чар гошава дардабу, дьһатэ хваре сэр э'рде. ¹²Сэр we һэр шур'э һ'эйванед чарп'е, шулькийед э'рде у тэйрэдед э'змен һэбун. ¹³Дэнг һатэ ви: «Р'абэ Пэтрус, сэржекэ у бьхвэ». ¹⁴Ле Пэтрус гот: «Һ'аша жь мьн Хөдан, мьн т'ӧ щар тыштэки һ'эрам^ф йан п'ис нэхварийэ». ¹⁵Щара дӧда эв дэнг һатэ ви: «Эв тыште кӧ Хвэде һ'элал^ф кьрийэ тӧ һ'эрам һ'эсаб нэкэ». ¹⁶Эва йэка се щара қэвьми у һынге эв дәстэхан э'зменва һатэ һьлатьне. ¹⁷Пэтрус һе э'щербмайи нав хвэда дьфькьри: «Эв чь дитьнок

бу мьн дит?» ва эв мэрвевд кō Кор'нелйо шандьбун ль бэр дэргэх сэкьнин у мала Шьм-һ'ун пьрсин. ¹⁸Дэнг дан готьн: «Шьмһ'уне кō жер'а Пэтрус дь-бежьн ль вьр меван э?» ¹⁹Пэтрус һе сэр we дитьноке дьфькьри, Р'öh' жер'а гот: «Ва нэ се мэри ль тэ дьгэр'ьн. ²⁰Дэ иди р'абэ һэр'э хваре удōдыли нэбэ т'эви ван һэр'э, чьмки Мьн эвана шандьнэ». ²¹Пэтрус жи пэйа бу, чу щэм ван мэрва у гот: «Эз ьм эве кō һун ле дьгэр'ьн. Һун бона чь һатьнэ?» ²²Ван гот: «Кор'нелйоие сэрсэд эм шандьнэ. Эв мэрвэки р'аст, хвөдохоф у алийе т'эмамия мьлэте шьһуяда жи хвэйийе шэ'дэтиа қэнщ э. Эви э'мьр жь мьляк'этэки пироз станд, кō тэ гази мала хвэ кэ у хэбәр-дана тэ бьбьһе». ²³Һьнге Пэтрус эв т'эглифи мале кьрн, шийе шэве да ван.

Р'ожа дьне Пэтрус р'абу т'эви ван чу, чэнд бауэрмэндед Йа-файе жи т'эви ви чун. ²⁴Р'ожа дьн гьһиштьнэ Қэйсэрийе, Кор'нелйо жи гази хвэхати у достед хвэ кьрбу у нивийа

ван бу. ²⁵Гава Пэтрус дьк'этэ һьндөр', Кор'нелйо пешиа вида чу у к'этэ бэр ньга у бэр та бу. ²⁶Ле Пэтрус эв р'акьрө п'ийа у готе: «Р'абэ бьсэкьнэ, эз хвэха жи мэри мэ». ²⁷Вир'а бь хэбәрдане к'этэ һьндөр' у ль вьр гэлэк шьвийайи дитьн. ²⁸Эви ванар'а гот: «Һун хвэха заньн кō нэ э'дэте мере шьһу йэ, кō т'эви нэшьһуяа р'абэ-р'у-ни, йан һэвва һэр'ьн-бен. Ле Хвөде бэр мьн вэкьр, вэки эз т'ө кэси п'ис йан һ'эрам һ'эсаб нэкьм. ²⁹Бона we йэке жи гава гази мьн кьрн, мьн на-на нэкьр р'абум һатьм. У эз ньһа дьпьрсьм, вэ бона чь гази мьн кьрийэ?»

³⁰Кор'нелйо гот: «Бэри чар р'ожа, незики ви чахи мьн дōа-йе сьһ'эта сьсийа мала хвөда дькьр*, ньшкева мэрвэк бь к'ьнще чил-қэрқаш ль бэр мьн сэкьни ³¹у гот: «Кор'нелйо! Хвөде дōайед тэ бьһистьн у херед тэйэ кьри жи бир анин. ³²Ньһа мэрийа бьшинэ Йафайе гази Шьмһ'ун кэ, йе кō жер'а Пэтрус дьбежьн, эв чава меван ль мала Шьмһ'уне ч'эрмкәрда

* ^{10:30} Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «Бэри чар р'ожа, һ'эта ви чахи мьн р'ожи дьгьрт у дōаие сьһ'эта сьсийа мала хвөда дькьр».

бэр бэ'ре дьминэ*³³ Мьн жи пер'а-пер'а шандьнэ щэм тэ у тэ жи қәнщ кър кō тō һати. Ньһа эм һ'эму жи ль бэр Хвәде сәкьни нэ, кō чь жь Хōдан тәр'а һатийә ә'мьркьрне бежи, әм жи бьбьһен».

Даннасинийа Пәтрус мала Кор'нелйода

³⁴ Пәтрус дәст бь хәбәрдане кър у гот: «Әз ньһа фә'м дькьм, вәки Хвәде р'асти жи фьрқи-йе накә нава мьлэта*³⁵ Ле жь нав һәр мьлэтида, йе кō жь Ви хоф дькә у р'астийе дькә ль Ви қәбул ә.³⁶ Һун иди р'нд заньн кō Хвәде әва хәбәра зар'ед Исраелр'а шанд, бь Иса Мәсиһ Мьзгинийа ә'дьялийе да, Йе кō Хōдане һ'эмуйа йә.³⁷ Өса жи заньн жь Щәлиле гьрти т'әма-мийа Щьһустанеда чь қәвьми, пәй we ньхōмандьнер'а, йа кō Йуһ'әнна даннасин кър,³⁸ чава Хвәде Исайе Ньсрәте бь Р'ө-һ'е Пироз у қәвате к'ьфш кър, кō бь қәнщикьрне гәр'ийа у һ'эмуйед кō бьн бьндәстийа мирешьнда бун қәнщ кърн,

чьмки Хвәде т'әви Ви бу.³⁹ Әм хвәха шә'дед ван һ'эму тышта нэ, йед кō Әви т'опрахед Щь-һустане у Оршәлимеда кърн. Паше Әв дарва дардакьрн у кōштьн,⁴⁰ ле Хвәде Әв р'ожа сьсийа жь мьрне р'акьр, да ә'йанкьрне,⁴¹ нә кō һ'эму щьмә'тер'а, ле ван шә'дар'а, йед кō пешийе жь алийе Хвәдеда һатьбунә бьжартьне, ава готи мәр'а, йед кō пәй мьрн-р'абуна Вир'а т'әви Ви хварьн у вәхва-рьн.⁴² У Әви т'әми ль мә кър, вәки әм щьмә'тер'а даннасин кьн у шә'дәтийе бьдьн кō Әв ә һ'акьме мьрийа у зендийа жь Хвәдеда к'ьфшкьри.⁴³ Һ'эму п'ехәмбәр шә'дәтийа Ви дь-дьн, кō һ'эмуйед бавәрийа хвә Ви биньн, we бь сайа наве Ви бахшандьна гōна бьстиньн».

Нәшьу жи Р'өһ'е Пироз дьстиньн

⁴⁴ Пәтрус һе әв тышт дьготьн, Р'өһ'е Пироз һатә сәр һ'эму-йед кō әв готьн дьбьһистьн.⁴⁵ Бавәрмәндед ә'сьле хвәда щьһу*, йед кō т'әви Пәтрус

* 10:32 Нав һнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Әве бе тәр'а хәбәр дә».

* 10:34 Қануна Дōшари 10:17.

* 10:45 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Сьнәткьри».

хатъбун, зэндэгьрти ман, кӧ Р'ӧһ'е^ф Пироз чава п'ешк'еш сэр нэщъһуйада** жи бари, ⁴⁶ чьмки бьһистьн кӧ вана бь зьмана хэбэр дыдан у шыкьри дыданэ Хвәде. Ынге Пәтрус гот: ⁴⁷ «Иди к'и дыкарэ нәһелә кӧ әвана пе аве бенә ньхӧман-дъне^ф, йед кӧ мина мә Р'ӧһ'е Пироз жи стандьн?» ⁴⁸ Ви чахи э'мър кър кӧ бь наве Иса Мәсиһ бенә ньхӧмандъне. Паше вана һиви жь ви кър кӧ чәнд р'ожа лы вьр бьминә.

Пәтрус шывина Оршәлимер'а шыровәдькә кӧ чьма чубу мала йәки нэщъһу^ф

11 ¹ Шандийа у бавәрмән-дед алийе Щъһустанеда дьман, бьһистьн кӧ нэщъһуйа жи хэбәра Хвәде қәбул кьрнә. ² Гава Пәтрус һәвраз чу Оршәлиме, бавәрмәндед э'сьле хвәда щъһу әв нәһәқ дыкьрн у ³ дыготьн: «Тӧ чуйи щәм мәрвьед нәсьнәткьри у тә т'әви ван нан хварийә!» ⁴ Ынге Пәтрус дәстпекьр бь һур-гьли ванр'а шыровәкьр у гот: ⁵ «Мьн бажаре Йафайеда дӧа дыкьр, мина сьһ'әтәке сәр

мьнр'а дәрбаз бу. У мьн дитьнокеда лы бәр ч'ә'ве хвә дит, дәрданәкә мина дәстәхана мәзьн һәр чар гошава жь э'з-мен дардабу һатә хваре, лы бәр мьн сәкьни. ⁶ Әз һе зур' бьбум мьн ле дьньһер'и, мьн дина хвә даје, ва нә һ'әйванед чарп'е, р'ә'вьр, шулькийед э'рде у тәйрәдед э'змен. ⁷ Ынге мьн дәнгәк бьһист кӧ мьнр'а гот: «Р'абә Пәтрус, сәржекә у бьхвә». ⁸ Ле мьн гот: «Һ'аша жь мьн, Хӧдан, т'ӧ шар тыштәки һ'әрам йан п'ис нәк'әтийә дәве мьн». ⁹ Щара дӧда әви дәнги жь э'змен лы мьн вәгәр'анд у гот: «Әв тыштед кӧ Хвәде һ'әлал кьрийә, тӧ һ'әрам һ'әсаб нәкә». ¹⁰ Әва йәка се щара қәвьми у һәр тышт пашда э'зменва һатә к'ьшандъне. ¹¹ Һәма ви чахи се мәрийед кӧ жь Қәйсәрийе шандьбунә пәй мьн бәр мала кӧ әм теда дьман сәкьнин. ¹² Р'ӧһ' мьнр'а гот: «Т'әви ван һәр'ә, дӧдъли нәбә». Әв һәр шәш бьра жи т'әви мьн һатьн у әм чунә мала ви мәрвьи. ¹³ Әви мәр'а гот, кӧ чава мала хвәда мьльак'әт дитийә, кӧ сәкьни йә wir'а готийә:

** ^{10:45} Бь йунани хэбәр бь хэбәр аһа йә: «Нәсьнәткьрийада».

«Мэрийа бышинэ Йафайе у гази Шьмһ'ун кэ, йе кӧ жер'а Пэтрус дьбежын. ¹⁴Әвә тәр'а ван готьна бежэ, бы к'ижана те у т'эмамия нәфәред мала хвәва хьлаз би». ¹⁵У мын һәма дәст бы хәбәрдане кьр, Р'ӧһ'е Пироз һатә сәр ван, чава пешийе һатә сәр мә. ¹⁶Ви чахи һатә бира мын әв хәбәра кӧ Хӧдан готьбу: «Йуһ'әнна бы аве нхӧманд, ле хуне бы Р'ӧһ'е Пироз бенә нхӧмандьне*». ¹⁷Ава һәгәр Хвәде хут әв п'ешк'еш да ван, к'ижан да мә, гава мә бавәрийа хвә Хӧдан Иса Мәсиһ ани, әз к'и бум кӧ мьқабыли Хвәде бьсәкьнийама?»

¹⁸Гава кӧ әв йәка бьһистьн, дәнге хвә бьр'ин, шькьри данә Хвәде у готьн: «Wәки ӧса йә Хвәде әва мәщала да нәщьһуйа жи, кӧ жь гӧнәкьрьне вәгәр'ын у бьжин».

**Бавәрмәндед
бажаре Әнтакйайе**

¹⁹Әвед кӧ жь дәст we зеран-дына пәй кӧштьна Стәйфанр'а

бәла-бәлайи бьбун, гьһиштьнә һ'эта Финикйайе, Қӧбрьсе у Әнтакйайе у т'әне щьһуйар'а хәбәр даннасин дькьрьн*. ²⁰Ле нава ванда һьнәк жь мәрвьед Қӧбрьсе у Курене һәбун, кӧ гава чун к'әтгьнә Әнтакйайе, йунанар'а^ф* жи хәбәр дьдан, Мьзгинийа Хӧдан Иса дьдан. ²¹Дәсте Хӧдан ванр'а бу, гәләка бавәр кьр, бәрбь Хӧдан вәгәр'ийан.

²²Бона ван әв дәнг-бә'са гьһиштә щьвина^ф Оршәлиме, Барнабас шандьнә Әнтакйайе.

²³Гава гьһиште у к'әрәма Хвәде дит, ша бу у дьл дьда ван һ'әмуя кӧ бы т'эмамия дьле хвәва Хӧданр'а амьн бьминьн.

²⁴Барнабас мәрвьәки қәнщ, Р'ӧһ'е Пироз у бавәрийева т'ьжи бу. Гәләк щьмә'т сәр бавәрмәндед Хӧданда зедә бу.

²⁵Һьнге Барнабас дәрбази Тарсусе бу, кӧ ль Шауул бьгәр'ә, ²⁶әв дит ани Әнтакйайе. Әвана һәвр'а т'эмамия саләке т'әви щьвине^ф дьщьвийан у гәләк щьмә'т һин дькьрьн.

* 11:16 К'аред Шандийа 1:5.

* 11:19 К'аред Шандийа 8:1-4.

* 11:20 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Мәрвьед жь вәләтед майинә кӧ йунани хәбәр дьдан».

Пешийе Энтакйайеда шагьрт «мәсиһи^ф» һатънә навкъръне.

²⁷ Ван р'ожа жь Оршәлиме п'ехәмбәр бәржери Энтакйайе бун. ²⁸ Жь ван йәк, кә наве ви һагабо бу, р'абу бь Р'öh' ә'лам кър, кә we т'әмамия дънйайеда бьбә хәлайикә гьран. У өса жи әва хәлайә һена Клаудйо Қәйсәрда^ф бу*. ²⁹ Ынге шагьртед Энтакйайе қьрар кърън кә жь дәсте к'ева чьқас те алик'арийе бона бавәрмәндед Шьһустане бьшиньн. ³⁰ Өса жи кърън, бь дәсте Барнабас у Шаул бәрпърсийаред щьвинер'а шандьн.

**Көштына Ақуб^ф
у гьртына Пәтрус**

12 ¹ Ван чахада һеродәс^ф п'адша дәсте хвә һьлда сәр һьнәкед жь щьвине кә ван бьдә щәфе, ² Ақубе^ф бьре Йүһ'әнна бь шур да көштыне. ³ Әви дина хвә даие, кә къръна ви ль щьһуйа хвәш һат, р'абу Пәтрус жи да гьртыне. Әв йәк р'ожд Щәжьна^ф Нане Шкәвада қәвьмин. ⁴ Гава Пәтрус гьрт, авитә кәле спартә^ф чар т'ахьма, кә һәр т'ахьмәк чар-чар әскәр

бун, wәки мьқати ви бьн. Нета ви әв бу кә пәй Щәжьна Дәр-базбунер'а ви дәрхә бәр щьмә'те, диwana ви бькә. ⁵ Иди Пәтрус кәледа гьрти бу, ле щьвине бона ви бь дьл у щан, бь дөа һиви жь Хвәде дькър.

Азабуна Пәтрус

⁶ We шәве, кә сьбәтыре һеродәс дьхвәст әв дәрхьста бәр щьмә'те, бона диванкъръне, Пәтрус бь дө зьнщира гьредаи нава дө әскәрада р'азайи бу, нобәдара жи бәр дери нобәдарийа кәле дькър. ⁷ Ньшкева мьляк'әтәки^ф Хөдан бәр сәкьни, р'онаие ви щийи шәwq да у ньч'андә к'еләка Пәтрус, әв һ'ьшйар кър у готе: «Зу р'абә». Зьнщир жь дәстед ви к'әтгьн. ⁸ Ынге мьляк'әт вир'а гот: «Пьшта хвә гьредә у чарьхед хвә сәр ньгед хвәва кә». Әви жи өса кър. Паше вир'а гот: «Қап'уте хвә бавежә сәр хвә у пәй мьн wәрә». ⁹ Пәтрус жи дәрк'әт да пәй ви чу, ле ньзаньбу әв къръна мьляк'әт р'аст ә, ви т'ьре хәвне дьбинә. ¹⁰ Әwana жь нобәдаред пешьн у дөда дәр-баз бун, һ'әта дәргәһе һ'әсьни

* 11:28 К'аред Шандийа 21:10.

хатън, к'ижани дэрдъхьстэ нав бажер. Дэргэһ хвэха ль бэр ван вэбу, жь вьр дэрк'этын к'учэке дэрбаз бун, нышкева мьляк'эт жь ви қэтийа.

¹¹ Ынге Пэтрус сэр һ'ыше хвэда хат, гот: «Эз ньһа р'аст заньм кө Хөдан мьляк'эте Хвэ шанд, эз жь дәсте Һеродэс у жь ван һ'эму тыштед кө шьһу нивийе бун хьлаз кьрьм».

¹² Гава эв йэк фэ'м кьр, чу мала Мэрийэма дийа Йуһ'әннайе кө жер'а Марқос дьготън, кө ль вьр гэлэк шьвийабун дөа дькьрьн.

¹³ Пэтрус дэргэһ хьст, шарикэ наве we Р'ода чу гөһе хвэ да сэр. ¹⁴ Дэнге Пэтрус нас кьр, жь шабуна дэргэһ вөнэкьр, ле р'эви чу һьндөр' гот: «Пэтрус ль бэр дэргэһ сэкьни йэ!» ¹⁵ Вана wer'а гот: «Тэ һ'ыше хвэ онда кьрийэ?» Ле эва сэр йа хвэ бу, кө р'аст э. Вана гот: «Qэй мьляк'эте ви йэ?»

¹⁶ Пэтрус жи сэрһэв-сэрһэв дэргэһ дьхьст. Гава вэкьрьн эв дитън, һ'ыше сэре ван чу. ¹⁷ Эви дәсте хвэ һ'эжанд кө кэр' бьн у гьли кьр чава Хөдан эв жь кэле дэрхьстийэ, өса жи гот: «Ве йэке Ақуб^ф у хушк-бьрайед дьнр'а жи бежън». Хвэха жи р'абу чу щики дьн.

¹⁸ Сьбэһ кө сафи бу, эскэр гэлэки т'эвиһэв бун, гэлочь хатэ сэре Пэтрус? ¹⁹ Гава Һеродэс ль ви гэр'ийа у эв нэдит, жь эскэра һэр тышт пьрси у э'мьр кьр кө бенэ көштъне. Паше Һеродэс жь Шьһустане бэржери Qэйсарийе бу у вьр ма.

Мьрьна Һеродэс П'адша

²⁰ Һеродэс ль мьләтед Сур у Сайдаие р'абьбу хэзэбе. Эвана жи һэвр'а р'абун хатън, Бьласто вэк'иле мала Һеродэс анинэ р'айе у ниви кьрьн кө ль һэв бен, чьмки бажаред ван жь вэлате ви п'адшайи хөрөк дьстандън. ²¹ Р'ожэкэ к'ьфшкьри Һеродэс к'ьнще п'адшатийе ле, ль һэрэма^ф диwane р'унышт у бь шьмэ'ти ванар'а хэбэр дьда. ²² Э'лалэте жи дькьрэ қир'ин у дьгот: «Эва дэнге хвэдеки йэ, нэ йе мэрийа йэ!» ²³ Дэстхвэда мьляк'этеки Хөдан ви хьст, бона кө ви шькьри нэда Хвэде, көрми бу мьр. ²⁴ Ле хэбэра Хвэде бэрфьрэ у зедэ дьбу.

²⁵ Барнабас у Шауул гава қольхе хвэ қэдандън, жь Оршэлиме вэгэр'ийан, Йуһ'әннайе кө жер'а Марқос дьготън жи т'эви хвэ анин.

**Р'евитийа Павлосэ пешьн, т'эви Барнабас
(13:1–14:28)**

**Р'öh'е Пироз Павлос
у Барнабас дьшинэ**

13 ¹Шьвина Энтакйайеда чэнд п'ехэмбэр у дэрсдар һэбун, Барнабас, Шьмһ'уне кө жер'а Нигер* дьготын, Лукйойе жь Курене, Мэнайине кө т'эви Геродэсе^ф сэрвер** мэзын бьбу у Шаул. ²Эвана кө нава һ'эбандьна Ходанда бун у р'ожи^ф дьгьртын, Р'öh'е^ф Пироз ванр'а гот: «Барнабас у Шаул Мьнр'а бона ви шьхөле кө Мьн гази ван кьрийэ шодэ кьн». ³Ви чахи р'ожи гьртын, дөа кьрын, дэстед хвэ данинэ сэр ван у эв шандьн.

**Шанди гьрава^ф Қөбрьседа
Мьзгинийе дьдн**

⁴Ава эвана кө жь Р'öh'е Пироз натьнэ шандьне, бэржери Селукйайе бун у жь вьр бь гэмийе дэрбази Қөбрьсе бун. ⁵Гава гһиштьнэ Сэламисе, к'ь-ништед шьһуйада хэбэра Хвэде

даннасин дькьрын у Йьһ'энна жи к'омэкдаре ван бу. ⁶Эв т'эмамийа we гьраве гэр'ийан, гһиштьнэ һ'эта Пафосе. Ль вьр п'ехэмбэрэки шьһуйайи дэрэв у сербаз дитын кө наве ви Барйешу бу. ⁷Эва йэки жь бэрдэстийед Сэргийо Павлосе вэли^ф бу. Сэргийо Павлос жи мэрвьэки ақл бу, эви гази Барнабас у Шаул кьр, кө хэбэра Хвэде бьбьһе. ⁸Ле Барйешуйе сербаз, ава готи бь йунани Елумас, мьқабьли ван р'абу у дькьр кө вэли жь бавэрийе бьхальфинэ^ф. ⁹Һьнге Шаулуле кө жер'а Павлос жи дьбежьн, бь Р'öh'е Пироз т'ьжи ль ви сербази ньһер'и ¹⁰у готе: «Һэй мьхэнэто у һ'эму фелбазийава т'ьжийо! Щэврьке мирешьн! Дьжмьне т'эмамийа р'астийе! Те һ'эта к'энге т'эрка хальфандьна р'ийед Ходанэ р'аст нэки? ¹¹Ва дэсте Ходан ньһа we сэр тэ гьран бэ, те кор би у дэмэке тэ'ве нэбини». У дэстхвэда мьж

* 13:1 «Нигер» жи чава «мэрьве ч'эрме р'эш» те фэмкьрне.

** 13:1 Эва Геродэса, ава готи Геродэс-Антипас, сэрвере Щэлиле бу (Луқа 3:1).

удуман һатә сәр ви, вьрда-веда дьк'әт р'ебәр дьхвәстьн. ¹²Ви чахи вәли кә эв йәк дит, бавәр кьр, сәр we һинкьрьна бона Хөдан ә'щәбмайи ма.

**Павлос у Барнабас ль бажаре
Әнтакйа қәза Пьсидйайе**

¹³ Һьнге Павлос һәвалед хвәва бь гәмийе жь Пафосе р'ек'әтьн һатьнә Пәргейа Памфилийае. Йһ'әнна ль вьр жь ван қәтийа, вәгәр'ийа Оршәлиме. ¹⁴Әвана жи жь Пәрге чунә Әнтакйа Пьсидйайе, р'ожа^ф шәмийе к'әтьнә к'ьниште р'уныштьн. ¹⁵ Пәй хвәндьна Қанун у ньвисаред п'ехәмбәрар'а сәрверед к'ьниште йәк шандьнә щәм ван у готьн: «Гәли бьра, һәгәр готьнәкә вә һәйә кә дьл бьдьнә щьмә'те, к'әрәм кьн бежьн». ¹⁶ Павлос р'абу, дәсте хвә һ'әжанд у гот:

«Гәли щьмә'та Израеле у нәщьһуйед кә жь Хвәде дь-

търсын гөһдар бьн! ¹⁷ Хвәдейе ви мьләте Израеле кал-бавед мә бьжартьн у мьләт ль вәлате Мьсьре хәрибийеда зедә кьр. Бь дәсте зор әв жь вьр дәрхьстьн*, ¹⁸ чьл сали бәр'ийеда* ль ван сәбьр кьр**. ¹⁹ Вәлате Кәнанеда к'ока һ'әфт мьләта ани, ә'рде ван чава щи-вар да щьмә'та Хвә*. ²⁰ Һ'әта һьнге чарсьд пенши сал дәрбаз бу. Жь вьр шунда һ'акьм данә ван һ'әта һена Самуел п'ехәмбәр*. ²¹ Паше п'адша хвәстьн, Хвәде чьл сали йәки жь ә'шира Бьнйамин^ф, Шаууле кәр'е Кис да ван*. ²² Гава әв авит, Давьд сәр ван кьрә п'адша, кә бона ви шә'дәти да у гот: «Мьн Давьде Йеша^ф мәрик дьле Хвәр'а дит, we хвәстьна Мьн гьшки бинә сери^ф». ²³ Жь зөр'әта ви Хвәде анәгори созе Хвә Израелр'а Хьлазкьрәк р'акьр, һәма хут Иса. ²⁴ Бәри һатьна Ви, пешийе Йһ'әнна

* ^{13:17} Дәрк'әтьн 1:7; 12:51.

* ^{13:18} Жьмар 14:34.

** ^{13:18} Нав һьнәк дәстньвисарада дәвса «ль ван сәбьр кьр» «әв хвәй кьрьн» һәйә.

* ^{13:19} Қануна Дөшари 7:1; Йешу 14-19.

* ^{13:20} Һ'акьмти 2:16; П'адшати I, 3:20.

* ^{13:21} П'адшати I, 8:5; 10:21.

* ^{13:22} П'адшати I, 13:14.

т'эмамыйа мьлэте Исраелер'а даннасин кър, кӧ жь гӧнэкърьне вэгэр'ьн^φ у бенэ нхӧмандьне*. ²⁵ Гава Йуһ'энна шьхӧле хвэ сэр хэвда ани, гот: <Һун бона мьн чава дьфькърьн, эз к'и мэ? Эз нэ Эв ьм, бона к'ижани һун дьфькърьн. Ле ва йэ Эв пэй мьн те, кӧ эз нэ нежа мэ бэне чарьхед ньгед Ви вэкьм>.*

²⁶ Гэли бьра, зар'ед хун-къне-та Бьрахим у нэщьһуйед нава вэдайэ кӧ жь Хвэде дьтърсьн, мэр'а эв хэбэра кӧ пе хьлаз дьбьн хатэ шандьне. ²⁷ Бьнэ-лийед Оршэлиме у сэрверед ван Иса чава Хьлазкър нас нэкърьн, ле гава диwana Ви кърьн, готьнед п'ехэмбэрайэ кӧ һэр шэми дьхуньн анинэ сери. ²⁸ Нэһэдийа бона кӧштъне жи сэр Ви нэдитьн, ле диса һиви жь Пилато кърьн кӧ Ви бьдэ кӧштъне*. ²⁹ Гава һэр тьштед кӧ бона Ви нъвисар бун анинэ се-

ри, жь дар анинэ хваре кърьнэ т'ьрбе*. ³⁰ Ле Хвэде Эв жь мьрьне р'акър ³¹ у гэлэк р'ожа Хвэ ванва да хӧйакърьне, к'ижан жь Щэлиле т'эви Ви хатьбунэ Оршэлиме. Ньһа жи эв ль бэр щьмэ'те шэ'дед Ви нэ*. ³² Уэм ве Мьзгинийе дьдънэ вэ: Чь кӧ Хвэде кал-бавед мэр'а соз дабу, ³³ Эви бона мэ кър, ава готи зар'ед ванр'а, гава Иса жь мьрьне р'акър. Чава Зэбура дӧдада жи нъвисар э:

<Тӧ Кӧр'е Мьн и,
Тӧ иро Мьнр'а буйи>.*

³⁴ Бона ве йэке кӧ Эв жь мьрьне р'акър у иди Эв т'ӧ шар нар'ьзэ, Хвэде аһа готийэ:

<Эзе вандӧа-дърозгед пирозэ амьн у Давьдр'а создайи сэр вэда бьбариньм>.*

³⁵ Зэбурэкэ дьнда жи дьбежэ: <Тӧ наһели Пирозе Тэ бьр'ьзэ>.*

³⁶ Бэле Давьд зэмане хвэда қьрара Хвэдер'а хӧламти кър мьр у гьһиштэ пешийед хвэ,

* 13:24 Луқа 3:3.

* 13:25 Луқа 3:16.

* 13:28 Луқа 23:21-23.

* 13:29 Луқа 23:50-56.

* 13:31 К'аред Шандийа 1:3.

* 13:33 Зэбур 2:7.

* 13:34 Ишайа 55:3.

* 13:35 Зэбур 16:10.

бэдэна ви р'эзи. ³⁷ Ле Эве кө Хвэде жь мьрне р'акьр нэр'эзи. ³⁸ Ньһа бьра эв йэк вэва э'йан бэ, гэли бьра, кө бь сайа Иса вэр'а бона бахшандьна гөна те даннасинкьрне. У жь ван һэр тыштед кө һун бь Вануна Муса нькарьбун бесуш буна, ³⁹ ньһа к'и кө бавэрийа хвэ Иса бинэ ве бесуш бэ. ⁴⁰ Һаш жь хвэ һэбьн, нэбэ эв тыште кө п'ехэмбэра готийэ бэ сэрэ вэ:

⁴¹ <Бьньһер'ын к'обар-бабах-но,
э'щебмайи бьн у бэтавэбьн,
чьмки Эзе р'ожед вэда кь-рэки бькьм,
кьрэки өса, кө йэк вэр'а
бежэ жи
һуне бавэр нэкьн*».

⁴² Гава Барнабас у Павлос жь вьр дэрк'этьн, һиви жь ван кьрн, кө шэмийа дьн жи бона ве йэке ванр'а хэбэр дьн. ⁴³ Гава щьвина к'эниште бэла бу, гэлэк щьһу у жь нэщьһуйед кө һатьбунэ сэр бавэрийа щьһуйа пэй Павлос у Барнабас дьчун. Ванар'а хэбэр дьдан у дьл дьданэ

ван, вэки т'эме нава к'эрэма Хвэдеда бьминьн.

⁴⁴ Р'ожа шэмийа дьн незики т'эмамийа бажер щьвийа, кө хэбэра Хөдан бьбьһе. ⁴⁵ Гава щьһуйа эв э'лалэт дит, жь һ'эвсудийе мьқабыли готьнед Павлос сэкьнин у эв беһөр-мэт кьрн. ⁴⁶ Һьнге Павлос у Барнабас мерк'ими готьн: «Гэрэке пешийе хэбэра Хвэде вэр'а бьһата хэбэрдане, ле һун кө хэбэра Хвэде т'эхсир дькьн у хвэ лайици жийина^ф һ'эта-һ'этайе накьн, ва эм вэдьгэр'ьнэ бэрбь нэщьһуйа. ⁴⁷ Чьмки Хөдан аһа э'мьри мэ кьр: <Мьн Тө кьри р'онайа нэщьһуйа, вэки һ'эта сэрэ дьнийае бьби мэщала хьлаз-буне*».

⁴⁸ Гава йед нэщьһу эв йэк бьһистьн, ша бун щькьри дьданэ готьна Хөдан. У эвед кө бона жийина һ'эта-һ'этайе к'ьфшкьри бун, бавэр кьрн.

⁴⁹ Хэбэра Хөдан т'эмамийа вэлетда бэла бу. ⁵⁰ Ле щьһуйа һелан данэ к'өлфэтэд хвэдебавэрэ хвэйицэдьр, т'эви гьрэгьред бажер, мьқабыли

* 13:41 Һэбадуц 1:5.

* 13:47 Ишайа 49:6.

Павлос у Барнабас р'акьрын
у жь синоред хвэ дэрхьстн.
⁵¹Вана жи т'оза нгыед хвэ сэр
ванда давшанд, чунэ Қонйайе*
⁵²у шагьрт бь шабуне у Р'öh'e
Пирозва т'ъжи бун.

**Павлос у Барнабас
бажаре Қонйайеда**

14 ¹Қонйайеда жи эв йэк
мина һәр шар қәўми:
Павлос у Барнабас к'этгнэ
к'ъништа щьһуйа, өса хэбэр
дан, вәки ә'лаләтәкә гьран жь
щьһу у нәщьһуйа бавәр кьрын.
²Ле щьһуйед кә бавәр нәкьрын
дъле нәщьһуйа қьлқьландьн у
р'акьрынә мьқабыли бьра. ³Ава
әвана гәләк вәхт ль вьр ман,
мерк'ими сәр Хөдан хэбәр дь-
дан, Хөдан жи хэбәра к'әрәма
Хвэ избат дькьр, бь дәстед ван
нишан у к'әрәмәт дьданә кьр-
не. ⁴Ле дөтирәти к'әтә бажер,
һнәк ль алиие щьһуйа бун,
һнәк жи ль алиие шандийа.
⁵Һнге һнәкә жь нәщьһуйа
у щьһуйа т'әви сәрверед хвэ
қьрар кьрын кә ван беһөрмәт
кьн у бьднә бәр кәвьра, ⁶ле әв
пе һ'әсийан р'әвинә Листрайе
у Дербе, бажаред Лукайоня,

өса жи дор-бәред ван. ⁷У ль
ван дәра Мьзгини дьдан.

**Павлос у Барнабас
Листра у Дербеда**

⁸Листрайеда йәки жь зьк-
макийеда ньгада шьлушә'т
р'уньшти бу, кә т'ө шара нә-
гәр'ийабу. ⁹Әви жи гөһдарийа
Павлос дькьр, Павлос ль ви
ньһер'и у гава дит бавәрийа
ви бона қәнщбуне һәйә, ¹⁰бь
дәнге бьльнд готе: «Р'абә сәр
ныгед хвэ р'аст бьсәкьнә!» Әви
жи банзда сәр хвэ, дәстпекьр
гәр'ийа. ¹¹Ә'лаләте гава кьрына
Павлос дит, дәнге хвэ һьлдан
бь лукайони готьн: «Хвәде
дьлқе инсенда һатьнә хваре
щәм мә!» ¹²Барнабаср'а Зәвс^ф
готьн, Павлоср'а жи һәрмес^ф,
чьмки хэбәрданеда йе пеш әв
бу. ¹³К'аһине Зәвсе кә п'арьст-
гәһа ви ль пешбәри бажер бу,
га бь к'офийава^ф анинә бәр
дәргәһ, хвәст кә т'әви ә'лаләте
шандийар'а бькә қөрбан. ¹⁴Ле
гава шандийа, Барнабас у Пав-
лосва әв йәк бьһист, к'ьнщед
хвэ қәлаштн у р'әвинә нава
ә'лаләте, кьрынә гази у готьн:
¹⁵«Ә'вдно! һун чьма ве йәке

* ^{13:51} Луқа 9:5.

дькын? Эм жи бньйат'а хвэда мэринэ мина вэнэ, Мьзгинийе дьднэ вэ, кō хун жь ван тыштед п'уч' вэгэр'ын бэрбь Хвэдеие сах бен, Йе кō э'рд у э'зман, бэ'р у h'эмуйед нава ванда э'фьрандийэ*. ¹⁶ Эви зэмане бьһōрида һьшт кō һэр мьлэт р'ийа хвэда һэр'э. ¹⁷ Ле Хвэха Хвэ бе шэ'дэти нэһьшт, қәнщи вэр'а кьр, жь э'змен баран баранд, р'эз^ф жи дэмсалада данэ вэ, бь хөрэква хун т'ер кьрын у шабун жи кьрэ дьле вэ». ¹⁸ Бь ван готьна вана бь зорэке э'лалэт зэфт кьр, кō қōрбана бона ван нэдын.

¹⁹ Ынге жь Энтакийае у Қонийае щьһу һатьн, э'лалэт данэ алиие хвэ, Павлос данэ бэр кэвьра, жь бажер к'аши дэр кьрын, ван т'ьре мьрийэ. ²⁰ Ле гава шагьрта дора ви гьрт, эв р'абу к'этэ бажер у р'ожа дьне т'эви Барнабас р'абу чу Дербе.

**Павлос у Барнабас
вэдьгэр'ынэ Энтакийа
қэза Сурайе**

²¹ Вана кō ви бажарида Мьзгини дан у гэлэк кьрынэ шагьрт, вэгэр'ийанэ Листрайе,

Қонийае у Энтакийае. ²² Дьле шагьрта дьшьдандьн у дьл дьданэ ван, кō бавэрийеда бьминьн у дьготьн: «Гэрэке эм бь гэлэк щэфак'ьшандьне бьк'эвьнэ П'адшатийа Хвэде». ²³ Вана бона һэр щьвинэке бэрпьрсийар к'ьфш кьрын, бь р'ожи дōа кьрын у эв спартьнэ ви Хōдане кō бавэрийа хвэ же анибун.

²⁴ Эв нава Пьсидийаер'а дэрбаз бун, паше һатьнэ Памфилийае. ²⁵ Пэргеда жи хэбэра Хвэде даннасин кьрын, бэржер чунэ Энталийае. ²⁶ Жь вьр жи бь гэмийе чунэ Энтакийае, ви щийе кō спарти к'эрэма Хвэде бьбун бона ви щьхōле кō сэр һэвда анин. ²⁷ Гава һатьн, щьвин ль һэв щьвандьн у ванр'а гьли кьрын, кō Хвэде т'эви ван чь тышт кьрынэ у чава дэргэне бавэрийе бэр нэщьһуйа жи вэкьр. ²⁸ Ль вьр гэлэк вэхт т'эви шагьрта ман.

**Шевьра щьвина
Оршэлимеда**

15 ¹ Ынэк жь Щьһустане бэржери Энтакийае бьбун у бьра һин дькьрын дьготьн:

* ^{14:15} Дэрк'этьн 20:11; Зэбур 146:6.

«Һәгәр һун ль гора ә'дәте Муса нәйенә сьнәткьрьне, һун хьлаз набьн»*. ² Нава ван у Павлос, Барнабасда гәләк дә'w-доз пешда һат, һынге бьра қьрар кьр кә бона ве пьрсе Павлос у Барнабас, өса жи жь ван чәнд кәс һәвраз һәр'ьнә Оршәлиме, шәм шанди у бәрпьрсийара. ³ Щьвине кә әв вәр'екьрьн, әвана Финикье у Самәрийаева дәрбаз бун у һ'әму бавәрмәндар'а бона вәгәр'андьна нәщьһуйа гьли дькьрьн, бь ве йәке әв гәләки ша кьрьн. ⁴ Гава гьһиштьнә Оршәлиме, щьвине, шандийа у бәрпьрсийара әв қәбул кьрьн у чь кә Хвәде т'әви ван кьрьбу ванр'а гьли кьрьн. ⁵ Ле һьнәк бавәрмәндед жь к'омәла ферьсийа р'абун готьн: «Гәрәке ван сьнәт кьн у ванар'а бежьн, кә Қануна Муса хвәй кьн».

⁶ Шанди у бәрпьрсийар щьвиһан, кә бона ве йәке бышевьрьн. ⁷ Пәй гәләк дә'w-дозер'а Пәтрус р'абу сәр п'ийа у ванр'а гот: «Гәли бьра! һун хвәха заньн кә Хвәде р'ожед пешьнда әз

нав вәда бьжартьм, кә нәщьһу хәбәра Мьзгинийе жь дәве мьн бьбьһен у бавәр бькьн*. ⁸ Хвәдеие кә дьла занә да избаткьрьне, кә нәщьһу жи Вива қәбул ьн, гава Р'өһ'е Пироз да ван жи, чава да мә*. ⁹ Нава мә у ванда т'ө фьрқи данәни, бь бавәрийе дьле ван пақьж кьр. ¹⁰ Иди чьма һун Хвәде дьщер'ьбиньн, нирәки өса датиньнә сәр стуйе шагьрта, кә нә кал-бавед мә карьбунә бьбьн, нә жи мә? ¹¹ Әв йәк аһа набә, ле әм бавәр дькьн, кә чава әм бь к'әрәма Хөдан Иса хьлаз дьбьн, өса жи әв».

¹² Һынге т'әмамия шьвате дәнге хвә бьр'и у гөһе хвә данә сәр готьнед Барнабас у Павлос кә Хвәде бьдәстед ван чьқас нишан у к'әрәмәт нава нәщьһуйада кьрьбун. ¹³ Гава әвана кәр' бун, Ақуб^ф дәнг һьлда у гот: «Гәли бьра! Гөһ бьдьнә мьн. ¹⁴ Шьмһ'ун гьли кьр, кә чава пешийе Хвәде р'ә'ма Хвә ль нәщьһуйа кьрьбу, кә жь нава ван щьмә'тәке дәрхә, вәки наве Ви һьлдьнә

* ^{15:1} Қануна К'аһинтийе 12:3.

* ^{15:7} К'аред Шандийа 10.

* ^{15:8} К'аред Шандийа 10:44; 2:4.

сэр хwэ. ¹⁵ Ве йәкер'а готънед
п'ехәмбәра жи ль һәв дьгърън,
чава нъвисар ә:

¹⁶ <Жь вьр шунда Әзе вәгәр'ъм,
коне Даwьди к'әти диса
вәгъръм,
чи wi жи кә хъраб буйә Әзе
чекъм

у wi диса бьдъмә р'агъртъне,
¹⁷ wәки һ'әрче мәръвед майин
у һ'әму нәщъһуйед кә навә
Мьн сәр ван ә,
ль Хәдан бьгәр'ьн.

¹⁸ Әw Хәдане кә ван тьшта һе
жь дәwред бәреда ә'йан
кьрийә дьбежә*.

¹⁹ Бона ве йәке жи әз аһа р'е
тер'а дьбинъм кә әм зә'мәте
нәдънә әвед кә жь нәщъһу-
йа бәрбь Хwәде тен, ²⁰ ле әм
нә'мәке ванр'а бьнъвисьн, кә
һ'әвза хwә жь ван қөрбанед
кә п'утар'а тенә дайине бькьн,
әса жи жь бенамусийе, гоште
мьрар^ф у хуне*. ²¹ Фә'мдари йә
кә һе қөр'нед дәрбазбуйида
Қануна Муса һәр бажарида те
һинкьръне у һ'әму р'ождә шә-
мийа к'ьништада we дьхуньн».

**Щабдайина
шьвина Оршәлиме**

²² Һьнге ль шандийа, бәр-
пърсийара у т'әмамия шьвине
хwәш һат, кә жь нава хwәда
чәнд мәръва бьбъжерьн у т'әви
Павлос у Барнабас бьшинь-
нә Әнтакйайе. Әв бун йед кә
һатънә шандъне: Щьһудайе
кә жер'а дьготън Барсабо у
Силас. Нава баwәрмәндада
әвана ә'йан бун. ²³ Бь дәсте ван
әв нә'мә шандьн аһа нъвисар:
«Әм бьрайед wәйә шанди
у бәрпърсийар сылава ль wә
брьайед жь нәщъһуйайә Ән-
такйайе, Сурйайе у Килик-
йайе дькьн.

²⁴ Мә бьһистийә кә жь нава
мә һьнәк дәрк'әтънә, кә мә
хwәха т'әми нәданә ван, ле ван
бь хәбәрәд хwә зә'мәт данә wә
у фькьред wә т'әви һәв кьрънә*.

²⁵ Бона ве йәке ль т'әмамия
шеwъра шьвина мә хwәш һат,
кә әм мәръва бьбъжерьн т'әви
брьайед мәйә дәлал Барнабас
у Павлос бьшиньнә шәм wә,

* ^{15:18} Амос 9:11-12 у Ишайа 45:21.

* ^{15:20} Дәрк'әтън 34:15-17; Қануна К'аһинтийе 18:6-23; 17:10-16.

* ^{15:24} Нав һьнәк дәстнъвисарада әв жи һәйә: «Дьбежън: «Гәрәке һун
бенә сьнәткьръне у Қануна Муса хwәй кьн».

²⁶Йед кӧ э'мьре хвэ данэ наве Хӧдане мӧ Иса Мӧснх. ²⁷Ава эм Щьхуда у Силас дышиньн, вӧки эв жи ван тышта бь дӧве хвэ вӧр'а бежьн. ²⁸Ль Р'ӧһ'е Пироз хвӧш хат, ӧса жи ль мӧ, кӧ т'ӧ бари нӧдьянӧ сӧр мьле вӧ, пештыри ван тыштед һ'ӧвщӧ: ²⁹Дури қӧрбанед п'ута, хуне, мьрарийе^ф у бенамусийе бьн. Һӧгӧр Һун хвэ жь ван тышта хвӧй кьн, қӧнщ э. Һун хвӧш бьн, дӧ ма хатьре вӧ».

³⁰Һьнге эв вӧр'екьрын, бӧр-жер чунӧ Энтакйайе щьм-

э'т щьвандьн, нӧ'мӧ данӧ ван. ³¹Гава хвӧндьн, бона ве дьлдайине п'ьр' ша бун. ³²Щьхуда у Силас жи кӧ п'е-хӧмбӧр бун, бь гӧлӧк хӧбӧра дьл данӧ бавӧрмӧнда у эв шьдандьн. ³³⁻³⁴Гӧлӧк вӧхт ль вьр ман, паше бавӧрмӧнда эв бь хер у сьламӧт пашда шандьянӧ шӧм ван, йед кӧ эв шандьбун.* ³⁵Павлос у Барнабас жи Энтакйайеда дьман, т'ӧви гӧлӧкед майин хӧбӧра Хӧдан Һин дькьрын у даннасн дькьрын.

Р'евитийа Павлосӧ дӧда (15:36—18:22)

Павлос у Барнабас жь Һӧвдӧ дьқӧтън

³⁶Чӧнд р'ожа шунда Павлос готӧ Барнабас: «Вӧрӧ эм вӧгӧр'ьн сӧрики бьдьянӧ ван хушк-бьра, к'ижанар'а мӧ Һ'ӧму бажарада хӧбӧра Хӧдан данна-син кьрийӧ, дина хвӧ бьдьяне к'а Һ'але ван чава йӧ». ³⁷Барнабас дьхвӧст Йуһ'ӧннаие кӧ жер'а Марқос дьготьн жи т'ӧви хвӧ

бьбьрана, ³⁸ле Павлос р'е тер'а нӧддыт, йе Памфилийайеда жь ван қӧтийа у т'ӧви ван шьхӧл нӧкьр т'ӧви хвӧ бьбьрана*. ³⁹Һьнге йа ван ль Һӧв нӧгьрт, эв бу мӧ'ни жь Һӧв қӧтийан. Барнабас Марқос Һьлда бь гӧ-мийе чу Қӧбрьсе, ⁴⁰Павлос жи Силас бьжарт у жь бьра спарти к'ӧрӧма Хӧдан бун, р'ек'ӧтън чун. ⁴¹Ль Сурйайе у Киликйайе дьгӧр'ийан, щьвин дьшьдандьн.

* 15:33-34 Нав Һьнӧк дӧстньвисар у вӧлгӧр'андьнед кӧвьнда эв жи Һӧйӧ: «Ле ль Силас хвӧш хат, ль вьр бьминӧ».

* 15:38 К'аред Шандийа 13:13.

**Тимот'ейо нэвалтийе
Павлос у Силаср'а дыкэ**

16 ¹ Ёнгге Павлос натэ Дербе у Листрайе. Ль вьр шагьртэк һэбу наве ви Тимот'ейо, кӧр'е к'ӧлфэтэкэ щьһуйэ бавэрмэнд бу, ле баве ви йунан бу. ² Бавэрмэндед Листрайе у Қонйайе һындава вида қәнш хэбэр дыдан. ³ Павлос хвэст ви т'эви хвэ бьбэ у бона ван щьһуйед вандэра гьрт эв сьнэт кьр, чьмки һ'эмуйа жи заньбу кӧ баве ви йунан э. ⁴ Гава бажарар'а дэрбаз дыбун, эвт'эмийед кӧ шандийа у бэрпьрсийаред Оршэлиме қьрар кьрбун, дыданэ бавэрмэнда кӧ хвэй кьн. ⁵ Ава щьвин жи бавэрийеда дышьдийан у р'ож бь р'ож һ'эсабе ван зедэ дыбу.

**Мэкэдони хэвнеда
гази Павлос дыкьн**

⁶ Нава синоред Фьриггйа у Галатйайеда гэр'ийан, чьмки

Р'ӧһ'е^ф Пироз нэһьшт кӧ қэза Асийаеда хэбэра Хвэде бежьн. ⁷ Гава незики Мисйайе бун, кьрын кӧ һэр'ьнэ Битенйайе, ле Р'ӧһ'е Иса изьн нэда ван ⁸ у бэр Мисйайева дэрбаз бун бэржер чунэ Тройайе. ⁹ Шэв Павлос дитьнокеда бэр ч'э'ве хвэ дит, йэки мэкэдони сэкьни бу һиви жь ви дыкьр у дыгот: «Вэрэ Мэкэдонйайе али мэ бькэ». ¹⁰ Гава ви эв дитьнок дит, мэ* дэстхвэда хвэст кӧ һэр'ьнэ Мэкэдонйайе. Мэ фэ'м кьр, кӧ Хвэде мэ дышинэ вьр, вэки Мьзгинийе бьдьнэ ван.

**Филипйаеда Лидйа
бэрбь Хӧдан вэдыгэр'э**

¹¹ Эм жь Тройайе бь гэмийе дэрк'этын р'аст чунэ Самотрахе, р'ожа дыне Нейаполисе. ¹² Жь вьр жи чунэ Филипйайе, бажарэки нэ'иййа Мэкэдонйайейи э'йан, ӧса жи кӧ бажарэки Р'омайе* йэ. Ви бажарида эм чэнд р'ожа ман. ¹³ Р'ожа

* 16:10 Луцайе ньвиск'аре ве к'ьтебе ви чахи щэм Павлос бу, лэма жи дыбежэ «мэ».

* 16:12 Филипйа Мэкэдонйаеда бу, нэ сэр э'рде Италийае бу, ле диса «бажарэки Р'омайе» дынатэ һ'эсабе (бы йунани хэбэр бь хэбэр дыбежэ, кӧ эв «Колонийа Р'омайе» йэ). Һэде бажарванед Филипйайе вэкэ һэде һэр бажарванэки жь бажаред Италийайейэ майин бу, мэсэлэ,

шәми́е эм жь дэргәһе бажер дәрк'әтһн чунә дәве ч'ем, әв дәр чава эм дьфькьрин, щийе дōа бу. Мә р'уньшти т'әви к'өлфәтед шьвийайи хәбәр дьда, ¹⁴ к'өлфәтәкә хвәдебавәр жь бажаре Тийатирайе, наве ве Лидйа кō к'ьнщед ширк^ф дьфьротһн, гōһдари дькьр. Хōдан дьле ве вәкьр кō гōһ бьдә готһнед Павлос. ¹⁵ Гава әв нәфәред хвәва пе аве һатһнә нхōмандһне, һиви жь мә кьр у гот: «Һәгәр һун мьн бавәрмәнда Хōдан һ'әсаб дькьн, к'әрәм кьнә мала мьн, ль вьр бьминһн». У зор ль мә кьр әм бьрһн.

**Павлос у Силас бажаре
Филиппийаеда тенә гьртһне**

¹⁶ Шарәке эм дьчунә щийе дōакьрһне, шарик р'асти мә һат, кō р'ōһ'е к'оч'әктһие пер'а бу, әве бь ве к'оч'әктһие хвәйед хвәр'а п'ьр' к'ар дани. ¹⁷ Әва пәй Павлос у мә к'әтһбу, дькьрә қир'ин у дьгот: «Әв мәрвьана хōламед Хвәдейе Һәри Жорһн ьн, кō вәр'а бона р'ийа хьлазбуне даннасин дькьн!» ¹⁸ Әв йәка

әве гәләк р'ожа дькьр, һ'әта кō Павлос ащз бу, вәгәр'ийа у ви р'ōһ'ир'а гот: «Бь наве Иса Мәсиһ ә'мьри тә дькьм жь ве дәре!» У пер'а-пер'а әв жь ве дәрк'әт. ¹⁹ Гава хвәйед ве дитһн кō гōмана к'ара ван һатә бьр'ине, Павлос у Силас гьртһн, к'аши мәйдана бажер шәм сәрвөра кьрһн, ²⁰ әв бьрһнә бәр сәрдаред Р'омайе у готһн: «Әв мәрвьана щьһу нә у бажаре мә т'әвиһәв дькьн. ²¹ Ә'дәте өса мә бажарванед^ф Р'омайе һин дькьн, кō нә мәр'а шайиз ә қәбул кьн, нә жи бькьн». ²² Ә'лаләте һ'ьщуми сәр ван кьр, сәрдара жи к'ьнщед сәр ван қәлаштһн у ә'мьр кьрһн кō ван бьдһнә бәр шьва. ²³ Пәй гәләк леданер'а авитһнә кәле у ә'мьри сәрвөре кәле кьрһн, кō р'ьнд мьқатһие ван бькә. ²⁴ Әви кō әв ә'мьр станд, әв авитһнә зьндане у ньгед ван қәйдада шьдандһн.

²⁵ Незики ниве шәве Павлос у Силас дōа дькьрһн у әшқи Хвәде дьстьран, гьртийа жи гōһе хвә данибунә сәр ван. ²⁶ Ньшкева ә'рд қайим һ'әжийа,

хвәсәрихвә диwana хвә дькьрһн, хәрщ нәдьданә Р'оме. Ләма р'езед 16:21-да мәрвьед бажер хвә һ'әсаб дькьн чава бажарванед^ф Р'омайе.

h'эта кӧ h'имед кӧле жи чун-хатън, дӑстхвӑда h'ӑму дӑри вӑбун, қӑйд-зынширед h'ӑмуяа hatънӧ вӑкърне. ²⁷ Гава сӑрwere кӧле h'ышйар бу у дӑред кӧле вӑкъри дитън, шур к'ышанд кӧ хвӑ бькӧжӑ, чьмки ви т'ьре гьрти р'ӑвинӑ*. ²⁸ Ле Павлос бь дӑнге бьльнд кьрӑе гази у гот: «Т'ӧ зийане нӑдӑ э'мьре хвӑ, ӑм h'ӑму жи вьра нӑ!» ²⁹ Ӑви ч'ьра хвӑст, р'ӑви һьндӑр', лӑрзи хвӑ авитӑ бӑр Павлос у Силас. ³⁰ Ӑв дӑрхьстън у гот: «Ӑз хӧлам! Ӑз чь гӑрӑке бькьм кӧ хьлаз бьм?» ³¹ Вана жи гот: «Бавӑрийа хвӑ Хӧдан Иса бинӑ, те нӑфӑред хвӑва хьлаз би». ³² Ђнге хӑбӑра Хӧдан ви у ван h'ӑмуяар'а готън, йед кӧ мала вида бун. ³³ Ђма we шӑве сӑрwere кӧле ӑв бьрън, бьринед ван шуштън у пер'а-пер'а ӑв нӑфӑред хвӑва пе аве hatънӧ ньхӧмандьне. ³⁴ Ӑв анинӑ мала хвӑ, сьфрӑ ль бӑр ван дани у т'ӑмаийа нӑфӑред хвӑва ша бун, кӧ бавӑрийа хвӑ Хвӑде анин.

³⁵ Гава сьбӑх сафи бу, сӑрдара запьдед хвӑ шандън у готън: «Ван мӑрьва бӑр'дӑ». ³⁶ Сӑрwere кӧле ӑв йӑк Павлоср'а гот: «Сӑрдар мӑри шандънӧ вӑки һун бенӧ бӑр'дане. Ђһа р'а-бьн бь хер у сьламӑт хӑр'ьн». ³⁷ Ле Павлос ванр'а гот: «Ӑм, бажарванед^ф Р'омайе, бе ди-ван бь щьм'ти данӧ бӑр шьва авитънӧ кӧле! У һьна дьхвазьн бь дьзива мӑ дӑрхьн? На, ӑв йӑк набӧ, бьра хвӑха бен мӑ дӑрхьн». ³⁸ Запьда ӑв хӑбӑрана гиһандънӧ сӑрдара. Гава кӧ бьһистън ӑв бажарванед Р'омайе нӧ, тьрсийан ³⁹ hatън хвӑ авитънӧ ван, паше ӑв дӑрхьстън у һиви кьрън кӧ жь бажаре ван хӑр'ьн. ⁴⁰ Ӑв жи жь кӧле дӑрк'ӑтън чунӧ мала Лидйае, ль вьр хушк-бьра дитън, дьл данӧ ван у паше р'ек'ӑтън чун.

**Қалмӑ-қалма
бажаре Т'есалоникедә**

17 ¹ Ӑвана Ӑмфиполис у Аполонийаева дӑрбаз

* 16:27 Ви чахи гава гьртик жь кӧле бьр'ӑвийа, һьнге чь щӑза кӧ дьгь-һиштӑ гьрти, гӑрӑке сӑрwere кӧле дӑвса ви бьк'ышанда. Ава готи, һӑгӑр йӑки һежайи мьрне бьр'ӑвийа, һьнге гӑрӑке сӑрwere кӧле дӑвса ви бьһата кӧштъне.

бун хатънэ Т'есалонике, ви шийе кō к'ъништа щъхуйа хәбу. ²Павлос жи мина ә'дәте хвә чу нава ван у се р'ожед шәми-йе ванар'а дьк'әтә хәбәрдане, жь нъвисара ³шьровәдькър у ванр'а избат дькър, кō гәрәке Мәсиһ шәфа бьк'ъшанда у жь мьрьне р'абуйа у дьгот: «Әв Исайте кō әз вәр'а даннасин дькьм, әв Мәсиһ ә». ⁴Һнәкед жь ван бавәр кърн хвә ль Павлос у Силас гьртън, өса жи ә'лаләтәкә хвәдебавә-ред йунан^Ф у гәләк к'өлфәтед хвәйиқәдьр.

⁵Ле жь щъхуйа һнәка жь һ'әвсудийе чәнд мәрвьед беке-рә нәр'аст щъвандън, кърнә қалмә-қалм, бажар т'әвиһәв кърн у һ'ъщуми сәр мала Йасон кърн, дьхвәстън Павлос у Силас банина бәр щьмә'ге. ⁶Гава әв нәдитън, Йасон т'әви чәнд бьрава к'аши щәм сәр-веред бажер кърн, дькърнә қир'ин дьготън: «Әвед дьнйа т'әвиһәв кърнә гьһиштънә вьра жи ⁷ у Йасон әв қәбул кърнә мала хвә! Әвана һ'әму жи мьқабьли ә'мьред Қәйсәр дьчън у дьбежън: <П'адшаки дьн һәйә, наве ви Иса йә>». ⁸Бь

ван готъна ә'лаләт у сәрверед бажер т'әвиһәв кърн. ⁹Һнге жь Йасон у йед майин к'әфил^Ф стандън, әв бәр'дан.

Павлос у Силас бажаре Бәройайеда

¹⁰Һәма чава тә'ри к'әтә ә'рде, бьра Павлос у Силас шандьнә Бәройайе. Әв кō гьһиштънә вьр, чунә к'ъништа щъхуйа. ¹¹Әв щъху жь йед Т'есалонике сәрвахттьр бун, хәбәра Хвәде бьдъл у шан қәбул кърн у һәр р'ож нъвисарада к'ур дьбун, к'а әв тышт өса нә. ¹²Жь вана гәләка бавәр кър, өса жи гәләк к'өлфәтед йунанә хвәйиқәдьр у мер жи нә кем бун. ¹³Гава щъхуйед Т'есалонике бьһис-тън кō Павлос хәбәра Хвәде Бәройайеда жи даннасин дькә, хатън вьр жи һелан данә ә'ла-ләте у әв т'әвиһәв кърн. ¹⁴Ви чахи бьра Павлос дәстхвәда шандьнә бәр бә'ре, ле Силас у Тимот'ейо Бәройайеда ман. ¹⁵Әвед кō Павлос вәр'едькър-ьн, әв һ'әта Ат'инайе бьрн, паше жь Павлос т'әми стан-дън кō Силас у Тимот'ейо зу һәр'ьн бьгьһижънә ви, хвәха жи пашда вәгәр'ийан.

Павлос ль бажаре Ат'инайе

16 Гава Ат'инайеда Павлос нивийа ван бу, дьле ви нә р'ь-
 һ'эт бу, чьмки дит бажар нава
 п'утп'арьстийеда бу. 17 Аwa әви
 к'ъништеда шьһу у йунанед^ф
 хwәдебawәрр'а у ль мәйдане
 бажерда жи һәр р'ож р'асти
 к'е дьһат ванр'а дьк'әтә хә-
 бәрдане. 18 Чәнд философед
 епикури^ф у стойхи^ф бир'а к'ә-
 тьнә һ'өщәте у һьнәка дьгот:
 «Әви дөвбәлайи бет'әwшә чь
 дьхwазә бежә?» Ынәка жи
 дьгот: «Өса те к'ьфше, кә әва
 дәрһәқа хwәдейед хәрибда
 даннасин дькә». Аһа дьготьн,
 чьмки әви бона Иса у р'абуна
 мьрийа даннасин дькьр. 19 Wi
 чахи әw һьлдан бьрьнә бәр
 шьвина Арйопагойе^ф у готьн:
 «Әм дькарьн бона we һин-
 кьрна нуйә кә тә даннасин
 дьки бьзаньбьн?» 20 Тә тыштед
 хәриб мә дьди бьһистьне, лә-
 ма жи әм дьхwазьн мә'на ван
 бьзаньбьн». 21 Һ'әму ат'ини у
 хәрибед кә wьр дьман, тыштә-
 ки майинва мьжул нәдьбун,
 пештьри тыштед ну готьне йан
 бьһистьне.

22 Ынге Павлос бәр шь-
 вина Арйопагойеда сәкьни у
 гот: «Гәли ат'инийа! Әз дина
 хwә дьдьме, кә һун жь һ'әму
 алийава гәләки һ'әбандьнева
 мьжул ьн. 23 Чьмки гава әз
 гәр'ийам, мьн дина хwә да
 һ'әбандьнед wә, мьн горигә-
 һәк^ф дит кә сәр we ньвисар
 бу <XWӘДЕЙЕ НӘНАСР'А>.
 Аwa Әwe кә һун нас накьн
 дьһ'әбиньн, әз бона Wi wәр'а
 даннасин дькьм. 24 Хwәдейе кә
 әв дьһийа у һ'әмуийед нава weда
 ә'фьрандийә, Әw Хөдане ә'рд
 у ә'змен ә у парьстгәһед бь
 дәста чекьрида наминә*, 25 нә
 жи ч'ә'ве Wi дәсте мәрьва йә
 кә хьзмәтк'арийа Wi бькьн,
 чава Йәки һ'әwще тыштәки,
 лә Әw хwәха ә'мьр, бине у һәр
 тышти дьдә һ'әмуийа. 26 Һ'әму
 мьләтед дьһийае жь хунәки
 хөльқанд, кә сәр р'уйе т'әма-
 мийа дьһийае бьжин. Әви
 зәман у синоред щи-мьск'әна
 ванр'а к'ьфш кьрьн. 27 Әви әв
 йәкана кьрьн, wәки мәрьв ль
 Wi бьгәр'ьн, бәлки бьп'алиньн
 бьбиньн. Лә Әw Хwәде жь мә
 һәр кәси нә дур ә жи, 28 чьмки
 <әм бь Wi дьжин, дьмәшьн у

* 17:24 П'адшати III, 8:27.

һәнә»*. Чава чәнд шайиред
 вә жи готьнә: «Әм р'аст зар'ед
 Ви нә»**.

²⁹ Ава кө әм жь Хвәде бунә,
 гәрәке әм Хвәде аһа нәшьби-
 ньн мина зер', зив, йан кәвьре
 кө бы һ'ыш у хостатийа мәрва
 һатьнә к'оландьне. ³⁰ Хвәде
 дина Хвә нәдайә һ'әму зә-
 манед кө мәрвайийе Әв нас
 нәкьрийә, ле ньһа һәр дәрә
 т'әми ль һ'әму мәрва дькә,
 кө жь гөнәкьрьне вәгәр'ын^ф.

³¹ Чьмки Әви р'ожәк к'ьфш
 кьрийә, к'ижанеда ве диwana
 дьне р'аст бы дәсте Мәрвәки
 бькә, Йе кө Әви к'ьфш кьрийә.
 Хвәде әв йәкана һ'әмуяр'а да-
 нә избаткьрьне, гава Әв мәрв
 жь мьрьне р'акьр».

³² Гава бона р'абунә мьрийа
 бьһистьн, һьнәк пе к'әнийан,
 ле һьнәка жи гот: «Бона ве
 йәке әме шарәкә дьн жь тә
 бьбьһен». ³³ У Павлос жь нав
 шьвина ван дәрк'әт чу. ³⁴ Ле

һьнәка хвә ль ви гьрт, бавәр
 кьрьн. Нава ванда бун Дийо-
 нисйойе әндәме Арийопагойе у
 к'өлфәтәкә наве ве Дамәрис,
 т'әви һьнәкед майин.

Павлос бажаре Корьнт'еда

18 ¹ Жь вьр шунда Павлос
 жь Ат'ине р'ек'әт һатә
 Корьнт'е. ² Ль вьр йәки шьһу
 наве ви Акила дит, буйина
 хвәда жь Понтосе. Әва т'әви
 к'өлфәта хвә Прьскилае ну жь
 Италийае һатьбу, чьмки Қәй-
 сәр Клавдийо ә'мьр кьрьбу, кө
 һ'әму шьһу жь Р'оме дәрк'әвьн.
 Павлос чу шәм ван, ³ шәм ван
 ма у т'әви ван хәбьти, чьмки
 п'еше ван йәк бу, кон чедькь-
 рын. ⁴ Әв һ'әму р'ожед шәмийа
 к'ьништада шьһу у йунанар'а^ф
 дьк'әтә хәбәрдане, әв дьданә
 бавәркьрьне.

⁵ Гава Силас у Тимот'ейо жь
 Мәкәдонийае һатьн, Павлос бь
 хирәт т'әмамийа вәхте хвә да

* ^{17:28} Әва готьна жь занәки бы наве Әпименидәс бу. Әв йәки шайир
 бу у жь бажаре Кьнососе гьрава Кьретийе бу. Әв қаси 600 сали бәри
 Иса Мәсиһ бьбу.

** ^{17:28} Әва готьна жь нвьсарәкә Аратус шайир ә, кө бона хвәдеки
 хвә нвьсийә, к'ижани йунана дьһ'әбанд. Аратус шайир жь қәза
 Киликийәе бу, қаси 300 сали бәри Иса Мәсиһ бьбу. Павлос хвәха
 жи жь қәза Киликийәе бу.

хинкърьна Хэбэре* у шьһуйар'а шэ'дэти дыда кө Мэсих, Иса йэ.

⁶ Гава әв мыҕабыли ви р'абун у әв беһөрмәт кърьн, әви к'ьн-ше хвә давшанд у готә ван:

«Хуна вә сәре вә бә, әз бесуш ьм. Жь вьр шунда әзе һәр'ьмә щәм нәшьһуйа». ⁷ Әв һынге жь вьр чу к'әтә мала йәки наве ви Тито Йусто. Әв мәрвәки нәшьһу бу, ле хвәдебавәр бу, мала ви к'еләка к'ьниште бу.

⁸ Къриспойе сәрвәре к'ьниште жи нәфәрәд хвәва бавәрийа хвә Хөдан ани у жь корьнт'ийа гәләка кө бьһистьн, бавәр кърьн у пе аве һатьнә ньхөмандьне.

⁹ Шәвәке Хөдан дитьнокеда һатә бәр ч'ә'ве Павлос у готе: «Нәтьрсә, хәбәр дә у хвә кәр' нәкә. ¹⁰ Чьмки Әз т'әви тә мә у кәсәке бәр тә р'анәбә зийане нәдә тә, чьмки гәләк щьмә'та Мын ви бажарида һәйә». ¹¹ Әв ль ве дәре саләке у шәш мәһа ма, әв һини хәбәра Хвәде дькърьн.

¹² Һена вәлийе Галийойе Ахайайеда щьһу бунә йәк,

һ'ьшуми сәр Павлос кърьн у бьрьнә бәр диване ¹³ готьн:

«Әва щьмә'те һин дькә, кө нә ль гора қануне Хвәде бьһ'әбиньн».

¹⁴ Гава Павлос ве дәстпекьра хәбәр да, Галийо щьһуйар'а гот:

«Һәгәр гьли бона нәһәқийе у хьрабийе буйа, щьһуно, дьбу кө мын гөһдарийа вә бькьра,

¹⁵ ле һәгәр пьрс сәр хәбәра, нава у қануна вә йә, һун хвәха бьньһер'ьн. Әз нахвазьм бь-бьмә һ'акьме ван тьшта». ¹⁶ У әв жь диванхане дәрхьстьн.

¹⁷ Һынге һ'әмуя Состенисе сәрвәре к'ьниште гьртьн, ль бәр диванхане к'өтан, ле қәт хәма Галийо жи нибу.

Павлос вәдьгәр'ә Әнтакйәйе

¹⁸ Павлос гәләк р'ожа диса ль вьр ма, паше хатьре хвә жь бавәрмәнда хвәст, бь гәмийе чу алийе Сурйәйе. Прьскила у Акила жи т'әви ви бун. Әви Кәнхерйәйеда п'ор'е хвә көр' кьрьбу, чьмки ад-қьраркьри* бу. ¹⁹ Әв гьһиштьнә Әфәсе,

* 18:5 Нав һьнәк дәстньвисарада дәвса «Хәбәр» «Р'өһ'ва» һәйә, кө һьн аһа фә'м дькьн: «Бь алава Р'өһ'ва гьредайи».

* 18:18 Ве ад-қьрарер'а «нәзир^ф» дьбежьн. Дәрһәқа қәйдә-қанунед нә-зирда Жьмар 6:1-21-да бьхуньн.

Прьскила у Акила ль вьр ньшт-
тын, хвэха к'этэ к'ьниште щь-
хуйар'а к'этэ хэбэрдане. ²⁰Вана
ниви жь ви кьр, кő һнэки
дыреж ль вьр бьминэ, эв қайл
нэбу. ²¹Ле гава хатьре хвэ жь ван
хвэст, гот: «Эзе диса сэр вэда
бем, һэгэр Хвэде һ'ыз бькэ»*.
Бь гэмийе жь Эфэсе чу. ²²Гава
гьништэ Қэйсарийе, һэвраз чу
Оршэлиме сылав да щьвине,
паше бэржер чу Энтакйайе.
²³Гава һнэк вэхт ль вьр ма,
р'абу бэрева к'этэ вэлате Га-
латйа у Фьригйа, һ'эму шагьрт
бауэрийеда дышьдандьн.

**Аполо бажаре Эфэседа
Мьзгинийе дьдэ**

²⁴ Щьхуки наве ви Аполо,
буйина хвэда жь Скэндэрийае,
натэ Эфэсе. Эва готьнбежэки

сэрхвэ у ньвисаред^ф пирозда
занэки зор бу. ²⁵Эв Р'ийа Хө-
данда һинбуйи бу, агьре хирэте
сери к'этьбу* бона Иса р'аст
хэбэр дьда у һин дькьр, ле т'эне
ньхөмандьна Йуһ'энна заньбу.
²⁶Эви дэстпекьр к'ьништеда
мерк'ими хэбэр да. Ле гава
Прьскилайе у Акила хэбэр-
дана ви бьһистьн, эв бьрьнэ
шэм хвэ, һе р'аст Р'ийа Хвэде
вир'а шьровэкьрьн. ²⁷Аполо кő
хвэст һэр'э Ахайайе, бьра дьл
данэ бэр у шагьртар'а жи нэ'мэк
ньвисин кő ви қэбул кьн. Гава
гьништэ вьр, эв гэлэки кери
ван һат, йед кő бь к'эрэма Хвэде
бьбунэ бауэрмэнд. ²⁸Чьмки бь
щьмэ'ти хэбэрданеда йа ви ль
сэр йа щьхуйа дьк'эт, бь ньви-
саред пироз дьда избаткьрьне,
кő Мэсир, Иса йэ.

Р'евитийа Павлосэ сьсийа (18:23; 19:1–21:16)

Павлос Эфэседа

19 ¹Гава Аполо һе Корьн-
т'еда бу, Павлос щийе

жорьнр'а дэрбаз бу бэржери
Эфэсе бу у ль вьр чэнд шагьрт
дитьн ²у жь ван пьрси: «Гава
вэ бауэр кьр, вэ Р'өһ'е Пироз

* ^{18:21} Нав һнэк дэстньвисарада аһа йэ: «Эз гэрэке э'сэ эве щэжь-
на кő те Оршэлимеда дэрбаз кьм. Ле эзе диса сэр вэда бем, һэгэр
Хвэде һ'ыз бькэ».

* ^{18:25} Аһа жи те фө'мкьрьне: «Бь алава Р'өһ'е Хвэде».

станд?» Вана гот: «Мэ қэт нэ-
бһистийэ жи кө Р'öh'е Пироз
һэй». ³Эви ванр'а гот: «Ле хун
бь чь хатһнэ ньхөмандьне?»
Вана гот: «Бь ньхөмандьна
Йуһ'әнна». ⁴Павлос гот: «Йу-
һ'әнна бона гөнэвэгэр'андьне
ньхөманд у шьмэ'тер'а гот: «Йе
кө пэй мьнр'а те бавэрийа хвэ
Ви бинь», ава готи Иса»*.
⁵Гава эв йэк бһистьн, бь наве
Хөдан Иса хатһнэ ньхөмандь-
не. ⁶У гава Павлос дэстед хвэ
данинэ сэр ван, Р'öh'е Пироз
һатэ сэр ван, бь зьмана хэбэр
дан у п'ехэмбэрти кьрһн. ⁷Эва-
на вэкэ донздәһ мэрийа бун.

⁸Павлос к'этэ к'ьниште, се
мәһа мерк'ими хэбэр дыда, бо-
на П'адшатийа Хвәде ванр'а
дык'этэ хэбәрдане у эв дыданэ
бавэркьрһне. ⁹Ле гава һьнэкэ
сэрһ'ышк мьқабыл дәрк'этын у
ль бәр шьмэ'те Р'ийа Хөдан бе-
һөрмәт дыкьрһн, Павлос жь ван
қәтийа, шагьрт башқә кьрһн
у һәр р'ож дәрсхана Тиранода
ванр'а дык'этэ хэбәрдане. ¹⁰Эве
йәке дө сала к'ышанд, һ'эта
кө һ'эму шьһу у йунанед^ф кө
қәза Асийаеда дьман, Хэбәра
Хөдан бһистьн.

Һәр һ'эфт көр'ед Скева

¹¹Хвәде бь дәсте Павлос
гәләк к'эрәмәтед зор дыкьрһн,
¹²һ'эта кө эв дәстмалу шалькед
кө Павлос ле дык'этын нәхвә-
шар'а дыбьрһн, эв қәнщ дыбун
у р'öh'ед хьраб дәрдык'этын.
¹³Чәнд шьһуйед гәр'ок һәбун
кө хвә дабунэ шьндәрхьстьне,
ван дыкьр кө сәр йед кө р'öh'ед
хьраб нава ванда һәбун, пе
наве Хөдан Иса бәри ван дын
удьготьн: «Әм пе ви Исайе кө
Павлос даннасин дыкә бәри вә
дыдһн». ¹⁴Эва йәка һәр һ'эфт
көр'ед Скевайе сәрәкк'аһинә-
ки шьһуйа дыкьрһн. ¹⁵Щарәке
р'öh'е хьраб ль ван вәгәр'анд у
гот: «Эз Иса нас дыкьм, бона
Павлос жи заньм, ле хун к'и
нә?» ¹⁶Һьнге эв мәрьве кө р'öh'е
хьраб теда бу, банзда сәр ван,
қәвата ви ван һ'эмуйада чу
эв өса к'өтан, вәки эв жь ве
мале тә'зи у бьриндар р'эвин.
¹⁷Бона ве йәке һ'эму шьһу у
йунанед кө Әфәседа дьман пе
һ'әсийан. Тьрс к'этэ сәр ван
һ'эмуйа у наве Хөдан Иса бь-
льнд дыбу. ¹⁸Гәләк бавәрмәнд
жи дыһатһн гөнед хвә дыданэ

* 19:4 Луқа 3:1-18.

р'уйе хвэ у кьред хвэ дьготын. ¹⁹ Йед сербазийева жи кӧ мьжул дьбун, гэлэка к'ьтебед хвэ т'оп дькьрынэ шики у ль бэр х'эмуйа дьшэшьтандьн. Римэте ван х'эсаб кьрын, пенши х'эзар зив^ф дэрк'эт. ²⁰ Бь ви авайи Хэбэра Хӧдан бь зорайи не пешда дьчу у қәват дьбу.

Шэр'-дэ'wa Эфэседа

²¹ Гава эв тышт бун, Павлос қьрар кьр* кӧ Мэкэдонийае у Ахайайева дэрбаз бэ хэр'э Оршэлиме у гот: «Пэй чуйина вьрар'а гэрэке эз хэр'ьм Р'оме жи бьбиньм». ²² Эви дӧ к'омэкдаред хвэ Тимот'ейо у Ерасто шандьнэ Мэкэдонийае у эв хьнэки жи ль қэза Асйае ма.

²³ Ван чахада бона Р'ийа Хӧдан гэлэки шэр'-дэ'w пешда хат. ²⁴ Йэки зивкэр хэбу наве ви Димитрийо. Эви п'арьстгәһед хвәдейа наве ве Артәмис^ф шур'е йа ә'дәтида бь зив бьч'ук чедькьрын у гэләк к'ар хостар'а дани. ²⁵ Эви гази ван х'эму хоста, ӧса жи йед мина хвәийе ви п'ешәйи^ф кьрын у гот: «Гәли хәвала! Хун заньн кӧ к'ара мә ви шьхӧлида йә.

²⁶ Хун жи дьбьһен у дьбиньн кӧ эви Павлоси нә кӧ т'әне Эфэседа, ле бауәрийа вә һәбә т'әмамияа қэза Асйайеда жи сәре гәләк шьмә'та т'ьжи кьрийә жь р'е дәрхьстийә у дьбежә: «Әw хвәдейед кӧ бь дәста чекьри нә, әw нә хвәде нә». ²⁷ Зийана ве нә т'әне әw ә кӧ п'еше мә те бәһӧрмәткьрыне, ле п'арьстгәһа Артәмис хвәдейа мәзын ве бэр тыштәки нәйе х'эсабе у ве қәдыре мәзынайийа ве бьк'әвә, йа кӧ х'эму қэза Асйа у дьнйа дьһ'әбинә».

²⁸ Гава эв йәк бьһистьн, бь к'ин-бох т'ьжи бун, дькьрынә қир'ин у дьготын: «Артәмиса эфәсийа мәзын ә!» ²⁹ Т'әмамияа бажер қьлқьли, р'аһьштә Гайос у Әристархойе мэкәдони, кӧ һәвал-р'ейед Павлос бун, һәвр'а р'әвинә дитьндаре^ф. ³⁰ Павлос жи хвәст кӧ бьк'әвә нава ве ә'лаләте, ле шагьрта нәһьшт. ³¹ Жь хьнәк сәрверед қэза Асйае жи кӧ достед ви бун, мәри шандьнә шәм ви у һиви же кьрын, кӧ нәчә дитьндаре. ³² Хәма ви вәхтида хьнәка шур'әки, хьнәка жи шур'әки дьн дькьрынә қир'ин, чьмки

* ^{19:21} Аһа жи те фә'мкьрыне: «Павлос бь р'әбәрийа Р'ӧһ' қьрар кьр».

к'омбуна ван т'эвиһэвбуи бу, гэлэка жи нъзаньбу эв бона чь жи шьвийанэ. ³³ Ёнэка жь э'лалэте Скэндэр пешда бьрын, чьмки шьһуйа эв пешда дэ'ф дан. Скэндэр дәсте хвэ бьльнд кьр, хвэст шаба хвэ бьдэ. ³⁴ Ле гава пе һ'эсийан кӧ эв шьһуйэ, һ'эмуйа бь дэнгэки вэ-кэ дӧ сьһ'эта кьрынэ қир'ин: «Артэмиса эфэсийа мэзын э!»

³⁵ Паше к'атьбе^{ф*} бажер э'лалэт сәқьр'анд у гот: «Гэли эфэсийа! К'и нъзанэ кӧ бажаре Эфэсе хвэйитийе^{**} п'арьстгәһа Артэмиса мэзын дькэ, йа кӧ кэвьре вейи пироз жь э'змен һатийэ хваре? ³⁶ Чава ве йәкеда кӧ тыштәки хельф т'ӧнэ, ләма жи гәрәке һун хвэр'һ'эт хвэй кьн у тыштәки бь бәрзәқийе нәкьн. ³⁷ Вэ эв мәрвьана ани-нэ вьра, эвана нэ т'аланкьред п'арьстгәһе нэ у нэ жи хвәде-йа мэ беһӧрмәт кьрынэ. ³⁸ Ава һәгәр шькийате^ф Димитрийо у һостайед т'эви ви сәр йәки һэйэ, бьра һәр'һнэ диванхане, һ'акьм һәнэ. Ль вьр эв

дькарын шькийате хвэ һәвдӧ бькьн. ³⁹ Ле һәгәр хвэстына вэ бона тыштәки дьн э, бьра шьватәкэ э'дәтида бе леньһе-р'андьне. ⁴⁰ Чьмки зийана мэ жи ве йәкеда һэйэ у бона шәр'е иройин әме бенэ нәһәқкьрне^ф у мә'ник т'ӧнэ, кӧ әм пе бька-рьбьн бона ве к'омбуне шаба хвэ бьдьн». ⁴¹ Гава эв йәк гот, шьват бәла кьр.

**Павлос дьчэ бәрбь
Мәкәдонийае у Йунаньстане^ф**

20 ¹ Гава қалмә-қалм сә-қьр'и, Павлос гази ша-гьрта кьр, дьл да ван у хатьре хвэ жь ван хвэст, р'абу чу Мәкәдонийае. ² Ль ван али-йа гәр'ийа, бь гәләк готьна дьл данэ ван. Паше чу Йу-наньстане^ф, ³ вәкә се мәһа ль вьр дәрбаз кьр. Гава к'аре хвэ дькьр кӧ бьчуйа Сурйае, шьһуйа бона ви шевьрәкә мь-хәнәтийе кьр, эв жи фькьри Мәкәдонийае вагәр'э. ⁴ Т'эви ви жь Бәройае Сопатроје кӧр'е Пиро, жь Т'есалонике

* ^{19:35} К'атьбе бажер жь нава к'ома гьрәгьред бажерда йәки э'йан бу. Хәбатәкә ви жи эв бу, вәки қьраред шьвина бажарвана бьнвьисә у э'лам бькә.

** ^{19:35} Бь готьнәкә дьн: «Мьщевьр у бажаре ве п'уте нә».

Эристархо у Секундо, Гайосе жь Дербе у Тимот'ейо, жь қэза Асйайе Тьхико у Трофимо чун. ⁵Эвана пешийа мә чунэ Тройайе, ль вьр хивийа мә бун. ⁶Эм жи пэй р'ожед Шэжына Нане Шкэвар'а бь гэмийе жь Филипйайе чун, пенш р'ожада гьшишт'нэ Тройайе, шэм ван. Эм вьр х'эфт р'ожа ман.

Сахбуна Эйтухо Тройайеда

⁷Р'ожа х'эфтийейә пешьн әм бона нанкәркьрне шьвийайи бун, Павлос кә we р'ожа дьн бьчуйа, ванар'а хәбәр дьда у х'әта ниве шәве хәбәрдана хвә дьреж кьр. ⁸Әв ода әм теда шьвийайи бун, гәләк ч'ьра теда һәбун. ⁹Хортәк жи наве ви Эйтухо, сәр п'әншәре р'уньшти дьһеньжи у к'әтә хәва к'ур. У гава Павлос хәбәрдана хвә дьреж дькьр, әв хәва к'урда жь қате сьсийа жорда к'әт у мьрити әв һьлдан. ¹⁰Павлос пәйайи жере бу, хвә авитә сәр ви, да һ'әмеза хвә у гот: «Хвә онда нәкьн, чьмки р'әһ'е ви вида йә». ¹¹Паше һьлк'ьшийа һат, нан кәркьр хвар у х'әта сьбәһе дьреж хәбәр да у р'абу чу.

¹²Хорт жи сах-сьламәт анинә мал, бел'әсаб дьл һатә бәр ван.

Жь Тройайе бәрбь Миләтосе

¹³Эм чун к'әт'нә гэмийе р'ек'әт'н у бәрбь Асосе чун, кә жь we дәре мә гәрәке Павлос һьлда, чьмки әви мәр'а готьбу: «Әзе пәйа бем». ¹⁴Гава ль Асосе р'асти мә һат, мә әв һьлда чунә Мьтулане. ¹⁵Жь вьр жи әм чун, р'ожа дьне гьшишт'нә пешбәри Хийайе, р'ожтьра дьн гьшишт'нә Самосе*, сьбәһтьра дьн жи гьшишт'нә Миләтосе. ¹⁶Павлос нета хвә данибу бь гэмийе бәр Әфәсер'а дәрбаз буйа, кә нәбә вәхте хвә қэза Асйайеда онда кә, чьмки дьләзанд кә һәгәр жер'а ль һәв бе, Р'ожа Пенцийә һ'әсаб әв ль Оршәлиме бә.

Павлос хатьре хвә жь бәрпьрсийаред шьвина Әфәсе дьхвәзә

¹⁷Жь Миләтосе мәри шандә Әфәсе у гази бәрпьрсийаред шьвине^ф кьр'н. ¹⁸Гава әв һат'нә шәм ви, ванр'а гот: «Һун хвәха заньн we р'ожа пешьнда гава мьн ньге хвә авитә қэза

* 20:15 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Шәв манә Тригилйайе».

Асайе, һ'эта ньһа вәр'а ча-
 wa бумә. ¹⁹ Мьн Хөданр'а т'ам
 шкәсти бь гәләк һесьра, нава
 ван шер'ьбандьнада қөльх кь-
 рийә, к'ижан кә жь шевьред
 шьһуйа дьһатьнә сәре мьн,
²⁰ Һун заньн кә мьн т'ө шар
 хвә жь тыштед керһатийә бона
 вә нәдайә паш, ле һ'әму вәр'а
 готьнә у ашкәрә мал бь мал һун
 һин кьрьнә. ²¹ Мьн бь мәрифәти
 һьн һиви жь шьһуйа, һьн жи
 жь нәщьһуйа кьр, кә вәгәр'ьнә^ф
 бәрбь Хвәде у бауәрийа хвә
 Хөдане мә Иса биньн. ²² У ва
 эз бьн дәсте Р'өһ'е Пирозда дь-
 чьмә Оршәлиме, вьр we чь бе
 сәре мьн, эз ньзаньм. ²³ Т'әне
 Р'өһ'е Пироз һ'әму бажарида
 т'әмийе дьдә мьн у дьбежә кә:
 «Қәйд у тәнгаси^ф пешийа тә
 нә». ²⁴ Ле эз ә'мыре хвә лайиқи
 т'ө тышти накьм, т'әне дькьм*
 бьгьһижьмә мәрәме хвә у we
 қөльха кә мьн жь Хөдан Иса
 стандийә биньмә сери, ава го-
 ти Мьзгинийа к'әрәма Хвәде
 бь мәрифәти даннасин кьм.

²⁵ Ньһа эз заньм иди һун
 һ'әмуийед кә эз нав вәда гә-
 р'ийамә у П'адшатийа Хвәде

даннасин кьрийә р'уйе мьн на-
 биньн. ²⁶ Бона ве йәке эз р'ожа
 иройин ль бәр вә шә'дәтийе
 дьдьм, кә шабдаре хуна вә т'ө
 кәси ниньм, ²⁷ чьмки мьн хвә
 нәда паш, т'әмамия қьрара
 Хвәде вәр'а гот. ²⁸ Ньһа мьқати
 хвә у т'әмамия ви кәре пез
 бьн, кә Р'өһ'е Пироз һун сәр
 бәрпьрсийар* к'ьфш кьрьнә.
 Шьвантийе шьвина Хвәде
 бькьн, йа кә Ви бь хуна Хвә
 қазьнщ кьр. ²⁹ Эз заньм пәй
 чуйина мьнр'а гөред дәвхун
 we бьк'әвьнә нава вә у һ'әйфа
 ван we кери нәйе. ³⁰ Жь нава
 вәда жи мәрьве дәрән у тыштед
 хельф we хәбәр дьн, кә шагьр-
 та пәй хвә бьбьн. ³¹ Бона ве
 йәке һ'ьшйар бьминьн у бир
 нәкьн, кә мьн һун һәр кәс, се
 сала шәв у р'ож бе р'ьһ'әти бь
 һесьра ширәт кьрьнә.

³² Ньһа эз вә дьсперьмә^ф
 Хвәде у Хәбәра к'әрәма Ви,
 кә дькарә вә р'өһ'анийеда ава
 кә у п'ара вә т'әви т'әмамия
 шьмә'та Хвә кә. ³³ Мьн һавь-
 жийа хвә зер', зив у к'ьнше
 т'ө кәси нәанийә. ³⁴ Һун хвәха
 заньн эз у йед т'әви мьн әм

* 20:24 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «бь әшқ у ша».

* 20:28 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Сәрвер».

h'əwщe чь жи бунə, əв дəстед мьн хəбьтинə. ³⁵ Мьн пе h'əму шьхөлед хwə нишани wə кьрийə, кə чаwа гəрəке бьхəбьтьн к'омəке бьдьнə к'əтийа у хəбəрa Хəдан Иса бир биньн кə гот: «Хwəзи ль дайийа, нə кə ль стандийа».

³⁶ Гава əв йəк гот, т'əви h'əмуйа чок да дəа кьр. ³⁷ H'əму жи гəлəки гьрийан, хwə авитьнə стуйе Пaвлос у р'амусан. ³⁸ Дьлед ван he зедə бона we хəбəрa ви дьшəwьти кə гот: «Һун иди р'уйе мьн набиньн». Паше əв h'əтa гəмийе вəр'екьрьн.

Пaвлос дьчə Оршəлимe

21 ¹ Гава əм жь ван qəти-йан, бьгəмийер'ек'əтьн, р'аст чун гьништьнə Косе, р'ожa дьне Р'одосе у жь wьр Патарайе. ² Мə гəмик дит кə дьчу Финикйайе, əм к'əтьнə we р'ек'əтьн. ³ Гава Qəбрьсе хəйа кьр, мə əв мьле ч'əпева һьшт. Əм бəрбь qəзa Сурйайе чун гьништьнə бажаре Суре, чьмки баре гəмийе wьр гəрəке бьһатa валакьрьне. ⁴ Мə шагьрт дитьн, əм h'əфт р'ожa

ль wьр ман. Wана бь P'əh'ə Пироз дьготə Пaвлос кə нəчə Оршəлимe. ⁵ Ле гава мə əв р'ож дəрбаз кьрьн, əм р'абун чун у h'əмуйа жьна у зар'ава h'əтa бажер дəр əм вəр'екьрьн у дəве бə'ре мə чок да дəа кьр. ⁶ Паше мə хатьре хwə жь һəв хwəст к'əтьнə гəмийе, əwana жи вəгəр'ийанə малед хwə.

⁷ Мə р'ewити бь гəмийе жь Суре думайи кьр, əм гьништьнə Пьтолемайе, мə wьр хушк-бьра сылав кьрьн, əм р'ожəке манə щəм ван. ⁸ Р'ожa дьн əм жь wьр р'ек'əтьн чунə Qəйсəрийе мала Филипойе мьзгиндар^ф, əв йəк жь ван һəр h'əфт к'омəкдаред к'ьфшкьри бу*. Əм ль щəм ви ман. ⁹ Чар qизед вийə бьк'ьр^ф һəбун, кə п'ехəмбəрти дькьрьн. ¹⁰ Гава əм гəлəк р'ожa ль wьр ман, жь Щьһустанe п'ехəмбəрəки наве ви һагабо бəржер бу*. ¹¹ Гава һатə щəм мə, қайиша пьшта Пaвлос һьлда, дəст у п'ийед хwə гьреда у гот: «P'əh'ə Пироз аһа дьбeжə: «Əв мəрьве хwəйе ве қайише щьһуйе Оршəлимеда аһа ви гьредьн у бьдьнə

* ^{21:8} К'аред Шандийа 6:1-6; 8:5.

* ^{21:10} К'аред Шандийа 11:28.

дәсте нәщһуйа». ¹² Гава әв йәк мә бһист, т'әви йед ыр мә лава кыр, кә әв һылнәк'ышә нәчә Оршәлиме. ¹³ Ле Павлос шаб да у гот: «Һун чь дькьн? Чьма һун дьгьрин у дьле мьн дьшкеньн? Әз Оршәлимеда бона наве Хөдан Иса нә кә т'әне бона гьредане, ле бона кәштыне жи һазьр ым». ¹⁴ Гава мә һыкарьбу әв банийа сәр йа хвә, мә дәнге хвә бьр'и у гот: «Бьра ә'мьре Хөдан бә».

¹⁵ Чәнд р'ожа шунда мә к'аре хвә кыр, әм һылк'ышийан чунә Оршәлиме. ¹⁶ Т'әви мә чәнд шагьртед Қәйсәрийе жи һатьн, әм бьрьнә мала шагьртеки зува, кә наве ви Мьнасо бу, жь Қөбрьсе, вәки әм ль ыр бьминьн,

**Павлос сәрики Ақуб
у бәрпьрсийара дьхә**

¹⁷ Гава әм гьһиштьнә Оршәлиме, бавәрмәнда әм әшқ у ша қәбул кьрын. ¹⁸ Р'ожа дьне Павлос т'әви мә чу щәм Ақуб, һ'әму бәрпьрсийар жи һазьр бун. ¹⁹ Павлос сьлав да ван, йәк-йәк чь кә Хвәде бь қөльхе

ви нава нәщһуйада кьрьбу, ванар'а гьли кьр. ²⁰ Вана кә әв йәк бһист, шькьри данә Хвәде у өса жи Павлоср'а готьн: «Дина хвә бьде, чьқас һ'әзара щьһуйед бавәрмәнд һәнә у һ'әму жи хирәтк'ешед Қануне нә. ²¹ Ава вана бона тә бьһистийә кә тә һ'әму щьһуйед нава нәщһуйада һин дьки, кә дәст жь Қануна Муса бьк'ышиньн у дьбежи кә әв кәр'ед хвә сьнәт нәкьн у пәй ә'дәт жи нәчьн. ²² Ньһа әм чь бькьн? Ве ә'сә бьбьһен кә тә һатийи. ²³ Дә р'абә әм чь тәр'а дьбежьн бькә. Вьр щәм мә чар мәрьв һәнә кә ад-қьрар* кьрьнә. ²⁴ Ван хвәр'а һьлдә, т'әви ван ль гора ә'дәт пақьж бә у хәрще ван һьлдә сәр хвә, кә п'ор'е сәре хвә кәр' кьн. Ньнге һәр кәсе заньбә әв тьштәд кә бона тә бьһистьнә дәрәв ьн у тә хвәха жи пәй Қануна Муса дьчи. ²⁵ Ле бона ван нәщһуйед кә һатьнә сәр бавәрийе, мә ванр'а қьрара хвә һьвисийә шандийә, вәки әв һ'әвза хвә жь ван қөрбанәд п'утп'арьстийе, хуне, гоште мьрар^ф у

* 21:23 Ве ад-қьрарер'а «нәзир^ф» дьбежьн. Дәрһәқа қәйдә-қанунед нәзирда Жьмар 6:13-21-да бьхуньн.

бенамусийе бькьн*». ²⁶ Ёнге Павлос эв мэри р'ожа дьне хьлдан, т'эви ван пацъж бу, к'этэ п'арьстгэне у хьлазийа р'ожед пацъжбуне да э'ламкьрне, кё we к'энге бона ван хэр кэси h'эди* бе дайине.

**Павлос п'арьстгэнеда
те гьртые**

²⁷ Гава хэр h'эфт р'ож сэр хэвда хатьн, жь щьхуйед цэза Асийе Павлос п'арьстгэнеда дитьн, т'эмамия э'лалэте т'эвр'акьрн, дэст авитьне ²⁸ у кьрнэ цир'ин готьн: «Һэвар, израелино! Алик'арийе бькьн! Эва эв мэрв э, йе кё ль хэр дэра h'эмуйа мьрабьли щьмэ'та мэ, Қануна Муса у ви щийи хин дькэ, he сэрда жи йунан кьрнэ п'арьстгэне, эв щийе пироз h'эр'ьманд». ²⁹ Эв йэка готьн, чьмки пешийе бажерда Трофимойе жь Эфэсе т'эви ви дитьбун у ван т'ьре Павлос эв кьрийэ п'арьстгэне.

³⁰ Т'эмамия бажер h'эжийа, э'лалэт бь лэз к'ом бу, Павлос гьртьн жь п'арьстгэне к'аши

дэрва кьрн у дэред we пер'а-пер'а хатьнэ гьртые. ³¹ Гава ван дькьр кё ви бькёжьн, шаб гь-хиштэ сэрh'эзар^ф р'эфа эскэра, wэки т'эмамия Оршэлиме т'эви хэв буйэ. ³² Эви пер'а-пер'а эскэр у сэрсед хьлдан, бь лэз чу сэр ван. Гава вана сэрh'э-зар эскэрава дитьн, дэст жь Павлос к'отане к'ьшандьн. ³³ Ви чахи сэрh'эзар хатэ не-зик, эв гьрт, э'мьр кьр кё бь дё зьншира ви гьредьн. Ёнге пьрси: «Эв к'и йэ у чь кьри-йэ?» ³⁴ Нава э'лалэтеда бона ви хэр йэки шур'эки дькьрэ қар'э-қар'. Эви гава жь дэст қалмэ-қалма щьмэ'те нькарьбу э'сэйи бьзаньбуя, э'мьр кьр ви бьбьнэ эскэрхане. ³⁵ Гава Павлос гьхиштэ п'епэлинга, эскэра эв бьльндкьри бьрн, чьмки э'лалэте зор дьда ви, ³⁶ ль пэй ви дьчун, дькьрнэ цир'ин у дьготьн: «Ви бькёжьн!»

**Павлос шаба хwэ
ль бэр э'лалэте дьдэ**

³⁷ Иди Павлос we бьбьра-на хьндөр'е эскэрхане, эви

* ^{21:25} К'аред Шандийа 15:29.

* ^{21:26} Бона щьхуйед кё хwэ пацъж дькьрн, чава h'элал буйи, ванр'а қөрбан дьхатэ дайине.

сәрһ'эзарр'а гот: «Изьна мьн һэйә т'эви тә хәбәр дьм?» Әви гот: «Тө йунани жи зани? ³⁸ Кө өса йә тө нә әви мьсьри йи, йе кө чәндәк пешда кьрә шәр'-дә'w, чар һ'эзар қачахед меркөж дәрхьстьнә бәр'ийе». ³⁹ Павлос гот: «Әз мәрвьәки щьһу мә, жь Тарсуса Киликйайе, нә бажарванәки бе нав-нишан ьм. Әз һиви жь тә дькьм, изьне бьдә кө әз ве щьмә'тер'а хәбәр дьм». ⁴⁰ Гава әви изьн да, Павлос сәр п'епәлингә сәкьни, дәсте хwә бьльнд кьр, щьмә'те кө дәнге хwә бьр'и, әви бь зьмане ибрани хәбәр да у гот:

22 ¹ «Гәли бав у бьра! Ньһа гөһдарийа мьн бькьн, кө әз шаба хwә бьдьм». ² Гава бьһистьн кө әw ванар'а бь зьмане ибрани к'әтә хәбәрдане, кәр' бун һе дәнге хwә бьр'ин. У ви гот: ³ «Әз мәрвьәки щьһу мә, бажаре Тарсуса Киликйайеда жь дийа хwә бумә, ле ви бажарида бьн дәсте Гамалиелда чава шагьрт мәзьн бумә у һ'әму Қануна кал-бава жи бь фәсал-р'аст һин бумә, һьндава

Хwәдеда жи хwәйихирәт бум, чава кө һун һ'әму иро*. ⁴ Мьн һ'әта көштьне жи йед кө пәй ве Р'е дьчун, дьзерандьн у қьсьме жьн у мера гьредьдан давить-нә кәле*, ⁵ чава сәрәкк'аһин у т'әмамайиә щьвина р'успийа жи шә'де мьн ьн. Мьн сәр бьрайед щьһутийедайә Шаме нә'мә жь ван һьлдабун дьчум wәки йед wьр жи гьредаи биньмә Оршәлиме кө бьдьнә щәзайе.

⁶ Гава әз һе р'е дьчум, незикки Шаме бум, р'о нава р'оже ньшкева жь ә'змен дора мьн р'онайикә қайим шәwқ да. ⁷ Әз к'әтьмә әрде у мьн дәнгәк бьһист кө мьнр'а гот: «Шавул! Шавул! Тө чьма Мьн дьзери-ни?» ⁸ Мьн ле вәгәр'анд: «Тө к'и йи, Хөдан?» Әви мьнр'а гот: «Әз Исайе Ньсрәте мә, Йе кө тө дьзериини». ⁹ Әвед т'эви мьн жи р'онайи дитьн, ле дәнге кө мьнр'а хәбәр дьда нәдьбьһистьн. ¹⁰ Һьнге мьн гот: «Әз чь бькьм, Хөдан?» Хөдан мьнр'а гот: «Р'абә һәр'ә Шаме у ль wьр һәр тыште кө бона тә к'ьфшкьри йә бьки, we тәр'а бе готьне». ¹¹ Мьн кө жь дәст

* ^{22:3} К'аред Шандийа 5:34-39.

* ^{22:4} К'аред Шандийа 8:3; 26:9-11.

шəwqɑ we р'онайе нəдьдит, һынге йед т'эви мьн дəсте мьн гьртън, əз бьрмэ Шаме.

¹² Йэки наве ви һананийа, анэгори Қануне хвəдехоф, нав шьһуйед Шамеда жи əв хвэйийе шə'дэтија қəнщ бу, ¹³ əвɑ һат щəм мьн сəкьни у гот: «Шавул бьра, бьбинə!» Мьн дəстхвəда дит у ль ви ньһер'и. ¹⁴ Əви мьнр'а гот: «Хвəдейе кал-бавед мə тə к'ьфш кьри кə ə'мьре Ви бьзаньби у Йе Р'аст бьбини, хəбəра дəве Ви бьбьһейи, ¹⁵ чьмки те бəр һ'ə-му мəрьва бона ван тьштед тə дитън у бьһистън бьби шə'де Ви. ¹⁶ Иди чьма дэрэнги дехи? Р'абə вэрə ньхəмандьне, гази наве Ви кə жь гəнед хвə вэрə шуштъне».

¹⁷ Гава əз вəгэр'ийамə Оршəлимe у п'арьстгəһеда дəа дькьр, мина сьһ'эте сəр мьнр'а дэрбаз бу, ¹⁸ мьн Əв дит у Ви мьнр'а гот: «Бькə бьлэзинə жь Оршəлимe дəре, чьмки əв шə'дэтија кə те бона Мьн бьди əве қəбул нəкьн». ¹⁹ Мьн гот: «Хəдан, əв қəнщ заньн кə əз бум, əви һ'əму к'ьништада йед бавэрийа хвə Тə данин,

давитьнə кəле у əв дьк'əтан. ²⁰ Гава хуна Стəйфане шə'де Тə дьр'ьжийа, əз хвəха жи вьр һазьр у р'ази бум, мьн нобə-дари к'ьнщед йед əв кəштън дькьр»*. ²¹ Һынге Əви мьнр'а гот: «Һəр'ə, Əзе тə бьшиньмə дур щəм нəщьһуйа»».

Павлос бажарвантийа хвəда р'омайи йə

²² Һ'эта ван хəбəра ə'лалəте гəһдарийа ви кьр, паше бь дəнге бьльнд готън: «Р'убари дьне ви нəһелə! Йед мина ви гэрəке нəжин!» ²³ Вана дькьрнə қир'ин, к'ьнще хвə дьқəлаштън давитьн у хвəли дьр'əшандьнə һəва. ²⁴ Сəрһ'ə-зар ə'мьр кьр, кə ви бьбьнə əскəрхане у гот: «Бьдън бəр қамчийа же бьпьрсън, бьзань-бьн к'а сущe ви чь йə, вəки əса сəр ви дькьнə қар'ə-қар'». ²⁵ Гава бь қайищед ч'əрм гьредан, Павлос сəрсəде сəкьнир'а гот: «Гəло əвɑ щайиз ə кə һун ль бажарванəки Р'омайе хьн, йе кə һe диwana ви нəбуйə?» ²⁶ Сəрсəд гава əв йəк бьһист, чу щəм сəрһ'əзар у гот: «Тə чь дьки? Əвɑ мəрьва бажарванe^ф

* ^{22:20} К'аред Шандийа 7:58.

Р'омайе йә». ²⁷ Сәрһ'эзар не-
зики Павлос бу у бир'а гот:
«Мьһр'а бежә, тө бажарване
Р'омайе йи?» Эви гот: «Бә-
ле». ²⁸ Сәрһ'эзар ле вәгәр'анд
у гот: «Мьһ бь гәләк п'эра әв
бажарванти стандийә». Павлос
гот: «Ле әз йәкр'ожийа хвәда
бажарване ьр ьм». ²⁹ У дәст-
хвәда әвед кә we лехьстана у
гьли же бьк'ьшандана жь ви
дур к'әтһн. Сәрһ'эзар хвәха
жи тьрсийа, гава бьһист кә
бажарване Р'омайе йә, чьмки
әви әв дабу гьредане.

Павлос ль бәр шьвина гьрәгьра

³⁰ Сьбәтһра дьһ сәрһ'эзар
хвәст р'аст бьзаньбә к'а шьһу
чьма шькийате Павлос дькьһ.
Әв бәр'да у ә'мьр кьр, кә сәрә-
кед к'аһина шьвина гьрәгьрава
бе. Һьнге Павлос ани ль бәр
ван да сәкьһнандьне.

23 ¹ Павлос дина хвә да
шьвина гьрәгьра у гот:
«Гәли бьра! Мьһ бь исафа р'ь-
һ'әт ль бәр Хвәде ә'мьре хвә

һ'әта иро дәрбаз кьрийә». ² Һа-
нанийайе сәрәкк'аһин ә'мьри
бәрдәстийед незики Павлос
кьрһн кә девда бьдьне. ³ Һьнге
Павлос бир'а гот: «Хвәдейе
жи ль тә хә, диваре сивахкь-
ри! Тө р'уньшти йи анәгори
Қануне дивана мьһ дьки у жь
Қануне дәр ә'мьр дьки кә әв
мьһ хьһ»*. ⁴ Йед щәм Павлос
сәкьһни готһн: «Тө сәрәкк'а-
һине Хвәде беһөрмәт дьки?»
⁵ Павлос гот: «Бьрано, мьһ
һьзаньбу кә әв сәрәкк'аһин
ә. Чава һьвисар ә: «Һьндава
сәрвере мьләте хвәда хьраб
хәбәр нәдә»*».

⁶ Һьнге Павлос пе һ'әсийа
кә алики садуқи нә, алики жи
ферьси, we шьвинедә кьрә гази
у гот: «Гәли бьра! Әз ферьси
мә, кәр'е ферьсийа! Бона гө-
мана р'абуна мьрийа дивана
мьһ дькьһ». ⁷ Гава әв йәк гот,
ферьси у садуқи һәвр'а к'әтһнә
һ'өщәте у дөтирәти к'әтә нава
к'өме, ⁸ (чьмки садуқи дьбежьһ
нә р'абуна мьрийа һәйә, нә
мьлийак'әт, нә жи р'өһ', ле фе-
рьси һәрсека жи қәбул дькьһ)*».

* ^{23:3} Мәтта 23:27-28.

* ^{23:5} Дәрк'әтһн 22:28.

* ^{23:8} Мәтта 22:23; Марқос 12:18; Луқа 20:27.

⁹ Ынге қалмә-қалма мәзын һе пешда һат, жы қанунзанад алийе ферьсийа һынәк р'абунә п'ийа у дөнг һылдан мерк'ими готын: «Әм ви мәрьвида т'ө хьрабийе набиньн. Бәлки р'өһ'әки йан мьляк'әтәки вир'а хәбәр дайә?» ¹⁰ Гава шәр'-дә'w зедә бу, сәрһ'әзар тьрсийа кә әв Павлос қәт-қәти кьн, ә'мьри әскәра кьр кә һәр'ьнә жере әви жы нав ван быгьрын бьбьнә әскәрхане.

¹¹ Шәвтәра дьн Хөдан ль бәр ви сәкьни у готе: «Сәрхwә бә, тә чава шә'дәтийа Мьн Оршәлимеда да, өса жи гәрәке Р'омеда шә'дәтийе бьди».

Шьһу т'әләке бона кәштьна Павлос һазьр дькьн

¹² Сьбәһ кә зәлал бу, һынәк шьһу бунә йәк у сонд хварьн, кә һ'әта Павлос нәкәжьн, нә бьхььн, нә жи вәхььн. ¹³ Әвед кә әв сонд хварьн жы чьли зедәтәр бун. ¹⁴ Әвана чунә шәм сәрәкед к'аһин у р'успийа готын: «Мә сонд хварийә, һ'әта кә әм Павлос нәкәжьн, тьштәки тә'м нәкьн. ¹⁵ Аwa һун т'әви шьвина гьрәгьра бежьнә сәрһ'әзар кә әви сьбе бинә шәм wә, йанчийә^ф һун дьхwазьн

дәрһәқа wiда һәр тьшти һе р'аст пе бьһ'әсьн, әме жи һе бәри һатьна wi һазьр бьн кә wi бькәжьн».

¹⁶ Ле харзийе Павлос бона ве т'әләке бьһист, һат к'әтә әскәрхане Павлос р'а гот. ¹⁷ Павлос жи гази сәрсәдәки кьр у готе: «Әви хорти бьбә шәм сәрһ'әзар, дьхwазә тьштәки вир'а бежә». ¹⁸ Әви жи хорт бьрә шәм сәрһ'әзар у готе: «Павлосе гьрти гази мьн кьр, һиви кьр кә ви хорти биньмә шәм тә, тьштәки вийи готьне тәр'а һәйә». ¹⁹ Сәрһ'әзар дәсте ви гьрт, бьрә алики у пьрси: «Тө чь дьхwази ә'лами мьн ки?» ²⁰ Әви гот: «Шьһуйа қьрар кьрийә кә һиви жы тә бькьн, wәки сьбе Павлос бьби шьвина гьрәгьра, йанчийә дьхwазьн дәрһәқа wiда һәр тьшти һе р'аст бьзаньбьн. ²¹ Ле ван баwәр нәкә, чьмки жы ван чьл мәрийа зедәтәр хwә вәшартьнә, һивийа wi нә. Wана сонд хварийә, кә нә бьхььн, нә жи вәхььн һ'әта wi нәкәжьн. Wана ньһа к'аре хwә кьрийә, һивийа қьрара тә нә». ²² Wi чахи сәрһ'әзар хорт вәр'екьр у т'әми да wi: «Кәсир'а нәбежә, кә тә әв йәк мьнр'а готийә».

Павлос дьшиньнэ Qэйсэрийе шэм Фэликсе wэли

²³ Сэрh'эзар гази дө сэрсэда кър у гот: «Дөсьд эскэри назър кьн, h'эфте сийари, дөсьд жи р'ьмдар, wэки шэв сьh'эта нэна h'эта Qэйсэрийе hэр'ьн. ²⁴ Оса жи чэнд hэспа назър кьн, wэки Павлос ле сийар кьн, кö бе qэдэ бе бэла бьбьнэ шэм Фэликсе wэли». ²⁵ Hэ'мэк жи бь ве фькьре ньвиси:

²⁶ «Жь Клаудйо Лусйо,

Сьлав Фэликсе wэлийе хwэ-ийqэдьpp'a!

²⁷ Эва мэрьва жь шьхуйа hatьбу гьртъне, we бь дэсте ван бьhата кöштъне, эз пе h'эсийам кö р'омайи йэ, бь эскэрава гь-иштъме у мьн эw хьлаз кър. ²⁸ Мьн хwэст кö бьзаньбьм к'а бона чь шькийате wi дь-кьн, мьн эw бьрэ бэр шьвина гьрэгьред ван ²⁹ у к'ьфш кър, кö шькийате ван сэр пьрсед qануна ван э, ле бона кöштъ-не йан гьртъне хьрабийа wi т'өнэйэ. ³⁰ Гава шаб гьиштэ мьн, кö шьхуйа бона wi мэрь-ви т'элэкэк назър кьрийэ, мьн дэстхwэда эw шандэ шэм тэ у

э'мьри ль шькийаткьра кър, кö чи вани мьqабьли wi hэбэ, ль бэр тэ бежьн*».

³¹ Эскэра жи анэгори wi э'мьре кö стандьн, Павлос шэв hьлдан бьрьнэ Энтипэтрисе. ³² P'ожа дьне йед сийари Павлоср'а данин кö т'эви wi hэр'ьн, ле йед пэйа хwэха вэ-гэр'ийанэ эскэрхане. ³³ Эwed сийари гьиштънэ Qэйсэрийе, нэ'мэ данэ wэли, Павлос жи данэ дэсте wi. ³⁴ Эwi эw нэ'мэ хwэнд, пьрси жь к'ижан qэзайе йэ, кö пе h'эсийа жь Киликийе йэ, ³⁵ гот: «Эзе hьнге гöндарийа тэ бькьм, к'энге шькийаткьред тэ бен». У э'мьр кър, кö эw qэсьра Hеродэсда бе хwэйкьрьне.

Шьхуй шькийате Павлос дькьн

24 ¹ Пенщ р'ожа шунда Hананийае сэрэкк'а-хин т'эви hьнэкэ жь р'успийа у Тэртулоие занэбеж^ф бэржер бу hatэ Qэйсэрийе. Вана бона Павлос гьли-газьне хwэ wэли-р'а кьрьн. ²⁻³ Гава гази Павлос кьрьн, Тэртуло дэст бь шьки-йата кър у гот: «Эм т'ьме у hэр

* ^{23:30} Нав hьнэк дэстньвисарада эв жи hэйэ: «Сахийа тэ дьхwазьм».

дэра ван кърьнед тэ дышекь-риньн, Фэликсе хвэйиқадър, кө сайа сэре тэ эви мълэте мэ гэлэк э'дылайи дитийэ у гэлэки пешда чуйэ. ⁴ Ле wэки гэлэки сэре тэ нэшиньм, һиви дькьм жь к'эрэма хвэ кьн гөһдарийа мэ бькэ. ⁵ Мэ эв мэрьва дит, чава мина бэлаке к'этийэ нава һ'эму щьһуйед сэр дьне т'эвиһэв дькэу р'эбэре к'омэла ньсрэтийа^ф йэ. ⁶ Эви кър кө п'арьстгэһе жи бьһ'эр'ьминэ, ле мэ эw гьрт*. ⁸ Һэгэр тэ жь wi бьпърси, те хвэха бькарьби жь wi һэр тышти бьзаньби к'а бона чь эм шыкийате wi дькьн». ⁹ Щьһуйа жи готьна wi э'сэйи кърьн, готьн: «Бэле, эв йэк өса йэ».

**Павлос шаба хвэ ль бэр
Фэликсе wэли дьдэ**

¹⁰ Гава wэли пе сэрийа кър кө эw хэбэр дэ, Павлос ле вэгэр'анд у готе: «Эз заньм кө гэлэк сал ьн тэ һ'акьме ви мълэти йи, эзе жи бь р'эзэдьли бона хвэ шаба хвэ бьдьм.

¹¹ Чава кө тэ дькари бьзаньби, эва донздэһ р'ож т'өнэ, кө эз бона һ'эбандьне һэвраз чубумэ Оршэлиме. ¹² Эвана эз нэдитьмэ кө п'арьстгэһеда т'эви йэки тек'эвьмэ дэ'wе, йан жи к'ьништада өса жи щики дьн бажерда э'лалэте дора хвэ т'оп кьм. ¹³ У нэ жи ньһа дькарьн готьнед хвэ избат кьн, кө бона чь шыкийате мьн дькьн. ¹⁴ Ле эзе ашкэрэ тэр'а бежьм, wэки ль гора we Р'ийа кө эвана жер'а к'омэла шьһ'ьти^ф дьбежьн, эз һэма өса Хwэдейе кал-бавед хвэ дьһ'эбиньм. У чь кө Qанун у ньвисаред п'ехэмбэрада жи ньвисар э, бawэр дькьм. ¹⁵ Эз Хwэдеда жи гөман ьм, чава кө эw жи we гөмане нэ, кө һ'эму һэq у нэһэqе жь мьрьне р'абьн. ¹⁶ Бона ве йэке чьqас жь мьн те, эз дьщэ'диньм һ'эму wэhti бь исафа р'ьһ'эт ль бэр Хwэде у мэрьва бьм.

¹⁷ Аwa пэй гэлэк салар'а эз вэгэр'ийам һатьмэ Оршэлиме, кө к'омэке бьдьмэ мълэте хвэ у һ'эдийа бьдьм. ¹⁸ Һьнге

* ^{24:6} Нав һьнэк дэстньвисарада эв жи һэйэ: «Мэ дьхwэст кө эм дивана ви анэгори қануна хвэ бькьн, (р'еза 7) ле Лусйойе сэрһ'эзар сэр мэда гьрт, бь зоре жь дэсте мэ станд у э'мьр кър, кө шыкийаткьре ви бенэ щэм тэ».

ви шьхõлида эз п'арьстгәһеда пацьжбуйи дитъм ль гора ә'дәте мә. Әз нә т'әви ә'лаләте бум, нә жи шәр'уда. ¹⁹ Ле жь ван чәнд шьһуйед қәза Асйайе ль ыр бун. һәгәр һындава мьнда тыштәки вани готъне һәбуя, әw гәрәке бьһатана бәр тә бьсәкьнийана шькийате мьн бькьрана. ²⁰ Йан жи бьра әвана бежьн, гава эз бәр шьвина гьрәгьра сәкьни бум, чь хьраби сәр мьн дитьн, ²¹ пештьри ве йәке, кõ мьн бь дәнге бьльнд нава ванда готийә: «Бона ба-вәрийа р'абуна мьрийа һун иро диwana мьн дькьн»*.

²² Фәликсва әw Р'е кõ р'ьнд ә'йан бу, һынге әви шьхõле ван пашда авит у гот: «К'ән-ге Лусйойе сәрһ'әзар бәржер бе, әзе һынге бона шьхõле вә қьрара хвә бьдм». ²³ Әви ә'мьри сәрсәд кьр, кõ Павлос п'ьр'и-һындьки аза хвәй кьн у изьна һәвал-һогьред ви жи бьдьн, йе кõ we к'омәкдарийа ви бькьн.

Павлос гьрти дьминә

²⁴ Чәнд р'ожа шунда Фәликс т'әви Дьрусилә к'õлфәта хвәйә

шьһу һат, гази Павлос кьр у бона we ба-вәрийа сәр Мәсиһ Иса жь ви бьһист. ²⁵ Павлос һе бона р'астийе, хвәгьртъне у диwana Хвәдейә кõ we бе хәбәр дьда, Фәликс saw к'ьшанд у гот: «Тõ ньһа һәр'ә. Гава wәхте мьн һәбә, әзе гази тә кьм». ²⁶ Әса жи әw we гõмане бу, кõ жь Павлос п'әрә бьстанда, бона we йәке жи гәләк щара гази ви дькьр у т'әви ви хәбәр дьда.

²⁷ Гава дõ сал дәрбаз бун, дәwса Фәликс Поркийо Фесто бу wәли. Фәликс жи кõ дьхwәст қәнщи шьһуйар'а бькьра, Павлос гьрти һышт.

Павлос дә'wa диwana

Қәйсәр дькә

25 ¹ Пәй се р'ожар'а, гава Фесто дәрбази сәр қõльха хвә бу, әw жь Қәйсәрийе һәвраз чу Оршәлиме. ² Сәрәкед к'аһина у гьрәгьред шьһуйа бона Павлос шькийате хвә ль ви кьрьн ³ у һиви кьрьн кõ бькә қәнщи ви бинә Оршәлиме, чьмки вана т'әләк чекьрьбу кõ р'ева ви бькõжьн. ⁴ Ле Фесто ль ван вәгәр'анд у гот: «Павлос we ль Қәйсәрийе гьрти бьминә

* ^{24;21} К'аред Шандийа 23:6.

у эзе хвэха жи зутьре хэр'ьмэ
 вьр. ⁵ Ава бьра сэрверед вэ
 т'эви мьн бэржер бьн у хэгэр
 нэхэрикэ ви мэрьви жи хэбэ,
 бьра гонэк'арийа ви бежэ».

⁶ Вьр нэхэ-дэхэ р'ожа нав
 ванда ма, паше бэржер чу Қэй-
 сэрийе, р'ожа дьн ль хэрэма
 диwane р'уньшт, э'мьр кьр кő
 Павлос биньн. ⁷ Гава Павлос
 hat, шьһуйед кő жь Оршэлиме
 бэржер hatьбун дора ви гьртьн
 у гэлэк бөхданед гьран ль ви
 дькьрьн, ле нькарьбун избат
 кьрна. ⁸ Павлос шаба хвэ да
 у гот: «Мьн хьндава Қануна
 шьһуйа йан п'арьстгэһе йан
 жи Қэйсэрда т'ө нэхэқи нэ-
 кьрийэ».

⁹ Фесто жи хвэст кő шьһуйа-
 р'а қәнщийе бькэ, ль Павлос
 вэгэр'анд у гот: «Тө дьхвази
 хэвраз хэр'и Оршэлиме, кő
 бона ван тышта диwana тэ бэр
 мьн вьр бе кьрне?» ¹⁰ Пав-
 лос гот: «Эз ль бэр диwana
 Қэйсэр сэкьни мэ, ль к'ө жи
 диwana мьн гэрэке бьбэ. Мьн
 хьрабик ль шьһуйа нэхьрийэ,
 чава тө хвэха жи қәнщ зани.
¹¹ Ава хэгэр эз нэхэқ ьм у
 мьн тыштэки өса кьрийэ кő
 гэрэке бемэ кőштьне, эз жь
 мьрне вэнак'ьшьм, ле хэгэр

нэхэқийа мьн ве йэкеда т'өнэ,
 чава кő эwana шэр'а давежьнэ
 мьн, кэс нькарэ мьн бьдэ дэсте
 ван. Эз дэ'ва диwana Қэйсэр
 дькьм». ¹² Хьнге Фесто т'эви
 ширэтк'ара хэбэр да, паше ль
 ви вэгэр'анд у готе: «Тө дэ'ва
 Қэйсэр дьки, гэрэке тө хэр'и
 шэм Қэйсэр».

**Павлос ль бэр Әгрипа^ф
 у хушка ви Бэрньке**

¹³ Чэнд р'ож дэрбаз бун, Әгри-
 па п'адша у Бэрньке hatьнэ
 Қэйсэрийе, кő Фесто сылав кьн.
¹⁴ Гава гэлэк р'ож ль вьр дэр-
 баз кьрн, Фесто бона Павлос
 э'лами п'адше кьр у гот: «Вьр
 мэрвьэк хэйэ кő жь хена Фэ-
 ликсда эв гьрти майэ. ¹⁵ Гава
 эз чумэ Оршэлиме, сэрэкед
 к'аһина у р'успийед шьһуйа
 шькийате ви бэр мьн кьрн
 у ниви кьрн кő эз диwana ви
 бькьм. ¹⁶ Мьн ль ван вэгэр'анд
 у гот, вэки нэ э'дэте р'омайийа
 йэ кő мэрвьэки бехэда бьдьнэ
 дэр, һ'эта мэщале нэдьнэ йе
 гонэк'ар, кő ль бэр шькийат-
 кьред хвэ бьсэкьнэ у р'у бь
 р'у бэр ван шаба хвэ бьдэ.
¹⁷ Гава эwana hatьнэ вьра, мьн
 дэрэнги нэхьст, р'ожа дьне эз
 ль хэрэма диwane р'уньштьм

у мьн э'мьр кьр, кӧ ви мәрви биньн. ¹⁸ Гава йед кӧ эв гӧнә-к'ар дыкьрн р'абун кӧ хәбәр дьн, мьн бона чь хьрабийед кӧ шык дыбрьә ви, т'ӧ кәси бона ван йәка тыштәк нәгот. ¹⁹ Ле дә'wa ван т'эви ви бона пьрса һ'эбандьна ван бу у сәр Исаки мьри, кӧ Павлос дыбежә Әв сах ә. ²⁰ Ынге мьн нъзаньбу кӧ чава әв пьрсана э'сәйи бькьрана, мьн жь ви пьрси: «Тӧ дыхвази һәр'и Оршәлиме, кӧ бона ван тышта бәр диwane бьсәкьни?» ²¹ Ле чахе Павлос хвәст кӧ шыхӧле ви һәр'ә бәр Қәйсәр у бе леньһер'андьне, мьн э'мьр кьр кӧ эв гьрти бьминә, һ'әта кӧ эз ви бышиньмә шәм Қәйсәр». ²² Әгрипа Фестор'а гот: «Мьн жи дыхвәст хәбәрдана ви мәрви бьбьһиста». Эви жи гот: «Те сьбе ви бьбьһеи».

²³ Р'ожа дьне Әгрипа у Бәрньке бь р'әвша мәзын т'эви сәрһ'әзар у гьрәгьред бажер һатьнә к'оч'ьксәре, Фесто э'мьр кьр у Павлос анин. ²⁴ Фесто гот: «Әгрипа п'адша у һ'әму-йед һазьр! Ыун ви дыбиньн, т'әмамийа шьмә'та шьһуйа һьн Оршәлимеда, һьн жи вьра шыкийате ви бәр мьн дыкьрн у дыкьрнә қир'ин дыготьн: «Әв

гәрәке сах нәминә!» ²⁵ Ле мьн к'ьфш кьр кӧ эви тыштәки ӧса нәкьрийә кӧ бе кӧштьне у хвәха жи дә'wa диwana Қәйсәр дыкә, мьн қьрар кьр кӧ ви бышиньм. ²⁶ Ле бона ви тыштәки э'сәйи т'ӧнә хвәйе хвәр'а бьньвисьм, бона ве йәке мьн әв ани бәр wә, илаһи^ф бәр тә Әгрипа п'адша, wәки әв йәк диса бе леньһер'андьне, һьнге тыштәки мьни ньвисаре we һәбә. ²⁷ Чьмки тыштәки бе ақьли йә, һәгәр әз гьртики бышиньм у бона суще ви тыштәки нәнвьвисьм».

Щабдарийа Павлос ль бәр Әгрипа

26 ¹ Ынге Әгрипа Павлос-р'а гот: «Изьна тә һәйә кӧ тӧ бона хвә хәбәр ди». Ве дәме Павлос дәсте хвә бьльнд кьр, шаба хвә да. ² «Әгрипа п'адша, бона һ'әму шыкийатед кӧ шыһу ль мьн дыкьн, әз иро хвә бәхтәвар һ'әсаб дыкьм кӧ бәр тә сәкьни мә шаба хвә дьдьм, ³ илаһи ве пьрседа кӧ тӧ һаш жь һ'әму ә'дәт у пьрсед шыһуйа һәйи. Бона ве йәке әз жь тә һиви дыкьм, бь сәбьр гӧһдарийа мьн бьки.

⁴ Ы'әму шыһу заньн кӧ мьн чава э'мьре хвә жь зар'отийа

хвәда гърти нава мьләте хвә у
ль Оршәлимеда дәрбаз кьрийә.
5 Әвана зува мьн нас дькьн,
һәгәр бьхвазьн, дькарьн шә'-
дәтийе бьдьн, вәки әз анәгори
ә'дәте к'омәла дине мәйи һ'ышк
жи ферьси бумә. 6 У ньһа жи
бона гөмана ви созе кә Хвәде
дайә кал-бавед мә диwana мьн
те кьрьне, 7 хут бона ви созе кә
һәр донздәһ ә'ширед мә бь дьл
у шан, шәв у р'ож Хвәде һ'ә-
бандьнә, вәки бьгьһижьнә әвә
йәке. Бәле бона ве гөмане йә,
кә шьһу шькийате мьн дькьн,
п'адшайи хвәш бә. 8 Һун чьма
нькарьн бавәр бькьн, кә Хвәде
ве мьрийа жь мьрьне р'акә?

9 Мьн хвәха жи кьрьбу дәйне
стуйе хвә, кә мьґабьли наве
Исайе Ньсрәте гәләк тышт
бькьра 10 у мьн Оршәлимеда
кьр жи. Мьн жь сәрәкед к'а-
һина һ'өкөм станд у гәләкед
жь шьмә'та Хвәде давитьнә
кәле у гава дьһатьнә көштьне,
мьн жи дәнге хвә дьда. 11 Һ'әму
к'ьништада гәләк шара мьн әв
дьданә шәзайе у дькьр кә зоре
бьдьмә ван кә ве бавәрийа

хвә инк'ар кьн. Мьн к'ина ван
гьртьбу, һ'әта бажаред хәрибда
жи әв дьзерандьн*.

12 Ава әз шарәке бь һ'өкөм
у ә'мьре сәрәкед к'аһина дь-
чумә Шаме. 13 Р'ож нивро бу,
п'адшайи хвәш бә, р'ева мьн
дит жь ә'змен р'онайикә жь
р'онайийа тә'ве зортьр дора
мьн у йед т'әви мьн дьһатьн
шәвq да. 14 Әм һ'әму к'әтьнә
ә'рде, мьн дәнгәк бьһист кә
бь зьмане ибрани мьнр'а гот:
«Шавул! Шавул! Тө чьма Мьн
дьзерини? Тө бь к'өлме нькари
һәр'и дьреше*». 15 Мьн гот: «Тө
к'и йи, Хөдан?» Хөдан гот: «Әз
әв Иса мә, Йе кә тө дьзерини.
16 Ньһа р'абә сәр ньгед хвә, Әз
бона ве йәке тәва хөйа бум,
кә тә бькьмә бәрдәстийе Хвә
у шә'де ви тыште кә тә дит у
ван тыштед кә Әзе паше бәр
тә вәкьм. 17 Әзе тә жь дәсте
шьмә'та Исраеле у нәщьһуйа
хьлаз кьм. Ва Әз тә дьшиньмә
нава ван, 18 вәки ч'ә'вед ван
вәки, жь тә'ристанийе бәрбь
р'онайе у жь һ'өкөме мирешьн
бәрбь Хвәде вәгәр'ини, вәки

* 26:11 К'аред Шандийа 8:3; 22:4-5.

* 26:14 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Тө чьфта нькари бавежи шьва сәртуж».

бь сайа we бавэрийа сэр мын, гонед ван бенэ бахшандьне у т'эви п'ара шьмэ'та Мын бьн».

¹⁹ Ава Эгрипа п'адша, эз мырабьли we дитьна ль бэрч'э'вайэ жь э'змен нэсэкьним.

²⁰ Ле мын пешийе йед Шаме, Оршэлиме у т'эмамыа т'опраход Шьхустанер'а даннасин кьр, өса жи нэщьхуйар'а, кө т'обэ кьн бэрбь Хвэде вэгэр'ьн у кьред қөнщ бькьн, вэки бе к'ьфше эв жь гонэкьрыне вэгэр'ийанэ*. ²¹ Бона ве йэке щьхуйа эз п'арьстгәнеда гьртьм, хвэстын мын бькөжьн. ²² Ле мын жь Хвэде к'омэк станд у һ'эта иро эз мамэ, ш'дэтийе дьдьмэ бьч'ук у мэзьна. Тыштэки зедэ жи жь ван тыштед кө п'эхэмбэра у Муса готьбун we бьбьн, мын нэготийэ: ²³ Гэрэке Мэсиһ щәфа бьк'ьшанда, бьбуйа йе пешьн жь нава мьрийа р'абуйи у р'онайа хьлазбуне мылэтэд щьһу у нэщьхуйар'а даннасин кьра»*.

²⁴ Гава Павлос аһа шаба хвэда, Фесто бь дэнге бьльнд гот: «Тө хвэ онда дьки, Павлос!

П'ьр'хвэндьна тэ тэ онда дькэ».

²⁵ Павлос готе: «Эз хвэ онда накьм Фестойе хвэийқәдыр, ле хэбэред р'аст у че дьбежьм.

²⁶ П'адша һаш жь ван тышта һэйэ, лэма жи эз аза хэбэр дьдьм у бавэр накьм кө тыштэк жь wi вэшарти мабэ, чьмки эв йэка қөлч'экида нэбуйэ. ²⁷ Эгрипа п'адша, тө п'эхэмбэра бавэрдьки? Заньм кө тө бавэрдьки».

²⁸ Эгрипа Павлоср'а гот: «Тэ г'ьре тө өса зу дькари мын бьки мэсиһи^ф?»* ²⁹ Павлос гот: «Эз һиви жь Хвэде дькьм, зу-дэрэнг нэ кө т'эне тө, ле һ'эмуьед кө иро гөһдарийа мын дькьн, өса бьн чава эз ьм, пештьри ван қәйда».

³⁰ Ынге п'адша р'абу п'ийа, вэли, Бэрньке у һ'эмуьед т'эви wi р'унышти жи пер'а. ³¹ Эв дэрк'этынэ дэрва, һэвр'а хэбэрдан у готьн: «Эва мэрьва тыштэки өса накэ кө бе көштыне йан гьртьне». ³² Ле Эгрипа Фестор'а гот: «Мэ дькарьбу эва мэрьва бэр'да, һэгэр эви дэ'ва диwana Қәйсэр нэкьра».

* ^{26:20} К'аред Шандийа 9:20-29.

* ^{26:23} Корьнт'и I, 15:20; Ишайа 42:6; 49:6.

* ^{26:28} Аһа жи те фә'мкьрыне: «Һьндьк ма кө тө мын жи бьки мэсиһи».

Р'евитийа Павлосэ пашын һ'эта Р'оме (27:1–28:16)

Павлос бь гэмийе дьбынэ бажаре Р'оме

27 ¹ Гава қырар кьрын кө эм бь гэмийе һәр'ынэ Италийае, Павлос у чэнд гьр-тийед дьн данэ дәсте сәрсәдәки жь р'эфа әскәред Қәйсәр, наве ви Йулио. ² Эм к'әтһнэ гәмикә жь Әдрәмите, кө we гәмиваргәһед қәза Асийаева бьчуйа у р'ек'әтһн. Әристархойе мәкәдони жи жь Т'есалонике мәр'а бу. ³ Р'ожа дьне эм Сайдае пәйа бун, Йулио қәнши Павлоср'а кьр, изьн да кө һәр'ә щәм достед хвә, wәки бона ви хәм бькьн. ⁴ Жь wьр р'ек'әтһн, дәст байе пешийа мә, эм тә'лде Қөбрьсер'а дәрбаз бун. ⁵ Гава эм нава бә'ра пешбәри Киликийае у Памфилайева дәрбаз бун, гьһиштһнә Ликйае, бажаре Мирайе. ⁶ Wьр сәрсәд гәмикә Скәндәрийае дит кө дьчу Италийае, эм кь-

рһнә we гәмийе. ⁷ Һеди-һеди гәләк р'ожада әм бь зорәке незики Кьнидийае бун. Бе кө р'е нәдыда мә, әм бьнат'ара Кьретае бәр Салмонер'а дәрбаз бун. ⁸ Эм бь зорәке wьрр'а дәрбаз бун гьһиштһнә щики, кө жер'а дьбежһн Гәмиваргәһед^ф Бәдәw, кө незики бажаре Ласәйае бу.

⁹ Гәләк wәхт кө ль wьр дәрбаз бу, р'евитийа гәмийе жи бь қәзийава гьредаи бу, Р'ожа Р'ожийа^{ф*} жи иди дәрбаз бьбу. Павлос ширәт ль ван кьр у гот: ¹⁰ «Гәли мәрыва! Эз дьбиньм кө әв р'евитийа бь гәмийе гәләк зийане у щәфава гьредаи йә, нә кө т'әне бона бар у гәмийе, ле бона ә'мьре мә жи». ¹¹ Ле сәрсәд һе гөр'а гәмиван^ф у хвәйе гәмийе дькьр, нә кө хәбәрәд Павлос. ¹² Әw гәмиваргәһ бона дәрбазкьрһна звьвстане нә қәнщ бу, ләма жи гәләка жь ван қьрара хвә да кө жь wьр

* 27:9 Бь готһнәкә дьн: «Р'ожийа Р'ожа^ф К'әwандьне» (Қануна К'а-һинтийе 16:29; 23:26-32). Р'ожа ве щәжһне һәр сал һәв нагьрә, шарна дьк'әвә мәһа нәһа, шарна жи йа дәһа. Һәгәр әв сәрһати сала 59-да қәwьмибә чава һьнәк занә бавәр дькьн, һьнге әв қәwьмандьн дьк'әвә 5-е мәһа дәһа һ'әсабе нһа.

һәр'ын, бәлки бькарьбьн бь-
гьһижьнә бажаре Финиксе у
ль вьр звьвстане дәрбаз кьн.
Әва бажара гәмиваргәһәкә
гьрава Кьретайе йә, кә ль ба-
шур-р'овавайе у бакөр^ф-р'овавайе
дньһер'ә.

Фьртон^ф бә'ре

¹³ Гава байе башурейи нәрм
һат, вана т'ьре иди гьһиштьнә
мәрәме хвә, ләнгәрә к'ьшан-
дьн р'ек'әт'ын у хвә ль һешийа^ф
Кьретайе гьрти чун. ¹⁴ Ле хеләке
шунда фьртонәкә^ф қайим ль мә
р'абу, кә жер'а дьбежьн Еври-
кьлон*. ¹⁵ Фьртоне ль гәмийе
хьст у гәми нькарьбу мьқабьли
ве бьчуйа, дәст же к'ьшанди
әм жь бе һатьнә ажотьне. ¹⁶ Мә
хвә да бәр тә'лде гьравәкә бь-
ч'ук, наве ве Кавда, ль вьр бь
зорәке қәйьк гьрт ¹⁷ к'ьшандә
жор у бь вәрьса гәми бьнива
шьдандьн. Әвана тьрсийан
кә нәбә гәми лила^ф Суртьседа
р'уне, бап'еш^ф анинә хваре у
аһа жь бе дьһатьнә ажотьне.
¹⁸ Жь дәст қайимийа фьртоне,
барә гәмийе р'ожа дьн р'ет'нә
нә бә'ре. ¹⁹ Р'ожа сьсийа вана

бь дәсте хвә һашәтед гәмийе
авитьнә бә'ре. ²⁰ Әв чәнд р'ож
бун тә'в у стәйрк нәдьһатьнә
хөйане, фьртонә жи нәдьсәкь-
ни. Һәйнәсәр бона хьлазбуне
гөмана мә һ'әму һатә бьр'ине.

²¹ Әв чәнд р'ож бун жи бьр'-
чи мабун, Павлос нава ванда
сәкьни у гот: «Гәрәке вә гөр'а
мын бькьра ә'вдно, жь Кьре-
тайе дәрнәк'әтана, һынге вәйе
әв зийан у щәфа нәк'ьшанда.
²² Ньһа жи әз һиви дькьм, кә
һун дьл бьдьнә бәр хвә, чьмки
пештьри гәмийе зийане ль мә
т'ө кәси нәбә. ²³ Чьмки һәма
ве шәва дәрбазбуйи мьлйак'ә-
тәки^ф ви Хвәдеје кә әз п'ара
Ви мә у Ви дьһ'әбиньм, мьнва
хөйа бу ²⁴ у гот: «Нәтьрсә, Пав-
лос! Гәрәке тә ль бәр Қәйсәр
бьсәкьни. Ва Хвәде һ'әмујед
т'әви тә гәмийеда данә хать-
ре тә». ²⁵ Ньһа дьл бьдьнә бәр
хвә ә'вдно, чьмки әз Хвәдеда
бауәр ым, кә чава мьнр'а һатә
готьне, ве өса жи бьбә. ²⁶ Ле
т'әне әме бенә ажотьне у бәжа
гьравәке хьн».

²⁷ Шәва чардәһа бу кә әм бә'ра
Адриятикада жь бе дьһатьнә

* ^{27:14} «Еврикьлон» бь зьмане йунани аһа те фә'мкьрьне: «Байе кә жь
бакөр-р'оһьлате те».

ажотъне. Ниве шэве гэмивана к'ъфш кър, кӧ дьгъһиштънэ бэжэке^ф, ²⁸ к'урпив авитьне, дитън кӧ қаси чъл метъри бу, һнэки жи пешда чун, диса авитьне дитън кӧ қаси си метъри бу. ²⁹ Ынге эм търсийан кӧ нэбэ эм щики кэвъри хън, пашийа гэмийева чар лэнгэрэ авитън у бь дӧа ч'эвньһер'и-йа сьбӧе бун. ³⁰ Ле гэмивана хвэст кӧ жь гэмийе бър'эвън, қэйьк жь гэмийе пәйа кърн, бь we м'нийе йанчийэ дь-хвазън пешийа гэмийева жи лэнгэра бавежън, ³¹ Павлос сәрсэд у эскэраp'а гот: «Һэгэр эвана гэмийеда нәминън, һун нькаpън хьлаз бьн». ³² Ынге эскэра капед қэйьке қетандън, бәр'дан кӧ weда һәр'э.

³³ Бәрбанга сьбӧе Павлос һиви жь ван һ'эмуйа кър кӧ нен бьхън у гот: «Эва чар-дәһ р'ож э кӧ һун ч'эвньһер'и бър'чи манэ у wә т'ӧ тышт нэхварийэ. ³⁴ Аwa эз һиви жь wә дькьм, нане хwә бьхън, кӧ эв жи бона хьлазбуна wә йә, т'еләки п'ор'е сәре wәйе онда нэбэ». ³⁵ У гава эв йәк гот, нан һьлда ль бәр һ'эмуйа шькь-рийа хwә Хwәде ани, кәркър у дэстпекър хвар. ³⁶ Wi чахи

бин һатә бәр һ'эмуйа, ван жи нан хвар. ³⁷ Эм һ'эму һэвр'а гэмийеда дӧсьд һ'эфте шэш мәри бун. ³⁸ Гава нан хварън, т'ер бун, гәнъм р'етьнэ бәр'е гәми сьвьк кърн.

Қэзийа гэмийе

³⁹ Сьбӧһ кӧ зәлал бу, ә'рд нас нәдькърн, ле дәлавәкә бәр'е р'ач'э'в кърн, кӧ һешийа we һәбу у дьхwәстън бәлки бькаpь-бьн бьне гэмийе wьр ә'рде хън. ⁴⁰ Лэнгэрә жь бьни қетандън, бәр'еда һьштън, һнге жи wә-рьсед фьтьлокед^ф зьвр'андьне кӧ дьгьртън сьст кърн у ба-п'еша пеш данә бе, хwә ль we һешийа бәр'е гьртън. ⁴¹ Ле ль гьрәки бьне аве хьстън, лиледа р'унышт, позе гэмийе теда ма у иди нәһ'әжийа, пьшта we жи жь дэст қайимийа пела һурдәхwә-ши дьбу. ⁴² Ынге эскэра қьраp кърн кӧ гьртияа бькӧжън, wәки собәк'арийе нәдън нәр'эвън. ⁴³ Ле сәрсэд кӧ дьхwәст Павлос хьлаз кьра, нәһьшт кӧ әw ше-wьра хwә бинънә сери. Ынге ә'мьр кър кӧ йед собәк'арийе занън, пешийе хwә бавежънә аве дәрәнә бәже, ⁴⁴ ле йед ма-йин, һнәк сәр т'әхта, һнәк жи сәр п'арч'ед гэмийе дәрән.

У бь ви авайи аһа һ'эму хьлаз бун, дэрк'этынэ бэже.

Гьрава Малтайеда

28 ¹Гаваэм хьлаз бун, һынге эм пе һ'эсийан, кӧ наве we гьраве Малта йэ. ²Бьнэлийед ьър гэлэк қәдър-һөрмәт^ф мәр'а кьрын, агьр вехьстьн, жь бәр we сәрмайе у барана кӧ дәст-пекьр эм қәбул кьрын. ³Һынге Паулос бәрмьлэ қьрш бәрэв кьр дани сәр егьр, мәр'рэк жь дәст гәрме дэрк'эт, дэв авитэ дәсте ви гьрт. ⁴Бьнэлийа гава р'э'ььре дәсте вива дардабуйи дит, һәвр'а готьн: «Эва р'асти меркӧж э, жь бә'ре хьлаз бу, ле хӧдане һәқийе нәһьшт кӧ әв бьжи». ⁵Ле Паулос р'э'ььре дәсте хвәва давшандә нава егьр у зийан ль ви нәбу. ⁶Әвана жи һивийа we йәке бун кӧ we бьвәрәмә йан нышкева бьк'эвә бьмьрә, гава гэләки һивийе ман у дитьн кӧ т'ӧ тышт ль ви нәһат, фькьре хвә гӧһастьн у готьн: «Эва хвәдек э».

⁷Ль ви щийе дор-бәред ван бәргед сәрwepe we гьраве һәбун, кӧ наве ви Поплийо бу. Әви һөрмәт мәр'а кьр, се р'ожа эм щәм хвә хвәй кьрын. ⁸Баве Поплийо т'айеда бь зькешийе нәхвәш п'алдайи бу. Паулос чу щәм ви, дӧа кьр, дәстед хвә данинә сәр ви у әв қәнщ кьр. ⁹Гава әв йәка қәвьми, нәхвәшед майинә we гьраведа жи дьһатьн қәнщ дьбун. ¹⁰Ва-на гэлэк қәдър-һөрмәт мәр'а кьрын у гава эм р'ек'этын, әв тыштед кӧ бона р'е we кери мә бьһатана мәр'а дагьртьн.

Жь Малтаие һ'эта Р'оме

¹¹Се мәһа шунда эм бь гәми-йа Скәндәрйаие р'ек'этын, кӧ we жи зьвьстан ль we гьраведа дәрбаз кьрьбу, шькьле һәр дӧ хӧданед һәвал-щеви* жи сәр бу. ¹²Әм гьһиштьнә Сирәкусе, се р'ожа ьър ман. ¹³Жь ьър жи эм чун гьһиштьнә Р'егийоме. Р'ожәке шунда байе башуре һат, эм дӧ р'ожада гьһиштьнә

* 28:11 Ӧса те фә'мкьрьне кӧ шькьле «хӧданед һәвал-щеви» сәр позе гәмие дарда к'олайи бун, йан жи «хӧданед һәвал-щеви» наве гәмие бу. «Хӧданед һәвал-щеви» әв хвәха хвәдейед йунанайә һәвал-щеви бун, кӧр'ед Зәвс, наве йәки Кастор, наве йе дьн жи Полукс бу. Гә-мивана әв дьһ'эбандьн, бь йунани жи ванр'а дьготьн: «Дийоскуро».

Потийоле. ¹⁴Wьр мэхушк-бьра дитын у ниви жь мэхьрын, кь эм н'эфтеке вьр бьминьн. У бь ви авайи эм гьништньнэ Р'оме. ¹⁵Хушк-бьрайед вьр жи бона мэхьнистьбун, пешийа мада хатьн н'эта Мэйдана Эпийу у Се Меванхана. Павлос кь эв дитын, шькьри да Хвэде у дьле ви шьдийа.

**Павлос Р'омеда
Мьзгинийе дьдэ**

¹⁶Гава эм гьништньнэ Р'оме*, изьн данэ Павлос кь т'эне т'эви ви эскэре кь нобэдарийе ви дькэ бьминэ. ¹⁷Се р'ожа шунда Павлос гази гьрэгьред шьхуйа кьр, гава эв хатьн, ванр'а гот: «Гэли бьра! Мьн тыштэки мь-рабьли шьмэ'те йан кал у бава нэхьрийэ, ле Оршэлимеда эз гьртъм дамэ дэсте р'омайийа. ¹⁸Гава эз анимэ бэр диwane, хвэстьн мьн бэр'дын, чьмки сэр мьн бона кьштьне т'ө хьра-би нэдитын. ¹⁹Ле гава шьхуйа мьрабьли we йэке хэбэр дан, мьн иди беч'арийа хвэ дэ'wa Qэйсэр кьр, ле нэ бона we йэ-

ке, кь шькийате мьлэте хвэ бькьра*. ²⁰Лэма жи мьн ниви кьр, кь вэ бьбиньм у т'эви вэ хэбэр дьм. Бэле эз бона гьмана Исраеле ван қөйд-зынширада мэ». ²¹Wана жи wir'а гот: «Мэ бона тэ жь Шьхустане нэ нэмэ стандийэ, нэ жи жь бьрайед мэхэс хатийэ бона хьраби-йа тэ гьли кьрийэ йан хэбэр дайэ. ²²Ле эм дьхвэзын жь тэ бьбьхен, к'а бир у бавэрийа тэ чь йэ, чьмки бона we к'омэле мэва иди э'йан э кь н'эму шь-йа мьрабьли we хэбэр дьдын».

²³Awa р'ожэк к'ьфшкьрын у we р'ожеда гэлэк хатьнэ ви шийе кь Павлос теда дьма. Эви сьбе н'эта еваре wанар'а бона П'адшатийа Хвэде шьровэдькьр у бь мэр'ифэти даннасин дькьр, дэрhэqa Исада жи бь Qануна Муса у ньвисаред п'эхэмбэра эв дьданэ бавэркьрьне. ²⁴Һьнэка хвэ ль готьнед ви гьртын, һьнэка жи бавэр нэхьр. ²⁵Awa бэри чуйина ван нава wанда бу дөтирэти гава Павлос эв йэк гот: «Чава р'аст Р'өһ'е Пироз

* 28:16 Нав һьнэк дэстньвисарада эв жи һэйэ: «Сэрсэд гьрти спартьнэ сэрэскэр».

* 28:19 К'аред Шандийа 25:11.

бь Ишайа п'ехэмбэр т'эви
кал-бавед мэхэбэр да ²⁶ у гот:

«Һэр'э шэм ве щьмэ'те у
бежэ:

Һуне бьбьһен у гөһ бьдые,
ле фэ'м нэкьн,
һуне бьньһер'ьн у дина хвэ
бьдые, ле нэбиньн.

²⁷ Чьмки эва щьмэ'та сэр-
һ'ышк э,
бь гөһа гьран дьбьһен
у ч'э'вед хвэ гьртьнэ,
вэки бь ч'э'ва нэбиньн,
бь гөһа нэбьһен

у бь һ'ыш фэ'м нэкьн, вэ-
нэгэр'ьн,

кө Эз ван қәнщ кьм»*.

²⁸ Ава бьра вэва э'йан бэ, вэки
хьлазкьрна Хвэде нэщьһуйар'а
һатэ шандьне у эве гөһдарийа
Ви бькьн»*.

³⁰ Павлос т'ам дө сала мала
хвэйэ к'ьрекьрида ма, к'и жи
дьһатэ шэм ви, һ'эму қэбул
дькьрн. ³¹ Эви П'адшатийа
Хвэде бь мерк'ими бе пешигь-
ртьн даннасин дькьр у дэрһэқа
Хөдан Иса Мэсиһда һин дькьр.

* 28:27 Ишайа 6:9-10.

* 28:28 Нав һьнэк дэстньвисарада р'еза 29-а жи һэйэ: «У гава эв йэк гот, щьһу дэрк'этьнэ дэрва у қьр'ька һэв дьгьртьн».

НЭ'МА ПАВЛОС Р'ОМАЙИЙАР'А

Пешготын

Пэй р'абуна Мэсиг^ф жь мьрьне, гава чэнд сал дэрбаз бун, мэсиг^ф гъиштънэ Р'омайе^ф жи, ава готи п'айт'эхте Императори Р'омайе. Павлосе кō қōльхе шандитийе^ф жь Хвэде стандбу, вэки нава нэщъһуйада бьхэбьтэ, хвэст һэр'э Р'омайе у жь вьр жи һэр'э һ'эта Спанйайе. Бэри we р'евитийе Павлос бавэрмэндед Р'омайер'а эве нэ'ме дъньвисэ (15:24-28). Бь фькьра занэ эви эва нэ'ма сала 56-а, 57-да бажаре Корьнт'еда ньвисийэ. Нэ'меда шьровэдькэ, кō чава бавэри^ф у к'эрэм^ф э'мьре бавэрмэндада ши дьгрэ у йа хвэ дькэ.

Павлос аһа дэстпедькэ. Эв пешийе щьвине^ф сылав дькэ у паше бона бавэрмэнда дōа дькэ, пер'а-пер'а нет-мэрэме нэ'ме э'йан дькэ у дьбежэ: «Мьзгини^ф дьдэ к'ьфше, кō Хвэде чава мэрьва^ф р'аст^ф (бесуц) һ'эсаб дькэ, дькэ кьрасе хвэ, эв йэк жь сери һ'эта бьни бь бавэрийе йэ» (1:17).

Павлос иди бь ве фькьре пешда дьчэ бь һур-гъли дъньвисэ: Т'э-мамийа мэрьвайе, һэгэр щьһу^ф бьн йан нэщъһу^ф, һ'эвшце we йэке нэ, кō ль бэр Хвэде р'аст бенэ һ'эсабе, чьмки һ'эму жи бьн һ'өкōме гōнада дьминьн. Эм дьбиньн кō ль бэр Хвэде йе р'аст эв э, к'и бавэрийа хвэ Иса Мэсиг тинэ. Пэйр'а Павлос дэрһэда жийина нуда (э'мьре т'эзэда) дъньвисэ, йа кō мэрьв йэктийа Мэсигда дьс-тинэ. Бавэрмэнд жи т'эви Хвэде э'дъл дьбэ у сайа Р'өһ'е^ф Пироз жь бьндэстийа нире гōнэ^ф у мьрьне хьлаз^ф дьбэ. Жь сэре 5-да һ'эта 8-а жи Павлос мэрэме Қануна Хвэде у қэвата Р'өһ'е Хвэдеи нава э'мьре бавэрмэндада шьровэдькэ. Öса жи Павлос э'нэнэ дькэ, кō щьһу у нэщъһу нава қьрара Хвэдеда чь щийи дьгрьн. Эв те сэр we фькьре кō т'эхсиркьрна^ф щьһуйа һьндава Мэсигда, эв п'арэке

т'ьвдир у қърара Хвәде йә, вәки бькарьбә т'эмамия мәрвайе бь сайа Иса Мәсһһ быгьһинә к'эрәма Хвәде. Павлос бавәр бу, кә шьһу we т'ьме Иса т'әхсир нәкьн, зәмане бе кә әве Иса қәбул кьн.

Паше Павлос дньвисә, кә гәрәке ә'мьре бавәрмәнда чава сәр һ'име һ'ьзкьрьне бә. Шанди пьрсед шур'ә-шур'ә ә'нәнә дькә, кә чава Хвәде бьһ'әбиньн у жер'а қөлх кьн. Өса жи дәрһәқа борще бавәрмәндайә һьндава һ'өкөмәте у һәвдөда дньвисә, пьрсед исафева^ф гьредайи. Нә'ме бь сылава, т'әмийа у шькьрда-йине сәр һәвда тинә.

Сәрәщәма фькьра нә'ме

Пешготьн у фькьра сәрә (1:1-17)

Мәрвь һ'әвшце хьлазбуне^ф нә (1:18-3:20)

Соз-қъраред бона хьлазбуне (3:21-4:25)

Жийина нуйә йәктийа Мәсһһда (5:1-8:39)

Щьмә'та Израеле^ф нава қърара Хвәдеда (9:1-11:36)

Р'абун-р'уньштьна бавәрмәнда (12:1-15:13)

Пашготьн у сылавкьрьн (15:14-16:27)

Пәймана^ф Нуда, илаһи нә'ма Р'омайийеда хәбәра «Қанун» бь һ'әрфа мәзьн һатийә ньвисаре гава бә'са Қануна^ф Муса^ф дькә, ава готи Қануна Хвәде. Ле гава бә'са қанунед дьн дькә, хәбәра «қанун» бь һ'әрфа бьч'ук һатийә ньвисаре.

Сьлавкьрьн

1 Жь Павлос, хөламе Мәсһһ^ф Иса, шандитийер'а^ф газикьри, бона бәлакьрьна we Мьзгинийа^ф Хвәдейә к'ьфшкьри, ² йа кә Wi he пешда ньвисаред^ф пирозда бь заре^ф п'ехәмбәрәд^ф Хвә создабу. ³⁻⁴ Әва Мьзгинийа бона Көр'е^ф Wi, Хөдане^ф мә Иса Мәсһһә, кә бь бәдәни жь зөр'әта

Давьд^ф бу у бь Р'өһ'е^ф Пирозийе, гава жь мьрьне р'абу, қөдрәте-да чава Көр'е^ф Хвәде хөйа бу. ⁵ Бь Wi мә к'эрәма^ф шандитийе станд, вәки бона наве Wi һ'әму мьләта һин кьн, кә бавәр бькьн у гөһдар бьн. ⁶ Һун жи нава ванда һатьнә газикьрьне, кә бьбьнә п'ара Иса Мәсһһ.

⁷ Жь вә һ'әмуяр'а, һ'ьзкьрийед Хвәдейә пирозбунер'а^ф

газикъри, кӧ Р'омайеда дьминьн, к'эрэм^ф у э'дълайи бэ, жь Хвэдеие Баве^ф мэ у Хӧдан Иса Мэсиһ.

**Павлос һ'эйра бавэрмәндед
Р'омайеда йә**

⁸ Бәре пешьн эз бь дәсте Иса Мэсиһ бона вә һ'әмуйа р'азибуне дьдмә Хвэдеие хвә, чьмки бавэрийа^ф вә т'эмамийа дьнйайеда те готъне. ⁹ Хвэде шә'де мьн ә, әв Хвэдеие кӧ эз нава Мьзгинийа Кӧр'е Вида бь дьл у щан хӧламтийе дькьм, эз һәр гав вә бир тиньм ¹⁰ у т'ьме нава дӧайед хвәда һивидькьм, кӧ бь ә'мьре Хвэде шарәке р'е бьк'әвә мьн, сәр вәда бем. ¹¹ Чьмки эз гәләки һ'эйра дитьна вәда мә, вәки п'ешк'ешәкә^ф р'ӧһ'ани бьгьһиньмә вә, кӧ һун бавэрийеда бышьдн. ¹² Ава готи эз жи т'әви вә, әм дьл бьднә бәр һәв, бь

вә бавэрийа мьн у вәйә һәр дӧ алийава.

¹³ Эз дьхвазьм кӧ һун заньбьн хушк-бьрано, вәки гәләк щара мьн хвәстийә бемә шәм вә, кӧ к'әда мьн нава вәда жи һәбә, чава нава нәшьһуйед^ф майинда, ле һ'әта ньһа р'е нәк'әтийә мьн*. ¹⁴ Эз борщдәре һ'әму мьләта мә, һьн йе йунанед пешдачуйи у һьн жи йе мьләтед пашдамайи, дәйнәдәре сәрвахта у бефә'ма мә. ¹⁵ Ава эз бь дьл у щан дьхвазьм Мьзгинийе бьдмә вә жи, йед кӧ Р'омайеда дьминьн.

¹⁶ Бәле эз Мьзгинийе шәрм һ'әсаб накьм, чьмки әв қәвата Хвэде йә, бона хьлазбуна^ф һ'әму бавэрмәнда, пешийе бона шьһуйа^ф, паше нәшьһуйа^ф. ¹⁷ Чьмки Мьзгини дьдә к'ьфше, кӧ Хвэде чава мәрвьа^ф р'аст һ'әсаб дькә, дькә кьрасе хвә*, әв йәк жь сери һ'әта бьни

* ^{1:13} К'аред Шандийа 19:21.

* ^{1:17} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Веда (Мьзгинийеда) р'астийа Хвэде ә'йан дьбә». Ньвисаред пирозда «р'астийа Хвэде» бь чәнд щур'а те фә'мкьрьне. Шарна р'асти чава «һәқийа Хвэде» те фә'мкьрьне, әв һ'ӧнӧрәки Ви йә, йане Хвэде Хвәха сәр р'астийе йә чава һ'акьме һәқ. Ле шарна жи «р'астийа Хвэде» те фә'мкьрьне чава кьрьнәкә Ви йә, кӧ чава Әв мервь бесуц дькә у р'аст һ'әсаб дькә, нә кӧ т'әне ве йәке, ле мервь т'әви Хвә дькә йәк жи, ава готи Хвэде ви «дькә кьрасе Хвә». Ынге инсан бәр ч'ә'ве Ви мина Ви р'аст хӧйа дьбә. Ве нә'ма Павлосда

бь бавәрийе йә, чава нъвисар ә: «Йе р'аст ве бьжи, чьмки бавәр дькә»**.

Н'әму мәрвь гөнәк'ар^ф ын

¹⁸ Хәзәба Хвәде жь ә'змен сәр н'әму бехвәдети у нәһәқийа ван мәрвьа хойа дьбә, к'ижан кө бь нәһәқийед хвә наһельн кө р'асти хойа бә. ¹⁹ Чьмки чь кө гәрәке бона Хвәде бьзаньбьн ванва ә'йан ә, чьмки Хвәде ванва ә'йан кьрийә. ²⁰ Р'аст жь ә'фьрандьна дньнайеда һ'өнөрөд Вийә нәхойа, ава готи қдрәта Вийә һ'әта-һ'әтайе у Хвәдетийа Ви бь ә'фьрина хойа дьбьн, зәлал тенә дитьне. Бь ви авайи кәс нькарә шабе бьдә. ²¹ Бәле ван Хвәде нас дькьр, ле пәсьне Ви нәдан чава Хвәде, нә жи жь Ви р'ази бун, ле бәле әв нава фькьред хвәда п'уч' бун у жь дәст бөфә'мийе шуна р'әшва чун. ²² Вана гот:

«Әмә сәрвахт ын», ле бөфә'м дәрк'әтьн ²³ у р'умәта Хвәдейе нәмьри шькьле мәрвье п'уч'и-мьри, тәйрәда, чарп'е у шулькийар'а гөһер'ин*.

²⁴ Ләма жи Хвәде әв бь хвәс-тьна дьле ван данә дәсте һ'әрамийе^ф, кө бәдәна хвә нава һәвда бьһ'әр'ьминьн. ²⁵ Вана р'астийа һьндава Хвәдеда дәрәвийер'а гөһер'ин у сәрә хвәль бәр ә'фьрина данин, әв һ'әбандьн, нә кө Ә'фьрандаре һ'әта-һ'әтайе кө һежайи шькьрийе йә. Амин^ф.

²⁶ Бона ве йәке Хвәде әв данә бенамусийе, һ'әта жьнед ван жи һ'әвщәтийа хвәйә ә'дәте дьне һ'әвщәтийа әк'сиә'дәтийер'а гөһер'ин. ²⁷ Өса жи мера һ'әвщәтийа жьнайә ә'дәти һьштьн, пе тәмед хвәйә хьраб бь һәвр'а шәвьгин, мера т'әви мера р'обәти дькьр у һәқе жь-р'ек'әтьна хвәйә қазьнщкьри

әв гәләк шара бь ви авайи те фә'мкьрьне. Пәймана^ф Кәвьнда жи те һинкьрьне, кө мәрийе р'аст әв ә, гөнөд к'ижани һатьнә бахшандьне (Зәбур 32; Р'омайи 4:4-8). Вәки дьн жи «р'астийа Хвәде» гәләк шара фькьра хьлазкьрьнева^ф гьредайи йә: Хвәде р'аст ә, амьн ә у хвәйе созе Хвә йә у йе кө гази Ви дькә, гора созе Хвә хьлаз дькә (Зәбур 51:14; Ишайа 46:12-13).

** ^{1:17} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Йе бь бавәрийе р'астһ'әсаббуйи ве бьжи». Һәбақуқ 2:4.

* ^{1:23} Қануна Дөшари 4:15-18.

һылдьданэ сэр хwэ. ²⁸ У чава вана нэхwэст Хwэде занэбуна хwэда хwэйкырана, Хwэде жи эw данэ фькьред бет'эwшэ, кö эвана тыштед нэщайиз бькьн. ²⁹ Эвана һэр нэхэгийе, нэхэнщийе*, тьмайийе, хьрабийава т'ьжи нэ: Бь һ'эвсудийе, меркөжийе, бэрзэгийе^ф, мьхэнэтийе, хернэхwазийева^ф дагырти, гьлигэр'о, ³⁰ бөхданбеж, нэхwэдеһ'ьз, бешэrm, позбьльнд, к'öбар-бабах, йе хьрабийе чедькэ, нэ гөр'а^ф де-бавада, ³¹ бефэ'м, беамьн, беисаф, бер'э'м. ³² Бэле эвана һаш жь қануна Хwэде һэнэ, кö йед ван тышта дькьн һежайи мьрьне нэ, ле бэле нэ кö т'эне ван тышта дькьн, ле һавьжийа хwэ жь кьрийа жи тиньн.

Дивана Хwэдейә һәq

2 ¹ Аwa э'вдо, дьхwази к'и би, гава лома дьки, тö һькари хwэ бесущ ки. Чава лома хэлqe дьки, öса жи тö хwэ ломэк'ар^ф дьки, чьмки тö кö лома дьки, хут ван тышта дьки*. ² Ле эм заньн кö дивана Хwэде we бь

р'астийе сэр wанда бе, йед кö тыштед öса дькьн. ³ Аwa э'вдо, тö кö лома хwэје ван кьра дьки у тö хwэха жи ван тышта дьки, тэ т'ьре^ф те жь дивана Хwэде бьр'эви? ⁴ Йан жи тö кö дәwлэмэндтийа ширьнайи, бэрбьһери у сэбьра Wi бөһөрмэт дьки, тö һьзани кö ширьнайийа Хwэде тэ дьбэ бэрбь т'обэкьрьне^ф? ⁵ Ле тö бь сэрһ'ьшки у дьлкэвьрийа хwэ хэзэбе сэр хwэда дьщьвини, бона Р'ожа Хэзэбе, гава дивана Хwэдейә һәq хöйа бэ. ⁶ Эwe wэкэ э'мэле һэр кэси бинэ пешийа ван*. ⁷ Жийина һ'эта-һ'этайе we бьдэ ван, йед кö т'ьме бь думька дьреж нава кьрьнед қәнщда нэ, кö һөрмэте, р'умэте у нэмьрийе дьхwазьн. ⁸ Ле һерс у хэзэбе сэр wанда бэ, йед кö к'ара хwэ дьгэр'ьн, дәст жь р'астийе кьрьнэ у хwэ данэ хьрабийе. ⁹ Тэнгаси^ф у зöлме сэр ван һ'эмуйада бе, йед хьрабийе дькьн, пешийе сэр щьһуйа^ф, паше сэр нэщьһуйа. ¹⁰ Ле һөрмэт, р'умэт у э'дьлайи we ван һ'эмуйар'а бэ, йед кö қәнщийе дькьн, пешийе щьһур'а у паше

* ^{1:29} Нав һьнэк дәстньвисарада «қави^ф» жи һэйә.

* ^{2:1} Мэтта 7:1-2.

* ^{2:6} Зэбур 62:12; Готьнед Сьлеман 24:12.

нэшъхур'а. ¹¹ Чъмки ль шәм Хвәде фьрқи т'өнә*.

¹²Әвед бейи Қануна Муса^ф кө гөнә^ф дькын, бейи Қанун жи we өнда бьн, ле әвед хвәйиқанун кө гөнә дькын, бь Қануне жи we диwana ван бьбә. ¹³Чъмки нә кө әвед Қануне дьбьһен ль бәр Хвәде р'аст^ф ьн, ле әвед кө Қануне дьқәдиньн we р'аст бенә һ'әсабе. ¹⁴Нэшъһуйед кө Қануна ван т'өнә, гава бе һ'әмде хвә хвәстьнед Қануне дьқәдиньн, бәле әвә бе Қанун ьн, хвәха бона хвә дьбьнә қанун. ¹⁵Чъмки әвана дьдьнә к'ьфше, кө хвәстьна Қануне дьле^ф ванда ньвисар ә. Исафа ван жи шә'дәтийа ве йәке дьдә у фькьред ван шарна ль ван нәһәқ дькын, шарна бесуш дькын. ¹⁶We Р'оже we өса бә, гава Хвәде бь дәсте Мәсиһ Иса диwana тыштед мәрьвайә дьзива бькә, анәгори Мьзгинийа кө әз даннасин дькьм.

Шьһу у Қанун

¹⁷Ава тө шьһу тейи һ'әсабе, тә хвә спартийә^ф Қануне у бь

Хвәдейе хвә дьфьр'и, ¹⁸хвәстьна Wi зани у жь Қануне һин буйи, қәнши-хьрабийе жь һәв дәрдьхи. ¹⁹У тө сәр хвә гөман и, кө р'ебәре кора йи, р'онайийа бәр йед тә'рийеда, ²⁰ширәтк'аре бефә'ма, дәрсдаре хьшима. Тө хвәда жи гөман и, кө бь Қануне хут тө хвәйе т'әрзе занәбуне у р'астийе йи. ²¹Ле бәле ава тө кө һәвале хвә һин дьки, хвәха хвә һин наки? Даннасин дьки, кө нәдзьн, ле тө дьдзьзи? ²²Дьбежи: «Зьнийе нәкә», ле зьнийе дьки? Жь п'ута^ф зьвер и, ле п'арьстгәһед^ф ван т'алан дьки*? ²³Бь Қануне дьфьр'и, ле Қануне дьт'әр'ьбини, Хвәде беһөрмәт дьки? ²⁴Чава ньвисар ә: «Р'уйе вә шьһуйада наве Хвәде нава нэшъһуйада те беһөрмәткьрьне»*.

²⁵Бәле к'ара сьнәтийе^ф we һәбә, һәгәр Қануне бьқәдини. Ле һәгәр тө Қануне дьт'әр'ьбини, сьнәтбуна тә дьбә бесьнәти. ²⁶Өса жи, һәгәр йе нәсьнәткьри т'әмийед Қануне бьқәдинә, нәсьнәтийа wi we сьнәти нәйе һ'әсабе? ²⁷У йе бьһийат'а хвәда

* 2:11 Қануна Дөщари 10:17.

* 2:22 Аһа жи те фә'мкьрьне: «П'арьстгәһе дьһ'әр'ьмини».

* 2:24 Ишайа 52:5.

нэсынэткьри кӧ Қануне дьрә-
динә, we диwana тә бькә, кӧ тӧ
хвәйе нввисар у сьнәтийе йи, ле
Қануне дьт'әр'ьбини. ²⁸Чьмки
шьһу нә әw ә, кӧ дәрвава йә у
сьнәти нә әw ә, кӧ дәрвава сәр
бәдәне йә. ²⁹Ле шьһу әw ә, йе
кӧ дьле хвәда шьһу йә у сьнә-
тийа р'аст дьле сьнәтбуйи йә,
бь Р'ӧһ', нә бь Қануна нввисар.
Йе һа, нә кӧ мәрвь п'әйе wi
льдьн, ле Хвәде*.

3 ¹Иди шьһу чьва зедә йә?
Йан жи чь фәйда сьнәтийе
һәйә? ²Гәләки, бь һәр алийа-
ва. Бәре пешьн we йәкева, кӧ
готьнед Хвәде ль ван һатьнә
спартьне. ³Аwa һәгәр жь ван
һьнәк амьн нәман, дьбә кӧ жь
дәст беамьнийа ван Хвәде we
беамьн дәрә? ⁴Т'ӧ шар! Дә бьра
Хвәде р'аст бә у һ'әму мәрвь
дәрәw, чаwa нввисар ә:

«Wәки готьнед Хвәда Тӧ
бесуш дәрәйи
у диwana Хвәда Тӧ сәрк'ә-
ви»*.

⁵Ле һәгәр нәһәқийа мә һә-
қийа Хвәде дьдә к'ьфше, әм
чь бежьн? Wәки ӧса йә Хвәде

нәһәқ ә, кӧ хәзәбе тинә сәрә
мә? (Бь мәрьвайи хәбәр дьдьм).

⁶Т'ӧ шар! Һәгәр нә ӧса бә, Хвә-
де we чаwa диwana дьне бькә?

⁷Ле һәгәр р'астийа Хвәде,
бона р'умәта Wi, бь дәрәвийа
мьн һе к'ьфш дьбә, ле иди чьма
we диwana мьн мина гӧнәк'а-
рәки бе кьрьне? ⁸У гәло һәқ
ә кӧ әм аһа бежьн: «Хьрабийе
бькьн, кӧ бьбә қәнши», чаwa
һьнәк шәр'а ль мә гьли дькьн,
йане әм ӧса дьбежьн? Әw мәрвь
we р'аст сәр бәла хwә вәбьн.

Мәрьве р'аст т'ӧнә, һ'әму гӧнәк'ар ьн

⁹Аwa әм иди чь бежьн? Әм
шьһу тыштәкива жь нәшьһуя
четьр ьн? На хер! Чьмки мә
иди жор да к'ьфше, чаwa шьһу,
ӧса жи нәшьһу, һ'әму жи бьн
һ'ӧкӧме гӧнәда^ф нә. ¹⁰Чаwa
нввисар ә:

«Йәки р'аст т'ӧнә, т'ӧ кәс
т'ӧнә,

¹¹ кәсәк т'ӧнә, кӧ фә'м бькә,
кәсәк т'ӧнә, ль Хвәде бьгә-
р'ә.

¹² Һ'әму бәндә хальфи^ф нә,
бь һәвр'а т'әвайи бекер бунә,

* ^{2:29} Қануна Дӧшари 30:6.

* ^{3:4} Зәбур 51:4.

йэки қәнщийе бькә т'өнә,
т'ө кәс т'өнә.*

13 Гәвриия ванә т'ьрба вәкьри
йә,

зьмане ванә дәрәвин ә*,
жә'ра мә'ра бьн заре ван ә**.

14 Дәве вана т'ьжи ньфьр' у
тә'ли йә*,

15 ньге ванә хунр'етьнер'а
дъләзинә.

16 Р'ийа ванә қәдә у бәла нә.

17 Р'ийа ә'длаийе наснәкьри
нә*,

18 тьрса Хвәде ль бәр ч'ә'ва
қәт т'өни нә*».

19 Ава әм заньн Қанун чь
кө дьбежә, ванар'а дьбежә,
йед кө бьн һ'өкөме Қанунеда
нә, вәки һ'әму дәв бенә гь-
редане у т'әмамийа дьнйайе
ль бәр диwana Хвәде шабдар
бә. 20 Чьмки бь кьред Қануне

т'ө қул-бәндә we ль бәр Хвәде
р'аст^ф дәрнәйе, ле бь Қануне
гөнә те наскьрьне.

**Инсан ль бәр Хвәде
бь бавәрийе р'аст те
һ'әсабе**

21 Ле ньһа бейи Қануне,
р'астһ'әсабкьрьна Хвәде хойа
буйә, бона к'ижане Қанун у
п'ехәмбәр жи шә'дәтийе дь-
дьн. 22 Әв ә р'астһ'әсабкьрьна
Хвәде: К'и бавәрийа хвә Иса
Мәсиһ тинә, Хвәде ван һ'ә-
муйа ль бәр Хвә р'аст һ'әсаб
дькә*. Фьрқи т'өнә, 23 чьмки
һ'әмуйа гөнә^ф кьр у нәгьһиш-
тьнә р'умәта* Хвәде. 24 Ле
жь к'әрәма Wi, бь азакьрьна
Мәсиһ Иса р'астһ'әсаббуне^ф
п'ешк'еш дьстиньн. 25 Хвәде
Әw к'ьфш кьрьбу, кө Әw бь

* 3:10-12 Зәбур 14:1-3; 53:1-3; Занәбеж 7:20.

* 3:13 Зәбур 5:9.

** 3:13 Зәбур 140:3.

* 3:14 Зәбур 10:7.

* 3:15-17 Ишайа 59:7-8.

* 3:18 Зәбур 36:1.

* 3:22 Галати 2:16.

* 3:23 Хвәде мәрвь дьлқе Хвәда хольқанд у әв ә'фьрине Wi қәнш бу,
ле мервь нәһәқи кьр у нәгьһиштә we р'умәт у к'әмьлтийе кө Хвәде
бона wi һазьр кьрьбу. Дәрһәқа р'умәта Хвәдеда, йа кө бавәрмәнде
бьстиньн ван р'еза бьхуньн: Р'омайи 8:18, 21, 29, 30; Филипи 3:21;
Дәстпегун 1:26-27; Ә'йанти 21:9-11.

хуна Хвә ль бәр гөнед ван к'әвә, йед кӧ ве йәке бавәр бькьн. Хвәде әв йәка кьр, кӧ р'астһ'әсабкьрна Хвә бьдә к'ьфше, чьмки Ви бь сәбьра Хвә гӧһ нәда ван гөнед кӧ пешда һатьбунә кьрне. ²⁶Ава готи Хвәде бь Иса әв йәк кьр, вәки р'астһ'әсабкьрна^ф Хвә ви зәманида бьдә к'ьфше, кӧ Хвәха р'аст ә у һәр кәсе кӧ бавәрийа хвә Иса тинә, ван р'аст^ф һ'әсаб дькә.

²⁷Ава иди чь майә кӧ әм пе бьфьр'ьн? Н'әму п'уч' бучу. Чьма п'уч' бу? Чьмки әм Қануне дьқәдиньн? На хер, ле чьмки әм бавәр дькьн. ²⁸Чьмки мәва фә'мдари йә, кӧ мәрвь бь бавәрийе р'аст һ'әсаб дьбә, бейи кьред Қануне. ²⁹Йан Хвәде т'әне Хвәде щьһуйа йә? Нә йе нәщьһуйа йә? Бәле, йе нәщьһуйа йә жи, ³⁰чьмки Хвәде йәк ә у әв йед сьнәтбуйи бь бавәрийе р'аст һ'әсаб дькә у нәсьнәтбуйийа жи диса бь we бавәрийе. ³¹Вәки өса йә әм бь бавәрийе Қануне бәтал дькьн? Т'ө шар, ле әм Қануне мак дькьн.

Бьраһим^ф бь бавәрийе р'аст һатә һ'әсабе

- 4** ¹Әм иди чь бежьн бона Бьраһим^ф бавә'шире хвә, алийе бәдәнеда? Әви чь дит? ²Һәгәр Бьраһим бь кьред хвә р'аст һ'әсаб бьбуйа, һьнге дь-карьбу бь кьред хвә бьфьр'ийа, ле нә ль бәр Хвәде. ³Ле к'а ньвисар чь дьбежә? «Бьраһим Хвәде бавәр^ф кьр у әв йәк жер'а р'асти һатә һ'әсабе»*. ⁴Ава һәгәр йәк шьхӧләки дькә, маше ви жер'а найе дайин чава п'ешк'еш, ле чава дәйн. ⁵Ле һәгәр гӧмана йәки нә сәр шьхӧле ви йә, ле бавәрийа хвә Ви тинә, Йе кӧ нәп'ака бесущ дькә, бь ве бавәрийе әв р'аст һ'әсаб дьбә. ⁶Давьд жи аһа хвәзийа хвә ль ви мәрвьи тинә, йе кӧ Хвәде бейи кьра ви р'аст һ'әсаб дькә. ⁷«Хвәзи ль ван, кӧ нәһәқийед ван һатьнә бахшандьне у гӧнед ван һатьнә ньхам-тьне. ⁸Хвәзи ль ви бәндәйи, кӧ Хӧдан бир'а гӧнә һ'әсаб накә».*

* ^{4:3} Дәстпелун 15:6; Галати 3:6.

* ^{4:7-8} Зәбур 32:1-2.

⁹ Гәло әва хвәзийя ль сьнәт-буйийя те дайине, йан нәсь-нәтбуйийя? Чава мә гот, кә бавәрийя Бьраһим жер'а р'асти һатә һ'әсабе*. ¹⁰ Ле бәле к'әнге һатә һ'әсабе? Пәй сьнәтбунер'а, йан бәри сьнәтбуне? Нә кә пәй сьнәтбунер'а, ле бәри сьнәтбуне. ¹¹ У паше әви сьнәтбун нишан станд, чава мора р'астһ'әсаббуне, бь we бавәрийя хвәйә бәри сьнәтбуне. Бь ви авайи Бьраһим бу баве һ'әму бавәрмәндәд нәсьнәтбуйи, вәки әв жи р'аст бенә һ'әсабе* ¹² у өса жи бу баве сьнәтбуйийя, нә кә т'әне йе сьнәтбуйийя, ле йе ван жи, к'ижан п'ега we бавәрийеда дьчьн, йа кә Бьраһиме баве мә һе бәри сьнәтбуне бавәр кьр.

**Хвәде созе хвә
бь бавәрийе дьдә**

¹³ Әв созе Бьраһим у зөр'әта вир'а һатә дайине кә дьнйайе вар бьн, нә кә бь кьред Қануне

бу, ле бь we йәке бу, кә wi бавәр кьр у р'аст һатә һ'әсабе*. ¹⁴ Һәгәр т'әне әвед жь кьред Қануне бьбуна хвәйе вар, һьнге бавәри we п'уч' буйа у созе жи бәтал буйа*. ¹⁵ Чьмки Қанун һерсе р'адькә. Дәра кә қанун т'өнә, қанунт'әр'ьбандьн жи т'өнә.

¹⁶ Бь ви авайи соз бь бавәрийе те стандьне, вәки соз бона һ'әму зөр'әтед Бьраһим п'ешк'ешәкә әреқьри бә, нә кә т'әне бона ванә йед кә қануне дьқәдиньн, ле бона ван жи, йед кә мина Бьраһим бавәр дькьн. Чьмки Бьраһим баве мә һ'әмуя йә*, ¹⁷ чава ньвисар ә: «Мьн тә кьри баве гәләк мьләта»*. Әв баве мә йә, ль бәр wi Хвәдейе кә әви бавәр кьр, вәки Әв мьрийя сах дькә у гази тыштед т'өнәнә дькә, чава кә һәнә. ¹⁸ Wi щийе кә гөман нәмабу, Бьраһим бь гөман бавәр кьр, кә әве бьбә баве гәләк мьләта, чава һатьбу готьне: «Зөр'әта тәйе жи we һақаса бә»*. ¹⁹ У

* 4:9 Дәстпәбун 15:6.

* 4:11 Дәстпәбун 17:10.

* 4:13 Дәстпәбун 17:4-6; Галати 3:29.

* 4:14 Галати 3:18.

* 4:16 Галати 3:7.

* 4:17 Дәстпәбун 17:5.

* 4:18 Дәстпәбун 15:5.

əw бавәрийеда съст нәбу, нә һ'але қальбе хвәда ньһер'и, вәки иди мина мьрийа бу, (чъмки əw незики сәд сали бу) у нә жи бәт'ьна Сәрайейә мьри ньһер'и*. ²⁰Ле бавәрийа хвәль созе Хвәде ани у дөдьли нәбу, бь бавәрийе сәр қәwата хвәда һат, шыкьрийа хвә Хвәде ани ²¹у we йәкеда бавәр бу, кә Йе соз дайә we бинә сери^ф жи. ²²Бона ве бавәрийе «жер'а р'асти һатә һ'әсабе»*. ²³Ле əв готын нә т'әне бона Бьраһим һатә ньвисаре, кә Хвәде əв р'аст һ'әсаб кьр, ²⁴ле бәле əв бона мә жи ньвисар ə. Р'астбуне мәр'а жи бе һ'әсабе, к'ижанед кә бавәрийа хвә Ви тиньн, Йе кә Хөдане мә Иса жь мьрьне р'акьр. ²⁵Иса бона нәһәқийед мә һатә кәштъне у жь мьрьне р'абу, кә əм р'аст бенә һ'әсабе*.

**Бь Иса Мәсиһ әм т'әви
Хвәде ль һәв һатънә**

5 ¹Аwa кә əм бь бавәрийе р'аст һатънә һ'әсабе, ә'дълайийа мә т'әви Хвәде һәйә бь

сайа Хөдане мә Иса Мәсиһ. ²Пе Ви мә бь бавәрийе мәщал дит т'әви we к'әрәме бьн, к'ижанеда əм сәкьнинә. У бь we гөмана кә əме т'әви р'у-мәта Хвәде бьн дьфьр'ьн. ³У нә т'әне бь ве йәке, ле əм бь тәнгасийед хвә жи дьфьр'ьн, чъмки əм заньн кә тәнгаси сәбьре тинә, ⁴сәбьр жи к'әт-ьн-р'абуне, к'әт-ьн-р'абун жи гөмане. ⁵У гөман жи мәр'ур'әш накә, чъмки һ'ьзкьрьна Хвәде сәр мәда бь ви Р'өһ'е Пироз барийә, Йе кә мәр'а һатийә дайине. ⁶Чъмки гава əмә һе беч'арә* бун, Мәсиһ бона мә нәп'ака вәхтда мьр. ⁷Дөгмә бона мәрвәки р'аст йәк бьмьрә, бәлки бона мәрвәки қәнщ йәке бьверә бьмьрә, ⁸ле бәле Хвәде һ'ьзкьрьна Хвә һьндава мәда һьнге да к'ьфше, гава əмә һе гөнәк'ар бун, Мәсиһ бона мә мьр. ⁹Ньһа əм кә бь хуна Ви ль бәр Хвәде р'аст һ'әсаб бунә, һе чьқас зедә əме бь Ви жь хәзәбе хьлаз бьн. ¹⁰Һәгәр əм т'әви Хвәде бь мьрьна Көр'е

* ^{4:19} Дәстпелун 17:17.

* ^{4:22} Дәстпелун 15:6.

* ^{4:25} Ишайа 53:4-5.

* ^{5:6} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Бет'ақәт».

Ви ль хэв хатън, гава эмэ нэ-
йар бун, ле he чьqас зедэ пе we
лхэвхатъне эме бь жийина Ви
хьлаз бьн. ¹¹ У нэ т'эне хаqас,
ле бь Хwэде жи эм дьфьр'ьн,
сайа Ходане хwэ Иса Мэсиг,
бь К'ижани эм т'эви Хwэде ль
хэв хатънэ.

Адэм^ф у Мэсиг

¹² Аwa бь мэрвэки гонэ к'этэ
дъне у жь гонэ жи мьрн хат.
Бь ви аwaiи мьрн сэр h'эму
мэрва бэла бу, чьмки h'эмуйа
жи гонэ кьр*. ¹³ Бэри Qануне,
дънайедэ гонэ хэбу, ле дэра кó
qанун т'онэ, гонэ найе h'эса-
бе. ¹⁴ Ле бэле мьрне жь Адэм^ф
гьрти h'эта Муса h'окóм кьр,
h'эта сэр ван жи, йед кó мина
Адэм гóр'а Хwэде дэрнэк'этън.

Адэм мина т'эрзэки Ви бу,
Йе кó we пэйр'а бьхата. ¹⁵ Ле
п'ешк'эша Хwэде мина нэхэ-
qийа Адэм нинэ. Чьмки хэгэр
бь нэхэqийа мэрвэки гэлэк
мьрн, he чьqас зедэ к'эрэма^ф
Хwэде у дайина кó бь к'эрэма
Мэрвэки, йане йа Иса Мэсиг
сэр гэлэка зедэ бу. ¹⁶ У п'еш-
к'эш нэ óса йэ, чава хэqе гóне
йэки, чьмки диwane бь гонэки

сущдари ани, ле п'ешк'эше жь
гэлэк нэхэqийа бесущ кьр.
¹⁷ Чьмки хэгэр бь нэхэqийа
мэрвэки у р'уйе wiда мьрне
h'окóм кьр, чьqас зедэ эвед кó
к'эрэма Хwэдейэ дэвлэмэнд у
р'астh'эсабуне п'ешк'эш дьс-
тинън we жийинеда бь сайа
Йэки, awa готи Иса Мэсиг
п'адшатийе бькьн.

¹⁸ Аwa бь ви awайи пе нэхэqике
диwana т'эмамиа мэрвайе бу,
óса жи бь кьрнэкэ р'аст h'эму
мэрв we р'аст бенэ h'эсабе у
жийине бьстинън. ¹⁹ Чава бь
нэгóхдарийа йэки гэлэк бунэ
гонэк'ар, óса жи бь гóхдарийа
Йэки гэлэк we р'аст бенэ h'э-
сабе. ²⁰ Ле бэле Qанун к'этэ
наве, кó нэхэqi зедэ бэ, ле ль
к'идэре гонэ зедэ бу, к'эрэм жи
ль wьр he зедэ бу, ²¹ wэки чава
гонэ бь мьрне h'окóм кьр, óса
жи к'эрэма Хwэде бь р'астh'э-
сабкьрне h'окóм бькэ, мэ бьбэ
бэрбь жийина^ф h'эта-h'этайе
бь сайа Ходане мэ Иса Мэсиг.

Бона гóна мьри, ле бона Мэсиг сах

6 ¹ Ле эм ньна чь бежън? Эм
нава гóнада бьминън, кó

* 5:12 Дэстпeбун 3:6.

к'эрэма^ф Хwэде сэр мэда зедэ бэ? ²Т'о шар! Эм кө һындава гөнада мьрын, чава дыкарын һе нава ванда бьжин? ³Һун ньзаньн эм кө йэктия Мэсиг Исада һатьнэ нхөмандьне^ф, мьрна Вида һатьнэ нхөмандьне? ⁴Бь нхөмандьне эм иди т'эви мьрна Ви бунэ у т'эви Ви һатьнэ дэфьнкьрьне^ф, wэки чава Мэсиг бь р'умэта Баве жь мьрне р'абу, өса жи эме бькарьбьн жийина нуда бьжин*.

⁵Чьмки һэгэр эм мина мьрна Ви мьрын т'эви Ви бун, эме өса жи мина р'абунэ Ви жь мьрне р'абьн. ⁶Эм ве йэке заньн кө бьнийат'а мэйэ кэвьн т'эви Ви хач^ф бу, wэки қальбе гөнэк'ар сэри һьлнэдэ, кө жь вьр шунда эм нэбьнэ хөламед гөнэ. ⁷Чьмки эве кө мьрийэ, эw жь гөнэ азабуи йэ. ⁸Аwa һэгэр эм т'эви Мэсиг мьрнэ, эм бawэр дькьн, кө эме т'эви Ви бьжин жи. ⁹Чьмки эм заньн Мэсиг кө жь мьрне р'абуйэ, иди намьрэ, мьрын сэр Ви иди һ'өкөм накэ. ¹⁰Мьрна Эw мьр, һындава гөнэда шарэке бона һэр т'эм мьр, ле жийина кө ньһа дьжи, һындава Хwэдеда

дьжи. ¹¹Өса жи һун хwэ һьндава гөнэда мьри һ'эсаб кьн, ле һындава Хwэдеда сах, бь сайа Мэсиг Иса.

¹²Аwa бьра иди гөнэ һ'өкөми сэр қальбе wэйи п'уч'и-мьри нэкэ, кө һун гөр'а хwэстьнед ви бькьн. ¹³У эндэмед қальбе хwэ нэдьнэ гөнэ кө бьбьнэ һащэтэд нэһэқийе, ле бэле хwэ бьдьнэ дәсте Хwэде, чава йэки жь мьрне р'абуйи, бьра эндэмед wэ бьбьнэ һащэтэд һэқийе, бона Хwэде. ¹⁴У гөнэ we сэрwertийе ль wэ нэкэ, чьмки һун нэ бьн қанунэда нэ, ле бьн к'эрэмеда.

Хөламед һэқийе

¹⁵Иди чь? Эм гөна бькьн, чьмки нэ бьн қанунэда нэ, ле бьн к'эрэме? Т'о шар! ¹⁶Һун һақас тьшт ньзаньн кө һун бона хөламетийе дәсте к'ева дьчьн у гөр'а к'е дькьн, дьбьнэ хөламед ви? һэгэр һун хөламед гөнэ бьн, дьчьнэ бэрбь мьрне, ле һэгэр һун хөламед Хwэде бьн, гөр'а Вида бьн, дьчьнэ бэрбь р'астһ'эсаббуне^ф. ¹⁷Ле шыкьр жь Хwэде, һун кө wөхтэке хөламед гөнэ бун, ле

* ^{6:4} Колоси 2:12.

вэ бь дьл у шан г'ора т'эрзе we
хинкьрыне кьр, йа к'о вэ хвэ
спарте. ¹⁸ Хун жь г'онэ аза бун
у бунэ х'оламед хэрийе. ¹⁹ (Эз
мина э'дэте мэрьвайе дьбежым,
бона б'ньят'а вэйэ мэрьвайи-
йэ бет'ақэт.) Вэ чава вэхтэке
эндэмед хвэ данэ нэхэрийе
к'о бьб'нэ х'оламед х'эрамиие
у нэхэрийе, о'са жи н'һа эндэ-
мед хвэ бьд'нэ х'элалийе^ф к'о
бьб'нэ х'оламед хэрийе.

²⁰ Гава хун х'оламед г'онэ бун,
жь хэрийе аза бун. ²¹ Ђынге вэ
жь кьрынед хвэ чь бэр чьнин,
бона к'ижана н'һа хун шэрм
дькын? Эв ахьрийе мерьв дь-
б'нэ бэрбь мьрыне. ²² Ле н'һа
хун жь г'онэ к'о аза бун у бунэ
х'оламед Хвэде, бэре х'эла-
лийе дьч'нын у ахьрийа ван
жи жийина х'эта-х'этайе йэ.
²³ Чьмки маше г'онэ мьрын э,
ле п'ешк'еша Хвэде жийина
х'эта-х'этайе йэ, бь сайа Х'о-
дане мэ Мэсиг' Иса.

**Т'эрзэки қәнш
жь қануна һ'ал-зэваше**

7 ¹ Хун р'ьнд ф'эм дькын
хушк-б'рано, эзе н'һа дэр-
һақа чьда вэр'а хэбэр дьм, чьм-
ки эз т'эви ван хэбэр дьд'м,
йед к'о һаш жь қануне һэнэ:

Қанун сэр мерьв һақас вэхт
һ'өк'ом дькэ, һ'эта к'о мэрьв
сах э. ² Мэсэлэ, жьна меркьри
бь қануне мере хвэйи сахва
гьредаи йэ, ле һэгэр мер ле
дьмьрэ, эв һынге жь we қануна
к'о мерва гьредаи бу аза дьбэ.
³ Ава һэгэр мере we һе сах бэ
эв бьбэ жьна мерэки дьн, we
зьнек'ар бе һ'эсабе, ле һэгэр
мер ле бьмьрэ, эв жь we қануне
аза дьбэ у зьнек'ар набэ, һэгэр
бьбэ жьна мерэки дьн. ⁴ О'са
жи хун хушк-б'райед мьн, бь
бэдэна Мэсиг' һындава Қану-
неда мьрын, к'о бьб'нэ п'ара
йэки дьн, Йе к'о жь мьрыне
р'абуйэ, вэки хун Хвэдер'а
бэр биньн. ⁵ Чьмки гава мэ һе
бь б'ньят'а мэрьвайе дьжит,
тэме г'она, к'о жь Қануне сэри
һьлдьдан, нава қальбед мэда йа
хвэ дькьрын, к'о эм бэре мьры-
не бьд'н. ⁶ Ле н'һа эм һындава
Қанунеда мьрын, жь we хьлаз
бун, бь к'ижане эм гьрти бун,
к'о эм бь жийина нуйэ р'өһ'ани
х'оламтийе Хвэдер'а бькын, нэ
к'о бь р'ийа Қануна ньвисар.

Қанун у г'онэ

⁷ Ава эм чь бежын? Гэло
Қанун г'онэ йэ? На хер! Ле
бэле мьне г'онэ нас нэкьра,

һәгәр Қануне нибуйа. Мәсәлә, дьлһавъжи жи мьне нъзань-буйа гөнә йә, һәгәр Қануне нәготьбуйа: «Дьлһавъжийе нәкә»*. 8 Ле гөнә жь т'әмийе мәщал станд, нава мьнда һәр шур'ә дьлһавъжи пешда анин. Чьмки бе қанун гөнә мьри йә. 9 Эз хвәха вәхтәке бейи қанун сах бум, ле гава т'әми гьһиштә мьн, гөнә сах бу 10 у эз мьрм. Әв т'әмиа кә we жийин бьда мьн, һәма әв жи бу сәбәбе мьрна мьн. 11 Чьмки гөнә жь т'әмийе мәщал станд эз хапандьм у бь we кәштьм.

12 Ава Қанун пироз э у т'ә-мийа we пироз, р'аст у қәнщ ә. 13 Вәки өса йә йа қәнщ мьнр'а бу мьрн? На хер! Ле әв кьре гөнә бу, кә бь йа қәнщ мьрн сәр мьнда ани. Әв йәк аһа бу, вәки һ'өнөре гөнә к'ьфш бә у бь т'әмие һе гөнәк'арийа гөнә к'ьфш бә.

Шәр'е нәхөйайи нава инсенда

14 Бәле әм заньн кә Қанун р'өһ'ани йә, ле эз хун у гошт ьм, хөламәки гөнәр'а фьроти. 15 Чьмки эз фә'м нақьм чь дькьм.

Нә кә wi тышти дькьм, чь кә дьхвазьм, ле wi тышти дькьм, чь кә бәр ч'ә'ве мьн р'әш ә*. 16 Ле һәгәр әз тыште нә бь дьле хвә дькьм, Қанунер'а қайл ьм, кә әв қәнщ ә. 17 Ле ава нә кә эз we йәке дькьм, ле бәле гөне кә нава мьнда дьминә дькә. 18 Эз заньм кә нава мьнда, ава готи бьһийат'а мьнда, т'ө тыште қәнщ наминә, чьмки хирәта мьн қә-бул нақә, ле әв йәк мьнр'а ль һәв найе. 19 Бәле we қәнщия кә дьхвазьм бькьм нақьм, ле хьрабийа кә нахвазьм we дь-кьм. 20 Һәгәр әз wi тыште нә бь дьле хвә дькьм, иди нә кә эз дькьм, ле әв гөне кә нава мьнда дьминә, әв дькә.

21 Ава әз қанунәке дьбиньм: Гава дьхвазьм кә қәнщийе бь-кьм, бе һ'әмде мьн дьбә хьраби. 22 Эз бь к'урайийа дьле хвә қануна Хвәде бәгәм дькьм, 23 ле қанунәкә дьн нава хвәда дьбиньм кә мьқабьли we қануна һ'ьше мьн бәгәм кьрийә дькә шәр' у мьн дькә һесире қануна гөна, йа кә нава мьнда йә. 24 Эз чь мәрвәки һесир-бәләнгаз ьм! К'и we мьн жь дәсте ви

* 7:7 Дәрк'әтһн 20:17; Қануна Дөщари 5:21.

* 7:15 Галати 5:17.

qальбе п'уч'и-мъри хълаз кэ?
²⁵ (Шъкър жь Хwэдeр'а, бь сайа
 Ходанe мэ Иса Мэсиг!)

Бь ви аwайи эз хwэха бь
 h'ъш-аqъле хwэ холамтийе
 qануна Хwэдeр'а дькъм у бь
 qальбе хwэ холамтийе qануна
 гонар'а дькъм.

Жийина бь Р'öh'e Хwэде

8 ¹ Ньһа иди диwана wан
 набэ, йед кэ т'эви Мэсиг
 Иса бунэ йэк*. ² Чьмки qану-
 на Р'öh'e кэ жийине дьдэ, бь
 сайа Мэсиг Иса эз жь qануна
 гона у мърне хълаз^ф кърм.
³ Бэле чь кэ Qануне жь дэст
 бет'аqэтийа бьнийат'а мәр-
 вайе нькарьбу бькъра, Хwэде
 эw йэк кър, Көр'е Хwэ дьлqе
 бьнийат'а мәрвайийэ гонэ-
 к'арда бона гона шанд. У аһа
 Эwi we бьнийат'еда диwана
 гонэ кър, ⁴ wэки р'астбуна
 т'эмийед Qануне нава мэда бе
 qэдандьне, эм кэ бь бьнийат'а
 мәрвайи нажин, ле бь Р'öh'.
⁵ Йед кэ ль гора бьнийат'а мәр-
 вайе дьжин, эw сэр тыштед
 бьнийат'а мәрвайе дьфькърн,
 ле йед ль гора Р'öh' дьжин, эw

сэр тыштед Р'öh' дьфькърн.
⁶ Ахърийа фькъра бьнийат'а
 мәрвайе мърн э, ле ахърийа
 фькъра Р'öh' жийин у'эдылайи
 йэ. ⁷ Чьмки фькъра бьнийат'а
 мәрвайе дьжмьне Хwэде йэ,
 эw бэр qануна Хwэде хwэ
 нашкенэ, нэ жи дькарэ. ⁸ Эwед
 бь бьнийат'а мәрвайе дьжин,
 нькарьн ль Хwэде хwэш бен.

⁹ Ле хун бь бьнийат'а мәрва-
 йи нажин, ле бь Р'öh' дьжин,
 һэгэр р'аст Р'öh'e Хwэде нава
 wэда дьминэ. Ле һэгэр Р'öh'e
 Мэсиг дьле йэкида т'онэ, эw нэ
 п'ара Wi йэ. ¹⁰ У һэгэр Мэсиг
 дьле wэда йэ, qальб мърн йэ,
 чьмки wэ гонэ кър, ле Р'öh'
 жийин э бона wэ, чьмки хун
 р'аст hatьнэ һ'эсабе. ¹¹ У һэгэр
 эw Р'öh'e кэ Иса жь мърне
 р'акър нава wэда дьжи, кэ
 оса йэ Эwe Мэсиг жь мърне
 р'акър, we бь wi Р'öh'e Хwэйи
 нава wэда, жийине бьдэ qальбе
 wэйи п'уч'и-мърн жи.

¹² Бона we йэке хушк-бьрано,
 эм дэйндар ын, ле нэ дэйндаред
 бьнийат'а мәрвайе, кэ ль гора we
 бьжин. ¹³ Чьмки һэгэр хун ль
 гора бьнийат'а мәрвайе бьжин,

* 8:1 Нав дэстньвисаред пашwэхтийеда эв жи һэйэ: «Бь бьнийат'а мәр-
 вайи нажин, ле бь Р'öh'» (8:4 бьньһер'ын).

хуне бьмьрьн, ле хэгэр хун бь Р'öh' кьред бьнйат'а мэрьвайе бькөжьн, хуне бьжин.

¹⁴Әвед кө бь Р'öh'e Хвәде те-
нә р'ебәрикьрьне, әв ын лавед
Хвәде. ¹⁵Чьмки вә р'öh'әки өса
нәстандийә, кө вә диса бькә
хөлам бьтьрсьн, ле вә әв Р'öh'
стандийә, Йе кө вә дькә лавед
Хвәде, бь К'ижани гази Ви дь-
кьн: «Абба^ф!» ава готи «Баво!»*
¹⁶Һәма әв Р'öh' Хвәха т'әви
р'öh'e мә шә'дәтийе дьдә, кө
әм зар'ед Хвәде нә. ¹⁷У хэгәр
зар' ын, өса жи хвәйивар ын,
варе Хвәде нә у т'әви вартийа
Мәсиһ ын. Бәле хэгәр әм т'әви
щәфайе Мәсиһ бунә, әме т'әви
р'умәта Ви бьн жи.

Р'умәта создайи

¹⁸Әз аһа т'әхмин дькьм, кө
щәфе мәйи ви зәмани, ль бәр
р'умәта ве мәва* ә'йан бә, нә
т'ө тышт ә. ¹⁹Һ'әму ә'фьрин жи
бе сәбьр ч'ә'вньһер'и хөйабуна
лавед Хвәде нә. ²⁰Бәле ә'фьрин

жи бәр байе бәталиие к'әтын,
нә кө бь һ'әмде хвә, ле Хвәде
әв данә ве йәке*. Ле бәле әв
гөман һәбу, ²¹кө ә'фьрине хвә-
ха жи жь ве хөламтийа п'уч'
аза бьн у т'әви азайи у р'умәта
зар'ед Хвәде бьн. ²²Чьмки әм
заньн кө һ'әму ә'фьрин һ'әта
ньһа бь һәвр'а дькьнә зарә-зар
у мина еша к'өлфәте^ф дьк'ьши-
ньн. ²³У нә т'әне ә'фьрин, ле
әм хвәха жи, кө мә чава бәре^ф
дәрәмәта пешьн* Р'öh'e Пироз
станд, нава хвәда зарә-зар ын
у ве һивийе нә, һ'әта әм һәде
лаутийа Хвәде бьстиньн, ава
готи әм бьгьһижьнә азайийа
қальбе хвә**²⁴Бәле ве гөмане-
да әм хьлаз бун. Ле әв гөмана
кө те дитьне, әв нә гөман ә,
чьмки йәк чава дькарә гөмана
ви тышти бә, к'ижан ль бәр
ч'ә'ва йә? ²⁵Ле хэгәр гөмана
мә ль тыште нәдити йә, әм бь
сәбьре һивийе бьминьн.

²⁶Өса жи Р'öh'e^ф Пироз те
һәвара бет'ақәтийа мә, чьмки

* 8:15-17 Галати 4:5-7.

* 8:18 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Нава мәда».

* 8:20 Дәстпобун 3:17.

* 8:23 Аһа те фә'мкьрьне: «Хвәде чава п'ешк'еша пешьн Р'öh'e Пироз дьдә» йан жи: «Р'öh'e Пироз чава бәре дәрәмәта Хвәдейә пешьнә кө Хвәде дьдә бавәрмәнд дьстиньн».

** 8:23 Корьнт'и II, 5:1-4.

эм нъзаньн гэрэке чава дӱа
 бькьн*, ле Р'ӱһ'е Пироз Хвӱаха
 бь готьнед к'ӱсӱрӱ найенӱ сӱр
 зар-зьмана, бона мӱ лава-нав-
 четийе дькӱ. ²⁷У Йе дьла ӱ'нӱнӱ
 дькӱ занӱ фькьра Р'ӱһ'е Пироз
 чь йӱ, чьмки ӱв вӱкӱ цьрара
 Хвӱеде бона мӱрьвед Хвӱеде
 лава-навчетийе дькӱ.

²⁸ ӱм заньн кӱ хӱр тыштида
 Хвӱеде дькӱ кӱ ванр'а бьбӱ
 цӱнши, йед кӱ Ви һ'ӱз дькьн*
 у ль гора цаз-цӱдрӱта Ви га-
 зикьри нӱ. ²⁹ Чьмки Хвӱеде
 к'ижан пешда бьжартьн, ӱв жи
 пешда к'ьфш кьрьн, кӱ бьбьнӱ
 мина Кӱр'е Ви, вӱки Иса нава
 гӱлӱк хушк-бьрада ньхӱри бӱ.
³⁰ К'ижан пешда к'ьфш кьрьн,
 гази ван жи кьр у гази к'ижа-
 на кьр, ӱв жи бесуц кьрьн у
 к'ижан бесуц кьрьн, ӱв жи
 хвӱйир'умӱт кьрьн.

**Һ'ӱзкьрына Хвӱеде: Һӱгӱр Иса
 йар ӱ, к'и we нӱйар бӱ?**

³¹ Ава ӱм чь бежьн бона ван
 тышта? Һӱгӱр Хвӱеде пышта мӱ

йӱ, к'и дькарӱ мьцабьли мӱ бӱ?
³² ӱwe кӱ һ'ӱйфа Ви Кӱр'е Ви
 нӱһат, ле бона мӱ һ'ӱмуйа да
 дӱр, иди we чава хӱр тышти
 т'ӱви Ви п'ешк'еши мӱ нӱкӱ?
³³ К'и дькарӱ бьжартийед Хвӱеде
 гӱнӱк'ар кӱ? Хвӱеде йӱ, кӱ ван
 бесуц дькӱ. ³⁴ К'и дькарӱ ван
 нӱһӱкӱ? Мӱсиһ Иса йӱ кӱ бона
 ван мьр, ле бӱле жь мьрыне р'абу
 жи у к'елӱка^ф Хвӱедейӱ р'асте
 йӱ, бона мӱ лава-навчетийе
 дькӱ. ³⁵ Чь we бькарьбӱ мӱ жь
 we һ'ӱзкьрына Мӱсиһ бьцӱ-
 тинӱ? Дӱрд-кӱл, тӱ'ли-тӱнги,
 зерандьн, хӱлайи-щӱлайи,
 бесьт'ари, цӱдӱ-бӱла йан шур?
³⁶ Чава ньвисар ӱ:

«Бона Тӱ ӱм хӱр р'ож бӱр
 мьрыне нӱ,
 мина пӱза сӱржекьрыне һ'ӱ-
 саб дьбьн*».

³⁷ Ле ӱм нава ван һ'ӱму тышта-
 да һе зедӱ сӱрдьк'ӱвьн, бь сайа
 ӱви кӱ ӱм һ'ӱз кьрьн. ³⁸ Чьмки
 ӱз ӱ'сӱйи заньм кӱ нӱ мьрьн,
 нӱ жийин, нӱ мьлийак'ӱт^ф, нӱ
 шӱхсӱк, нӱ тыштед һазьр, нӱ

* 8:26 Аһа жи те фӱ'мкьрыне: «Бона чь дӱа бькьн».

* 8:28 Нав һьнӱк дӱстньвисарада аһа йӱ: «ӱм заньн кӱ хӱр тышт ванр'а дьбьнӱ цӱнши йед кӱ Хвӱеде һ'ӱз дькьн».

* 8:36 Зӱбур 44:22.

* 8:39 Аһа жи те фӱ'мкьрыне: «Нӱ бьльндайи, нӱ к'урайи».

тыштед we бен, нә т'о қәват,
 39 нә йед жорьн, нә йед жерьн*
 у нә жи э'фьринәки майин дь-
 карә мә жь һ'ызкьрьна Хвәде
 бықәтина, йа кө бы дәсте Ходан
 Мәсиһ Иса п'ара мә к'әтийә.

**Хвәде у мьләте ви
 шыһуйе быжарти**

9 1 Эз бы Мәсиһ бе хельф
 р'аст дьбежым у исафа^ф
 мын жи бы сайа Р'өһ'е Пироз
 мынр'а шә'дәтийе дьдә, 2 кө
 эз гәләки бәр хвә дьк'эвм у
 көла дьле мын жи к'урә. 3 Чьм-
 ки мын хвәха дьхвәст ньфьр'
 ль мын быбуйа, т'ела мын жь
 Мәсиһ бықәтийа, бона мьләте
 мыни жь хун-гоште мын, 4 кө
 израели^ф нә. Ль ван дьк'эвә
 быбьнә лавед Хвәде, Хвәде
 р'умәта Хвә нишани ван да,
 пәйман^ф т'эви ван гьредан,
 қанунед Хвә данә ван у кьрьнә
 хвәйед һ'әбандьн у созед да-
 йи*. 5 Кал-бав жи жь ван ын у
 Мәсиһ жи алиие хун у гоштда
 жь нав ван һат, кө сәр һ'әму-

йар'а Хвәдейе һ'әта-һ'әтайейи
 жежайи шыкьрийе йә. Амин.

6 Ле бәле нақәшмә кө созе
 Хвәде хельф дәре, чьмки нә кө
 әв һ'әму нә израели, йед кө жь
 Израел дьне к'әтьнә 7 у нә жи
 һ'әмуийед жь бәдәна Бьраһим
 бунә зар'ед вийә һәқ-һ'әлал
 ын, ле һатийә готьне: «Зөр'әта
 тәйе Ишақда^ф бе навкьрьне»*.
 8 Ава готи зар'ед Хвәде нә әв
 ын, йед кө жь бәдәна т'әби-
 йәти нә, ле зар'ед создайи we
 зөр'әт бенә һ'әсабе. 9 Чьмки
 созе готи әв бу: «Саләкә дьн
 ви чахи әзе ль сәр тәда бем у
 көр'әке Сәрайер'а быбә»*. 10 Ле
 нә т'әне әв бу, Р'евакуа^ф жи бы дө
 көр'а жь бавәки һ'әмлә дәрк'әт,
 ава готи жь баве мә Ишақ.
 11-12 Гава көр'ьк һе нәбьбун,
 һе қәнши-хьраби нәкьрьбун,
 Р'евакуайер'а һатә готьне: «Йе
 мэзын we хөламптийе ль йе бы-
 ч'ук быкә»*. Әв йәк бу, вәки
 қьрара Хвәде вәкә быжартьна
 Ви дәре, нә кө кьрава гьредаий
 бә, ле ль гора газийа Хвәде бә.

* 9:4 Бы йунани хәбәр бы хәбәр аһа йә: «Ль ван дьк'эвә быбьнә зар'ед
 Хвәде, хвәйед р'умәт, пәймана, Қануна дайи, һ'әбандьн у созед дайи».

* 9:7 Дәстпобун 21:12.

* 9:9 Дәстпобун 18:10, 14.

* 9:11-12 Дәстпобун 25:23.

¹³ Чава нъвисар э: «Мън Агуб^ф h'ыз кър, ле жь Эсау^ф чум»*.

¹⁴ Эм иди чь бежън? Гэло нәһәқийа Хвәде һәйә? На хер!
¹⁵ Чъмки Мусар'а дьбежә: «Эз к'ижани бемә р'ә'ме, Эзе бемә р'ә'ме у дьле Мън сәр к'е бьшәwьтә, we бьшәwьтә»*. ¹⁶ Эв йәк иди нә жь хwәстън йан хирәта меръв э, ле жь р'ә'ма Хвәде йә. ¹⁷ Чъмки нъвисара пироз Фьрәwьнр'а^ф дьбежә: «Бона we йәке Мън тө кьри п'адша, wәки қәwата Хwә бьтә бьдмә к'ьфше у наве Мън т'эмамыйа дьнйайеда бе готъне»*. ¹⁸ Аwa Хвәде к'ижана дьхwазә те р'ә'ме у к'ижана дьхwазә ван сәрһ'ышк дькә.

Һерс у р'ә'ма Хвәде

¹⁹ Кө өса йә те мьнр'а бежи: «Ле иди чьма Хвәде мә нәһәқ дькә? К'и дькарә ль бәр қьра-ра Wi р'абә?» ²⁰ Ле тө к'и йи, ә'вдо, кө ль бәр готъна Хwә-

де р'адьби? Гэло щер' дькарә щер'кәrr'а бежә: «Тә чьма эз аһа чекьрьмә?»* ²¹ Чьма һ'өкөме щер'кәр сәр ахе т'өнә кө жь we һ'әр'ийа стьрайи һьн дәрданед^ф бона р'умәте чекә, һьн жи бона бер'умәте? ²² Ле чь we йәкер'а һәйә, һәгәр Хвәде хwәст бәри к'ьфшкьрьна һерс у қәwата Хwә, бьдумька дьреж гәләки сәбьра Хwә ль ван дәрданед һежайи һерсе бинә, йед кө ондабунер'а һазьр сәкьни нә?»* ²³ Wi әв йәк кьр, wәки дәwләмәндтийа р'умәта Хwә ван дәрданар'а бьдә к'ьфше, йед кө бунә хwәйе we р'ә'ме, к'ижан кө Wi пеш-да һазьр кьрьбун, wәки әw т'әви р'умәта Wi бьбуна. ²⁴ У әw дәрданед газикьри әм ьн, нә кө т'әне жь шьһуйа, ле жь нәшьһуйа жи, ²⁵ чава к'ьгеба һосейада Эw дьбежә:

«Шьмә'та кө нә шьмә'та Мьн ә, Эзе бежьме: <Шьмә'та Мьн>

* ^{9:13} Малахи 1:2-3.

* ^{9:15} Дәрк'әтън 33:19.

* ^{9:17} Дәрк'әтън 9:16.

* ^{9:20} Ишайа 29:16; 45:9.

* ^{9:22} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Ле чь we йәкер'а һәйә, һәгәр Хвәде бьдумька дьреж ль ван дәрдана сәбьр дькә, к'ижан һежайи we һерсе нә у ондабунер'а һазьр сәкьни нә, чъмки Wi хwәст һерса Хwә бьдә к'ьфше у қәwата Хwә ванва ә'йан кә?»

у йа нэ дэлал Эзе бежме:
 «Дэлал»*.

26 У «we дэра кӧ ванр'а хатэ
 готъне: «Һун нэ шьмэ'та
 Мьн ын»,

Һәма ль вьр жи әве лавед
 Хвәдейе сах бенә готъне»*.

27 Ишайа^ф жи бона Израел дькә
 гази дьбежә:

«Һәгәр һ'әсабе зар'ед Израел
 вәкә қума бә'ре бә, т'әне
 һнәк we же хьлаз бә.

28 Чьмки Хӧдан we кьн у кӧрт
 зутьре диwana дьне бькә»*.

29 У чава Ишайа бәри ве йәке
 гот: «Һәгәр Хӧдане Зор мәр'а
 зӧр'әт нәһышта, әме бьк'әтана
 р'ожа Содоме^ф у бьбуна мина
 Гоморайе»**.

Израел у Мьзгини

30 Әм иди чь бежын? Нәщь-
 хуйед кӧ пәй р'астһ'әсаббуне
 нәдьчун, гьһиштънә р'астһ'ә-
 саббуне, we р'астһ'әсаббуна жь
 бавәрийе, ³¹ле Израел кӧ пәй
 Қануне дьчу кӧ р'аст бе һ'әсабе,
 нәгьһиштә we йәке. ³²Чьма?

Чьмки әв нә кӧ бь бавәрийе
 бу, ле бь кьред хвә. У әв сәр
 кәвьре льк'ӧмандьнеда к'әт
 хол бу, ³³чава ньвисар ә:

«Ва Әз кәвьрәки льк'ӧман-
 дьне Сийонеда^ф датиным,
 зьнарәки же холбуне
 ле һәр кәсе кӧ бавәрийа
 хвә Ви бинә, we шәрми
 нәбә»*.

10 ¹Хушк-бьрано! Дӧаухвәс-
 тьна дьле мьн жь Хвәде
 бона хьлазбуна Израеле йә. ²Әз
 шә'де вана мә, кӧ әв һндава
 Хвәдеда хвәйихирәт ын, ле әв
 йәк бе занәбун ә. ³Вана фә'м
 нәкьр, кӧ Хвәде чава мерьв р'аст
 һ'әсаб дькә, хвәстьн бь шур'е
 хвә һ'име һәқийе дайнын у ль
 бәр һәқийа Хвәде та нәбун.
⁴Чьмки бь Мәсир Қанун сәр
 һәвда хат, кӧ һәр бавәрмәнд
 бь ви р'аст бе һ'әсабе.

Һәр кәс дькарә хьлаз бә

⁵Бона we р'астһ'әсаббуна жь
 Қануне Муса аһа дьньвисә:

* 9:25 Һосәйа 2:23.

* 9:26 Һосәйа 1:10.

* 9:27-28 Ишайа 10:22-23.

* 9:29 Ишайа 1:9.

** 9:29 Дәстпәбун 19.

* 9:33 Ишайа 8:14; 28:16.

«Мэрьве кӧ Қануне бықәдинә, бь we жи әве быжи»*. ⁶Ле р'аст-һ'әсаббуна кӧ жь бавәрийе йә, аһа дыбежә: «Дьле хвәда нәбежә: К'е we р'абә ә'змен?»* (аһа готи Мәсһһ жорда бинә), ⁷йан: «К'е we һәр'ә дийаре мьрийа?»* (аһа готи Мәсһһ жь нава мьрийа дәрхә). ⁸Ле бәле нъвисар чь дыбежә? «Хәбәра Хвәде ль щәм тә йә, ль сәр заре тә йә у дьле тәда йә»*, (аһа готи әв хәбәра бавәрийе, йа кӧ әм даннасин дыкьн). ⁹Һәгәр тӧ бь дәве хвә иқрар^ф бьки, кӧ Иса Хӧдан ә у дьле хвәда бавәр бьки, кӧ Хвәде Әв жь нава мьрийа р'акьрийә, те хьлаз би. ¹⁰Чьмки бь дьл йәк бавәр дыкә, р'аст те һ'әсабе у бь дәв иқрар дыкә, хьлаз дыбә. ¹¹Чава нъвисар дыбежә: «Һәр кәсе кӧ бавәрийа хвә Ви бинә, we шәрми нәбә»*. ¹²Ль вьр фьрқи т'ӧнә нава щьһу у нәщьһуяда, чьмки Хӧдане һ'әмуяа йәк ә, һьндава

ван һ'әмуяада жи мәр'д ә, к'и-жанед гази Ви дыкьн. ¹³Чьмки нъвисар дыбежә: «К'и гази наве Хӧдан кә, we хьлаз бә»*.

Қӧсура Исраеле

¹⁴Ле we чава гази Ви кьн, һәгәр бавәрийа хвә Ви нә-анинә? Йан we чава бавәрийа хвә Ви биньн, һәгәр бона Ви нәбьһистьнә? Йан we чава бь-бьһен, һәгәр хәбәр даннасин нәбә? ¹⁵Йан we чава хәбәре даннасин кьн, һәгәр нәйе-нә шандьне? Чава нъвисар ә: «Чьқаси һ'әвас ьн гавед йед мьзгинийа хере дыдьн!»*

¹⁶Ле һ'әмуяа гӧр'а Мьзгинийе нәкьр, чьмки Ишайа дыбежә: «Хӧдан, к'е әв готьна кӧ мә гот бавәр кьр?»* ¹⁷Аһа бавәри жь бьһистьне те у бьһистьн жь жь готьнед бона Мәсһһ.

¹⁸Ле бәле әз дыпьрсьм: Гәло вана нә бьһист? Нақәвьмә. Чьмки нъвисар ә:

* ^{10:5} Қануна К'аһинтийе 18:5.

* ^{10:6} Қануна Дӧшари 30:12.

* ^{10:7} Қануна Дӧшари 30:13.

* ^{10:8} Қануна Дӧшари 30:14.

* ^{10:11} Ишайа 28:16.

* ^{10:13} Йоел 2:32.

* ^{10:15} Ишайа 52:7.

* ^{10:16} Ишайа 53:1.

«Дэнге ван т'эмамия а'р-де нълда у хэбэра ван ль қолбед дьнайе бэла бу»*.

19 Эз диса дьпырсым: Гэло Исраел пе нэһ'эсийа? Пешийе Муса дьбежэ:

«Эзе бь мьлэте нэ мьлэт нелана бьдьмэ вэ у бь мьлэтэки бэф'эм нерса вэ р'акьм»*.

20 У Ишайа мерк'ими дьбежэ: «Эз ванва дэрк'этым, к'ижан ль Мьн нэдыгэр'ийан у Эз ванва э'йан бум, к'ижана бона Мьн нэдыпърсин»*.

21 Ле бэле бона Исраеле дьбежэ: «Т'эмамия р'оже Мьн дэсте Хвэ дьрежи мьлэтэки сэрһ'ышк у хвэсэрихвэ кьр»*.

Р'э'ма Хвэде ньндава мьлэте Ви Исраеледа

11 ¹Ава эз дьпырсым: Гэло Хвэде дэст жь шым'та Хвэ кьр? На хер! Эз хвэха жи

исраели мэ, жь зор'эта Бьраһим ьм, жь қэбила Бьнйамин^ф*.

² Хвэде дэст жь шым'та Хвэ нэкр, к'ижан пешда бьжартьбу. Йан һун ньзаньн сэрһатийа Елийада^ф ньвисар чь дьбежэ чава, ви шыкийате^ф Исраеле ль Хвэде дькр дьгот? ³ «Хөдан, п'ехэмбэред Тэ көштын, горигөһед^ф Тэ хьраб кьрын, т'эне эз мамэ у пэй мьн жи к'этынэ кө бькөжьн»*. ⁴ Ле шаба Хвэде чь бу? «Мьн Хвэр'а һ'өфт һ'эзар мэри хвэй кьрынэ, йед кө ль бэр Баэ'л^ф чок нэданэ»*. ⁵ Оса жи ньһа ви зэманита һьнэкэ бь к'эрэма Хвэде бьжарти манэ. ⁶ У һэгэр бь к'эрэме йэ, иди нэ жь кьра йэ, һэгэр өса буйа, к'эрэм иди нэдыбу к'эрэм.

⁷ Иди чь? Исраел нэгьһиштэ we чь кө дьгэр'ийа, ле йед бьжарти гьһиштэне у йед майин кор бун, ⁸ чава ньвисар э:

«Хвэде шэвэр'эша кора ани сэр ван,

* 10:18 Зэбур 19:4.

* 10:19 Қануна Дөшари 32:21.

* 10:20 Ишайа 65:1.

* 10:21 Ишайа 65:2.

* 11:1 Филипи 3:5.

* 11:3 П'адшати III, 19:10, 14.

* 11:4 П'адшати III, 19:18.

кӧ бь ч'э'ва нэбиньн у бь
гӧһа нэбьһен, һ'эта р'ожа
иройин»*.

⁹ У Дауьд дьбежэ:

«Дэ бьра т'эхт-сьфьред ван
ль ван бьбьнэ т'ор' у т'э-
лэк,

қәдә-бәла жи һәқе ван бә.

¹⁰ Бьра ава р'әш бе сәр ч'э'вед
ван, нэбиньн
у пышта ван т'ьме тәвийайи
бә».*

¹¹ Ава эз дьпърсьм: Гәло әв
жь р'е дәрк'әтн, кӧ онда бьн?
На хер! Ле нәһәқийа ван бу
сәбәбе хьлазбуна нәщьһуйа, кӧ
позе ван жи бышәштә. ¹² Һәгәр
нәһәқийа ван бу сәбәб кӧ дьн-
йа дәвләти бә у к'әтгна ван бу
сәбәб кӧ нәщьһу дәвләти бьн,
ле we he чьқас к'ар бә гава т'ә-
мамия ван хьлаз бә!

Хьлазбуна нәщьһуйа

¹³ Ньһа эз вә нәщьһуйар'а
дьбежьм: Бәле эз шандийе нә-
щьһуйа мә, қӧльхе хвә бьльнд
дькьм, ¹⁴ бәлки бькарьбьм позе
йед жь хун у гоште хвә бьдь-
мә шәватә у жь ван һьнәка

жи хьлаз кьм. ¹⁵ Чьмки һәгәр
т'әхсирбуна^ф ван бу сәбәбе ль-
һәвһатна дьнйае т'әви Хвәде,
иди ле қәбулбуна ване бьбә
чь, һәгәр нә сахбуна мьрийа?

¹⁶ Һәгәр гьрка һәвир, чава
бәре^ф дәрәмәта пешьн Хвәдер'а
даи һ'әлал ә, кӧ ӧса йә т'әма-
мия шкәве пева һ'әлал ә*. У
һәгәр р'ав пироз ьн, ч'ьқьл жи
пер'а пироз ьн. ¹⁷ Һәгәр жь ван
ч'ьқьла һьнәк шкәстн, ле тӧ,
нәщьһу дара зәйт'унейә бәйани
буйи, дәвса ван һати сәрва-
кьрьне у т'әви қьнйата р'әвед
зәйт'уне буйи, ¹⁸ тӧ дьле хвә ль
ван ч'ьқьлед шкәсти ша нәкә. Ле
һәгәр дьле хвә ша ки, бир бинә,
вәки нә кӧ тә р'ав жор гьртнә,
ле р'ава тӧ гьртии. ¹⁹ Иди те
бежи: «Ч'ьқьл шкәстн, вәки
әз бемә сәрвакьрьне». ²⁰ Р'аст
ә. Әвана жь дәст нәбәвәрийе
шкәстн у тә бә бәвәрийе һ'им
гьрт. К'ӧбар нәбә, ле бьтърсә.
²¹ Чьмки һәгәр һ'әйфа Хвәде
ч'ьқьлед бьнйат'и нәһат, һ'әйфа
Ви we тә жи нәйе. ²² Ава дина
хвә бьдә ширьнайи у һ'ьшкийа
Хвәде, Әв һ'ьшк ә һьндава жь

* ^{11:8} Қануна Дӧшари 29:4; Ишайа 29:10.

* ^{11:9-10} Зәбур 69:22-23.

* ^{11:16} Жьмар 15:19, 20.

р'ек'этийада у ширьн э һындава тэда, һэгэр нава ширьнайие-да бьмини. Ле һэгэр на, те жи бейи бьр'ине. ²³Ле һэгэр шьһу нава нэбавэрийеда нэминьн, we бенэ сэрвакьрне, чьмки Хвэде диса дькарэ ван сэрвакэ. ²⁴Чьмки һэгэр тō, нэщьһу вэки бьһйат'а хвэда ч'ьрэле зэйт'уна бэйани буйи у һати бьр'ин, сэр we зэйт'уна қәншэ нэ жь бьһйат'а хвэ һати сэрвакьрне, ле he чьқас р'һ'эт эвe кō ч'ьрэлед бьһйат'и нэ, we сэр зэйт'уна хвэ бенэ сэрвакьрне.

Р'э'ма Хвэдейэ һындава һ'эмуяда

²⁵Эз нахвазьм хушк-бьрано, кō һун һаш жь we сөр'е т'өнэ-бьн, кō һун хвэ дэвса зана данэһьн. П'арэкэ мьлэте Израеле we сэрһ'ышк бьминэ, һ'эта һ'эсабе ван нэщьһуйед кō we хьлаз бьн т'эмам бэ. ²⁶Бь ви авайи т'эмаһийа Израеле we хьлаз бэ, чава ньвисар э:
«Азакьр we жь Сийоне бе у бехвэдетийе жь Ақуб дур хэ.

²⁷ У эв э пэймана Мьнэ т'эви ван,

гава Эз гōнед ван һьлдьм»*.

²⁸Мьзгинийе кō дьһьһер'и, эвана дьжмьн ьн бона хатьре вэ, ле бьжартыне кō дьһьһер'и, эвана һ'эзкьри нэ, бона хатьре кал-бавед ван. ²⁹Чьмки Хвэде к'ижана дьбьжерэ у п'ешк'еша дьдэ к'е, we йэкеда нэ п'ошман э. ³⁰Чава вэ жи вэхтэке гōһ-дарийа Хвэде нэдькьр, ле нһа бь нэгōһдарийа вана вэ р'э'м дит, ³¹ōса жи эвана нһа бунэ нэгōһдар, вэки бь р'э'мдитьна вэ эв жи р'э'ме бьбиньн. ³²Чьмки Хвэде һ'эму кьрне гьртийед нэгōһдарийе, вэки һ'эмуяа жи бе р'э'ме.

Пэсьндайна занэбуна Хвэде

³³Чьқаси к'ур ьн дэвлэмэнд-ти, сэрвахти^ф у занэбуна Хвэде! Қьраред Ви чьқаси жь һ'ыш-ақьла дур ьн у кэс сэрэдэрийе жь р'ийед Ви накэ!*

³⁴Чава ньвисар э:

«К'е нета Хōдан пе һ'эсийа?
Йан к'е бу ширэтк'аре Ви?»*

* 11:27 Ишайа 59:20-21; 27:9.

* 11:33 Ишайа 55:8-9.

* 11:34 Ишайа 40:13; Йерэмийа 23:18.

35 Йан к'е пешда тыштэк дайэ
 Ви,
 вәки Әв диса ль ван вәгә-
 р'инә?»*

36 Чьмки һәр тышт жь Ви, бь
 Ви у бона Ви нә. Шькьр жь
 Вир'а һ'эта-һ'этайе. Амин*.

Қөрбанед^ф сахә дөрөфкьри

12 ¹Ава әз ниви жь вә
 дькьм хушк-бьрано,
 бона we дьлшәватийа Хвә-
 де, қальбе хвә дийари Хвәде
 кьн, чава қөрбанәкә^ф сахә
 дөрөфкьри, ль Ви қәбул, йа
 кө һ'әбандьна вәйә р'әһ'ани*
 йә. ²У нәк'әвьнә кьрасе бәнде
 ве дьнйае, ле бь нубуйина
 һ'ыше хвә вәрьнә гөһастьне,
 вәки бьзаньбьн чь йә қьрара
 Хвәде, кө қәнщи, хвәши у
 к'амьли йә.

³Әз бь we к'әрәма кө Хвәде
 да мьн, вә һәр кәсир'а дьбе-
 жьм: Чьқас жь вә дьк'әвә, жь
 we зедәтър нәфькьрьн, ле сәр
 хвә бьн, бьра һәр кәс вәкә we
 баwәрийа кө Хвәде п'арәвә-

кьр, бьфькьрә. ⁴Чава қальбе
 мәда гәләк әндәм һәнә у һ'әму
 әндәм кьрәки накьн*, ⁵өса
 жи әм гәләк ьн, ле йәктийа
 Мәсһида әм бәдәнәк ьн у һәр
 кәс жь мә әндәмед һәв ьн.
⁶Ава анәгори we к'әрәма мәр'а
 һатийә дайине, п'ешк'ешед
 хвәйә шур'ә-шур'ә бьдньә
 хәбате. Һәгәр п'ешк'еша п'е-
 хәмбәртийе^ф йә, бьра вәкә we
 чапа баwәрийе бьдньә хәбате,
⁷һәгәр хьзмәтк'ари йә, бьра
 нава хьзмәтк'арийеда бьн,
 һәгәр һинкьрьн ә, бьра пәй
 һинкьрьне бьн, ⁸йе дьл дьдә
 мерьв, бьра ль пәй we йәке
 бә, әве п'арәвәдькә, бьра бь
 мәр'дани бькә, әве сәрwер ә,
 бьра хирәт бә, әве қәнщийе
 дькә, бьра бь әшқ у ша бькә.

⁹Һ'ьзкьрьна вә һ'ьләк'ари
 нибә, жь хьрабийе зьвер бьн,
 хвә ль қәнщийе быгьрьн. ¹⁰Һ'ьз-
 кьрьнеда чава хушк-бьра сәр
 һәв шәwат бьн, қәдьркьрьнеда
 жь һәвдө дәрбазтър бьн, ¹¹хи-
 рәтеда хвәр'анәдити нибьн,

* 11:35 Ибо 41:11.

* 11:36 Корьнт'и I, 8:6.

* 12:1 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Һ'әбандьна вәйә р'аст», йан «Һ'әбан-
 дьна вәйә т'әбийәти».

* 12:4-8 Корьнт'и I, 12:4-12.

р'öh'e хwэдa* алав дьн, хьз-мэтк'арийа Ходан бькьн, ¹²бь гомане ша бьн, тэнгасийада сэбьр кьн, һәр гав дōа бькьн, ¹³дэсте хwэ дьрежи шьм'та Хwэдейә дэсттэнг кьн, пәй меванһ'зйие бьн.

¹⁴Йе wэ дьзериньн һун дōа ван бькьн, бәле дōа бькьн у ньфьр'а ль ван нәкьн*. ¹⁵Т'эви йед ша дьбьн ша бьн у т'эви йед дьгьрин бьгьрин. ¹⁶Фькьра wэ һәр кәси һьндава һәвда йәк бә, к'өбар-бабах нибьн, ле т'эви п'әришана ньмьз бьн, хwэ дәwса занә данәйньн*.

¹⁷Жь бәр хьрабийева хьрабийе ль т'ö кәси нәкьн. Чь ль бәр ч'ә'ве һ'әму мәрьва қәнщ ә, we бькьн. ¹⁸Чьқас жь дәст wэ те, т'эви һ'әму мәрьва ә'дльлайийеда бьн. ¹⁹Һ'әйфе һьлнәдьн, дәлално, ле ши бьдьянә һерса Хwәде, чьмки ньвисар ә: «Һ'әйфһьлдан дәсте Мьн ә, Әзе һ'әйфе һьлиньм, Ходан дьбежә»*. ²⁰Ле бәле әв жи һәйә: «Һәгәр дьжмьне тә бьр'чи

йә, нен бьде у һәгәр т'и йә, аве бьде, чьмки тō бь ве йәке пьриске егьр сәр сәре wi т'оп дьки»*. ²¹Нәһелә хьраби сәр тә к'әвә, ле бь қәнщйие тō сәр хьрабийе к'әвә.

Һәләқәтийа бawәрмәнда т'әви сәрwer у һ'өкөмәтед ве дьне

13 ¹Һәр мәрвьәк бьра гō-р'а ван һ'өкөмәтийада бә, кō сәр wir'а нә, чьмки т'ö һ'өкөмәти бейи дәстура Хwәде т'өнә у әве кō һәнә жи, жь Хwәдеда нә. ²Аwa к'и кō бәр һ'өкөмәтийе р'адьбә, әв бәр ә'мьре Хwәде р'адьбә у әве кō р'адьбьн, диwана Хwәде сәр хwәда тиньн. ³Чьмки сәрдар йед қәнщйие дькьн натьрсиньн, ле йед хьрабийе. Тō дьхwази жь һ'өкөмәте нәтьрси? Хwә ль қәнщйие бьгьрә, те бьби ширьне we. ⁴Чьмки әв хьзмәтк'аре Хwәде йә бона қәнщйиед тә. Ле һәгәр хwә ль хьрабийе бьгьри, же бьтьрсә, чьмки wi бадихәwа^ф

* ^{12:11} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Бь Р'öh'e Хwәде алав дьн».

* ^{12:14} Мәтта 5:44.

* ^{12:16} Готьнед Сьлеман 3:7.

* ^{12:19} Қануна Дōшари 32:35.

* ^{12:20} Готьнед Сьлеман 25:21, 22.

шур гьренэдайэ. Эв хьзмэт-к'аре Хвэде йэ, кō герса Ви сэр ванда бьр'ежэ, к'ижанед кō хьрабийе дькьн. ⁵Лэма эм гэрэке гōра һ'ōкōмэтада бьн, нэ т'эне вэки эм ль бэр герсе нэк'эвьн, ле бэле вэки исафа мэ жи дьле мэ р'ьһ'эт бьһелэ.

⁶Бона ве йэке жи хун хэрш жи дьдьн, чьмки эв хōламед Хвэде нэ, боршдаред хэрш-стандьне нэ*. ⁷Ава к'ер'а чь дьк'эвэ, ль ван вэгэр'иньн, к'ер'а хэрш дьк'эвэ, хэрш бьдье, к'ер'а сэлэф дьк'эвьн, сэлэфа бьдье, жь к'е гэрэке бьтърсьн, бьтърсьн, к'ер'а қэдър дьк'эвэ, қэдьре ви бьгьрн.

Һ'ызкьрына һьндава һэвда

⁸Т'ō тьштида дэйндаре т'ō кэси нэминьн, пештърн ль һэв һ'ызкьрыне, чьмки к'и кō һэвале хвэ һ'ыз дькэ, т'эмамыйа Қануне дьқэдинэ. ⁹Эв т'эмийед кō һэнэ: «Зьнийе нэкэ, нэкōжэ, нэдьзэ, дьлһавьжийе нэкэ»* у һэр чь т'эмийед кō һэнэ, дьк'эвьнэ нава ве готье: «Һэвале хвэ вэкэ хвэ һ'ыз бькэ»**.

¹⁰Һ'ызкьрын хьрабийе ль һэвале хвэ накэ. Ава һ'ызкьрын сэре Қануне дьгьрэ.

¹¹Ве йэке бькьн, чьмки хун заньн эв чь зэман э. Ньһа иди вэхт э хун жь хэве һ'ышйар бьн, чьмки ньһа хьлазбун һе незики мэ йэ, нэ кō һьнге гавэ мэ бавэр кьр. ¹²Шэв гэлэк чуйэ, сьбөһ незик буйэ, ава кьред тэристанийе эм жь хвэ дур хьн у ч'экед р'онаийе сэр хвэва кьн. ¹³Оса бьжин чава р'онайа р'оже, бе куч'ьксантийе, сэрхвэшийе, бенамусийе, һ'эрамыйе, шэр'удийе у һ'эвсудийе. ¹⁴Ле Хōдан Иса Мэсиһ ль хвэ бькьн мэрт'ал у гōһ нэдьнэ ван хвэстьнед бьнийат'а хвэйэ мэрьвайи.

Лома ль бьрайе хвэ нэкэ

14 ¹Эве кō бавэрийеда сьст э, қэбул кьн, ле нэ кō бона бир-бавэрийа ви жер'а бьк'эвьнэ дэ'ве. ²Йэк бавэр дькэ, кō һэр тьшти дькарэ бьхвэ, ле йе сьст э, т'эне п'ьншар'е дьхвэ. ³Эве кō дьхвэ, бьра йе нахвэ бөһөрмэт нэкэ

* ^{13:6} Мэтта 22:21.

* ^{13:9} Дэрк'этын 20:13-15, 17; Қануна Дōщари 5:17-19, 21.

** ^{13:9} Қануна К'аһинтийе 19:18.

у әве кӧ нахвә, бӳра лома йе дӳхвә нәкә, чӳмки Хвәде әв қәбул кӳрийә. ⁴Тӧ к'и йи кӧ лома хӧламе хәлқе дӳки? Нәгәр сәкӳни бә йан к'әти бә, әв ише Хвәйе ви йә. Ле ве бӳсәкӳнә, чӳмки Хӧдан дӳкарә ви бӳдә сәкӳнандӳне.

⁵Йәк р'ожәке сәр р'оже дӳн-р'а дӳгӳрә, йәк жи х'әму р'ожа вәкә хәв дӳгӳрә. Бӳра хәр кәс фә'мина хвәда бавәр бә. ⁶К'е р'ожәке хвәр'а ә'зиз х'әсаб дӳкә, бона Хӧдан ә'зиз х'әсаб дӳкә, ӧса жи әве дӳхвә бона Хӧдан дӳхвә, чӳмки шӳкӳрийе дӳдә Хвәде. У йе нахвә жи бона Хӧдан нахвә у шӳкӳрийе дӳдә Хвәде. ⁷Жь мә тӧ кәс бона хвә нажи у т'ӧ кәс жи бона хвә намӳрә. ⁸Нәгәр әм дӳжин, бона Хӧдан дӳжин у нәгәр әм дӳмӳрын бона Хӧдан дӳмӳрын. Ава нәгәр әм бӳжин йан бӳмӳрын, п'ара Хӧдан ын. ⁹Бона ве йәке жи Мәсиһ мӳр у сах бу, вәки һӳн х'ӧкӧми сәр мӳрийа бӳкә, һӳн жи сәр зендийа. ¹⁰Иди тӧ чӳма лома бӳре хвә дӳки? Йан тӧ чӳма бӳре хвә бәһӧрмәт дӳки? Әм

х'әмује жи ль бәр диwana Хвәде бӳсәкӳнӳн*. ¹¹Чӳмки нӳвисар ә: «Әз сахийа Хвә кӳм, Хӧдан дӳбежә, кӧ хәр чок ве ль бәр Мӳн бӳтәвә у хәр кәсе бежә: <Тӧ йи Хвәде>»*. ¹²Ава жь мә хәр кәсе бона хвә шабе ль бәр Хвәде бӳдә.

Бӳре хвә п'ышк^ф нәкә

¹³Дә иди әм лома хәвдӧ нә-кӳн, ле һун хвәр'а бӳдӳнә бәр х'әсаба, чава бӳкӳн кӧ нӳг нәдӳнә ль бәр бӳра, кӧ нә-льк'ӧмӳн йан п'ышк^ф нәбӳн. ¹⁴Әз ве йәке занӳм у Хӧдан Исада гӧман ым, кӧ тыштәки жь хвә х'әрам^ф т'ӧнә, ле бона ви х'әрам ә, йе кӧ х'әрам х'ә-саб дӳкә. ¹⁵Нәгәр бӳ хварӳна хвә тӧ дӳле бӳре хвә жь хвә дӳһели, иди жийина тә нә бӳ х'ӳзкӳрӳне йә. Бӳ хварӳна хвә ви ӧнда нәкә, бона к'ижани Мәсиһ мӳр. ¹⁶Бӳра әв тыштед кӧ тӧ бона хвә қәнш дӳбини, нәбә мә'ни кӧ хӳраби бе гӧтӳне. ¹⁷Чӳмки П'адшатийа^ф Хвәде хварӳн у вәхварӳнеда нинә, ле хәқи, ә'дӳлайи у шабунеда йә, кӧ дайина Р'ӧһ'е Пироз ын.

* ^{14:10} Корьнт'и II, 5:10.

* ^{14:11} Ишайа 49:18; 45:23.

¹⁸К'е бь ван холамтийе Мәсирь р'а дькә, әв ль Хвәде хвәш те у дьбә ширьне мәрва.

¹⁹Ава әм һындава һәвда сәр нета ә'дълайийе у бавәри авакьрьне бьн. ²⁰Р'уйе хварьнеда шьхөле Хвәде хьраб нәкьн. Һәр тышт һ'әлал ә, т'әне бона ви мәрви нә р'аст ә, йе кә бь хварьна хвә дьбә байисе к'әтна хәлqe. ²¹Қәнш ә нә гошт бьхви, нә шәраве вәхви у нә жи тыштәки өса бьки, кә бьре тә бьк'әвә. ²²Тө чава бавәр дьки, бьра нава тә у Хвәдеда бьминә. Хвәзи ль ви, йе кә бь ван тыштед кә фә'м дькә кә р'аст ьн, хвә гөнәк'ар накә. ²³Ле һәгәр йәк дьхвә дөдълийе дькә, диwane сәр хвәда тинә, чьмки бь бавәрийе нахвә. У һәр тыште кә нә бь бавәрийе йә, гөнә йә.

**Тө ль хәлqe хвәш вәрә,
нә кә ль хвә**

15 ¹Әм кә бавәрийеда қәват ьн, гәрәке бьк'әвьнә бьн барә сьста, нә кә әм ль хвә хвәш бен. ²Бьра жь мә һәр кәс алийе қәнщийеда ль һәвалә хвә хвәш бе, кә бавәрийеда

бьшьдә. ³Чьмки Мәсирь жи нә кә ль Хвә хвәш һат, ле чава ньвисар ә: «Әв қаред кә ль Тә дькьн, ль Мьн дькьн»*. ⁴Ле чь кә пешда к'әтебада һатә ньвисаре, бона һинбуна мә һатә ньвисаре, вәки әм бь сәбьре у ван готьнед ньвисарада кә бине дьдьнә бәр мә, хвәйигөман бьн. ⁵Дә бьра Хвәдейе сәбьре у бина ль бәр һәр кәси бьдә вә, кә һун һындава һәвда сәр нетәке бьн, вәкә нәхш-т'әрзе Мәсирь Иса, ⁶кә һун һ'әму бь дьл у зарәки шькьрийе бьдьнә Хвәдейе Баве Хөданә мә Иса Мәсирь.

Мьзгини бона нәшьһуя

⁷Бона ве йәке бона шькьрийа Хвәде һәвдө қәбул кьн, чава Мәсирь әм қәбул кьрн. ⁸Чьмки әз вәр'а дьбежьм, кә Мәсирь бу хьзмәтк'аре шьһуя, бона амьнийа Хвәде ә'йан кә, вәки әв созе кал-бавар'а һатийә дайине, мак кә ⁹у нәшьһу бона р'ә'ма Ви шькьрийе бьдьнә Хвәде. Чава ньвисар ә:

«Бона ве йәке Әзе нав нәшьһуяда пәсьне Тә бьдьм

* 15:3 Зәбур 69:9.

- у эшқи наве Тэ бьстьрем»*.
- 10 У диса дьбежэ:
«Гэли нэшьхуйа, ша бьн т'эви мьлэте Wi!»*
- 11 У диса дьбежэ:
«Шькьрийе бьдьнэ Хөдан гэли нэшьхуйа у пэсьне Wi бьдьн, һ'эму шьмэ'тно»*.
- 12 Ишайа жи дьбежэ:
«Тамарэкэ Йеша^ф ве дэре, бьбэ мире нэшьхуйа у нэшьху ве гөмана хвэ бьдьнэ сэр Wi»*.
- 13 Бьра Хвэдейе гөмане дьле вэ бь шабуне у э'дьялайийева бьк'ьмк'ьминэ, бона ве бавэрийа вэ, вэки гөмана вэ бь қəwата Р'өһ'е Пироз зедэ бэ.
- Хьзмэтк'арийа Павлосэ
бона нэшьхуйа**
- 14 Эз хвэха вэда гөман ьм хушк-бьрайед мьн, кө хун қөнщийада манэ у занэбунева жи дагьрти нэ, дькарьн һэвдө ширэт кьн. 15 Ле аликива мьн төрөш кьр вэр'а ньвиси, кө ван тышта бькьмэ бира вэ, бона ве к'эрэма кө жь Хвэдеда мьнр'а һатийэ дайине, 16 вэки эз нава нэшьхуйада бьбьмэ бөрдэстийе Мэсиг Иса. Эз нава Мьзгинидайина Хвэдеда мина к'аһинэки^ф хьзмэтк'арийе дькьм, кө һ'эдибуна^ф нэшьхуйа қəбул бэ, бь Р'өһ'е Пироз бөһөрти-жьбарэ бэ. 17 Ава эз дькарьм бь сайа Мэсиг Иса пе хьзмэтк'арийа хвэйэ бона Хвэде бьфьр'ьм. 18 Эз төрөш накьм бона тыштэки өса хэбэр дьм, пештьри ван тыштед кө Мэсиг бь дэсте мьн кьрнэ, бона гөндарийа нэшьхуйа, һэгэр бь хэбэра бэ йан кьра бэ, 19 бь қəwата нишана у к'эрэмэта, бь қəwата Р'өһ'е Хвэде. У бь ви аवाई эз жь Оршэлиме^ф гьрти һ'эта Илиркуме гэр'ийам, Мьзгинийа Мэсигва т'ьжи кьр. 20 Мьн дьшэ'данд кө ван дэра Мьзгинийе даннасин кьм, к'идэрэд бона наве Мэсиг нэһатьбу бьһистьне, вэки нэбэ кө эз сэр һ'име һьнэкед дьн чекьм. 21 Ле бэле чава ньвисар э:

* 15:9 Зэбур 18:49.

* 15:10 Қануна Дөщари 32:43.

* 15:11 Зэбур 117:1.

* 15:12 Ишайа 11:10.

«К'ижанар'а бона Ви нәһа-
тийә готыне, we бьбиньн
у к'ижана бона Ви нә бь-
хистийә, we бьзаньбьн»*.

**Т'ьвдира Павлосә
бона р'омайиә**

22 Ләма гәләк щара р'е нәдь-
к'әтә мьн сәр вәда бьһатама.
23 Ле ньһа иди ван алийа щийе
өсә т'өнә п'егәһ ле нәк'әтьбә у
әв чәнд сал әәз дькьм бемә щәм
wә, 24 гава һәр'ьмә Спанйайе.
Аwa гөмана мьн һәйә, кә әзе
сәр р'ийа хwә сәрики ль wә хьм
у жь wьр һун мьн вәр'екьн әз
һәр'ьмә Спанйайе, гава бина
мьн һьнәки пе wә дәрә. 25 Ле
ньһа әз дьчьмә Оршәлиме, кә
бь к'омәкдаийне хьзмәтк'арийа
щьмә'та Хwәде бькьм. 26 Чьмки
хушк-бьрайед Мәкәдонйайе
у Ахайайе бь һәвр'а қайл бун,
кә алик'арике бьдьнә щьмә'-
та Хwәдейә бәләнгаз, йед кә
Оршәлимеда дьминьн. 27 Әw
қайл бун у дәйндаре ван ьн
жи. Чьмки нәщьһуйа алийе
р'өһ'анида к'омәк жь щьһуйа
стандьн, гәрәке әw жи алийе

һәбука^ф дьнеда к'омәке бьдьнә
wan. 28 Аwa пәй ве кьрьнер'а,
гава к'омәка т'опкьри бьгьһи-
ньмә ши, әзе бем щәм wә, жь
wьр дәрбази Спанйайе бьм.
29 Әз заньм гава бемә щәм wә,
әзе бь дәwләмәндтийа дәә-дь-
розгед Мәсир^h* бем.

30 Әз һиви жь wә дькьм
хушк-бьрано, бь сайа Хөдане
мә Иса Мәсир^h у we һ'ьзкьрьна
жь Р'өһ', wәки һун бь дәәйед
хwәйә ль бәр Хwәде т'әви шәр'-
к'арийа мьн бьн. 31 Дәә бькьн,
wәки әз жь дәсте wan хьлаз бьм,
йед кә Щьһустанеда^ф нәбаwәр
ьн у wәки хьзмәтк'арийа мьнә
бона к'омәкдаийне Оршәлиме-
да ль щьмә'та Хwәде хwәш бе.
32 У бь ви аwайи әзе бь ә'ьмре
Хwәде, бь дьләки ша бемә щәм
wә у һьнәки т'әви wә һеса бьм.
33 Дә бьра Хwәдейе ә'дьлайийе
т'әви wә һ'әмуяа бә. Амин.

Сьлавед Павлосә ахьрийе

16 1 Әз т'әмийа хушка Фой-
бе дьдьмә wә, йа кә бәр-
дәстийа щьвина Кәнхерйайе
дькә. 2 һун we бь наве Хөдан

* 15:21 Ишайа 52:15.

* 15:29 Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Бь дәwләмәндтийа дәә-дь-розгед Мьзгинийа Мәсир^h».

қэбул кьн, чава ль шьмэ'та Хвәде дьк'эвә у гава дьбә һ'әв-ще тыштәки, дәсте хвә дьрежи we кьн, чьмки әве жи хвәйити гәләка кьрийә у өса жи мьн.

³Сьлаве бьдньнә Прьскилайе у Акила*, һәвал-хәбатед мьнә шьхөле Мәсиһ Исада. ⁴Вана бона мьн дәст жь ә'мыре хвә к'ьшанд, нә кө т'әне әз жь ван р'әзи мә, ле т'әмамия шьвинед жь нәщһуйа жи. ⁵У ль щьвина мала ванда жи сьлав кьн.

Апенәтоје дәлале мьн жи сьлав кьн, кө Асйайеда ба-вәрмәнде Мәсиһи^ф пешьн ә. ⁶Сьлаве бьдньнә Мәрийәме, кө бона вә гәләк худан р'етийә. ⁷Сьлаве бьдньнә Әндронико у Йунйәсе пьсмам у һәвалед мь-нә кәледа. Әв нава шандийада ә'йан ьн у бәри мьн бауәрийа хвә Мәсиһ аинә.

⁸Сьлаве бьдньнә Әмплийато, дәлале мьни жь Хөдан. ⁹Сьлаве бьдньнә Урбано һәвал-хәбате мәйи шьхөле Мәсиһда у Ста-хойе дәлале мьн. ¹⁰Сьлаве бьдньнә Аписис, кө бона Мәсиһ йәки к'әти-р'абуйи йә. Сьла-ве бьдньнә мала Аристополо.

¹¹Сьлаве бьдньнә Геродийоне пьсмаме мьн. Сьлаве бьдньнә ван, йед кө жь мала Нәркисо нә, нав бауәрийа Хөданда нә. ¹²Сьлаве бьдньнә Тьрифенайе у Тьрифосайе, к'ижан бона наве Хөдан дьхәбьтьн. Сьла-ве бьдньнә Пәрсисейа дәлал, кө гәләки худан р'етийә бона Хөдан. ¹³Сьлаве бьдньнә Р'уфо-йе бьжартийе* Хөдан у дийа ви у өса жи чава дийа мьн. ¹⁴Сьлаве бьдньнә Асинкрито, Флегон, Хәрмес, Патробас, Хәрмас у хушк-бьрайед майи-нә т'әви ван. ¹⁵Сьлаве бьдньнә Филолого у Йулийа, Неройис у хушка ви, өса жи Олимпас у т'әмамия шьмэ'та Хвәдейә т'әви ван.

¹⁶Сьлаве бьдньнә һәв бь р'а-мусана шире һ'әлал. Н'әму щьвинед Мәсиһ ль вә сьлав дькьн.

Т'әмийед ахьрийе

¹⁷Ньна әз ниви жь вә дькьм хушк-бьрано, кө һун һ'әвза хвә жь ван бькьн, йед кө жь we һинбуне дәр, йа кө һун һин бунә, шөдәбуне пешда тиньн у

* ^{16:3} К'аред Шандийа 18.

* ^{16:13} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Р'уфойе нав шьхөле Хөданда ә'йан».

хэлцэ п'ышк дькын. Жь вандур бьн. ¹⁸ Чьмки йед оса холамтийе ль Хөдане мә, Мәсирь накын, лезьке хвә дьч'ериньн. Бь заре хвәш у һ'әлэк'арийе, йед сахьке дьле хвә дьхапиньн. ¹⁹ Гөһдарийа вә нав һ'әмуйда бь нав у дэнг ә у әз бона вә ша мә, ледьхвазьм кө һун сәрвахт бьн һьндава қәншийеда у дьлсах бьн һьндава хьрабийеда. ²⁰ У Хвәдейе ә'дьялайийе зутьрәке ве сәре мирещьн^ф бьне ньгед вәда бьп'әлехә.

К'әрәма Хөдане мә Иса Мәсирь т'әви вә бә.

²¹ Тимот'ейоие һәвал-хәбате мьн ль вә сылав дькә, оса жи Лукйо, Йасон у Соспатроие пьсмамед мьн.

²² Әз Тәртийо жи бь наве Хөдан ль вә сылав дькьм, йе кө әв нә'мә ньвиси.

²³ Гайос ль вә сылав дькә, қонахе мьн у йе т'әмамия шьвине. Ерастойе сәр хьзна бажер ль вә сылав дькә у оса жи бьрайе Кьварто. ²⁴ К'әрәма Хөдане мә Иса Мәсирь т'әви вә һ'әмуя бә. Амин*.

Дәа у шькьрдаинь

²⁵ Ньһа шькьр жь Уир'а, Йе кө дькарә вә бавәрийеда бьшьдинә, вәкә ве Мьзгинийа кө әз бона Иса Мәсирь данна-син дькьм, вәкә ашкәрәбуна ве сөр'а кө һе дәвред бәрәйә бьһөрида вәшарти мабу, ²⁶ ле ньһа бь ньвисаред п'ехәмбәра ә'йан бу у бь ә'мьре Хвәдейе һ'әта-һ'әтайе һатә наскьрьне, вәки һ'әму мьләт бавәр бькын у гөһдар бьн. ²⁷ Шькьр жь Хвәдейе т'әнейи сәрвахтр'а, бь сайа Иса Мәсирь, һ'әта-һ'әтайе. Амин*.

* 16:24 Нав дәстньвисаред һәрә қәншда р'еза 24-а т'өнә.

* 16:27 Нав һьнәк дәстньвисарада р'еза 25 һ'әта 27-а т'өнәнә.

НЭ'МА ПАВЛОСЭ ПЕШЬН КОРЬНТ'ИЙАР'А

Пешготын

Корьнт' бажарэки Йунаньстанейи^ф э'йан бу, эв п'айт'эхте қэза Ахайайейэ Р'омайе бу. Бь дэсте Павлос һ'име шьвина^ф Мәсиһ ль вьр һатэ данине, гава дэма р'евитиия хвэйэ дөдада эв ль вьр 18 мөһа ма (К'аред Шандийа 18:11, 18). Корьнт' бажарэки гөл у гәш у нави-дәнг бу, нэ кӧ т'эне алийе т'ӧшарэтийеда^ф, ле өса жи алийе р'абун-р'уньштыне, занәбун у һ'эбандьнеда, чьмки һәр мьлэт ль вьр дьман. Ле бәле аликива жи бенамусийеда һ'әвля хвә дәвле авитьбун. У ве йәке гәләки һ'ӧкӧми сәр шьвина ну дькьр у һәр щур'э зә'мәти пешда дани.

Аһа к'ьфш дьбә кӧ эва нә'ма незики сала 54-а Әфәседа корьнт'ийар'а һатийә ньвисаре, дэма р'евитиия Павлосэ 3-а (Корьнт'и I, 16:8; К'аред Шандийа 19:1). Шанди^ф бь ве нә'ме сәр ван пьрса дьсәкьнә, к'ижан кӧ сәр э'мьре шьвина ну бьбунә гьрани, өса жи сәр һәләқэтиия ван р'абун-р'уньштын у чь кӧ бавәрийа^ф ба-вөрмәндава гьредаи бу.

Хәме Павлос дӧп'а бона дӧтирэтиия шьвине у ч'ә'вдәрийа^ф ван бу (сәред 1-е һ'әта 6-а). Өса жи эв пьрсед һ'ал-зәваше (сәре 7-а), исафе^ф (сәред 8-а һ'әта 11:1), қәйдә-қанунед шьвине, п'еш-к'ешед^ф Р'ӧһ'е^ф Пироз (сәред 11-а һ'әта 14-а) у фькьра р'абуна мьрийа (сәре 15-а) э'нәнә дькә. У к'ур дьдә к'ьфше, кӧ Мьзгини^ф чава ван пьрса дьньһер'э у шаба ван дьдә.

Сәре 13-да дәрһәқа һ'ызкьрьнеда хәбәр дьдә, кӧ эв жь Хвәде-да мерьвр'а п'ешк'ешәкә һәрә мәзын ә. Бәлки эв сәри п'ара һәрә э'йан ә, нава ве п'ареда.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1:1-9)

Дөтирэтийа нава шьвине (1:10–4:21)

Пьрса бона һ'ал-зэwаше (5:1–7:40)

Пьрса исафе у хwэ дур хwэйкьрына бawэрмэнда жь
р'aw-р'ъзьмед^ф мьлэта (8:1–11:1)

Э'мьр, һ'эбандын у т'эрбэтийа шьвине (11:2–14:40)

Р'абуна Мэсиг у бawэрмэнда жь мьрыне (15:1-58)

К'омэкт'опкьрына бawэрмэнда бона шьвина Щьһустане^ф
(16:1-4)

Чэнд т'ьвдиред Павлос у пашготын (16:5-24)

Сьлавкьрын

1 Жь Павлосе кö бь э'мьре
Хwэде шандитийа^ф Мэсиг
Исар'а газикьри, т'эви Состе-
нисе бьра,

² шьвина^ф Хwэдейэ Корьн-
т'ер'а, бöһорти-жьбарэбуйийед
йэктийа Мэсиг Исада, йед
пирозбунер'а^ф газикьри, т'эви
ван һ'эмуйед кö һэр дэра газиги
наве Хöдане^ф мэ Иса Мэсиг
дькьн, Эw Хöдане ван у мэ йэ:

³ Дэ бьра к'эрэм^ф у э'дьлайи-
йа Хwэдейе Баве^ф мэ у Хöдан
Иса Мэсиг ль wэ бэ.

Шькьрдарийа Павлос

⁴ Эз һэр гав бона wэ шькьри-
йе дьдьмэ Хwэдейе хwэ, бона
ве к'эрэма^ф Wi, йа кö бь сайа

Мэсиг Иса wэр'а натийэ дайи-
не. ⁵ Бэле һун бь йэктийа Wi
һэр тыштида дэwлэти бун, һэр
хэбэрдане у һэр занэбунеда.
⁶ Ёинкьрына дэрһэқа Мэсиг-
да нава wэда һ'име хwэ öca
гьртийэ, ⁷ кö һун кемасийа т'ö
п'ешк'еше^ф нак'ьшиньн, гава
һивийа хöйабуна Хöдане мэ
Иса Мэсиг бьн. ⁸ Эwe wэ һ'эта
хьлазийе һ'имгьрти хwэй кэ,
кö һун Р'ожа hatьна Хöдане мэ
Иса Мэсиг белэк'э бьн. ⁹ Амьн
э эw Хwэдейе кö газиги wэ кьр,
wэки һун т'эви Көр'е Wi Иса
Мэсиге Хöдане мэ бьн.

Дөтирэтийа шьвина

Корьнт'еда

¹⁰ Дэ эз иди һиви жь wэ
дькьм хушк-бьрано, бь наве

Ходане ма Иса Мәсһһ, бьра готьна вә һ'әмуя йәк бә у дотирәти нава вәда т'өнәбьн, ле һ'әму жи бь һәвр'а бьн у сәр нет-мәрәмәки бьн. ¹¹ Чьмки мьн сальхе вә жь мала Хьлойе һьлда хушк-бьрано, кә нава вәда дә'w-доз һәнә. ¹² Ава готи дьхвазьм бежьм, вәки нава вәда йәк дьбежә: «Әз Павлоси ма», йәк дьбежә: «Әз Аполыйи ма», йәк жи дьбежә: «Әз Пәтриси^{ф*} ма» у йәки дьн жи дьбежә: «Әз Мәсһһи ма». ¹³ Чьма Мәсһһ п'арәвәбуйи йә? Чьма Павлос бона вә хач^ф буйә? Йан бь наве Павлос һун пе аве һатьнә ньхөмандьне^ф? ¹⁴ Әз жь Хвәде р'ази ма, кә мьн жь вә т'ө кәс нәнхөманд, пештьри Кьриспо у Гайос. ¹⁵ Ньһа т'ө кәс нькарә бежә, кә һун бь наве мьн һатьнә ньхөмандьне. ¹⁶ (Р'аст ә мьн мала Стәйфан жи ньхөманд. Ле вәки майин найе бира мьн, кә мьн йәки дьн ньхөмандьбә.) ¹⁷ Чьмки Мәсһһ әз ньхөмандьнер'а нәшандьм, ле Мьзгинидайинер'а^ф у әз ве йәке

надьмә зора хәбәр дана зьмен, кә нәбә қәватә хаче Мәсһһ бәр тыштәки нәйе һ'әсабе.

Мәсһһ қөдрәта Хвәде у сәрвахтия^ф Хвәде йә

¹⁸ Р'аст ә һинкьрьна дәрһәқа хачда өндабуйийар'а бөһ'ьши йә, ле ма хьлазбуйийар'а^ф, қәватә Хвәде йә. ¹⁹ Чава ньвисар ә:

«Әзе сәрвахтия^ф сәрвахта өнда кьм у билантия^ф билана бәтал кьм»*.

²⁰ К'анен сәрвахт? К'анен занә? К'анен ақьлмәндед ве дьнйәйе? Нә сәрвахтия ве дьнйәйе Хвәде кьрә бөһ'ьши? ²¹ Чьмки сәрвахтия Хвәде нәһьшт кә дьнйә бь сәрвахтия хвә Ви нас кә, ле ль Хвәде хвәш һат, бь ве һинкьрьна «бөһ'ьши» йед кә бавәр дькьн хьлаз^ф кә. ²² Щьһу^ф к'әрәмәта дьхвазьн у йунан жи сәрвахтияе дьгәр'ьн. ²³ Ле әм, Мәсһһе хачбуйи даннасин дькьн, щьһуйар'а п'ьшкбун^ф ә, нәщьһуйар'а^ф жи бөһ'ьши, ²⁴ ле бона йед кә Хвәде гази ван дькә, һәгәр щьһу бьн, һәгәр нәщьһу,

* ^{1:12} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Кифас». «Кифас» бь зьмане арами^ф те фә'мкьрьне: «Пәтрис».

* ^{1:19} Ишайа 29:14.

әw хәбәр Мәсiһ ә, qәwата Хwәде у сәрwахтияа Хwәде. ²⁵ Чьмки әw кьред Хwәдейә кӧ бәр ч'ә'ве мәрва^ф бей'ыши хӧйа дьбьн, әw жь сәрwахтияа мәрвайе сәрwахттьр ын у бәр ч'ә'ве мәрва чьqас сьстийа Хwәде хӧйа дьбә, әw жь qәwата мәрвайе qәwаттьр ә*.

²⁶ Дина хwә бьдьне хушк-бьрано, хун к'и бунә кӧ Хwәдеда hatьнә газикьрне: Алие дьнеда жь wә гәләк нә сәрwахт бунә, жь wә гәләк дьнеда нә зор бунә у нә жи жь wә гәләк малед р'әнгинда бунә. ²⁷ Ле Хwәде бей'ышед дьне бьжартын, wәки сәрwахта бьдә шәрме у сьстед дьне бьжартын, wәки йед qәwат бьдә шәрме ²⁸ у Хwәде йед дьнебехәбәрә бер'умәт у йед нә т'ӧ тышт бьжартын, кӧ һәйинед бәрбьч'ә'в р'әт кә һәр'ә, ²⁹ wәки т'ӧ қул-бәндә ль бәр Хwәде пе хwә нәфьр'ә. ³⁰ Әwi хун т'әви Мәсiһ Иса

кьрн у Мәсiһ бона мә кьрә сәрwахти. Әм бь Wi р'аст^ф тенә һ'әсабе, пироз^ф у аза дьбьн. ³¹ Аwa чава ньвисар ә: «Йе кӧ дьфьр'ә, бьра бь Хӧдан бьфьр'ә»*.

Гинкьрна дәрһәqа Исайе хачбуйида

2 ¹ Әз жи гава hatьмә щәм wә хушк-бьрано, әз бь хәбәр йан сәрwахтияа к'әмалә гьран нәhatьм сӧр'а* Хwәде wәва ә'йан кьм. ² Чьмки гава әз нава wәда бум, мьн нета хwәда данәни кӧ тыштәки дьн хин кьм*, пештьри Иса Мәсiһ у Әw жи Йе хачбуйи. ³ Әз хwәха һ'аләки сьстда, бь хоф у тьрс нава wәда бум. ⁴ У готын у гинкьрна мьн, нә кӧ бь хәбәрәд сәрwахтияа мәрвайийә зархwәшийе бу, ле бь избатийа qәwата Р'ӧһ'e^ф Пироз бу*. ⁵ Әв йәк аһа бу, wәки баwәрийа^ф wә бь сәрwахтияа

* ^{1:25} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Чьмки бей'ышийа Хwәде жь (сәрwахтияа) мәрва сәрwахттьр ә у сьстийа Хwәде жь (qәwата) мәрвайе qәwаттьр ә».

* ^{1:31} Йерәмийа 9:24.

* ^{2:1} Нав һнәк дәстньвисарада аһа йә: «Шә'дәти» (чава «гинкьрн»).

* ^{2:2} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Заньбьм». Аwa готи Паулос нәхwәст пештьри Иса тыштәки дьн чава занәбун хин бькьра.

* ^{2:4} Аһа жи те фә'мкьрне: «Ле әв йәк хӧйабуна qәwата Р'ӧһ'e Пироз бу».

мәрвайе нибә, ле бь қәвата Хвәде бә.

Сәрвахтия Хвәде

⁶ Ле бәле дәрһәқа сәрвахтийеда әм йед р'өһ'анийә гь-шиштир'а хәбәр дьдн, ле нә сәрвахтия вә дьне у нә жи йа сәрверед вә дьне, кә һ'ө-көме ван бәтал дьбә. ⁷ Ле әм дәрһәқа сәрвахтия Хвәдейә сөр'ә вәшартида хәбәр дьдн, йа кә Хвәде һе бәри ә'фьрандьна дьнийәе, бона р'умәта мә қьрар қьр. ⁸ Жь сәрверед вә дьнийәе т'ө кәси әв сәрвахтия фә'м нәкьр, чьмки һәгәр фә'м бькьрана, вә Хөдане р'умәте хач нәкьрана.

⁹ Ле чава ньвисар ә:

«Әв тыштед кә ч'әва нәдигьнә у гөһа нәбьһистьнә, дьле^ф мерьвр'а дәрбаз нәбунә,

Хвәде бона ван һазьр кьрнә, йед кә Ви һ'ыз дькьн»*.

¹⁰ Ле бәле Хвәде бь Р'өһ'е Хвә әв йәк ль бәр мә вәкьр. Чьмки Р'өһ' һәр тышти ә'нәнә дькә, һ'әта нет-мәрәмед

Хвәдейә к'ур жи. ¹¹ К'и һаш жь кел-мә'нийед мерьв һәйә, пештьри ви р'өһ'е нава вида? Өса жи кәс һаш жь йа Хвәде т'өнә, пештьри Р'өһ'е Хвәде. ¹² Мә нә кә р'өһ'е вә дьнийәе стандийә, ле әв Р'өһ'е жь Хвәде, вәки әм ван тыштед жь Хвәдеда мәр'а дайи фә'м бькьн. ¹³ Әм бона ван тышта бь готьнед жь сәрвахтия мәрвайе һинбуйи хәбәр нәдн, ле бь готьнед һинкьрна жь Р'өһ'е Хвәде хәбәр дьдн, тыштед р'өһ'ани ванр'а шьровәдькьн, йед кә хвәйи-Р'өһ'е Хвәде нә*. ¹⁴ Ле мәрве нәхвәйи-Р'өһ' ван тыштед Р'өһ'е Хвәде қәбул нәкә, бь йа ви әв йәкана бәһ'ьши нә у нькарә жи фә'м бькә, чьмки һ'але ван тышта бь р'өһ'ани тенә ә'нәнә кьрне. ¹⁵ Ле йе хвәйи-Р'өһ'е Хвәде һәр тышти ә'нәнә дькә, ле бәле хвәха жь кәсәки найе ә'нәнә кьрне. ¹⁶ Чава ньвисар ә: «К'е нет-фькьра Хөдан пе һ'әсийа, кә ширәтәке бьдә Ви?»* Ле нет-фькьра Мәсиг сәре мәда йә.

* ^{2:9} Ишайа 64:4.

* ^{2:13} Аһа жи те фә'мкьрне: «Тыштед р'өһ'ани, бь р'өһ'ани шьровәдькьн».

* ^{2:16} Ишайа 40:13.

Қўльхк'аред Хвәде

3 ¹Ле мьн хушк-бърано, нь-карьбу т'әви вә хәбәр да чава т'әви йед хвәйи-Р'өһ'е Хвәде, ле чава т'әви бәндед ве дьне, чава т'әви хъшимед бавәрийа Мәсидә. ²Мьн шир да вә, ле нә кō хварьна гьран, чьмки вә һе нькарьбу бьхвара. У һун ньһа жи нькарьн бьхвьн, ³чьмки һун һәла һе мина бәндед ве дьне нә. **Һ'әта** кō нава вәда һ'әвсуди у һәвр'ьк'и* һәнә, гәло әв йәкана нә мәрвьайи нә? У һун мина бәндед ве дьне нажин? ⁴Мәсәлә кō гава йәк дьбежә: «Әз Павлоси мә» у йе дьн: «Әз Аполойи мә», һун нә мина бәндед ве дьне нә?

⁵Иди к'и йә Аполо? К'и йә Павлос? Әв қўльхк'аред Хвәде нә, бь к'ижана вә бавәр кьр. Хōдан чьқас шьхōл дайә ван һәр кәси, һақаси жи дькьн. ⁶Мьн дач'ьканд, Аполо авда, ле Хвәде гиһанд*. ⁷Ава нә йе дач'ьканд тыштәк ә, нә жи йе авда, ле йе гиһанд, кō Хвәде йә. ⁸Йе дач'ьканд у йе авда йәк ьн

у һәр кәсе һәқе хвә бьстинә, вәкә хәбата хвә. ⁹Чьмки әм т'әвайи бона Хвәде дьхәбьтгьн, һун жи зәвийа Хвәде нә, авайийе Хвәде нә.

¹⁰Мьн жи вәкә we к'әрәма кō Хвәде да мьн, мина чирәдәстә-ки^ф сәрвахт һ'им авит, ле йәки дьн сәр чедькә. Ле бәле т'әне бьра һәр кәс һаш жь хвә һәбә, чава чедькә. ¹¹Чьмки һ'имәки дьн кәсәк нькарә бавежә, пеш-тьри йе авити, кō Иса Мәсидә. ¹²Ль сәр ви һ'ими йәк дькарә бь зер', зив, кәвьред қимәт, дар, гиһе, йан кайе чекә, ¹³ле бь чь тышти жи чекә, шьхōле һәр кәси we ә'йан бә, чьмки әв Р'ож we бьдә к'ьфше, әве бь егьр ә'йан бә у кьре һәр кәси чь һ'алида бә, агьре бьщәр'ьбинә^ф. ¹⁴Һәгәр шьхōле йәки сәр ви һ'име чекьри бьминә, әве һәқ бьстинә, ¹⁵ле һәгәр шьхōле йәки бьшәвьтә, әве зийане бьк'ьшинә, ле хвә-ха we хьлаз бә, чава йәки нава егьрр'а дәрбазбуи.

¹⁶Чьма һун ньзаньн кō һун п'арьстгәһа^ф Хвәде нә у Р'ө-һ'е Хвәде нава вәда дьминә?*

* 3:3 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Дөтирәти».

* 3:6 К'аред Шандийа 18:4-11; 18:24-28.

* 3:16 Корьнт'и I, 6:19; Корьнт'и II, 6:16.

¹⁷ Һәгәр йәк п'арьстгәһа Хwәде
 weран кә, Хwәде жи we wi weран
 кә, чьмки п'арьстгәһа Хwәде
 пироз ә у һун ьн әw п'арьстгәһ.

¹⁸ Бьра т'ө кәс хwә нәхапинә.
 Һәгәр йәк жь wә ль гора қәйдед
 ве дьняйе хwә сәрwахт дьбинә,
 бьра бьбә бех'ыш, wәки бьбә
 сәрwахт. ¹⁹ Чьмки сәрwахтия
 ве дьняйе ль бәр Хwәде бе-
 һ'ыши йә. Чава ньвисар ә: «Әw
 сәрwахта нава һ'ъләк'арийа
 wанда дьгьрә»* ²⁰ у диса: «Хө-
 дан занә кә шевьред сәрwахта
 п'уч' ьн»*. ²¹ Дә бьра иди т'ө кәс
 пе мәрьва нәфьр'ә! Бәле һәр
 тышт жи п'ара wә нә. ²² Павлос,
 Аполо, Пәтрус*, дьняйа, жийин,
 мьрн, тыштед кә ньһа һәнә,
 йан йед we бен, һәр тышт п'ара
 wә нә, ²³ һун жи п'ара Мәсир
 ьн у Мәсир жи п'ара Хwәде йә!

Бәрдәстийед Мәсир

4 ¹ Аwа гәрәке мәрьв мә өса
 һ'әсаб кьн, чава бәрдәсти-
 йед Мәсир у wәк'илед сөр'ед
 Хwәде. ² Жь wәк'ил жи дьк'әвә
 кә әw амьн бә. ³ Ле бона мьн әв
 йәк нә т'ө тышт ә, кә фькьред

wә йан йед диwана мәрьвайе
 сәр мьн чь нә, әз хwәха жи
 лома ль хwә накьм. ⁴ Исафа
 мьн р'ьһ'әт ә, нә кә бь ве йәке
 әз хwә софи дькьм, ле һ'акьме
 мьн Хөдан ә. ⁵ Аwа жь wәхт зу-
 тыр лома нәкьн, һ'әта һатьна
 Хөдан. Әwe тыштед тә'рийеда
 вәшарти дәрхә р'онайе у ше-
 вьред дьла^ф бьдә ә'йанкьрне.
 У һьнге һәр кәсе қимәте хwә
 жь Хwәде бьстинә.

⁶ Әв йәкана хушк-бьрано, мьн
 бона wә анинә сәр хwә у Аполо,
 wәки һун ве йәке жь мә һин
 бьн: «Жь ньвисаре дәрнәйен».
 Һьнге жь wә т'ө кәс we йәк пе
 йәки нәфьр'ә. ⁷ К'и тә жь хәл-
 қе фьрқи дькә? Чи тә һәйә, кә
 тә п'ешк'еш^ф нәстандийә? Ле
 wәки тә стандийә, чьма п'әйе
 хwә дьди чава тә нәстандьбә?

⁸ Һун иди т'ер бунә, иди һ'ьр'
 бунә! Бейи мә иди бунә п'адша!
 Ах хwәзи һун бьбуна п'адша,
 әме жи т'әви wә бьбуна п'ад-
 ша! ⁹ Чьмки әз т'әхмин дькьм,
 кә Хwәде әм шанди авитьнә
 пашийа к'оч'а, чава жь мь-
 рьнер'а дайи. Әм дьнеда бунә

* ^{3:19} Ибо 5:13.

* ^{3:20} Зәбур 94:11.

* ^{3:22} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Кифас».

итойин^ф, һын ль бәр мьлайк'э-та^ф, һын жи бәр мәрва. ¹⁰ Эм беһ'ыш ын бона Мәсиһ, ле һун сәрвахт ын йәктийа Мәсиһда! Эмә сьст ын, ле һунә қәват! Һунә хвәйир'умәт ын, ле әмә бер'умәт! ¹¹ Һ'эта нһа жи әм бьр'чи дьминьн, т'и дьминьн, бе сьт'ар дьбьн, тенә к'өтане у дәрә-дәр дьбьн. ¹² Эм бь дәсте хвә дьхәбьтьн, бь худана хвә дьжин. Гава мә р'әзил дькьн, әм дөа ль ван дькьн, гава мә дьзериньн, әм сәбьр дькьн, ¹³ гава наве мәр'а дьлизьн, әм ль бәр ван дадьхьн. Эм бунә гәмара ве дьнйае, һ'эта нһа жи һәр тыштида бунә хвәли!

¹⁴ Эз ве йәке вәр'а дьнвьисьм, нә кә вә бьдьмә шәрме, ле вәки вә мина зар'ед хвәйә дәләл ширәт кьм. ¹⁵ Һәгәр ве жийина вәйә т'әви Мәсиһда бь һ'әзара т'әрбәтдаред^ф вә һәбьн, ле т'әне бавәки вә һәйә, чьмки ве жийина вәйә т'әви Мәсиһ Исада һун жь мьн бь Мьзгинидаине дьне к'әтьн. ¹⁶ Ава һиви жь вә дькьм, ч'ә'в

бьдьнә мьн*.** ¹⁷ Бона ве йәке мьн Тимот'ейо сәр вәда шанд, лауе хвәйи дәләл у һьндава Хөданда амьн. Эве ван р'е-дьр-бед мьнә Мәсиһ Исада гьрти бькә бира вә, кә әз чава ль һәр дәра, һ'әму шьвина һин дькьм.

¹⁸ Һьнәк жь вә бабах бунә, ван т'ьре^ф әзе нәйемә щәм вә. ¹⁹ Ле әзе зутьрәке сәр вәда бем, һәгәр Хөдан һ'ыз бькә у әзе нә кә ль готьнед бабаха бьнһер'ьм, ле һ'өнөред ван. ²⁰ Чьмки П'адшатийа^ф Хвәде нә кә хәбәрданеда йә, ле һ'өнөрда йә. ²¹ Һун чава дьхвазьн? Эз бь к'өлме сәр вәда бем, йан бь һ'ызкьрьне у бәрбьһерийе?

Зьрара бенамусийа шьвинеда

5 ¹ Дәнг һәйә кә нава вәда бенамуси жи һәйә у әв жи бенамусикә өса, вәки нава п'утп'арьстада^ф жи т'өнә, кә йәк дәст давежә демар'ийа хвә*. ² У һун жь к'өбарийе һ'ьр' бунә! Нә гәрәке вә шин бькьра у йе хвәйе ви кьри жь нава хвә дәрхьста? ³⁻⁴ Ле бәле

* 4:16 Корьнт'и I, 11:1; Филипи 3:17.

** 4:16 Нав һьнәк дәстньвисаред пашвәхтийеда әв жи һәйә: «Чава мьн жи ч'ә'в да Иса».

* 5:1 Қануна Дөшари 22:30.

чава эз бэдэни нэ нава вэда
мэ, ле р'öh'e хвэда һазьр ым у
чава йэки һазьр, мьн иди бона
йе ви тышти дькэ қьрара хвэ бь
наве Хөдане мэ Иса дайэ. Гава
һун щики дышьвн, р'öh'e мьн
жи т'эви вэ, бь қəwата Хөда-
не мэ Иса ⁵ви мэрьви бьднэ
дэсте мирешьн^ф, кө қальбе
ви онда бэ у р'öh'e ви хьлаз
бэ Р'ожа^ф Хөданда.

⁶Нэ қəнщ э кө һун фьр'нақ
дьбн! Гэло һун ньзаньн кө
һнэк һэвиртьр'шк^ф т'эмамия
шкэве һьлтинэ? ⁷Ви һэвир-
тьр'шке кэвн жь хвэ дур хьн,
кө һун бьбьнэ һэвице нуйи бе
һэвиртьр'шк, чава һун өса нэ
жи. Чьмки Бэрхе мэйи Щэжьна
Дэрбазбуне^ф, ава готи Мэсиһ
бона мэ һатэ сэржекьрне. ⁸Дэ
эм ве щэжьне дэрбаз кьн, нэ
кө бь һэвиртьр'шке кэвни
нэһэқийе у хьрабийе, ле бь
нане бе һэвиртьр'шк, бь нане
һ'элалийе у р'астийе*.

⁹Мьн вэр'а нэ'меда ньвисибу,
кө т'эви қава^ф нэбн. ¹⁰Нэ кө
готьна мьн дэрһэқа қава, ть-
мак'ара, т'аланкьр йан п'утп'а-
рьстед ве дьнеда бу. Һэгэр өса

буйа, гэрэке һун лап жь дьне
дэрк'этана. ¹¹Ле бэле мьн вэр'а
ньвиси, кө һун т'эви ви нэбн,
йе кө наве хвэденасийе сэр э,
ле қав э, тьма йэ, п'утп'арьст э,
бөхданбеж э, сэрхвэш э, йан
жи т'аланкьр э. Т'эви йе өса
һ'эта нен жи нэхьн! ¹²⁻¹³Чи
мьнр'а йэ эз диwana йед жь
щьвине дэр бькьм? Хвэде ве
диwana ван бькэ. Ле диwana
йед щьвинеда дэстед вэда йэ.
Ава чава ньвисар э: «Мэрьве
хьраб жь нава хвэ дэрхьн»*.

Пьрса дэрһэқа дэ'w-доза нава баwэрмэндада

Б¹Гэло эва к'аре кьрне йэ,
гава йэк жь вэ, нава ви у
быре вида дэ'w-доз пешда те,
төрөш дькэ ль бэр нэп'ака ве
йэке дьдэ сафикьрне, нэ кө
ль бэр щьмэ'та Хвэде? ²Чь-
ма һун ньзаньн кө щьмэ'та
Хвэде ве диwana дьне бькэ?
У һэгэр бь дэсте вэ ве диwana
дьнйайе бе кьрне, гэло һун
нькарьн ван пьрсед сьвьк жи
сафи кьн? ³Чьма һун ньзаньн
кө эме диwana мьляк'эта жи
бькьн? Иди к'ө дьминэ диwana

* ^{5:7-8} Дэрк'этьн 12; 13:7.

* ^{5:12-13} Қануна Дөщари 17:7; 19:19; 22:21, 24; 24:7.

пърсед ве дънийайе нэкън?
⁴Ава һэгәр нава вәда пърсед
 ве дънейә сафикърьне һәбън,
 һун чава дъкарън һ'акъмтийе
 бьдънә дәсте йед өса, кӧ жь
 алийе шьвинедә нә т'ӧ тышт
 ын? ⁵Эз аһа дьбежъм, кӧ һун
 шәрм бькьн! Гәло нава вәда
 йәки сәрвахт т'ӧнә, кӧ бька-
 рьбә нава бьрада сәрәдәрийе
 бькә? ⁶Ле бьра бьрер'а дьк'әвә
 дә'w-дозе, әв жи ль бәр нә-
 бавәрә!

⁷Вә р'асти ве йәкеда лап дайә
 дәр, кӧ һун һәвр'а дьк'әвьнә
 дәргәһ-диwana. Гәло һе қәнщ
 нинә, кӧ һун бенә нәһәқкърьне?
 Гәло һе қәнщ нинә, кӧ һун бенә
 шеландьне? ⁸Ле һун нәһәқи-
 йе дькьн у дьшелинън, әв жи
 хушк-бьра! ⁹Чьма һун ньзанън
 кӧ йед нәһәқ we П'адшатийа
 Хвәде war нәбън? Нәһапън!
 Нә бенамус, нә п'утп'арьст, нә
 зьнек'ар, нә жьнед һәвр'а дьбън
 р'обәт, нә меред һәвр'а дьбън
 р'обәт,* ¹⁰нә дьз, нә тьмак'ар,
 нә сәрхвәш, нә бӧхданбеж,
 нә жи т'аланкър П'адшатийа
 Хвәде we war нәбә. ¹¹У жь вә
 һьнәк өса бун. Ле һун жь гӧна

һатънә шуштъне, һун һатънә
 бӧһӧрти-жьбарәкърьне, һун
 р'аст^ф һатънә һ'әсабе бь наве
 Хӧдан Иса Мәсиһ у бь Р'ӧһ'е
 Хвәдеие мә.

Бьра бәдәнед вә Хвәдер'а хьзмәтк'арийе бькә

¹²Дьбежън: «Һәр тышт мьнр'а
 ә'дәт ә», бәле, ле һәр тышт нә
 к'ар ә. «Һәр тышт мьнр'а ә'дәт
 ә», ле т'ӧ тышт гәрәке һ'ӧкӧ-
 ми сәр мьн нәкә. ¹³Дьбежън:
 «Хварън бона зьк ә, зьк жи
 бона хваръне йә», ле Хвәде
 һәр дӧйа жи we ӧнда кә. Ле
 бәдән нә бона қавийе йә, ле
 бона хьзмәтк'арийа Хӧдан ә
 у Хӧдан жи бона бәдәне хәм
 дькә. ¹⁴У Хвәдеие кӧ Хӧдан
 жь мьрьне р'акър, we мә жи жь
 мьрьне р'акә бь қәwата Хвә.
¹⁵Чьма һун ньзанън кӧ бәдә-
 нед вә әндәмед Мәсиһ ын? Әз
 әндәмед Мәсиһ һьлдъм т'әви
 қава кьм? Т'ӧ шар! ¹⁶Йан һун
 ньзанън йе кӧ т'әви қава дьбә,
 т'әви we дьбә бәдәнәк? Чава
 ньвисар дьбежә: «Һәр дӧ we
 бьбьнә бәдәнәк»*. ¹⁷Ле әве кӧ
 т'әви Хӧдан дьбә, дьбә р'ӧһ'әк.

* 6:9 Бьньһер'ә: Р'омайи 1:26-27.

* 6:16 Дәстпәбун 2:24.

¹⁸ Жь қавийе бър'эвн! Н'эму гөнед майинэ кӧ мэрв дькэ, жь бэдэне дэр э, ле эве кӧ қавийе дькэ, мьқаббли бэдэна хвэ гӧна дькэ. ¹⁹ Чьма хун ньзаньн кӧ бэдэнед вэ п'арьстгәһа Р'ӧһ'е^ф Пироз ын, кӧ нава вәда йә, К'ижан вә жь Хвәде станд? Хун нә хвәийе сәре хвэ нә*. ²⁰ Хун бь қимәтәки бьһа һатьнә к'ьр'ине. Бона ве йәке бькьн кӧ пе бэдэна вә шькьри Хвәдер'а бе дайине*.

Пьрсед һ'ал-зәваше

7 ¹ Ле ньһа дәрһәқа ван пьрсед кӧ вә мьнр'а ньвисин: «Қәнщ э вәки мер незики жьне нәбә?»* ² Ле бона кӧ пешийа һәр щур'э қавийе бе гьртьне, бьра мер бе жьн нәбә у жьн жи бе мер. ³ Мер бьра дәйне жьне бьде, жьн жи дәйне мер. ⁴ Жьн нә хвәйа қальбе хвэ йә, ле мер, ӧса жи мер нә хвәйе

қальбе хвэ йә, ле жьн. ⁵ Жь һәвдӧ на-на нәкьн, пештьри ве дәме, гава хун бь һәвр'а бона вәхтәке т'ьфақ^ф қьрар дькьн вәки хвэ бьдьнә дӧакьрьне*, ле паше диса ль һәв вәгәр'ьн, кӧ мирешьн вә нәшер'ьбинә^ф жь дәст бет'авийа вә. ⁶ Эз ве йәке дьһельмә сәр әхтәрийа вә, нә кӧ э'мьр дькьм. ⁷ Р'аст э, мьн дьхвәст кӧ һ'эму мэрв мина мьн буна, ле һәр мэрв-вәкир'а дайинәкә жь Хвәде һәйә, йәк һа йә, йәк жи аһа йә.

⁸ Ле йед бе жьн у жьнәбийар'а эз дьбежьм: Қәнщ э кӧ әв мина мьн бьминьн. ⁹ Ле һәгәр хвэ зәфт накьн, бьра бьзәвьщьн-мер кьн, чьмки қәнщ э кӧ әв бьзәвьщьн-мер кьн, нә кӧ хвәда бьшәвьтън.

¹⁰ Ле йед зәвьщи-меркьрир'а, нә кӧ эз э'мьр дькьм, ле бәле Хӧдан: Бьра жьн жь мер нә-қәтә*, ¹¹ һәгәр бьқәтә жи, бьра

* ^{6:19} Корьнт'и I, 3:16; Корьнт'и II, 6:16.

* ^{6:20} Нав һьнәк дәстньвисаред пашвәхтийеда аһа йә: «Бона ве йәке пе бэдән у р'ӧһ'е хвэ Хвәдер'а шькьрийе бьдьнә дайине, йед кӧ п'ара Хвәде нә».

* ^{7:1} Дәрһәқа «Қәнщ э вәки мер незики жьне нәбә?» һьнәк фә'м дькьн кӧ әва шаба Павлос э, һьнәкед майин жи дьбежьн кӧ әва пьрса корьнт'ийа йә йан жи бир-бавәрийа ван э.

* ^{7:5} Нав һьнәк дәстньвисаред пашвәхтийеда әв жи һәйә: «р'ожиф».

* ^{7:10} Мәтта 5:32; 19:9; Луқа 16:18.

мер нәкә йан жи мере хwәр'а ль һәв бе. У мер жи бьра жьна хwә бәр'нәдә.

¹² Ле йед майинр'а эз дьбе-жым, нә кӧ Хӧдан: һәгәр жьна бьраки нәбawәр бә у бьхwазә т'әви ви бьминә, бьра we бәр'нәдә. ¹³ У жьнәкә кӧ мере we нәбawәр бә у әw бьхwазә т'әви we бьминә, бьра жь ви нәқәтә. ¹⁴ Чьмки мере нәбawәр бь жьна бawәрмәнд һ'әлал дьбә у жьна нәбawәр жи бь мере бawәрмәнд һ'әлал дьбә. һәгәр ӧса нибуя, зар'ед wәйе һ'әрам^ф буна, ле ньһа һ'әлал ын. ¹⁵ Ле һәгәр нәбawәр бьқәтә, бьра бьқәтә. Хушк йан бьра we дәрәщәда аза йә. Бәле Хwәде гази wә ә'дьялайийе кьр. ¹⁶ Тӧ чь зани к'ӧлфәте^ф, бәлки те мере хwә хьлаз ки? Йан жи тӧ чь зани меро, бәлки те к'ӧлфәта хwә хьлаз ки?

Бawәрмәнд гәрәке ль гора ә'мьре Хwәде бьжин

¹⁷ Wәки дьн эз дьбежым: Хӧдан чава п'ара һәр кәси да у чава Хwәде гази һәр кәси кьр, бьра wәкә we йәке жи бьжи. Әв ә т'әмийа кӧ эз дьдьмә һ'әму щьвина. ¹⁸ һәгәр йәк сьнәткьри^ф

бу гава һатә газикьрьне, бьра сьнәтбуна хwә иди нәгӧһезә. һәгәр йәк нәсьнәткьри бу гава һатә газикьрьне, бьра иди сьнәт нәбә. ¹⁹ Нә сьнәтбун тыштәк ә у нә жи нәсьнәтбун, ле сәри т'әмийед Хwәде қәдандьн ә. ²⁰ К'и чь һ'алида бу гава Хwәде гази кьре, бьра нава weда жи бьминә. ²¹ Хӧлам буйи гава һати газикьрьне? Хәм нәкә. Ле һәгәр дькари аза би, we мәщәле жь дәсте хwә нәкә. ²² Чьмки әw хӧламе кӧ һатә газикьрьне, wәки бьбә п'ара Хӧдан, әw азайе Хӧдан ә, ӧса жи әwe кӧ аза бу гава һатә газикьрьне, әw хӧламе Мәсиһ ә. ²³ һун бь қимәтәки бьһа һатьнә к'ьр'ине, нәбьнә хӧламед мәрьва. ²⁴ Хушк-бьрано, к'и чь һ'алида һатә газикьрьне, бьра нава weда жи ль бәр Хwәде бьминә.

Пьрсед бона қиз у хорта

²⁵ Ле ньһа чь жь қиз у хорта* дьк'әвә, мьн дәрһәқа wанда ә'мьр жь Хӧдан нәстандийә, ле т'әне эз фькьра хwә дьбежым, чава йәки жь Хӧдан р'ә'м станди кӧ һьндава Wида амьн ә. ²⁶ Әз бона тәнгасийа^ф ньһа аһа р'е

* 7:25 Бь йунани хәбәр бь хәбәр, дәwса «қиз у хорта» «бьк'ьра^ф» һәйә.

тер'а дьбиньм кӧ мәрвь чь дәрәщедә йә, бьра ӧса жи бьминә. ²⁷ Жьнева гьредайи йи? Нәкә кӧ же бьрәти. Бе жьн и? Жьне нәгәр'ә. ²⁸ Ле нәгәр бьзәвьщи, гӧнә^ф наки у нәгәр қиз мер кә, гӧнә накә. Ле йед ӧса we р'асти охьрмед гьран бен, әз дьхвазьм wә жь we йәке хwәй кьм.

²⁹ Әз wәр'а дьбежьм бьрано: Wәхт һьндьк майә. Жь вьр шунда әве кӧ жьна ви һәйә бьра ӧса бә чава йе бе жьн, ³⁰ әве кӧ дьгьри чава йе нагьри, әве кӧ ша дьбә чава йе ша набә, әве кӧ дьк'ьр'ә чава нә хwәйе ван тьшта бә, ³¹ у әве кӧ шьхӧле дьнева мьжул дьбә чава йе пева мьжул набә, чьмки әв дьнйә ә'йан дәрбаз дьбә.

³² Ле әз дьхвазьм кӧ хун жь хәма дур бьн. Йе нәзәвьщи шьхӧлед Хӧданва гиро йә, кӧ чава бькә ль Хӧдан хwәш бе. ³³ Ле йе зәвьщи хәмед дьнева гиро йә, кӧ чава бькә ль жьна хwә хwәш

бе ³⁴ у сәр дӧ р'ийа сәкьни йә. Жьна бемер йан қиз шьхӧлед Хӧданва гиро йә*. Мәрәме we әw ә, кӧ әw р'ӧh' у қальбе хwәда бӧһӧрти-жьбарә бә, ле йа меркьри хәмед дьнева гиро йә, кӧ чава бькә ль мере хwә хwәш бе. ³⁵ Әз ван тьшта бона к'ара wә дьбежьм, нә кӧ бар дьдьмә сәр мьле wә, ле дьхвазьм wәки хун бь т'әрбәт у бь дьл у шан шьхӧлед Хӧданва гиро бьн.

³⁶ Ле нәгәр йәк фә'м дькә, wәки һьндава дәргистийа хwәда р'астийе накә, тәме ви жи хьраб буйә* кӧ гәрәке бьзәвьщә, бьра ӧса бькә чава дьхвазә, гӧнә накә, бьра һәвдӧ бьстиньн. ³⁷ Ле әве кӧ гьрани сәр ви т'ӧнә, ле ль тәме хwә дькарә у дьле хwәда қьрар кьрийә кӧ дәргистийа хwә ӧса хwәй кә чава бәре, әw тьштәки қәнщ дькә. ³⁸ Аwа йе дәргистийа хwә дьстинә, қәнщ дькә, ле йе кӧ we бьк'ьр дьһелә, һе қәнщ дькә*.

* ^{7:34} Нав һьнәк дәстньвисарада р'еза 34-а аһа дәстпедьбә: «Нава йа меркьри у нәмеркьрида^ф фьрқи һәйә, йа нәмеркьри шьхӧлед Хӧданва гиро йә».

* ^{7:36} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Ә'мьре we дәрбаз дьбә».

* ^{7:36-38} Ынәк занә дьбежьн, кӧ ль гора ә'дәте йунана хорт дькарьбу дәргистийа хwә бьк'ьр^ф хwәй бькьра, һ'әта кӧ дьле ви дьхwәст. Ынәкед дьн жи ван р'еза аһа фә'м дькьн: «(Р'еза 36) Ле нәгәр йәк фә'м дькә, wәки һьндава қиза хwәда р'астийе накә, чьмки ә'мьре we

³⁹ Жын нэ хвэсэрихвэ йэ һ'эта кӧ мере we сах э, ле һэгэр мер ле бьмьрэ, эв аза йэ, т'эви к'е бьхвэзэ дькарэ мер кэ, т'эне бауэрмэнде Хӧдан бэ. ⁴⁰ Ле эве һе хвэзлы бэ, кӧ ӧса бьминэ. Эвэ фькьра мьн у т'эхмина мьн Р'ӧһ'е Хвэде нава мьнда һэйэ.

**Пьрса хварьна
қӧрбанед^ф п'утп'арьстийе**

8 ¹ Ле ньһа чь кӧ жь пьрса қӧрбанед п'ута дьк'эвэ: Фэ'мдари йэ кӧ занэбуна мэ һэр кэси жи һэйэ. Занэбун п'ышька мерьв дьвэрьминэ, ле һ'ызкьрын ава дькэ. ² Һэгэр йэк т'эхмин дькэ, кӧ эв тыштэки занэ, эв р'аст һе тыштэки ӧса ньзанэ чава кӧлазъм э бьзаньбэ. ³ Ле һэгэр йэк Хвэде һ'ыз дькэ, эв жь алийе Вива наскьри йэ. ⁴ Ава дэрһэқа ван қӧрбанед п'утайэ кӧ мэри дьхвьн: Эм заньн кӧ п'ут һэйина хвэва п'уч'ьн у Хвэдеки дьн т'ӧнэ, пештьри йэки*. ⁵ Һэгэр бь навед дьн жи хвэде һэбьн, йан ль э'рде йан

ль э'змен, чава бег'эсаб хвэде у бег'эсаб хӧдан һэнэ жи, ⁶ ле бона мэ т'эне Хвэдек һэйэ, Бав, Э'фьрандаре һэр тышти, эм жи бона Ви һэнэ у т'эне Хӧданэк һэйэ, Иса Мэсиһ, бь К'ижани һэр тышт хӧльқи нэ у бь сайа Ви эм һэнэ.

⁷ Ле эв занэбун щэм һэр кэси т'ӧнэ. Һ'эта ньһа һе дьле һьнэка пэй п'утп'арьстийе йэ, кӧ гава ви гошти дьхвьн, һ'эсаб дькьн чава қӧрбанед п'ута у хвэ дьһ'эр'ьминьн, чьмки исафа^ф хвэйэ сьстда фькара дькэ. ⁸ Ле бэле хварьн мэ ль бэр Хвэде надэ сэкьнандьне. Һэгэр эм бьхвьн, тыштэки зедэ накьн у һэгэр нэхвьн, тыштэки жи кем накьн.

⁹ Ле һаш жь хвэ һэбьн, нэбэ кӧ эв азайа вэ бьбэ кэвьрэк ль бэр ньге сьста. ¹⁰ Эм бежьн, һэгэр мэрвьэки кӧ исафа хвэйэ сьстда фькара дькэ тэ бьбинэ, вэки тӧ «хвэйизанэбун» и у ль сьфра п'арьстгәһа п'утда р'унышти йи, нэ эв кьре тэ

дэрбаз дьбэ, бьра ӧса бькэ чава дьхвэзэ, гӧнэ накэ, бьра бьдэ мер. (Р'еза 37) Ле эве кӧ гьранийе сэр хвэ к'ьфш накэ, ле сэр йа хвэ йэ у дьле хвэда жи қьрар кьрийэ кӧ қиза хвэ нэдэ мер, эв тыштэки қэнш дькэ. (Р'еза 38) Ава йе қиза хвэ дьдэ мер қэнш дькэ, ле йе бьк'ьр дьһелэ һе қэнш дькэ».

* ^{8:4} Қануна Дӧшари 6:4.

we дьл бьдә wi, кӧ әw жи қӧр-
банед п'утп'арьстийе бьхwә?
11 У жь дәст we «занәбуна» тә,
брье тәйи сьст, бона к'ижани
Мәсиһ мьр, we онда бә. 12 Бь
ви аwайи, гава тӧ нәһәқийе ль
хушк-брьед хwә дьки у исафа
wanә сьст бьриндар дьки, ль
бәр Мәсиһ нәһәқийе дьки.
13 Аwа һәгәр хварьн дьбә кәвьре
ль бәр п'ийе бьре мьн, гәрәке
иди т'ӧ шар әз гошт нәхwьм,
wәки бьре хwә п'ьшк^ф нәкьм.

Изьн у мәшалед шандийа

9 1 Нә әз аза мә? Нә әз шан-
ди мә? Нә мьн Хӧдане мә
Иса бь ч'ә'ва дит? Нә һун пе
худана мьн п'ара Хӧдан к'әтьн?
2 Һәгәр әз шандийе һнәкед
майин нибьм, ле бәле бе шьк
шандийе wә мә! Чьмки мора
шандитийа мьн һун ьн, кӧ
п'ара Хӧдан к'әтьн.

3 Щаба мьн бона йед кӧ дь-
кьн жь мьн гьлийа бьк'ьшиньн
әв ә: 4 Гәло изьна мә т'ӧнә эм
жь бәр хәбата хwәва бьхwьн у
вәхwьн? 5 Гәло изьна мә т'ӧнә
эм к'ӧлфәтәкә бawәрийеда
т'әви хwә бьгәр'иньн, чава

шандийед дьн, бьрайед Хӧдан
у Пәтрус* дькьн. 6 Йан гәрәке
әз у Барнабас^ф т'әне бьхәбьтгьн
сәре хwә хwәй кьн? 7 К'ижан
әскәр жь к'исе хwә әскәрийе
дькә? К'и р'әз^ф датинә у бәре
we нахwә йан йе ль бәр пез ә
шире пез вәнахwә? 8 Әз ван
тьшта бь мәрьвайи набежьм.
Нә Qанун жи we йәке дьбежә?
9 Чава Qануна^ф Мусада^ф нь-
висар ә: «Дәве гайе бедәреда
дхәбьтә гьренәдә»*. Гәло хәма
Хwәде бона га йә? 10 Йан we йәке
бона мә дьбежә? Бәле, әв йәк
бона мә hatә ньвисаре, wәки
әwe кӧ шоте хwә дькә, гәрәке
бь гӧман щот кә у йе кам дькә,
гәрәке гӧман бә, кӧ we к'әда
хwә бьхwә жи. 11 Һәгәр мә нава
wәда тьштед р'ӧһ'ани чандьн,
гәло тьштәки мәзьн ә, кӧ жь
wә тьштед we дьне бьдьрун?
12 Һәгәр изьна һнәкед дьн
һәйә к'аре жь wә бьбиньн, нә
йа мә he зедә һәйә?

Ле мә әв изьн пек нәани.
Сәрда жи ль һәр тьшти сә-
брь кьр, кӧ нәбьнә пешибьр'е
Мьзгинийа^ф Мәсиһ. 13 Һун
һьзаньн әwed кӧ п'арьстгәһеда

* 9:5 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Кифас».

* 9:9 Qануна Дӧщари 25:4.

дхэбътн жь п'арьстгәһе жи дхвһн? У әвед хьзмәтк'арийа горигәһе^ф дькһн, жь горигәһе жи п'ара хвә дьстинһн*. ¹⁴Оса жи Хөдан ә'мыр кьр, кө йед Мьзгинийе даннасин дькһн, жь Мьзгинийе бьжин*.

¹⁵Ле мьн жь ван изьна қәт йәк пек нәани, нә жи нһа дньвисьм кө ван изьна пек биньм. Дә бьра әз бьмьрм, нә кө йәк р'успитийа мьн бәтал кә. ¹⁶Бәле әз нькарьм п'әйа бьдмә хвә һәгәр әз Мьзгинийе даннасин кьм, чьмки әв дәйне стуйе мьн ә. Вәй ль мьн һәгәр әз Мьзгинийе даннасин нәкьм! ¹⁷У һәгәр мьн әв йәка бь һ'әмде хвә бькьра, һьнге хәлата мьне һәбуяа, ле әз ве йәке нә бь һ'әмде хвә дькьм, чьмки әва қөльхәк ә ль мьн һатийә спартьне. ¹⁸Ава иди чь йә хәлата мьн? Әв ә, кө әз даннасинийа хвәда Мьзгинийе бе һәқ бьдм, изьна хвә Мьзгинидайинеда бь зора хвә пек нәйньм.

¹⁹Р'аст ә әз жь һәр кәси аза мә, ле әз диса хвә дькьмә хөламе һ'әмуяа, вәки һе гәләка

қазьнщ кьм. ²⁰Бона шьһуйа, дьбьмә мина шьһуйа, вәки шьһуйа қазьнщ кьм. Ава готи бона йед бьн Қануна Мусада, дьбьмә мина йед бьн Қануне, вәки йед бьн Қанунеда қазьнщ кьм, (ле нә кө әз бьн Қанунеда мә). ²¹Бона йед бе Қанун, дьбьмә мина йед бе Қанун, вәки йед бе Қанун жи қазьнщ кьм, (нә кө әз бе қануна Хвәде мә, ле әз бьн қануна Мәсиһда мә). ²²Бона сьста дьбьмә мина сьста, вәки йед сьст қазьнщ кьм. Бона һ'әмуяа әз дьк'әвьмә һ'әле һәр кәси, вәки һәр дәрәщада бькарьбьм һьнәка хьлаз кьм. ²³Ван һ'әму тышта әз иди бона Мьзгинийе дькьм, вәки әз бьбьмә һәвал-п'аре дөа-дьрозгед сәр ве.

²⁴Һун ньзаньн йед ләщмәй-данеда нә, һ'әму жи дьр'әвьн, ле т'әне йәк хәлате дьстинә? Оса бьр'әвьн, кө һун бьстиньн. ²⁵Әвед кө дьк'әвьнә ләще, хвә һини гәләк тышти дькһн, вәки ве к'офийа^ф кө дьч'ьл-мьсә бьстиньн, ле кьрьна мә бона к'офийа һ'әта-һ'әтайе йә. ²⁶Бона ве йәке әз өса нар'әвьм

* 9:13 Қануна Дөщари 18:1.

* 9:14 Луқа 10:7-8.

чава йед бемэрэм, йан жи бь к'олма һэр'ымэ бе. ²⁷ Ле эз зордарийе қальбе хвэ дькым у we зэфт дькым, кө нэбэ хэлqe гази лэше кым, ле эw хвэха жь дэст мын һэр'э.

Хвэде нэшер'ьбиньн, чава шьмэ'та Исраеле^ф шер'ьбанд

10 ¹Нахвазьм хушк-бьра-но, кө һун ньзаньбьн wэки кал-бавед мэ һ'эму жи бьн сийа э'wрда бун у һ'эму жи Бэ'ра Сорр'а дэрбаз бун*. ² Һ'эму жи т'эви Муса бунэ йэк, э'wр у бэ'реда һатьнэ нь-хөмандьне^ф. ³ Һ'эмуяа жи хут эw хварьна р'өһ'ани хвар* ⁴ у һ'эмуяа жи хут эw вэхварьна р'өһ'ани вэхвар, чьмки жь wi Qэйайе р'өһ'ани вэдьхварьн, Йе кө т'эви ван дьчу у эw Qэйа Мәсиһ бу*. ⁵ Ле Хвэде гэлэкед жь ван бэгэм нэкьрьн, лэма

шьнйазед ван бэр'ийеда^ф һэр дэра к'эти ман*.

⁶ Иди эw тышт бона мэ бунэ мөсәлед готи, wэки эм һавьжи-йа хвэ жь тыштед хьраб нэйньн, чава ван дьлһавьжи кьр*. ⁷ Нэ жи бьбьн п'утп'арьст, чава жь ван һьнэк бун, бона к'ижана ньвисар э: «Шьмэ'те р'унышт хвар, вэхвар у р'абун намуса һэвр'а листьн»*. ⁸ Эм қавийе нэкьн, чава жь ван һьнэка қави кьр у р'ожәкеда бист се һ'эзар мэри к'этын қьр' бун*. ⁹ Мәсиһ* нэшер'ьбиньн, чава жь ван һьнэка шер'ьбанд у бь мэ'ра һатьнэ ледане мьрьн**. ¹⁰ У бина хвэ тәнг нэкьн, чава жь ван һьнэка бинтәнги кьрьн у бь дэсте мьляк'эте мьрьне к'ока ван һат*.

¹¹ Эв һ'эму тышт чава мөсә-лед готи дьһатьнэ сәре ван, ле бона мэ кө эм ахьрийа ван

* ^{10:1} Дәрк'этын 13:21-22; 14:22-29.

* ^{10:3} Дәрк'этын 16:35.

* ^{10:4} Дәрк'этын 17:6; Жьмар 20:11.

* ^{10:5} Жьмар 14:29-30.

* ^{10:6} Жьмар 11:4.

* ^{10:7} Дәрк'этын 32:6.

* ^{10:8} Жьмар 25:1-18.

* ^{10:9} Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йә: «Хөдан».

** ^{10:9} Жьмар 21:5-6.

* ^{10:10} Жьмар 16:41-49.

дәүрада дьжин, чава ширәт һатънә һывисаре. ¹²Ава к'и дь-
фькьрә кә әв мьқәр'м сәкьни
йә, бьра һаш жь хвә һәбә кә
нәк'әвә. ¹³Щер'ьбандьнед өса
найенә сәре вә, пештьри ван
щер'ьбандьнед кә тенә сәре
мәрвьед майин. Ле Хвәде амын
ә, Әв һәһелә кә һун жь қәвата
хвә дәр бенә щер'ьбандьне.
Әве щер'ьбандьнеда дәлилә-
ке жи бькә, кә һун бькарьбын
тәйах кьн*.

¹⁴Ава дәләлед мьн, жь п'ут-
п'арьстийе бьр'әвын. ¹⁵Әз чава
т'әви сәрвахта хәбәр дьдъм.
Һун хвәха бьдънә бәр һ'әса-
ба, әз чь дьбежъм. ¹⁶Әв к'аса
Шива Хөдан, йа кә әм пе шь-
кьрийе дьдън, нә һәләқәтийа
хуна Мәсйи ә? Әв нане кә әм
кәрдькьн, нә һәләқәтийа бә-
дәна Мәсйи ә? ¹⁷Нанәк һәйә,
ләма әм һ'әму жи бәдәнәк ьн,

чьмки әм һ'әму жи жь ви нани
кәрдькьн.

¹⁸Дина хвә бьдънә щьмә'та
Израеле: Әвед кә қөрбана дь-
хьын, т'әви ве п'ара горигәһе
набын? ¹⁹Бәле әз чь бежъм?
Гәло п'ут жь хвә тыштәк ә, йан
қөрбанед п'утар'а тенә дайине
бәрга тыштәки дьгьрын? ²⁰На
хер! Ле готъна мьн әв ә, кә әв
тыштед п'утп'арьст дькьнә
қөрбан, щьнар'а^ф дькьн, нә
кә Хвәдер'а. У әз нахвазъм
кә һәләқәтийа вә т'әви щь-
на һәбә*. ²¹Һун нькарьн һьн
к'аса Хөдан вәхьын, һьн жи
к'аса щьна. Һун нькарьн һьн
жь сьфра Хөдан бьхьын, һьн
жь сьфра щьна. ²²Йан әм
быкьн кә хирәта Хөдан қә-
бул нәкә? Чьма әм жь Ви
қәваттьр ьн?

²³Дьбежън: «Һәр тышт ә'дәт
ә», бәле, ле һәр тышт нә к'ар ә.

* ^{10:13} Аһа жи те фә'мкьрне: «Хвәде ве бькә кә һун тәйах кьн у бь ви авайи һуне бькарьбын жь ве йәке хьлаз ьн».

* ^{10:16} Мәтта 26:26-28.

* ^{10:18} Қануна К'аһинтийе 7:6.

* ^{10:20} Қануна Дөшари 32:17.

* ^{10:22} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Йан әм быкьн кә һелане бьдънә к'өмр'әшийа^ф Хөдан». К'өмр'әшийа Хөдан р'өһ'ани те фә'мкьрне. Пәймана^ф Кәвьнда, гава щьмә'та Хвәде дәст жь Хвәде к'ьшанд у п'ут һ'әбандьн, әв өса дьһатә һ'әсабе чава жьна йәки ч'ә'в бавежә мерәки дьн. һосәйа 2:2-13; Йерәмийа 3:6-10, 20.

«Һәр тышт ә'дәт ә», ле һәр тышт ава накә. ²⁴Нәбә кә йәк к'ара хвә бьгәр'ә, ле йа һәвалә хвә.

²⁵Чь кә қәсабханада те фьротане бьхвьн, пәй пьрс-пьрсийара нәк'әвьн, бона фькаркьрна исафе. ²⁶Чава ньвисар ә: «Дьнйа бь хер-хьзна хвәва йа Хәдан ә»*. ²⁷Һәгәр жь нәбәвәра йәк вә т'әглиф кә у хун бьхвазьн һәр'ьн, чь бьдьнә бәр вә бьхвьн, пәй пьрс-пьрсийара нәк'әвьн, бона фькаркьрна исафе. ²⁸(Ле һәгәр йәк вәр'а бежә: «Әва қөрбан ә», иди нәхвьн бона йе кә хун пе һ'әсандьн у бона фькаркьрна исафе. ²⁹Готьна мьн нә бона фькара исафа вә йә, ле йа һәвалә вә.) Чьма гәрәке азайийа мьн бона фькара исафа йәки майин бе ломәк'аркьрне^ф? ³⁰Һәгәр әз шыкьрийе дьдьмә Хвәде дьхвьм, чьма бона ве йәке хәйба мьн дькьн, вәки әз шыкьрийа хвә Хвәде тиньм?

³¹Ава һәгәр хун бьхвьн, вәхвьн, йан чь шыхөли кә хун бькьн, һәр тышти бона шыкьрдайна Хвәде бькьн. ³²Нә ныг бавежьнә бәр шыһуя,

нә бәр нәщьһуя, нә жи бәр щьвина Хвәде, ³³чава әз жи һәр алийава ль һ'әмуя хвәш тем у к'ара хвә нагәр'ьм, ле йа гәләка, вәки хьлаз бьн.

11 ¹Ч'ә'в бьдьнә мьн, чава әз жи ч'ә'в дьдьмә Мәсйи*.

Бона сәрньхамтын у сәрқотийе дәма һ'әбандьнеда

²Әз п'әйе вә дьдьм, вәки хун һ'әму дәрәщада мьн бир тиньн у әв р'ав-р'ьзьмед^ф кә мьн данә вә пек тиньн. ³Ле әз дьхвазьм кә хун заньбьн вәки сәре һәр мери Мәсйи ә, сәре жьне мер ә у сәре Мәсйи Хвәде йә. ⁴Һәр мере кә сәрньхамти дәа йан п'ехәмбәртийе^ф дькә, әв сәре хвә беһөрмәт дькә. ⁵У һәр к'әлфәта кә сәрқот дәа йан п'ехәмбәртийе дькә, әв сәре хвә беһөрмәт дькә. Әв дьбә мина йәкә п'ор'көр'кьри. ⁶Ава готи, һәгәр к'әлфәт сәре хвә нәньхемә, бьра п'ор'е хвә жи бьбьр'ә. Ле һәгәр к'әлфәтер'а ә'йб ә, кә п'ор'е хвә бьбьр'ә йан бьдә бәр дузан, кә өса

* ^{10:26} Зәбур 24:1; 50:12; 89:11.

* ^{11:1} Корьнт'и I, 4:16; Филипи 3:17.

йә бьра сәре хwә бьньхемә.
 7 Нә шайиз ә мер сәре хwә бьньхемә, чьмки әw сурәт у р'умәта Хwәде йә, ле жьн р'умәта мер ә. 8 (Чьмки нә кә мер жь жьне йә, ле жьн жь мер ә* 9 у мер бона жьне нәхөльқи, ле жьн бона мер.) 10 Бона ве йәке гәрәке к'өлфәт сәре хwә бьньхемә, чава нишана бьн һ'өкөмда, бона мьляк'әтед кә дьбиньн*. 11 Ле бәле йәктийа Хөданда нә жьн бе мер дьбә, нә жи мер бе жьн. 12 Чьмки чава жьн жь мер ә, өса жи мер жь жьне йә, ле һ'әму жи жь Хwәде нә.

13 Һун хwәха бьдьнә бәр һ'ьша, гәло жь к'өлфәте дьк'әвә, wәки сәрқот бәр Хwәде дөа бькә? 14 Нә т'әбийәт жи wә һин дькә, кә п'ор'е дьреж р'әwша мер давежә? 15 Ле р'әwша жьне п'ор'е дьреж ә, чьмки әw п'ор'жер'а бона ньхамтьне һатийә дайине. 16 Ле һәгәр йәк бьхwазә ве йәкер'а бьк'әвә дә'wе, ә'дәтәки мәйи дьн т'өнә у нә жи йе шьвинед Хwәде.

Шива Хөдан

(Мәтта 26:26-29; Марқос
 14:22-25; Луқа 22:14-20)

17 Ле ве т'әмийеда әз п'әйе wә надьм, чьмки гава һун дьшьвьн, әw набә к'ара wә, ле зийана wә. 18 Бәри һәр тышти, әз дьбьһем, гава кә һун дьшьвьнә шьвине, нава wәда дьбә дөтирәти у кем-зедә әз баwәр дькьм. 19 Бәле, ә'сәйи дөтирәти we бьк'әвә нава wә, wәки йед нава wәдайә жьбарә к'ьфш бьн. 20 Аwа һун кә дьшьвьнә щики, әва набә шива Хөдан кә һун дьхwьн, 21 чьмки гава һәр йәк жь wә дьхwә, һ'әщә-һ'әща wi йә сәр шиве дьк'әвә. Йәк бьр'чи дьминә у йе дьн к'әфхwәш дьбә. 22 Чьма малед wә т'өнәнә, кә һун wанда бьхwьн у вәхwьн? Йан чьма шьвина Хwәде беһөрмәт дькьн у дәсттәнга дьдьнә шәрме? Әз чь wәр'а бежьм? П'әйе wә бьдьм бона ве йәке? Әз ве йәке нькарьм!

23 Мьн әв йәк жь Хөдан станд у да wә, кә Хөдан Иса we шәва

* 11:8 Дәстпәбун 2:18-23.

* 11:10 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Бона ве йәке у бона мьляк'әтед кә дьбиньн, гәрәке к'өлфәт сәргьредаи бә, чава нишана кә һ'өкөме we һәйә дөа у п'ехәмбәртие бькә».

кӧ һатә нәмамкърне, нан һылда ²⁴ шыкър да, кәркър у гот: «Әва бәдәна Мьн ә бона вә. Ве йәке бона биранина Мьн бькьн». ²⁵ Ӗса жи к'аса пәй шивер'а һылда у гот: «Әва к'аса пәймана^ф ну йә, пе хуна Мьн гьредайи. Ве йәке бона биранина Мьн бькьн, чь шар гава хун же вәхвьн»*. ²⁶ Һәр шар, гава хун ви нани бьхвьн у жь ве к'асе вәхвьн, мьрна Хӧдан бькьнә дәнги, һ'әта һатьна Wi.

²⁷ Ава к'и бь нәлайиқи нане Хӧдан бьхвә йан к'аса Wi вәхвә, we дәйндаре бәдән у хуна Wi бә. ²⁸ Ләма бьра мәрвь пешийе дьле хвә бьньһер'ә у паше жь ви нани бьхвә у жь we к'асе вәхвә. ²⁹ Чьмки к'и бьхвә у вәхвә у фә'мина бәдәна Хӧдан* ньзаньбә, әв диwana хвә дьхвә у вәдхвә. ³⁰ Ләма жи нава вәда гәләк нәхвәш у хвәйизәдә һәнә у һьнәк жи мьрьнә. ³¹ Ле һәгәр мә диwana хвә бькьра, диwana мәйе нәһата кърне, ³² ле гава диwana мә бьбә, әм жь Хӧдан тенә

ширәткърне, вәки диwana мә т'әви дьнйәйе нәбә.

³³ Ава хушк-бьрайед мьн, гава бона шива Хӧдан бьшьвьн, һивийа һәвдӧ бьсәкьньн. ³⁴ Ле һәгәр йәк бьр'чи йә, бьра мала хвәда бьхвә, кӧ нәбә, гава хун бьшьвьн, диwane сәр хвәда биньн. Бона пьрсед майин, гава бем әзе һьнге сафи кьм.

П'ешк'ешед^ф Р'ӧһ'е^ф Пироз

12 ¹ Ле ньһа чь жь п'ешк'ешед Р'ӧһ'ани дьк'әвә хушк-бьрано, әз нахвәзьм кӧ хун нәзан бьн. ² Wәва ә'йан ә гава хун п'утп'арьст бун, хун ӧса пәй п'утед кәр'ә лал к'әтьбун, һәр алийава к'әтьбунә бьн қолед ван. ³ Бона ве йәке жи әз вәр'а дьбежьм, т'ӧ кәс т'ӧнә кӧ бь р'ебәрийа Р'ӧһ'е Хвәде хәбәр дә у бежә: «Бьра ньфьр'ль Иса бә». У кәсәк жи нькарә бежә: «Иса Хӧдан ә», һәгәр нә бь р'ебәрийа Р'ӧһ'е Пироз.

⁴ Ава шур'ә-шур'ә п'ешк'ешед Р'ӧһ'ани һәнә, ле хут дайина ви Р'ӧһ'и нә*, ⁵ шур'ә-шур'ә

* 11:24-25 Луқа 22:18-19.

* 11:29 Нав һьнәк дәстньвисарада дәвса «бәдәна Хӧдан» т'әне «бәдән» һәйә.

* 12:4-12 Р'омайи 12:4-8.

қолъх жи хәнә, ле һәма ви Хө-
данир'а қолъх дыкън, ⁶ өса жи
щур'ә-щур'ә карин хәнә, ле хут
әв Хвәде йә, кө ван дайинада
карине дыдә һәр кәси. ⁷ Ле һәр
кәсир'а Р'өһ' бона к'ара һ'әмуя
хөйа дыбә. ⁸ Йәкир'а жь Р'өһ'
хәбәра сәрвахтийе те дайине,
йәкир'а хәбәра занәбуне хут жь
ви Р'өһ'и, ⁹ йәки дынр'а бавәри^ф
хут жь ви Р'өһ'и, йәки дынр'а
п'ешк'ешед нәхвәшқәншкь-
рьне хут жь ви Р'өһ'и, ¹⁰ йәки
дынр'а қәват, вәки к'әрәмәта
быкә, йәки дынр'а п'ехәмбәр-
ти*, йәки дынр'а фә'мина кө
р'өһ'а жь һәв дәрхә, йәки дын-
р'а зьманед хәриб, йәкир'а жи
шьровәкьрьна ван зьмана.
¹¹ Әв һ'әму жи хут Хвәха әв
Р'өһ' дыкә у һәр кәсир'а баш-
қә-башқә п'арәвәдыкә, чава
кө дыхвәзә.

Бәдән йәк ә, әндәм гәләк ын

¹² Чава бәдән йәк ә у гәләк
әндәмед we хәнә, ле диса әв

һ'әму һәвр'а бәдәнәк ын, өса
жи Мәсир ә. ¹³ Р'аст өса жи
йәктийа Р'өһ'әкида әм һ'әму
һатьнә ныхөмандьне^ф, кө бы-
бынә бәдәнәк, һын шьһу һын
нәшьһу, һын хөлам һын аза у
әм һ'әму жи жь ви Р'өһ'и данә
вәхварьне.

¹⁴ Бәле бәдән нә т'әне әндә-
мәк ә, ле жь гәләкә йә. ¹⁵ Һәгәр
ныг бежә: «Әз нә жь бәдәне мә,
чьмки әз нә дәст ым», гәло әва
мә'ни йә, кө әв нә жь бәдәне
йә? ¹⁶ У һәгәр гөһ бежә: «Әз
нә жь бәдәне мә, чьмки әз нә
ч'әв ым», гәло әва мә'ни йә, кө
әв нә жь бәдәне йә? ¹⁷ Һәгәр
т'әмамийа бәдәне ч'әв бу-
йа, ле быһистьне ль к'ө буйа?
Һәгәр һ'әму бәдән гөһ буйа,
бинһьлдане ль кө буйа? ¹⁸ Ле
р'аст Хвәде әв әндәм йәко-йәко
бәдәнәкеда ши кьрьн, чава Ви
хвәст. ¹⁹ Һәгәр һ'әму әндәмәк
буна, бәдәне ль кө буйа? ²⁰ Ле
р'аст ньһа әндәм гәләк ын, ле
бәдән йәк ә.

* ^{12:10} К'ьтеба^ф Пирозда у илаһи^ф нава ве нә'ма Павлосда, хәбәра
«п'ехәмбәрти» фьрә те фә'мкьрьне. Йе кө п'ехәмбәртийе дыкә, әв
бы р'ебәрийа Р'өһ'е Пироз готьнәкә жь Хвәде ә'лами мәрьва дыкә.
Чава Павлос Корьнт'и I, 14:3-да дыбежә, йе кө п'ехәмбәртийе дыкә,
бавәрийа мәрьва ава дыкә, дыл дыдә бәр ван у бәр дыле ванда те. Иди
п'ехәмбәрти нә т'әне бона тыштед кө һе нәқәшьми йә.

21 Ч'э'в нькарэ бежэ дэст: «Тө кери мьн найейи!» У нэ жи сэри ньгар'а дыкарэ бежэ: «Һун кери мьн найен!» 22 Ле сэрда эв эндәмед бәдәнейә кө сьст к'ьфш дыбьн, эв he фәрз ьн 23 у эв эндәмед бәдәнейә бәдәдър тенә һ'әсабе, әм he қәдъре ван заньн у йед ә'йбә нава веда, әм he бь т'әрбәт дньхемьн, 24 ле эндәмед мәйә бәә'йб нә һ'әвще we йәке нә. Ле Хвәде бәдән һәвва кър, кө йе бәдәдър he қәдър бьстинә, 25 вәки дөгирәти нәк'әвә нава бәдәне, ле һ'әму эндәм жь һәвдөр'а шәват бьн. 26 Ләма, гава эндәмәк еше дык'ьшинә, һ'әму эндәм һәвр'а дешьн, ле гава эндәмәк те пәсьндайине, һ'әму эндәм т'әви we ша дыбьн.

27 Ава һун бәдәна Мәсиһ ьн у һәр йәк жь вә эндәмәки бәдәна Ви йә. 28 У Хвәде пешийе һьнәк шьвинәда кърьнә шанди, йа дөда п'ехәмбәр^ф, йа сьсийа дәрсдар, паше йед к'әрәмәткър, пәйр'а йед хвәйийе п'ешк'ешед нәхвәшқәнщкърьне, к'омәкдарийе, сә'витийе у йед зьманед хәриб*. 29 Чьма

һ'әму шанди нә? Чьма һ'әму п'ехәмбәр ьн? Чьма һ'әму дәрсдар ьн? Чьма һ'әму к'әрәмәта дыкьн? 30 Чьма һ'әму хвәйийе п'ешк'ешед нәхвәшқәнщкърьне нә? Чьма һ'әму бь зьманед хәриб хәбәр дыдьн? Чьма һ'әму зьмана шьровәдыкьн? 31 Дә һун һ'әйра п'ешк'ешед he мәзьнда бьн.

Ле әзе р'екә һәрә қәнш жи нишани wә кьм.

Һ'ьзкърьн

13 1 Һәгәр әз бь зьманед мәрьва йан мьляк'ә-та хәбәр дьм, ле дьле мьнда һ'ьзкърьн т'өнәбә, әзе бьбьмә мина ви зәнгьле кө дыкә зьнгин йан жи болмед сьфрә кө дыкьнә шьнгин. 2 Һәгәр п'ешк'еша п'ехәмбәртийе мьнр'а һәбә у сәр һ'әму сөр'а вәбьм, һ'әму занәбуне фә'м бькьм у һәгәр бавәрийа мьн жи һақас һәбә, һ'әта ч'ийа жи жь ши быгөһезьм, ле һ'ьзкърьн дьле мьнда т'өнәбә, әз нә т'ө тышт ьм*. 3 У һәгәр һәбука хвә пева бәлайи бәләнгаза кьм у бәдәна хвә жи бьдьмә дәр бона

* 12:28 Әфәси 4:11.

* 13:2 Мәтта 17:20; 21:21.

шəвътандьне, ле һ'эзкьрэн дьле мьнда т'өнəбə, т'ө к'ар нагһижə мьн.

⁴Һ'эзкьрэн думькдьреж у ширьн ə, һ'эзкьрэн һ'эвсудийе накə, һ'эзкьрэн к'обар набə, п'ышька хвəда нахəрьмə, ⁵беп'эргал нинə, йа хвə нагəр'ə, зу һерс нак'əвə, к'ине нажə, ⁶дьле хвə ль нəһəдийе ша накə, ле р'астийер'а шадьбə. ⁷Һ'эзкьрэн һэр гав дадьхə, һэр гав бавəр дькə, һэр гав хвəйигəман ə, һэр гав сəбьр дькə.

⁸Һ'эзкьрэн т'ө шар к'отə набə. Һэгэр п'эхəмбэрти һəбьн, we бəтал бьн, һэгэр зьманед хэриб һəбьн, we дəнгед ван бенə бьр'ине, һэгэр занəбун һəбə, we дэрбаз бə һэр'ə. ⁹Бəле əм жь п'ьр'и-һьндьки заньн у жь п'ьр'и-һьндьки п'эхəмбэртийе дькьн. ¹⁰Ле гавə к'амьлти бə, һьнге нək'амьлти we дэрбаз бə һэр'ə.

¹¹Гавə əз зар' бум, мьн мина зар'а хəбэр дьда, мина зар'а дьфькьрим, мина зар'а дьда бэр һ'əсəб. Гавə əз мəзьн бум, əв тьштед зар'отийе мьн жь хвə дур хьстьн. ¹²Ньһа əм чавə қэрəт'уки нəйнькеда дьбиньн, ле һьнге əмє р'у бь р'у бьбиньн. Ньһа əз жь п'ь-

р'и-һьндьки заньм, ле һьнге əзє т'ам нас бькьм, чавə əз һатьмə наскьрьне.

¹³Авə ньһа əв һəрсек дьминьн: Бавəри, гəман у һ'эзкьрэн. Ле һ'эзкьрэн сэр ванр'а йə.

Бона п'ешк'ешед

Р'өһ'е Пироз:

П'эхəмбэрти у зьманед хэриб

14 ¹Дəманə һ'эзкьрьнеда бьн у һ'əйра п'ешк'ешед р'өһ'анида бьн, илаһи п'эхəмбэртикьрьне. ²Əwe кə бь зьмане хэриб хəбэр дьдə, əв нə кə мерьвр'а хəбэр дьдə, ле Хвəдер'а, чьмки кəсək Ви фə'м накə. Əв бь қəвəтə Р'өһ' сөр'а дьбєжə. ³Ле бəле йє кə п'эхəмбэртийе дькə, əв мерьвр'а хəбэр дьдə, бавəрийа ван авə дькə, дьл дьдə бэр ван у бэр дьле ванда те. ⁴Əwe кə бь зьманед хэриб хəбэр дьдə, т'əне бавəрийа хвə авə дькə, ле əвє кə п'эхəмбэртийе дькə, щьвине пєвə авə дькə. ⁵Əз дьхвəзьм кə һун һ'əму жи бь зьманед хэриб хəбэр дьн, ле əз һє дьхвəзьм кə һун п'эхəмбэртийе бькьн, чьмки йє п'эхəмбэртийе дькə, жь йед бь зьманед хэриб хəбэр дьдə четьр ə, пештьри ви вəхте кə

те шьровэкърне, вәки шьвин бе авақърне.

⁶Ава хушк-бърано, һәгәр әз бемә шәм вә бь зьманед хәриб хәбәр дьм, әзе чь к'аре бьдмә вә? Т'ө к'аре надьм һәгәр әз ә'йантие, йан занәбуне, йан п'ехәмбәртийе, йан һинкърне вәр'а нәйнъм? ⁷Һащәтед нәбинбәрә кә дәнг дәрдьхн, әм бежьн былур бә, йан чәнг^ф, һәгәр дәнге ван нәзәлал бә, we чава заньбьн чь мьқам те лехьстьне? ⁸Йан жи, һәгәр бор'и дәнгәки нәнас дәрхә, к'е we к'аре хвә ль шер' бькә? ⁹Өса жи һун, һәгәр бь зьмен хәбәрәкә фә'мдари нәбежьн, we чава бьзаньбьн һун чь дьбежьн? Хәбәр дана вәйе мина байе сар бә. ¹⁰К'ьфш ә кә дьнйайеда чьқас щур'ә-щур'ә зьман һәнә, ле жь ван йәк жи бе фә'мин нинә. ¹¹Ле, һәгәр әз зьманәки фә'м накьм, әз бона йе ви зьмани хәбәр дьдә хәриб ьм у йе хәбәр дьдә жи бона мьн хәриб ә. ¹²Өса жи һун кә һ'әйра п'ешк'ешед р'өһ'анида нә, нава ван п'ешк'ешада һе пешда һәр'ьн, к'ижан шьвине ава дькьн.

¹³Бона ве йәке әве кә бь зьманед хәриб хәбәр дьдә, бь-

ра дәа бькә кә шьровәкә жи.

¹⁴Чьмки гава әз бь зьманед хәриб дәа дькьм, әв р'өһ'е мьн дәа дькә, ле һ'ьше мьнда тышт р'унани. ¹⁵Әз чь бькьм? Әзе һьн бь р'өһ'е хвә дәа бькьм, һьн жи бь һ'ьше хвә, һьн бь р'өһ'е хвә бьстьрем, һьн жи бь һ'ьше хвә. ¹⁶Һәгәр тә бь р'өһ'е хвә шькърйе бьди, әве кә мина нәзана сәкьни йә, we чава р'азидарийа тәр'а қайл бә бежә: «Амин^ф»? Әв қәт фә'м накә жи, тә чь дьбежи. ¹⁷Бәле тә р'ьнд р'азибуне дьди, ле бавәрийа йе дьн найе авақърне.

¹⁸Әз жь Хвәдейе хвә р'азимә, кә жь вә һ'әмуя зә'фтьр бь зьманед хәриб хәбәр дьдм. ¹⁹Ле бәле шьвинеда әз һе дьхвазьм пенщ хәбәрәд фә'мдари бежьм, вәки һьнәкед дьн жи һин бькьм, нә кә бь һ'әзара хәбәрәд хәриб.

²⁰Хушк-бърано, һ'ьше хвәда зар'нибьн! Һьндава хьрабийеда мина зар'а бьн, ле һ'ьше хвәда гьһишти бьн. ²¹Қанунеда ньвисар ә:

«Әзе бь мәрвьед хвәйе зьманед хәриб у заред^ф хәриба ве шьмә'тер'а хәбәр дьм,

ле бәле we һынге жи гӱнда-
рийа Мын нәкын, Хӱдан
дыбежә»*.

²² Аwa п'ешк'еша зманед хә-
риб нишанәк ә, нә кӱ бона
баwәрмәнда, ле бона нәбаwәра
у п'ехәмбәрти жи нә кӱ бона нә-
баwәра йә, ле бона баwәрмәнда*.

²³ Һәгәр т'әмамия шывине пева
быщвә у һ'әму жи зманед хәриб
хәбәр дын, һынге һынәкә нәзан
йан нәбаwәр бьк'әвнә һындӱр',
we нәбежын: «Әвана дин бунә»?

²⁴ Ле һәгәр һ'әму жи п'ехәмбәр-
тийе бькын, һынге йәки нәбаwәр
йан нәзан бьк'әвә һындӱр', we
жь һ'әму готьнед ван хwә мӱ-
кӱр' бе у бе гӱнәк'аркьрьне^ф,

²⁵ сӱр'ед дьле вида жи we бенә
ә'йанкьрьне у дәwәр'у ль бәр
Хwәде бьк'әвә, wi бьһ'әбинә
у дәнг һьлдә бежә: «Р'асти жи
Хwәде нав wәда йә!»

Ә'рф-ә'дәтед шывине

²⁶ Әм иди чава бькын гәли
хушк-бьра? Гава хун дыщвьнә
шики, һәр кәсе жь wә чи wi

һәбә, һәгәр к'ӱлам бә, һинкь-
рын бә, ә'йанти бә, хәбәрдана
зманед хәриб бә, шьровәкьрьна
зманед хәриб бә, бьра һ'әму
жи бона авабуна шывине бьн.

²⁷ Һәгәр йәк бь змане хәриб
хәбәр дьдә, бьра дӱдӱ бьн, йан
йа лапә зә'ф сьсе, ле бьра йәк
пәй йәкир'а хәбәр дә у йәк
жи шьровәкә. ²⁸ Ле һәгәр кә-
сәк т'ӱнә кӱ шьровәкә, бьра

әw шывинеда дәнге хwә нәкә,
т'әне бәр хwәда Хwәдер'а хә-
бәр дә. ²⁹ У жь п'ехәмбәра жи
бьра дӱдӱ бьн, йан йа лапә зә'ф
сьсе хәбәр дын у йед дын бьра

ә'нәнә кын. ³⁰ Ле һәгәр ль бәр
йәки жь нава р'уныштийа жи
тыштәк вәбә, иди бьра йе пе-
шын дәнге хwә бьбьр'ә. ³¹ Чьмки

һун һ'әму жи, йәк пәй йәкир'а
дыкарын п'ехәмбәртийе бькын,
wәки һ'әму жи һин бьн у һ'әму
жи дьл бьстиньн. ³² У р'ӱһ'ед
п'ехәмбәра бьн сә'витийа п'е-

хәмбәрада нә, ³³ чьмки Хwәде
нә Хwәдейе беп'әргалийе йә,
ле Йе ә'дьялийе йә.

* ^{14:21} Ишайа 28:11-12; Qануна Дӱшари 28:49.

* ^{14:22} Хәбәра «нишанәк» ль вьр бь дӱ шур'а те фә'мкьрьне, к'ар у зьрар.
П'ехәмбәрти нишанәкә к'ар ә бона баwәрмәнда, чьмки пе we баwәри-
йа ван те шьдандьне, к'аре дьк'әвн. Ле хәбәрдана бь зманед хәриб
бона нәбаwәра нишанәкә зьрар ә, чьмки фә'м накын, к'аре нак'әвн.

Чава нава һ'эму шьвинед шьмэ'та Хвэдеда*, ³⁴бра жьнед вэ шьвинед хвэ кэр'кын, чьмки изьна ван т'өнэ хэбэр дьн, ле бра гөһдар бьн, чава Қанун жи дьбежэ. ³⁵Ле һэгэр әв тыштэки дьхвазьн бьзаньбьн, бра ль мале жь меред хвэ бьпърсьн, чьмки нэ шайиз э кө жьн шьвинед хэбэр дэ.

³⁶Т'ө хэбэра Хвэде жь вэ дэрк'эт? Йан т'эне гьништэ вэ? ³⁷Һэгэр йэк дьфькьрэ, кө хвэха п'ехэмбэр э йан р'өһ'ани йэ, бра заньбэ чь кө мьн вэр'а ньвисин, т'эмийа Хөдан э. ³⁸Ле һэгэр йэк гөһ надэ ван тышта, хун жи гөһ нэдьнэ ши.

³⁹Ава хушк-бьрано, һ'эйра п'ехэмбэртикьрьнеда бьн у дэнге йед бь зьманед хэриб хэбэр дьдьн нэдьнэ бьр'ине. ⁴⁰Т'эне һэр тышт бра бь т'эрбэт, ши бь ши у мақули бэ.

Р'абуна Мәсиһэ жь мьрьне

15 ¹Эз we Мьзгинийе^ф дь-хвазьм биньмэ бира вэ хушк-бьрано, йа кө мьн вэр'а даннасин кьр у вэ қэбул кьр, сэр we жи сэкьнинэ. ²Бь we жи хун хьлаз дьбьн, һэгэр we хэбэре, йа кө мьн вэр'а даннасин кьр, қэвин бьгьрын. Һэгэр на, бавэрийа вэйе бадихэва^ф бэ.

³Мьн әв йэка сэр һэр тыштира'а, чава станд, өса жи да вэ, кө Мәсиһ бона гөнед мэ мьр, ль гора ньвисара* ⁴у һатэ дэфьнкьрьне^ф, р'ожа сьсийа Әв Хвэдеда жь мьрьне р'абу ль гора ньвисара*, ⁵Пэтрисва* хөйа бу, пэйр'а һэр донздэһ шандийава**. ⁶Паше шарэкер'а пенсьд хушк-бьрайи зедэтьрва хөйа бу, жь ван гэлэк һ'эта ньһа сах ьн, ле һьнэк жи мьрьнэ. ⁷Паше Ақубва^ф хөйа бу, пэйр'а һ'эму шандийава.

* ^{14:33} Аһа жи те фэ'мкьрьне кө әв хэбэр «чава нава һ'эму шьвинед шьмэ'та Хвэдеда» р'еза 33-ва гьредайи йэ, нэ кө р'еза 34-ва. Ава готи әв те фэ'мкьрьне чава фькьрэкэ хвэсэрихвэ йэ: «Нава һ'эму шьвинед шьмэ'та Хвэдеда аһа йэ».

* ^{15:3} Ишайа 53:5-12.

* ^{15:4} Зэбура 16:8-10.

* ^{15:5} Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Кифас».

** ^{15:5} Луқа 24:34-36; Мэтта 28:16-17; Марқос 16:14; Й'уһ'әнна 20:19.

⁸ Ахърийе, пэй һ'эмуяр'а мьнва хойа бу, чава йэки нэ сәре хвэ жь дийа хвэ буйи*.

⁹ Чъмки эз жь шандийа йе һәри паш ьм, кө нә лайиқ ьм шанди жи бемә готъне, чъмки мьн шьвина Хвәде зеранд*.

¹⁰ Ле эз бь к'эрәма Хвәде мә чь жи һәмә у к'эрәма Ви кө бь мьнр'а йә, бош-бәтал ни-бу. Ле сәрда эз жь ван һ'эму шандийа зә'фтьр хэбьтим у нә кө эз бум, ле к'эрәма Хвәдейә кө бь мьнр'а йә. ¹¹ Ава һәгәр эз бьм, йан әв бьн, әм һ'эму жи аһа даннасин дькьн у вә аһа жи бавәр кьрийә.

Р'абуна бавәрмәндайә жь мьрьне

¹² Ава һәгәр әм даннасин дькьн, кө Мәсиһ жь мьрьне р'абуйә, чава жь вә һьнәк дьбежьн, кө р'абуна мьрийа т'өнә? ¹³ Һәгәр р'абуна мьрийа т'өнә, кө өса йә Мәсиһ жи жь мьрьне р'анәбуйә. ¹⁴ У һәгәр Мәсиһ жь мьрьне р'анәбуйә, кө өса йә даннасинийа мә жи бош-бәтал ә у бавәрийа вә жи бош-бәтал ә. ¹⁵ У әме

жь бьбьнә шә'дед Хвәдейә дәрәв, чъмки мә бона Хвәде шә'дәти да, кө Әви Мәсиһ жь мьрьне р'акьр, ле һәгәр мьрийе р'анәбьн, кө өса йә Әв жи жь мьрьне р'анәкьрийә. ¹⁶ Чъмки һәгәр мьрийе р'анәбьн, кө өса йә Мәсиһ жи жь мьрьне р'анәбуйә. ¹⁷ У һәгәр Мәсиһ жь мьрьне р'анәбуйә, вәки өса йә бавәрийа вә бадихәва йә, һәла һе һунә нава гөнәд хвәда нә ¹⁸ у әвәд бавәрийа Мәсиһда жи мьрьнә онда бунә. ¹⁹ Һәгәр т'әне әм бона ве жийине гөмана хвә Мәсиһ тиньн, кө өса йә әм жь һ'эму мәрва мәрмьтър ьн.

²⁰ Ле р'аст Мәсиһ жь мьрьне р'абуйә, чава бәре^ф дәрәмәта пешьн жь нава мьрийа р'абуйи. ²¹ Мьрьн р'уйе мәрвәкида бу, бь мәрвәки жи ве р'абуна мьрийа бьбә. ²² Чава һ'эмујед жь Адәм^ф буйи дьмьрьн, өса жи һ'эмујед жь Мәсиһ буйи ве сах бьн. ²³ Ле һәр кәс дора хвәда: Пешийе Мәсиһ чава бәре дәрәмәта пешьн, паше йед п'ара Мәсиһ, вәхте һатьна Вида. ²⁴ Һьнге ахъри ве бе, гава к'ока һәр сәрвертийе, һ'өкөмәтийе у

* ^{15:8} К'аред Шандийа 9:3-6.

* ^{15:9} К'аред Шандийа 8:3.

қәватә бинә у п'адшатиye бьдә дәсте Бав Хвәде. ²⁵ Чьмки Әв гәрәкә п'адшатиye бькә, һ'әта кә Хвәде һ'әму дьжмьна бькә бьне п'ийед Ви*. ²⁶ Дьжмьне хьлазийе кә we к'оке ле бинә, мьрһн хвәха йә, ²⁷ чьмки нь-висар дьбежә: «Хвәде һәр тышт бьне п'ийада ельми^ф Ви кьр». Ле гава те готьне «һәр тышт» ельми Ви кьр, фә'мдари йә, пештьри Ви Хвәдеи, Йе кә һәр тышт ельми Ви кьр*. ²⁸ У гава һәр тышт ельми Ви бьн, һьнге Көр' Хвәха жи we ельми Ви Хвәдеи бә, Йе кә һәр тышт ельми Ви кьр, вәки һәр тыштида Әв бьбә Хвәдеи еһәр тышти.

²⁹ Вәки дьн готи, әвед кә бона мьрийа тенә ньхөмандьне we чь бькьн? Һәгәр мьрийе т'о щар р'анәбьн, иди чьма бона мьрийа тенә ньхөмандьне? ³⁰ Чьма әм жи һәр гав хвә давежьнә сәр села сор? ³¹ Әв фьр'нақбуна мьн шә'дә йә, хушк-бьрано, йа кә әз пе

вә фьр'нақ дьбьм йәктия Мәсиһ Исайе Хөдане мәда, әз һәр р'ож дәст жь ә'мьре хвә дьк'ьшиньм. ³² Һәгәр мьн Әфәседа шәр'е хвә дәрәша мәрвайеда т'әви «сә'ва» кьр, чь к'әтә к'исе мьн? Һәгәр р'абуна мьрийа we т'өнәбә, дә иди «әм бьхвьн-вәхвьн, чьмки әме сьбе бьмьрһн»*, чава һьнәк дьбежьн. ³³ Нәхапьн! «Һәвалтия хьраб мәрвье хвәйип'әргал хьраб дькә»*. ³⁴ Р'аст бьфькьрһн, сәр һ'ьше хвәда вәрһн, иди гөна нәкьн, чьмки һьнәк жь вә һе Хвәде нас накьн, әз ве йәке дьбежьм, кә һун шәрм бькьн.

Қальбе нуйи пәй р'абуна мьрьнер'а

³⁵ Ле бәле йәке бежә: «Мьри чава дькарһн р'абьн у қальбе вәне чава бә?» ³⁶ Сәре ақьл! Әв т'охьме кә тә дьчини, һ'әта «нәмьрә» жийинер'а шин набә. ³⁷ У әв тыште кә тә дьчини, нә кә ви қальби дьчини, к'ижан

* 15:25 Зәбур 110:1.

* 15:27 Зәбур 8:6.

* 15:32 Ишайа 22:13; 56:12.

* 15:33 Әва готьнәкә йәки йунан ә, навә ви «Мәнандәр», бәри Иса жь сала 342-а һ'әта сала 291-а һәбу.

кӧ we бьгънижэ, ле h'эбэкэ садэ йэ, мэсэлэ гәнъм, йан жи жь т'охьмед майин. ³⁸ У Хwэдe қальб дьдэ wит'охьми, чава кӧ дьхwазэ у һэр т'охьмэк қальбе хwэ дьстинэ. ³⁹ H'эму қальб хун-гоштэк ниньн, қальбе мерьв башқэ йэ у қальбе һ'эйwen башқэ, йе тэйрэдa башқэ йэ, йе мэ'сийа жи башқэ. ⁴⁰ Қальбед ль э'змен жи һэнэ, қальбед ль дьне жи һэнэ, ле р'эwша йед э'змен башқэ йэ у йед дьне башқэ. ⁴¹ Р'эwша тэ'ве башқэ йэ, р'эwша һиве башқэ у р'эwша стэйрка жи башқэ йэ у һэр стэйркэк бь р'эwша хwэ жь һэв тенэ фьр-қикьрьне. ⁴² Бь ви аwайи жи р'абуна мьрийа йэ: Қальбе дерьс те чандьне, йе нэдерьс we р'абэ. ⁴³ Эw бер'эwш те чандьне, бь р'эwше we р'абэ, эw бет'ақэтийе те чандьне, бь қэwате we р'абэ. ⁴⁴ Қальбе бинбэр те чандьне у қальбе р'ӧһ'ани we р'абэ.

Чава кӧ қальбе бинбэр һэйэ, ӧса жи қальбе р'ӧһ'ани һэйэ. ⁴⁵ Аһа жи ньвисар э: «Мэрьве пешьн Адэм^ф, бу бинбэрэки

сах»*, ле Адэме пашьн бу р'ӧ-һ'эки жийиндаине. ⁴⁶ Ле бэле пешийе йе р'ӧһ'ани нэбу, ле йе бинбэр, паше йе р'ӧһ'ани. ⁴⁷ Мэрьве пешьн жь хwэлийа э'рде бу, мэрьве дӧда жь э'змен бу. ⁴⁸ Чава йе жь хwэлийе бу, ӧса жи йед жь хwэлийе нэ, чава йе жь э'змен э, ӧса жи йед жь э'змен ьн. ⁴⁹ У мэ чава кьрасе йе жь хwэлийе ль хwэ кьрийэ, эме ӧса жи кьрасе йе жь э'змен ль хwэ кьн.

⁵⁰ Готьна мьн эв э хушк-бь-рано, wэки хун у гошт ль П'адшатийа Хwэде нькарьн war бьн, нэ жи дерьсбун we ль нэдерьсбуне war бэ. ⁵¹ К'а бьбьһен, эз сӧр'эке wэр'а бе-жьм: Эм һ'эмууе нэмьрьн, ле эм һ'эмууе жи бенэ гӧһастьне*, ⁵² ньшкева, чава ч'э'ве хwэ бьгьри-wэки, дэма бор'ийа ахьрийе бе ледане. Чьмки гава бор'и бе ледане, мьри we нэдерьсбуйи р'абьн, эме жи бенэ гӧһастьне. ⁵³ Чьмки гэрэке эви дерьс нэдерьсийе ль хwэ wэргьрэ у эви мьри нэмьрийе ль хwэ wэргьрэ. ⁵⁴ Ле гава эви дерьс нэдерьсийе ль хwэ

* 15:45 Дэстпeбун 2:7.

* 15:51-52 Т'есалоники I, 4:14-17.

вэргрэ у эви мьри нэмри-
йе ль хвэ вэргрэ, һынге эв
готыне бе сери, кӧ нъвисар э:

«Сэрк'этыне мьрын һ'уфи
хвэ кър»*.

⁵⁵ «Мьрын, к'ане қиле жэ'ра
тэ?»

Мьрын, к'ане сэрк'этына
тэ?»*

⁵⁶ Қиле мьрыне гӧнэ йэ у қә-
вата гӧна жь Қануне йэ. ⁵⁷ Ле
шькър жь Хвэде, кӧ эм бь
дэсте Хӧдане мә Иса Мәсиһ
сэр хьстын.

⁵⁸ Ава хушк-бърайед мьнэ
дәлал, қәвин бьминьн, жь
щийе хвэ нәһ'эжьн, һәр гав
шьхӧле Хӧданда пешда һәр'ьн,
бъзаньбьн хэбата вэ бош-бә-
тал нинэ ль бәр Хӧдан.

Бона к'омэкт'опкърьне

16 ¹ Ле ньһа дәрһәқа к'о-
мэкт'опкърьна бона
щьмэ'та Хвэде, мьн чава т'эми
да щьвинед Галатйайе, һун
жи ӧса бькьн: ² Һәр йәкшәм,
дэсте жь вэ һәр кәсива чьқас
те, бьра тыштәки дәсте хвәр'а
паш хә, нәбә кӧ гава эз бем,
һынге бе т'опкърьне. ³ У гава

эз бем, һун жи р'е к'ижанар'а
дьбиньн, эзе пе дәсте ван, бь
нъвисар п'ешк'ешед вэ быши-
ньмә Оршәлиме^ф. ⁴ У һәгәр
мынр'а жи бьк'әвә, кӧ эз һә-
р'ьм, иди әве т'эви мьн бен.

Т'ьвдиред Павлос

⁵ Пәй чуйина қәза Мәкә-
донйайер'а, эзе сәрики ль
вэ хьм, чьмки эзе Мәкәдон-
йайер'а дәрбаз бьм. ⁶ Дьбә
кӧ ль щәм вэ бьминьм, йан
жи зьвьстана хвэ вьр дәрбаз
кьм у һынге һун дькарьн мьн
вәр'екьн, эз к'ӧда кӧ һәр'ьм.
⁷ Чьмки эз ньһа нахвазьм кӧ
вэ сэр р'ийа хвэ бьбиньм
һәр'ьм, ле эз гӧман ьм кӧ хе-
ләке щәм вэ бьминьм, һәгәр
Хӧдан һ'ьз бькә. ⁸ Ле ньһа эзе
һ'эта Р'ожа^ф Пенщийә һ'әсаб,
ль Әфәсе бьминьм, ⁹ чьмки
дәргәһәки херейи мәзын ль
бәр мьн вәбуйә у пәйк'әтийед
мын гәләк ьн.

¹⁰ Һәгәр Тимот'ейо бе щәм вэ,
ӧса бькьн кӧ әв жь вэ вәнәк'ь-
шә, чьмки әв жи бона Хӧдан
дьхәбьтә, чава эз. ¹¹ Ӑса бьра
тӧ кәс ви беқәдър нәкә. Ви бь

* ^{15:54} Ишайа 25:8.

* ^{15:55} Һосәйа 13:14.

хер-сыламэт вэр'екын, вэки бе щэм мьн, чьмки эз нивийа ви у бьрайед т'эви ви мэ.

¹²Ле дэрһэҫа Аполойе бьра-да, мьн гэлэки лава же кьр, кӧ т'эви бьра сэр вэда бьһата, ле нета ви хатьне ньһа қэт т'ӧнэбу, ле ве бе, гава мэщал бьк'эве.

Готьнед ахьрийе

¹³Һ'шьйар бьминьн, бавәри-йеда һ'имгьрти бьн, э'гит бьн, бьшьдьн, ¹⁴бьра һәр кьрьнед вэ бь һ'ьзкьрьне бьн.

¹⁵Ньһа һун заньн кӧ Стефанас мала хвэва бавәрмәндед қэза Ахайайейә пешьн ә у ван хвә данә хьзмәтк'арийа щьм-э'та Хвәде. Иди эз ниви жь вә дькьм хушк-бьрано, ¹⁶кӧ һун гӧр'а^ф йед ӧсада бьн, ӧса жи

гӧр'а ван һ'әмуйда, йед кӧ т'эви шьхӧле ве хэбате дьбьн.

¹⁷Эз бона хатьна Стефанас, Фортунато у Ахайико ша мә, баре дьле мьнда вана дәвса вә гьрт, ¹⁸бь ве йәке дьле мьн у вә жи р'ьһ'әт кьрьн. Қәдьре йед ӧса бьгьрьн.

¹⁹Щьвинед қэза Асийаеда ль вә сылав дькьн. Акила у Прьскила т'эви щьвина мала хвәда гэлэки йәктийа Хӧдан-да ль вә сылав дькьн. ²⁰Һ'әму хушк-бьрайед вьр ль вә сылав дькьн. Бь р'амусана шире һ'ә-лал ль һәвдӧ сылав кьн.

²¹Әв сылав, бь дәстньвисара мьн Павлос ә. ²²Һәгәр йәк Хӧдан һ'ьз накә, бьра ньфьр' ль ви бә. «Маранат'а*». ²³К'әрәма Хӧдан Иса ль вә бә. ²⁴Әз вә п'ара Мәсин Иса к'әтийа һ'ьз дькьм.

* 16:22 «Маранат'а» бь зьмане арами те фә'мкьрьне: «Йа Хӧдан вәрә».

НЭ'МА ПАВЛОСЭ ДӨДА КОРЪНТ'ИЙАР'А

Пешготын

Хöйа дьбэ кö «Нэ'ма Корьнт'ийайэ Дöда» жи мина нэ'ма пешьн, Павлос дэма р'ешитийа хвэйэ 3-да ньвисийэ, незики сала 56-а. Гава эви ньвиси, хэлэқэтиийа ви у щьвина^ф Корьнт'е хэвр'а һақаси п'ак нибу. Хöйа дьбэ кö жь эндэмед щьвине һьнэк һьмбэри ви р'абьбун, эви жи бэрк' ль ван һьлатьбу^ф, ле нэ'ма хвэда сэбьр у һ'ьзкьрна хвэ һьндава ванда хвэй кьрийэ у гö-мана хвэ жи жь ван нэбьр'ийэ, кö we ахьрийе хэвр'а т'ьфақ^ф бьн у мьқабылбуне т'өнэб.

Павлос п'ара нэ'мейэ пешьнда хэлэқэтиийа хвэ у щьвина Корьнт'е э'нэнэ дькэ у шьровэдькэ, кö чьма нэ'ма бэреда öса һ'ьшк ль ван һьлатьбу, йед кö мьқабыли ви бун. Эв ньһа ве нэ'меда шькьрдайина хвэ э'лам дькэ, кö һьлатьна^ф вийэ һ'ьшк бу мэ'ни, кö эв сэр кьрна хвэ п'ошман бун, вэгэр'ийан у готьнед вир'а қайл бун (сэред 1-е һ'эта 7-а).

Паше Павлос р'е дьдэ бэр бавэрмэнда, кö эв алиие п'ешк'ешед^ф бона алик'арийа бавэрмэндед Щьһустанейэ^ф дэстэнг мэр'д бьн (сэред 8-а һ'эта 9-а).

Сэред хьлазийеда жи Павлос дэрһэқа қöльхе шандити^ф у р'абун-р'уныштьна хвэда дьбежэ. Эв бона ван дьбежэ, йед кö хвэ чава шандийед р'аст һ'эсаб дькьрн, ле Павлос шандийе дэрэв (сэред 10-а һ'эта 13-а). Ле бэле ве нэ'меда мэрэме Павлос т'ö шар нэ эв бу, кö эви наве хвэ бьльнд кьра, йан хвэ бьльнд бьгьрта у п'эие һинкьрна хвэ быда. Ле эв пыштгьрийе қöльхе шандитийа хвэ дькэ, wэки бькарьбэ Мьзгинийа^ф р'аст бьдэ қэбулкьрне, кö һ'эму жи Мэсиһ нас кьн у қэбул кьн чава Хöдан^ф.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1:1-11)

Павлос у щывина Корьнт'е (1:12—7:16)

К'омэкдарийа бона бавэрмэндел Щьхустане (8:1—9:15)

Щабдайина Павлос бона h'өкөмө шандитийа хwэ (10:1—13:10)

Пашготын (13:11-13)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь Павлосе бь э'мьре Хwэде шандийе^ф Мэснх Иса у Тимот'ейойе бьрайе мэ, щывина^ф Хwэдейэ Корьнт'ер'а у we т'эмамыйа щьмэ'та Хwэдер'а, йа кө т'эвайийа qэза Ахайайеда йэ:

² Дэ бьра к'эрэм^ф у э'дьялайийа Баве^ф мэ Хwэде у Хөдан^ф Иса Мэснх ль wэ бэ.

Павлос шькьрийе дьдэ Хwэде

³ Шькьр Хwэдейе Баве Хөдане мэ Иса Мэснхр'а, Баве дьлшэwатийе у Хwэдейе h'эму бэрдьлийе^ф. ⁴ Эw нава h'эму тэ'ли-тэнгийада дьл дьдэ бэр мэ, wэки эм жи бькарьбьн дьл бьдьнэ бэр ван, йед кө нава хэр шур'э тэ'ли-тэнгийада нэ, бь we бэрдьлийе, пе к'ижане эм хwэха жь Хwэде тенэ бэрдьли-

кьрне. ⁵ Бэле чава эм т'эви ван щэфайед Мэснх гэлэк дьбьн, öса жи гэлэки бь дэсте Мэснх бэрдьле мэда те hatьне. ⁶ Hэгэр эм тэ'ли-тэнгийада нэ, эw бона бэрдьли у хьлазбуна^ф wэ йэ у hэгэр эм бэрдьликьри нэ, эw бона we бэрдьлийа wэ йэ, кө хун бькарьбьн бь сэбьре ван тэ'ли-тэнгийа бьк'ьшиньн, к'ижана эм жи дьк'ьшиньн. ⁷ У эм wэда э'сэйи гөман ьн, чьмки эм заньн кө хун чава т'эви щэфайед мэ нэ, öса жи т'эви бэрдьлийа мэ нэ.

⁸ Эм нахwазьн кө хун наш жь ван тэ'ли-тэнгийа т'өнэбьн хушк-бьрано, йед кө мэ qэза Асйайеда к'ьшандьн. Эм жь qэwата хwэ дэр haqаси к'этьнэ бьн баред гьран, h'эта кө мэ дэсте хwэ жь э'мьре хwэ жи к'ьшанд. ⁹ Бэле мэ хwэр'а qьрара мьрне h'эсаб кьр, ле эв йэк бу wэки эм гөмана хwэ

нэдьнэ сэр хвэ, ле сэр Хвэде, Йе кӱ мьрийа жь гор'а р'адькэ. ¹⁰ Жь дэсте we мьрына тырс у хоф Эви эм хьлаз^ф кьрын у we хьлаз кэ жи. У гӱмана мӱ хӱйӱ кӱ we диса мӱ хьлаз кэ, ¹¹ бь алик'арийа ван дӱайед кӱ хун бона мӱ дькьн. Бь ви аवाई бь сайа дӱайед гӱлӱка к'ӱрӱм^ф we мӱр'а бе дайине у гӱлӱке бона мӱ шькьрийе бьдьнӱ Хвэде.

Павлос шьровӱдькӱ чьма нӱчуйӱ Корьнт'е

¹² Р'успитийа мӱ ӱв ӱ: Исафа мӱ шӱдӱтийе дьдӱ, вӱки мӱ бь дьле сах у вӱкьри* жь Хвӱдеда ль ве дьне ӱ'мьре хвӱ дӱрбаз кьр, илаһи^ф һьндава вӱда, нӱ кӱ бь сӱрвахтийа^ф мӱрвьайийе^ф, ле бь к'ӱрӱма Хвӱде. ¹³ ӱм тыштӱки дьн вӱр'а нанвьисьн, пештьри ван тыштед кӱ хун дькарьн бьхуньн у фӱ'м бькьн у ӱз гӱман ьм кӱ хуне т'ам фӱ'м бькьн, ¹⁴ чава жь п'ьр'и-һьндьки вӱ ӱм фӱ'м кьрнӱ, вӱки хун бьгьһижьнӱ we фӱ'мине кӱ ӱм р'успитийа вӱ нӱ, чава хун жи йа мӱ нӱ, Р'ожа хатьна Хӱдан Иса.

¹⁵ Мьн бь ве гӱмане шевьра хвӱ кьр, пешийе бьхатама шӱм вӱ, кӱ вӱ дӱ шара к'ӱрӱм бьс-танда, ¹⁶ ава готи сӱрик бьда вӱ, жь шӱм вӱ бьчума Мӱкӱдонийае у жь Мӱкӱдонийае жи диса сӱр вӱда вӱгӱр'ийама, кӱ вӱ жи ӱз ль алийе Шьһустане-да^ф вӱр'екьрама*. ¹⁷ Гава ӱз аһа дьшевьрим, гӱло мьн сьвькаий кьр? Йан шевьра хвӱда мина бӱнде ве дьһийае шевьрим, кӱ «Бӱле» у «На»-йа мьн сьбӱһ-евар нӱбӱ йӱк? ¹⁸ Ле Хвӱде шӱ'дӱ йӱ, кӱ созе мӱ вӱр'а нӱбуйӱ «Бӱле» у паше «На». ¹⁹ Чьмки Кӱр'е^ф Хвӱде, Иса Мӱсиһ кӱ пе мӱ вӱр'а хатӱ даннасинкьрне, (бь мьн, Силас* у Тимот'ейо), «Бӱле» у «На» нӱбу, ле нава Вида т'ьме «Бӱле» йӱ. ²⁰ Чьмки һ'ӱму созед Хвӱде бь Иса Мӱсиһ «Бӱле» нӱ, лӱма жи ӱм бь Ви «Амин^ф» дь-бежьн, бона р'умӱта Хвӱде. ²¹ У Хвӱде йӱ, йе кӱ ӱм вӱва т'ӱвайи йӱктийа Мӱсиһда һ'имгьрти кьрн. Хут Ви ӱм к'ьфш кьрн ²² у мора Хвӱдани сӱр мӱ, Р'ӱһ'е^ф Пироз кьрӱ дьле мӱ чава бьһе^ф жь бӱр созе Хвӱва.

* ^{1:12} Нав һьнӱк дӱстньвисарада аһа йӱ: «Бь дьлсахийе у һ'ӱлалийе».

* ^{1:16} К'аред Шандийа 19:21.

* ^{1:19} Бь йунани «Силвано» ньвисар ӱ, кӱ щур'ӱки наве «Силас» ӱ.

²³Ле сэр мьнр'а Хвэде шэ'дэ йэ, кӧ мьн ґемиши вэ нэкър, кӧ нәһатъмә Корьнт'е. ²⁴Әм һ'ӧкӧми сэр бавәрийа^ф вә накьн, чьмки һун бавәрийеда шьдийайи нә, ле әм т'әви вэ дьхэбьтн бона шабуна вә.

2 ¹Ава мьн хвәха хвәр'а ґь-рар кър кӧ диса нәйем дьле вә бешиньм. ²Чьмки һәгәр әз дьле вә бешиньм, иди к'е вә дьле мьн ша кә, пештьри әвед кӧ мьн дьле ван ешандьнә? ³Мьн әв йәк нә'ма хвәда нь-висибу, кӧ нәбә гава әз бем, йед кӧ гәрәке мьн ша кьн, әв дьле мьн бешиньн. Чьмки әз вә һ'әмуйда гӧман ьм, кӧ шабуна мьн шабуна вә һ'әмуяа йә. ⁴Мьн бь гәләк һесьра, бь гәләк к'әдәр у к'әсәра дьле хвә вәр'а ньвиси, вәки һун нә кӧ ль бәр хвә к'әвьн, ле вәки вә к'урайийа һ'ьзкьрна мьнә һьндава хвәда фә'м бькьн.

Бәрбьһерийа һьндава йе нәһәґда

⁵Ава һәгәр йәки дьлеши кър, нә кӧ т'әне дьле мьн ешанд, ле йе һьнәка жи, вәки гәләки зедә

нәкьм, нәбежьм йе вә һ'әмуяа жи. ⁶Әв шәза бәси ви мәрвьи йә, кӧ жь вә гәләка вир'а һати-йә дайине. ⁷Ле ньһа һун гәрәке бьбахшиньнә ви у ль бәр дьле вида бен, вәки к'әрби бәрхвә-к'әтьне хвә ӧнда нәкә. ⁸Ава әз һиви жь вә дькьм, һ'ьзкьрна хвә һьндава вида мак кьн. ⁹Һәма бона вә йәке жи мьн нь-висийә, вәки вә бьшер'ьбиньм^ф бьзаньбьм к'а һун һәр тыштида гӧһдар ьн. ¹⁰Һәгәр һун тыштә-ки дьбахшиньнә йәки, әз жи т'әви вә мә. У һәгәр тыштәки бахшандьне һәбә, бона вә ль бәр диндара Мәсиһ дьбахшиньм, ¹¹вәки мирещьн^ф пыште ль мә нәшкенә, чьмки әм һаш жь һ'ӧнӧред ви һәнә.

Хәмгинийа Павлосә ль Тройайе

¹²Гава әз бона Мьзгини-дайна^ф Мәсиһ гьһиштьмә Тройайе, мьн дит кӧ Хӧдан дәрик ль бәр мьн вәкьрийә. ¹³Ле дьле мьн нә р'ьһ'әт бу, чьмки мьн бьре хвә Тито ль ьр нәдит. Һьнге мьн хатьре хвә жь ван хвәст, чүмә ґәза Мәкәдонийае*.

* 2:13 К'аред Шандийа 20:1.

Сэрк'этына бы сайа Мәсiһ

14 Ле шыкър жь Хвәде, кӧ т'ьме мӧ п'ега к'ома Мәсiһә сэрк'этынеда пешда дьбә* у бина наскърьна хвә бы мӧ һәр дӧра бӧла дькӧ. 15 Чьмки эм бина Мәсiһә хвәш ын ль бӧр Хвәде, һын нава хьлазбуйийада, һын нава ондабуйийада. 16 Бона һнӧка эм бина мърьне нӧ, кӧ ван бӧрбь мърьне дьбә у бона һнӧка жи бина жийине, кӧ ван бӧрбь жийине дьбә. У к'и дькарӧ ви бари һьлдӧ? 17 Эм нӧ мина һнӧка нӧ, йед кӧ хӧбӧра Хвәде к'ара хвӧва гьредьдӧн, ле бӧле эм чава мӧрвнӧ жь Хвәдеда шанди, ль бӧр Хвәде бы һӧлӧқӧтийа Мәсiһ пе сьтқе дьле р'аст хӧбӧр дьдӧн.

Қӧльхк'аред Пӧймана Ну

3 1 Гӧло эм диса вӧдьгӧр'ын, хвӧха пӧсьне хвӧ быдӧн? Йан мина һнӧка мӧр'а лазьм ӧ эм шӧ'дӧнӧ'ма сӧр вӧда бышинь, йан жь вӧ быстинь? 2 Нӧ һун ын шӧ'дӧнӧ'мед мӧ дьле мӧда нъвисар, алиие һӧр

мӧрвида наскъри у хвӧнди? 3 К'ьфш ӧ кӧ һун нӧ'ма Мәсiһ ын бы хьзмӧтк'арийа мӧ нъвисар, нӧ кӧ бы һ'ӧбьре, ле бы Р'ӧһ'е Хвӧдейе сах, нӧ кӧ сӧр сӧлед кӧвьри, ле сӧр т'ӧхтед дьле хун у гошт*.

4 Эм ве йӧке Хвӧдеда гӧман ын бы сайа Мәсiһ. 5 Нӧ кӧ эм жь хвӧ һ'ӧсаб дькьн кӧ эм лайиқи ве кърьне нӧ, ле карина мӧ жь Хвӧде йӧ. 6 Эви ӧв карин да мӧ, вӧки эм бьбьнӧ қӧльхк'аред пӧймана^ф ну, нӧ кӧ йе нъвисаре, ле йе Р'ӧһ', чьмки қануна нъвисар дькӧжӧ, ле Р'ӧһ' дьдӧ жийине.

7 Ава һӧгӧр ӧв қӧльхе кӧ сӧр кӧвьра бы һ'ӧрфа к'олайи бу у ахьрийе мърьне пешда тинӧ һақас хвӧйир'умӧт бу, вӧки зар'ед Израел^ф нькарьбун р'уйе Муса^ф бьньһер'ийана, жь дӧст ве шӧвқа р'уйе вийи кӧ диса ве дӧрбаз буйа бычуйа*, 8 ле бӧле қӧльхе Р'ӧһ' ве һе чьқас хвӧйир'умӧт бӧ? 9 Чьмки һӧгӧр ӧв қӧльхе кӧ ахьрийе ди ван сӧр мӧрвӧда дани, һақас хвӧйир'умӧт бу, һе чьқас зедӧ

* 2:14 Аһа жи те фӧ'мкърьне: «Кӧ т'ьме мӧ бы Мәсiһ сӧр дьхӧ».

* 3:3 Дӧрк'этын 24:12; Йерӧмийа 31:33; һӧзӧкийел 11:19; 36:26.

* 3:7 Дӧрк'этын 34:29.

we хwэйир'умэт бэ әw қоль-
хе кӧ мәрвь пе бесуш дьбьн.

¹⁰ Бәле йе кӧ хwэйир'умэт бу,
әw бер'умэт дәрк'әт жь бәр
we р'умәта кӧ сәр wep'а бу.

¹¹ Hәгәр қольхе кӧ we дәрбаз
бьбуяа бьчуйа хwэйир'умэт
бу, иди йе кӧ we бьминә, he
чьқас хwэйир'умэт ә!

¹² Аwа әм хwэйе we гӧмане нә,
ләма хәбәрдана хwәда мерк'и-
ми нә. ¹³ Әм нә мина Муса нә,
чава wi хели авитьбу сәр р'уйе
хwә, wәки зар'ед Исраел h'әта
хьлазийе әw р'умәта we дәр-
баз буйа нәдитана*. ¹⁴ Бәле әw
сәwдайе хwәда фә'мәкори бун
у h'әта иро жи гава пәймана
кәвьн дьхуньн, хут әw хели сәр
фә'ме ван дьминә. Әw һынге те
һьлдане, гава әw дьбьнә п'ара
Mәсiһ. ¹⁵ Бәле h'әта иро жи,
гава Qануна^ф Муса дьхуньн,
хели сәр фә'ме ван дьминә,
¹⁶ ле гава йәк ль Хӧдан вәгәр'ә,
һынге «әw хели те һьлдане»*.
¹⁷ У әw Хӧдан P'oh' ә у P'oh'e
Хӧдан ль к'ӧ дәрә бә, ль we
дәрә жи азайи һәйә. ¹⁸ Аwа әм

h'әму жи р'уки бехеликьри
мина нәйньке шәwқа р'умәта
Хӧдан вәдьгәр'иньн* у әм бь
дәрәшәд р'умэт бь р'умәте тенә
гӧһастьне, дьбьнә хут әw су-
рәте Wi, әв йәк бь алиқ'арийа
Хӧдан ә, кӧ хwәха P'oh' ә.

Хьзна р'ӧh'анийә дәрданед^ф h'әр'ида

4 ¹ Бона we йәке әм жь ви
қӧльхи вәнак'ьшьн, йа кӧ
мә бь р'ә'ма Хwәде стандийә.
² Ле бәле әм жь тыштед ә'йбә
дьзива дур ьн у фелбазийа на-
кьн, хәбәра Хwәдеда қәлпийе
накьн. Ле сәрда әм р'астийе
ә'йан дькьн у бь ви аwайи хwә
дийари исафа^ф һәр мәрвьи дь-
кьн ль бәр Хwәде. ³ Ле һәгәр
әв Mьзгинийа кӧ әм дьдьн
вәшарти йә жи, әw ль бәр он-
дабуйийа вәшарти йә. ⁴ Мире
we дьнйайейи нәһәқ шәwәр'әша
кора анийә сәр фә'ме нәбаwә-
ра, wәки р'онайа Mьзгинийа
р'умәта Mәсiһ нәдә сәр ван,
Йе кӧ сурәте Хwәде йә. ⁵ Әм нә
кӧ хwә даннасин дькьн, ле Иса

* ^{3:13} Дәрк'әтгьн 34:33.

* ^{3:16} Дәрк'әтгьн 34:34.

* ^{3:18} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Әм h'әму жи р'уки бехеликьри р'умәта
Хӧдан дьбиньн».

Мәсiһ чава Хөдан у хwә жи ча-
wa хөламед wә, бона Иса. ⁶Wi
Хwәдейе кö гот: «Бъра жь тә'рийе
р'онайи дәрә»*, Wi хwәха дьле
мәда шәwq да, wәки әм р'умәта
Хwәде нас кьн, бь we шәwqa кö
жь р'уйе Мәсiһ дәрте.

⁷Ле әв хьзнә нава мә дәрданед
һ'әр'ида һәйә, wәки бе к'ьфше
кö зорайиһа қәwате жь Хwәде
йә, нә кö жь мә. ⁸Әм һәр али-
йава тә'ли-тәнгийада нә, ле нав
дәст-п'ийе тәнгасийада^д начьн,
дәрәше бегөманда нә, ле бегө-
ман ниньн, ⁹хwәйинәйар ьн,
ле нә бейар ьн, ледайи-к'әти
нә, ле нә өндабуйи нә. ¹⁰Һәр
гав әм мьрна Иса бәдәнед
хwәда дьбьн, wәки жийина
Иса жи бәдәна мәда к'ьфш бә.
¹¹Чьмки әмә кö сах ьн, бона
Иса мьрнер'а тенә дайине,
wәки жийина Иса жи қальбе
мәйи мьрида к'ьфш бә. ¹²Аwa
мьрн нава мәда йа хwә дькә,
ле жийин нава wәда.

¹³Чава ньвисар ә: «Мьн бawәр
кьр, ләма хәбәр да»*. Хут бь wi
р'өһ'е бawәрийе әм жи бawәр
дькьн уләма хәбәр дьдьн. ¹⁴Әм
заньн Әwe кö Хөдан Иса жь

мьрне р'акьр, we мә жи т'әви
Иса жь мьрне р'акә у мә т'әви
wә бәр хwә бьдә сәкьнандьне.
¹⁵Бәле әв һ'әму бона wә йә, кö
гава к'әрәм һе сәр гәләкада
бьр'ьжә, шькьрдариһа р'умәта
Хwәде жи һе зедә бә.

¹⁶Ләма әм жь we йәке вәна-
к'ьшьн. Бәле әм жь дәрвава
дерьс дьбьн дьчьн, ле дьлда
р'ож бь р'ож нуйәжийин дьбьн.
¹⁷Чьмки щәфед мәйә дәм-дә-
мә сьвьк мә дькьнә хwәйиһе
р'умәта гьранә һ'әта-һ'әтайейә
бе һьмбәр. ¹⁸Аwa әм дина хwә
надьнә тыштед хөйа дьбьн, ле
йед нәхөйа, чьмки тыштед хөйа
бона wөхтәки нә, ле йед нәхөйа
һ'әта-һ'әтайи нә.

5 ¹Чьмки әм заньн, һәгәр
қальбе мәйи ахин мина
коне фьрари хьраб бә, маләкә
мәйә һ'әта-һ'әтайе ль ә'змана
һәйә, йа кö бе дәст жь Хwәдеда
чекьри йә. ²У бәле әм ви кони-
да дьнә'льн, һ'әйра we йәкеда
нә, кö мала хwәйә ә'змани ль
хwә wәргьрн, ³wәки, гавә әм
we хwә wәргьрн, бе сьт'ар
к'ьфш нәбьн. ⁴Бәле һ'әта кö әм

* ^{4:6} Дәстпелун 1:3.

* ^{4:13} Зәбур 116:10.

ви конида дьминьн, бьн баре гьранда дьнэ'льн, нэ кӧ эм дь-хвазьн ви жь хвэ бехьн, ле йа э'змани сэр хвэ вэргьрн, вэки йе хвэйимьрн we жийинеда бэтавэбэ^ф хэрэ. ⁵Хвэде Хвэха эм ве йэкер'а назьр кьрнэ у Р'ӧһ'е Хвэ чава бьне^ф жь бэр созе Хвэва да мэ.

⁶Ава эм хэр гав ве йэкеда э'сэйи гӧман ьн. Эм заньн һ'эта эм ви қальбида дьминьн жь Хӧдан дур ьн, ⁷чьмки эм бь бавэрийе дьжин, нэ кӧ бь дитьна ч'э'ва. ⁸У гӧмана мэйэ э'сэйи һэйэ у he дьхвазьн жь ви қальби дэрэн ль шэм Хӧдан бьһевьрн. ⁹Бона ве йэке эм дьщэ'диньн, кӧ һэгэр эм бь-миньн йан дэрэн, т'эне ль Wi хвэш бен. ¹⁰Чьмки гэрэке эм һ'эму жил бэр диwana Мэсиһ бьсэкьньн, вэки хэр кэс вэкэ ван э'малед қальбе хвэда кьри бьстинэ, чь кӧ кьрбэ, қөнщи йан хьраби*.

**Қӧльхе шандитийе
бона льһэванина т'эви Хвэде**

¹¹Ава эм кӧ һаш жь хофа Хӧдан һэнэ, дькьн кӧ мэрва

биньнэ р'айе. У эм Хвэдева жи э'йан ьн, гӧман һэйэ, кӧ эм исафа вэва жи э'йан ьн. ¹²Нэ кӧ эм бэр вэ диса пэсьне хвэ дьдьн, ле мэшале дьдьнэ вэ, кӧ һун бь мэ бьфьр'ьн, вэки тыштэки вэйи готьне ванр'а һэбэ, йед кӧ бь дитьна ч'э'ва дьфьр'ьн, нэ кӧ бь йа дьлада. ¹³Һэгэр мэ һ'ыше хвэ онда кьрийэ, эв бона Хвэде йэ, ле һэгэр эм сэр һ'ыше хвэ нэ, эв бона вэ йэ. ¹⁴Һ'ызкьрна Мэсиһ һьндава мэда п'ейи сэр мэ дькэ, чьмки эм фэ'м дькьн, кӧ йэк бона һ'эмуя мьрийэ, кӧ ӧса йэ һ'эму жи мьрнэ. ¹⁵Мэсиһ бона һ'эмуя мьр, вэки эвед сах бона хвэ сах нибьн, ле бона Wi, Йе кӧ бона ван мьр у жь мьрне р'абу.

¹⁶Чь ль мэ дьк'эвэ, эм иди ньһа кэсэки бь тьһэре мэрь-вайи наньһер'ьн. Р'аст э вэх-тэке мэ бь тьһэре мэрьвайи Мэсиһ ньһер'и, ле ньһа иди эм ӧса наньһер'ьн. ¹⁷Ава һэгэр йэк йэктия Мэсиһда йэ, эв э'фьринэки ну йэ, тыштед кэвьн дэрбаз бун чун у ва йед ну* һатьн. ¹⁸Эв хэр тышт жь

* 5:10 Р'омайи 14:10.

* 5:17 Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «У ва хэр тышт ну буйэ».

Хвэдеда нэ, кӧ эм бь Мэснх т'эви Хвэ ль хэв анин у қӧльхе льхэванине да мэ. ¹⁹ Аwa готи Хвэде бь Мэснх дьнйа т'эви Хвэ ль хэв ани, нӧнӧқийед ван ванр'а нӧнӧқи х'эсаб нӧкьрн у готьна льхэванине спартэ^ф мэ. ²⁰ Аwa эм жь алийе Мэснхда қасьдийе дькьн, чава кӧ Хвэде бь мэ ниви жь вэ дькэ: Эм алийе Мэснхда р'эща жь вэ дькьн, т'эви Хвэде ль хэв вэ-рн! ²¹ Эви кӧ хэлэқэтиа Ви т'эви гӧна т'ӧнӧбу, Хвэде Эв бона мэ кьрэ хэвал-п'аре гӧна*, вӧки эм йӧктийа Вида бьбьнэ хэвал-п'аред р'астийа^ф Хвэде.

Б ¹ Эм жи чава хэвал-хэба-тед Хвэде иди ниви жь вэ дькьн, йед кӧ к'эрэма Хвэде стандьнэ, нӧнелън кӧ эв к'эрэм бефӧйдэ бэ. ² Чьмки Хвэде дьбежэ:

«Дэма р'э'м-к'эрэме Мьн дэнге тэ бьхист у р'ожа хьлазбунеда хатьмэ хэвара тэ»*.

Ва ньна йӧ дэма р'э'м-к'эрэме!
Ва ньна йӧ р'ожа хьлазбуне!

³ Эм дькьн т'ӧ тыштида нэ-бьнэ байисе к'этьна т'ӧ кэси, вӧки қӧльхе мэ нӧйе ломэ-к'аркьрне^ф. ⁴ Ле хэр тыштида эм хвэ бь сӧбьра хвӧйӧ мэзын дьдьнэ к'ьфше, чава қӧльхк'а-ред Хвэде: Тэ'ли-тэнгийада, хесири-бэлэнгазийа у дӧрд-кӧ-лада, ⁵ леданада, кэлада^ф у хэр алийава х'ьщумкьри, к'эсьри, бехэв, бьр'чи*, ⁶ бь ньхта х'элал, бь занӧбуне, бь дьле фьрэ, бь ширьнайийе, бь Р'ӧн'е Пироз у бь х'ьзкьрьна бех'ьлӧк'ари, ⁷ бь готьна р'астийе у қэвата Хвэде. Эм бь дэсте ч'ӧп у р'асте жи р'астх'эсабунева сильх'кьри нэ, ⁸ хӧрмэте у бехӧрмэтийеда, қӧдър у р'эзилийеда. Мэ х'эсаб дькьн чава йед дӧрӧвин, ле эм сӧр'астийе нэ, ⁹ мӧ х'эсаб дькьн чава йед нӧнас, ле йед бь нав у дӧнг ьн, чава йед мьри, ле ва йӧ эмӧ сах ьн, чава щӧза станди, ле нӧкӧшти нэ, ¹⁰ эм чава йед зӧлулийеда нэ, ле эм хэр т'ьм ша нэ, чава йед бэлэнгаз, ле эм гӧлӧка дӧвлӧти дькьн, чава к'ьфш дьбӧ йане тыштӧки мӧ т'ӧнӧ, ле хэр тыштед мӧ хӧнӧ.

* ^{5:21} Аha жи те фӧ'мкьрне: «Хвэде Эв бона мэ кьрэ қӧрбан^ф бона гӧна».

* ^{6:2} Ишайа 49:8.

* ^{6:5} К'аред Шандийа 16:22-23; 17:1-10.

¹¹ Мэ вэкьри вэр'а хэбэр дайэ гэли корьнт'ийа, дьле мэ жи һындава вэда фьрэ йэ. ¹² Хун жь алийе мэда бинтэнг набьн, ле хун бина хвэ ль хвэ тэнг дькьн. ¹³ Эз чава т'эви зар'ед хвэ хэбэр дьдъм, хун жи вэ-кэ we йэке ль мэ вэгэр'иньн у дьле хвэ мэр'а вэкьн.

**П'утп'арьстийева^ф
гьредаи нибьн**

¹⁴ Т'эви нэбавэра нэк'эвьнэ бьне нирэки. Чь к'аре һэдийе т'эви нэһэдийе һэйэ? Йан чь һэлэқэтиа р'онайе т'эви тэ'рийе? ¹⁵ У чь т'ьфадийа^ф Мэсиһ т'эви щьн^{ф*} һэйэ? Йан чь п'ар нава бавэрмэнда у нэбавэрада һэйэ? ¹⁶ Йан жи чь һэвалтиа п'арьстгэһа^ф Хвэде т'эви йа п'ута һэйэ? Чьмки эм п'арьстгэһа Хвэдейе сах ын! Чава Хвэде гот:

«Эзе нава ванда бьминьм,
нава ванда бьмэшьм,
Хвэдейе ван бьм
у эве жи щьмэ'та Мьн бьн»*.

¹⁷ Бона ве йэке «Хөдан дьбе-жэ:
Дэ р'абьн жь нава ван дэрен,
щөдэ бьн.
Ль тыштед һ'эрам^ф нэк'эвьн,
у Эзе вэ қэбул кьм*»,
¹⁸ Баве вэ бьм,
һуне жи көр' у қизед Мьн
бьн,
Хөдане һ'эму Зорайийе дь-
бежэ*».

7 ¹ Эм кө хвэ́йе ван соза нэ дэлално, дээм хвэ жь һ'эму к'ьретийа* қальб у р'öh'e хвэ пақьж кьн у бь хофа Хвэде лап бөһөрти-жьбарэ бьн.

Шабуна Павлос

² Мэ дьле хвэда щи кьн! Мэ нэһэқи т'ө кэси нэкьрийэ, зийан нэдайэ т'ө кэси у кэсэк к'ара хвэр'а нэдайэ хэбате.
³ Эз ве йэке набежьм кө вэ нэһэқ кьм, ле чава мьн пешда готийэ, хун дьле мэда нэ, һэ-гэр эм бьмьрьн йан бьжин эм т'эви вэ нэ. ⁴ Эз гэлэки вэда

* 6:15 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Бэлиар». «Бэлиар» навэки щьн э.

* 6:16 Қануна К'аһинтийе 26:12; Йерэмийа 32:38; Һэзэкийел 37:27.

* 6:17 Ишайа 52:11; Һэзэкийел 20:34, 41.

* 6:18 П'адшати II, 7:8, 14.

* 7:1 Бь готьнэкэ дьн: «П'ис, мьр'дар'».

гöман ьм, гэлэки пе вә фьр'нақ дьбьм! Нава һ'әму тә'ли-тәнгийед мәда бәрдьлийа вә жь сәре мьн зедәтър ә у шабунеда к'ьм-к'ьми мә.

⁵ Бәле гава әм гьһиштьнә Мәкәдонийәе, мә қәт р'ьһ'әти нәдит, ле мә һ'әму алийава тә'ли-тәнги к'ьшандьн, дор-бәра шәр'-дә'w бун, дьлада жи хәм у дәрд бун. ⁶Ле Хвәдеје кö бәр дьле шкәстийада те, бь һатьна Тито дьл да бәр мә ⁷ у нә кö т'әне пе һатьна ви, ле бь ве йәке жи, кö чава вә дьл дабу бәр ви. Әви мәр'а гьли кьр, кö һун чьқаси дәмана мьнда нә, шин у гьри нә у хирәта мьн дьк'ьшиньн. Бь ве йәке дьле мьн һе шабун к'әте.

⁸ Бәле һәгәр мьн пе ве нә'ме дьле вә ешанд, әз нә п'ошман ьм. Р'аст ә әз п'ошман бум, гава мьн дит кö ве нә'ме һьнәк вәхт дьле вә ешанд. ⁹ Ле ньһа әз ша мә, нә кö бона ве йәке кö һун бәр хвә к'әтнә, ле чьмки һун бона т'обәкьрьне^ф бәр хвә к'әтн. Һун ль гора хвәстьна Хвәде бәр хвә к'әтн, өса кö вә т'ö зийан жь мә нәдит. ¹⁰ Бәрхвәк'әтнә ль гора хвәстьна Хвәде мервь бәрбь т'обәийе дьбә кö хьлаз

кә у п'ошмани теда т'өнә, ле бәрхвәк'әтнә жь ве дьнйәе бәрбь мьрьне дьбә. ¹¹ Дә дина хвә бьднә ве бәрхвәк'әтнә ль гора хвәстьна Хвәде кö чьқас к'ар да вә: Вә чава щә'данд бь р'успити шаба хвә да! Чь һерс, чь хоф, чь һ'ьзрәт, чь хирәт, чь щәзадайина бона нәһәқийе! Вә һ'әму алийава хвә да к'ьфше, кö һун ван йәкада сәр ньхта һ'әлал ьн. ¹² Ава әв нә'ма кö мьн вәр'а ньвиси, нә бона ви бу, йе кö нәһәқи кьр у нә бона йе һатә нәһәқкьрьне, ле бәле вәки әв дәмана вәйә һьндава мәда ль бәр Хвәде ә'йан бә. ¹³ Бона ве йәке дьл һатә бәр мә.

Пештър и ве бәрдьлһатьнеда, һе гэлэки дьл һатә бәр мә бона шабуна Тито, чьмки вә һ'әму-йа дьле ви р'ьһ'әт кьрьбу. ¹⁴ Ль бәр ви әз пе вә фьр'нақ бум у әз р'ур'әш дәрнәк'әтм. Ле чава һәр тыште кö мә вәр'а гот р'аст бу, өса жи әв фьр'нақийа мәйә бәр Тито р'аст дәрк'әт. ¹⁵ У дьле ви һе сәр вә гәрм буйә, гава бона гөһдарийа вә һ'әмуя бир тинә, кö вә чава бь хоф у тьрс әв қәбул кьрийә. ¹⁶ Әз ша мә, кö һәр тыштида вәда гöман ьм.

Мәр'данийа бавәрмәнда

8 ¹Ижар хушк-бьрано, әм we к'әрәма Хwәде wәва дьднә һ'әсандьне, йа кӧ щьвинед Мәкәдонийайер'а һатийә дайине*.

²Нава we һесири-бәләнгазийа кӧ пе һатнә щер'ьбандьне у нава к'әсибийа хwәйә гьранда жи, шабуна ван һе зедә бу у һе хwә данә мәр'данийе. ³Әз шә'дә мә, кӧ вана wәкә qәwата хwә у жь qәwата хwә зедәтър жи бь р'әзәдъли дьдан, ⁴гәләки һиви жи дькьрн, кӧ әм qәдъре ван бьгьрн, бьһелн кӧ әw т'әви we к'омәкдайина бона щьмә'га Хwәде бьн. ⁵У нә һаqас чьqас кӧ гӧмана мә һәбу, ле щанийа хwә пева пешийе данә Хӧдан у паше мә, бь ә'мьре Хwәде. ⁶Иди һынге мә жь Тито һиви кьр, кӧ әw ви шьхӧле qәнщи кӧ нава wәда дәстпекьр, хьлаз кә жи. ⁷Чава һун һәр тыштида т'ерә-т'ьжи нә, бавәрийе, хәбәрдане, занәбуне, т'әмамийа хирәтеда у we һ'ьзкьрнә хwәйә һьндава мәда, ӧса жи ви шьхӧле qәнщда т'ер-т'ьжи бьн.

⁸Әз we хәбәрданеда ә'мьри сәр wә накьм, ле wәки һун

ч'ә'в бьднә хирәта һьнәкед дьн бона к'омәкдайине, дь-хwазьм wә быщер'ьбиньм, к'а һун һ'ьзкьрнәда чьqас шир-һ'әлал ьн. ⁹Чьмки һун к'әрәма Хӧдане мә Иса Мәсиһ заньн: Р'аст ә Әw йәки дәwләти бу, ле бона wә к'әсиб бу, wәки һун бь к'әсиббуна Wi дәwләти бьн.

¹⁰Әз we йәкеда фькьра хwә wәр'а дьбежьм: Әв йәк бона к'ара wә йә, чьмки һе сала парва нә кӧ т'әне wә пешийе дәстпекьр we йәке бькьн, ле ӧса жи һун пешийе we йәкер'а р'азии бун. ¹¹Дә ижар we кьрнә хwә биньнә сери^ф, wәки р'әзәдълийа хwәда чьqас хирәт дькьн, һаqас жи биньнә сери, wәкә qәwата хwә. ¹²Чьмки һәгәр һун бь р'әзәдъли к'омәке бьдн, әw wәкә we йәке qәбул ә, чьqас дәсте к'ева те, ле нә wәкә we йәке, кӧ дестда т'ӧнә.

¹³Әз нә кӧ фьреqәтийа һьнәка дьхwазьм у тәнгасийа wә, ле wәки һәр тышт wәкә һәв бә. ¹⁴Ньһа зедәйа wә дькарә кемасийа ван т'ьжи кә у р'ожәке жи зедәйа вәне кемасийа wә т'ьжи кә. Бь ви аwайи we wәкә һәв дәре, ¹⁵чава ньвисар ә:

* 8:1 Р'омайи 15:26.

«К'е гэлэк т'оп кър, зедә нәбу у к'е һындьк т'оп кър, кем нәбу»*.

Тито у һәвалед хвәва

16 Шькър жь Хвәде кә әв хирәт да Тито жи, кә али вә бькә. 17 Әв нә кә т'әне һивикьрьна мәр'а р'азии бу, ле хирәта ви жи қәбул нәкър, хвәст бь р'әзәдыли бе щәм вә. 18 Т'әви ви әм ви бьрайи дышиньн, йе кә һ'әму щьвинада бона Мьзгинидаийне пәсьне ви дьдн 19 у нә кә т'әне һақас, ле өса жи жь алийе щьвинада һатә бьжартьне, кә бьбә һәвале ве р'евитийа кә әм к'омәкдаийнер'а қөльхдькьн, бона р'умәта Хөдан у вәки әм дьлхвәстьна хвә жи ве йәкеда бьднә к'ьфше. 20 Әм һ'әвза хвә жь ве йәке жи дькьн, кә нәбә йәк ви қөльхе мәйи мәр'ддаийнеда мә ломәк'ар кә. 21 Чьмки әм дькьн р'аст дәрән, нә кә т'әне ль бәр Хөдан, ле ль бәр мәрьва жи.

22 Әм т'әви ван һәр дө бьра, бьраки хвәйи дьн жи дьшиньн, йе кә мә гэлэк тыштида әв щер'ьбандийә у т'ьме жи хирәтк'еш дитийә у ньһа жи һе хирәтк'еш ә һындава вәда,

чьмки әв гәләки вәда гөман ә. 23 Һәгәр пьрс бе сәр Тито, әв һәвал у хәбатк'аре т'әви мьн ә бона вә. Ле һәгәр бе сәр ван һәр дө бьрайед мә, әвана жь алийе щьвинада шанди нә, бона р'умәта Мәсиг дьхәбьтн. 24 Ава һ'ьзкьрьна хвә у әв пәсьне кә мә бона вә дайә, ванр'а бьднә избаткьрьне, вәки һ'әму щьвин ве йәке бьбиньн.

9 1 Дәрһәқа к'омәкдаийна щьмә'та Хвәдеда әв тыштәки зедә йә, кә әз вәр'а бьньвисьм. 2 Чьмки әз ве р'әзәдылийа вә заньм у нава мәкәдонийада пе вә фьр'нақ дьбьм дьбежьм, кә вә бауәрмәндәд қәза Ахайаие һе сала парва к'аре хвә к'омәкдаийне кьрийә у әв хирәтк'ешийа вә, гәлэк жь нав ванда ләқандьнә. 3 У әз жи ван бьрайед хвә дьшиньм, вәки фьр'нақийа мьнә һындава вәда, ве йәкеда бәтал дәрнәйе, ле һун өса һазьр бьн, чава мьн ванр'а готийә, 4 кә нәбә һәгәр мәкәдони т'әви мьн бен у бьбиньн һун нә һазьр бьн, әм шәрми бьн

* 8:15 Дәрк'әтн 16:18.

(нахвазъм бежъм хун жи) we гōманеда, йа кō әм вәда гōман бун. ⁵ Ләма жи мьн р'е тер'а дит, ниви жь б'ра к'р, кō б'ери мьн бенә щәм вә у т'ьвдарәке we п'ешк'еша^ф гōмрә, йа кō вә соз дабу бьбиньн. Ынге әве бь р'әзәдлийе һазьр бә, нә кō бь дәсте зоре.

Гōмрәдайин у бәрәд we

⁶ Ве йәке бир нәкьн: Йе дәст дьдә бәр чандьне, we һьндьки жи бьд'ру, ле йе дәст надә бәр чандьне, we гōмрә жи бьд'ру. ⁷ Дьле һәр кәсир'а чьқас дәр-баз дьбә, б'ра һақаси жи бьдә, нә кō бьдә ле дьле ви пәй бә йан бь борщдарийе бә, чьмки Хвәде йе бь дьл у әшқ дьдә һ'ьз дькә. ⁸ Хвәде дькарә һ'әму алийава сәр вәда бьбаринә, вәки һәр алийада һәр гав һ'әму тьштәд вәйә керһати һәбьн у зедә бә жи бона һәр кьрьнед қәнш. ⁹ Чава ньвисар ә:

«Ви гōмрә да бәләнгаза,
қәнщикьрьна Ви* һ'әта-һ'ә-
тайе дьминә»**.

¹⁰ Әве кō т'охьм дьдә т'охьм-р'әш^ф у нан жи бона хварьне, we т'охьм п'ешк'еши вә кә у зедә кә, бәрәд қәнщикьрьна вә* жи бьгьһинә**. ¹¹ Ыне һәр тьштива дәвләти бьн, вәки һәр алийава мәр'д бьн у әв қәншийед хун бь дәсте мә дькьн, бьбьнә мә'ни кō шькьрийе бьдьнә Хвәде. ¹² У гава хун ви қōльхи дькьн, нә кō т'әне кемасийа щьм-ә'та Хвәде т'ьжи дькьн, ле әв йәк дькә кō Хвәдер'а һе шькьрдайин зедә бә. ¹³ Әв кьрьна вә р'астийа бавәрийа вә избат дькә, бь ви авайи шькьрийа хвә Хвәде тиньн бона гōһдарикьрьна Мьзгинийа Мәсирә кō хун иқрар^ф дькьн у бона we мәр'данийа вә, кō хун алик'арийа ван у һ'әмуя дькьн. ¹⁴ У әве бона вә дōа бькьн, һ'әйра вәда бьн, бона we к'әрәма Хвәде-йә сәр к'әрәма, йа кō вәр'а һатийә дайине. ¹⁵ Шькьр жь Хвәде бона we дайина вийә кō найе готьн!

* 9:9 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Һәқийа Ви».

** 9:9 Зәбур 112:9 (111:9).

* 9:10 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Бәрәд һәқийа вә».

** 9:10 Ишайа 55:10.

**Щабдайина Павлос
бона һ'өкөмө шандитийа хвә**

10 ¹Эз, Павлос хвәха хиви жь вә дькьм, бь мьлукти у ширьнайийа Мәсиһ, чава те готье кә эз р'у бь р'у нава вә да мина бәрхәки мә, ле дурва һьндава вәда мина шерәки мә. ²Эз р'әша дькьм, өса нәкьн кә гава бем жи бьбьмә шер, чьмки эз э'сәйи заньм кә эз дькарьм төрөш кьм һьндава ванда жи һ'ышк бьм, йед кә бона мә өса дьфькьрьн, йанчийә^ф әм бь мәрвайи дькьн. ³Бәле р'аст ә әм мәрвь ьн, ле бь мәрвайи әскәрийе накьн. ⁴Ч'өкед әскәрийа мә, нә йе мәрвайи нә, ле йед қәватә жь Хвәде нә, бона веранкьрьна т'ә'бийа. ⁵Әм ван шевьра у һ'әму бьльндшийед к'өбарийейә мьқабыли занәбуна Хвәде бәтал дькьн у һ'әму фькьра дькьнә һесир, ельми^ф Мәсиһ дькьн. ⁶Әм һазьр ьн щәза бьдьнә һ'әму нәгөһдара, гава гөһдарийа вә т'ам бә.

⁷Һун р'әнг-р'уйа дьньһер'ьн. К'и хвәда гөман ә, кә әв п'ара Мәсиһ ә? Бьра ве жи бьфькьрә, кә чава әв п'ара Мәсиһ ә, өса жи әм ьн. ⁸Чьмки һәгәр әз һьнәки жи зедә дьфьр'ьм, бона ве

һ'өкөмдарийа кә Хөдан да мә, тыштәки шәрмийе теда т'өнә, әв бона авабуна бавәрийа вә йә, нә кә хьраббуне. ⁹Ава әз дькьм кә өса к'ьфш нәбә, йане әз бь нә'мәйед хвә вә дьгьр-синьм. ¹⁰Чава һьнәк дьбежьн: «Нә'мәйед ви һ'ышк ьн у бь қәват ьн, ле әв диндара хвәва бәләнгазәк ә у хәбәрданеда жи йәки пенәбуйи йә». ¹¹Йед өса бьра фә'м бькьн, әм дурва бь хәбәр у нә'мәйед хвәва чава нә, незик кьред хвәда жи өса нә.

¹²Р'аст әм нәвөрьн, хвә сәр мезине бьк'ьшиньн у һьмбәри ван кьн, йед кә хвәха пәсьне хвә дьдьн. Әвана надьнә бәр һ'ыше хвә, гава нава хвәда хвә пе һәв чап дькьн у хвә дьдьнә бәр һәв. ¹³Ле чь жь п'әйдайна мә дьк'әвә, әм ньге хвә жь бәр'а хвә дьрежтьр накьн, ле вәкә ви синоре дайи, чьқас Хвәде кьрә п'ара мә, кә дьгь-һижә һ'әта щәм вә. ¹⁴Әм жь синор дәр гавәкә хвә навежьн, чава һе нәгьһиштьбьнә щәм вә, чьмки гава р'астийе к'әвә әм бь Мьзгинидайна Мәсиһ иди гьһиштьнә һ'әта щәм вә. ¹⁵Әм жь синор дәрнайен у пе хәбата һьнәкеддьн нафьр'ьн. Ле әм ве гөмане нә, кә бавәрийа

вэ бьгънижэ, вэкэ we дайина кӱ мӱ стандийӱ, хэбата мӱ жи нава вӱда he зедӱ бӱрфьрӱ бӱ. ¹⁶Эм дьхвазьн кӱ жь вӱ ведатьр дӱрбаз бьн, Мьзгинийе шийед дьн жи даннасин кьн, нӱ кӱ эм бь кьре йӱки дьн бьфьр'ьн, йе кӱ синоре хвӱда кьрийӱ. ¹⁷Ле чава ньвисар ӱ: «Йе кӱ дьфьр'ӱ, бьра пе Хӱдан бьфьр'ӱ»*. ¹⁸Чьмки нӱ кӱ ӱве п'ӱйе хвӱ дьдӱ, ль Хӱдан қӱбул ӱ, ле йе кӱ Хӱдан п'ӱйе ви дьдӱ.

Павлос у шандийед дӱрӱв

11 ¹Эз дьхвазьм кӱ хун бькарьбьн һьнӱки бе-һ'ьшийа мьн бьбьһерьн! Ле бькьн кӱ бьбьһерьн жи! ²Эз к'ӱмр'ӱшийе вӱ дькьм, бь we к'ӱмр'ӱшийа^ф Хвӱде. Чьмки мьн хун йӱкир'а, ава готи Мӱсиһр'а нишан кьрьн, вӱки вӱ мина қизӱкӱ бьк'ьр^ф ль бӱр Ви бьдьмӱ сӱкьнандьне. ³Ле т'ӱне ӱз дьтьрсьм, тӱвӱрӱ чава мӱр бь фелбазийа хвӱ һева хапанд, ӱса жи ӱв һ'ьше вӱ бьчӱлқинӱ у хун дӱсте хвӱ жь ширһ'ӱлалл у дьлсахийа хвӱйӱ һьндава

Мӱсиһда бькьн*. ⁴Гава йӱк те у Исаки дьн даннасин дькӱ, к'ижан мӱ даннасин нӱкьрийӱ, йан р'ӱһ'ӱки дьн хун дьстиньн, к'ижан вӱ жь мӱ нӱстандийӱ, йан мьзгиникӱ дьн дьдӱ, кӱ мӱ нӱдайӱ вӱ, хун ван тьшта р'ьнд дьбьн. ⁵Ле бь т'ӱхмина мьн ӱз т'ӱ тьштыва жь ван шандийед ӱ'йанӱ һа кемтьр ниньм! ⁶Дьбӱ ӱз хӱбӱрданеда нӱ сӱр хвӱ мӱ, ле нӱ алийе занӱбунеда. Мӱ ӱв йӱк һ'ӱму алийава һӱр тьштида нишани вӱ дайӱ.

⁷Гӱло мьн гӱнӱ кьр^ф, кӱ Мьзгинийа Хвӱде бе һӱқ да вӱ, хвӱ жи бӱр вӱ шкенанд, кӱ хун бьльнд бьн? ⁸Мьн шьвинед майин т'алан кьрьн жь бӱр һӱқе хвӱва, вӱки хьзмӱтк'арийе вӱр'а бькьм. ⁹У гава ӱз ль щӱм вӱ бумӱ һ'ӱвше тьштӱки, мьн гьрани нӱда жь вӱ т'ӱ кӱси, чьмки ӱв бавӱрмӱндед кӱ жь Мӱкӱдонийае һатьбун, чь кемасийед мьн һӱбун, вана дӱсте хвӱ дьрежи мьн кьр. Бӱле мьн һӱр алийава кьрийӱ кӱ гьранийе нӱдьмӱ вӱ у дькьм кӱ нӱдьм жи*. ¹⁰Бь we р'астийа

* 10:17 Йерӱмийа 9:24.

* 11:3 Дӱстпӱбун 3:1-6, 13.

* 11:9 Филипи 4:15-18.

Мәсiһ, йа кӧ нава мьнда йә, р'успитийа мьн we дор-бәред қәза Ахайайеда жи бәтал дәр-нәйе. ¹¹ Чьма эз аһа дькьм? Эз wә һ'ыз накьм? We йәке Хwәде занә! ¹² У эз чава дькьм, эзе ӧса жи бькьм, wәки р'е нәк'әвә wан, йед кӧ мә'нийа дьгәр'ьн, wәки п'әйе хwә бьдьн, йанчийә әw жи мина мә дьхәбьтън.

¹³ Ле на, йед ӧса шандийед дәрәw ьн, п'алед қәлп ьн, хwә дькьнә дьлқе шандийед Мәсiһә р'аст. ¹⁴ У әв йәк нә тыштәки ә'щербмайине йә! Мирещьн хwәха жи хwә дькә дьлқе мьл-йак'әте^ф р'онаийе. ¹⁵ Ѓьлбәт нә тыштәки мәзьн ә, кӧ хьзмәт-к'аред wi жи бьк'әвьнә дьлқе хьзмәтк'аред һәқийе. Ахьрийа wане wәкә ә'мәлед wан бә.

Павлос п'әйе хwә

тә'ли-тәнгийед хwәда дьдә

¹⁶ Диса дьбежьм, бьра т'ӧ кәс мьн бей'ьш һ'әсаб нәкә. Ле һәгәр һун дькьн жи, иди бьра мьн мина йәки бей'ьш қәбул кьн, кӧ эз жи һьнәки п'әйа бемә хwә. ¹⁷ Чь кӧ дьбежьм, р'аст ә ль Хӧдан хwәш найе, ле чава йәки бе һ'әмди хwә, бәр

байе наве хwә к'әти. ¹⁸ Гәләк бь мәрьвайи п'әйе хwә дьдьн, эзе жи п'әйа бемә хwә. ¹⁹ Ѓун мәрьвнә сәрwахт ьн, ләма бь дьләки ша ль бей'ьша сәбьр дькьн! ²⁰ Бәле, һун сәбьр дь-кьн, гава йәк wә дькә хӧлам, йан һәбука^ф wә дьхwә, йан wә к'ара хwәр'а дьдә хәбате, йан сәр wәр'а к'ӧбар дьбә, йан р'уйе wә дьхә. ²¹ Эз бь шәрми-йе дьбежьм, кӧ әм we йәкеда пенәбуи бун!

Һәгәр йәк р'уйе wi дьгьрә бь тыштәки бьфьр'ә, р'уйе мьн жи дьгьрә, (әз we йәке жь бей'ьмийа хwә дьбежьм). ²² Әwана ибрани^ф нә? Эз жи. Исраели нә? Эз жи. Жь р'ьк'ьнийата Бьраһим^ф ьн? Эз жи. ²³ Қӧльхк'аред Мәсiһ ьн? (Бей'ьши хәбәр дьдьм), әз һе жь wан зедәтьр ьм! Жь wан зә'фтьр хәбьтимә, жь wан зә'фтьр к'әтьмә кәла, жь wан зә'фтьр ледан хwарийә, гәләк щара һ'әта бәр дәрә мьрьне жи чумә. ²⁴ Бь дәсте щьһуйа^ф пенщ щара, жь чьли йәк кем, бь қамчийа һатьмә ледане*, ²⁵ се щара бь дәсте р'омийа бь щьwа һатьмә ледане, щарәке эз дамә бәр кәвьра, се щара р'асти

* ^{11:24} Қануна Дӧшари 25:3.

гәмиwөлгәр'андьне һатъмә, шәв у р'ожәке бә'реда мамә*. ²⁶Гәләк р'евитийед хwәда на-ва шур'ә-шур'ә қәдә-бәлада бумә: Жь ч'әма, жь р'ебър'а, жь мьләте хwә, жь нәшьһу-йа^ф, бажерда, чол-бәстада, сәр бә'ре, жь бьрайед дәрәw*. ²⁷Дьхәбьтим, дьчәрчьрим, гәләк шара хәwe шәва нәдькьр, т'и-бьр'чи, гәләк шара бе нан, сәрме у бесьт'арийеда бум. ²⁸Пештьри тыштед майин, хәмед һ'әму шьвинайә һәр р'ож жи сәр мьн т'оп дьбьн. ²⁹Гава йәк сәр һ'але хwәда дьгьри, әз жи т'әви ви дьгьрим! Гава йәк жь р'е те дәрхьстьне, дьле мьн жи дьқьлқьлә!

³⁰Һәгәр лазьм бә әз п'ә-йе хwә бьдъм, әзе сәр һ'алед хwәйә сьст п'әйа бемә хwә. ³¹Хwәдейе Баве Хөдан Иса, кө һ'әта-һ'әтайе һежайи шькьрийе йә, занә кө әз дәрәwa накьм. ³²Бажаре Шамеда wәлийе^ф бәрдәстийе Аретас п'адша, бона кө мьн бьгьрә, нобәдар

дабунә бәр дәргәһед бажер*, ³³әз пе сәпәте п'әнщәрәкер'а сурева дахьстьмә хware у жь дәсте ви р'әвим.

Дитьн у ә'йантийед Павлосә ә'зmani

12 ¹Мьн дьк'әвә әз п'әйа бьдъмә хwә, ле р'асти к'ара we т'өнә. Ле бәле әзе ньһа дәрбази сәр ван дитьн у ә'йан-тийа бьм, йед кө Хөдан нишани мьн данә. ²Әз бawәрмәндәки Мәсиһ нас дькьм, чардәһ сал пешда, (һьзаньм қальбда бу, һьзаньм бе қальб бу, әw Хwәде занә), һ'әта ә'змане сьсийа* һатә һьлатьне. ³У әз заньм кө әв мәрьва, (қальбда бу, бе қальб бу, әз һьзаньм, we йәке Хwәде занә), ⁴һ'әта бөһьште^ф һатә һьлатьне у тыштед найенә готьне бьһистьн кө жь мерьв нак'әвә бона ван тышта хәбәр дә жи. ⁵Әзе бона йе һа п'әйа бемә хwә, ле бона хwә п'әйа надьмә хwә, пештьри сәр һ'але сьстийед хwә. ⁶Ле һәгәр әз

* 11:25 К'аред Шандийа 16:22; 14:19.

* 11:26 К'аред Шандийа 9:23-25; 14:5.

* 11:32 К'аред Шандийа 9:23-25.

* 12:2 Һьнәк дьфькьрьн, кө дәма Павлосда «ә'змане сьсийа» йе һәри жорьн бу.

бъхвазъм жи п'э́йе хвэ́ бьдъм, эв нэ́ бех'ыши йэ́, чъмки эз р'астийе дьбежъм. Ле эз хвэ́ дьгьръм, кэ́ нэ́бэ́ йэк сэр мьн тыштэ́ки зедэ́ бьфькьрэ́, пеш-тыри тыште кэ́ жь мьн дьбь́не йан дьбинэ́.

⁷ У вэ́ки нэ́бэ́ эз бона гэлэк э́йантиед нэ́бэрн'ыша к'обар бьм, бэ́лакэ́ мина дэрзике қалбе мьнда мьнр'а хатэ дайине, мьляк'э́тэки жь мирешьн, кэ́ т'эпа бе мьн, вэ́ки эз к'обар нэ́бьм. ⁸ Бона ве йэ́ке мьн се шара хиви жь Хэ́дан кьр, кэ́ ве йэ́ке жь мьн дур хэ́, ⁹ ле Э́ви мьнр'а гот: «К'эрэ́ма Мьн бэ́си тэ́ йэ́, чъмки қэ́вата Мьн сьс-тийада мийасэр дьбэ́». Ава э́зе бь дьлэ́ки ша һ'але сьстийед хвэ́да бьфьр'ьм, вэ́ки қэ́вата Мэ́сир нава мьнда бэ́. ¹⁰ Лэ́ма жи эз бона наве Мэ́сир сьсти-йа, қара, һесири-бэ́лэнгазйя, зерандьна у тэ́'ли-тэнгийя бэ́гэм дькьм, чъмки гава э́з сьст дьбьм, һы́нге қэ́ват дьбьм.

**Хэмед Павлос
һындава корьнт'ийада**

¹¹ Р'астии мьн бех'ыши кьр кэ́ п'э́йе хвэ́ да, ле вэ́ п'э́йи сэр мьн кьр! Гэрэ́ке вэ́ п'э́йе мьн бьда. Эз т'э́ тыштива жь ван

шандийед вэйэ́ э́йан кемтьр нимэ́, ле эз хвэ́ха жи нэ́ т'э́ тышт ьм. ¹² Нишанед шанди-тийа р'аст, ава готи нишан, к'эрэмэт у кьред қэ́ват, нава вэ́да бь т'э́мамииа сэ́бьре һа-ты́нэ кьрыне. ¹³ Мьн чь тыштива қэ́дьре вэ́ жь қэ́дьре шьвинед майин кемтьр гьртийэ́, пеш-тыри ве йэ́ке кэ́ мьн гьрани нэ́да вэ́? Бьбахшиньнэ́ мьн ве нэ́һэ́қийе!

¹⁴ Э́ва се шар э́ эз к'аре хвэ́ дькьм, кэ́ сэр вэ́да бем. У эз гьранийе надьмэ́ вэ́. Ч'э́ве мьн нэ́ль һэ́бука вэ́ йэ́, ле ль вэ́ йэ́! Чъмки нэ́ кэ́ гэрэ́ке зар' бона де-бава бькьн, ле де-бав бона зар'а. ¹⁵ Э́зе бь дьлэ́ки ша, хвэ́ жи у мал-һ'але хвэ́ жи бона вэ́ бьдъм. Һэ́гэр эз һе гэлэ́ки вэ́ һ'эз бькьм, гэ́ло һуне мьн һы́ндыки һ'эз бькьн? ¹⁶ Э́м һа һы́лдьн, кэ́ мьн гьрани нэ́дайэ́ вэ́, ле бь йа һы́нэка э́зи һ'ьлэ́к'ар бумэ́ у бь фелбазийя хвэ́ һун авиты́нэ т'э́лэ́ка хвэ́. ¹⁷ Гэ́ло мьн бь дэ́сте э́вед кэ́ мьн сэр вэ́да шандьн, һун к'ара хвэр'а данэ́ хэ́бате? ¹⁸ Мьн хиви жь Тито кьр у э́в бьра т'э́ви ви шанд. Гэ́ло Тито һун к'ара хвэр'а данэ́ хэ́бате? Мэ́ бь р'э́һ'э́ки нэ́дькьр? Э́м р'э́кеда нэ́дьчун?

¹⁹ Дьбэ кӧ хун т'эмамыйа ви вэхтида дьфькьрӧн, кӧ эм дьхвазьн хвэ ль бэр вэ р'успи кьн? На! Ле ль бэр Хвэде эм йэктийа Мәсиһда хэбэр дьдӧн у хэр тышти дэлално, бона к'ара вэ дьбежӧн. ²⁰ Эз дьтьрсьм, гава эз бем, тӧвэрэ вэ ӧса нэбиньм, чава эз дьхвазьм у хун жи мьн ӧса нэбиньн, чава хун дьхвазьн. Дьтьрсьм кӧ не нава вэда шэр'-дэ'w хэбьн, һ'эвсуди, һерск'этын, һэвр'ь-к'и*, хэйб, бӧхдан, к'ӧбар-бабахи у бет'эрбэти. ²¹ Дьтьрсьм, кӧ гава эз диса сэр вэда бем, Хвэдеие мьн сәре мьн ль бэр вэ бэржер кэ у бона гэләка шине бькьм, к'ижана пешда гӧнэ кьрӧнэ у жь кьред һ'эра-мийе, бенамусийе у толтийе т'обэ нэкрьбьн.

Т'эми у сылавед ахьрийе

13 ¹ Эва шара сьсийа йэ эзе сэр вэда бем. Чава нвьисар э: «Гэрәке бь дэве дӧ йан се шэ'да һэр тышт бе э'сә-йикьрӧне*». ² Мьн бәре готийэ у ньһа жи дьбежьм, чава шара дӧда нава вэда һазьр бум, ньһа

жи диса дурва ванр'а дьньви-сьм, йед кӧ пешда гӧнэ кьрӧнэ у ӧса жи һ'эмуйар'а: Гава диса бем, иди эз надьмэ хатьре т'ӧ кәси, ³ чьмки хун к'этынэ бьн э'нәна, кӧ бьзаньбьн, гәло Мәсиһ пе мьн хэбэр дьдә. Эw һьндава вэда нэ сьст э, ле нава вэда қәват э. ⁴ Р'аст э Эw бь сьстийе һатэ хачкьрӧне^ф, ле бь қәвата Хвэде сах э. Эм йэктийа Вида сьст дьбьн, ле бь қәвата Хвэде һьндава вэда эме бьжин т'эви Ви.

⁵ Хун дьле хвэ бьшер'ьбиньн, к'а хун нава бавэрийеда нэ? Хвэ э'нәнэ кьн. Хун фэ'м на-кьн, кӧ Иса Мәсиһ нава вэда йэ, т'эне щер'ьбандьнеда хун пенэбуйи нибьн? ⁶ Ле гӧман һэйэ, кӧ һуне фэ'м бькьн, кӧ эм нэ пенэбуйи нэ. ⁷ Ле эм дӧа жь Хвэде дькьн, кӧ хун хьра-бийе нэкрьн, нэ кӧ вәки эм щер'ьбандьнеда қәнщ к'ьфш бьн, ле вәки хун қәнщийе бькьн, һәгәр эм пенэбуйи жи к'ьфш бьн. ⁸ Чьмки эм нькарьн тыштәки ль р'астийе бькьн, ле т'эне бона к'ара we. ⁹ Эм ша дьбьн, гава эм сьст дьбьн

* 12:20 Аһа жи те фэ'мкьрӧне: «Т'эне хвэр'а».

* 13:1 Қануна Дӧшари 19:15.

у һун ǝəwат дьбьн. У эм жи бона вә дӱа дькьн, вәки һун т'ам бьгьһижьн. ¹⁰ Бона ван йәка эздурва вәр'а дьньвисьм, кӱ нәбә гава эз бем, һьндава вәда һ'ышкийе бькьм бь ви һ'ӱкӱме кӱ Хӱдан дайә мьн, йа кӱ бона авақьрьне йә, нә бона хьрабқьрьне.

¹¹ Һәйнәсәр хушк-бьрано, хвәш бьн! Сәр хвәда вәрьн,

дъл бьдьнә һәвдӱ, сәр нетәке бьн, ль пәй ә'дьялайийе бьн у Хвәдеие һ'ьзқьрьне у ә'дьялайийе we т'әви вә бә.

¹² Сьлаве бьдьнә һәв бьр'аму-сана шире һ'әлал. Т'әмаийа щьмә'та Хвәде ль вә сьлав дькә.

¹³ К'әрәма Хӱдан Иса Мәсиһ, һ'ьзқьрьна Хвәде у һәләқә-тийа Р'ӱһ'е Пироз т'әви вә һ'әмуя бә.

НЭ'МА ПАВЛОС ГАЛАТИЙАР'А

Пешготын

Галатйа Асия Бьч'укда қэзакэ Р'омаие бу. Павлос дэма р'е-
витийа шандитийа^ф хвэйэ пешьнда бажаред Энтакйа Пьсид-
йайе, Листра, Дербэ, Қонйайеда Н'име шьвинед^ф бавэрмэнда
авитын у өса жи шарэке йан дө шара чуйэ ыр (К'аред Шандийа
13:13–14:26, 16:6; 18:23).

Ле бэле пэй Павлоср'а, чава шийед дэрэкэ, өса жи нава Галат-
йайеда даннасинкьред башқэ хатын у шьвина ван т'эви^фнэв кьрын.

Гава Мьзгинийа^ф Мэсиг бэла бу у нав мьлэтада хатэ қэбулкь-
рне, эв пьрс жи пешда хат у готын: «Әве кэ т'обэ^ф дькэ гэрэке ль
гора Қануна^ф Муса^ф бе сьнэткьрне^ф, кэ бьбэ мэсигийе^ф р'аст». Павлос
не пешда шьровэкьрбу, кэ әв йэк т'ө шар нэ өса йэ. Чьмки әв
р'ийа кэ бавэрмэнда т'эви Мэсиг дькэ йэк, әв бавэри^ф
йэ. Ле һнэк хатнэ нава шьвинед Галатйайе, һьмбэри Павлос
р'абун у готын: «Гэрэке Қануна Муса бе хвэйкьрне, вэки бэр
Хвэде р'аст бенэ һ'эсабе».

Бь ве нэ'ме Павлос дьхвэзэ фькьред йед өса вэгэр'инэ бэр-
бь бавэрийа р'аст, чьмки әв бь һинкьрна нэр'аст жь бавэрийа
хвэ хальфи^ф бун. Әв сэрхатийа хвэ шьровэдькэ, дьбежэ чава
әв у Барнабас^ф чунэ Оршэлиме^ф у т'эви шандийед майин хэбэр
дан у чава Ақуб^ф, Пэтрис^ф у Йух'әнна^ф қөльхе ван қэбул кьрын у
қайл бун, кэ әв нава нэщьһуйа^ф даннасин кьн. (Дьбэ кэ Павлос
бэ'са не чуйина хвэйэ Оршэлиме дькэ, йа кэ К'аред Шандийа
15:1-4-да ньвисар ә).

Павлос изьне дьдэ хвэ кэ әв хвэ шандийе Иса Мэсиг һ'эсаб
кэ. Әв пыштгьрийе қөльхе хвэ дькэ у дьбежэ, кэ әв қөльхе ви
нэ жь алийе мэрьвада^ф йэ, ле дайина Хвэде йэ у шандитийа ви
бона мьлэтед нэщьһу йэ.

Әв мерк'ими дьбежә, кӧ мәрв пә Қанун қәдандьне ль бәр Хвәде р'аст найе һ'әсабе, ле т'әне бь бавәркьрьне. Мәрв т'ӧ шар нькарә we хьлазуна^ф кӧ Хвәде дьдә бь кьред хвәйә қәнш қазьнш кә. Ахьрийе Павлос дьбежә, кӧ ә'мыре бавәрмәнда гәрәке бь азайийе у һ'ьзкьрьне бә, к'ижан кӧ Р'ӧһ'е^ф Пироз бь бавәркьрьна мәрва п'ешк'еш^ф дькә.

Сәрәшәма фькьра нә'ме

Пешготьн (1:1-10)

Һ'ӧкӧме Павлос чава шанди (1:11–2:21)

Мьзгини к'әрәма Хвәде йә (3:1–4:31)

Шабдари у азайийа бавәрмәнда (5:1–6:10)

Пашготьн (6:11-18)

Сьлавкьрын

1 ¹Әз Павлосе шанди^ф, нә кӧ жь алийе мәрвада йан бь дәсте мәрва к'ьфшбуйи мә, ле бь дәсте Иса Мәсиһ у Бав^ф Хвәде, Йе кӧ Әв жь мьрьне р'акьр, ²әз бь һ'әму бавәрмәнда т'әвайи бәрбьр'и wә щьвинед^ф Галатйайеда дьбьм.

³Дә бьра к'әрәм^ф у ә'дылайийа Хвәде Баве мә у Хӧдан^ф Иса Мәсиһ ль wә бә, ⁴Йе кӧ щанийа Хвә анәгори ә'мыре Баве мә Хвәде жь бәр гӧнед мәва да, wәки мә жь ви зәмане ньһайи хьраб хьлаз^ф кә. ⁵Шькьр жь Хвәдер'а һ'әта-һ'әтайе! Амин^ф.

Р'асти т'әне

Мьзгиникада^ф йә

⁶Әз ә'щәбмайи дьминьм, кӧ һун ӧса зу пышта хвә дьдьнә Хвәдеје кӧ бь сайа к'әрәма^ф Мәсиһ гази wә кьр у бәре хвә дьдьнә мьзгиникә дьн. ⁷Р'аст мьзгиникә дьн т'ӧнә, ле һьнәк һәнә wә т'әви һәв дькьн у дьхвазьн Мьзгинийа^ф Мәсиһ бьгӧһезьн. ⁸Ле һәгәр әм йан мьляк'әтәк^ф жи жь ә'змен бе, мьзгиникә ӧса бьдә wә, к'ижан кӧ нә мина we Мьзгинийе йә, йа кӧ мә дайә wә, бьра ньфьр'ль wi бә! ⁹Чава мә пешда гот, ньһа жи диса дьбежьм: һәгәр йәк мьзгиникә нә мина we

Мьзгинийа кӧ вә қәбул кър дьдә вә, бьра ньфьр' ль ви бә!

¹⁰ Чьма эз ньһа дькьм мәрвь жь мьн р'ази бьн, йан Хвәде? Йан гәло эз дькьм кӧ ль мәрва хвәш бем? Һәгәр мьн һе бьхвәста эз ль мәрва хвәш бьһатама, мьн нькарьбу эз бьбума хӧламе Мәсиһ.

**Чава Хвәде Павлос
кьрә шанди**

¹¹ Эз ве йәке ль вә дьдмә һ'әсандьне хушк-бьрано, кӧ әв Мьзгинийа мьн даннасин кър, нә йа мәрвайи йә. ¹² Мьн әв жь мәрва нәстанд, нә жи жь кәсәки һин бум, ле Иса Мәсиһ мьнва ә'йан кър.

¹³ Вә бона беп'әргалийа мьнә бәрәйә нава шьһутийеда бьһистийә. Мьн бех'әсаб шьвина Хвәде дьзеранд у дькър кӧ ве хьраб кьм. ¹⁴ Эз нава шьһутийеда^ф жь гәләк һәвалед хвәйә шьһу пешдатър чубум, алиие р'ав-р'ъзьма^ф кал-бавада жи гәләки хвәйихирәт бум*.

¹⁵ Ле гава Хвәде хвәст, (Йе кӧ эз бьжартьм, чахе эз һе зьке дийа хвәда бум у бь к'әрәма Хвә эз к'ьфш кьрьм), ¹⁶ Кӧр'е Хвә мьнва ә'йан кър, кӧ нава нәшьһуйада^ф Ви даннасин кьм, һьнге мьн шешьра хвә т'ӧ кәси нәкър*, ¹⁷ нә жи р'абумә Оршәлиме, щәм әвед кӧ бәри мьн бьбунә шанди, ле эз пер'а-пер'а чумә Ә'рәбьстане у диса вәгәр'ийамә Шаме.

¹⁸ Паше се сала шунда р'абумә Оршәлиме, кӧ Пәтрус^{ф*} бьбиньм у панздәһ р'ожа щәм ви мам**.

¹⁹ Ле бәле жь шандийед майин мьн т'ӧ кәс нәдит, пештьри Ақубе^ф бьре Хӧдан.

²⁰ Чь кӧ вәр'а дьньвисьм, эз бәр Хвәде бехельф дьбежьм.

²¹ Паше чумә алийед Сурйайе у Киликйайе. ²² Ле шьвинед Мәсиһә Шьһустанеда^ф эз р'у бь р'у нас нәдькьрьм. ²³ Вана т'әне бьһистьбу кӧ: «Әве вәхтәке әм дьзерандьн, ньһа хвәха ве бавәрийе^ф даннасин дькә, к'ижан ви вәхтәке дькър кӧ

* 1:14 К'аред Шандийа 8:3; 22:3-5.

* 1:16 К'аред Шандийа 9:3-6.

* 1:18 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Кифас». «Кифас» бь зьмане арами^ф те фә'мкьрьне: «Пәтрус».

** 1:18 К'аред Шандийа 9:26-30.

хьраб кә». ²⁴У бона мьн шькьри
льданә Хвәде.

Павлос у шандийед майин

2 ¹Паше чардәһ сала шунда
т'әви Барнабас^ф диса р'а-
бумә Оршәлиме, Тито жи мьн
т'әви хвә бьр*. ²Әз чум, чьмки
Хвәде бәр мьн вәкьр, кә һәр'ым.
У мьн әв Мьзгини ль ван да
һ'әсандьне, йа кә әз нава нә-
шьһуйада даннасин дькьм, ле
әв йәк мьн йед сәрәкәр'а башқә
дьгот. Мьн нәхвәст кә әз ба-
диһәва^ф бьбәзьм йан бәзибьм.
³Ле һ'әта Титойе т'әви мьн кә
йунан бу, п'ейи сәр ви жи нә-
кьрнә, кә бе сьнәткьрьне^ф. Әв
пьрс пешда һат, ⁴чьмки чәнд
бьрайед дәрәв шулькинә нава
мә, вәки щә'сусийе азайийа мә
бькьн, йа кә бь сайа Мәсиһ Иса
мә дәст анийә. Вана дьхвәст әм
бькьрана бьндәст. ⁵Ле мә қәт
дәқәке жи гөр'а^ф ван нәкьр, кә
р'астийа Мьзгинийе нава вәда
һ'имгьрти бьминә.

⁶Ле бона ван жи, йед кә сә-
рәкә к'ьфш дьбун, (қәт хәма

мьн нинә, кә әв бәре чь бунә,
Хвәде фьрқийе накә нава мә-
рьва), ван сәрәка жи т'о тьште
ну мьнр'а нөготьн. ⁷Ле сәрба-
ра-сәрдадитьн кә ль мьн һатийә
спартьне, вәки әз Мьзгинийе
бьдьмә нәшьһуйа*, чава кә ль
Пәтрус жи һатийә спартьне,
вәки Мьзгинийе бьдә щь-
һуйа^{ф**}. ⁸Чьмки Хвәдейе кә
Пәтрус кьрә шандийе щьһуйа,
һәма Ви жи әз кьрьмә шандийе
нәшьһуйа. ⁹Гава Ақуб^ф, Пәтрус*
у Йуһ'әннайе^ф кә «Стун» дьһа-
тьнә һ'әсабе, бона we к'әрәма
кә мьнр'а һатьбу дайине пе
һ'әсийан, дәстед хвәйә р'асте
чава нишана т'ьфақийе^ф данә
мьн у Барнабас. Әв қайл бун,
кә әм һәр'ьнә нава нәшьһуйа
у әв жи һәр'ьнә нава щьһуйа.
¹⁰Т'әне ван һиви кьр, кә әм
бәләнгаза бир нәкьн, йа кә әз
хвәха жи дәмана we йәкеда мә.

**Павлос шашийа Пәтрус
һьлте^ф**

¹¹Ле гава Пәтрус һатә Ән-
такйайе, әз ашкәрә мьқаббли

* ^{2:1} К'аред Шандийа 11:30; 15:2.

* ^{2:7} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Нәсьнәткьрийа».

** ^{2:7} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Сьнәткьрийа».

* ^{2:9} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Кифас».

ви р'абум, чьмки эви шаш бу. ¹² Бэри хатъна чэнд мэръвед кӧ Ақуб шандьбун, эви т'эви нэщъһуйед бавэрмэнд нан дь-хвар. Ле гава эвана хатън, эви хвэ дьда алики у вэдък'ышия, жь тьрса эвед кӧ дьготън, гэрэке нэщъһу бенэ сьнэткьрьне. ¹³ У щъһуйед бавэрмэндэ майин жи т'эви ви дӧр'ути кьрьн, һ'эта кӧ Барнабас жи хальфи^ф, к'этэ нава we дӧр'утиия ван. ¹⁴ Ле гава мьн дит кӧ эвана нава р'астийа Мьзгинийеда наминын, һынге ль бэр һ'эму-йа мьн готэ Пэтрус: «Һэгэр тӧ щъһу йи, мина йэки нэщъһу дьжийи у нэ мина щъһуйа, тӧ чава дьки сэр нэщъһуйа, кӧ бьбьнэ мина щъһуйа?»

Щъһу у нэщъһу һэр дӧ жи пе бавэрийе хьлаз^ф дьбьн

¹⁵ Эмэ кӧ э'сьле хвэда щъһу нэ у нэ жь «нэщъһуйед гӧнэ-к'ар^ф» ьн, ¹⁶ заньн кӧ мэръв бь кьред Қануне нькарэ р'аст бе һ'эсабе, ле т'эне бь Иса Мэсих бавэркьрьне. Мэ жи Мэсих Иса бавэр кьр, вэки бь Мэсих

бавэркьрьне эм р'аст бенэ һ'э-сабе, нэ кӧ бь кьред Қануне, чьмки т'ӧ қул-бэндэ бь кьред Қануне нькарэ р'аст бе һ'эса-бе*. ¹⁷ Ава һэгэр эм дькьн бь Мэсих р'аст бенэ һ'эсабе у we гаве хӧйа бэ, кӧ эм хвэха жи мина ван гӧнэк'ар ьн, һынге Мэсих бу вэк'иле гӧна? Т'ӧ щар! ¹⁸ Һэгэр эв тыштед мьн хьраб кьрьнэ, диса дэстпедь-кьм чедькьм, эз нӧһәқийа хвэ дьдъмэ избаткьрьне. ¹⁹ Чьмки эз бь Қануни бона Қануне мь-рьм, вэки бона Хвэде бьжим. Эз т'эви Мэсих хач^ф бум, ²⁰ жь вьр шунда нэ кӧ эз дьжим, ле Мэсих э кӧ нава мьнда дьжи. У ньһа кӧ эз ви қальбида дьжим, бь Кӧр'е^ф Хвэде бавэркьрьне дьжим, Йе кӧ эз һ'эз кьрьм у щанийа Хвэ бона мьн да дэр. ²¹ Эз к'эрэма^ф Хвэде т'эхсир накьм, чьмки һэгэр р'астһ'э-саббун^ф бь Қануне буйа, кӧ ӧса йэ Мэсих бадихәва мьр.

Қанун у бавэри

3 ¹ Гэли галатийед бех'ыш! К'е сәре вэ т'ьжи кьр?*

* ^{2:16} Р'омайи 3:20-22.

* ^{3:1} Нав һьнэк дэстньвисарада эв жи һэйә: «Кӧ һун гӧр'а р'астийе нэкьн».

ахър Иса Мәсһһ ль бәр ч'ә'ве
 вә хачбуйи һатә дийаркьрне?
 2Эз т'әне ве йәке дьхвазьм жь
 вә бьзаньбьм: Вә Р'өһ'е Хвә-
 де бь Қанун қәдандьне станд,
 йан бь Мьзгини бьһистьне у
 бавәрийа хвә же анине? 3Чьма
 һун һақас беһ'ьш ьн, кә вә бь
 Р'өһ'е Хвәде дәстпекьр у нь-
 һа бь мәрьвайи хьлаз дькьн?
 4Һақас тьшт бадиһәва һатьнә
 сәре вә? Һақәвьмә кә бади-
 һәва бьн! 5Чьма әв Хвәдейе
 кә Р'өһ'е Хвә п'ешк'еши^ф вә
 дькә у нава вәда к'әрәмәта
 дькә, бона Қанун қәдандь-
 һа вә дькә, йан бона кә вә
 Мьзгини бьһист у бавәрийа
 хвә же ани?

6Мәсәлә, бона Бьраһим^ф аһа
 ньвисар ә: «Бьраһим Хвәде ба-
 вәр^ф кьр у әв йәк жер'а р'асти
 һатә һ'әсабе»*. 7Ава заньбьн,
 йед кә бавәр дькьн әв ьн за-
 р'ед Бьраһим*. 8Ньвисаре һе
 пешда дабу к'ьфше, кә Хвәде

нәщьһу бь бавәрийе^ф we р'аст
 һ'әсаб бькьрана у зува Мьзгини
 дабу Бьраһим кә: «Бь тә дөа-
 йе һ'әму мьләта бьбә»*. 9Ава
 әвед кә бавәр дькьн, т'әви
 Бьраһиме бавәрмәнд дөа ль
 ван те кьрне.

10Әвед кә хвә спартьнә^ф кь-
 ред Қануне, әв бьне ньфьр'еда
 нә, чьмки ньвисар ә: «Ньфьр'
 ль һәр кәси йә, йе кә нава һ'әму
 ньвисаред к'ьтеба Қанунеда
 наминә у нақәдинә»*. 11Әйан ә
 т'ө кәс бь Қануне нькарә ль бәр
 Хвәде р'аст^ф бе һ'әсабе, чьмки
 ньвисар ә: «Йе р'аст we бьжи,
 чьмки бавәр дькә»*. 12Ле Қа-
 нун бь бавәрийе нинә, ле бәле
 чава ньвисар дьбежә: «К'и кә
 т'әмийед Қануне **бьқәдинә** бь
 ван we бьжи»*. 13Мәсһһ әм жь
 we ньфьр'а Қануне к'ьр'ин, әв
 дәвса мә к'әтә бьн we ньфьр'е,
 чьмки ньвисар ә: «Ньфьр' сәр
 йе дарва дардакьри йә»*. 14Әв
 йәк бу, вәки бь Мәсһһ Иса

* 3:6 Дәстпекун 15:6; Р'омайи 4:3.

* 3:7 Р'омайи 4:16.

* 3:8 Дәстпекун 12:3; 18:18; 22:18.

* 3:10 Қануна Дөщари 27:26.

* 3:11 Аһа жи те фә'мкьрне: «Йе бь бавәрийе р'астһ'әсаббуйи we бь-
 жи». Һәбақуқ 2:4.

* 3:12 Қануна К'аһинтийе 18:5.

* 3:13 Қануна Дөщари 21:23.

дбайе Брахим бе сэр нэщъ-
хуйа, кӧ бь бавэрийе эм Р'ӧн'е
создайи бьстиньн.

Со́зе Хвӧде у Қанун

¹⁵ Хушк-бьрано! Эз тиньмӧ
сэр э'дӧте дьне. Һӧгӧр йӧки
вӧсийӧтӧк^ф т'ӧстиқ кьрбӧ, т'ӧ
кӧс нькарӧ we бӧтал кӧ, йан
жи тыштӧки дьн сӧрда зедӧ
кӧ. ¹⁶ Аwa ӧw соз Брахим у
зӧр'ӧта вир'а хатьнӧ дайине.
Ньвисареда найе готьне: «Зӧ-
р'ӧтед тӧ» чawa бона гӧлӧка, ле
бона йӧки: «Зӧр'ӧта тӧ»* у ӧw
зӧр'ӧт Мӧснх ӧ. ¹⁷ Аwa готи ӧз
ве йӧке дьбежьм, ӧw вӧсийӧта
кӧ пешда жь Хвӧдеда хатьбу
т'ӧстиқкьрне, Қануна кӧ чар-
сьд си сали шунда дӧрк'ӧт, нь-
карӧ ӧса бькӧ, вӧки вӧсийӧта
создайи қӧwата хwӧ ӧнда кӧ*.
¹⁸ Чьмки Һӧгӧр вартн Қанунева
гьредайн буйа, we создайинева
гьредайн ннбуйа, ле Хвӧде бь
соз п'ешк'ешн Брахим кьр*.
¹⁹ Идн мӧрӧме Қануне чь бу?
Қанун сӧрда зедӧ бу кӧ нӧнӧ-

қи бе наскьрне у гӧрӧке ӧw
бьма Һ'ӧта хатьна Зӧр'ӧта вн,
к'ижаннр'а соз дабу. Қанун жь
алие мьлйак'ӧтада, бь дӧсте
навчетнйа йӧкн* хатӧ дайине**.
²⁰ Бона вӧснйӧткьрне навче-
тн нӧ лазьм ӧ гава вӧснйӧт бь
дӧсте йӧкн те кьрне у ль вьр
ӧw йӧк т'ӧне Хвӧде йӧ.

Вар у хӧлам

²¹ Аwa Қанун мьқабьли созед
Хвӧде йӧ? Т'ӧ щар! Бӧле Һӧгӧр
қанунӧк Һӧбуя, кӧ бькарьбу-
яа жнйн бьда, Һннге ӧ'сӧйн
р'астн'ӧсаббун we бь қануне
бьбуя. ²² Ле ньвисар Һ'ӧмуя
бьн Һеснртнйа гӧнӧда^ф дьдӧ
к'ьфше, вӧкн чь кӧ бь Исa
Мӧснх бавӧркьрне хатьбу-
нӧ создайне, бавӧрмӧндар'а
бенӧ дайне.

²³ Бӧрн хатьна бавӧрнйе,
ӧм бьн дӧсте Қанунеда чawa
гьртн дьхатьнӧ хwӧйнкьрне,
Һ'ӧта хӧйабуна we бавӧрнйе
кӧ we бьхата. ²⁴ Бь вн аwайн
Қанун бу т'ӧрбӧтдаре^ф мӧ у ӧм

* 3:16 Дӧстпӧбун 12:7; 13:15; 24:7.

* 3:17 Дӧрк'ӧтън 12:40.

* 3:18 Р'ӧмайн 4:14.

* 3:19 ӧw йӧк Муса^ф бу.

** 3:19 Қануна Дӧщарн 33:1-3; Ибрнн 2:2; К'аред Шанднйа 7:38, 52.

бэрбър'и Мәсiһ анин*, кӧ эм бь бавәрийе р'аст бенә һ'әсабе. ²⁵ Ле ньһа кӧ бавәри һат, эм иди нә бьн дәсте т'әрбәтдаре Қанунеда нә.

²⁶ Бь бавәрийе һун һ'әму йәктийа Мәсiһ Исада лавед Хвәде нә*. ²⁷ Һун һ'әму кӧ йәктийа Мәсiһда һатьнә нь-хӧмандьне^ф, вә Мәсiһ сәр хвә вәргьртийә. ²⁸ Иди фьрқи нә нава щьһу у нәщьһуйада һәйә, нә нава хӧлам у азайада, нә жи нава мера у жьнада, чьмки һун һ'әму жи йәк ьн йәктийа Мәсiһ Исада. ²⁹ У һәгәр һун п'ара Мәсiһ ьн, вәки ӧса йә зӧр'әта Бьраһим ьн у вәрәд ви сози нә*.

4 ¹ Ава әз дьбежьм, вәрә кӧ хвәйе һәр тышти йә, ле һ'әта кӧ хьшим ә жь хӧлем найе фьрқикьрьне. ² Әв бьн дәсте хвәйкьрийа у хәмк'ешада йә, һ'әта ви вәхте кӧ

баве к'ьфш кьрийә. ³ Ӗса жи эм гава һе р'ӧһ'анида «хьшим» бун, мә хӧламти сьхьред^ф ве дьнйайер'а* дькьрьн. ⁴ Ле гава вәхт пер'а гьһишт, Хвәде Кӧр'е Хвә шанд, кӧ жь к'ӧл-фәте^ф бу у к'әтә бьн Қануне, ⁵ вәки йед бьн Қануне аза кә у әм жи һәқе лавтийа Хвәде бьстиньн*. ⁶ Ава һун кӧ лавед Ви нә, Хвәде Р'ӧһ'е Кӧр'е Хвә шандә нава дьле мә, кӧ гази Хвәде дькә: «Абба^ф!» ава готи «Баво!» ⁷ Бь ви авайи иди тӧ нә хӧлам и, ле лав и у һәгәр лав и, ӧса жи Хвәде тӧ кьри вәрә Хвә.

Хәмгинийа Павлос бона галатийа

⁸ Бәре, гава вә Хвәде нас нәдькьр, вә хӧламти йед ӧсар'а дькьрьн, кӧ р'аст нә хвәде бун. ⁹ Ле ньһа кӧ вә Хвәде нас кьрийә, ле бәле Хвәде жи һун нас кьрьнә, һун чава диса

* ^{3:24} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Қанун бу т'әрбәтдар һ'әта һатьна Мәсiһ».

* ^{3:26} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Һун һ'әму жи кӧ бавәрийа хвә Мәсiһ Иса тиньн, лавед Хвәде нә».

* ^{3:29} Р'омайи 4:13.

* ^{4:3} Бь готьнәкә дьн: «Қәват йан һ'ӧнӧред р'ӧһ'ед ве т'әбийәтеда, йан жи р'ав-р'ьзьм у қәйдә-қанунед ве дьнйайе».

* ^{4:5-7} Р'омайи 8:15-17.

вэдгэр'ьнэ сэр ван сьхьред ве дьнейә бeдәватә нә т'ө тышт у диса дьхвазьн хөламтийе ванр'а бькьн? ¹⁰ Хун гөһ дьднә р'ожед һ'әсаб, мөһа, р'ожгар у сала. ¹¹ Эз бона вә дьтьрсьм, кө әв шьхөле мьн бона вә кьрийә дәйа һәр'ә.

¹² Эз һиви жь вә дькьм хушк-брьано, бьбьнә мина мьн, чьмки эз жи мина вә бумә. Вә т'ө зийан нәдайә мьн. ¹³ Хун заньн кө щара пешьн бeсьһ'әтийа қальбе мьн бу мә'ни, мьн Мьзгини да вә. ¹⁴ У чь кө һатә сәре қальбе мьн, әв йәк бу шер'ьбандьнәк^ф бона вә, ле диса вә эз бeһөрмәт нәкьрьм йан пышта хвә нәда мьн, ле вәкә мьлийак'әтәки Хвәде эз қәбул кьрм у вәкә Мәсiһ Иса. ¹⁵ Әв шабуна вә чава бу? Эз вәкә шире хвә, һәгәр жь дәст вәва бьһата, вәйе ч'ә'ве хвә жи дәрхьста бьда мьн. ¹⁶ Иди эз бумә дьжмьне вә, вәки мьн вәр'а р'аст хәбәр дайә?

¹⁷ Әвед майинә кө к'әтьнә дәмана вә, әв хера вә нахвазьн, ле бәле әвана дьхвазьн вә жь мьн бьқәтиньн, вәки хун

бьк'әвьнә дәмана ван. ¹⁸ Қәнш э кө мәри дәмана қәнщийеда бә у нә кө т'әне гава эз нава вәда бьм, ле һәр гав. ¹⁹ Лавед мьн, эз ньһа диса бона вә мина еша к'өлфәта дьк'ьшиньм, һ'әта кө Мәсiһ нава вәда бьгьһижә. ²⁰ Хвәзи эз ньһа ль щәм вә бума у мьн тьһәре хәбәр дана хвә бьгөһаста, чьмки эз бона вә нава мьталада мә!

Мәсәла һашәр^ф у Сәрайе

²¹ Жь мьнр'а бежьн, хун кө дьхвазьн бьн Қанунеда бьн, вә нәбьһистийә Қанун чь дьбежә? ²² Ньвисар э кө: «Дө көр'ед Бьраһим һәбун, йәк жь щарийе бу, йәк жи жь жьна аза»*. ²³ Әве жь щарийе бу, әв бь бьнийат'а мәрьвайе бьбу, ле әве жь жьна аза бу, әв ль гора созе Хвәде бу. ²⁴ Әва йәка щур'әки майин те фә'мкьрьне, әв һәр дө жьн дө пәйман^ф ьн: Йәк жь ч'ийайе Синайе^ф, бона хөламтийе тинә, әв һашәр^ф бу*. ²⁵ һашәр Ә'рә-бьстанеда те һ'әсабе ч'ийайе Синайе у һьмбәри Оршәлима ньһа дьбә, кө зар'ед хвәва хөламтийе дькә. ²⁶ Ле йа аза, әв

* 4:22 Дәстпeбун 16:15; 21:2.

* 4:24 Дәстпeбун 16.

Оршәлима жорьн те һ'әсабе,
кө әв дийа мә һ'әмуяа йә*.

²⁷ Чьмки нъвисар ә:

«Ша бә, безөр'әта кө тә зар'
нәданин.

Бь әшқ бьстьре, дәнг бьльнд
кә,

кө еша зар'анине тә нәк'ь-
шанд.

Чьмки зар'ед тә мербәр'да-
ийе

we жь зар'ед йа хвәйимер
гәләктър бьн»*.

²⁸ Аwa хун* хушк-бьрано,
мина Ишаq^ф зар'ед wi сози
нә**.

²⁹ Ле чава һьнге әве жь
мәрвайе бьбу, йе жь алийе
Р'öh'да дьзеранд, өса жи ньһа*.

³⁰ Ле нъвисар чь дьбежә? «Әwe
щарийе көр'е weва бәрде дәр-
хә, чьмки көр'е щарийе гәрәке
т'әви көр'е жына аза war нәбә»*.

³¹ Аwa хушк-бьрано, әм нә зар'ед
щарийе нә, ле зар'ед йа аза нә.

Азайийа хwә хwәй кьн

5 ¹ Бона азайийе Мәсиһ әм
аза кьрьнә! We азайийе

qәвин бьгьрьн у диса нәк'ә-
вьнә бьн wi нире хөламтийе.

² Бьбьһен, әз Паwлос wәр'а
дьбежьм: һәгәр һун бьһельн
кө һун бенә сьнәткьрьне,
Мәсиһ т'ө к'аре надә wә. ³ Әз
һәр мәрвьәкир'а диса мерк'и-
ми дьбежьм, йе кө изьне дьдә
хwә кө әв бе сьнәткьрьне, әв
дәйндар ә кө т'әмамийа Qa-
нуне бьqәдинә. ⁴ У һәгәр һун
бь Qанун qәдандьне дьхwазьн
р'аст һ'әсаб бьн, wәки өса йә
һун жь Мәсиһ qәтийайи нә у
жь к'әрәме к'әти нә. ⁵ Ле чь жь
мә дьк'әwә, әм бь сайа Р'öh'е
Пироз у пе бawәрийе һ'әйра
we р'астһ'әсаббунеда нә, йа
кө әм теда гөман ьн. ⁶ Чьм-
ки йәктийа Мәсиһ Исада,
нә сьнәткьрьн тыштәк ә, нә
жи нәсьнәткьрьн, ле сәри
bawәри йә кө бь һ'ьзкьрьне
йа хwә дькә.

⁷ Һун р'ьнд пешда дьчун!
К'е һун данә сәкьнандьне, кө
ельми^ф р'астийе нәбьн? ⁸ Әва
һелана нә жь Wi йә, Йе кө

* 4:26 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Ле Оршәлима жорьн аза йә, әв дийа мә йә».

* 4:27 Ишайа 54:1.

* 4:28 Нав һнәк дәстньвисарада дәwса «һун» «әм» һәйә.

** 4:28 Дәстпелун 17:18-22.

* 4:29 Дәстпелун 21:9.

* 4:30 Дәстпелун 21:10.

гази вә кьрийә. ⁹ «Һьнәк һә-
виртьр'шк^ф т'эмамыйа һәвир
һьлтинә»*. ¹⁰ Ле әз бь йәктийа
мәйә Хөданда вәда гөман ьм,
кө һуне тыштәки майин нә-
фькьрын, ле әвә фькьред вә
т'әви һәв дькә we сәр бәла хвә
вәбә, к'и жи һәбә.

¹¹ Ле әз хушк-бьрано, һәгәр
һәла һе сьнәткьрне даннасин
дькьм, иди чьма темә зеран-
дые? Вәки өса йә гәрәке т'ө
кәсе жь хаче Мәсир п'ьшк^ф
нәбуя. ¹² Хвәзи йед кө фькь-
ред вә т'әви һәв дькьн, хвәха
хвә к'океда жи бьбьр'ийана!

¹³ **Һун** азайийер'а һатьнә
газикьрне хушк-бьрано, ле
т'әне әв азайийа вә бьра нә-
бә мәщала хвәстьна бьнйат'а
инсен. Дәвса we бь һ'ьзкьрне
һәвдөр'а хөламтийе бькьн.
¹⁴ Чьмки т'эмамыйа Қануне
бь ве готьне те сери: «Һәвалә
хвә вәкә хвә һ'ьз бькә»*. ¹⁵ Ле
һәгәр һун дәв бавезьнә һәвдө,
һәвдө бьхьвн, мьқати хвә бьн,
кө к'ока һәвдө нәйньн.

Бәред Р'өһ'е^ф Пироз у бьнйат'а мәрвайе

¹⁶ Ава әз дьбежьм, бь сайа
Р'өһ'е^ф Пироз бьмәшьн у һуне
хвәстьнед бьнйат'а инсен нә-
кьн. ¹⁷ Чьмки хвәстьна бьнйат'а
инсен мьқабьли Р'өһ' ә, Р'өһ'
мьқабьли бьнйат'а инсен ә. Әв
һәр дө ль һәв накьн, ләма һун
нькарын хвәстьнед хвә бькьн*.
¹⁸ Ле һәгәр һун бь Р'өһ' тенә
р'ебәрикьрне, һун нак'әвьнә
бьн дәсте Қануне.

¹⁹ Ава кьред бьнйат'а инсен
ә'йан ьн: Бенамуси, һ'әрами^ф,
толти, ²⁰ п'утп'арьсти^ф, пи-
рәсерти, нәйарти, шәр'-дә'w,
һ'әвсуди, һерск'әтьн, һәвр'ь-
к'и*, дөтирәти, щөдәти, ²¹ ч'ә'ве
хьраб, меркөжи*, сәрхвәш,
куч'ьксанти у чь кө мина ван
ьн. Әз ньһа вәр'а дьбежьм,
чава кө мьн пешда жи вәр'а
готьбу, кө йед ван тышта дькьн,
П'адшатийа^ф Хвәде вәр набьн.

²² Ле бәред Р'өһ' әв ьн:
Һ'ьзкьрын, шабун, ә'дльайи,

* 5:9 Корьнт'и I, 5:6.

* 5:14 Қануна К'ахинтийе 19:18.

* 5:17 Р'омайи 7:15-23.

* 5:20 Аһа жи те фә'мкьрне: «Т'әне хвәр'а».

* 5:21 Нав һьнәк дәстньвисарада «меркөжи» т'өнә.

сэбъркьрын, ширьнайи, қәнши, амьни, ²³мьлукти, хвэгьртън. Ындава ван тыштада қанун т'өнә. ²⁴У әвед кә п'ара Мәсиһ Иса нә, бьнйат'а хвә бь т'әви тәмед хьраб у һавьжийава сәр хач кәштънә. ²⁵Әм кә бь сайа Р'өһ' дьжин, бь р'ебәрийа Р'өһ' бьмәшън. ²⁶Әм к'обар нәбън, агьре һәв гөр' нәкьн у һ'әвсу-дийе ль һәвдә нәкьн.

Баред һәвдә һьлдън

6 ¹Хушк-бьрано, һәгәр йәк нәһәқиқеда бе гьртъне, һун кә р'өһ'ани нә, ви биньнә сәр р'ийа р'астийе, ле бь р'өһ'е мьлуктийе. Ле наш жь хвә жи һәбън, кә һун нәк'әвьнә щер'ь-бандьне. ²Баред һәвдә һьлдън у бь ви авайи һуне қануна Мәсиһ бьқәдиньн. ³Һәгәр йәк хвә дәвса тыштәки датинә у хвәха нә т'ө тышт ә, әв хвәха хвә дьхапинә. ⁴Бьра һәр кәс кьрьнед хвә бьдә сәр мезине у паши һынге жь хвә р'әзи бә, нә кә хвә һьмбәри һәвалә хвә кә. ⁵Чьмки һәр кәсе хөрща хвә һьлгьрә.

⁶Әве һини хәбәра Хвәде дьбә, гәрәке һәр тыштед қәнш т'әви дәрсдарә хвә п'ар кә. ⁷Нәхапън, Хвәде набә пек'ә-

ни. Чьмки мәрвь чь дьчинә, ве жи дьчънә. ⁸К'и кә бона бьнйат'а хвә дьчинә, әве жь ве бьнйат'е мьрьне бьчънә, ле к'и кә бона Р'өһ' бьчинә, ве жь Р'өһ' жийина^ф һ'әта-һ'әтайе бьчънә. ⁹Жь қәншикьрьне жи ащз нәбън, чьмки әме вәхтда бьчънън һәгәр әм нәдънә дәр. ¹⁰Ава һ'әта кә вәхт дәстед мәда йә, һ'әмуяр'а қәншийе бькьн, илаһи^ф нәфәрәд мала Хвәдер'а.

Т'әми у сьлавед ахьрийе

¹¹Дина хвә бьдьне, әз бь чь һ'әрфед гьр ньһа вәр'а дьнь-висьм. ¹²Әвед кә дьхвазьн жь дәрвава хвә бьдьнә к'ьфше, әв п'ейи сәр вә дькьн, кә һун бенә сьнәткьрьне. Ле әвана ве йәке дькьн, кә т'әне бона хаче Мәсиһ әв нәйенә зе-рандьне. ¹³Әвед хвәйисьнәт хвәха Қануне хвәй накьн, ле дьхвазьн кә һун бенә сьнәт-кьрьне, вәки әв бь нишана қальбе вәйи мәрьвайи бьфь-р'ьн. ¹⁴Ле жь **мын** нак'әвә кә әз бь тыштәки дьн бьфьр'ьм, пештьри бь хаче Хөдане мә Иса Мәсиһ, бь к'ижани дьн-йа бона мын хачбуйи йә, әз жи бона дьнйайе. ¹⁵Бәле нә сьнәткьрьн тыштәк ә, нә жи

ГАЛАТИ, 6

нэсьнэткърьн, ле сәри әw ә,
кӧ бьбьн ә'фьринәки ну. ¹⁶Дә
бьра ә'дьялайи у р'ә'м сәр ван
һ'әмуя бә, к'ижанед кӧ анә-
гори ве йәке дьжин у ӧса жи
сәр Израела^{ф*} Хwәде бә.

¹⁷Жь вьр шунда бьра т'ӧ кәс
зә'мәте нәдә мьн, чьмки мьн
даха бьринед Иса һьлдайә сәр
бәдәна хwә. ¹⁸Дә бьра к'әрәма
Хӧдане мә Иса Мәсиһ т'әви р'ӧ-
һ'е wә бә хушк-бьрано. Амин.

* 6:16 «Израел» р'ӧһ'ани те фә'мкърьне (Р'омайи 3:28-29; 9:6-29; Га-
лати 3:28-29).

НЭ'МА ПАУЛОС ЭФЭСИЙАР'А

Пешготын

Эфэс қэза Асия Р'омайеда бу. Эва бажаре һәри ә'йан бу, өса жи п'айт'әхте we қэзайе бу. Т'эмамия Императорийа Р'омайеда^ф әв бажаре чара бу алийе мәзһнайийа хвәда. Әв бажарәки гәләки бәдәв у хвәш бу. Р'аст ә бь даннасинкьрьна Паулос шьвин^ф Эфәседа ченәбьбу, ле диса вәкә се сала ль вьр ма у әв һин кьрын, дәма р'евитийа хвәйә 3-а (К'аред Шандийа 19:1; 20:31). Әви әв нә'ма хвә жь кәле бавәрмәндед Эфәсер'а ньвисийә (3:1; 4:1; 6:20). Нә т'әне әва нә'ма, ле өса жи нә'ма вийә Филипийа, Колосийа у Фьлимон кәледа һатһнә ньвисаре. Әвана «Нә'мәйед^ф Кәле» тенә һ'әсабе.

Эва нә'ма чава қьрар у мәрәме Хвәдеи һ'әта-һ'әтайе ә'йан дькә, кә гава вәхт пер'а бьгһижә, әв т'ьвдира Ви we бе сери у һ'әму тьште «бьн сәрвертийа Мәсиһда гьредайи бьн, һьн һәр тьштед ль ә'рде, һьн жи ль ә'змен» (1:10). Өса жи гәрәке һ'әму мьләт, һьн шьһу^ф, һьн жи нәщьһу^ф бьбьнә мьләтәк йәктийа Иса Мәсиһда, пе Хвәде һәвва гьредайи. Шанди^ф гази шьмә'та Хвәде ве йәке дькә, кә нава ве қьрара Хвәдеда бьминьн, бь йәктийа т'әви Мәсиһ, т'әви йәкбуна т'эмамия мәрвьайе^ф бьн.

Паулос п'ара нә'мейә пешьнда нет-фькьра йәктийа т'әви Хвәде пешда дьк'ьшинә, дәрһәқа ван мәшаллада дьбежә, кә Бав^ф Хвәде чава шьмә'та Хвә бьжарт, чава гиһандә гөнә-афубуне у сайа Көр'е Хвә Иса Мәсиһ әв аза кьрын. У өса жи дәрһәқа ви созе Хвәдеи мәзһнда дьбежә, ава готи дәрһәқа Р'өһ'е^ф Пирозда, кә әв чава бьһе^ф бәр азабуна мәва те дайине (сәред 1-е һ'әта 3-а).

Ле п'ара дōдада шанди хвэндәванар'а шьровәдыкә, кō әв жинәкә ḡсада бьжин, вәки әв йәктийа Мәсиһә нава ванда ḡса р'аст к'ьфш бә, чава һәйә. ḡса жи шьвинеда, малда, һәвалтийеда у һьндава һәвда қәдър-һөрмәт бьн, бь мьлуктийе, һ'ьзкьрьне у хәмк'ешийе бәр һәв дахьн (сәред 4-а һ'әта 6-а).

Шанди ве нә'меда сәр се фькьред сурәти (символи) дьсәкьнә у бь ван сурәта йәктийа шьмә'та Хвәдейә т'әви Мәсиһ нишан дькә:

1. Шьвин мина бәдәнәке йә, сәре к'ижане Мәсиһ Хвәха йә.
2. Шьвин мина ви авайийи йә, кәвьре ә'нишка^ф к'ижани Мәсиһ ә.
3. Шьвин мина к'өлфәтәке йә, малхе к'ижане Мәсиһ ә.

Павлос ве нә'меда гәләк дәрб дьдә сәр к'әрәма^ф Хвәдейә йәктийа Иса Мәсиһда. Әв һәр тьшти һ'ьзкьрьн, хвәдаин, бахшандьн, к'әрәм у р'онайа пирозийа^ф Мәсиһва гьре дьдә.

Сәрәшәма фькьра нә'ме

Пешготьн (1:1-2)

Мәсиһ у шьвин (1:3–3:21)

Мәсиһда жийина ну (4:1–6:20)

Пашготьн (6:21-24)

Сьлавкьрьн

1 ¹Жь Павлосе бь ә'мьре Хвәде шандийе^ф Мәсиһ Иса, ван мәрьвед^ф Хвәдер'а, йед кō Әфәседа* дьминьн у йәктийа Мәсиһ Исада амьн бьн:

²Дә бьра к'әрәм^ф у ә'дьялайи-йа Хвәдейе Баве^ф мә у Хōдан^ф Иса Мәсиһ ль вә бә.

Дōа-дьрозгед р'ōһ'анийә бь сайа Иса Мәсиһ бона шьһу^ф у нәшьһуйа^ф

3 Шькьр жь Хвәдер'а, Баве Хōдане мә Иса Мәсиһ, кō пе һ'әмудōа-дьрозгед р'ōһ'анийә ль дийаре ә'змана йәктийа Мәсиһда дōа ль мә кьрьн.

* 1:1 Нав һьнәк дәстньвисарада «Әфәседа» т'ōнә.

- 4 Бәри ә'фьрандына дьнайе
Хwәде йәктияа Wiда әм
бьжартын,
wәки әм пироз^ф у бeқöсур
бьн, ль бәр Wi һ'ьзкьрь-
неда бьжин.
- 5 Әви әм пешда к'ьфш кьрь-
бун,
чава ль қьрара Wi хwәш
һат,
кö мә бь дәсте Иса Мәсиһ
бькә лауед Хwә*.
- 6 Дә wәрьн әм пәсьне Wi
бьдьн, бона we к'әрәма^ф
Wийә хwәйир'умәт,
пе к'ижане йәктияа һ'ьзкь-
рийе Хwәда қәнши ль мә
кьр.
- 7 Йәктияа Wiда әм аза бунә
бь хуна Wi,
awa готи афубуна^ф гöна стан-
дийә*.
- 8 йа кö Wi бь мәр'дани сәр
мәда баранд,
пе һ'әму сәрwахти у фә'м-
дарийе.
- 9 Әви сөр'а хwәстьна Хwә
мәва ә'йан кьр,
- чава ль Wi хwәш һат, йа кö
һе пешда қьрар кьрьбу,
wәки йәктияа Мәсиһда
бинә сери,
10 кö гава wәхт пер'а бьгьнижә,
әw т'ьвдир* мийасәр бә,
һ'әму тышт бьн сәрwертийа
Мәсиһда гьредайи бьн,
һьн һәр тыштед ль ә'рде,
һьн жи ль ә'змана.
- 11 Чава Хwәде қьрара Хwәда
пешда к'ьфш кьрьбу,
кö һәр тышт ль гора хwәстьн
у ә'мьре Wi бә,
әм щьһу^ф йәктияа Мәсиһда
п'ара Хwәде к'әтьнә,
12 wәки әм пәсьне р'умәта Wi
бьдьн
кö мә пешда гöмана хwә
данийә сәр Мәсиһ.
- 13 Йәктияа Wiда һун нәщьһу^ф
жи бунә п'ара Хwәде,
гава wә хәбәра р'астийе, awa
готи Мьзгинийа хьлазбу-
на^ф хwә бьһист.
Wә бawәрийа^ф хwә Wi ани
у бь Р'öh'e^ф Пирози создайи
һатьнә моркьрьне.

* 1:5 Бь готьнәкә дьн: «Һәде лаwтийа Хwәде бьстиньн».

* 1:7 Колоси 1:14.

* 1:10 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Wәк'илти».

14 Р'өһ'е Пироз чава бьһе^ф
 хатийә дайине
 һ'әта әм созе Хwәде war бьн,
 чахе Хwәде шьмә'та Хwә лап
 аза кә,
 бона пәсьндайна р'умәта
 Хwә.

Дöайе Павлос

15 Бона ве йәке мьн жь һьн-
 гева кö бона бawәрийа wәйә
 сәр Хöдан Иса у әw һ'ьзкьрь-
 на wәйә һьндава т'әмамия
 шьмә'та Хwәдеда бьһистийә,
 16 бона wә мьн дәст жь шь-
 кьрдайине нәк'ьшандийә. Әз
 т'ьме нава дöайед хwәда wә
 бир тиньм, 17 wәки Хwәдейе
 Хöдане мә Иса Мәсих, Баве
 хwәйир'умәт, Р'өһ'е сәрwax-
 тийе у ә'йантйе бьдә wә, кö
 һун Wi т'ам нас бькьн. 18 Бьра
 ч'ә'вед р'өһ'е wә wәбьн, wәки
 һун фә'м бькьн, чь йә әw гöма-
 на кö Wi гази wә кьрийә у чь
 йә әw дөwләмәндтйа р'умәта
 Wi, йа кö шьмә'та Wi we war
 бә 19 у чь йә әw qәwата Wийә
 мәзьнә беһьмбәр, йа кö нав мә

бawәрмәндада дьхәбьтә. Әв ә
 әw qәwата Wийә зор, 20 йа кö
 Хwәде сәр Мәсих да хәбате,
 гава Әw жь нава мьрийа р'акьр
 у ль дийаре ә'змана к'еләка^ф
 Хwәйә р'асте да р'уньштандь-
 не*, 21 Әw дани сәр һ'әму сәр-
 werтйа, һ'өкөмәтйа, qәwата,
 хöдантйа у öca жи сәр һ'әму
 навед кö тенә һьлдане, нә кö
 т'әне ль ве дьне, ле we дьне жи.
 22 У Хwәде һәр тышт кьрә бьн
 п'ийед Wi* у Әw бона шьвине^ф
 к'ьфш кьр чава сәрwере һәр
 тышти**. 23 Щьвин жи бәдәна
 Мәсих ә, т'әмамбуна Wi йә, кö
 Хwәха һәр тышт ә, һәр тышти
 т'әмам дькә.

Жь мьрьне бәрбь жийине

2 1 һун жь дәст нәһәқи у
 гөнед хwә мьри бун*, 2 га-
 ва һун пәй ә'дәтед ве дьне
 дьчун, ль гора хwәстьна мире
 сәрwerтйа ве һәве, wi р'өһ'е
 кö ньһа жи нава ван мәрьвада
 йа хwә дькә, йед кö нә гөр'а^ф
 Хwәдеда нә. 3 Әм һ'әму жи
 wәхтәке пәй ван тышта дьчун,

* 1:20 Зәбур 110:1.

* 1:22 Зәбур 8:6.

** 1:22 Колоси 1:18.

* 2:1 Колоси 2:13.

бь дьлһавьжийед бьнйат'а мәрвайе дьжит у дьл у фькьред мәр'а чь дәрбаз дьбун мәр әв дькьрын у бьнйат'а хвәда жи һежайи хәзәба Хвәде бун, чава йед майин. ⁴Ле Хвәдейе кәр хвәйе р'ә'ма дәвләмәнд ә, бь һ'ьзкьрна Хвәйә мәзын, бь к'ижане әм һ'ьзкьрын, ⁵ гава әм һе жь дәст нәһәқийед хвә мьри бун, Әви т'әви Мәсиһ әм сах кьрын. Бь к'әрәме^ф һун хьлазбуйи нә! ⁶Йәктийа Вида әм жь мьрне р'акьрын у т'әви Ви әм ль дийаре ә'змана данә р'уньштандьне, бь сайа Мәсиһ Иса. ⁷Ви әв йәк кьр, вәки ль нава ван зәманед кәр we бен, дәвләмәндтийа к'әрәма Хвәйә бәһьмбәр, һьндава мәда бь сайа Мәсиһ Иса, бь ширьнайи бьдә к'ьфше. ⁸Чьмки бь к'әрәме һун хьлазбуйи нә, пе бавәрийе у әв йәк нә жь вә йә, ле дайина Хвәде йә. ⁹Әв йәк нә жь кьрна йә, вәки йәк п'әйе хвә бьдә. ¹⁰Бәле әм чекьрийед Ви нә, йәктийа Мәсиһ Исада хөльқи, бона кьрнед қәнш, йа кәр Хвәде пешда һазьр кьр, кәр әм ванда бьминьн.

**Һ'әму бавәрмәнд
бь сайа Мәсиһ йәк ын**

¹¹Һун кәр ә'сьле хвәда нәщьһу нә у жь алиие щьһуйада «бе сьнәт^ф» дьһатьнә һ'әсабе, йед кәр хвәха хвә «сьнәткьри» һ'әсаб дькьрын, бь сьнәтийа қальбә бь дәста кьри, ава бир биньн кәр һун һьнге чь бун. ¹²Һьнге һун бе Мәсиһ у хәриб бун һьндава бажарвантийа Исраелда^ф у жь пәймана^ф у созед ван дур бун у ве дьнеда жи бе гөман у бе Хвәде бун. ¹³Ле һун кәр вәхтәке дури ван йәка бун, ньһа т'әви Мәсиһ Иса бунә, бь хуна Мәсиһ һун незик бунә. ¹⁴Чьмки Әв ә ә'дьялайи мәр, кәр һәр дәр, щьһу у нәщьһу кьрнә йәк. Әви диwаре навбьр'ийе, ава готи дьжмьнати бь бәдәна Хвә хьраб кьр ¹⁵ у т'әми у ә'мьред Қануна^ф Мусада^ф бәтал кьрын, вәки йәктийа Хвәда, жь һәр дөйа щьһу у нәщьһу мәрвәки ну бьхөльқинә у бь ви аwайи бькә ә'дьялайи*. ¹⁶У Мәсиһ бәдәнәкеда һәр дәр т'әви Хвәде бь хаче^ф Хвә ль һәв анин, чьмки бь ве кьрне дьжмьнати к'окева

* 2:15 Колоси 2:14.

* 2:16 Колоси 1:20.

р'акър*. ¹⁷ У һат Мъзгинийа әдълайийе да вә нәшьһуйед дури Хвәде у щьһуйед незикки Ви*. ¹⁸ Чъмки бь сайа Ви, изьна мә һәр дөйа жи һәйә, бь Р'өһ'әки незикки Баве бьн.

¹⁹ Ава һун иди нә хәлқ у хәрибьн, ле бажарвантийа вә т'әви щьмә'та Хвәде йә у нәфәред мала Хвәде нә. ²⁰ Һун сәр ви р'ьк'ьне шандийа у п'ехәмбәра авақыри нә, кәвьре ә'нишка^ф к'ижани Мәсиһ Иса Хвәхайә. ²¹ Бь Ви т'әмамийа авайи пева щи бь щи бона Хөдан п'арьстгәһәкә^ф пироз бьльнд дьбә. ²² Бь Ви һун жи бь һәвр'а тенә авақырьне, чава хана Хвәде бь Р'өһ'е Пироз.

Павлос, шандийе нәшьһуйа

З ¹ Бона ве йәке әз Павлос бона Мәсиһ Иса гьрти мә, бона вә нәшьһуйа... ² Гәрәке вә бьһистьбә, кө әв вәк'илтийа к'әрәма Хвәде бона вә мьнр'а һатийә дайине. ³ Әв сөр'а бь дайинәке ль бәр мьн һатә вәқырьне. Мьн ль жоре кьн вәр'а ньвиси ⁴ у гава һун

бьхуньн, һуне бькарьбьн бьзаньбьн кө әз чава сөр'а Мәсиһ ф'әм дькьм*. ⁵ Әва сөр'а дәвред бьһөрида ль бәр бәндед дьне вәнәбуйә, чава ньһа бь Р'өһ'е Пироз ль бәр шанди у п'ехәмбәред Вийә пироз вәбуйә. ⁶ Әва сөр'а вәбу, вәки нәшьһу пе Мъзгинийе т'әви Исраеле вар бьн, бьбьнә бәдәнәк у хвәйип'аред созе Ви бьн, бь сайа Мәсиһ Иса.

⁷ Әз бумә бөрдәстийе ве Мъзгинийе, анәгори дайина жь к'әрәма Хвәде, йа кө бь кьрьна қәвата Ви мьнр'а һатийә дайине. ⁸ Бәле әз кө жь нава щьмә'та Хвәдеда жь йе һәри бьч'ук кемтьр ьм, ле әв к'әрәм мьнр'а һатийә дайине, кө нава нәшьһуйада дәвләмәндтийа Мәсиһә нә ль бәр һ'ьша даннасин кьм ⁹ у ль бәр һ'әмуя вәкьм, кө чава т'ьвдира сөр'а Хвәде те хәбате, йа кө һе дәвред бәрәда щәм Хвәдеје кө һәр тьшт ә'фьрандийә, вәшарти мабу. ¹⁰ Мәрәме Хвәде әв бу, вәки ньһа сәрвахтийа Хвәйә щур'ә-щур'ә, бь дәсте щьвине^ф ль сәрверти у һ'өкөметед

* 2:17 Ишайа 57:19.

* 3:4-6 Колоси 1:26-27.

дийаред ә'зманава ә'йан бь-кә, ¹¹ анәгори қърара **Wийә** һе дәвред бәреда, йа кә **Wi** бь дәсте Мәсир Иса, Хөдане мә кьр. ¹² Йәктийа МәсирҺа у пе we бавәрийа мәйә сәр **Wi** әм дькарьн бь мерк'ими у р'увәкьри незики Хвәде бьн. ¹³ Ава әз жь wә һиви дькьм, кә һун бәр хвә нәк'әвьн, бо-на ван шәфайед кә әз бона wә дьк'шиньм. Әвана бона р'умәта wә нә.

Һ'зкьрьна Мәсир

¹⁴ Бона ве йәке әз ль бәр Бав чок дьдьм, ¹⁵ жь к'ижани һәр қәбиләкә әрд у ә'змана наве хвә дьстинә. ¹⁶ Дә бьра Әw wәкә дәвләмәндтийа р'умәта Хвә қәwате бь сайа Р'әһ'е Хвә бьдә wә, кә һун к'урайийа дьле хвәда бышьдьн, ¹⁷ бь бавәрийе Мәсир дьле wәда бьжи у һун һ'зкьрьнеда р'aw^ф у р'ьк'ьне хвә бавежьн, ¹⁸ кә т'әви т'әмамияа щьмә'та Хвәде бькарьбьн фә'м бькьн, кә бәрайи, дьрежайи, бьльндайи у к'урайийа һ'зкьрьна Мәсир чь йә. ¹⁹ Бәле бьра һун һ'зкьрьна Мәсир нас кьн, йа кә жь һәр һ'ьш-ақьли

зедәтър ә, wәки һун т'әмамияа Хвәдева т'ьжи бьн.

²⁰ Ава шькьр жь **Wir'a** бә, Йе кә дькарә һәр тьшти һе зедә кә, нә чава әм дьхwазьн йан дьфькьрьн, бь we қәwата кә нава мәда дьхәбьтә, ²¹ шькьр жь **Wir'a** нава щьвинеда, бь сайа Мәсир Иса, һ'әму зәманида, һ'әта-һ'әтайе! Амин^ф.

Әм һ'әму жи бәдәнәк ьн

4 ¹ Ава әзи гьртие бона наве Хөдан, һиви жь wә дькьм, кә һун әса бьжин, чава лайиқи we газийе йә, к'ижанер'а һун һатьнә газикьрьне. ² **Һун** бь т'әмамияа мьлуктийе у шкәсти, бь сәбьре һ'зкьрьнеда ль бәр һәв дахьн*. ³ Бышә'диньн, кә йәктийа Р'әһ' пе һәвгьредана ә'дьлайийе хвәй кьн. ⁴ Чава бәдән йәк ә у Р'әһ' йәк ә, һун жи гөманәкер'а һатьнә газикьрьне. ⁵ Хөдан йәк ә, бавәри^ф йәк ә, ньхөмандьн^ф йәк ә, ⁶ Хвәде йәк ә, Әw Баве һ'әмуяа йә, кә сәр һ'әмуяар'а йә, бь һ'әмуяа йа Хвә дькә у нава һ'әмуяада йә.

⁷ Бәле жь мә һәр кәсир'а жи к'әрәм һатийә дайине, чава

* ^{4:2} Колоси 3:12-13.

Мәсiһ п'арәвәкър. ⁸ Бона ве йәке те готъне:

«Гава һылк'ышийа чу жоре,
һесир т'әви Хвә бърън

у п'ешк'еш^ф данә мәръва»*.

⁹Әв «һылк'ышийа» чъ те һ'әсабе?

Дьхwазә бежә, кӧ Әw пешда бәржери we дънйа жерън бу.

¹⁰Әwe кӧ бәржер бу, һәма Әw

ә, Йе кӧ Хвә да феза һ'әму әзмана, wәки һәр тышти һ'ь-

зурийа Хwәва т'ъжи кә. ¹¹Әва

Әw бу, Йе кӧ п'ешк'еш данә

мәръва, кӧ һнәк бьбьнә шан-

ди, һнәк п'ехәмбәр, һнәк

мьзгиндар, һнәк жи сә'ви

у дәрсдар. ¹²Әwi әв йәк кър,

wәки щьмә'та Хwәде шьхӧлед

хьзмәтк'арийер'а һазър бә, бона

авабуна бәдәна Мәсiһ, ¹³һ'әта

кӧ әм һ'әму жи бьбьнижнә

we йәке, кӧ бawәрийе у Кӧр'е^ф

Хwәде наскърьнеда т'ьфақ^ф бьн,

бьбьнә мәръвед гьништи, т'ам

wәкә бөжьн-бала Мәсiһ.

¹⁴Wәки ӧса йә жь вьр шунда

әм нәбьнә мина зар'ока кӧ жь

пела вьрда-wеда дьк'әвьн у бь

дәрәwед мәръва бәр байе һәр

һинкърьнәке дьк'әвьн, йед

кӧ бь фелбазийа дьхапиньн у дьхальфиньн^ф. ¹⁵Ле р'астийе пе һ'ьзкърьне бежьн*, һәр

алийада бьбьнижнә сери, кӧ

Мәсiһ ә. ¹⁶Жь Wi т'әмабийа

бәдәне һәwва нә у һ'әму жи бь

алик'арийа һәр севькәке һәwва

гьредаий йә. У гава һәр п'арә-

кә бәдәне шьхӧле хwә дькә,

һ'ьзкърьнеда хwәха дьбьнижә

у мәзьн дьбә*.

Жийина нуйә т'әви Мәсiһ чава әндәмед Бәдәна wi

¹⁷Аwа әз ве йәке мерк'ими

дьбежьм у бь наwе Хӧдан т'ә-

ми ль wә дькьм, кӧ һун иди

т'ӧ шара we р'еда нәчьн, чава

п'утп'арьст^ф бь фькьред хwәйә

п'уч' дьчьн. ¹⁸Әwана фә'мед

хwәда шуна р'әшва чун у жь

жийина Хwәде дур к'әтьнә,

жь дәст нәзанийа нава хwә

у сәрһ'ышкийа хwә. ¹⁹Шәрма

р'уйе хwә онда кърьнә у ӧса

хwә данә дохине, һ'әта кӧ һәр

щур'ә кърьнед һ'әрам^ф дькьн

у т'ер набьн.

²⁰Ле wә Мәсiһ ӧса нас нәкър!

²¹Бәле wә бона Wi бьһистийә

* 4:8 Зәбур 68:18.

* 4:15 Аһа жи те фә'мкърьне: «Бь һ'ьзкърьне пәй р'астийе бьн».

* 4:16 Колоси 2:19.

жи у чава йед п'ара Иса, хун we р'астийа нава Вида хин бунә. ²² Дә хун хәйсәте хвәйи бәре жь хвә дур хьн, ви мәрвә кәвьни кә бь һавьжийед һ'ьләк'арва дерьсбуйи йә* ²³ у бь р'өһ' у фькьред хвәда ну-йәжийин бьн, ²⁴ мәрвә ну ль сәр хвә вәргьрн, кә кьрасе Хвәдеда бь һәқи у һ'әлалия бә қәлпи хөльқи йә*.

²⁵ Ава дәрәва жь хвәдур хьн, жь вә һәр йәк һәвалә хвәр'а р'аст хәбәр дә*, чьмки әм бь һәвр'а әндәмед Бәдәна Мәсиһ нә. ²⁶ Һәгәр хун һерс к'әвьн, гөна нәкьн*, бьра р'о сәр һерса вәр'а нәчә авә ²⁷ у ши нәдьянә мирешьн^ф. ²⁸ Әвә кә дьзийе дькә, бьра иди нәдья, ле бь худана хвәйә һ'әлал бь дәстед хвә бьхәбьтә, кә бькарьбә дәст бәвәжә к'әтийа жи. ²⁹ Бьра жь дәвә вә қәт хәбәрәкә хьраб дәрнәйе, пештьри тыштед кә кери гөһдара тен у к'арә дь-дьянә ван. ³⁰ У Р'өһ'е Хвәдеи Пироз нәешиньн, бь К'ижани хун бона Р'ожа Азайийе

һатьнә моркьрьне. ³¹ Дә бьра һәр тә'лайи, һерс, бәрзәқи^ф, қар'ә-қар' у готьнед нәр'еда жь вә дур бьн т'әви һәр шу-р'ә к'ин-бохийева. ³² У һәвр'а ширьн у дьлшәват бьн, ль һәв бьбахшиньн, чава Хвәде бь Мәсиһ бахшандә вә.

Чава ч'ә'в бьдьянә Хвәде

5 ¹ Ава ч'ә'в бьдьянә Хвәде, чава зар'ед һ'ьзкьри ² у хвә ль һ'ьзкьрьне бьгьрн, чава Мәсиһ жи әм һ'ьз кьрн у жийина Хвә бона мә да, Хвәдер'а бу һ'әди^ф у қөрбана^ф бинхвәш.

³ Ле һ'әта наве қавийе^ф у һәр һ'әрабийе, йан тьмайе жи гә-рәке нава вәда нәйе һьлдәне, чава ль шьмә'та Хвәде нак'әвә. ⁴ Өса жи готьнед бемә'рифә-ти, йан бефә'ми, йан һ'әнәкед қәлпе хьраб, кә ль вә нак'әвьн, бьра жь дәвә вә дәрнәйен, ле дәвсе шькьрдари. ⁵ Хун ве йәке заньбьн кә т'ө қав, йан һ'әрам, йан тьмак'ар (кә п'ут-п'арьст^ф ә) П'адшатийа Мәсиһ

* ^{4:22} Колоси 3:9; Р'омайи 6:6.

* ^{4:24} Колоси 3:10.

* ^{4:25} Зәкәрийа 8:16.

* ^{4:26} Зәбур 4:4.

у Хвәдеда вар набә. ⁶ Бьра т'ө кәс бь хәбәрәд п'уч' вә нәхапинә, чьмки бона ван тышта һерса Хвәде ль ван мәрвьед нәг'һдар р'адьбә. ⁷ Ава һун т'әви йед өса нәбьн! ⁸ Һун жи вәхтәке тә'ри бун, ле ньһа һун к'ө п'ара Х'одан ьн, р'онайи нә. Ава мина зар'ед р'онайе бьжин, ⁹ (чьмки бәре р'онайие жь һәр қәншийе, һәқийе у р'астийе дьбә) ¹⁰ у бьзаньбьн к'ө чь ль Х'одан хвәш те. ¹¹ Т'әви ван кьред бәбәрә тә'рийе нәбьн, ле ван сәр аве хьн, ¹² чьмки бона ван тыштед к'ө әвана бь дьзива дькьн шәрм ә жи к'ө бә хәбәрдане. ¹³ Ле гава һәр тышт те бәр р'онайе, ашкәрә дьбә, ¹⁴ чьмки һәр тыште к'ө ашкәрә дьбә, дьбә р'онайи. Бона ве йәке һатийә готьне:

«Хәвьхийо, һ'ьшйар бә!

Жь нав мьрийа р'абә

у Мәсиһ we тә р'онайи кә»*.

¹⁵ Ава бьньһер'ьн к'ө һун ньге хвә фәсал бавежьн, нәбьнә мина бәфә'ма, ле мина сәр-вахта. ¹⁶ Дәст бьдьнә бәр вәхт,

чьмки зәмани хьраб ә*. ¹⁷ Бона ве йәке бәфә'м нибьн, ле бәле бьзаньбьн чь йә қьрара Х'одан. ¹⁸ У бь шәраве сәрхвәш нәбьн, к'ө ә'мьре мерьв п'уч' дькә, ле бь Р'өһ'е Пирозва т'ьжи бьн. ¹⁹ Зәбур^ф у дьрозга, стьранед р'өһ'ани һәвд'р'а бежьн, бьс-тьрен у дьле хвәда Х'оданр'а бьловиньн*. ²⁰ Һәр гав бона һәр тышти р'азибуне бьдьнә Бав Хвәде, бь наве Х'одане мә Иса Мәсиһ.

Борщдарийа жьн у мера

²¹ Бь хофа Мәсиһә нава хвәда ль бәр һәвд'ө хвә бышкеньн.

²² К'өлфәтно, өса хвә ль бәр меред хвә бышкеньн, чава ль бәр Х'одан*, ²³ чьмки мер сәре жьне йә, чава Мәсиһ жи сәре шьвине^ф йә у Хвәха Хьлазкьре^ф бәдәна Хвә йә. ²⁴ У чава шьвин ль бәр Мәсиһ хвә дышкенә, бьра өса жи жьн һәр тыштида бәр мере хвә шкәсти бә.

²⁵ Мерно, жьнед хвә һ'ьз бькьн, чава к'ө Мәсиһ шьвин һ'ьз кьр у жийина Хвә бәр

* 5:14 Ишайа 26:19; 60:1.

* 5:16 Колоси 4:5.

* 5:19 Колоси 3:16-17.

* 5:22 Колоси 3:18; Пәтрус I, 3:1.

weва да*, ²⁶ wәки we бь хәбәре бөһөрти-жьбарә кә, пе аве бь-шо*, ²⁷ кә щьвине ль бәр Хwә қәшәнг бьдә сәкьнандые, кә т'ө ләк'ә йан қәрч'ьмок, йан тыштәки мина ван сәр т'өнәбә, ле пақьж у бәқәсур бә. ²⁸ Өса жи гәрәке мер жьна хwә һ'ыз бькә, чава бәдәна хwә. Йе кә жьна хwә һ'ыз дькә, әв хwә һ'ыз дькә. ²⁹ Чьмки бәдәна т'ө кәси бәр ч'ә'ве ви нә р'әш ә, ле we т'ер дькә у хwәй дькә, чава Мәсиһ жи щьвине, ³⁰ чьмки әм әндәмед бәдәна Wi нә.

³¹ Чава ньвисар ә:

«Бона ве йәке мер we де у баве хwә бьһелә, хwә ль жьне бьгьрә у һәр дө we бьбьнә бәдәнәк»*.

³² Әва сөр'а к'ур ә, ле әз готьна хwә тиньмә сәр Мәсиһ у щьвине. ³³ Бәле жь wә һәр кәс жи бьра жьна хwә һ'ыз бькә чава хwә у жьн жь мере хwә хоф бькә.

Т'әмийед бона зар'а у де-бава

Б ¹ Зар'но, чава бawәрмәндед Хөдан гөр'а де у баве хwә-да бьн, чьмки әв йәк р'аст ә*. ² «Qәдыре де у баве хwә бьгьрә» кә әвә т'әмийа пешьн т'әви создайине, ³ «wәки чәрха тә р'аст бә у сәр ә'рде ә'мыре тә дьреж бә»*. ⁴ У һун бавно, зар'ед хwә һерс нәехьн, ле ван бь ширәт у һинкьрьна Хөдан мәзьн кьн*.

Хөлам у аха

⁵ Хөламно, бь хоф у тьрс, дьле сах гөр'а хwәийед хwәйә ве дьнеда бьн, чава гөр'а Мәсиһ-да*, ⁶ нә кә бь хөламтийа ль бәр ч'ә'ва, кә ль мәрьва хwәш бен, ле чава хөламед Мәсиһ бь дьл қьрара Хwәде бьқәдиньн. ⁷ Бь р'әзәдыли хөламтийе бькьн, чава Хөданр'а, нә кә мәрьвар'а. ⁸ Һун заньн кә һәр кәс, һәгәр хөлам бә, һәгәр аза, чь

* ^{5:25} Колоси 3:19; Пәтрус I, 3:7.

* ^{5:26} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Wәки we бь хәбәре һ'әләл кә, пе ава һ'әwз бьшо».

* ^{5:31} Дәстпәбун 2:24.

* ^{6:1} Колоси 3:20.

* ^{6:3} Qануна Дөщари 5:16; Дәрк'әтьн 20:12.

* ^{6:4} Колоси 3:21.

* ^{6:5-8} Колоси 3:22-25.

қәншийе кӧ бькә, вәкә we жи we жь Хӧдан бьстинә.

⁹ Һун жи хвәйино, һндава ванда ӧса бьн. Дәст жь гәф-гӧр'ийе бькьн. Һун заньн кӧ Хвәйе ван жи, Йе wә жи ль ә'зманә йә у щәм Wi т'ӧ фьрқи т'ӧнә*.

Ч'әкед Хвәде

¹⁰ Һәйнәсәр, йәктияа Хӧданда қәват бьн, бь зорайияа қәвата Wi. ¹¹ Һәр ч'әке Хвәде ль хвә кьн, кӧ һун бькарьбьн мьқабли һ'ӧнӧред мирешьн^ф бьсәкьньн. ¹² Чьмки шәр'е мәнә мьқабли хун у гошт ә, ле мьқабли сәрверти у һ'ӧкӧмәтийә йә, мьқабли миред ве дьняа тә'ри йә у мьқабли ордийед р'ӧһ'анийә хьрабә ль дийаре ә'зманә нә. ¹³ Бона ве йәке ч'әкед Хвәде һьлдьн, кӧ һун бькарьбьн ль бәр р'ожа охьрме гьран бьсәкьньн у пышти кьрна һәр тыштир'а, щийе хвәда қәвин бьсәкьньн.

¹⁴ Ава щийе хвәда бьсәкьньн, р'астийе мина к'әмбәре ль пышта хвә бышьдиньн, һә-

қийе мина зьрһ'е ль синге хвә вәргьрһн* ¹⁵ у сол ньгед вәда, бона Мьзгинийә ә'дьлайийе һазьр сәкьни бьн*. ¹⁶ Ль сәр һәр тыштир'а жи бавәрийе мина мәрт'але бьгьрһнә хвә, бь к'ижане һуне бькарьбьн һ'әму тиред агьрийә кӧ йе Хьраб давежә, бьтәмьриньн. ¹⁷ У хьлазбуне мина к'ӧмзьрһ'е һьлдьн, мина шур жи хәбәра Хвәде, кӧ жь Р'ӧһ'е Пироз ә*. ¹⁸ Бь һ'әму дӧа у р'әща һәр гав дӧа бькьн пе Р'ӧһ'е Пироз. Сәр ве йәке һ'ьшйар бьминьн у бона т'әмамийә щьмә'та Хвәде т'ьме дӧа бькьн. ¹⁹ У бона мьн жи дӧа бькьн, кӧ гава әз хәбәр дьм, готьнәк мьнр'а бе дайине, вәки мерк'ими сӧр'а Мьзгинийе ә'йан кьм, ²⁰ бона К'ижане әз бь ван қәйде хвә қасьдийе дькьм. Дӧа бькьн, вәки әз бона We тӧрӧш кьм хәбәр дьм, чава лазьм ә.

Сьлавед ахьрийе

²¹ Вәки һун жи бона мьн бьзаньбьн, һаш жь һ'ал-һ'әвалә

* 6:9 Колоси 4:1; Қануна Дӧшари 10:17.

* 6:14 Ишайә 59:17.

* 6:15 Ишайә 52:7.

* 6:17 Ишайә 59:17.

мьн һәбьн, Тьхикойе бьрайе дәләл у қөльхк'аре амьн йәкти-йа Хөданда we һәр тышти wәр'а бежә. ²²Әз бона we йәке wi сәр wәда дышиньм, wәки һун һаш жь мә һәбьн у әw бь we йәке дьл бьдә wә.

²³Дә бьра ә'дьялайи у һ'ьзкь-рьн баwәрийева т'әвайи жь Бав Хwәде у Хөдан Иса Мәсиһ ль хушк-бьра бә. ²⁴Бьра к'әрәм т'әви ван һ'әмуйа бә, йед кә бь һ'ьзкьрна бе хьлази Хөда-не мә Иса Мәсиһ һ'ьз дькьн.

НЭ'МА ПАВЛОС ФИЛИПИЙАР'А

Пешготын

Павлосе шанди^ф эва нэ'ма жь кэле шьвина^ф бажаре Филиппийар'а нъвсийэ. Эв шьвин, шьвина пешын бу, йа кō аха Эвропайеда, қэза Мэкэдонйа бьн Императорийа Р'омайеда^ф һ'име we һатэ авитьне. Эв нэ'мэ һынге һатэ нъвисаре, гава даннасинкьред мьрабьли Павлос шьвинеда тыштед шашэ мьрабьли һинкьрьна Мьзгинийе һин дькьрын у Павлос гэлэки бэр хвэ дьк'эт. Ле алийе дьнва жи эм ве нэ'меда гōман у эшқекэ мэзын алийе Павлосда дьбиньн, жь we бавэрийа вийэ сэр Иса Мэсиһ.

Сэбэбэкэ дьн жи бона нъвисара ве нэ'ме һэбу кō Павлос бона бавэрмэндед Филиппийаеда р'азибуне дьдэ Хвэде, wэки нава тэнгасийед^ф вида вана к'омэк дабунэ wi (4:10-20). Оса жи хōйа дьбэ кō Павлос хвэстийэ ве мэщале бьдэ хэбате, wэки бавэрмэнд хирэт у э'гит бьн, тэнгасийа wi у хвэ нэньһер'ьн. Эw һиви дькэ, кō нава ванда т'ьфақ^ф һэбэ у мина Мэсиһ шкэсти бьн, нэ к'ōбар у бабах бьн. Эw бир тинэ кō йэктийа Мэсиһда бь к'эрэма^ф Хвэде жийине пе бавэрийе^ф дьстиньн, нэ кō пе қэдандьна Қануна^ф Муса^ф. Павлос дэрһэқа we эшқ у шабунеда дьбежэ, к'ижане кō Хвэде дьдэ ван, йед кō йэктийа Иса Мэсиһда дьжин (сэре 2-а). Сэре 3-да, филиппийа т'эглифи we дэрэще дькэ, кō эв бьщэ'диньн бьгьһижьнэ мэрэме жийина Мэсиһ, ава готи п'ега Мэсиһда һэр'ьн.

Эва нэ'ма эшқ, гōман, йэкти у сэбьра бона пешдачуйина жийина бавэрмэнда дьдэ к'ьфше. Оса жи дьдэ к'ьфше, кō Павлосе шанди гэлэки ве шьвине һ'эз дькэ у қэдьре ван дьгьрэ.

Сэрэшэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1:1-11)

Һ'але кӧ Павлос теда йэ (1:12-26)

Жийина Мәсиһда (1:27–2:18)

Шешьра бона Тимот'ейо у Епафродито (2:19-30)

Һ'эвза хвэ дьжмына у қэзийа бькын (3:1–4:9)

Павлос у достед вийэ Филиппийаеда (4:10-20)

Пашготын (4:21-23)

Сьлавкьрын

1 Жь Павлос у Тимот'ейоие хӧламед Мәсиһ Иса, т'эмамия шьмэ'та Хвәдер'а, йед кӧ п'ара Мәсиһ Иса нэ у ль алийед Филиппийае дьминьн, т'эвайийа бәрпърсийар у бәрдәстийед шьвинева^ф:

²Дә бьра к'эрәм^ф у ә'дылайийа Хвәдейе Баве^ф мә у Хӧдан^ф Иса Мәсиһ ль вә бә.

Дӧаие Павлос

³Эз шькьрийа хвә Хвәдейе хвә тиньм гава һәр гав вә бир тиньм, ⁴т'эме нава һ'эму дӧаиед хвәда, бона вә һ'эмуйа бь дьле ша дӧа дькьм, ⁵чьмки хун р'ожа пешьнда һ'эта иро т'эви шьхӧле Мьзгинидайине бунә. ⁶У эз ве йәкеда гӧман ьм, Әве кӧ дьле вәда дәст бь шьхӧле Хвәйи қәнщ кьрийә,

we һ'эта Р'ожа һатьна Мәсиһ Иса жи бьгьһинә сери. ⁷Хун дьле мьнда нэ у һәқ ә жи кӧ эз бона вә һ'эмуйа аһа бьфькьрым. Чьмки хун һ'эму жи т'эви we к'эрәм^ф бунә, йа кӧ жь Хвәдеда мьнр'а һатийә дайине, чава эз ньһа қәйдада мә, ӧса жи бона Мьзгинийе сәкьни бум у мьн әв дьда маккьрне. ⁸Хвәде шә'де мьн ә, кӧ эз бь һ'ӧба Мәсиһ Иса чьқаси һ'әйра вә һ'эмуйада мә.

⁹У эз ве дӧаие дькьм, кӧ һ'ызкьрна вә һе-һе бь занәбун у сәрвахтия^ф гьһиштива зедә бә, ¹⁰вәки к'ижан һәрә қәнщ ә, хун we бьбьжерьн. Ьнге хуне Р'ожа һатьна Мәсиһда ширһ'әлал у беләк'ә бьн ¹¹у бь сайа Иса Мәсиһ бь бәрәд һәқийева т'ьжибуийи бьн, бона р'умәт у пәсьне Хвәде.

Жийин Мәсiһ э

¹²Эз дьхвазьм кӧ хун бьзаньбьн хушк-бьрано, вәки чь кӧ батә сәре мьн, әве he к'ар да пешдачуйина Мьзгинийе.

¹³Ава т'әвайийа к'ома к'о-ч'ьксәрева, өса жи һ'әмуьед майинва э'йан э кӧ эз бона наве Мәсiһ нава ван қәйдада мә. ¹⁴У дьле п'ьр'анийа бавәр-мәнда жи бь ван қәйдед мьн йәктийа Хӧданда шьдийан, кӧ he бь мерк'ими хәбәра Хвәде бе хоф у тьрс бежьн.

¹⁵Р'аст ә һьнәк жь һ'әвсудийе у мьхәнәтийе Мәсiһ даннасин дькьн, ле һьнәк жи жь нета қәнщийе. ¹⁶Әвана жь һ'ьзкь-рьне даннасин дькьн, чьмки әв заньн кӧ эз сәр ви қӧльхи^ф һатьмә данине, кӧ пыштгьрийе Мьзгинийе бькьм. ¹⁷Ле йед майин бона һәвр'ьк'ийе Мәсiһ даннасин дькьн, нә бь дьле р'аст. Әв дьфькьрьн, кӧ тәнгасийе^ф сәр қәйдед мьнда зедә кьн.

¹⁸Ле фьрқи т'ӧнә! Чава жи бьбә, һәгәр әвана бь қәлпийе йан бь р'астийе Мәсiһ данна-син дькьн, эз бь ве йәке ша мә. Бәле әзе ша бьм жи, ¹⁹чьмки эз заньм кӧ әв йәк we ахьрийе ль

бәр азабуна мьн к'әвә, бь дӧа-йед вә у алик'арийа Р'ӧһ'е Иса Мәсiһ. ²⁰Эз гӧман у ч'әвньһе-р'ийа ве йәке мә, кӧ т'ӧ тыштыва әзе шәрми нәминьм, ле бәле he мерк'ими бьм, чава һәр гав өса жи ньһа пәсьне Мәсiһ бь қальбе мьн бе дайине, һәгәр бь мьрьна мьн бә, йан жи бь жийина мьн бә. ²¹Чьмки бона мьн жийин Мәсiһ э у мьрьн жи к'ар ә. ²²Һәгәр жийина ви қальбида he к'аре дьдә шьхӧле мьн, эз ньзаньм к'ижани бьбь-жерьм. ²³К'әтьмә нава дӧ кәвьра: Эз һ'ьзрәт ьм кӧ жь ви қальби дәрем, һәр'ьмә щәм Мәсiһ, мьнр'а әва he гәләки қәнщ ә, ²⁴ле майина мьнә ви қальбида he бона к'ара вә йә. ²⁵Эз ве йәке кӧ бе шьк бавәр дькьм, ләма жи заньм кӧ әзе бьминьм, т'әви вә һ'әмуьа бьм, вәки хун he пешда һәр'ьн у бавәрийеда^ф ша бьн. ²⁶Ава гава эз диса бемә щәм вә, хун пе мьн бь сайа Мәсiһ Иса he фьр'нақ бьн.

²⁷Ле т'әне чава лайиқи Мьз-гинийа Мәсiһ э, хун хвә өса хвәй кьн, кӧ һәгәр сәр вәда бем у вә бьбиньм йан дурва бьбь-һем бьзаньбьм кӧ вә бь р'ӧһ' у дьләки пышт дайә пышта һәв, бона шәр'к'арийа бавәрийа

Мьзгинийе сэкъни нэ. ²⁸ Т'ö алийава жь пэйк'этийед хвэ вэнэк'ышын. Эв йэк нишанэкэ öндабуна ван у хьлазбуна^ф вэ йэ у эв жи жь Хвэде йэ. ²⁹ Эва к'эрэма Хвэде бона хатьре Мэсиһ дайэ вэ, вэки нэ кö т'эне һун бавэрийа хвэ Ви биньн, ле бона Ви шэфе жи бьк'ышиньн. ³⁰ Ньһа жи һун нава ви шэр'ида нэ, к'ижан кö вэ сэр мьн дит у ньһа бона мьн дьбьһен*.

**Хвэньмьзкьрына Мэсиһ
у мэзынайийа ви**

2 ¹ Ава һэгэр т'эвбуна вэ-йэ т'эви Мэсиһ бина бэр вэ йэ, һэгэр һ'ызкьрына Ви дьл дьдэ бэр вэ, һэгэр Р'öһ'е^ф Пироз вэ дькэ йэк*, һэгэр дьлшэвати у р'э'ма вэ һэйэ, ² эшқа дьле мьн бь т'ьфақа^ф хвэ һун бьгьһиньнэ сери: Бьра эв һ'ызкьрына нава вэда бэ у сэр нет у фькьрэке бьн. ³ Тыштэки бь һэвр'ьк'ийе нэкьн у ль наве хвэ нэгэр'ьн, ле жь вэ һэр йэк бь мьлуктийе һэвале хвэ сэр хвэр'а бьгьрэ. ⁴ Т'эне

ль к'ара хвэ нэгэр'ьн, ле бьра һэр кэс ль к'ара һэвале хвэ жи бьгэр'э. ⁵ Мэсиһ Иса сэр чь нет-фькьре бу, жь вэ һэр кэс жи öса бьфькьрэ:

- ⁶ Эв кö бьһийат'а Хвэда Хвэде бу,
пэй we йэке нэк'эт, кö бьма вэкэ Хвэде,
⁷ ле Хвэха Хвэ шкенанд,
к'этэ бьһийат'а хöламэки у бу мина мэрьва^ф,
к'этэ дьлде инсен.
⁸ Эви Хвэ ньмьз кьр,
һ'эта мьрьнер'а жи қайл бу,
эв жи мьрына сэр хаче^ф.
⁹ Бона ве йэке Хвэде Эв һе бьльнд кьр
у навэки öса п'ешк'еши^ф
Ви кьр,
кö жь һ'эму нава бьльндтьр э,
¹⁰ вэки һэр чок ль бэр наве
Иса бьтэвэ,
һэгэр ль э'змен бэ,
һэгэр сэр дьне бэ,
һэгэр ль дийаре^ф мьрийа бэ
¹¹ у һэр зар-зьман иқрар^ф кэ,
кö Иса Мэсиһ Хöдан э,
бона р'умэта Бав Хвэде*.

* ^{1:30} К'аред Шандийа 16:19-40.

* ^{2:1} Аһа жи те фэ'мкьрыне: «Һэгэр Р'öһ'е^ф Пироз вэ т'эви Хвэ дькэ йэк».

* ^{2:11} Ишайа 45:23.

**Дьһайеда мина
стэйрка быч'брусн**

¹² Ава дэлалийед мьнно, чава эз нава вэда бум хун т'ьме гөһдар бун, ньһа һе гэлэки гөһдар бьн, гава нэ нава вэда мә. Бона хьлазбуна хвэ бы хоф у тьрс бьхэбытн, кӧ we йэке быгьһиньнэ сери, ¹³чьмки Хвэде Хвэха ве йэке дькэ дьле вэ, кӧ хун дьхвазьн у дькьн, чава ль Wi хвэш те.

¹⁴ Һәр тьшти бе бинтэнги у бе шэр' у дэ'w бькьн, ¹⁵wэки хун нава ви ньсьле^ф нәһэқ у хальфида^ф белэк'э у беқӧсур, зар'ед Хвэдейэ бесуш бьн. Нава ванда шэwқ бьдьн мина р'онайед э'змана*, ¹⁶чава йед хэбэра жийине һьлгьрти. Эзе һьнге Р'ожа һатьна Мәсиһ р'успи бьм, кӧ бадиһэwа^ф нэбэзимэ у бадиһэwа нэхэбытимэ. ¹⁷Бәле һэгәр ши бе кӧ хуна мьн сәр we баwэрийа вэда бе р'етьне, йа кӧ хьзмэтк'арийа вэда чава қӧрбан^ф Хвэдер'а те дайине, эзе ша бьм у т'эви эшқа вэ бьм. ¹⁸ Ӗса жи хун ша бьн, т'эви эшқа мьн бьн.

Тимот'ейо у Епафродито

¹⁹ Гӧмана мьн сәр Иса Хӧдан һэйә, кӧ эзе зутьрэке Тимот'е-йо сәр вэда бышиньм, кӧ дьле мьн р'ьһ'эт бә, гава эз һ'але wә пе бьһ'эсьм. ²⁰ Эз дьле хвэр'а йэки мина wi набиньм, кӧ бона һ'але wә мина пешэwьтики хэм бьхwә. ²¹ Чьмки йед майин һәр кәс ль пәй к'ара хвә к'этийә, нә кӧ йа Иса Мәсиһ. ²² Ле хун хвэха заньн кӧ әw йэки чавайи щер'ьбанди^ф йә у хвэха т'эви мьн Мьзгинидайинер'а ӧса хьзмәти кьр, чава кӧр' бавер'а. ²³ Ава нета мьн һэйә, кӧ эз әwi зу бышиньмә шәм wә, гава эз һаш жь һ'ал-һ'әwале хвә һәбьм. ²⁴ У эз Хӧданда гӧманьм, кӧ эзе хвэха жи зутьрэке сәр вэда бем.

²⁵ Ле мьн ӧса р'е тер'а дит, wэки эз wi бьрайе мә Епафродито бышиньмә шәм wә, йе кӧ т'эви мьн хэбьти у шэр'е хвә кьр, к'ижан wә шандьбу кӧ к'омәк быда мьн. ²⁶ Әwi жи гәләки бира wә кьрийә у бәр хвә дьк'әwә, wэки wә бона нәхwәшийа wi бьһистийә.

* 2:15 Қануна Дӧшари 32:5.

27 Р'асти жи эw нэхwэш к'эт, чу бэр дэре мьрне. Ле Хwэде ль wi hatə р'э'ме, нэ кə т'э-не ль wi, ле öca жи ль мьн, wəки сэр к'эдэре к'эдэр сэр мьнда нэйе. 28 Бона ве йэке эз wi бь дьл дьшиньм, wəки һун wi бьбиньн, диса ша бьн у эз бэр хwэ нэк'эвьм. 29 Аwa бона хатьре наве Хөдан эwi бь т'эмамия ашца дьле хwэ qəбул кьн. Qəдьре йед мина wi гьран бьгьрн, 30 чьмки эw бона шьхөле Мэснх һ'эта бэр дэре мьрне жи чу у дэсте хwэ жь э'мьре хwэ жи к'ьшанд, wəки дэwса we хьзмэтк'арийа кə wэйе мьнр'а бькьра эwi хwəха бькьра.

Р'ийа р'астэ бона хьлазбуне

З 1 Һэйнэсэр хушк-бьрайед мьн, бь Хөдан ша бьн! Эз ащьз набьм кə диса ван тышта wэр'а дьньвисьм, ле эw бона бехофийа wэ йэ. 2 Һ'эвза хwэ жь «сэ-куч'ька» бькьн, һ'эвза хwэ жь п'алед хьраб бькьн, һ'эвза хwэ жь ван бькьн, йед кə qальб дьбьр'ьн, сьнэт^ф дь-

кьн. 3 Чьмки сьнэтийа р'аст йа мэ йэ, кə бь Р'öh'e Хwэде эм дьһ'эбиньн* у бь Мэснх Иса дьфьр'ьн. Гөмана мэ нэ сэр нав-нишанед qальб э, 4 ле р'аст бежьм эз дькарьм гөмана хwэ бьдьмэ сэр ван нав-нишанед qальб. Һэгэр йэк дьфькьрэ, кə гөмана wi сэр qальб һэйэ, йа мьн һе зедэ һэйэ. 5 Р'ожа һ'эйшта сьнэт бумэ, жь р'ьк'ьнийата Исраел^ф ьм, жь qəбила Бьнйамин^ф, ибрани^ф мэ у көр'е ибранийа, алийе Qанунэда ферьси^{ф*}, 6 мьн к'эрби хирэте шьвина Хwэде дьзеранд, һьндава we р'астбуна кə жь Qануне те эз белэк'э бум*. 7 Ле чь кə к'ара мьн бу, мьн бона Мэснх зийан һ'эсаб кьрийэ. 8 У сэрда жи эз һэр тышти зийан һ'эсаб дькьм у һьмбэри ве йэке накьм, кə Хөдане хwэ Мэснх Иса нас бькьм, кə к'ара сэр к'ара йэ! Бона хатьре Wi эз жь һэр тышти qэтийам у чава гэмар һ'эсаб дькьм, wəки Мэснх qазьнщ кьм 9 у т'эви Wi бьбьмэ йэк. Иди эв р'астийа^ф мьн, нэ кə

* 3:3 Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «Эм Хwэде бь Р'öh' дьһ'эбиньн».

* 3:5 Р'омайи 11:1; К'аред Шандийа 23:6; 26:5.

* 3:6 К'аред Шандийа 8:3; 22:4; 26:9-11.

жь қанунқәдандьна мьн те, ле жь Хвәде йә, йа кә һ'име we жь бавәрийа сәр Мәсһ ә. ¹⁰Эз дьхвазьм Wi у қәwата р'абуна Wийә жь мьрне нас кьм у т'әви щәфайед Wi бьм, бьк'әвьмә һ'але мьрна Wi, ¹¹кө бь авайики бькарьбьм бьгьһижьмә р'абуна мьрийа.

Р'әвина бәрбь мәрәме хвә

¹²Эз набезьм кө эз иди гьһиштьмә мәрәме хвә йан жи иди к'амьл бумә, ле эз пәй к'әтмә, кө we хәлате қазьнщ кьм, бона к'ижане Мәсһ Иса эз қазьнщ кьрмә. ¹³Хушк-бьрано, эз хвә һ'әсаб накьм, кө мьн әw йәк қазьнщ кьрийә, ле сәри әw ә, кө эз тыштед пышт хвәва һьшти бир бькьм, хвә бавезьмә йед пешийа хвә, ¹⁴дьщә'диньм бьгьһижьмә мәрәме хвә, we ләщхәлата жорчуйине, аwа готи газийа Хвәдейә бь сайа Мәсһ Иса бьстиньм.

¹⁵Аwа жь мә һ'әмуя, иди к'и «гьһишти» йә, гәрәке аһа бьфькьрә. Ле һәгәр тыштәки дьн жи дьле wәда һәбә, әwe йәке жи Хвәде we бәр wә вә-

кә. ¹⁶Ле т'әне әм гьһиштьнә чь дәрәще, анәгори we йәке бьжин.

¹⁷Ч'ә'в бьдьнә мьн хушк-бьрано у дина хвә бьдьнә wан, йед кө өса хвә хвәй дькьн, чawа кө мә бь р'абун-р'уньштьна хвә нишани wә кьрийә*.

¹⁸Чьмки гәләк жийина хвәда дьжмьнед хаче Мәсһ ьн, бона к'ижана мьн гәләк шара wәр'а готийә, ньһа жи бь гьри дьбьжьм. ¹⁹Ахьрийа wан ондабун ә, хвәдейе wан зьке wан ә у кьред wанә шәрми жи р'умәта wан ә. Әwана т'әне сәр тыштед we дьне дьфькьрьн. ²⁰Ле wәлате мә ль ә'зманә йә, жь к'ө әм ч'ә'вньһер'ийа Хьлазкьр^ф, Хөдан Иса Мәсһ ьн. ²¹Әwe қальбе мәйә т'әнгәзар бьгөһезә у бькә мина қальбе Хвәйи хвәйир'умәт, бь we қәwата кө дькарә һәр тышти бькә бьндәсте Хвә.

Т'әмийед ахьрийе

4 ¹Ньһа хушк-бьрайед мьнә ширьн у һ'әйран, хун ьн шабун у к'офийа^ф сәре мьн дәлално, йәктийа Хөданда аһа қәwин бьминьн.

* 3:17 Корьнт'и I, 4:16; 11:1.

²Эз ниви жь Эйодийае дь-
кьм у ниви жь Сьнтихайе дькьм,
чава т'эви Ходан йэкбуи бьра
ль һэв бен. ³Бэле эз ниви жь
тэ жи дькьм һэвалбаре мьни
амьн, тó жи али ван к'олфэта^ф
бькэ. Эвана т'эви мьн хэбата
Мьзгинидайинеда худан р'е-
тьнэ, оса жи т'эви Клемес у
һэвал-хэбатед мьнэ майин,
кó навед к'ижана к'ьтеба жи-
йинеда ньвисар ьн.

⁴Т'ьме пе Ходан ша ьн,
диса дьбежьм т'ьме ша ьн!
⁵Бьра бэрбьһерийа вэ һ'эмү
мэрывава э'йан бэ. Ходан не-
зик э*. ⁶Бона т'о тышти хэм
нэкьн, ле хвэстьна вэ бьра
бь дóа-дьрозга, р'азибунева
т'эвайи, Хвэдева э'йан бэ. ⁷У
э'дьялайийа Хвэде кó жь һэр
һ'ьш-ақьли дэрбазтьр э, we дьл
у фькьред вэ йэктийа Мэсиһ
Исада хвэй кэ.

⁸Һэйнэсэр хушк-бьрано,
чь кó бь р'астийе йэ, чь кó бь
мақултийе йэ, чь кó бь һэқи-
йе йэ, чь кó бь һ'элалийе йэ,
чь кó бь хвэшийе йэ, чь кó бь
фьрасэтийе йэ у һэр тыштед кó
э'сьли у лайиқи қэнщготьне

нэ, сэр ван тышта бьфькьрьн.
⁹Һун жь мьн чь һин бун, вэ
чь станд, чь бьһист у чь дит we
йэке бькьн у Хвэдеие э'дьяла-
ийие we т'эви вэ бэ.

Р'азибуна Павлос

¹⁰Эз бь сайа Ходан гэлэки ша
мэ, кó вэ пэй һақас вэхтр'а эз
бир аним, бона мьн хэм хвар.
Бэле вэ дькьр жи, ле мәшал
нэдьк'этэ вэ. ¹¹Нэ кó эз һ'эвше
тыштэки мэ кó ве йэке вэр'а
дьбежьм. Эз һин бумэ, кó һ'эмү
һ'алида р'ази бьм. ¹²Т'өнэбуне
заньм, һэбуне заньм, эз һэр
алийида у һэр һ'алида сэр ве
сөр'е вэбумэ у һин бумэ кó
р'ази бьм, һэгэр т'ер бьм, һэ-
гэр бьр'чи, йан һэбунеда бьм
йан жи т'өнэбунеда. ¹³Эз һэр
тышти бь сайа Ви дькарьм, Йе
кó қэвате дьдэ мьн.

¹⁴Ле вэ қэнщ кьр, кó тэн-
гасийа мьнда к'омэк да мьн.
¹⁵У бэле һун жи заньн гэли
филипийа, кó жь сэре данна-
синийа Мьзгинийеда гава эз
жь Мэкэдонийае дэрк'этьм,
т'о щьвине т'эвк'арийеда дэсте
хвэ дьрежи мьн нэкьр, пештьри

* ^{4:5} «Ходан незик э» бь дó шур'а те фэ'мкьрьне: «Һатьна Ходан незик
э» йан жи: «Ходан незики мэ йэ».

вә. ¹⁶ Чъмки шарәке-дōда әв тыштед мьнр'а керхати вә һ'әта Т'есалоникийе жи шандьн*. ¹⁷ Әз нә кō тыштәки п'ешк'еш дьхвазьм, ле дьхвазьм кō к'ар сәр һ'әсабе вәда зедә бә. ¹⁸ Мьн һәр тышт стандийә у нава һәбунеда мә. Әв тыштед кō вә бь дәсте Епафродито мьнр'а шандьнә әв бәси мьн ьн. Әв дайина вә бинәкә хвәш ә, һ'әдийа^ф қәбул у ль Хвәде хвәш ә. ¹⁹ У Хвәдейе мьн we һ'әму кемасийед вә пе we хьзна Хвәйә

р'умәтә жь Мәснһ Иса т'ьжи кә. ²⁰ Ава шькьр жь Хвәде у Баве мә, һ'әта-һ'әтайе! Амин^ф.

Сьлавед ахьрийе

²¹ Т'әмамийа шьмә'та Хвәдейә п'ара Мәснһ Иса сьлав кьн. Әв бьрайед кō т'әви мьн ьн ль вә сьлав дькьн. ²² Т'әмамийа шьмә'та Хвәде ль вә сьлав дькә, илаһи әвед кō жь мала Қәйсәр^ф ьн.

²³ К'әрәма Хōдан Иса Мәснһ т'әви р'ōһ'е вә бә*.

* 4:16 К'аред Шандийа 17:1-9; Корьнт'и II, 11:9.

* 4:23 Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «К'әрәма Хōдане мә Иса Мәснһ т'әви вә һ'әмуя бә. Амин».

НЭ'МА ПАВЛОС КОЛОСИЙАР'А

Пешготын

Павлос бь ве нэ'ме бэрбьр'и шьвина^ф бажаре Колосийайеда дьбэ. Колосйа нава Асйа Бьч'укда, бажарэки алиие р'оһьлата Эфэсе бу. Н'име ве шьвине р'аст э бь дэсте Павлос нэһатьбу данине, ле жь алиие пыштгыре ви Епафрасе колосида. Ле Павлос диса кьрбу дэйне стуйе хвэ, вэки бона шьвина Колосйайе бехэм нибэ у жь Эфэсе һэвал-хэбатед хвэ дьшандэ вьр, нава к'ижанада Епафрас жи бу (1:7; 4:12-13). Павлос заньбу кэ Колосйайеда дэрсдаред шаш һэбун кэ шьмэ'т хин дькьрн, вэки мьляк'эта^ф, хэдантийа у һ'өкөмэтийед жорьн бьһ'эбиньн (1:16; 2:18, 23). Эв дэрсдаред шаш өса жи хин дькьрн, кэ гэрэке р'ав-р'ьзьмед^ф э'дэт хвэйи кьн, бенэ сьнэткьрьне^ф, һ'эрам^ф нэхвьн, р'ожед һ'эсабэ э'зиз хвэйи кьн, сэр ве йөкер'а дэрбаз нэбьн (2:6-23).

Мэрэме Павлос нэ'меда эв э, кэ р'ийа р'аст нишани бавэрмэн-да кэ у ве йэке бьгьһинэ һ'эмуйа, кэ т'эне Иса Мэсйи хьлазбуна^ф т'ам дьдэ, ле эв һ'эму һ'эбандьн у бавэрийед^ф майин бавэрмэн-да жь ве хьлазбуне дур дьхьн. Хвэде бь дэсте Иса Мэсйи дьһйа э'фьранд у бь Ви жи мэрьвайе^ф вэдьгэр'инэ бэрбь Хвэ. Иса сэр һ'эму һ'өкөмэтийед э'зманар'а йэ у т'эне Эв э сэре шьвине. Т'эне йэктийа Мэсйида гөмана хьлазбуна мэрьвайийе һэйэ. Пэй ван ширэтар'а, вэки эв наш жь хвэ һэбьн у жь хальфандьн у хин-кьрьнед шашэ нэр'аст дур бьн, паше п'ара нэ'мейэ хьлазийеда Павлос дэрһэда жийина нуда дьдэ к'ьфше, гэрэке һэлэқэтийа бавэрмэндед Мэсйи һьндава һэвда чава бьн.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1:1-8)

Бьһйат'а Мэсйи у кьред Ви (1:9–2:19)

Мәсиһда жийина ну (2:20–4:6)

Пашготън (4:7-18)

Сълавкърын

1 ¹ Жь Павлосе бь э'мьре Хвәде шандийе^ф Мәсиһ Иса у жь Тимот'ейоие бьра,

² щьмә'та Хвәдер'а, ван хушк-бьрайед амьнә йәкти-йя Мәсиһда кә Колосйайеда дьминьн:

Дә бьра к'эрәм^ф у э'дълаййя Хвәдейе Баве^ф мә* ль вә бә.

Дәа у шькърдайина Павлос

³ Әм т'ьме гава бона вә дәа дькьн, шькърийа хвә ль Хвәдейе Баве Хөдане^ф хвә Иса Мәсиһ тиньн, ⁴ чьмки мә бона ве ба-вәрийа^ф вәйә сәр Мәсиһ Иса у ве һ'ьзкърьна вәйә һьндава т'эмамия щьмә'та Хвәдеда бьһистийә. ⁵ Әв йәк жь ве гөмане те, йа кә э'зманеда вәр'а те хвәйикърьне, бона к'ижане вә бьһистийә, гава пешда хәбәра Мьзгинийейә р'аст ⁶ гьһиштә вә. У әв Мьзгини т'эмамия

дньйайеда дьгьһижә у бәр дьдә, чава нава вәда жи жь ве р'о-жеда, гава вә бьһист у к'эрәма^ф Хвәде т'эмамия р'астийа вева нас кьр. ⁷ Һун ве йәке жь һәвал-хөламе мәйи һ'ьзкъри Епафрас һин бунә, кә һьндава мәда* бәрдәстики Мәсиһи^ф амьн ә. ⁸ Әви бона ве һ'ьзкърьна кә Р'өһ' дайә вә* мәр'а гот.

⁹ Бона ве йәке жи жь ве р'оже-да гьрти, гава мә бона вә бьһист, мә дәст жь дәа у һивикърьне нә-к'ьшандийә, вәки һун занәбуна э'мьре Хвәдеда гьһишти бьн, бь һ'әму сәрвахти^ф у занәбуна р'өһ'анива т'ьжи бьн, ¹⁰ вәки һун бькарьбьн хвә өса хвәй кьн, чава лайици Хөдан ә, һәр алийава ль Ви хвәш бен, һәр қәншикърьнеда хвәйибәр бьн, бь занәбуна Хвәде бьгьһижьн. ¹¹ Бьра һун анәгори т'эмамия ве қәвата Вийә кә жь зорайи-йя Вийә хвәйир'умәт те қәват бьн, кә һун һәр тыштида бь

* 1:2 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «У Хөдане^ф мә Иса Мәсиһ».

* 1:7 Нав һьнәк дәстньвисарада дәвса «һьндава мәда» «һьндава вә-да» һәйә.

* 1:8 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Һ'ьзкърьна нава Р'өһ'да».

думька дьреж сэбьр бькын. Бь эшц¹² шькьрийа хвэ бьднэ Баве*, кӧ хун** лайици ве йэке кьрнэ, вэки хун П'адшатийа р'онайеда т'эви шьмэ'та Ви бьбьнэ хвэйип'ар.¹³ Эви эм жь х'ӧкӧмэтиа тэ'ристанийе хьлаз^ф кьрну ши-гӧнасти П'адшатийа Кӧр'е Хвэйи х'ызкьри кьрн, ¹⁴ пе к'ижани* эм аза бун, ава готи мэ бахшандьна гӧна станд**.

**К'и йэ Мэсиһ
у шьхӧле Ви чь йэ?**

- ¹⁵ Эв э сурэте Хвэдейе кӧ хӧйа набэ,
Эв Ньхӧрийе сэр х'эму э'фьринар'а*.
- ¹⁶ Чьмки бь дэсте Ви хэр тыштед ль э'рд у э'змана э'фьринэ,

чь кӧ хӧйа дьбьн, чь кӧ хӧйа набьн,
хэгэр к'ӧрси йан хӧдантн бьн,
хэгэр сэрверти йан х'ӧкӧ-мэти бьн,
хэр тышт бь дэсте Ви у бона Ви э'фьринэ.

- ¹⁷ Эв бэри хэр тышти хэбу у хэр тышт бь сайа сэре Ви шийе хвэда дьминьн.
- ¹⁸ Эв э сэре Бэдэне, ава готи сэре шьвине^ф,
дэстпебуна ве у ньхӧрийе жь нава мьрийа*,
вэки хэр тыштида Эв бьбэ Йе пеш.
- ¹⁹ Чьмки ль Хвэде хвэш хат, кӧ т'эмамия бьнйат'а хвэдетиye нава Вида бэ
- ²⁰ у бь Ви хэр тышти т'эви Хвэ ль хэв бинэ,

* 1:12 Нав хьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «Бав Хвэде».

** 1:12 Нав хьнэк дэстньвисарада дэвса «хун» «эм» хэйэ.

* 1:14 Нав хьнэк дэстньвисаред пашвэхтиейеда аһа йэ: «Бь хуна Кӧр'е Ви».

** 1:14 Эфэси 1:7.

* 1:15 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Ньхӧрийе х'эму э'фьрина йэ». «Ньхӧри» те фэ'мкьрьне, кӧ эв бэри х'эму э'фьрина хэбуийэ у сэр ванр'а йэ. Эв бэ'са хэлэқэтиа Исайэ т'эк т'энейэ т'эви Хвэде дькэ, кӧ эв нэ йэки э'фьри йан хӧльци йэ, ле эв хэлэқэти чава хэлэқэтиа кӧр' у баве йэ. Ава готи бэри э'фьрандьна дьне Кӧр' хэбу. Бьхуньн: Филипи 2:6; Йух'энна 17:5.

* 1:18 Эфэси 1:22-23.

һәгәр ль сәр ә'рде бә, йан
жи ль ә'змана бә*,
бь we хуна Вийә сәр хаче^ф
р'ьжийайи ә'дльайи
бькә.

²¹ Һун жи кө вәхтәке жь дәст
фькьр у кьрьнед хвәйә хьраб,
хәриб у нәйаред Хвәде бун, ²² ле
нһа Әви бь мьрьна Мәсиһә
бәдәни һун т'әви Хвә ль һәв
анин, вәки вә ль бәр Хвә
пироз^ф, беләк'ә у бесуц бьдә
сәкьнандьне. ²³ Ле т'әне гәрәке
һун бавәрийеда һ'имгьрти қә-
вин бьминьн у жь we гөмана
Мьзгинийе нәк'әвьн, йа кө вә
бьһист у ван һ'әмуяр'а, йед
кө бьн п'әр'е ә'зменда дьминьн
һатә даннасинкьрьне. У әз,
Павлос бумә бәрдәстийе we.

Щәфайед Павлосә бона шьвина Хвәде

²⁴ Әз нһа ван щәфайед хвәда,
к'ижана кө бона вә дьк'ьши-
ньн, ша мә у ван тәнгасийед^ф
Мәсиһә майин бь щанийа
хвә бона Бәдәна Ви, йа кө
щьвин^ф ә, т'әмам дькьм. ²⁵ Әз
we щьвинер'а бумә бәрдәсти,
әв йәк алийе Хвәдеда чава

дәйн к'әтә стуйе мьн, вәки
готьна Хвәде т'әмамиие пева
бьгьһиньмә вә, ²⁶ әв сөр'а кө
жь дәвр у қөр'нада вәшарти бу,
ле нһа щьмә'та Вива ә'йан бу.
²⁷ Хвәде хвәст ль бәр щьмә'та
Хвә вәкә, кө чь дәвләмәндтикә
хвәйир'умәт ве сөр'еда бона
һ'әму мьләта һәйә. У әв сөр'
әв ә, кө Мәсиһ нава вәда йә,
ава готи һун гөмана we йәке
нә, кө п'ара р'умәте бьн. ²⁸ Әм
Ви даннасин дькьн, һәр кәси
ширәт дькьн, һәр кәси бь һ'әму
сәрвахтийе һин дькьн, вәки
һәр кәси йәктийа Мәсиһда
гьһишти ль бәр Хвәде бьдьнә
сәкьнандьне. ²⁹ Бона we йәке
жи әз дьхәбьтм у анәгори we
қәвата Ви шәр'е хвә дькьм,
Йа кө нава мьнда бь зорайи
йа Хвә дькә.

2 ¹ Әз дьхвәзъм һун заньбьн
кө әз чь шәр'и дькьм бона
вә, йед Лавдькйае у һ'әмујед
кө р'у бь р'у әз нәдитьмә*. ² Әз
аһа дькьм, вәки дьлшьдийайи
бьн, һ'ьзкьрьнеда бьбьн йәк у
бьгьһижьнә т'әмамииа дәвлә-
мәндтийа фә'мдарийе. Һьнге

* 1:20 Әфәси 2:16.

* 2:1 Ә'йанти 1:11; 3:14.

əwe sör'a Хwəде нас кьн, кӧ Мəсн̄һ ə. ³Əw ə к'ьлн̄та һ'əму хьзна занəбуне у сəрwахтн̄я вəшартн̄. ⁴Əз ве йəке дьбежьм, wəкн̄ т'ӧ кəс wə бь заре шн̄рьн̄ нəхальфн̄н̄^ф. ⁵Р'аст əз бəдəнə хwəдə жь wə дур ьм, ле р'ӧһ'е хwəдə т'əвн̄ wə мə у əз шə мə кӧ п'əргалн̄я wəйə т'ьфақ^ф у əw бawəрн̄я wəйə сəр Мəсн̄һ шьдн̄яйн̄ дьбн̄н̄м.

Жн̄яна йəктн̄я Мəсн̄һдə

⁶Awə wə чawə Хӧдан Мəсн̄һ Иса qəбул кьр, ӧсə жн̄ йəктн̄я Wн̄дə бьжн̄, ⁷р'aw^ф авнтн̄, сəр Wн̄ чекьрн̄ у бawəрн̄ядə шьдн̄яйн̄ һ'н̄мгьртн̄ бьн̄, чawə һун һатьнə һн̄нкьрьне. У һəр гав бь дьле р'азн̄ шькьрн̄я бьдьнə Wн̄.

⁸Һаш жь хwə һəбьн̄, нəбə кӧ йəк бь сəрwахтн̄я дəрəwə п'уч' дьле wə бькə һесн̄р. Əw жь ə'дəтəд мəрьвə^ф у сьхьрəд^ф ве дьн̄яйе* тєн, нə жь Мəсн̄һ. ⁹Чьмкн̄ т'əмamn̄я бьн̄ят'ə Хwəдєтн̄я нəвə Мəсн̄һе бə-

дəнн̄дə йə ¹⁰у һун жн̄ йəктн̄я Wн̄дə гьн̄шнтн̄ нə, кӧ сəрє һ'əму сəрwєртн̄я у һ'ӧкӧмəтн̄я йə.

¹¹Йəктн̄я Wн̄дə һун бь сь-нəтə бє дəст жь алн̄яе Мəсн̄һдə дьле хwəдə һатьнə сьнəткьрь-нє^ф, жь бьн̄ят'ə хwəйə гӧнə-к'ар^ф һатьнə бьр'н̄е. ¹²Гавə һун пє авє һатьнə ньхӧмандьнє^ф, т'əвн̄ Wн̄ һатьнə дəфьнкьрьнє^ф у бь wє ньхӧмандьнє жн̄ һун т'əвн̄ Wн̄ жь мьрьнє р'абун, чьмкн̄ wə бawəрн̄я хwə бь qəwатə Wн̄ Хwəдєн̄я анн̄, Йє кӧ Мəсн̄һ жь мьрьнє р'акьр*. ¹³У һун wəхтəкє бь р'ӧһ'анн̄ нəвə нəһəқн̄я у бьн̄ят'ə хwə-йə гӧнəк'арə нəсьнəткьрн̄дə мьрн̄ бун, лє Хwəдє һун т'əвн̄ Мəсн̄һ сəх кьрьн̄. Əwн̄ һ'əму нəһəқн̄яд мə бəхшəндьнə мə* ¹⁴у əw к'əхəзə дəйн̄ед мəйə кӧ бь qəйдə-қанунн̄ мьqабьлн̄ мə һатьбу ньвн̄сарє р'əснт кьр, жь нəвє һьлдə хəчwə мьх кьр*. ¹⁵Бь wн̄ хəчн̄ Мəсн̄һ ч'əкєд сəрwєр у һ'ӧкӧмəтəд тə'рн̄стəнн̄я дə дəнн̄нє, əw чawə һесн̄р пəй

* 2:8 Аһə жн̄ тє фə'мкьрьнє: «Шəхсəд р'ӧһ'анн̄я кӧ һ'ӧкӧмн̄ сəр вє дьн̄яйє дькьн̄».

* 2:12 Р'оманн̄ 6:4.

* 2:13 Əфəсн̄ 2:1-5.

* 2:14 Əфəсн̄ 2:15.

Хwэ бьрн, нава к'ома Хwэйэ сэрк'этида кьрнэ сосрэт.

¹⁶Awa göh нэдьнэ т'о кэси, йед кö бона пьрса хварьн, вэхварьне йан жи бона пьрса щэжьна у щэжьнед нива ну öса жи р'ожед шэмийа, wэ ломэк'ар^ф дькьн*.

¹⁷Эв h'эму сийа ван тышта нэ, йед кö we бен, ле р'асти Мэсиh э.

¹⁸Нэбэ кö йэк дэсте wэ жь лэщхэлате бькэ, йе кö бь хwэ-ньмьзкьрьна h'ьлэк'ари, мьляк'эт^ф-h'эбандьне у бь гиробуна дитьнед бэр ч'э'ва мьжул э. Йед öса бь фькьред п'уч'э мэрьвайи п'ышка хwэда дьwэрьмын

¹⁹у хwэ иди ль Сери нагьрн, кö Мэсиh э. Бь Wi т'эмамия бэдэне бь п'эвгьрек у севькава һэвва гьредайи те хwэйикьрне у бь гиһандьна Хwэде дьгьнижэ, ль гора хwэстьна Wi*.

²⁰Awa һэгэр хун т'эви Мэсиh мьрнэ у жь сьхьред ве дьнайе аза бунэ, иди хун чьма мина бэре пэй э'рф-э'дэтэд ве дьнайе дьчн? Хун чьма göh дьдьнэ т'эмийед аһа? Мэсэлэ: ²¹«Незик нэбэ, тэ'м нэкэ, ле нэк'эвэ». ²²Эв h'эму мьжули жи

we п'уч' бьн һэр'ьн, эвана жь т'эми у һинкьрнед мэрьва нэ. ²³Фэ'мдари йэ кö эв э'рф-э'дэт чава сэрвахти хöйа дьбьн, гава дькьнэ стуйе хwэ кö мьляк'э-та бьһ'эбиньн, хwэ ньмьз кьн у бэдэна хwэ бьдьнэ щэфе, ле эв h'эму мьқабыли бьһийат'а гөнэк'ар т'ö тышти накьн.

Жийина ну у жийина кэвын

З ¹Awa кö хун т'эви Мэсиh жь мьрне р'абунэ, кö öса йэ ль тыштед жорьн бьгэр'ьн, we дэра к'ö Мэсиh ль мьле Хwэдейи р'асте р'уньшти йэ*. ²Сэр тыштед жорьн бьфькьрн, нэ кö сэр тыштед ве дьнайе. ³Чьмки хун мьрнэ у э'мьре wэ т'эви Мэсиh щэм Хwэде вэшарти йэ. ⁴Гава Мэсиh, кö э'мьре wэ йэ хöйа бэ, һуне жи һьнге т'эви Wi бь р'умэта Wi хöйа бьн.

⁵Awa хwэстьнед дьле хwэйэ ве дьне бькöжьн: Бенамусийе, һ'эрамиие^ф, тэме хьраб, дьл-һавьжийа хьраб у тьмайе, кö п'утп'арьсти^ф йэ. ⁶Эв ьн сэбэб кö хэзэба Хwэде we сэр ван мэрьвед кö нэ гөр'а^ф Wiда нэ

* ^{2:16} Р'омайи 14:1-6.

* ^{2:19} Эфэси 4:16.

* ^{3:1} Зэбур 110:1.

бе. ⁷ Wə жи wəxtəke əw тышт дькьрын, гава wə нава ван кьред хьрабда дьжит.

⁸ Ле ньһа хун ван һ'эмуйа жь хwə дур хьн: һерсе, бэрзэқи-йе^ф, хьрабийе, тыштед нэбуийи у хэбэред нэщайиз жь дэве хwə. ⁹ Һэвдөр'а дэрэwa нэкьн, чьмки wə мэрыве кэвьн кьред вива жь сэр хwə ехьстийэ* ¹⁰ у әми ну ль хwə кьрийә. Әw мэрыве ну р'ож бь р'ож аңгори сурәте Ә'фьрандаре хwə те нукьрне, wәки Хwәде т'ам нас кә*. ¹¹ Иди фьрқи нә нава щьһу^ф у нэщьһуйада^{ф*} һәйә, нә нава сьнәткьри у нэсьнәткьрийада, нә барбар у бәйанийада** у нә жи хөлам у азайада, ле сәри Мәсиһ ә у Мәсиһ ә нава һәр бawәрмәндида.

¹² Аwa чава щьмә'та Хwәдейә бьжартийә пироз у һ'эзкьри,

дльшәwатийе, қәншийе, мьлук-тийе, бәрбьһерийе у сәбьре ль хwə wәргьрын*. ¹³ Ль һэв сәбьр кьн у ль һэв бьбахшиньн, һәгәр газьне йәки ль һьндава йәкида һәбә. Чава Хөдан* бахшандә wə, хун жи өса бьбахшиньнә һэв**.

¹⁴ У сәр ван һ'эмуйада һ'эзкьрне ль хwə кьн, йа кә ван һ'эмуйа бь йәктияа т'ам һэвва гьредьдә. ¹⁵ Бьра ә'дьялайийа Мәсиһ сәрwertийе нет-фькьред wə бькә. Бона we ә'дьялайийе хун һатьнә газикьрне, кә бьбьнә мина бәдәнәке. У щекьрдар бьн.

¹⁶ Бьра хәбәра Мәсиһ бь дәw-ләмәндтийа хwәва нава wәда бьминә. Бь һ'әму сәрwахтийе ль һэв һин кьн у ширәт кьн, зәбура^ф у һәр шур'ә стьранед р'өһ'ани бь щькьрдари дьле хwәда бона Хwәде бьстьрен*. ¹⁷ У чь жи кә хун бь хәбәра йан

* ^{3:9} Әфәси 4:22.

* ^{3:10} Әфәси 4:24; Дәстпәбун 1:26.

* ^{3:11} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Йунан» кә ль вьр те фә'мкьрне: «Нэщьһу».

** ^{3:11} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Скути». Әw ә'ширәкә ч'ә'вед йунанада һәрә пашдамайи бу.

* ^{3:12-13} Әфәси 4:2.

* ^{3:13} Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Мәсиһ» йан жи «Хwәде бь дәсте Мәсиһ».

** ^{3:13} Әфәси 4:32.

* ^{3:16-17} Әфәси 5:19-20.

кыра бькын, хэр тышти бь сайа
наве Ходан Иса бькын, бь дэсте
Ви шыкьрийе бьдньнэ Бав Хвэде.

Т'эмийед бона нэфэред

малда

¹⁸К'олфэтно, гөр'а меред хвэда
бын, чава к'олфэтнэ Ходан
дык'эвэ*. ¹⁹Мерно, к'олфэтнэ^ф
хвэ х'ыз бькын, дьле ван нэеши-
нын*. ²⁰Зар'но, хэр тыштида гөр'а
де у баве хвэда бьн, чьмки эв
йэк ль Ходан хвэште*. ²¹Бавно,
херса зар'ед хвэ р'анэкын, вэки
эв бэр хвэ нэк'эвн*.

²²Холамно, хэр тыштида гө-
р'а хвэйийед хвэйэ ве дьнеда
бын, нэ к'олфэтнэ хвэ бькынэ
дьле мэрыва к'олфэтнэ бене
к'ыфше, ле бь дьле сах у хофа
Ходан холамтийе бькын*. ²³У чь
жи бькын, бь дьл у шан бькын,
чава бона Ходан, нэ к'олфэтнэ
мэрыва. ²⁴Заньбын к'олфэтнэ
Ходан бене хэлаткьрыне, вэре
жорьн бьстиньн. Чьмки Хо-

дан Мэсир'а хун холамтийе
дыкын. ²⁵Ле йе нэхэц ве вэхэ
нэхэцыйа хвэ бьстинэ, чьмки
ль шэм Хвэде г'о фьрци г'онэ*.

4 ¹Хвэйино, холамед хвэр'а
хэцыйе у р'астийе бькын.
Бзаньбын к'олфэтнэ Хвэйе вэ жи ль
э'змен хэйэ*.

Хирэта доакьрыне у сэрвахтийа хьндава нэбавэрада

²Хэр гав хвэ бьдньнэ д'оа,
доакьрынеда х'ышйар бьминьн,
шыкьрийа хвэ ль Хвэде биньн.
³Бона мэ жи д'оа бькын, вэки
Хвэде дэри бона хэбэрдане ль
бэр мэ вэхэ, к'олфэтнэ сөр'а Мэсир'
э'лам кын, бона к'ижане жи эз
ван қэйдада мэ. ⁴Д'оа бькын,
к'олфэтнэ эз ве оса зэлал бьдмэ
э'йанкьрыне, чава борше мын
эв гэрэке бе готьне.

⁵Хьндава нэбавэрада сэр-
вахт бьн у дэст бьдньнэ бэр

* ^{3:18} Эфэси 5:22; Пэтрус I, 3:1.

* ^{3:19} Эфэси 5:25; Пэтрус I, 3:7.

* ^{3:20} Эфэси 6:1.

* ^{3:21} Эфэси 6:4.

* ^{3:22-25} Эфэси 6:5-8.

* ^{3:25} Қануна Д'ошари 10:17; Эфэси 6:9.

* ^{4:1} Эфэси 6:9.

вэхт*. ⁶ Бъра хэбэрдана вэ т'ьме мэ'рифэти у хвекъри бэ у бьзаньбьн кô чава щайиз э щаба хэр кэси бьдн.

Сьлавед ахърийе

⁷ Бона мьн Тъхико we хэр тышти вэр'а бежэ. Эw бьраки дэлал э, бэрдэстики амьн у хэвал-хóламэки йэктийа Хóданда йэ. ⁸ Эз бона we йэке ви сэр вэда дышиньм, вэки хун наш жь мэ хэбьн у эw бь ве йэке дьл бьдэ вэ. ⁹ Эз ви т'эви бьрайе мэи амьни дэлал Онисимо дышиньм, кô эw жь вэ йэ жи. Эвана вэр'а we бона хэр тыштед кô ль вьр дьфэwьмьн бежьн*.

¹⁰ Эристархойе хэвале мьни кэледа ль вэ сьлав дькэ, óса жи Марқосе пьсмаме Барнабас^ф. (Бона ви вэ т'эми стандийэ. Гава бе щэм вэ, ви қэбул кьн.) ¹¹ У Исайте кô жер'а Йусто жи дьбежьн ль вэ сьлав дькэ. Эвана т'эне жь алиие бавэрмэндед щьхуйада^ф бона П'адшатийа^ф

Хвэде т'эви шьхóле мьн ьнубина мьн бь ван дэрк'этийэ. ¹² Сьлаве Епафрасе хóламе Мэсиh Иса жи ль вэ хэнэ, кô эw йэк жь вэ йэ. Эw хэр гав бь дьл у щан бона вэ дóа дькэ, вэки хун гьшишти мьқэр'м сэкьни бьн, т'эмамия э'мыре Хвэдеда бавэр бьн. ¹³ Эз шэ'дэ мэ, кô эw гэлэки бона вэ, óса жи бона йед Лавдькйайе у Хираполиседа хирэт дькэ. ¹⁴ Луқайе дохторе дэлал ль вэ сьлав дькэ, óса жи Димас. ¹⁵ Сьлаве бьднэ хушк-бьрайед Лавдькйайе*, Нимфаса хушк у щьвина мала веда**. ¹⁶ Гава эва нэ'ма нава вэда бе хвэндьне, óса бькьн кô щьвина Лавдькйайеда жи бе хвэндьне у нэ'ма лавдькийар'а шанди жи хун бьхуньн. ¹⁷ У бежьнэ Архипо: «Бона ви қóльхе кô тэ жь Хóдан стандийэ, мьқати хвэ би, кô бини сери^ф»*.

¹⁸ Эва сьлава мьн Павлос э, мьн бь дэсте хвэ ньвиси. Қөйдед мьн бир нэкьн!

К'эрэма Хвэде вэр'а бэ.

* ^{4:5} Эфэси 5:16.

* ^{4:9} Фьлимон 1:10-12.

* ^{4:15-16} Э'йанти 1:11; 3:14.

** ^{4:15} Нав хьнэк дэстньвисарада дэwса «Нимфаса хушк у щьвина мала веда» «Нимфасе (бьра) у щьвина мала вида» хэйэ.

* ^{4:17} Фьлимон 1:2.

НЭ'МА ПАВЛОСЭ ПЕШЬН Т'ЕСАЛОНИКИЙАР'А

Пешготын

Бажаре Т'есалонике эв п'айт'эхте қөза Мәкәдонийайейә Р'омайе бу. Павлос ль вьр дьма у р'евитийа хвәйә дөдада һ'име щьвинәкә^ф жи авит, пәй Филипийайер'а (К'аред Шандийа 17:1). Ле пер'а-пер'а щьһу^ф р'абунә мьрабьли Павлос, ч'ә'внәбари дькьрн, кә щьхөле даннасинкьрнә ви пешда дьчу (К'аред Шандийа 17:5-9). Бона we йәке Павлос Т'есалонике һьшт чу Бәройайе. Паше чахе әв дәрбази Корьнт'е бьбу, жь Тимот'ейойе һәвал-хәбате хвә бона һ'але щьвина Т'есалонике у р'абун-р'уньштьна ван пе дьһ'әсә. Әв бу мә'ни, кә Павлос нә'мә т'есалоникийар'а ньвиси, вәки дьл бьдә бәр ван у ван бьшьдинә. Ынәк занәйед К'ьтеба^ф Пироз һатьнә сәр we фькьре, кә әва нә'ма нава Пәймана Нуда, ньвисара һәрә пешьн ә, сала 50-да.

Нә'меда Павлос р'азibuна хвә Хвәде тинә бона һ'ьзкьрн у бавәрийа^ф ван. Бир тинә кә ви чава р'ожд хвә т'әви ван дәрбаз кьрнә у нәхше хвә нишани ван дайә. Паше шаба гәләк пьрсед ван дьдә, к'ижан дәрһәқа мьрн-р'абун у һатьна Исада бун: Мә-сәлә, һәгәр бавәрмәндәк бәри һатьна Иса бьмьрә, we бьгһижә жийина^ф һ'әта-һ'әтайе, йан на? У к'әнге Исайе бе? Хвәстьна Павлос әв ә кә бавәрмәнд нава ә'длайи у сьламәтийеда бьжин, бь we гөмане һивийа һатьна Мәсирь бьн.

Әва нә'ма ньһа жи шаба пьрса ван дьдә, йед кә жь мьрне хофе дьк'ьшиньн, чьмки әв дьбежә нә һ'әвщә йә вәхт у сьһ'әта һатьна Вийә дөда бьзаньбьн, ле бәле чава зар'ед р'онайе бавәрмәнд гәрәке һәр гав бона һатьна Ви һазьр бьн (5:1; 5:10).

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1:1)

Р'азибун у шыкърдаин (1:2–3:13)

Жийина кө ль Хвэде хвэш те (4:1-12)

Һинкърн бона хатъна Иса (4:13–5:11)

Т'эмийед ахърийе (5:12-22)

Пашготын (5:23-28)

Сьлавкърн

1 ¹ Жь Павлос, Силас* у Тимот'ейо,

щъвина^ф Т'есалоникийар'а, йа кө п'ара Бав^ф Хвэде у Хөдан^ф Иса Мәсиг ә:

Дэ бьра к'эрэм^ф у ә'дълайи** ль вэ бэ.

**Жийин у бавэрийа^ф
т'есалоникийа**

²Эм һэр гав бона вэ һ'эмуяа р'азибуна хвэ дьдънэ Хвэде, нава дөайед хвэда т'эме вэ бир тиньн. ³Эм кьред бавэрийа^ф вэ, хэбата вэйэ жь һ'эзкърьне у сэбьра we гөмана вэйэ сэр Хөдане^ф мә Иса Мәсиг тиньнэ бира хвэ ль бэр Хвэде, Баве

мә. ⁴Эм заньн хушк-бьрано, кө һун Хвэдеда һ'эзкьри у бьжарти нэ, ⁵чьмки Мьзгинидайна мә нэ кө т'эне бь хэбэре вэ-р'а хатэ дайине, ле өса жи бь қәвате, бь Р'өһ'е^ф Пироз у бешькийе. һун заньн әм бона вэ нава вэда чава бунэ. ⁶У вэ жи ч'э'в да мө у Хөдан, нава гэләк тәнгасийада^ф хэбэр қәбул кьр, бь әшқа Р'өһ'е Пироз ша бун*. ⁷Бь ви авайи һун бона һ'эму бавэрмәндед Мәкәдонйае у Ахайае бунэ нәхшәк. ⁸Чьмки әв хэбэра дәрһәқа Хөданда жь вэ дәрк'әт бәла бу, нэ кө т'эне нава Мәкәдонйае у Ахайаеда, ле бәле бона we бавэрийа вэйэ сэр Хвэде, һэр дәра бәла буйә, өса кө иди

* ^{1:1} Бь йунани «Силвано» нвьвисар ә, кө щур'әки наве «Силас» ә.

** ^{1:1} Нав дәстньвисаред пашвәхтийеда әв жи һәйә: «Ә'дълайийа Бав Хвэдейе мә у Хөдан Иса Мәсиг».

* ^{1:6} К'аред Шандийа 17:5-9.

нә һ'әwшә йә кӧ әм тыштәки сәрда зедә кьн. ⁹Чьмки әвана бона мә дьбежьн, кӧ вә чава әм қәбул кьрьнә у чава һун жь п'ута ль Хвәде вәгәр'ийанә, кӧ хӧламтийе Хвәдеие сах у р'астр'а бькьн ¹⁰у жь ә'змана һивийа һатьна Кӧр'е Ви бьн, к'ижан кӧ Ви жь нава мьрийа р'акьр, Исайте кӧ мә жь хәзәба те хьлаз^ф дькә.

**К'аре Павлос
ль Г'есалоникедә**

2 ¹Һун хвәха жи заньн хушк-бьрано, кӧ әм бадһәwа^ф нәһатьнә щәм вә. ²Мә пешийе Филипийаеда щәфа к'ьшандьбу у һатьбунә р'әзилкьрьне, чава һун заньн, паше мә бь қәwата Хвәдеие хвә диса тӧрӧш кьр, нава we мьқабьлийа гьранда Мьзгинийа Хвәде вәр'а бежьн*. ³Ве һивикьрьна мәда нә тыштәки хельф һәйә, нә һ'әрами^ф у нә жи фелбази. ⁴Ле чава Хвәде әм лайиқи ве йәке кьрьн у Мьзгинидаин спартә^ф мә, әм ӧса хәбәр дьдьн. Әм ӧса накьн кӧ ль мәрвьа^ф хвәш

бен, ле ль Хвәде, Йе кӧ дьле мә ә'нәнә дькә. ⁵Мә готьнед хвәда һ'ъләк'ари нәкьрьн, чава һун заньн, нә жи пәй тьмайа т'әркәльпаскьри* к'әтьн. Хвәде шә'дә йә! ⁶Нә жи әм наве хвә гәр'ийан, нә нава вәда, нә нава йед майинда, ⁷бәле мә дькарьбу чава шандийед^ф Мәсиһ сәр вә бьбуна баргьрани. Ле бәле әм нава вәда р'унәрм бунә, чава кәваник кӧ зар'ед хвәр'а дьр'ьшьфә. ⁸Ӧса жи дьле мә сәр вә дьшәwьти, һ'әта кӧ мә дьхwәст нә кӧ т'әне Мьзгинийа Хвәде быда вә, ле ә'мьре хвә жи, чьмки һун бьбунә дәлалийед мә. ⁹Әw хәбат у щәфе мә те бира вә хушк-бьрано? Әм шәв у р'ож дьхәбьтин, кӧ сәр вә т'ӧ кәси нәбьнә баргьрани, гава мә Мьзгинийа Хвәде вәр'а даннасин кьр.

¹⁰Һун хвәха шә'дә нә, ӧса жи Хвәде, кӧ әм т'әви вә бәwәрмәнда чава һ'әлал, р'аст у беқӧсур р'абун-р'уньштьн.

¹¹Һун п'ак заньн әм һьндава вә һәр кәсида ӧса бунә, чава бав һьндава зар'ед хвәда. ¹²Мә дьл дьда вә, ль бәр дьле вәда

* ^{2,2} К'аред Шандийа 16:19-24; 17:1-9.

* ^{2,5} Бь готьнәкә дьн: «Кьраскьри, вәшарти».

дъхатън у лава жь вә дькър, кӧ
 хун лайици Ви Хвәдейи бьмә-
 шьн, Йе кӧ хун гази П'адшати
 у р'умәта Хвә кьрнә.

¹³ У бона ве йәке жи әм һәр
 гав р'азибуне дьднә Хвәде:
 Гава вә жь мә хәбәра Хвәде
 бьхист, вә нә кӧ чава хәбә-
 ра мәрьвайе, ле чава хәбәра
 Хвәде қәбул кър, р'аст жи о́са
 йә, кӧ нава вә бауәрмәндада
 Йа хвә дькә. ¹⁴ Чьмки хун жи
 хушк-бьрано, к'әтънә һ'але
 ван шьвинед Хвәдейә п'ара
 Мәсиһ Иса, кӧ ль Шьһустане^ф
 нә, вә жи хут әв шәфа дәсте
 мьләте хвәда к'ьшандьн, чава
 ван жи дәсте ван шьһуйада^{ф*},
¹⁵ йед кӧ һьн Хӧдан Иса, һьн
 жи п'ехәмбәр кӧштън у әм
 жи зерандьн. Әвана ль Хвәде
 хвәш найен у мьқабьли дь-
 не-ә'ламе нә! ¹⁶ Вана дькър,
 вәки әм нәшьһуйар'а^ф хәбәр
 нәдън, кӧ әв хьлаз^ф бьн. Бь ве
 йәке һәр гав к'аса хвәйә гӧна
 дадьгьртън у һәйнәсәр хәзәб
 анинә сәре хвә.

**Павлос һ'әйра
 т'есалоникийада бу**

¹⁷ Ле әм хушк-бьрано, р'аст
 ә дәмәкә кьн р'у бь р'у жь һәв
 хәриб к'әтън, (ле нә бь дьла),
 әм һе к'әтънә дәмана дитьна
 р'уйе вә. ¹⁸ Мә хвәст әм бь-
 һатана щәм вә, мьн Павлос
 хвәха жи хвәст чәнд шара
 бем, ле мирешьн^ф р'е нәда мә.
¹⁹ Бәле к'и йә гӧмана мә, йан
 жи шабун, йан әв к'офия^ф
 әм пе дьфьр'ьн, бәр Хӧдане мә
 Иса, ви зәмане һатъна Вида,
 һәгәр нә хун? ²⁰ Р'аст хун ьн
 әв р'успити у шабуна мә.

З ¹ Һәйнәсәр, мә иди нь-
 карьбу сәбьр бькьра. Әм
 шевьрин, кӧ әм т'әне бьминь-
 нә Ат'инайе* ² у Тимот'ейоие
 бьрайе мә, йе кӧ т'әви мә бона
 Хвәде*, Мьзгинийа Мәсиһда
 дьхәбьтә, сәр вәда бьшиньн,
 кӧ бауәрийа вә қәвин кә у дьл
 бьдә вә, ³ вәки ван тәнгаси-
 йада т'ӧ кәс жь вә нәльк'ӧмә.

* ^{2:14} К'аред Шандийа 17:5.

* ^{3:1} К'аред Шандийа 17:15.

* ^{3:2} Аһа жи те фә'мкьрне: «Һәвал-хәбате Хвәде». Нав һьнәк дәстньви-
 сарада аһа йә: «Қӧльхк'ар у һәвал-хәбате Хвәде» у нав һьнәк дәстнь-
 висаред пашвәхтийеда аһа йә: «Қӧльхк'аре Хвәде у һәвал-хәбате мә».

Чъмки хун хвѣха заньн кѳ эв йѣкана бона мѳ нѳ. ⁴Бѣле гава ѳм шѳм вѳ бун, мѳ he hьнгѳда вѳр'а дьгот, кѳ ѳме р'асти тѳнгасийа бен у ѳса жи бу, чава хун заньн. ⁵Бона ве йѣке мьн иди сѣбьр нѣкьр, Тимот'ейо шанд, вѣки ѳз наш жь бавѳрийа вѳ хѣбьм, кѳ нѣбѳ Щер'ѣбандкьр хун шер'ѣбандьбьн^ф у шѳфе мѳ дѣйа хѳр'ѳ.

⁶Ле ньна Тимот'ейо жь шѳм вѳ сѳр мѳда вѳгѳр'ийа у мьзгинийа бавѳри у h'ѣзкьрьна вѳ да мѳ. Ви гот, кѳ вѳ ѳм хвѳш бира хвѳда хвѳй кьрьнѳ у h'ѣйра мѳда нѳ, чава ѳм жи йа вѳда*. ⁷Ава хушк-бьрано, нава h'ѳму тѳ'ли у тѳнгийед мѳда бь ѳшқи we бавѳрийа вѳ бин hatѳ бѳр мѳ, ⁸чъмки гава хун р'ийа Хѳданда мьдѳр'м дьминьн, бин жи те бѳр мѳ. ⁹ѳм чь р'азибуне дькарьн бьдьнѳ Хвѳде бона вѳ у ван h'ѳму шабуна, кѳ ѳм бона вѳ ль бѳр Хвѳдейе хвѳша дьбьн? ¹⁰ѳм шѳв у р'ож бь дьл у шан р'ѳща дькьн, кѳ р'уйе вѳ бьбиньн у кемасийа

бавѳрийа вѳ т'ѣжи кьн. ¹¹Дѳ бьра Хвѳде, Баве мѳ хвѳха у Хѳдане мѳ Иса р'ийа мѳ р'аст кѳ, ѳм бенѳ шѳм вѳ. ¹²Бьра Хѳдан h'ѣзкьрьна вѳ hьндава hѳв у h'ѳмуйед майинда бьгь-хинѳ у зедѳ кѳ, чава йа мѳ жи hьндава вѳда hѣйѳ. ¹³Дѳ бьра ѳв дьле вѳ бьшьдинѳ, вѣки хун пирозийеда^ф бѳдѳсур бьн, ль бѳр Хвѳде Баве мѳ, вѳхте hatьна Хѳдане мѳ Иса, h'ѳму пирозед Хвѳва т'ѳвайи.

Жийина кѳ Хвѳде хвѳш те

4 ¹hѣйнѳсѳр хушк-бьрано, ѳм бь наве Хѳдан Иса хиви у р'ѳща жь вѳ дькьн, кѳ хун чава жь мѳ hin бун ѳса бьмѳшьн, кѳ ль Хвѳде хвѳш бен, чава дьчьн жи у ве йѣкеда he пешда хѳр'ьн. ²Чъмки хун заньн мѳ бь сайа Хѳдан Иса чь т'ѳми данѳ вѳ. ³Хвѳстьна Хвѳде ѳв ѳ, кѳ хун h'ѳлал бьн, жь қавийе^ф дур бьн. ⁴Бьра жь вѳ хѳр кѳс жи заньбѳ қальбе хвѳ h'ѳлал у бь намуси хвѳй кѳ*, ⁵нѳ бь хвѳстьна тѳме хь-раб, мина п'утп'арьста^ф, йед кѳ

* ^{3:6} К'аред Шандийа 18:5.

* ^{4:4} Аha жи те фѳ'мкьрьне: «Бьра жь вѳ хѳр кѳс заньбѳ чава h'ѳлал у бь намуси т'ѳви жьна хвѳ бьжи».

Хвәде нас накън. ⁶ Бъра нәбә кӧ йәк we йәкеда жь ә'сылтийе дәре у намуса хушк-бърар'а бьлизә. Хӧдане бона ван һ'әму тышта һ'әйфе жь мәрьва һьлдә, чава мә әв йәк пешда wәр'а гот у бь мәрифәти т'әми ль wә кър. ⁷ Чъмки Хвәде гази мә ль һ'әрамиие нәкьрийә, ле ль һ'әлалийе. ⁸ Аwa к'и ве т'әми-йа һ'әлалийе т'әхсир дькә әв мерьв т'әхсир накә, ле Хвәде, Йе кӧ Р'ӧһ'е Хвәйи Пироз жи дьдә wә.

⁹ Ле бона һ'ьзкьрьна һьндава хушк-бърада, тыштәки мә т'ӧнә wәр'а бьньвисьн, чъмки һун хwәха жь Хвәде һин бунә, кӧ һәв һ'ьз бькьн. ¹⁰ У һун иди we һ'ьзкьрьне һьндава һ'әму хушк-бърайед т'әмамииа Мәкәдонийаеда дьдьнә к'ьфше. Ле әм һиви жь wә дькьн хушк-бърано, кӧ һун we йәкеда һе пешда һәр'ьн. ¹¹ Бькьн кӧ һун гьран-сәдър'и бьжин у жь wә һәр кәс шьхӧле хwәва мьжул бә у бь дәсте хwә бьхәбьтә, чава мә т'әми ль wә кър, ¹² wәки п'әргалийа wә т'әви йед дәрва мәрифәти бә у һун һ'әwще тыштәки нәбьн.

Һатьна Хӧдан у р'абунa мьрийа

¹³ Хушк-бърано, әм дьхwазьн кӧ һун дәрһәқа мьрийада заньбьн, wәки бәр хwә нәк'әвьн, мина әwed бе гӧман. ¹⁴ Аwa һәгәр әм бawәр дькьн, кӧ Иса мьр у жь мьрьне р'абу, ӧса жи Хвәде we мьрийед сәр бawәрийа Иса т'әви Wi вәгәр'инә. ¹⁵ Әм we йәке бь готьна Хӧдан wәр'а дьбежьн: Әм кӧ һ'әта һатьна Хӧдан бьжин сах бьминьн, т'ӧ цар пешийа мьрийа нак'әвьн*. ¹⁶ Хӧдане хwәха бь ә'ламәтикә фәрмани, бь дәнге сәрәкмьл-йак'әт^ф у лехьстьна бор'ийа Хвәде жь ә'змен бе хwаре у әw мьрийед кӧ бawәрийа хwә Мәсиһ анибун, we пешийе жь мьрьне р'абьн, ¹⁷ паше, әм кӧ сах манә, т'әви ван ә'wрава бенә р'аһьштьне, һәwеда р'асти Хӧдан бен у бь ви аwайи әме һ'әта-һ'әтайе т'әви Хӧдан бьн. ¹⁸ Аwa бь ван хәбәра бәр дьле һәвда wәрьн.

Һатьна Хӧданда һазьр бьн

5 ¹ Ле бона wәхт у зәмана хушк-бърано, нә һ'әwщә йә

* 4:15-17 Корьнт'и I, 15:51-52.

эм тыштэки вэр'а бьньвисьн, ²чъмки хун хвэха п'ак заньн кӧ Р'ожа^ф Хӧдан ве мина дьзе шэве бе*. ³Гава бежън: «Дьне сӧдр'и у бехофи йӧ», хьнге хэзэбе ньшкева сэр ванда бе, мина еша к'ӧлфӧта^ф h'эмлӧ у ве нькарьбьн қӧт же хьлаз бьн. ⁴Ле хун хушк-бьрано, тӧри-йеда ниньн кӧ эв Р'ож мина дьзэки сэр вӧда бьгьрӧ. ⁵Хун h'эму жи зар'ед р'онаийе нӧ у зар'ед р'оже нӧ. Эм нӧ йед шӧве нӧ, нӧ жи йед тӧ'рийе нӧ. ⁶Ава эм хӧведа нӧминьн мина йед майин, ле h'ышйар у сӧрхвӧ бьн. ⁷Чъмки эвед кӧ р'адьзен, шӧве р'адьзен у эвед кӧ сӧрхвӧш дьбьн, шӧве сӧрхвӧш дьбьн. ⁸Ле эм кӧ йед р'оже нӧ, гӧрӧке сӧрхвӧ бьн: Зьрьh'а бавӧрийе у h'ьзкьрьне ль хвӧ вӧргьрьн, к'ӧмзьрьh'е гӧмана хьлазбуне жи бьдьнӧ сӧре хвӧ*. ⁹Хвӧде эм бона хӧзэбе к'ьфш нӧкьрьнӧ, ле вӧки хьлазбуне бьстиньн, бь дӧсте Хӧдане мӧ Иса Мӧсн. ¹⁰Эв бона мӧ мьр, вӧки эм хӧгӧр сах бьн йан мьри бьн, т'эви Ви бьжин. ¹¹Бона ве йӧке дьл

бьдьнӧ хӧв у алик'арийа хӧв-дӧ бькьн, чава хун дькьн жи.

Т'эми у сылавед ахьрийе

¹²Эм хиви жь вӧ дькьн хушк-бьрано, қӧдьре ван бь-гьрьн, йед кӧ нава вӧда дьхӧ-бьтьн, жийина хвӧденасийеда сӧ'витийе ль вӧ дькьн у вӧ ширӧт дькьн. ¹³Қӧдьре вана бь h'ьзкьрьне не бьльнд бьгь-рьн бона шьхӧле ван. Хӧвр'а т'ьфақ^ф бьн. ¹⁴Эм хиви жь вӧ дькьн хушк-бьрано,

йед беп'ӧргалӧ бехирӧт ши-рӧт кьн,
дьл бьдьнӧ бӧр тьрсонӧка,
кери к'ӧтийа вӧрьн,
хьндава h'эмуйада сӧбьра
вӧ хӧбӧ.

¹⁵Наш жь хвӧ хӧбьн, нӧбӧ кӧ йӧк жь бӧр хьрабийева хьра-бийе бькӧ, ле хӧр гав сӧр нета қӧнщийе бьн, хьн бона хӧв, хьн жи бона h'эмуйа.

¹⁶Хӧр т'ьм ша бьн,

¹⁷хӧр гав дӧа бькьн,

¹⁸хӧр тыштида р'азибуне бь-дьн, чъмки эв ӧ хвӧстьна Хвӧде бь сайа Мӧсн Иса бона вӧ.

* 5:2 Мӧтта 24:43; Луқа 12:39; Пӧтрис II, 3:10.

* 5:8 Ишайа 59:17; Ӑфӧси 6:13-17.

- 19 Р'öh'е Пироз нэтэмьриньн. кә, һ'эта һатьна Хөдане мә Иса
- 20 П'ехәмбәртийа^ф бер'умәт Мәсiһ. ²⁴Амьн ә Әви кӧ гази
нәкьн. вә дькә, we мийасәр кә жи.
- 21 Һәр тышти бышер'ьбиньн, ²⁵Хушк-бьрано, бона мә жи
тыштед қәнш қәвин бь дӧа бькьн. ²⁶Сьлаве бьдьнә
гьрн. һ'әму хушк-бьра, бь р'амусана
- 22 Жь һәр щур'ә хьрабийе дур шире һ'әлал. ²⁷Әз ль бәр Хөдан
к'эвьн. дькьмә дәйне стуйе вә, кӧ һун
²³Дә бьра Хвәдейе кӧ ә'дья- ве нә'ме бәр һ'әму хушк-бьра
ийе дьдә, Хвәха вә лап бӧһӧр- бьхуньн.
- ти-жьбарә кә, т'әмамия р'öh', ²⁸К'әрәма Хөдане мә Иса
ньфус у қальбе вә бeқӧсур хвәй Мәсiһ вәр'а бә.

НЭ'МА ПАУЛОСЭ ДӨДА Т'ЕСАЛОНИКИЙАР'А

Пешготын

Нава шьвина^ф бавөрмөндөд Т'есалоникада дөрхөдә хатъна Мәсигә дөдада дөнг-бә'сед шур'ә-шур'ә пешда дьхатън у әв т'әви-хәв дькьрн. Павлос нә'ма хвэйә дөдада сәр пьрса ван дьсәкьнә, йед кә хин дькьрн кә хатъна Мәсигә иди буйә жи. Шанди^ф ван тинә сәр р'астийе, шьровәдкә кә пешийа хатъна Мәсигә гәрәке нәһәқи у хьраби бьгънижьнә we дәрәша хьрабийейә һәрә бьльнд, бь р'ебәрийа ви Мәрвә Нәһәқийе. Әwe һынге к'ьфш бә у мьрабьли Мәсигә р'абә (2:1-12). Павлос сәр ван пьрсед фәрз дьсәкьнә, кә хвәндәван нава бавәрийа^ф хвәда р'аст у һ'имгьрти бьсәкьньн, зерандьн, щәфа у д'w-доза нәнһер'ьн (1:4, 6-7), хвәр'анәдити у беп'әргалә бехирәт нибьн у бь худана хвә бьжин (3:6-12), чава кә хвәха дькә, нава қәншикьрьнеда бьн (3:13-15). Ава готи бавәрийе нәкьн мә'ни, кә жь ван шабдарийа бьр'әвьн, к'ижан кә Хвәде данә бавөрмөндә, бона жийина хвәденасийейә һәр р'ож.

Сәрәщәма фькьра нә'ме

Пешготын (1:1-2)

Р'азибун у пәсьндайин (1:3-12)

Һинкьрн бона хатъна Иса (2:1-17)

Ширәтед бона бавөрмөндә (3:1-15)

Пашготын (3:16-18)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь Павлос, Силас* у Тимог'ейо, шьвина Т'есалоникийар'а, йа кө п'ара Баве^ф мө Хвәде у Хөдан^ф Иса Мәсиг'ә:

² Дә бьра к'эрәм^ф у ә'дьялайийа Хвәде, Баве мө у Хөдан Иса Мәсиг'ә ль вә бә.

**Натьна Хөдан Исаяә дөда
у Р'ожа^ф Ахрәте**

³ Эм дәйндар ьн, кө һәр гав бона вә р'азибуне бьдьянә Хвәде хушк-бьрано у әв йәк һәқ ә жи, чьмки бавәрийа^ф вә р'ьнд дьгьнижә у һ'ьзкьрына вә һьндава һәвда зедә дьбә.

⁴ Ләма әм хвәха жи нава щьвинед Хвәдеда пе вә дьфьр'ьн, бона сәбьр у бавәрийа вә, чьмки һун ван һ'әму зерандьн у тәнгасийа^ф дьк'ьшиньн, йед кө тенә сәре вә. ⁵ Әв йәк избат дькә, кө диwana Хвәде р'аст ә. У бь ви авайи һуне һежайи П'адшатийа^ф Хвәде бьн, бона к'ижане жи һун ван тә'ли-тәнгийа дьбиньн. ⁶ Бәле әв ә һәқийа Хвәде: Йед тәнгасийе дьдьянә вә, Хвәде жи we

ван бьдә тәнгасийе ⁷ у йед жь вә тәнгасийеда нә, т'әви мө бьдә һесакьрыне. Әве аһа бә, гава Хөдан Иса т'әви мьляк'әтед^ф Хвәйә зор жь ә'зменва бь к'ура егьр хөйа бә, ⁸ вәки һ'әйфе жь ван һьлдә, йед кө нахвазьн Хвәде нас кьн у гөр'а^ф Мьзгинийа Хөдане мө Иса накьн. ⁹ Әве бәла хвә жь вәранбуна һ'әта-һ'әтайе бьбиньн, жь һ'ьзура Хөдан у р'умәта қәвата Ви бенә авитьне, ¹⁰ гава we Р'оже Әв бе, вәки нава щьмә'та Хвәда бе пәсьндайине у һ'әму бавәрмәнд we һ'әйр-һ'өжмәк'ар бьн. һуне жи нава ванда бьн, чьмки вә бавәрийа хвә шә'дәтийа мө ани.

¹¹ Бона ве йәке әм һәр гав бона вә дөа дькьн, кө Хвәдейе мө, вә һежайи we газийе кә у һ'әму нет-мәрәмед вәйә қәнщ у кьрынед вәйә жь бавәрийе бь қәвате бинә сери^ф. ¹² Бь ви авайи we пәсьне наве Хөдане мө Иса ль нава вәда бе дайине у һуне жи нава Вида бенә пәсьндайине, ль гора к'әрәма^ф Хвәдейе мө у Хөдан Иса Мәсиг'ә.

* ^{1:1} Бь йунани «Силвано» ньвисар ә, кө щур'әки наве «Силас» ә.

**К'ьфшбуна Мэрьве Нэһэқийе
у һатына Хөдан Иса Мэсиг**

2 ¹Эм һиви жь вэ дькын хушк-бьрано, бона һатына Хөдане мэ Иса Мэсиг у т'опбуна мэйэ щэм Ви*, ²һун фькьре хвэда зу шаш нэбьн у хвэ онда нэкын, нэ пе п'эхэмбэртийе^ф, нэ пе готьне, нэ жи пе нэ'ма йанчийе^ф мэ ньвисибэ: «Ва йэ Р'ожа Хөдан иди һатийе»*. ³Бьра т'ө кэс вэ т'ө тыштива нэхапинэ, чьмки эв Р'ож найе, һ'эта кэ р'абэрибун пешда найе у эв Мэрьве Нэһэқийейи п'ара шэ'ньме^ф к'ьфш нэбэ. ⁴Эве мьрабьли һэр тыштед кэ хвэде тенэ һ'эсабе йан тенэ һ'эбандьне бьсэкьнэ у хвэ сэр һэр тыштир'а бьгьрэ, һ'эта кэ п'арьстгэһа^ф Хвэдеда жи ве р'уне у э'лам кэ, кэ хвэха Хвэде йэ*.

⁵Гэло найе бира вэ, гава эзи һе шэм вэ бум, мьн эв тыштана вэр'а дьготьн? ⁶У һун заньн кэ һьһа чь һаһелэ эв хөйа бэ, вэки

эв вэхте к'ьфшкьрида хөйа бэ. ⁷Чьмки Сөр'а Нэһэқийе иди йа хвэ дькэ, ле эве кэ һьһа һаһелэ, ве нэһелэ һ'эта кэ хвэха жь наве бе һьлдане. ⁸У паше Эве Нэһэқийе ве к'ьфш бэ, кэ Хөдан Исайте бь һөлма дэве Хвэ ви онда кэ у бь хөйабуна шэвқа Хвэва ви к'ота кэ*. ⁹Һатына Йе Нэһэқийе ве бь қэвата мирещьн^ф бэ, һ'эта һ'өнөре ви һэбэ ве нишан у к'эрэмэтэд дэрэв бькэ* ¹⁰у йед кэ онда дьбьн бь һэр шур'э нэһэқийа бьхапинэ. Эвана онда дьбьн, чьмки вана р'асти һ'ыз нэкьр у қэбул нэкьр кэ хьлаз бьн. ¹¹Лэма жи Хвэде хальфандьнэкэ зор сэр ванда дьшинэ, кэ эв дэрэвийе бавэр бькьн, ¹²вэки диwana ван һэр кэси бьбэ, йед кэ р'асти бавэр нэкьрьнэ, ле к'ефа ван нэһэқийер'а һат.

**Хвэде бона хьлазбуне
гази вэ кьрийэ**

¹³Ле эм гэрэке һэр т'ьм бона вэ жь Хвэде р'ази бьн,

* 2:1 Т'есалоники I, 4:15-17.

* 2:2 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Йанчийе^ф мэ бь р'өһ'е п'эхэмбэртийе йан дэва йан жи бь нэ'ма готьбэ: «Ва йэ Р'ожа Хөдан иди һатийе...»

* 2:4 Һэзэкийел 28:2; Данийел 11:36.

* 2:8 Ишайа 11:4.

* 2:9 Мэтта 24:24.

хушк-бърайед жь алийе Хөданда һ'ызкьри. Чьмки Хвәде сәре-сериде һун бьжартын, вәки бь Р'өһ' бенә бөһөрти-жьбарәкьрьне*, р'астийе бауәр бькьн у хьлаз бьн. ¹⁴Ве йәкер'а Әви бь Мьзгинида-йина мә гази вә кьр, кә бь ви авайи һун р'умәта Хөдане мә Иса Мәсиһ бьстиньн. ¹⁵Ава хушк-бьрано, нгь бьдьн ә'рде у ван р'ав-р'ьзьма^ф қәвин бьгьрын, йед кә һун һин бунә, һәгәр бь готьнед мә бә, йан бь нә'мед мә бә.

¹⁶Дә Хөдане мә Иса Мәсиһ Хвәха у Баве мә Хвәде, Йе кә әм һ'ыз кьрын у бь к'әрәме дьлдайинәкә һ'әта-һ'әтайе у гөманәкә қәнщ да мә, ¹⁷бьра дьл бьдә вә у вә нава һ'әму кьра у готьнед қәнщда бьшьдинә.

Бона мә дөа бькьн

З ¹Һәйнәсәр хушк-бьрано, бона мә дөа бькьн, вәки хәбәра Хөдан зу пешда һәр'ә у бе пәсьндайине, чава нава вәда бу. ²Дөа бькьн, вәки әм жь мәрвәд^ф нәһәқ у хьраб хьлаз бьн, чьмки һәр кәс Мьзгинийеда

амьн нинә. ³Ле Хөдан Хвәха амьн ә, we wә бьшьдинә у жь йе Хьраб хвәй кә. ⁴Әм бь сайа Хөдан вәда гөман бьн, кә мә чь т'әми данә вә, һун дьқәдиньн у һуне бьқәдиньн жи. ⁵Дә бьра Хөдан мела вә бьдә сәр һ'ыз-кьрьна Хвәде у сәбьра Мәсиһ.

Бона йед беп'әргалә бехирәт

⁶Әм т'әми ль вә дькьн хушк-бьрано, бь наве Хөдане хвә Иса Мәсиһ, кә һун хвә жь һәр хушк-бьраие беп'әргалә бехирәт дур бьгьрын, йед кә ван р'ав-р'ьзьмед мә данә вә нақәдиньн. ⁷Һун хвәха заньн кә гәрәке һун ч'ә'в бьдьнә мә, чьмки әм нава вәда беп'әргал-бехирәт нибунә, ⁸нә жи нане т'ө кәси бе һәқ хварийә, ле бь худана ә'нийа хвә шәв у р'ож дьхәбьгин, дьчәрчьрин, вәки сәр вә т'ө кәси нәбьнә баргьрани. ⁹Нә кә изьна мә т'өнәбу, ле мә нәхше хвә нишани вә кьр, кә һун ч'ә'в бьдьнә мә. ¹⁰Чьмки гава әм һе щәм вә бун жи, мә әв йәк вәр'а дьгот: «К'и нахвәзә бьхәбьтә, бьра нәхвә жи». ¹¹Бәле әм дьбьһен кә нава

* ^{2:13} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Чьмки Хвәде һун бьжартын, вәки пешийе һун бь Р'өһ' бенә бөһөрти-жьбарәкьрьне».

вәда һнәк беп'эргал-бехирәт дьжин, нә шьхөлк'аре хвә нә, ле т'эви шьхөле хэлце дьбьн. ¹²Әм бы наве Хөдан Иса Мәсирәт'әми у ниви жь йед өса дькьн, кӧ бы мә'рифәти бьхәбьтн у нане хвә бьхьн.

¹³Ле һун хушк-бьрано, жь қәншикьрне нәвәстн. ¹⁴Һә-гәр йәк гӧһдарийа готьнед мәйә ве нә'меда нәкә, ви р'ач'ә'в кьн у һөвалтийе вир'а нәкьн, кӧ шәрм бькә. ¹⁵Ле нәбә кӧ бы

ч'ә'ве хьраб ль ви бьньһер'ьн, ле мина бьра ширәт кьн.

Дӧа у сьлавед ахьрийе

¹⁶Дә бьра Хөдане ә'дьялайийе хвәха, һәр гав, һәр алийива ә'дьялайийе бьдә вә. Хөдан т'ә-ви вә һ'әмуйа бә. ¹⁷Әва сьлава бь дәсте мьн Павлос ә, чава нишана һ'әму нә'мед мьн. Әз аһа дьньвисьм.

¹⁸К'әрәма Хөдане мә Иса Мәсирәт'әми вә һ'әмуйа бә.

НЭ'МА ПАВЛОСЭ ПЕШЬН ТИМОТ'ЕЙОР'А

Пешготын

Тимот'ейо хортэки бавэрмэнди жь Асия Бьч'ук бу, дийа ви шьһу^ф бу, ле баве ви йуна^н (К'аред Шандийа 16:1). Павлос дэма шандитийа^ф хвэйэ дөдада бажаре Листрайеда р'асти Тимот'ейо те. Пэйр'а Тимот'ейо дьбэ һэвал-хэбате вийи пеш, һэвал-хэбатэки вийи гэлэки незик, нава р'евитийа вида. Бона we йэке наве ви гэлэк щара К'аред Шандийада у һ'эму нэ'ме Павлосда те биранине (Р'омайи 16:21; Корьнт'и I, 4:17; Филипи 1:1; Т'есалоники I, 1:1; 3:2, 5, 6; Т'есалоники II, 1:1 у йед майин). Павлос гэлэк щара бона щьвинед^ф ну амьнийа хвэ ви ани, нава щур'э-щур'э пьрсед зэ'мэтэ гьранда.

Нэ'ма Павлосэ пешьнда, йа кӧ Тимот'ейор'а дышинэ, се хэме ви һэнэ:

1. Бона һинкьрна шашэ нава щьвинеда дьбежэ, wэки мьрати хвэ бьн у илаһи^ф жь we һинкьрна шашэ кӧ гьһиштийэ щьвина Эфэсе (1:3). Эв һинкьрна жь фэ'ме щьһутийе у п'утп'арьстийе^ф дьһат у сэр һ'име we бавэрийе^ф бу кӧ дьготын: «Эва дьһийа бэрч'э'вайэ т'эбийэти хьраб э». Иди ль гора фэ'мкьрна ван, мэрвь^ф т'эне дькарьбу пе занэбун у сэрвахтикэ^ф сӧр'э вэшарти хьлаз буйа, ъса жи гэрэке хвэ жь хварьн-вэхварьна у һ'ал-зэwаше дур бьгьртана. Эв һинкьрн иро бь наве «Гьностик» те готьне (бь йунани «ГНОСЬС» те фэ'мкьрн «занэбун») у нава сэдсалиед пешьнда, илаһи сэдсалия дӧда у сьсийада фьрэ бэла бьбу.
2. Бона р'абун-р'уньштын у қӧльхе щьвине дьбежэ, ль к'ӧ бона хэйсэте сэрwер, бэрпьрсийар у бэрдэстийада жи дьбежэ.

3. Ширэта дьдэ Тимот'ейо. Тимот'ейо йэки шаһыл бу, дьбэ лэма эв һнэки жь we боршдарийе вэдк'ышийа (Тимот'ейо II, 1:7). Ширэта дьдэ ви, кӧ эв шьвинедэ гьран бэ, бь р'абун-р'уныштына хвэ бьбэ хӧламэки хвэе нэхше қәнщ бона Мәсиһ у шабдарийа к'омед мәсиһийә^ф шур'э-шур'э жи һьлдэ сэр хвэ.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1:1-2)

Бона шьвине у хэбатк'аред we (1:3–3:16)

Т'эмийед хэбатея бона Тимот'ейо (4:1–6:21)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь Павлос, шандийе^ф Мәсиһ Иса, бь э'мьре Хвэдейе Хьлазкьре^ф мә у Мәсиһ Исайте гӧмана мә,

² Тимот'ейоие лаве хвэий бавэрийедаиди^ф һәқ-һ'элалр'а:

Дэ бьра р'э'м, к'эрэм^ф у э'дълайи жь Бав^ф Хвэде у Мәсиһ Исайте Хӧдане^ф мә ль тэ бэ.

Ширэтед дэрһәқа һинкьрына дэрәвда

³ Гава эз дьчумэ Мәкәдонийаие, мьн һиви жь тэ кьр, кӧ ль Әфәсе бьмини, вәки т'эмийе бьди чәнд кәса, кӧ һинкьрына

нәр'аст һин нәкьн ⁴ у гӧһ нәдһнә ч'ьловискийа у р'әқәма сьлсьләта^ф кӧ хьлазийа ван т'ӧнә. Эв йәк һе шәр'-дә'ва т'әвр'адькә, нә кӧ т'ьвдира* Хвәдейә кӧ бь бавэрийе те наскьрыне** мийасәр дькә. ⁵ Сәре т'эмийе һ'ызкьрын э, кӧ жь дьле сах, бь исафа^ф р'ьһ'эт у жь бавэрийа бедӧр'ути йә. ⁶ Һьнәк же дагәр'ийан у пәй готьнед п'уч' к'әтын. ⁷ Дьхвазьн бьбьнә дәрсаред Қануне, ле эв хвәха жи ньзаньн чь дьбежьн, нә жи ван тыштед кӧ дьдһнә зора хвэ фә'м дькьн.

⁸ Әм заньн кӧ Қанун қәнщ э, һәгәр йәк бь қануни we

* ^{1:4} «Т'ьвдира Хвэде» аһа жи те фә'мкьрыне: «Вәк'илтийа Хвэде, йа кӧ да дәсте шьмә'та Хвэ».

** ^{1:4} Аһа жи те фә'мкьрыне: «Т'ьвдира Хвәдейә кӧ бь бавэрийе ти-нә сери^ф».

бьқәдинә. ⁹ Бәле фә'мдари йә, кә қанун бона р'аста найе дайине, ле бона нәһәқ у сәрһ'ышка, бона нәп'ак у гөнәк'ара^ф, бона мьр'дар' у һ'әрама^ф, бона бавкөж у декөжа, бона меркөжа, ¹⁰ бенамуса, к'она, дьзед мәрийа, дәрәвин у шә'дәдәрәва йә у бона һәр кәсед дьнә кә тыштед мьқабьли һинкьрына сахләм дькьн. ¹¹ Әв һинкьрын ль Мьзгинийа хвәйир'умәтә Хвәдәйе һежайи шыкьрийе дьгьрә, к'ижан ль мьн һатийә спартьне^ф.

Шекьрандына һындава р'ә'ма Хвәдеда

¹² Әз жь Мәсиһ Исаяе Хөдане мә р'ази мә, Йе кә қәват да мьн, әз амьн һ'әсаб кьрым, данимә сәр ве хьзмәтк'арийе. ¹³ Мьн жи бәре Әв бөһөрмәт дькьр, дьзеранд у нәйарти ль Ви дькьр, ле р'ә'м ль мьн бу, чьмки мьн нәбавәрийеда бь нәзанийа хвә кьрын*. ¹⁴ К'әрәма^ф Хөдане мә п'ьр' сәр мьнда р'ьжийа, т'әви бавәри у һ'ьзкьрына Мәсиһ Иса. ¹⁵ Ве готьнеда хельф т'өнә у лап һежайи қәбулкьрыне йә, кә: «Мәсиһ Иса һатә

дье, гөнәк'ара хьлаз^ф бькә», сәре к'ижана әз ьм. ¹⁶ Ле бона ве йәке р'ә'м ль мьн бу, вәки Мәсиһ Иса сәр мьн, чава сәре гөнәк'ара т'әмамия сәбьра Хвә бьдә к'ьфше, чава нәхшәк бона ван, йед кә ве бавәрийа хвә Ви биньн, жийина^ф һ'әта-һ'әтайе бьстиньн. ¹⁷ Ава бьра ви П'адшайе һ'әта-һ'әтайейи нәмьри у нәхөйа, Хвәдәйе бешьрики-бөһөвалр'а һөрмәт у р'умәт бә һ'әта-һ'әтайе! Амин^ф.

¹⁸ Ве т'әмийе әз дьдьмә тә, лаве мьн Тимот'ейо, ль гора ван п'ехәмбәртийед^ф кә пешда бона тә бун, вәки тә бь ван шәр'е хвәйи қәнщ бьки, ¹⁹ дәст жь бавәрийе нәкә у исафа хвә р'ьһ'әт хвәй кә. Һьнәка әв йәк жь хвә дур хьстьнә, дәвра бавәрийа хвә вәлгәр'андьн. ²⁰ Жь ван бун, һумәнайо у Скәндәр, йед кә мьн данә дәсте мирешьн^ф, вәки әв һин бьн р'астийа Хвәде бөһөрмәт нәкьн.

Дәрһәқа дөа у шьвинедә^ф

2 ¹ Ава әз һиви дькьм, бәри һәр тышти бона һ'әму мәрьва^ф дөа бькьн, р'әща кьн, лава кьн, р'азибуне бьдьн, ² өса жи

* ^{1:13} К'аред Шандийа 8:3; 9:4-5.

бона п'адша у h'эму сэрвера, wэки эм жийинэкэ э'дъл у сэр-
 қыр'и дэрбаз кын, бь т'эмамия
 хwэдeнасиe у мақулийe. ³Ль
 бэр Хwэдeйе Хьлазкьре мэ эв
 э қэнщ у ль Wi хwэш, ⁴кө дь-
 хwазэ h'эму мэрьв хьлаз бьн
 у р'астийе нас кьн*. ⁵Чьмки
 Хwэдeк һэйэ у нава Хwэдe у
 мэрьвада жи навчетик, Мэсиһ
 Исaйе Мэрьв, ⁶кө Хwэ жь бэр
 к'ьр'ина гьшкава да. Эв йэк
 р'аст wэхтда бу избати, кө Хwэ-
 де дьхwазэ h'эму хьлаз бьн. ⁷У
 бона ве йэке эз даннасинкьр у
 шанди һатьмэ к'ьфшкьрне, (эз
 р'аст дьбежьм, дэрэwа накьм),
 нэшһуйар'а бумэ дэрсдаре
 баwэрийе у р'астийе.

⁸Awa эз дьхwазьм кө мер һэр
 дэра дэстед хwэйэ h'элал бьльнд

кьн, бе һерс у бе шэр'-дэ'w*
 дэа бькьн.

⁹Оса жи бьра к'өлфэт^ф бь
 к'ьнщед лайиқ, шэрме у бэр-
 бьһерийе хwэ бьхэмьлиньн,
 нэ кө бь гөли-гөжанга, йан
 зер', йан бь дөр'а^ф, йан жи бь
 к'ьнщед бьһа*, ¹⁰ле бь кьред
 қэнщ, чава ль ван к'өлфэта
 дьк'эвэ, йед кө наве хwэдeна-
 сийе һьлданэ сэр хwэ. ¹¹Бьра
 к'өлфэт кэр'хин бэ, бь т'эма-
 мийа гөһдарийе. ¹²Эз изьне
 надьмэ к'өлфэт, кө хин бькэ,
 нэ жи һ'өкөми сэр мер бькэ,
 ле бьра дэнг нэкэ. ¹³Чьмки
 пешийе Адэм^ф хөльқи, паше
 һewa* ¹⁴у Адэм нэхапийа, ле
 жьн хапийа у нөһэқи кьр. ¹⁵Ле
 жьн һ'але зар'анинеда жи we
 хьлаз бэ*, һэгэр бь бэрбьһерийе

* 2:4 Һэзэкийел 18:23.

* 2:8 Аһа жи те фэ'мкьрне: «Бе дөдьли».

* 2:9 Пэтрус I, 3:3.

* 2:13 Дэстпeбун 2:7; 2:21-22; 3:1-6.

* 2:15 Мэ'на ве р'езе зэ'мэт э. Дэwса «һ'але зар'анинеда жи» йунани аһа жи те фэ'мкьрне: «бь зар'анине». К'ьтеба Пироз хин дькэ, кө зар'даин у бэрэк'этийа Хөдан э, кө де у бавар'а тенэ дайине (Зэбур 127, 128). К'ьтеба Пироз хин накэ кө зар'анин шэрте мэшала хьлазбуна к'өлфэта йэ. Нэ жи эв р'ез соз дьдэ кө зар'анина к'өлфэтeд хwэдeнас we бе еш у щэфа бэ йан к'өлфэт сах бьминэ. Хөйа дьбэ кө Павлос мьқабыли дэрсдаред дэрэwин дьчэ у хин дькэ кө зар'анин нэ гөнэ йэ, ле бэле һэгэр к'өлфэт мер кэ у зар'а бинэ, эв йэк тьштэки қэнщ э. Һьнге һьнэка хин дькьр у нөдһьштьн кө мэрьв бьзэwьщьн йан мер кьн (Тимот'ейо I, 4:3). Жь

нава бавәрийе, һ'ызкьрьне у пақъжайийеда бьминьн.

Бона сәрверед шьвине

3 ¹ Ве готьнеда хельф т'өнә: һәгәр тәме йәки ль сәрвертийе һәйә, әв шьхөләки қәнщ дьхвазә. ² Ава сәрвер гәрәке беқөсур бә, мере жьнәке бә, хвәгьрти, ақьлда гьран, мақул, меванһ'ыз, һинкьрьнеда сәрхвә бә*, ³ нә сәрхвәш, нә сьр'тук, ле бәрбьһер, нә шәр'уд, нә п'әрә-һ'ыз. ⁴ Бьра малхетийе р'ьнд ль мала хвә бькә, зар'ед хвә гөр'а^ф хвәда һәр алийава мақулийеда мәзын кә. ⁵ (Чьмки һәгәр йәк ньзанә малхетийе ль мала хвә бькә, we чава бькарьбә шьвина^ф Хвәде хвәй кә?) ⁶ Бьра нә жи бавәрмәнде ну бә, кә нәбә к'обар бә, диwana ви жи мина йа мирещьн бе кьрьне. ⁷ Wәки дьн жи гәрәке қәдыре ви шәм йед жь шьвине дәр жи һәбә, кә нәбә бе р'әзилкьрьне у бьк'әвә т'әләка мирещьн.

Бона бәрдәстийед шьвине

⁸ Оса жи бьра бәрдәсти гьран бьн, хәбәрданеда дөр'утийе нәкьн, хвә нәдынә шәрәве, пәй к'әда һ'әрам нәк'әвьн. ⁹ Р'астийа бавәрийейә ә'йан-буйи* бь исафа р'ьһ'әт хвәй кьн. ¹⁰ У әвана жи бьра пешда бенә шер'ьбандьне^ф, һәгәр тыштәк сәр ван т'өнәбә, һьнге бьра бәрдәстийе бькьн. ¹¹ Оса жи бьра жьнед ван* гьран, нә бөхданбеж, ле хвәгьрти, һәр тыштида амьн бьн. ¹² Бәрдәсти гәрәке мере жьнәке бә, қәнщ малхетийе ль зар' у мала хвә бькә. ¹³ Әвед кә р'ьнд бәрдәстийе дькьн, хвәр'а дәрәшәкә бьльнд қазьнщ дькьн у сәрбәстикә^ф мәзын дәст тиньн бона бавәрийа Мәсиһ Иса.

Сөр'а хвәденасийе

¹⁴ Әз кә ван тышта тәр'а дьнь-висьм, гөман һәйә әзе зутьрәке сәр тәда бем. ¹⁵ Ле һәгәр әз

сәдсалия йәке һ'әта сьсийа һинкьрьна «гьностикийе» фьрә бәла дьбу у дьгот, кә п'еше кәвантийе у зар'анине гөнә йә.

* ^{3:2-7} Тито 1:6-9.

* ^{3:9} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Сөр'а бавәрийе». Әв те фә'м-кьрьне кә сөр'а вәшарти ә'йан бу.

* ^{3:11} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Жьнед бәрдәсти».

дэрэнги жи бьк'эвм, те зань-би гэрэке чава мала Хвэдеда р'абьн-р'унен, йа кө щьвина Хвэдеие сах э, стун у һ'име р'астийе йэ. ¹⁶Бе хэбэрдан, гэлэки к'ур э сөр'а хвэдеп'арьстийа мэ:

Эв бь бэдэни хойа бу,
 бь Р'öh' р'астийа Ви хатэ
 избаткьрьне,
 мьльак'этава^ф хатэ дитьне,
 нав мьлэта хатэ даннасин-
 кьрьне,
 дньйайеда хатэ бавэркь-
 рьне
 у р'умэтер'а хатэ һьлатыне.

Дэрсдаред дэрэв

4 ¹Р'öh' ашкэрэ дьбежэ, кө р'ожед ахьрийеда һьнэк we жь бавэрийе бьк'эвн, гöh бьднэ р'öh'ед дэрэшин у һинкьрьнед щьна^ф. ²Эв һинкьрын бь дөр'утийа дэрэшина дьбьн, исафа к'ижана к'эзри йэ. ³Эв мэрэв һ'ал-зэваше дьднэ һьлдане, жь ван хварьна пашда дьднэ гьртне, к'ижан Хвэде эв бона бавэрмэнд у р'астинаскьрийа э'фьранднэ, кө бь р'азибуне бьхьн. ⁴Һэр тыште кө Хвэде э'фьрандийэ қэнщ э у тыш-таки һ'эрам теда т'өнэ, һэгэр

бь р'азибун те қэбулкьрьне, ⁵чьмки бь хэбэра Хвэде у дөа қэбул дьбэ.

Қөльхк'аре Мэсин Исайи қэнщ

⁶Һэгэр тө ван ширэта бьди хушк-бьра, те бьби қөльхк'аре Мэсин Исайи қэнщ, чава тө хвэха жи бь ван готьнед бавэрийе у һинбуна қэнщэ кө тө пэй чуйи, қьнйат дьби. ⁷Хвэ жь ч'ьловискийед пирайэ һ'эрам дур хвэй кэ. Хвэ хвэденасийеда һиндар^ф кэ. ⁸Һиндарийа қальб кери һьндьк тышти те, ле йа хвэденасийе кери һэр тышти те, созе we һьн ль ве дьне һэйэ, һьн жи ль we дьне. ⁹Ве готьнеда хельф т'өнэ у лап һежайи қэбулкьрьне йэ. ¹⁰Бона ве йэке эм дьхэбытын у дьчэрчьрын, чьмки эм гомана хвэ ль Хвэдеие сах тиньн, кө Хьлазкьре һ'эму мэрэва йэ, илаһи^ф Йе бавэрмэнда.

¹¹Т'эмийа ван тышта бьдэ у һин кэ. ¹²Нэбэ кө йэк щаһьлтийа тэ беһөрмэт кэ, ле тө бавэрмэндар'а бьбэ нэхшэк, хэбэрданеда, р'абун-р'уныштьнеда, һ'эзкьрьнеда, бавэрийе у һ'элалийеда. ¹³Һ'эта хатьна мьн хвэ бьдэ we йэке, кө щьм'тер'а

нъвисаред^ф пироз бьхуни, ширэт ки, хин ки. ¹⁴ Ындава ве п'ешк'еша^ф хвэйэ р'öh'анида бе хэм нибэ, йа кө бь п'ехэмбэртийе тэр'а натийэ дайине, гава бэрпърсийара дэсте хвэ данинэ сэр тэ. ¹⁵ Göhe тэ сэр ван тышта бэ у нава ванда бьминэ, вэки пешдачуйина тэ һ'эмуйава э'йан бэ. ¹⁶ Ыаш жь хвэ у хинкърьна хвэ һэбэ. Ыэр гав нава ванда бьминэ, чьмки бь ви тыһэри те хвэ жи хьлаз ки у ван жи, к'ижанед гөһдарийа тэ дькьн.

**Щабдарийа бона
э'мьре мэзын у бьч'ука**

5 ¹Дьле калэмера нэешинэ, ле дьл бьдэ ван, чава баве хвэ. Шаһьла чава бьрайед хвэ һ'эсаб кэ*, ²пира чава дийа хвэ, к'өлфэтэд шаһьл чава хушкэд хвэ, вэкэ шире һ'элал.

Жьнэбийед э'дэти

³ Qэдьре жьнэбийа бьгрэ, йед кө бь э'дэти жьнэби нэ. ⁴ Ле һэгэр зар' йан нэвийед жьнэбике һэбьн, бьра эв зар' пешийе мала хвэда хин бьн чава хвэденасийа хвэ бьдьнэ

к'ьфше у бь ви тыһэри дэине де у баве хвэ вэгэр'иньн, чьмки эв йэк ль Хвэде хвэш те. ⁵ Жьнэбийа э'дэти эв э, йа кө т'эне майэ у гөмана хвэ данийэ сэр Хвэде, шэв у р'ожед хвэ бь дөа у р'эша дэрбаз дькэ. ⁶ Ле йа кө к'ефа дьле хвэр'а йэ, мьрийа нэч'э'лкьри йэ. ⁷ Ван тышта т'эми кэ, вэки белэк'э бьн. ⁸ Ле һэгэр мэрвьэк бона хвэхатийа хвэ, илаһи бона мала хвэ хэм накэ, эви бавэри инк'ар^ф кьрийэ у жь нэбавэра жи хьрабтьэр э.

⁹ Бьра наве ве дэфт'эра жьнэбийада бе нъвисаре, к'ижан жь шест сали кемтьэр нинэ, шарэке жи меркьри буйэ, ¹⁰ бь кьрьнед қәншва жи бэр-бьч'э'в э: Мэсэлэ, зар' мэзын кьрьбьн, меван қэбул кьрьбьн, ньгед бавэрмэнда шушьтбьн, дэст авитьбэ к'этийа у бона һэр шьхөле қәнш жи һазьр сэкьни йэ.

¹¹ Ле жьнэбийед шаһьл қэбул нэкэ, чьмки гава эвана тэме хвэ хьраб дькьн, бэре хвэ жь Мэсиһ дьгөһезьн, дьхвазьн мер кьн ¹² у бь ви авайи эви суши һьлтиньнэ сэр хвэ, чьмки созе бэре

* 5:1 Qануна К'аһинтийе 19:32.

данэ алики.* ¹³ Сэрда жи мал бь мал дьгэр'ьн, хwэр'анэдити һин дьбын, нэ т'эне хwэр'анэдити нэ, өса жи гьлигэр'о, т'эви шьхөле хэлцэ дьбын у тыштед нэщайиз хэбэр дьдын. ¹⁴ Аwa эз дьхwазьм кӧ жьнэбийед шаһьл мер кьн, зар'а биньн у малкьр бын, wэки зьмен нэкьнэ дэве нэйара. ¹⁵ Чьмки иди һьнэк жьнэбийед шаһьл хальфин^ф, пэй мирещьн чун. ¹⁶ Һэгэр жьнэбийед бawэрмэндэке* һэбын, бьра эw алик'арийа ван бькэ у шьвине баргьран нэкэ, wэки шьвин бькарьбэ алик'арийа жьнэбийед э'дэти бькэ.

Бона бэрпърсийара

¹⁷ Эw бэрпърсийаред кӧ сэрвертийе р'ьнд дькьн, бьра дӧ-

барэ һежайи қэдър бьн, илаһи эвед кӧ хэбэрдан у һинкьрьнеда дьхэбытн. ¹⁸ Чьмки ньвисар дьбежэ: «Дэве гайе бедэреда дьхэбытэ гьренэдэ»* у «П'алэ һежайи һэцэ хwэ йэ»**. ¹⁹ Хэйба һьндава бэрпърсийарда бawэр нэкэ, һэгэр дӧ йан се шэ'дэ т'ӧнэбын*. ²⁰ Бэрпърсийаред кӧ нава гӧнада дьминьн, ль бэр һ'эмуйа ле һьле^ф, wэки йед майин жи бьтърсьн.

²¹ Эз ль бэр Хwэде, Мэсиһ Иса у мьлийак'этэд бьжарти дькьмэ дэйне стуйе тэ, кӧ тӧ ван ширэта бе т'агери^ф хwэй ки, тыштэки бь фьрқийе нэки.

²² Дэсте хwэ зу данэйнэ сэр йэки бона хьзмэтк'арийа Хӧдан, нэ жи т'эви гӧнед йед майин би. Хwэ пақьж хwэй кэ*.

* ^{5:11-12} Һьнэк аһа фэ'м дькьн: Жьнэбийед шьвинеда навед хwэ бона хьзмэткьрьне дэфт'эра шьвинеда дьданэ ньвисаре, лэма те готье, кӧ жьнэбийед шаһьл қэбул нэкэ, чьмки бь we қьраре навед хwэ дьданэ ньвисаре, wэки диса мер нэкьн, ле т'эне шьвинер'а хьзмэтийе бькьн. Ле гава дьхwэстын мер бькьрана, соз-қьраре хwэ дьт'эр'ьбандьн.

* ^{5:16} Нав дэстньвисаред қәншда «бawэрмэнд» қьсьме жьне те фэ'м-кьрьне, ле дэстньвисаред һьнэкада «бawэрмэнд» те фэ'мкьрьне һьн қьсьме жьне, һьн жи мер, өса жи һьнэк дэстньвисарада т'эне мер те фэ'мкьрьне.

* ^{5:18} Qануна Дӧщари 25:4.

** ^{5:18} Луқа 10:7; Мэтта 10:10.

* ^{5:19} Qануна Дӧщари 17:5-7; 19:15; Мэтта 18:16.

* ^{5:22} Тимот'ейо I, 4:14; К'аред Шандийа 6:6; 13:1; Тимот'ейо II, 1:6.

23 Жь вьр шунда т'эне аве вэнэхвэ, ле һьнэки жи шэраве т'эв кэ, бона щийе мән'андь-на хварьне, кӧ зу-зу нэхвэш дьк'эви.

24 Һьнэк һэнэ, кӧ гӧнед ван к'ьфш ын у р'аст ван дьбьнэ бэр диwane, ле гӧнед һьнэка жи паше we к'ьфш бьн. 25 Ӧса жи кьрьнед қәнщ к'ьфш ын у эw кьрьнед кӧ нэ к'ьфш ын, эw жи вэшарти наминьн.

Бона хӧлама

Б 1 Эвед кӧ бьн нире хӧлам-тийеда нэ, бьра ахайед хвэ һ'эсаб кьн чава һежайи қәдьре бьльнд, wэки наве Хвэде у һинкьрьна мәнәйе беһӧрмәткьрьне. 2 Ахайед к'ейэ бавәрмәнд һэнэ, бьра ван беһӧрмәт нэкьн, чьмки эw бьрайед һэв ын. Ле бьра хӧлам һе р'ьнд хӧламтийе бькьн, чьмки йед кӧ к'аре жь хьзмәтк'арийа хӧлама дьстиньн, бавәрмәнд ын у дӧлал ын.

Хьзна р'аст

Ван тышта һин кэ у ширәт кэ. 3 Һэгәр йәк тыштәки дьн

һин бькэ у готьнед Хӧдане мӧ Иса Мәсиһә сахлэм у һинкьрьна хвәдеп'арьстийа мӧ нэ қайл э, 4 эw йәки к'ӧбар э у тыштәки ньзанэ. Эw нэхвэ-шийа шәр' у дэ'wава гьрти йә, жь we жи пешда тен: Һ'эвсуди, нәйарти, готьнед нәр'еда, шыкед хьраб 5 у шәр'уди. Эв һ'әму тышт жь нава мәрьвед қафсәқәт у жь р'астийе шуна р'әшва чуйи пешда тен. Эвана хвәденасийе һ'эсаб дькьн, чава канийа к'аре.

6 Бәле хвәденаси к'ара сәр к'аре йә, һэгәр бь р'азибуне бә. 7 Мә т'ӧ тышт нәанийә дьне у әме нькарьбьн т'ӧ тышти жи бьбьн*. 8 Ле к'ьнщ у хӧрәке мӧ һэбьн, бь ван әм р'ази бьн*. 9 Ле әвед кӧ дьхwазьн дәwләти бьн, тенә шер'ьбандьне, дьк'эвьнэ т'әләка у гәләк тәмед ахмах у зийанк'ар, к'ижан мерьв нӧқи мират'ийе у wеранбуне дькьн*. 10 Чьмки п'әрәһ'зи каникӧ һәр щур'э хьрабийе йә. Һьнэка хвә данэ we, жь бавәрийе хальфин у хвэ кьрьнэ хвәйе кӧл у дәрда.

* 6:7 Ибо 1:21.

* 6:8 Готьнед Сълеман 30:8.

* 6:9 Готьнед Сълеман 23:4; 28:22.

**Т'эмийед Павлос
бона Тимот'ейо**

¹¹Ле тө, мәрвье Хвәде жь ван тышта бър'эвә у пәй һәқийе, хвәденасийе, бавәрийе, һ'ыз-кьрьне, сәбьре у мьлуктийе һәр'ә. ¹²Ләща бавәрийеда қәнш бър'эвә, жийина һ'эта-һ'этайе қазьнш кә, к'ижанер'а тө һати газикьрьне у ль бәр гәлөк шә'да тә әв иқрара^ф қәнш иқрар кьр. ¹³Ль бәр Хвәдейе кә ә'мьр дьдә һ'әму ә'фьрина у ль бәр Мәсиһ Исайе кә ль бәр Пилатойе^ф Понтийо шә'дәтийа иқрара қәнш да, әз т'эмийе дьдьм тә*, ¹⁴кә тө ве т'эмийе беләк'ә у беқәсур хвәй ки, һ'эта хөйабуна Хөдане мә Иса Мәсиһ. ¹⁵Хөйабуна Ви ве вәхте хвәда жь алийе Йе һежайи шькьрийе у Т'әне-йи қәват, П'адшайе п'адшайа у Хөдане хөданада ә'йан бә. ¹⁶Т'әне Әви нәмьри йә, нава р'онаийеда йә, кә т'ө кәс нькарә незик бе. Т'ө қул-бәнда Әв нәдитийә у нә жи дькарә

бьбинә. Қәдър у қөдрәта һ'ә-та-һ'этайе Вир'а бә! Амин*.

Т'эмийа бона дәвләтийа

¹⁷Т'эмийе бьдә дәвләтийед ве дьне, бьра бабах нәбьн у гө-мана хвә нәдьянә сәр һәбука^ф п'уч'ә дәрәв, ле ль сәр Хвәдейе кә һәр тышти бь мәр'дани дьдә мә, вәки әм мьраз пе бькьн*. ¹⁸Бьра қәншийа бькьн, бь кьрьнед қәнш дәвләти бьн, мәр'д бьн у п'арәвәкьрьнер'а жи һазьр.

¹⁹Бь ви тьһәри әве хвәр'а хьзнәке т'оп кьн, һ'имәки қәнш бона ахрәте, вәки ве жийина кә р'асти жийин ә қазьнш кьн.

Т'эмийед ахьрийе

²⁰Тимот'ейо! Чь кә ль тә һатә спартьне хвәй кә. Жь готьнед п'уч'ә һ'әрам у шәр'-дә'ва дур бә, кә бь дәрәв наве «занәбун» данә сәр. ²¹Һьнәка хвә данә ве йәке у бь ви авайи жь бавәрийе хальфин.

К'әрәма Хвәде вәр'а бә.

* 6:13 Йүһ'әнна 18:37.

* 6:16 Дәрк'әтһн 33:20.

* 6:17 Зәбур 62:10.

НЭ'МА ПАВЛОСЭ ДӨДА ТИМОТ'ЕЙОР'А

Пешготын

Эв нэ'ма дөда Павлос жь кэле Тимот'ейор'а нъвисийэ, гава эв Р'омеда^ф гьрти бу, дәсте ви жь һәр тышти қәтийайи бу (1:8, 16) у эви өса һ'эсаб дькьр, кө гэлэка эв бир кьрийэ. Ве нэ'меда п'айе-п'ьр'е т'эми у ширэт ын, кө дьдэ һэвал-хэбате хвэйи шаһьл Тимот'ейо. Ль вьр фькьра мэзын эв э, кө даннасинкьред Мьзгинийе нава зерандын у тэнгасийеда^ф сэбьр кьн у тэйах кьн, лэма жи эв бэр дьле вида те, кө гэрэке эв бехоф-бетьрс бэ у шэр'е хвэйи қәнщ р'ьнд бькэ, чава эскэрэки Мэсиһи^ф амьн. Шанди^ф дьл дьдэ Тимот'ейо кө сэрхвэ бэ, бетьрс бона Иса Мэсиһ шэ'дәтийе бьдэ, һинкьрна р'астийа Мьзгинийе у Пэймана^ф Кэвын хвэй кэ у борще хвэ чава йэки дэрсдар у мьзгиндар^ф бинэ сери^ф.

Шанди Тимот'ейор'а дьньвисэ, кө эв һаш жь хвэ һэбэ, нэ-к'эвэ нава ван дэ'w-дозед п'уч'э вала, кө эв йэкана кер найен, ле т'эне гөһдара жь р'е дэрдьхьн, ашьз дькьн (2:16, 23).

Хөлэсэ, шанди нэхше э'мьре хвэ, нет-мэрэме шандитийа хвэ, бона бавэри^ф, сэбьр, һ'эзкьрын у зерандьна щэфед хвэ тинэ бира һэвал-хэбате хвэ.

Эва нэ'ма канийа бэрдьлийа^ф э'мьре һ'эму бавэрмэнда йэ, илаһи^ф эвед кө бьн баред қольхе Хөданда^ф нэ, вэки эвана бавэрийеда бь сэбьре у һ'эзкьрне бе тьрс пешда һэр'ьн.

Сэрэшэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1:1-2)

Р'азибун у ширэт (1:3—2:13)

Т'эми у һаш жь хвэ һэбун (2:14—4:5)

Р'абун-р'уньштъна э'мьре Павлос (4:6-18)

Пашготън (4:19-22)

Сълавкърн

1 ¹ Жь Павлосе бь э'мьре Хвэде шандийе^ф Мэснх Иса бона ви созе жийине, йа кӧ бь сайа Мэснх Иса йэ,

² Тимот'ейоие лаве хвэйи дӧлалр'а:

Дӧ бьра р'эм, к'эрэм^ф у э'дълайи жь Бав^ф Хвэде у Мэснх Исайте Хӧдане^ф мӧ ль тӧ бӧ.

Р'азибун у дьлшьдандьн

³ Эз жь Хвэде р'азн мӧ, кӧ мина пешийед хвӧ бь исафа^ф р'ьх'эт Внр'а хӧламтийе дькьм, хӧр гав шӧв у р'ож нава дӧайед хвӧда тӧ бир тнньм. ⁴ Гава эз хесьред тӧ тнньмӧ бнра хвӧ, дьк'эвьмӧ дӧмана днтьна тӧ, вӧкн шабун бьк'эвӧ дьле мьн.

⁵ Эз we бавӧрийа^ф тӧйӧ дьле сах тнньмӧ бнра хвӧ, йа кӧ бӧре шӧм пнрька тӧ Лойнсе у днйа тӧ Эйнъке хӧбу у эз бавӧр ьм, кӧ йа тӧ жн хӧйӧ*. ⁶ Бона we йӧке эз дькьмӧ бнра тӧ, кӧ тӧ агьре п'ешк'еша^ф Хвӧде he

гӧр' кн, йа кӧ бь дӧстданина мьн тӧр'а хатӧ дайнне. ⁷ Чьм-кн Хвӧде р'ӧх'ӧкн тьрсе нӧда мӧ, ле Йе q̄wate, х'ьзкьрьне у хвӧгьртъне*.

⁸ Ава шӧрм нӧкӧ, кӧ бона Хӧдане мӧ шӧ'дӧтнйе бьдн, нӧ жн бона мьн шӧрм бькӧ, кӧ эз бона наве Вн гьрти мӧ. Ле т'ӧвн щӧфаые Мьзгнннйе бӧ, анӧгори q̄wата Хвӧде.

⁹ Хвӧде ӧм хьлаз^ф кьрьн, пнрознйер'а^ф газн кьрьн, нӧ кӧ бона кьрьнед мӧ, ле ль гора q̄ьрар у к'ӧрӧма^ф Хвӧ.

Эва к'ӧрӧма бь сайа Мэснх Иса, ӧв he дӧвред бӧреда мӧр'а хатӧ дайнне.

¹⁰ Ле ньна бь хӧйабунa Хьлаз-кьре^ф мӧ Мэснх Иса ӧ'йан бу, кӧ мьрьн бӧтал кьр у жнйна бе мьрьн, бь Мьзгнннйе р'ӧнайн кьр.

¹¹ Ве Мьзгнннйер'а эз дан-насинкьр, шандн у дӧрсдар

* 1:5 К'аред Шанднйа 16:1.

* 1:7 Аха жн те фӧ'мкьрьне: «Сӧрхвӧбуне».

хатъмэ к'ъфшкърьне ¹²у лэма эз ви щэфайи дьк'ъшиньм. Ле эз шэрм накъм, чъмки заньм мьн бавэрийа хвэ К'е анийэ у гóман ьм жи, кó Эви чь кó спартийэ^ф мьн*, we h'эта we Р'оже жи хвэй кэ. ¹³Тó хвэ ль ви нэхше хинкърьна сахлэм бьгьрэ, йа кó тэ жь мьн бьхист у нава we бавэри у h'ызкърьне-да бьминэ, к'ижан жь Мэсиh Иса п'ара мэ к'эт. ¹⁴Эw тыштед қэнщэ кó ль тэ хатьнэ спартыне бь ви Р'òh'e^ф Пирози нава мэда хвэй кэ.

¹⁵Тó зани эвед кó қэза Ас-йайеда бун пышта хвэ данэ мьн, Фугэло у Гермохенис жи т'эви ван. ¹⁶Бьра Хóдан р'э'ма хвэ ль мала Онисифоро бькэ, чъмки эви гэлэк щара дьле мьн р'ьh'эт кър, жь гьртьна мьн шэрм нэдькър, ¹⁷ле гава хатэ Р'омайе, гэлэки ль мьн гэр'ийа, h'эта эз дитьм, ¹⁸(дэ бьра Хóдан бьде, кó эw we Р'оже р'э'ме жь Хóдан бьбинэ) у Эфэседа жи эви чьқас мьнр'а хьзмэтк'ари кър, тó р'ьнд зани.

Эскэре Мэсиh Исайи қэнщ

2 ¹Ава лахе мьн, бь we к'э-рэма мэйэ кó йэктийа Мэсиh Исада йэ қəват бэ. ²У эw тыштед кó тэ ль бэр гэлэк шэ'да жь мьн бьхист, бьсперэ^ф ван мэрьвед^ф амьн, йед кó we бькарьбьн хьнэкед дьн хин кьн. ³Ава т'эви щэфе мэ бэ, мина эскэре Мэсиh Исайи қэнщ. ⁴Т'ó эскэр шьхóле бьнэлитийева^ф мьжул набэ, wэки ль сэрэскэр хвэш бе. ⁵Лэщк'арэк^ф жи к'офийе^ф настинэ, хэгэр ль гора қəйдэ нэк'эвэ лэше. ⁶У щотк'ар, кó щэфе дьк'ъшинэ, гэрэке эw пешьн жь бэред э'рде тэм кэ. ⁷Бьзаньбэ эз чь дьбежьм, чъмки Хóдан хэр тыштида h'ьш-ақьл we бьдэ тэ.

⁸Бир бинэ ви Иса Мэсиhe жь мьрьне р'акьри, жь зóр'эта Давьд^ф, ль гора we Мьзгини-йа эз даннасин дькьм. ⁹Бона ве Мьзгинийе эз дьчэрчьрьм, h'эта мина зóлмк'арэки жи қəйдкьри мэ, ле хэбэра Хвэ-де қəйдкьри нинэ. ¹⁰Лэма эз

* 1:12 «Чь кó спартийэ мьн» те фэ'мкърьне йан қóльхе Павлос, йан жи Мьзгини. Ле эвр'ез аhа жи те фэ'мкърьне: «Эw тыште чь кó мьн спартийэ Ви, бона Р'ожа^ф Ахрэте we хвэй кэ», мэсэлэ, жийина Павлос йан жи йед кó бь даннасинийа ви бунэ бавэрмэнд.

Һәр тышти тәйах дькым, бона хатъре бьжартийа, кӧ әв жи we хьлазбуна^ф кӧ бь сайа МәсиҺ Иса йә, бьстиньн, бь р'умәта һ'әта-һ'әтайева т'әвайи. ¹¹ Ве готънеда хельф т'ӧнә:

Һәгәр әм т'әви Ви мьрын, әме т'әви Ви бьжин жи.

¹² Һәгәр әм тәйах кьн, әме п'адшатиye жи т'әви Ви бькьн.

Һәгәр әм Ви инк'ар^ф кьн, Әwe жи мә инк'ар кә*.

¹³ Һәгәр әм амьн нәминьн, Әwe амьн бьминә, чьмки Әw нькарә Хwә инк'ар кә*.

П'але к'әти-р'абуйи

¹⁴ Ван тышта бинә бира щьм-ә'те, ль бәр Хwәде бькә дәйне стуйе ван, кӧ сәр хәбәра һәвр'а нәк'әвьнә дә'we. Әw кери т'ӧ кәси найе, т'әне мала гӧһда-ра хьраб дькә. ¹⁵ Бькә кӧ тӧ ль Хwәде хwәш бейи, п'аләки ӧса кӧ шәрм нәки, хәбәра р'астийе р'аст шьровәки. ¹⁶ Ле жь хәбәрданед һ'әрамә п'уч' хwә

дур бьгьрә, чьмки әвед кӧ хwә данә ве йәке, we һе нәп'акийеда пешда һәр'ьн ¹⁷ у хәбәрәд ван мина хьш-хьше п'әнщ дьдә. Һумәнайо у Фьлито жи жь ван ьн, ¹⁸ йед кӧ жь р'астийе хальфинә^ф у дьбежьн, кӧ р'абуна мьрийа иди буйә у баwәрийа һьнәка дәвәр'у дькьн. ¹⁹ Ле бәле һ'име кӧ Хwәде дани қәдим дьминә у әв мор сәр ә: «Хӧдан йед п'ара Хwә нас дькә»* у «Һәр кәсед кӧ наве Хӧдан һьлданә сәр хwә, бьра әв жь нәһәқийе дур бьн».

²⁰ Маләкә мәзьнда нә кӧ т'әне дәрданед^ф зер' у зив һәнә, ле йед жь дар у һ'әр'ийе жи һәнә, һьнәк бона дәрәщед бьльнд ьн, һьнәк жи бона дәрәщед ньмьз. ²¹ Аwa һәгәр йәк хwә жь ван тыштед нәщайиз* пақьж кә, әwe бьбә дәрданәкә дәрәща бьльнд, бӧһӧрти-жьбарә, кери хwәйе хwә һати, бона һәр дәрәщед қәнщда һазьр.

²² Жь дьлхwәстьнед шаһьлти-йе бьр'әвә, хwә ль һәқийе, ба-wәрийе, һ'ьзкьрьне, ә'дьялайийе

* ^{2:12} Мәтта 10:33.

* ^{2:13} Жьмар 23:19.

* ^{2:19} Жьмар 16:5.

* ^{2:21} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Жь ван мәрьва».

бьгрэ, т'эви ван бэ, йед кō бь дьле сах гази наве Хōдан дькын.

²³Тō хвэ жь дэ'w-дозед ахмахэ бефэ'м дур бьгрэ, чьмки тō зани кō шэр' жь ван пешда тен.

²⁴Ль хōламе Хōдан нак'эвэ, кō шэр' бькэ, ле һндава һ'эмуйда бэрбьһер бэ, бькарьбэ һин кэ у бинфьрэ бэ, ²⁵бь ширьнайи йед мьқабыл ширэт кэ, бэлки Хвэде мәщале бьдэ ван, кō жь гōнэкьрне вэгэр'ын^ф у р'астийе нас кын. ²⁶Һнге эһе сэр һ'ыше хвэда бен, жь т'элэка ви мирещьн^ф хьлаз бьн, к'ижани эв гьртьнэ, кō э'мьре ви бьқэдиньн.

Хьрабийед р'ожед ахьрийе

3 ¹Ле ве йэке заньбэ кō р'ожед ахьрийеда зэманед хьраб ве бен. ²Мэрьве бьбьнэ хвэһ'ыз, п'эрэһ'ыз, к'обар, бабах, бōхданбеж, нэ гōр'а^ф де-бавада, бешекьр, һ'эрам, ³дьлсар, бер'э'м, бōхданбеж, тэмсьст, зōлмк'ар, нэйаред қәнщийе, ⁴нэмам, бэрзэқ, хвэр'ази, р'ьһ'этиһ'ыз, нэ кō Хвэдеһ'ыз. ⁵П'ышке хвэденасийе ве ль ван к'эвэ, ле ве

қэвата ве инк'ар кын. Тō хвэ жь йед аһа дур бьгрэ.

⁶Жь нава ванда йед оса һәнэ, кō хвэ вэдьдьзынэ мала, к'олфэтед^ф сэр'айэ бьн баред гōнада^ф шэвьти дькьнэ һесир, йед кō бь шур'э-шур'э тэмед хьрабва тенэ бьрне. ⁷Эв к'олфэтана һэр гав һин дьбьн, ле т'ō шар нькарьн р'астийе нас кын. ⁸Чава Йанис у Йамбрис мьқабыли Муса^ф бун, оса жи эв мэрьвана мьқабыли р'астийе дьсэкьньн, мэрьвнэ бь фькьред хвэда шуна р'эшва чуйи, бавэрийеда жи бекерьн*. ⁹Ле гэлэки ве пешда нэчьн, чьмки бефэ'мийа ван ве һ'эмуява э'йан бэ, чава йа ван һэр дōйа бу.

Т'эмийед ахьрийе

¹⁰Ле тэ насийа хвэ дайэ һинкьрн, р'абун-р'уныштьн у нет-мэрэме мьн, бавэри, сэбьр у һ'ызкьрна мьн, бинфьрэйи, ¹¹зерандьн у шэфайед мьн. Тō зани ль Энтакйайе, Қонйайе, Листрайе чь һатьнэ сэре мьн: Мьн чь зерандьн к'ышандьн! Ле Хōдан эз жь һ'эмуя хьлаз кьрм*. ¹²Бэле

* ³⁸ Дэрк'этьн 7:11, 22; 8:3.

* ³¹¹ К'аред Шандийа 13:14–14:22; Зэбур 34:19.

Һәр кәсе кӧ дьхвазэ йәктийа Мәсиһ Исада бь хвәденаси бьжи we бе зерандьне* ¹³ у мәрвевд хьрабә хвәйифел we хьрабийеда пешда һәр'ьн, бь хальфиньн у бьхальфьн. ¹⁴ Ле тӧ, нава ван тыштада бьминә, чь кӧ һин буйи у we бавәрийеда жи гӧман буйи. Тӧ зани жь к'ижана һин буйи, ¹⁵ ӧса жи тӧ жь зар'отийа хвәда ньвисаред^ф пироз зани, йед кӧ дькарьн тә сәрвахт кьн, wәки бь бавәрийа сәр Мәсиһ Иса хьлаз би. ¹⁶ Т'эмамияа ньвисаре* жь бина бәр Хвәде йә** у керһати йә бона һинкьрьне, лехьлатыне^ф, р'асткьрьне у ширәткьрьна жийина һәқийеда, ¹⁷ wәки мәрвеве Хвәде бекемаси бә, бона һ'әму кьрьнед қәнщ һазьр сәкьни бә.

4 ¹ Аwa ль бәр Хвәде у wi Мәсиһ Исаие кӧ we диwана мьри у зендийа бькә, эз бь шамери дьбежьм, тӧ ль we һатьн у П'адшатийа Wi ки: ² Хәбәре даннасин кә, сәр we

нет-фькьре бә, һәгәр wәхтда бә, йан бе wәхт бә, ль шашийа һьле, пешийа нәһәқийе бьгьрә, дьл бьдә мәрьва, бь т'эмамияа сәбьре һин кә. ³ Чьмки зәмане бе, кӧ мәрвь we гӧһ нәдьнә һинкьрьна сахләм, ле we хвәстьнед дьле хвәр'а ван дәрсдара сәрһәв т'оп кьн, йед кӧ тыштед ль гӧһе ван хвәште we һин бькьн. ⁴ We гӧһе хвә жь р'астийе дагәр'иньн у пәй ч'ьловискийа к'эвьн. ⁵ Ле тӧ һәр тыштида сәрхвә бьминә, ль тәнгасийа^ф сәбьр кә, кьре мьзгиндар^ф бькә, қӧльхе хвә бьқәдинә. ⁶ Чьмки эз хвәха қӧрбанбунер'а^ф иди сәр р'ож-р'ожа мә у wәхте чуйина мьн пер'а гьһиштиә. ⁷ Ләщеда эз қәнщ р'әвим, мьн р'ийа хвә қәданд, бавәри хвәй кьр. ⁸ У ньһа мьнр'а дьминә к'офийа һәқийейә сәрк'әтьне, йа кӧ Хӧдан, һ'акьме р'аст we бьдә мьн we р'оже у нә т'әне мьн, ле ван һ'әмуияа жи, йед кӧ бь һ'ьзкьрьне һ'әйра хӧйabuна Wiда нә.

* ^{3:12} Йуһ'әнна 15:20.

* ^{3:16} Аһа те фә'мкьрьне: «Ньвисаред пироз» awа готи «К'ьтеба^ф Пироз».

** ^{3:16} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Т'эмамияа ньвисареда бина бәр Хвәде һәйә».

Сальх-сульх

⁹ Бькэ кӧ зу бейи шэм мьн.
¹⁰ Димас кӧ дьнйа һ'ыз кьр эз һыштъм у чу Т'есалонике. Кь-рәскис чу Галатйайе, Тито жи Далмәтйайе. ¹¹ Т'әне Луца шэм мьн майә. Марқос һьлдә т'әви хвә бинә, чьмки ви қӧльхида^ф әв кери мьн те. ¹² Тьхико, мьн шандә Әфәсе. ¹³ Тӧ гава бейи, ви қап'уте кӧ мьн Тройайеда шэм Карпос һышт, т'әви хвә бинә, ӧса жи к'ьтебед гӧломатк, илаһи^ф йед ч'әрм.

¹⁴ Скәндәре һ'әдад гәләк хьраби ль мьн кьр. Хӧдан we вәкә кьрьнед ви бинә пеши-йа ви. ¹⁵ Тӧ жи һ'әвза хвә жь ви бькә, чьмки гәләки ль бәр готьна мә р'әбу.

¹⁶ Щара пешьн, гава эз ль бәр диwane сәкьним, кәсәки пышта мьн нәгьрт, һ'әмуяа

эз һыштъм чун. Бьра әв йәк ванр'а гӧнә нәйе һ'әсабе! ¹⁷ Ле Хӧдан т'әви мьн сәкьни у қәват да мьн, вәки пе мьн Мьзгинидайин мийасәр бә у һ'әму нәщьһу^ф бьбьһен у эз жь дөве шер хьлаз бум. ¹⁸ Хӧдан we мьн жь һәр кьред хьраб хьлаз кә у сах-сьламәт бьгьһинә П'адшатийа Хвәйә ә'змана. Шькьр жь Wир'а һ'ә-та-һ'әтайе. Амин^ф.

Сьлавед ахьрийе

¹⁹ Сьлаве бьдә Прьскилайе у Акила, ӧса жи мала Ониси-форо, ²⁰ Ерасто ль Корьнт'е ма, Трофимо жи, мьн ль Миләтосе нәхвәш һышт. ²¹ Бькә кӧ бәри зьвьстане бейи. Әйбуло, Пу-дес, Линос, Клавдийа у һ'әму хушк-бьра ль тә сьлав дькьн. ²² Хӧдан т'әви р'ӧһ'е тә бә.

К'әрәма Хвәде вәр'а бә.

НЭ'МА ПАВЛОС ТИТОР'А

Пешготын

Тито бавэрмэндэки йунан^ф бу, эв һэвал-хэбатэки Павлоси гэлэки керһати бу, нава қольхе шандитийа^ф вида (Корьнт'и II, 2:13; 7:5-16; 8:6, 16, 23; 12:18; Галати 2:3; Тимот'ейо II, 4:10). Павлос ве нэ'ме алик'аре хвэйи шаһьлр'а дышинэ, гава эв Кьретаийеда мабу, кө сэрвертийе шьхөле шьвине^ф бькэ.

Нэ'меда се пьрсед мэзын һэнэ:

1. Павлос тинэ бира Тито, кө гэрэке сэрверед шьвине чава бьн, илаһи^ф нава кьретийада, кө р'абун-р'уныштына ван нэ қэнщ бу.
2. Т'эмийед бона Тито, кө эв һинкьрна сахлэм һ'эмуйа һин кэ, ава готи калэмер у пирэжына, хорт у хөлама. Пирэжын жи гэрэке һьндава хвэда к'өлфәтед^ф шаһьл һин кьн.
3. Т'эми бона р'абун-р'уныштына бавэрмэнда, кө т'эви һ'эмуйа эв мьлук, дьлсах у ширьн бьн, жь к'ин у мьхэнәтийе дур бьн, нава дэ'w-дозада нибьн у хвэ жь шөдәбунед шьвине дур бьгьрьн.

Сэрәшәма фькьра нэ'ме

Пешготын (1:1-4)

Сэрверед шьвине у борще ван (1:5-16)

Борщед һәр бавэрмэнде нава шьвинедә (2:1-15)

Ширәт, т'эми у һинкьрьн (3:1-11)

Пашготын (3:12-15)

Сьлавкьрьн

1 ¹Жь Павлосе хөламе Хвэде у шандийе^ф Иса Мәсиһ,

бона пешдачуйина бавэрийа^ф бьжартийед Хвэде у занәбуна сэр р'астийе, анәгори хвәдена-сийе, ²өса жи бона we гөмана

жийина^ф h'эта-h'этайе газикъри*. Бона we жийине, Хwэдейе хwэйе готъна Хwэ,** he дэwред бөредә соз дайэ³ у wөхте хwэда готъна Хwэ бь даннасинийе да э'йанкъръне, йа кö ль мьн hatэ спартъне^ф, бь э'мьре Хwэдейе Хьлазкър^ф мө.

⁴Титор'а, лаwе хwэйи hәq-h'ә-лали бawәрийа мэйә т'омәрида:

Дә бьра к'әрәм^ф у э'дълайи-йа Хwэдейе Бав^ф у Мәсиг Иса Хьлазкър^ф мө ль тә бә.

Шьхөле Тито Кьретайеда

⁵ Бона we йәке мьн тö ль Кьретайе һьшти, wәки чь кemasи һәбьн бини сери^ф у һәр бажарәкида бәрпърсийара к'ьфш ки, чаwа мьн әв т'әми ль тә кър: ⁶Гәрәке бәрпърсийар беләк'ә бә, мере жьнәке бә, зар'ед wi бawәрмәнд бьн, йед кö бона авитийе йан жи бона нөгöһдариye нәк'әтгьнә нава

дәв-дърана. ⁷Бәле сәрwер чаwа малкърә Хwәде, гәрәке беләк'ә бә: Нә сәрһ'ьшк, нә һерс, нә пәй шәрәве к'әти, нә сьр'тук, нә пәй к'әда һ'әрам^ф, ⁸ле меванһ'ьз, херхwаз, аqьлда гьран, сәр һәдийе, Хwәдер'а дайи, хwөгьрти. ⁹Гәрәке we готъна амьн қәwin бьгьрә, чаwа кö һин буйә, wәки бькарьбә бь һинкъръна сахләм дьл бьдә йед майин у шашийед мьqабьла бьдә р'уйе wан.

¹⁰Йед хwәсәрихwә гәләк ьн, йед хәбәрп'уч' у дәрәwin, илаһи^ф әwед кö жь нава шьһу-йада^{ф*} нә. ¹¹Гәрәке дәнге йед öca бьдгьнә бьр'ине, чьмки әw мала лап хьраб дькьн, тьштед нәщайиз һин дькьн у we йәке бона к'ара хwэйә һ'әрам дькьн. ¹²Жь кьретийа һәма хут занәки* wан жи готийә:

«Кьрети т'ьме дәрәwin ьн, әw р'әwьред хьраб ьн,

* 1:1-2 Аһа жи те фә'мкъръне: «газикърийе бона пешдачуйина бawәрийа бьжартийед Хwәде у занәбуна сәр р'астийе, анәгори хwәденасийе, кö жь we р'астийе йә гöмана жийина һ'эта-һ'этайе».

** 1:2 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Хwәдейе кö дәрәwа накә».

* 1:10 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Йед жь сьнәтийе^ф нә».

* 1:12 Бь йунани хәбәр бь хәбәр «п'ехәмбәрәки wан» ньвисар ә. Ль гора һьнәка, наwe ви занәйи Әпименидәс бу, жь бажаре Кьнососе у шайир бу. Әw қаси 600 сали бәри Иса Мәсиг бьбу.

у п'ър'хөред бехирэт ын». ¹³Эв шә'дәтикә р'аст ә, ләма һ'ышк ль ван һ'ыле^ф, кә сахләм бһн бавәрийеда ¹⁴у гөһ нәдһнә ч'ловискийед шьһуйа^ф у т'әмийед ван мәр'вед^ф кә жь р'астийе дагәр'ийанә. ¹⁵Һәр тышт һ'әлал ә бона һ'әлала, ле һ'әрам у нәбавәрар'а тыштәки һ'әлал т'өнә, һ'әта ақыл у исафа^ф ван жи һ'әр'ьминә. ¹⁶Әв дьбежһн, кә Хвәде нас дькһн, ле бь кьред хвә Ви инк'ар^ф дькһн, һ'әрам у хвәсәрихвә нә у һәр кьрһнәкә қәнщр'а бекер ын.

Һинкьрһна сахләм

2 ¹Ле тө, чь ль һинкьрһна сахләм дьк'әвә, һин кә. ²Каләмер бьра хвәгьрти, гьран у мақул бһн, бавәрийе, һ'ьз-кьрһне у сәбьреда сәрхвә бһн. ³Пирәжһн жи бьра өса п'әргал бһн, чава ль мәр'вед Хвәде дьк'әвә, нә бөхданбеж, мела ван нә сәр вәхварьне бә. Ле бьра хвәйед ширәтед қәнщ бһн, ⁴вәки жьнед шаһьл һин кһн, кә мер у зар'ед хвә һ'ьз бькһн, ⁵ақьлда гьран бһн, нав-намус, малкьр, һ'әйф, гөр'а^ф мере хвәда бһн, вәки хәбәра Хвәде нәйе беһөрмәткьрһне.

⁶Өса жи дьл бьдә хорта, кә ақьлда гьран бһн. ⁷Һәр тыш-тида жи, тө хвәха бьбә т'әрзе кьрһнед қәнщ, нава һинкьрһнеда бедөр'ути у мақул бә, ⁸бь хәбәред сахләмә бе кемаси, вәки йе мьқабыл шәрми бь-минә у һьндава мәда тыштәки вийи готьне т'өнәбә.

⁹Хөлама ширәт кә, кә гөр'а ахайед хвәда бһн у һәр тышти-да ль ван хвәш бен, шаб-сабе ван нәдһн, ¹⁰дәстдьрежайийе нәкһн, ле амьнийа қәнщә т'ам нишани ван кһн, вәки һинкьрһна бона Хьлазкьре мә Хвәде, һәр алийава бьхәмьлиһн.

¹¹Чьмки к'әрәма^ф Хвәде бона хьлазбуна^ф һ'әму мәр'ва хөйа бу, ¹²Әв мә һин дькә, кә әм нәп'акийе у дьлһавьжийед дьһийәе инк'ар кһн у ақьлда гьран, бь һәқийе у хвәденасийе бьжин ль ве дьне, ¹³һивийа ве гөмана хвәзьли, хөйабуна р'умәта Хвәдеие мәзһн, Хьлазкьре мә Иса Мәсиһ бһн. ¹⁴Әви Хвә бона мә да дәр, кә мә жь һ'әму нәһәқийа хьлаз^ф кә у пақьж кә, бькә шьмә'та Хвәйә хирәтк'ешед кьрһнед қәнщ.

¹⁵Ван тышта һин кә, бь т'ә-маийа һ'өкөме хвә дьл бьдә

ван у ль ван һъле. Бъра т'ö кэс
тэ беһөрмэт нэкэ.

Р'абун-р'уньштына бавәрмәнда

3 ¹ Бькэ бира шьмэ'те, кö
гöр'а сәрвер у һ'öкөмэта
бькын, гöһдар бьн у бона һ'өму
кьрьнед қәнщ һазьр сэкьни бьн.
² Ђьндава т'ö кэсэкида хьраб
хэбэр нэдьн, шәр'уд нибьн, ле
мьлук бьн у ширьнайийа хвэ
һьндава һ'өму мәрьвада бьдье
к'ьфше. ³ Чьмки эм жи вэхтэ-
ке бефэ'м бун, хвэсэрихвэ,
хальфи^ф у хöламед щур'э-щур'
э тэмед хьраб у к'ефа дьле
хвэ бун, мә нава хьрабийе у
һ'эвсудийеда дьжит, эм мина
мә'ре р'эш, ль бэр ч'э'ве һэв
р'эш бун. ⁴ Ле гава ширьнайи
у һ'ьзкьрьна Хвэде, Хьлазкьре
мэ хöйа бу, ⁵ Ви эм хьлаз кь-
рьн. Нэ кö бона ван кьрьнед
р'астэ кö мә кьрьн, ле ль гора
р'э'ма Хвэ эм хьлаз кьрьн, бь
шуштыне эм ну дьне к'этьн у
бь Р'öһ'е^ф Пироз нуйэжийин
бун*. ⁶ Ви Хвэдейи эв Р'öһ' бь
мәр'дани сэр мәда баранд, бь
дэсте Иса Мэсиһе Хьлазкьре

мэ, ⁷ вэки бь к'эрэма Ви эм
р'аст^ф бенэ һ'эсабе у бь we гö-
мане жийина һ'эта-һ'этайе war
бьн. ⁸ Ве готьеда хельф т'өнэ.
У эз дьхвазьм кö тö ван тышта
э'сэйи ки, вэки йед кö бавэ-
рийа хвэ Хвэде тиньн, хирэт
кьн, тыштед қәнщ бькын. Эвана
мәрьвар'а қәнщ у к'ар ьн.

⁹ Ле тö хвэ жь дэ'w-дозед
ахмакти, р'эқөма сьлсьлэта^ф,
һэвр'ьк'ийе у шәр'-дэ'вед ль
сэр Қануне дур бьгрэ, чьмки
эв бекер у бек'ар ьн. ¹⁰ Жь йе
кö бет'ьфақийе дькэ, шарэ-
ке-дöда ширэт кэ дур к'эвэ.
¹¹ Тö зани кö йе öса хальфи у
гөнэк'ар^ф э, эв хвэха диwane
сэр хвэда тинэ.

Готьеда ахьрийе

¹² Гава Артэмас йан Тьхико
эз бышиньмэ щэм тэ, бькэ кö
бейи Никополесе, щэм мьн,
чьмки мьн қьрар да зьвьс-
тана хвэ ль вьр дэрбаз кьм.
¹³ Зенасе қанунзан^ф у Аполо
зу вэр'екэ, öса бэ кö эв р'ева
кемасийа тыштэки нэбиньн.
¹⁴ Йед жь мэ жи бьра һин бьн,
пэй кьрьнед қәнщ бьн, вэки

* ^{3:5} Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Хвэде эм хьлаз кьрьн, бь шуштына Р'öһ'е Пироз ну дьне хьстын у нуйэжийин кьрьн».

кери һ'әwщәтийа мәрвайе бен йед кӧ бавәрийеда мә һ'ыз
у бе бәр нәбьн. дькьн.

¹⁵ Һ'әмуйед т'әви мьн ль тә К'әрәма Хвәде wә һ'әму-
сьлав дькьн. Сьлаве бьдә wан, йар'а бә.

НЭ'МА ПАУЛОС ФЬЛИМОНР'А

Пешготын

Фьлимоне бавэрмэнд йэки э'йан бу, әв дөсте Паулос бу, хөйа дьбә кө эндәме щывина^ф Колосйае бу. Хөламәки ви жи һәбу наве ви Онисимо, әв жь щәм хвәйе хвә р'әвибу у гәрәке бона кьре хвә бьһата көштъне. Ле гава Паулос кәледа бу, хөйа дьбә кө Онисимо ви дьбинә, т'обә^ф дькә, дьбә бавэрмәнде Иса. Бь ве нә'ме Паулос һиви жь Фьлимон дькә, кө әв бьбахшинә Онисимо у ви қәбул кә, нә т'әне өса чава мәрвь^ф дьбахшинә хөламед хвә, ле өса бьбахшинә чава йәк дьбахшинә бьраки хвәйи бавэрмэнд.

Ве нә'ма кьнда дәрсәкә к'ур бона ве бавәри^ф у һ'ьзкьрьна Мәсиһ к'ьфш дьбә, кө чава гәрәке нава бавэрмәндала һьндава һәвда һәбә.

Сәрәшәма фькьра нә'ме

Пешготын (1-3)

Пәсьне Фьлимон дьдә (4-7)

Һивикьрын бона Онисимо (8-22)

Пашготын (23-25)

Сьлавкърн

1 ¹Жь Павлос, бона Мәснх Иса гърти у Тимот'ейоие бьра, Фьлимоне һәвал-хәбат у дәлалә хвәр'а, ²Афийа хушкр'а у Архипоие һәваләскәре хвәр'а у өса жи we шьвинер'а^ф кӧ мала тәда дыщвә*:

³Дә бьра к'әрәм^ф у ә'дълайи-йа Хвәдеие Баве^ф мә у Хӧдан^ф Иса Мәснх ль вә бә.

**Бавәри^ф у һ'ьзкърна
Фьлимон**

⁴Әз һәр гав жь Хвәдеие хвә р'азн мә, гава нава дӧайед хвәда тә бир тиньм бьрайе Фьлимон, ⁵чьмки бона we һ'ьзкърна тәйә һндава т'әмамия шьмә'та Хвәдеда у бавәрийа тәйә һндава Хӧдан Исада дьбьһем. ⁶Әз дӧа дькьм, вәки һәләқәтийа тәйә т'әви мә, нава бавәрийеда^ф мә быгьһинә we занәбуна к'ур, йа кӧ һндава һәр тыштед мәйә қәнщә т'әви Мәснх ә. ⁷Бона we һ'ьзкърна дьле тәда бьрайо, әз гәләки ша бум у бина мьн фьрә бу,

кӧ дьле шьмә'та Хвәде пе тә р'ьһ'әт буйә.

**Һивикърна Павлос бона
Оннсимоие хӧламе
Фьлимон**

⁸Бона ве йәке бь Мәснх ча-ва бьра, мьн дькарьбу тӧрӧш кьра, ә'мьри сәр тә бькьра, чь кӧ шайиз бу, ⁹ле жь дәст һ'ьзкърне, һиви дькьм. Әз чава Павлосәки кал у ньһа жи бона Мәснх Иса гърти, ¹⁰бона лаве хвә Оннсимо һиви жь тә дькьм, йе кӧ қәйде мьнда чава кӧр'әк мьнр'а дьне к'әт*. ¹¹Әв вәхтәке кери тә нәдьһат, ле ньһа һьн кери тә те, һьн жи кери мьн*.

¹²Әз ви пашда дьшиньмә щәм тә, әв щәгәра мьн ә. ¹³Мьн дьхвәст әв щәм хвә бьһьшта, кӧ дәвса тә бәр дәсте мьн буйа, һ'әта кӧ әз бона Мьзгинийе қәйдада мә. ¹⁴Ле бейи тә мьн нәхвәст тыштәки бькьм, кӧ қәнщийа тә өса нәбә, чава борщәк кьрьбьнә стуйе тә, ле бь р'әзәдлийа тә бә. ¹⁵Бәлки бона ве йәке әв

* 1:2 Колоси 4:17.

* 1:10 Колоси 4:9.

* 1:11 «Оннсимо» бь зьмане йунани те фә'мкърне: «Керһати».

вэхтэке жь тэ дур к'эт, кӧ эв
 һэр т'ым бьбэ п'ара тэ, ¹⁶нэ кӧ
 чава хӧлам, ле жь хӧламэки
 зедэтьр э, чава бьраки дӧлал!
 Бона мьн эв чьқаси дӧлал э,
 ле бона тэ эве һе зедэ бэ, һн
 алийе хӧламтийеда, һн жи
 алийе Хӧданда.

¹⁷Ава һэгэр тӧ мьн чава һэ-
 вале хвэ һ'эсаб дьки, ви ӧса
 қэбул кэ, чава мьн. ¹⁸Һэгэр
 эви нӧһэқик жи ль тэ кьрбэ,
 йан тьштэки дӧйндаре тэ бэ,
 сэр мьн һ'эсаб кэ. ¹⁹Эз Павлос
 бь дӧсте хвэ дьньвисьм: Эзе
 ль тэ вӧгэр'иньм (ле эз бь ве
 йэке нахвазьм бежьмэ тэ, кӧ
 тӧ жийина хвэва дӧйндаре
 мьн и.) ²⁰Ньһа, бьрайе мьни
 жь Хӧданда, ве қәншийе бона

мьн бькэ, бона хатьре Мәсиһ
 дьле мьн р'һ'эт кэ. ²¹Эз гӧһ-
 дарийа тэда гӧман бум, ләма
 жи мьн эв йӧк тәр'а ньвиси,
 чьмки эз заньм те жь готьна
 мьн зедэтьр бьки.

Готьнед ахьрийе

²²Пештьри ве йэке жи, мьнр'а
 щики майине һазьр кэ, чьмки
 гӧмана мьн һэйэ, кӧ Хвәде-
 йе шаба дӧайед вэ бьдэ, мьн
 пашда бьдэ вэ.

²³Епафраце бона наве Мәсиһ
 Исайи т'эви мьн гьрти, тэ
 сылав дькэ, ²⁴ӧса жи Марқос,
 Эристархо, Димас у Луқа, һэ-
 вал-хәбатед мьн.

²⁵К'эрәма Хӧдан Иса Мәсиһ
 т'эви р'ӧһ'ед вэ бэ.

НЭ'МА ИБРАНИЙАР'А

Пешготын

Наве ньвиск'аре ве нэ'ме иро нэ э'йан э. Гэлэк занэ шыке дь-бьнэ сэр Аполо (К'аред Шандийа 18:24; 19:1). Өса жи нэ э'йан э, эви ньвиск'ари нэ'ма хвэ к'ижан шьвинер'а^ф ньвисийэ, ле бь ве нэ'ма хвэ бэрбьр'и к'омэкэ бавэрмэнда дьбэ, к'ижан кō гэрэке хеди-хеди пешда бьчуна, ле эв нава қэзи у охьрмед гьранда бун, хьндьк мабу кō дэсте хвэ жь бавэрийа^ф хвэ бькьрана йан фькьре хвэ хьндава Иса Мэсигда бьгōхастана.

Хōдане нэ'ме дьньвисэ у дьл дьдэ бэр ван, кō нава бавэрийа хвэда бьминьн, өса жи дьдэ к'ьфше, кō Иса Мэсиг р'аст мина хэйинтийа Хвэде йэ у вэк'илтийа вийэ хьлазийе йэ. Эв сэр се пьрсед р'астийе дьсэкьнэ:

1. Иса Кōр'е^ф Хвэдаи х'эта-х'этайе йэ, кō ельмийа^ф Хвэйэ хьндава Баведа^ф бь шэфед Хвэ да к'ьфше. Иса нэ кō т'эне жь п'ехэмбэред Пэймана^ф Кэвьн мэстър э, ле жь мьляк'эта^ф у Муса^ф жи мэстър э.
2. Иса жь Хвэдеда чава к'ахинэ^ф х'эта-х'этайе к'ьфшкьри йэ, эв жь к'ахинед Пэймана Кэвьн мэстър э. Ви бь шарэке бона хэр т'ьм бэдэна Хвэ кьрэ қōрбан^ф у иди эв қōрбанед Пэймана Кэвьндайэ бех'эсаб бэрга тьштэки нэгьртн.
3. Бавэрмэнд т'эне бь дэсте Иса дькарэ жь гōнэ^ф, тьрсе у мьрьне хьлаз^ф бэ. Иса жи чава сэрэкк'ахинэ р'аст хьлазбуна р'аст дьдэ, кō эв йэк Пэймана Кэвьнда бь сурэти (символи) дьхатэ кьрьне, ава готи эв х'эбандьн у қōрбандайинед кō бэри хатьна Мэсиг дькьрьн, шэ'дэтийа Иса Мэсиг дьдан.

Ньвиск'аре ве нэ'ме жь т'ариха Израеле^ф, чава т'эрзед бавэрийе хьнэка бир тинэ (сэре 11-а) у бь ве дьхвэзэ бежэ хвэндэвана, кō хьндава Мьзгинийа Исада амьн бьминьн. Сэре 12-да бь дьлэки шэват дьбежэ, кō өса х'эта ахьрийе амьн бьминьн у ч'э'ве хвэ

жь Мәсiһ нәбър’ын, ле нава һәр щур’э тә’ли-тәнгийада у һесири-бәләнгазийада тәйах кын. Нә’ме бь ширәта у сьлава хьлаз дькә.

Сәрәщәма фькбра нә’ме

Пешготын: Мәсiһ ә’йанбуна Хвәдейә т’ам ә (1:1-3)

Мәсiһ сәр мьляк’әтар’а йә (1:4–2:18)

Мәсiһ сәр Муса^ф у Йешур’а^ф йә (3:1–4:13)

К’аһинтия Мәсiһ сәр һәр к’аһинтийер’а йә (4:14–7:28)

Пәймана Мәсiһ сәр һәр пәйманар’а йә (8:1–9:28)

Мәсiһ қөрбана сәр қөрбанар’а йә (10:1-39)

Бавәри (11:1–12:29)

Чава мәрвь^ф ль Хвәде хвәш бе (13:1-19)

Дөайе хьлазийе (13:20-21)

Пашготын (13:22-25)

Хвәде бь Көр’е Хвә хәбәр дьдә у Көр’ жь мьляк’әта мәстър ә

1 Гәләк щара у бь гәләк щур’а Хвәде пешда пе п’е-хәмбәра кал-бавед мәр’а хәбәр дайә, ²ле ван р’ожд ахьрийеда пе Көр’е^ф Хвә мәр’а хәбәр да, К’ижан кә к’ьфш кьр, вәки ахьрийе бьбә хвәйиваре һәр тышти у бь **Wi** жи ә’рд у ә’зман ә’фьранд. ³Әв нура* р’умәта Хвәде йә, хут мина һәйинтия **Wi** йә, Әв бь қәвата хәбәра

Хвә һәр тышти хвәй дькә. Гава Әви мәщала шуштъна гөнед мәрва^ф һазьр кьр**, ль жор һәрәма^ф мәзьнайийа Хвәдейә р’асте р’унышт. ⁴Көр’ һақаси жь мьляк’әта^ф жортър к’әт, чьқаси әв наве кә **Wi** станд жь навед ван мәстър ә. ⁵Чьмки Хвәде т’ө мьляк’әтир’а аһа нәготийә:

«Тө Көр’е Мьн и,
Тө иро Мьнр’а буйи»*

у диса:

«Әзе баве **Wi** бьм,

* 1:3 Бь готьнәкә дьн: «Р’онайи».

** 1:3 Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Гава Әви әм жь гөнед мә шуштън».

* 1:5 Зәбур 2:7.

Әwe жи Көр'е мын бә»**.

⁶У гава Хwәде нхөрийе Хwә дь-
шинә дьнайе, аһа жи дьбежә:

«Бьра һ'әму мьляк'әтед
Хwәде сәре хwә бәр Wi
дайнын»*.

⁷Ле бона мьляк'әта аһа дьбежә:
«Әw мьляк'әтед Хwә дькә ба
у бәрдәстийед Хwә алава егьр»*.

⁸Ле бәле бона Көр' Хwәде дь-
бежә:

«Т'әхте Тә Хwәдейо, т'әхте
һ'әта-һ'әтайе йә,
шьва п'адшатиya Тә шьва
һәқийе йә.

⁹ Тө һәқийе һ'ыз дьки у дь-
жәни нәһәқийе,
ләма жи Хwәдейо, Хwәдейе
Тә Тө бь р'уне шабуне
р'ункьри,
жь һәвалед Тә зедәтьр»*.

¹⁰У аһа жи дьбежә:

«Йа Хөдан^ф, Тә пешийе һ'име
дьнайе дани
у әзман кьред дәстед Тә нә.

¹¹ Әwe веран бьн һәр'ьн, ле
Те бьмини,

һ'әмуיע мина шьла бьп'ь-
зынн.

¹² Те ван һәв бьп'еч'и мина
қап'ут,
мина к'ьнша we бенә гөһас-
тьне.

Ле Тө диса Әw и
у салед Тә we кем нәбьн»*.

¹³К'ижан мьляк'әтир'а Хwә-
де готийә:

«К'еләка^ф Мынә р'асте р'уне,
һ'әта Әз нәйаред Тә бькьмә
бьне п'ийед Тә?»*

¹⁴Иди мьляк'әт^ф чь нә? Әw
һ'әму жи р'өһ'ед бәрдәсти нә,
кө бона хьзмәтк'арийа ван те-
нә шандьне, йед кө хьлазбуне^ф
we war бьн.

Мьқати хwә бьн, кө хьлазбуна мәзын war бьн

2 ¹Бона ве йәке гәрәке әм
һе гәләки гөһ бьдьнә ван
тьштед мә бьһистьнә, wәки әм
жь ван нәхальфьн. ²Чьмки
һәгәр әw хәбәра пе мьляк'ә-
та һатә готьне һ'имгьрти ма у

** ^{1:5} П'адшати II, 7:14.

* ^{1:6} Қануна Дөшари 32:43; Зәбур 97:7 (wөлгәр'андьна Пәймана Кә-
вьнә йунани).

* ^{1:7} Зәбур 104:4 (wөлгәр'андьна Пәймана Кәвьнә йунани).

* ^{1:9} Зәбур 45:6-7.

* ^{1:12} Зәбур 102:25-27.

* ^{1:13} Зәбур 110:1.

h'əму нəһəқийе у беельмийе
 һəде хwə р'аст стандын, ³ле əме
 чава хwə хьлаз^ф кын һəгэр əм
 гōһ нəдьнə we хьлазбуна мəзын?
 Бона ве хьлазбуне Хōдан пешда
 даннасин кыр у йед кō дəнге
 Wi бьһистьн мəва ə'сəйи кьрын.
⁴Сəрда жи Хwəде бь нишана,
 к'эрəмəта, шур'ə-шур'ə кьред
 қəват у п'ешк'ешед^ф Р'ōһ'e^ф
 Пирозə бəлакьри шə'дəти да,
 чава кō ə'мьре Wi бу.

**Йе кō мə
 бэрбь хьлазбуне дьбə**

⁵Хwəде нə кō мьляк'əт кь-
 рынə сəрwеред we дьнйа кō we
 бе, сəр к'ижане əм хəбэр дьдн.
⁶Ле ньвисар щики шə'дəтийе
 дьдə у дьбежə:

«Йа Хwəде, инсан чь йə кō
 ви бир тини,
 йан бəнде ве дьне* кō бона
 ви хəм дьки?»

⁷ Тə һьнəк wəхт* əw жь мьл-
 йак'əта ньмьзтьр кьр,

бь р'умəт у һōрмəте əw т'аш
 кьр,

⁸ h'əму тышт кьрынə бьне нь-
 гед wi»*.

Аwа Йе кō һэр тышт кьрынə бьне
 ньгед wi**, тыштəк нəһьшт кō
 нəкьрбə бьне ньга. Ле ньһа əм
 һe һэр тышти бьне ньгед инсенда
 набиньн. ⁹Ле əм ньһа Иса бь
 р'умəт у һōрмəт к'офи ль сери
 дьбиньн, Йе кō һьнəк wəхт бо-
 на щəфе мьрьне жь мьляк'əта
 һатьбу ньмьзкьрыне, wəки бь
 к'эрəма^ф Хwəде бона h'əмуя
 мьрын бьдита. ¹⁰Бəле һeжə бу
 кō Хwəде, Йе кō һэр тышт бона
 Хwə ə'фьрандийə у бь дəсте Хwə
 хwəй дькə Р'ебəре хьлазбуна
 ван бь щəфа к'амьл бькьра*,
 wəки гəлəк лав т'əви р'умəта
 Иса бькьрана. ¹¹Əwe кō пироз^ф
 дькə у əwed кō пироз дьбьн, əв
 h'əму жи жь Бавəки^ф нə. Лəма
 Əw ве йəкеда шəрмийе наби-
 нə, кō ван хушк-бьрайед Хwə
 һ'əсаб кə ¹²у дьбежə:

* ^{2:6} Бь йунани хəбэр бь хəбэр аһа йə: «Кōр'е^ф мерьв».

* ^{2:7} Аһа жи те фə'мкьрыне: «Тə əw һьнəки жь мьляк'əта ньмьзтьр
 кьр», ъса жи р'еза 9-да.

* ^{2:8} Зəбур 8:4-6.

** ^{2:8} «Wi» те фə'мкьрыне «бəндед дьне» йан жи «Иса».

* ^{2:10} Аһа жи те фə'мкьрыне: «Бь щəфа бьгьһишта», аwа готи «мəзын
 буйа».

«Дэрhəqа наве Тəда Əзе хушк-бьрайед Хwэр'а бe-жьм, шьвинеда^ф Əзе əшқи Тə бьстрем»*.

¹³ У аhа жи дьбежə:

«Əзе гəмана Хwə бьдьмə сэр Хwəде»*.

У аhа жи:

«Ва мə Əз у əw зар'ед кə Хwəде данə Мьн»**.

¹⁴ Чawa кə зар' хун у гошт ьн, Иса Хwəха жи бу мина ван, к'этə бньйат'а мəрьвайе^ф, wəки бь ви аwайи пе мьрьна Хwə, йе кə h'əкəме wi сэр мьрьне həйə əнда кə, awa готи мирещьн^ф ¹⁵ у йед кə т'əмамийа ə'мьре хwəда һесиред тьрса мьрьне бунə хьлаз кə. ¹⁶ Бəле фə'мдари йə, кə Əw алик'арийа мьлийак'этə накə, ле алик'арийа зəр'этə Бьраһим^ф дькə. ¹⁷ Лəма жи Иса гэрəке бь һэр алийава бьбуя мина хушк-бьра, кə бьбуя сэрəкк'аһинəки^ф р'ə'м у амьн ль хьзмəтк'арийа бэр Хwəдеда, wəки гəнед щьмə'те бьда к'ə-

wандьне^{ф*}. ¹⁸ Чawa Əwi шəфа к'ьшанд, һатə шер'ьбандьне^ф, əса жи дькарə алик'арийа ван бькə, йед кə дьк'əвьнə нава шер'ьбандьне.

Иса жь Муса мəстьр ə

3 ¹ Аwа хушк-бьрайед пироз, хун кə һəвал-п'аред we газийа ə'змен ьн, ль Иса бьньһер'ьн, Wi шандийи^ф у Сэрəкк'аһине кə əм иqrар^ф дькьн. ² Əw һьндава Хwəдеда амьн бу, Йе кə Əw бона ве йə-ке к'ьфш кьр, чawa Муса^ф жи т'əмамийа мала Wида амьн бу*. ³ Бəле Иса һаqаси жь Муса зедə-тьр һежайи р'умəте бу, чьqаси qəдьре йе кə мале чедькə, жь qəдьре мале зедəтьр ə. ⁴ (Фə'мдари йə, һэр малəк бь дəсте йəки те чекьрьне, ле йе һэр тьшт ə'фьрандийə, Хwəде йə.) ⁵ Р'аст ə Муса т'əмамийа мала Wида хəламəки амьн бу, бона шəдəтийа ван тьштед кə Хwəде we бьгота. ⁶ Ле Мəсирh чawa кəр' һьндава мала Хwəдеда амьн бу.

* 2:12 Зəбуp 22:22.

* 2:13 Ишайа 8:17.

** 2:13 Ишайа 8:18.

* 2:17 Бь готьнəкə дьн: «Афукьрьне» йан «бахшандьне».

* 3:2 Жьмар 12:7.

У әw мала Wi әм ын, һәгәр әм
 we ә'гитийе у гөмана кӧ әм пе
 дыфьр'ын қәwin быгьрын.

**Бона шьмә'та Хwәде
 р'һ'әтик һәйә**

7 Бона ве йәке чава Р'öh'e
 Пироз дыбежә:

«Иро һәгәр хун дәнге Wi
 бьбьһен,

8 мина кал-бавед хwә сәр-
 һ'ышк нибьн,

чава кӧ вана сәри һьлда,
 гава бәр'ийеда^ф һатьнә
 шер'ьбандьне,

9 we дәра кӧ кал-бавед wә бь
 қәлпе хьраб Әз шер'ьбан-
 дьм

у т'әмамия чьл сали жи
 кьред Мьн дитьн.

10 Ләма жи һ'иле Мьн жь wi
 ньсьли^ф чу

у Мьн гот: <Дьлада т'ьме әw
 хальфи^ф нә

у р'ийа Мьн нас нәкьрынә>.

11 Аwa Мьн жи жь һерса сонд
 хвар гот:

<Т'ӧ шар әwe нәк'әвьнә р'ь-
 һ'әтияа Мьн!>*

12 Һаш жь хwә һәбьн хушк-бь-
 рано, нәбә кӧ нава wә йәкида
 дьләки хьраб у нәбаwәр һәбә,
 кӧ пышта хwә бьдә Хwәдейе
 сах. 13 Ле һәр р'ож дьл бьдьнә
 һәв, һ'әта кӧ ньвисареда бона
 мә «иро» һәйә, wәки жь wә т'ӧ
 кәс бь гӧна нәхапә, нәбә сәр-
 һ'ышк. 14 Чьмки әм т'әви Мәсиһ
 бунә хwәйип'ар, һәгәр т'әне әм
 we баwәрийе^ф жь сәрида һ'әта
 хьлазийе қәwin быгьрын. 15 Аwa
 чава жор һатә готьне:

«Иро һәгәр хун дәнге Wi
 бьбьһен,

сәрһ'ышк нибьн,

чава wәхте сәрһьлданеда»*.

16 Әw к'и бун, йед кӧ бьһистьн
 у сәри һьлдан? Әw һ'әму нибун,

йед кӧ бьдәсте Муса жь Мьсьре^ф
 дәрк'әтьбун? 17 Чьл сали һ'иле

Хwәде жь к'е чу? Нә жь ван чу,
 йед кӧ гӧнә^ф кьрын, шьнйазед

ван бәр'ийеда ман? 18 У Хwәде
 бона к'е сонд хвар кӧ нәк'әвьнә

р'һ'әтияа Wi, һәгәр нә бона
 нәельма*?*** 19 Иди әм дьбиньн

кӧ әвана жь дәст нәбаwәрийа
 хwә нькарьбун бьк'әтанайе.

* 3:11 Зәбур 95:7-11. Ван р'еза жи бьхуньн: Дәрк'әтьн 17:1-7; Жьмар 20:1-13.

* 3:15 Зәбур 95:7-8.

* 3:18 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Нәбаwәра».

** 3:16-18 Жьмар 14:1-35.

4 ¹Ава әw созе кӧ бона к'ә-
тна нава р'һ'әтиџа Wi he
дмынә, ләма гәрәке әм һаш жь
хwә һәбьн, кӧ жь wә т'ӧ кәс жь
we р'һ'әтиџе нәминә. ²Чьм-
ки мәр'а жи әw Мьзгини һатә
даџине, чава ванр'а. Ле бәле
әw Мьзгинийа кӧ ван бьһист
к'ар нәда ван, чьмки әw йәк
баwәрийева гьре нәдан. ³Ле әм
кӧ баwәр дькьн, әме бьк'әвьнә
we р'һ'әтиџе. Әв йәк аһа йә,
чава кӧ Хwәде гот:

«Ава Мьн жь һерса сонд
хвар гот:

«Т'ӧ шар әве нәк'әвьнә р'ь-
һ'әтиџа Мьн!»*

Ле Әве кӧ әв йәк гот, шьхӧ-
лед Wi жь wәхте ә'фьрандьяна
дньйайеда хьлаз бьбун. ⁴Щики
бона р'ожа һ'әфта аһа һатийә
готьне: «У Хwәде р'ожа һ'әфта
жь һ'әму шьхӧлед Хwә р'һ'әт
бу»*. ⁵У ль вьр диса дьбежә: «Т'ӧ
шар әве нәк'әвьнә р'һ'әтиџа
Мьн»*. ⁶Ава һьнәке бьк'әвьнә
we р'һ'әтиџе, ле әве кӧ пешда

мьзгини бьһистьбун жь дәст
нәбаwәрийе* нәк'әтьне. ⁷Бо-
на ве йәке Хwәде р'ожәкә дьн
к'ьфш дькә у дьбежә «иро»,
пәй гәләк wәхтар'а, чава бь
заре^ф Давьд^ф жор һатә готьне:

«Иро һәгәр һун дәнге Wi
бьбьһен,
сәрһ'ьшк нибьн»*.

⁸Һәгәр Йешу^ф р'һ'әти дабу-
џа ван, иди Хwәде we пәй we
йәкер'а бона р'ожәкә дьн хәбәр
нәда. ⁹Ава бона шьмә'та Хwә-
де he р'ожәкә р'һ'әтиџе мина
р'ожа шәмийе һәйә. ¹⁰Бәле әве
кӧ дьк'әвә р'һ'әтиџа Хwәде,
әв иди жь шьхӧлед хwә р'һ'әт
дьбә, чава Хwәде жи жь шь-
хӧлед Хwә*. ¹¹Ава әм бькьн кӧ
бьк'әвьнә we р'һ'әтиџе, wәки
т'ӧ кәс мина нәбаwәрийа* ван
нәк'әвә р'ожа ван.

¹²Хәбәра Хwәде сах у зор ә у
жь һәр шуре дӧдәви бьр'атьр ә,
кӧ дәрбази һ'әта навбәра р'ӧһ'
у щан, һәсту у мәжу дьбә, нет
у фькьред дьла жи ә'нәнә дькә.

* 4:3 Зәбур 95:11.

* 4:4 Дәстпәбун 2:2.

* 4:5 Зәбур 95:11.

* 4:6 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Нәельмийе».

* 4:7 Зәбур 95:7-8.

* 4:10 Дәстпәбун 2:2.

* 4:11 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Нәельмийе».

13 У т'ö э'фьрин жь Ви вэшарти нинэ, ле һәр тышт ль бэр ч'э'ве Ви вэкьри у ашкэрэ йэ, кö ль бэр К'ижани эме һ'эсабе хвэ бьдын.

Иса сэрэкк'аһине сэр һ'эмуйар'а йэ

14 Ава кö Сэрэкк'аһинэки мэйи мэзын һэйэ, кö э'зманар'а дэрбаз буйэ, Исайте Көр'е^ф Хвэде, дэ вэрьн эм we бауэрийа кö идрар дькьн қөвин быгьрн.
15 Сэрэкк'аһинэки^ф мэйи öса т'öнэ, кö бет'ақэтийд мэдэ дьле Ви сэр мә нэшэвьтэ, ле Эв жь һ'эму алийада шер'ьбанди йэ мина мә, ле т'эне бегөнэ.
16 Дэ иди эм мерк'ими незики т'эхте Хвэдеи к'эрэме бьн, вэки р'э'ме бьстиньн у к'эрэме бьбиньн кö гава эм һ'эвшэ бьн, алик'арийа мә бькэ.

5 1 Һэр сэрэкк'аһинэк жь нав мэрьва те бьжартьне у к'ьфшкьрне, кö бона мэрьва ль бэр Хвэде бьсэкьнэ, вэки

һ'эди^ф у қөрбана^ф бэр гöна бьдэ. 2 Эв чава инсан дькарэ бь дьле шэват к'омэка ванр'а бэ, йед кö нэзан у хальфи нэ, чьмки эв хвэха жи нава бет'ақэтийда йэ. 3 Лэма гэрэке эв чава бона шьмэ'те, öса жи бона хвэ қөрбана бона гöна бьдэ*. 4 Кэсэк хвэсэрихвэ ви қэдьри настинэ, ле т'эне эве кö жь Хвэдеда те газикьрне, чава һарун^ф бу*.

5 Öса жи Мэсиһ, нэ кö Хвэха Хвэ бьльнд кьр кö бьбэ сэрэкк'аһин, ле Хвэде Эв бьльнд кьр у Вир'а гот:

«Тö Көр'е Мьн и,
Тö иро Мьнр'а буйи»*.

6 Чава шики дьн жи дьбежэ:
«Тö һ'эта-һ'этайе К'аһин и,
мина Мэлк'и-Садьқ^ф»*.

7 Иса жийина Хвэйэ ве дьняйеда гэлэки к'эсэр у бь һесьра лава у р'эща жь Ви дькьрн, Йе кö дькарьбу Эв жь мьрне хьлаз бькьра у бона мьлукти у ельмийа^ф Ви һатэ бьһистьне*. 8 Р'аст э Эв Көр'е Хвэде

* 5:3 Қануна К'аһинтийе 9:7.

* 5:4 Дэрк'этын 28:1.

* 5:5 Зэбур 2:7.

* 5:6 Зэбур 110:4.

* 5:7 Мэтта 26:36-46; Марқос 14:32-42; Луқа 22:39-46.

бу, ле диса бь ван щэфайед Хвэ гōһдарийе хин бу. ⁹ Гава we йәкеда һатә к'амьлкьрне, бона һ'әмуйед кō гōһдарийа Wi дькьн, Әw бу канийа хьлазбуна һ'әта-һ'әтайе ¹⁰ у жь Хвәде һатә навкьрне «Сәрәкк'аһине мина Мәлк'и-Садьq».

**Ғаш жь хвә һәбын
кō жь бавәрийе нәк'әвын**

¹¹ Бона ве йәке гәләк тыштед мәйә готьне һәнә, ле шьровәкьрна ван зә'мәт ә, чьмки гōһада һун гьран бунә. ¹² Р'астийе к'әвә һ'әта ньһа гәрәке һун дәрсдар буна, ле һун һе һ'әwщә нә кō жь готьнед Хвәде дәрсед пешьнә садә хин бьн. һун һәла һе һ'әwщә шир ьн, нә кō хварьна гьран. ¹³ Әwe кō ширхөр ә, әw нькарә хинкьрна һәқийе бьмәһ'инә, чьмки дәргуш ә. ¹⁴ Ле хварьна гьран бона мәрьвед гьһишти йә, йед кō сәwдайе хвәда к'әти-р'абуйи нә, қәнши у хьрабийе жь һәв дәрдьхьн.

6 ¹ Аwa әм хинбунед пешьнә сәр Мәсиһ алики бьһельн, бенә сәр хинбуна гьһишти. Әм

диса һ'им нәвежьн нәйенә сәр вәгәр'андьна^ф жь ван кьрьнед кō дьбьнә бәрбь мьрьне, Хвәдебавәркьрне, ² хинбуна сәр ньхōмандьна^ф, дәстданине, р'абуна мьрийа у диwана һ'әта-һ'әтайе. ³ Әме бь дәстурә Хвәде хинбуна гьһиштида пешда һәр'ьн!

⁴ Чьмки йед кō шарәке һатьнә р'онайикьрне, п'ешк'ешә ә'змен тә'м кьрьнә у Р'ōһ'е Пироз п'ар стандьн, ⁵ өса жи хәбәра Хвәдейә қәнщ у қәwатед дьһия we бе тә'м кьрьнә, ⁶ һәгәр әw жь we бавәрийе бьк'әвын, иди набә кō әwана диса вәгәр'ьн сәр хвәда бен, чьмки әwана шарәкә дьн Көр'е Хвәде нав хвәда* хач^ф дькьн у дькьнә сосрәт.

⁷ Әw ә'рде кō гәләк шара баран сәрда дьбарә, ава хвә дьсти-нә у дәрәмәта к'ар дьдә ван, бона к'ижана те бешәркьрне, дōайе Хвәде те сәр we. ⁸ Ле әwe кō дьр'и у стьрийа дьгьһинә, бекер ә у һежайи ньфьр'е йә, ахьрийа we жи шәwат ә.

⁹ Р'аст ә әм аһа хәбәр дьдьн дәлално, ле әм wәда гōман ьн, wәки һун сәр р'екә һе қәнщ ьн,

* 6:6 «Нав хвәда» аһа жи те фә'мкьрне: «Хвәха» йан «бь һ'әмде хвә».

кө вә дьбә бәрбь хьлазбуне. ¹⁰ Хвәде сәр нәһәқийе нинә, вәки кьред вә у әв һ'ызкьрына кө вә бона наве Ви да к'ьфше бир бькә, йа кө вә шьмә'та Хвәдер'а хьзмәтк'ари кьр у дькьн жи. ¹¹ Ле әм мөһ'тащ ьн вәки жь вә һәр йәк һ'әта хьлазийе ве хирәте бьдә к'ьфше, кө гөмана вә һ'имгьрти бьминә. ¹² Әм нахвазьн кө һун хвәр'анәдिति бьн, ле ч'ә'в бьдынә ван, йед кө бь бауәрийе у сәбьре созед Хвәде вар дьбун.

Созе Хвәдейә ә'сәйи

¹³ Гава Хвәде соз да Бьраһим, Әви бь сәре Хвә сонд хвар, чьмки кәсәки жь Ви мәстър т'өнәбу кө бь ви сонд бьхвара. ¹⁴ Ынге гот: «Р'аст Әзе зөр'әта тә гәләки бәрәк'әт кьм, Әзе тә п'ьр' зедә кьм»*. ¹⁵ У бь ви авайи Бьраһим бьдумька дьреж гьһиштә созе Хвәде. ¹⁶ Р'аст ә мәрвь пе сәре йе жь хвә мәстър сонд дьхвьн у сонд һ'әму шәр'-дә'ве нава ванда сафи дькә. ¹⁷ Бь ве йәке Хвәде хвәст

ванар'а, йед кө ве соз же бьс-тандана һе бьда к'ьфше, кө әв қьрара Хвә нагөһезә, иди созе Хвә бь сондхварьне шьданд. ¹⁸ Ава иди дө тышт һәнә, соз у сонде Хвәдейә кө найенә гөһастьне, к'ижанада набә кө әв дәрәу дәре. Ван һәр дө тыштада дьлдаийнәкә мәйә ә'сәйи һәйә, кө әм ле сьт'ар бунә, ләма жи әм дькарьн хвә бавежьнә ве гөмана пешийа хвә*. ¹⁹ Әва гөмана бона жийина мә дьбә ләнгәрәкә һ'имгьрти у амьн, кө п'әр'да пирозгәһа ә'зменр'а дәрбази һьндөр'е Щийе Һәри Пироз дьбә, ²⁰ ве дәра кө Иса чава пешик'еш бона мә к'әтийе. Әв буйә сәрәкк'аһине һ'әта-һ'әтайе мина Мәлк'и-Садьқ*.

Мәлк'и-Садьқе к'аһин

7 ¹ Мәлк'и-Садьқ* п'адшайе Шәлиме бу, к'аһине Хвәдейе Һәри Жорьн. Гава Бьраһим жь п'адша қьр'кьрыне вәдьгәр'ийа, Мәлк'и-Садьқ пешийа вида чу у дөа ль ви кьр. ² Бьраһим жи жь һ'әму т'алане хвә

* ^{6:14} Дәстпекун 22:16-17.

* ^{6:18} Жьмар 23:19.

* ^{6:20} Зәбур 110:4.

* ^{7:1} Дәстпекун 14:17-20.

дәһәк^ф да ви. (Пешийе наве Мәлк’и-Садьқ шьровәдьбә: «П’адше һәдийе» у алики дьнва жи әв «П’адше Шәлиме*» бу, ава готи наве ви те фә’мкьрьне «П’адше Ә’дълайийе»).³ Әв бе бав, бе де у бе р’ьк’ьнийат бу, нә р’ожа буйина ви ә’йан бу, нә жи хьлазийа ә’мыре ви. Әв мина Көр’е Хвәде бу у т’ьме к’ахин дьминә.

⁴ Ава дина хвә бьдьне, кә әв йәки чавайи мәзын бу, кә Бьраһиме бавә’шир жи жь т’ален дәһәк даие. ⁵ У зөр’әта Лөвийә^ф кә дьбьнә к’ахин, бона ван т’әми Қанунеда һәйә кә жь щьмә’те дәһәке бьстиньн, ава готи жь мьләте хвә, һәгәр әв бәдәна Бьраһим ьн жи*. ⁶ Ле Мәлк’и-Садьқ нә жь р’ьк’ьнийата Лөви бу, әви жь Бьраһим жи дәһәк станд у дөа ль ви кьр, йе кә жь Хвәде соз стандьбу. ⁷ Әва йәка фә’мдари йә, кә йе бьч’ук жь йе мәзын дөа-дьрозга дьстинә. ⁸ Ви али-йе к’ахинтийеда, мәрвьед кә дьмьрын дәһәке дьстиньн, ле алийе Мәлк’и-Садьқ, йе кә

дәһәке дьстинә бона ви нь-висар дьбежә, кә әв сах ә. ⁹ У һ’әта әм дькарьн ве йәке жи бежьн, Лөвийе кә зөр’әта ви дәһәке һьлдьдә, ви хвәха жи бь дәсте Бьраһим дәһәк да Мәлк’и-Садьқ. ¹⁰ Чьмки әв һе бәдәна баве хвәда бу, гава Мәлк’и-Садьқ пешийа вида чу.

**Иса чава сәрәкк’аһине
һ’әта-һ’әтайе мина
Мәлк’и-Садьқ**

¹¹ Ава һәгәр к’амьлбун бь дәсте к’ахинтийа лөвийа бь-буйа, (чава щьмә’та Исраеле сәр ви һ’ими Қанун стандьбу), иди чь лазьм бу кә к’аһинә-ки дьн мина Мәлк’и-Садьқ р’абуйа у нә кә мина һарун? ¹² Чьмки гава к’аһинти те гөһастьне, гәрәке қанун жи бе гөһастьне. ¹³ У бона к’ижани кә әв йәк те готьне, әв жь қә-биләкә дьн бу, жь к’ижане т’ө кәси горигәһер’а^ф хьзмәтк’ари нәкьрийә. ¹⁴ У чава ә’йан ә Хө-дане мә жь қәбила Шьһуда^ф бу у Муса дәрһәқа к’ахинтийа ве қәбиледа т’ө тышт нәготийә.

* 7:2 «Шәлим» бь зьмане ибрани^ф те фә’мкьрьне «ә’дълайи». Шәлим хвәха наве бажаре Оршәлимейи^ф кәвын ә.

* 7:5 Жьмар 18:21.

¹⁵У эва һәлә һе э'йан э, гава к'аһинәки дьн мина Мәлк'и-Садьқ р'адьбә, ¹⁶йе кә нә алийе қәйдә-қануна пьрса зө-р'әтийеда бу к'аһин, ле алийе қәвата жийина кә хьлазияа we т'өнә. ¹⁷Чьмки ньвисар шәде ве готьне йә кә: «Тө һ'әта-һ'әтайе К'аһин и, мина Мәлк'и-Садьқ»*. ¹⁸Ава т'әмийа пешьн жь дәст сьсти у бекерийа we һатә бәталкьрьне, ¹⁹чьмки Қануна Муса т'ө тышт к'амьл нәкьр, ле дәwsа we гөманәкә һе қәнщ к'әтә наве, бь к'ижане әм незики Хwәде дьбьн.

²⁰Сәрда жи Иса бе сонд нә-бу к'аһин! Әвед дьн бе сонд бунә к'аһин, ²¹ле эва бь сонд, бь дәсте Хwәде бу к'аһин гава Вир'а гот: «Хөдан сонд хвар у иди жь готьна Хwә вәнагәр-р'ә: Тө һ'әта-һ'әтайе К'аһин и»*. ²²Дәст ве сонде жи Иса wәк'илтийе пәйманәкә^ф һе қәнщ дькә*.

²³Өса жи гәләк к'аһин һәбунә, чьмки мьрьне нәһьштиә кә әвана т'ьме бьмана. ²⁴Ле к'аһинтийа Әви хьлаз набә, чьмки Әw һ'әта-һ'әтайе дь-минә. ²⁵Бона ве йәке Әw һәр гав* дькарә ван хьлаз кә, йед кә бь дәсте Wi незики Хwәде дьбьн, чьмки Әw т'ьме сах э, кә бона ван лава-навчетийе бькә.

²⁶Ава һәма мәр'а р'аст сәрәк-к'аһинәки аһа ләзьм бу, пироз, бесущ, бeқөсур, жь гөнәк'ара^ф щөдәбуийи у жь э'змана жортьр чуйи. ²⁷Исар'а нә ләзьм ә кә Әw һәр р'ож мина сәрәкк'аһинед майин пешийе бона гөнед хwә у паше бона гөнед щьмә'те қөр-бана бьдә. Әви әв йәк шарәке бона һәр т'ьм кьр, чахе Хwә кьрә қөрбан*. ²⁸Қануна Муса мәрьве бет'ақәт дькә сәрәк-к'аһин, ле сонда Хwәдейә кә пәй Қанунер'а һат Көр' дькә сәрәкк'аһин, Йе кә һ'әта-һ'ә-тайе һатә к'амьлкьрьне*.

* ^{7:17} Зәбур 110:4.

* ^{7:21} Зәбур 110:4.

* ^{7:22} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Иса гарантийа пәйманәкә һе қәнщ э».

* ^{7:25} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Әw дькарә ван лап хьлаз кә».

* ^{7:27} Қануна К'аһинтийе 9:7.

* ^{7:28} Аһа жи те фә'мкьрьне: «һатә гиһандьне», чава гьһишти. Иб-рани 2:10; 5:8-9.

**Иса сэрэкс'аһине мэйи
мэзын э**

8 ¹Фькьра ван тыштед мэ пешда готын эв э: Сэрэкс'аһинэки мэйи өса һэйэ кө ль э'змана сэр т'эхте мэзынайийа Хвәдейэ р'асте р'уныштийэ. ²Эв чава сэрэкс'аһин пирозгәһеда бәрдәстийе дькә, ава готи ви коне^ф р'астда, к'ижан кө Хөдан вәгьрт, нә кө мәрва.

³Һәр сэрэкс'аһинэк бона қөрбан у һ'әдидаине к'ьфшкьри йә, ава гәрәке тыштәки ви жи һәбуяа кө быда. ⁴Һәгәр эва ль сәр дьне буйа, we нәбуяа к'аһин жи, чьмки һәнә к'аһин кө анәгори Қануне һ'әдийа дьдһн. ⁵Эвана хьзмәтк'арийа хвә пирозгәһеда дькһн, йа кө мина си у сурәте ван тыштед ль э'змен э. Чава Мусар'а һатә э'мьркьрне, гава әви we Коне^ф Шә'дәтийе вәгьрта, вир'а һатә готһне: «Дина хвә быде, кө һәр тышти ви шур'әйи бьки, чава сәре ч'ийе мһн нишани тә кьр»*. ⁶Ле р'аст хьзмәтк'арикә һе бьһнд Исар'а һатә дайине, чава кө Эв навчетийе пәйма-

нәкә һе қәнщ дькә, чьмки әв пәймана ль сәр созед һе қәнщ һ'имгьрти йә.

⁷Һәгәр пәймана пешһн бе кемаси буйа, иди йа дөда we һ'әвщә нибуяа. ⁸Ле Хвәде щьмә'те нәһәқ дькә у дьбежә: «Ва р'оже бен, Хөдан дьбежә, Эзе т'әви мала Израел у т'әви мала Щьһуда пәйманәкә ну гьредьм,

⁹ ле нә мина we пәймана кө Мьн т'әви кал-бавед ван гьреда, we р'ожа кө Мьн дәсте ван гьрт, вәки жь Мьсьре дәрхьм.

Эвана нава пәймана Мьнда нәман,

Мьн жи дәсте Хвә жь ван к'ьшанд, Хөдан дьбежә.

¹⁰ Ле әв э әв пәйман, йа кө Эзе т'әви мала Израел гьредьм, пәй ван р'ожар'а, Хөдан дьбежә:

Эзе қанунед Хвә бькьмә һ'ыше ван

у дьле ванда жи ван бьһн-висьм

у Эзе Хвәдейе ван бьм, әве жи щьмә'та Мьн бә.

* 8:5 Дәрк'әтһн 25:40.

11 **Һьнге т'ө кәс we һәвалә хвә**
 йан бьрайе хвә һин нәкә
 у нәбежә: «Хөдан нас бькә»,
 чьмки һ'әму жи we Мьн нас
 бькьн,
 жь бьч'укед ван һ'әта мә-
 зьна.

12 **Әзе нәһәдийед ван бьбах-**
 шиньм
 у гөнәд ван жи иди бир
 нәйньм»*.

13 **Гава Хвәде бона пәйманәкә**
 «ну» гот, йа пешьн кәвьн кьр
 у чь кәвьн у пир дьбә, бәр
 ондабуне йә.

**Һ'әбандьна ль ә'змен у
 сәр дьнйайе**

9 1 Р'аст ә қәйдә-қанунед
 һ'әбандьна пәймана пе-
 шьн жи һәбун у пирозгәһа ве
 дьнйайе жи. 2 Кон бь дө гоza вә-
 гьрти бу: Йа дәрр'а «пирозгәһ»
 дьготьн, теда һәбун шәмдан,
 сьфрә у нане^ф Хвәдер'а дайи*.

3 Йа һьндөр'да пышта п'әр'де,
 жер'а «Шийе Һәри Пироз»
 дьготьн*. 4 Теда бун горигәһа
 зер'ин бона шәвьтандьна бь-
 хуре^ф, Сьндоқа^ф Пәймане, йа
 кә дәр у һьндөр'ва зер'кьри бу.
 We сьндоқеда һәбун шер'е зе-
 р'ин бь манава^ф т'ьжи, шьвдара
 Һарунә кә гөл да у сәлед кәвь-
 рийә пәймане*. 5 Сәр сьндоқе,
 херубед^ф р'умәта Хөдан һәбун
 у сәр щийе кә гөнә дьһатьнә
 бахшандьне, дькьрьнә си. Ньһа
 нә вәхт ә кә әм бона ван бь
 һур-гьли хәбәр дьн*.

6 Әв тьшт аһа щикьри бун.
 К'аһин һәр гав дьк'әвьнә гоza
 дәр, хьзмәтк'арийа хвә дькьн*.

7 Ле гоza һьндөр' сале шарәке
 т'әне сәрәкк'аһин дьк'әве, ле
 нә бе хун, йа кә жь бәр гөнәд
 хвә у щьмә'тева дьдә, к'ижан
 кә жь бефә'мийа хвә дькьрьн*.

8 Бь ве йәке Р'өһ'е Пироз дьдә
 к'ьфше, кә р'ийа Шийе Һәри

* 8:12 Йерәмийа 31:31-34.

* 9:2 Дәрк'әтьн 25:31-40; Дәрк'әтьн 25:25-30.

* 9:3 Дәрк'әтьн 26:31-33.

* 9:4 Дәрк'әтьн 30:1-6; Дәрк'әтьн 25:10-16; Дәрк'әтьн 16:33; Жьмар 17:8-10; Дәрк'әтьн 25:16.

* 9:5 Дәрк'әтьн 25, 26; Жьмар 17:1-10.

* 9:6 Жьмар 18:2-6.

* 9:7 Қануна К'аһинтийе 16.

Пироз нэвэкьрийэ, һ'эта кө гога дэр һэйэ. ⁹Эв йэк сурэ-тэк э бона зэмане ньһа. Эва дьдэ к'ьфше, кө гава һ'эди у қөрбан тенэ дайине, эвана нькарьн исафа^ф йед кө дьһ'э-биньн пақьж кьн, ¹⁰ле эв йэк т'эне хварьн-вэхварьне у щур'э-щур'э шуштын-вэшустьнед қәйдэ-қанунева гьредаи нэ. Эв қәйдэ-қанунед дэрвайи нэ, к'ижан кө һ'эта ви вәхте кө қануна ну те данине дьминьн.

¹¹Ле гава Мәсһ һат, чава Сэрәкк'аһине тыштед қәнщә һати, коне һе мэзын у к'амьл-р'а дәрбаз бу, йе кө нэ бь дэста һатийэ чекьрьне, ава готи нэ жь ве дьнийайе. ¹²Эв нэ кө пе хуна шанәга у нерийа, ле бь хуна Хвә шарәке бона һәр т'ьм к'этэ Шийе һәри Пироз у азабуна һ'эта-һ'этайе дэст ани. ¹³Һәгәр хуна шанәга, нерийа у к'өзийа^ф ногьна кө дьр'эшандьн, йед кө ль гора э'дәт һ'әр'ьми бун, дәрвава эв пақьж дькьрьн*, ¹⁴ле чьқас зедә хуна Мәсһ, кө бь дэсте Р'өһ'е һ'эта-һ'этайе Хвә чава

қөрбана беқөсур да Хвәде, ве исафа мә жь кьред кө әм дьбьрьнэ бәрбь мьрьне пақьж бькә, вәки әм хьзмәтк'арийе Хвәдеие Сахр'а бькьн?

¹⁵Бона ве йәке Мәсһ навчетийа пәймана ну дькә, вәки йед газикьри ви вәре һ'эта-һ'этайе бьстиньн, к'ижан кө Хвәде соз дайә, чьмки мьрьна Ви бона азайийа жь нәһәқийед ван бу, йед кө дәма пәймана пешьнда кьрьбун.

¹⁶Ава к'идәре вәсийат пәйманкьри йә, гәрәке ль вьр э'сәйи вәсийатдар мьри бә. ¹⁷Чьмки вәсийат пәй мьрьна вәсийатдарр'а қәват дькә. Һ'өкөме ве т'өнә һ'эта кө вәсийатдар сах ә. ¹⁸Ләма пәймана пешьн жи бе хун нәһатә т'әстикьрьне. ¹⁹Гава Муса һ'әму т'әмийед Қануне готьнә щьмә'те, һьнге хуна шанәга у нерийа һьлда т'әви аве кьр, р'исе соре гәвәз ч'ьрьле зохева^ф кьр, пе ве р'эшандә сәр к'ь-теба Қануне у щьмә'те*, ²⁰гот: «Эв ә хуна ве пәймане, йа кө Хвәде т'әми да вә»*. ²¹Оса

* 9:13 Қануна К'аһинтийе 16:15-16; Жьмар 19:9, 17-19.

* 9:19 Дәрк'әтын 24:3-8.

* 9:20 Дәрк'әтын 24:8.

жи әв хун р'ешандә сәр кон у һ'әму дәрданед^ф бона һ'әбандьне*. ²²Бәле анәгори Қануне п'ър'анийа һәр тышти пе хуне пақьж дьбу у бейи хунр'етын бахшандын нәдьбу*.

Қөрбанбуна Мәсиһ гөна һьлдьдә

²³Ава гәрәке сурәтед тыштед ә'змана бь ван кьрьна пақьж буна, ле һәма хут йед ә'змана жи гәрәке бь қөрбанед жь ван қәнщтър пақьж буна. ²⁴Чьмки Мәсиһ нә кә к'әтә пирозгәһа пе дәста чекьри мина сурәте йа р'аст, ле һәма хут к'әтә ә'змен, вәки ньһа бона мә ль бәр Хвәде бьсәкьнә. ²⁵Нә жи бона кә гәләк щара Хвә бькьра қөрбандьк'әтә пирозгәһе, чава кә сәрәкк'әһин һәр сал нә бь хуна хвә дьк'әве. ²⁶Һәгәр аһа буйа, Әви гәрәке гәләк щара пәй ә'фьрандьна дьһийер'а щәфа бьк'әшанда. Ле ньһа ахьрийа дәврада Әви Хвә да к'әфше у шарәке бона һәр т'ьм пе хвәқөрбанкьрьне гөнә

һьлдан. ²⁷У чава бона мәрьва қьраркьри йә, шарәке бьмьрьн у паше бәр диwane бьсәкьһн*, ²⁸өса жи Мәсиһ шарәке бона гөнәһьлдана гәләка қөрбан һатә дайине*. У Әве щара дөда нә кә бона гөнәһьлдане к'әфш бә, ле бона хьлазбуна ван, йед кә һивийа Ви нә.

Қөрбанбуна Мәсиһ сәр қөрбанед Қануна^ф Мусар'а йә

10 ¹Қанун сийа ван тыштед қәнщ ә, к'ижанә кә тен, ле нә хут мина ван йәка йә. Бона ве йәке Қанун пе ван қөрбанед кә һәр сал пәйһөв-пәйһөв тенә дайине нькарә ван к'әмьл бькә, йед кә бь қөрбандайине незики Хвәде дьбьн. ²Һәгәр пақьж буна, вана ве дәст жь қөрбандайине бьк'әшанда, чьмки бь шарәке йед хвәйиқөрбан ве бьһатана пақьжкьрьне, жь вьр шунда бона гөна исафа ван ве ль ван һьлнәһата^ф. ³Ле әв қөрбан һәр сал гөнәд ван тиньнә бира ван. ⁴Чьмки

* 9:21 Қануна К'әһинтийе 8:15.

* 9:22 Қануна К'әһинтийе 17:11.

* 9:27 Дәстпәбун 3:19.

* 9:28 Ишайа 53:12.

хуна шанэга у нерийа т'о шар
нъкарэ гона р'эсит кэ. ⁵ Лэма
жи, гава Мэсиг we бьхата ве
дьне, гот:

«Тэ қорбан у һ'эди нэхвэс-
тън,
ле Тэ бона Мьн қальбэк
һазьр кьр.

⁶ Дийарийед^ф т'эвайишэвате
у қорбанед жь бэр гонава
Тэ хвэш нәһатън.

⁷ Ынге Мьн гот: «Ва мә йа
Хвэде, Эз һатъм
э'мьре Тэ биньмэ сери^ф,
чава бона Мьн к'ьтебеда
нвьисар э»*.

⁸ Пешийе дьбежэ: «Қорбан у
һ'эди, дийарийед т'эвайишэ-
вате у қорбанед жь бэр гонава
Тэ нэхвэстън у эв ль Тэ хвэш
нәһатън» (ле эв анэгори Қануне
тенә дайине). ⁹ Паше дьбежэ:
«Ва мә йа Хвэде, Эз һатъм кө
э'мьре Тэ биньмэ сери». Йа
пешьн, Мэсиг веда давежэ,
кө йа дөда т'эстиқ кэ. ¹⁰ Бь ви
авайи Иса Мэсиг э'мьре Хвэде
ани сери, шарэке бона һэр т'ъм

бэдэна Хвэ кьрэ қорбан, бь ве
йэке эм пақьж кьрын.

¹¹ Һэр к'аһинэк, һэр р'ож
нава хьзмэтк'арийа хвэда йэ
у гэлэк шара хут ван қорбана
дьдэ, к'ижанед кө т'о шар нь-
карын гона р'эсит кьн. ¹² Ле Эви
к'аһини т'эне шарэке бона гона
қорбан да у пэйр'а һ'эта-һ'э-
тайе к'елэка Хвэдейэ р'асте
р'уньшт** ¹³ у жь вьр шунда
һивийе йэ, һ'эта кө дьжмьнед
Ви бьн п'ийед Вида бенә да-
нине. ¹⁴ Бь қорбанэке Эви йед
кө пақьж дьбьн һ'эта-һ'этайе
к'амьл кьрын. ¹⁵ Р'он'е Пироз
жи шэ'дэтийе дьдэ мә. Пеши-
йе дьбежэ:

¹⁶ «Эв э эв пэйман, йа кө Эзе
т'эви ван гьредьм,
пэй ван р'ожар'а, Хөдан
дьбежэ.
Эзе қанунед Хвэ бькьмэ
дьле ван
у һ'ышед ванда ван бьнь-
висьм»*.

¹⁷ Паше дьбежэ: «Эзе гонә
у нәһэқийед ван иди бир

* ^{10:7} Зэбур 40:6-8.

* ^{10:12} Аһа жи те фэ'мкьрне: «Ле эви т'эне шарэке қорбанэка һ'э-
та-һ'этайе бона гона да у пэйр'а к'елэка Хвэдейэ р'асте р'уньшт».

** ^{10:12} Зэбур 110:1.

* ^{10:16} Йерэмия 31:33.

нэйным»*. ¹⁸ У әв дәра кӧ бахшандын һәйә, иди бона гӧна һәди кер найе.

Дә бьра әм незики Хвәде бьн

¹⁹ Ава хушк-бьрано, бь сайа хуна Иса әм дькарын мерк'ими бьк'эвьнә Щийе Һәри Пироз, ²⁰ we р'ийа нуйә сахр'а, йа кӧ Әви бона мә нава we п'әр'дер'а вәкьр, ава готи бь бәдәна Хвә. ²¹ Ава кӧ К'аһинәки мәйи мәзън һәйә сәр мала Хвәде, ²² әм дькарын бь дьле р'аст незики Хвәде бьн, бавәрийева т'ьжи, исафа хвәда бь хунр'ешандьне жь хьрабийе пақьжбуйи у қальбе хвә жи пе ава зәлал шушти*. ²³ Дә әм we гӧмана кӧ әм иқрар дькьн қәвин бьгьрын у жь ши нәһ'әжн, чьмки амьн ә, Әве кӧ соз дайә. ²⁴ У бьра әм бона һәвдӧ хәм бькьн, вәки һ'ьзкьрьне у қәншикьрьнеда һелана бьдьнә һәв. ²⁵ Бьра әм дәст жь лһәвщьвине нәк'ьшиньн, чава кӧ һьнәка хвәр'а кьрийә

хәйсәт, ле әм дьл бьдьнә һәв у һе зедә, чьмки һун дьбиньн кӧ Р'ожа Ахрәте незик дьбә.

²⁶ Чьмки һәгәр мә р'асти нас кьрийә қәбул кьрийә у пәйр'а бь һ'әмде хвә нава гӧнада бьминьн, иди жь вьр шунда бона бахшандьна гӧна қӧрбан бәрга т'ӧ тышти нагьрә, ²⁷ ле т'әне бь ләрзәке дьминә һивийа диwane у к'ура агьр, кӧ we йед мьқабьли Хвәде һ'уфи хвә кә. ²⁸ Йәки һәгәр Қануна^ф Муса бьг'әр'ьбанда, гава дӧ йан се шә'дә һәбуна, бе р'ә'м дьһатә кӧштьне*. ²⁹ Ле т'әхмина вә, әве һе чьқаси һежайи шәзайе гьран бә, йе кӧ Кӧр'е Хвәде дайә бьн п'ийед хвә у Хуна пәймане һ'әрам^ф һ'әсаб кьрийә, бь К'ижане әв пақьж бу у Р'ӧһ'е к'әрәмдайине бәһӧрмәт кьрийә?*. ³⁰ Бәле әм Wi нас дькьн, Йе кӧ гот: «Һ'әйфһьлдан йа Мьн ә, Әзе һьлиньм»*. У диса: «Хӧдан we диwана щьмә'та Хвә бькә»**.

* ^{10:17} Йерәмийа 31:34.

* ^{10:22} Қануна К'аһинтийе 8:30; Һәзәкийел 36:25.

* ^{10:28} Қануна Дӧщари 17:6.

* ^{10:29} Дәрк'әтьн 24:8.

* ^{10:30} Қануна Дӧщари 32:35.

** ^{10:30} Қануна Дӧщари 32:36; Зәбур 135:14.

31 Тьштэки тырс у хоф э, кӧ
бык'эвнэ дэсте Хвэдеие сах!

32 Ван р'ожед пешын бир
биньн, гава хун хатьнэ р'она-
йикърыне, вэ шэр'эки чавайи
гъран бь щэфава дык'ышанд.

33 Щарна бь қара у зерандьна
хун ашкэрэ дьхатьнэ р'эзил-
кърыне, щарна жи т'эви һ'але
ван дьбун, йед кӧ эв тышт
дык'ышандьн. 34 Хун дык'этьнэ
һ'але гьртийа жи у гава һэбука^ф
вэ жи т'алан кьрын, хун бь ве
йэке эшқ у ша бун, чьмки вэ
хвэха заньбу кӧ һэбука вэйэ
һе қәнщ у һэр т'ьм һэйэ. 35 Ава
ве гӧмана хвэ онда нэкьн,
йа кӧ һежайи һэқе мэзын э.
36 Вэр'а сэбьр лазьм э кӧ хун
э'мыре Хвэде биньнэ сери у
быгьһижьнэ созе Ви. 37 Чава
нвьисар э:

«Пэй вэхтэки кьнр'а, Эве
кӧ ве бе,
ве бе у дэрэнги нэбэ.

38 Ле йе бэр Мьн р'аст^ф, ве бь
бавэрийе бьжи
у һэгэр эв пашда вэк'ышэ,
Эз ви бэгэм накьм»*.

39 Ле эм нэ жь ван ьн, кӧ паш-
да вэк'ышын у онда ьн, ле эм
эв ьн, кӧ бавэр дыкьн, вэки
р'ӧһ'ед мэ хьлаз ьн.

Бавэри у йед хвэйибавэри

11 ¹Бавэри^ф э'сэйийа ван
тышта йэ, кӧ эм теда гӧ-
ман ьн у избатийа ван тышта
йэ, кӧ мэва нэ хӧйа нэ. ² Бь
бавэрийе пешийед мэлъ Хвэде
хвэш хатьн.

³ Бь бавэрийе мэва э'йан
э кӧ дьнйа бь хэбэра Хвэде
э'фьрийэ у эв тыштед кӧ тенэ
дитьне жь ван тыштед кӧ на-
йенэ дитьне чебунэ*.

⁴ Бь бавэрийе һабил^ф һ'эдикэ
жь һ'эдийа Қайин^ф четър да
Хвэде*. Бь ве бавэрийе эв
һатэ бэгэмкърыне чава йэки
р'аст^ф, чьмки һ'эдийед ви лъ
Хвэде хвэш хатьн. Р'аст э һа-
бил мьр, ле бь бавэрийа хвэ
һе хэбэр дьдэ.

⁵ Бь бавэрийе һэнох* жь
дыне һатэ һьлатьне, кӧ мьрыне
нэбинэ. Эв т'ӧ щийи к'ьфш
нэбу, чьмки Хвэде эв һьлдабу.

* 10:38 Һэбақуқ 2:3-4.

* 11:3 Дэстпобун 1:1; Зэбур 33:6-9.

* 11:4 Дэстпобун 4:3-10.

* 11:5 Дэстпобун 5:21-24 (вэлгэр'андьна Пэймана Кэвнэ йунани).

Нъвисареда хатийэ готъне, кӧ бӧри нълатъна ви, эв ль Хвӧде хвӧш хатъбу. ⁶У бе бавӧри т'ӧ шар набӧ кӧ инсан ль Хвӧде хвӧш бе, чъмки эве кӧ незики Хвӧде дьбӧ, гӧрӧке бавӧр бькӧ, кӧ Хвӧде хӧйӧ у we ван хӧлат кӧ, к'ижан кӧ ль Ви дьгӧр'ьн.

⁷ Бь бавӧрийе Нӧһ^{ф*} бона тыштед кӧ не нӧдъхатънӧ к'ьфше фӧрман жь Хвӧде станд у бь хофа Хвӧде р'абу бона хьлазбуна мала хвӧ гӧми чекьр. Нӧһ бь we бавӧрийе диwana дъне кьр у бу хвӧйиware we р'астн'эсаб-буне^ф, йа кӧ жь бавӧрийе те.

⁸ Бь бавӧрийе, гава Бьраһим* хатӧ газикърьне, гӧһдари кьр, кӧ хӧр'ӧ ви щийе кӧ we чава вар бьстанда. У р'абу чу, ле нъзаньбу жи к'ӧда дьчӧ. ⁹ Бь бавӧрийе чава фьрари ви вӧлате хӧрибда ма, йе кӧ Хвӧде жер'а соз дабу. У чадьрада т'ӧви Ишаq у Аqуб^ф ма, кӧ эв жи

хвӧйийед ви ware создайи бун*. ¹⁰ Чъмки эв нивийа ви бажаре хвӧйир'ьк'ьне мьqӧр'м бу, э'фьрандар у аваqьре к'ижани Хвӧде йӧ.

¹¹ Бь бавӧрийе Бьраһим, кӧ заньбу Сӧрайе зар' нӧдани, эве qӧвата бӧре зька станд у we мӧзънайийа вида зар'ӧк вир'а бу*. Чъмки бавӧр кьр, кӧ Йе вир'а соз дайӧ амьн э**.

¹² У жь ви йӧки, йе кӧ иди бӧр мьрьне бу, вӧкӧ стӧйркед э'з-мен у qума дӧве бӧ'ре бех'эсаб мӧри дъне к'ӧтън*.

¹³ Эв н'ӧму жи кӧ бавӧрийеда мьрьн, ле созед Хвӧде нӧстан-дън. Эwana т'ӧне эв соз дурва дитьн, ша бун у хвӧ мӧкӧр' хатън, кӧ эв мӧринӧ хӧриб у фьрари нӧ ль сӧр дьне*. ¹⁴ Эвед кӧ тыштед аһа дьбежън, дьдънӧ к'ьфше кӧ эв ль вӧлатӧки бона хвӧ дьгӧр'ьн. ¹⁵ У хӧгӧр бона ви вӧлати бир банина жь к'идӧре

* ^{11:7} Дӧстпӧбун 6, 7, 8.

* ^{11:8} Дӧстпӧбун 12:1-5.

* ^{11:9} Дӧстпӧбун 23:4; 26:3; 35:12, 27.

* ^{11:11} Нав һьнӧк дӧстнъвисарада аһа йӧ: «Бь бавӧрийе Сӧрайе хвӧха жи кӧ бе зар' бу, qӧват бона бӧре зька станд у we мӧзънайийа хвӧда зар' ани».

** ^{11:11} Дӧстпӧбун 18:1-15; 21:2.

* ^{11:12} Дӧстпӧбун 15:5-6; 22:17; Дӧрк'ӧтън 32:13.

* ^{11:13} Дирок I, 29:15.

кӧ әw дәрк'әтьбун, мәшала ван we һәбуя вәгәр'ийана ыр. ¹⁶ Ле жь бәр weва дәмана вәлатәки he қәншда бун, ава готи йе ә'змани. Ләма Хwәде ве йәкеда шәрмийе набинә, кӧ әw жер'а бежы: «Хwәдейе мә», чьмки Әwi бона ван бажарәк һазьр кьрийә.

¹⁷ Бь бawәрийе Бьраһим кӧ жь Хwәде һатә шер'ьбандьне, Ишаq кьрә қӧрбан*. Әwi соз стандьбун, ле диса кӧр'е хwә-йи тайе т'әне дькьрә қӧрбан, ¹⁸ бона к'ижани Хwәде готьбу-йе: «Зӧр'әта тәйе Ишаqда бе навкьрне»*. ¹⁹ Чьмки Бьраһим дьле хwәда дьгот, кӧ Хwәде дькарә Ишаq жь мьрне жи р'акә у әwi бь сурәти чава жь мьрне р'абуйи кӧр'е хwә пашда станд.

²⁰ Бь бawәрийе Ишаq* бона ван тыштед кӧ we бьқәwьми-йана, дӧа ль Аqуб у Әсаw^ф кьр.

²¹ Бь бawәрийе Аqуб* бәр мьрне дӧа ль һәр кӧр'әки Усьв^ф

кьр у хwә авитә сәр шыва дәсте хwә, сәре хwә бәр Хwәде дани.

²² Бь бawәрийе Усьв* бәр мьрне бона дәрк'әтына жь Мьсьре кьрә бира зар'ед Исраел у бона һәстуйед хwә т'әми да ван.

²³ Бь бawәрийе гава Муса жь дийа хwә бу, бь дәстед де у баве хwә се мәһа һатә вәшартьне. Ван дит кӧ кӧр'ьк бәдәw ә, жь фәрмана п'адше нәтьрсийан*.

²⁴ Бь бawәрийе Муса* гава мәзын бу, нәхwәст кӧ «кӧр'е қиза Фьрәwьн» бе һ'әсабе.

²⁵ Әw фькьри, кӧ he қәнш ә т'әви шымә'та Хwәде бьчәрчьрә, нә кӧ вәхтәки кьн нава к'ефа гӧнада дәрбаз кә. ²⁶ Әwi қара Мәсиһ he һәбунәкә мәзын һ'әсаб кьр, нә кӧ хьзнед Мьсьре, чьмки ч'ә'вньһер'и бу, кӧ һәде хwә бьстанда.

²⁷ Бь бawәрийе Муса Мьсьр һышт у жь һерса п'адше нәтьрсийа, чьмки Муса әве кӧ нәдьһатә к'ьфше дьдит у сәр йа хwә ма. ²⁸ Бь бawәрийе

* 11:17 Дәстпепун 22:1-14.

* 11:18 Дәстпепун 21:12.

* 11:20 Дәстпепун 27:27-29, 39-40.

* 11:21 Дәстпепун 47:31; 48:1-20.

* 11:22 Дәстпепун 50:24-25; Дәрк'әтын 13:19.

* 11:23 Дәрк'әтын 2:2.

* 11:24 Дәрк'әтын 2:10-12.

Муса щара пешын Щэжня^ф Дэрбазбуне т'эстиг кыр у хун шемика да р'эшандьне, вэки Мьльйак'эте Мьрьне ль нххорийед ван нэк'эта*.

²⁹ Бь бавэрийе щьмэ'та Исраеле бэ'ра Сорр'а чава бэжер'а дэрбаз бу. Гава мьсьрийа жи кыр кӧ дэрбаз бьн, хэньчин*.

³⁰ Бь бавэрийе суред бажаре Эриһайе* к'этын, гава һ'эфт р'ожа дора ван зьвьр'ин. ³¹ Бь бавэрийе Р'эхаба^ф* ч'э'вдэр кӧ щэ'сус бь э'дльайи қәбулкьрын, т'эви нэбавэра** онда нэбу.

³² Эз иди чь бежъм? Вэхт т'ере накэ, кӧ бона Гидэйон^ф, Барақ^ф, Шьмшон^ф, Йефта^ф, Давьд, Самуел^ф у п'эхэмбэра гьли кьм, ³³ йед кӧ бь бавэрийе п'адшати бьндэст кьрын, һэқи кьрын, соз стандьн, дэве шера данэ гьртъне*, ³⁴ к'ура агьртэмьрандън, жь дэве шур хьлаз бун, жь бет'ақэтије қә-

ват гьртън, нава шэр'да бунэ мерхас, бэри ордийед хэриб дан. ³⁵ К'ӧлфэта мьрийед хвэ сахбуйи стандьн. Ёнэка жи азайи нэхвэстын у нава щэфада мьрын, вэки жь мьрьне р'абьн бьгьһижьнэ жийинэкэ һе қәнщ*. ³⁶ Ёнэкед майин жи бэр қамчийа, нава қара, ӧса жи бь қәйд-зыншира у кэлада^ф һатънэ зерандъне*. ³⁷ Эв данэ бэр кэвьра, бь бьр'эка һатънэ бьр'ине, бь шура һатънэ кӧштъне, п'остед пез у бьзьнада гэр'ийан, хэлайи-щэлайи, тэнгаси у щэфа к'ьшандън*.

³⁸ Дьһйа нэ лайиқи ван бу! Эв ль бэр'и^ф у ч'ийа дьгэр'ийан, шкэфт у нэ'лада дьман.

³⁹ Эв һ'эму бавэрийа хвэда бэрбьч'э'в бун, ле созе Хвэде нэстандън, ⁴⁰ чьмки Хвэде бона мэ һе тыштэки қәнщ һазьр кьрийэ, вэки эвана бейи мэ нэгьһижьнэ к'амьлтийе.

* 11:28 Дэрк'этын 12.

* 11:29 Дэрк'этын 14:21-31.

* 11:30 Йешу 6:12-21.

* 11:31 Йешу 2:1-21; 6:22-25.

** 11:31 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Нэельма».

* 11:33 Данийел 6.

* 11:35 П'адшати IV, 4:25-37.

* 11:36 П'адшати III, 22:26-28; Йерэмийа 20:1-2; 37:15; 38:6.

* 11:37 Дирок II, 24:20-21.

Дина хвэ бьднэ
Иса Мэсн
Пешик'еше бавэрийе

12 ¹Ава кӱ һақас э'лалэта шэ'дайэ гьран дора мэ гьртийэ, дэ вэрэн эм һ'эму гьранийе у ви гӱне кӱ р'һ'этль мэ дьвэлэ жь хвэ дур хьн у бь тэях лэщмэйдана пешийа хвэда бь'эвн. ²Дэ иди эм дина хвэ бьднэ Иса, ви Пешик'еши у К'амьлкьре бавэрийа мэ, Йе кӱ бона we шабуна пешийа Хвэ хач һлани, шэрм бэр тыштэки һ'эсаб нэкьр, паше к'елэка Хвэдейэ р'асте сэр т'эхт р'уньшт*. ³Ава сэр Ви бьфькьрын, Йе кӱ ль бэр ван гӱнэк'аред мьқабыли Хвэ тэях кьр. Ынге हुне нэвэстын у жь илаше нэк'эвн. ⁴Вэ һе һ'эта хунр'етьне мьқабыли гӱнэ шэр' нэкьрийэ. ⁵Гэло вэ эв дьлдайна бир кьрийэ, йа кӱ Хвэде вэр'а чава т'эви зар'ед Хвэ хэбэр да?

«Лаве Мьн, ширэта Хӱдан пышт гӱһе хвэва нэвежэ

у нэ жи гава эв ль тэ һьлте, ль бэр хвэ к'эвэ.

⁶ Чьмки Хӱдан к'е һ'эз дькэ, ви ширэт дькэ у к'ижани чава лав қэбул дькэ, щэза дькэ»*.

⁷Хун ширэте тэях кьн, чьмки Хвэде т'эви вэ р'адьбэ-р'удьни чава т'эви зар'ед Хвэ. Эв к'ижан зар' э, кӱ бав ви ширэт накэ?* ⁸Ле һэгэр хун нэенэ ширэткьрыне чава һ'эму зар'тенэ ширэткьрыне, кӱ өса йэ хун нэ зар'ед һ'элал ьн, ле йед жь зьнек'арийе нэ. ⁹Һэгэр эм кӱ жь бавед хвэйэ хун-гошт тенэ ширэткьрыне вэдьк'ышн, һе чьқас зедэ гэрэке эм гӱр'а^ф Баве р'ӱһ'е хвэда бьн, вэки эм бьжин? ¹⁰Бавед мэйэ хун-гошт вэхтэки кьн ль гора дьле хвэ мэ ширэт дькьн, ле Хвэде бона к'ара мэ, вэки эм жи мина Ви бьбьн пироз. ¹¹Р'аст э һэр ширэтэк we дэме дьле мэрийа ша накэ, ле дешинэ, ле бэле паше йед кӱ бь we һинбуи нэ, бэре э'дълайийе жь жийина р'аст дьчьнын*.

* 12:2 Зэбур 110:1.

* 12:6 Готьнед Сълеман 3:11-12.

* 12:7 Қануна Дӱщари 8:5.

* 12:11 Аһа жи те фэ'мкьрыне: «Бӱред э'дълайийе у һэқийе дьстынын».

Һаш жь хвә һэбьн

¹² Аwa қолане мьлед хвәйә сьстбуйи у қодуме чокед хвәйә бе т'ақәт бышьдиньн* ¹³ у ньгед хвә р'ийа р'астда бавежьн, кә йе дыкәлә хол нәбә*, ле сәрда қәнщ бә.

¹⁴ Бькьн кә т'әви һ'әмуяа ә'дъл бьн у жийина пироз дәрбаз кьн. Бейи пирозийе т'ә кәс we Хәдан нәбинә. ¹⁵ Һаш жь хвә һэбьн, нәбә кә жь wә йәк дәсте хвә жь к'әрәма Хвәде бькә у нәбә кә йәк нава wәда бьбә р'аwәки^ф тә'л тәнгасийе бьдә у гәләка жәрдадайи кә. ¹⁶ Һаш жь хвә һэбьн, нәбә кә йәк ч'ә'вдәр йан дьнеһ'ыз бә мина Әсаw*, кә бона зькә нан ньхөртийа хвә фьрот. ¹⁷ Аwa wәва ә'йан ә жи, паше гава әви бь һесьра хвәст кә әw дәайе ньхөртийе ль wi жи бьбә, һатә т'әхсиркьрьне. Ч'арә дест нәк'әт, wәки

әw тьште жь дәсте хвә кьрьбу пашда бьстанда*.

¹⁸ Һун мина шьмә'та Исраеле незики wi ч'ийайе* бәр ч'ә'ва нәбунә, йе кә агьр пек'әтбу, бь тә'ристанийе, мьж-думане у бобәлискева гьрти бу, ¹⁹ кә ль wьр бор'и ле дык'әт у дәнге готьне дьһат. Гава йед кә әв дәнг дьбьһистьн, һиви дыкьрьн, кә иди хәбәрәкә дьн ванр'а нәйе готьне, ²⁰ чьмки ль we фәрмане т'aw нәдыкьрьн кә дьгот: «Һәгәр һ'әйванәк жи незики ч'ийе бә, гәрәке бьдьнә бәр кәвьра»*. ²¹ Әв дитьна бәр ч'ә'ва өса saw бу, һ'әта кә Муса жи гот: «Әз дьтьрьсьм у дьләрьзьм»*.

²²⁻²³ Ле һун незики ч'ийайе Сийоне^ф бунә, wi бажаре Хвә-дейе сах, Оршәлима^ф ә'змана у незики we к'омбуна р'әнгинә мьляк'әтед бей'әсаб бунә, we щьвина ньхөрийайә кә навед ван ль ә'змана ньвисар ә. Һун

* ^{12:12} Ишайа 35:3.

* ^{12:13} Аһа жи те фә'мкьрьне: «кә ньге wәйи бьриндар сәқәт нәбә».

* ^{12:16} Дәстпегун 25:29-34; 27:30-40.

* ^{12:17} Дәстпегун 27:30-40.

* ^{12:18} Аwa готи «ч'ийайе Синайе^ф», wi щийе кә шьмә'та Исраеле т'әви Муса бун, гава Хвәде Қанун да Муса (Дәрк'әтньн 19:10-25; 20:1-21).

* ^{12:20} Дәрк'әтньн 19:12-13.

* ^{12:21} Қануна Дәшари 9:19.

незики Хвәде бунә, кӧ һ'акь-ме һ'әмуяа йә у незики р'ӧһ'ед р'аста бунә, йед кӧ гъһиштънә к'амьлтийе ²⁴ у незики Исайте кӧ навчетийе пәймана ну дькә у хуна Вийә р'әшанди бунә, кӧ жь хуна Һабил фәнштър хәбәр дьдә*.

²⁵ Иди һаш жь хвә һәбьн, нәбә кӧ һун Әви вәр'а хәбәр дьдә т'әхсир кьн. һәгәр әвед кӧ ль сәр дьне Муса т'әхсир кьрн, к'ижани кӧ т'әмийед Хвәде дьдан хьлаз нәбун, иди әме чава бькарьбьн хьлаз бьн һәгәр әм пышта хвә бьдънә Йе кӧ жь ә'змана мәр'а хәбәр дьдә?*

²⁶ Дәнге Ви һьнге ә'рд һ'әжанд, ле ньһа соз дайә у дьбежә: «Әзе шарәкә дьн жи бьһ'әжиньм, нә кӧ т'әне ә'рде, ле ә'змана жи»*.

²⁷ Хәбәра «шарәкә дьн» дьдә к'ьфше, кӧ тыштед ә'фьри ве бьһ'әжьн у бенә һьлдане, вәки йед һаһ'әжьн щидә бьминьн.

²⁸ Ава әм ве йәке бьшекь-риньн, кӧ әм п'адшатикә нә-

һ'әжийайи дьстиньн у бь ви авайи бь хоф у тьрс Хвәде бьһ'әбиньн, чава кӧ ль Ви хвәш те, ²⁹ чьмки Хвәдеје мә агьре п'әр'ьтандьне йә*.

Чава әм ль Хвәде хвәш бен

13 ¹ Бьра һун т'ьме чава хушк-бьра һәвдӧ һ'ьз бькьн. ² Меванһ'ьзийе бир нәкьн, чьмки һьнәка бь ве йәке мьляк'әт қәбул кьрн, ле пе нәһ'әсийан*. ³ Гьртияа бир биньн, һ'әсаб кьн кӧ чава һун жи т'әви ван гьрти нә, ӧса жи щәфак'еша бир биньн, чава кӧ һун жи мина ван хун у гошт ьн.

⁴ Һ'ал-зәващ һ'әмуяар'а нав-намуси бә у щи-ньвин һ'әлал бә, чьмки Хвәде ве ди-вана ч'ә'вдәр у зьнек'ара бькә.

⁵ П'әрәһ'ьзи бьра нава жи-йина вәда щи нәгьрә у дәстед вәда чьқас һәйә, р'әзи бьн, чьмки Хвәде гот:

«Әзе т'ӧ шар жь тә нәчьм у т'ӧ шар тә бәр'надьм»*.

* ^{12:24} Дәстпелун 4:3-10.

* ^{12:25} Дәрк'әтгн 20:22.

* ^{12:26} Һагай 2:6 (вәлгәр'андьна Пәймана Көвьнә йунани).

* ^{12:29} Қануна Дӧшари 4:24.

* ^{13:2} Дәстпелун 18:1-8; 19:1-3.

* ^{13:5} Қануна Дӧшари 31:6.

6 Ләма жи р'уйе мә дьгрә кӧ әм бежын:

«Хӧдан пыштоване мьн ә у әз натърсьм.

Инсане чь ль мьн бькә?»*

7 Р'ебәред хвә бир биньн, йед кӧ вәр'а хәбәра Хвәде готьнә. Дина хвә бьднә ахьрийа ә'мь-ре ван у ч'ә'в бьднә бавәрийа ван. 8 Иса Мәснх дӧһӧ, иро у һ'әта-һ'әтайе йәк ә. 9 Бәр байе шур'ә-шур'ә хинкьрьнед хәриб нәк'әвьн. Қәнщ ә кӧ дьл бь к'әрәма Хвәде бышьдә, нә кӧ бь қәйдә-қанунед хварьн-нәхварьне. Әвед кӧ пәй тыштед аһа к'әтын, т'ӧ кәси к'ар нәстанд. 10 Горигәһәкә мә һәйә, кӧ изьна т'ӧ кәси жь ван т'ӧнә жь we бьхвьн, йед кӧ п'арьстгәһеда* хьзмәтк'арийе дькьн. 11 Чава әв һ'әйванед кӧ хуна ван бь дәсте сәрәк-к'аһин бона бахшандьна гӧна дьһатә пирозгәһе у шәндәкед ван жь зоме дәр дьһатьнә шәвьтандьне*, 12 ӧса жи Иса,

кӧ шьмә'т бь хуна Хвә пақьж бькьра, жь дәргәһе бажер дәр щәфа к'ьшанд. 13 Ава вәрьн, әм жь зоме дәрән һәр'ьнә щәм Ви у қара Ви һьлднә сәр хвә, 14 чьмки мәр'а ль вьр бажарәки һ'ими т'ӧнә, ле әм һ'ьзрәта ви бажари нә, йе кӧ we бе. 15 Дә вәрьн әм бь сайа Ви т'ьме қӧрбана пәсьндайине* бьднә Хвәде, ава готи бәре зар-зьмане хвә, йед кӧ наве Ви иқрар дькьн. 16 ӧса жи қәнщи у алиһәвкьрьне бир нәкьн, чьмки қӧрбанед ӧса ль Хвәде хвәш тен.

17 Гӧһдарийа р'ебәред хвә бькьн у гӧр'а ванда бьн. Әвана бона р'ӧһ'е вә хәве жь ч'ә'ве хвә дькьн, чьмки we бона вә шабдар бьн. Бьра әв ви шь-хӧле хвә әшқ у ша бькьн, нә кӧ бь офә-офе, чьмки әв йәк к'аре надә вә.

18 Бона мә дӧа бькьн. Әм ә'сә-йи заньн кӧ исафа мә р'ьһ'әт ә у дьхвазьн кӧ һәр тышти р'аст

* 13:6 Зәбур 118:6.

* 13:10 «П'арьстгәһ» бь йунани хәбәр бь хәбәр «кон» ә, кӧ ль вьр фь-кьра Конев Шә'дәтийе, Пәймана Кәвьн у һ'әбандьна шьһуйайә сәр ве дьне бир тинә.

* 13:11 Қануна К'аһинтийе 16:27.

* 13:15 Зәбур 50:14.

бькьн. ¹⁹ Ле илаһи^ф эз һиви дькьм кӧ дӧа бькьн, вӧки эз зутьраке вӧгӧр'ьмӧ шӧм вӧ.

Дӧаие ахьрийе

²⁰ Ава Хвӧдеие э'дьялайие, кӧ Хӧдане мӧ Иса жь мьрьне р'акьр, Йе кӧ бь хуна пӧймаана һ'ӧта-һ'ӧтаие Сӧрӧкшьване пез э, ²¹ бьра Эw вӧ һӧр тыштед қәншва һазьр кӧ, кӧ һун э'мьре Wi бькьн у Эw нава мӧда бь дӧсте Иса Мӧсиһ тыштед кӧ ль Wi хвӧш тен бькӧ. Шькьр жь Wир'а бӧ, һ'ӧта-һ'ӧтаие! Амин^ф.

Готьнед ахьрийе

²² Эз һиви жь вӧ дькьм хушк-бьрано, һун бь сӧбьре гӧһ бьдьянӧ ван готьнед мьянӧ дьлдаийини, чьмки мьян вӧ-р'а кьн ньвиси. ²³ Заньбьн кӧ Тимот'ейоие бьре мӧ жь кӧле дӧрк'ӧтийӧ. Һӧгӧр эw зу бе, эзе т'ӧви ви бем вӧ бьбиньм.

²⁴ Сьлаве бьдьянӧ һ'ӧму р'е-бӧред хвӧ у шьмӧ'та Хвӧде. Эwед кӧ жь Италийаие нӧ, вӧ сьлав дькьн. ²⁵ К'ӧрӧма Хвӧде т'ӧви вӧ һ'ӧмуяа бӧ.

НЭ'МА АГУБ

Пешготын

Нэ'ма Агуб те бежи мина бэрэвокэке йә, йа кӧ бона ван эндәмед шьвина^ф Хвәде йә, к'ижан кӧ т'эмамия дьнаййеда бәлабуйи нә (1:1). Ль гора шә'дед сәдсалийед пешында хӧдане ве нә'ме Агубе^ф бьре Иса Мәсиг ә (Мәтта 13:55; Марқос 6:3) у сәрверәки шьвина Оршәлимеда^ф бу (К'аред Шандийа 12:17; 15:13; 21:18; Корьнт'и I, 15:7; Галати 1:19; 2:9). Әw бь хәбәрәд қәwат у мәсәлед бәдәw р'е дьдә бәр бawәрмәнда, wәки бькарьбын бь сәрwахти^ф нава ә'мьрәки р'астда бьжин. Әw сәр чәнд пьрса дьсәкьнә, awа готи сәр дәwләтийе у фә-қирийе, щер'ьбандьне^ф, жийина пироз^ф, фьрқиқьрьне, бawәрийе^ф у кьрьнед we, ъса жи дәрһәқа зедәзманийе, сәрwахтийе, шәр'-дә'wa, к'ӧбарийе у мьлуктийе, хәйбе у ломәк'арийе^ф, сәбьре у дӧа.

Ве нә'меда әw гьранийе дьдә сәр ве йәке, wәки жийина мәси-хийеда^ф гәрәке һьн бawәри һәбә, һьн жи кьр. Дьл дьдә, wәки нава щәфа у тәнгасийада^ф сәбьр кьн, қәwата дӧакьрьнеда бawәр бьн у бь р'ӧһ'ани али һәв бькьн.

Сәрәшәма фькьра нә'ме

- Пешготын (1:1)
- Бawәри у сәрwахти (1:2-8)
- Фәқири у дәwләти (1:9-11)
- К'әтън-р'абун (1:12-18)
- Бьбьһен у бьқәдиньн (1:19-27)
- Бона фьрқиқьрьне (2:1-13)
- Бawәри у кьрын (2:14-26)
- Бawәрмәнд у зьмане wi (3:1-18)
- Бawәрмәнд у дьнйа (4:1-5:6)
- Ширәтед щур'ә-щур'ә (5:7-20)

Сълавкърн

1 ¹Жь Ақубе^ф хөламе Хwәде у Хөдан^ф Иса Мәсiһ:

Сълав ль wә һәр донздәһ ә'ширед дьнайайеда* бәлабу-йи бә.

Бавәри^ф у сәрвахти^ф

²Хушк-бърайед мьн, шабунә-кә мәзын һ'әсаб кьн, гава һун бьк'әвьнә нава шур'ә-шур'ә щер'ьбандьна. ³Фә'мдари йә, кә щер'ьбандьна бавәрийа^ф wә сәбьре пешда тинә. ⁴У сәбьр жи, бьра бь думька дьреж бә, wәки һун к'амьл у гьһишти бьн, т'ө кемасикә wә т'өнәбә. ⁵Һәгәр сәрвахтийа^ф йәки жь wә т'ера wi накә, бьра һиви жь Хwәде бькә у we жь wir'а бе дайине. Әw бь мәр'дани дьдә һ'әмуйа у т'ө кәси бевәдър накә. ⁶Ле т'әне бьра бь бавәрийе^ф бьхwазә у дөдьли нәбә, чьмки йе дөдьли мина пелед бә'ре йә кә жь байе бьльнд дьбьн у датинын. ⁷Мәрьве^ф өса бьра нәфькьрә, кә we тыштәки жь Хөдан бьстинә. ⁸Әw мәрьве

кә сәр дө ньга дькөлә, һ'әму гавед хwәда нә сәр йа хwә йә.

Фәқир у дәwләти

⁹Бьрайе бәләнгаз бьра сәр бьльндбуна хwә бьфьр'ә, ¹⁰ле йе дәwләти сәр ньмьзбуна хwә, чьмки әwe мина гөлед гиһе һ'ышк бә һәр'ә*. ¹¹Чава тә'в бь гәрмайийа хwәва дәрте гиһе һ'ышк дькә, гөл же дьварьн у бәдәwәтийа диндара we жи онда дьбә, өса жи йе дәwләти we ише хwәда бьч'ьльмьсә һәр'ә.

К'әтын-р'абун

¹²Хwәзи ль wi мәрьви, кә щер'ьбандьнада тәйах дькә, чьмки гава бь щер'ьбандьне р'успи дәре, әwe т'ашце^ф жийине бьстинә, к'ижан кә Хwәде wanр'а соз дайә, йед кә Wi һ'ыз дькьн. ¹³Бьра т'ө кәс, йе кә нава щер'ь-бандьнеда йә, нәбежә: «Хwәде мьн бь хьрабийе дьщер'ьбинә», чьмки Хwәде хьрабийада найе щер'ьбандьне у нә жи йәки дьщер'ьбинә. ¹⁴Ле һәр кәс дьбә машоде дьлһавьжийед хwә, дь-хапә у те щер'ьбандьне. ¹⁵Һьнге

* 1:1 Бь готьнәкә дьн: «Донздәһ ә'ширед Исраеле^ф».

* 1:10 Ишайа 40:6-7.

дълһавъжи кәле хвә дьстинә, гөнә^ф же дьфьрькә у гөнә жи кә мәзын дьбә, мьрын же дьбә.

¹⁶ Нәһапън хушк-бърайед мьнә дәләл! ¹⁷ Һәр дайина қәнщ у һәр п'ешк'еша^ф к'амьл жь жор ә, жь Бав^ф, жь Ә'фьрандаре р'онайа те хваре, Йе кә нә Хвәха те гәһастьне, нә жи си бәр Ви дадыгәр'ә. ¹⁸ Әви ль гора қьрара Хвә әм бь хәбәра р'астийе жь Хвә дьне хьстьн, вәки әм бьбьнә аوازәки бәрәд^ф дәрәмәта пешьнә ә'фьринед Ви.

Бьбьнен у бьқәдиньн

¹⁹ Заньбьн*, хушк-бърайед мьнә дәләл, бьра һәр мәрвь бьһистьнеда сәрхвә бә, ле хәбәрдан у һерск'әтьнеда гьран бә, ²⁰ чьмки һерса мервь һәқийа Хвәде найнә сери^{ф*}. ²¹ Ләма һ'әму мьр'дар'ийе у һәр хьрабийе жь хвә дур хьн, бь мьлуктийе we хәбәра нава вәда чанди қәбул кьн, йа кә дькарә р'өһ'е вә хьлаз^ф кә.

²² Хәбәре бьқәдиньн, нә кә т'әне бьбьнен у өса хвә бьхапиньн. ²³ Һәгәр йәк хәбәре

т'әне дьбьһе у нақәдинә, әв мина ви мәрьви йә, йе кә нәйнькеда р'әнг-р'уйе хвә дьньһер'ә. ²⁴ Хвә дьбинә, дәрбаз дьбә дьчә у зу бир дькә, кә әв йәки чава бу. ²⁵ Ле әве кә ч'ә'ве хвә жь қануна к'амьлә кә аза дькә набьр'ә у нава we-да дьминә, дьбьһе бир накә, ле дьқәдинә, әв ван кьрьнед хвәда хвәзьли йә.

²⁶ Һәгәр йәк хвә хвәденас һ'әсаб дькә у зьмане хвә нькарә, әв хвәха хвә дьхапинә, хвәденасийа ви п'уч' ә. ²⁷ Ль бәр Бав Хвәдеје мә хвәденасийа р'аст у беқәсур әв ә: Тәли-тәнгийада дәст бавежьнә севийа^ф у жьнәбийа у һ'әвза хвә жи жь ләк'ед дьне бькә.

Фьрқийе нәкьнә нава мәрьва

2 ¹ Хушк-бърайед мьн! Һун кә бавәрмәндед Хөдане мә Иса Мәсиһе хвәйир'умәт ьн, фьрқийе нәкьнә нава мәрьва.

² Мәсәлә, гава йәки гөстила зер' т'ьлийеда у к'ьнщед р'әвш вәргьрти бе шьвина^ф вә, өса

* ^{1:19} Нав һнәк дәстньвисарада дәвса «заньбьн» хәбәра «ава» һәйә.

* ^{1:20} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Чьмки һерса мервь наһелә кә мәрвь ль бәр Хвәде р'аст бьжи».

жи йэки бэлэнгаз бь к'ын-
 шед п'ьзынива бе ³у хун дина
 хвэ бьдынэ йе хвэйе к'ыншед
 р'эвш у бежыне: «К'эрэм кэ ве
 жоре р'уне», ле йе бэлэнгазр'а
 бежын: «Сэр п'ийа бьсэкьнэ»
 йан жи «ве жере р'уне», ⁴гэ-
 ло хун нава хвэда фьррийе
 данайнын у набынэ һ'акьмед
 фькьред хьраб?

⁵Бьбьнен хушк-бьрайед мь-
 нэ дэла! Нэ Хвэде бэлэнга-
 зед ве дьне бьжартын, вэки
 бь бавэрийе дэвлэти бьн у
 варед ве П'адшатийе бьн,
 к'ижан кэ Хвэде ванр'а соз
 дайэ, йед кэ Ви һ'ьз дькьн?
⁶Ле хун бэлэнгаза беһөрмэт
 дькьн! Чьма эв йед дэвлэти
 ниньн, кэ зоре ль вэ дькьн у
 вэ к'аши бэр диwane дькьн?
⁷Чьма эв ниньн, йед кэ ви
 наве қэнщ беһөрмэт дькьн,
 к'ижан сэр вэ йэ?

⁸Һэгэр хун қануна П'ад-
 шатийе бьқэдиньн, ль гора
 ньвисара кэ дьбежэ: «Һэвале
 хвэ вэкэ хвэ һ'ьз бькэ»*, хун
 қэнщ дькьн. ⁹Ле һэгэр хун

фьррийе дькьн, гона дькьн
 у һьндава Қанунеда дьбь-
 нэ йэки гонэк'ар^ф. ¹⁰Эве кэ
 т'эмамия Қануне хвэй дь-
 кэ, ле тыштэки же бэр'дьдэ,
 эв дьбэ дэйндаре т'эмамия
 Қануне. ¹¹Чьмки Эве кэ гот:
 «Зьнийе нэкэ»* өса жи гот:
 «Нэкөжэ»**. Ава һэгэр зьнийе
 нэки, ле бькөжи, диса Қануне
 дьт'эр'ьбини. ¹²Хэбэрдан у
 кьрьнед хвэда өса бьн, чава
 йед диwана wане бь we қану-
 не бьбэ, йа кэ азайийе дьдэ.
¹³Чьмки бе р'эм we диwана
 бер'э'ма бьбэ, ле р'эм ль бэр
 диwane р'успи дькэ*.

Бавэри у кьрын

¹⁴Чь фэйдэ хушк-бьрайед
 мьн, һэгэр йэк бежэ кэ ба-
 вэрийа ви һэйэ, ле кьред ви
 т'өнэбьн? Гэло эва бавэрийа
 дькарэ ви хьлаз кэ? ¹⁵Мэсэлэ,
 һэгэр бьрак йан хушкэк сьт'ар
 ле т'өнэбэ йан һ'эwше нане
 р'оже бэ, ¹⁶жь вэ йэк ванр'а
 бежэ: «Бь хер у сьламэт һэр'ьн,
 гэрм у т'ер бьн», ле тыштед

* 2:8 Қануна К'ахинтийе 19:18.

* 2:11 Дэрк'этын 20:14; Қануна Дөшари 5:18.

** 2:11 Дэрк'этын 20:13; Қануна Дөшари 5:17.

* 2:13 Бь йунани хэбэр бь хэбэр аһа йэ: «Р'эм сэр диwane дьк'эвэ».

кө әw һ'әwщә бьн нәдә wан, чь фәйдә? ¹⁷ Өса жи баwәри, һәгәр кьред we т'өнәбьн, бь т'әне мьри йә.

¹⁸ Ле йәке бежә: «Баwәрийа тә һәйә, кьред мьн һәнә». Ле әзе бежым: К'а баwәрийа хwә бе кьрна нишани мьн кә, әзе жи баwәрийе бь кьрнед хwәва нишани тә кьм. ¹⁹ Тө баwәр дьки, кө Хwәде йәк ә. Қәнщә! щьн^ф жи баwәр дькьн у дьбьздьн. ²⁰ Ле тө дьхwази әв йәк бе избаткьрне, мәрьве бе-һ'ьш, wәки баwәри бейи кьра мьри йә? ²¹ Нә Бьраһиме^ф баве мә бь кьра р'аст һатә һ'әсабе, гава көр'е хwә Исһақ^ф дани сәр горигәһе^ф, кө бькә қөрбан^ф?* ²² Тө дьбини кө баwәрийе т'әви кьред wi йа хwә кьр у бь wан кьра баwәри к'амьл бу? ²³ У готьна ньвисаре һатә сери, кө дьбежә: «Бьраһим Хwәде баwәр кьр у әw жер'а р'асти һатә һ'әсабе»* у досте Хwәде һатә готьне**. ²⁴ Һун дьбиньн кө мәрьв бь кьра р'аст те һ'әсабе, нә кө т'әне бь баwәрийе?

²⁵ Нә өса жи Р'әхаба^ф ч'ә'в-дәр^ф бь кьра р'аст һатә һ'әсабе, гава шә'сус қәбул кьрн у әw р'екә дьнва вәр'екьрн?*

²⁶ Аwa чава қальб бе р'өһ' мьри йә, өса жи баwәри бейи кьра мьри йә.

Зьман

З ¹ Бьра гәләк жь wә, бьрайед мьн нәбьнә дәрсдар, чьмки һун заньн диwане сәр мә дәрсдара һе гьран бә. ² Бәле әм һ'әму жи гәләки шашийа дькьн. Һәгәр йәк хәбәрданеда т'ө шашийе накә, әw йәки к'амьл ә, кө дькарә т'әмамийа қальбе хwә зәфт кә. ³ Әм гәме давежьнә дәве һәспе, wәки әw бе зәфте, кө әм сәрwertийе т'әмамийа һәспе пева бькьн. ⁴ Әм биньн сәр гәмийе жи. Әw чьқаси мәзьн ьн у жь бәр байе қайим тенә ажотьне, ле бь чәрхәкә гәләки бьч'ук тенә сәрwertикьрне, дьле гәмиван^ф к'ийалида кө бьхwазә. ⁵ Өса жи зьман әндәмәки бьч'ук ә, ле тыштед

* ^{2:21} Дәстпелун 22:1-14.

* ^{2:23} Дәстпелун 15:6.

** ^{2:23} Р'омайи 4:3; Галати 3:6.

* ^{2:25} Йешу 2:1-21; 6:22-25.

жъ хвә мәстър дьбежә. Дина хвә бьднә пьрискә агьр, чь дарьстанәкә мэзын дькарә бьшәшәтнә! ⁶Зьман жи агьрәк ә, дьнякә зөлмк'ар ә нава әндәмед мәда. Әв т'әмамия қальбе мәдһ'әр'ьминә, агьр дәвра жийина мерьв дьхә у әв хвәха жь алава агьре доже^ф пегьрти йә. ⁷Һәр шур'ә р'ә'вьр, тәйрәдә, шульки у һ'әйванед бә'ре тенә зәфте у зәфти мерьв дьбьн, ⁸ле т'ө қул-бәндә зьмен нькарә. Әв зөлмк'арәки беар ә, жә'ра мә'рава дагьрти йә. ⁹Әм бь ви шькьрийе дьднә Ходан у Бав, бь ви жи ньфьр'а мерьв дькьн, йед кә дьлқе Хвәдеда һатнә хольқандьне. ¹⁰Һәма жь ви дәви жи дәа у ньфьр' дәртен. Хушк-бьрайед мьн, әв йәк нә шайиз ә кә аһа бә. ¹¹Гәло жь ч'ә'вканике ава хвәш у т'әл дьдә дәр? ¹²Гәло дьбә хушк-бьрайед мьн, вәки дара һежире бәре зәйт'уне бьдә, йан жи к'ола тьрийе һежире? Нә жи жь шор'айийе ава хвәш дәрте?

Сәрвахтия дьняйе у сәрвахтия ә'змен

¹³Нава вәда к'и сәрвахт у ақьл ә? Бьра әв бь п'әргали-йа хвәйә қәнщ, кьред хвә бь мьлуктия сәрвахтие бьдә к'ьфше. ¹⁴Ле һәгәр дьле вәда һ'әвсудийа хьраб у ч'ә'внәбари һәнә, к'өбар нәбьн у р'астийе дәрәв дәрнәхьн. ¹⁵Әва «сәрвахтия» нә дайина жорьн ә, ле жь дьне йә, йа мәрьвайи йә у жь щьна йә. ¹⁶Чьмки ль к'идәре һ'әвсуди у ч'ә'внәбари һәнә, ль вьр бет'әрбәти у һәр кьрьнед хьраб жи һәнә. ¹⁷Ле сәрвахтия жорьн, бәре пешьн пақьж ә, паше ә'дъл ә, мьлук у бәрбьһер ә, бь р'ә'ме у бәрәд қәнщийева т'ьжи йә, бе т'агер^ф у бе һ'ьләк'ари йә. ¹⁸У бәре һәқийе жь алиие йе кә бь ә'дьлайийе дьчинә те чьнине*.

Йаре дьне, нәйаре Хвәде

4 ¹Жь к'ө нә әв шәр' у дә'ве нава вәда? Нә жь тәмед вә нә, кә нава дьле вәда шәр'е хвә дькьн? ²Ч'ә'ве вә ль

* ^{3:18} Аһа жи те фә'мкьрьне: «У һәқи әв бәр ә, кә йе ә'дъл т'охьме ә'дьлайийе дьчинә».

тышта йә, ле нак'әвә дәсте
 вә, дыкӧжын у ч'ә'внәбарийе
 дыкын, ле нькарын быгынижына
 мәрәме хвә, һынге һун һәвр'а
 дык'әвынә һ'ощәте у шәр' ды-
 кын*. Һун дәст нахын, чьмки
 һун һиви жь Хвәде накын. ³У
 гава һиви дыкын, настиньн,
 чьмки сәр нета хьрабийе һиви
 дыкын, вәки к'ефед дьле хвә
 дәрбаз кын. ⁴Беә'сылно! Һун
 ньзаньн к'е ве дьне һ'ыз дыкә,
 әв нәйартийе ль Хвәде дыкә?
 Ава к'и дьхвәзә бьбә йаре дь-
 не, әв хвә дыкә нәйаре Хвәде.
⁵Йан т'әхмина вә бадихәва^ф
 ньвисар дыбежә, кӧ Хвәде дә-
 мана ви р'ӧһ'е бәр мәда йә?*

⁶Ле бәле әв һе к'әрәме^ф дьдә
 мә. Ләма ньвисар дыбежә:
 «Хвәде мықабыли к'ӧбар-ба-
 баха йә,
 ле к'әрәме дьдә шкәстийа»*.

⁷Ава бәр Хвәде шкәсти бьн.
 Мықабыли мирещьн^ф бьсәкьнын
 у әве жь вә бьр'әвә. ⁸Хвә ль
 Хвәде быгьрын, Хвәде жи ве

Хвә ль вә быгьрә. Дәстед хвә
 бышон, гӧнәк'арно, дьле хвә
 пақьж кын, дӧддьлино. ⁹Бь-
 нә'лын, шин у гьри бьн, бьра
 к'әне вә бьбә шин у әшқа вә
 жи к'әдәр. ¹⁰Ль бәр Хӧдан хвә
 бышкеньн у Әве вә бьльнд кә.

Хәйба бьре хвә нәкә

¹¹Хәйба һәвдӧ нәкын хушк-бь-
 рано. К'и хәйба бьре хвә дыкә,
 йан лома бьре хвә дыкә, әв
 хәйба Қануне дыкә у лома
 Қануне дыкә. Ле һәгәр тӧ лома
 Қануне дыки, иди тӧ Қануне
 нақәдини, ле һ'акьме ве йи.
¹²Т'әне Қанундарәк у Һ'акь-
 мәк һәйә, кӧ дыкарә һын хьлаз
 кә у һын жи ӧнда кә. Ле тӧ к'и
 йи кӧ лома һәвале хвә дыки?

Һ'әвза хвә жь к'ӧбарийе бькын

¹³Ньһа һун гӧһдар бьн, йед
 кӧ дыбежьн: «Иро йан сьбе
 әме һәр'ынә фьлан бажари у
 ль ве дәрә саләке бьминьн,

* ^{4:2} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Ч'ә'ве вә ль тышта йә, ле нак'әвә дәсте вә
 у дьбьнә меркӧж. Һун ч'ә'внәбарийе дыкын, ле нькарын быгынижына
 мәрәме хвә, һынге дык'әвынә һ'ощәте у шәр' дыкын».

* ^{4:5} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Кӧ әв р'ӧһ'е бәр бина мә ч'ә'внәбари-
 йеда йә».

* ^{4:6} Готьнед Сълеман 3:34.

т'ошарэтийе^ф бькын у қазынш кын». ¹⁴ Хун нъзаньн we сьбе чь бе сәре вә. Ә'мьре вә чь йә? Хун мина мьже нә, һәв дьньһер'и һәйә, һәв дьньһер'и т'өнә.* ¹⁵ Гәрәке хун аһа бежын: «Һәгәр Хөдан бьхвазә, әме бьжин у фьлан йан беван тьшти бькын». ¹⁶ Ле хун бь к'өбар-бабахийа хвә дьфьр'ын. Һәр п'әйдайнәкә аһа хьраби йә. ¹⁷ Аһа әве кә занә қәнщийе бькә у накә, әв жер'а гөнә йә.

Бона дәвләтийа

5 ¹ Ньһа хун бьбьһен, дәвләтино! Бьгьрин у шине бькын бона we бәләнгазийа кә we бе сәре вә. ² Һәбука^ф вә р'ьзи йә, к'ьнщед вә жи бунә хөре бьзузе*. ³ Зер' у зиве вә зәнг гьртын ә у зәнга ване бьбә шә'де мьқабьли вә у мина алава егьр гоште вә һ'уфи хвә кә. Вә бона р'ожед ахьрийе хьзнә хвәр'а т'оп кьр! ⁴ Вә әв һәқед п'алед кә ә'рде вә дьдьрутын нәдане. Ва йә әв һәқ дькьнә зарин. Шькийате^ф ван п'ала гьһиштийә гөһе Хөдане Зор*.

⁵ Вә ль сәр дьне ч'ә'ве хвә тьштәкида нәһьштийә, ль гора дьле хвә хварийә-вәхварийә, чаһа к'озикьри^ф, бона р'ожа сәржекьрьне. ⁶ Вә әв мәрвьед р'аст ломәк'ар^ф кьрын у кәштын, к'ижан кә мьқабьли вә р'анәбун.

Сәбьр у дөа

⁷ Аһа хушк-бьрано, сәбьр кын һ'әта һатьна Хөдан. Дина хвә бьдье, щотк'ар һивийа бәре ә'рдейи бь қимәт ә, бона we йәке сәбьр дькә һ'әта барана пешьн у пашьн ледә. ⁸ Хун жи сәбьр кын, гөмана хвә онда нәкын, чьмки һатьна Хөдан незик ә. ⁹ Бина хвә жь һәвдө тәнг нәкын хушк-бьрано, кә диһана вә нәбә. Ва йә һ'акьм пышт дери сәкьни йә.

¹⁰ Хушк-бьрано, алийе тә'ли-тәнгийа у сәбьреда ч'ә'в бьдьеһә ван п'ехәмбәра, йед кә бь наве Хөдан хәбәр данә. ¹¹ Бәле әм хвәзийа хвә ль йед сәбьр дькын тиньн. Вә бона сәбьра Ибо бьһистийә у вә дит, Хөдан ахьрийа ви чаһа

* 4:14 Готьнед Сьлеман 27:1.

* 5:2-3 Мәтта 6:19.

* 5:4 Қануна Дөшари 24:14-15.

хер кър, чъмки Хӧдан гӧлӧки
исаф^ф у р'ӧ'м ӧ!*

¹² Бӧри хӧр тышти хушк-бь-
райед мьн, сонд нӧхвьн, нӧ
бь ӧ'змен, нӧ бь ӧ'рде, нӧ жи
сондӧкӧ майин. Бьра «Бӧле»-йа
вӧ бӧле бӧ, «На»-йа вӧ на бӧ,
вӧки хун диwane сӧр хвӧда
нӧйньн*.

¹³ Хӧгӧр йӧк жь вӧ тӧ'ли-тӧн-
гийеда йӧ, бьра дӧа бькӧ. Хӧгӧр
йӧк ша йӧ, бьра ӧшқи Хвӧде
бьстьре. ¹⁴ Хӧгӧр йӧк жь вӧ
нӧхвӧш ӧ, бьра гази бӧрпър-
сийаред шьвине кӧ, сӧр вида
бьра дӧа бькӧн, бь наве Хӧдан
бь р'ун^ф р'ун кьн*. ¹⁵ У дӧайе
бь бавӧрийе we йе нӧхвӧш
қӧнщ кӧ у Хӧдан we ви р'акӧ
сӧр п'ийа. У хӧгӧр гӧнӧк жи

кьрьбӧ, we ви бе бахшандь-
не. ¹⁶ Лӧма бӧр хӧв гӧнед хвӧ
бьдьнӧ р'уйе хвӧ у бона хӧв
дӧа бькӧн, вӧки хун қӧнщ бьн.
Дӧайе йе р'аст гӧлӧки қӧват
ӧ у h'ӧкӧм дькӧ. ¹⁷ Елийас^ф хут
мӧрьвӧки мина мӧ бу, бь дьл
у шан дӧа кьр, кӧ баран нӧ-
барӧ у се сал у нива сӧр ӧ'рде
баран нӧбари*. ¹⁸ У паше диса
дӧа кьр, жь ӧ'змен баран бари
у ӧ'рде бӧре хвӧ да.

¹⁹ Гӧли хушк-бьрайед мьн!
Хӧгӧр йӧк жь вӧ жь р'ийа
р'астийе бьк'ӧвӧ у йӧки дьн
ви вӧгӧр'инӧ, ²⁰ бьра ӧв заньбӧ
йе кӧ гӧнӧк'ар жь р'ийа вийӧ
хальфи^ф вӧдьгӧр'инӧ, ӧв р'ӧ-
h'ӧки жь мьрьне хьлаз дькӧ у
гӧлӧк гӧна р'ӧсит дькӧ*.

* ^{5:11} Ибо 1:1-22; 2:10; 42:10-17; Зӧбур 103:8.

* ^{5:12} Мӧтта 5:34-37.

* ^{5:14} Марқос 6:13.

* ^{5:17} П'адшати III, 17:1; 18:1; 18:41-45.

* ^{5:20} Пӧтрус I, 4:8.

НЭ'МА ПЭТРУСЭ ПЕШЬН

Пешготын

Пэтрусе^ф шанди^ф бь ве нэ'ма хвэйэ пешьн бэрбьр'и шьмэ'та Хвэдейэ бьжарти дьбэ, ава готи ван бавэрмэнда, йед кō бэлайи бакōра Асия Бьч'ук бьбун, кō пенщ қэза дьк'этьнэ нава ве, бь һ'эсабе иройин Т'ьрқийаеда нэ. Һ'имед шьвинед^ф ван қэза һьнэк бь худана Павлос, һьнэк жи бь йа һэвал-хэбатед ви һатьбунэ авитьне. Ль гора шэ'дэтиа шьвина сэдсалийа дōдада Пэтрус эва нэ'ма Р'омайеда^ф, бь навэки сōр' ава готи «Бабилонеда^ф» (5:13), бэри кōштьна хвэ сала 65-да ньвисийэ, гава мэсиһи^ф жь дэст Нероне Қэйсэре^ф Императорийа Р'омайе дьһатьнэ зерандьне.

Мэрэме ве нэ'ме эв э, кō дьл бьдэ бэр ван хвэндэвана, к'и-жан кō бавэрийа^ф хвэ Иса тиньн у нава тэнгаси^ф у зерандьнада нэ. Хōдане^ф нэ'ме ве ньвисареда нэхше Иса дьдэ к'ьфше кō чава шэфе Ви, мьрн, р'абун у созе һатьна Ви ван бавэрмэндар'а гōманэкэ мэзын пешда тинэ. Бь ве дитьне гэрэке бавэрмэндед р'аст жи нава шэфада тэях кьн, чьмки эва йэка дьдэ к'ьфше, кō эв р'аст бавэрийеда п'эга Исада дьчьн. У эвед кō ве тэях кьн, гава Иса Мэсиһ диса э'йан бэ, Эве ван хэлат кэ.

Оса жи хōдане ве нэ'ме һиви жь хвэндэвана дькэ, кō эв һэр т'ьм һ'ьшйар у һазьр бьн, нава жийина пирозийеда^ф, һ'ьзкьрна ванэ һьндава һэвда дōр'ути нибэ у бьбьнэ п'арьстгәһед^ф сах, ль сэр ви р'ьк'ьне наве Мэсиһ чекьри.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1:1-2)

Биранина кьред Хвэдейэ бона хьлазбуне^ф (1:3-12)

Ширэтед бавэрмэндар'а, кō бь жийина пироз бьжин
(1:13–2:10)

Борщед бавэрмэнда дэма щэфа у тэ'ли-тэнгийада

(2:11—4:19)

Хвэденасийа мьлук у хьзмэтк'арийа ван (5:1-11)

Пашготьн (5:12-14)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь Пэтрус^ф, Шандийе Иса Мэсиг,

щьмэ'та Хвэдейэ бьжартир'а, йа кө ль вэлатед Понто-се, Галатйайе, Кэпэдокйайе, Асийае у Битенйайеда хэриб бэлабуий йэ. ² Хун ль гора ве қьрара Бав^ф Хвэдейэ пешда натьнэ бьжартгыне у бь Р'öh'e Пироз бöhörти-жьбарэ дьбьн, вэки гөһдарийа Иса Мэсиг бькьн у бь хуна Вийэ р'ети бенэ пақьжкьрне:

Дэ бьра к'эрэм^ф у э'дълайи не ль вэ зедэ бэ.

Р'азибун бона гөмана сахийе

³ Шькьр жь Хвэдер'а, Баве Хөдане^ф мэ Иса Мэсиг, кө жь р'э'ма Хвэйэ п'ьр', щарэкэ дьн эм дьне хьстьн, бь р'абуна Иса Мэсигэ жь мьрийа, вэки бь-бьнэ хвэйе гөмана сах ⁴ у ван соз-қьраред нэбэталэ нэр'ьзи у нэч'ьлмьси шар бьн. Эвана ль э'змана вэр'а хвэйкьри нэ. ⁵ У қəwата Хвэде пе бавэри-

йа^ф вэ, вэ хвэй дькэ, бона ве хьлазбуна^ф хазьркьри, йа кө ахьрийа зэменда ве хөйа бэ.

⁶ Хун бь ве ша дьбьн, р'аст э ньһа жи өса дьқəwьмэ кө хун һьнэки мө'дэкьри нэ, жь дэст щур'э-щур'э шер'ьбандьна^ф. ⁷ Эв йэк дьбэ сэбэб, вэки хальсийа бавэрийа вэ не бь қимэт к'ьфш бэ, нэ кө эw зер'е кө нава егьрда те щер'ьбандьне ле диса онда дьбэ у бь ви авайи эw бавэрийа вэ ве нежайи пэсьн, р'умэт у қəдьр бэ, вэхте хөйабуна Иса Мэсиг.

⁸ Wэ Эw нэдитийэ, ле хун Wi һ'ьз дькьн, ньһа жи набиньн, ле бавэрийа хвэ Wi тиньн у ша нэ бь ве эшқа мэзьнэ хвэйир'умэт, кө бь зара^ф найе готьне. ⁹ Чьмки хун хьлазкь-рьна^ф р'öh'e хвэ дьстиньн, кө мэрэме бавэрийа вэ йэ.

¹⁰ Бона ве хьлазбуне п'эхэм-бэр ле гэр'ийан у к'этьбунэ бьн э'нэна у бона ве к'эрэма^ф кө ве вэр'а бьбуя п'эхэмбэрти^ф кь-рьн. ¹¹ Р'öh'e Мэсиги нава ванда не пешда ль бэр ван вэдькьр,

кӧ Мәсиге щәфе бьк'ьшинә у пәйр'а бьк'әвә р'умәта Хвә. У ван дькър кӧ бьзаньбьн к'а бона к'әнге у зәманәки чавада әв йәке бьқәшъмын. ¹² Ль бәр ван вәбу, вәки әв нә кӧ бона хвә, ле бона вә хәбьтин, гава әв тыштед ньһа вәр'а бь дәсте ван һатьнә готьне, йед кӧ Мьзгини вәр'а даннасин кърьн, бь Р'ӧһ'е^ф Пирози кӧ жь ә'змен һатә шандьне. Мьляк'әт^ф жи дәмана ван тыштада нә, кӧ һәма бьбиньн.

Һ'ышйар у пироз^ф бьн

¹³ Бона we йәке һун фькьред хвәда пыштгьредаи у һ'ышйар бьн, т'ам гӧмана хвә бьдьнә сәр we к'әрәме, йа кӧ we вәр'а бе дайине, вәхте хӧйабуна Иса Мәсиге. ¹⁴ Мина зар'ед гӧһдар бьн, нәбьнә мина ви вәхте дьлхвәстьнед хвәйә нәзанийа хвәда. ¹⁵ Ле мина ви Пирозе кӧ гази вә кър, һун жи пироз бьн нава һ'әму р'абун-р'уньштьна хвәда. ¹⁶ Чава ньвисар ә: «Пироз бьн, чьмки Әзи пироз ьм»*.

¹⁷ Һәгәр һун Вир'а Баво дьбежьн, Йе кӧ бе фьрқи дивана һәр кәси вәкә ә'мәлед

ви дькә, кӧ ӧса йә ви вәхте хәриб-фьрарийа хвәйә ве дьне бь хофа Хвәде дәрбаз кьн. ¹⁸ Чьмки һун заньн вәки һун жь р'aw-р'ьзьмед^ф кал-бавайә бекер, пе ван тыштед кӧ ӧнда дьбьн, ава готи зер'а йан зива нәһатьнә к'ьр'ине, ¹⁹ ле пе хуна Мәсиге қимәт-гьран, кӧ әв чава бәрхәки беқӧсур у беләк'ә бу. ²⁰ Әв һе бәри дәстпебуна дьнйәйе к'ьфшкьри бу, ле ван ахьрийада бона вә ә'йан бу. ²¹ Бь Ви вә бавәрийа хвә Ви Хвәдейи ани, Йе кӧ Әв жь нава мьрийа р'акър у р'умәт да Ви, ләма бавәри у гӧмана вә сәр Хвәде йә. ²² Ава вә гӧһдари-йа р'астийе кър у бь ви авайи хвә пақьж кър, кӧ һ'ьзкьрьна вә һьндава хушк-бьрада бе һ'ьләк'ари бә, ньһа бь дьле сах һәвдӧ қайим һ'ьз бькьн. ²³ Һун нә кӧ жь һавене п'уч' диса дьне к'әтьнә, ле жь йе нәп'уч', жь хәбәра Хвәдейә хвәйиә'мьрә һ'әта-һ'әтайе. ²⁴ Чьмки

«Һ'әму мәрвь^ф мина гиһе нә у т'әмамийа р'әвшә ван мина гӧле гиһе.

Гиһа һ'ьшк дьбә у гӧлед we же дьварьн,

* ^{1:16} Қануна К'аһинтийе 11:44-45; 19:2; 20:7.

25 ле хэбэра Хөдан һ'эта-һ'э-
тайе дьминэ».*
Эв эв хэбэр э, кө бь Мьзгинийе
вэр'а һатэ дайине.

Кэвье сах у мьлэте пироз

2 ¹Дэ һэр шур'э хьрабийе,
һ'ьлэк'арийе, дөр'утийе,
һ'эвсудийе у бөхданбежийе жь
п'еша хвэ давшиньн. ²Мина
дэргушед ль бэр бьстен, һ'эйра
шире сьпийи р'өһ'анида бьн,
кө һун бь ви хьлазбунер'а
мэзын бьн. ³Чьмки ньвисар
э: Вэ «тэ'ма ширьнайийа
Хөдан һьлдайэ»*. ⁴Хвэ ль
Ви бьгьрын, Ви кэвье сахи
кө жь мэрьва т'эхсиркьри^ф
йэ, ле жь Хвэдеда бьжарти у
хвэйиқэдьр э. ⁵Һун жи мина
кэвьред сах, п'арьстгөһэкэ
р'өһ'ани вэрьнэ чекьрьне,
чава к'аһинед^ф пироз қөр-
банед^ф р'өһ'анийэ ль Хвэде
хвэш бь Иса Мэсиһ бьдьн.
⁶Чьмки к'ьтебеда ньвисар э:

«Ва Эз Сийонеда^ф кэвьрэки
жьбарэийи у хвэйиқэдьр
чава кэвьре э'нишке^ф да-
тиньм
ук'и бавэрийа хвэ Ви бинэ,
т'ө шар we шэрми нэми-
нэ»*.

⁷Ава эв кэвьр бона вэ бавэр-
мэнда хвэйир'умэт э, ле бона
нэбавэра:

«Эв кэвьре кө һоста т'эхсир
кьр, Эв бу сэре э'нишке»*,

⁸ «Кэвьре кө мэрьв сэрда дь-
льк'өмын
у зьнаре кө же һол дьбьн»*.

Эв дьльк'өмын, чьмки гөһ-
дарийа хэбэре накьн у чава
we йәкер'а жи к'ьфшкьри нэ.

⁹Ле һун қөбилэкэ жьбарэ нэ,
к'аһинед п'адшатийе, мьлэте
бөһөрти, шьмэ'та Хвэде, вәки
к'эрәмәтед* Ви бькьнэ дэнги,
Йе кө һун жь тэ'ристанийе га-
зи р'онайа хвэйэ һ'өжмэк'ар
кьрьнэ**.

¹⁰Вэхтәке һун нэ
т'ө шьмэ'т бун, ле ньһа бунэ

* 1:24-25 Ишайа 40:6-8.

* 2:3 Зэбур 34:8.

* 2:6 Ишайа 28:16.

* 2:7 Зэбур 118:22.

* 2:8 Ишайа 8:14.

* 2:9 Аһа жи те фэ'мкьрьне: «Г'ор'ьнтийа Ви».

** 2:9 Ишайа 43:20-21; Дэрк'этын 19:5-6.

щъмэ'та Хвэде, хунэ бе р'э'ма Хвэде бун, ле ньһа вэ р'э'м дитийэ*.

Хөламед Хвэде

¹¹ Дэлално! Эз ниви жь вэ дькьм, чава мэрьвед фьрари у хэрибэ ве дьне, һ'эвза хвэ жь дьлһавьжийед бэдэне бькьн, кӧ мьқабыли р'ӧһ'е вэ шэр' дькьн. ¹² Нава п'утп'арьстада^ф хун хвэ ӧса п'эргал хвэй кьн, вэки чь тыштида жи вэ р'эзил бькьн чава хьраб, кьред вэйэ қэнщ бьбиньн у шыкьрийе бьдьеңэ Хвэде, ве Р'ожа кӧ сэрики бьдэ дьне.

¹³ Гӧр'а^ф һэр сэрвертийед мэрьвайеда бьн, бона хатьре Хӧдан, гӧр'а п'адшеда бьн, чава сэрвере һэри бьльнд, ¹⁴ ӧса жи гӧр'а вэлийада^ф бьн, кӧ жь алийе п'адшеда шанди^ф нэ, вэки шэзайе бьдьеңэ нэһэ-қа у пэсьн жи бьдьеңэ қэнща. ¹⁵ Чьмки эв э қьрара Хвэде, кӧ хун бь қэнщикьрне дэнге мэрьвед бей'ьшэ нэзан бьдьеңэ бьр'ине. ¹⁶ Мина мэрьвед аза бьжин. Бьра азаййа вэ нэбэ хелийа хьрабикьрне, ле бьжин

чава хӧламед Хвэде. ¹⁷ Қэдьре һ'эмуйа бьгьрьн хушк-бьра һ'ыз бькьн, жь Хвэде бьтьрсьн, қэдьре п'адше бьгьрьн.

Хун жи р'ийа Мэсирһэ щэфада һэр'ьн

¹⁸ Хӧламно, бь хофк'ешикэ мэзьн гӧр'а ахайед хвэда бьн, нэ кӧ т'эне гӧр'а йед қэнщ у бэрбьһерада бьн, ле гӧр'а зӧлмк'арада жи. ¹⁹ Чьмки эва бэхтэварик э, һэгэр йэк бона хатьре Хвэде щики һэқи-нэһэқ зэлулийе дьк'ьшинэ у сэбьр дькэ. ²⁰ Ле чь фэйдэ һэгэр хун бона гӧнэкьрне бенэ ледане у тэйах кьн? Ле һэгэр хун бона қэнщикьрне щэфе бьбиньн у тэйах кьн, хун ль бэр Хвэде бэхтэвар ьн. ²¹ Бале хун ве йэ-кер'а һатьнэ газикьрне, чьмки Мэсирһэ хвэха жи бона вэ щэфа к'ьшанд у нэхшэк вэр'а һьшт, вэки хун п'егэһа Вида һэр'ьн. ²² Эви гӧнэ нэкьр у заре Вида һ'ьлэк'ари т'ӧнэбу*. ²³ Гава дьһатэ р'эзилкьрне, жь бэрва кэс р'эзил нэдькьр, гава щэ-фа дьк'ьшанд, гэф ль кэсэки нэдьхвар, ле Хвэ спартьбу^ф

* ^{2:10} Носейа 2:23.

* ^{2:22} Ишайа 53:9.

h'акьме сэр р'астийе*. ²⁴Әви гөнед мә бәдәна Хвәда р'акьрьнә сэр дар, вәки әм һындава гөнада мьри* бьн у бона һәқийе бьжин: Бь дәхмед Ви һун қәнщ бун**. ²⁵Чьмки һун мина пәзед хальфи^ф бун, ле ньһа һун ль Шьван у Сә'вийе р'өһ'е хвә вәгәр'ийанә.

Т'әмийа бона жьн у мер

З ¹Өса жи к'өлфәтно^ф, гөр'а мере хвәда бьн, вәки жь ван һьнәк жи, һәгәр гөһдарийа хәбәре накьн, бь п'әргалийа жьнед хвә, бе готьн жи бенә сәр бавәрийе* ²гава п'әргалийа вәйә хофә у навә-намус бьбиньн. ³Бьра хәмьла вә дәрвава бь гөливәгьртьне у т'ор'ед зер'а, йан жи бь к'ьнша нибә*, ⁴ле йа мәрьве һьндөр'е дьлда, р'өһ'әки мьлук у гьранә бәдәвәтийа нәбәтал ә, кө ль бәр Хвәде п'ьр' бь қимәт ә. ⁵Чьмки бәре бь ви тьһәри к'өлфәтед пирозә кө гөмана хвә данибунә сәр

Хвәде, хвә дьхәмьландьн, хәмьла ван әв бу кө гөр'а мере хвә бькьрана, ⁶мина Сәрайе кө гөр'а Бьраһимда^ф бу у дьготә ви: «Хвәйе мьн». Иди һун қизед we дейе нә, һәгәр һун хвә ль қәнщийе дьгьрьн у жь т'ө тышти натьрьсн.

⁷Өса жи мерно, бь фә'мдарийе ә'мьре хвә т'әви жьнед хвә дәрбаз кьн, чава қьсьме сьст қәдыре ван бьгьрьн, өса жи чава һәвалваре we жийина кө һуне п'ешк'еш^ф бьстиньн, вәки т'ө тышт нәбьнә байисе дөайед вә*.

Щәфе бона р'астикьрьне бьк'ьшиньн

⁸Һәйнәсәр һ'әму жи сәр не-тәке бьн, сәр һәв шәват бьн, һәв һ'ьз бькьн, р'ә'м у шкәсти бьн. ⁹Жь бәр хьрабийева хьрабийе нәкьн, йан жь бәр бөһөрмәткьрьнева бөһөрмәткьрьне, ле жь бәр ванва дөа-дьрозга ль ван бькьн, чьмки һун

* ^{2:23} Ишайа 53:7.

* ^{2:24} Бь готьнәкә дьн: «Жь гөна дур» йан «аза».

** ^{2:24} Ишайа 53:5-6.

* ^{3:1} Әфәси 5:22; Колоси 3:18.

* ^{3:3} Тимот'ейо I, 2:9.

* ^{3:7} Әфәси 5:25; Колоси 3:19.

ве йәкер'а хатънә газикърьне, вәки дōа-дърозге создайи сәр вәда бе. ¹⁰ Чъмки нъвисар ә:

«К'и жийине бөгәм дькә у дьхвазә р'ожед хвәш бь-бинә,

бъра зьмане хвә жь хърабийе хвәй кә

у заре хвә жи жь һ'ъләк'арийе.

¹¹ Бъра жь хърабийе вәгәр'ә, қәнщийе бькә у ә'дълайийе бьгәр'ә, ль пәй ве һәр'ә.

¹² Чъмки ч'ә'ве Хōдан ль сәр р'аста йә у гōһе Ви сәр дōайе ван ә, ле Хōдан мьқабыли ван ә, йед кō хърабийе дькьн».*

¹³ К'и ве хърабийе ль вә бькә, һәгәр һун дәмана қәнщикърьнеда бьн? ¹⁴ Ле һәгәр һун бона р'астикърьне щәфе жи бьбиньн, һунә хвәзьли нә! Иди жь мәрва нәтърсьн у хвә онда нәкьн*. ¹⁵ Ле бәле Мәсиһ чава Хōдане пироз дьле хвәда бьльнд бьгьрн. һәр гав һазьр

бьн, шаба ван һ'әмуяа бьдьн, йед кō бона ве гōмана нава вәда дьпърсьн. Ле ве йәке бь хоф у мьлуктийе бькьн*, ¹⁶ хвәйе исафа^ф р'ьһ'әт бьн, вәки, гава һун бенә р'әзилкърьне, йед кō п'әргалияа вәйә қәнщә т'әви Мәсиһ беһөрмәт дькьн, шәрми бьн. ¹⁷ Һе қәнщ ә, һәгәр қьрара Хвәде йә, әм бона қәнщийе щәфе бьк'ьшиньн, нә кō бона хърабийе. ¹⁸ Чъмки Мәсиһ шарәке бона һәр т'ьм бона гōна щәфа к'ьшанд*, Йе һәқ бона нәһәқа, вәки мә незики Хвәде кә. Әв алийе бәдәнида һатә кōштъне, ле алийе р'ōһ'анида жийинер'а һатә вәгәр'андьне. ¹⁹ Бь р'ōһ'ани чу нава ван р'ō-һ'ед кәледа даннасин кьр, ²⁰ йед кō вәхтәке нә гōһдар бун, гава Хвәде бь думька дьреж сәбьр дькьр, ви зәмане Нōһда^ф, гава гәми дьһатә чекърьне. Веда һьндьк, ава готи һ'әйшт нәфс «нава аведа» хьлаз бун*. ²¹ Әв ав сурәте ньхōмандьне^ф бу, к'ижан ньһа вә хьлаз дькә. Әв

* 3:10-12 Зәбур 34:12-16.

* 3:14 Мәтта 5:10.

* 3:15 Ишайа 8:12-13.

* 3:18 Аһа жи те фә'мкърьне: Дәвса «щәфа к'ьшанд» «мьр».

* 3:20 Дәстпекун 6:9—8:22.

ныхомандын нэ кō вэ жь қылера бэдәне дышо, ле жь исафа р'ьһ'эт шэ'дэтик э ль бэр Хвәде*. Эw йәк бь р'абуна Иса Мәсиһә жь мьрийа вэ хьлаз дькә, ²²Йе кō чуйә ә'змен, ль мьле Хвәдеи р'асте йә у мьлийак'эт, һ'өкөмәт у қөдрәтед р'өһ'ани бьн гөр'а Вида нә.

4 ¹Аwa Мәсиһ кō бона мә бэдәни шәфа к'ьшанд, һун жи бь we нет-фькьре сिल्һ'кьри бьн. Чьмки йе бь бэдәни шәфа к'ьшанд, видәст жь гōна к'ьшандийә, ²вәки иди һ'эта мьрна хвә, нә кō ль гора дьлһавьжийед хвәйә мәрвайи бьжин, ле ль гора қьрара Хвәде. ³Бәси вә йә, кō вә вәхте жийина хвәйә бьһөрида ль гора хвәстына п'утп'арьста^ф дәрбаз кьрийә, һун пәй һ'әрамиие^ф, тәмхвәс-тьнед хьраб, пәй-вәхварьне, куч'ьксантие, сәрхвәшийе у п'утп'арьстийа к'ьрет к'этьбун. ⁴Эw п'утп'арьст ә'щербмайи жи дьминьн, вәки һун т'әви авитийа ванә бенамуси набын

у наве хьраб ль пәй вә дьхьн. ⁵Ле әве ль бәр Wi шабдар бьн, Йе кō һазьр ә диwana мьри у зендийа бькә. ⁶Бона ве йәке жи ван мьрийар'а Мьзгини һатә дайине, йед кō бь бэдәни мина мәрва диwana ван һатә кьрьне, вәки бь р'өһ'ани бьжин мина Хвәде.

**П'ешк'ешед Хвәдейә
бона щьвине^ф**

⁷Ахьрийа һәр тышти незик буйә. Аwa сәрwaхт у сәр хвә бьн, кō бькарьбьн дōа бькьн. ⁸Бәри һәр тышти, һ'ьзкьрьна вә һьндава һәвда бь дьл у шан бә, чьмки һ'ьзкьрьн гәләк гōна дьньхемә. ⁹Һьндава һәвда меванһ'ьз бьн, бина хвә тәнг нәкьн*. ¹⁰Жь вә к'е чь п'ешк'еш стандийә, бь we жи һәвр'а хьзмәтк'арийе бькьн, чава вәк'илед қәншә к'әрәма Хвәде. ¹¹Һәгәр йәк хәбәр дьдә, бьра готьнед Хвәде хәбәр дә, һәгәр йәк хьзмәтк'арийе дькә, бьра бь we қәwате бькә, кō Хвәде даје, вәки һәр тыштида наве Хвәде бе бьльндкьрьне бь Иса

* ^{3:21} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Ле ныхомандын бона исафа қәнщ шә'дәти йә ль бәр Хвәде». Дәwса хәбәра «шә'дәти» һьнәк «дәлиләк» фә'м дькьн.

* ^{4:8} Ақуб 5:20; Готьнед Сьлеман 10:12.

Мәсiһ, р’умәт у қөдрәт жь
Wир’а һ’әта-һ’әтайе. Амин^ф.

Щәфа у тә’ли-тәнгийед бона наве Иса Мәсiһ

¹² Дәлално! Жь we алава тән-
гасийе^ф ә’щәбмайи нәминьн,
кө бона щер’ьбандьне те сәре
wә у нәфькьрын кө әв чь бәла
бу ль wә қәwьми. ¹³ Ле ша бьн,
кө һун т’әви щәфед Мәсiһ дь-
бьн, wәки wi wәхте хөйабуна
р’умәта Wi һуне жь шабуне
гәш бьн. ¹⁴ Һәгәр һун бона
наве Мәсiһ бенә р’әзилкьр-
не, һунә хwәзлы нә, кө өса
йә Р’өһ’е хwәйир’умәт, Р’өһ’е
Хwәде сәр wә данийә*. ¹⁵ Бьра
жь wә т’ө кәс щәфе нәк’ши-
нә, чава меркөж, йан дьз, йан
зөлк’ар, йан жи т’әви шьхөле
хәлqе буйи. ¹⁶ Ле һәгәр щәфе
бьк’ьшинә чава мәсiһи^ф, бь-
ра шәрм нәкә, ле шькьрийе
бьдә Хwәде бона ви нави, кө
сәр wi йә. ¹⁷ Иди wәхт пер’а
гьһиштиә, wәки диwan жь
мала Хwәдеда дәстпәбә у һәгәр

пешда жь мәда дәстпәдьбә, ле
ахьрийа wане чава бә, йед кө
гөр’а we Мьзгинийа жь Хwәде
накьн? ¹⁸ Ньвисар ә:

«Һәгәр йе р’аст we бь зорәке
хьлаз бә,
иди һ’але нәп’ак у гөнәк’ара^ф
we чава бә?»*

¹⁹ Аwa йед кө ль гора қьрара
Хwәде щәфе дьк’ьшиньн, бьра
хwә ль қәншийе бьгьрын, р’өһ’е
хwә бьсперьнә^ф Ә’фьрандаре
хwәйи амьн.

Бона кәре пәзе Хwәде

5 ¹ Әз һиви жь бәрпьрсийаред
нава wәда дькьм, әз хwәха
жи чава бәрпьрсийар у шә’де
щәфед Мәсiһ у һәвал-п’аре we
р’умәте мә, йа кө we хөйа бә.
² Шьвантийе wi кәрийе пәзе
Хwәдейи ль бәр хwә бькьн*,
нә кө бе дьл, ле бь дьл у щан
өса хwәй кьн, чава Хwәде дь-
хwазә, нә кө бона к’ара хwә, ле
бь р’әзәдьли**, ³ нә кө ль сәр
йед кө п’ара wә к’әтньн һ’өкөм
кьн, ле нәхше қәнщ нишани

* 4:14 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Жь алийе wanва Әw те
бәһөрмәткьрне, ле жь алийе wәва те бьльндкьрне».

* 4:18 Готьнед Сьлеман 11:31.

* 5:2 Нав һьнәк дәстньвисарада әв жи һәйә: «Чава сә’ви».

** 5:2 Йүһ’әнна 21:15-17.

кери кын. ⁴У гава Сэрэкшван э'йан бэ, хуне we т'аше^ф р'умэте бьстиньн, кө ч'русийа we онда набэ.

⁵Оса жи шаһьлно, гөр'а мэзынада бьн. У хун һ'эму жи, ль бэр һэв шкэсти бьн, хөламитийе һэвдөр'а бькьн, чьмки ньвисар э:

«Хвэде мырабыли к'обар-бабаха йэ,

ле к'эрэме дьдэ шкэстийа»*.

⁶Бьн дэсте Хвэдеи зор та бьн, кө Эw wэхтда wэ бьльнд кэ* ⁷у һ'эму хэмед хwэ бавезьнэ сэр Wi, чьмки Эw бона wэ хэм дькэ.

⁸Сэрwахт бьн, һ'ышйар бьминьн! Мирещьне^ф нэйаре wэ мина шер мьр'э-мьр'а wi йэ, дьгэр'э к'а к'е һ'уфи хwэ кэ. ⁹Бавэрийеда һ'имгьрти мырабыли wi бьсэкьньн, чьмки хун заньн кө хушк-бьред wэ жи т'эмамия дьнайеда хут

wан щэфа дьк'ышиньн. ¹⁰Ле Хвэдеие т'эмамия к'эрэме, Йе кө пе Мэсiһ хун гази р'умэта хwэйэ һ'эта-һ'этайе кьрньэ, пэй һьнэк щэфа дитьнер'а, we Хwэха wэ к'амьл кэ, бьшьдинэ, qэwат кэ, хwэйибьнгэһ кэ. ¹¹Qөдрэт жь wir'а һ'эта-һ'этайе. Амин.

Сьлавед ахьрийе

¹²Мьн бь дэсте Силас*, ча-ва бьраки амьн эз wi һ'эсаб дькьм, кьн wэр'а ньвиси, дьл дьдьмэ wэ у ш'дэтийе дьдьм, кө эв э к'эрэма Хвэдейэ р'аст. Веда хун qэwин бьсэкьньн. ¹³Щьвина^ф Бабилонеда^ф* ль wэ сьлав дькэ, йа кө т'эви wэ һатийэ бьжартьне, оса жи лаве мьн Марqос. ¹⁴Бь р'амусана һ'эзкьрьнейэ дьле сах һэвдө сьлав кьн. Дэ бьра э'дьлайи ль wэ һ'эмуйед п'ара Мэсiһ бэ. Амин.

* ^{5:5} Готьнед Сьлеман 3:34.

* ^{5:6} Мэтта 23:12; Луqа 14:11; 18:14.

* ^{5:12} Бь йунани «Силвано» ньвисар э, кө шур'эки наве «Силас» э.

* ^{5:13} Бь фькьра һьнэка һьнге бавэрмэнда бажаре Р'ома^ф Италийер'а дьготьн «Бабилон».

НЭ'МА ПЭТРУСЭ ДӨДА

Пешготын

Пэтрусе^ф шанди^ф бь ве нэ'ма хвэйэ дөда бэрбь'и һ'эму ба-
wэрмэнда дьбэ. Мэрэме шийи мэзын эw бу, кö пешийа хинкьрына
дэрсдаред шаш бьдэ гьртые у баwэрмэнд жь we хинкьрыне нэ-
хальфын, йа кö бь дэсте ван мэрьва^ф натийэ хинкьрыне, к'ижана
бь ч'э'ве хwэ Иса дитьбун у бь гöһе хwэ готьнед Wi бьхистьбун.
Эw бэрк' давежэ ван, йед кö дьбежын Мэсиг вэнагэр'э у хин-
кьрынед зэвал^ф хин дькьрын у р'абун-р'уныштына хwэда жи нэ
р'ева бун. Эw сэрда зедэ дькэ кö дэрэнгик'этына Иса Мэсиг жь
сэбьра Хwэде йэ, к'ара хьлазбуна^ф р'öһ'е инсен э, чьмки Хwэде
нахвазэ кö т'ö кэс öнда бэ, ле эw дьхвазэ wэки һ'эму жи жь гö-
нэкьрыне вэгэр'ын (3:9).

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1:1-2)

Гази у бьжартына Хwэдейэ һьндава мэсигийада^ф (1:3-21)

Дэрсдаред шашэ дэрэw (2:1-22)

Һатына Мэсигэ дөда (3:1-18)

Сьлавкьрын

1 ¹Жь Шьмһ'ун Пэтрусе^ф хö-
лам ушандийе^ф Иса Мэсиг,
ванр'а, йед кö бь һэгийа Хwэ-
де Хьлазкьре^ф мэ Иса Мэсиг*

эw баwэрийа^ф хwэйицимэт
стандън, чава мэ станд:

²Дэ бьра к'эрэм^ф у э'дьлайи
бь we занэбуна Хwэде у Хöда-
не^ф мэ Иса ль сэр wэ зедэ бэ.

* ^{1:1} Аһа жи те фэ'мкьрыне: «Хwэде у Хьлазкьре мэ Иса Мэсиг».

Гази у бьжартына Хwэде

³Qəwata хwэдетиya Wi һәр тыште кӧль жийина хwэденасийе дьк'эвэ п'ешк'еши^ф мэ кър, бь we занэбуна мэйя һындава Wiда, Йе кӧ бь сайа р'умэт у қәнщийа Хwэ гази мэ кър. ⁴Бь ви авайи Эви созед һэрэ мэзънэ қимэт данэ мэ, wэки эм бь ван т'эви бьният'а хwэдетиye бьн у жь we бош-бэталиya кӧ жь дьлһавьжийед дьне пешда те бьр'эвьн.

⁵Һэма бона ве йэке һэр алийава хирэт кьн, сэр бавэрийа хwэда қәнщийе зедэ кьн, сэр қәнщийеда занэбуне, ⁶сэр занэбуне хwэгьртъне, сэр хwэгьртъне сэбьре, сэр сэбьре хwэденасийе, ⁷сэр хwэденасийе һ'ӧба хушк-бьра у сэр һ'ӧба хушк-бьра һ'ызкьрьне. ⁸Чьмки һэгэр эв шӧрэтана нава wэда һэнэ у зедэ дьбьн, һун бекер у бербэр наминьн нава we занэбуна wэйя һындава Хӧдане мэ Иса Мэсиһда. ⁹Ле ль шэм к'е эв шӧрэтана т'ӧнэнэ, эв ч'э'вада һақас мэр'ьм э, wэки қэт набинэ у бир кьрийэ кӧ жь гӧнед хwэйя бэре пақьж буйэ.

¹⁰Бона ве йэке хушк-бьрано, һе бькьн кӧ we гази у жьбарэ-

буна хwэ т'эстиқ кьн. һун кӧ ве йэке бькьн, т'ӧ шар нак'эвьн. ¹¹Бь ви авайи дэргэһе ль бэр wэ бь мэр'дани вэбэ, кӧ бьк'эвьнэ П'адшатиya һ'эта-һ'этайейя Хӧдан у Хьлазкьре мэ Иса Мэсиһ.

¹²Бона ве йэке эз һэр гав дьхwазьм кӧ ван тышта бькьмэ бира wэ, чава һун заньн у сэр we р'астийа кӧ гьһиштиyэ wэ жи һ'имгьрти нэ. ¹³Эз ве йэке жи р'аст дьбиньм, wэки һ'эта ви қальбида мэ биньмэ бира wэ. ¹⁴Чьмки заньм кӧ эзе зутьрэке ви қальби жь хwэ бехьм, чава кӧ Хӧдане мэ Иса Мэсиһ э'лами мьн кьрийэ. ¹⁵Awa эзе бькьм, кӧ пэй чуйина мьнр'а жи, һун һэр гав бькарьбьн ван тышта биньнэ бира хwэ.

Йед кӧ бь ч'э'ва р'умэта Иса Мэсиһ дитьн

¹⁶Эм нэ кӧ пэй ч'ьловискийед һостатийэ бэрхwэдэрхьсти к'этьбун гава мэ дэрһэқа qəwat у һатьна Хӧдане мэ Иса Мэсиһда wэр'а гот, ле мэ бь ч'э'вед хwэ мэзьянайийа диндара Wi дит. ¹⁷Эви жь Бав^ф Хwэде р'умэт у һӧрмэт станд, гава жь we Р'умэта Qəшэнг дэнг һат у гот: «Эw э Кӧр'е Мьни дэлал, жь

к'ижани Эз р'ази мæ*¹⁸. Мæ хвæха эв дæнг бьһист, гава жь э'змен һат, һынге эм т'эви Ви сæре ч'ийайе бõһорти бун.

¹⁹ Ава готьнед п'ехәмбәрти-йе^ф жи бона мæ һе мак дьбьн. Қәнщ э вәки һун дина хвә бьдьнә ван, чьмки әв мина ч'ьраке нә, кõ тә'рийеда р'она-йе дьдә, һ'эта сьбәһ зәлал бә у стәйрка бәрбьр'о дьле вәда дәрә. ²⁰ Ле пешийе ве йәке заньбьн кõ т'õ кәс хвәсәри-хвә нькарә п'ехәмбәртиед һввисаре шьровәкә. ²¹ Чьмки т'õ п'ехәмбәрти бь хвәстьна дьле мәрьва^ф нәһатийә дайине, ле мәрьва бь р'ебәрийа Р'õһ'е^ф Пироз жь Хвәдеда хәбәр данә*.

Дәрсдаред дәрәв

2 ¹ П'ехәмбәред дәрәв жи нава щьмә'та Исраеледа^ф дәрк'әтьнә, чава ль нава вәда жи ве дәрсдаред дәрәв дәрән. Әве һинкьрьнед зәвал^ф вәдзьнә нава вә, ви Хвәийие кõ әв к'ьр'ин жи инк'ар^ф кьн у

зутьрәке бәлайе биньнә сәре хвә. ² Гәләк ве бәр байе бе-намусийа ван к'эвьн, р'уйе ванда ве р'ийа р'астийе бе беһөрмәткьрьне. ³ Ве жь дәст тьмак'арийе бь заре хвәш вә бьхапиньн бона к'ара хвә. Ди-вана вәне дәрәнги нәбә, бәла ван бәр шемике йә.

⁴ Чьмки һ'әйфа Хвәде ль ван мьляк'әтед^ф кõ гөнә^ф кьрын нәһат, ле әв қәйдкьри авитьнә зьндана тә'ристанийе, Р'ожа Диванер'а данә хвәйкьрьне. ⁵ У һ'әйфа Ви дьһия пешьн жи нәһат, т'әне һ'әйшт нәфс, Нõһе^ф кõ һәқи даннасин дькьр, мала вива хьлаз^ф кьр гава лейи^ф ани сәр дьһия нәп'ака*. ⁶ Дивана бажаред Содом^ф у Гоморайе жи кьр, әв кьрын ах-хвәли, веран кьр, бона нәп'акед пәй ванр'а дәрсәк һьшт.* ⁷ Луте^ф р'аст жи, кõ жь беп'әргали-йа нәп'акайә бенамуси ащьз бьбу, хьлаз кьр. ⁸ Чьмки әви р'аст, кõ нава ванда дьма, кьред беолитийа^ф ван дьдितьн

* ^{1:17} Мәтта 17:1-5.

* ^{1:21} Нав һнәк дәстньвисарада аһа йә: «Ле мәрьвед Хвәдейә пироз^ф бь р'ебәрийа Р'õһ'е Пироз хәбәр данә».

* ^{2:5} Дәстпәбун 6:18; 7:13.

* ^{2:6-7} Дәстпәбун 19.

у дьбьһистьн, һәр р'ож р'õһ'е
 вийи р'аст хвәда дьшәвьти.
⁹ Хөдан кө бь ви авайи кьр,
 әв занә чава хвәденаса жи
 жь шер'ьбандьна^ф хьлаз кә у
 нәһәқа Р'ожа Диванер'а хвәй
 кә, вәки шәзайе хвә бьстиньн,
¹⁰ илаһи^ф ван, йед кө пәй һ'әра-
 мийа^ф хвәстьна қальб к'әтьнә,
 дьжәньнә сәрвертийе.

Әвә бәрзәқ у хвәр'ази нә,
 хоф жи накьн, йед хвәйир'у-
 мәтә жорьн бәһөрмәт дькьн,
¹¹ ле мьлийак'әт чьқаси пе қәват
 у зорайиа хвә жь ван зедә-
 тьр ьн, диса ль бәр Хөдан бь
 бәһөрмәткьрьне шыкийате^ф
 ван накьн. ¹² Әв мәрьвана
 мина һ'әйванед безарә-бе-
 зьман ьн, бь қафе хвәйә вала
 тенә р'әбәрикьрьне, кө бона
 неч'ир у көштьне дьне к'әть-
 нә, ван тышта бәһөрмәт дькьн
 кө ньзаньн әв чь нә, әве жи
 мина ван һ'әйвана онда бьн
 һәр'ьн. ¹³ Хьрабийа ване ль
 ван вәгәр'ә. К'әфа дьле хвәр'а
 хьрабийа кө р'о-нава-р'оже дь-
 кьн хвәр'а шабун һ'әсаб дькьн.
 Әвана ләк'ә у һ'әрам ьн, т'әви
 вә дьхвьн-вәдьхвьн у һьнге
 нава р'ийед хвәйә дәрәвда

к'әф дькьн. ¹⁴ Ч'ә'вед ван ль
 зьнек'арийе йә, жь гөнәкьрь-
 не т'ер набьн, бавәрмәндед
 нәшдьдийайи пәй хвә дьбьн,
 дьле ван т'әне һини тьмак'а-
 рийе буйә. Ньфьр' сәр ван
 ә! ¹⁵ Дәсте хвә жь р'ийа р'аст
 кьрьн, хальфин^ф, р'ийа Бьла-
 ме^ф Бәурда чун, йе кө маше
 нәһәқийе һ'ьз кьр*. ¹⁶ Ле ль
 нәһәқийа ви һатә һьлатьне^ф
 гава к'әра безарә-безьман бь
 зьмане мәрьвайе хәбәр да у
 пешийа беақьлийа п'әхәм-
 бәр гьрт.

¹⁷ Әв мәрьвед һа канийед
 ч'ькийайи нә у ә'вред жь бәр
 бе ажоти нә. Шәвәр'әша тә'-
 ристанийе бона ван хвәйкьри
 йә. ¹⁸ Йед һа готьнед п'уч'ә жь
 хвә мәстьр дьбежьн, бь тәмед
 мәрьвайейә хьраб ван дьхапи-
 ньн, йед кө чәндәк пешда жь
 әвед р'ийа хальфида дьчьн,
 р'әвибун. ¹⁹ Әвана йед аһар'а
 азайије соз дьдьн, ле хвәха
 хөламед п'уч'буне нә, чьмки
 мәрвь чь тыштида кө дьдә дәр,
 дьбә хөламе ве йәке. ²⁰ Һәгәр
 әвед кө пе занәбуна һьндава
 Хөдан у Хьлазкьре мә Иса
 Мәсиг шарәкер'а дәсте хвә жь

* ^{2:15} Жьмар 22.

h'эрабийед дьне кърън, паше диса бьк'эвьнэ нава ван h'эрабийа, бьдънэ дэр, ахърийа ване жь йа пешьн хьрабтьр бэ. ²¹Ванр'а he фэнщ бу, кô фэт эв р'ийа hэгийе нас нэкьрана, нэ кô пэй наскърьнер'а жь we т'эмийа пироз^ф дагэр'ийана, йа кô ванр'а hatэ дайине. ²²Эв готън р'аст те сэре ван:

«Сэвэдъгэр'э сэр вэр'эшандьна хвэ»* у

«Бэразе шушти диса хвэ h'эр'ийе вэдъдэ».

Созе hatъна Хôдан

3 ¹Дэлално, эва иди нэ'ма дôда йэ эз вэр'а дьньвисьм. Эз бь ван нэ'ма дькьм кô фькьра вэйэ сафи h'ьшйар кьм, биньмэ бира вэ. ²Дьхвазьм вэки хун готънед п'эхэмбэред пироз, кô пешда готъбун у we т'эмийа Хôдан у Хьлазкър, кô бь шандийа hatънэ готъне бир биньн. ³Бэри хэр тышти ве йэке заньбьн кô р'ожед ахърийеда мэръве дэрэн, қэрфе хвэ хвэ-

денаса бькьн, эве бь хвэстьна дьле хвэ бьмэшьн* ⁴у we бежьн: «К'а эв созе hatъна Wi? Бавед мэ э'мьре Хвэде ши анин чун, ле хэр тышт he жь вэхте э'фьрандьна дьнийайеда ôса манэ». ⁵Йед аha кô дьфькърън, ве йэке давежьнэ пышт гôhe хвэ, кô he пешда бь хэбэра Хвэде э'зман hэбун у э'рд жь нава аве у бь аве п'эйда бу*. ⁶У бь аве жи дьнийа бэре нôқ бу, онда бу*. ⁷Ле э'рд у э'зманед ньна жи хут бь we хэбэре тенэ хвэйкъръне, кô бь агър онда бьн. Эв бона Р'ожа^ф Ахрэте тенэ ньштьне, к'ижанеда мэръвед нэп'ак we онда бьн хэр'ьн.

⁸Ле бьра эв йэк вэва тэ'ри нэминэ, дэлално: Щэм Хôдан р'ожэк мина h'эзар сали йэ у h'эзар сал жи мина р'ожэке йэ*. ⁹Хôдан созе Хвэ дэрэнги найехэ, чава һьнэк дьфькърън. Эв бь думька дьреж ль вэ сэбьр дькэ, нахвазэ т'ô кэс онда бэ, ле дьхвазэ вэки h'эму жь гônэкъръне вэгэр'ьн^ф.

* 2:22 Готънед Сълеман 26:11.

* 3:3 Щьхуда 1:18.

* 3:5 Дэстпобун 1:6-7.

* 3:6 Дэстпобун 7:11.

* 3:8 Зэбур 90:4.

¹⁰ Ле Р’ожа хатъна Ходан we мина дъзэки бе. Ёнгe э’змане бь қужинийа мэзын бэтавэбьн^ф у тыштед бьн п’эр’е ванда жи we бьшэвьтън* weран бьн, дьнйа у һэр тыштед weда жи we онда бьн** һэр’ьн***. ¹¹ Һэгэр эв һэр тышт we бь ви авайи weран бьн һэр’ьн, хун гэрэке мэрвьнэ чава бьн? Гэрэке хун жийина һ’элал у хвэденасийеда бьмэшьн, ¹² һивийа Р’ожа Хвэде бьн у хатъна Wi лэз хьн. We р’оже э’змане бьшэвьтън, weран бьн, агьре жи тыштед бьн п’эр’е weда бьһ’элинэ. ¹³ Ле эм һивийа э’рдэки ну у э’зманед ну нэ, ль гора созе Wi, к’ижанада һэқийе бьминэ.

¹⁴ Ава дэлално, хун кő һивийа ван йэка нэ, бькьн кő Эw wэ белэк’э у бeқöсур э’дълайийеда т’эви Хвэ бьбинэ. ¹⁵ Сэбьра

Хөдане мэ хьлазбун^ф һ’эсаб кьн, чава Павлосе бьре мэйи дэлал жи бь we сэрвахтийа^ф кő жь Хвэдеда жер’а хатийэ дайине, wэр’а ньвиси. ¹⁶ Һ’э-му нэ’мед хвэда жи эw бона ван тышта хэбэр дьдэ. Ванда чэнд тышт һэнэ кő зэ’мэт те-нэ фэ’мкьрьне, кő йед нэзанэ бeбьнгəһ шаш шьровэдькьн, öса жи ньвисаред^ф пирозэ майин у хвэха дьбьнэ байисе сэре хвэ.

¹⁷ Ава дэлално, һe бэреда хун кő we йэке заньн, һаш жь хвэ һэбьн, кő нэбэ хун бь халь-фандьна мэрвьед бeолитийe^ф жь р’е дэрк’эвьн у жь шийе хвэйи шьдийайи бьк’эвьн.

¹⁸ Ле к’эрэм^ф у занэбуна Хөдан у Хьлазкьре мэ Иса Мэсиһда бьгьһижьн. Шькьр жь Wир’а, ньһа у һ’эта һ’этайе! Амин^ф.

* ^{3:10} Ве р’ездеда, öса жи р’еза 12-да аһа жи те фэ’мкьрьне: «Т’опед э’змана (һив, р’о, стэйрк у йед майин) бьн п’эр’е ванда жи we бьшэвьтън».

** ^{3:10} Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «Дьнйа у һэр кьред нава weда we хöйа бьн» йан «бьшэвьтън».

*** ^{3:10} Мөтта 24:43; Т’есалоники I, 5:2.

НЭ'МА ЙУХ'ЭННАЙЭ ПЕШЬН

Пешготын

Ньвиск'ар хвэха наве хвэ нэ'меда надэ, ле ль гора ван шэ'дед сэдсалиед пешьнда хөдане ве нэ'ме Йух'энна^ф йэ, ава готи хут эв Йух'энна йэ, йе кө «Мьзгинийа ль гора Йух'энна» ньвисийэ. Йух'энна ве нэ'меда сэр дө мэрэма сэкьнийэ:

1. Дьл дьдэ бэр хвэндэвана, кө йэктийа Хвэде у Көр'е Ви Иса Мэсидэ бьжин.

2. Хвэндэван мьфати хвэ бьн, кө пэй хинкьрьнед шаш нэчьн, к'ижан йэктийа т'эв Хвэде хьраб дькьн.

Ль гора дитьна ван дэрсдарад шаш, хэр тыштед кө ве дьнеда бэрч'э'ва нэ, эв хьраб ьн, т'эне тыштед р'öh'ани қәнщ ьн у тыштед физики у р'öh'ани нькарьн бьгьнижьнэ хэв кө бьбьн йэк. Лэма жи вана бь ве фькьра хвэ нькарьбу бавэр бькьра, кө Исайте Көр'е^ф Хвэде бь хун у гошт хатийэ ве дьне, öса жи эв нькарьбу бьмьра. Сэрда жи ван дэрсдара хин дькьр, кө хьнге мэрвь^ф дьгьнижэ хьлазбуне^ф, гава т'эвқе хвэ жь дьне дьқэтинэ. Вана бавэр дькьр, кө йед р'öh'ани дькарьн хэр шур'э бенамуси у к'е-фед хвэш дэрбаз кьн, чьмки хэлэқэтийа р'öh' т'эви қальб т'өнэ у р'öh' nah'эр'ьмэ. Сэдсалийа йэке х'эта сьсийада эв хинкьрьна «гьностикийе» дьхатэ бэлакьрьне.

Шанди^ф зэлал дьбежэ кө Мэсид р'аст бу мэри. Эве кө ве йэке қэбул накэ, вэки Иса Мэсид бэдэна инсенда хатэ дьне, эв жь Р'öh'е Хвэде хэбэр надэ, ле эв жь эк'симэсид э (4:3). Зар'ед Хвэдейэ р'аст хьндава хэвда р'астийе у х'ьзкьрьнеда дьминьн, ле «йе кө х'ьз накэ эв Хвэде нас накэ, чьмки Хвэде х'ьзкьрьн э» (4:8).

Сэрэшэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1:1-4)

Р'онайи у тэ'ри (1:5–2:29)

Зар'ед Хвэде у зар'ед мирешьн^ф (3:1-24)

Р'асти у нэр'асти (4:1-6)

Борще һ'эзкьрьне (4:7-21)

Бавэрийа сэрк'эти (5:1-21)

Хэбэра жийине

1 ¹Эм сэр we йэке вэр'а дь-
бежын, чь кэ сэре серида
һэбу, мэ эв йэк бьхист, бь
ч'э'ве хвэ дит, ль Wi ньһер'и
у дэст данэ Wi: Эв Хэбэра
жийине йэ*. ²Жийин э'йан
бу, мэ эв дит, эм шэ'дэтийе
дьдн у бона we жийина^ф һ'э-
та-һ'этайе вэр'а дьбежын, йа
кэ шэм Баве^ф бу у мэва э'йан
бу*. ³Эв тыште кэ мэ дит у
бьхист эм вэр'а жи дьбежын,
вэки хун жи мэва т'эвгьре-
даиди бьн у эв т'эвгьредана мэ
жи т'эви Бав у Көр'е Wi Иса
Мэсиг. ⁴Эм ван тышта вэр'а
дньнвьсын, вэки шабуна мэ*
т'эмам бэ.

Хвэде р'онайи йэ:

Эм нава р'онайиа Wiда
һэр'ын

⁵Эв э эв готына кэ мэ жь Wi
бьхист у э'лами вэ дькын, кэ
Хвэде р'онайи йэ у т'э тэ'ри
Wiда т'өнэ. ⁶Һэгэр эм бежн:
«Эм Хвэдева т'эвгьредаиди нэ»,
ле тэ'рийеда бьгэр'ын, эм дэ-
рэва дькын у р'астийе накын.
⁷Ле һэгэр эм р'онайеда бьгэ-
р'ын, чава кэ Эв р'онайеда йэ,
эме һэва т'эвгьредаиди бьн у
хуна Исайе Көр'е Wi we мэ жь
һ'эму гона^ф пафьж кэ. ⁸Һэгэр
эм бежн: «Гөне^ф мэ т'өнэ», эм
хвэха хвэ дьхапиньн у р'асти
нава мэда т'өнэ. ⁹Ле һэгэр эм
гөнэд хвэ бьднэ р'уйе хвэ,

* ^{1:1} Йуһ'энна 1:1.

* ^{1:2} Йуһ'энна 1:14.

* ^{1:4} Нав һнэк дэстньвисарада дэвса «мэ» «вэ» һэйэ.

Әw хwәйе созе Хwә йә у һәқийе дькә, we гөнед мә бьбахшинә у мә жь һ'әму нәһәқийа пақьж кә. ¹⁰Һәгәр әм бежын: «Мә гөнә нәкьрийә», әм Wi дәрәвин дәрдьхн у хәбәра Wi нава мәда т'өнә.

Иса Мәсиһ пыштгьре мә йә

2 ¹Зар'окед мьн, әз ве йәке wәр'а дьньвисьм, wәки һун гөна нәкьн, ле һәгәр йәк гөнә бькә, ль щәм Баве пыштгьре мә, Иса Мәсиһ, Йе һәқ һәйә. ²Әw ә мәщала бахшандьна гөнед мә у нә кә т'әне гөнед мә, ле гөнед т'әмамия дьн-йәйе жи.

³Бь we йәке әм заньн кә әм Wi нас дькьн, һәгәр әм т'әмийед Wi хwәй кьн. ⁴Йе кә дьбежә: «Әз Wi нас дькьм», ле т'әмийед Wi нақәдинә, әw дәрәвин ә у р'асти нава wiда т'өнәйә. ⁵Ле йе кә готьна Wi дьқәдинә, һ'ьзкьрьна Хwәде р'аст нава wiда т'әмам ә. Бь ве йәке әм заньн кә әм нава Wiда нә: ⁶Әwe кә дьбежә: «Әз нава Wiда мә», гәрәке өса бьжи, чава Иса жит.

Т'әмия ну

⁷Дәлално, нә кә т'әмикә ну әз wәр'а дьньвисьм, ле we т'әмия кәвьнә кә һун бәре пешда заньн. Т'әмия кәвьн әw хәбәр ә, йа кә wә пешда бьһистийә*.

⁸Ле бәле т'әмикә ну әз wәр'а дьньвисьм, кә р'астийа we йәке чава нава Wiда хөйа дьбә, өса жи нава wәда. Чьмки тә'ри дәрбаз дьбә у р'онайа р'аст иди р'онайе дьдә.

⁹Әwe кә дьбежә: «Әз нава р'онайеда мә», ле бьре wi бәр ч'ә'ва р'әш ә, әw һәла he нава тә'рийеда йә. ¹⁰Әwe кә бьре хwә һ'ьз дькә, нава р'онайеда дьминә у набә сәбәб, кә һьнәк жь р'е бьк'әвьн*. ¹¹Ле әwe, кә бьре wi бәр ч'ә'ва р'әш ә, әw нава тә'рийеда йә, нава тә'рийеда дьгәр'ә у ньзанә к'ода дьчә, чьмки тә'рийе ч'ә'вед wi кор кьрьнә.

¹² Әз wәр'а дьньвисьм, зар'окно, чьмки бь сайа наве Wi гөнед wә афу^ф бунә.

¹³ Әз wәр'а дьньвисьм, бавно, чьмки һун Wi нас дькьн, Йе кә бәре пешда һәйә.

* ^{2:7} Йуһ'әнна 13:34.

* ^{2:10} Аһа жи те фә'мкьрьне: «У набә сәбәб, кә әw жь р'е бьк'әвә».

Эз вэр'а дньвисьм, шаһъл-
но,
чъмки хун сэр йе Хьраб к'э-
тън.

- 14 Эз вэр'а дньвисьм хьшим-
но,
чъмки хун Баве нас дькьн.
Эз вэр'а дньвисьм, бавно,
чъмки хун Wi нас дькьн,
Йе кӧ бәре пешда һәбу.
Эз вэр'а дньвисьм, шаһъл-
но,
чъмки хун қәват ын
у хәбәра Хвәде нава вәда
дьминә
у сәр йе Хьраб к'этънә.

Дьнийәе һ'ыз нәкьн

15 Дьнийәе һ'ыз нәкьн, нә жи
ван тыштед кӧ дьнийәеда нә.
Һәгәр йәк дьнийәе һ'ыз дькә,
һ'ызкьрына Баве нава вида
т'ӧнә. 16 Чъмки һәр тыштед
кӧ дьнийәеда нә, дьлһавьжи,
ч'ә'вһавьжи у к'ӧбар-бабахийа
ви ә'мьри йә, әв нә жь Баве нә,
ле жь ве дьнийәе нә. 17 Дьнийәе
жи дәрбаз бә, һавьжийа ве жи,
ле әве кӧ ә'мьре Хвәде дьқә-
динә ве һ'эта-һ'этайе бьминә.

Һ'әвза хвә

жь әк'симәсиһа бькьн

18 Зар'но, ва вәхте ахьрийе йә.
У чава вә бьһистийә кӧ әк'си-
мәсиһ we бе, иди гәләк әк'си-
мәсиһ һатьнә. Жь we йәке жи
әм заньн кӧ вәхте ахьрийе йә.
19 Һьнәк жь нава мә дәрк'этън,
ле әв нә жь мә бун. Һәгәр әв
жь мә буна, we т'әви мә бьмана.
Ле әв жь нава мә дәрк'этън, кӧ
ә'йан бә, әв һ'әму нә жь мә бун.
20 Ле вә жь Мәсиһе^ф Пироз^ф
Р'ӧһ' п'ешк'еш^ф стандийә* у хун
һ'әму** жи р'астийе заньн. 21 Эз
вэр'а наньвисьм, чава кӧ хун
р'астийе ньзаньн, ле чава кӧ хун
we йәке заньн, ӧса жи заньн кӧ
һәр дәрәв нә жь р'астийе йә.
22 К'и йә дәрәвин? Һәма әв ә,
йе кӧ дьбежә: «Иса нә Мәсиһ
ә». Әв ә әк'симәсиһ, йе кӧ Бав
у Кӧр' инк'ар^ф дькә. 23 Әве кӧ
Кӧр' инк'ар дькә, һәләқәтийа
ви т'әви Баве т'ӧнә. Ле йе кӧ
Кӧр' иқрар^ф дькә, һәләқәтийа
ви т'әви Баве һәйә.

24 Ава чь кӧ вә пешда бь-
һистийә, бьра әв нава вәда

* 2:20 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Ле хун жь Әви Пироз һатьнә р'ункьрыне^ф».

** 2:20 Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «хун һәр тышти (һ'әмуя) заньн».

бьминэ. Һэгэр әв тыште вә пешда бьһистийә нава вәда бьминэ, һуне жи нава Көр' у Баведа бьминьн. ²⁵ У әв ә әв созе кӧ Ви да мә, әв жийина һ'әта-һ'әтайе йә.

²⁶ Әз ви тышти дәрһәқа ванда вәр'а дьньвисьм, йед кӧ дь-хвазьн вә бьхапийн. ²⁷ Ле чь дәрһәқа вәда йә, әв Р'ӧһ'е* кӧ вә жь Мәсйһ стандийә, нава вәда дьминэ. Иди нә һ'әвщә йә, кӧ йәк вә һин кә, чьмки Р'ӧһ' бона һәр тышти вә һин дькә у чь кӧ һин дькә р'аст ә, нә дәрәв ә. Чава Әви һун һинкьрн, нав Мәсйһда ӧса бьминьн.

Зар'ед Хвәде

²⁸ Бәле зар'окно, нава Вида бьминьн, вәки чахе Әв ә'йан бә, әм жь һатьна Ви вәнәк'ышьн, ль бәр Ви шәрми нәминьн. ²⁹ Һэгэр һун заньн кӧ Әв р'аст ә, ӧса жи заньбьн һәр кәсе кӧ р'астийе дькә, әв жь Ви буйә.

3 ¹ Бьньһер'ьн, Баве әм чава һ'ыз кьрн, вәки әм зар'ед

Хвәде бенә готье у р'аст жи әм әв ьн. Ләма дьнйә мә нас накә, чьмки әв жи нас нә-кьр*. ² Дәлално, ньһа әм зар'ед Хвәде нә у һәла һе нә ә'йан ә әме бьбьнә чь. Ле әм ве йәке заньн кӧ чахе Иса ә'йан бә, әме бьбьнә мина Ви, чьмки әме Ви ӧса бьбиньн, чава һә-йә. ³ Һәр кәсе кӧ бона ве йәке гӧмана хвә данийә сәр Ви, әв хвә ӧса пақьж дькә, чава кӧ Мәсйһ пақьж ә.

⁴ Һәр кәсе кӧ гӧнә дькә, әв Қануна Хвәде дьт'әр'ьбинә у гӧнә^ф хут қанунт'әр'ьбандьн ә. ⁵ У һун заньн кӧ Мәсйһ бона ве йәке ә'йан бу, вәки гӧна һьлдә у нава Вида гӧнә т'ӧнә*. ⁶ Һәр кәсе кӧ нава Вида дьминә, әв нава гӧнада наминә, ле һәр кәсе кӧ нава гӧнада дьминә, әви нә Әв дитийә, нә жи нас кьрийә.

⁷ Зар'окно, бьра т'ӧ кәс вә нәхапийнә. Йе кӧ р'астийе дькә, әв йәки р'аст ә, чава Иса р'аст ә. ⁸ Йе нава гӧнада дьминә, әв жь мирещьн ә, чьмки мирещьн жь бәре пешда гӧнә дькә. Бона

* 2:27 Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Р'ункьрн».

* 3:1 Йуһ'әнна 1:12.

* 3:5 Йуһ'әнна 1:29.

ве йәке Көр'е Хwәде ә'йан бу, вәки кьред мирещьн хьраб кә. ⁹Һәр кәсе кә жь Хwәде буйә, нава гонада наминә, чьмки бьнийат'а Хwәде нава вида дьминә у әв нькарә нава гонада бьминә, чьмки жь Хwәде буйә. ¹⁰Зар'ед Хwәде у зар'ед мирещьн бь ве йәке жь һәв тенә фьрди кьрьне: Әве кә р'астийе накә, әв нә жь Хwәде йә у өса жи әве кә бьре хwә һ'ыз накә.

Һәвдө һ'ызкьрын у р'успитийа ль бәр Хwәде

¹¹Әв ә әв готьн, йа кә вә бәре пешда бьһистийә: Гәрәке әм һәвдө һ'ыз бькьн*. ¹²Мина Qайин^ф ниьн, кә жь йе Хьраб бу у бьре хwә кәшт. У бона чь әв кәшт? Чьмки кьред ви хьраб бун, ле йед бьре ви қәнщ*.

¹³Ә'щәбмайи нәминьн гәли хушк-бьра, һәгәр һун бәр ч'ә'ве дьнийәе р'әш бьн. ¹⁴Әм заньн кә әм жь мьрьне дәрбази жийине бунә, чьмки әм хушк-бьрайед хwә һ'ыз дькьн. Әве кә һ'ыз накә, әв нава мьрьнеда дьминә. ¹⁵Һәр кәсе кә бьре ви бәр ч'ә'ва р'әш ә,

әв меркөж ә у һун заньн кә нава т'ө меркөжида жийина һ'әта-һ'әтайе т'өнә. ¹⁶Әм бь ве йәке һ'ызкьрьне һ'әсийан: Иса жийина Хwә бона мә да. Әм жи гәрәке жийина хwә бона хушк-бьрайед хwә бьдьн. ¹⁷Ле һәгәр һәбука^ф йәки ве дьне һәбә у бьре хwә һ'әвше тыштәки дьбинә, дьле ви сәр нашәвьтә, һ'ызкьрьна Хwәде чава дькарә дьле вида бьминә? ¹⁸Зар'окно, нә кә әм бь хәбәр йан заре хwә һ'ыз бькьн, ле бь кьра у р'астийе.

¹⁹Бь ве йәке әме заньбьн кә әм жь р'астийе нә у бькарьбьн бь дьләки р'ьһ'әт бәр Хwәде бьсәкьньн. ²⁰Ле һәгәр дьле мә дьса мә нәһәқ кә, Хwәде жь дьле мә мәстьр ә у һәр тышти занә. ²¹Дәлално, һәгәр дьле мә мә нәһәқ нәкә, әм дькарьн р'усьпи бәр Хwәде бьсәкьньн. ²²У чь кә бьхвазьн, әме жь Ви бьстиньн, чьмки әм т'әмийед Ви дьқәдиньн у әв тыштед кә ль Ви хwәш тен, әм ван дькьн. ²³У әв ә т'әмийа Ви, кә әм бавәрийа^ф хwә наве Көр'е Ви Иса Мәсирь биньн у әм һәвдө

* ^{3:11} Йун'әнна 13:34.

* ^{3:12} Дәстпәбун 4.

h'ыз бькын, чава кӧ Эви т'эми
ль мӧ кьр*. ²⁴У әве кӧ т'эмийед
Wi хвәй дькә, нава Хвәдеда
дьминә у Хвәде жи нава ви-
да. У әм жь ве йәке заньн кӧ
Әв нава мӧда дьминә, бь ви
P'öh'e кӧ Эви дайә мӧ.

P'öh'e p'аст у p'öh'e дәрәв

4 ¹Дәлално, бавәрийа хвә
һәр р'öh'и нәйньн, ле ван
р'öh'a бьщер'ьбиньн^ф, гәло әв
жь Хвәде нә? Чьмки гәләк
п'ехәмбәред дәрәв дәрк'әтьнә
дье. ²Һун бь ве йәке дькарьн
P'öh'e Хвәде нас бькын: Һәр
р'öh'e кӧ Иса Мәсиһ бь хун у
гошт хати ирар дькә, әв жь
Хвәде йә. ³Ле һәр р'öh'e кӧ
Иса бь хун у гошт хати ирар
накә, әв нә жь Хвәде йә. Әв
жь әк'симәсиһ ә, бона к'ижани
вә бһистьбу кӧ we бе у иди
әв ль дьнайеда йә.

⁴Һун жь Хвәде нә, зар'окно
у хун сәр п'ехәмбәред дәрәв
к'әтьнә, чьмки Әв P'öh'e на-
ва вәда жь ви р'öh'e кӧ нава
дьнайеда йә мәстьр ә. ⁵Әв
жь дьнайе нә, ләма әв жь
дьнайе хәбәр дьдн у дьня

гӧһдарийа ван дькә. ⁶Әм жь
Хвәде нә. Йе кӧ Хвәде нас дькә,
әв гӧһдарийа мӧ дькә. Йе кӧ
нә жь Хвәде йә, әв гӧһдарийа
мә накә. Бь ве йәке әм P'öh'e
р'астийе у р'öh'e нәр'астийе жь
һәв дәрдьхн.

Хвәде һ'ызкьрын ә

⁷Дәлално, дә әм һәвдӧ һ'ыз
бькын, чьмки һ'ызкьрын жь Хвә-
де йә у һәр кәсе кӧ һ'ыз дькә
әв жь Хвәде буйә у Хвәде нас
дькә. ⁸Йе кӧ һ'ыз накә әв Хвәде
нас накә, чьмки Хвәде һ'ызкь-
рын ә. ⁹Бь ве йәке һ'ызкьрына
Хвәде һьндава мӧда хӧйа бу,
гава кӧ Эви Кӧр'е Хвәйи Тайе
Т'әне шандә дьнайе, вәки әм
бь Wi бьжин. ¹⁰Һ'ызкьрын әв
ә, нә кӧ мӧ Хвәде һ'ыз кьр, ле
Эви әм һ'ыз кьрын у Кӧр'е Хвә
шанд чава мәщала бахшандь-
на гӧнед мӧ. ¹¹Дәлално, һәгәр
Хвәде аһа әм һ'ыз кьрын, вәки
ӧса йә гәрәке әм жи һәвдӧ
һ'ыз бькын. ¹²Т'ӧ кәси Хвәде
т'ӧ щара нә дитийә. Һәгәр әм
һәвдӧ һ'ыз дькын, Хвәде нава
мӧда дьминә у һ'ызкьрына Wi
дье мӧда гьһиштиә*.

* 3:23 Йух'әнна 13:34; 15:12, 17.

* 4:12 Йух'әнна 1:18.

¹³ Бъ ве йәке әм заньн кӧ әм нава Вида дьминьн у Әв жи нава мәда, чьмки Әви жь ви Р'ӧһ'е Хвә дайә мә. ¹⁴ Мә дит у әм шә'дәтийе дьдн, кӧ Баве Кӧр'е Хвә шанд, вәки бьбә Хьлазкьре^ф дьнйайе. ¹⁵ Һәгәр йәк иррар дькә кӧ Иса Кӧр'е Хвәде йә, Хвәде нава вида дьминә у әв жи нава Хвәдеда. ¹⁶ Ава әм ве һ'ызкьрна Хвәдейә һндава хвәда нас дькьн у бавәр дькьн.

Хвәде һ'ызкьрын ә у йе кӧ нава һ'ызкьрнеда дьминә, әв нава Хвәдеда дьминә у Хвәде жи нава вида. ¹⁷ Һ'ызкьрын аһа дьле мәда гьһишти йә, вәки Р'ожа^ф Ахрәте әм р'усьпи бьн, чьмки Мәсиһ ве дьнйайеда чава дәрбаз кьр, ӧса жи әм дәрбаз дькьн*. ¹⁸ Һ'ызкьрнеда тьрс т'ӧнә, ле һ'ызкьрна гьһишти тьрсе дур дьхә, чьмки тьрс хвәйишәфа йә у әве кӧ дьтьрсә, әв һ'ызкьрнеда һе нәгьһишти йә.

¹⁹ Әм һ'ыз дькьн, чьмки Әви пешда әм һ'ызкьрын. ²⁰ Һәгәр йәк бежә: «Әз Хвәде һ'ыз дь-

кьм», ле бьре ви бәр ч'әва р'әш ә, әв дәрәва дькә. Һәгәр әве бьре хвә кӧ дьбинә һ'ыз накә, әв нькарә Хвәде һ'ыз бькә кӧ набинә. ²¹ У Әви әв т'әми дайә мә: Әве кӧ Хвәде һ'ыз дькә, әв гәрәке бьре хвә жи һ'ыз бькә.

Бь бавәрийа сәр Иса Мәсиһ әм дьнйайе бьндәст дькьн

5 ¹ Һәр кәсе кӧ бавәр дькә, Иса, Мәсиһ ә, әв жь Хвәде буйә у һәр кәсе кӧ Баве һ'ыз дькә, әв зар'а Ви жи һ'ыз дькә. ² Бь ве йәке әм заньн кӧ әм зар'ед Хвәде һ'ыз дькьн, гава әм Хвәде һ'ыз дькьн у т'әмийед Ви дьқәдиньн. ³ Чьмки бь ве йәке әм һ'ызкьрна хвә һндава Хвәдеда дьднә к'ьфше, гава әм т'әмийед Ви хвәй дькьн. У т'әмийед Ви нә гьран ьн*, ⁴ чьмки һәр кәсе кӧ жь Хвәде буйә, дьнйайе бьндәст дькә. У бь ви авайи әм дьнйайе бьндәст дькьн, ава готи бь бавәрийа хвә. ⁵ У әв к'и йә, йе дьнйайе бьндәст дькә, пештьри әве кӧ бавәр дькә, кӧ Иса Кӧр'е Хвәде йә.

* ^{4:17} Аһа жи те фә'мкьрне: «Чьмки һәләқәтийа Мәсиһ чава т'әви Баве Ви һәйә, ӧса жи йа мә».

* ^{5:3} Йуһ'әнна 14:15.

Шэ'дэтиа бона Иса Мэсиһ

⁶ Эва йә, йе кӧ бь хун у аве хат, Иса Мэсиһ*, нә кӧ т'әне бь аве, ле бь хун у аве. У Р'ӧһ' ә, йе кӧ шэ'дэтие дьдә, чьмки Р'ӧһ' р'асти йә. ⁷ Чьмки әв һәрсек ьн, кӧ шэ'дэтие дьдьн: ⁸ Р'ӧһ', ав у хун. У шэ'дэтиа ван һәрсека йәк ә*. ⁹ Һәгәр әм шэ'дэтиа мәрва^ф қәбул дькьн, шэ'дэтиа Хвәде һе зедә йә, чьмки эва шэ'дэтиа Хвәде йә, кӧ бона Кӧр'е Хвә шэ'дәти да. ¹⁰ Йе кӧ бавәрийа хвә Кӧр'е Хвәде тинә, нава вида әв шэ'дәти һәйә. Йе кӧ бавәрийа хвә Хвәде найнә, әв Хвәде дәрәв дәрдьхә, чьмки бавәрийа хвә we шэ'дәти-йе найнә, йа кӧ Хвәде бона Кӧр'е Хвә шэ'дәти да. ¹¹ У әв

ә шэ'дәти, кӧ Хвәде жийина һ'әта-һ'әтайе да мә у әв жийин нава Кӧр'е Вида йә*.

¹² Кӧр' дьле к'еда йә, жийина ви һәйә, ле Кӧр'е Хвәде дьле к'еда т'ӧнә, жийина ви т'ӧнә.

Жийина һ'әта-һ'әтайе

¹³ Әз ван тышта вәр'а дьнь-висьм, йед кӧ бавәрийа хвә нава Кӧр'е Хвәде тиньн, вәки һун бьзаньбьн жийина вәйә һ'әта-һ'әтайе һәйә. ¹⁴ Әм ль бәр Хвәде р'усьпи нә, чьмки әм заньн, һәгәр әм тыштәки ль гора хвәстына Ви же бьхвазьн, Әв дәнге мә дьбьһе. ¹⁵ У һәгәр әм заньн кӧ әв һәр тыштед кӧ әм же дьхвазьн дьбьһе, ӧса жи әм заньн чь кӧ әм же дьхвазьн, әме бьстиньн.

¹⁶ Һәгәр йәк бьбинә кӧ бьре ви гӧнәк кьрийә, ле набә

* ^{5:6} Гәләк ве р'езе аһа фә'м дькьн: «Эва йә, Йе кӧ бь хуна мьрьна Хвә у ава ньхӧмандьна Хвә, Хвә да ә'йанкьрье чава Мэсиһ». Ль гора һинкьрьна гьностикийе Иса чава мәри дькарьбу бьмьра, ле Мэсиһ ава готи Кӧр'е Хвәде чава йәки р'ӧһ'ани нькарьбу бьмьра. Әв дәрсаред хальфи т'әне ньхӧмандьна Вийә пе аве қәбул дькьрьн. Йуһ'әнна ве дәре мьқабьли we һинкьрье ньвисийә.

* ^{5:8} Нав дәстньвисаред пашвәхтийеда аһа жи һәйә: «Сьсе ә'зменда шэ'дэтие дьдьн: Бав, Хәбәр у Р'ӧһ'е Пироз, әв һәрсек йәк ьн. Ӗса жи сьсе сәр ә'рде шэ'дэтие дьдьн: Р'ӧһ', ав у хун». Ле нава дәстнь-висаред кәвьнда әв йәк т'ӧнә.

* ^{5:11} Йуһ'әнна 1:4; 3:36.

бәрбь мьрьне*, бьра бона ви дӱа бькӱ у Хвӱде we жийине бьдӱа ви. Ӳз ве йӱке һьндава ванда дьбежьм, к'ижанед кӱ гӱне бәрбь мьрьне накьн. Гӱнӱ һӱйӱ кӱ дьбӱ бәрбь мьрьне. Ӳз набежьм, кӱ бона ве йӱке дӱа бькьн. ¹⁷ Һ'ӱму нӱһӱқи гӱнӱ йӱ, ле гӱнӱ һӱйӱ кӱ набӱ бәрбь мьрьне.

¹⁸ Ӳм заньн һӱр зар'ӱкӱ Хвӱде нав гӱнада наминӱ, ле Ньхӱрийе Хвӱде ви хвӱй дькӱ у йе

Хьраб незики ви набӱ. ¹⁹ Ӳм заньн кӱ ӱм жь Хвӱде нӱ у т'ӱмамыйа дьнйӱйе бьн һ'ӱкӱме йе Хьрабда йӱ. ²⁰ Ле ӱм ӱса жи заньн кӱ Кӱр'е Хвӱде һат у фӱ'м да мӱ, вӱки ӱм Йе Р'аст нас бькьн. Бӱле ӱм нава Йе Р'астда нӱ, чьмки ӱм нава Кӱр'е Ви Иса Мӱсиһда нӱ. Ӳв ӱ Хвӱдейе р'аст у жийина һ'ӱта-һ'ӱтайе.

²¹ Зар'окно, хвӱ жь п'утп'арьстийе^ф хвӱй кьн.

* ^{5:16} Аһа жи те фӱ'мкьрьне: «Гӱнӱки кӱ накӱжӱ кьрийӱ».

НЭ'МА ЙУЬ'ЭННАЙЭ ДӨДА

Пешготын

Йуһ'энна ве нэ'ма хвэда хвэ чава «бэръпърсийаре шьвине^ф» һ'эсаб дькэ у ве нэ'ме we «ханьма бьжарти у зар'ед wep'а» дьнь-висэ, кӧ һьнэк фэ'м дькьн чава шьвинэк у эндӧмед we.

Фькьра нэ'мейэ сэрэкэ эв э, кӧ бавэрмэнд нава р'астийеда бьминьн у һэвдӧ һ'эз бькьн. Бона дэрсаред шаш жи дьбежэ, кӧ бавэрмэнд һ'эвза хвэ жь ван бькьн, бона к'ижана нэ'ма пешьнда бир анийэ, йед кӧ һинкьрьнед шаш бэла дькьн.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1-3)

Һ'эзкьрын сэр һэр т'эмийар'а бэ (4-6)

Һ'эвза хвэ жь дэрсаред шашэ дэрэw бькьн (7-11)

Пашготын (12-13)

Сьлавкьрын

1 ¹ Жь бэръпърсийаре шь-вине^ф,

Ханьма бьжарти у зар'ед we-р'а, к'ижана кӧ эз бь р'астийе һ'эз дькьм, нэ кӧ т'эне эз, ле эw һ'эму жи, йед кӧ р'астийе нас дькьн, ² чьмки эw р'асти нава мэдэ дьминэ у һ'эта-һ'этайе

we т'эви мэ бэ. ³ Дэ бьра р'э'м, к'эрэм^ф у э'дьялайи жь Бав^ф Хвэде у Иса Мэсиhe* Кӧр'е Баве, бь р'астийе у һ'эзкьрын мэр'а** бэ.

Р'асти у һ'эзкьрын

⁴ Эз п'ър' ша бум, кӧ мын жь зар'ед тэ һьнэк дитын, йед кӧ нава р'астийеда дьжин, ль

* ^{1:3} Нав һьнэк дэстньвисарада аһа йэ: «Хӧдан^ф Иса Мэсиh».

** ^{1:3} Нав һьнэк дэстньвисарада дэwса «мэр'а» «wэр'а» һэйэ.

гора we т'эмийа кӧ мӧ жь Баве
стандийӧ. ⁵ Ньһа эз һиви жь тӧ
дькьм, Ханьме, эз т'эмикӧ ну
тӧр'а наньвисьм, ле йа кӧ бӧре
пешда ль мӧ һӧбу, кӧ ӧм һ'ӧму
һӧвдӧ һ'ӧз бькьн*. ⁶ Һ'ӧзкьрьн
ӧв ӧ, кӧ ӧм ль гора т'эмийед
Wi бьжин. Т'ӧми ӧв ӧ, йа кӧ
wӧ һе бӧре пешда бьһистийӧ,
wӧки һун һ'ӧзкьрьнеда бьжин*.

⁷ Гӧлӧкед кӧ хӧлqe жь р'е
дӧрдьхьн һатьнӧ дьне, ӧв Иса
Мӧсиһ бь хун у гошт һати иq-
рар^ф накьн. Йед аһа хӧлqe жь
р'е дӧрдьхьн у ӧк'симӧсиһ ьн.
⁸ Һун һаш жь хwӧ һӧбьн, wӧки
һун к'ӧда хwӧ* ӧнда нӧкьн, ле
һӧqe хwӧ т'ӧмам бьстиньн**.
⁹ Һӧр кӧсе кӧ хwӧ пешда даве-
жӧ у нава һинкьрьна Мӧсиһда

наминӧ, Хwӧдейе wi т'ӧнӧ. Йе
кӧ нава һинкьрьна Мӧсиһда
дьминӧ, бона wi Бав жи һӧйӧ,
Кӧр' жи һӧйӧ. ¹⁰ Һӧгӧр йӧк бе
щӧм wӧ у ве һинкьрьне нӧйнӧ,
һун wi qӧбул нӧкьнӧ малед хwӧ
у сьлаве нӧдьнӧ wi. ¹¹ Чьмки
к'и сьлаве бьдӧ wi, ӧв т'ӧви
кьред вийӧ хьраб дьбӧ.

Сьлавед ахьрийе

¹² Гӧлӧк тыштед мьнӧ ньвисаре
wӧр'а һӧнӧ, ле мьн нӧхwӧст сӧр
к'ахазе бь һ'ӧбьре бьньвисьм,
чьмки гӧмана мьн һӧйӧ ӧзе
хwӧха бемӧ щӧм wӧ у р'у бь
р'у т'ӧви wӧ хӧбӧр дьм, wӧки
ӧшqа мӧ т'ӧмам бӧ.

¹³ Зар'ед хушка тӧйӧ бьжарти
ль тӧ сьлав дькьн.

* ^{1:5} Йуһ'ӧнна 13:34; 15:12, 17.

* ^{1:6} Йуһ'ӧнна I, 5:3.

* ^{1:8} Нав һьнӧк дӧстньвисарада дӧвса «хwӧ» «мӧ» һӧйӧ.

** ^{1:8} Нав һьнӧк дӧстньвисарада дӧвса «ле һӧqe хwӧ т'ӧмам бьстиньн»
«ле ӧм һӧqe хwӧ т'ӧмам бьстиньн» һӧйӧ.

НЭ'МА ЙУЪ'ЭННАЙЭ СЬСИЯ

Пешготын

Чава нэ'ма дōдада ὅса жи йа сьсийада Йуһ'әнна^ф хвэ «бәр-пърсийаре щывине» һ'эсаб дькэ. Эве нэ'ме сәршерэки щывине, Гайоср'а дышинэ. Ньвиск'ар пэсьне Гайос дьдэ, кō эви чава алик'арийа бьратийе кьрийэ у дьбеже кō эв һ'эвза хвэ жь Дийотрэфис бькэ, кō йэки мьқабыл у бōхданбеж бу.

Бь нэ'ме р'ōһ'е меванһ'эзийе дькэ нава бавэрмәнда, кō һ'эз-кьрын у бавэрийа^ф р'аст дьдэ к'ьфше.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1-4)

Пэсьне Гайос те дайине (5-8)

Хьрабийа Дийотрэфис сэр аве дьхэ (9-10)

Амьнийа хвэ Димитрийо тинэ (11-12)

Пашготын (13-15)

Сьлавкьрын

1 ¹Жь бәрпърсийаре щывине, Гайосе дэларр'а, к'ижани кō эз бь р'астийе һ'эз дькьм.

²Дэлало, эз дōа дькьм, кō һ'эму алийава чэрха тэ ὅса р'аст бэ у сьһ'эт-қəват би, чава мьнва э'йан э кō р'ōһ'е тэ сьламэтийеда йэ. ³Эз гэлэки ша бум, чахе чэнд бьра һатьн у шэ'дэти дан, кō тō нава р'ас-

тийеда амьн и, чава тэ пешда р'астийеда дьжит жи. ⁴Шабуна мьнэ жь ве мэстър т'ōнэ, чахе дьбьһем кō зар'ед мьн нава р'астийеда дьжин.

Пэсьне Гайос те дайине

⁵Дэлало, тō шьхōле хвэда амьн и, чь кō бона бьра дьки, һ'эта кō йеднэнаsr'а жи. ⁶Вана шэ'дэтийа һ'эзкьрына тэ бэр щывина вьр да. Те тыштэки

қәнш бьки, һәгәр тō ван оса
вәр'еки чава кō ль Хwәде хwәш
те. ⁷ Чьмки әwana бона наве
Мәсиһ к'әтьнә р'е у т'ō тышт
жь нәбаwәра нәстандьнә. ⁸ Аwа
әм гәрәке йед оса қәбул кьн, кō
әм т'әви шьхōле р'астийе бьн.

Дийотрәфис у Димитрийо

⁹ Мьн шьвинер'а ньвиси, ле
Дийотрәфис кō һ'ыз дькә сәр
һ'әмуяр'а бә, гōһ надә мә.
¹⁰ Бона ве йәке гава әз бем, әзе
кьред wi гьли кьм, кō чава
давежә мә, хәйба мә дькә. Бь
ве йәке жи р'ази набә, нә кō
т'әне бьра қәбул накә, ле йед кō
дьхwазьн бьра қәбул кьн, бәр
ван р'адьбә у ван жь шьвине
жи дәрдьхә!

¹¹ Дәлало, ч'ә'в нәдә хьрабийе,
ле қәншиийе. Әwe кō қәнши-
ийе дькә, жь Хwәде йә, ле әwe
кō хьрабийе дькә, әwi Хwәде
нәдитийә. ¹² Бона Димитрийо
һ'әму жи шә'дәтийа қәнш дь-
дьн, һ'әта кō р'асти жи. Әм жи
шә'дәтийе дьдьн у тō зани кō
шә'дәтийа мә р'аст ә.

Сьлавед ахьрийе

¹³ Гәләк тыштед мьнә ньвисаре
тәр'а һәбун, ле мьн нәхwәст сәр
к'ахазе бь һ'ōбрье бьньвисьм.
¹⁴ Чьмки әз бь we гōмане мә, кō
әзе зутьрәке тә бьбиньм у әме
р'у бь р'у хәбәр дьн. ¹⁵ Ә'дьялайи
ль тә бә. Һәвал-һогьр сьлава
ль тә дькьн. Сьлава йәк-йәк
һ'әму һәвал-һогьра бькә.

НЭ'МА ЩЬЪУДА

Пешготын

Щьһуда бь ве нэ'ма кьн бэрбьр'и һ'эму бавэрмэндед Иса Мэсиг дьбэ. Ль гора шэ'дед сэдсалийед пешьнда хөдане ве нэ'ме, Щьһудайе^ф бьре Иса Мэсиг э (Мэтта 13:55; Марқос 6:3). Фэ'мина ве нэ'ме незики нэ'ма Пэтрусэ^ф дөда йэ. Мэрэме ве нэ'ма Щьһуда эв э, вэки пешийа ван мэрьва^ф бьдэ гьртые, йед кö Мьзгинийе т'эвиһэв дькьн у һинкьрнед шашэ зийанк'ар бэла дькьн, мерьв дьхальфинь^ф у э'мьре нэр'аст һин дькьн. Хөдане нэ'ме һ'ышк давежэ ван, ле хвэндэвана дьшьдинэ у дьньвисэ кö бавэрмэнд «бона we бавэрийа^ф кö шарэке щьмэ'та Хвэдер'а һатийэ дайине» хирэт кьн. Нэ'мэ бь ширэт у р'азибунэкэ һ'эвас хьлаз дьбэ.

Сэрэщэма фькьра нэ'ме

Пешготын (1-2)

Хэйсэт у һ'өнөред дэрсдаред дэрэв, һинкьрын у к'этына ван (3-16)

Һаш жь хвэ һэбьн бавэрийе чава хвэи кьн (17-23)

Р'азибун (24-25)

Сьлавкьрын

1 ¹Жь Щьһудайе хөламе Иса Мэсиг, бьрайе Ақуб^ф, вэр'а, йед кö газикьри нэ, жь Бав^ф Хвэдеда һ'ызкьри у хвэйкьрийед Иса Мэсиг ьн:

² Дэ бьра р'э'м, э'дылайи у һ'ызкьрын һе ль вэ зедэ бэ.

Дэрсдаред дэрэв

³ Дэлално! Гава мьн дьл кьр, кö эз бона ве хьлазбуна^ф мэ-йэ т'омэри вэр'а бьньвисьм, һьнге мьн р'е тер'а дит бона ве йэке вэр'а бьньвисьм у дьл бьдьмэ вэ, вэки һун бона we бавэрийа^ф кö шарэке бона һэр

т'ьм шьмэ'та Хвәдер'а нати-
йә дайине, шәр'е хвә бькьн.
4 Чьмки чәнд мәрвь^ф дьзива
к'этьнә нава вә, кә дәрһәқа
диwana ванда һе пешда ньви-
сар бу. Әвед нәп'ак бьн наве
к'әрәма^ф Хвәдеје мә хвә данә
бенамусийе у Хөдане^ф мә Иса
Мәсиһ Хвәйики бешьрики-бе-
һәвал инк'ар^ф кьрнә.

5 Ле әз дьхвазьм биньмә бира
вә, чава һун ван һ'әму тьшта
заньн жи, кә Хөдан шьмэ'та Хвә
жь вәлате Мьсьре^ф хьлаз^ф кьр,
паше қыр'а йед кә бавәр нәкь-
рн ани*. 6 У әв мьляк'әтед^ф кә
һ'өкөме хвә хвәй нәкьрн, ле
шийе хвә шьһ'ьтандьн, Хвәде
ван бь қәйдед һ'әта-һ'әтайейә
тәристанийеда хвәй дькә, бона
ве Р'ожа һ'әсабә Диwane. 7 Ве
жи бир нәкьн чава Содом^ф,
Гомора у бажаред дор-бәред
ван, мина ван жь гөр'а Хвәде
дәрк'этьн қави^ф кьрн, ч'ә'в
авитьнә бәдәна башқә* у ди-

вана агьрийә һ'әта-һ'әтайе сәр
хвәда анин. Әвана иди бона мә
т'әрз у дәрс ьн.

8 Өса жи әв мәрвь пәй хәwnа
дык'эвьн, қальбе хвә дьһ'әр'ь-
миньн, дьжәннә сәрwertийа
у һәйинед хвәйир'умәтә жорьн
беһөрмәт дькьн*. 9 Ле Мьха-
йиле сәрәке мьляк'әта^ф әв
йәк нәкьр. Гава бона шьнйәзе
Муса^ф р'абу мирешьнр'а^ф к'әтә
һ'өщәте, төрөш нәкьр кә бь го-
тьнед беһөрмәткьрне* диwana
ви бькьра, ле гот: «Бра Хөдан
ль тә һьле^ф!» 10 Ле әв мәрвьвана
сәрәдәрийе ван тьшта накьн,
к'ижана кә беһөрмәт дькьн, ле
чь жи мина һ'әйwanед беза-
рә-безьман бь бьнйат'и фә'м
дькьн, бь ван жи онда дьбьн.

11 Вәй ль ван, кә р'ийа Qa-
йинда^ф чун, мина Бьлам^ф ха-
льфин^ф, пәй к'ара хвә к'этьнә
у мина р'абәрибуна Qорax^ф ве
бәла хвә бьбиньн*. 12 Әвана
мәсрәфед һ'ызкьрнә* вәда

* 1:5 Дәрк'этьн 12:51; Жьмар 14:29-30.

* 1:7 «Бәдәна башқә» ль гора Дәстпәбун 19:1-8 те фә'мкьрне, кә мера
дәст давитьнә мера у өса жи мьляк'әта.

* 1:8 «Беһөрмәт дькьн» аһа жи те фә'мкьрне: «Дьк'ьфьрн».

* 1:9 «Бь готьнед беһөрмәткьрне» аһа жи те фә'мкьрне: «бь к'ьфьрийа».

* 1:11 Qайин: Дәстпәбун 4:3-8; Бьлам: Жьмар 22; Qорax: Жьмар 16.

* 1:12 «Мәсрәфед һ'ызкьрне» аһа те фә'мкьрне, кә бь һәвр'а нан дь-
хварьн у шива Хөдан дәрбаз дькьрн (К'аред Шандийа 2:46; 20:7, 11).

лэк'э нэ, т'эви вэ бе хоф дь-хвн-вэдьхвн, т'эне зьке хвэ дьч'ериньн. Йед һа, э'вред бе-авэ жь бэр бе чуйи нэ, даред пайзейэ бебэр ын, р'авава^ф р'акьри, дө шар һ'ышк буйи, ¹³ пелед бэ'рейэ р'абуйи нэ, кӧ чава э'йба кьред we мина к'эфе сэр дьк'эвэ. Эw стэйркед хальфи нэ, бона к'ижана духана тэ'ристанийе һ'эта-һ'этайе хвэйкьри йэ.

¹⁴ Һэнох жи кӧ пэй Адэмр'а^ф баве һ'эфта бу, бона ван мэр'ва п'эхэмбэрти^ф кьр у гот: «Ва йэ Хӧдан т'эви пирозед^ф Хвэйэ беһ'эсаб те*, ¹⁵ wэки диwana һ'эмуйа бькэ у һ'эму нэп'ака нэхэq кэ, бона һ'эму кьред ванэ нэп'ак у бона ван һ'эму готьнед хьраб, кӧ нэп'акед гӧнэк'ар^ф һьндава Wiда хэбэр дан». ¹⁶ Эвана мэр'внэ бинтэнгэ фьш-фьшко нэ, пэй хвэстьнед дьле хвэ дьчн, жь хвэ мэстыр хэбэр дьдн у бона к'ара хвэ һ'ьлэк'арийа дькн.

Ширэтед қәнш

¹⁷ Ле һун дэлално, ван готьнед кӧ шандийед^ф Хӧдане мэ Иса Мэсиһ пешда готьнэ бир биньн, ¹⁸ кӧ wэр'а дьготьн: «Р'ожед ахьрийеда мэр'вевед қарфкьр we дэрен, пэй хвэстьнед дьле хвэйэ нэп'ак һэр'ын*». ¹⁹ Эw эw мэр'вн ын, йед кӧ дӧтирэтийе дькн, йед кӧ бь мэр'вайи тенэ р'ебэрикьр'не, нэ кӧ бь Р'ӧһ'е Пироз. ²⁰ Ле һун дэлално, хвэ бьднэ сэр авакарьна баwэрийа хвэйэ пироз, бь Р'ӧһ'е^ф Пироз дӧа бькн, ²¹ хвэ нава we һ'эзкьр'на Хвӧдейэ һьндава хвӧда хвэй кн, һивийа р'эма Хӧдане мэ Иса Мэсиһ бн, кӧ жийина^ф һ'эта-һ'этайе бьдэ wэ. ²² У һьндава дӧдльийада р'э'м бн*. ²³ Һьнэка жи жь агьр бьр'эвиньн хьлаз кн, дьле wэ сэр йед майин жи бь тьрс бьшэwьтэ, ле жийина ванэ гӧнэк'арэ мина к'ынща лэwьт'и бэр ч'э'ве wэ р'эш бэ*.

* 1:14 Дэстпедун 5:18-24.

* 1:18 Пэтрус II, 3:3.

* 1:22 Аһа жи те фэ'мкьр'не: «Дӧдльийа бьшьдиньн».

* 1:23 Аһа жи те фэ'мкьр'не: «Һ'эйфа wэ wi кьрасе жь бэдэна ван лэwьт'и нэйе».

Шькърдайин

²⁴ Ҡир'а, Йе кӧ дыкарә вә
жъ к'әтыне хвәй кә у ль бәр
р'умәта Хвә беқӧсур әшқ бьдә
сәкьнандьне, ²⁵ Хвәдейе бе-

шьрики-беһәвал, Хьлазкьре^ф
мәр'а, бь дәсте Иса Мәсиһе
Хӧдане мә, шькър у мәзь-
найи, қӧдрәт у һ'ӧкӧмәт бә,
бәри һәр-һәйе у ньһа жи у
һ'әта-һ'әтайе! Амин^ф.

Э'ЙАНТИЙА ЙУЪ'ЭННА

Пешготын

Ль гора шэ'дед сэдсалийед пешьнда хөдане ве к'ьтебе Йу-
h'эннайе шандийе Мәсiн э. Эва к'ьтеба бь дэсте ви, вәхте зе-
рандъна бавэрмәнда, гьрава^ф Патмоседа һатийэ нъвисаре (1:9).
Йуh'энна ве гьраведа жь алийе Императорийа Р'омайеда^ф бона
даннасинкьрьна Мьзгинийе һатьбу сьргункьрьне, чьмки һынге
һындава мәсiһийада^ф зерандьнэкэ мэзын дэстпекьбу. Наве ве
к'ьтебе «Э'йанти» те готьне, чьмки Иса Мәсiн Йуh'эннава хөйа
бу у вива э'йан кьр, кь сэр дьне жь һынгева гьрти һ'эта ахьрийа
дънийае ве чь бьдэвьмьн.

Ве к'ьтебеда п'аие-п'рь'е э'йанти у дитьнок ын, кь мина сөр'э-
кэ вэшарти нэ, ле һынге гэлэк жь ван хэбэред сөр'ийэ симболи
бавэрмэндар'а фэ'мдари бунэ, хэлqер'а на.

Мэрэме ве э'йантие эв э кь хвэндэвана бышьдинэ у шэм
ван гөмане пешда бинэ, өса жи нава зерандьн у щер'ьбандьнада^ф
тэях у амьн бьн. Р'аст э фькьред ве к'ьтебе мэрвь^ф щур'э-щур'
э шьровэдькьн, ле диса фькьред сэрэкэ зэлал э'йан ын: Иса
Мәсiн һежайи һэрэма һэрэ жорьн э. Гэлэк навед Ви һэнэ ве
к'ьтебеда (мәсэлэ Хөдане^ф хөдана, П'адше п'адша...), ле һе зедэ
вир'а Бэрх те готьне, чьмки Эви Хвэ мэрвьайийер'а кьрийэ
qөрбан^ф. Эв у Йе сэр т'эхт р'уньшти (ава готи Бав^ф) сэр һэр
тьштида дьньһер'ьн, һэр алийава һежайи һ'эбандьне у пэсын-
стандье нэ. Пе дэсте Иса Мәсiн Хвэде ве пешийа хьрабийа у
нэр'астийа бьдэ гьртьне, лап бьдэ һьлдане, жь мирещьн^ф гьрти
ве һ'эму дьжмьна бьндэст кэ у щьмэ'та Хвэ жи бь дөа-дьрозгед
э'рд у э'змане ну хэлат кэ.

Мэрэме ве к'ьтебе нэ эв э кь бавэрмэнд нава тьрс у хофеда
бьн, ле вэки бь һатьна Исайэ дөда у сэрк'этьна Ви гөмана ван

һәбә, әшқ у ша бһн у һәр алийава һәр гав һазьр бһн. «Әми кә шә’дәтиһа ван тьшта дьдә, дьбежә: «Бәле, әзе зутьре бем». Амин![!] Вәрә, йа Хөдан Иса. К’әрәма^ф Хөдан Иса ль вә һ’әмуйар’а бә».

Сәрәшәма фькьра к’ьтебе

Пешготьн (1:1-8)

Дитьнока пешһн у нә’мед һәр һ’әфт шьвинар’а^ф (1:9–3:22)

К’ьтеба кә һ’әфт мора моркьри бу (4:1–8:1)

Һәр һ’әфт бор’и (8:2–11:19)

Зийа^ф у һәр дө шә’нәвьр (12:1–13:18)

Дитьнокед дьн (14:1–15:8)

Һәр һ’әфт т’асед хәзәба Хвәде (16:1-21)

Веранбуна Бабилоне^ф, бьндәстбуна щә’нәвьр, п’ехәмбәре дәрәу у мирещьн (17:1–20:10)

Диwana хьлазийе (20:11-15)

Ә’рде ну, ә’змане ну у Оршәлима^ф ну (21:1–22:5)

Пашготьн (22:6-21)

Пешготьна Йүһ’әнна

1 ¹Әва ә’йантиһа Иса Мәсһиһ ә, к’ижан Хвәде да Ви, вәки әв ван тьштед кә гәрәке зутьрәке бьқәвьмьн, нишани хөламед Ви кә. Иса пе дәсте мьлайк’әте^ф Хвә шанд у ә’лами хөламе Хвә Йүһ’әнна кьр. ²Йүһ’әнна жи шә’дәтиһа һәр

тьштед кә ви дитьбун да, ава готи шә’дәтиһа готьна Хвәде, өса жи шә’дәтиһа ә’ламәтиһа Иса Мәсһиһә р’аст*. ³Хвәзи ль ви, кә ве йәке бьхунә у хвәзи ль ван, йед кә ван хәбәрәд п’е-хәмбәртиһе^ф бьбьһен у тьштед кә веда һатьнә һьвисаре дьле хвәда хвәй кьн, чьмки вәхт незик ә.

* ^{1:2} Әва хәбәра «шә’дәтиһа ә’ламәтиһа Иса Мәсһиһ» аһа те фә’мкьрьне: «Әв тьштед кә Иса Йүһ’әннар’а ә’лам кьрьнә, Йүһ’әнна жи шә’дәтиһа ван йәка дьдә». Ле бь йунани әв хәбәр аһа жи те фә’мкьрьне: «Шә’дәтиһа бона Иса Мәсһиһ», ава готи әв тьштед кә Йүһ’әнна дитьбун у бона Мәсһиһ дьбежә.

**Нэ'мэ һәр һ'эфт шьвинар'а^ф,
йед кө ль қэза Асйайе нэ**

4 Жь Йуһ'әнна, һәр һ'эфт шьвинар'а^ф, йед кө қэза Асйайеда нэ:

К'эрэм^ф у ә'дылайиа Wi ль вэ бә, Йе кө һэйә, Йе кө һәбу, Йе кө we бе у жь һәр һ'эфт р'ө-һ'ед кө ль бәр т'эхте Wi нэ*, 5-6 өса жи жь Иса Мәсиһе шә'де амьн, Ньхөрийе жь нава мьррия у сәрвере п'адшед ә'рде.

Дә бьра р'умәт у қөдрәт Wi-р'а бә һ'әта-һ'әтайе, Йе кө мә һ'ыз дькә у әм пе хуна Хwә жь гөнәд мә аза кьрн у әм кьрн к'аһинед^ф п'адшатийе, wәки Бавә^ф Wi Хwәдер'а әм хьзмәт-к'арийе бькьн. Амин!*

7 Ва йә ә'wрава Әw те.

Һәр ч'ә'ве Wi бьбинә,
һ'әта әwед кө нәк'са Wi қөл кьрн жи.

Һ'әму мьләтед дьнйайе we ль сәр Wi шин у к'әдәр бьн.

Бәле. Амин!*

⁸ «Эз Алфа^ф у Омега мә», Хө-дан Хwәдейе^ф һ'әму Зорайийе дьбежә, Йе кө һэйә, Йе кө һәбу у Йе кө we бе.

«Йәки мина инсан»

⁹ Эз, Йуһ'әннайе бьре wә мә, йәктиа Исада һәвал-п'аре we тәнгасийе^ф, п'адшатийа Wi у сәбьра wә мә. Эз бона хәбәра Хwәде у шә'дәтийа бона Иса we гьраведа^ф бум, кө жер'а Патмос дьбежьн. ¹⁰ Р'ожа^ф Хөданда* Р'өһ'е^ф Пироз һатә сәр мьн у мьн ль пышт хwә дәнгәки бьльнди мина дәнге бор'ийе бьһист, ¹¹ кө гот: «Чь тыште кө тә дьбини, к'ьтебеда бьньвисә у һәр һ'эфт шьвинар'а бьшинә, йед кө бажаред Әфәсе, Сьмирнайе, Пәргамайе, Тийатираие, Сардәйсе, Фьладәлфйайе у Лавдькйайеда нә».

¹² Эз сәр wi дәнгида вәгәр'ийам кө бьбиньм, к'а к'и йә мьнр'а хәбәр дьдә у чахе кө әз вәгәр'ийам, мьн һ'эфт

* 1:4 Дәрк'әтгн 3:14.

* 1:5-6 Дәрк'әтгн 19:6.

* 1:7 Данийел 7:13; Мәтта 24:30; Т'есалоники I, 4:17; Зәкәрийа 12:10-14; Йуһ'әнна 19:34.

* 1:10 «Р'ожа Хөдан» т'әне we дәре Пәймана^ф Нуда те фә'мкьрне «р'ожа лә'де», чьмки we р'ожеда Хөдан Иса жь нава мьррия р'абу.

шәмданед зер'ин дитън. ¹³Нава ван шәмданада «йәки мина Көр'е^ф Мервь»* һәбу, к'нщәкә дьрежә һ'эта нъга ле бу у мәлахтәки зер'ин ль синге Wi бу. ¹⁴П'ор'е сәре Wi мина һърийа қәрқаш у мина бәрфе сьпи бу, ч'ә'вед Wi жи мина алава егър*. ¹⁵Нъгед Wi мина сьфъре хаши жь к'ура агър дәрхъсти, кә дьбрьрәү у дәнге Wi мина дәнге хөлә-хөла гәләк ава бу*. ¹⁶Дәсте Wийи р'астеда һ'әфт стәйрк һәбун у жь дәве Wi шураки дөдәвийи туж дәрдык'әт. Р'уйе Wi мина р'ойе бу кә т'әмаийа қәвата хвәва шәwқ дьдә. ¹⁷Чахе кә мьн Әw дит, мина йәки мьри к'әтымә бәр нъгед Wi. Әwi дәсте Хwәйи р'асте дани сәр мьн у готә мьн: «Нәтьрсә, Әз ьм Йе Пешьн у Пашьн*». ¹⁸Әз Йе сах ьм. Әз Йе мьри бум, ле ва йә әз сах ьм һ'әта-һ'әтайе. У Әз ьм хwәйе к'ълитед Мьрьне у Дийаре Мьрийа^ф. ¹⁹Аwa бьнъвисә чь кә тә дьбини, чь кә

нъга һәнә у чь we паше бьбьн. ²⁰Сөр'а ван стәйрка, йед кә тә дәсте Мьни р'астеда дитън, өса жи һәр һ'әфт шәмданед зер'ин әвә: Әw һәр һ'әфт стәйрк, мьл-йак'әтед һәр һ'әфт шьвина нә у әw һәр һ'әфт шәмдан, һәр һ'әфт шьвин ьн.

Т'әми у ширәтед бона шьвина бажаре Әфәсе

2 ¹Мьлйак'әте шьвина Әфәсер'а бьнъвисә беже:

Әwi кә һ'әфт стәйрк дәсте Wийи р'астеда у нава һ'әфт шәмданед зер'инда дьгәр'ә, аһа дьбежә: ²Әз һаш жь кьред тә, хәбата тә у сәбьра тә һәмә. Әз заньм кә тә нькари ль хьраба т'ә'мул ки. Тә әw жи шер'ьбандьн^ф, йед кә хwә шанди^ф һ'әсаб дькьн, ле р'аст нә өса нә, тә дит кә әw дәрәвин ьн. ³Сәбьра тә һәйә, бона наве Мьн тә шәфа к'ьшанд у нәwәстийайи. ⁴Ле газьнәкә Мьн ль тә һәйә, кә тә мина

* ^{1:13} «Йәки мина Көр'е Мервь» аһа жи те фә'мкьрьне, кә әw мәрвәк бу. Әва хәбәра Данийел 7:13 бир тинә. Wәки дьн Иса Мәсиһ жи гәләк щара наве «Көр'е Мәрвь» дьда сәр Хwә.

* ^{1:14} Данийел 7:9, 13; 10:6.

* ^{1:15} Һәзәкийел 1:24.

* ^{1:17} Ишайа 44:6.

бәре Мьн һ'ыз наки. ⁵Ава нь-
һа бинә бира хwә, кӧ тӧ жь к'ӧ
дәре к'әтийи у жь гӧнәкьрне
вәгәр'ә, кьред хwәйә пешийе
бькә. Һәгәр на, Әзе бемә шәм
тә у шәмдана тә жь шийе we
һьлдым. ⁶Ле тыштәки р'ьнд ль
шәм тә һәйә, кӧ дьжәни ван
кьред николойиә, чава кӧ Әз
жи дьжәнме.

⁷Göhe к'е һәйә бьра бьбьһе,
кӧ Р'öh' чь дьбежә щьвина.
Әwe кӧ сәрк'әвә, Әзе изьне
бьдьмә wi, wәки жь we дара
жийине бьхwә, йа кӧ бӧһьшта
Хwәдеда йә*.

Т'әми у ширәтед бона щьвина бажаре Сьмирнайе

⁸Мьляк'әте щьвина Сьмир-
найер'а бьньвисә беже:

Әwi Пешьн у Пашьн, Йе кӧ
мьр у жь нава мьрийа р'абу аһа
дьбежә: ⁹Әз һаш жь тәнгаси у
бәләнгазийа тә һәмә, ле бәле
тӧ дәвләти йи! Ӧса жи һаш
жь бӧхданед ван һәмә, йед кӧ
хwәр'а дьбежьн: <Әмә щьһу^ф
нә>. Әw нә щьһу нә, ле әw жь
к'ьништа^ф мирещьн^ф ьн. ¹⁰Жь
ван тәнгасийа нәтьрсә, к'ижане
бенә сәре тә. Ва мирещьн we жь

wә һьнәка бавежә кәле, wәки
һун бенә щер'ьбандьне у һуне
дәһә р'ожа щәфе бьк'ьшиньн.
Һ'әта мьрне амьн бьминә,
Әзе т'аше^ф жийине бьдьмә тә.

¹¹Göhe к'е һәйә бьра бьбьһе,
кӧ Р'öh' чь дьбежә щьвина. Әwe
кӧ сәрк'әвә жь мьрәна дӧда we
qәт зьраре нәбинә.

Т'әми у ширәтед бона щьвина бажаре Пәргамайе

¹²Мьляк'әте щьвина Пәр-
гамайер'а бьньвисә беже:

Әwe кӧ шуре Wийи дӧдәви-
йи туж һәйә аһа дьбежә: ¹³Әз
һаш жь тә һәмә кӧ тӧ ль к'ӧ
дәре дьмини, ава готи ль wi
щийе кӧ т'әхте мирещьн ле йә.
Тӧ наве Мьн qәвин дьгьри у
тә бawәрийа^ф хwәйә һьндава
Мьнда ван р'ожа жи инк'ар^ф
нәкьр, гава шәде Мьни амьн
Антипас нава wәда һатә кӧш-
тьне, wi шийе кӧ мирещьн ле
дьминә. ¹⁴Ле газьнәкә Мьн ль
тә һәйә, кӧ ль we дәре һьнәк
мәрьвед тә һәнә, кӧ пәй һин-
кьрәна wi Бьлами^ф дьчьн, йе
кӧ Балаq һин кьр, кӧ зар'ед
Исраел^ф жь р'е дәрхә, wәки
әw qӧрбанед^ф п'ута бьхwьн у

* ^{2,7} Дәстпелун 2:9.

бенамусийе бькьн*. ¹⁵ Өса жи һнәк мәрвәд тә жи һәнә кӧ пәй һинкьрьна николойиа дьчһн. ¹⁶ Аwa жь гӧнәкьрьне вәгәр'ә, һәгәр на, Әзе зутьре бемә щәм тә у пе шуре дәве Хwә т'әви ван мәрвә шәр' кьм.

¹⁷ Gӧhe к'е һәйә бьра бьбьһе, кӧ Р'ӧһ' чь дьбежә щьвина. Әwe кӧ сәрк'әвә Әзе жь ви манайе^ф вәшарти бьдмә ви у өса жи кәвьрәки сьпи бьдме, кӧ we навәки ну ль сәр кевьр һьвисар бә у т'ӧ кәсе ви нави һьзаньбә, пештьри йе кӧ ви кәвьри бьстинә*.

Т'әми у ширәтед бона щьвина бажаре Тийатирайе

¹⁸ Мьлийак'әте щьвина Тийатирайер'а бьһьвисә беже:

Кӧр'е^ф Хwәде аһа дьбежә, Йе кӧ ч'ә'вед Ви мина алава егьр ьн у ьһгед Ви мина ви сьфьре хази кӧ дьбьрьқә: ¹⁹ Әз һаш жь кьред тә, һ'ьзкьрьна тә, бawәрийа тә, хьзмәтк'ари у сәбьра тә һәмә. Әз заньм кӧ кьред тәйә пашwәхтийе жь йед пешийе зедәтьр ьн. ²⁰ Ле

газьнәкә Мьн ль тә һәйә, кӧ тӧ we жьне, Изабеле сәбьр дьки, кӧ хwә п'ехәмбәр һ'әсаб дькә. Әwa пе һинкьрьна хwә хӧла-мед Мьн жь р'е дәрдьхә, wәки бенамусийе бькьн у қӧрбанед п'ута бьхwьн. ²¹ Мьн wәхт да we, wәки әw жь гӧнәкьрьне вәгәр'ә, ле әw нахwазә дәсте хwә жь бенамусийа хwә бькә. ²² Ва Әзе we бавежьмә нава щи-һьвине у йед кӧ т'әви we бенамусийе жи дькьн, бькьмә һ'аләки гьран, һәгәр жь кьред хwә вәнәгәр'ьн^ф. ²³ Әзе зар'ед we хьм, бькӧжьм у һ'әму щь-вине бьзаньбьһн кӧ Әз ьм, Йе дьл у нета ә'нәнә дькә. Әзе ль анәгори кьрьнед wә һәр йәки бьдмә wә*. ²⁴ Ле бәле Әз wә, йед майинр'а дьбежьм кӧ Тийатирайеда нә, ле пәй ве һинкьрьне нәк'әтьнә, әw <Сӧ-р'ед мирешьнә к'ур> һьзаньн чава кӧ әw дьбежьһн. Әз барәки дьһн надьмә сәр мьле wә, ²⁵ ле т'әне чи wә һәйә қәвин бьгь-рьн, һ'әта кӧ Әз бем. ²⁶⁻²⁷ Әwe кӧ сәрк'әвә у һ'әта хьлазийе кьред ль гора дьле Мьн бькә,

* ^{2:14} Жьмар 31:16; 25:1-3.

* ^{2:17} Дәрк'әтьн 16:14-14.

* ^{2:23} Готьнед Сьлеман 24:12.

Эзе ви һ'өкөмө сэр мьлэта
бьдъмэ ви, к'ижан Мьн жь
Баве Хвэ һылдайэ

у эве пе шьвдара һ'эсьни
шьвантийе ль ван бькэ,
мина фьрақед ч'ьни ве бь-
п'ьшьринэ*.

²⁸ У Эзе стэйрка сьбейэ зу бь-
дьмэ ви.

²⁹ Göhe к'е һэйэ бьра бьбьһе,
кө Р'öh' чь дьбежэ щьвина.

**Т'эми у ширәтед бона щьвина
бажаре Сардәйсе**

3 ¹ Мьляк'эте щьвина Сар-
дәйсер'а бьньвисэ беже:

Эви кө һ'эфт р'öh'ед Хвәде
у һ'эфт стэйркед Ви һәнэ, аһа
дьбежэ: Эз һаш жь кьред тә
һәмэ, наве тә һэйэ йане тө сах
и, ле р'аст тө мьри йи. ² Һ'ьш-
йар бә у әвед кө манэ ле ль
бәр мьрьне нә, бькэ бьра сәр
хвәда бен, чьмки Мьн кьред тә
ль бәр Хвәдейе Хвэ гьһишти
нәдितьн. ³ Дә бинә бира хвә
кө тә чь стандийэ у бьһистийэ,
гөр'а^ф ван тышта бькэ у т'обә^ф
кә. Ле һәгәр тө һ'ьшйар нә-

би, Эзе мина дьзәки сәр тәда
бьгьрм у те қәт ньзаньби кө
Эзе к'ижан сьһ'әтеда сәр тәда
бьгьрм*. ⁴ Ле Сардәйседа чәнд
кәсед тә һәнэ кө ван к'ьнщед
хвә нәләвьт'андьнә. Эве бь
к'ьнщед чилә-қәрқаш т'әви
Мьн бьгәр'ьн, чьмки әвә һе-
жа нә. ⁵ Эве кө сәрк'әвә, әве
аһа к'ьнщед чилә-қәрқаш ль
хвә вәргьрә. Эзе наве ви жь
к'ьтеба жийине т'ө шар р'әсит
нәкм у наве ви ль бәр Баве
Хвә у ль бәр мьляк'әтед Ви
ашкәрә кьм*.

⁶ Göhe к'е һэйэ бьра бьбьһе,
кө Р'öh' чь дьбежэ щьвина.

**Т'эми у ширәтед бона щьвина
бажаре Фьладәлфйәйе**

⁷ Мьляк'эте щьвина Фьла-
дәлфйәйер'а бьньвисэ беже:

Эви пироз^ф, Эви р'аст, аһа
дьбежә, Йе кө хвәйе к'ьлита
Давьд^ф ә, кө вәдькә у т'ө кәс
нькарә дадә у дадьдә т'ө кәс
нькарә вәкә*: ⁸ Эз һаш жь кь-
ред тә һәмә. Ва Мьн дәрики
вәкьри данийә бәр тә, кө т'ө

* ^{2:26-27} Зәбур 2:8-9.

* ^{3:3} Мәтта 24:34-44.

* ^{3:5} Дәрк'әтгьн 32:33.

* ^{3:7} Ишайа 22:22.

кәс нькарә дадә. Әз занъм кә қәватә тә һнәки һәйә у тә готъна Мьн хвәй кър у навә Мьн инк'ар нәкър. ⁹ Бьньһер'ә, һнәкә жь к'ъништа мирешън һәнә, йед кә дьбежън: «Әмә шьһу^ф нә», ле р'аст нә шьһу нә, әв дәрәва дькьн. Ва Әзе п'ейи сәр ван кьм, кә әв бен у ль бәр ньгед тә та бьн у бьзань-бьн Әз тә һ'ыз дькьм. ¹⁰ Тә кә т'әмийа Мьн хвәй кър у сәбрь кър, Әзе жи тә жь ви вәхте щер'ьбандьне хвәй кьм, йа кә we бе сәр т'әмамийа дьнйайе, кә бьнәлийед^л ль р'убари дьне бьщер'ьбинә. ¹¹ Әзе зутьрәке бем, чи тә һәйә қәвин бь-гьрә, вәки т'ө кәс т'аше тә нәстинә. ¹² Әве кә сәрк'әвә Әзе ви п'арьстгәһа^ф Хвәдейе Хвәда бькьмә стун у әве иди дәрнәк'әвә дәрва. Әзе ль сәр ви навә Хвәдейе Хвә, өса жи навә бажаре Хвәдейе Хвә, аһа готи навә Оршәлима^ф ну бьнь-висьм, йа кә жь Хвәдейе Мьн жь ә'змен we бе хваре у Әзе навә Хвәйи ну жи бьньвисьм*.

¹³ Гөһе к'е һәйә бьра бьбьһе, кә Р'өһ' чь дьбежә шьвина.

Т'әми у ширәтед бона шьвина бажаре Лавдькйайе

¹⁴ Мьльйак'әте шьвина Лав-дькйайер'а бьньвисә беже:

«Йе Амин^ф» аһа дьбежә, Әв шә'де р'аст у амьн, ч'ә'вканийа ә'фьрин у хөльқийед Хвәде*: ¹⁵ Әз һаш жь кьред тә һәмә, тә нә сар и у нә жи гәрм и. Хвәзи тә йан сар буйайи йан жи гәрм. ¹⁶ Ле чьмки тә голи йи, нә сар и у нә жи гәрм, Әзе тә жь дәве хвә бьр'ежьм. ¹⁷ Тә дьбежи: «Әз дәвләти мә, we йәкеда гәләк пешда чумә, қәт һ'әвше т'ө тышти нимә». Ле тә ньзани кә тә мәр'ьм, р'әбән, бәләнгаз, кор у тә'зи йи. ¹⁸ Әз ве т'әмийе дьдьмә тә: Зер'е кә бь егьр һатийә сафикьрьне жь Мьн бьк'ьр'ә, вәки тә дәвләти би у к'ьнщед чилә-қәрқаш жь Мьн бьк'ьр'ә, кә ль хвә ки, вәки шәрма тә'зибуна тә бе ньхамтьне, өса жи дәрмане ч'ә'ва, кә ль ч'ә'вед хвә ди, вәки бьбини. ¹⁹ Әз к'ижана һ'ыз дькьм ль ван һьлтем^ф у ван ширәт дькьм. Бона ве йәке хирәт кә у жь гөнәкьрьне

* ^{3:12} Ишайа 62:2.

* ^{3:14} Колоси 2:1; 4:13-16.

вәгәр'ә!*²⁰ Ва Әз ль бәр дәри сәкни мә у ль дери дьхьм. Һәгәр йәк дәнге Мьн бьбьһе у дери ль Мьн вәкә, Әзе һәр'әмә һьндөр', т'әви ви нан бьхьм у әһе жи т'әви Мьн. ²¹ Әһе кө сәрк'әвә, Әзе дәстуре бьдье кө т'әви Мьн сәр т'әһте Мьн р'уне, чаһа кө Әз сәрк'әтм у т'әви Баве Хвә сәр т'әһте Ви р'уныштм.

²² Гөһе к'е һәйә бьра бьбьһе, кө Р'өһ' чь дьбежә щьвина».

Т'әһте ә'зменда

4 ¹ Пәй ван тыштар'а мьн дина хвә даһе, ва ә'зменда дәрик вәкьри йә. У әһ дәнге кө мьн бәре мина дәнге бор'ийе бьһистьбу мьнр'а гот: «Р'абә вәрә ве жоре, Әзе ван тыштед кө гәрәке жь вьр шунда бьқә-вьмьн, нишани тә кьм». ² Һәма һьнге Р'өһ'е Пироз һатә сәр мьн, мьн дина хвә даһе, ве т'әһтәк ль ә'змен һәбу у йәк ль сәр т'әһт р'унышти бу*. ³ У шәһқа

диндара Йе р'унышти мина йа кәвьре йаспис у сардийон бу. У к'әскәсоре жи дора т'әһт гьртьбу, мина ишьқа зьмруде*. ⁴ Ль дора ви т'әһти бист чар к'өрсий һәбун у ль сәр ван к'өрсийа бист чар р'успи^ф р'уныштьбун. К'ьнщед чилә-қәрқаш ль ван бун у т'әщед зер'ин жи ль сәре ван бун. ⁵ Жь т'әһт бьруск у дәнгед гөр'инийа ә'вр-ә'зманә дәрдьк'әтгьн. Ль бәр т'әһт һ'әфт агьред алавпек'әти һәбун, кө әһ һәр һ'әфт р'өһ'ед Хвәде нә*.

⁶ Ль бәр т'әһт тыштәки мина бә'рәкә шушә һәбу, кө мина хьрустале зәләл бу.

Ль дора т'әһт, һәр алики чар р'өһ'бәр һәбун, кө пешийе у пашийева ч'ә'вава т'ьжи бун. ⁷ Р'өһ'бәре пешьн мина шер бу, р'өһ'бәре дөда мина щанәга бу, р'өһ'бәре сьсийа р'уйе ви мина р'уйе мәрьва бу у р'өһ'бәре чара жи мина тәйре симь'и кө дьфьр'ә. ⁸ Һәр чар р'өһ'бәр жи шәш

* ^{3:19} Готьнед Сълеман 3:11-12.

* ^{4:2-8} Һәзәкийел 1:5-28.

* ^{4:3} «Йаспис» бь заравәки дьн «йешим» ә, «сардийон» бь заравәки дьн «әқиқ» у «зьмруд» жи р'әнге к'әскәда йә. Әвана һ'әму кәвьред бьрқокә қимәт ьн. Чь кө иро кәвьрнас жер'а дьбежьн «йаспис» нә зәләл ә. Дьбә кө наве «йаспис» һьнге бона «лал» бу, аһа готи «бриллант», кө кәвьре сьпи йә (Ә'йанти 21:11, 18, 19).

* ^{4:5} Дәрк'әтгьн 19:16.

баски бун, сэр у бьнва ч'э'вава хьт-хьти бун. У шэв у р'ождэнге хвэ нэдьбьр'ин дьготын:

«Пироз, пироз, пироз,
Хөдан Хвэдеие Н'эму Зора-
ийие,
Йе кө һэбу, Йе кө һэйэ у Йе
кө we бе»*.

⁹ Гава ван һэр чар р'өһ'бэра, р'умэт, һөрмэт у шькьри дьданэ Йе кө ль сэр т'эхт р'уньштиё у һ'эта-һ'этайе Сах э, ¹⁰ эв һэр бист чар р'успи бэр Йе кө ль сэр т'эхт р'уньшти дэвэр'уйа дьчун, сэре хвэ бэр Ви даданин, Йе кө һ'эта-һ'этайе Сах э у т'ашед хвэ давитьнэ бэр т'эхт у дьготын:

¹¹ «Йа Хөдан Хвэдеие мө,
Тө һежа йи кө р'умэт, һөр-
мэте у қәвате бьстини.
Чьмки Тэ һэр тышт э'фь-
рандын
у бь хвэстьна Тэ эв э'фьрин
у һэнэ».

**К'ьтеба гөломатккьрийэ
моркьри**

5 ¹ Ёнгге мьн дэсте Ви-
йи р'астеда, Йе кө ль сэр

т'эхт р'уньшьтбу, к'ьтебэкэ гөломатккьри дит кө һэр дө алийава һатьбу ньвисаре у бь һ'эфт мора һатьбу моркьрьне*.

² Мьн дина хвэ даие, we мьл-
йак'этэки қәват бь дэнгэки бьльнд дьгот: «К'и һежа йэ кө моред ве к'ьтебе же р'акэ у к'ь-
тебе вэкэ?» ³ Ле т'ө кэс т'өнэбу, нэ ль э'змен, нэ ль сэр э'рде у нэ жи жь бьне э'рде, кө бька-
рьбуя эва к'ьтеба вэкьра ле бьньһер'ийа. ⁴ Эз жи к'элэ-к'эл дьгьрийам, кө йэки һежа нэ-
һатэ дитьне, вэки эв к'ьтеба вэкьра ле бьньһер'ийа. ⁵ Ёнгге жь р'успийа йэки мьнр'а гот: «Нэгьри! Ва Шере жь қәбила Щьһуда^ф, тамара Даьд сэр-
к'эт у дькарэ һэр һ'эфт моред we к'ьтебе же р'акэ у вэкэ»*.

⁶ Ёнгге мьн дина хвэ даие, we говэка ви т'эхтида, к'ижан һэр чар р'өһ'бэр у р'успийа доре гьртьбун, Бэрхэк сэкьни бу, чава кө сэржекьри бэ. Н'эфт стьруйед Ви у һ'эфт ч'э'вед Ви һэбун, Эв һэр һ'эфт р'ө-
һ'ед Хвэде нэ, кө ль т'эмамия

* ^{4:8} Ишайа 6:3; Амос 4:13; Ишайа 41:4.

* ^{5:1} Һэзэкийел 2:9-10.

* ^{5:5} Дэстпобун 49:9; Ишайа 11:1.

* ^{5:6} Ишайа 53:7.

дньайе хатънэ шандъне*. ⁷Эв хат у к'ьтеб жь дэсте Вийи р'асте, Йе кӧ ль сэр т'эхт р'у-ньштъбу хьлда. ⁸Чахе Ви эв хьлда, эв хэр чар р'ӧһ'бӧр у хэр бист чар р'успи ль бӧр ви Бӧрхи дӧвӧр'уйа чун. Дэсте хэр йӧкида чӧнг^ф у т'асед зер'инэ т'ъжи бьхур^ф хӧбун. Эв бьхур дӧайед щьмӧ'та Хвӧде нӧ*. ⁹У стьранӧкӧ нудьстьран дьготьн:

«Тӧ нежа йи, кӧ we к'ьтебе хьлди

у моред we же р'аки.

Чьмки Тӧ хати сӧржекьрьне у пе хуна хвӧ Тӧ мӧрвь жь хэр бӧрӧке, жь хэр зьмани, жь хэр щьмӧ'те у жь хэр мь-лӧти к'ьр'ин бона Хвӧде,

¹⁰ Тӧ эв кьрн п'адшатийа к'а-нина бона хьзмӧтк'арийа Хвӧде

у ӧве ль сэр дньайе п'ад-шатийе бькьн»*.

¹¹Хьнге мьн дина хвӧ даие, мьн дӧнге гӧлӧк мьлийак'ӧ-та бьхист кӧ дора т'эхт, ван р'ӧһ'бӧра у р'успийа гьртъбун. Р'ӧдӧма ван дьгьһиштӧ бь х'ӧ-

зара у милийона. ¹²Бь дӧнгӧки бьльнд дьстьран дьготьн:

«Эв Бӧрхе сӧржекьри нежа йӧ

кӧ қӧвате, дӧвлӧмӧндтийе, сӧрвахтийе^ф, карине, хӧрмӧте, р'умӧте у пӧсьне бьстинӧ»*.

¹³Мьн бьхист кӧ хэр ӧ'фь-ринед ль ӧ'змен, ль сэр ӧ'рде, йед бьн ӧ'рде, йед бӧ'реда у х'ӧмуйед нава ванда, дьстьран:

«Бьра х'ӧта-х'ӧтайе пӧсьн, хӧрмӧт, р'умӧт у қӧдрӧт ль Йе сэр т'эхт р'унышти, ӧса жи ль ви Бӧрхи бӧ!»*

¹⁴У ван хэр чар р'ӧһ'бӧра дьго-тън: «Амин!» у р'успи дӧвӧр'уйа чун, сӧре хвӧ бӧр Ви данин.

Г'ӧфт мор чава тенӧ вӧкьрьне?

6 ¹Хьнге мьн дина хвӧ даие, ви Бӧрхи морӧкӧ жь ван хэр х'ӧфт мора вӧкьр у мьн жь ван хэр чар р'ӧһ'бӧра дӧнгӧки мина дӧнге гӧр'инийа ӧ'вра бьхист кӧ гот: «Вӧрӧ». ²Мьн дина хвӧ даие, ва хӧспӧки боз

* ^{5:8} Зӧбур 141:2.

* ^{5:10} Дӧрк'ӧтън 19:6; Ишайа 61:6.

* ^{5:12} Дирок I, 29:11; Ишайа 53:7.

* ^{5:13} Зӧбур 47:8; Ишайа 6:1.

х'ойа бу, дэсте йе лесийарбуйида тиркэванэк һэбу, т'ашэк бир'а һатэ дайине у эw чава э'гит чу, wэки сэрк'эwэ.

³Чахе Бэрх мора д'ода wэкър, мьн бьһист к'о р'оһ'бэре д'ода гот: «Wэрэ». ⁴Һьнге һэспэки дьнейи р'энге зэрда дэрк'эт* у сийаре бир'а изьн һатэ дайине, к'о э'дълайийе жь дьнйайе һьлдэ, wэки мэрвь һэwd'о бьк'ожьн. Шурэки мэзьн бир'а һатэ дайине.

⁵Чахе Wi мора сьсийа wэкър, мьн бьһист к'о р'оһ'бэре сьсийа гот: «Wэрэ». Мьн дина хwэ даие, ва һэспэки р'эш у дэсте сийаре вида мезинэк һэбу. ⁶Һьнге те бежи мьн дэнгэк бьһист, жь нава һэр чар р'оһ'бэра һат у гот: «Чапэкэ гэньмэ бьч'ук пе зивэки^ф у се чапед бьч'ук ш'оһ пе зивэки*. Ле зьраре нэдэ зэйт'е у ш'эраве».

⁷Чахе Wi мора чара wэкър, мьн дэнге р'оһ'бэре чара бьһист к'о гот: «Wэрэ». ⁸Мьн дина хwэ даие, ва һэспэки шиноқи, к'о наве сийаре wi Мьрьн бу, Дийаре Мьрийа пэй wi дьһат.

Һ'ок'ом бир'а һатэ дайине сэр п'арэкэ жь чар п'аред дьнйайе, wэки пе шур, хэлайийе, нэхwэшийа һ'ал у р'э'wьред дьнйайе ван бьк'ожэ.

⁹Чахе Wi мора пенща wэкър, мьн бьн горигэһеда^ф р'оһ'ед ван мэрвья дитьн, йед к'о бона Хэбэра Хwэде у бона ш'эдэгийа к'о дабун һатьбунэ к'оштьне. ¹⁰Ван бь дэнгэки бьльнд кьрьнэ газу у готьн: «Йа Хwэийи-Х'одане пироз у р'аст! Те һ'эта к'энге диwane нэки у һ'эйфа хуна мэ жь бьнэлийед р'убари дьне һьлнэди?» ¹¹Һьнге жь ван һэр йэкир'а ч'охед чилэ-qэрqаш һатьнэ дайине у ванр'а һатэ готьне, к'о һьнэк wэхт жи һеса бьн, һ'эта к'о һ'эсабе һэвал-х'о-ламед ван у хушк-бьред ванэ к'о we мина ван бенэ к'оштьне, т'эмам бэ.

¹²Чахе Wi мора шэша wэкър, мьн дина хwэ даие, э'рд қайим һ'эжийа. Р'о мина к'ор'хе^ф жь пьр'ч'е чекьри р'эш бу у һив сэрда-педа бу мина хуне*. ¹³Стэйркед э'змен оса жорда к'этьнэ э'рде, чава к'о дара

* ^{6:4} Бь йунани аһа те ф'эмкьрьне: «Р'энге егьрда».

* ^{6:6} Һьнге зивэк һэде хэбата р'ожэкэ п'алэки бу.

* ^{6:12} Ишайа 13:10; Йоел 2:10, 31; 3:5 Мэтта 24:29.

хежире жь бэр байе қайим дь-
 һ'эжэ у бәред we* же дьварьн**.
 14 Ынге э'зман бу мина к'ьте-
 ба гөломатккьри ль һэв һатэ
 п'еч'ане, һьлк'ьшия у һ'эму
 ч'ийа у гьрав жь щийед хвэ
 һ'эжийан. 15 Ви чахи п'адшед
 дьнийайе, мэзьнед we, сэрәскә-
 ред we, дәвләтийед we, э'гитед
 we у һ'эму мәрвьед хөлам у аза
 хвэ шкәфт у қәйед ч'ийада
 вәшартын*, 16 ч'ийа у қәйар'а
 дьготын: «Сәр мәда бьк'эвын у
 мә жь р'уйе Ви вәшерьн, Йе кө
 ль сәр т'эхт р'уньшти йә, өса
 жи жь хәзәба Бәрх*. 17 Чьмки
 р'ожа хәзәба ванә мэзын һат у
 к'и дькарә тәйах кә?»*

**Жь зар'ед Израел
 144 000 кәс тенә моркьрьне**

7 1 Пәй ве йәкер'а мьн дина
 хвә даие, we чар мьляк'эт
 ль һәр чар қөлбед дьнийайе сә-
 кьни нә у байед һәр чар қөлбед
 дьнийайе һ'ышк гьртьнә, вәки

ль э'рде, бә'ре у т'ө даре нәхьн*.
 2 Ынге мьн мьляк'этәки дьн
 жи дит кө жь р'оһьлате дьһат
 у мора вийә жь Хвәдеие Сах
 һәбу. Эви бь дәнгәки бьльнд
 ль ван һәр чар мьляк'эта кь-
 рә гази, йед кө ванр'а һатьбу
 дайине, кө зьраре бьдньн э'рде
 у бә'ре, ванр'а гот: 3 «Зьраре
 нәдньн э'рде, бә'ре у дара, һ'эта
 кө әм море ль э'нийа хөламед
 Хвәдеие хвә нәхьн*». 4 Ынге
 р'әқәма йед кө һатьбунә мор-
 кьрьне мьн бьһист: Жь һ'эму
 қәбилед^ф зар'ед Израел сәд чьл
 чар һ'эзар һатьбунә моркьрьне.
 5 Жь қәбила Щьһуда донздәһ
 һ'эзар,
 жь қәбила Р'убен донздәһ
 һ'эзар,
 жь қәбила Гад донздәһ һ'э-
 зар,
 6 жь қәбила Ашер донздәһ
 һ'эзар,
 жь қәбила Нәфтәли донздәһ
 һ'эзар,

* 6:13 Ынәк фә'м дькьн кө хежир нәгьһишти нә, ле һьнәк жи фә'м
 дькьн кө гьһишти нә.

** 6:13-14 Ишайа 34:4.

* 6:15 Ишайа 2:19-21.

* 6:16 Носея 10:8.

* 6:17 Йоел 2:11; Малахи 3:2.

* 7:1 Данийел 7:2.

* 7:3 Һәзәкийел 9:4-6.

- жъ қәбила Мьнашә донздәһ
 һ'әзар,
 7 жъ қәбила Шьмһ'ун донздәһ
 һ'әзар,
 жъ қәбила Леви^ф донздәһ
 һ'әзар,
 жъ қәбила Исахар донздәһ
 һ'әзар,
 8 жъ қәбила Зәбулон донздәһ
 һ'әзар,
 жъ қәбила Усьв^ф донздәһ
 һ'әзар
 у жъ қәбила Бьнйамин^ф
 донздәһ һ'әзар һатьбунә
 моркьрьне.

Һ'әму мьләтед дьнйайе

- 9 Пәй ве йәкер'а мьн дина
 хwә даие, ва ә'лаләтәкә өса
 мәзьн, кө т'ө кәси нькарьбу
 бьжьмарта жъ һәр мьләти, жъ
 һәр бәрәке, жъ һәр шьмә'ге у
 жъ һәр зьмани ль бәр т'әхт у
 ви Бәрхи сәкьни бун. Чөхед
 чилә-қәрқаш ль ван бун у ч'ь-
 қьлед хөрма жи дәстед ванда
 бун, ¹⁰ бь дәнгәки бьльнд дь-
 кьрьнә гази дьготьн:
 «Хьлазбун^ф жъ дәсте Хwә-
 дейе мә йә,
 Йе кө ль сәр т'әхт р'уньшти
 йә

- у жъ дәсте ви Бәрхи йә».
 11 Һьнге әв һ'әму мьлайак'әтед
 кө ль дора т'әхт, р'успийа у ван
 һәр чар р'өһ'бәра гьртьбун,
 бәр т'әхт дәвәр'уйа чунә ә'р-
 де, сәре хwә бәр Хwәде данин
 12 у готьн:
 «Амин!
 Пәсьн, р'умәт, сәрвахти,
 шькьри, һөрмәт, қәват у
 зорайи
 бьра һ'әта-һ'әтайе Хwәдейе
 мәр'а бә.
 Амин!»

- 13 Һьнге жъ ван р'успийа йә-
 ки мьнр'а гот: «Әвед кө чөхед
 чилә-қәрқаш вәргьрти нә, әв
 к'и нә у жъ к'ө дәре һатьнә?»
 14 Мьн вир'а гот: «Әз хөлам,
 әз ньзаньм, тә зани». Һьнге
 әви мьнр'а гот: «Әвана әв ьн,
 йед кө жъ ве тәнгасийа мәзьн
 һатьнә, чөхед хwә пе хуна ви
 Бәрхи шуштьнә, чил-қәрқаш
 кьрьнә*».
 15 Ләма әwәль бәр т'әхте Хwәде
 нә,
 п'арьстгәһа Вида шәв у р'ож
 Ви дьһ'әбиньн.
 Йе ль сәр т'әхт р'уньшти,
 ве коне Хwә ль сәр ван
 вәгьрә.

* 7:14 Данийел 12:1; Мәтта 24:21.

- 16 Эwe иди нэ т'и бьн, нэ бьр'-
чи бьн
у нэ жи тэ'в у гэрмайие ль
ван хэ*.
- 17 Чьмки эw Бэрхе кө говэка
т'эхтда йэ,
we шьвантийе ль ван бькэ,
ван бьбэ сэр канийед ава
жийине.
У Хwэде жи we h'эму несьред
ч'э'вед ван паqьж кэ»*.

Мора h'эфта

8 ¹ Чахе Эwi мора h'эф-
та вэкр, э'зменда wэкэ
нив сьh'эти хэр тышт сэqь-
р'и. ² Ёнге мьн эw хэр h'эфт
мьляк'этэд кө ль бэр Хwэде
сэкьнибун дитьн, ванр'а h'эфт
бор'и хатьнэ дайине.

³ Мьляк'этэки дьн бьхур-
данга зер'ин дестда хат, ль бэр
горигэһа зер'ин сэкьни. Wир'а
гэлэк бьхур хатэ дайине, wэки
бь т'эви дөайед шьмэ'та Хwэде
дайнэ сэр горигэһа зер'инэ ль
бэр т'эхте Хwэде*. ⁴ Дуйе we
бьхуре т'эви дөайед шьмэ'та
Хwэде жь дэсте wi мьляк'эти

бэрбь Хwэде бьльнд бу. ⁵ Паше
мьляк'этэw бьхурданг һьлда,
жь агьре горигэһева дагьрт
авитэ сэр э'рде. Бу гөр'инийа
дэнгед э'wpa бьруске бьрq вэда
у э'рд h'эжийа.

Һэр чар бор'ийед пешьн

⁶ Ёнге ван хэр h'эфт мьл-
йак'этэд кө h'эфт бор'ийед ван
һэбун к'аре хwэ кьрьн, кө ль
бор'ийа хьн.

⁷ Ёе пешьн ль бор'ийе хьст,
тэйрок у агьр хунева т'эвайи
сэр э'рдеда бари. У жь се п'ара
п'арэкэ э'рде шөwьти, жь се
п'ара п'арэкэ дара шөwьти у
h'эму гиһаие шин шөwьти*.

⁸ Мьляк'эте дөда ль бо-
р'ийе хьст, тыштэки мэзьни
мина ч'ийаки агьр пек'эти
хатэ авитьне нава бэ'ре. У жь
се п'ара п'арэкэ бэ'ре бу хун,
⁹ жь се п'ара п'арэкэ h'эйванед
бэ'реда qьр' бу у жь се п'ара
п'арэкэ гэмийа wepан бу.

¹⁰ Мьляк'эте сьсийа ль бо-
р'ийе хьст у стэйркэкэ мэзьнэ
мина qэндила алав пек'эти жь

* 7:16 Ишайа 49:10.

* 7:17 Зэбур 23:1-2; Ишайа 25:8; 49:10.

* 8:3 Дэрк'этьн 30:1-3.

* 8:7 Дэрк'этьн 9:23-25; Һэзэкийел 38:22.

ә'змен к'әтә сәр п'арәкә жь се п'аред ч'әма у авед канийа.

¹¹ Наве we стәйрке Зьрич'к бу. Жь се п'ара п'арәкә ава бу зьрич'к у жь we аве гәләк мәрвь мьрн, чьмки әw ав тә'л бу.

¹² Мьляк'әте чара ль бор'ийе хьст, жь се п'ара п'арәкә р'ойе, жь се п'ара п'арәкә хиве у жь се п'ара п'арәкә стәйрка дәрб стандьн, өса кө жь се п'ара п'арәкә ван қарийа у жь се п'ара п'арәкә р'оже р'онайи нәда, өса жи жь се п'ара п'арәкә шәве*.

¹³ Ынге мьн дина хwә даие, we тәйрәки симьр' жор ә'з-менда дьфьр'и у мьн бьхист кө wi бь дәнгәки бьльнд гот: «Wәй, wәй, wәй ль сәре бьнәлийед ль р'убари дьне, кө we бәр дәнге ван бор'ийед һәр се мьляк'әтед майин к'әвьн, йед кө we ль бор'ийа хьн».

Бор'ийа пенща

9 ¹ Мьляк'әте пенща ль бор'ийе хьст у мьн дина хwә даие, ва стәйркәк жь ә'змен

к'әтә сәр р'уйе ә'рде у к'ьли-та дәре гәлийе^ф һәй-вайе we стәйркеp'а һатә дайине. ² Әwe дәре гәлийе һәй-вайе вәкьр, жь гәли ду-духан дәрк'әт мина дуйе к'ура мәзьн у р'уйе р'ойе у һәwe гьрт*. ³ Жь we ду-духане көли^ф дәрк'әтьнә сәр р'уйе ә'рде, ванp'а қәwата мина қәwата дуп'ышкәд ә'рде һатә дайине*.

⁴ Ванp'а һатә готьне, кө зьраре нәдьнә гиһе ә'рде, нә жи т'ө шинайие у даре, ле бьдьнә ван мәрвьед кө мора Хwәде ль сәр ә'нийа ван т'өнәйә*.

⁵ Ванp'а һатә дайине, кө ван нәкөжьн, ле пенщ мәһа бьдьнә шәфе. Еша ван мина еша лехьстьна дупьшка бу. ⁶ Ван р'ожада мәрьве ль мьрьне бьгәр'ьн, ле we қәт нәбиньн, әwe һ'әйра мьрьнеда бьн, ле мьрьне жь ван бьр'әвә*.

⁷ Qьлхе ван көлийа мина ван һәспа бун, йе кө бона шер' тенә һазьркьрьне. Ль сәр сәре ван тьштед мина т'ашәд зер'ин һәбун у р'уйе ван мина

* ^{8:12} Ишайа 13:10; һәзәкийел 32:7; Йоел 2:10, 31; 3:15.

* ^{9:2} Дәстпәбун 19:28.

* ^{9:3} Дәрк'әтьн 10:12-15.

* ^{9:4} һәзәкийел 9:4.

* ^{9:6} Йерәмийа 8:3.

р'уйе мәр'ва бун*. ⁸ П'ор'е сәре ван мина п'ор'е жьна бун у дьранед ван мина дьранед шера бун. ⁹ Елэкзърһ'ед^ф ван һабун, мина йед һ'эсьни, дән-ге баскед ван мина дән-ге ван ә'рәба бун, кә чава гәлэк һәсп ван дьк'ьшиньн у дажонә на-ва шер'. ¹⁰ Мина дуп'ышка жи поч'ед ван һабун у сәр поч'а жи дәрзи, к'ижанада қәвата ван һәбу кә пенш мәнә мерьв бьднә щәфе. ¹¹ Мьлйак'әте гәлийе һәй-вайе ль сәр ван п'адша бу, кә наве ви бь иб-рани^ф «Абадун» бу, бь йунани «Аполийон», кә те фә'мкьрне: «Веранкьр».

¹² Вәйа пешьн дәрбаз бу. Жь вьр шунда ва дө вәйе жи бен.

Бор'ийа шәша

¹³ Мьлйак'әте шәша ль бор'ийе хьст у мьн дәнгәк жь һәр чар стьруйед горигәһа зер'инә ль бәр Хвәде бьхист, ¹⁴ кә готә ви мьлйак'әте шәша, йе кә бор'и дестда бу: «Ван һәр чар мьлйак'әтед кә ль бәр ч'әме Фьратейи мәзьн гьредаи нә вәкә». ¹⁵ Ён-ге әв һәр чар мьл-

йак'әт һатьнә бәр'дане, йед кә бона we сьһ'әте, we р'оже, we мәһе у we сале һатьбунә һазьркьрне, вәки жь се п'ара п'арәкә мәр'вайе бькөжьн.

¹⁶ Мьн р'әқәма ордийед сийари бьхист кә дөсьд милийон бу.

¹⁷ We дитьнокеда һәсп у сийа-ред ван мьнва аһа хөйа бун: Р'әнгед елэкзърһ'ед ван р'әнге сори мина егьр, ширки мина қалч'ич'әке, қич'ьки мина к'ьрк'утеда^ф бун. Сәре һәспед ван мина сәре шера бун у жь дәве ван агьр, ду у к'ьрк'ут дәрдь-к'әт. ¹⁸ Пе ван һәр се бәла, жь се п'ара п'арәкә мәр'вайе, пе агьр, ду у к'ьрк'ута кә жь дәве ван дәрдьк'әт һатьнә көштьне.

¹⁹ Чьмки қәвата һәспа дәв у делед ванда бун. Делед ван мина мә'ра бун у сәре ван һабун, кә пе ван зьрар дьдан.

²⁰ Әв мәр'вед майинә кә пе ван бәла нәһатьнә көштьне, жь ван п'утед кә бь дәстед хвә чекьрбун вәнәгәр'ийан. Вана дәсте хвә жь шьнһ'ә-бандьне^ф, жь ван п'утед зер'ә, зивә, сьфьрә, кәвьрә, дарә кә набиньн, набьһен у нагәр'ьн

* 9:7 Йоел 2:4.

* 9:20 Зәбур 115:4-7.

нэк'шандьн*. ²¹ Оса жи жь
кoштыне, сербазийе^ф, бенамуси-
йе у дъзйиа хвэ вэнэгэр'ийан.

**Мьлйак'эт у к'ьтеба бьч'укэ
гöломатккьри**

10 ¹ Ынге мьн мьлйак'э-
тэки дьнейи зор дит кö
жь э'змен дьхатэ хваре. Э'вр
ле вэргьрти бу у к'эскэсор
ль сери бу, р'уйе ви мина р'ойе
бу, ньгед ви жи мина стунед
егьр бун. ² Дэсте вида к'ьте-
бэкэ бьч'укэ вэкьри хэбу, ньге
хвэйи р'асте дани сэр бэ'ре,
ньге хвэйи ч'эпе жи дани сэр
бэже^ф ³ у бь дэнге бьльнд мина
мьр'инийа шер кьрэ қар'ин.
Чахе кö ви кьрэ қар'ин, хэр
һ'эфт гөр'инийед э'вра пе дэн-
гед хвэ хэбэр дан. ⁴ Гава ван
хэр һ'эфт гөр'инийед э'вра
хэбэр дан, мьн кьр кö бьньви-
сьм, ле жь э'змен дэнгэк хат у
гот: «Эв тыштед кö хэр һ'эфт
гөр'инийед э'вра готьн, ван
э'йан нэкэ, нэньвисэ».

⁵ Ынге эв мьлйак'эте кö
мьн дитьбу, вэки ви ньгэк
данибу сэр бэ'ре у йэк жи сэр
бэже, дәсте хвэйи р'асте бэрбь
э'змен бьльнд кьр ⁶ у пе Эви

сонд хвар кö һ'эта-һ'этайе
Сах э, ава готи пе Ви Йе кö
э'зман, һ'эмуйед веда, э'рд,
һ'эмуйед веда у бэ'р, һ'эмуйед
веда э'фьрандьнэ у гот: «Иди
вэхте дэрэнги нэк'эвэ. ⁷ Ле
гава мьлйак'эте һ'эфта дэнг
ль бор'ийе хэ, һынге we эв
сөр'а т'ьвдира Хвэде бе сери,
йа кö Ви э'лами хöламед Хвэ
п'ехэмбэра кьрьбу».

⁸ Пэй ве йэкер'а ви дэнге кö
мьн жь э'змен бьһистьбу, диса
т'эви мьн хэбэр да у гот: «Һэр'э,
we к'ьтеба вэкьри жь дәсте ви
мьлйак'эти һьлдэ, йе кö ль сэр
бэ'ре у бэже сэкьни йэ*». ⁹ Эз
жи чумэ щэм ви мьлйак'эти у
мьн жер'а гот: «К'а we к'ьтеба
бьч'ук бьдэ мьн». Эви мьнр'а
гот: «Һан ве һьлдэ у бьхвэ. Эве
нав-дье тэда тэ'л бэ, ле дәве
тэда we мина һынгьв ширьн бэ».
¹⁰ Ынге мьн к'ьтеба бьч'ук жь
дэсте мьлйак'эт һьлда у хвар.
Дэве мьнда мина һынгьв ширьн
бу, ле чахе мьн эв хвар, мьн
нав-дье хвэда тэ'лайи к'ьфш
кьр. ¹¹ Ви чахи мьнр'а хатэ
готьне: «Гэрэке тö диса ль сэр
гэлэк шьмэ'та, мьлэта, зьмана
у п'адша п'ехэмбэртийе бьки».

* ^{10:8-10} Һэзэкийел 2:8–3:3.

**Дö шэ'дед
кö п'ехэмбэртийе дыкын**

11 ¹Һынге қамишәки^ф мина шыва мьнр'а һатә дайине у һатә готъне: «Р'абә, п'арьстгәһа Хвәде у горигәһе чап кә у йед кö теда дьһ'эбиньн жи бьжмьрә. ²Ле һ'әвшә п'арьстгәһейә дәрва бьһелә у we чап нәкә, чьмки әв п'утп'арьстар'а^ф һатә дайине. Әwe Бажаре Пироз чьл дö мәһа бьн п'ийада п'епәс кьн*. ³У Әзе т'әмийе бьдмә дö шэ'дед Хвә, әwe к'өрх хвәкьри һ'әзар дөсьдшест р'ожи п'ехэмбэртийе бькьн». ⁴Әвана әв һәр дö даред зәйт'уне у һәр дö шәмдан ьн, йед кö ль бәр Хөдане дьнйайе дьсәкьньн*. ⁵Һәгәр мәрвьәк кö бьхвәзә зьраре бьдә ван, агьр жь дөве ван дәрдык'әвә, дьжмьнед ван һ'уфи хвә дькә. У һәгәр мәрвьәк бьхвәзә зьраре бьдә ван, гәрәке әв хвәһа өсә бе кöштъне. ⁶Һ'өкөме ван һәйә, кö р'ожед п'ехэмбэртийа хвәдә ә'змен дадын, вәки баран нәбарә. Өсә жи һ'өкөме ван ль сәр ава һәйә, кö ван бькьнә хун у

к'әнге жи бьхвәзын, дыкарын һәр шур'ә бәлә биньнә сәре дьне*.

⁷Гава әвана шә'дәтийа хвә сәр һәвдә биньн, һынге әв шә'нәвьре кö жь гәлийе һәй-вайе дәрдык'әвә, we т'әви ван шәр'кә, ван бьндәст кә у бькөжә.

⁸Шьнйазед ван we ль сәр мәй-дана ви бажаре мөзын авити бьн, ль ви шийе кö Хөдане ван һәр дөйә һатә хачкьрьне^ф, кö бь мә'на р'өһ'ани жер'а «Содом^ф» у «Мьсьр^ф» те готъне.

⁹Жь һ'әму шьмә'та, бәрәка, зьмана у мьләта we се р'ож у нива ль шьнйазед ван бьньһер'ьн у нәһельн кö шьнйазед ван бькьнә т'ьрба. ¹⁰Бьнәлийед ль р'убари дьне we дьле хвә ль ван ша кьн у ша бьн, хәлата жи һәвдөр'а бьшиньн, чьмки ван һәр дö п'ехәмбәра шәфа дьданә йед кö ль сәр р'уйе ә'рде дьман.

¹¹Пәй се р'ож у нивар'а Хвәде р'өһ'е жийине бәр ванда ани, әв р'абунә сәр п'ийа у хофәкә мөзын к'әтә сәр йед кö әв дитьн. ¹²Һынге ван һәр дөйә дәнгәки бьльнд жь ә'змен

* ^{11:2} Луқа 21:24.

* ^{11:4} Зәкәрийа 4:3, 11-14.

* ^{11:6} П'адшати III, 17:1; Дәрк'әтън 7:17-19.

бъхист кӧ ванр'а гот: «Вӕрьнӕ
ве жоре». У ӕwana бӕр ч'ӕ'вед
дъжмьнед хwӕ ӕ'wpaва нълк'ь-
шийанӕ ӕ'змен. ¹³ We сьн'ӕте
ӕрд қайим н'ӕжийа, жь дӕнӕ
п'ара п'арӕкӕ бажер нълшийа
у we ӕрдн'ӕжеда н'ӕфт н'ӕзар
мӕрв мьрн, йед майин жи
ч'ӕ'втърсийайи бун, шькьри
дъданӕ Хwӕдейе ӕ'змен.

¹⁴Wӕйа дӧда дӕрбаз бу. Ва йӕ,
йа сьсийа we зутьре бе.

**Дӕнге бор'ийа н'ӕфта:
Н'ӕбандьна ль ӕ'змен**

¹⁵Мьлйак'ӕте н'ӕфта ль бо-
р'ийе хьст у ӕ'зменда дӕнгед
бьлнд натън кӧ дьготън:

«П'адшати́йа дьнйа́йе бу йа
Хӧдане мӕ у Мӕсиhe Wi,
Ӕwe н'ӕта-н'ӕтайе п'адша-
тийе бькӕ»*.

¹⁶ Ӕw нӕр бист чар р'успийед
кӧ ль бӕр Хwӕде сӕр к'ӧрсийед
хwӕ р'уньштъбун, хwӕ дӕвӕр'у-
йа авитън, сӕре хwӕ бӕр Хwӕде
данин ¹⁷ у готън:

«Йа Хӧдан Хwӕдейе Н'ӕму
Зорайийе,
Йе нӕйи у Йе нӕбу́йи,

ӕм шькьрийе дьдънӕ Тӕ,
кӧ Тӕ қӕwата Хwӕйӕ мӕзын
станд

у дӕст бь н'ӧкӧме Хwӕ кьр*.

¹⁸ П'утп'арьст қьлқьлин, ле
хӕзӕба Тӕ нат.

Wӕхт пер'а гъништйӕ, кӧ
диwana мьрийа бьки,
хӕлата бьди хӧламед Хwӕ,
п'ехӕмбӕра у шьмӕ'та Хwӕ
ӧса жи йед кӧ жь Тӕ дьтърсьн,
жь бьч'ука н'ӕта мӕзына.

Wӕхт нат, кӧ қьр'а ван бини,
йед кӧ дьне хьраб дькьн»*.

¹⁹ Пӕй ве йӕкер'а п'арьстгӕна
Хwӕдейӕ ӕ'змен вӕбу у weда
Сьндоқа^ф Пӕймана Wi хӧйа
бу. Бьруске бьрқ дан, гӧр'инийа
дӕнгед ӕ'wpa натӕ бьхистъне,
ӕрд н'ӕжийа у тӕйрок бари.

К'ӧлфӕт у зийа^ф

12 ¹Ньнге нишанӕкӕ мӕзын
ӕ'зменда хӧйа бу: К'ӧл-
фӕтӕке р'о ль хwӕ вӕргьртъбу,
нив бьне п'ийада у т'ашӕки жь
донздӕн стӕйрка жи ль сери
бу. ² Ӕw н'ӕмлӕ бу у к'ӕтъбу
бӕр зар'е, еша хwӕ дьк'ьшанд
у дькьрӕ қир'ин.

* ^{11:15} Дӕрк'ӕтън 15:18; Зӕбура 10:16; Данийел 2:44.

* ^{11:17} Амос 3:13; Дӕрк'ӕтън 3:14.

* ^{11:18} Зӕбур 2:1; Данийел 9:6; Амос 3:7; Зӕбур 115:13.

³ Пәй ве йәкер'а нишанәкә дьн жи ә'зменда хойа бу. Мын дина хвә даие, ва зийаки^ф зәри мөзън кә һ'әфт сәри у дәһә стьруйед ви һәбун у һ'әфт т'аш жи ль сәред ви бун*. ⁴ Поч'а ви жь се п'ара п'арәкә стәйркед ә'змен к'ышанд у авитә сәр ә'рде. Әв зийа ль бәр we к'өлфәта^ф кә к'әтыбу бәр зар'е сәкьни, кә һәма чава зар' бьбә we зар'е һ'уфи хвә кә. ⁵ We к'өлфәте зар'әкә кәр'ин ани, кә we бь шьвдара һ'әсьни шьвантийе ль һ'әму мьләта бькә. Ле зар'а we һатә р'аһыштьне, ль щәм Хвәде у бәр т'әхте Wi*. ⁶ К'өлфәт жи р'әви бәр'ийе^ф, ль ви щийе кә жь алийе Хвәдеда жер'а һатьбу һазьркьрне, вәки әв ль вьр һ'әзар дөсьд шест р'ожи бе хвәйкьрне.

⁷ Ынге ль ә'змен шәр' дәст пе бу. Мьхайил мьляк'әтед хвәва т'әви зийе шәр' кьр, зийе жи мьляк'әтед хвәва т'әви ван шәр' кьр*. ⁸ Ле зийе да дәр, ә'зменда жи иди ши дәст

ван нәк'әт, ⁹ әв зийаие мөзън жорда һатә авитьне. Әва әв мәр'е бәре бу, кә жер'а мирещьн у шәйт'ан дьбежьн, йе кә т'әмамия дьне хальфандийә. Әв мьляк'әтед хвәва жорда һатьнә авитьне сәр р'уйе ә'рде*.

¹⁰ Ынге мын ль ә'змен дәнгәки бьльнд бьһист кә гот: «Ньһа йә вәхте хьлазкьрьн^ф, қәват у п'адшатийа Хвәдейе мә, өса жи һ'өкөме Мәсиһе Wi. Чьмки Әв хәйбкьре хушк-бьред мә жорда һатә авитьне, йе кә шәв у р'ож бәр Хвәдейе мә хәйба ван дькьр*. ¹¹ Әвана пе хуна Бәрх у хәбәра шә'дәтийа хвә сәр ви к'әтын, ә'мыре хвә һ'әта мьрне һ'ыз нәкьрьн. ¹² Ава ша бьн, ә'зманно у йед кә ванда дьминьн. Ле вәй ль ә'рде у ль бә'ре, чьмки мирещьн жорда сәр вәда һатә авитьне у әв жь һерсе хвә дьхвә, кә занә we һьндьки бьминә».

¹³ Гава зийе дит кә әв жорда һатә авитьне сәр ә'рде, пәй we к'өлфәте к'әт, йа кә зар'а кәр'ин

* 12:3-4 Данийел 7:7; 8:10.

* 12:5 Зәбур 2:9.

* 12:7 Данийел 10:13, 21; 12:1.

* 12:9 Дәстпәбун 3.

* 12:10 Ибо 1:9-11; Зәкәрийа 3:1.

анибу. ¹⁴ Дö баскед тэйре симър'ийэ мэзын we к'олфэтер'а хатънэ дайине, wэки бьфьр'э хэр'э бэр'ийе, wi щийе хwэ, к'идэре жь зийе дур we ce сал у нива бьхата хwэйкъръне. ¹⁵ Ынгеге зийе жь дэве хwэ мина ч'ем ав бэр'да пэй we к'олфэте, wэки we пе лейе бьхэньцинэ. ¹⁶ Ле э'рде алик'арийа we к'олфэте кър, дэве хwэ вэкър у эw ч'эме кö зийе жь дэве хwэ бэр'дабу даqортанд. ¹⁷ Ынге wi зийайи herca хwэ ль we к'олфэте р'акър у чу, wэки шэр'е хwэ т'эви wан зар'ед weйэ майин бькэ, йед кö т'эмийед Хwэде хwэй дькьн у шэ'дэтийа бона Иса дьдън*. ¹⁸ Зийа ль дэве бэр'е сэкьни.

Дö шэ'нэwьр дэрдьк'эвьн

13 ¹ Ынге мын дина хwэ дайе, ва шэ'нэwьрэк жь бэр'е дэрдьк'эт. H'эфт сэрэд wi у дөһэ стьруйед wi һэбун, ль сэр стьруйед wi дөһэ т'аш бун у ль сэр хэр h'эфт сэрэд wi жи навед к'ьфьри-зьфьрийа бун. ² Эw шэ'нэwьре кö мын дит, мина пьльнг бу, ньгед wi мина лэпе h'ьр'ч'а бун у дэве

wи жи мина дэве шера бу. Ви зийайи qəwata хwэ, т'эхте хwэ у h'өкөме хwэйи мэзын да wi шэ'нэwьри. ³ Сэрики ви шэ'нэwьри те бежи бьриндар ль бэр мьрне бу, ле бьрина wi hatə qənщкъръне. У т'эмами-йа дьнйайе сэр wi шэ'нэwьри э'щепмайи ма. ⁴ Wан сэре хwэ ль бэр зийе данин, кö wi h'өкөме хwэ да wi шэ'нэwьри. Öca жи сэре хwэ ль бэр шэ'нэwьр данин у готън: «Гэло к'и мина ви шэ'нэwьри йэ? У к'и дькарэ т'эви ви шэр' кэ?»

⁵ Эви шэ'нэwьрир'а изьн hatə дайине кö дэве хwэ бемэ'рифэт вэкэ у к'ьфьрийа бькэ, öca жи wir'а hatə дайине, кö чьл дө мөһа бь h'өкөме хwэ бькэ*. ⁶ Эwi һындава Хwэдеда дэве хwэ хьраб вэкър у наве Wi, коне Wi у йед кö э'зменда дьминьн behörmət кър. ⁷ Изьн wir'а hatə дайине, кö т'эви щьмэ'та Хwэде шэр'кэ у сэрк'эвэ. Öca жи h'өкөме ль сэр хэр бэрэке, щьмэ'те, зьмани у мьлэти wir'а hatə дайине. ⁸ H'эму бьнэлийед ль р'убари дьне we сэре хwэ ль бэр wi дайньн, навед к'ижана жь

* ^{12:17} Аһа жи те фэ'мкъръне: «У шэ'дэтийа э'ламэтийа Иса хwэй дькьн».

* ^{13:5-7} Данийел 7:8, 21, 25.

вәхте ә'фьрандына дьнаййеда
к'ьтеба жийинейә Бәрхе сәр-
жекьрида нәһатьнә ньвисаре*.

⁹ Göhe к'е һәйә бьра бьбьһе:

¹⁰ Әвед кә йе дил к'әтьне нә,
we дил бьк'әвьн,

әвед кә йед бәр шур к'әтьне
нә, әве бәр шур к'әвьн*.

Ль вьр we сәбьр у бавәрийа
щьмә'та Хвәде кер бе.

¹¹ Һьнге мьн дина хвә дайте,
ва щә'нәвьрәки дьн жь ә'рде
дәрдык'әт, дө стьруйе вийә ми-
на йе бәрха һәбун у мина зийе
хәбәр дыда. ¹² Әви т'әмамия
һ'өкөме щә'нәвьре пешьн ль
бәр ви хвәха дыда хәбате у
п'ейи сәр ә'рде у бьнәлийед we
дыкьр, вәки сәре хвә ль бәр ви
щә'нәвьре пешьн дайньн, йе кә
бьрина вийә кә бәрбь мьрьне
дыбьр һатьбу қәнщкьрьне. ¹³ Ви
щә'нәвьри нишанед өса ә'шебә
мәзын дыкьрын, һ'әта кә агьр жи
жь ә'змен ль бәр ч'ә'ве мәрва
давйтә сәр ә'рде. ¹⁴ Әви пе ван
нишанед кә вир'а һатьбунә
даине, вәки ль бәр щә'нә-
вьре пешьн бькә, бьнәлийед
ль р'убари дыне дыхальфандьн.

Әви ванр'а гот, кә һ'әйкәләки
ви щә'нәвьри чекьн, йе кә бь
шур һатьбу бьриндаркьрьне у
диса сах бу. ¹⁵ Һ'өкөм вир'а һатә
даине, вәки р'өһ' бәр һ'әйкәле
щә'нәвьрда бинә, кә һ'әйкәле
щә'нәвьр хәбәр дә у бькарьбә
әвед кә щә'нәвьр нәһ'әбиньн
бьдә кәштьне. ¹⁶ Әви п'ейи сәр
һ'әмуя кьр, ава готи бьч'ук у
мәзына, дәвләти у бәләнгаза,
аза у хөлама кә нишане бь-
дьянә сәр дәсте хвәйи р'асте
йан ә'нийа хвә, ¹⁷ вәки т'ө
кәс нькарьбә нә бьк'ьр'ә, нә
жи бьфьрошә, пештьри ви,
йе кә нишана щә'нәвьр, ава
готи наве ви йан һ'әсабе наве
ви сәр ә.

¹⁸ Ль вьр сәрвахти кер те:
Һ'ьш-ақыле к'е һәйә, бьра һ'ә-
сабе щә'нәвьр бьжмьрә, чьмки
һ'әсабе мәрвьәки йә у һ'әсабе
ви шәшсьд шест шәш ә.

Бәрх у йед хьлазбуий

14 ¹ Паше мьн дина хвә
дайте, ва Бәрх ль сәре
ч'ийайе Сийоне^ф сәкьни бу у
сәд чьл чар һ'әзар мәрвь т'әви

* ^{13:8} Зәбур 69:28.

* ^{13:10} Йерәмия 15:2; 43:11. Нав һьнәк дәстньвисарада аһа йә: «Әве
кә пе шур дыкөжьн, әве жи пе шур һәр'ьн» (Бьхуньн: Мәтта 26:52).

Wi бун, кӧ ль сэр э'нийа ван наве Wi у наве Баве Wi нъви-сар бун. ²Мън жь э'змен дэнгэк бьхист, мина дэнге гэлэк ава у мина дэнге гӧр'инийа э'wрайэ қайим. Эw дэнге кӧ hatэ мън, мина дэнге мъqаме чэнгвана бу, кӧ ль чэнгед^ф хwэ дьхьн. ³Вана ль бэр т'эхт у ль бэр ван hэр чар р'oh'бэра у р'успийа стьранэкэ ну дьстьра. Т'ӧ кэс нькарьбу we стьране hin буйа, пештьри ван сэд чьл чар h'э-заред кӧ жь дьнийае hatьбунэ к'ьр'ине. ⁴Эвана эw ьн, йед кӧ сэре хwэ жьнар'а данэнинэ, эw йед бьк'ьр^ф ьн. Эвана пэй Бэрх дьчьн, к'ӧда кӧ эw дьчэ. Эвана жь нава мэрьва hatьнэ к'ьр'ине, чава бэре^ф дэрэмэта пешьн кӧ Хwэде у Бэрхр'а бенэ дайине. ⁵Дэрэw жь дэве ван дэрнэк'этийэ, эw бeқӧсур ьн.

Се мьляк'эт

⁶Һьнге мьн дина хwэ даие, ва мьляк'этэки дьн кӧ э'зменда дьфьр'и у Мьзгинийа вийэ h'эта-h'этайе һэбу, wэки we Мьзгинийе бьдэ йед р'убари дьне, ава готи h'эму мьлэта,

бэрэка, зьмана у щьмэ'та. ⁷Wi бь дэнгэки бьльнд дьгот: «Жь Хwэде бьтьрсьн у шькьрийе бьдьнэ Wi, чьмки сьh'эта ди-ванкьрьна Wi пер'а гьһишт. Сэре хwэ бэр Wi дайньн, Йе кӧ э'рд у э'зман, бэ'р у авед канийа э'фьрандьнэ».

⁸Һьнге мьляк'этэки дьн пэй wi hat у гот: «Һьлшийа, weран бу! Эw Бабилона^ф мэзьн, йа кӧ эw шэрава қавийа^ф хwэйэ һар h'эму мьлэт данэ вэхварьне»*.

⁹Пэй ве йэкер'а мьляк'этэки дьн жи пэй ван hat у бь дэнгэки бьльнд гот: «Эwe кӧ сэре хwэ ль бэр щэ'нэwьр у h'эйкэле wi дайнэ у нишана wi сэр э'нийа хwэ йан сэр дэсте хwэ қэбул кэ, ¹⁰эwe жь we шэрава һерса Хwэде вэхwэ, йа кӧ ав т'эвнэкьри йэ, к'аса Вийэ хэзэбеда дагьрти йэ. Эwe ль бэр мьляк'этед пироз у ль бэр Бэрх агьр у к'ьрк'утеда щэ-фе бьк'ьшинэ*. ¹¹Дуйе щэфе ван we h'эта-h'этайе бьк'ьшэ у шэв у р'ож we р'ьh'этийа ван т'ӧнэбэ, йед кӧ сэре хwэ бэр щэ'нэwьр у h'эйкэле wi дати-ньн у нишана wi ль сэр ван э».

* ^{14:8} Ишайа 21:9; Йерэмийа 51:8.

* ^{14:10} Дэстпeбун 19:24; һэзэкийел 38:22.

¹²Ауа ль вьр we сәбьра шьмә'-та Хwәде кер бе, йед кә т'әмийед Хwәде хwәй дькьн у һьндава Исада амьн ьн.

¹³Һьнге мьн жь ә'змен дән-гәк бьһист кә гот: «Бьньвисә: Жь вьр шунда хwәзьли нә әв мәрвь, йед кә бона бawәрийа сәр Хәдан we бьмьрьн». Р'әһ' дьбежә: «Бәле! Әwe жь хәбата хwә р'ьһ'әт бьн, чьмки кьред ван т'әви ван дьчьн».

Нандьруна^ф р'уйе ә'рде

¹⁴У мьн дина хwә даие, ва ә'wрәки сыпи у «йәки мина кәр'е^ф мервь»* ль сәр wi ә'wри р'унышти бу. Т'ашәки зер'ин ль сәре Wi бу у дә'сәкә туж жи дестда бу**. ¹⁵Һьнге мьл-йак'әтәки дьн жь п'арьстгәһе дәрк'әт, бь дәнгәки бьльнд ль Әwi кә ль сәр ә'wр р'унышти бу кьрә гази у готе: «Дә'са Хwә бавеже бьдьру, чьмки әw сьһ'ә-та нандьруне^ф һат, бәре ә'рде иди гьһиштийә»*. ¹⁶Әwi кә ль сәр ә'wр р'унышти бу дә'са

Хwә авитә р'уйе ә'рде у ә'рд һатә дьруне.

¹⁷Һьнге жь we п'арьстгәһа ә'змен мьлйак'әтәки дьн дәр-к'әт у дәсте wiда жи дә'сәкә туж һәбу.

¹⁸We һьнге жь горигәһе мьл-йак'әтәки дьн дәрк'әт, кә һ'ө-көме wi ль сәр егьр һәбу, әwi бь дәнгәки бьльнд ль йе хwәйе дә'са туж кьрә гази у готе: «Дә'-са хwәйә туж бавежә гушийед тьрийед ә'рде у бьчьнә, чьмки тьрийед we иди гьһиштьнә».

¹⁹Wi мьлйак'әти жи дә'са хwә авитә ә'рде, тьрийед ә'рде чьнин у бона һ'ьнщьр'андьне авитә wi һ'әwзе мәзьни хәзәба Хwәде.

²⁰Әw тьри wi һ'әwзида һатьнә һ'ьнщьр'андьне, кә жь бажер дәр бу у жь һ'әwз хун к'ьшияа, хуне авитә гәме һәспа, қаси һ'әзар шәшсьд мәйдани* гьрт.

Һ'әфт мьлйак'әт у һ'әфт бәла

15 ¹Һьнге мьн ль ә'змен нишанәкә дьнә мәзьн у әщәб дит, һ'әфт мьлйак'әтед

* ^{14:14} Шьровәкьрьна хәбәра «йәки мина кәр'е^ф мервь» бьн р'еза Әйанти 1:13-да бьхуньн.

** ^{14:14} Данийел 7:13.

* ^{14:15} Йоел 3:13.

* ^{14:20} «Һ'әзар шәсьд мәйдан» бь һ'әсабе ньһа дькә сәсьд километр.

хwэйе h'эфт бэлайед ахьрийе пе к'ижана we хэзэба Хwэде бьхата сери. ² Wi чахи мьн тыштэки мина бэ'рэкэ шушэ егьрва т'эвайи дит, öса жи эвед кө щэ'нэwьр, h'эйкэле wi у h'эсабе наве wi бьндэст кьрбун. Эвана сэр бэ'ра шушэ сэкьни бун, чэнгед кө Хwэде дабунэ ван дэстед ванда бун ³ у стьрана Мусайе^ф хóламе Хwэде у стьрана Бэрхдьстьран: «Кьред Тэ мэзын у э'щев ьн Хóдан Хwэдейе H'эму Зорайийе! Р'ийед Тэ р'аст у сэр хэрийе нэ, йа П'адшайе мьлэта*.

⁴ Хóдан, к'и жь Тэ we нэтьрсе у р'умэте нэдэ wi наве Тэ? Чьмки Тó т'эне Йе пироз и. H'эму мьлэте бэрбь Тэ бен у сэре хwэ бэр Тэ дайнын, чьмки кьред Тэйэ р'аст хóйа бун»*.

⁵ Пэй ван тыштар'а мьн ди-на хwэ даие, ва п'арьстгэна э'змен вэбу, ава готи Конe^ф Шэ'дэтийе. ⁶ Эw хэр h'эфт мьляак'этед хwэйе хэр h'эфт бэла жь п'арьстгэне дэрк'этын.

К'ьтанед паqьжэ бьрqок ль ван бун у мэлахтед зер'ин ль сингед ван бун. ⁷ Ынге жь хэр чар р'òh'бэра йэки h'эфт т'асед зер'инэ хэзэба wi Хwэдейива т'ьжи, Йе кө h'эта-h'этаие Сах э, данэ ван хэр h'эфт мьляак'эта. ⁸ П'арьстгэh дуйе р'умэта Хwэде у qəwата Wива т'ьжи бу у т'ö кэс нькарьбу бьк'эта п'арьстгэне, h'эта кө хэр h'эфт мьляак'эта, хэр h'эфт бэла нэанина сери^{ф*}.

Н'эфт т'асед хэзэба Хwэде

16 ¹ Ынге мьн дэнгэки бьльнд жь п'арьстгэне бьхист кө готэ хэр h'эфт мьляак'эта: «хэр'ьн, хэр h'эфт т'асед хэзэба Хwэде бьр'ежьнэ сэр э'рде».

² Мьляак'эте пешьн чу т'аса хwэ р'етэ сэр э'рде, п'ьзкед п'исэ хьраб ль сэр ван мэрьва дэрк'этын, йед кө нишана шэ'нэwьр ль сэр ван бу у сэре хwэ ль бэр h'эйкэле wi данибун*.

³ Йе дóда т'аса хwэ р'етэ сэр бэ'ре, бэ'р бу мина хуна

* 15:3 Qануна Дóшари 32:4; Зэбур 145:17; Йерэмийа 10:10.

* 15:4 Йерэмийа 10:6-7; Зэбур 86:9; Малахи 1:11.

* 15:8 Дэрк'этын 40:34; П'адшати III, 8:10-11; Ишайа 6:1-4.

* 16:2 Дэрк'этын 9:10.

мърийа у һ'әму һ'әйванед
бә'реда қыр' бун.

4 Йе сьсийа т'аса хwә р'етә
сәр ч'әма у авед канийа, әв
бунә хун*. 5 Wi чахи мьндәнге
мьлийак'әте ава бьхист кә гот:

«Тә сәр р'астийе йи,
Йе һәйи, Йе һәбуйи у Йе
пироз и,
кә Тә диванед бь ви авайи
кьрын*.

6 Чьмки ван хуна щьмә'та
Хwәде у п'ехәмбәра р'ет
у Тә хун ль ван да вәхварьне.

Р'аст әв хөре ве йәке нә»*.

7 Ынге мьндәнге горигәһе
бьхист, кә аһа гот:

«Бәле, йа Хөдан Хwәдейе
Һ'әму Зорайийе*,
диванед Тә р'аст у һәқ ьн».

8 Мьлийак'әте чара т'аса хwә
р'етә сәр р'ойе у wer'a һатә
дайине, кә мәрвайе бь егьр
бьқәлине. 9 Ынге мәрвь жь
дәст шәwата гәрмайийе һать-
нә қәландьне у кьфьри наве

Хwәде кьрын, кә һ'өкөме Wi ль
сәр ван бәла һәйә. Ле әв жь
кьред хwәйә хьраб вәнәгәр'и-
йан, wәки шькьри бьдана Wi.

10 Мьлийак'әте пенша т'аса
хwә р'етә сәр т'әхте щә'нәwьр
у тә'ристани һатә сәр п'адша-
тийа wi, жь еше мәрьва зьмане
хwә дьгәстьн* 11 у жь дәст еша
у п'ьзька к'ьфьри ль Хwәдейе
ә'змен кьрын, ле жь кьред хwәйә
хьраб вәнәгәр'ийан.

12 Мьлийак'әте шәша т'аса
хwә р'етә сәр ч'әме Фьратейи
мәзын, ава ч'ем ч'ькийа, wәки
р'е бона п'адшед р'оһьлате бе
һазьркьрыне*. 13 Ынге мьндина
хwә даие, ва се р'өһ'ед^ф һ'әрамә^ф
мина бәқа, жь дәве wi зийайи,
жь дәве щә'нәwьр у жь дәве
п'ехәмбәре дәрәw дәрдьк'әтьн.

14 Әвана әв р'өһ'ед щьна бун,
йед кә нишанед ә'щәб дькьн.
Әw дьчьнә щәм һ'әму п'адшед
дьнйайе, wәки ван бьщьвиньн,
бона шәр'е we Р'ожа Мәзынә
Хwәдейе Һ'әму Зорайийе.

* 16:4 Дәрк'әтьн 7:17-21.

* 16:5 Дәрк'әтьн 3:14; Зәбур 145:17.

* 16:6 Зәбур 79:3; Ишайа 49:26.

* 16:7 Зәбур 19:9; 119:37.

* 16:10 Дәрк'әтьн 10:21.

* 16:12 Ишайа 11:15.

¹⁵ «Ва йә Эзе мина дьза бем!
Хвәзи ль ви, йе кө һ'ышйар
дьминә у к'ынщед хвә хвәй
дыкә, вәки тә'зи нәгәр'ә у ә'йба
ви хөйа нәбә!»

¹⁶ Ёнгә ван р'өһ'а әв п'ад-
ша щьвандьнә ви щийи кө бы
ибрани жер'а «Һармәгәдон»
те готыне.

¹⁷ Мьльйак'әте һ'әфта т'аса
хвә р'етә сәр һәве у жь т'әхте
п'арьстгәһе дәнгәки бьльнд
дәрк'әт у гот: «Һатә сери!»

¹⁸ Ёнгә бьруске ле да, бу гө-
р'инийа дәнге ә'вра у ә'рд өса
қайим һ'әжийа, кө жь we р'ожа
инсан дьне к'әтийә һ'әта ньһа
ә'рд аһа нәһ'әжийайә. Ә'рд-
һ'әж һақас қайим бу! ¹⁹ Бажаре
мәзын бу се п'ара у бажаред
мьләта веран бун. Бабилона
мәзын һатә бира Хвәде, вәки
we к'аса хвәйә шәрава хәзәба
гыранва бьдә we. ²⁰ Һ'әму гьрав
бәтавәбун у ч'ийа иди нәһатьнә
хөйане. ²¹ Жь ә'змен тәйрока
гырә вәкә пенци килограме
сәр мәрьвада бари. Мәрьва жь
дәст ледана тәйроке к'ьфьри ль
Хвәде кьрын, чьмки әва бәла
гәләки гьран бу*.

Мака қавийе

17 ¹ Жь ван һәр һ'әфт мьл-
йак'әтед кө хвәйе һәр
һ'әфт т'аса бун, йәки һат т'ә-
ви мьн хәбәр да у гот: «Wәрә
ве дәре, әз диwana we қава бь
нав у дәнг нишани тә кьм, йа
кө ль сәр гәләк ава р'унышти
йә*. ² П'адшед дьнйәйе т'әви we
қави кьрын у бьнәлийед р'уба-
ри дьне пе шәрава қавийа we
сәрхвәш бун».

³ Ёнгә Р'өһ'е Пироз һатә
сәр мьн, ви мьльйак'әти әз
брьмә бәр'ике. Мьн дина хвә
даје, ва жьнәк ль сәр щә'нә-
вьрәки сорә гәвәз сийар, кө
сәрда-педа жь һәр алийава
бь навед к'ьфьрийед һьндава
Хвәдеда т'ьжи бун у һ'әфт
сәред ви у дәһә стьруйед ви
һәбун. ⁴ Әв к'өлфәта к'ьнша
ширк^ф у сорә гәвәзва вәргьрти
бу, пе зер', кәвьред қимәт, лал
у дөр'ва^ф хәмьли бу. К'асәкә
зер'ин дәсте веда бу, әв к'ас
жи к'ьрети у мьр'дар'ийа қа-
вийа вева дагырти бу. ⁵ Ль сәр
ә'нийа we навәки сөр' ньви-
сар бу: БАБИЛОНА МӘЗЬН,

* ^{16:21} Дәрк'әтын 9:23.

* ^{17:1} Йерәмийа 51:12-13.

МАКА QАВА У К'ЪРЕТИЙЕД
ДЪН'ИАЙЕ. ⁶ Мън дина хwэ
даие, we эw к'олфэта пе хуна
щъмэ'та Хwэде у пе хуна шэ'дед
Иса сэрхwэш буйэ.

Гава кö мьн эw дит, эз гæ-
лæки э'щербмайи мам. ⁷ Ынге
ви мьлийак'эти мьнр'а гот: «Тö
чьма э'щербмайи майи? Эзе
сöр'а we к'олфэте у сöр'а ви
щэ'нэwьре кö эwa ле сийар
э, к'ижан кö х'эфт сæред ви
у дæһэ стьруйед ви һэнэ, тæ-
р'а бежъм. ⁸ Эw щэ'нэwьре кö
тэ дит, wæхтæке һæбу, ле ньһа
т'өнэ. Эwe зутьре жь гæлийе
һэй-вайе дæрк'эwэ у һэр'э онда
бэ. Бьнæлийед р'убари дьнейэ
кö навед ван жь wæхте э'фь-
рандьна дьнийайеда к'ьтеба
жийинеда нәһатьнэ нъвисаре,
we э'щербмайи бьминьн, гава
ви щэ'нэwьри бьбиньн, йе кö
һæбу у ньһа т'өнэ, ле we һæбэ.

⁹ Ль вьр һ'ыш-ақьл кер те. Эw
һэр х'эфт сæри, х'эфт ч'ийа нэ,
сэр к'ижана эw к'олфэт р'у-
ньшти йэ, öса жи х'эфт п'адша
нэ. ¹⁰ Жь ван пенщ к'этьнэ,
йæк һэйэ, йе дьн һе нәһатийэ
у гава бе, гæрæке һьнæк wæхт
бьминэ. ¹¹ Эw щэ'нэwьре кö

wæхтæке һæбу у ньһа т'өнэ, эw
хwæха жи п'адше һ'эйшта йэ.
Эw йæки жь ван һэр х'эфта йэ
у we һэр'э онда бэ.

¹² Эw һэр дæһэ стьруйед кö
тэ дитьнэ, дæһэ п'адша нэ, кö
һе п'адшати нэстандьнэ, ле
бæле we һ'ököм бьстиньн, кö
т'эви щэ'нэwьр бона сьһ'этæке
п'адшатийе бькьн*. ¹³ Мæрæме
ван һэр дæһа йæк э, эwe қæват
у һ'ököме хwэ бьдьнэ щэ'нэ-
wьр. ¹⁴ Эвана we т'эви Бæрх
шэр' бькьн, ле Бæрх т'эви йед
газикьри, бьжарти у амьна we
ль сэр ван бькарьбэ, чьмки эw
Бæрх Ходане ходана у П'адше
п'адша йэ».

¹⁵ Ынге мьлийак'эт мьнр'а
гот: «Эw авед тэ дитьн кö эwa
қав ль сэр ван р'уньштийэ,
эw щъмэ'т ьн, э'лалэт ьн, мь-
лэт у зьман ьн. ¹⁶ Эw һэр дæһэ
стьруйед кö тэ дитьн, öса жи
щэ'нэwьр we һæвр'а бьжэньнэ йа
қав. Эwe дæсте we жь һэр тьшти
бькьн, we тэ'зи кьн у гоште we
бьхwьн, егьрда бьшөwьтиньн.
¹⁷ Чьмки Хwэде эв йæк кьрэ дь-
ле ван, кö хwэстьна Ви бькьн
у сэр нетæке бьн, п'адшатийа
хwэ бьдьнэ щэ'нэwьр, һ'эта

* 17:12 Данийел 7:24.

кө хэбэред Хwэде бенэ сери.
 18 Эw жына кө тэ дит, эw бажаре
 мэзын э, йе кө п'адшатийе ль
 сэр п'адшед дьнаййе дькэ».

Веранбуна Бабилоне^Ф

18 1 Пэй ван тыштар'а мьн
 дина хwэ даие, we мьл-
 йак'этэки дьн жь э'змен дьнатэ
 хwаре. Эw хwэйе h'окөме мэзын
 бу у жь диндара wi р'уйе э'рде
 р'онайи бу. 2 Эwi бь дэнгэки
 бьльнд кьрэ гази у гот:

«Һьлшийа, веран бу, Баби-
 лона мэзын!

Эw бу ши-вар, мьск'эне
 щьна
 у сыт'ара h'эму р'öh'ед h'эрам,
 қөлетка h'эму тэйрэдед нэ-
 п'акэ мьр'дар»*.

3 Чьмки жь we шэрава қавийа
 вейэ һар
 h'эму мьлэта һьлда вэхвар,
 п'адшед дьнаййе т'эви we
 қави кьрьн,
 базьрганед дьнаййе жь агьре
 дьле we дәвлэти бун»*.

4 Ль вьр мьн жь э'змен дэн-
 гэки дьн бьһист кө гот:

«Жь нава we дэрк'эвьн, щьм-
 э'та Мьн,
 wэки һун нэбьнэ һэвал-п'а-
 ред гөнед we
 у жь бэлайед we п'аре нэс-
 тиньн»*.

5 Чьмки гөнед we сэр һэв ши
 бунэ гьһиштьнэ h'эта э'з-
 мен
 у Хwэде нэр'астийед we ани-
 нэ бира Хwэ*.

6 We чь кьрьбэ оса жи һун
 биньнэ сэре we
 у ль анэгори кьред we,
 дө щар һақаси ле вэгэр'иньн,
 эw к'аса кө we бона wэ да-
 гьрт,
 һун дө щар тэ'л ль we бьдье
 вэхварьне»*.

7 Чьқас р'умэта хwэ бьльнд
 кьрийэ
 у к'ефа дьле хwэ дэрбаз кь-
 рийэ,
 һақаси щэфа-шине сэрда
 биньн.
 Чьмки дьле хwэда аһа дь-
 бежэ:
 «Эз чава п'адша р'уньшти
 мэ,

* 18:2 Ишайа 21:9; 13:21; Йерэмийа 50:39.

* 18:3 Ишайа 23:17; Йерэмийа 51:7.

* 18:4 Ишайа 52:11; Йерэмийа 50:8; 51:6.

* 18:5 Дэстпелбун 18:20-21; Йерэмийа 51:9.

* 18:6 Зэбур 137:8; Йерэмийа 50:15.

у нә жьнәби мә,
т'ө шар әзе шине нәбиньм*.

8 Ләма жи нава р'ожәкеда we
бәлайед we сәр веда бен:
Нәхwәшияа һ'ал, шин у хә-
лайи у we бьбә хөре егьр.
Чьмки әw Хөдан Хwәде qәwат
ә, йе кә диwана we дькә».

9 П'адшед дьнйайе, йед кә
пер'а qави у к'еф кьрьнә, гава
дуйе шәwата we бьбиньн, we
бьгьрин у сәр we шине бькьн.

10 Жь тьрса щәфе we, әwe ль
дур бьсәкьньн у бежьн:

«Ах, ах бажаре мәзьн,
бажаре зор, Бабилон!
Диwана тә сьһ'әтәкеда сәр
тәда һат»*.

11 Базьрганед дьнйайе we ль
сәр we бьгьрин у шине бькьн,
чьмки иди т'ө кәсе тыштед ванә
фьротане нәк'ьр'ә: 12 Һур-мур-
ред зер', зив, кәвьред қимәт,
лал-дөр', к'ьтане қимәт, п'ар-
ч'ед ширк^ф, һәвьрмыш, п'арч'ед
соре гәвәз, һәр дара бинхwәш
у һәр тыштед жь қилед фила,
тыштед жь даред һәрә қимәт,
жь сьфьр, һ'әсьн у мәрмәр,

13 öса жи дарчин^ф, бьһарәта
бинхwәш, бьхур, р'уне бин-
хwәш, бьхуре^ф ә'рәби, шәрав,
бьзьре зәйт'уне, арә хас, гәньм,
дәwар, пәз, һәсп, ә'рәбә, хөлам
у р'өһ'ед инсен жи. 14 Базьргане
бежьн: «Әw тыштед дьле тәдайә
ширьн жь дәсте тә чун у һ'әму
тыштед р'әwшә бьрқок жь тә
бьрийан, иди т'ө шар әw дәст
тә нақ'әвьн». 15 Әw базьрганед
ван тышта, йед кә пе Бабилоне
дәwләти бьбун, we жь тьрса щә-
фе we дур бьсәкьньн бьгьрин,
бәвежьнә сәр we 16 у бежьн:

«Ах, ах бажаре мәзьн,
кә тә к'ьтане қимәт, п'арч'е
ширк у сорә гәвәз ль хwә
wәргьртьбу

у бь зер', кәвьре қимәт,
лал-дөр'ва хәмьли буйи!*

17 һақас һәбуқ^ф сьһ'әтәкеда
п'уч' бу чу».

Һ'әму сәрдаред гәмийа у си-
йаред гәмийа, гәмивана^ф у
Һ'әмуийед кә пе хәбата сәр бә'ре
ә'буре хwә дькьрьн, дур сәкь-
нин* 18 у чахе дуйе шәwата wi
дитьн, кьрьнә қир'ин у готьн:

* 18:7-8 Ишайа 47:7-9.

* 18:10 Һәзәкийел 26:17.

* 18:16 Һәзәкийел 28:13.

* 18:17 Һәзәкийел 27:26-34; Ишайа 23:14.

«Гэло бажарэки дьн мина ви бажаре мэзын һэбу?»¹⁹ Хвэли ль сэре хвэ кьрын, бь шин у гьри кьрынэ қир'ин у готын:

«Ах, ах бажаре мэзын,
 вэки һ'эмуьед бэ'редайэ
 хвэйигэми
 пе һэбука вийэ хьнебуйи
 дэвлэти бьбун,
 чава сьһ'этэкеда веран бу
 чу!»

²⁰ Э'змано, щьмэ'та Хвэде,
 шанди у п'ехэмбэрно!
 Дьле хвэ ша кьн ль ви ба-
 жари,
 кө Хвэде һ'эйфа вэ жь ви
 һьлда.

²¹ Ёнгге мьляк'этэки қəват,
 кэвьрэк мина бəрəшэки мэзын
 һьлда, авитэ бэ'ре у гот:

«Бь ви авайи жи бажаре
 мэзын Бабилон we қайим
 жорда бе авитьне
 у иди т'о шар we хойа нэбэ*.

²² We иди дэнге чэнг, сазбэнд,
 бьлурван у бор'иван
 нав тэда т'о шар нэйе бь-
 истьне.

We иди хостаки т'о п'ешэйи^ф

т'о шар нав тэда хойа нэбэ.
 We иди дэнге бəрəша жи
 т'о шар нав тэда нэйе бь-
 истьне*.

²³ We иди ч'ьрусийа ч'ьре жи
 т'о шар нав тэда хойа нэбэ
 We иди дэнге бук-зэ'ве жи
 т'о шар нав тэда нэйе бь-
 истьне.

Базьрганед тэ гьрэгьред
 дьнайе бун
 у һ'эму мьлэт бь сербазийа
 тэ жь р'е хальфин^ф.*

²⁴ У хуна п'ехэмбэр у щьмэ'та
 Хвэде к'этэ стуйе ви бажари,
 бəле хуна ван һ'эмуьа кө ль
 сэр р'уйе э'рде һатьнэ р'етьне».

Шабуна ль э'змен

19 ¹ Пэй ван йэкар'а, мьн ль
 э'змен дэнгэки бьльнд
 бьхист, мина дэнге э'лалэтэко
 гьран кө дьгот:

«Һалелуйа^ф!

Хьлазбун, р'умэт у қəват
 йед Хвэдейе мэ нэ!

² Диwanед Wi р'аст у һəқ ьн.
 Эви диwana we қаве кьр
 йа кө пе қавийа хвэ дьне
 һ'эр'ьманд

* 18:21 Йерэмийа 51:63-64; Һэзэкийел 26:21.

* 18:22 Ишайа 24:8; Һэзэкийел 26:13.

* 18:23 Йерэмийа 25:10.

у h'эйфа хуна хōламед Хwэде
жъ we һылда»*.

³Щара дōда готън:
«Һалелуйа!

Һ'эта-һ'этайе дуйе жъ we
бък'ьшә»*.

⁴Һәр бист чар р'успи у һәр
чар р'ōһ'бәр дәвәр'уйа чун у
сәре хwә ль бәр wi Хwәдейе
ль сәр т'эхт р'уньшти данин
у готън:

«Амин, Һалелуйа!»

⁵Һьнге дәнгәк жъ т'эхт һат
у гот:

«Һ'әму хōламед Вийә кō жъ
Wi хоф дькьн,
бъч'ук у мәзын пәсьне Хwә-
дейе мә бьдън»*.

⁶Һьнге мьн дәнг бьһист, чава
дәнге ә'лаләтәкә гьран, мина
дәнге хōлә-хōла гәләк ава у
мина дәнге гөр'инийа ә'wрайә
қайим кō дьготън:

«Һалелуйа!

Чьмки Хōдан Хwәдейе мәйи
Һ'әму Зорайийе

дәст бь п'адшатиye кьр*.

⁷Эм Wир'а гōл дьн у ша бьн
у шькьрийе бьдънә Wi,
чьмки дә'wата Бәрх пер'а
гьһишт
у дәргистийа Wi к'аре хwә
кьрийә.

⁸Бона ль хwәкьрьне
к'ьтане бьрқоки пақьж жер'а
һатә дайине».

(Әw к'ьтан нишана кьрьнед
щьмә'та Хwәдейә р'аст ьн.)*

⁹Һьнге wi мьлийак'әти мьнр'а
гот: «Бьньвисә: Хwәзи ль ван,
кō бона шайийа дә'wата Бәрх
һатьнә т'әглифкьрьне!» Сәрда
зедә кьр гот: «Ай әв ьн хәбәрәд
Хwәдейә р'аст»*.

¹⁰Wi чахи әз дәвәр'у чумә
ньга, кō сәре хwә ль бәр wi
дайнъм, ле әwi мьнр'а гот: «Ве
йәке нәкә! Әз жи һәвал-хōламә-
ки мина тә у ван хушк-бьред тә
мә, к'ижан ә'ламәтигья Исайә
р'аст хwәй дькьн*. Сәре хwә
ль бәр Хwәде дайнә. Чьмки әw

* ^{19:2} Зәбур 19:9; 119:37; Қануна Дōшари 32:43; Зәбур 79:10.

* ^{19:3} Ишайа 34:10.

* ^{19:5} Зәбур 22:23; 134:1; 115:13.

* ^{19:6} Дәрк'әтън 15:18; Зәбур 22:28; Данийел 7:14.

* ^{19:8} Ишайа 61:10.

* ^{19:9} Мәтта 22:2-14.

* ^{19:10} Аһа жи те фә'мкьрьне: «Шә'дәтиге бона Иса дьдън».

р'астийа кӧ Иса э'лам кър әв п'ехәмбәра дьдә хәбәрдане**».

Һәспе боз у сийаре ви

¹¹ Һынге мьн дина хвә даие, ә'зман вәбу, ва йә һәспәки боз, кӧ сийаре Вир'а Амьн у Р'аст дьготьн. Әв диванкърне у шәр'е Хвәда сәр р'астийе йә. ¹² Ч'ә'вед Ви мина алава егър бун у гәләк т'ашь ль сәре Ви бун. Навәк сәр Ви нъвисар бу, кӧ пештьри Ви т'ӧ кәси нъзаньбу. ¹³ К'ьншәкә хунедә кьри ле бу у наве Ви Хәбәра Хвәде бу*. ¹⁴ Ордийед ә'змен жи ль һәспед бозә сийар к'ьтанед чил-қәрқашә пақьж ль ван пәй Ви дьчун. ¹⁵ Жь дәве Ви шурәки туж дәрдык'әт, вәки ль мьлэта хә. Әве пе шьвдара һ'әсьни шьвантийе ль ван бькә, ви һ'әвзе шәрава хәзәба Хвәдейе Һ'әму Зорайийеда ван бьһ'ьнщър'инә. ¹⁶ Ль сәр к'ьнша Ви, сәр һета Ви навәк нъвисар бу: П'АДШЕ П'АДША У ХӖДАНЕ ХӖДАНА.

¹⁷ Һынге мьн мьлйак'әтәк дит, әв ль сәр р'оие сәкьни бу, бь дәнгәки бьльнд кьрә гази у готә һ'әму тәйрәдед кӧ һәведа дьфьр'ьн: «Вәрьн быщвьвнә шайийа Хвәдейә мәзьн*, ¹⁸ вәки хун щьнийазед п'адша, сәрдара, мерхаса у бәрәт'ед һәспа, ӧса жи щьнийазед сийаред ван у һ'әму мәрьва, аза у хӧлама, бьч'ук у мәзьна бьхвьн».

¹⁹ Һынге мьн әв щә'нәвьр у п'адшед дьнийәе ордийед ванва ль щики щьвийайи дитьн, вәки шәр'е хвә т'әви Ви сийаре һәспе боз у ордийа Вива бькьн. ²⁰ Һынге әв щә'нәвьр т'әви ви п'ехәмбәре дәрәв дил һатьнә гьртые, йе кӧ ль бәр ви щә'нәвьри нишанед ә'щәб дькьрьн. Әви бь ван кьра әв хальфандьн, йед кӧ нишана щә'нәвьр қәбул кьрьн у сәре хвә ль бәр һ'әйкәле ви данин. Щә'нәвьр у п'ехәмбәре дәрәв жи сахә-сах һатьнә авитьне нав гола агьре к'ьрк'утейи дьшьхӧлә. ²¹ Әвед майин жи пе ви

** ^{19:10} Бь йунани хәбәр бь хәбәр аһа йә: «Чьмки шә'дәтийа Иса әв р'ӧһ'е п'ехәмбәртийе йә». «Шә'дәтийа Иса» аһа жи те фә'мкьрне: «Шә'дәти бона Иса». Һьн жи ве щӧмла пашьн фә'м дькьн чава хәбәра мьлйак'әт ә, нә кӧ йа Йуһ'әнна.

* ^{19:13} Йуһ'әнна 1:1.

* ^{19:17-18} Һәзәкийел 39:17-20.

шуре кӧ жь дӧве Сийаре хӧспе боз дӧрдьк'ӧт, хӧтӧнӧ кӧштӧне у х'ӧму тӧйрӧдӧ жь шӧнӧязед ван т'ер бун.

П'адшати́я х'ӧзар сали

20 ¹ Ѓнгге мьн дина хвӧ да́йе, ва мь́йяк'ӧтӧк жь ӧ́змен дь́хӧтӧ хвӧре, к'ӧ́лита гӧ́лийе хӧ́й-вайе у зьнширӧкӧ мӧ́зьн дӧ́сте ви́да бу. ² Ӑ́ви ӧ́в зийа гь́рт, а́ва готи ӧ́в мӧ́ре бӧ́ре, кӧ́ хвӧ́ха ми́решь́н у шӧ́йт'ан ӧ́ у х'ӧ́зар сали гь́реда*. ³ Ӑ́ви ӧ́в ави́тӧ гӧ́лийе хӧ́й-вайе, сӧ́р ви к'ӧ́лит кь́р у мор лехь́ст, вӧ́ки иди мь́лӧ́та нӧ́хальфинӧ́, х'ӧ́та х'ӧ́зар сал т'ӧ́мам бӧ́. Пӧ́й we йӧ́кер'а ӧ́в гӧ́реке бона вӧ́хтӧ́ки кь́н бе бӧ́р'дане.

⁴ Ѓнгге мьн к'ӧ́рси дить́н кӧ́ ӧ́в ль сӧ́р ван р'у́ньшть́н, к'и́жанар'а хӧ́тӧ дайине, вӧ́ки ди́ване бь́кьн. Ӑ́са жи мь́н р'ӧ́һ'ед ван дить́н, сӧ́ре к'и́жана бона шӧ́дӧ́тийа Иса́ у бона хӧ́бӧ́ра Хвӧ́де хӧ́тӧбу́нӧ лехь́стӧне, к'и́жана сӧ́ре хвӧ́ ль бӧ́р шӧ́нӧ́вьр у х'ӧ́йкӧ́ле ви данӧ́нибун у нӧ́ жи ни́ша-на ви хь́лдабу́нӧ сӧ́р ӧ́ни йан

дӧ́сте хвӧ́. Ӑ́вана диса сах бун у т'ӧ́ви Мӧ́сйи́ х'ӧ́зар сали п'адшати́ кь́рьн. ⁵ (Ле ӧ́в мь́рийед майин сах нӧ́бун, х'ӧ́та х'ӧ́зар сал т'ӧ́мам бу.) Ӑ́в ӧ́ р'ӧ́буна мь́рийайӧ́ пешь́н. ⁶ Хвӧ́зьли у бӧ́һӧ́рти-жь́барӧ́ йӧ́, ӧ́ве кӧ́ п'ара ви т'ӧ́ви р'ӧ́буна мь́рийайӧ́ пешь́н хӧ́йӧ́. Мь́рьна дӧ́да ль сӧ́р ван х'ӧ́кӧ́м накӧ́, ле ӧ́ве бь́бь́нӧ́ к'ӧ́һинед Хвӧ́де у Мӧ́сйи́ у we т'ӧ́ви Ви х'ӧ́зар сали п'адшати́е бь́кьн.

Ахь́рийа ми́решь́н

⁷ Га́ва х'ӧ́зар сал т'ӧ́мам бӧ́, ми́решь́н we жь́ зь́ндана хвӧ́ бе бӧ́р'дане, ⁸ ӧ́ве дӧ́рк'ӧ́вӧ́, вӧ́ки ван мь́лӧ́тед хӧ́р чар қӧ́лбед дь́неда, а́ва готи Го́г у Маго́ге бь́хальфинӧ́ у ван бона шӧ́р' ль щики́ бь́щь́винӧ́. Р'ӧ́қӧ́ма ван we мина қума́ дӧ́ве бӧ́р'ре бӧ́*. ⁹ Ӑ́вана we т'ӧ́ма́ми́я ӧ́рде бӧ́ла бь́н у дора ва́ргӧ́не орди́я шь́мӧ́'та Хвӧ́де у ба́жаре х'ӧ́зкь́ри бь́гь́рьн. Ле жь́ ӧ́́змен агь́ре бь́барӧ́, ван х'у́фи хвӧ́ кӧ́. ¹⁰ Ӑ́в ми́решь́не кӧ́ ӧ́в хальфандь́н, we бе ави́тӧ́не на́ва го́ла агь́ре к'ь́рк'у́те, ви щийе

* 20:2 Дӧ́стпӧ́бун 3.

* 20:8 Хӧ́зӧ́кийел 38.

кӧ шэ'нэwьр у п'ехэмбәре дә-
рәw теда нә. Ль wьр we шәв у
р'ож, һ'әта-һ'әтайе бьчәрчьрн.

Дивана хьлазийе

¹¹ Һьнге мьн т'әхтәки мәзъ-
ни чили-qәрqаш дит у Йәк ль
сәр р'уньштьбу. Э'рд у э'зман
жь бәр Wi бәтаwәбун у дәwса
ван к'ьфш нәбу. ¹² We һьнге
мьн мьрийед бьч'ук у мәзън
дитьн кӧ ль бәр т'әхт сәкьни
бун. К'ьтеб wәбун у к'ьтебәкә
дьн жи wәбу, awа готи к'ьтеба
жийине. Дивана мьрийа анә-
гори ван кьред ванә к'ьтебада
нъвисар hatә кьрьне*. ¹³ Бә'ре
мьрийед хwә дан, Мьрьне у Ди-
йаре Мьрийа жи мьрийед хwә
дан. Дивана һәр мәрвәки жь
ван анәгори кьрьнед ван hatә
кьрьне*. ¹⁴ Һьнге Мьрьн у Дийаре
Мьрийа hatьнә авитьне нава
гола егьр. Эв гола егьр мьрьна
дӧда йә. ¹⁵ У наве к'е we к'ьтеба
жийинеда нъвисар т'ӧнәбу, әв
hatә авитьне нава гола егьр.

Э'рд у э'змане ну

21 ¹ Һьнге мьн э'рд у э'зма-
нәки ну дитьн, чьмки
э'рд у э'змане бәре дәрбаз бун
у иди бә'р т'ӧнәбу*. ² Мьн дина
хwә даие, ва жь э'змен Бажаре
Пироз, Оршәлима ну мина бу-
кәкә хеликьри бона дәргистийе
хwә хәмьли жь Хwәдеда дьhatә
хwәре. ³ Мьн жь т'әхт дәнгәки
бльнд бьхист кӧ гот: «Ва йә
коне Хwәде нава мәрвәда! Эwe
Хwәха нав wанда бьжи, әвана
we бьбьнә щьмә'ta Wi у Хwәде
Хwәха жи we т'әви ван бьминә,
чава Хwәдеие ван*.*⁴ Эwe жь
ч'ә'вед ван һ'әму һесьред ван
паqьж кә у иди мьрьне т'ӧнәбә,
нә шин, нә гьри, нә еш-ешук,
чьмки тыштед бәре дәрбаз бун*.

⁵ Һьнге Эwi ль сәр т'әхт р'у-
ньшти гот: «Ва Эз һәр тышти ну
чедькьм». У мьнр'а гот: «Бьнь-
висә, чьмки әв хәбәрнә амьн у
р'аст ьн». ⁶ Ӧса жи готә мьн: «Һәр
тышт hatә сери. Эз ьм Алфа^ф у

* ^{20:12} Данийел 7:10.

* ^{20:13} Зәбур 62:12.

* ^{21:1} Ишайа 65:17; Пәтрус II, 3:13.

* ^{21:3} «Чава Хwәдеие ван» бь йунани хәбәр бь хәбәр aha йә: «У бьбә
Хwәдеие ван». Ле нав һьнәк дәстнъвисарада әв т'ӧнә.

** ^{21:3} Qануна К'ахинтийе 26:11; Һәзәкийел 37:28.

* ^{21:4} Ишайа 25:8.

Омега, Дәстпобун у Ахьри. Эзе йед т'и, жь канийа ава жийине беһақ бьдьмә вәхварьне. ⁷Әве кө сәрк'әвә, һәр тыште п'ара ви бьк'әвьн, Эзе Хвәдеие ви бьм, әве жи лаве Мьн бә*. ⁸Ле п'ара тьрсонәка, беамьна, к'ьрет-һ'әрама^ф, меркөжа, бе-намуca, сербаза, п'утп'арьста у һ'әмудәрәвина ве гола агьре кө к'ьрк'утева дышәвьтә бьк'әвә. Эв ә мьрна дөда».

Бажаре Оршәлима ну

⁹Мьляк'әтәки жь ван һәр һ'әфт мьляк'әта, йед кө һ'әфт т'асед ванә һ'әфт бәлайед хьлазийева т'ьжи һәбун, һат т'әви мьн хәбәр да у гот: «Вәрә ве дәрә, әзе буке нишани тә кьм, дәргистийа Бәрх». ¹⁰Һьнге Р'ө-һ'е Пироз һатә сәр мьн, ви әз бьрьмә сәр ч'ийаки мәзьни бьльнд у Бажаре Пироз, Оршәлим нишани мьн да, кө жь ә'змен Хвәдеда дьһатә хваре*. ¹¹Р'умәта Хвәде нав вида шәwқ дьда, әw р'онайи мина кәвьре

димәт бу, мина кәвьре йаспис, мина хьрустал бу. ¹²Сура ви мәзьн у бьльнд бу, донздәһ дәргәһи бу у ль бәр дәргәһа донздәһ мьляк'әт һәбун. Ль сәр дәргәһа навед һәр донздәһ қәбилед зар'ед Израел ньвисар бун*. ¹³Жь алийе р'оһьлатева се дәргәһ, жь алийе бакөрева се дәргәһ, жь алийе башурева^ф се дәргәһ у жь алийе р'оавайева се дәргәһ һәбун. ¹⁴Донздәһ һ'имед сура бажер һәбун, ль сәр ван һәр донздәһа навед һәр донздәһ шандийед Бәрх ньвисар бун.

¹⁵Дәсте ви мьляк'әтида, йе кө т'әви мьн хәбәр дьда бона чапкьрьне қамишәки зер'ин һәбу, wәки бажер, дәргәһед ви у сура ви чап кә. ¹⁶Бажар чар гошә бу, дьрежайийа бажер wәкә бәрәийе бу. Әви бажар бь ви қамиши чап кьр, донздәһ һ'әзар мәйдан* дәрк'әт. Дьрежайи, бәрәйи у бьльндайи wәкә һәв бун. ¹⁷Мьляк'әт сура бажер пе чапкьрьна мәрвьайе

* 21:7 Зәбуp 89:26-27.

* 21:10 Һәзәкийел 40:2.

* 21:12-13 Һәзәкийел 48:30-35.

* 21:16 «Донздәһ һ'әзар мәйдан» һ'әсабе ньһа дькә дө һ'әзар дөсьд километр.

чап кър, бълндайийа we бу сэд чъл чар зэнд*. 18 Әw сур жь кэвьре йаспис хатьбу чекьрыне у бажар хwәха жь зер'е хаси мина шушә зәлал бу*. 19 H'имед сура бажер бь һәр щур'ә кэвьред хасә қимәт хатьбунә хәмьландьне.

H'име пешьн йасписе сьпи бу,
 йе дōда сафире шин,
 йе сьсийа халкедоне к'әске вәкьри,
 йе чара зьмруде к'әск,
 20 йе пенща сардонуксе сор,
 йе шәша сардийоне соре тәри,
 йе һ'әфта кэвьре зер'ин,
 йе һ'әйшта зьмруде шин,
 йе нәһа топазе қич'ьк,
 йе дәһа хьрисопрасе к'әск,
 йе йанздәһа йақуте ширк,
 йе донздәһа аместисе ширке вәкьри*.

21 Hәр донздәһ дәргәһ донздәһ дөр' бун, һәр дәрик жь дөр'әки бу у мәйдана бажер жь зер'е хаси мина шуше зәлал бу.

22 Mьн бажерда п'арьстгәһ нәдит, чьмки Хōдан Хwәдейе H'әму Зорайийе у Бәрх п'арьстгәһа wi нә. 23 Бажар нә һ'әwше тә'ве у һиве бу кō р'онайи бьдане, чьмки р'умәта Хwәде wi р'онайи дькә у Бәрх ч'ьра wi йә*. 24 Mьләт we р'онайа wiда бьгәр'ьн у п'адшед дьнйайе we р'әwш-р'умәта хwә биньнә нава wi*. 25 Дәргәһед wi we т'ō шар нәйенә гьртьне, чьмки ль wьр т'ьме we р'ож бә, шәве т'өнәбә. 26 We р'умәт у һөрмәта мьләта биньнә нава wi. 27 Qәт тьштәки һ'әрам we нәк'әвә бажер, нә жи йед кō к'ьретийе у дәрәwa дькьн we бьк'әвьне, т'әне әwед кō к'ьтеба Бәрхейә жийинеда хатьнә ньвисаре*.

* 21:17 «Сэд чъл чар зэнд» бь һ'әсабе ньһа дькә шест пенщ метьр. Зэнд we дәме 45 санти бун, аwа готи незики нив метьри.

* 21:18-21 Ишайа 54:11-12.

* 21:20 Жь ван кэвьра к'ижан р'ожа иройин нәнас ьн, навед ван жь йунани хатьнә ньвисаре. Мәсәлә: Халкедон, сардонукс, хьрисопрас, сардийон. Бона халкедон у сардийон бь заравед дьн һьнәк бawәр дькьн кō әв щур'ә-щур'ә әқиқ ьн. Hьнәк шьк сәр р'әнгед чәнд кэвьра һәйә.

* 21:23 Ишайа 60:19-20.

* 21:24-25 Ишайа 60:3, 11.

* 21:27 Hәзәкийел 44:9.

22 ¹ Паше ви мьлай'эти ч'эмәки ава жийине, мина хьрустале зэлал нишани мьн кьр, кӧ жь т'эхте Хвәде у Бәрх дәрдык'эт у нава мәйдана бажерва дык'ышиа. ² Ль һәр дӧ алийед ч'ем дара жийине* һәбу, кӧ донздәһ шур'ә бәр дани у һәр мәһ бәре хвә дыда. Бәлгед^ф ве даре бона қәншбуна мьләта бун**.

³ Иди тыште нь-фьр'лебуи ль вьр ве т'ӧнәбә. Т'эхте Хвәде у йе Бәрх ве нав бажерда бә у хӧламед Ви ве жер'а хьзмәтк'арийе бькьн. ⁴ Әве р'уйе Ви бьбиньн у наве Ви ве ль сәр ә'нийа ван һәбә. ⁵ Иди шәве ль вьр т'ӧнәбә, ве р'онайа ч'ьре у р'ойе кер нә-йен, чьмки Хӧдан Хвәде ве ль ван р'онайи кә у һ'әта-һ'әтайе п'адшатийе бькьн*.

Һатьна Иса Мәсиһ

⁶ Ви мьлай'эти мьнр'а гот: «Әв хәбәрнә амьн у р'аст ьн. Хӧдан Хвәдейе кӧ Р'ӧһ'е Хвә дыдә п'ехәмбәра*, мьлай'әте Хвә шанд, вәки тыштед кӧ

ве зутьре бьқәвьмьн нишани хӧламед Хвә кә».

⁷ Иса дыбежә: «Ва йә Әзе зутьре бем.

Хвәзи ль ви, йе кӧ хәбәрәд п'ехәмбәртийед ве к'ьтебеда хвәй дыкә!»

⁸ Мьн Йьһ'әнна әв йәкана бьһистьн у дитьн. У чахе мьн әв бьһистьн у дитьн, дәвәр'у чумә ньге ви мьлай'эти, йе кӧ әв тышт нишани мьн кьрьн, вәки сәре хвә ль бәр ви дай-ньм. ⁹ Ле әви мьнр'а гот: «Ве йәке нәкә! Әз жи һәвал-хӧламеки мина тә у ван бьред тә п'ехәмбәра у ван һ'әмуяа мә, йед кӧ хәбәрәд ве к'ьтебе хвәй дыкьн. Сәре хвә ль бәр Хвәде дайне».

¹⁰ Сәрда жи мьнр'а гот: «Хә-бәрәд п'ехәмбәртийейә ве к'ьтебеда вәнәшерә, чьмки вәхт незик ә. ¹¹ Әве кӧ нәһәқийе дыкә, бьра һе нәһәқийе бькә, әве кӧ к'ьрет ә, бьра һе к'ьретийе бькә, әве кӧ р'аст ә, бьра һе р'астийе бькә у әве кӧ пироз ә, бьра һе пироз бә».

* 22:2 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Даред жийине».

** 22:2 Дәстпобун 2:9; һәзәкийел 47:12.

* 22:5 Ишайа 60:19; Данийел 7:18.

* 22:6 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Хӧдан Хвәдейе р'ӧһ'е п'ехәмбәра».

¹² Иса дьбежә: «Ва йә Әзе зутьре бем у хэлата Мьндәсте Мьнда йә, вәки анәгори кьрьнед һәр йәки бьдмә ви*.
¹³ Әз ым Алфа^ф у Омега, Йе Пешьн у Йе Пашьн, Дәстпелун у Ахьри».

¹⁴ Хвәзи ль ван, йед кӧ чӧхед хвә шуштӧнә*, вәки изьна ван һәбә, жь бәре дара жийине бьхвӧн у дәргәһед бажерр'а бьк'әвӧнә һьндӧр'!*** ¹⁵ Ле сә-куч'ьк, сербаз, бенамус, меркӧж, п'утп'арьст у һәр кәсе кӧ дәрәва һ'ыз дькә у дәрәва дькә, әве дәрва бьминә.

¹⁶ «Мьн, Иса, мьляк'әте Хвәшанд, вәки шә'дәтийа ван тышта нава шьвинада бьдә. Әз Тамар у Р'ьк'ьнйата^ф Давьд ым у Әз Стәйрка Шәвқә Сьбәһе Зу мә»*.

¹⁷ Р'ӧһ' у бук дьбежӧн: «Wәрә!» Әве кӧ дьбьһе бьра бежә:

«Wәрә!» Әве кӧ т'и йә бьра бе, әве кӧ ава жийине дьхвәзә бьра беһәқ бьстинә*.

Пашготын

¹⁸ Әз шә'дәтийе дьдмә һәр кәсе кӧ хәбәрәд п'ехәмбәртийейә ве к'ьтебеда дьбьһе: һәгәр йәк тыштәки сәр ванда зедә кә, Хвәде жи ван бәлайед кӧ ве к'ьтебеда ньвисар ын ве сәр вида зедә кә*. ¹⁹ У һәгәр йәк жь хәбәрәд п'ехәмбәртийейә ве к'ьтебеда тыштәки кем кә, Хвәде жи ве п'ара ви жь дара жийине у жь Бажаре Пироз кем кә, бона к'ижана ве к'ьтебеда ньвисар ын.

²⁰ Әви кӧ шә'дәтийа ван тышта дьдә, дьбежә: «Бәле, Әзе зутьре бем». Амин! Wәрә, йа Хӧдан Иса.

²¹ К'әрәма Хӧдан Иса һ'әму-йар'а* бә.

* 22:12 Ишайа 62:11; Йерәмийа 17:10.

* 22:14 Нав һьнәк дәстньвисарада дәвса «чӧхед хвә шуштӧнә» «т'әми-йед Ви дьқәдиньн» һәйә.

** 22:14 Дәстпелун 2:9.

* 22:16 Жьмар 24:17.

* 22:17 Ишайа 55:1.

* 22:18 Қануна Дӧщари 12:32.

* 22:21 Нав һьнәк дәстньвисарада дәвса «һ'әмуйар'а» «шьмә'та Хвәдер'а» йан жи «һ'әму шьмә'та Хвәдер'а» һәйә.

ФЭРЬЭНГОК

Эва фэрһэнгока мина к'элитэке мәшале дьдэ, кӧ фэ'минед хэбэ-ред гьран йан нэнас зу фэ'м бькьн. Ве фэрһэнгокеда наве п'аред К'этеба Пироз бь жьмаред сэри у р'езава хатьнэ ньвисаре, ава готи һэр р'ез у сэри жьмаркьри нэ. Т'эвайийа Пэймана Кэвьн 39 к'этеб ын: Дэстпобун, Дэрк'этын, Қануна К'аһинтийе, Жьмар, Зэбур, К'этебед П'эхэмбэра у йед майин. Пэймана Ну 27 к'этеб ын. (Эв һэр дӧ пэйман һэвр'а 66 к'этеб ын.) Дэрһэқа шьровэкрьнада һун дькарьн һэр 66 к'этебада бьхуньн, ле сэд һ'эйф кӧ ве к'этебеда т'эне к'этебед Пэймана Ну һэнэ, йед Пэймана Кэвьн т'ӧнэнэ, чьмки эв һе бь зарав у р'езьманийа кӧрманшийа вэлатед Кафказе нэһатьнэ һазьркьрье.

Абба — бь зьмане арами те фэ'м-кьрье «бав». Марқос 14:36; Р'омайи 8:15; Галати 4:6.

авзе (нэхвөшийа авзе) — ава зэр же дьчэ.

Адәм — инсане пешьн бу, йе кӧ Хвэде хӧльқанд. Хвэде эв жь хвэлийа э'рде хӧльқанд (Дэстпобун 2), паше һева хӧльқанд. Адәм у жьна хвэ һевава эв бун, йед кӧ паше гӧр'а Хвэде нэкрьн у гӧнэ кьрн (Дэстпобун 3). Ынгедә инсен гӧнэ кьр. Корьнт'и I, 15:45-да те готье, кӧ Иса Мэсиһ «Адэме Ахьрийе» йэ. Адэме пешьн баве т'эмамыйа мэрьвайа йэ у һэр кэс жийина қальби жь ви

дьстинэ. Иса Мэсиһ кӧ Адэме дӧда йэ, жийина р'ӧһ'ани дьдэ һэр кэсе кӧ бавэрийа хвэ Ви тинэ. Лука 3:38; Р'омайи 5:12-15; Корьнт'и I, 15:22, 45-47; Тимот'ейо I, 2:13-14; Щьһуда 14.

Алфа у Омега — Алфа һ'эрфа элифба йунанийэ пешьн э, Омега һ'эрфа элифба йунанийэ пашьн э. «Алфа у Омега» чава навэк һьн Хвэдер'а, һьн жи Иса Мэсиһр'а те готье. Э'йанти 1:8; 21:6; 22:13.

амин — жь зьмане ибрани йэ, кӧ мэ'на ве эв э: «Р'аст э», «Бэле», «Бьра ѓса бэ», «Р'аст бе хельф», «Қайл ьм». Эв һынге те готье гава йэк готьнеке дьбежэ йан

дѡа дькѡ, йѡки дьн готьна ви дьхвазѡ мак кѡ, қайлбуна хвѡ бь готьна «амин» нишан дькѡ. Ёса жи Ѳ'йанти 3:14-да ѡв нава бона Иса Мѡсѡиһ натийѡ хѡбате, бь фькьра «Ѳw р'аст ѡ», «Ѳw амьн ѡ». Р'омайи 1:25; 9:5; Корьнт'и I, 14:16; Корьнт'и II, 1:20.

анинѡ сери – анинѡ ши, мийасѡр-кьрьн, т'ѡмамкьрьн.

анисо – (анис, шѡмит) шур'ѡки п'ьншар'ѡ йѡ. Мѡтта 23:23.

арами – зьмане арами незѡки зьмане ибрани йѡ. Жь сала 600-и бѡри буйина Иса ѡв нава сийасѡте у к'ьр'ин-фьротана Асия Р'оавайѡда зьманѡки нав-мьлѡтийейи мѡзьни бу. Һѡна Иса Мѡсѡиһда арами зьмане шьһуйѡд Фьльстинейи һѡр дѡм бу, ѡса жи ибрани у йунани дьһатьнѡ хѡбѡрдане. Пѡймана Нуда чѡнд ши һѡнѡ, вѡки нь-виск'арѡд Мьзгинийѡ хѡбѡрѡд Иса бь зьмане арами ньвисинѡ у пашѡ вѡлгѡр'андьнѡ йунани. Мѡтта 23:7; Марқос 5:41; 7:34; 15:22; К'арѡд Шандийа 4:36; Галати 1:18.

Арийопаго – гьрѡки бажаре Аг'инайѡ бу, Йунаньстанѡда. Мѡрьвед хвѡйиқѡдьрѡ гьрѡгьр сѡр ви гьри дьщвьийан. Щьвата ван

жи һѡма «Арийопаго» дьһатѡ готьнѡ.

Артѡмис – навѡ п'утѡки йѡ, кѡ гѡлѡк мѡрьва Асийаѡда ѡв дь-һ'ѡбандьн (К'арѡд Шандийа 19:24-35).

Архѡлайо – кѡр'ѡ Герѡдѡси Мѡзьн бу у бьрѡ Герѡдѡс-Антипас бу. Пѡй мьрьна бавѡ хвѡр'а ѡв дѡ-мѡкѡ кьн бу сѡрвѡрѡ Щьһустанѡ. Жь к'ѡрѡма хвѡ ль бьн хѡбѡра «Герѡдѡс»-да жи бьхуньн.

афу (афукьрьн, афубун) – бах-шандьн.

Ахайа – п'арѡкѡ мѡзьнѡ вѡлатѡ Йунаньстанѡ бу. П'ьр'анийа бажарѡд Йунаньстанѡйѡ ѡ'йан, һьнгѡ дьк'ѡтьнѡ нава қѡза Ахайайѡйѡ Р'омайѡ.

Ақуб – 1. Ақуб кѡр'ѡ Исһақ бу, аѡа гѡти нѡвийѡ Бьраһим, Ақубр'а Исһраѡл жи тѡ готьнѡ. Бьрѡ ви-йи мѡзьн Ѳсаѡ бу. Ақуб бавѡ һѡр донздѡһ қѡбилѡд мьлѡтѡ Исһраѡлѡ бу. К'ьтѡба Пирѡзда чѡнд шара Ақуб бона мьлѡтѡ Исһраѡлѡ жи тѡ готьнѡ. Жь к'ѡрѡма хвѡ ль бьн хѡбѡра «мала Ақуб» у «Ѳсаѡ»-да бьхуньн.

2. Ақубѡ Һалфавѡ у Ақубѡ Зѡбѡдийѡ бьрѡ Йун'ѡнна, ѡвана дѡ шагьртѡд Иса Мѡсѡиһ бун.

3. Ёса жи Ақуб навѡ бьраки Иса бу (Мѡтта 13:55; Марқос

6:3; Галати 1:19) у ль гора фь-кьра гэлэка эв Ақуб э, йе кө «Нә’ма Ақуб» нъвисийә.

Бабилон — 1. Бабилон наве бажареки гэлэки кэвн э. Вэхтэке п’адшайе Бабилоне гэлэк вәлатеддн бьндәст кьрбун. Мьлэте ви т’эви мьлэте Израеле шәр’кьр у эв бьндәст кьрын. Гэлэк мәрьвед Израеле чава хөлам бьрынә вәлате хвә. Мьлэте Израеле ль вьр һ’әфте сали ма. Мәтта 1:11-12, 17; К’аред Шандийа 7:43.

2. Бабилон Ә’йантийеда жите нъвисаре, чава нишана мьлэтэд кө гөр’а Хвәде накьн, чьмки мәрьвед бажаре Бабилоне өса бун. Ә’йанти 14:8; 17:5; сәре 18-а.

3. Пәтрус I, 5:13-да һәйә кө «Бабилон» бә’са бажаре Р’омайе дькә.

Бав (Баве Ә’змана) — эв нав Хвәдер’а те готьне. К’ьтеба Пирозда эв бь мә’на физики (шьсмани) найе фә’мкьрьне, ле бь мә’на р’өһ’ани. Әв Баве р’өһ’ед һ’әму мәрьвайийе йә. Хвәде бона мәрьва өса хәм дькә, чава бав зар’а хвәр’а у һе зедә. Ле һәлә-қәтийа Хвәде чава Баве т’эви Иса Мәсиһ шур’әки башқә йә. Жь к’әрәма хвә дәрһәқә

ве йәкеда бьн хәбәра «Көр’е Хвәде»-да бьхуньн.

бадиһәва — вала, п’уч’.

Баә’л — наве п’утәки кәнанийа бу, эв п’утәки зедәбуне ава готи зайине бу, бавәрмәндед ви п’ути бавәр дькьрын кө әве һ’әйванед ван, зәви у р’әзед ван бәрәк’әт кө. Мә’на Баә’л «хвәйи» йә. Мьлэте Моваб, мьлэте Мьдйан у мьлэте Сур у Сайда Баә’л хвәр’а Хвәде һ’әсаб дькьрын. Гэлэк п’утед ван мьлэта һәбун, ле Баә’л жь һ’әмуя мәстьр бу. Т’ариха мьлэте Израелда, чахе эв жь Хвәде дур дьк’әтн, Баә’л дь-һ’әбандьн у бь ви авайи һерса Хвәде ль сәр хвәда данин. Ле нав мьлэте Израелда мәрвь һәбун, кө т’ө щара Баә’л қәбул нәкьрынә, һәр вәхт заньбунә кө пештьри Ә’фьрандаре ә’рд у ә’зман т’ө Хвәде иди т’өнәйә. Һ’акьмти 2:13; 6:25, 31; П’адшати III, 16:31; сәре 18-а; 22:53-54; П’адшати IV, 3:2; 10:18-27; 11:18; Йерәмийа 2:8; 7:9; 11:17; 12:16; 19:5; 23:27; Р’омайи 11:4.

бажарванед Р’омайе — жь һ’әму мәрьвед кө Императорийа Р’омайеда дьман, т’әне һьнәк чава бажарванед р’омайе дьһа-тьнә һ’әсабе. Әвед кө бажарван

дһатһнэ һ'эсабе, һәқ у азайийед
ванэ башқә һәбун, қәдыре ван
һе былһнд бу (К'аред Шанди-
йа 16:37).

Бажаре Дауьд — Пәймана Кәвьнда
«Бажаре Дауьд» we п'ара Ор-
шәлимер'а те готһне, к'ижан кӧ
Дауьд п'адша жь дәсте йәбусийа
станд (П'адшати II, 5:6-9). Луқа
2:11-да ӧса жи Бәйтләһ'мер'а
дһготһн бажаре Дауьд, ль к'ӧ
мала баве Дауьд дһма. Вьр
Дауьд жь дийа хвә дһне к'ә-
тһбу у мәзын бһбу (П'адшати
I, 17:12; Луқа 2:4). ӧса жи ль
гора готһнед п'ехәмбәра Иса
Мәсиһ вьр жь Мәрийәме дһне
к'әт (Мәтта 2:1, 5-6).

бакӧр — мьфрьр, шьмал.

бап'еш — (бап'еша гәмийе) шар,
багьр.

Барақ — йәк жь сәрверед мьләте
Исраеле бу. Шер'да сәрверти
дһкьр у дһжмьн бһндәст кьр.
Һ'акьмти жь сәред 4-а һ'әта
5-а; Ибрани 11:32.

Барнабас — мә'на наве «Барна-
бас» әв ә: «Кӧр'е Бәрдылийе»
ава готи «Йе кӧ бәр дһлада те»
(К'аред Шандийа 4:36). Әв йә-
ки леви бу жь Қӧбрьсе у нава
бауәрмәндада сәрверәк бу, йе
кӧ Павлос бьрә щәм шандийед
Оршәлиме. Әв т'әви Павлос

р'еуитийа Павлосә пешһнда
чава қасьде Иса чу. К'аред Шан-
дийа 4:36-37; 9:27; 13:1-14:28;
15:36-41; Галати 2:9-14.

башур — мьшрьр, щә'нуб.

бауәри — «Иман» хәбәрәк ә, кӧ
жь зьмане семити (ә'рәби, иб-
рани, сурийани, ашури) те, кӧ
бь к'ӧрди «бауәри» йә. Пенщ
щур'ә хәбатед хәбәра «бауә-
ри» һәнә:

1. Мәрвь бауәрийа хвә ль
Хвәде йан йәки тинә, бауәр
дһкә кӧ әв амьн ә (Дәстпәбун
15:6; Ишайа 7:9; Р'омайи 4:3;
Галати 3:8).

2. Мәрвь дһкарә бауәр бькә
кӧ тыштәк йан кәсәк р'аст ә
(Луқа 20:5).

3. Мәрвь ә'сәйи занә, ава
готи һ'ышада р'удһни, кӧ тыш-
тәк һәйә йан we дәрбаз бә
(Ақуб 1:6).

4. Пәймана Нуда, һинкьрь-
на шандийа бона Иса Мәсиһ
те фә'мкьрьне. Әв бауәрийа
мә йә нав пирозед Хвәдеда
йә (Галати 1:23; Әфәси 4:5;
Шһһуда 3).

5. Бауәрикә щур'әки башқә
жи һәйә, чава дайнәкә жь
Хвәде (Корьнт'и I, 12:9).

беолити — беқанун, беә'дәт, бе-
ә'сыл у хвәсәрихвә.

Бет’-Ел – бажаре п’адшатийа
Израелейи бакөре бу. Сесъд
сали эw щики гэлэки э’йан бу
бона h’эбандьне. П’адшати III,
12:28-30; П’адшати IV, 23:15.

бөж – зьхайи, э’рд.

Бөйтлөх’м – бажаре Шьхудаие
(Шьхустане) йэ, ль к’ө Даwд
п’адша дьне к’эт у мэзын бу,
паше жи Иса ль wр hatэ дьне
(Мэтта 2:1; Луца 2:4; Й’уh’эн-
на 7:42).

бөйт’ – qөwл, һзынгьрт.

бөлг – п’эле даре.

Бэлзэбул – навэки бона мире-
щын. Пешийе Бэлзэбул наве
п’утэки фольстинийа бу, мэ’на
«Хөдане wаре бьльнд». Фольс-
тини незики мьлэтэд Израеле
дьман. Пөйр’а нав шьхуйада
мэ’никэ дьн станд: «Хөдане
меша» йан «Хөдане сэргина».
Эw жи бу навэки сэрwерийа
qөwатэд шьнайэ хьраб. Мэтта
10:25; 12:24, 27; Марqос 3:22;
Луца 11:15, 18-19.

бөрдьли – барьстани.

бөре дэрэмэта пешьн – Зэмане
Пөймана Кэwьнда, анэгори
qьрара Хwэде, Израеледа һэр
тыштед пешьнэ ньхөри, һэгэр
зар’а көр’ин буйа, йан h’эй-
вана нерин буйа, йан бөре
э’рде у р’эзе дарайэ пешьн

буйа, эвана «бөред дэрэмэта
пешьн» дьһатьнэ h’эсабе у
Хwэдeр’а дьһатьнэ дайине. Бө-
ред дэрэмэта пешьн Хwэдeр’а
пироз бун у эw р’аст п’ара Wи
бун. Эw дайина бөре дэрэмэта
пешьн дьдэ к’ьфше, кө һэр
тышт п’ара Хwэде йэ. Чахе бөре
дэрэмэта пешьн дөрдьк’эт у
дыдан, һынге мөрьw we йөкеда
гөман бун, кө h’эму дэрэмэта
wanэ майинэ пөй дэрэмэтдай-
ина пешьнр’а we бөрөк’эт бө.
Бьньһер’э: Дөрк’этън 13:12-15;
34:19, 26; Qануна К’аһинтийе
23:17; Жьмар 18:12; Готьнед
Сьлеман 3:9-10. Пөймана Ну-
да эва хэбөра «бөре дэрэмэта
пешьн» бь чэнд шур’а бь мэ’на
р’өһ’ани те бьк’аранине: P’о-
майи 8:23; Корьнт’и I, 15:20,
23; Аqуб 1:18; Э’йанти 14:4.

бөрөт’э – лаше мьрийа йан h’эй-
wen.

бөрзэқи – төрөшкьрьн, шөлэ’ти-
кьрьн, бешэrmикьрьн.

бөр’и – щийе бе ав, кэwьр-көч’ьк,
чол у бөст.

бөтаwөбун – ондабун.

билан – занэбунeда сэрхwэ.

бөһьшт – щьнэт.

бөwьр – балт’э.

Бьжарти (Йе Бьжарти) – бона Иса
Mөсиһ те готьне. Йе Бьжарти,

Мәсине Хвәде йә, йе кӧ Хвәде к'ьфш кьрийә. Ишайа 42:1; Мәтта 12:18; Луца 23:35; Йуһ'әнна 1:41. Жь к'әрәма хвә бьн хәбәра «Мәсина»-да бьхуньн.

бьк'ьр – кәч'ьк, қиза мернәкьри.

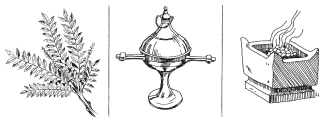
Бьлам – п'ехәмбәр бу, йе кӧ Балақе п'адше Мовабе жь ви ниви кьр, вәки әв ньфьр'а мьләте Израеле бькә, чьмки Балақе п'адша дьхвәст әв бьндәст кьрана. Балақ жь мьләте Израеле дьтърсийа, чахе һатьнә вәлате ви. Пешийе Бьлам п'ехәмбәр гот: «На, әз ньфьр'а мьләте Израеле накьм», ле паше чу. Гава р'еда дьчу, ль пешийа ви мьляк'әтәк сәкьни. Бьлам мьляк'әт нәдит, ле к'әре Бьлам мьляк'әт дит у пешда нәчу. Бьлам нькарьбу ньфьр' мьләте Израеле бькьра, чьмки Хвәде дӧа ван кьрьбу. Пәймана Нуда ньвисар ә кӧ Бьлам п'әрәһ'ьз бу, ләма т'әви Балақе п'адша қайл бу, йе кӧ дьжмьне мьләте Израеле бу. Жьмар 22:4-35; Пәтрүс II, 2:15-16; Шьһуда 11; Ә'йанти 2:14.

бьнәли – мәрьвед кӧ щикида дьминьн бьнәлийед ве дәре нә.

Бьнямин – жь һәр донздәһ кӧр'ед Ақуб (ава готи Израел) йе һәри бьч'ук бу. Әв бавә'ширәки

Израеле бу. Дәстпәбун 35:18; К'аред Шандийа 13:21; Р'омайи 11:1; Филипи 3:5; Ә'йанти 7:8.

Бьраһим – бавә'шире щьм'әта Хвәде бу. һе бәре пешда Хвәде Бьраһимр'а готьбу кӧ: «Әзе вәлатәки бьдьмә тә. Гәрәке тӧ жь вәлате хвә дәрәйи у һәр'и вәлатәки ну». Бьраһим гӧр'а Хвәде кьр. Пәй гәләк салар'а әв вәлат дит. Әв вәлате Израел ә. Хвәде пәйман т'әви Бьраһим гьреда, соз да кӧ әв у зӧр'әтед ви Хвәдер'а ве бьбьнә щьм-ә'тәкә башқә, һәгәр әв ль пәй Хвәде һәр'ьн. Жь к'әрәма хвә бьн хәбәра «пәйман»-да бьхуньн. Луца 1:55; 3:8, 34.

бьхуре ә'рәби

бьхур – ширеза даре йә. Әв жь дара те һьлдәне у һ'ьшккьрьне. Гава те шәвьтәндьне, бинәкә гәләки хвәш же те. Дәма Пәймана Кәвьнда п'арьстгәһеда сәр горигәһа бьхуре Хвәдер'а дьһатә шәвьтәндьне (Дәрк'әтьн 30). Щур'әки дәрәкә бьхуре Ә'рәбьстанеда

жи һэбу, кӧ гэлэки қимэт бу. Стәйрнасед р’оһылате жь we дәре Исайте зар’окр’а п’ешк’еш анин (Мәтта 2:11).

бьһарэт – пунг, дарчин, мехьк у йед майинә бинхвәш.

бьһе – п’арекә қимәте, кӧ бәри к’ьр’ине те дайине (Әфәси 1:14).

вәгәр’андын (жь гӧнәкьрне вәгәр’и-йан) – (т’обәкьрн) әв ә, кӧ йәк жь гӧнәкьрне вәдьгәр’ә, хьраби у гӧнед хвә нас дькә, фә’м дькә кӧ әв хьраб ә, п’ошман дьбә у бь дьл у шан жь гӧнәкьрне вәдьгәр’ә бәрбь Хвәде, вәки Хвәде бьбахшине. Һәзәкийел 14:6; Зәкәрийа 1:6; Марқос 1:15; К’аред Шандийа 3:19.

гәлийе һәй-вайе – щийе бөбьни. Бь йунани АБУССОС ә. Ль гора һинкьрнәкә щьһуйайә гәләки кәвьн, әв щи к’урайийа ә’рдә бу у щьн ль вьр гьрти дьһатьнә хвәйикьрне, һ’әта щәзакьрна ванә ахьрийе. Луқа 8:31; Ә’йанти 9:1-2, 11; 11:7; 17:8; 20:1, 3.

гәмиван – (к’әштиван) хәбатк’арә гәмийе (к’әштийе).

гәмиваргәһ – лиман, бәндәр.

Гидәйон – сәрверәки щьмә’та Израеле бу. Бавәрийа ви гәләк бу у дӧа кьр вәки Хвәде р’ебәрийа ви бькьра. Гава чу шәр’, әскәрәд ви һьндьк бун,

ле Хвәде алик’арийа ви кьр сәрк’әт. Һ’акьмти 6:11–8:27; Ибрани 11:32.

гори – қӧрбан, нәдър.

Горигәһ

горигәһ – (мәзбәһ) т’әхте кӧ қӧрбан, гори, һ’әди у хер дьһатьнә дайине йан сәржекьрне. Пешийе әв пе кәвьра дьһатә чекьрне. Һена Мусадә қӧрбан т’әне сәр горигәһа Конә Шә’-дәтийе дьһатьнә сәржекьрне у паше, гава п’арьстгәһ һатә чекьрне, т’әне сәр горигәһа

Горигәһа бьхуре

п'арьстгәһе дьһатә сәржекьрьне. П'арьстгәһеда горигәһ жь сьфьр чекьри бу. Т'әхтәки дьн жи һәбу, жь йе мэзын бьч'уктьр у зер'кьри бу. К'аһин ль сәр ве сьфре бьхур дьшәвьтандьн. Вер'а дьготьн горигәһа бьхуре. Дәстпобун 12:7; 22:9; Луқа 1:11; Луқа 11:51.

гөнә, гөнәк'ар – т'әр'ьбандьна цьрара Хвәде әв гөнә те һ'әсабе (Йуһ'әнна I, 3:4). Гөнәк'ар әв мәрвь ә, йе кә жь р'ийа Хвәде к'әтийә у цьраред Ви хвәй накә. Ль гора ньвисаред пироз һ'әму мәрвь гөнәк'ар ьн у жь р'әма Хвәде к'әти нә (Р'омайи 3:9-18, 23; Йуһ'әнна I, 1:8-10).

гөр'а фьланкәсе кьрын – бь йа фьланкәсе кьрын, бь готьна фьланкәсе бу, гөһдарийа фьланкәсе кьрын.

гьрав – (адә, шьзир) ә'рдәки нава бә'реда.

дарчин – бьһарәтәкә жь қальке дарә йә. Бина we гәләк ә у һена бәре гәләки бьһа бу. Мәрвьа әва т'әви бьзьре зәйт'уне дькьр, вәки бина бьзьр хвәш бә. Шарна мәрвьа ль хвә дьхьстьн у шарна жи бона дәфьнкьрьне дьһатә бьк'аранине (Ә'йанти 18:13).

Давьд – Дәма Пәймана Кәвьнда Давьд п'адше Израелейи һәри

мэзын бу. Жь к'әрәма хвә ль бьн хәбәра «мала Давьд»-да бьхунын.

дәрдан – фьрақа кә тьшта дькьне йан теда хвәй дькьн.

дәрсдар – (феркар, мьә'льм, ма-моста). Әвана жь к'ома мәрвьед хвәнди нә, ньвисаред ибрани гәләк заньбун. Нав у дәнге ван гәләк шара бьльнд дьбу жь дәст занәбуна ван, чьмки әзбәри готьнед дәрсдаред дьн дьготьн.

дәфьнкьрын – вәшартьн, ч'ә'лкьрьна мьрийа.

дәһәк – Нав кәр'ед Израелда кәр'әк һәбу, наве ви Леви. Зөр'әта ви шьхәле п'арьстгәһе дькьрын. Ль гора Қануна Муса зөр'әта Леви ль сәр наве Хвәде дәһәк (жь дәһа п'арәкә) һәбуке, һасьл у дайина бәре ә'рде жь шьмә'та Израеле хвәр'а дьстандьн (Қануна К'аһинтийе 27:30-32).

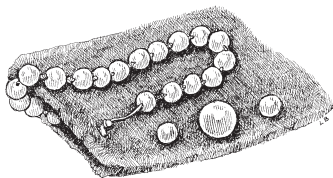
дийаре мьрийа – (дьнйа мьрийа, дьнйа тә'ри) Наве дийаре мьрийа бь зьмане йунани һАДИС ә у бь зьмане ибрани ШӘӨЛ ә. Әв щики тә'рийи бона мьрийа йә (Ибо 10:21-22). Шарна К'ьтеба Пирозда хәбәра һАДИС бь мә'на дожә (щә'ньмә) те хәбәте, әв щики хәзәбе йә. Ле Пәймана Нуда һАДИС п'ьр'анийа шара бь ве мә'нийе

те хэbate, щики жь бона йед хьраб э, бона дэмэке. Эw нэ щийе хэзэбе йэ, щийе хэзэба ахьрийе ГЭЭННА йэ (awa готи щэ'ньмэ).

дийарийа т'эвайишэwате – Дийари у қөрбанед шур'э-шур'э һэбун. Дийарийед т'эвайишэwате бьзын, бэрх у шанэга бун. Эw р'оже дō шара бь һэвр'а сэр горигэһа п'арьстгэһеда дьһатьнэ шэwь-тандьне. Ле қөрбанед дьн т'эне п'арч'ед ван дьһатьнэ шэwь-тандьне. Қануна К'аһинтийе 1:3-9; Ибрани 13:11.

дитьндар – щийе тейатьре йан жи щийе мәщала щьwате кō дьһатэ дэрбазкьрьне (К'аред Шандийа 19:29, 31).

дожэ – щэ'ньмэ. Жь к'эрэма хwэ бьн хэбэра «щэ'ньмэ»-да бьхуньн.

Т'ор'е дөр'а

дөр' – кэвьре сьпийи қимэт э, кō жь нав дьле шур'эки һ'эйwane бэ'ре дэрдьхьн (Мэтта 7:6).

дыл – бь фькьра ибранийа, эw щийэ, кō мэрьв нава хwэда шешьра хwэ дькэ у қьраред хwэ дьдэ.

елэкзьрьһ' – к'ьншэкэ эскэра йэ, кō ль синг у пышта хwэ гьредьдан, wэки жь шур у тира бенэ хwэйкьрьне. Эw жь һ'эсьн йан жи жь ч'эрме қальм чекьри бун. Эфэси 6:14 (зьрьһ'); Т'е-салоники I, 5:8 (к'өмзьрьһ'); Э'йанти 9:9, 17.

Елиша – п'ехэмбэрэки Израеле бу, кō дэма Пэймана Кэвьнда гэлэк к'эрэмэт бь дэсте wi дьһатьнэ кьрьне (П'адшати IV, 2:1–8:15). Пе Елиша жи Хwэде «Нэ'мане» сэрwере эскэре Сурйайе жь к'отибуна wi қөнщ кьр (П'адшати IV, 5; Луқа 4:27).

Елийас – п'ехэмбэрэки Хwэдейи мэзьн бу. Эwi ль п'адшаки хьраб һьлат, өса жи ль һ'эмуйед кō Израеледа п'ут дьһ'эбандьн. Гэлэк щьһу дьфькьрин кō Елийас we диса бьһата, wэки бона һатьна Мэсиһ мьлэт һазьр кьра. Йуһ'әннайе Ньхөмдар гэлэк алийава мина Елийас бу. Мэтта 11:14; Марқос 9:4; Луқа 1:17; Р'омайи 11:2-5; Ақуб 5:17.

ельми wi бун – т'эсмили wi бун, бэр та бун, гөһдарийа wi кьрьн.

епикури – шагьртед философе Епикурос бу. Епикурос сала

270 бәри буйина Иса мър. Әви
хин дькър, кӧ гәрәке мәрәме
ә'мьре мәрәва шабун бә, жь
еш у тьрсе дур бьн (К'аред
Шандийа 17:18).

Әгрипа – Әгрипайе дӧда кӧр'е
Геродәс-Әгрипа бу (кӧр'е Арис-
тополойе Геродәсе Мәзын).
Әгрипа п'адшаки Щьхустане
бу. Павлос ль бәр Әгрипа у
хушка ви Бәрньке сәкьни у
Мьзгинийа Хвәде дьда ван
(К'аред Шандийа 25:13–26:32).

Әсау – Исаһе кӧр'е Бьраһим-
р'а дӧ кӧр'ед һәвал-щеви бун,
Әсау у Ақуб. Әсау кӧ йе мәзын
бу, р'ожәке гава гәләки бьр'чи
бу, әви һәде ньхӧртийа хвә да
хварьна зька, әв фьротә Ақубе
бьре хвә. Хвәде зӧр'әта Ақуб
чава шьм'әт хвәр'а бьжарт, нә
кӧ йа Әсау. Дәстпобун 25:21–26;
27:1–41; 32:3–33:16; Р'омайи
9:10–13; Ибрани 11:20; 12:16–17.

ә'нишк (кәвьре сәре ә'нишке) –
Пәймана Нуда әв хәбәр бь дӧ
щур'а те фә'мкьрьне: 1. Әв
кәвьре кӧ диwара һәвва гьре-
дьдә, аwа готи «кәвьре сәре
ә'нишке».

2. Кәвьре кӧ ль хьлазийа
чекьрьна авайики сәр дәргәһ
йан дәри дьһатә данине, чава
«кәвьре к'ьлите» йә, wәки һ'ә-

му кәвьред майин һәвва бьдә
гьредане. Мәтта 21:42; Марқос
12:10; Луқа 20:17; Әфәси 2:20;
Пәтрус I, 2:6–7.

занәбеж – зьменда сәрхwә.

зар – дәв.

зәндәгьрти ман – ә'щевмайи ман,
мәт'әлмайи ман.

зәwал – нәһәқи, нәхwәши, зийан.

Зәwс – п'уте йунанайи һәри мәзын
ә. «Йупитәр» жи жер'а дьһатә
готьне. П'утәки дьн жи һәбу,
кӧ навә ви һәрмес бу, әв чава
қасьде Зәwс һ'әсаб дькьрын.
К'аред Шандийа 14:12–13.

зив – бь йунани жер'а дьготьн
ДРАХМӘ йан ДИНАРИОН,
кӧ зивәки бьч'ук бу. Әвана
wәлатед Императорийа Р'о-
майеда дьһатьн хәбате. Әв
wәкә р'ожхәбатәкә п'аләки бу.
Луқа 15:8–9.

зийа – (әждәһәр) һ'әйwanәк ә, кӧ
шарна ч'ир'окада жи те готьне,
гәләки қәwат ә, чава мәрәки
гәләки мәзын хӧйа дьбә. Жер'а
«мәр» жи дьбежьн. Ә'йанти-
йеда зийа чава нишана мирес-
щьн, сәрwере р'ӧһ'ед хьраб ә.
Ә'йанти 12:3–13:4; 16:13; 20:2.

зоx – (дарәкә гурьзе) дарәкә бь-
ч'ук ә, чава луфьк бона ә'дәте
дин дьһатә бьк'аранине. К'а-
һина хуна қӧрбанеда дькьрын

Zoxa hysone

у дьр'эшандьнэ сэр мэрьва, вәки әв мэрвь ль бәр Хвәде пироз бьн. Дәрк'әтьн 12:22; Қануна К'аһинтийе 14:4; Жьмар 19:6, 18; Йуһ'әнна 19:29; Ибрани 9:19.

Зьмьр

зьмьр — р'унәки бинхвәш ә, жь дара те стандьне у қимәте ви бьһа бу. Ынгге зьмьр бона еше дьданә нәхвәша (Марқос 15:23), өса жи ль сәр щьнйазе мьрийада дькьрьн, вәки бона дәфьнкьрьне һазьр кьн (Йуһ'әнна 19:39).

жийина һ'әта-һ'әтайе — ә'мьре һ'әта-һ'әтайе, жийина һәрһәйе, һ'әйата әбәди.

ибрани — навәки кәвьн ә у щьм-ә'та Исраеле пе ви нави һатә навкьрьне. Ибрани өса жи зьман ә. Щьмә'та Исраеле бь зьмане ибрани хәбәр дьдан. Пәймана Кәвьн бь ви зьмани һьвисар ә. К'ьтебәкә Пәймана Ну жи бь ви нави һәйә (Нә'ма Ибранийар'а).

илаһи — һе бона we йәке, һе зедә.

инк'ар — йәк һаш жь тьштәки һәйә, ле хвә мөкөр' найе кә занә.

Иса — мә'на наведе Иса бь ибрани әв ә: «Хөдан хьлаз дькә», йан «хьлазкьр», йан жи «азабун» (Мәтта 1:21).

исаф — вьщдан.

Исраел — 1. Наве мәрвь ә. Чахе Хвәде Ақубе баве мьләте Исраеле бьмбарәк кьр, наведе ви кьрә Исраел (Дәстпелун 32:27-28; 35:10). Чәнд нав зөр'әта Исраелр'а те готьне: «Щьм-ә'та Исраел», «Зар'ед Исраел» у «ибрани». Щьһу жи чава мьләте Исраеле тенә һ'әсабе.

2. Наве вәлат жи те готьне: «Исраел». Зува жер'а дьготьн: «Кәнан» (К'аред Шандийа 7:11; 13:19). Навәки дьн жи жер'а «Вәлате Фьльстине» дьбежьн.

Исаақ – көр’е Брахим у Сэрайе бу. Мә’на наве ви «к’ән» э, гава дийа ви Сэрайе шара пешьн бһист кӧ Хвәде we зар’ быда we, әw к’әнийа, чьмки әw ә’мырда мәзын бу. Дәстпелун 21:1-8; К’аред Шандийа 7:8; Р’омайи 9:7; Ибрани 11:9 у йед майин.

Итойин – р’обәт, сосрәт.

Ишайа – п’ехәмбәрәки ә’йан бу, кӧ wәкә 700 сали бәри Иса Мәснһ һәбу. Әwi дәрһәқа Исада гәләки п’ехәмбәрти кьрийә. К’ьтеба wi жи һәйә. Мәтта 3:3; К’аред Шандийа 8:30; Р’омайи 9:27-29 у йед майин.

Ицраркьрын – әрейикьрын, ше-кьрандын.

Ианчийә – гӧва, гәло, кӧ, аwа готи.

Йерәмийа – п’ехәмбәрәки ә’йан бу, әw wәкә 500 сали бәри бу-йина Иса Мәснһ һәбу. Wәхтәк һәбу, жь шьмә’та Исраеле гәләка гӧр’а Хвәде нәдыкьрын. Йерәмийа wанр’а дьгот, кӧ жь гӧнәкьрыне wәгәр’ьн. Гәләк тьшт жи әwi бона Иса Мәснһ у мьләтед нәщьһу п’ехәмбәрти кьр. К’ьтеба wi жи һәйә, «Йерәмийа». Мәтта 2:17; 16:14; 27:9.

Йефта – әскәрәки ә’йан бу. Әw жь сәрwеред шьмә’та Исраеле бу. Һ’акьмти 11:1-12:7; Ибрани 11:32.

Йеша – баве Давьд п’адша бу. Иса Мәснһ жь р’ьк’ьнйата wi һәтә дьне. Пәймана Кәвьнда Ишайа п’ехәмбәр ньвниси кӧ Мәснһе жь зӧр’әта Йеша у Давьд бьбә. Р’ут’ 4:18-22 (17-21); П’адшати I, 16:1-22; 17:12-14, 17; Мәтта 1:5-6; Луқа 3:32; К’аред Шандийа 13:22; Р’омайи 15:12.

Йешуе Нун – п’ехәмбәр бу, ӧса жи пәй мьрына Мусар’а сәрwерәки шьмә’та Исраеле бу. Әwi р’ебәрийа шьмә’та Исраеле кьр, һ’әта wәлатә Кәнане, к’ижан кӧ Хвәде бь создайна Хвә да wан. Wана т’әви мьләте кӧ ль wьр дьман шәр’ дькьрын у сәрк’әтн. Пәйр’а Йешу әw wәлат п’арәwәкьр у һәр қәбиләкә Исраелер’а (пештьри қәбила Леви кӧ к’аһин бун) п’арәк да. Әw сәрwерәки к’ьфш бу у дь-хwәст кӧ шьмә’т бь дьләки пәй Хвәде бьчуйа. Ль сәр кьрынед wi к’ьтеб жи һәйә. Дәрк’әтн 17:8-13; Жьмар 13:1-17; Йешу 1-24; К’аред Шандийа 7:45; Ибрани 4:8.

Йунан – 1. мьләте wәлатә Йуна-ньстане.

2. Дәма Иса Мәснһда, щь-һуйа һ’әму мьләтед майинр’а «йунан» дьготьн, wәки бьдана к’ьфше, кӧ һ’әбандьн у култура

ван йед йунана бун, нэ кӧ йед шьһуйа (Марқос 7:26; К'аред Шандийа 17:4), ле һнэкэ жь ван бавэрийа хвэ бь Хвэдейе Израеле анин (К'аред Шандийа 17:4; бэлки Йуһ'энна 12:20-да жи ӧса йә). Ве вәлгәр'андьнеда чәнд ши һәнә к'идәре хәбәра «нәшьһу» дәвса «йунан» һатийә хәбьтандьне (К'аред Шандийа 14:1; 20:21; Р'омайи 1:16; 2:9-10; 3:9; 10:12; Корьнт'и I, 1:24; 10:32; 12:13 Галати 3:28; Колоси 3:11 у йед майин).

3. Чәнд шийа хәбәра «йунан» бә'са ван шьһуйа дькә, йед кӧ жь вәлате Израеле дәр мәзьн бьбун у зьмане ван йунани бу, йан жи Израеледа мәзьн бьбун ле зьмане йунани хәбәр дьдан, нэ кӧ ибрани (К'аред Шандийа 6:1, 9:29 у 11:20 (ван р'езада бь ви авайи һатийә бьк'аранине: «шьһуйед кӧ йунани хәбәр дьдан»); бэлки Йуһ'энна 7:35).

Йунаньстан – вәлат ә, Ат'ина бажаре вейи сәрәкәйи мәзьн ә, чава һннге ӧса жи иро. Корьнт' жи бажаре Йунаньстанеда йә, чава һннге ӧса жи иро. П'гр'анийа бажаред Йунаньстанейә ә'йан һннге дьк'әтьнә нава қәза Ахайайейә Р'омайе. Мьләте Йунаньстанейи кәвьн

гәләк хвәнди бун у бона сәрвахтийа ван мьләтед дьн қәдье ван дьгьртьн. Зьмане ван жь алийе һ'әму хвәндәванава дьһатә хәбәрдане, нә т'әне ль Йунаньстанеда, ле ль вәлатед дәр жи. Ль к'идәре кӧ әскәред йунана дьчуне, култура хвә ль вьр бәла дькьрьн. К'ьтебед Пәймана Ну пешийе бь зьмане йунани һатьнә ньвисаре.

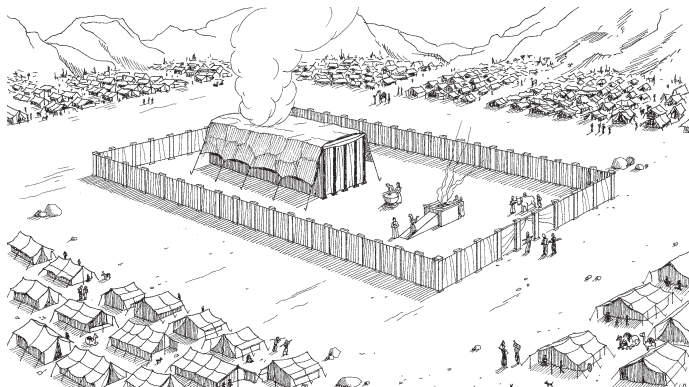
Йуһ'әнна – Бь наве Йуһ'әнна чәнд мәри Пәймана Нуда һәнә, ле йед һәрә ә'йан әв ын:

1. Йуһ'әннайе Зәбәди йәк жь һәр донздәһ шагьртед Иса бу. Әв шанди бу. Әви «Мьзгинийа Йуһ'әнна» у се нә'мә ньвисинә у ль гора фькьра гәләка к'ьтеба «Ә'йанти» жи ви ньвисийә.

2. Йуһ'әннайе Ньхӧмдар, әв п'ехәмбәр у готьнбеже хәбәра Хвәде бу (Луқа 1:13-17; 7:26). Т'обәдар аведа дьньхӧмандьн у шьмә'та Израеле бона Мәсиһ һазьр дькьрьн (Луқа 3:3-20; 7:27).

кәла – һ'әбс, зьндан, гьртигәһ.

Кәнан – наве ви вәлати йә, к'и-жан кӧ Хвәде ль гора созе Хвә да мьләте Израеле, вәки бьбә вәлате ван. Әв наве «Кәнан» һе бәри ль вьр майина мьләте

Коне Шә’дәтийе (Коне Щьвине)

Израеле һәбу. Паше «Израел» йан жи «Фьльстин» һатә готъне. Мәтта 15:22; К’аред Шандийа 7:11; 13:19.

кәнани — мьлэтәк бу кө ль Кәнандьман, зөр’әта көр’е һам, көр’е Нөһ (Дәстпобун 10:6).

Коне Шә’дәтийе (Коне Щьвине) — Гава щьмә’та Израеле жь Мьсьре дәрк’әт, Хвәде сәре ч’ийаие Синайе Мусар’а гот, чава гәрәке Коне Шә’дәтийе бе чекьрыне (Дәрк’әтһьн 25). Гава чекьрын, р’умәта Хвәде әв ши т’ъжи кьр у Хвәде бь р’умәта Хвә шә’дәти да у да хөйакьрыне кө Әв т’әви ван ә (Дәрк’әтһьн 38:21). Коне Шә’дәтийе у Коне Щьвине (Дәрк’әтһьн 27:21)

йәк бун. Щьмә’та Израеле ль вьр дышьвийан. Сьлеман жи Оршәлимеда п’арьстгәһ дәвса веда чекьр. Коне Шә’дәтийеда (у өса жи п’арьстгәһеда) тыштед пироз жи һәбун, мәсәлә: Сьндоқа Пәймана Хөдан (Қануна Дөщари 10:8), ава готи Сьндоқа Шә’дәтийе (Жьмар 4:5).

Көли

көли — һәспе гиһе, сийаре буке.

Көр'е Дауьд – навәки к'ьфш ә, кө мьләте шьһу бона Мәсир дьготын, чьмки Хвәде соз дабу, кө Мәсир we жь р'ьк'ьнйата Дауьд бе. Мәтта 1:1, 6, 17, 20; 9:27; 15:22; 21:9; 22:42; Марқос 10:47-48.

Көр'е Мервь (Көр'е Инсан) – Чава жь к'ьтеба Данийел п'ехәмбәр (7:13-14) те хөйакьрне, бәри һатна Иса Мәсир мьләте Исраеле бауәр дькьр кө Хвәде we хьлазкьрәки бона шьмә'та Хвә бышинә, вәки ван жь гөнед ван хьлаз кә у наве Ви we «Көр'е Мәрвь» бә. Пәймана Нуда гәләк щара Иса Мәсир Хвәха әв навль Хвә кьр. Әв хвәнавкьрна Иса бь р'әнгәки ньхамти дьдә хөйакьрне, кө Иса әв ә бона к'ижани Хвәде готьбу, кө чава Хьлазкьр we бе дьнйае у Әв ә, Йе кө Хвәде п'адшатийед т'әмаийа дьнйае данә дәсте Ви. Ль һәр чар Иншилада Иса дьбежә, Көр'е Мервь Хвәха йә у һ'өкөме Ви бона бахшандьне у диванкьрне һәйә (Марқос 2:10; Йүһ'әнна 5:27) у өса жи Хвәха we жийина Хвә бьдә, вәки йед дьн аза бьн (Марқос 10:45). Мәтта 8:20; Луқа 18:8; Йүһ'әнна 1:51; К'аред Шандийа 7:56 у йед майин.

Көр'е Хвәде – Пәймана Нуда әв нав Иса Мәсир'а те готьне, ле әв бь мә'на физики (щьсмани) найе фә'мкьрне. Пәймана Кәвьнда, «Көр'е Хвәде» навәки бона ви П'адшайи йә, йе кө Хвәде бьжарт, ава готи бона Мәсир (йе бь р'ун к'ьфшкьри), кө Бәрдәстийе Хвәдеи Пироз у Амьн ә (Ишайа 42:1-8; 49:1-13; 50:4-11; 52:13-53:12; Зәбур 2:6-12). Әв нав «Көр'е Хвәде» незикийа һәләқәтийа нава Хвәде у Вида дьда к'ьфше. Ава готи Иса Мәсир бь мә'на р'өһ'ани Көр'е Хвәде те навкьрне. Пәймана Нуда һатийә ньвисаре, кө Көр'е Хвәде Хәбәра Хвәде йә (Пәйва Хвәде йә) у Хәбәра Хвәде жи Хвәха Хвәде йә. Көр'е Хвәде жь Бав (Хвәде) те. Әв нура р'умәта Хвәде йә у сурәте Хвәдеи кө хөйа набә. Һе бәри ә'фьрандьяна ә'рд у ә'змана Көр'ль щәм Баве бу. Бав у Көр' йәкьн, хвәстьна ван жи йәк ә, һ'өкөме Көр' мина һ'өкөме Баве йә у Көр' Баве мәрвава дьдә ашкәрәкьрне у Көр' бь һ'әму авайи т'ам ашкәрәбуна Баве йә. Жь к'әрәма хвә бьн хәбәра «Бав»-да бьхуньн. Мәтта 1:18-20; Колоси 1:15-20; Ибрани 1:1-4; Йүһ'әнна 1:1-5; 3:16; 5:21-23;

10:30; 13:3; 14:9; 16:27-28; Луқа
10:22; Р'омайи 1:4.

к'атъб – ньвиск'аре сәрwerед
бажер (К'аред Шандийа 19:35).

к'аһин – жь зөр'эта һаруне бьре
Муса бун. К'аһина әw горийед
(қөрбанед) кө мьләте Израеле
данин сәржедькьрын. Әw бона
мыләте Израеле бәр Хwәде дь-
сәкьнин у д'оа дькьрын, навче-
ти дькьрын у хwәстьна Хwәде
шьмә'тер'а дьданә ә'йанкьрыне.
Вана дәһәке (жь дәһа п'арәкә)
һәбуке, һәгәр һасъл буйа, йан
дайна бәре ә'рде буйа, йан чь
к'ар қазьнщ кьрана жь шьмә'та
Израеле хwәр'а дьстандын. Нав
шьвата гьрәгьред шьһуйада сә-
рәкед к'аһина жи һәбун. Йәк жь
ван сәрәкед к'аһина бона вәх-
тәке дьһатә бьжартьне кө бьбә
Сәрәкк'аһин, әwi сәрwerийа
т'әмамайа к'аһина у шьвата
гьрәгьра дькьр. Сәрәкед к'аһина
әw бун жи, йед кө иди шарәке
дора хwәда бьбунә Сәрәкк'а-
һин, әса жи жь йед ә'йанә жь
малед ван Сәрәкк'аһина бун.
Қануна К'аһинтийе 6:8–10:20;
Мәтта 26:57; Ибрани 6:20–8:6
у йед майин.

к'еләк – тәньшт.

к'емун – (к'имйон, зирә) т'охьме
щур'әки п'ьнщар'а йә. Шьһу-

йа әw чава дәрман дьхварьн
пе қәнщ дьбун (Мәтта 23:23).

к'әрәм – Пәймана Нуда гәләк
шара чава п'ешк'ешәк йан
даийнәк те фә'мкьрыне. К'ә-
рәм хwәстьна дьле Хwәде йә,
wәки тыштәки қәнщ, илаһи
хьлазбуне бьдә мәрьвед кө нә
һежайи п'ешк'ешед Wi нә. Әw
беһәқ дьдә мәрьва у ль һивийа
тыштәки пашдастандьне нинә.
Гәләк шара К'ьтеба Пирозда
ньвиск'ара к'әрәма Хwәде чава
д'оа-дьрозгә бона һәв хwәстьнә.

к'әфән – жь қәдәк (п'инә, п'ач'),
мьри теда дьп'еч'ьн.

к'әфил (стандын) – (гьрәw, к'әфаләт)
п'әрә жь бәр мәрьвва те дайине,
wәки бькарьбьн аза бьминьн
һ'әта р'ожа диwanкьрыне.

к'әwдайна г'она (к'әwandьна г'она)
– р'әситкьрына г'она, бахшандь-
на г'она. «К'әw» те фә'мкьрыне
чава шәwьгандьн, р'әситкьрын.

к'өзи – 1. хwәлийа шәwьти.

2. К'өзикьри жи те фә'м-
кьрыне чава «дәрмаликьри».

к'оти (к'отибун) – нәхwәшик ә,
кө сәр мерьв бьрин дәртен,
әw бьрин к'ур дьбьн, кө т'ә
шара қәнщ набьн. Ль гора
Қануна К'аһинтийе жь сәре
13-а һ'әта 14-а зәмане бәре һәр
щур'ә нәхwәшийа сәр ч'әрм жь

к’отибунева гърти һ’эта чэнд шур’э п’ызька, өса жи тыштед к’эфьки һ’эрам дьхатынэ һ’эсабе. Щьмэ’те бэри нэхwэшед аһа дьдан жь гөнд у бажара дэрдьхьстьнэ дэр, ле һэгэр ньшкева йэк қәнщ буйа, гэрэке хwэ нишани к’аһин бькьра у һ’эди быда, wэки дәстур быдане кӧ эw бьк’эта нава щьмэ’те.

К’офи

к’офи – һена бэре нава йуна-нада к’офи жь гӧла йан бэлга бун, гьловэр’ бона сэре мэрьва дьһунандьн. Wан мэрьва к’офи дьстанд, йед кӧ листькед спортеда сэрдьк’этгьн (алт’ дькьрьн) йан жи бона эскәред э’гит бун кӧ дьжмьн бындәст дькьрьн. Корьнт’и I, 9:25; Э’йанти 2:10; 3:11; 4:4, 10 у йед майин.

к’ӧлфэт – жьн, пирэк.

к’ӧмр’эшийя Хwәде – р’ӧһ’ани те фә’мкьрне. Пәймана Кәвьнда, гавашьмэ’та Хwәде дәст жь Хwәде к’ышанд у п’ут һ’эбандьн, эw өса дьхатэ һ’эсабе, бемә’нә чава жьна йәки ч’э’в бавежә мерәки дьн у мере we к’ӧмр’эшийе бькә. Носейя 2:2-13; Йерәмийя 3:6-10, 20; Корьнт’и I, 10:22; Корьнт’и II, 11:2.

к’ӧрх – к’ьнща зьвьр жь муйе бьзьне, чава нишана шине бәр Хwәде ль хwә дькьрьн (Мәтта 11:21).

К’ьништ

к’ьништ – бь йунани «СӖНАГОГ», щийе щьвата хwәденасед щьһу-йа йә, илаһи р’ожа шәмийе, кӧ ньвисаред пироз теда дьхуньн, дӧа дькьн у һин дькьн. һәр әндәмәки к’ьниште дькарә һин бькә. Дәма Исада к’ьништ һ’әму бажаред щьһуйада һәбун. Қӧрбан ль wьр нәдьхатынэ сәржекьрне. Жь к’әрәма хwә бьн хәбәра «п’арьстгәһе»-да бьхуньн.

К'ърк'ут – (к'әwk'өрт') кәврә-ки нәрм у зәр ә кө бы алавәкә р'әнге вәкьри шәwq дышәwытә у бина we жи qәwat ә (гуж ә). Луqа 17:29; Ә'йанти 9:17-18 у йед майин.

К'ьтеба Зәбура – к'ьтебәкә Пәймана Кәвн ә. Зәбур хwәха к'олам у стьранед шыкьрдайине нә бона Хwәде. Оса жи мәрыва жь к'урайийа дьле хwә авитьнә сәр һ'але хwә, дьловандьнә у дәрд-көлед хwә Хwәдева ә'лам кьрнә. П'айе-п'ьр'е Давьд п'адша әв зәбур ньвисинә.

К'ьтеба Пироз – һн Ньвисаред Пәймана Ну т'әви йед Пәймана Кәвн һәвр'а дьбьнә т'әвайийа К'ьтеба Пироз, аwа готи «Библийа» кө те wәлгәр'андьне «К'ьтеба сәр к'ьтебар'а».

лейи – тофан.

Левии – 1. Йәк жь һәр донздәһ көр'ед Аqуб бу. Зөр'әта Леви жи йәк жь wан һәр донздәһ qәбилед Исраеле бу. Муса п'әхәмбәр у бьре wi һарун, һәр дө жи жь ве qәбиле бун. Жь нава ве qәбиле Хwәде һарун зөр'әтева бона шыхөле Хwәде п'арьстгәһеда, аwа готи к'аһинтийер'а бьжарт. Йед майин алик'арийа ван к'аһина дькьрн. Дәрк'әтһн 6:16-25; 32:26-29;

Левии у к'аһин

Жьмар 1:47-53; Луqа 10:32; Ибрани 7:5, 9-10; Ә'йанти 7:7 у йед майин.

2. Левийе көр'е һалфawо шагьртәки Иса бу, кө жер'а Мәтта жи дьготһн.

ләщк'ар – йе кө т'әви йәки дьн йан дьк'әвә ләще йан qоше.

лил – хизгә, qум, чәмур'.

ломәкьрн – нәһәкьрн, диwан-кьрн, сушдаркьрн.

Лут – бьразийе Бьраһим бу. Гава Бьраһим чу бона wәлате кө Хwәде соз дабу, Лут т'әви wi чу. К'әтһн wi wәлати у Лут чу бажаре Содомеда ма. Дәстпәбун 11:27, 31; 14:1-16; 19:1-38; Луqа 17:28-32; Пәтрус II, 2:7.

луфька бә'ре – лифька (көлаве) бә'ре.

мала Ақуб — мъләте Исраел. Ақуб у Исраел йәк ын. Һәр донздәһ көр'ед Ақуб, аһа готи һәр донздәһ көр'ед Исраел, бунә донздәһ қәбилед Исраеле.

мана — Гава Шьмә'та Исраел жь Мсьре дәрк'әт, т'әви Муса чыл сали нава бәр'ийеда бу. Бәр'и щики хьки-хвәли (вьки-вала) бу, ль вьр һәр сьбәһ бона хварьне Хвәде «мана» жь ә'змана дьбаранд у дьда ван, чьмки хварьна ван т'өнәбу. Пештьри р'ожа шәмийе (сәбте), һәр сьбәһ шьмә'та Исраеле дәрдык'әт дьчу, бона р'ожәке мана т'оп дькьрын у дькьрынә нан, дьхварьн. Мана тыштәки вәкә льбед к'ьшмиша хөйа дьбу. Льбед ви гьловәр' у сыпи бун у тә'ма ви мина тә'ма нане шкәвайи һьнгвкьри бу (Дәрк'әтын 16; Жьмар 11:4-9). Һьнәк фә'м дькьн кө мана гәзо йә, ле на. Гәзойе кө дьк'әвә сәр бәлгед даред мә'зе у даред бәруйе, әва тыштәки дьн ә, нә мана йә.

Мәлк'и-Садьр — П'адша у к'әһине бажаре Шәлиме бу. Шарәке дьжмьна бьразийе Бьраһим, Лут мала вива гьртьн. Бьраһим чу т'әв ван дьжмьна шәр' кьр у сәрк'әт, Лут, мал у мьлк'е вива хьлаз кьр пашда ани. Гава Бьраһим вәгәр'ийа, йәки бь

наве Мәлк'и-Садьр р'асти ви һат, нан у шәрав да Бьраһим у дөа ль ви кьр. Бьраһим йәк жь дәһә п'аред һ'әму тыштед кө т'әви хвә жь шер' анип п'ешк'еши ви кьр. Гәләк сал пәй ве йәкер'а ә'дәте шьмә'та Исраеле бу, вәки йәк жь дәһә п'аред бәр у тыштед дьн бьдана к'әһина. Дәстпобун 14:17-20; Ибрани 5:6-10; 6:20; 7:1-17.

Мәрийәм — Чәнд к'өлфәт К'ьтеба Пирозда һәнә, наве ван Мәрийәм.

1. Дийа Иса.

2. Мәрийәма Мәждәлани (Мәтта 27:56; Марқос 16:9; Луқа 8:2; Йүһ'әнна 20:1-2, 11-18).

3. Мәрийәма хушка Мәрт'а у Лазар (Луқа 10:38-42; Йүһ'әнна 11:1-5; 12:1-7).

4. Мәрийәма дийа Ақуб у Усьв. Һьнәк дьфькьрын кө әв Мәрийәм хут әв Мәрийәма жьна Клепас бу (Мәтта 27:56; Марқос 15:40; 16:1; Луқа 24:10).

5. Мәрийәма дийа Йүһ'әнна-Марқос. Мала ве Оршәлимедә һәбу, ль вьр шагьртед Иса дьшьвийан (К'аред Шан-дийа 12:12).

мәрвь — мьров, инсан.

Мәснһ — хәбәрәкә ибрани йә. Мә'на ве бь зьмане ибрани әв ә: «Йе

бь р'ун к'ьфшкьри». Гава йәк дьбу п'адша, р'ун сәр сәре вида дькьрын. Әв жи дьбу нишана кә фьланкәс бу п'адша. Хвәде соз дабу, вәки хьлазкьрәки шьмә'та хвәр'а бышинә, кә ван аза кә, п'адшати́а Хвәде бинә нава ван у бьбә п'адшайе т'эмамии́а дьнйайе. Ләма гава Иса хат, әв бь наве «Мәсиһ» хатә готьне, вәки бьдә к'ьфше кә әв жь Хвәдеда бьжарти у к'ьфшкьри йә. Хәбәра «р'ункьри» бь зьмане йунани ХРИСТОС те готьне.

мәсиһи — йе кә ль пәй Иса Мәсиһ дьчә у Ви бавәр дькә. К'аред Шандийа 11:26; 26:28; Пәтрүс I, 4:16.

мират' — һәбука баве, war, верьс.

Мирещьн — (Шьн, Иблис, Шәй-т'ан) Бь йунани «ДИАБОЛОС» ә, кә те фә'мкьрьне «щьн», әса жи хәбәра «САНАС» те хәбәте, кә әв хәбәр ә'сьле хвәда жь зьмане ибрани йә у т'әрщьмә дьбә «Йе мьґабыл, хәйбкьр, бөхданбеж». Сәрда жи Пәймана Нуда гәләк навед вийә дьн һәнә. Мәсәлә: Сәрверә щьна (Мәтта 9:34; 12:24), Бәлзәбул (Мәтта 12:24), Щер'ьбандкьр (Мәтта 4:3), Мә'р у Зийа (Ә'йанти 20:2), Йе Хьраб (Мәтта 5:37; 6:13), Баве дәрәва (Йуһ'әнна 8:44) у йед майин.

К'ьгеба Пироз ә'йан дькә, кә мирещьн дьжмьне Хвәде у мәр-рьва йә. Әв бәр Хвәде шькийәте мәрьва дькә. Әв хвә дькә дьлґе мьлийак'әте р'онайе (Корьнт'и II, 11:14), мәрьва дьхапинә, жь р'ийа Хвәде дәрдьхә у тыштед майин дьдә һ'әбандьне, мәрьва дькә һесире гәна. Әса жи К'ь-теба Пироз ә'йан дькә, кә Иса Мәсиһ хатә дьнйайе бь мьрьн у р'абуна Хвә мирещьн бьндәст кьр. Ахьрийа дьне (Р'ожа Ахрәте) Иса вәхте хатьна Хвәйә дәда we диwana мирещьн у мьлийак'әтед ви бь агьре һ'әта-һ'әтайе бькә (Мәтта 25:41; Ә'йанти 20:10).

Муса — сәрверәки шьмә'та Исра-елейи ә'йан бу. Вәхте кә шьмә'та Исраеле һесир у хәламед вәлате Мьсьре бун, Хвәде әв бьжарт у шьмә'та Исраеле бь дәсте ви хьлаз кьр. Хвәде пе дәсте Муса Қанун жи дайә шьмә'та Исра-еле (Дәрк'әтьн сәре 1-е һ'әта сәре 20-и у йед майин). Мәтта 8:4; 17:3-4; Йуһ'әнна 5:45-46; Ибрани 3:2-5, 16 у йед майин.

мьзгиндар — йе кә Мьзгинийа П'адшати́а Хвәде дьдә, Инциле дьдә наскьрьне (тә'риф дькә).

Мьзгини (Мьзгинийа Хвәде) — «Ин-шил» жь к'ока (р'ава) хәбәра ӘӨАГГӘЛИОН бь зьмане йу-

нани те. Мэ'на we бь көрманши «мьзгини» йә. Мьзгини жи те фә'мкьрьне чава хәбәр йан дәнгәки хер сәр мәрвьда те.

мьлийак'әт — Зьмане ибрани у йунанида фә'мина we «qасьд» ә, чьмки әвана qасьдед Хwәде нә. Әвана һәйинед р'õһ'ани нә, кө һ'ьзура Хwәдеда дьминьн. Найенә дитьне һ'әта хwәха хwә ә'йан нәкьн. Мьлийак'әт qьра-ра Хwәде ә'лам дькьн йан жи тиньнә сери. Әвана жь алиие Хwәдеда к'ьфшкьри нә, кө мәрвьа хwәйи кьн у gõh бьднә ван (К'аред Шандийа 12:6-11; 27:23; Ибрани 1:14). Шарна Хwәде мьлийак'әта дьшинә щәм мәрвьа, wәки тыштәки ванр'а бежә. Мьлийак'әте сәрwере һ'әму мьлийак'әта Мьхайил ә (Щьһуда 9). Йәки дьн жи наве ви Щьб-райил ә (Луqа 1:19, 26).

мьрари — (мурдар) һ'әйwane кө найе сәржекьрьне, хун теда дьминә, һ'ьшк дьбә, әw мьрар те һ'әсабе.

Мьсьр — wәлатәки незики Изра-еле йә. Щьмә'та Израеле ль wьр чарьд сали бу һесир у хө-лам. К'аред Шандийа 7:34-40; Мәтта 2:13.

назык — бәдәw, хwәшьк.

нандьрун — п'аләти, п'аләйи.

нане Хwәдер'а дайи — (нане һ'ьзуре, нане пешбәрийе) нане пироз һена Мусада Коне Шә'дәти-йеда (Коне Щьвинеда), õса жи пәйр'а п'арьстgәһеда һәбу. Әв нан ль сәр сьфра зер'ин «ль пешбәри Хөдан» дьһатә р'езкьрьне. Һәр р'ожәкә шә-мийе к'аһина донздәһ нане бе һәвиртър'шк дьпә'гьн, ль сәр сьфра зер'ин даданин у йед кө һ'әфтийа дьнда дәwсе данин, к'аһина йе пешийе шийе пироз-да дьхwарьн. Пештърн к'аһина изьна г'õ кәси г'õнәбу әв нан бьхwарана. Әв нан нишанәкә Пәймана Хөдан бу, кө әw г'әви щьмә'та Израеле бу. Qануна К'аһинтийе 24:5-9; Мәтта 12:4; Марqос 2:26; Луqа 6:4.

нард — р'унәки бинхwәш кө жь шинайикә Һьндьстане дьһатә

Нард

чекьрыне. Марқос 14:3; Йу-
һ'әнна 12:3, 5.

нәдър — (гори, қорбан) Ль гора
Қануна Муса (Дәрк'әтһн 13)
инсан у һ'әйванед нһхөри-
йә нер, әв нәдъред (горийед)
Хвәде бун. Һ'әйван дһатһнә
сәржекьрыне у жь бәр инсенва
дһатһнә дайине. Мә'на we әв
ә, кө һәр нһхөри п'ара Хвәде
бу, пироз, бөһөрти у т'айбәти,
ава готи Хвәдер'а шөдәкьри
бу (Луқа 2:23).

нәзир — те фә'мкьрыне «Хвәде-
р'а дайи», ава готи йәки кө
Хвәдер'а бона хьзмәтк'арийе
ад-қьрар дькьр (Жьмар 6:1-21).
Се қәйдед һ'ими бона йед нә-
зир һәбун:

1. Һәгәр жьн буйа йан мер
буйа, гәрәке шәрав-арақ вәнә-
хвара, нә тьри, нә жи хөрәкед
жь мewa тьрийе бьхвара.

2. Гәрәке мәқәс йан дузан
п'ор'е сери нәк'әта һ'әта ви
вәхте адеи к'ьфшкьри хьлаз
нәбуйа.

3. Гәрәке щьнйазе мьрийа
нәк'әта, нә жи незик буйайе.
Вәхте адкьрынейи лапи һьн-
дык си р'ож бу, ле мәрвь жи
һәбун бь т'әмаийа ә'мьре
хвә Хвәдер'а ад-қьраркьри
бун, ава готи нәзир. Пәймана

Кәвьнда бона чәнд мәрвьед
нәзирә адкьри ньвисар ьн,
мәсәлә: Самуел, йе кө дийа ви
әв хвәха Хвәдер'а да (П'ад-
шати I, 1:11, 28) у Шьмшон
(Һ'акьмти 13:2-5). Пәймана
Нуда Йуһ'әннайе Нһхөмдар
(Луқа 1:15; 7:33) нәзире адкь-
ри бу. Хөйа дьбә кө Павлос у
чәнд мәрвьед майин (К'аред
Шандийада 18:18; 21:23-24, 26)
бона дәмәкә кьн чава нәзир
адкьри бун, ван ль гора қәй-
дә-қанунед нәзирийе хьлазийа
вәхте адеи к'ьфшкьри п'ор'е
хвә көр' кьрын у һ'әди дан
(Жьмар 6:9, 18).

нәмами — хайинти, бебәхти.

нәмер — әв әв мер ьн, йед кө жь
мертийе к'әти нә. Һьнәк жь
зькмакийеда өса нә, һьнәк жи
мәрьва әв өса кьрынә, мәсәлә:
Зәмане бәре п'адшед ве дьне
гәләк хөламед бьндәсте хвә
нәмер дькьрын, ава готи дь-
хәсандьн, кө дәст нәавитана
к'өлфәтед мале.

нәшьһу (мьләтед майин) — һ'әму
мьләтед дьнйайе, кө ә'сьле
хвәда нә щьһу нә. Һ'әму мь-
ләтед нәшьһу п'утп'арьст бун,
пештьри һьнәка, йед кө Хвәдейе
щьһуйа, ава готи Хөдан т'әне
бавәр дькьрын. Жь к'әрәма хвә

бын хэбэра «п’утп’арыст» у бын хэбэра «йунан»-да быхуньн.

Нэ’ман – сэрwere эскэред wэлате Сурйаие бу, йэки э’йан бу, ле к’оти бу. Гава бона Елиша п’е-хэмбэр бьхист, чу щэм wi ниви же кыр кō wi қөнщ кэ. Елиша готе «Һэр’э ч’эме Урдōне у h’эфт шара нōқи бьне аве бэ дэре, те қөнщ би». Нэ’ман гōр’а wi кыр у Хwэде эw пақьж у қөнщ кыр. П’адшати IV, 5:1-27; Луқа 4:27.

Нэ’мәйед Кәле – Әфәси, Филипи, Колоси у Фьлимон. Эв нэ’мә wәхте Павлос кәледа бу һатънә ньвисаре. Әфәси 3:1; 4:1; Филипи 1:7, 13; Колоси 4:3, 18; Фьлимон 1, 10.

Нинәwa – наве бажар э. Хwэде Уньс п’ехэмбэр шандә wьр wәки бежә щьмә’та wi бажари кō әwe бажаре ван weран кә, чьмки гәлэк хьраби дькьрын. Гава ван хэбэред Уньс бьхистън, бь гьри жь гōнәкьрыне вәгэр’ийан. Хwэде бахшандә ван. Иро эв бажар дьк’эwә нава ә’рде Ирақе, к’идэре гәлэк к’орд дьминьн. К’ьтеба Уньс; Мәтта 12:41; Луқа 11:30, 32.

Höh – бавә’шир у п’ехэмбэр бу. Һена Hōhда мәрьва кō гәләки хьраби дькьрын, Хwэде гот: «Әзе тофана мэзын р’акьм, wәки һэр

тыштед дьнеда weран бьн». Ле Hōh мәрьwәки бawәрмәнд бу у гōр’а Хwэдеда бу. Чawa кō Хwэде готә wi, öca жи әwi гәмикә мэзын чекьр. Эw нәфэред хwөва у h’әйwanед шур’ә-шур’ә жь аве хьлаз бун, ле h’әму инсанед дьне хәньдин. Дәстпегун 6:9–10:32; Мәтта 24:37–39; Луқа 3:36; 17:26–27; Ибрани 11:7; Пәтрус I, 3:20; Пәтрус II, 2:5.

ньвисар (ньвисаред пироз) – Пәймана Кәвьн у Пәймана Ну. Ле гава ньвиск’аред Пәймана Ну к’ьтебед хwәда бә’са «ньвисар» йан «ньвисаред пироз» дькьрын, фькьра ван сәр ван к’ьтебед ньһайә Пәймана Кәвьнда бу, чьмки к’ьтебед Пәймана Ну һьнге һәла һе чawa к’ьтебәк нәһатъбунә бәрәвкьрыне (Тимот’ейо II, 3:16-да).

ньсрәти – мәрьвед жь бажаре Ньсрәте. Эв нав бона Иса һатә готъне (Мәтта 2:23; Марқос 14:67) у пәйр’а жи бона мәсигийа (К’аред Шандийа 24:5).

ньсыл – ньфш.

ньхōмандьн – Пәймана Нуда ньвисар ә, кō Йуһ’әннайе Ньхōмдар гәлэк мәрьв ль ч’эме Урдōнеда дьньхōмандьн. Әwi гот, кō гәрәке жь гōнәкьрыне вәгэр’ьн у паше бенә ньхōмандьне. Бь

ви авайи Йүһ'әннайе Ньхөмдар дьле мәрва бона һатына Мәсих һазыр дькьрын. Өса жи шанди у бавәрмәндед Исайә пешын жь қөр'на пешында, йед кө дьбунә бавәрмәнд, пе аве дьньхөмандын. Эв йәк дьбу нишана вәгәр'андын, пақьжбун у бахшандьна гөнед ван. Өса жи ньхөмандьна бавәрмәнда ве сөр'е дьдә фә'мкьрыне, кө т'әви Иса мьрын, дәфьнбун у жь мьрыне р'абун. Мәтта 28:19; К'аред Шандийа 2:38, 41; 10:47-48; Р'омайи 6:3-4; Корьнт'и I, 10:2; 12:13; Галати 3:27; Колоси 2:12; Пәтрус I, 3:21 у йед майин.

ньхөмдар – Йүһ'әннар'а дьгөтын ньхөмдар. Гава ви хәбәра Хвәде бәла дькьр, т'обәдар бь аве дьньхөмандын. Луқа 1:5-25; Мәтта 3:1.

ньхөри – К'ьтеба Пирозда, көр'е ньхөри ль сәр һ'әму зар'ар'а бу у һәде ви жь һәде һ'әмуяа зедәтьр бу. Жь мьлк'е баве дөбарә п'ара ви дьк'әт (Қануна Дөшари 21:15-17, Ишайа 61:7), дөайе бавейи һәри қәнщ әви дьстанд (Дәстпәбун 27), өса жи һ'өкөме баве (Дәстпәбун 27:29, 37; 37:21-22; П'адшати IV, 2:9). Ле көр'әки дьн дькарьбу һәдед

ньхөртиа бьре хвә же бьстанда (Дәстпәбун 25:34; Ибрани 12:16). Анәгори Қануна Муса, һәр ньхөрийе нерини жь мервь йан һ'әйвен, әв п'ара Хөдан бу (Қануна К'аһинтийе 27:26, Жьмар 3:12-13). Бона ве йәке, п'ешк'еши Хвәде дькьрын (ава готи Хвәдер'а нәдър дькьрын) у дьданә П'арьстгәһе (де у бав көр'е хвәйи ньхөри пашда дьк'ьр'ин (Жьмар 18:15, 3:40-51, Дәрк'әтын 13:1 [2], 12 [13])). Хвәде һ'әму мьләт хөльқандын, ле Исраел бьжарт вәки бьбә мьләте Вийи ә'зиз, ава готи т'әйбәти, ләма жер'а дьбежә «көр'е ньхөри» (Дәрк'әтын 4:22, Йерәмийа 31:9) өса жи «бәре дәрәмәта пешын» (Йерәмийа 2:3). Даьд п'адша у вәре ви Мәсих, әв һәр дө жи ньхөрийе Хвәде тенә гөтьне. Қәват у һ'өкөме ван т'әйбәти бун (Зәбур 89:27 [28 ибрани]). Пәймана Нуда, Мәсихр'а дьбежьн «Ньхөри» чьмки һ'өкөм, сәрверти у к'өрсийа Ви сәр һ'әмуяар'а йә (Ибрани 1:6; Колоси 1:15) у Әв пешын жь нава мьрийа р'абу (Колоси 1:18; Ә'йанти 1:5). Колоси 1:15-да әв йәк те гөтьне кө Мәсих Ньхөрийе һ'әму ә'фьрина йә, ава готи,

Ньхөрийе Хвәдеи ль сәр һ'әму ә'фьринар'а йә. Һ'өкөме Мәсһ сәр һ'әму ә'фьрина һәйә у Әв Хвәха бәри we йәке һәбу (Бьхунә Колоси 1:16-17, өса жи Филипи 2:6 у Йүһ'әнна 17:5). Бавәрмәндед Иса Мәсһ жи «ньхөри» тенә готьне (Ибрани 12:23), чьмки әв мәрвьед Хвәдейә т'айбәти нә, war у мылк'е Wi нә, кә гәрәке ә'мьре пироз, бөһөрти-жьбарә бьжин. Чава кә Мәсһ ньхөрийе жь нава мьрийа йә, әв йәк гөмане дьдә бавәрмәнда кә әв жи т'әви we р'умәта р'абуна жь мьрийа бьн.

Оршәлим – иро жер'а «Qөдса Шәриф» жи те готьне. Әв бажаре шьһуйайи һәри мәзын у ә'йан бу, чава иро жи. П'арьстгәһа шьһуйа жи ль вьр бу. Бәри 3000 сала Давьд п'адша Оршәлим жь дәсте йәбусийа станд. Пешийе әв бажаре П'адшатийа т'ьфақийа Исраеле бу у паше бу бажаре п'адшатийа башуре, ава готи Щьһуда. Һьнге Давьд п'адшайе we бу, һ'әсабе мәрвьед we 2000 бу. Wәхте Пәймана Нуда һ'әсабе мәрвьед we лапи кем 80 000 бу. Бона шьһуйа, Оршәлим бажаре һәри пироз ә.

пәйман – (аһда, ад у қьрар) нав дө мәрвада, нав дө к'омада,

йан жи нав Хвәде у мәрвада те гьредане. Пәйманәк нава Хвәде у Нөһда һәбу (Дәстпелун 9:8-17), нава Хвәде у Бьраһимда (Дәстпелун 15), нава Хвәде у Давьдда (П'адшати II, 7; Зәбур 89:1-37). Ль сәре ч'ийайе Синайе Хвәде пәйманәк т'әви шьмә'та Исраеле гьреда. Ль гора we пәймане Хвәде соз да wәки Хвәха Хөдане шьмә'та Исраеле бә у wan хвәй кә, ле гәрәке Исраел жи Qануна Хвәде бьқәдинә, йа кә Wi бь дәсте Муса да. Ле Исраеле гәләк шара пәйман, ава готи Qануна Муса дь'әр'ьбанд. К'ьтебед шьһуйайә пирозр'а, йед кә бәри Иса һәбун, wанар'а дьбежьн «Пәймана Кәвьн». Веда ньвисар ә, кә Хвәде we пәйманәкә ну т'әви шьмә'та Хвә гьредә (Йерәмийа 31:27-37). Хвәде әв пәймана ну пе дәсте Иса Мәсһ бона һ'әму мыләта гьреда, пе хун у мьрьна Wi. Марқос 14:24; Луқа 22:20; Р'омайи 3:21-26; Корьнт'и I, 11:25; Ибрани 10:10-22.

Пәймана Кәвьн – Qьрара Кәвьн. К'ьтебед шьһуйайә пирозр'а, йед кә бәри Иса һәбун, wанар'а дьбежьн «Пәймана Кәвьн», чьмки wанда бона пәймана Хвәде т'әви шьмә'та Исраеле

те готьне. Жь к'эрэма хwэ бьн хэбэра «пэйман»-да бьхуньн.

Пэймана Ну – Qьрара Ну. Ван к'ьтебед пирозр'а дьбежьн Пэймана Ну, к'ижанада дэрhэца Иса Мэснх у щьвина Вида ньвисар ьн, чьмки нава ванда дэрhэца пэймана Хwэдейэ нуда те готьне, йа кö т'эви мэрьва гьреда. Эва пэймана пе хуна Иса Мэснх бона бахшандьна гөнед h'эму мэрьва натийэ гьредане (Марqос 14:24; Корьнт'и I, 11:25; Эфэси 5:2; Ибрани 7:26-28). Жь к'эрэма хwэ бьн хэбэра «пэйман»-да бьхуньн.

Пэтрус – жер'а Шьmh'ун у Ки-фас жи дьготьн. Эw йэк жь hэр донздэh шагьртед Иса бу. Эw шанди бу. «Пэтрус» бь зьмане йунани у «Кифас» (аwа готи «кефа») бь зьмане арами тенэ фэ'мкьрьне «qэйа» йан «кэвьр» (Йуh'энна 1:42).

Пилато – жь Qэйсэре Р'омайе к'ьфшкьри бу, эw wэлийе wэлатед Щьхустане, Самэрийае у Идумэйае бу. Малэкэ ви ль Qэйсэрийе бэр бэ'ре бу, ле малэк жи Оршэлимеда бу. Мэтта 27:2, 11-26; Луqа 23:1-25 у йед майин.

пироз – (мьqэдэс, бьмбарэк, зи-йарэт, бöhöрти, хальс) Мэ'на

«пироз» ль гора К'ьтеба Пироз фькьра р'öh'ани йэ. Хwэде Хwэха пироз э у пирозбуна Ви сэр hэр тыштир'а йэ. ha-щэт, мэри у тыштед майинэ бона h'эбандьне Хwэдер'а тенэ башqэкьрьне, чава бöhöрти-жьбарэкьри (пирозкьри). Мэрьвед пироз эw ьн, йед кö бона хьзмэтк'арийа Хwэде у жийина бöhöрти башqэкьри нэ (Корьнт'и I, 1:2). Ве wэлгэр'андьнеда дэwса «Пирозед Хwэде» «Щьмэ'та Хwэде» натийэ ньвисаре (Корьнт'и II, 1:1). «Пирозе Хwэде» у «Йе Пироз» жи навед Иса Мэснх нэ (Пирозе Хwэде: Марqос 1:24; Луqа 4:34; Йуh'энна 6:69; Йуh'энна I, 2:20; Э'йанти 3:7; Йе Пироз: Луqа 1:35).

пол – п'эред сьфьр ьн, йед hэри бе qимэт ьн. Дö пол qаси qö-р'ушэки йэ. Марqос 12:42; Луqа 12:59; 21:2. Жь к'эрэма хwэ ль навниша (таблиса) ль к'ötасийа фэрhэнгоке бьньхер'ьн.

пунг – нэ'нэ.

П'адшатийа Хwэде, П'адшатийа Э'змана – бона т'эвгьредана Хwэде у щьмэ'та Ви те готьне. Чава п'адша щьмэ'та хwэ хwэй дькэ у сэр we п'адшатийе дькэ, Хwэде жи öса йэ. Hэр тыштед кö

щъмэ'т h'əwшэ дьбэ дьдэ ван у р'ебэрийа ван дькэ. Щъмэ'та Wi əw мэрвь ын, йед кō бавэрийа хвэ Wi тиньн у гөр'а Wi дькьн. Гава Иса Мэсир шараш пешьн hatə дьне, п'адшатийа Хвэде бь шур'эки ну хōйа бу, чьмки Иса р'екэ ну мэрвар'а вэкр, wэки т'эви Хвэде т'эвгьредаи бьн у бьжин. Бона ве йэке те готьне кō П'адшатийа Хвэде иди дэстпешуйэ. Ле гава Иса Мэсир диса бе, we хьнге п'адшатийа Хвэде т'эмам бьбэ у h'эму инсанар'а бь шур'эки ну бе э'йанкрьне (Мэтта 6:33, 19:16-30; Марқос 10:15). Мэ'на П'адшатийа Хвэде у П'адшатийа Э'змана йэк э. Мэтта хэбэра «Э'зман» дэwса «Хвэде» да хэбате, чьмки хōйа дьбэ кō wi Мьзгинийа хвэ ль гора зараве щьхуйа ньвиси у нэ э'дэте щьхуйа бу кō наве Хвэдеи пироз гэлэк шара банина сэр заре хвэ. Лэма щьхуйа гэлэк шара «Э'зман» щийе кō Хвэде дьминэ, дэwса наве «Хвэде» дьданэ хэбате. Дэрэд кō Мэтта «П'адшатийа Э'змана» ньвисин, Марқос у Луқа «П'адшатийа Хвэде» ньвисин. Мэтта 4:17, 5:10; Марқос 1:15; Луқа 6:20.

п'арьстгəh – (э'бубэтханэ, ибадэтханэ, хана Хвэде) авайийе щьхуйайи һэри бэрбыч'э'в у э'йанбу. Сьлеман п'адша шара пешьн п'арьстгəh бажаре Оршэлимеда чекьр. Əw т'эне ль Оршэлиме һэбу. Мьлэте Исраеле дōа у h'эбандьнед хвэ wьр дькрьн у горийед (qөрбанед) хвэ ль wьр сэржедькрьн. П'арьстгəh жь чар п'ара бу: h'əwш, хьндөр', Пирозгəh у Щийе һэри Пироз. П'эр'дэкэ мэзын навбьр'и дьда Пирозгəhe у Щийе һэри Пироз. Сале шарэке Сэрэкр'ахин дьчу Щийе һэри Пироз. Əwi ль wьр хьн бэр гōнед хвэва, хьн жи ль бэр гōнед щьмэ'тева гори сэржедькрьн, дōа дькр у бахшандьна гōна жь Хвэде дьхwэст. Гава Иса ль сэр хач мьр, эв п'эр'да пироз нивиде бу дō тиша (Луқа 23:45-46). Сала 70-да пəй буйина Иса Мэсир'а, Титойе сэрэскэре Императорийа Р'омийе п'арьстгəh weран кьр. Жь хьнгева h'эга р'ожа иройин п'арьстгəh шарэке дьн нəһатийэ чекьрне.

п'эхэмбэр – (нэби, қасьде Хвэде, қуле Хвэде, готьнбеже Хвэде) əw инсан бун. Хвэде ванр'а хэбэр дьда, кō əw готьна Wi бьгьхиньнэ мэрва.

п'ехэмбэрти — К'этеба Пирозда хэбэра «п'ехэмбэрти» фьрэ те фэ'мкьрыне. Йе кő п'ехэмбэртийе дькэ, эв бь р'эбэрийа Р'öh'e Пироз готьнэкэ жь Хвэде э'лами мэрьва дькэ. Чава Павлос Корьнт'и I, 14:3-да дьбежэ, йе кő п'ехэмбэртийе дькэ, бауэрийа мэрьва ава дькэ, дьл дьдэ бэр ван у бэр дьле ванда те. Иди п'ехэмбэрти нэ т'эне бона тыштед кő he нэқэуьми нэ.

п'ешэ — сьнэ'т, хостати.

п'ешк'еш — дийари, һ'эдийа.

п'ешк'ешкьрын — (дийарикьрын) бэр кэсэки хэлатэк данин (п'ешк'еш дане). Ль гора Қануна Муса зар'ок п'ешк'еши Хвэде дькьрын, уэки Хвэде эв пироз (бэрэк'эт) бькьрана.

п'еч'бра — р'эфьк, малч'бра, п'элтька ч'бре.

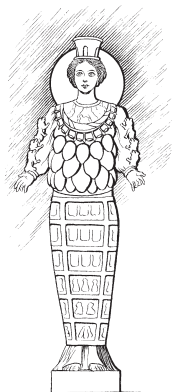
п'эйн — сэргине һурбуйи, зьбыл, э'дэба һ'эйуен.

п'эрэданг — сьндоқа (қот'ийа) һ'эди-дийари у хера. Хэлқе хер у хератед хвэ дькьрынэ уьр.

п'игар — йе кő бь һэқти һ'эйуен хуэй дькэ.

п'утп'арьст — мьлэтэд нэщьһу кő п'ут дьһ'эбандьн, дьһатьнэ һ'эсабе п'утп'арьст чава иро жи дьһ'эбиньн. Мэсэлэ, стэйрка,

тэ'ве, һиве, мьляк'эта, һэйн у тыштед т'эбийэте, оса жи п'утед бь дэста чекьри. П'ут жи оса те фэ'мкьрыне «сэнэм».

*Артэмиса ханьм хвэде,
п'ута бажаре Әфәсе
(К'аред Шандийа 19:24 35)*

п'ышкбун — дьле йэки жь хэбэра йе дьн дьминэ у же дьчэ.

п'ышккьрын — жь р'е дэрхьстьн. Йэк тыштэки дькэ, кő ль йе дьн хуэш найе у эв жь ви дьчэ.

р'астһ'эсаббун у р'астийа Хвэде — Ньвисаред пирозда хэбэра «р'астийа Хвэде» бь чэнд шур'а те фэ'мкьрыне. Щарна р'асти чава «һэқдийа Хвэде» те фэ'мкьрыне, эв һ'өнөрэки Ви йэ. Ле щарна жи «р'астийа Хвэде»

кьрынэкэ **Wi** йэ, кō чава **Әв** мерьв бесуш дькэ у р'аст **h'эсаб** дькэ, нэ кō т'эне ве йэке, ле мерьв т'эви **Хвэ** дькэ йэк жи. Ёнге инсан бэр ч'э'ве **Wi** мина **Wi** р'аст хōйа дьбэ. Пәймаана Кэвьнда жи те фэ'мкьрне, кō мөрийе р'аст әв ә, йе кō гōнед **wi** хатьнэ бахшандьне (Зэбур 32; Р'омайи 4:4-8). **Wәки** дьн жи «р'астийа **Хвәде**» гәлэк шара фькьра хьлазкьрнева гьреда-йи йэ: **Хвәде** р'аст ә, амьн ә у хвәйе созе **Хвэ** йә у йе кō гази **Wi** дькэ, ль гора созе **Хвэ** **wi** хьлаз дькэ (Зэбур 51:14; Ишайа 46:12-13).

р'aw – р'а, р'айе даре.

р'aw-р'ьзым – ә'дәт, ширәт, хин-кьрын у қанунед пешийа.

Р'е века – жьна Исақа көр'е Бь-рахим бу. Дийа Ақуб у Әсау (Р'омайи 9:10-13).

р'әз – 1. р'әзе тьрийа, бахе тьри-йа, бахчә.

2. емиш, феки.

Р'әхаб – жьнэкэ нэ р'ийа хвәда бу, ле бавәрийа хвә **Хвәде** ани у алик'арийа шьмә'та Исаеле кьр. Мәтта 1:5; Ибрани 11:31; Ақуб 2:25.

Р'ожа Ахрәте – Р'ожа Диване, р'ожа хьлазийа дьнийае. **Өса** жи шарна к'ьгебеда ве р'ожер'а

«Р'ожа **Хōдан**» дьбежьн, ава го-ти р'ожа хатьна Иса. **We** р'оже мьрийе жь мьрне р'абьн у ве дивана **h'әму** мәрыва бь дәсте **Хвәде** бьбэ. Ишайа 13:6, 9; Мәтта 10:15; 12:36; Луқа 10:12, 14; Йуһ'әнна 6:39-40; 6:44; 6:54; 11:24; Пәтрус II, 2:4, 9; 3:7, 10; Йуһ'әнна I, 4:17; 20:11-15 у йед майин.

Р'ожа К'әwandьне – бона шьм-ә'та Исаеле р'ожа һәрә ә'зиз у пироз бу (**ЙОМ КЬППУР** бь ибрани). Сале шарәке п'арьстгәһеда Сәрәкк'ахин дәвса (бәрделийа) гōнед шьмә'те у хвәва бона пақьжбуна п'арьстгәһ у горигәһе хуна **h'әйвана** п'ешк'еш дькьр у дьк'әтә **Шийе** **Һәри** Пироз (Дәрк'әтьн 30:10; Қануна К'ахинтийе 16:1-34; 23:27; Ибрани 9:6-7). Пәймаана Нуда жи Иса Мәсиһ **Хвэ** жь бәр инсанва кьрә қөрбан, гава сәр хач хуна **Хвэ** р'ет, һатә коштьне. **Әв** к'әтә **Шийе** **Ә'зманайи** **Һәри** Пироз, шәм Баве **Хвэ** у хвәқөрбанкьрня **Wi** бона **h'әта-h'әтайе** йә (Ибрани 9; 10:12). **Һ'әрчи** бавәрийа хвә **Wi** тиньн, әв ль бәр бахша хуна Иса дьк'әвьн у жь гōнед хвә хьлаз дьбьн. Р'омайи 3:25-26; Ибрани 2:17.

Р’ожа Пенцийә һ’әсаб (Пентекост) – Бь зьмане йунани фә’мина ПӘНТЕКОСТЕ «пенщи» йә. Хвәде т’әми да щьмә’та Исраеле, кә р’ожа пашьнә пәй дәстпебуна Щәжьна Дәрбазбунер’а һ’әфт һ’әфтига һ’әсаб кьн у Р’ожа Пенци щәжьнәке жи бькьн. Ве щәжьнеда чь кә жь дәрәмәтед ван (дәхьлед ван) пешийе дьк’әтә бәр к’еләнди-йе, данин п’ешк’еши Хвәде дькьрьн (Қануна К’аһинти-йе 23:15-21). Р’ожа Пенцир’а Щәжьна Нандьруне (Щәжьна Дәрәмәтед Ә’рде) жи те готьне, өса жи Щәжьна һ’әфтига. Р’ожа Щәжьна Пенцида Р’өһ’е Пироз щара пешьн чава п’ешк’еш бауәрмәндар’а һатийә дайине (К’аред Шандийа 2:1-41).

Р’ожа Р’абуне – (Р’ожа Қийамәте) әу р’ож ә кә һ’әму мәрвед қәнщ у хьраб ве жь мьрьне р’абьн у ль бәр Хвәде у Иса Мәсиһ шаба кьрьнед хвә бьдьн.

Р’ожа Р’ожийа – жь к’әрәма хвә бьн хәбәра «Р’ожа К’әуандьне»-да бьхуньн.

р’ожа т’ьвдарәккьрьне – Щьһуйа р’ожа инийер’а дьготьн: «Р’ожа т’ьвдарәккьрьне», чьмки ве р’ожеда ван бона р’ожа шәмийе һазьрийа хвә дьдитьн. Р’ожа

шәмийе р’ожа пироз бу, изьна ван т’өнәбу кә бьхәбьтийана. Бона щьһуйа инийе чава р’одьчу ава, һьнге р’ожа шәмийе дәстпедькьр.

Р’ожа Хөдан – 1. Пәймана Кәвьнда п’ьр’анийа щара те фә’мкьрьне, әу вәхт йан дәмед кә Хвәде диwana щьмә’та Хвә дькә, мәсәлә: Пе дәсте орди-йед мьләтед майин, йан жи пе нәхвәшийа (Йоел 1:15; 2:1, 11; Амос 5:18, 20; Малахи 4:5).

2. Пәймана Нуда «Р’ожа Хөдан» р’ожа һатьна Иса Мәсиһә дөда бона диwana дьһийә йә (Т’есалоники I, 5:2; Т’есалоники II, 2:2). Гәләк ве бона ве р’оже һазьр нибьн (Мәтта 24:42-44; Луқа 12:35-40; Пәтрус II, сәре 3-а). Щарна те готьне: «Р’ожа Хөдане мә Иса Мәсиһ» (Корьнт’и I, 1:8) йан жи «ве Р’оже» (Т’есалоники II, 1:10).

3. Т’әне Ә’йанти 1:10-да «Р’ожа Хөдан» те фә’мкьрьне «р’ожа йәкшәме» (лә’де), чьмки Хөдан Иса Мәсиһ йәкшәмеда жь мьрьне р’абу. Жь һьнгева әу р’ож бу р’ожа щьвина бауәрмәнда (К’аред Шандийа 20:7; Корьнт’и I, 16:2).

р’ожа шәмийе – (р’ожа сәбте) бона щьмә’та Исраеле р’ожәкә ә’зиз

(т'айбэти) у пироз э (Дэрк'этын 16:23; 20:8, 11; 31:14-15). Бь ибрани ШАБАТ э. Бь көрманши «сэбт» жь шабате һатийэ. Бона шьһуйа, шабат наве р'ожа һ'эфта йэ у йа хьлазийа һ'эфтийе йэ. Инийе еваре, гава р'ож дьчэ ава, шабат дэстпедькэ у һ'эта 24 сьһ'эта дьк'ьшинэ. Ль гора Т'эврате (Дэстпедькэ 2:2-3; Дэрк'этын 20:8-11; 35:2) р'ожа шабатеда к'ар у хэбат нэ щайиз бу бькьрана, эв р'ож р'ожа р'ьһ'этийе у һ'эбандьне йэ (Дэстпедькэ 1; Қануна К'аһинтийе 23:1-3).

р'ожи — К'ьгеба Пирозда шу-р'э-шур'э һ'алед р'ожигьртъне һэнэ. Һ'алэкида нан нэ дьхварьн (П'адшати I, 12:16-21, Мэтта 4:2, Луца 4:2), һ'алэки дьнда нэ дьхварьн нэ жи вэдьхварьн (Дэрк'этын 34:28; Эзра 10:6; К'аред Шандийа 23:12, Уньс 3:5-8), һ'алэки дьнда жи нэ гошт, нэ шэрав, нэ тыштед хвэшэ-тэ'м дьхварьн-вэдьхварьн (Данийел 10:2-3). Мэрэме р'ожийе К'ьгеба Пирозда эв бу, кө хвэйир'ожи д'оа бькэ, нэфса хвэ ль бэр Хвэде ньмьз кэ, хвэ бышкенэ, нэ кө бона наве хвэ кө бэр мэрьва бе к'ьфше, ле вэки т'эне Хвэдева э'йан бэ

(Мэтта 6:16-18; Луца 2:37; Қануна Д'ошари 9:18; Данийел 9:20). Қануна Мусадат'эне р'ожэкэ р'ожийейэ э'дэти һэбу (Қануна К'аһинтийе 23:26-32), ле һэгэр вэлат дьк'этэ охьрмед гьран, һынге р'ожд дьн жи дьһатънэ к'ьфшкьрьне, вэки р'ожи бьгьртана (Йоел 1:14). Э'дэте ферьсийа һэбу, кө һэр д'ошэме у пенщшэме р'ожи бьгьртана (Луца 18:12). Гава Иса сэр дьне бу, шагьртед Иса р'ожи нэгьртън (Марқос 2:18-20).

Р'ома — иро п'айт'эхте вэлате Италийае йэ. Һена Иса Мэсидһа щьмэ'та Р'омайе гэлэк вэлат бьндэст кьрьбун, өса жи Исраел. Гэлэк щьмэ'та Исраеле дьжэнийанэ П'адшайе Р'оме (Қэйсэр) у һ'өкөмэтига ви.

Р'өһ'е Пироз — (Р'өһ'е Хвэде, Р'өһ'е Мьқэдэс, Р'өһ'е Бьмбарэк, Р'өһ'е Бөһөрти) Р'өһ'е Пироз Р'өһ'е Хвэде йэ. Пэймана Кэвьнда Р'өһ'е Хвэде чава қэвата Хвэде хөйа дьбэ, к'ижани кө Хвэде илаһи дьда п'ехэмбэра. Бь зьманед йунани у избрани хэбэра «ба» у «р'өһ'» йэк ьн (Йуһ'әнна 3:8). Пэймана Нуда Р'өһ'е Хвэде бь шураки ну һ'эму бавэрмэндед Исара те дайине (К'аред Шандийа

2:38), Һса жи һе гәләки чава шәхсәк йан нәфсәкә Хвәде те фә'мкьрьне, ава готи Әв Хвәха Хвәде йә (Мәтта 28:19). Гава Иса чу шәм Баве, Р'өһ'е Пироз чава дәрсдар, пышто-ван у п'ешк'еш бавәрмәндар'а шанд (Йуһ'әнна 14:26; 15:26; К'аред Шандийа 10:45). Әв алик'арийа мәрва дькә, мәрва бәрбь т'әмамия р'астийе дьбә (Йуһ'әнна 16:13; Корьнт'и I, 2:10-13), шарна бона тыштед башқә р'ебәрийа мәрва дькә (К'аред Шандийа 13:2; 16:6-7), ль бәр Хвәде бона бавәрмәнда лава-навчетийе дькә (Р'омайи 8:26-27) у қәвате дьдә бавәр-мәнда, вәки хәбәра Хвәде бежьн у Хвәдер'а хөламти-йе бькьн (Корьнт'и I, 2:4-5; Тимот'ейо II, 1:7). Мәрәме п'ешк'ешед Р'өһ'е Пироз әв ә, кө т'әмамия шьвина ба-вәрмәнда бышьдинә у ава кә (Корьнт'и I, сәред 12 һ'әта 14).

р'өһ'ед һ'әрам – р'өһ'ед хьраб. Шьһуйа ван р'өһ'ед шьнар'а дьготьн «р'өһ'ед һ'әрам», йед кө мәрвь пе дьк'әтьн у йед шьнак'әти һ'әрам дьһатьнә һ'әсабе. Изьна ван т'өнәбу, вәки тек'әтана нава шьмә'те йан жи щийед пироз.

р'өшәткьрьн – бәртилкьрьн. Йәк п'әра йан тыштәки дьн дьдә һ'акьм йан йәки дьнейи хвә-йиһ'өкөм, вәки қанун бе т'ә-р'ьбандьне, кө йа дьле ви бьбә.

р'ункьрьн – (һәтванкьрьн, доһн-кьрьн) I. Ль гор ә'дәте шьһуйа, гава йәк дьбу п'адша, әв пе бьзьре зәйт'уне дьһатә р'ун-кьрьне. Әв жи дьбу нишан, кө әв кәса буйә п'адша. Иди р'ункьрийе Хвәде Әв ә, Йе кө Хвәде бьжарт у к'ьфш кьр, ава готи Мәсиһ ә (Луқа 4:18). Жь к'әрәма хвә бьн хәбәра «Мәсиһ»-да бьхуньн.

2. Хәлқе һьнге жи р'ун, мина р'уне бинхвәш чава нишана қәдър дькьрьнә сәр меванед хвә (Луқа 7:46; Зәбур 23:5), шьһйазед мьрийед хвә жи р'ун дькьрьн (Луқа 23:56–24:1), чава дәрман бьринед нәхвәша дьхьстьн (Луқа 10:34), Һса жи бь ви нәхвәш р'ун дькьрьн, чава символ вәки Хвәде қәнш кә (Марқос 6:13; Ақуб 5:14).

р'успи – бона сәрверед мьләте Исраеле дьһатә готьне, Һса жи бона сәрверед дине ван. Пәймана Нуда әв жи әндәмед шьвина гьрәгьра бун. Ә'йанти-йеда бист чар р'успи һәнә, кө ә'зменда Хвәде дьһ'әбиньн у

мә'на ван дьбә чава нишана
т'эмамия шьмә'та Хвәде.

р'ьк'ьнийата Даьд – Бәрәка Да-
ьд, мала Даьд. Дәма Пәй-
мана Кәвьнда Даьд п'адше
Израелейи һәри мэьн бу. Пәй
ири'а көр'е ви Сьлеман бу
п'адшайе Израеле. Жь мал у
зөр'эта Даьд гәләк п'адша
р'абун. Иса жь зөр'эта Даьд
бу. Мәтта 1:1, 20; Луца 1:27, 69;
Р'омайи 1:3; Тимот'ейо II, 2:8;
Ә'йанти 5:5; 22:16.

садуқи – әв нава шьһуяда партикә
(к'омәләкә) диндар (олг'арьст)
бу. Әв парти бьч'ук ле ә'йан бу.
П'ьр'анияа эндәмед we к'ахин
бун. Ван бавәрийа хвә бь һәр
пенц к'ьтебед Муса (ава готи
Т'әврат йан һәр пенц к'ьтебед
пешьнә Пәймана Кәвьн) данин,
ле р'öh', мьляк'әт у р'абун
на мьрийа (қийамәти) бавәр
нәдькьрьн. К'аред Шандийа
4:1-2; 23:6-10; 23:8.

самәри – Чахе п'адшатийа Р'әһо-
бовам (көр'е Сьлеман, п'адшайе
Шьһустане) у Йеробовамда
(п'адшайе Израеле), мьләте
Израеле жь һәвдө қәтийан.
Р'әһобовам т'әви дө қәбилед
Израеле бажаре Оршәлиме у
Шьһустанеда ма. Йеробовам
т'әви дәһә қәбилед Израеле

Самәрия хвәр'а кьрә п'айт'әхт.
Бь ви шур'әйи мьләте Израеле
бу дө п'ара у дьжмьнатиия һәв
кьрьн. Пәй ве йәкер'а жи п'ад-
шайе ашурийа гәләк мьләте
Израеле дор-бәрәд Самәрийае
щишьһ'ьги бажаред мәдийа у
йед майин кьрьн (П'адшати
IV, 17:1-6) у мьләтед майин бь
п'утед ванва анин, дәвса ванда
щи-вар кьрьн (П'адшати IV,
18:24-40). Бь ви аवाई мьләте
самәрийа т'әви мьләтед п'утп'а-
рьста жит, дан у стандьн, ә'сьл
у бавәрийа хвә һ'әр'ьмандьн
у хвә жь Т'әврате дур хьстьн.
Самәри әв ьн, йед кө жь Са-
мәрийае у дор-бәрәд we бун.

Самәрия – һьн нә'йа нава Шә-
лиле у Шьһустанеда бу, һьн
жи наве п'айт'әхте п'адшатийа
бакөре (мьфрьре) бу, ава готи
Израел. Мьләте Самәрийае у
шьһу гәләки дьжәнийанә һәв,
чьмки гәләк ә'дәт у бавәрийед
дин у сийасәта ван нә мина
һәв бун, өса жи бона щийе
һ'әбандьне һәвр'а қайл нибун
(Луца 10:25-37).

Самуел – п'ехәмбәрәки ә'йан бу.
Бь дәсте ви Даьд п'адша һатә
к'ьфшкьрьне. П'адшати I, 1-7;
К'аред Шандийа 3:24; 13:20;
Ибрани 11:32.

сербази — к’оч’экти.

севи — ет’им.

сэрбэсти — азади, аза.

Сэрэкс’ахин — мэзыне һ’эму к’а-
хина бу, өса жи сэрэке шьвата
гьрэгьра. Сале шарэке ль Р’ожа
К’эвандьне эв дьк’этэ Шцийе
П’арьстгәһейи Һәри Пироз,
вәки п’ешк’еша хуне бона гө-
нед хвэ у йед шьмэ’та Израеле
быдэ. К’өрсийа Сэрэкс’ахин
вэхте навбәра Пәймана Кэвьн
у Пәймана Нуда пешда һат.
Салед 18-36 наве Сэрэкс’ахин
Қөйафа бу.

сэрсэд — жь эскәре Р’омайе (Итал-
йайе) бу, кө сэрвери ль сэд
эскәри дькьр.

сэрһ’эзар — жь эскәре Р’омайе
(Италийайе) бу, кө сэрвери ль
һ’эзар эскәри дькьр.

сэрвахти — шә’рэзайи.

Сийон — эв ч’ийа йә, сәр к’ижани
п’арьстгәһ һатә чекьрне. Гава
Дауьд п’адша Оршәлим жь
дәсте йәбусийа станд, бажар
бьч’ук бу, т’эне сәр ви ч’ийайи
(гьри) бу. Сийон те фә’мкьрне
шарна эв ч’ийайе кө п’арьстгәһ
ле бу, шарна т’эвайийа бажаре
Оршәлиме (Мәтта 21:5), шар-
на һ’эму шьмэ’та Израеле,
шарна шьмэ’та Хвәде йан жи
бажаре Хвәдеи дьнйа нуда

(Ибрани 12:22; Ә’йанти 14:1).

«Қиза Сийоне» те фә’мкьрне
бажаре Оршәлиме, ава готи
бьнәлийед Оршәлиме (Йуһ’ән-
на 12:15). Р’омайи 9:33; 11:26;
Пәтрис I, 2:6.

Синай (Ч’ийайе Синайе) — эв ч’и-
йа йә, кө вьр Хвәде һәр дәһә
т’эми данә Муса п’ехәмбәр.
Шарна жи сурәти (символи)
у р’өһ’ани те фә’мкьрне (Га-
лати 4:24).

Содом у Гомора — дәма Бьрахим-
да дө бажаред кәнанийа бун,
кө незики Бә’ра Мьри бун.
Мәрьвед һәр дө бажара бь гө-
нәк’арийа хвэ өса жь Хвәде
дур к’этьбун, кө Хвәде эв бь
егьр у к’ьрк’уте шәвьтандьн
у қьр’а ван ани (Дәстпәбун
18:16–19:29).

спартын (бьсперә) — т’эсмилкьрн.

стойхи — ль пәй һинкьрна фило-
софе Зәно дьчун. Зәно қаси 265
сали бәри буйина Иса Мәсиһ
мьр. Һинкьрна ви эв бу, вә-
ки мәрвь жийина хвэ қәбул
бькә, пе фькьре жийина хвэ
һ’өкөм бькә, хвэ бьгьрә у дина
хвэ нәдә шабун у еша (К’аред
Шандийа 17:18).

Сьлеман — көр’е Дауьд, п’адше
Израеле бу, ньвисаред ви жи
Пәймана Кэвьнда һөнә (Готьнед

Сълеман 1:1; 10:1 у йед майин). Хвәде гәләк сәрвахти да ви, օса жи әв гәләки дәвләти бу. П'арьстгәһ пешда әви да чекьрьне. П'адшати II, 12:24-25; П'адшати III, 1:1–11:43; Мәтта 1:6-7; 6:29; 12:42; Луқа 11:31; 12:27; К'аред Шандийа 7:47.

СЫЛСҮЛӘТ – бав, кал, кале кала у օса дьчә жор.

Сьндоқа Пәймане (Сьндоқа Шә'дәтийе) – қәт'икә пироз, жь дара дарщевийе чекьри у зер'кьри бу. Әв сьндоқ у чь кә теда бун (ава готи һәр дә сәлед кәвьрийә кә һәр дәһә т'әмийед Хвәдейә мәзын сәр нъвисар, шьвдара һарун у дәрдана манайе), әвана нишанед пәймана Хвәдейә т'әви мьләте Израел бун. Гава мьләте Израеле р'е дьчу, йан дьчу шер', әв сьндоқ хвәр'а дьбьрьн. Гава щики дьсәкьнин, әв сьндоқ Коне Шә'дәтийеда Щийе һәри Пирозда дьма. (Дәрк'әтьн 25:10-21; Ибрани 9:4; Ә'йанти 11:19).

СЫНӘТ – Ль щәм шьһуйа ль гора Қануна Муса гәрәке һәр зар'әкә кәр'ин бьһата сьнәткьрьне. Ле һе бәри Қануне жи әв сьнәти жь һена Бьраһимда һәбу, әв чава нишана пәймана Хвәде т'әви Бьраһим у зөр'әта ви

бу (Дәстпелун 17:9-14). Бь ви аवाई сьнәткьрьн бу нишана мере шьһу у мьләте шьһур'а шарна дьһатә готьне: «Мьләте сьнәткьри». Гава Мьзгинийа Иса Мәсиһ пешийе һатә да йине у бәлакьрьне, жь нава шьһуйед мәсиһи һнәк һәбун кә дьготьн, һәгәр мер дьхвәзә бьбә мәсиһи, гәрәке пешийе бе сьнәткьрьне. Әва дьбу нишан кә буйә шьһу у ль пәй қануна Муса дьчә, вәки паше бькарьбуя бьбуя мәсиһи. Ле Павлосе шанди әв һинкьрьна шьһуйа қәбул нәкьр. Әви бона ве пьрсе нә'мә галатийар'а օса жи һнәкед дьнр'а нъвисин. Әви дьгот, кә т'әне тыштәк ләзым ә вәки мәрьв пе хьлаз бә, ава готи бавәрийа хвә Иса Мәсиһ бинә. Дәстпелун 17:9-14; Дәрк'әтьн 4:25; Йуһ'әнна 7:22; Р'омайи 2:28-29; Галати 5:6; 6:15; Колоси 2:11.

Сьргунчуйина Бабилоне – Чахе Нә-букәднәсәр п'адше к'ьлданийа бу, ви щьмә'та Израеле ажот у сьргуни Бабилоне кьр у щьмә'та Израеле 70 сали ль we дәре ма.

Сьркә – шәрава кәвьн у тьрш.

Сьфәт – сурәт, шькьл.

Сьхьр – қәватед дьнйайеда нә, кә хәданед ван к'ьфш накьн.

тәнгаси — тәнгайи.

тиш — п'арч'ә, п'ар. Мәсәлә: К'ын-ша мьн бу дө п'арч'а (тиша).

т'агер — фьркийе дькә нава мәрвья у пышта йәки дьгьрә.

т'әрбәтдар — йе кә тыштед қән-шә мақули зар'отийеда гьрти хин дькә.

т'әхсиркьрын — р'әдкьрын.

Т'әврат — Қануна Муса йә, ава готи һәр пенш к'ьтебед пешьнә Пәймана Кәвьн ын.

т'обәкьрын — жь гөнәкьрыне вәгәр'ын, вәгәр'ын бәрбь Хвәде. Жь к'әрәма хвә бьн хәбәра «жь гөнәкьрыне вәгәр'ын»-да бьхуньн.

т'охьмр'әш — т'овр'әш.

т'әшарәти — к'ьр'ин-фьротан, алвери.

т'ьре, (жь) кәси т'ьре — жь кәси вә йә.

т'ьфақ (т'ьфақбун, т'ьфақи) — йәк-бун, йәкти.

уд — шинайик ә, кә жь ава we р'унәки бинхвәш те чекьрыне. Шьһуйа уддькьрынә сәр к'әфәне мьрийа, вәки дәфьнкьрынер'а һазьр бьн (Йуһ'әнна 19:39).

Уньс — п'ехәмбәр бу, к'ьтеба ви жи һәйә. Хвәде әв шандә бажаре Нинәвайе, ле Уньс нәхвәст гөр'а Хвәде бькьра. Пе гәмийе чу щики дьн, ле Хвәде фьрто-

нәкә мәзын шанд. Щьмә'та сәр гәмийе Уньс авитә бә'ре, вәки жь һерса Хвәде хьлаз бьн. Мә'-сийе мәзын (һ'ут) Уньс һ'уфи хвә кьр у Уньс зьке мә'сида се р'ож у се шәва ма, дөа кьр, һ'әта кә мә'си әв жь дәве хвә авитә дәве бә'ре. Пәйр'а Уньс гөр'а Хвәде кьр у чу Нинәвайе, вәки хәбәра Хвәде бежә ван. К'ьтеба Уньс; Мәтта 12:39-41; 16:4; Луқа 11:29-32.

Усьв — Чәнд мәри К'ьтеба Пирозда һәнә, наве ван Усьв:

1. Йәк жь һәр донздәһ кә-р'ед Ақуб (Исраел) ә. Бьред ви һ'әвсуди ль ви дькьрын, чьмки баве ван гәләки әв һ'ыз дькьр. Бьред ви әв чава хөлам фьротьн, ле паше әв бу сәрвере вәлате Мьсьре. Бьред ви әв диса дитьн гава һатьнә Мьсьре кә нан бьк'ьр'ын, чьмки вәлате ванда хәлайи бу. Дәстпәбун 30:22-24; 37:5—50:26; Йешу 24:32; Зәбур 105:17-22; К'аред Шандийа 7:9-14, 18; Йуһ'әнна 4:5; Ибрани 11:21-22; Ә'йанти 7:8.

2. Усьве мере Мәрийәма дийа Иса. Мәтта 1:16, 18-20, 24; 2:13, 19.

3. Наве бьраки Иса жи Усьв бу. Мәтта 13:55; Марқос 6:3 (Йусес).

4. Усьве бьре Агубе шанди (нэ бьре Йуһ'энна). Мэтта 27:56; Марқос 15:40, 47 (Йусес).

5. Усьве жь Аримэтайе, мэрвьэки дэвлэти, эндэме шьвина гьрэгьред шьһуйа. Эв мэрвьэки қәнш бу у пэй Иса дьчу. Мэтта 27:57-60; Марқос 15:42-46; Луқа 23:50-53; Йуһ'энна 19:38-42.

6. Усьве Барсабо, йэк жь йед кө һе пешда пэй Иса дьчун. К'аред Шандийа 1:23.

7. Усьв, наве ви кьрын Барнабас. К'аред Шандийа 4:36.

фатьмок – шур'эки кэвотка йә.

ферьси – нав шьһуйада к'омәлэкә динп'арьст бу. Эндәмед к'омәла ферьсийа қануна Муса қәнш заньбун. Эв динп'арьстед сәрт бун. Вана бавәр дькьр, кө мьляк'әт у р'әһ' һәнә у мьри ве диса р'абьн. Гәләк жь ван р'ьзьм у ә'дәта, йед кө ферьсийа пек данин, нав шьһуйада һәбун. Жь ван р'ьзьм у ә'дәта гәләк жи нә жь Т'әврәте бун. Эв бь кьред хвә к'әбар-бабах дьбун. Дьхвәстьн чава мәрвевд қәнш хйа бьн, ле гәләкед жь ван бь фькьред хвә хьраб бун. Гәләкед жь ван дьжәни-йәнә Иса у һәв шешьрин Ви бькөжьн.

Фьрәвьн – наве п'адшед Мьсьре бу. һәр йэк жь ван бь ви нави дьһатә готьне. К'аред Шандийа 7:10, 13, 21; Р'омайи 9:17; Иб-рани 11:24.

фьртонә – баһоз, бобәлиск.

фьтьлокед ажотьне – зьвьр'ок.

хальфи – шашбуйи, хапийайи, жьр'едәрк'әти.

Хана Хвәде – Эв шийе кө Хвәде бона Хвә дьбьжерә, Хана Хвәде дьһатә готьне. һена Мусада конәк (Коне Шә'дәтийе) һәбу у пәйр'а дәвса ви кони ль Оршәлиме п'арьстгәһ һатә чекьрьне у әв бу Хана Хвәде. Эв шийе һ'әбандьна шьмә'та Израеле бу (Марқос 2:26).

хач – Ә'дәте сәрверед бажаре Р'оме һәбу, мәрвевд хьраб (қачах, меркөж у йед майин) сәр хач дардадькьрын, бона шәзакьрьне. Ль сәр хач мәрвь дьмьрын. Хач жь дө қөт дара чедькьрын. Гәләк шара гәрәке қачах хвәха хаче хвә быда сәр мьле хвә бьбьра шийе хачкьрьне. Ль вьр әскәра пе мьха йан пе вәрьса қачах хачва мьх дькьрын йан гьредьдан. Паше хач р'аст дькьрын у қачах вьр дардакьри дьма һ'әта дьмьр. Гәләк шәфа дьдит һ'әта мьрьне у ә'йбәкә гәләки гьран бу кө сәр хач бьһатана көштьне.

Иса гот, кӧ к'е дьхвазэ бьбэ шагьрте Мьн гэрэке хаче хвэ һьлдэ у ль пэй Мьн бе. Мэ'на we эв э, кӧ йед ль пэй Иса дьчын гэрэке назьр бьн бона Wi h'эта мьрьне жи щэфе бьк'ышиньн. Мэтта 10:38; 16:24; Марқос 8:34; Луқа 9:23; 14:27.

хернэхваз — йе кӧ к'ина йэки дьгьрә у хера wi нахвазэ.

херуб — р'ӧһ'бәред хвәйибаск ьн, әв шур'әки мьляк'әтед Хвәде нә у һ'әйкәлед wan сәр қалп'ахе Сьндоқа Пәймане бь баскава чекьри мина мьляк'әта бун, кӧ р'умәт у диндара (һ'ьзури-йя) Хвәде бәрч'ә'в дькьрын (Ибрани 9:5).

хәйал — һәйинед р'ӧһ'анийә кӧ бь дәста найенә гьртые.

Хәрдал

хәрдал — п'ьншар'әк ә, кӧ т'охме we зә'ф һур ә, ле гава шин дь-бә, гәләки мәзын дьбә. Мэтта 13:31-32; 17:20; Марқос 4:31-32; Луқа 13:19; 17:6.

хәршгьр — (башгьр, вәргистан) йе кӧ п'әра жь щьмә'те дәвләтер'а дьстинә. Wәхте Иса Мәсиһда әв хәршгьр бона Р'омайе дь-хәбьтин. Әв хвәха щьһу бун, ле али Р'омайе дькьрын, вәки мьләте щьһу п'әрә бона әс-кәред Р'омайе бьда. Р'омайи зӧлмк'ар бун у щьһу бьндәст кьрьбун, жь we йәке щьһу гә-ләки дьжәнийанә хәршгьра. Хәршгьр жи гәләк щара пе дәрәва у хапандьне п'әрә зе-дә дьстандьн, вәки wanp'а жи п'әрә бьма. Әв жи гӧнәк'аред мәзын дьһатьнә һ'әсабе.

Хӧдан — (Хвәйи, Р'әб) К'ьтеба Пирозда мә'на Хӧдан «хвәйи» йә. Хӧдан навәки Хвәде йә у навәк жь навәд Иса Мәсиһ ә. «Р'әб» жь зьмане ә'рәби йә у әв жи те фә'мкьрыне «хвәйи».

хьлазбун (хьлазкьрын) — азабун (азакьрын), р'ьзгарбун (р'ьз-гаркьрын). Жь к'әрәма хвә бьн хәбәра «хьлазкьр»-да бьхуньн.

хьлазкьр — йе кӧ йәки дьн жь тыш-тәки хьраб хьлаз дькә. К'ьтеба Пирозда хәбәред «хьлазкьр,

хылазкырын, хылазбун, хылази» пешийе те фэ'мкырыне чава хвэй-кырын, хылазкырын жь хырабийе у жь бэла, йан жи қәнщкырына жь нэхвэшийа. Мэсэлэ, Пэймана Кэвьнда Хвэде шьмэ'та Хвэйэ Исраел жь Мьсьре, өса жи жь Бабилоне хылаз кырийэ. Пэймана Нуда Хвэде пе кырына Иса Мэсир р'е бона мэрыва вэкыр, вэки жь гона у хырабийе хылаз бьн. Бь ви авайи һын Хвэде, һын жи Иса «Хылазкыр» һ'эсаб дьбьн (бона Хвэде: Қануна Дощари 32:15; Зэбур 27:9; Луца 1:47; Тито 1:3; бона Иса: Луца 1:69; Эфэси 5:23; Тито 1:4; Йуһ'әнна I, 4:14).

хыруф – хөрәке бэраза жь бөре даре, п'алуд.

Һабил – Қайин у Һабил көр'ед Адәм бун. Һабил бьре бьч'ук бу у бьре ви Қайин эв көшт. Жь к'эрэма хвэ бьн хэбэра «Қайин»-да бьхуньн. Дэстпелун 4:2-9, 25; Мэтта 23:35; Луца 11:51; Ибрани 11:4; 12:24.

Һалелуйа – Гава шьһуйа дьхвэст пэсьне Хвэде быдана, дькырын қир'ин: «Һалелуйа». Жь зьмане ибрани йэ, кө те фэ'мкырыне: «Пэсьне Хөдан бьдьн» йан «Шькыр жь Хвэде». Э'йанти 19:1, 3-4, 6.

Һарун – жь зөр'эта Лери бу, Лери жи йэк жь һэр донздәһ көр'ед Ақуб бу. Һарун бьре Мусайи мэзын бу, өса жи к'аһине пешьн бу. Хвэде гот, кө к'аһинед шьмэ'эта Исраеле гэрәке жь зөр'эта Һарун бенэ бьжартыне. Һарун у Муса шьмэ'та Исраелер'а Мьсьреда хөлашти дькырын. Һарун али Муса кыр, сэрвертийа шьмэ'та Исраеле кырын у шьмэ'та Исраеле бьн нире хөлаштие дэрхьстьн. Дэрк'э-тьн 4:14; 5:1; Жьмар 12; 17; 20; Луца 1:5; К'аред Шандийа 7:40; Ибрани 5:4; 7:11; 9:4.

Һашөр – шарийа Сэрайа жьна Бьраһим бу, дийа Исмайил. Ле Исмайил нэ эв бу, к'ижан кө Хвэде Бьраһимр'а соз дабу. Зөр'эта Исмайил чава зөр'эта Бьраһим, чь кө Хвэде соз дабу нэстандьн. Паше көр'е Сэра-йе жера бу у эв бу көр'е созе Хвэде (Галати 4:21-31).

Һеродэс – Пэймана Нуда чар мэри һәнэ кө пе наве «Һеродэс» тен готыне.

1. Һеродэсе Мэзын: Гава Иса Мэсир һатэ дьнайае, Һеродэсе Мэзын сэр Шьһустане, Шэлиле, Итурйае у Трахонидае п'адша бу (Мэтта 2:1-22; Луца 1:5). Наве баве ви Антипатэр

бу. Һеродәсе Мәзһн йәки гә-
ләки зөлмк'ар бу, ви жһнәкә
хвә, се көр'ед хвә, хвәсийа
хвә, апәки хвә у гәләкед дһн
(пештһри зар'окед Бәйтләһ'ме)
көштһн.

2. Һеродәс-Антипас: Га-
ва Иса Мәсһи у Йһһ'әннайе
Нһхөмдар дәст бь к'аред хвә
кьрһн, Һеродәс-Антипас сәр-
вере Шәлиле бу (Луқа 3:1).
Баве ви Һеродәсе Мәзһн бу
у наве дийа ви Малтаке бу.
Әви сәре Йһһ'әннайе Нһ-
хөмдар да лехьстһне (Мәтта
14:1-12; Марқос 6:14-29; Луқа
9:9). Бәри хачкьрһна Иса, Иса
бьрһнә бәр Һеродәс у ви Иса
беһөрмәт кьр, қәрфе хвә Ви
кьр (Луқа 23:7-12).

3. Һеродәс-Әгрипа п'адша:
К'аред Шандийа 12:1-24-да Һе-
родәс-Әгрипа Пәтрус у Ақуб
гьртһн у Ақубе бьре Йһһ'әнна
да көштһне. Мьлйак'әте Хөдан
Һеродәс-Әгрипа көшт (К'а-
ред Шандийа 12:21-23). Баве
Һеродәс-Әгрипа Аристополо
бу, Аристополо жи көр'е Һе-
родәсе Мәзһн бу. Наве дийа
Һеродәс-Әгрипа Бәрһнке бу.

4. Көр'е Һеродәс-Әгрипа,
Әгрипайе дөда бу. Әгрипайе
дөда п'адшайе Щһһустане бу.

Павлос ль бәр Әгрипа у хушка
ви Бәрһнке (Бәрһнкекә дһн)
сәкьһни у Мьзгинийа Хвәде
дьда ван (К'аред Шандийа
25:13–26:32). Әгрипайе дөда
Павлос шандә бажаре Р'о-
майе, вәки Қәйсәр дивана
ви бькьра.

Һеши – дәве бә'ре, к'әвшән.

Һөбук – мале дһне, дәвләмәнд-
ти, п'әрә.

Һәвиртһр'шк – (һавен) дькьһнә нава
Һәвир у Һәвир һьлте. Фькьра
ве ль шәм щьһуйа бь р'өһ'ани
хьраб дьһатә фә'мкьрһне, ава
готи сурәте (символа) һ'әра-
мийе, хәйсәте хьраб у ә'мьре
һ'әр'ьми бу. Изьһна щьмә'та
Исраеле т'өнәбу, вәки Һә-
виртһр'шк бькьрана нава нане
һ'әдийед хвә, к'ижан кө Хвә-
дер'а дьһатә дайине (Қануна
К'аһинтийе 2:4), нә жи дькьрһ-
нә нава Щәжһна Нане Шкәва
чава өса жи те фә'мкьрһне,
ава готи «шкәва» (Дәрк'әтһн
12:15). К'ьтеба Пирозда Һәвир-
тһр'шк чава нишана қәватәкә
вәшарти йә, илаһи бона қәвата
гөнә. Чава Һәвиртһр'шк нава
т'әмамия шкәва Һәвирда бәла
дьбә йа хвә дькә, өса жи гөнә
дькарә нава щьмә'теда бәла бә
у зийане бьдә щьмә'те. Луқа

12:1-да һэвиртър'шк те фэ'мкь-рне чава дөр'ути, Мэтта 16:6 у 12-да һинкьрна ферьсийа у садудийа мина һэвиртър'шк бу, кө мьҕабьли Иса дьсэкьнин. Марҕос 8:15; Корьнт'и I, 5:6-7; Галати 5:9.

Һәрәм — диуанханә, щийе һәри жорьн.

Һәрмес — п'утәки йунана бу. Йуна-на дьготьн, кө әв ҕасьде п'утед дьн бу. К'аред Шандийа 14:12.

Һивк'әти — (ә'дьройи, йа жорьн к'әти, һивгьрти) йе һиве дь-к'әвьн, вәдч'ьр'ькьн.

Һиндар — мәрвьәк нава п'ешә йан спортәкеда хвә һәр гав һин дькә.

Һосанна — хәбәрәкә сьлавдайине йә, бь зьмане ибрани, йәки хвәйиқәдьрр'а дьһатә готьне мина п'адша. Пешийе һосанна дөак бу бь мә'на «Хьлаз бькә!», паше әв бу готьнәкә бь мә'на «Шькьр вир'а». Мэтта 21:9, 15; Марҕос 11:9-10; Й'уһ'әнна 12:13.

Һьлатьн (ль йәки һьлатьн) — дәнге хвә ле һьлдан, һьлмәйибун.

Һ'әди — һ'әдийа, п'ешк'еш, хер, дийари.

Һ'әлал у һ'әрам — 1. бона щьһу-йа әв фә'мин бь хварьн-вә-хварьне, шуштьн-вәшуштьне у р'абун-р'уныштьна ә'мьре

мәрьвава гьредаийи буйә. Ль гора Ғануна Муса шур'ә-шур'ә һ'әйван һ'әрам дьһатьнә һ'әсабе: Мәсәлә чәнд шур'ә тәйрәдә, бәраз, чәнд һ'әйванед бә'реда у һ'әму мә'рәгиск өса жи щьһйазе мьрийа, мәрвьед к'әти у йед бь нәхвәшийед ч'әрм (Ғануна К'әһинтийе 11; Ғануна Дөшари 14:3-21). Һәгәр йәки дәсте хвә быда мәрвьәки к'әти йан щьһйазәки бьк'әта, әв иди дьһ'әр'ьми, һ'әрам дьбу у нә шайиз бу, вәки әв мәрвь тек'әта нава щьмә'те йан жи щийед пироз. Кьн готи, гава йәки тыштәк жь Ғануна щьһуйа дәр бькьра, әв һ'әрам дьһатә һ'әсабе. Шур'ә-шур'ә ә'дәт бона һ'әлалбуна йәки һ'әрам һәбун. Мәсәлә, гәрәке қөрбан быда у бь аве бьһата шуштьне. Бона чәнд шур'әйед һ'әлалбу-не гәрәке к'әһин жи ль мәрвье һ'әлалбуийи бьһьһер'ийа у быгота кө әв иди һ'әлал буйә йан на (Ғануна К'әһинтийе 13). Иса гөһ нәда ә'дәтед кал-бава һьндава ве пьрседа у чәнд тышт мьҕабьли фькьред Ғанунзан у ферьсийа дьгот (Марҕос 7:1-24). Өса жи Иса дәсте Хвә да мәрвьед к'әти (кө һ'әрам дьһатьнә һ'әсабе) у әв һьн қәнщ дькьрьн, һьн жи

пафьждькьрын (Мэтта 8:1-4). У қәвата **Wi** сәр р'өһ'ед һ'эрам жи һәбу, шьн жь шьнак'этийа (кө һ'эрам дьһатьнә һ'эсабе) дәрдьхьстьн у қәнщ дькьрын (Луқа 4:30-36).

2. Һ'әлал фьрәте фә'мкьрыне, чава кьрынед пироз, бе қәл-пи, бе дьзи, бе һ'әләк'ари, бь к'әда һ'әлал, өса жи жьн-мер һ'әлале һәв тен готьне һәгәр әв һьндава һәвда һ'әлал ьн, нә ч'ә'вдәр ьн. Һ'эрами жи чава әк'се һ'әлалие йә.

Һ'эрам — жь к'эрәма хвә бьн хәбәра «һ'әлал у һ'эрам»-да бьхуньн.

шагьрт — йед кө һин дьбьн (дь-ә'льмын). Гәләк шагьртед Иса һәбун. Донздәһ жь нав ван бьжарти бун. Әв шанди бун. Мэтта 10:1-4; Луқа 5:1 у йед майин.

шанди — (қасьд, р'әсул) бь зьмане йунани АПОСТОЛОС ә. Мә'-на ве хәбәре бь Көрманши «йе шанди» йә. Иса Мәсиһ жь нав шагьртед Хвә донздәһ шанди (р'әсул) бьжартьн у шандьн, вәки Мьзгинийа Хвәде бьдьянә мьләтед дьнийае (Мэтта 10:1-4; Марқос 3:13-19; Луқа 6:12-16). Әвана т'әви Иса дьман у Иса әв һин дькьрын. Пе ч'ә'вед хвә

мьрына **Wi** дитьн у паше жи Әв пәй р'абунa **Wir'**а дитьн. Иса Хвә Павлосва жи ә'йан кьр у әв чава шанди к'әфш кьр. Барнабас у һьнәкед дьн жи чава шанди дьһатьнә готьне, ле жь Иса дәма ә'мьре **Wi**да нәһатьбунә к'әфшкьрыне.

ширк — К'ьнщед р'әнге ширк йед һәри бьһа бун у р'әнге ширк нәхшәки п'адшатийе бу.

шьвәр'е — р'еч'ьк, р'ийа п'ега мәрвьәки йан р'ийа тәнг.

шькийаткьрын — гьликьрын, суц-даркьрын, газьнкьрын.

Шьм'ун — жер'а Пәтрус жи дь-готьн. Әв йәк жь һәр донздәһ шагьртед Иса бу. Әв шанди бу.

Шьмшон — мерхас у гәләки қә-ват бу, Хвәде бь ви гәләк бәла анинә сәре фьльстини-йед кө дьжмьнатиийа Исаеле дькьрын. Һ'акьмти 13:2–16:31; Ибрани 11:32.

шь'ьги — р'е дәрк'әти.

шер'ьбандьн, дан шер'ьбандьне, һатьн шер'ьбандьне — Щер'ь-бандьн әв һ'әләки тәнгасийе йә, к'ижанеда бауәрийа мервь жь тәмхвәстьнед ви йан жь мирешьн те шер'ьбандьне. Дәрк'әтьн 17:2, 7; Ишайа 7:12; Мэтта 4:3, 7; К'аред Шандийа 5:9; 15:10; Корьнт'и I, 7:5; 10:13;

Корьнт'и II, 2:11; Ақуб 1:13-14; Пәтрус I, 1:6, 7; Пәтрус II, 2:9.

Щәжына Дәрбазбуне (Шива Дәрбазбуне) – әв щәжына (ә'йда) нав шьмә'та Израеледа чардәһе мәһа Нисанеда те кьрыне (ль гора салнә'ма ибрани чардәһе Нисане ньһа 1-е Апреле йә). Әве щәжыне бона биранина ве йәке дыкьн, кә Хвәде чава шьмә'та Израеле жь бьндәстийа Мьсьрийа дәрхьст (Дәрк'әтһн 12:14-20). Ынгә Мьльйак'әте Мьрыне һ'әму нхөрийед Мьсьрийа, һн инсан у һн жи һ'әйван көштһн, ле жь сәр малед шьмә'та Израелер'а «дәрбаз бу» у дәст нәда жь ван т'ө кәси, нәкөшт (Дәрк'әтһн 12:23-27). Бона ве йәке ве щәжынер'а дыготһн Щәжына Дәрбазбуне. Пер'а-пер'а пәй Щәжына Дәрбазбунер'а Щәжына Нане Шкәва бона һ'әфт р'ожа те дәрбазкьрыне. Нава һ'әфтийа Щәжына Нане Шкәвада т'әне нане шкәва (бе һәвиртьр'шк) те хварьне. Жь к'әрәма хвә бьн хәбәра «Щәжына Нане Шкәва»-да бьхуньн. Мәтта 26:2, 5, 18-19; Корьнт'и I, 5:7-8.

Щәжына Нане Шкәва – әв щәжын (ә'йд) ль пәй Щәжына Дәрбазбунер'а те у жь панздәһ һ'әта

бист дөдөйе мәһа Нисане те кьрыне (ль гора салнә'ма иройин жь 2-а һ'әта 9-е Апреле те кьрыне). Әва щәжына бона биранина хьлазкьрына мьләте Израеле те кьрыне, гава мьләте Израеле жь бьндәстийа Мьсьрийа дәрк'әт у чу ви вәлате кә Хвәде дабу ван. Әве щәжынеда һ'әфт р'ожа нане шкәва (бе һәвиртьр'шк) те хварьне. Жь к'әрәма хвә бьн хәбәра «һәвиртьр'шк»-да бьхуньн. Дәрк'әтһн 12:15; Мәтта 26:17; Марқос 14:1, 12; Луқа 22:1, 7.

Щәжына Пирозкьрына П'арьстгәһе

– Вәкә 165 сала бәри буйина Иса, п'арьстгәһа Оршәлиме жь алийе мьләте сурийада һатьбу һ'әр'ымандьне. Се сала шунда п'арьстгәһ у шьһу жь бьн дәсте сурийа бь дәсте Щьһуда Маккабийе сәрвер аза бун. Жь һынгева Щәжына Пирозкьрына П'арьстгәһе дәрбаз кьрын. Щәжыне 25-е мәһе (бь ибрани Кьсләве, ава готи кем-зедә мәһа 12-да) дәстпедькьр у һ'әта һ'әйшт р'ожа дык'ьшанд. Йу-һ'әнна 10:22; 1 Маккаби 4:36-59; 2 Маккаби 1:9, 18; 10:1-8 (1 Маккаби у 2 Маккаби к'ьтебед дәма Пәймана Кәвьнда һатьнә һьвисаре, ле нак'әвьнә нава

66 к'ътебед пироз, аҗа готи к'ътебед нәҗануни нә).

Шәҗна Һ'олькчекьрыне – һәр сал пайизе җь 15-а һ'эта 21-е мәһа Тышрийе йә (вәкә йәке мәһа 10-а, аҗа готи йәке Октыабьре). Шьһу дьчун сәр р'эзед хвә, һ'ольк чедькьрын у ванда һ'әфтеке дьман. Шьһуйа әв йәк дькьр, вәки бир банина, кә чаҗа Муса П'ехәмбәр мьләте Израеле җь Мьсьре дәрхьст у әв чьл сали конада ман. Йу-һ'әнна 7:2; Қануна К'аһинтийе 23:33-36, 39-42; Қануна Дощари 16:13-15; Нәһәмийа 8:13-18.

Шәлилә – қзәкә бакәра Израеле йә. Бажаре Ньсрәте ыра йә. Иса ль ыр мәзын бу у данна-син кьр.

шә'ньмә (дожә) – бь йуна-ни ГӘӘННА йә, бь ибрани ГӘҢННОМ ә. Әв хвәха шийе шәфе һ'эта-һ'этайе йә, бона әвед кә we Р'оҗа Ахрәте ди-вана ван бьбә. Дожә әв һәма хут шә'ньмә йә, һәр дә хәбәр ве к'ътебеда һатьнә хәбытандьне. Шә'ньмә: Мәтта 5:29-30; 10:28; 23:15; Марқос 9:43, 45, 47; Луца 12:5. Дожә: Мәтта 5:22; 18:9; 23:33; Ақуб 3:6.

шә'т'ри – тузык.

шьвин – 1. к'омбуна мәрыва.

2. к'омбуна бавәрмәнда (хвә-денаса), йед кә бь наве Иса дьщывьн. Шарна бона т'әма-мийа бавәрмәндед дьне чаҗа бона к'омәке те хәбате (Әфәси 1:22-23; 3:10; 5:23-32; Колоси 1:18, 24), ле п'ьр'анийа шара бона к'омәкә бавәрмәндед щикида (шьвина Оршәлимеда, К'аред Шандийа 8:1; шьвина Әнтакйайеда, К'аред Шандийа 13:1; шьвина Әфәседа, К'аред Шандийа 20:16). Зәмане Пәй-мана Нуда бавәрмәнд маллада дьщывийан, дер һәла һе т'өнә-бун. Һьнге мәзынайийа мала кә теда дьщывийан бона 30 йан лапи зәф һ'эта 50 мәрвыи бу. Мәтта 16:18; 18:17; К'аред Шандийа 5:11; 11:22, 26; 20:17; Корьнт'и I, 1:2; Ә'йанти 1:4.

шьвина гьрәгьра (йа шьһуйа) – әв шьвинәк (мыщлисәк) бу, кә теда гьрәгьред шьһуйа ль һәв дьщывийан. 200 сали бәри Иса Мәсир гьрти һ'эта 200 сали пәй Иса Мәсирһ'а әв дивана шьһуйа бу. Шьвата гьрәгьред шьһуйа вәкә һ'әфте мәрыва бу, әв к'аһин, р'успи у қанунзанә бун. Әв ль һәв р'удьньштьн у бь һәв дышешьрин. Сәрәкк'а-һин хвәха жи сәрәке Шьвина Гьрәгьра бу. Шьвина Гьрәгьра

Шьвина гьрэгьред щьһуйа

бөрпърсийаре мьлэте Исраеле бу. Әв щэзайед кӧ нэ йед мьрьне бу шьхӧле ван бу. Ле щэзайед мьрьне данинэ бәр диwana сәрверед р'омайи. Ләма Шьвина Гьрэгьра Иса шандьнэ шәм вәлийе Р'омайи, Пилато. Йуһ'әнна 11:47; 18:31; Луца 22:52, 66-71, 66. К'аред Шандийа 4:15; 5:21; 6:12; 22:30; 23:1 у йед майин.

щьн — һн мирещьнр'а те готьне, һн жи ван р'ӧһ' у мьляк'әтед хьрабр'а, йед кӧ мирещьн дышинэ, кӧ хьрабийе һ'әму мәрвар'а дыкн. Пәймана Нуда те ә'йанкьрьне, кӧ п'утп'арьсти жь щьна те (Корьнт'и I, 10:20-21; Ә'йанти 9:20).

щьнак'әти — (щьнгьрти, щьнойи, щьни, щьноки) йәки кӧ жь алије щьн йан р'ӧһ'ед хьрабва те гьртьне, бьндәсткьрьне, жер'а щьнак'әти дыбежьн. Чахе Иса ль сәр дыне бу, әви гәләк щьна-

к'әти аза дыкьрьн, щьн жь нав ван дәрдыхьстьн (Мәтта 9:32). **щьһу** — жь зӧр'әта Бьраһим ын. Хәбәра «щьһу» жь хәбәра «Шьһуда» те. Жь донздәһ қәбилед Исраеле, Шьһуда қәбила һәрә к'ьфш ә һена Давьд у Сьлеман п'адшада. Пәй щӧдәбуна П'адшатийа т'ьфақийер'а, т'әмамийа п'адшатийа башуре бь наве «Шьһуда» дыһатә готьне. Вәхте сьргункьрьна Бабилонеда у пәй wer'а жи, әв наве «щьһу» мә'на фьрә стандийә, аһа готи бона т'әмамийа мьлэте Исраеле һатә хәбате.

Шьһуда — 1. Донздәһ кӧр'ед Исраел һәбун, йәк жь ван Шьһуда бу. Һәр донздәһ кӧр'ед ви бунә донздәһ қәбилед Исраеле. Наве вәлате Шьһустане жь наве Шьһуда пешда һатийә, чьмки әв қәбил ль вьр дыма. Дәстпәбун 29:35; Мәтта 1:2-3; Ибрани 7:14; 8:8; Ә'йанти 5:5; 7:5.

2. Бь наве Шьһуда дӧ шагьртәд Иса Мәсиһ һәбун. Жь ван Шьһудае Исхәрйоти нәмамийа (хайинтийа) Иса кьр у да дәсте ван, йед кӧ дыхвәстьн Әв бькӧштана (Луца 22:3). Шьһудае дын Йуһ'әнна 14:22-да ньвисар ә кӧ әв «нә йе Исхәрйоти» йә. Һьнәк дыфькьрьн әв

Тэдайо йә (Мәтта 10:3; Марқос 3:18). Әw жи те готыне «Шьһу-даие Ақуб» (Луқа 6:16; К'аред Шандийа 1:13).

3. Өса жи Шьһуда наве бь-раки Иса бу (Мәтта 13:55; Марқос 6:3) у ль гора фькьра гәләка әw Шьһуда йә, йе кә «Нә'ма Шьһуда» ньвисийә.

Шьһустан – қәза бажаре Оршәлиме бу, әw қәза башура Исраеле дьк'әт. Һена Иса Мәсиһда һнн Шьһустан, һнн Самәрия, һнн жи Шәлилә қәза бун, өса жи Шьһустан п'арәкә қәза Сур-йәйсәйә р'омайи бу.

чәнг – һашәте мьқаме, бь гәләк т'ела, мина саз у гитаре, Дауьд п'адша ледьхьст.

чирәдәст – һостайе кә р'ьк'ь-не мала давежә, хәтһиш дькә (Корьнт'и I, 3:10).

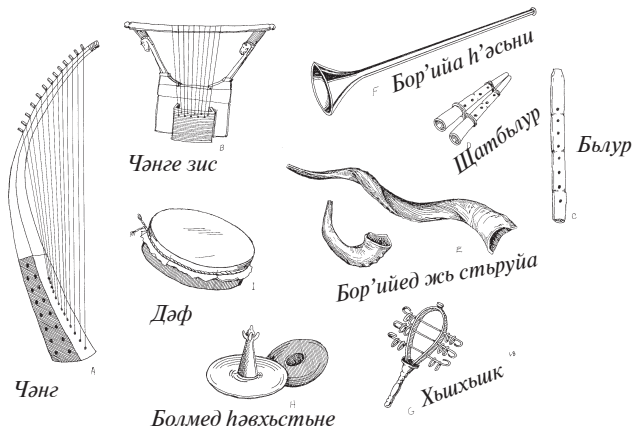
ч'ежьк – ч'ельк.

ч'ә'вдәр – форқ, қав, нәр'еда.

ч'ийайе Зәйт'уне – ч'ийаки незик-и Оршәлиме йә, Иса сәр wi ч'ийайи дәа дькьр (Луқа 19:29; К'аред Шандийа 1:12).

қав – қәһб, форқ.

Қайин – көр'е Адәми мәзын бу. Гәләки һ'әвсуди бьре хвәйи бьч'ук һабил дькьр, чьмки Хвәде бәрхе һабиләи қәрбане қәбул кьрьбу, ле гәньме кә Қайин анибу қәбул нәкьрьбу, жь дәст сьтқе вийи нәр'аст. Һынге Қайин һабил кәшт. Хвәде гот, кә гәрәке Қайин ль сәр ә'рде фьрари бә у

жь мәрывайе бе т'эхсиркьрыне.
Дәстпобун 4:1-24; Ибрани 11:4;
Йуһ'әнна I, 3:12; Шьһуда 11.

қамиш – чит, мәйи.

Қануна Муса – (Шәриә'та Муса)

Т'әврат ә. Т'әврат жи пенщ к'ьтебед Муса нә: Дәстпобун, Дәрк'әтһн, Қануна К'аһинти-йе, Жьмар, Қануна Дощари (Вәк'ьландьна Қануне). Ван пенщ к'ьтебада қанун, т'әми, дирок (т'арих) у сәрһати нь-висар ьн. Хвәде әв Қанун сәр ч'ийайе Синайе, нав ә'врада Мусар'а гот. Щарна жи һ'әму к'ьтебед «Пәймана Кәвьһн»-р'а дьбежьһн Қанун.

қанунзан – (занәйе Шәриә'те, к'а-тьб, ньвиск'ар) Қанунзан нав шьмә'та Израелда сәр Қануна Муса дьхәбьтһн, Қанун қәнщ заньбун, бь дәста Қанун зедә дькьрһн у хәлқ һин дькьрһн. Ван жийина хвә бона һинбун у һинкьрына Қануне дьдан у к'ьтеб дьһнвисин. П'ьр'анийа ван жь ферьсийа бун.

қар'қар' – қыр'ьк, қаж.

қәбилед Израеле – (ә'ширед Израеле, елед Израеле) Донздәһ көр'ед Ақуб һәбун, кө ванр'а Израел жи дьготьһн. Һәр йәк жь ван бу қәбиләкә Израел. Дәстпобун 35:23-26; 49:1-28.

қәдър-һөрмәт – р'умәт.

Қәйсәр – навәки бона п'адшайе мьләтед Императорийа Р'ома-йе бу. Мьләте Р'омайе гәләк мьләтед дьһн бьндәст дькьрһн у Қәйсәр п'адше ван һ'әмуя бу. Һәр п'адшаки мьләте р'о-майер'а дьготьһн: «Қәйсәр». Луқа 2:1; 3:1.

қәрф – тыһаз.

Қорах – сәрверә ван бу, йед кө бәр Муса у һарун р'абун. Хәзәба Хвәде һьндава Қорах у һәвалед вида хөйа бу, ә'рд вәбу әв сахә-сах ә'рдеда чун. Жьмар 16:1-35; Шьһуда 11.

қөльхи – хьзмәтк'ари, шьхөл, хөлашти.

қөрбан – (гори, нәдър) бинбәрәк кө жь бәр йәки дьһна те дайине йан көштьһне. Шур'ә-шур'ә қөрбан у һ'әдийед шьмә'та Израеле һәбун, мәсәлә, һ'әдийед мина һ'әйванед бәрх, шанәга, өса жи йед гәһьм у бьһарәт һәбун. Һ'әйван дьһатьһнә сәржекьрыне, паше һьһәк т'әмам пева дьһатьһнә шәвьһгандьһне, һьһәк жи т'әһне п'арәкә ван дьһатьһнә шәвьһгандьһне. Һәр һ'әйван гәрәке беқөсур у беләк'ә буйа. Жь һена Мусада қөрбан бь дәсте к'аһина дьһатә сәржекьрыне

ФЭРЬЭНГОК

(изьна щьмэ'те т'өнэбу, кӧ хвэсэрихвэ сэржекьрана.)

Жь к'эрэма хвэ бьн хэбэра «горигәһ»-да бьхуньн.

вәк'илхәрш – малкьр, к'әдкьр.

вәлатп'арьст – наве партике кӧ бона вәлате хвэ шәр' дькьн.

Вәхте Пәймана Нуда чәнд к'омед шьһуйа һәбун, дьхвәс-

тьн жь бьндәстийа р'омайе дәрк'әтана.

вәли – (вали) сәрвеве қэзакә вәлет.

вәсийәт – к'ахаза шә'дәтийе, кӧ йәк бәри мьрьне теда бона мал-мылк'ед хвэ дьньвисә, кӧ пәй мьрьна вир'а әв бьгьһи-жә к'е.

НАВ-НИШАНЭД ХЭБЭРЕД К'ЪЛИТЭ СЭРЭКЭ

Бахшандын

Хвэде гөнөд мэ дьбахшинэ

Мэтта 26:28; Марқос 11:25-26;
К'аред Шандийа 5:31; 10:43;
26:18; Эфэси 1:7; Колоси
1:13-14; 2:13-14; Ибрани
10:17-18; Йуһ'әнна I, 1:8-2:2.

Гэрэке эм жи гөнөд йед дын

бьбахшиньн

Мэтта 6:12-15; 18:21-35; Мар-
қос 11:25; Луқа 6:37; 17:3-4;
Корьнт'и II, 2:5-11; Эфэси
4:31-32; Колоси 3:13.

Бавәри

бона хьлазбуне

Йуһ'әнна 1:12; 3:15-18; 3:36;
6:47; 14:6; 20:31; К'аред Шан-
дийа 4:12; 16:30-31; Р'омайи
3:20-22; 10:9-10; Галати 2:16;
Эфэси 2:8-9.

бона жийна мәсиһийе

Марқос 11:22-25; Луқа 17:5-6;
Йуһ'әнна 14:1; Р'омайи 5:1-2;
14:22-23; Корьнт'и I, 13:13;
Корьнт'и II, 5:6-7; Галати 5:6;
Ибрани 11; Ақуб 1:2-8; 2:14-26;
Пәтрус I, 1:3-9.

Гөнө

Гөнө чь йә?

Р'омайи 1:18-32; 8:5-8; Галати
5:19-21; Эфэси 2:1-3; 5:3-5;

Колоси 3:5-10; Ақуб 4:17; Пәт-
рус I, 4:3; Йуһ'әнна I, 3:4-5.

Һ'әму мәрва гөнә кьрийә

Йуһ'әнна 8:7-9; Р'омайи
3:9-20; 3:23; 5:12; Галати 3:22;
Йуһ'әнна I, 1:8-10.

**Һ'әвшә йә кө мәрвв жь шәза-
йе гөна хьлаз бьн**

Мэтта 10:28; 13:41-42; Йу-
һ'әнна 3:18-20; 3:36; К'аред
Шандийа 17:30-31; Р'омайи
1:18-19; 6:23; Галати 6:7-8;
Колоси 3:5-6; Т'есалоники II,
1:7-9; Ибрани 9:27; 10:26-31;
Пәтрус I, 1:17; 4:3-5; Щьһуда
7; Ә'йанти 20:11-15.

Гөр'а Хвэде бькьн

Йуһ'әнна 14:15, 21, 23-24;
15:10-17; Р'омайи 13:8-10;
Пәтрус I, 1:14-16; Йуһ'әнна
I, 2:3-8; 3:22-24; Йуһ'әнна II,
5-6.

Дөа

Һинкьрын бона дөа

Мэтта 6:5-13; 7:7-11; 18:19-20;
Марқос 11:24-25; Луқа 11:1-13;
18:1-8; 21:36; Йуһ'әнна
14:13-14; 15:7; 16:23-26; Р'ома-
йи 8:26-27; 12:12; Эфэси 2:18;
6:18; Филипи 4:6-7; Колоси
4:2; Т'есалоники I, 5:17;

Тимот'ейо I, 2:1-4; 2:8; 4:4-5; Ибрани 4:16; 10:19-22; Агуб 1:5-8; 4:2-3; 5:13-18; Пэтрус I, 4:7; Йуһ'әнна I, 3:21-22; 5:14-15.

Мәсәлед дōакьрьне

Мэтта 11:25-26; 14:23; 19:13-15; Марқос 1:35; Луқа 5:16; 6:12; 22:32; 22:39-46; Йуһ'әнна 11:41-42; 17:1-26; К'аред Шандийа 4:24-31; 16:25; 20:36; 21:5; Р'омайи 1:9-10; 10:1-2; 15:30-33; Корьнт'и II, 12:7-10; Әфәси 1:15-20; 3:14-21; 6:19-20; Филипи 1:3-5; 1:9-11; Колоси 1:9-12; 4:3-4; Т'есалоники I, 3:9-13; Т'есалоники II, 1:11-12; 3:1-5; Ибрани 5:7; 7:25.

Хәмкьрьна Хwәде

Мэтта 6:25-34; 10:29-31; К'аред Шандийа 14:15-17; Р'омайи 8:28; 11:36; Колоси 1:17; Ибрани 1:3; Агуб 4:13-16.

Ә'зман

Луқа 12:32-34; Йуһ'әнна 14:1-3; Корьнт'и II, 5:1-8; Филипи 1:23; Колоси 3:1; Пэтрус I, 1:4-5; Ә'йанти 4:1-11; 21:1-4; 21:22-22:5; 22:14-15.

Ә'фьрандьяна дьнаййе

Мэтта 19:4; Йуһ'әнна 1:3; К'аред Шандийа 14:15; 17:24-26; Корьнт'и I, 8:6; Колоси 1:15-16; Ибрани 1:2; 11:3; Ә'йанти 4:11.

Зар'ед Хwәде

Йуһ'әнна 1:12-13; Р'омайи 8:14-17; Галати 4:6-7; Ибрани 12:5-11; Йуһ'әнна I, 3:1-3.

Зерандьн

Мэтта 5:10-12; Марқос 13:9-13; Луқа 12:4-9; Йуһ'әнна 15:18-21; 16:1-4; К'аред Шандийа 5:41; Р'омайи 8:35-37; 12:12-14; 12:17-21; Корьнт'и I, 4:11-13; Корьнт'и II, 4:8-11; 12:10; Филипи 1:28-29; Т'есалоники II, 1:4-8; 3:2-4; Тимот'ейо II, 3:10-13; Ибрани 10:32-39; 12:3-4; Пэтрус I, 3:13-17; 4:12-19; Ә'йанти 2:10.

Зьнек'ари у қави

Мэтта 5:27-30; Йуһ'әнна 8:2-11; Р'омайи 13:8-10; Корьнт'и I, 5:9-11; 6:9-20; Галати 5:19; Әфәси 5:3; Колоси 3:5-6; Т'есалоники I, 4:1-8; Ибрани 13:4; Щьһуда 7.

Жийина маледа

бона жьн у мера

Мэтта 19:4-6; Корьнт'и I, 7:1-16; Әфәси 5:21-33; Колоси 3:18-19; Тито 2:3-5; Ибрани 13:4; Пэтрус I, 3:1-7.

бона зар'а

Мэтта 15:3-6; Луқа 2:51; Әфәси 6:1-3; Колоси 3:20; Тимот'ейо I, 5:4, 8; Ибрани 12:7-11.

бона де у бава

Әфәси 6:4; Колоси 3:21; Тимот'ейо I, 3:4-5.

бона жьнэбийа

К'аред Шандийа 6:1; Р'омайи 7:2-3; Корьнт'и I, 7:39-40; Тимот'ейо I, 5:3-16; Ақуб 1:27.

Жийина һ'эта-һ'этайе, йа кә Иса Мәсһ дьдә ван, йед кә бауә-рийа хвә ви тиньн

Мәтта 19:16-30; Луқа 10:25-28; Йуһ'әнна 3:1-16; 5:19-29; 10:10; 11:25-26; 14:6; 17:2-3; 20:31; Р'омайи 5:21; 6:5-14; 8:10-17; Корьнт'и II, 5:17; Галати 2:20; Әфәси 2:1-6; Колоси 2:13; 3:1-4; Тимот'ейо II, 1:10; Тито 3:4-7; Пәтрус I, 1:23; Йуһ'әнна I, 5:11-13.

Жь гөнәкьрыне вәгәр'ын

Мәтта 4:17; Марқос 6:12; Луқа 13:1-5; 15:1-31; 24:45-47; К'аред Шандийа 2:37-40; 3:19-20; 17:29-31; 20:21; 26:19-20; Корьнт'и II, 7:8-11; Пәтрус II, 3:9; Ә'йанти 9:20-21.

Жьнбәр'дан у жь мер дурк'этын

Мәтта 5:31-32; 19:3-9; Луқа 16:18; Р'омайи 7:2-3; Корьнт'и I, 7:10-16.

Иса Мәсһ

Иса Мәсһ Көр'е Хвәде йә

Мәтта 11:27-30; 16:13-17; Луқа 1:35; Йуһ'әнна 1:1-18; 5:19-29;

6:35-40; 8:58; 11:25-27; 14:5-11; 17:1-5; 20:26-31; К'аред Шандийа 3:13-16; 4:10-12; Р'омайи 1:3-4; Корьнт'и I, 1:9; Корьнт'и II, 4:4-6; 5:21; Галати 4:4-5; Филипи 2:5-11; Колоси 1:15-20; 2:9-10; Ибрани 1:1-14; 7:26-28; Йуһ'әнна I, 2:1-2; 5:20; Ә'йанти 1:12-18; 19:11-16.

Көр'е Хвәде чава мәрвь һатә дьне

Йуһ'әнна 1:14; Луқа 1:26-38; Мәтта 1:18-25; Луқа 2:1-20; Мәтта 2:1-23; Галати 4:4-5; Филипи 2:6-7; Ибрани 2:14-18.

Иса мәрвь һин дькьрын у йед нәхвәш қәнш дькьрын

Мәтта 4:23-25; 7:28-29; 9:35-36; 11:1-6; Луқа 4:14-44; Йуһ'әнна 20:30-31; К'аред Шандийа 10:36-38.

Иса гәләк к'әрәмәт дькьрын

Жь к'әрәма хвә ль Навниша К'әрәмәтед Иса Мәсһ бьнь-һер'ын.

Сәрверә Иса гьртын у шәзайе мьрыне данә ви

Мәтта 26:47-68; 27:1-2; 27:11-31; Марқос 14:43-65; 15:1-20; Луқа 22:47-53; 22:63-71; 23:1-25; Йуһ'әнна 18:1-14; 18:19-24; 18:28-19:16.

Иса һатә хачкьрыне

Мәтта 27:32-56; Марқос

15:21-41; Луца 23:26-49; Йу-
h'әнна 19:17-37.

Иса һатә дәфьнкьрыне

Мэтта 27:57-66; Марқос
15:42-47; Луца 23:50-56; Йу-
h'әнна 19:38-42.

**Иса жь мьрыне р'абу у хвә
гәләкава ә'йан кьр**

Мэтта 28:1-20; Марқос 16:1-8;
Луца 24:1-49; Йуh'әнна 20:1-
21:14; К'аред Шандийа 1:3-8;
2:24-32; 3:15; 4:10; 4:33;
10:39-43; 13:29-39; 17:2-3;
17:30-31; Р'омайи 1:4; 4:24-25;
Корьнт'и I, 15:3-8; 15:12-21;
Ә'йанти 1:18.

Иса чу ә'змен

Луца 24:50-51; К'аред Шанди-
йа 1:9-11; 2:32-36; 5:30-31; Р'о-
майи 8:34; Әфәси 1:20-23;
Филипи 2:9-11; Ибрани 1:3-11;
2:9; 4:14-16; 7:25-26; 10:12-14;
Пәтрус I, 3:22.

Иса we диса вәгәр'ә

Мэтта 24:29-44; Йуh'әнна
14:1-3; К'аред Шандийа
1:10-11; 3:19-21; Филипи
3:20-21; Колоси 3:4; Т'есало-
ники I, 1:9-10; 3:13; 4:13-5:11;
Т'есалоники II, 1:6-10; 2:1-4;
Тимог'ейо I, 6:13-15; Тимо-
г'ейо II, 4:8; Ибрани 9:28;
Пәтрус II, 3:1-18; Йуh'әнна I,
3:1-3; Ә'йанти 1:7; 22:12-13.

**Дивана Хвәде бь дәсте Иса
Мәсиһ ә**

Мэтта 7:21-23; 16:24-27;
25:31-46; Йуh'әнна 3:18-21;
5:24-29; К'аред Шандийа
17:30-31; Р'омайи 2:1-11;
14:10-12; Корьнт'и I, 3:10-15;
4:5; Корьнт'и II, 5:9-10; Т'е-
салоники II, 1:5-10; Ибрани
9:27-28; 10:26-31; Пәтрус I,
1:17; 4:3-5; Ә'йанти 20:11-15.

К'омәкдаийн

Мэтта 6:1-4; 7:12; 25:31-46;
Луца 3:10-11; 6:38; К'аред
Шандийа 11:27-30; Корьнт'и
I, 10:24; Корьнт'и II, 8:1-15;
9:1-15; Галати 6:9-10; Филипи
4:14-19; Ибрани 10:24; 13:1-3;
13:16; Ақуб 1:27; 2:15-16; Йу-
h'әнна I, 3:16-18.

Мирешьн

Мэтта 13:19; 25:41; Луца
4:1-13; 22:3-4; Йуh'әнна
8:42-44; Корьнт'и II, 2:10-11;
4:4; 11:13-15; Әфәси 2:2; Т'е-
салоники I, 2:18; Т'есало-
ники II, 2:9-12; Пәтрус I, 5:8-9;
Йуh'әнна I, 3:8-10; Ә'йанти
12:7-12; 20:1-3; 20:10.

Мьзгини

Мэтта 24:14; К'аред Шанди-
йа 16:10; 20:24; Р'омайи 1:2-4;
16-17; Корьнт'и I, 1:17-25;
15:1-7; Галати 1:6-12; Әфәси

1:13; Филипи 1:27; Колоси 1:5-6; Т'есалоники I, 1:5; Т'есалоники II, 2:14; Тимот'ейо II, 1:8-11; 2:8-10.

Мьрьн

Йуһ'әнна 6:39-40; 11:17-27; 14:1-4; Р'омайи 6:10-11; 8:38-39; 14:7-9; Корьнт'и I, 15:12-58; Корьнт'и II, 5:1-10; Филипи 1:20-24; Т'есалоники I, 4:13-18; Ибрани 2:14-15; Ө'йанти 14:13; 21:1-4; 22:1-5.

Нэхwәши у қәншкьрьн

Мэтта 4:23-25; 9:35; 11:2-5; К'аред Шандийа 3:1-6; 8:4-8; 19:11-16; 28:8-9; Корьнт'и I, 12:9; 12:29-30; Корьнт'и II, 12:7-10; Тимот'ейо I, 5:23; Тимот'ейо II, 4:20; Ақуб 5:14-15.

Ньвисаред пироз

Мэтта 4:1-4; 5:17-20; 22:29; Йуһ'әнна 8:31-32; 20:31; К'аред Шандийа 20:32; Р'омайи 15:4; 16:26; Колоси 3:16; Т'есалоники I, 2:13; Тимот'ейо I, 4:13; Тимот'ейо II, 3:14-17; Ибрани 4:12; Пәтрус I, 1:22-25; Пәтрус II, 1:19-21; Йуһ'әнна II, 9-10; Ө'йанти 1:3.

Ньхөмандьна аве

Мэтта 28:18-20; Йуһ'әнна 3:22; 4:1-2; К'аред Шандийа 2:37-42; 8:12; 8:36-38; 10:44-48; 16:14-15; 16:31-33; 19:1-7;

22:12-16; Р'омайи 6:1-4; Галати 3:26-27; Колоси 2:12; Пәтрус I, 3:20-22.

Пақьжкьрьна гөна пе мьрьна Мәсин

Мэтта 26:26-29; Р'омайи 3:25; 5:9-10; Өфәси 1:7; Ибрани 9:11-14; Йуһ'әнна I, 1:6-7; Ө'йанти 7:14-17.

П'әрә, һәбук, мал у мьлк'

Мэтта 6:19-21; 6:24-34; Луқа 12:13-21; 12:32-34; К'аред Шандийа 20:35; Тимот'ейо I, 6:6-10; 6:17-19; Ибрани 13:5-6; Ақуб 2:1-9; 5:1-6.

П'утп'арьсти, сербази у к'оч'әкти

Мэтта 4:10; К'аред Шандийа 13:4-12; 17:22-31; 19:11-20; Корьнт'и I, 5:11; 6:9-11; 8:1-13; 10:1-22; Корьнт'и II, 6:14-18; Галати 5:19-21; Т'есалоники I, 1:9-10; Йуһ'әнна I, 5:21; Ө'йанти 21:8; 22:15.

Р'астһ'әсаббун, р'асти (бесушбун)

К'аред Шандийа 13:38-39; Р'омайи 1:16-17; 3:21-26; 5:1; 5:9-10; 5:18-19; Галати 2:16; 3:6-9; Тито 3:7.

Р'ожи

Мэтта 6:16-18; Марқос 2:18-20; К'аред Шандийа 13:1-3; 14:23.

Р'өһ'е Пироз

Мэтта 28:19; Марқос 1:9-11;

3:28-30; Луца 1:35; 3:16; 4:1; 11:13; 12:12; Йуһ'әнна 1:32-34; 3:5-8; 7:37-39; 14:15-17; 14:26; 15:26; 16:7-15; 20:19-23; К'аред Шандийа 1:4-5; 1:8; 2:1-18; 2:38-39; 4:31; 5:3-5; 8:14-17; 10:44-48; 13:2-4; 15:28; 16:7-10; 19:1-7; Р'омайи 5:5; 8:9-16; 8:26-27; Корьнт'и I, 2:4; 2:9-16; 3:16; 6:11; 6:19; 12:1-13; Корьнт'и II, 1:21-22; 5:5; 13:14; Галати 3:2-5; 4:6; 5:16-18; 5:22-25; Эфэси 1:13-14; 1:17; 3:16; 4:3-4; 4:30; 5:18-20; 6:17-18; Т'есалоники I, 1:5-6; 5:19; Т'есалоники II, 2:13; Тито 3:5-6; Ибрани 2:4; 9:14; Пэтрус I, 1:2; 1:11; Пэтрус II, 1:20-21; Йуһ'әнна I, 2:20; 3:24; 4:13; 5:6-8.

**Сэрк'этына (алт'кьрына) сэр ми-
решьн у тэ'ли-тэнгийа**

Мэтта 4:1-11; 6:13; Луца 22:31-32; Йуһ'әнна 17:14-19; Р'омайи 8:31-39; 12:12; 16:19-20; Корьнт'и I, 10:12-13; 16:13; Корьнт'и II, 12:7-10; Эфэси 3:20-21; 6:10-18; Филиппи 4:13; Т'есалоники I, 3:5-8; Т'есалоники II, 3:3; Тимот'ейо II, 1:7-8; Ибрани 2:18; 4:14-16; 12:1-2; Ақуб 4:7; Пэтрус I, 1:5; 5:8-11; Йуһ'әнна I, 4:4; 5:3-5; Э'йантти 12:7-12.

Сэрверед шьвине

**Хэйсәтед ван у чава тенә
к'ьфшкьрыне (шьван, бәрпър-
сийар, малхе)**

К'аред Шандийа 6:1-6; 14:23; Тимот'ейо I, 3:1-13; Тито 1:5-9.

**Һинкьрына бона сэрверед
шьвине**

Мэтта 28:18-20; Луца 22:24-27; К'аред Шандийа 20:17-35; Т'есалоники I, 2:1-12; Тимот'ейо I, 4:1-16; Тимот'ейо II, 2:1-26; 3:10-17; 4:1-5; Тито 2:7-8; Пэтрус I, 5:1-4.

Т'ьфақа хвәденаса

Мэтта 18:19-20; К'аред Шандийа 2:41-47; Р'омайи 12:4-8; Эфэси 1:22-23; 4:11-16; Колоси 3:15-17; Тимот'ейо I, 4:13; Ибрани 10:24-25.

Хэйсәте мәсиһийе

Йуһ'әнна 13:34-35; 14:27; Р'омайи 12:9-13; Галати 5:22-26; Колоси 3:12-17; Т'есалоники I, 5:16-18.

Хьлазкьрына мәрва

Йуһ'әнна 3:16-17; К'аред Шандийа 2:37-39; 4:11-12; Р'омайи 5:1-11; 10:9-13; Эфэси 2:1-10; Тимот'ейо I, 1:15-16; 2:3-7; Пэтрус I, 1:3-5.

Хвәде

Марқос 10:27; 12:29-30; Луца 1:37; 6:35-36; Йуһ'әнна 4:24;

К'аред Шандийа 14:14-17; 17:22-31; Р'омайи 1:18-23; 11:33-36; Корьнт'и I, 8:4-6; Корьнт'и II, 1:3; Тимог'ейо I, 1:17; 6:15-16; Ибрани 4:13; 10:30-31; Ақуб 1:17; Пэтрус I, 1:14-17; Йух'энна I, 1:5; 4:7-12; 4:16; Щьхуда 24-25; Ө'йанти 4:8-11; 15:3-4.

Н'өкөмөтөд мэрвайейө ведьнайе

Мэтта 22:15-22; К'аред Шандийа 5:27-29; Р'омайи 13:1-7; Тимог'ейо I, 2:1-4; Тито 3:1; Пэтрус I, 2:13-17.

Н'ьзкьрн

Хвөде мө н'ьз дькө

Йух'энна 3:16; Р'омайи 5:8; Өфөси 2:4-5; Йух'энна I, 4:9-10.

Гэрэке эм Хвөде н'ьз бькьн

Мэтта 22:37-38; Марқос 12:28-30; Йух'энна 14:21; Пэтрус I, 1:8; Йух'энна I, 5:3.

Гэрэке эм нөвдө н'ьз бькьн

Мэтта 5:43-48; 22:39; Йух'энна 13:34-35; 15:12-17; Р'омайи 12:9-10; 13:8-10; Корьнт'и I, 13:1-13; 16:14; Галати 5:13-14; Т'есалоники I, 4:9-10; Пэтрус I, 4:8; Йух'энна I, 2:9-11; 3:11-18; 4:7-21.

Шэрав-арақ

Р'омайи 13:13; Корьнт'и I, 5:11; 6:9-11; Галати 5:19-21;

Өфөси 5:18; Тимог'ейо I, 3:1-3; Тито 1:7; Пэтрус I, 4:3-5.

Шива Хөдан

Мэтта 26:26-30; Марқос 14:22-26; Луқа 22:14-20; Корьнт'и I, 10:14-22; 11:17-34.

Шкөсти у мьлукти

Мэтта 5:3-12; 18:1-5; Луқа 14:7-11; 18:9-14; Өфөси 4:2; Филипи 2:3-11; Колоси 3:12-13; Ақуб 4:5-10; Пэтрус I, 5:5-7.

Шькийат у бэр диване

Мэтта 5:25-26; 5:38-42; 18:15-17; Р'омайи 12:14-21; Корьнт'и I, 6:1-8.

Шькьрдари

Луқа 17:11-19; Йух'энна 6:11; Р'омайи 1:21; Өфөси 5:20; Филипи 4:4-7; Колоси 2:7; 3:17; 4:2; Т'есалоники I, 5:18; Тимог'ейо I, 2:1; 4:4-5.

Щөфадитьн

Р'омайи 8:18-25; 8:28; Корьнт'и II, 1:4; 4:16-18; Ақуб 1:2-4; Пэтрус I, 1:6-9; 2:19-21; 5:8-10.

Щө'ньмө (Дождь)

Мэтта 10:28; 13:41-42; 13:47-50; 25:41-46; Луқа 16:23-26; Т'есалоники II, 1:9; Ө'йанти 20:10-15; 21:8.

Щьвина Иса Мөсиһ

Мэтта 16:13-20; К'аред Шандийа 2:41-42; Р'омайи 12:4-8;

ХЭБЭРЭД К'ЪЛИТ

Корьнт'и I, 12:12-30; Эфэси
1:22-23; 2:19-22; 4:1-16; Коло-
си 1:18; Ибрани 10:24-25;
Пётрус I, 2:4-10; Э'йанти
19:5-10.

Qэдьре сэрwеред щьвине бьгьрын
Корьнт'и I, 9:14; Галати 6:6;

Т'есалоники I, 5:12-13; Тимо-
т'ейо I, 5:17-22; Ибрани 13:7;
13:17.

Qөрбан

Мэтта 9:13; Марқос 12:33;
Р'омайи 12:1; Ибрани 9:7;
10:18.

Навниш у щиниш

НАВНИШЕД ЧАПА У П'ӘРА

П'ӘРЕД ДӘМА ИСА МӘСИҤДА

к'ӧрди	йунани	шә'дәтийа ван шийа
пол	ләптон	Марқос 12:42; Луқа 12:59; 21:2
қӧр'уш	кодрантес	Мәтта 5:26; Марқос 12:42.
дъраве	ассарион	Мәтта 10:29; Луқа 12:6.
чарқӧр'уше		
зив*	динарион	Мәтта 18:28
	йан драхмә	Мәтта 17:24
нале дӧзиве	дъдрахмон	Мәтта 17:24
нале чарзиве	статер	Мәтта 17:27
зер'	мна	Луқа 19:13
тәлант**	талантон	Мәтта 18:24; 25:15

* Зивәк қаси р'ожхәбатәкә п'аләки бу.

** Тәлантәк 44 килограмм зив бу у қимәте we һәқе п'аләки панз-дәһ сала зедәтър бу.

К'ӧрди

2 пол	қӧр'ушәк
4 қӧр'уш	дъравәки чарқӧр'уше
64 қӧр'уш	зивәк
4 зив	наләки чарзиве
100 зив	зер'әк
6000 зив	тәлантәки зив
180 000 зив	тәлантәки* зер'

* Т'арихеда чәнд шур'ә тәлант һәбун, әв қӧр'нава гьредайи бун. Тәлантед зер'ин жи һәбун кӧ жь 180 000 зива қимәттър бун.

Йунани

1 лэптон	нив кодрантес (сьфър)
2 лэптон	кодрантес (сьфър)
4 қоадранс	ассарион (сьфър)
16 ассарион	динарион йан драхмэ (зив)
4 динарион	статер (зив)
100 динарион	мна (зер')
6000 динарион	талантон (зив)
180 000 динарион	талантон (зер')

Н'ЭСАБЕД ДЪРЕЖАЙЕ

к'орди	йунани	н'эсабед дърежайие	шэ'дэтиа ван шийа
зэнд	пихос	45 санти йан вэкэ нив метър (жъ сэре т'ьлийе н'эта э'нишке)	Э'йанти 21:17
мил	мьльон (р'омайи)	1.5 километър	Мэтта 5:41

Н'ЭСАБЕД ПИВАНЕ

к'орди	йунани	н'эсабед пиване	шэ'дэтиа ван шийа
код	сатон (арами)	дэрданэкэ қаси 13 литър ав һьльда	Мэтта 13:33; Луқа 13:21
к'уп	батос (ибрани)	дэрданэкэ қаси 35 литър ав һьльда	Луқа 16:6
ч'э'л	корос (ибрани)	дэрданэкэ қаси 390 литър ав һьльда	Луқа 16:7

МЭСЭЛЭД ИСА МЭСИҢ

Мэсэлэ	Мэтта	Марқос	Луқа
1. Хвейа бе тә'м	5:13	9:50	14:34-35
2. Ч'бра сәр п'еч'бре	5:14-16	4:21-22	8:16-17, 11:33
3. Мала йе сәрвахт у мала йе бефә'м	7:24-27	—	6:47-49
4. Кәсәк пе п'арч'е ну к'ынща кәвһн п'инә накә	9:16	2:21	5:36
5. Шәрава ну накьнә мәшкәд кәвһн	9:17	2:22	5:37-39
6. Мәсәла т'охьмр'әш	13:3-8, 18-23	4:3-8, 14-20	8:5-8, 11-15
7. Мәсәла гәнъм у зиване	13:24-30, 36-43	—	—
8. Мәсәла дө дәйндара	—	—	7:41-43
9. Т'охьме кө дьгһнижә	—	4:26-29	—
10. Һ'әба т'охьме хәрдале	13:31-32	4:30-32	13:18-19
11. Һәвиртър'шк	13:33	—	13:20-21
12. Хьзна вәшарти	13:44	—	—
13. Дөр'е қимәт	13:45-46	—	—
14. Т'ор'а авити	13:47-50	—	—
15. Р'астийед кәвһн у ну	13:52	—	—
16. Хөламе кө набахшинә	18:23-35	—	—
17. Мәсәла самәрийе қәнщ	—	—	10:30-37
18. Меване ниве шәве у се нан	—	—	11:5-8
19. Дәвләтийе бе фә'м	—	—	12:16-21
20. Хөламе һ'ышйар	—	13:35-37	12:35-40

Мәсәлә	Мәтта	Марқос	Луқа
21. Хөламе амьн у хөламе бе-амьн	24:45-51	—	12:42-48
22. Мәсәлә дара нежирейә бе бәр	—	—	13:6-9
23. Йед кө ль наве хвә дьгәр'ьн	—	—	14:7-14
24. Мәсәлә шайийа гьран	—	—	14:16-24
25. Чава бьбьнә шагьрте Иса	—	—	14:25-33
26. Пәза ондабуи	18:12-14	—	15:3-7
27. Зиве ондабуи	—	—	15:8-10
28. Көр'е ондабуи у бьре ви	—	—	15:11-32
29. Wәк'илхәрше беамьн, ле сәрвахт	—	—	16:1-13
30. Мәрве дәвләти у Лазаре фәқир	—	—	16:19-31
31. Боршдарийа хөламе амьн	—	—	17:7-10
32. Мәсәлә жьнәбийе у һ'акьм	—	—	18:1-8
33. Мәсәлә ферьси у хәршгьр	—	—	18:9-14
34. Мәсәлә дәһә зер'а	(25:14-30)	—	19:11-27
35. П'алед р'әзед тьрийа у һә-қе ван	20:1-16	—	—
36. Мәсәлә дө көр'а	21:28-32	—	—
37. Мәсәлә р'әзе тьрийа у р'әз-вана	21:33-44	12:1-11	20:9-18
38. Мәсәлә дә'wәте	22:1-14	—	—
39. Дәрса дара нежире	24:32-35	13:28-31	21:29-33
40. Р'ож у сьһ'әт нә ә'йан ә	—	13:33-37	—
41. Мәсәлә дәһә қизед бьк'ьр	25:1-13	—	—
42. Мәсәлә се хөлама	25:14-30	—	(19:11-27)
43. Пәз у бьзьн	25:31-46	—	—

К'ЭРЭМЭТЕД ИСА МЭСИҤ

К'эрэмэт	Мэтта	Марқос	Луқа	Йһ'әнна
1. *К'эрэмэта дә'вата Қанайеда	—	—	—	2:1-11
2. Иса көр'е қольхк'а- рәки қәнш дькә	—	—	—	4:46-54
3. Иса р'өһ'е һ'эрам дәрдьхә	—	1:23-26	4:33-35	—
4. Қәншкәрһна хвә- сийа Пәтрис у нәхвә- шед дьн	8:14-16	1:30-34	4:38-41	—
5. *Гьртһна мә'сийа	—	—	5:4-11	—
6. Иса йәки жь к'оти- буне пақьж дькә	8:2-4	1:40-42	5:12-13	—
7. Иса шьлушә'т дь- бахшинә у қәнш дькә	9:2-7	2:3-12	5:18-25	—
8. Нәхвәше си у һ'әйшт сала қәнш дьбә	—	—	—	5:1-9
9. Қәншкәрһна мәрвә дәстк'ьшийайи	12:10-13	3:1-5	6:6-10	—
10. Иса хөламе сәрсә- дәки қәнш дькә	8:5-13	—	7:1-10	—
11. **Сахбуна көр'е жьнәбийа Найине	—	—	7:11-15	—
12. Қәншкәрһна йе кор у лал	12:22	—	11:14	—
13. *Иса фьртоне дь- сәқьр'инә	8:23-27	4:35-41	8:22-25	—
14. Қәншкәрһна дө щьнак'әтийе Гәрда- рине	8:28-34	5:1-20	8:26-39	—

К'эрэмэт	Мэтта	Марқос	Луқа	Йуһ'әнна
15. **Қизька мьри у к'олфэтэкә нәхвәш	9:18-26	5:21-43	8:40-56	—
16. Иса дө кора қәнш дькә	9:27-31	—	—	—
17. Иса йе лал қәнш дькә	9:32-33	—	—	—
18. *Иса пенш һ'эзара т'ер дькә	14:13-21	6:30-44	9:10-17	6:1-14
19. *Иса п'ийа ль сәр авер'а дьчә	14:25-33	6:45-51	—	6:19-21
20. Бавәрийа к'олфә-та кәнани	15:21-28	7:24-30	—	—
21. Қәншкьрына гә-ләка	15:29-31	—	—	—
22. Қәншкьрына йе лал	—	7:31-37	—	—
23. *Иса чар һ'эзара т'ер дькә	15:32-38	8:1-9	—	—
24. Қәншкьрына коре Бәйтсайдайе	—	8:22-26	—	—
25. Қәншкьрына йе щьнак'әти	17:14-18	9:17-29	9:38-43	—
26. *Хәрше п'арьстгә-һе зьке мә'сида	17:24-27	—	—	—
27. Вәкьрына ч'ә'вед йәки зьмакийеда кор	—	—	—	9:1-7
28. Қәншкьрына к'олфәта қоншьки	—	—	13:10-13	—
29. Қәншкьрына мәрь-ве авзе	—	—	14:1-4	—
30. Қәншкьрына дәһә к'отийа	—	—	17:11-19	—

К'эрэмэт	Мэтта	Марқос	Луқа	Йуһ'әнна
31. **Иса Лазаре мьри сах дькә	—	—	—	11:1-44
32. Қәншкьрына дө коре Әриһайе	20:29-34	10:46-52	18:35-43	—
33. *Дара һежирейә һ'ышкбуйи	21:18-22	11:12-14, 20-25	—	—
34. Иса гөһе хөламе сәрәкк'аһин пева дькә	—	—	22:50-51	—
35. *Гьртъна мә'-сийайә бь к'эрэмәт	—	—	—	21:1-11

Р'езед бе стәйрк шийед к'эрәмәтед қәншкьрына мәрва дьднә к'ьфше.

Р'езед йәк стәйрк (*) шийед ван к'эрәмәта дьднә к'ьфше, ль к'ө һ'өкөме Иса сәр т'әбийәте хөйа буйә.

Р'езед дө стәйрк (**) шийед к'эрәмәтед сахкьрына мьрийа дьднә к'ьфше.

НАВЕД К'БТЕБЕД ПӘЙМАНА КӘВЫН У ПӘЙМАНА НУ

КНИГИ ВЕТХОГО И НОВОГО ЗАВЕТА

Пәймана Кәвын	Ветхий Завет
Дәстпәбун	Бытие
Дәрк'әтһн	Исход
Қануна К'аһинтийе	Левит
Жьмар	Числа
Қануна Дөщари	Второзаконие
Йешу	Книга Иисуса Навина
Һ'акьмти	Книга Судей Израилевых
Р'ут'	Книга Руфь
П'адшати I	Первая книга Царств
П'адшати II	Вторая книга Царств
П'адшати III	Третья книга Царств
П'адшати IV	Четвертая книга Царств
Дирок I	Первая книга Паралипоменон
Дирок II	Вторая книга Паралипоменон
Әзра	Книга Ездры
Нәһәмийа	Книга Неемии
Әстәр	Книга Есфири
Ибо	Книга Иова
Зәбур	Псалтирь
Готьнед Сълеман	Книга Притчей Соломоновых

Пәймана Кәвын	Ветхий Завет
Занәбеж	Книга Екклесиаста, или Проповедника
Стъранед Сълеманә әвинтийе	Песнь песней Соломона
Ишайа	Книга пророка Исаии
Йерәмийа	Книга пророка Иеремии
Луринед Йерәмийа	Книга Плач Иеремии
Һәзәқел	Книга пророка Иезекииля
Данийел	Книга пророка Даниила
Һосейа	Книга пророка Осии
Йоел	Книга пророка Иоиля
Амос	Книга пророка Амоса
Обадийа	Книга пророка Авдия
Уньс	Книга пророка Ионы
Миха	Книга пророка Михея
Нәһум	Книга пророка Наума
Һәбақуқ	Книга пророка Аввакума
Сефанийа	Книга пророка Софонии
Һагай	Книга пророка Аггея
Зәкәрийа	Книга пророка Захарии
Малахи	Книга пророка Малахии

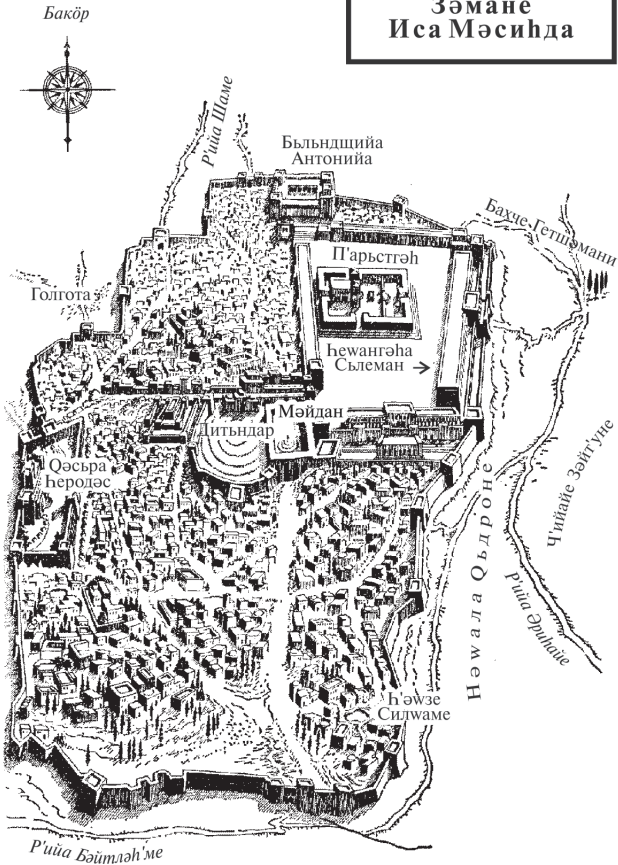
Пәймана Ну	Новый Завет
Мәтта	Евангелие от Матфея
Марқос	Евангелие от Марка

Пәймана Ну	Новый Завет
Луца	Евангелие от Луки
Йуһ'әнна	Евангелие от Иоанна
К'аред Шандийа	Деяния Святых Апостолов
Р'омайи	Послание к Римлянам
Корьнт'и I	Первое послание к Коринфянам
Корьнт'и II	Второе послание к Коринфянам
Галати	Послание к Галатам
Әфәси	Послание к Ефесянам
Филипи	Послание к Филиппийцам
Колоси	Послание к Колоссянам
Т'есалоники I	Первое послание к Фессалоникийцам
Т'есалоники II	Второе послание к Фессалоникийцам
Тимот'ейо I	Первое послание к Тимофею
Тимот'ейо II	Второе послание к Тимофею
Тито	Послание к Титу
Фьлимон	Послание к Филимону
Ибрани	Послание к Евреям
Ақуб	Послание Иакова
Пәтрус I	Первое послание Петра
Пәтрус II	Второе послание Петра
Йуһ'әнна I	Первое послание Иоанна
Йуһ'әнна II	Второе послание Иоанна
Йуһ'әнна III	Третье послание Иоанна
Щьһуда	Послание Иуды
Ә'йанти	Откровение Иоанна Богослова

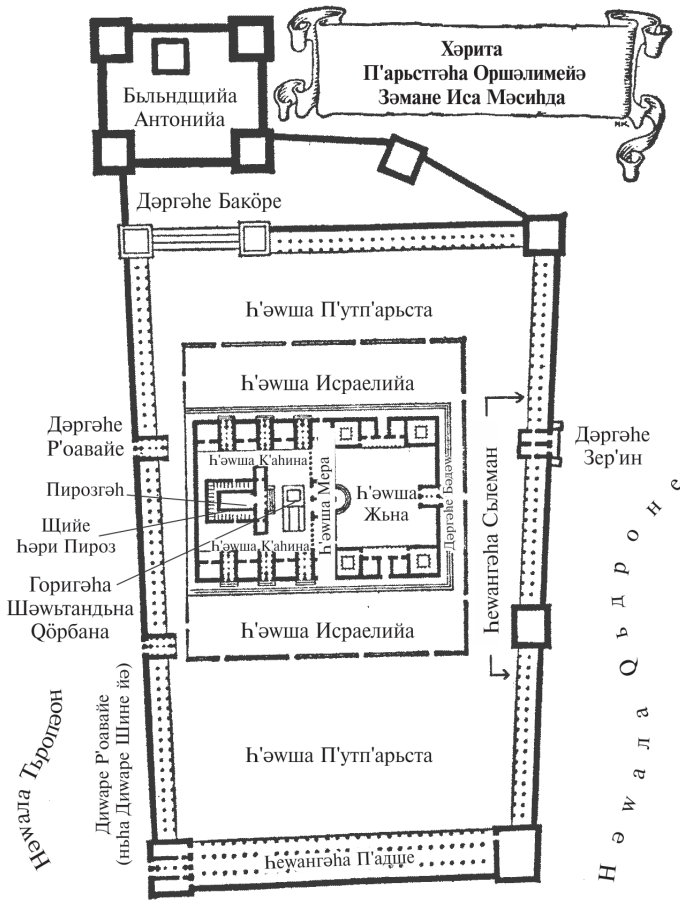
Хэритэ

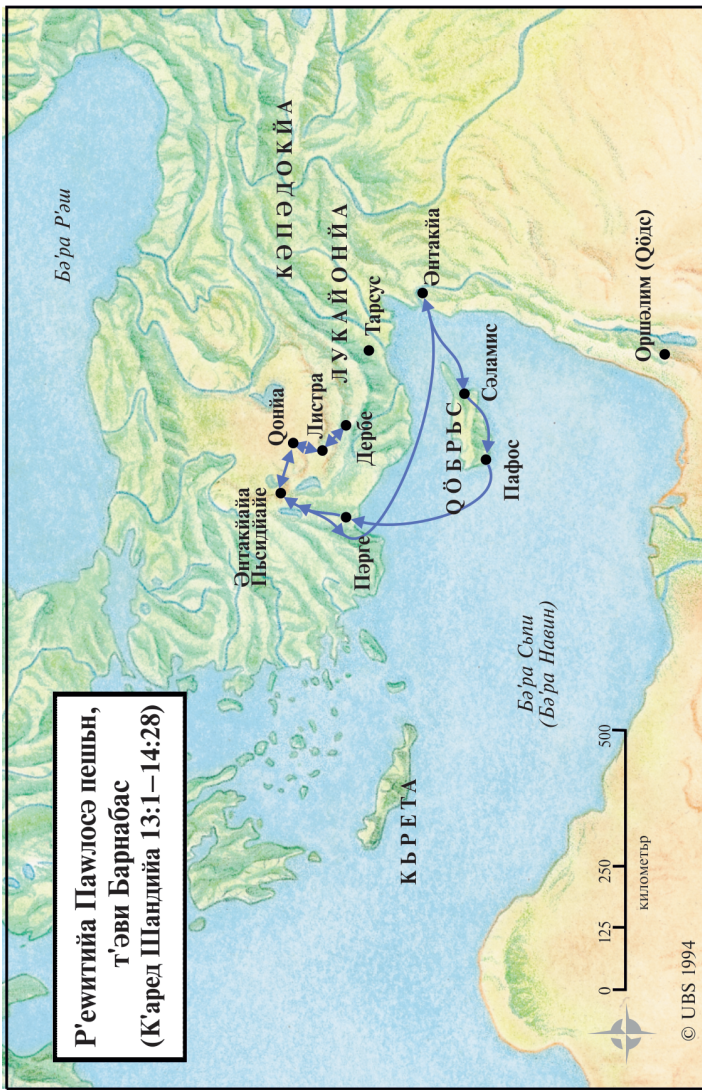
Хэрита Оршәлимейә Зәмане Иса Мәсидә

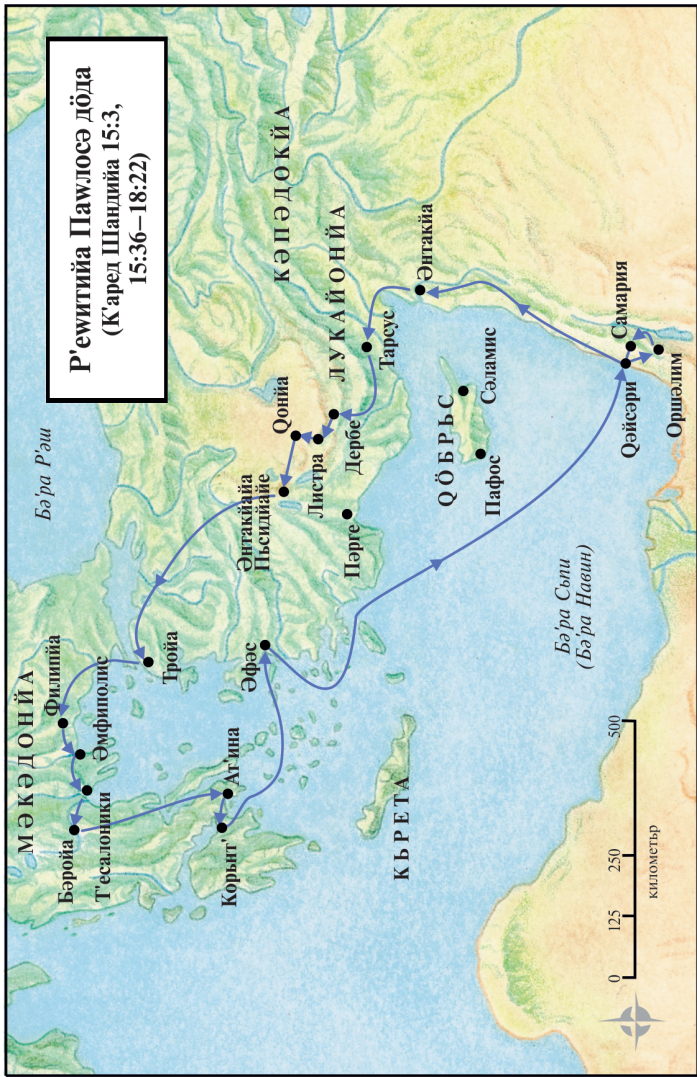
Нәwала Ёиноме

**Р'евитийа Павлосэ пешын,
т'эви Барнабас
(К'аред Шандийа 13:1—14:28)**

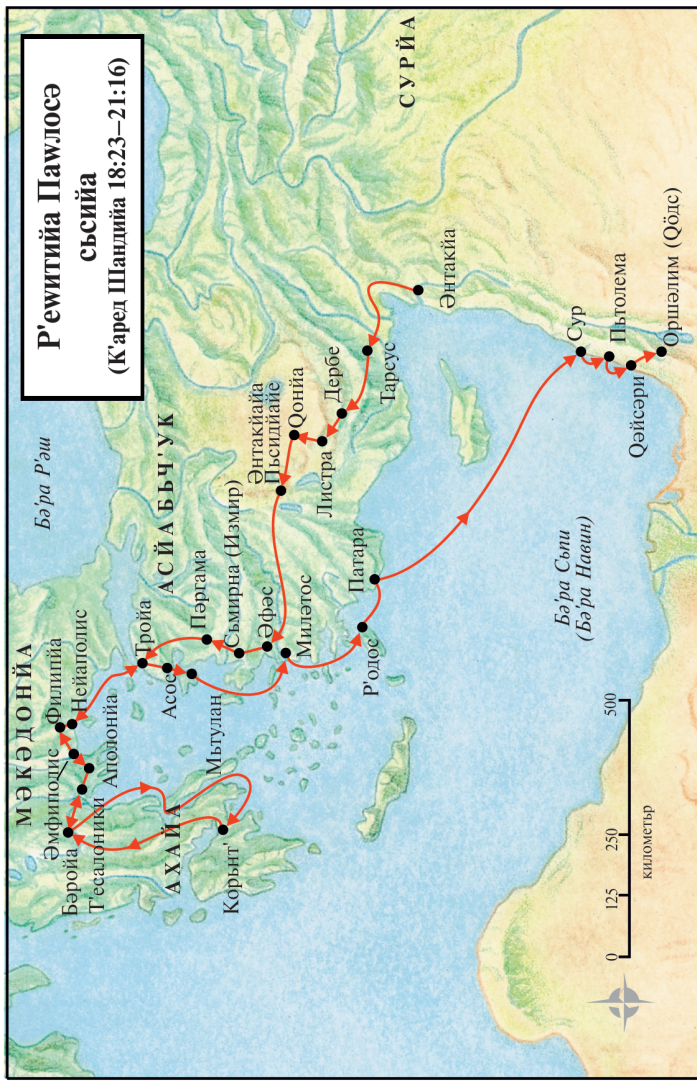

Р'евитийа Павлосэ дōда
(К'аред Шандийа 15:3,
15:36–18:22)

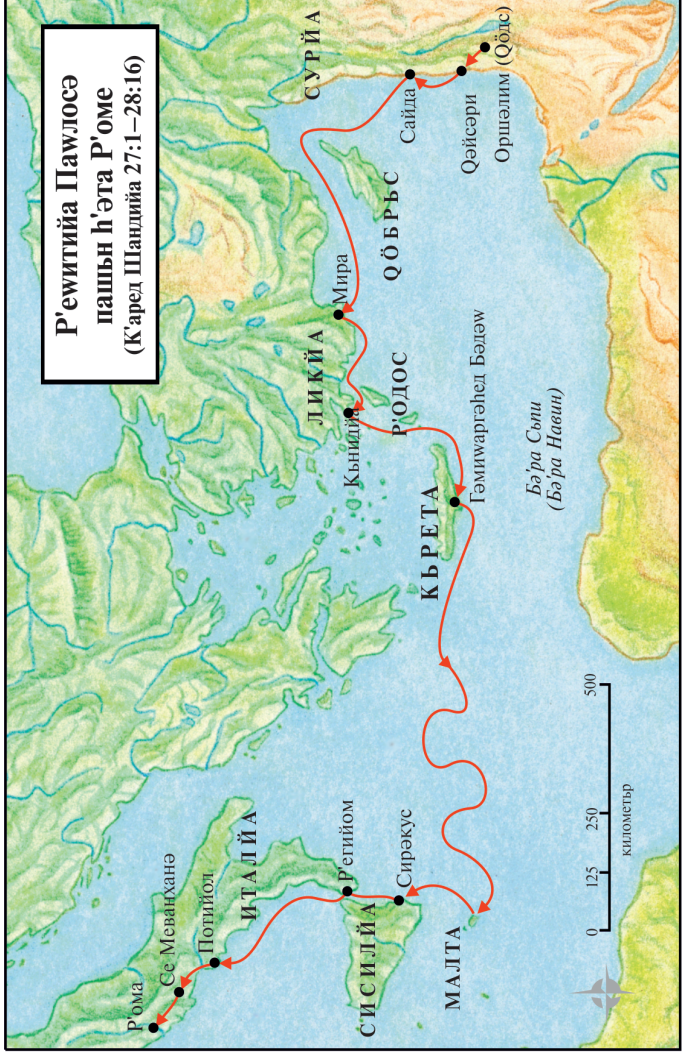

Р'евитиһа Павлосэ сьсийа

(К'аред Шандийа 18:23–21:16)

**Р'евитийа Павлосә
пашын һ'әта Р'оме
(К'аред Шандийа 27:1–28:16)**

МЪЗГИНИ
ПӘЙМАНА НУ
(ИНЦИЛ)

бь Стандарта Кӧрманшийа К'ӧрдед вӧлатед Кафказе

Новый Завет
(перевод на диалект курманджи курдского языка, кириллица)

The New Testament in the Kurdish Language
(Kurmanji-Kurdish literary standard of the Caucasus Region, Cyrillic)

Институт перевода Библии
www.ibt.org.ru; ibt_inform@ibt.org.ru

Подписано в печать 19.12.2011
Формат 70×100 ¹/₃₂. Печать офсетная. Усл. печ. л. 44,0
Тираж 3250 экз. Заказ №

Отпечатано в типографии «Принткорп»
ЛП № 02330/0494142 от 03.04.2009
220141 Беларусь, Минск, ул. Ф. Скорины, 40

